קבלה · זהר

יהל אור על ספר הזהר

רבנו אליהו [הגר"א] ב"ר שלמה זלמן מווילנה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יהל אור על ספר הזהר

רבנו אליהו [הגר"א] ב"ר שלמה זלמן מווילנה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יהל-אור-על-ספר-הזהר/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

כרך א 12
דף א. 12
דף א: 15
דף ב. 16
דף ב: 16
דף ג: 17
דף ד: 19
דף ה. 19
דף ה: 20
דף ו. 22
דף ו: 25
דף ז. 26
דף ז: 26
דף ח. 27
דף ט. 28
דף ט: 28
דף י. 29
דף יא: 29
דף יב. 33
דף יב: 37
דף יג. 39
דף יד: 39
דף טו. 39
דף טו: 47
דף טז. 47
דף טז: 51
דף יז. 52
דף יז: 52
דף כ. 52
דף כב. 53
דף כה. 53
דף כו: 54
דף כז. 59
דף כח. 59
דף כח: 61
דף לא. 61
דף לג. 63
דף לו: 63
דף לז. 63
דף לח. 64
דף לח: 65
דף מא. 66
דף מא: 66
דף מב. 76
דף מב: 85
דף מג. 92
דף מג: 96
דף מד. 105
דף מד: 111
דף מה. 122
דף מו: 127
דף מט. 127
דף נא. 127
דף נא: 127
דף נה: 128
דף נט: 128
דף ס. 129
דף ס: 130
דף סא: 130
דף סב. 131
דף סב: 132
דף סג: 132

דף סד. 132
דף סה. 132
דף סז. 143
דף סז: 143
דף סח: 144
דף סט. 144
דף סט: 144
דף עא: 144
דף עב. 145
דף עו: 145
דף עז. 148
דף עז: 149
דף עח. 149
דף עח: 150
דף עט. 151
דף עט: 151
דף פ. 151
דף פ: 152
דף צ. 152
דף צז. 152
דף צז: 153
דף צח. 153
דף ק. 154
דף ק: 154
דף קכא. 154
דף קכא: 155
דף קכב. 155
דף קכג. 156
דף קכג: 156
דף קכד. 156
דף קכד: 156
דף קכה. 156
דף קכח: 156
דף קכט. 156
דף קלב: 157
דף קלג. 157
דף קמא. 158
דף קמא: 158
דף קמג: 158
דף קמט. 160
דף קנד: 160
דף קפא. 161
דף ריז. 161
דף רמד: 161
דף רסד: 161
דף רסו: 164
כרך ב 174
דף יא: 174
דף יד: 174
דף כד. 174
דף כה. 174
דף כה: 176
דף כז: 177
דף לה: 180
דף לח. 180
דף לח: 181
דף מ: 182
דף מא. 182
דף מא: 183
דף מב. 185
דף מב: 186
דף מג. 187
דף מג: 188
דף מו: 189

דף נב. 190
דף נג. 191
דף נד. 191
דף נט. 191
דף ס. 192
דף סא. 192
דף סד. 192
דף סד: 193
דף סז. 193
דף סז: 196
דף סח. 198
דף סח: 199
דף סט. 202
דף סט: 203
דף ע. 204
דף ע: 204
דף עג: 205
דף עד. 205
דף עד: 206
דף עה. 206
דף עה: 207
דף עו. 208
דף עו: 209
דף עז. 209
דף עח. 209
דף עח: 210
דף עט. 210
דף עט: 211
דף צ: 211
דף צא. 211
דף צא: 212
דף צב. 212
דף צב: 213
דף צג. 219
דף צד: 219
דף צה. 219
דף צז: 219
דף ק: 220
דף קא. 220
דף קא: 220
דף קד. 220
דף קיד. 220
דף קיד: 220
דף קטו. 223
דף קטו: 228
דף קטז. 230
דף קטז: 231
דף קיז. 232
דף קיח. 234
דף קיח: 235
דף קיט. 236
דף קיט: 237
דף קכ. 240
דף קכ: 242
דף קכא. 243
דף קכו: 243
דף קכז. 244
דף קכז: 244
דף קכח. 244
דף קלד: 245
דף קלה: 245
דף קלט. 245
דף קלט: 246
דף קמה. 246

דף קמו. 246
דף קמו: 246
דף קנב. 246
דף קנה. 247
דף קנז: 248
דף קנח. 248
דף קנח: 250
דף קנט. 250
דף קסח. 251
דף קסט. 251
דף קסט: 251
דף קפ. 258
דף קפ: 260
דף קפא. 261
דף קפד: 261
דף קפז: 261
דף קפח. 262
דף קצז: 262
דף ר. 262
דף רטו. 262
דף רכו. 262
דף רלח. 263
דף רמה. 263
דף רמה: 268
דף רמו. 269
דף רמו: 272
דף רמז. 277
דף רמז: 283
דף רמח. 285
דף רמח: 288
דף רמט. 290
דף רמט: 292
דף רנ. 293
דף רנ: 295
דף רנא. 296
דף רנא: 298
דף רנב. 299
דף רנב: 300
דף רנג. 303
דף רנג: 308
דף רנד. 312
דף רנד: 319
דף רנה. 336
דף רנה: 346
דף רנו. 361
דף רנו: 363
דף רנט: 364
דף רסו. 365
דף רסח. 365
דף רסח: 365
כרך ג 365
דף ב. 365
דף ב: 368
דף ג. 369
דף ג: 369
דף ד. 370
דף ה: 370
דף ו. 371
דף י. 371
דף י: 371
דף יא. 371
דף יא: 372
דף יב: 372
דף יג. 374

דף טז. 374
דף טז: 374
דף יז. 374
דף כ. 376
דף כ: 376
דף כב: 376
דף כג. 376
דף כג: 376
דף כד: 377
דף כה. 377
דף כו. 377
דף כז. 377
דף כז: 378
דף כח. 379
דף כח: 381
דף כט. 383
דף כט: 384
דף ל. 385
דף לא. 386
דף לג. 386
דף לד. 387
דף לח: 388
דף לט. 388
דף לט: 388
דף מ. 388
דף מ: 389
דף מא. 389
דף מב. 389
דף מג: 389
דף מד. 390
דף מח: 390
דף מט. 390
דף נא. 390
דף נג. 390
דף נג: 390
דף ס. 390
דף ס: 391
דף סג. 391
דף סד: 392
דף סו: 392
דף סז: 394
דף סח. 394
דף ע: 395
דף עא: 395
דף עג. 395
דף עג: 396
דף עד. 397
דף עו: 398
דף עז. 400
דף עח. 400
דף עט. 401
דף עט: 401
דף פא: 401
דף פב. 401
דף פב: 402
דף פג. 403
דף פג: 403
דף פו. 403
דף פו: 403
דף פז. 403
דף פז: 404
דף פח. 404
דף פח: 404
דף פט. 404

דף פט: 404
דף צ. 404
דף צא: 405
דף צב. 405
דף צב: 408
דף צג. 408
דף צו: 409
דף צז. 410
דף צז: 410
דף צח. 410
דף צח: 410
דף צט. 411
דף ק. 411
דף קא. 411
דף קג: 411
דף קד. 411
דף קח: 411
דף קט. 412
דף קט: 412
דף קי. 412
דף קי: 413
דף קיא. 413
דף קיא: 413
דף קיב. 414
דף קיב: 414
דף קיד. 415
דף קיז. 415
דף קיז: 416
דף קיח. 417
דף קיח: 418
דף קכ. 420
דף קכא: 420
דף קכב. 422
דף קכב: 422
דף קכג. 423
דף קכג: 424
דף קכד. 425
דף קכד: 426
דף קכה. 426
דף קכה: 426
דף קכז: 427
דף קכח: 427
דף קכט. 427
דף קמה. 427
דף קמו: 428
דף קמז. 428
דף קנא. 429
דף קנב: 430
דף קנג. 430
דף קנג: 431
דף קנד. 432
דף קנד: 435
דף קנה. 440
דף קנו: 444
דף קנז. 454
דף קנז: 460
דף קנח. 462
דף קנח: 464
דף קנט. 465
דף קנט: 466
דף קס. 468
דף קס: 471
דף קסא. 472
דף קסא: 475

דף קסב. 477
דף קסב: 479
דף קסג. 479
דף קסג: 480
דף קסד. 481
דף קסד: 483
דף קסה. 484
דף קסה: 486
דף קסו. 487
דף קסו: 488
דף קסז. 488
דף קסז: 488
דף קסח. 489
דף קסח: 489
דף קסט. 489
דף קע. 490
דף קע: 491
דף קעא. 491
דף קעא: 492
דף קעב. 492
דף קעב: 492
דף קעה. 494
דף קעח: 495
דף קעט. 496
דף קעט: 498
דף קפ. 498
דף קפ: 498
דף קפח. 498
דף קפט. 499
דף קפט: 499
דף קצו: 499
דף רטו. 499
דף רטו: 500
דף רטז. 501
דף רטז: 502
דף ריז. 502
דף ריז: 503
דף ריח. 503
דף ריח: 504
דף ריט. 504
דף ריט: 504
דף רכ. 505
דף רכב. 505
דף רכב: 506
דף רכג. 507
דף רכג: 508
דף רכד. 510
דף רכה. 511
דף רכה: 511
דף רכו. 511
דף רכו: 513
דף רכז. 514
דף רכז: 517
דף רכח. 519
דף רכח: 522
דף רכט. 525
דף רכט: 528
דף רל. 529
דף רל: 530
דף רלא: 532
דף רלב. 532
דף רלב: 533
דף רלד. 533
דף רלד: 533

דף רלה. 533
דף רלה: 533
דף רלו. 534
דף רלו: 534
דף רלז: 536
דף רלח. 536
דף רלח: 537
דף רלט. 537
דף רמ. 538
דף רמב. 538
דף רמב: 538
דף רמג. 539
דף רמג: 539
דף רמד. 539
דף רמד: 540
דף רמה. 540
דף רמה: 541
דף רמו. 542
דף רמו: 542
דף רמז. 542
דף רמז: 543
דף רמח. 543
דף רמח: 544
דף רמט. 544
דף רמט: 544
דף רנ. 545
דף רנ: 545
דף רנא. 545
דף רנא: 545
דף רנב. 546
דף רנב: 546
דף רנג. 547
דף רנג: 547
דף רנד. 548
דף רנד: 548
דף רנה. 548
דף רנה: 549
דף רנו. 554
דף רנו: 554
דף רנז. 555
דף רנז: 556
דף רנח. 556
דף רסא. 557
דף רסג. 557
דף רסג: 558
דף רסה: 559
דף רסז: 559
דף רע: 559
דף רעא. 560
דף רעא: 560
דף רעב. 561
דף רעב: 561
דף רעג. 561
דף רעג: 562
דף רעד. 562
דף רעד: 562
דף רעה. 564
דף רעה: 564
דף רעו. 565
דף רעו: 565
דף רעז. 566
דף רעז: 566
דף רעח. 567
דף רעח: 568

דף רעט. 568
דף רעט: 569
דף רפ. 570
דף רפ: 570
דף רפא. 571
דף רפא: 572
דף רפב. 573
דף רפב: 573
דף רפג. 574
דף רפח. 575
דף רפח: 575
דף רצ: 576
דף רצב: 576
ליקוטים 576

כרך א

דף א.

שושנה דא כ"י. כמ"ש לקמן (עיין ח"ג ל"ז ב' ר' יוסי פתח וכו') "דבתר דאתדבקת ביה במלכא וכו'", שקודם נקראת חבצלת סתומה שהיא אדומה, ואחר שנתפתחה שנעשה כלי כמ"ש (סנהדרין כב, ב) אין האשה כורתת וכו' ונקראת שושנה אז היא חוור וסומק. שע"י מתבסמת כמ"ש בא"ר ע"ש שמקבלת ממנו חסד דכליל ה' חסדים וכן למעלה בזיווג הנשיקין כמ"ש במאמר הנ"ל דבתר וכו' כנ"ל. וז"ש שפתותיו שושנים כמ"ש בח"ב קכ"ג א' "ושפוון דאינון תרין נהורין מאבא ואמא". וז"ש כאן **כנסת ישראל** שהיא מכנס מישראל:

וז"ש **מה שושנה דאיהי וכו**'. וכנגד דין ורחמים שבה אמר גם כן בעלין דחפיין לה י"ג מצד החסדים וה' מצד הגבורות כמש"ו. וי"ג מכילין דרחמי הן בה מצד שמלכות היא תמיד כתר לפרצוף אחד כידוע:

אית בה תליסר עלין. ר"ל שהי"ג עלין הן בה אבל ה' עלין תקיפין הן סחרין לה, שגבורות מקיפים לחסדים בסוד נקבה תסובב גבר כידוע. ואלו הי"ג עלין הן רכיכין בסוד הרחמים:

אית בה תליסר מכיליין. בסוד אהב"ה כידוע. והן י"ב בקר תחת הים והים עליהם. עלמות אהבוך. וז"ש דסחרין וכו' שהן בד' רוחות:

אוף אלהים דהכא. ר"ל בינה. בראשית חכמה. ברא כתר סתים. וכמש"ל סוף זה החלק א' ע"ב. ור"ל שבחכמה ברא בינה את המלכות וכל הצריך לה. והן אביה ואמה. וכתר הוא שותף השלישי שמייחדן כמש"ל שלכך נברא העולם בב' וא' שהן אבא ואמא ואל"ף המייחדן:

ולנטרא לה. שהחסדים שומרים לבל יעשקוה זרים כמ"ש "שומר הברית והחסד", וכמ"ש בח"ב רנ"ג א' "רוחא דא נטיר וכו'" עי"ש. וזהו סוד יברכך ה' וישמרך:

בגין לאפקא. והן ה' תיבין "מרחפת וכו'" כמש"ל. והן ה' גבורות, וכולן אפיק אמא עלאה. והכל באלהים מלא ופשוט והן ב' אלהים דכאן. וזהו סוד י"ג טורין דאפרסמון וי"ח טוריא. וזהו סוד שנקראה **חי"ה** עם ה' שלה, ה' אחרונה:

ואינון חמש אקרון וכו'. סוד הגבורות והם סוד המים כידוע (עמ"ש רז"ל לקמן בד' י"א ב' ובכ"מ. הרא"ש). ולכן נזכר כאן פני המים. וזהו סוד "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", ומשם סוד השמחה כידוע "צחוק עשה לי אלהים":

ואינון חמש תרעין. שכל אחד כלול מעשר. וזהו סוד **כל"ה** עם ה' שלה כנ"ל:

אשא. שצריך להגביה הגבורות למעלה למתקן בשורשן שזהו סוד כוס של ברכה צריך להגביה וכו':

דוגמא דחמש אצבעאן. שאצבע בדעת אהו"ה (נ"ב ר"ל במילוי יודי"ן חושבן **אצבע**. הרא"ש). [נ"א אצבע מילוי שם אהו"ה]. וה' אצבעות הן ה' חסדים או ה' גבורות, ימין ושמאל, וצריך שיהיו בימין שיהא נכללין בימין. והן ה' אצבעות וי"ג פרקין, דפרק י"ד אינו באחיזה כי הוא למטה מאד ולכן אמרו שהם י"ג, ואף הפרק הזה אינו בטור שלהם והוא נגד הי"ג הכלולה שבטי ישראל וזאת והים עליהם (נ"ב ר"ל על הי"ב בקר שעשה שלמה נגד הי"ב שבטים כמשרז"ל בכ"מ ותיבת "וזאת" היא הי"ג שהיא כללן וכוונתו למ"ש בזוהר לקמן רמ"ח א' (ח"א רמח, א) ע"ש. הרא"ש). כלל של ג' הויות ושושנה דא כלילת בהו שית חוורין וכו' והן זו"נ י"ו ה"ה, וכן כלל של מילוי אדנ"י ומזל ונקה ופרק י"ד הוא נקודה דאתכליל בה בסוד שבעה ושבעה מוצקות כמ"ש ברישׁ ז"ח ש"ה וכ"ה במלכות:

מכאן ולהלאה. שעד כאן מדת המלכות ומכאן ואילך מדת ז"א:

אור. שהוא אור הנזכר אחר אלקים ג' שהכל בינה אלהים חיים העושה הכל כמ"ש לקמן כ"פ כולם בחכמה עשית בבינה, אבא אומר ואמא עושה, ועיין לקמן:

דאתברי. זהו סוד יהי אור:

ואתגניז. זהו סוד ויהי אור שכבר היה. ולכך (מגילה י, ב) כל ויהי אינו אלא צער ואמר לקמן ט"ז ב' ויהי רזא דחשך, והבן:

ואתכליל בברית. זהו סוד וירא אלהים את האור כי טוב. ואמרו (חגיגה יב, א) שגנזו לצדיקים שנאמר אמרו וכו'. ואמרו לקמן ובתקונים שר"ל בצדיק יסוד עולם:

ההוא דעאל בשושנה. זהו סוד ויבדל אלהים בין האור ובין החשך, שהוא סוד בין מים למים כמלא נימא שהוא יסוד כמ"ש בתיקון י"ט עי"ש, והוא ההבדל כאן בין אור של ז"א ובין החשך דנוקבא שבה סוד החשך הכל נגדו שהיא סוד לילה. ועדיין גנוז ואין נקרא בשם עד שיוצא הזרע אל הנוקבא ואז ויקרא אלהים לאור יום שבה י"ב שעות היום שהן טפת החסידים שהוא י"ג מכילן דרחמי כנ"ל, והם י"ב, שהי"ג הוא כלל הי"ב כמ"ש בא"ז ובא"ר. וי"ב שעות הלילה הן י"ג מכילן דידה כנ"ל. וז"ש "קרא ללילה" שכבר קרא:

וז"ש **ואפיק בה זרעא**. ואח"כ נתאחד מיין דכורין עם מיין נוקבין שזהו סוד והיו לבשר אחד, וזהו סוד ויהי ערב ויהי בקר יום אחד:

ודא אקרי. ר"ל יסוד:

וכמה דדיוקנא. ר"ל ברית אשר באדם התחתון הוא דיוקנא דברית העליון ואין מזריע זרע עד מ"ב כחות אז מזריע זרע. וז"ש אזדרע וכו' ההוא זרעא:

כך וכו'. ור"ל שם מ"ב שבפרשה שהן ג"פ שסימן בהר"ד עד ויב"דל שבו ויבדל מזריע זרע כנ"ל. והענין כי אור שבברית הוא כלול מחג"ת שהן ג' טפין דזרע וכמש"ל ט"ו ב' (ח"א טו, ב) עי"ש:

בעובדא דבראשית. ר"ל בראשית הוא חכמה ומעשה בראשית הוא בבינה כנ"ל שבה מתגלה ובה שם מ"ב אהי"ה אשר אהי"ה וכן שם מ"ב בה:

[**ליקוט**. **ענין השושנה בריש הקדמת הזהר**. כי שתי בחינות נוקבא. א' באצילות דבוקה בז"א, ואחד הבחינה שנתמעטה המלכות וירדה בבריאה. והיא הכסא שנק' ים עומד של שנים עשר בקר שלשה וכו'. והן שנים עשר שבטים ד' דגלים והיא עלייהו הן י"ג (חסר תיבה אחת בהעתק) כי היא כתר בראש הבריאה ראש לשועלים. והיא בחי' שבת כי ו' ימים הן יצירה ועשה. ו' ימים יצירה ו"ק מקנן במט"ט, ו' לילות בעשיה מלכות מקננא באופן. וזהו ויהי ערב ויהי בקר יום אחד וכן בכולם. ויום השביעי שבת קודש רוח הקודש מלכות שירדה בבריאה והיא בחי' בינה שבת. וכמו שג"ר כלולין במזלא י"ג תיקונים, כן בבריאה י"ג תיקונים והן י"ג הנ"ל. והיא עצמה מזלא קדישא הכל תלוי במזל אפילו ספר תורה שבהיכל. הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה והוא סוד מט"ט כידוע. ויש עוד בחי' שלישית כלת משה, והוא סוד הדעת דנוקבא ושם ה"ג. וסוד הנוקבא דאצילות היא כלולה באבהן ששם כף זכות וכו' דינא ורחמי:

וז"ש **מה שושנה וכו' דין ורחמי** הוא בחינה א'. **י"ג מכילין דרחמי** הוא בחינה השניה. **ה' עלין תקיפין** הוא דעת בחינה השלישית. וכולן כנסת ישראל היא אותה שדבוקה בישראל באצילות כוללתן. י"ג מכילין דרחמי מסטרא דאברהם שהוא חסד ובו שם ע"ב ששרשן וה"ו אנ"י וה"ו שר"ת י"ג מכילין כמ"ש בתז"ח דף ע"ה ע"ב ומסטרא דחסד איהו אב לי"ג מכילין דרחמי וכו' לי"ג מכילין דרחמי דכלילין בחסד וכו' ע"ש. ה' עלין תקיפין מסטרא דיצחק. דינא ורחמי מסטרא דיעקב:

ואמר אצל י"ג מכילין דרחמי **מכל סטרהא** כי חסד הוא יומא דאזיל בכלהו יומי כמ"ש בזוהר ובז"ח דף א' ע"א עי"ש. וכולהו יומיהון ז' ימים ו"ק שית סטרין וחסד יסובב כל שית סטרין וזהו מכל סטרהא. ואמר **חמש תרעין** שהן נ' שערי בינה בה"ס כ"א כלול מעשר שהן מנצפ"ך. וחמש עלין וי"ג מכילין הן סוד פסוק שמע ישראל ה' תיבין, אח"ד י"ג כידוע. ובשכמל"ו היא שושנה השלישית כנ"ל וכן הוא בש"מ. שושנה בין החוחים מלכות סומק וחוור בשכמל"ו. נגד יסוד י"ג מכילין בסוד י"ג בריתות אח"ד. ה"ס עלאין חג"ת נ"ה הן ה' עלין תקיפין ועלייהו תבא כוס של ברכה ולכן בימין כי שם דעת של חמשה הסדרים]:

הנצנים דא וכו'. הן ג' טפין דחג"ת אבהן כנ"ל:
נראו בארץ. הן ג' גווני דקשת שהן ג' אבהן כמש"ל י"ח א' ב' והוא סוד **אמ"ש**, ג' ימים הראשונים, תלת אומנין שאינן פועלים אלא ביסוד [הרביעי]:
אימתי ביום השלישי. שאז נוק' יוצאה מבין חדוי כמ"ש בא"ר דבוקה בת"ת שהוא יום ג' וע"ש במאמר הנ"ל יקוו המים וכו' תדשא הארץ דשא וכו'. ולפי פשוטו שאז הנצנים האילנות נוצרו והוציאו פירות:
עת הזמיר וכו'. יום רביעי שנבראו הקליפות בחסרון הלבנה כמש"ל י"ט ב' (ח"א יט, ב) וכן יום ד' נצח והוא צולע וכו'. וע"ל ק"ע ב' (ח"א קע, ב) והוא צולע על ירכו דא איהו וכו'. וז"ס אלף הרביעי שחרב בו ביהמ"ק ובו זמיר עריצים ויז נצחם וכו' דרכתי לבדי וכו'. ובאלף הג' הנצנים נראו בארץ שאז התחילו האבות ובו יצאו ממצרים וקבלו התורה ונכנסו לא"י ובנו בהמ"ק:
וקול התור וכו'. שבו נבראו העופות ונבחרו התורים ע"ג המזבח. והוא סוד ההוד שבו סוד התולדות תרין כוליין וביעין כידוע. ועיקר בהוד ששם התפשטות הבינה דא לא עביד בלא דא כמ"ש בסוף תז"ח ולכן אין נעשה כ"ד. ונצח משמש לשמים ת"ת שלכן נבראו מאורות בשמים. והוד לארץ מלכות כידוע. ולכן נבראו תולדות בארץ:
ואמר **למעבד תולדות** שהן עבדין תולדות ליסוד כמ"ש בא"ז ובהרבה מקומות. וזהו סוד המשנה והגמרא שנחתמו באלף החמישי והוא סוד ישרצו המים כמש"ל י"ב ב' (ח"א יב, ב):
נשמע דא וכו'. וזהו סוד הללוהו בצלצלי שמע ביסוד. וזהו סוד (סנהדרין צז, א) בששי קולות וברקים. וזהו סוד קדימת עשיה לשמיעה שעשיה בבינה כנ"ל וכמש"ו נעשה אדם, ושמיעה ביסוד ומלכות סוד יום הששי. ולכן (שבת פח, א) מלאכי השרת משתמשין בו והוא סוד אלף הששי שבו נעשה ונשמע במהרה בימינו:

דף א:

בארצנו דא כו'. מלכות והוא עוה"ב אלף השביעי:
[**ליקוט**. **בארצנו דא יום שבת וכו'**. פי' **בארצנו** הוא **ב'א'ר'ץ נ'**שמות **ו'**נחמות. ע"כ]:
וכן נסדרו שיר של הלוים כמ"ש בפרק ד' דר"ה (דף לא.) ביום הג' אלקים נצב שבו גלה וכו'. ביום הד' אל נקמות וכו' וזהו זמיר עריצים כריתתן. ביום הה' הרנינו זהו קול התור וכו'. ביום הו' ה' מלך וכו' והוא קבלת עול מלכותו אנכי ה' אלקיך וכו':

דף ב.

(**מגכי"ק**) **ואתלבש בלבוש יקר דנהיר וכו'**. הוא אור כשלמה נהירו דנקודה. ואלה הוא נוטה שמים כיריעה והוא הדעת קו המדה שנותן גבול לכל וזהו אלה ועיין בתוספתא פ' בשלח (ח"ב נ, א). והנה אלו ב' הם סוד אויר י' אור. והנה שמים הנ"ל הן ה' יריען חוברות כמש"ש ה"פ אור דקו המדה כמ"ש בריש ת"ה ותי"ט. והן אלף ל"ה אל"ה. וה"פ יו"ד הוא י"ם. ע"י מ"י ברא אל"ה וחבור חו"ג הם אלהי"ם אלא שגבורות קודמים ונחלק למ"י כמ"ש בתיקונים נקודה בתוך המ"ם מעין חתום:

ואמר **ואינון דחבו וכו'**. שלכן עשו של זהב ובצורת שור ובמדבר:

ואמר **וברזא דא אתקיים וכו'**. דלא לאפרדא חו"ג ואמר (הוא לעיל) **דסתימא דכל סתימין**, ר"ל כתר שהוא יותר סתים מחו"ב ומכל המדרגות שבהם והוא סוף עולמות א"ס. ותחלת הגילוי הוא הנקודה שהוא ראש התורה קודם לכל האותיות הוא נקודה. והוא בכל בפועל וכולם בו בכח. וז"ש **צייר בה וכו'** . וכן הכל במחשבה דכל שאינו במחשבה אינו בא לידי מעשה. וז"ש כולם בחכמה עשית:

ואמר **צייר חקק**. חקק על כלים וצייר על הפנימיים שהוא מצטייר לפי הגוף וחכמה נק' **כ"ח מ"ה**, מה במחשבה פנימיות וכח בעובדא ועיין בתי' ל"ט א' ומש"ש:

בשעתא דאתמשכן אתוון וכו'. אז ותמלא הארץ דעה לכן אז שואבין רוה"ק:

כדין נפקת ה' וכו'. דזהו הפרש בין איש ואשה. ואמר **ואתוון אחרנין וכו'** ר"ל דיוד הוא בהראות פנים בעזרה אבל אתוון דאלה הוא צריך לאמשכא. וז"ש **אדכרנא בפומא**. ואמר ג' דברים כמ"ש אזכרה ואשפכה נפשי. ואמר עלי ר"ל על יו"ד כנ"ל:

ואמר **ובמאי בקול וכו'** ר"ל על ידי השבחים וכנ"ל משכין וכו'. והמון חוגג ברגל:

מרוב אונים דא ריש דרגין וכו'. חכמה:

דף ב:

איש לא נעדר וכו'. הוא ההוא אלה הנ"ל כמ"ש בר"פ תרומה דדיירין ביה ס"ר:

ר"ה סבא אמר וכו'. וענין הכפל כמש"ל ג' ב' (ח"א ג, ב) ועבד קוב"ה אתוון עלאין רברבן ואתוון וכו'. ר"ל מבינה ומלכות שהם שני בנינין דקב"ה בנה בניתי לך וכו' עוה"ב ועוה"ז. והם שני ביתין והעולם נברא בב' ואל"ף דייחודא בא' כמש"ש וכמ"ש במ"א בארוכה, לכן ג"כ ב' אלפין והם ב' עלאה חו"ב דבית הוא בינה אבל בהצטרפות החכמה, והוא שמים וארץ העליונים שנבראו בהם. ואל"ף יחודא הוא המייחדם ברית הלשון שהעוה"ב קיים עליו והם יורדים בחג"ת והם הנהגת עוה"ב. וב' תתאה מלכות בהצטרפות עמודא דאמצעיתא זו"נ. וא' ברית המעור שהעוה"ז קיים עליו וצדיק יסוד וכו' וכ"ה קיום המין

ע"י בעוה"ז. וע' בסתי"ג דתורה וברית מגינין לאדם חד בעוה"ב וחד בעוה"ז. והם בנה"י, כי איהו בנצח ואיהי בהוד, והם שמים וארץ התחתונים שנבראו בהם. ואלו הם ו"ק כלל הכל וכמ"ש בתנ"א והן חושבן ב' ב' א' א' כנ"ל. וז"ש לקמן ה' א' (ח"א ה, א) ת"ח באורייתא וכו' ולקביל ארבע וכו' שהן ד' אותיות הוי"ה כנ"ל, ואח"כ נברא השמים והארץ. (ע"כ מכי"ק):

ורזא דא כד ברא קב"ה לאדם וכו' ולא אתהדרו אנפין באנפין. (ז"ל הגר"א בספרא דצניעותא פ"ק בבד"ה לא הוו משגיחין) והוא בזו"נ קודם הנסירה וכן היו או"א בעולם התהו. וכן מרמז הצ **י"ג י'** חכמה נ' בינה נ' תרעין וכו'. וכ"ז שאין זווג בין זו"נ גם כן אין זווג בין או"א כמ"ש (תענית ה, א) שאין נכנס בירושלים של מעלה עד וכו':

דף ג:

אע"ג דאת בי"ת בה אברי עלמא וכו' לית בי יחודא אלא בך. [א"ה עי' לעיל ב' ע"ב ד"ה ר"ה סבא ועי' בספרא דצניעותא ריש פ"ק בהג"ה המתחיל "ועיקר ענין המתקלא" שכתב שם כי המתקלא הוא הדעת והוא ב' עטרין דגניזין באו"א חו"ג והן באין מעתיקא קדישא מאוירא ובוצינא ולכן דעת במקום הכתר. ובתחלה בעולם התהו לא היה מתקלא ונברא העולם בב' חו"ב בלא מתקלא שהוא הדעת. ואמר הקב"ה לאל"ף כל ייחודי לא יהיה אלא בך, והוא הכתר שהוא הדעת פלא אלף אדרין ואכסדרין. ואמר שבריאת העולם ע"י ב' וא' והוא המתקלא בג' קוין]:

[**א"ה ראיתי ללקט ביאור המאמר מדברי הגר"א ז"ל.**

גליפו אגליף ההוא סתימאה קדישא. חכמה אבא נקרא סתימאה כמ"ש בתז"ח פ"ט ע"ד הימנו דחד הורמנותא טמיר בטמירו ע"ש בביאור הגר"א וכן חכמה נק' קדש כידוע והוא סתימאה קדישא שבכאן. והגילופין הם סוד האותיות שנצטיירו בבינה והכל על ידי חכמה יו"ד, שהיו"ד נתפשט לאורך ורוחב כמ"ש בח"ב ק"פ א' (ח"ב קפ, א) בקיימין וסמכין ע"ש בביאורו ובילקוט שם:

גו מעוי דחד טמירו. הוא אמא כמ"ש בתז"ח שם טמיר בטמירו. ואמר שם "ומגו זעירותא דיליה טמיר בסתימו דמעוי ולא ידיע", והוא חכמה יו"ד של השם, נקודה זעירא טמיר בבינה שנקראת לב, לב מבין, והלב הוא מעי כמ"ש בקרב לבי מעי וכו' קירות לבי כמ"ש הגר"א שם. והוא נתיב לא ידעו עיט שנעלם בבינה כמ"ש שם הגר"א והוא סוד נקודה בתוך הה"א כמ"ש הגר"א בח"ב ס"ח ע"ב בד"ה לגו לגו עי"ש. וז"ש **דנקיד בנקודה:**

ואמר **דנעיץ** בסוד קוטרא בגולמא נעיץ בעזקא שאמר בריש הזהר ט"ו א' (ח"א טו, א) קוטרא בגולמא הוא יסוד החכמה שהוא י' גלם כידוע והוא נעיץ בעזקא פי' בבינה שנקראת עזקא מם סתומה ע"ש:

ההוא גליפו אגליף וטמיר ביה כמאן דגניז כלא תחות מפתחא חדא. הוא יסוד אבא והוא דעת עליון ובו גנוזין המוחין חו"ב חו"ג כידוע, והוא נקרא מפתח דסגיר ופתח כמו שיתבאר ועי' במ"ש הגר"א בפ"ק דספרא דצניעותא בד"ה סתים לאמא ובד"ה אתא מפתחא עי"ש:

וההוא מפתחא גניז כלא בהיכלא חדא. בינה שנקראת היכלא לאבא כמ"ש בח"ב ס"ח ע"ב (ח"ב סח, ב) בתוספתא ועבד ליה לגרמיה לאתטמרא ביה חד היכלא ע"ש בביאורו:

ואע"ג וכו' עיקרא דכלא בההוא מפתחא הוי. שעיקר הכל הוא הדעת ובו קבוץ כל ה"ח וה"ג כידוע:

ההוא מפתחא סגיר ופתח. כי הדעת הוא ת"ת כידוע, ובהיותו בעיבור במעי אמא בדעת אז סתים לאמא בסוד מ"ם סתומה שהוא ב' ו' כזה **ם** [ציור של מ"ם סתומה המורכב מאותיות ב' ו'] שהוא"ו מתחבר בב' ונעשה מ"ם סתומה וזהו סגיר. ואח"כ כשנולד ויוצא הוא"ו ז"א לחוץ אז אתפתחת וזהו ופתח שאמר כאן. ועי' בפ"ק דספרא דצניעותא שם ובזהר ט"ו ע"ב (ח"א טו, ב):

בההוא היכלא אית ביה גניזין. הן תרין עטרין דאחסינו או"א לברייהו כמ"ש הגר"א בפ"ק דספרא דצניעותא בד"ה שתא נפקין וזהו תרין עטרין דהוו גניזין בגווייהו וכו':

סתימין. הן תרין מוחין חו"ב שנקראו סתימין כנ"ל ההוא סתימאה קדישא גו מעוי דחד טמירו:

בההוא היכלא אית תרעין וכו' חמשין. הן נ' שערי בינה דסוד י"ה, י' פעמים ה', כידוע:

אגליפו לארבע סטרין והוו ארבעין ותשע. בסוד מ"ם סתומה בסוד מקוה שהיא מטהרת את ישראל ביוה"כ שהוא בינה כידוע והן ארבעים כי נקודה האמצעית משלמת לעשר לכל סטר והן מ"ב בסוד זכור ושמור בסוד א"ח ד' הט' שבכל סטר הם א"ח זכור ונקודה האמצעית ד' שמשלמת עד ארבעים כנ"ל והוא שמור מל' וזכור ושמור הן מ"ב והן ב' נקודות הכוללים א"ח וד'. והיינו כי נקודה האמצעית המתפשטת לד' סטרין יש באמצעיתה נקודה א' המחברן. וכן בא"ח שבכל סטר יש נקודה עשירית הכוללן והן מ"ב. ועוד ז' עולימתין דילה ז"ק דילה הן מ"ט כמ"ש הגר"א בתיקונים ל"ז ב' ול"ח א' בד"ה אינון ברזא ובד"ה וקדם האי שיעורא:

חד תרעא וכו'. הוא שער החמשים הנעלם וביה גנוז גם כן הנתיב הנעלם, נתיב לא ידעו עיט, כמש"ו ועמ"ש הגר"א ז"ל בתז"ח פ"ט ע"ד בד"ה כל הרהורין.]

דף ד:

יממא וליליא. כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה וכו' כמו ששמים וארץ נבראו ביום ובלילה כמ"ש ויהי ערב ויהי בקר וכו' כן האדם שבורא שמים וארץ כמש"ו צריך להשתדל וכו' לכן אמר כאן כמה וכו':

בגין דקב"ה וכו'. כמ"ש היושבת וכו' השמיעני:

רקיעא חדא. דרגא דצדיק כמ"ש למטה סלקא ויתבא על רישא דצדיק וכו'. והוא רקיעא דחכמתא דסליק למוחא משכיל לאיתן כמ"ש בפ' משפטים ע"ש. וז"ש למטה **ועאלת בתמניסר עלמין גניזין** שהוא י"ח נקודות שבחכמה כידוע. ועי' בז"ח דף מ' א' ב' ע"ש:

דף ה.

עד דחפא עליה קוב"ה. כמ"ש פרשז עליו עננו (סוכה ה, א) וארי"ת מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו ועננו עליו. ונגד אלו ב' דברים אמר **חפי על וכו' וכסי על וכו'**:

מכאן דכל מלה וכו'. דאם נכסה למטה אז נכסה למעלה גם כן מעינא ואז נעשה שמים ועאלת בח"י עלמין גניזין דעין לא ראתה כנ"ל. וזהו ובצל ידי כמ"ש יושב בסתר עליון בצל שדי וכנ"ל שפירש שדי וכו' והוא דרגא דיסוד שהוא גנוז:

לאינון תרעין ומלין דמצוינין. כמ"ש (ברכות ח, א) אוהב ה' שערי ציון שערים המצויינין בהלכה וכו':

ואי תימא וכו'. משום דקאמר לציון דברים המצויינים דוקא:

לשון שקר. היפך של לשון למודים שהוא דרגא דיסוד כידוע:

ודלג חמש וכו'. עי' עי' בפ' שמות א' א' (ח"ב ב, א) זהר אילנא דא וכו' וכן זה לעומת זה וכו':

שיתא וכו'. נגד הרקיע דקדושה שהוא וא"ו זעירא:

נפקת מיד וכו' ואשתתפת וכו'. נגד היסוד דקדושה שהוא מחבר זו"נ. נגד ז"א הוא חמש חומשי תורה ת"ק פרסה. ונגד נוקבא ש"ס שיתא אלפי פרסה. שבה שיתא אלפי פרסה הוי עלמא כידוע:

בחבלי השוא. כמש"ל דף י"א ע"ב קו תהו חבל וכו' והרקיע נק' תהו כנ"ל:

דתמן אתתקפת. וזהו כעבות:

וע"ד כי רבים וכו'. כמ"ש (סוטה כב, א) זה תלמיד וכו' וכמש"ו:

ברא קב"ה מה דברא וכו' ולבתר השמים. כמ"ש בס"י אחת רוח וכו' שנים וכו' שלש וכו' ארבע וכו' (והוא כח"ב ודעת, דאת הוא דעת כ"ב אתוון בה' מוצאות ה"ח. ואת השני לארץ. נסתר ונגלה). ואח"כ ו"ק שקודם הכל במחשבה עד השמים ו"ק והנגלות. כן האדם צריך להתבונן ד"פ במחשבתו ואח"כ לבנות בדבורו השמים כנ"ל:

דף ה:

וכל יומא גלי וכו'. ר"ל כל הו' ימים ו"ק כ"א גלה ביום מששת ימי בראשית כחו ביום המיוחד לכ"א:

אימתי גלי. ר"ל אימתי נתגלה בגילוי ביום ד' כמש"ל דף א' הנצנים נראו בארץ וכו' אימתי וכו' ע"ש. וכמש"ו **בגין דאינון וכו'** וכמש"ל שם. וכידוע שחג"ת סתימין אינון וכמש"ל דף י"ח:

דהא אשא וכו'. שהן חג"ת והן מעשה ג' ימים הראשונים. ב' ימים אור ומים וכמ"ש בפרשת תרומה דף קמ"ט ע"ב (ח"ב קמט, ב) ע"ש. וביום הג' במאמר יקוו המים אז נתגלה האויר במקום הפנוי כידוע. והארץ הוא היסוד הד' ובה נתגלו כל הג' יסודות שכנגדן הוציאה ג' מינין דשא עשב עץ:

ואמר **תלת יסודין עלאין** שנה"י הן תלת יסודין תתאין כמ"ש בספר יצירה פ"ג שלש אמות אמ"ש וכו' אויר מים אש ומהם נולדו אבות ומאבות תולדות. כידוע שחג"ת נקראו אבהן, ונו"ה וכל בניך למודי ה'. וכן יסוד אלה תולדות יעקב יוסף. והן בג' ימים האחרונים הוציאו תולדות גם כן כסדר ביום ד' המאורות ביום ה' ישרצו המים ויום ו' תוצא הארץ נפש חיה שהוא מאויר כידוע, וכמו שכל ג' ימים ראשונים נתגלו בארץ כן ג' ימים אחרונים נתגלו בנעשה אדם שהוא מעשה הארץ כידוע שלכן נאמר נעשה והוא דמות אדם ואדם נכלל מכולם שלכן נאמר בצלמנו ונתגלו מעשה ג' ימים הראשונים בג"י האחרונים לפי שג' ימים האחרונים דבוקים בנוק' הארץ ושם מתגלים שהם הנצנים נראו בארץ שהם אבהן ג' גוונין דקשת כמש"ל. וז"ש **לבתר יום רביעי אתגלי וכו'** ר"ל בג' ימים האחרונים:

דכרסייא עלאה. ר"ל דחג"ת שנה"י הוא מרכבתא תתאה כמ"ש בהק' תיקוני' דף א' ע"ש ועיין בז"ח פרשת יתרו דף ל"א ע"ד:

קדושה דאתמשכא מלעילא. ר"ל חכמה עלאה שהוא קדוש וז"ש למטה לקדוש ה' מכובד שכבוד גם כן בחכמה:

את לאסגאה תחום שבת וכו'. שבת הוא בינה שוא"ו ימים הוא ו"ק אבל וא"ו ימי המעשה שהן ו"ק הן ששת ימים ו"ק דבריאה או יצירה כפי הבחי' אבל ו"ק דאצילות הן תחום

שבת שמלכות היא רביעית לכל תלת לחג"ת ולנה"י כמ"ש בתקונים דף ד' ע"א והן ד' סטרין חגת"ם ד' רוחות כידוע, וכן נהי"ם כ"א אלף אמה שהן אלפים אמה והיכל הקדש בינה באמצע שבה מסתתר הקדש חכמה נקודה בהיכלי' שנקר' קדש והיא עיר הקדש והן תחום לה לכל סטרא:

ובגין כך אסגי את. ר"ל את הוא לרבות כנ"ל:

שבתותי דא וכו'. ר"ל בינה ויסוד שכ"א הוא שביעי, זה מלמעלה וזה מלמטה, והן נק' שבת כידוע, ואע"ג שיסוד בכלל התחום, מ"מ כשנכלל יסוד בבינה הוא גם כן שבת וכן מלכות כמש"ו. ועיקר הענין הוא שהתחום הוא ו"ק דבריאה ששם הוא התחום סביב לעיר, וז"ש אלף אמה מגרש שהן חג"ת ואלף אמה שדות וכו' שנה"י דילה נקראין שדה כידוע חקל תפוחין. ובינה ומלכות ויסוד דאצילות הן שבתות כנ"ל. ואלו שני שבתות בינה ויסוד שניהם הן ביום שבת ששניהן הן יום כידוע, ומלכות הוא בלילה. ואמר שבתותי על בינה ויסוד, ובשניהן נכללין כא' מלכא דשלמא דיליה כמ"ש למטה. וז"ש **דאינון תרין וכו**' ר"ל שבתותי לשון רבים שיום רביעי הוא מלכות ויום השביעי הוא יסוד ובינה:

אשתאר שבת אחרא. ר"ל מלכות שהיא גם כן שבת כנ"ל:

דלא אדכר. שבכל ששת ימי המעשה נאמר ויהי ערב ויהי בקר, משא"כ ביום שבת שלא נאמר רק ביום השביעי:

אנא מעטר לך. ששבת הוא בעטרא דבינה שמשם השבת ואנא אעטר לך בעטרין דאבא שהוא קדש כי בחכמה יסד ארץ ושמים בתבונה וזהו **ומקדשי**:

ודא שבת וכו'. ר"ל מלכות, והיא בינה שבמלכות היכל ק"ק.

ואמר **דאיהי יראה** שמלכות נקראת יראה כידוע.

ואמר **ושארי יראה** ר"ל נקודת חכמה שבמלכות שהיא יראה בסוד אם אין יראה אין חכמה שהן ב' יודי"ן דשילוב ב' השמות חכמה שלמעלה וחכמת שלמה.

וז"ש **ומאן איהו וכו**' שמלכות נקראת אני:

את לאסגאה תחום שבת. כאן ע"כ ו"ק עם מלכות הכל דילה בבריאה:

שבתותי דא עגולא ורבועא דלגו. ר"ל בינה דילה שהיא עיר הקדש באמצע כנ"ל ובה שני בחינות בינה ותבונה, ס' ומ', כמ"ש בפרשת תרומה קכ"ז א' (ח"ב קכז, א) ר"א ור"ש וכו' עי"ש ועיין בא"ז ר"צ ב' (ח"ג רצ, ב) ורצ"א א' (ח"ג רצא, א), ועגולא הוא בגו רבועא בינה גו תבונה ואח"כ בתחו'(?) וזהו סוד שאמרו (עירובין נו, ב) הבא למדוד את התחומין מרבע את העיר ואח"כ מודד את התחומין ומרבע את התחומין לפי שתבונה הוא דינקא

לבנין לפיכך הן גם כן בריבוע ועיין בפרשת תצוה ק"פ א (ח"ב קפ, א) ואע"ג דשם כתוב דרבוע למעלה מעגולא שם הוא בחכמה כמ"ש שם באורך:
ולקבל וכו'. ויכולו נגד בינה וקדושה דאנן מקדשין וממשיכין היא תבונה שהיא נותנת מוחין וינקא לבנין:
לשבעין שמהן וכו'. שהן ע"ב שמות עם יום הששי שע"ב שמות הן ע' שמות וב' הן כללם כידוע והן אנ"י וה"ו. וה"ו כולל ל"ה שמות שאחריו, אנ"י כולל ל"ה שמות שאחריו. אנ"י וה"ו הן קב"ה וכנסת ישראל. וכן בשבעים נפש אברהם ויצחק. וכן בע' אומין. וכן בכ"ד: **כלילן תרוויהו בשמור**. שזכור ושמור הן זו"נ וכאן הן שבתות דשמור אבל בינה דלעילא נכלל בזכור את יום השבת שהוא יסוד זכורך יום השבת כנ"ל. וז"ש **דהא מלכא עלאה וכו'** ר"ל בינה נסתיים ביסוד דדכורא (ברכות מח, ב) שאין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא והן בינה ומלכות וע' בתמ"ט ל"ז א' (תיקוני זהר לז, א)(?) דבינה מתפשטת בנ' תרעין עד הוד ונכלל ביסוד:
וע"ד אקרי מלכא דשלמא דיליה. ר"ל מלכא בינה, שלמא יסוד כמש"ו:
וע"ד לית מחלוקת לעילא. ר"ל בעוה"ב דרגא דבינה בתרין מתיבתין, מתיבתא עלאה נגד חג"ת ומתיבתא תתאה נגד נה"י כמ"ש בתז"ח ע"ד ד' ע"ש ובמתיבתא עלאה יעקב עשה שלום ובתתאה יוסף, וע"ל י"ז ב' (ח"א יז, ב) בענין השלום דעביד יעקב:
וז"ש **בגין דתרין וכו'**. והכל בדרגא דבינה שית סטרין דדכורא:

דף ו.

כד"א מרחוק. ר"ל דעמודא דאמצעיתא יצא מחכמה ונגלה מן הסתום וע"ז מביא ראיה שרחוק קאי על החכמה ותתצב וכו' כמ"ש (סוטה יא, א) כל הפסוק ע"ש החכמה נאמר וכו'. והענין כי עמודא דאמצעיתא פעמים סליק וסתים לעילא בג"ר כמ"ש בתיקונים והוא בזמן שאין שלום כמו הגלות והעונות. אבל יסוד קרוב לעולם מבועא דבירא לא פסיק מבירא. וכששב בתשובה אז נגלה מרחוק ויוצא כנ"ל וזהו מרחוק ה' וכו'. וז"ש (ברכות לד, ב) שלום שלום לרחוק זהו בעלי תשובה שהיו רחוקים ונתקרבו שע"י הי' ה' רחוק ונתקרבו אל ה'. ולקרוב הן הצדיקים בדרגא דצדיק. ולכן במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורין אין יכולין לעמוד ששלמא דלהון במתיבתא עלאה עמודא דאמצעיתא וזוהר דיליה בינה דרגא דתשובה כמ"ש בתז"ח ע"ח ג' ואיהו זוהר דנהורא וכו' ובכמה מקומות:
כד"א חדשים. שהיסוד נקרא נער ע"ש חדתותא דסהרא כידוע ושם מחדש בכל יום תמיד וכו' כמ"ש חדשים לבקרים בקר דיוסף וע' בפר' בלק ר"ד ב' (ח"ג רד, ב). ורישיה דקרא

יזבחו לשדים וכו' והם נבראו בערב שבת בין השמשות דרגא דקרוב אתקדש וע"ל י"ד א' (ח"א יד, א) כיון דאתקדש יומא וכו' אתערו מגו אלנא דחיי כו'. ונקראו חדשים שאין להם קיום תדיר שהן מסטרא דלהט החרב המתהפכת וע"ל דף מ"ד ובפר' פקודי רס"ח א' (ח"ב רסח, א) ולקמן מ"ט ב' (ח"א מט, ב):

מרחוק דא וכו'. ופי' מרחוק שהוא בחכמה כמש"ל וכמ"ש אמרתי אחכמה והיא רחוקה וכו':

וע"ד כתיב תשמורו. ר"ל שהכל במלכות כנ"ל:

ומקדשי וכו'. ר"ל חכמת שלמה בת עין בת שלש בת שי"ן בינה כידוע.

[**א"ה** אולי כוונתו שהמלכות יש לה ג' מקומות כידוע. תחת היסוד ואז נקראת בת עין כי היסוד מעיינא דלא פסיק. ואצל החזה שהוא בת"ת יום השלישי ואז נקראת בת שלש. ולעיל מו"ק אצל הבינה ואז נקראת בת שי"ן כי הבינה שי"ן בסוד אמ"ש].

והיא המרכז של העגול היכל הקדש באמצע נושא את כולם שמעגולא מתפשטין ו"ק שסביב העגולא תחום שבת וכאן סוד היראה שאמרו אם אין יראה וכו' י' דאדני וע"ל ז' ב' (ח"א ז, ב) ר"ח פתח וכו'. וז"ש **דאית לדחלא מינה וכו'**:

ואמר **דענשיה מיתה** שכאן סוד החיים והחכמה תחיה בעליה סוד החיה. ואמר **מות יומת** נגד עגולא ורבועא כמש"ו שהן שתי שבתות:

מאן דעאל לגו וכו'. ר"ל שנכנס לתוך חלל וכו' ופגים את החלל מות יומת לפי ששם שורה ההיא נקודה ויש לירא ממנה משא"כ בתחומין שאין מיתה עליהן אף למ"ד תחומין דאורייתא:

וע"ד כתיב תיראו. כנ"ל ור"ל ז"ש את שבתותי תשמורו את עגולא ורבועא שלא לחלל ואזהר ומקדשי תיראו ששם הנקודה:

וההוא נקודה אקרי אני. כי התחלתה מחכמה ומשם ואילך השם אדנ"י אבל כתר דילה הוא ה' אחרונה של השם וכלולה בז"א כידוע ולכן נקרא' אני וכתר שלה ה':

וז"ש **ועלה שרי' ההוא וכו'**. ר"ל כתר דילה שלא נתגלה כלל וע' בתיקונים ל"ו ב' ול"ז א'. וע"ל מ"ו ב' (ח"א מו, ב) ת"ח נקודה חד אית וכו' (ור"ל חכמה שבמלכות) דהא מה דלגו וכו' (ר"ל בכתר שלה וכ"ש בז"א ולמעלה) ואית נקודה לעילא (ר"ל חכמה עלאה אבא שנקרא ראשית ועבא"ר) ה"נ אית נקודה לתתא וכו' (כנ"ל) וע"ד הכא הוא אתר וכו' (וז"ש תקופות וגמטריאות פרפראות לחכמה כנ"ל אם אין יראה אין חכמה וכמש"ל דף ז' ע"ב):

יו"ד עבד קרבא. הוא יסוד כמ"ש בסוף תי"ג חד ב"נ עולימא צדיק כו' ע"ש:

בכ"ף וסמ"ך. הוא מלכות ובינה כ' הוא כורסייא כמ"ש לעיל דף ג' ע"ש וס' הוא בינה עלאה כידוע וכמ"ש ויסוד נקרא חי וקים בסוד דוד מלך ישראל חי וקיים ואמרו חי בעוה"ב וקים בעו"ז והענין כי הוא קים תמיד בעוה"ז קים מבועא דבירא וכן הוא חי בעוה"ב בבינה מלכא דשלמא דיליה ונק' חי משם והוא בין מים למים כמלא נימא כמ"ש בתי' והוא מחבר ב' עולמות יחד:

וז"ש **כ"ף לא וכו' רגעא חדא בלא יו"ד** [א"ה לפנינו הגירסא אלא בי' ונראה דהגר"א הגיה כן]

סמ"ך וכו'. כנ"ל דף ג' ע"ש:

מכמה טבין. מחכמה מוחין דחכמה:

ואתוון וכו'. מבינה:

עלאין יקירין. שהם מנצפ"ך כמ"ש בז"ח נ"ב ד' אלין מישרים אינון אתוון טמירין גניזין גו עלמא עלאה וכו'. וכן נוטלן צדיק כמ"ש בסוף תז"ח:

אתר בית מותבי טב. עולם שכולו טוב וז"ש מגדל חד דפרח וכו' בינה כידוע:

קב"ה וחד מסכנא. זו"נ ושם בסוד ו"ד וזהו מסכנא דל"ת בסוד יחודה נער נערה:

חד נונא. ר"ל יסוד דג כידוע:

ימא רבא. חכמה משם נטיל זרעא דתלת נקודין וכו':

מסטרא דא לסטרא דא. כל הו"ק כמ"ש מקצה השמים מוצאו ותקופתו וכו' בסוד משכיל לאיתן כמ"ש בפר' משפטים דף ק"י (ח"ב קי, א) משכיל לאיתן בזמנא דההוא נהר קם בתיאובתא וכו' עד דסליק עד מוחא עלאה וכו':

רב מחכמה, **ויקירא** מבינה, **ועתיק יומין** מכתר. והוא מוחין דאו"א וב' עטרין דע"י שב' עטרין הן ה"ח וה"ג ועם כללותם והם ו' ימי בראשית ויהי ערב ויהיה בקר בכולם, והוא אור ששימש בששת ימי בראשית וגנזו הקב"ה בצדיק לצדיקים לעתיד לבא וכמש"ל דף ג' ע"א (ח"א ג, א) דהא טובאך סתים בגווך וכו' הה"ד מה רב טובך וכו' והן מו"ק דעל ידי שהן ששת ימי בראשית ועיין ספרא דצניעותא מ"ש שם:

בלע כל שאר נונין. הן נשמות הצדיקים שהן בדרגא דצדיק ויסוד דג גדול כידוע בסוד לויתן זה יצרת וכו' ועתידין ישראל לאכול ממנו מטוב הגנוז בו:

ולבתר אפיק לון חיין וקיימין. כנ"ל בסוד חי וקים נשמת כל חי:

ושאט ימא וכו' בתוקפיה. שנק' איתן דלא עאל לימא אלא כד איהו בתוקפיה וכמ"ש כגבור לרוץ אורח ועב"פ תרומה:

ואפיק לי. שהוא הוציא אותי שהוא בדרגא דצדיק כמ"ש למטה שא"ל אי ניחא קמיה מארי' לאודעא לן שמיה פתח ואמר ובניהו וכו'. ר"ל שהוא שרש נשמתו. בן איש חי דא צדיק וכו':

כגירא בידא וכו'. כמ"ש כחצים ביד גבור כן בני הנעורים של ההוא נער והוא כד מתחדש בחדתותא דסיהרא בסוד הנשר וכמ"ש בתי"ג שם חד בר נש עולימא צדיק שמיה דהוה יתיב על מגדלא קשתא בידוי והוה זריק חצים וכו'. ועניין כ"ס הנ"ל כמ"ש כי יד על כס י"ה שאין השם שלם ואין הכסא שלם וכו'. והעניין כי כשנתחברו כ' וס' אז נחית עלייהו ע"י כידוע. כמ"ש בזוהר דלא נחית ע"ק עד וכו' והוא אל"ף פלא כידוע. ואלו ג' דרגין הוא שלימות הכסא. ס' לא בעא לאסתלקא בגין לסעדא וכו' דצריך לסמכא לון. ויו"ד אין יכול לעלות אלא ע"י הסמ"ך שם ולכן כ' לא בעא לאסתלקא. ואלו היו זו"נ שלמים שלא היו בגלות אז סליק ס' לעילא, וזהו סוד שאין השם שלם שו"ה בגלות שלכן הכסא גם כן אינו שלם והכל על ידי עמלק חויא. וצדיק עושה קרבא ביה כמ"ש בתי"ג שם וע"ש עד דאתא ר"מ ונטל חץ חד וכו' עי"ש. ואמר (לעיל) **דאינון י"ש** שהן אותיות של חכמה כידוע, כי סוד כסא הוא אנכי כמ"ש בפרשת יתרו. וס' הוא נ"ס (צ"ל נ"י) והוא סוד י"ה שה' הוא נו"ן ועיין בסתרי אותיות ה' ב' (זהר חדש ד, א) "האי ה"א אתעטרת ברזא דאינון חמשין וכו' אתהדרת מרזא דנו"ן לגו רזא דה"א וכו'" [נרשם על הגליון. וכידוע בסוד אי"ן]. והוא כלילת חכמה בבינה, חכם בבינה, עוקץ של ה"א, וי"ש הוא כלילת בינה בחכמה י' חכמה ש' בינה, וזהו המלחמה זהו מ"ש מלחמה לה' בעמלק וכו' ומלחמה של שם הוא בב' אלו כ' וס' כ"ס להסתלק בא' ששם הוא אבן דהתגזרת די מחא לצלמא וזהו יד על כ"ס והמלחמה הוא על ידי התפלה של צדיק התחתון עם בני ישראל, וז"ס כ"י יד וכו' כנ"ל, דכ"ף לא יכלא למהוי רגעא חדא בלא יו"ד, וזהו כ"י כמ"ש בתי"ג שם והתפלה הוא בב' אותיות הנ"ל כמ"ש בתז"ח ע"ו ד' זכאה איהו מאן וכו' בין שפוון דיליה ובגינה אתמר אם תשכבון בין שפתים אל תקרי אם אלא אם, ותרין אינון אם עלאה אם תתאה, שכינתא עלאה שכינתא תתאה, דעלה אתמר שלח תשלח והן בסוד כ' וס', כ' נחית לכורסיא וס' לאגנא על בנין:

מקבציאל דרגא עלאה סתימאה. בינה מלכא דשלמא דיליה:

דף ו:

תרין מקדשין הוו קיימין בגיניה. כנ"ל שהוא חי וקים בתרין עלמין והוא חי עולמים ב' עולמות והן ב' מקדשין והכל בגיניה וכמ"ש למטה ונהר יחרב בבית ראשון וכו':

איש מצרים הצילנו וכו' ותמן אתיליד ותמן אתרבי. עבא"ר:

וביד המצרי חנית וכו'. ר"ל ממקום המצר זכה לחנית כמש"ו ומטה האלהים וכו':
אלין שלשים שנה עלאין. עי' בז"ח דף ל"א ע"ד אינון תלת סמכין עלאין דאינון רזא דשלשים שנה. והן חג"ת. כמ"ש שם ברביעי דא דוד מלכא דאיהו סמכא רביעאה לכורסייא עלאה [ר"ל חגת"ם הן ד' סמכין של כסא עליון בינה כידוע] בחמשה לחודש אלין דרגין לתתא דאינון תיקונא דסיהרא [ר"ל בריאה שהוא אלקים ה' דרגין וכמ"ש בהקדמת תיקונים קום יחזקאל נביאה לגלאה וכו' אנפי תלת חיון עילאין דאינון חג"ת כו' נקודה דאמצעיתא חיה וכו' איהו רביעאה וכו' ועל נקודה וכו' קא רמיז ברביעי וכו' בחמישי לחודש דא את ה' דאיהו אלקים כינוי לשם הוי"ה ואיהי כרסיא וכו' עש"ה]:
וז"ש **ואע"ג דלא עאל במניינא וכו'**. שמלכות היא רגל רביעי חיה רביעית. ויסוד הוא במנין החיות תתאין כמ"ש בה"ת שם תלת חיוון עלאין חג"ת. תלת חיון תתאין נה"י. וז"ש **במניינא וחושבנא דלהון** ר"ל רק במנין חיות תתאין. וענין שלשים שנה כי ז"ת הם שבעים שנה כידוע:

דף ז.

עביד לשמשא. ר"ל ליסוד:

דף ז:

שמא גליפא דע"ב שמהן אגליף עלוי בתיבין בגין דאתוון דא"ב וכו' בתיבין אתקיימא לאהדרא רוחיה ובאתוון אתקיים כל גופי' וכו'. נודע כי רוחא הוא מאבא ונפשא שהוא שיתופא דגופא מאמא, והנפש הוא רק לקיום הגוף והרוח להחיות כמ"ש בז"ח במאמר הטעמים עי"ש, והנפש הוא ממלכות והרוח מעמודא דאמצעיתא מאבהן שהן כללא דעמודא דאמצעיתא כמש"ו בתיקונים. וכולן בא"ב כמ"ש בספר יצירה ובזוהר בראשית דף ט"ו וט"ז (ח"א טו, א) שבאבהן הא"ב על ג' חלקי' ז' אותיות הראשונות בחסד והשניות בגבורה וח' הנשארים בת"ת, והן סוד אח"ס בט"ע של ג' אותיות. ובמלכות כל הא"ב בסוד את"ה כידוע כ"ב אותיות כמ"ש שם, והן עצמן סוד שם ע"ב כי הן במילואן ע"ב כמ"ש בז"ח ש"ה והן בחג"ת בג' ג' ובמלכות באותיות. וכ"ה בשם ע"ב בסוד כלל ופרט, כלל בעמודא דאמצעיתא ופרט במלכות. וכן ע"ב הוא עטרא דח'ס'ד' ורי"ו הוא עטרא דג'ב'ו'ר'ה' כידוע ויורשין זו"נ. וז"ש דאתוון דא"ב וכו' בתיבין אתקיימא לאהדרא רוחיה ששם בחי' התיבין ובנפש בחי' האותיות. וכן בשם הוי"ה ד' אותיות הוי"ה הם בנפש בואפנים ועשר אותיות דשמא מפרש שהן כל אות בתיבין ברוחא:
שנים קדמוניות. הן ימי קדם. דז"א ימי עולם ודא"א קדמוניות. וז"ס כימי עולם וכשנים קדמוניות, ומשם אריכא דיומין כמ"ש בסוף תקונים וז"ש וכל מאן וכו':

מעקר טורין. בנגלה:
מנהר שרגין. בנסתר. וכמ"ש בתז"ח ד' ע"ב ד' וד' ע"ג ד' עיי"ש:
למלכא עלאה דאיהו עלאה. ר"ל חכמה עלאה:
בכמה מנעולין בכמה פתחין בכמה היכלין. נגד ג' עולמות וכו':
אוף הכי תרעא קדמאה וכו'. וזהו סוד אם אין יראה וכו':
לחכמה עלאה. מפני שיש חכמה תתאה חכמת שלמה והיא היראה י' דאדנ"י יראה חכמת המלכות והן שני נקודות שני יודי"ן בשילוב יאהדונה"י, זה בראש וזה בסוף:
[**ליקוט** (**מגוף כי**"ק)
אוף הכי תרעא קדמאה וכו' ואינון תרין נקודין וכו'. הענין כמ"ש למעלה (בכי"ק בלקוטים שם) שחכמה דנוקבא היא ספירה אחרונה אות יו"ד של שם אדני והיא השער של כל האצילות והיא נקר' יראה כידוע, ועלה אמרו אם אין יראה וכו' כי היא נגד חכמה של הוי"ה וז"ש תחלת המחשבה סוף המעשה. ע"כ]:
בגין דאיהו אילנא וכו'. שהן שתי יראות, טוב ורע, כמש"ל י"א ב' עי"ש:

דף ח.

ודא תרעא לעאלא וכו'. כמ"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך:
אלין תרין תרעין וכו'. ר"ל יסוד ומלכות שהן תמיד כחדא. שכל. מלכות טובת שכל. טוב. יסוד ונכללין כאחד שכל טוב. ורי"א ששכל טוב כולו קאי על יסוד, שיראה ע"ה טו"ר כנ"ל וכאן עץ החיים כולו טוב:
אינון דלעאן וכו'. ר"ל לכך נאמר עושיהם והן תמכין עץ החיים כמ"ש עץ חיים וכו' ותומכיה מאושר:
ובחילא דא וכו'. שעומדת על רגלין וז"ש עומדת וזהו תהלתו כורסייא כמש"ו:
כזוהרא דספיר. ששם סוד הספיר כמש"ל מ"ב ע"ב (ח"א מב, ב) ודף ע"א ע"ב (ח"א עא, ב):
אלין מארי קיימא וכו'. שהן יצאו ממנו וכמ"ש איזה מעשה ידיו של אדם בניו ובנותיו וסוד הענין כי הולד הוא מחו"ג שהן מעשה ידיו ה' אצבעות דשתי ידים כידוע:
ומעשה ידינו כוננהו. שלא נפגום ובזה נזכה לנועם ה' שלכן נק' חי עולמים ומפ"ו רב המנונא וכו':
דלא יהיב בר נש פומיה כו' ויהא גרים למחטי כו'. [**א**"**ה** נראה אדברי הגר"א בספרא דצניעותא פ"ק בד"ה לישן ממלל דהענין כי הכל תלוי בדעת המבריח מן הקצה אל הקצה בכל הזווגים שמתחיל בפה בסוד הלשון המכריע בין חיך וגרון, שהוא זווג של א"א בסוד

נשוק. ואח"כ מתלבש עיקר הלשון בגוף ומכריע בין ידים דא"א שעליהם מלביש חו"ב או"א ומסתיים הדעת ביסוד דא"א. וזו"נ מלבישין נו"ה דא"א, הוא בנצח והיא בהוד. ויסוד מכריע ביניהם. ולכן כשפוגם ח"ו בלשון דעת פוגם גם כן ביסוד ח"ו וז"ש אל תתן את פיך לחטיא את בשרך]:

דף ט.

מאלין אתעבידו כו'. כנ"ל ה' א'. וזהו אימר בלחישה ודעת באתגליא:

(**מגוף כי**"ק) **ועל רזא דא כתיב בראשית וכו'**. הוא סוד שם מ"ב שבו נברא העולם כמ"ש בתי' ל"ח א' להההוא צינור דאיהו ו' דכליל וכו'. ושם ס"ג א' ואדם רכיב וכו'. והן ז' תיבין דכ"א נכלל מן ו' דבראשית. ובראשית הוא הכולל שית תיבין שלאחריו וכמש"ש. וכ"ה בהנך קראי כמש"ו דשית קראי הוא הראשון הכוללם שית אתוון והשמות הם שית אחרים. וט"ס כאן וכצ"ל **הא שית תיבין אחרנין לקבל וכו'** , ול"ג קראי. ואמר **ושית קראי מן השמים מספרים וכו'** והוא סוד שם מ"ב והראשון בסוד הדעת וכמש"ש. והוא שם אלו"ה. אל"ה הוא ופ"ו ווא"ו בתוכם של הדעת. וסוד שם ע"ב הוא ל"ו דנוק' אנ"י ול"ו דדכורא וה"ו וז"ש בפר' תרומה שהוא התחברות אבהן בנוק'. ושם מ"ב התחברותן בעלמא עלאה שהוא הדעת כנ"ל. וענין ע"ב הוא י"ב פעמים ו'. וי"ב הוא הדעת ה' חסדים וה' גבורות וחכמה ובינה, ו' לדכורא ו' לנוקבא והוא ע"ב. אבל התחברותם בעלמא עלאה הוא מ"ב. ויש ע"ב עליון חפ"ח וכמ"ש בסוף תכ"א עי"ש וגם כן כמו במ"ב כנ"ל (ע"כ מכי"ק):

איש מראה. ומראה ולא בחידות:

במשפט במדה. ומשפט הוא עמודא דאמצעיתא והוא ראי' על מדה:

ארכיה מסייפי כו'. מקצה השמים עד קצה השמים כנ"ל וכמש"ו **אינון חמש באמה מסייפי כו'** , שהן ה"ס ונכללין ביסוד:

דף ט:

אנון תרין ממנן וכו'. לשון עפר וקטם שהוא אפר, ועי' בפר' פקודי דף רס"ו ע"ב (ח"ב רסו, ב) בהיכל החמישי האי רוחא וכו'. והוא נגד היכל ה' דקדושה דרגא דאברהם ואנכי וכו'. וז"ש למטה **ולא אולידת ארעא בחילא דלהון**. וכל תאובתא דלהון באסתאבות ב"נ. וז"ש למטה **דאתעבידו בשמא דאלה**, שהן ג' טפין קדישין דמוחא שנא' הן כל אלה יפעל וכו'. וע' בתז"ח דף ע"ו ע"ב עי"ש:

[(**ליקוט מגכי"ק**) **אינון תרין ממנין וכו'**. והם עפר ואפר ב' מיני גבו' פ"ר פ"ר. וא' הוא כתנות אור וע' עור. והם אור וחשך, עור עֲוֵר חשיכו דעיינין ואור נהורא דעיינין וכן בע' כוכבין דשלהובא מסט' דימינא מכה להון בע"ש כמ"ש בפרשת ויקהל:
ואמר **לדיוקנא דנחש** שהוא מסטרא דארי' כמ"ש בדן יהי דן כו' דן גור אריה. ואור ועור הן ישראל גוי אחד ועמין ע' אומין. והוא המבדיל בין אור לחשך בין ישראל לעמים. ואמר למעלה **וע"ד אינון בתרין ראשין כתרין** ??וון, והוא כד אינון בחשוכא אבל כד אינון בנהורא הן בדיוקנא דאדם. וז"ש למעלה **בר דכד ההוא נהורא שליט וכו'**, וכ"ז כשמתחברין אבל כאשר אינן מתחברין אמר **חד דיוקני' כו'**. וז"ש **וכד מתחברין וכו'** (ע"כ מכי"ק):

דף י.

פתח ר"א ואמר מי זאת עולה מן המדבר מי זאת כללא דתרין קדושין וכו'...בלחישו דשפוון וכו'. [**א"ה** באור על מאמר זה מובא לקמן בבאורו ז"ל על היכלות דפ' בראשית היכל ג' מ"ב ב' ד"ה ההוא נהורא כליל לון ולא נהיר וכו'. עש"ב]:

דף יא:

באור הפקודין

[פקודא קדמאה]

בראשית וכו' פקודא קדמאה וכו'. ר"ל לכך נא' בראשית:
בגין דמלה דא. ר"ל מדת היראה ר"ל מלכות זה השער לה' כמש"ו:
ועל פקודא כו'. ר"ל וז"ש בראשית ברא בשביל היראה ברא שמים וארץ. וע"ז קיימים [נרשם על הגליון וכמ"ש (ברכות ו, ב) כי זה כל האדם כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה]. וידוע שבשביל זה המדה נברא העולם סוף המעשה ותחלת המחשבה:
יראה אתפרש וכו'. ר"ל שנים שאינן עקרים. א' בשביל עונש עוה"ז כמש"ו בגין דייחון כו'. ב' בשביל עונש עוה"ב כמש"ו בגין דדחיל כו'. ורצונו בזה בשביל שמפרש והארץ היתה וכו' על היראה רעה והן ב' מיני'. א' תהו כו' על פני תהום, והוא יראה התחתונה זהו ע"פ תהום והשני' שהוא יראת עוה"ב הוא ורוח כו' ע"פ המים שהוא קרוב יותר ליראה טובה. וחשיב שלשה דברים, דלא ימותון בנוהי או מעונשא דנורא או עונשא דממונא נגד שלשה דברים תהו ובהו וחשך. ובסיפא חשיב דבר אחד נגד ורוח. ובכולם על המים שהוא מסט' דשמאלא כידוע גבורות גשמים אור ומים ימינא ושמאלא אהבה ויראה. והקליפה מלביש ומכסה לקדושה קליפה למוח. ואמר מרחפת דאינו נוגע בקדושה כידוע. וזהו על פני. וידוע שמים עליונים ומים תחתונים הם נגד עוה"ב ועוה"ז.

מים שעל הרקיע ותהום. כן הוא שני היראות. ויראה השלישית יראת ה' הוא בראשית ברא כו' יראת ה' ראשית כו' כמש"ל שיראת ה' מקיים שמים וארץ שז"ש ברא אלקים וכו'. אבל יראה רעה אינו נוגע רק לארץ בלבד בשמאלה עושר וכבוד בעוה"ז. ולכן אמר והארץ היתה תהו וכו'. וז"ש ויהי מורא שמים עליכם. ולפי פשוטו שבזה היראה הארץ חרבה כמ"ש ראיתי הארץ והנה תהו ובהו ואמר כל הבשר חציר וכו' כל טיבו דעבדי לגרמייהו עבדין וכו' ולכך נאמר והארץ גם כן ובן כסיל תוגת אמו. ומתלבשת ח"ו באלו ד' קליפין שהן אותן שראו יחזקאל ואליהו כמ"ש בתקונים. ועי' בסוף זה הספר דף ט' ע"א. והן תתקע"ד דורות דאתחריבו שהן הע"ר כמ"ש בתקונים. וז"ש היתה תהו שכבר היתה כמ"ש בתקונים:

ואמר **מעונשא דההוא למא ועונשא דגיהנם**. הכל דבר אחד רק שמפרש שהוא עונש עוה"ב שהוא יראה השנית ויש עונשין אחרים לבד גיהנם והכל אחד:

רב ושליט. לפי שהיא שער לכל מהימנותא חשיב כל ד' רגלי המרכבה שהיא כוללתם כידוע בהרבה מקומות רבו מלספור. והן רב מצד החסד גדול ה' כו'. ושליט מצד הגבורה. וע' בפרשת פקודי דף רנ"א ע"א היכלא רביעאה כו':

עקרא ושרשא וכו'. מצד הת"ת כידוע שהוא עקרא ושרשא דאילנא לכן נקרא בשם העצם ועבתז"ח דף ע"ג ע"ד דאתמר ביה רבה אילנא ותקיף כו' וע"ש דף כ' ע"א. ולפי שהוא כלול מב' מדות חו"ג יושב אהלים לכן אמר ב' דברים עקרא ושרשא [נרשם על הגליון ושרש גבוה מהעיקר נגד חסד ועיקר נגד גבורה]. ורומז גם כן בשרשא על ג"ר שהם שרשא כידוע שהוא מבריח מקצה אל הקצה:

וכלא קמיה וכו'. נגד המלכות עצמה ולפיכך אמר וכל דיירי ארעא שכל הדרים ברשותה, ומלכותו בכל משלה. ואלו ד' הם ד' אותיות שהם כוללים ד' פרצופים או"א וזו"נ כידוע. וחסד נחית עליה חכמה וגבורה נחית עליה בינה כמ"ש בה"ת עי"ש. ונגד הקוצו של יו"ד א"א הוא שם המחשבה ורצון שמא מפ'. וז"ש **ולשואה רעותיה**:

ואמר **בההוא אתר דאקרי יראה**. ר"ל מלכות, ושם לתקוע מחשבתו ורצונו ולדבוק בה. ור"ל במדת מלכותו בכל משלה שעיקר היראה במלכות שבמלכות יו"ד דאדנ"י שהיא אבן מאסו הבונים אבן בוחן ועבתז"ח ע"ו ע"ג. היא מדה הרביעית וכלא קמיה וכו' כנ"ל. ושם לתקוע מחשבתו ורצונו וזהו נעוץ סופו בתחלתו ותחלתו בסופו שרצון הוא קוצו של יו"ד כ"ע כנ"ל והיא היתה לראש פנה ועבתז"ח שם. והעיקר שצריך אדם לדבוק באלו ד' דברים כי הכל הולך אחר המעשה ובשביל זה העולם נברא שיכירו כח מלכותו. וזה אשר אמרו שבמדת המלכות נברא העולם. ואלו ד' מדות ג' בשמים, **שיה"ו** הם בשמים

ז"א, וה' אחרונה במלכות. ולכן נגדן ביראה רעה גם כן ד' דברים ג' ע"פ תהום והד' ע"פ המים. ושם הוא להיפך, יותרת על הכבד. ולכן ביראת ה' מקיים שמים וארץ שהיא כוללת שמים וארץ. ומ"מ עיקר הכוונה במדה האחרונה ששם התכלית של הבריאה וז"ש **ולשוואה כו'**:

אי אימא ינדעון. כמ"ש (מגילה כה, ב) דלא לעבדון מאימא ומיראה. ולבסוף אמר כמ"ש (בבא בתרא פט, ב) אמרן או לא אמרן כו' ומה"פ כי ישרים וכו':

באתר כו'. כמ"ש רגליה וכו' ויראה בישא נק' מצולת ים טיט ורפש דימא קדישא כמ"ש בפר' תרומה והוא תהו ובהו כמ"ש בספר יצירה תהו ובהו רפש וטיט, ועיין בפ' תרומה דף קמ"ט ע"ב (ח"ב קמט, ב) בוצינא קדישא הכי אמר כו' הה"ד וחשך על פני תהום כו' עי"ש:

ואיהי רצועה כו'. שהרצועה של מלקות היא משור וחמור והן המצולות ים דו"נ כידוע שהן שור וחמור והן ארבעים ועב"פ בלק דף ר"ז ע"א (ח"ג רז, א) והן הכתוב כאן תהו כו' ד' מינים ב' דחמור וב' דשור ועי"ש והן דו"נ כנ"ל והן נגד שמים וארץ כמש"ל:

יראת ה' לחיים. פסוק במשלי:

אלא מאן כו'. שהיא נקראת מות וכמ"ש בתקונים תהו"ם הוא המו"ת והוא חשך כמ"ש בפר' תרומה הנ"ל וז"ש יראת ה' תוסיף ימים יראת ה' דייקא ושנות רשעים כו':

ובג"כ אתר וכו'. ר"ל התחלת התורה שנק' דעת כידוע. דאל"כ הוא בסטרא אחרא כנ"ל. ור"ל לכך התחילה התורה ביראה בשביל זה כמש"ו ועל דא וכו':

ודא עקרא כו' דהא דא כו'. וז"ש זה השער כו' בזאת יבא אהרן כמ"ש בתקונים. שלכן מפרישין את הכה"ג ז' ימים כדי ליכנס באימה כמ"ש בגמרא (יומא ב, א). וז"ש אם אין יראה אין חכמה כל שיראת חטאו קודמת כו'. וע' בתז"ח דף פ"ג ע"א בזאת כו' ובתקונים:

ובג"כ כתיב. שהוא כלל התורה כנ"ל וכתיב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי:

הא אלין ארבע. נגד היראה קדישא שהיא כלולה מד' כנ"ל והוא ד' אותיות אדנ"י שהיא ב"ד הצדק ובה שס"ה ל"ת נגד שס"ה ימות השנה שהן שס"ה ימים ו' שעות סי' שסה"ו שהן ר"ת ד' מיתות ב"ד וסי' אדני ש'מעה אדני ס'לחה אדנה ה'קשיבה ו'עשה והכל בשם הזה. והענין בסוד שבת בת מלכות מתחבר בתלת אבהן כנ"ל שהוא היראה כלולה באבהן שהן ש' ואדנ"י ס"ה הרי שס"ה. וחנק אין נזכר בתורה רק בתורה שבע"פ לפי שהוא במדה רביעית שהיא תורה שבע"פ לכן הוא מרומז גם כן בו' שעות שהיא נק'

שעה כידוע. וכן בפסוק הנ"ל. [**א**"**ה** נ"ל פירושו שבפסוק אדני שמעה וגו' נרמז חנק בוא"ו שבתיבת ועשה כנ"ל ונשארו אותיות עשה שהן אותיות שעה]:

חבל מדה. זכריה ב'. ומביא ראיה שקו הוא חבל כמ"ש וקו ינטה על ירושלים. ופתיל פשתים בידו. וענין מדה כמ"ש (כתובות ל, ב) אע"פ שד' מיתות בטלו וכו':

לעונשא דחייביא. שמשפט הרשעים בגיהנם הוא בתהום כמ"ש (יחזקאל, לא) האבלתי כסיתי עליו את התהום וכידוע:

ודא אשא וכו' דחייביא שרי. ר"ל אש שלמעלה ששופך על ראש רשעים כמ"ש (חגיגה יג, ב) ולהיכן שפיך על ראש רשעים בגיהנם שנאמר הנה כו'. ור"ל בזה שנאמר כאן וחשך ע"פ תהום ותהום הוא הגיהנם וזאת ע"פ תהום:

רוח סערה. כמ"ש רוח סערה עושה דברו על מ"ה וכמש"ו ואקרי רוח וכמ"ש בתקונים ע"פ וה' הטיל רוח גדולה אל הים וכו':

היא מלהטא בי' כד"א ואת להט וכו'. ר"ל ז"ש מרחפת שהיא מלהטת והן מצולות ים כנ"ל. וז"ש על פני המים:

וכתיב לבתר יראה ראשית וכו'. ר"ל לכך כתיב זה הפסוק אחר בראשית שהוא יראה לפי שהוא כלל כל התורה:

פקודא תניינא דיראה אתאחדת בה כו'. ר"ל שאהבה הוא בז"א ויראה בנוק' כנ"ל:

רחימו שלים. כמ"ש למטה שיאהוב אותו בכל ענין בכל לבבו ונפשו ומאודו שלא יהיה אהבה תלויה בדבר ולזה נאמר בכולם בכל בכל לבבך וכו':

ומאן איהו וכו'. ר"ל איזה מדרגה הוא. ואמר **אהבה רבה**, ר"ל חסד שהוא רב כמש"ל ויש אהבה זוטא במלכות כידוע אבל אהבה רבה הוא בז"א בחסד. ומביא ראיה **דכתיב התהלך כו' שלים ברחימותא** והוא דרגא של אברהם חסד לאברהם:

ודא הוא דכתיב וכו'. שאור הוא חסד כידוע וע"ל דף ט"ז ע"ב (ח"א טז, ב):

והכא איהו פקודא וכו'. שאור נקרא אהבה רבה דוקא. ואלו שני פקודין נאמרו ביום ראשון דרגא דחסד ואף היראה משום דלא נפקא מינה לעלמין וז"ש לעיל דפקודא דיראה כו'. ר"ל שלכן נאמרו ביום אחד ויראה הוא השער לאהבה לכן נאמר תחלה כנ"ל. ואין שלימות לאדם בא' מהן לבד כמ"ש שבאהבה מקיים מ"ע וביראה מל"ת, ואמרו דכל פקודא בלא דחילו ורחימו וכו'. ולכן לא נאמר כי טוב ביראה לבד וכמ"ש למטה שצריך לכלול אהבה ביראה ויראה באהבה שזהו יחוד זו"נ. וז"ש שקודם שנברא האור היתה הארץ תהו כמ"ש בתז"ח דף פ"א ע"ב בגין דאדם אין דהוה בעלה וכו'. וז"ש אלה ת'ולדות

ה'שמים ו'הארץ בה'ב'ר'א'ם' שאמרו שהיה העולם **ת'ה'ו'** עד שבא **אברהם** שהוא הואר כנ"ל. וכמ"ש שני אלפים תהו עד ואת הנפש וכו':

אהבה שלימתא בשלימו דתרין סטרין. שיראה במלכות ואהבה בת"ת ושניהם צריכין להכלל מב' סטרין חו"ג כמש"ו וע"ז נאמר בכל לבבך בכל כו' ואמרו כל אהבה שהיא תלויה בדבר וכו' וכל אהבה כו':

דף יב.

וז"ש **ובג"כ רחימו כו' דאית לה עקרא**. ר"ל שתלויה בדבר:

ואמר **ותקנוי דארחוי דארחים וכו'**. ר"ל תיקון הדרך של האדם הוא דארחים כו'. ור"ל בזה מ"ש יהי אור ויהי אור. ואמר לקמן דף ט"ז ע"ב (ח"א טז, ב) יהי אור בחסד ויהי אור בגבורה, הרי שנכלל האור שהוא אהבה בתרין סטרין ואח"כ וירא אלקים את האור כי טוב, שנגנז האור לצדיקים לע"ל, שאין אהבה שלמה בכל רק לע"ל ועכשיו רק נובלות ממנה כמ"ש לית דביקותא כההיא דביקותא כי עין בעין יראו כו' קומי אורי וכו' וע"ז מבקשין אור חדש על כו'. וההיא אור גנוזה בצדיק שמשם מאיר מעט ומשם זכה אברהם עד שנכנס בדרגוי שלכן זכה אברהם לברית מילה:

וז"ש **וע"ד אור וכו' ולבתר אגניז כד אגניז נפיק כו'** הוא המים ביום בשני שהוא מדת הגבורה. והוא מדת הגבורה, גבורות גשמים, והוא קשה כמ"ש שהמים לגיון קשה מאד. לכן נדונו בו דור אנוש ודור המבול ופרעה ורוב הנדונין [ולכן הזכרתו בברכת גבורות. הרא"ש]:

ואמר **ואתכלילו תרין סטרין כחדא**. שזהו רקיע שנברא מאור ומים כמש"ל. וכ"ה באדם שהזרע באדם כ"ז שהוא בתוכו הוא אור לבד עד שנגנז בתוך הברית ואינו יוצא רק מים. וזהו כד אגניז נפיק דינא קשיא וזהו המים ואח"כ נרקם באשה ונעשה רקיע וכמ"ש בפר' תרומה דף קס"ז (ח"ב קסז, א) ע"ש היטב. וזהו העון של משז"ל שאין מתרקם באשה ונשאר דינא קשיא לבד ואין נכללין תרין סטרין כחדא ולכן נמחו דור המבול במים ונידונו בדינא קשיא וע"ז נאמר יהי רקיע בין מים למים, שהוא בין מיין דכורין למ"נ באדם ואח"כ ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ר"ל בין אהבה ובין החשך הנ"ל שהוא יראת העונש לפי שביראה לבד יכול פעמים להתאחד בה יראת העונש [משא"כ באהבה] שהרי אוהב אותו ית' ומוסר לו נפשו וכל אשר לו באהבתו וזהו ויבדל. ונקט הקרא עונש העוה"ז שהוא החשך כנ"ל כמש"ל עונש הממון גרוע מכולם ואח"כ ויקרא אלהים לאור יום שהוא משתמש ביום לעוה"ב כמ"ש רז"ל על פסוק ואמר אך חשך ישופני (פסחים ב, ב) בעוה"ב וכו'. ולחשך קרא לילה בעוה"ז כמ"ש (שבת סג, א) אורך ימים בימינה

למיימינים בה מוכן להם שכרם בעוה"ז. ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. ר"ל שצריך לכלול יראה באהבה ולהיות יום אחד. ושניהן נקראין יום והכל אחד שזהו יחוד זו"נ כמש"ל וצריך יראה בתרין סטרין דאהבה:

וז"ש **אר"א לא אצטריך כו'**. וז"ש ערב ובקר ולא נאמר חשך ואור, שאין היראה חשך ח"ו. ובחשך נאמר ויבדל אבל כאן הן יום אחד שהיא לילה והוא יום והן אחד ונאמר ערב ובקר לפי שכאן האור נכלל בתרין סטרין לכן נאמר בו בקר שהוא בין אור וחשך. וכן היראה נכלל בתרין סטרין לכן נאמר ערב גם כן בין אור לחשך תחלת הלילה ושניהם נכללין כאחד. וז"ש **היאך אתדבקת אהבה איהי בסטרא חד וכו' והכי אצטריך כו'**:

ואמר **וע"ד כתיב ומקשה כו'**. שהוא היפוך של אשרי אדם מפחד תמיד. ר"ל אפילו בשעת טובה. ומקשה הוא היפוכו, לא מיבעי שבשעת הטובה אין מפחד אלא אפילו ברעתו מקשה לבו דוגמת פרעה יפול ברעתו כיון שאינו דבוק ביראת ה' אז נדבק ברעה שהוא היראה רעה רצועה בישא דלקי ובה יפול כמש"ל. וכ"ז הכל כלילת יראה באהבה שהוא מעשה האור ביום ראשון. וז"ש **ודא איהו אהבה שלימתא כדקא יאות**:

פקודא תליתאה למנדע כו' ולייחדא כו'. שיחודא הוא בתחלה ה' אלהינו לידע שיש ה' אלהים בעולם ואח"כ ה' אחד שהוא אחד. וז"ש למנדע כו' ולייחדא כו':

ואמר **רברבא ושליטא**. כמ"ש למטה בפקודא רביעאה למנדע דה' הוא האלקים ושם הוא העיקר בפרטות אבל כאן אין רק ה' אחד ושמו אחד כמ"ש למטה רק שאומר כאן ה' אלקינו ימינא ושמאלא או"א וכמ"ש בפר' שלח לך דף קס"ב ע"א (ח"ג קסב, א) תרין אינון וחד אשתתף וכו' ע"ש. וז"ש רברבא שהוא ימינא ושליטא שהוא שמאלא כמ"ש בפקודא קדמאה. ואמר שם רב ושליט וכאן רברבא ושליטא בתוספת והרחבה שכאן קאי על או"א:

באינון שית סטרין עלאין. ר"ל ו"ק דז"א שהן ששה רקיעין דאצילות ושם הייחוד דק"ש כמ"ש בפר' תרומה ופרשת ויקהל וכמה מקומות. והן נקראין ו' סטרין עלאין כמ"ש בפרשת פקודי ולקמן בענין היכלות נגד ו"ק דנוקבא כמ"ש למטה. וז"ש (ברכות יג, ב) כיון דאמליכתיה למעלה כו' שהן ו"ק דז"א כידוע וכמ"ש בספר יצירה:

ולמעבד לון יחודא וכו'. תחלה אמר ולייחדא ליה כו' ר"ל לייחד א"ס בו"ק וכמ"ש בהקדמה שניה של התיקונים והוא בששה תיבות של שמע ישראל ואח"כ אמר ולמעבד לון כו' ר"ל כל הו"ק ביחד והוא בתיבת אחד שהוא נגד היסוד ששם מתקשרין כולם כידוע:

ואמר **בשית תיבין כו'**. קאי למעלה על ולייחדא ליה שאמר ולייחדא כו' ולמעבד כו' עד חדא ואח"כ אמר כ"ז אימת בשית תיבין דמשע ישראל:

ואמר **ולכוונא רעותא כו'**. ר"ל לכוון באו"א לקשר עמהם ושם רק רצון בלבד כי שם אין יד אדם שולטת, שלח תשלח את האם מלעסוק בהם כי שאל כו' רק הרצון לבד לדבקם בו"ק והוא באחד שח' הוא ו"ק ואו"א, והכוונה בח' הוא למעבד לו"ק יחודא חדא ולאכללא להו לעילא באו"א כמ"ש סוף זה החלק דף א' ע"א ת"ח כל המאריך באחד כו' ואינון שית סטרין רמיזין בח' ברזא דתמניא שית אלין ותרין לעילא חו"ב, או"א לאוספא ולאכללא להו לעילא ולמיהב להו ברכאין מאו"ו עלאה דהא לא שריא טיבו דעתיקא אלא באתר דשלים באתר דאשתכח דו"נ [ר"ל טיבו דעתיקא הוא רמיז באל"ף של אחד כמ"ש שם למעלה וכד מטי לאחד איבעי לי' לכוונא בא' סתימא עתיקא דכלא וח' תמניא דרגין עלאין מחכמה עלאה עד צדיק וכו' ע"ש]. ואמר שם וע"ד אמרו ובלבד שלא יחטוף בחי"ת אלא בעי לאשמכא ברכאן מאתר עלאה דכולא ולארקא באינון שית בנין [ר"ל מאו"א ששם סוד הברכות כמ"ש בר"מ פר' עקב בסוד ברוך עי"ש, אבל באל"ף אמרו שלא יאריך ששם אפילו המחשבה אסור במופלא ממך כו' רק רצוא ושוב כמ"ש בא"ז]:

וז"ש **וע"ד אחד אצטריך לארכא כו'**. ר"ל על מ"ש ולמעבד לון כו' ולכוונא הכל באחד כנ"ל ור"ל להאריך כשיעור שית תיבין הנ"ל ולעשות לון קשר חד אבל באו"א רק רעותא לבד והכל באחד אבל לייחדא בשית תיבין כנ"ל:

ודא הוא דכתיב כו' כדקא יאות. ר"ל יתכנשון דרגין הן ו"ק הנ"ל לאתאחדא בא"ס אל מקום אחד ביסוד אחד דק"ש ושם מתקשרין. ואמר מתחת השמים הענין כי בתחלה נאמר יהי רקיע בין מים למים והוא להבדיל ג"ר לז"ת, שבג"ר אסור החקירה ובז"ת מותר, כי שאל נא כו' וזהו הפקודא של יהי רקיע וידוע שהרקיע הוא סוד הדעת והוא מבדיל בין לג"ר לז"ת לכן אין נמנה לספירה בפ"ע והוא גם כן רקיע שעל ראשי החיות כמ"ש במאמר הטעמי' והוא גם כן רקיע דכאן כידוע ועליו נאמר יהי רקיע כו' שלא להתבונן בג"ר רק שאל כו' ואח"כ יקוו המים מתחת השמים ולייחד אותם:

ועם כל דא כו'. כנ"ל בפקודא תניינא אר"א לא אצטריך לאתנשי יראה כו'. ור"ל מלכות כמש"ו. וכן יהי רקיע בין מים למים מסט' דיראה החקירה בז"ת ורעותא בג' עליונות כמ"ש ויראה להן וכמ"ש (עי' חגיגה י"ג ב') על זיעתן של חיות:

דאצטריך לארכא כו'. ר"ל לקשרא ד' מלכות בו"ק ולקבל לה ברכאן ממנו מה שקבל מאו"א זהו התקשרות ד' בח'. ובא' טיבו דעתיקא כנ"ל וכמ"ש שם (לקמן בסוף זה החלק)

ואמרו בדלי"ת ושפיר כו' ובעי ב"נ לארכא בה ולאמשכא לה ברכאן מאינון שית סטרין שית בנין עלאין ע"י דצדיק [שלכן הכל באחד נגד צדיק כנ"ל]:

ואמר שם בעי לאמשכא ברכאן כו' ולבתר להאי בת דל"ל אחסנתא בבית אביה ואמה אלא האי ברא כו' אלא דאית לה מזוני מן ברא אלא בעי לארכא בהאי דל"ת ותמן אמרי כמה בעי ב"נ לארכא בה כשיעורא דימליך יתה לעילא ולתתא ולארבע זוויין דעלמא, רזא דשית סטרין עלאין דכלהו אתחברן עמה כו'. וכל השיעור הזה צריך להאריך הכל בד' כמ"ש (ברכות יג, ב) כל המאריך באחד כו' ולבד בד'. וז"ש כיון דאמליכתיה למעלה כו' שצריך להמליך בו"ק שזהו חבור מלכות בו"ק. ואמרו להאריך ימים על ממלכתו ימים ו"ק, על ממלכתו:

והיינו דכתיב כו'. שלכן נקראת דלי"ת שהיא יבשה ממים כמ"ש והאביונים מבקשים מים ואין כו' ארץ לא שבעה מים וכמ"ש במאמר הנ"ל בגין דהאי אתרא דדלי"ת היא ול"ה נהורא מדילה ובעי ב"נ כו'. שסוד הדל"ת שחסרה מוא"ו שבתוך הה"א שהוא קיבולה מו"ק:

ואמר **דד' דאחד גדולה**. ר"ל הוא רמז וסימן התקשרות בדרגין דלעילא שאז היא גדולה כמ"ש שם דהכי אוליפנא ברזא דק"ש דבעי ב"נ לייחדא למאריה כו' [ר"ל יחוד של שית תיבין בא"ס כמש"ל] וכד מטי לאחד כו' וד' רבתא אתדבקותא דכ"י דאיהי חולקא דדוד דאקרי עני ואביון כד אתדבקת לאינון דרגין דלעילא דרמיזין בא"ח כדין איהי רבתא כו':

ולבתר דאתקשרת כו' אחרנין דלתתא. ר"ל בשית היכלין דלתתא כידוע בו"ק דילה והוא בבשכמל"ו כמש"ו. ועי' לקמן בדף י"ח (ח"א יח, א) בפ' יקוו המים באריכות. וד' הנ"ל הוא עצם שלה בהיכל ז':

כדין מה דהות יבשה כו' למעבד כו'. הוא התפשטות ו"ק דילה ונעשית פרצוף שלם. וע"ל דף ט"ו ע"ב (ח"א טו, ב) הארץ דא אלקים כו' עי"ש:

ארעא רעיא. ר"ל שזהו לשון ארץ:

וע"ד כי טוב כו'. כמ"ש (ברכות י, ב) והטוב בעיניך עשיתי שסמך גאולה לתפלה:

מכאן ולהלאה תדשא וכו'. ר"ל שבויקרא אלקים אתעבידת ארץ למיעבד פירין אבל עכשיו אתתקנת למיעבד והוא בתפלה ששם הייחוד גמור ושם מוציאה כל האוכלוסין אח"כ בקדושה דסדרא והכל בתפלה כמש"ל דף י"ח ע"ב (ח"א יח, ב) תדשא הארץ דשא עשב וגו' השתא אפיקת חילא באינון מיין דאתכנשו לאתר חד ונגדין בגווה גו טמירו סתימאה ונפקין בגווה טמירין עלאין וחיילין קדישין די כל אינון בני מהימנותא מתקנן לון בתקונא דמהימנותא בההוא פולחנא דמאריהון כו' וקיימין לאתתקנא בשעתא דב"נ

אתיין לפולחנא דמאריהון בקרבנא דמאריהון ובצלותהון כו' עי"ש. והכלל כי דשא הוא חציר שהן מלאכין שליטין ועשב מזריע זרע הן אופנים וחיות וכרובים ועץ פרי עושה פרי הוא דיוקנא דאדם, דו"נ, "עץ פרי" נוקבא, "עושה פרי" דכר. ועי"ש. וכ"ז הוא עיבורה ואח"כ הוציאה וזהו ותוצא הארץ:

פקודא רביעאה למנדע כו'. ה' הוא ז"א ואלקים נוקבא. בתר דאזעירת גרמה בבריאה צריך לידע ולצייר האמונה בזאת בלבו שהכל אחד וכל הענינים הכל מצדנו וכמ"ש בא"ר דלית יום אלא מסטרא דידן ולית לילה אלא מסטרא דידן יום א' יו"ד על ה' וכו' והיה ביום ההוא יהיה ה' כו':

לאתכללא מארת חסר. שהוא מלכות חסר וא"ו שהוא ד' חסר וא"ו שבתוכו כנ"ל:

בשמא דשמים. והוא השמים לה':

ולית בהון פרודא. וזהו "ברקיע" עם ב':

דף יב:

ודא הוא עננא חוורא כו'. הענין כי האור שמאיר הנר הוא מנהורא אוכמא אבל אור לבן אין מאיר כי דבר הזך אין מאיר רק אור בגוונין כידוע כמ מראה המלוטשת. וענא חוורא וענא אשתא באמת הכל אחד הוא כמו נר הדולק בנהורא חוורא ואוכמא רק בלילה מאיר האוכמא וחוורא נכלל בה וביום הנר כהה ואין נראה רק החוורא ואוכמא נכלל בו, כן היו הענינים:

ולאתתקן דא בדא. כמ"ש (ברכות יא, ב) כדי לכלול מדת לילה ביום ומדת יום בלילה:

לאנהרא. שאחד בלא חבירו אין מאיר:

להאיר על הארץ. ר"ל בתחלה נכלל מדת לילה ביום ברקיע השמים ואח"כ מדת יום בלילה להאיר שניהם על הארץ וזהו להבדיל בין היום ובין הלילה. שביום נכלל מדת הלילה ביום ובלילה נכלל מדת היום בלילה. ועיקר הענין ברקיע השמים ששם נכללין שניהם כאחד בסוד הדעת ששם שניהם אחד בייחוד גמור וזהו ענין של תוספת אור בשבת ויו"ט וכל יום שיש בו מוסף דסלקין בריבויא סגיא למעלה. וזהו והיו לאותות לשבתות כמ"ש במ"ר אות ברית ביני וביניכם. ולמועדים כמשמעו. ולימים קידוש ר"ח. ולשנים ר"ה. שבכולם הם כנ"ל והיו למאורות כו' כנ"ל:

ודא חובה כו'. ר"ל דאפריד אלוף ממנה וחבר אותה למטה בסטרא בישא:

ובג"כ גרם כו'. שגרם מות כמ"ש למטה שהפריש אור ונתחבר מות כמש"ו:

בגין כו'. כנ"ל להתחבר א"ח עם ד' ואח"כ לחבר אותה עם אוכלסהא בבשכמל"ו:

ולאפרשא לה מסטרא בישא. שלכן אומרים בשכמל"ו בחשאי:

ועם כל דא כו'. ר"ל אע"פ שמחברין אותה עם אוכלסהא עם כל זה צריך לידע דל"ל פרודא לעילא. ועיין לקמן דף כ' ע"א (ח"א כ, א) ויעש אלקים את שני המאורות ויעש רבויא ותקונא דכולא כדקא יאות את שני המאורות הגדולים בקדמיתא בחבורא חדא רזא דא שמא שלים כחדא ה' אלקים אע"ג דלאו איהו באתגלייא כו' [ר"ל כמש"ו ששניהם היו שמות מצפ"ץ והוא חילוף הוי"ה וגי' אלקים במילואו] לבתר אזעירת גרמה בכל אינון דרגין דילה כו' [ר"ל בבריאה שם נקראת אלקים] את המאור הגדול הוי"ה ואת המאור הקטן אלקים סוף כל דרגין סופא דמחשבה בקדמיתא אתרשים איהו לעילא באתוון דשמא קדישא את רביעאה דיליה [והוא כתר דילה שנשאר באצילות] ולבתר אזעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלקים ועם כ"ד סלקא לכל סטרין לעילא באת ה' בחבורא דאתוון דשמא קדישא. וז"ש כאן **ועם כל דא אצטריך כו'**. וע"ש כל המאמר דשם:

וכד ינדע כו' ההוא ס"א יסתלק כו'. וכל הפקודין עד הנה סוד התפלה כמ"ש בפרשת ויקהל דף ר"ב ע"ב (ח"ב רב, ב) שסוד היראה הוא בפסוקי דזמרה ואהבה הוא באהבה רבה וייחוד בק"ש ושם הוא הייחוד ה' אחד ושמו אחד שמע ובשכמל"ו כנ"ל, ואח"כ תדשא בתפלה וקדושה דסדרא כנ"ל, ואח"כ למנדע דה' הוא אלקים כאן ושמו אחד והוא בעלינו כנ"ל וידעת היום, ובזה הסט"א מסתלק, להעביר גלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם כו' כי לך תכרע וכו' וכן כולם:

פקודא חמישאה כו' תלת פקודין. ר"ל שלכן נאמר שרץ. נפש. חיה נגד ג' פקודין. שרץ בתורה כמ"ש למטה בההוא רחישו דרחיש בה כו'. נפש בפ"ו כמ"ש למטה דכל מאן דאתעסק בפ"ו כו' ונשמתין חדתין כו'. חי' למגזר כמש"ל בגין דההיא חי' כו':

ולאפשא. ר"ל שזהו נפש:

אתתקן. ר"ל שהו נפש חיה כו' כמש"ו:

בההוא עלמא תנינן. ר"ל זהו ע"פ רקיע השמים:

והיינו דכתיב ועוף כו'. ר"ל גדפין כנשרין ור"ל סופי' דקרא ע"פ רקיע השמים:

דא אורייתא. ר"ל זהו ישרצו המים כ"ז יעשה התורה:

מאתר דההיא חיה. משכינה קדישא. [**הערה***) צ"ל כאן את התנינים הן תניני' כו' דלהלן בפקודא ז'. והוא המשך לפרש הפסוק לפי דברי הזוהר. ושם אין לו מקום כלל. וכ"נ מהעתק הגרד"ל ז"ל. ש"ל.]

פקודא שתיתאה כו' בפו"ר. כנ"ל ולאפשא לה:

דא ברית קיימא כו'. ר"ל זהו המים ישרצו להחי':

נפקו כמה עופי. ר"ל זהו ועוף יעופף. ואמרו ועוף מיכאל יעופף גבירא"ל. במיכאל נאמר ויעף ובגבריאל נאמר מועף ביעף. וז"ש כאן **תרין חד מימינא וכו' א"ר פנחס תלתא כו'** ור"ל יעופף לבד שנים והן ג':

דף יג.

פקודא שביעאה כו' יתרשמון מיא כו'. ר"ל המים קאי על זרע ישראל שהזרע הוא מים ויהי' נרשם בחותם הברית שיצא הזרע הקדוש דרך החותם קדוש:

ואצטריך כו'. ר"ל זהו הציווי ועוף וכו':

את התנינים*). הן תניני' דמתני' ועיין בר"מ פר' תצא דף רע"ח ורע"ט (ח"ג רעח, א):

מיין עלאין וכו'. ר"ל שעל ידי חותם הברית אתמשך קדושה עילאה להההוא זרע שיוצא דרך שם. וז"ש **ובגין דא כו'**:

דף יד:

ועם כל דא לא שלטין עד דיהון נהורין מרזא דשרגא וכלהון אקרון מאורי האש. [**א"ה** כתב הגר"א בריש תקון נ"ט בד"ה דצריך וז"ל ובפ' בראשית י"ד ב' דענין הברכה מאורי האש שיאירו הממנן דחול משרגא. ור"ל שאף שבחול מתלבש האדם בכתנות עור ונפשט מכתנות אור מכל מקום יאיר ממאורי האיש. עכ"ל]:

דף טו.

בריש הורמנותא דמלכא כו'.

[**א"ה** תוכן המאמר מתבאר בבאור הגר"א ז"ל על מאמר אר"ש ארימת ידאי כו' שבפרשת נח ס"ה א' ושם בסה"ד כתב וז"ל:

ובריש בראשית **בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו וכו'** הוא י"ג גילופין דחוורא דגולגלתא ושם תחלת הכל (ובהע"א איתא. וכל) גליפו הוא מסטרא דבוצינא:

בטיהרו עלאה. הוא רדל"א. ביסוד הבינה דרדל"א כנ"ל ונקרא טהירו כמ"ש בתז"ח בסופו טהירו דטהירו כו':

בוצינא דקרדינותא נפיק גו סתים דסתימו מרזא דא"ס. כנ"ל דבוצינא הוא יסוד הבינה ומתגלה בגלגלתא בטלא דבדולחא שלכן אלה לחיי עולם כו'. ואוירא שנקרא אין גנוז בו קרומא דאוירא בגלגלתא. ואתפשטותא דאוירא הוא מיסוד דחכמה דרדל"א וחכמה ההוא נק' א"ס כנ"ל וכל יסוד דדכורא שגנוז גו יסוד דנוק' ובו גנוז האוירא בכל יסוד דדכורא. ובכל יסוד דנוק' הבוצינא. וידוע ששמן בחשאי ויין לארמא קלא. שלכן כהן אסור ביין ולואי לארמא קלא. ועבודת הכהן בחשאי ובפרט בקטרת. בסוד שמן וקטרת ישמח לב. בהיטיבו את הנרות יקטירנה ובהעלות כו' כידוע. ולכן נתינת הטפה דאבא

בגו אמא בחשאי ובצניעות שההוא אוירא נקרא צניעו כנ"ל. ולידה מאימא בקולי קולות כמ"ש (ברכות טו, ב) ומה רחם שמכניסין בחשאי מוציאין ממנו בקולי קולות וכו'. וז"ש **רזא** כל סוד בלחש וכמ"ש (חגיגה יד, א) דברים שנתנו בלחש, ולכן (עירובין סה, א) נכנס יין יצא סוד שהן ב' דברים הפוכים כנ"ל. ולכן אוירא דגנוז בגו יסוד דחכמה דרדל"א הוא **רזא דא"ס** והחכמה הוא א"ס. וז"ש עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף שעשר ספירות הן נשמת המדות והן רוחא דלהון כידוע והן מאוירא הנ"ל. ושלכן כולן בלי מה ונקראים כולן ע"ש חכמה כמ"ש בתז"ח דף ע"ג ע"א ע"ש. וגולגלתא נקרא רישא סתימא ואוירא דגניז בגויה נקרא **סתים דסתימו** והוא נפיק **מרזא דא"ס** כנ"ל. והבוצינא יצא מגלגלתא ונגנז בו. ומרזא דא"ס קאי על סתים דסתימו כמ"ש למטה סתים גו סתימין מרזא דא"ס בקע וכו'. ובוצינא נגנז בו כמ"ש במאמר קו המדה נהורא דלא קיימא בנהורא [הוא רדל"א שאין מתלבש באחר] גליף [הוא מ"ש כאן גליף כו'] ונפיק נציצו כו' [הוא מ"ש כאן בוצינא כו'] ובטש גו רעוא דרעוין ואתטמר בי' כו' [וז"ש כאן גו סתים כו']:

קוטרא בגולמא. כבר פי' (הוא בפי' התקונים תי' ע' ר"כ ע"א ובפי' סוף תז"ח):

לא חוור כו'. הן ה' גוונין של אור שהן בפ' מי מדד כו'. שעדיין לא נתגלו עד היכלא עילאה כמ"ש בתי'. וגוון החמישי הוא גוון תכלת שאינו גוון בעצמו רק כלל כל הגוונים כידוע. וז"ש **ולאו גוון כלל**. ואע"פ ששרש הגוונין בבוצינא מ"מ אין מתגלה כאן עדיין [ובמ"א כתב הגר"א וז"ל **לא חוור כו'** חוור גוון חסד, סומק גוון דין, אוכם דינא דמסאבותא, לא גוון כלל, רומז לתכלת הוא דינא רפיא וסומק דינא קשיא, וירוק גוון רחמים, עוד ב' גוונין והן כלולים באלו ז' גוונין מתנהג העולם שהן ז"ת. שכל השרשים באצי' ומתגלה הגוונים בבריאה. וכמ"ש בתיקונים ל"ו ע"ב אלין אינון ארבע גוונין דסלקין בעשר ואינון כולן להביות אשיות כו' (שהן מגו בוצינא) שבע אינון מהאי עשר ואינון לקבל ז' רקיעין ואינון ז' ספיראן כו'. וכ"ה בז' כוכבים שבתאי אוכמא, מאדים סומק, כוכב ירוק, צדק תכלת, לבנה חוור, ושאר מורכבים. וז"ש לא גוון כלל לכלול כל הגוונין שנמצא למטה ממנה. ואמר שם ואינון כחוטא חוורא כו' שאלו הגוונין הן בעינא כמ"ש בא"ר ובמתני' דפר' יתרו עי"ש]:

כד מדיד משיחא כו'. הוא מ"ש במאמר הנ"ל בזמנא דרעוא דא בעא לאתפשטא כו'. והענין בקיצור שמקודם נפיק הניצוצא ונגנז בגו רעותא עלאה [בסוד הבן בחכמה. הרמ"ש] שהוא אין קדמאה פשיטותא דקוטרא עלאה. ואח"כ כשרוצה להתפשט הרעותא יוצא מקודם הנציצו שסט' דגבורה יוצאין מקודם. וכאן הוא עדיין גוון ולא גוון ואח"כ מתפשט האי רעותא והוא אתפשטותא קדמאה. והוא נביעו הנז' בהקדמה ב' של

ת"ז כנ"ל [ונק' מ"ה שם בהקדמת ת"ז סוד חכמה כ"ח מ"ה. הגהת הרמ"ש] ועייל ההוא אתפשטותא בגו האי נציצו [בסוד וחכם בבינה. הרמ"ש]. וז"ש כאן **עביד גוונין לאנהרא**, שאור הגוונין הוא מאוירא ובוצינא עושה גוונין לאנהרא אח"כ:

בגו בוצינא נפיק חד נביעו דמני' אצטבעו גוונין לתתא. כנ"ל שנכנס ההוא נביעו בבוצינא. ואמר **לתתא**, לא כאן אצטבעו, רק לתתא בהיכלא עלאה כמ"ש בתז"ח (ס"א בת"ז) ובמאמר הנ"ל כדין האי נצינו אחזי בהו גוונוי ואצטבעו כולהו כחדא חוור וסומק וירוק ואוכם כו'. והוא במשחתא דוא"ו מחו"ל שהוא הדעת שהוא המשחתא העיקרית ובו נמדד ולשון חק כ"א כפי מדתו:

סתים גו סתימין מרזא דאין סוף בקע ולא בקע אוירא דיליה. ר"ל שדרך ההוא פריסו יוצא מעט ונהיר למ"ס ושם לא אתיידע כנ"ל. וז"ש **לא אתיידע כלל**:

עד דמגו דחיקו דבקיעותא. וזהו ענין הצמצום ומכאן נולד נקודות מעט (בהע"א נקודה. ועוד) **נקודה חדא סתימא** הוא אבא, ואמר **סתימא עלאה** לפי שיש עוד נקודה והוא חכמה שבבינה, יו"ד של ה"א עלאה, ועוד נקודה א' של ה"א תתאה ושם באתגלייא כמ"ש בזוהר ונגד ב' אלו אמר סתימא עלאה:

בתר ההיא נקודה לא אתיידע כלל. שלמעלה ממנו אף מ"ס והוא ידע את מקומה במופלא ממך כו'. ובמ"ס לא אתיידע כנ"ל. ובמאמר קו המדה אמר כאשר נתלבש הנציצו תוך הרעותא אח"כ יצא כנ"ל ונתלבש גו אתפשטותא קדמאה כנ"ל. ואח"כ בטש האתפשטותא גו מ"ס. וז"ש שם בסתימו דלא אתיידע כנ"ל (בהע"א כלל), ויצא ממוח כולן כליליין כחדא בסוד טפת הזרע מאבא שכלולין בו כל האיברים ואח"כ כשרוצה לצאת מן הגרון בטש האי נציצו בי' ואתדחק והוא כאשר שולח מן חי"ת לוא"ו ושם נשמע קול דנפיק מן שופר. ועדיין כאחד שאין בהן שום דבור פרטי ושם נראו הגוונין וז"ש כאן אצטבעו גוונין לתתא ושם י"ב חדש די"ב חדשים תוך הבינה שהן י"ג נהרי אפרסמונא דכיא ואח"כ יצאו משם ונשתלו בלמ"ד (**ע"כ מפרשת נח**):

ובג"כ אקרי ראשית. ר"ל ראשית למציאות שכתר נקרא אין שגם מציאותו נעלם משא"כ בחכמה שלכן נקרא יש. ואע"פ שאנ מונין כתר מכלל עשר ספירות היינו מכח חכמה. והענין שנקרא ספירות ע"ש המספר. לא על שם הדברים הנספרים. כי העשר ספירות הן במחשבה לבד שלכן נקר' עשר חכמות ונק' בלי מה. ואין דבר בעולם שיהיה במחשבה לבד רק המספר, שאין ניכר בדברים עצמן. וידוע שדבר א' אינו נופל במספר שלכן א' אינו מספר, ומתחיל מב' וא' הוא כלל המספר. וכשיהיו שני דברים מונין גם כן א' לכן

הא' אינו מתרבה לא עם כפילתו בעצמו אפילו הרבה פעמים ולא עם שאר המספר ואינו מתחלק:

[**ליקוט מהרמ"ש**. שאלה שאלתי ממנו אודות הספירות והשיב שהספירות הוא לשון מספר וכוון אותם בלשון מספר כי כל דבר שבעולם מובדל א' מחבירו בגבול ותכלית אך המספר אין הבדל ניכר אלא במחשבה. כן הם בעלי תכלית בשכל ובמחשבה אבל לא בגבול ותכלית. ועוד שכל דבר שבעולם יש לו גבול ותכלית אבל המספר אין לו קץ ותכלית לעולם. נמצא המספר אין הבדל ניכר אלא במחשבה שלזה קרא א' ולזה קרא ב'. המהות נבדל אחד מחבירו דהיינו אותו דבר הנספר נבדל אחד מחבירו. וז"ש עשר ספירות בלי מה, פי' הם עשר מספרים אבל הם בלי מהות. כי המהות נבדל אחד מחבירו אבל הם אינם נבדלים בעצם אלא הם מספרים בלבד שהבדלתן במחשבה ובשכל וד"ל: ובמקום אחר מצאתי וז"ל: ספירות על שם שהמספר אינו בריאה רק במחשבה כי אף אם תספור אנשים או מינים א' ב' ג' ד' ה' כשיתפרדו אינו ניכר מי הוא א' ומי הוא ב', כי הוא אינו דבוק בעצם כמו החכמה והגבורה שהוא דבוק בעצם החכם והגבור. ואם כן כשיתפרדו איה המספר כי איננו. כן הספירות רק במחשבה וכשם שהמספר אין לו סוף כי תוכל לספור כמו שתרצה כשתגיע לעשר שהוא סוף מספר האחדים תוכל לומר ולספור עד אין סוף כן עשר ספירות אין להם סוף ותכלית וגם הם רק במחשבה כמו המספר. ע"כ]:

[**א"ה** ראיתי בכאן ללקט עוד באור על זה מבאורי הגר"א בתז"ח דף פ' ודף פ"ט: והענין כי כמו באדם יש המחשבה שרוצה לעשות הדבר והרצון שהוא קודם המחשבה, וקודם להם התחלת הרצון שמתעורר לחשוב והוא נשמה עליונה החופף על הראש מלמעלה באויר כן בספירות הן ג"ר, שהן המחשבה שקודם המעשה דז"ת דהיינו בינה, והרצון הוא חכמה, ולכן נקרא יש שאין ידוע ממנו אלא מציאותו שקודם המחשבה צריך לרצון אבל לא ידיע מהו הרצון, אבל המחשבה מתגלית, במעשה שהוא עושה מתגלה המחשבה, והוא בינה המתלבשת בז"א כידוע. אבל כתר הוא התחלת הרצון והוא לא ידיע כלל שהוא כמו נשמה החופפת על הגוף ואינו מכלל הגוף כן כתר אינו מכלל הגוף:

והנה תרגום רצון הורמנותא, נמצא **הורמנותא** הוא חכמה, **ריש הורמנותא** הוא התחלת הרצון והוא כתר דהיינו א"א. והנה דבר הגורם התחלת הרצון שממנו מתעורר לחשוב הוא התקשרות האדם במה שלמעלה ממנו והוא המעוררו. והיינו בחי' אחרונה של שכל הפועל הקשור בשכל האדם. וכן בספי' הוא מלכות א"ק הקשור בא"א וזהו **דמלכא** ר"ל שהריש הורמנותא הנ"ל הוא על ידי מלכא מלכות דא"ק שז"ת שבה מתלבשים בא"א

כידוע. ואמר **ברישׁ** פי' עם ריש, והיינו שעל ידי ריש הורמנותא דמלכא דהיינו א"א הקשור במלכות א"ק גליף גליפו וכו':

גליף גליפו. פי' גליף הוא לשון חקיקה, והענין כי ב' גליפין הן כמשי"ת. וז"ש ב' פעמים גליף גליפו. והיינו כי תיבת גליף פי' חקק שהוא לשון נסתר וקאי על רישא דלא אתיידע שהוא מלכות דא"ק כידוע. והיינו שרדל"א הוא גליף וחקק ט' ספי' דא"א ממ"ס ולמטה. והינו ע"י הזווג הנעלם שעשה, כי חסד דרדל"א המתלבש באוירא שבין גולגלתא ומוחא נזדווג עם גבורה דרדל"א המתלבש במ"ס וע"י זווג זה הנעלם נולדו ט' ספירות דא"א שהן ט' היכלין לז"ת דרדל"א המתלבש בהם. וע"י ט' היכלין אלו נולדו גם כן עוד ט' היכלין להיכלין שהם ט' ספירות דאצילות מחכמה ולמטה שהם היכלין להיכלין דא"א, שז"ת דא"א מתלבשין בהן כידוע:

וז"ש **גליף גליפו** ב' גליפין הנ"ל, היכלין דא"א והיכלין להיכלין. וחו"ג דרדל"א המזדווגים הם כמו זו"נ. וכמו שעיקר בניין הוולד על ידי הנוקבא כן עיקר הגליפו ע"י גבורה דרדל"א המתלבש במ"ס. וזהו שמסיים **בטהירו עלאה** שהוא מ"ס. ונקר' טהירו על שם גבורה דרדל"א המתלבש בו, והוא לשון צהרים שמתרגמינן טיהרא והוא עת הגבורה, שמש בגבורתו:

ואמר **טהירו עלאה** לפי שלמטה חמכה דאצילות וכן כל דאתיין מחמת מ"ס הנ"ל נק' טהירין כמ"ש בתז"ח צ' א' גליף גליפו טהירו דטהירו דכיא כו':

בוצינא דקרדינותא נפיק גו סתים דסתימו מרזא דא"**ס**. בוצינא הוא נר המאיר כידוע. קרדינותא הוא לשון חיזוק וחשך (ע' רש"י בפסחים חיטי קורדנייתא וכן הרי ארדט מתרגמינן טורי קרדו על שם שהם קשים ועוד שהם גבוהים מאד ולא נכנס שם אור החמה ולכן שם החשך. והוא בהיפך אתוון מלשון קדרות). ונמצא פי' בוצינא דקרדינותא פי' נר של חשך, והיינו כי חו"ג הם אור וחשך כידוע, וכל זה למטה בזו"נ שהם שם ימין ושמאל דו"נ אבל כאן למעלה בחו"ג דרדל"א שניהם אור גדול אלא ששרשן כאן. ונמצא אור גבורה דרדל"א הוא שרש הדינים למטה, שרש החשך, וזהו בוצינא דקרדינותא נר של חשך כנ"ל. והיינו אור של מו"ס כי בתוכו מתלבש אור הגבורה דרדל"א:

והנה חסד דרדל"א גנוז באוירא שבין גולגלתא למו"ס, ואוירא הנ"ל נקרא **סתים דסתימו** שהוא נעלם מאד מאד עד שנקרא 'אין' לרוב העלמו כמ"ש הגר"א דף רס"ט ע"א. ואמר סתים דסתימו שגם אבא שנאצל מן אוירא גם הוא סתום יותר מאמא שנאצלה ממחשבה עלאה שהוא מו"ס. אע"ג שגם אבא יוצא מהמחשבה מכל מקום עיקרו מן האוירא רק שנצטייר במעי נוק' במחשבה עלאה כמ"ש באדרא זוטא והאי אבא מרוחא דגניז בע"י

כו'. והוא אוירא הנ"ל שהוא בין הקרומים דשם ואותו רוח דאוירא הוא מרדל"א כנ"ל, חסד דרדל"א שגנוז באוירא והוא מתנוצץ במצחא ובדיקנא. ורדל"א נק' כאן רז"א דא"ס. ומ"ש **מרזא דא"ס** קאי על סתים דסתימו, שאותו סתים דסתימו הוא מרזא דא"ס כמ"ש למטה סתים גו סתימין מרזא דא"ס בקע כו'. וז"ש **בוצינא דקרדינותא** שהוא נהירו דמו"ס גבורה דרדל"א:

נפיק גו סתים דסתימו. יוצא לתוך הסתים דסתימו שהוא אוירא עלאה כנ"ל, שאור המו"ס יוצא ממו"ס לתוך האוירא, והסתים דסתימו הנ"ל נהירו דילי' **מרזא דא"ס** שהוא רדל"א כנ"ל. והוא זווג נעלם חו"ג דרדל"א:

קוטרא בגולמא נעיץ בעזקא. באות יו"ד אית בי' קוצא וגזעא ושבילא. קוצא הוא קוץ העליון, גזעא גוף היו"ד, ושבילא קוץ התחתון. ולכן ביו"ד התחברות כל ג"ר. כי גזעא גוף היו"ד הוא חכמה ובקוצא נקשר כתר עליון ובשביל התחתון בינה. והוא נעיץ בבינה בה"א של השם שהוא קוץ הימין של ה"א שהוא י' כידוע. והוא השביל דנעיץ בעזרא, כי הבינה נק' עזרא בסוד מ"ם סתומה כעזקא שהוא תרגום טבעת וה"א הוא מ"ס סתומה קודם דאתפתח כמ"ש בתי' ת"ה דף ט"ו ע"א בריש הורמנותא כו' ע"ש כל המאמר דקודם דאתפתחא היא מ"ם סתומה עזקא, ואח"כ אתפתחא שיצא הדעת וא"ו ונעשית ה"א. וכאן למעלה בא"א גם כן קרומא דחפיא על מוחא הוא יו"ד של שם כמ"ש בספרא דצניעותא פ"ב ([[ספרא דצניעותא/פרק ב/{{{3}}}|ספרא דצניעותא פרק ב,]]) י' עלאה דאתעטר בקוטרא דעתיקא היא קרומא עלאה דאזדכך וסתים. וקוץ עלאה דיו"ד הנ"ל הוא אוירא עלאה והוא נק' קוטרא כמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב (ח"ג רפט, ב) בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרא עלאה כו' עיי"ש. וקרומא עצמה הוא גולמא דוגמת היו"ד שנקרא גולם כידוע, וכן הוא סתים כידוע. ונעיץ בעזקא הוא שבילא דנעיץ בה"א עזקא כנ"ל. והענין כי ג' חלקי היו"ד הם כתר ת"ת יסוד, קוצא גזעא שבילא. ושבילא הוא יסוד החכמה והוא נעיץ בעזקא בינה. וכאן למעלה הגלגלתא הוא בינה כידוע בינה דרדל"א. ובחוטמא שם סיום הגלגלתא בתקונין ושם מתלבש יסוד דרדל"א כידוע והוא שבילא הנ"ל דנעיץ בחוטמא שהוא גלגלתא בינה עזקא הנ"ל. וז"ש **קוטרא** אוירא הנ"ל **בגולמא** קרומא כנ"ל קוצא וגזעא **נעיץ** הוא שבילא יסוד דרדל"א **בעזקא** בינה שהוא גלגלתא והוא בחטמא כנ"ל:

ואמר **לא חוור ולא אוכם לא סומק ולא ירוק**. פי' שד' גוונין אלו הם נגד ד' אותיות השם. חוור וסומק חו"ב, ירוק ז"א, אוכם נוקבא. ואמר כאן אע"פ שנכלל כאן ד' אותיות הוי"ה כי קוטרא בגולמא הוא יו"ד כנ"ל ובשבילא נכלל גם כן בינה כנ"ל. וכן מילוי היו"ד שהן

ו"ד הם זו"נ שנכללין בו ו' ז"א, ד' נוקבא כידוע. וכן נעיץ בעזקא הוא ה' וחכמה נכלל בו בקוצא של אחורי הה"א. וכן זו"נ נכללין בה"א כי ה"א הוא ד"ו ואם כן נכלל בשניהם ד' אותיות הוי"ה. מ"מ לא נתגלו כאן הגוונין כי הן חו"ב וכשהן עדיין בזווגא לא נתגלה הדעת כמ"ש בספרא דצניעותא בלישן סתים לאימא, ולכן לא נתגלו הגוונין כי עיקר הגוונין בדעת בוצינא דקרדינותא כידוע:

ומ"ש **ולא גוון כלל**. הוא גוון החמישי', גוון תכלת שכולל כל הגוונין והוא שם אלקים. ה' אותיות נגד ה' גוונין:

כד מדיד משיחא. הוא הדעת, עטרא דגבורא דבו עביד משחתין ומדידו. שהוא כד אתפתחת בינה ונתגלה דעת אז **עביד גוונין לאנהרא** שנתגלו הגוונין. (ויעויין מ"ש על באור מאמר הזה בארוכה בבאוה"ג על תז"ח דף פ' א' ב' ובביאורו שם על סתרי אותיות שבריש ז"ח ועל מאמר קו המדה ובריש מתניתין דסוף תז"ח פ"ט ד'. ש"ל):

זהר סתימא דסתימין בטש כו'. ענין התפשטות האי ראשית ואחפייא גו היכלא עי' בח"ב ס"ח ע"ב (ח"ב סח, ב) בתוספתא ושם דף קכ"ו ע"ב (ח"ב קכו, ב) וק"פ ע"א (ח"ב קפ, א) ובז"ח סתרי אותיות דף ה' ע"ב:

סתימא דסתימין [**א"ה** ראיתי ללקט כאן פנינים מדברי הגר"א ז"ל במקומות הנ"ל, לפסרש המאמר הזה לענ"ד לפי דברי הגר"א ז"ל]:

סימא דסתימין. הוא אוירא ופריסו הנ"ל כמ"ש לעיל סתים דסתימו:

בטש אוירא דיליה דמטי ולא מטי. פי' כי אוירא הנ"ל על ידי בטישה דיליה בפריסא מטי נהירו דיליה עד נקודה חדא סתימא עלאה שהוא חכמה כנ"ל, ואח"כ מסתלק נהירו הנ"ל ומתאחד בשרשו באוירא עלאה, בקרומא דאוירא שהוא יו"ד של שם כמ"ש בספרא דצניעותא פ"ק אתייחד יו"ד בלחודוי ובתר כן סליק בדרגוי לעילא לעילא. והוא כמ"ש הגר"א שם כי חכמה מסתלק מוחין דיליה למעלה לשרשו במזלא קדישא כמ"ש באדרא זוטא ר"ל ע"ב (ח"ג רל, ב) ת"ח שירותא דא דאקרי אב אתכליל ביו"ד דתליא ממזלא קדישא כו'. ומשם נוטל המוחין. ויו"ד של מזלא נכלל ביו"ד של קרומא דאוירא. וענין הסתלקותו למעלה הוא לקבל מוחין שלו דהיינו חו"ג יותר מאירים ולכך עלה למעלה, שהמוחין הוא מלמעלה למעלה עד א"ס כידוע. וכשמביא מוחין מזדווג באמא ואתנהירת אמא כמ"ש שם בספרא דצניעותא. וז"ש כאן **דמטי ולא מטי בהאי נקודה**, פי' שנהירו הנ"ל מטי בהאי נקודה שהוא חכמה, ואח"כ מסתלק שלא מטי כנ"ל:

ועוד יש לפרש דקאי על מ"ס ואוירא ששם מטי ולא מטי ברצוא ושוב כמ"ש לקמן בפר' נח דף ס"ה ע"ש:

אתפשט האי ראשית. בא לפרש הענין איך שבהתפשטות האי ראשית שהוא חכמה שנק' ראשית ראשית חכמה, וע"י בטישה הנ"ל של אוירא במ"ס ברצוא ושוב כנ"ל על ידי זה אתפשט נקודה דלתתא ראשית חכמה כמ"ש בפר' יתרו ס"ח ע"ב (ח"ב סח, ב) בתוספתא כי חכמה הוא נקודה י' דנפיק מאויר והאי י' עביד ליה היכלא דהיינו בינה שהיא היכלא דיליה כדלקמן, והוא כי י' אית ליה ג' נקודין שתים באורך וא' ברוחב. ואח"כ נתפשטו נקודין הנ"ל. והב' שבאורך נתפשטו ונעשו ג' באורך. והא' שברוחב נתפשט ונעשה ב' ברוחב והוא שיעור אות ד' והוא בינה ה' עלאה כי ה' ד' הוות ומדאתעברת נעשית ה' בסוד הדעת מפתחא דכליל בשית והוא וא"ו שבתוך ה"א עלאה ובינה היא היכלא דיליה דתמן אתטמר אבא בסוד דגש נקודה בתוך ה"א שהוא אור החכמה:

ועביד ליה יקרא להיכליה. הוא סוד הדעת דגניז בה והוא סוד המזלא דחפיא עלה שמשם נמשכין עטרא דחסד ועטרא דגבורה ממו"ס דרך המזלא שהוא דיקנא קדישא דא"א שנק' לבושין דיקר כמ"ש בספרא דצניעותא פ"א לבושין דיקר(?) אתקין ואחסין. וה' עלאה הוא היכלא כנ"ל והלבוש ??? הוא א' של מילוי ה"א שהוא אור שמאיר מסוף העולם ועד סופו שממנו נברא שמים שהוא סוד אלף וז"ש יקרא להיכליה:

תמן זרע זרעא. הוא אור החכמה, ה"ח דיסוד אבא כנ"ל כי ביסוד אבא גנוז ה"ח:

לתועלתא דעלמא. פי' שעל ידי זרע אבא אולידת אמא לזו"נ שנק עולם בסוד עולה חסד יבנה:

ורזא דא זרע קדש. פי' זרע של חכמה הנק' קדש:

כהאי זרעא דמשי דארגוון טב. הוא אור החכמה הנ"ל:

דאתחפו לגו. שנכנס בתוך בינה היכלא הנ"ל:

בהאי ראשית. שהוא חכמה נ"ל:

ברא ההוא סתימא כו'. הוא אוירא הנ"ל:

להיכלא דא. בינה. כנ"ל סתימא דסתימין בטש אוירא דיליה כו' ועביד ליה יקרא להיכליה:

היכלא דא אקרי אלהים. כי בינה נק' אלהים כי דינין מתערין ממנה:

ורזא דא בראשית ברא אלהים. פי' על ידי ראשית חכמה ברא ההוא סתימא הנ"ל אלהים בינה:

ברזא דאתפשטותא דנקודה. כנ"ל אתפשט האי ראשית ועביד ליה כו' ומבינה אתבריאו כלהו מאמרות ו"ק כנ"ל תמן זרע כו' לתועלתא דעלמא]:

דף טו:

אתוון ונקודי כו' באינון שבילין סתימין. שהן ל"ב שבילין דנפקין מקוץ התחתון של יו"ד והן אותיות ונקודות. וז"ש **מהאי אתפשט כלא** ר"ל מהיו"ד זה שהוא סתימו, ועיין תז"ח ע"ט ע"א:

דף טז.

כזהר הרקיע ההוא כו'. הוא בינה שעומדת על הו"ק והוא יסוד דבינה שנקרא הרקיע וממנה יוצא הדעת לו"ק וזהו הנהר דנגיד ונפיק דלא פסיק ולכן כינה אותו על שם בינה שבתוכה נגיד וממנה יוצא וזהו זוהר הרקיע של הרקיע:

ראשי החיה. חג"ת שהן ראשי האבות והן ראשי של הבת שהיא החי' כמ"ש בתיקונים י"ד ע"ב תלת גווני עינא כו' אלה ראשי בית תמן ראש תמן בת. והרקיע שעל גבי אבהן הוא בינה והיא גלידא תקיפא שהוא הקרח הנורא כמ"ש בתז"ח ע"ח ע"ד כי מתוקפא דצפון אתגלידו מיא והיא אמתני ותקיפא יתירא כמ"ש בר"פ תרומה:

זהר דהוא כו'. הוא הדעת דנהיר לו"ק:

נהירו דאורייתא דנהיר תדיר ולא פסיק. עיין באור הגר"א על זה בתז"ח ע"ח ע"ד בד"ה ומצדיקי:

והארץ היתה כו' [א"ה ראיתי ללקט כאן מביאורי הגר"א בתז"ח דף פ' ע"ב בד"ה ובסתרי אותיות.]

והארץ היתה כו' היתה מקדמת דנא. ר"ל בעולם התהו ששם ארעא אתבטלת כמ"ש בספרא דצניעותא פ"א לפי שבעולם התהו יצאו בבוצינא דקרדינותא (שהוא שורש הגבורות) ולא אתערבו באוירא דכיא (ששם החסדים) לפי שבעולם הנקודים יצאו בסוד נוקבא לבד שהם הגבורות כידוע ולא אתבסמו על ידי החסדים ולכן לא אתקיימו:

תלגא גו מיא נפקו מינה זוהמא בההוא חילא דתלגא כו'. כי ארץ נבראת ממים כמ"ש בספר יצירה ויצק עליהם שלג ונעשה עפר. והענין כי קודם חלק השי"ת המים לשני חלקים, והן מ"ד ומ"נ כידוע, ומ"נ הן צלולים ואדומים ומ"ד הן קפויין ולבנים כשלג, וזהו שלג שתחת כסא הכבוד כי כסא הכבוד הוא אמא שהיא כסא ל**כבוד** שהוא חכמה ל"ב נתיבות, ותחת כסא הכבוד הוא יסוד דאעיל ת"ק פרסי עד או"א (והן חג"ת נ"ה כידוע בסוד עץ החיים מהלך ת"ק פרסי), והשלג הן ה"ח דאתגלי בפום אמה:

והענין כי בתחלה יצאה בסוד ה' גבורות והן ה' גוונים ד' גוונים הוא ד' של ה', ונקודה אמצעית של ה' גוון החמישי (גוון תכלת הכולל כידוע), כי הגוונין הן מסט' דגבורה והיו גוונין חשוכין כי עדיין לא יצא הנביעו דמיני אצטבעו גוונין כי הנביעו הוא ה"ח.

וידוע כי נהורא מסט' דחסד והן ה"פ אור ה"ח אוירא דכיא י' אור כידוע. ולכן על ידי השלג הנ"ל אתבסמת כי הם ה"ח כנ"ל ה"ח של אמה קדישא יסוד, ועל ידי התבסמות הזה נפיק מינה הזוהמא ואתבריר הטוב מה שיוכל להתברר והפסולת יצא למטה כמו בעובר שדם הטוב שבו נוצר הולד והשאר יוצא עם הולד הפסולת והכל נברר על ידי זרע של הזכר כי הוא חלב הקיבה שהוא נקפה וכשמטילין אותו לתוך חלב כולו נקפה ע"י, והחלב נברר לעצמו והקום נשפך לחוץ. וז"ש **בההוא חילא דתלגא במיא**:

ואמר **ואקיש בה אשא תקיפא והוה כו'**. הוא בוצינא הנ"ל סוד הגבורות:

ואתעדי. ר"ל והוסר הפסולת (כי בפנים הגירסא "ואתעדיאת" שהוא לשון עיבור אבל גירסת הגר"א "ואתעדי" שהוא לשון הסרה):

תהו כו'. עכשיו מפרש ד' הגוונים והיאך הפסולת יצאו מכ"א. והן ד' אותיות השם כידוע. והן תהו ובהו וחשך ורוח. והענין כי תהו הוא עולם התהו ובהו הוא עולם התיקון מלשון **בו הוא** שבו הויה לעולם. והם ו"ה של השם. כי תהו הוא דנוקבא ה' אחרונה דלית לה מגרמה כלום, ובהו עולם התיקון הוא דדכורא כמ"ש באדרא רבא והוא ו' של השם, ו"ק ששת ימי הבנין.

וחשך הוא אשא תקיפא, ה' ראשונה של השם ששם גניז בוצינא דקרדינותא גו מעוי דאמא כי שם אלהים שהוא כינוי' שם אור וחשך לבושא דאור כמ"ש לקמן דף כ"ב ע"ב (ח"א כב, ב) והיא בעצמה אין שם רע רק דינין נפקין מסטרהא, וזהו חשך דאתקיף לרע והוא אתקיף לתהו ה' תתאה.

ורוח אלהים הוא יו"ד של השם שהוא רוח הקדש מחכמה הנק' קדש. והן בארץ תלגא גו מיא הוא ורוח אלהים מרחפת שהוא אוירא דכיא כנ"ל. וחשך הוא אשא תקיפא דאקיש בה. ובהו ברירא דאתבריר מינה על ידי ההוא תלגא (כי השלג שביסוד נמשך מחכמה), ותהו פסולתא דאתעדי על ידי אשא תקיפא. וכ"א הוא בשרשו ו' מיו"ד, ה' מה"א כמש"ו, וז"ש **תהו מדורא דזוהמא**:

ואמר **קינא דפסולת**. ר"ל שרש קין קינא דמסאבותא כמ"ש בספרא דצניעותא ובאדרא רבא. כי ד' הנ"ל הן נגד אדם וחוה קין והבל, כי אדם וחוה הן חו"ב, או"א, י"ה של השם כידוע, והן מ"ד תלגא ומ"נ אשא תקיפא. וקין הוא סטרא דגבורות והוא תהו שבו כל סטרא דרע. והבל הוא סטרא דחסדים והוא בהו, סטרא דיישובא, 'בו הוא' כנ"ל, והוא יישובא דאתיישב בה והכל ב'ארץ' השכינה. וז"ש **ובהו ברירו דאתברר מגו פסולת ואתיישב בה**:

חשך רזא כו'. כנ"ל והוא אתקיף לתהו ומינה אתתקנת ההוא פסולת כמ"ש בא"ר מארץ אדום דכל דינין כו' ע"ש ומשם יצאו:

ורוח אלהים רוח קודשא כו'. הוא יו"ד של השם כנ"ל, חכמה שנקרא קודש:

דנפיק מאלהים חיים. וז"ש בספר יצירה אחת רוח אלהים חיים:

ודא איהו מרחפת כו'. דמני' אתתקנו החסדים כנ"ל:

בתר דהאי רוח נשיב אבריר דקיקו חד כו'. תהו הוא ה' אחרונה ובה שם אדני. וי' דאדני הוא חכמה זעירא והוא דקיקו חד דאתבריר בבהו. (והוא כי בי"ע הם חיילין דמלכות והיא מתלבשת בהם בסוד רגליה כו' והוא אותיות **אד"נ** בבי"ע, אבל **י'** דאדני דבוקה באצילות כמ"ש הגר"א במ"א). והנה תהו ובהו וחשך ורוח הן ד' גוונין וד' יסודות אש מים רוח עפר. חשך הוא אשא תקיפא כנ"ל. ובהו אבנים מפולמות שמהם יוצאים מים. רוח הוא רוחא הנ"ל, וכאן חשיב כל הד' כמש"ו (תהו אצריף ונפיק רוח גדולה מפרק הרים יסוד עפר. בהו אצריף ונפיק מיניה רעש כנגד מים. חשך אצריף ונפיק ממנו אש. ומרוח קול דממה דקה שהוא רוח תיקון כל הנ"ל כאשר יתבאר):

תהו אתר כו'. כנ"ל דלית לה מגרמה כלום. והוא עפר שמתפעלת מג' אמ"ר:

בהו כו' אבנין דמשתקעין כו'. הן ו"ק, ו' של השם כנ"ל. וכולן נקראים אבנין כמ"ש בתז"ח שית אבנין. והן משתקעין ומתגלין בתהו שהוא עפרא כנ"ל, ה' תתאה כמ"ש הנצנים נראו בארץ דהיינו ו"ק במלכות כמ"ש לעיל בהקדמת הזהר:

וע"ד נקיבן ומפולמין. ידוע כי ז"א ונוקבא הן קול ודבור דנפקין מן שופר בינה. פי' כל בדבר ה' שמים נעשו והכל במאמר פיו. כי הנוקבא שהוא "דבר ה'" הוא עושה כל הפעולות כידוע. והן כ"ב אותיות הנכללים בה' מוצאות הפה והן ג' חלקים: ג' אמ"ש, וז' כפולות בג"ד כפר"ת, וי"ב פשוטות. והן אמ"ש בבינה כללות ג"ר כידוע, וז' כפולות בו"ק והיכל הקדש באמצע, וי"ב פשוטות במלכות, ים עומד על שנים עשר בקר, ב' דרועין וב' רגלין כל אחד מג' פרקין כידוע:

נמצא בו"ק שהן אבנין כנ"ל יש בהם ז' כפולות שהם דגש ורפה שהם דין ורחמים. וז"ש נקיבן ומפולמין שהם רכים ורפויים שהוא רפה. ואמר נקיבן רמז לדגש שהוא נוקב תוך האות:

הני תליין באוירא. היינו כי הרפה תלייא באוירא ע"ג האות כזה [ציור של אות ב' וקו מעליו] . וז"ש **לזמנין תליין באוירא לזמנין מטמרן** והוא דגש ורפה. רפה על גבי האות באוירא, ודגש בתוך האות מטמרן. וכמ"ש בתיקונים והחיות רצוא ושוב, רצוא בדגש (דהיינו כי בדגש אומרים שאר אותיות התיבה במרוצה עד שמגיעים לדגש) והוא רמז

לדין (שהשפעת וגילוי השמים שהוא ז"א מתעלמת) והוא יומא דעיבא ואז יוצא מים מטר, וה"ס אבנים מפולמות נקיבן כו' ויוצא מהם מים. ושוב ברפה, ושבו העבים אחר הגשם ואז בהיר הוא בשחקים (שוחקים מן לצדיקים), רחמים כידוע. ולכן דגש מטמר ומתעלם בתוך האות, ורפה תליין באוירא:

וז"ש **לזמנין מטמרן ביומא דעיבא** והיינו דגש כנ"ל. ולכן אמרו רז"ל מטר כיומא דדינא.

וז"ש **ומפיקי מיין**:

והנה כל זה בעולם התהו שאז יצאו כולם בסוד הנוקבא מלכות דכל אחד מהו"ק נפש כידוע. והוא דבור. ואז היו כולם בסוד דבור כ"ב אותיות, בג' חלקים הנ"ל; דבינה, ו' קצוות, ומלכות. והנה ד' גווני הן ד' מרות. ותהו מרה אוכמא, טחול שמשם השחוק דהיינו שחוק הרשעים כי משלם לשונאיו וכו'. וז"ש **דהא כדין חדוה ושטותא דקא אתפשט תהו** דהיינו השחוק של שטות הרשעים שהשעה מלכות הנקראת 'שעה' משחקת להן בסוד תהו ה' אחרונה כנ"ל. והכל על ידי חשך אשא תקיפא דאתקיף לתהו בכל הד' גווני, כי תהו אין לה שום גוון רק שמקבל כל הגווני כידוע כמש"ו. אבל כאשר בא הקול שהוא ו"ק דכל א' מהו"ק (כמ"ש האר"י זללה"ה שהוא עיקר התיקון) שהוא רוח דנפיק מאבא אוירא דכיא כנ"ל ואז היו בסוד נקודות כי קול נעשה על ידי נקודין והוא קלא דנהיג לדבור, נקודות דנפקין מחכמה יו"ד של השם, עשר אמירן י' נקודות כידוע:

וז"ש **רוח הוא קול**, הוא יו"ד של השם דאתקיף לוא"ו (ו"ק של ו"ק כנ"ל):

ודא תהו עלי' כו'. כי אלו הד' הן ד' דגלים לד' סטרין, דרועין ורגלין, חסד גבורה נצד הוד. תהו הוד, בהו נצח. וזהו צבאות. ושדי יסוד ומלכות, איהו בנצח ואיהי בהוד (נ"ל דגירסת הגר"א ז"ל "**תהו עלי' שריא שם צבאות בהו עלי' שריא שם שדי**". אע"ג דיש לדחוק ולפרש מ"מ האמת יורה דרכו). חשך גבורה אלקים ושם בינה אלקים חיים. רוח חסד ושם חכמה הוי"ה:

דלאו איהו בלא כו'. ר"ל המטר (והוא טעם למה בהו הוא רעש כי בהו הוא אבנים המפולמות, מים ומטר כנ"ל, ומטר לאו איהו בלא רעש):

ואינון תריסר. כי ד' דגלים הנ"ל דרועין ורגלין, ג' פרקין בכל אחד הרי הן י"ב פרקין. וכן שם של י"ב (עי' בריש ספרא דצניעותא) והן רפ"ח ניצוצות של עולם התהו, ד' פעמים ע"ב בד' מקומות הנ"ל (ששם מתגלין או"א זו"נ כנ"ל. והם שלושה ע"ב דס"ג מ"ה ב"ן גימטריא רי"ו, וע"ב דחסד כמבואר בדברי האר"י זללה"ה), והן ג' תהו ובהו וחשך שהן מאמא זו"נ כנ"ל רי"ו. וע"ב מסטרא דחס"ד ששם חכמה כנ"ל. רי"ו גבורה. ואבא הוא קול דנהיג לדבור כנ"ל, והוא רוח אלקים חיים שע"י הי' הבירור והתיקון כנ"ל

[**עד כאן מה שלקטתי מביאור הגר"א בתיקונים הנ"ל. עוד כתב הגר"א ברישׁ תיקון ע' כי שם הי"ב דמלך מלך ימלוך יוצא מי"ב אותיות תהו בהו חשך ורוח** (ויעויין בתז"ח **שם בבאוה"ג מ"ש על מאמר זה בארוכה. ש"ל**). המסדר]:

דף טז:

ויאמר חילא דאתרם ארמותא בחשאי מרזא דא"ס ברזא דמחשבה . [**א"ה כתב הגר"א בספרא דצניעותא פ"א ד"ה דכתיב זה יאמר דכל אמירה בלחישו והוא ברזא דמחשבה שהוא חכמה**].

יהי על רזא דאו"א דאיהו י"ה ולבתר אתהדר לנקודה קדמאה. [כי יהי הוא **י**' אבא אלא **שה**' אמא נכללת שם ואתהדרת לאבא שהוא **י**' וזהו **י**' **ה**' **י**'. כן משמע מספרא דצניעותא פ"א בד"ה היינו דכתיב. המסדר]:

אור דא רזא סתימא אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאויר עלאה כו'.

[ע' מ"ש הגר"א בספרא דצניעותא פ"א בד"ה קרומא דאוירא וע' לעיל בראש הסדר. אור דא רזא סתימא, קאי על אוירא עלאה בין גולגלתא ומוחא והוא נק' רזא דא"ס סתים דסתימו כמבואר שם. ואתפשט ממנו מהאי אוירא הנ"ל **י**' שהוא חכמה תתאה והוא אתפשט מרזא דסתרא דאויר עלאה והוא זווג הנעלם דמטי ולא מטי דאוריא ומוחא. וז"ש "ואתבקע" כמ"ש לעיל שם בקע ולא בקע. וכד נפיק **י**' **מאויר** מה דאשתאר הוא **אור**. המסדר]

ובהאי כד סליק כלא סלקין ואתחדן בי' . [ר"ל כי כל האורות וכל הפרצופים הכל נתעלו במו"ס לאחר שבירת המלכין ונבררו בו. כן ביאר הגר"א בספרא דצניעותא פ"א בד"ה ביה סליקו. המסדר]:

וקיימו לחים כו'. ע"ל ע"ז ע"א (ח"א עז, א) עביד שמיא כו' ולבתר כו' והוא בת"ת שהוא רוחא. וכן בזווג זו"נ, דטפה דכורא מים, ז' אותיות של נוקבא אשא, אודם. ומתערבין בה כחדא ולא אקרישו עד שהקב"ה נותן בה טפה רוח וכמ"ש בחלק (סנהדרין צא, ב) מאימתי נותן נשמה כו' אפשר חתיכת כו'. והוא השותף השלישי שע"י נגלד ואז הוא רקיע. וכן בפר' תרומה סוד אור מים רקיע באדם. וזהו סוד אורח וחשך דכאן. כי נוקבא נקראת חשך. דכורא הוא אור הגנוז בצדיק בברית. וע"ל א' א' (ח"א א, א). וכ"ה באדם שאביו נותן ז' אותיות ואמו ז' אותיות והקב"ה ח'. וכן למעלה בזו"נ שכ"א נותן ז' לפי שכל אחד מהן כלול מז' ובינה שנקרא 'הקב"ה' נותן ח' שהיא דרגא דשמינית:

דף יז.

ובגין דההוא חשך תיאובתיה לאתכללא בימינא כו' חשך לא נהיר אלא כד אתכלייל באר לילה דנפיק מני' כו' רזא דנקודה עלאה ורזא כו'. [א"ה כן הביא הגר"א לשון זה בביאורו לתיקונים נ"ג א' בד"ה דאיהו ריב. בשינוי ממה שכתוב בפנים לפנינו. ומשמע שם דאור וחושך הן י"ה חו"ב, ויום ולילה ו"ה זו"נ. ומ"ש רזא דנקודא עלאה היינו חכמה י'. ורזא דעמודא דאמצעיתא ז"א, ו'. וז"ש וגרע מני' ו"י]:

הכא בפרט רזא לאפרשא בין מיין עלאין לתתאין ברזא דשמאלא כו' דעד הכא רזא דימינא הוא. [א"ה בבאוה"ג על התיקונים קמ"ב א' ביאר מאמר זה וז"ל: דיום ראשון הוא ימינא ובי' שלמה, אבל יום שני הוא שמאלא וביה מחלוקת והבדלה, וכמש"ו "ימינא איהו שלימא דכולא כו' כד אתער שמאלא כו'", עכ"ל. ועוד הביא מ"ש לקמן באריכות:

דף יז:

בעובדא דבראשית הוה מחלוקת שמאלא בימינא ובההוא מחלוקת כו'. ופי' שם הגר"א דתרין מחלוקת הוו. חד דאתפלג ימינא משמאלא והוא שירותא דקשיו. והיינו מחלוקת ראשונה דקרח דאפלוג מימינא אהרן, ואתתקף קרח בתוקפי' וירד לגיהנם. ומחלוקת השנייה כד אתפלגו לקבל נוקבא בינייהו והוא מחלוקת דסופא ברחימו וחביבו. והוא מחלוקת שמאי והלל לעאיל נוקבא בינייהו דהיינו הלכה כידוע, תורה שבעל פה, דהוה נייחא בסופא מחלוקת לשם שמים:

וז"ש לקמן **כיון דשכיך רוגזא כו' אתער כו' מחלוקת דרחימו ותרין מחלוקת הוו, חד שירותא וחד סיומא ודא כו' שירותא דלהון בקשיו וסופא דלהון בנייחא קרח הוה שירותא כו' שמאי סופא כו'**. והוא כנ"ל.

[ונ"ל פי' בסוד עולם הניקודים דהוו מחלוקת כל ז"ס בסוד רה"ר. ואח"כ בעולם התיקון פונים כולם לנוקבא בסוד אילת אהבים, רה"י). המסדר]:

דף כ.

את שני המאורות כו' אלא בארח סתים הגדולים כו'. כמ"ש בע"ח דב' הפאות הן שרשי זו"נ והן ב' שמות הנזכרים כאן שהן בחילוף ה' ומלוי אלקים. והן הויה אלקים בחד שבאין כ"א בב' שמות שוין. והם בארח סתים בחילוף ומילוי ולמטה מתפרשין הויה אלהים כמש"ו. וידוע שג' דרגין אלו א"א וז"נ הן פועלין בג' עולמות בי"ע. וכן הן ב' כרובין בבריאה שוין. ואח"כ מתפרשין יצירה ה' (עי' היכלות דר"י ובפרדס) הקטן וסנדל אלהים והן סוד עץ הדעת טוב ורע. ובריאה אע"פ שנגד אצילות היא ע"ה אלהים. נגד עולמות שלמטה ממנה היא בכלל שלמעלה כי היא באחדות עם אצילות כי היא נגד אצילות,

בינה נגד אבא, והן לא מתפרשין והיא ה' אחרונה שבשם כמ"ש בספרא דצניעותא בפ"ג וכן נקרא מט"ט וסנדל יום ולילה שבהן מקננין זו"נ (ועיין לעיל בבאורו על פקודא ד' (דף י"ב ב) מ"ש על מאמר זה. ש"ל):

[**ליקוט. שמא שלים** קורא בזוהר את שם הוי"ה אלקים. והענין כי יש ג' יחודים. יהו"ה אהי"ה, הוי"ה אלהים, הוי"ה אדנ"י. והנה **אלהים** גימטריא **אהי"ה אדנ"י**, אם כן הוי"ה אלהים כולל כל היחודים. והנה כשתעמידם הוי"ה למעלה ואהי"ה תחתיו ואדנ"י תחתיו, שג' דרגין יש בקדושה ג' ראשונות, וג' אמצעות, וד' תחתונות. והם: **יה** דהוי"ה, ג' ראשונות, דרגא חדא. **ו'** הוא באמצעיות. **ה'** דרגא חדא. וכן גם הג' שמות הוי"ה אהי"ה אדנ"י הם הג' דרגין הנ"ל כידוע. ותראה נפלאות כי חצי הראשונים מאלו השמות הוא הוי"ה וחצי האחרונים הוא אלהים. ומחולקים לג' מדרגות הנ"ל. כי **י"ה** דהוי"ה דרגא חדא, **וא"ה** דאהי"ה גימטריא ו', דרגא תניינא, **וא"ד** דאדנ"י דרגא ג' גמיטריא ה'. וכן חצי' האחרות **ו"ה** דהוי"ה **וי"ה** דאהי"ה **ונ"י** דאדנ"י גימטריא **אלהים**:

דף כב.

פתח כו' מאן הוא דאמר נעשה אדם כו'. [**כל המאמרים אשר מכאן עד אלה תולדות השמים שבדף כ"ד ע"ב וגם המאמרים שנשמטו פה בפנים ונדפס תשלומם** (**בדפוסים אחרונים**) **בהשמטות שבסוף ח"א, באו מסודרים ומבוררים יותר בתז"ח. ונדפס שם עליהם ביאור מסודר מהגר"א ז"ל. עי"ש. ש"ל**]

דף כה.

בגינייהו נפלת ה' זעירא דאברהם. [**א"ה** המאמר הזה הביאו הגר"א בבאורו לתיקונים ס"ה ב' בד"ה למהוי ליה וביאר שם כי ה' זעירא מלכות אתחברת תמיד בימינא שהוא חסד לאברהם. ומשה הוא גלגול הבל. ותיקונו בתלת גלגולים שת, שם, אברהם. ומשה רווח משת ש, ומשם מ', ומאברהם ה', דהיינו **משה**. כי אברהם תיקן ה' זעירא דאתכליל בימינא חסד לאברהם, חסד דאתגלי בפום אמה, והוא הברית שניתן לאברהם מילה ופריעה כידוע. וכן תיקן בגירי הצדק דבית דין צדק. דהם נאחזין בה' זעירא ברתיה דאברהם ה' דהבראם, אותיות אברהם, דהוא אב המון גוים בה"א דניתוסף ליה, ושם בה' נאחזו גירי צדק והוה מקרבן תחת כנפי השכינה כידוע. וכן במשה ג' אבהן הוא ש'. תלת ווין דשי"ן הן חג"ת, והוא תיקן באוריין תליתאי על יד תליתאי לעם תליתאי רמז לתלת הנ"ל. ומ' תיקן במ' יום על ההר. וה' זעירא רצה לתקן בגירים, אלא דערב רב קלקלו ונפלה בגלותא ואתנטיל מיניה דמשה במשכונא לבנוי דאברהם דייתי ויפרוק יתהון. ולכן לא נכנס משה לא"י כי א"י היא ה' בתראה מלכות קדישא, ועל ידי דערב

רב נפלה דקביל לון משה. וז"ש **ובגין דא איהו לא ייעול לארעא דישראל עד דיתוב ה' לאתרה**. וכאשר יתוקן, היינו שישתלם ה' דמשה ותתקשר בימינא. וז"ש **ואתמר ביה מוליך לימין משה**, דהיינו שה' דמשה נתחבר לימין חסד. [**ע"כ מה שלקטתי מביאורו שם ובדף ק"ה**]:

דף כו:

ודא איהו ונהר יוצא כו' דאינון חסד דרועא ימינא כו' ד"א ומשם יפרד כו' אלין אינון ד' דנכנסו לפרדס חד עאל בפישון כו'. בביאור הגר"א על היכלות דפקודי היכל ו' (ח"ב רנד, ב) ד"ה וכלהו לא אשתזבו כו', ביאר כה"מ אלו בארוכה, יעויין שם:

אר"א אבא כו' אדהכי הא סבא דסבין קא נחית כו' אבני שיש טהור אינון דמנהון מיין דכיין נפקין ואינון רמיזין כו'. גם כל זה המאמר ביאר שם בארוכה בד"ה ת"ח בגין דר"ע סליק כו' עי"ש:

[**א**"**ה** ראיתי להעתיק כאן מ"ש הגר"א ז"ל בביאורו לתיקונים צ"א ב' ד"ה לפרדס וז"ל:

דנכנסו לפרדס חד עאל בפישון דאיהו פי שונה הלכות. דר"ל פשט, והוא בן עזאי בימינא, ועליו נאמר יקר כו' לחסידיו בסטרא דחסד:

תניינא עאל בגיחון ותמן הוא קבור ההוא דאתמר ביה כל הולך על גחון. ר"ל תורתו של משה שהוא ברמז של הגדות שעליה נתחנן משה שלא להקבר בחו"ל בהאי צולמא דלאו הגונה לו, וכמ"ש ברעיא מהימנא פרשת כי תצא רע"ט ר"פ בארוכה (ח"ג רעא, א):

גבריאל כו' גבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלוה בעדו. ר"ל רמז דדרכו נסתרה:

ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין. ר"ל דתורתו שהיא קבלה למשה מסיני דנסתרה בתורה ונקבר שם בהגדות לא ידע אינש ממנה עד שהוא יגלה. וגיחון הוא משה נחש בריח כמו הולך על גחון כמ"ש ברעיא מהימנא פר' תצא רע"ט א' (ח"ג רעט, א) דאנת לויתן נחש בריח כו':

וז"ש **ודא איהו רמז ולחכימא ברמיזא** ר"ל שמרמזין לחכימא והוא בן זומא דעליה אתמר דבשמצאת כו' שהן הרמזים ומסטרא דשמאלא:

תליתאה כו' ודא לישנא חדידא קלא לדרשא. ר"ל דרוש:

רביעאה כו' בן זומא ובן עזאי כו'. והענין כי שם ע"ה טו"ר קליפין שם על ההלכה ג' קליפין שלש שנים ערלים והרביעי הוא קדש. [**עכ"ל שם**]:

ביאור על ד' נהרות זהר בראשית כו' ע"ב(זהר חלק א כו, ב) "דבר אחר, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אלין אינון ד' דנכנסו לפרדס, חד עאל בפישון דאיהו פי שונה

הלכות" (ר"ל דפרד"ס הוא ראשי תיבות פשט רמז דרש סוד, ופשט הוא הלכות פשוטו של תורה, והוא בן עזאי שעליו אמרו משמת בן עזאי בטלו השקדנים):
"תניינא עאל בגיחון ותמן הוא קבור ההוא דאתמר ביה כל הולך על גחון, גבריאל, גבר אל, עליה אתמר לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלוה בעדו, ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין דאתגליא תמן, ודא איהו רמז ולחכימא ברמיזא"(ר"ל שהוא נכנס ברמז והוא גיחון ששם קבור משה כמ"ש בפרשת כי תצא דף רע"ט ור"פ (ח"ג רעט, א) קום טול אבנא דא בידך דאתמר בה כו' לתברא קליפין דאגוזא דהא כמה רועים פרנסי דרא אתכנשו על האי אבנא דאיהו סלע דילך לאפקא מים מתמן דכלה דילך מעין החכמה בהאי סלע דנביעא דילה באורייתא ברזין סתימין לית סוף כו' וכל תוקפא דלהון לאעברא קליפה דלעילא וכד מטו לקליפה תניינא דאיהי תקיפא איהי קשיא להון ומחאן בה כל יומיהון כלהו בלישנהון דאינון תקיפין כפטשין ולית להו רשו לאפקא מנה מיא אלא אלין טפין דנפקין על ידך בזמנא דאתמר בה ויך את הסלע במטהו פעמים, ובמחאה תניינא נפקו טפין ואלין אינון רמיזין דחכמה רמזין דקבלה דאינון בחגיגה ושאר מתניתין, והאי אבן לית מאן דאפיק מיניה חכמה דאיהו מלגו דלית להו סוף דאיהו מוחא מלגאו (בר אנת כו') הלכה למשה מסיני. ור"ל הרמז שהוא קליפה תנינא שבו גנוז הסוד שהוא לפנים והוא קליפה תניינא דאגוזא קשה כאבנא כנ"ל ואי אפשר לעמוד על הסוד שבתוכו שהוא הלכה למשה מסיני, דרגא דמשה. וזהו קבורת משה שהוא הסוד שגנוז וקבור ברמז. ואילו דבר אל הסלע אז היה יוצא מים בלי טרחא ויצאו מים רבים הסוד שבתוכו. אבל בשביל שהכה יצא טפין טפין כנ"ל, והסוד גנוז וקבור שם, ולא ידע איש את קבורתו כנ"ל. ולית להו רשו לאפקא מינה כו' וכמ"ש שם דף ר"פ ע"א (ח"ג רפ, א) "ומה דאתמר בך ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה ווי לאינון אטימין לבא סתימין עיינין דלא ידעי קבורה דילך דהוות אנת בעי רחמי מקוב"ה דלא ייעול לך בההוא קבורה דבה אנת מתקרי מת הה"ד משה עבדי מת כו' אלא הכא רזא רברבא, קבורה דיליה בצלמא דלאו הגונה ליה דאיהי ארץ ציה ועיף בלי מים, ולית מים אלא תורה, ובה לא תואר לו ולא הדר לו, ומאן דחזי ליה בההוא צולמא ונראהו ולא מראה ונחמדהו, ובגין דא נבואת ישעיה הנה ישכיל עבדי קא רמיז עליה, ובגין ההוא קבורה הוה בעי רחמי דלא ימות תמן כו' ובגינך אתמר והוא מחולל מפשעינו אתעבידת חול בגין חובה ופשע דישראל בקבורה דילך דאתמר בה ויקבור אותו בגיא כו' ובחבורתו נרפא לנו בחבורה דאתחבר עמנא בגלותא, נרפא לנו דאנת הוא כשמשא דנהיר דאע"ג דאתכנש בליליא נהיר הוא בסיהרא בכל ככביא ומזלי, הכי אנת נהיר בכל

מארי הלכות וקבלות ומינך אשתקיין בגניזו כמבועא דאשקי לאילנין תחות שרשיהון בגניזו עד דאתבקע מימוי באתגליא הדא הוא דכתיב יפוצו מעינותיך חוצה, דאנת אוף הכי כשמשא דאזיל בימי החורף תחות מבועין וכד מטא פורקנא תהא כשמשא דאזיל בקיץ לעילא ממבועין כו'":

והענין כי סוד משה הוא תורתו הלכה למשה מסיני שהוא הסוד, והוא גנוז ברמז והן הגדות שהן בש"ס כמו המעשים דרבה בר חנה וסנחריב שהן לפי הנראה ח"ו כמו דברים בטלים ובהן גנוז כל האורה והתורה, תורת משה, כל רזין דאורייתא. וזה שבקש משה שלא יגנז הסוד באלו הדברים ולא ניתן לו. וזהו "מחולל מפשעינו" שנעשה חול, דברים של חול, והוא "בפשעינו" כמ"ש ויתעבר ה' בי למענכם, וזהו "נבזה לא תאר לו כו'". ולעתיד יתגלה הסוד שבתוכו וזהו התורה חדשה שיתגלה לעתיד. וגרם הכאת הסלע דהוא קליפה תניינא הרמז כנ"ל, ולכן נגזר המיתה והקבורה בצולמא דלאו דיליה, ואין מתגלין אלא הטפין דנפקו ע"י. וז"ש "ותמן הוא קבור ההוא דאתמר ביה כל הולך על גחון", ר"ל משה שהוא התנין הגדול, לויתן נחש בריח, כמ"ש שם דף רע"ח ורע"ט:

"תנינא דמתני' דבה אתרבו תניני ימא כו' ואינון מארי מתני' תנינא התנין הגדול נחש בריח לקבל בריח התיכון כו' אדהכי הא נונא רבא אזדמן לגביה ואמר ר"מ איתן מושבך ושים בסלע קנך, תניא דמסייע לך דהא נונין בסלע קנא דלהון כו' מאן הוא דנחית לתהומא רבא לאשכחא זמנא דא אלא אנת דאתמר בך צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה, כמה מארי מתני' דבעו לנחתא לעומק' כו' ונחתו תמן ולא סליקו כו' ומאן דנקיבו דיליה בההוא סלע בלא רשו אתא חויא לנשכא ליה כו', תהו קו ירוק קליפה ירוקה דאגוזא תניינא, בהו אבנין מפולמין דאינון סלעים תקיפין דמארי מתני' פסקו מינייהו כמה פסקות לאפקא מי' דאורייתא ובגין דא אתקריאו אבנים מפולמות דמינייהו מיין נפקין כו' וכלה נחתין בגינך בתהומא לסייע לך ואנת תניא דמסייע לך יתיר מכולהו בגין דאנת...לויתן על שם אורייתא דאתמר בי' כי לוית חן הם לראשך כו'":

והכל על שם הסוד דקבור ברמז שהוא הסלע, קליפה תנינא. וזהו ושים בסלע קנך שגנוז בסלע, והוא סוד דרך נחש עלי צור, שזה הנחש גנוז בצור והוא סוד הסלע שלא נתקן הנחש עלי צור כמ"ש בז"ח דף כ"ו ע"ג וע"ד עי"ש. וז"ש גבריאל גבר אל, שנהר הראשון הוא רפאל סוד העפר ששם נכנס בן עזאי כנ"ל בפרשת פקודי, וזהו סוד אשר שם הזהב בסוד ועפרות זהב לו, וזה הנהר הוא בסוד גבריאל בצפון, והוא גבר כמ"ש גבר אל, והוא קרות הגבר בחצות כמ"ש בפרשת שלך לך דף קע"א ע"ב (ח"ב קעא, ב) "מבתר פלגו דלילי' שלהובא דעמודא דיצחק נפיק ובטש בהאי תרנגולא דאקרי גבר כגוונא דגבר

אחרא עלאה עליה, כיון דבטש ביה בהאי גבר קרי ויהיב שית קלין כו'" (שהוא רזא דשש כמ"ש בפרשת תרומה דף קל"ט ע"א (ח"ב קלט, א) "ושש דא איהו בוצא דשית חוטין מתחברן ודא איהו וגויתו כתרשיש כו'"), "ודא איהו תרנגולא דקרי ולא שכיך ולבתר קרי כמלקדמין, מאי קרי? כל עובדין דבני עלמא בגין דאיהו מארי דאחמתא וקסת הסופר בחרצוי" (כמ"ש ואיש אחד בתוכם לבוש בדים וקסת הסופר במתניו, והוא גבריאל כידוע) "וכל עובדין דבני עלמא כתב בכל יומא" (וזהו סוד וביד כל אדם יחתום כמש"ל), "ובלילא בתר דקרי כל קריאן אלין קרי כל מה דכתב ביממא" (וזהו סוד מ"ש למעלה שאומר קול אומר קרא ואמר מה אקרא כל הבשר חציר כו' שהוא שור אוכל עשב מצמיח חציר לבהמה ואינון שהן מסטרא דשמאלא) "ואלמלא רגלוי אצבען דיליה כו' יהא מוקיד עלמא בשלהובי. ומה עבדי? כיון דסליק צפרא וחוטא דנהירו דקיק נפיק מסטר דרום כדין מתחברין כלהו ואתעבידו תרין רגלין, תרין טלפין כעגלא, לקיימא דכתיב וכף רגליהם ככף רגל עגל, והא ידעת רזא דא":

והענין הוא כי חילוק האצבעות הוא מורה על אחיזת סט"א, ולכן בלילה הוא שסט"א יש לו אחיזה למעלה והוא במדת הגבורה כידוע והוא בגבריאל כמ"ש לעיל שלכן הוא באצבעין כתרנגול, וביום שאז יוצא חוט החסד והוא נכלל בחסד כידוע נתחבר הרגלין ונעשה טלפין, ואעפ"כ יש סדק בין הטלפין על אחיזתם מעט, והוא גבר והוא שור שעליו נאמר ככף רגל עגל כמ"ש בקש יחזקאל והפכו לכרוב שלא יזכר מעשה עגל כמ"ש בז"ח פרשת יתרו דף ל"ב ע"ד "וכף רגליהם ככף רגל עגל בחיבורא דהא סטרא ול"ל אצבעאן לתתא בגין דאצבעאן לתתא אחזיין חילין אחרנין בדיוקנא אוחרא וע"ד בר נש אחזי באצבעין חילין אחרנין לעילא בידין וחילין אחרנין לתתא ברגלין ואלין לא רשימין בגווייהו חילין אחרנין דסט"א ועל דא אקרון רגל ישרה דסתים לסטרא דא, ואינון כף אחת, ואע"ג דלא מתפרשין בפרישו דאצבעאן בחילין אחרנין דסט"א, אית בהו רשימו חד למיהב דוכתא לסט"א ואתחזיין לתתא ככף רגל עגל, אבל לא כף לאסטאה אע"ג דאינון רגל עגל ישרה איהו כו'":

וז"ש כאן גבריאל עליה אתמר לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלוה בעדו. ר"ל הרמז שהוא בגבריאל שדרכו נסתרה ויסך כו', וז"ש גבריאל גבר אל כו' ר"ל שעליו נאמר לגבר כו' והוא ראיה שהרמז בגבריאל והוא הגיחון ששם הולך על גחון כנ"ל, ושם מסטרא דשמאלא הנחש שהוא בשמאלא כמ"ש בפרשת נח שהוא הולך על גחון ושם נשיך החויא מאן דנקיב להההוא סלע בלא רשו כנ"ל, ושם הסלע, ושם נחש עלי צור כמש"ל. וזהו סוד וא"ו ד"גחון" גדול האיש, משה גדול. והוא אמצע של תורה לויתן נחש בריח,

הבריח התיכון כמש"ל. ושם קבור בסלע על חטא הסלע בנחש כנ"ל בז"ח פרשת בשלח, והוא הולך בגלותא בתלמידי חכמים ומתגלה בהם, והכל ברמז כנ"ל וכמ"ש בפרשת משפטים ברעיא מהימנא עי"ש. וז"ש הולך על גחון, שעל הגחון הולך בגלותא. וז"ש ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין כנ"ל, לית מאן דאפיק מיניה חכמה דאיהו מלגאו, הלכה למשה מסיני. וז"ש דאתגליא תמן שם בהלכה הנ"ל נתגלה. וז"ש "ודא איהו רמז". ואמר "ולחכימא ברמיזא", ר"ל כאן נכנס אחר שהיה חכם גדול כמ"ש בירושלמי וכאן נכנס ונשכו הנחש בשמאלא ואתדבק שם כנ"ל בפרשת פקודי]:

(זהר חלק א כו, ב) "תליתאה עאל בחדקל חד קל, ודא לישנא חדידא קלא לדרשא"[ר"ל שחדקל הוא סוד הדרשה שהוא דרך קל וחריף, ולכן נקרא חדקל כמ"ש (ברכות נט, ב) "חדקל שמימיו חדין וקלין אמר רבא הני בני מחוזא דחריפין דשתו מיא דדגלת כו'", וכאן נכנס בן זומא כמ"ש (סוף סוטה) משמת בן זומא בטלו הדרשנים. והן ג' יסודות: פישון עפר, גיחון אש, חדקל רוח, גבריא"ל נוריא"ל רפא"ל]:

"רביעאה עאל בפרת דאיהו מוחא דביה פריה ורביה"[שהוא מעין הנובע לאין סוף והוא אור הגנוז, ימינא דעלמא, ושם נתבקע ימא דאורייתא כמ"ש (בכורות נה, ב) לא פרת שמו אלא יובל שמו כמ"ש ועל יובל ישלח שרשיו, וכאן לא יראה כי יבא חום, ולכן נכנס ויצא בשלום. וזהו סוד (מנחות כט, ב) שאמר משה רבינו ע"ה להקב"ה יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה על ידי, שהוא נכנס בסוד הלכה למשה מסיני. וזהו סוד כיון שהגיע לדבר אחד אמרו לו תלמידיו מנין לך? אמר להם הלכה למשה מסיני. נתיישבה דעתו]:

"בן זומא ובן עזאי דעאלו בקליפין דאורייתא הוו לקאן בהון, רבי עקיבא עאל במוחא אתמר ביה עאל בשלם ונפק בשלם".וכן אמר בתיקונין תיקון נ"ד דף צ"א ע"א"ומשם יפרד והיה לד' ראשים דאיהו ד' אתוון דשם בן ד' כו' ועוד ונהר כו' ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אלין תרין דרועין ותרין שוקין כו' ואית נהר לתתא דאיהו מטטרו"ן דאתפרש לד' סטרין דאינון מיכא"ל גבריא"ל נוריא"ל רפא"ל, שם הא' פישון כו' חדקל חד קל, דא חריפא בלישנא חד מסטרא דימינא, קל מסטרא דשמאלא לאולפא תרוויהו חד בשנים וקל בשפוון, ובגין דא פשיון פי שונה הלכות, גיחון גי חון, ההוא דאתמר ביה ויקבור אותו בגיא, תמן שריא לסט' דימינא כו' ובאלין ד' אעלו לפרדס אלין ארבעה. אלין דעאלו בקליפין חד הציץ ומת, וחד הציץ ונפגע, וחד אשתמד, רביעאה דעאל במוחא דאגוזא עאל בשלם ונפיק בשלם".רק דשם חולק בסדר הנהרות על כאן דאמר שם גיחון לימינא ופישון לשמאלא ופרת לאחורא:

דף כז.

ד"א ונהר יוצא מעדן בודאי בעה"ח תמן לית קליפין כו'. גם זה המאמר מבואר בהיכלות שם ד"ה וכלהו הנ"ל:

דף כח.

וייצר כו' לא אשתכח עזר בה?? לשכינתא בגלותא ולא למשה. [א"ה המאמר הזה לקטתי מביאורי הגר"א ריש תיקון נ"ח. והענין כי ידוע כי תורת משה הוא הסוד, ואינון דלא מסתכלין ברזין דאורייתא גרמין לשכינתא דאסתלק נביעו מינה דאיהו את י', דיו"ד דאדני הוא חכמה דילה בת מלך פנימה הדבוק באצילות, ושאר אותיות הם גופא דילה דהיינו בי"ע. ושם בבי"ע יש סטרא אחרא. ולכן היא שם טמירא בפשט רמז דרוש כנפיים ולבושים לכסאה מינייהו. אבל ראש י' דילה בת מלך פנימה באצילות ושם לא יגורך רע, וא"צ כיסוי תמן ושם הוא מוחא הסוד. וכן משה בגין ע"ר דגרמין ליה להקבר בחו"ל כי תורת משה סוד הנ"ל טמיר ברמז כנ"ל בכ"מ. והוא אתתרך רוחיה בכל דר ודר לגלות ולתברא טינרא להוציא מים סוד הנ"ל. ולכן אינון דלא מסתכלין ברזי דאורייתא לא אשתכח עזר בהון לשכינתא ולא למשה:

ויקח אחת מצלעותיו כו'. והוא בניינא דילה לעת הגאולה כמש"ו:

מצלעותיו דמאן אלא מאלין עולמין דמטרוניתא נטלו כו' חד מינייהו. דצלע הוא סיהרא קדישא מלכות ואיהו חד מן עולמתין דילה דאינון אילות דסוחרני כורסייא והוא ע"ב עולמין דילה, ששים גבורים סביב לה וי"ב תחותה, ואיהי חד מן הנהו איילות וכמ"ש ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי תמתי כו':

ואיהו סטרא חוורא. פי' דלית לה דעת דילה שהוא גבורות סומקא, ואז היא חוורא כסיהרא, וכיון דאנהירת כחוורא דאבנא דבדולחא ל"ל חיזו בשפירו לאסתכלא. אך כאשר קבלה דעתה שהוא ה' גבורות, כי נשים דעתן קלות כידוע אז נאמר בהם לעשות בהם משפט, דינים ה' גבורות הנ"ל, אז כתוב הדר הוא:

וז"ש **ויסגור בשר תחתנה דא כו' בשר דמשה סומק**. הוא דעת דילה שהן ה' גבורות כי משה בסוד הדעת מלגאו כידוע:

ד"א ויסגור בשר כד"א כו' דבה מטרוניתא יהיה סגור ששת ימי המעשה. פי' כי גופא דילה שהוא בבי"ע היא סגורה שם ומסתתרת לאגנא עלה כל ששת ימי המעשה כי בשבת היא עולה באצילות בסוד עליית עולמות אבל בששת ימים צריכה לבושים לכסאה ולאגנא עלה כנ"ל:

הכא אתרמיז רזא דיבום דאמרו ביה כיון שלא בנה שוב לא יבנה. הענין כי סוד היבום הוא כי האחים כמו שהגופות שלהם מתקרבים באחוה כן הוא בנשמות יותר, ולכן על ידי שהוא קרוב לו מתבנה על ידו. והענין כי ביתו זו אשתו של אדם, עיקר בנין שלה על ידי בנים שהוא התפשטות רוחה. שאו"א נותנים רוחן בולד, ואמרו (כתובות נט, ב) אין אשה אלא לבנים, כי אשה בסוד נפש ובעל בסוד רוח, ובולד והיו לבשר אחד, מתחברין רוח ונפש דילהון כאחד ואז נקר' חיים כי הנפש בלא רוח הוא מת כמו בקבר. והרוח בא לעולם להחיות הנפש. וז"ש ואין אין מתה אנכי. ולכן בנים הן יסודה ובניינה:

והנה כתיב בא נא אל שפחתי ואבנה גם אנכי, פי' כי כיון ששפחתה קרובה לה ומשועבדת תחותה כן רוחא דילה שולט על רוח שפחתה, ואז על ידי התפשטות רוח שפחתה בולד יכולה גם כן להתפשט רוחא דילה. וכן הוא ביבום. כי מהתקרבות נשמות דאחים זה לזה אז בהתפשטות רוחא דיבם בולד מתפשט גם כן רוח אחיו המת באותו הולד:

והנה כמו כן למעלה. כי הנוקבא, שהיא השכינה, עיקר בניינה הוא בנים דילה דהיינו נשמות הצדיקים שהוא התפשטות רוחא דילה. והנה ישראל נקראו בנים למקום שהיה להם נשמת אצילות. וזה לעתיד לבא. אבל עתה על ידי חטא העגל פרחה מינייהו האי זיהרא עלאה ולא נקראו עוד בנים כי אין להם נשמתא הנ"ל בנויי דשכינתא ע"י ז"א דאצילות רק מסטרא דעבד מט"ט ואז נקראו עבדים. והענין כי י' ספירות דאצילות מקננין במט"ט שהוא כלל עולמות בי"ע, ולכן נקרא מט"ט אחיו של הקב"ה, ואז נוקבא דאצילת גופא דילה מתפשט בבי"ע כידוע ואולידת נשמתין מסטרא דבי"ע כידוע והוא בסוד היבום. וכל התיקונין עתה הוא מסטרא דבי"ע. אבל לא הועיל גם זה כנראה עתה בעו"ה כי גלו ישראל ואזלין נע ונד. והנה ביבם שלא בנה הוא בג' דברים: בתחלה במחשבתו מאן יבמי להקים, ואח"כ בדבורו ועמד ואמר לא חפצתי לקחתה, ואח"כ במעשה וחלצה נעלו מעל רגלו. כן בכאן בג' עולמות בי"ע שהן מחשבה דבור מעשה כידוע, כי בתחלה ירדה בבריאה וכשלא נתקן גם שם ירדה ביצירה ואח"כ בעשייה. ורוחא דקוב"ה נכלל עם רוחו דמט"ט בבי"ע וכשלא נתקנה שם אז וחלצה נעלו מעל רגלו שהוא עקב עולם העשייה כידוע, ושם של נעליך כו' זו אשה כו'. וביבום ניתר על ידי חליצה הקשר שבין אחיו עמו לתקנו כנ"ל, ואז כיון שלא בנה וניתר הקשר שוב לא יוכל לבנות עוד, והולך נע ונד עד דאשכח פירוקא על ידי ת"ח גדול שעולה למדריגת או"א עלמא דחירו ומוציאו מיד סט"א. וכן למעלה כיון שלא בנה על ידי מט"ט שוב לא יבנה עוד. רק על ידי או"א עלאין וזהו לא תוסיף קום בתולת ישראל רק אקים את סוכת דוד:

וז"ש כאן **הה"ד אשר לא יבנה את בית אחיו**. דודאי חנוך שהוא מט"ט לא יבנה את בית אחיו כנ"ל אלא קוב"ה על ידי או"א עלאין. וז"ש **אבל לגבי קוב"ה אתמר ביה ויבן ה' אלהים אבא ואמא בני לה** כנ"ל:

ובג"ד בטורא דא אתבני בי מקדשא כו'. והענין כי ב' מקדשים הן בניינין דילה שהן כנגד עוה"ז ועוה"ב, בינה ומלכות, והן בשביל ב' מיני נשמתין שהן רוחא דילה כנ"ל. והם נשמתין עלאין דלית לון גופא שהם בעולם הבריאה כידוע ינקין מאפרסמון דרגא דבינה עוה"ב ונשמתין דאית לון גופא בהאי עלמא ינקין מאפריון מלכות עוה"ז. ואלין אינון ב' בהמ"ק ב' בניינים דילה. אך כיון שחטאו ישראל ירדו בסטרא דההוא עבד ונבנו ב' בהמ"ק על ידו מסטרא דבריאה ועשייה כי בינה מקננא בכורסייא ומלכות מקנן באופן כידוע אלא שנחרבו דכיון שלא בנה שוב לא יבנה כנ"ל. ולעתיד לבא יבה הקב"ה בעצמו ב' מקדשים מסטרא דאצילות בינה ומלכות כעיר שחוברה לה יחדיו ואהיה לה כו' חומת אש ואז יתקיים:

וכן אתמר במשה ויבן כו' דא שכינתא נערה המאורסה כו' בההוא זמנא יזכו כל ישראל כו'. והן מסטרא דג' עלמין בי"ע. ב' בהמ"ק ומשכן כי המשכן היה גם כן מסוד היבום מסטרא דמט"ט שהוא משה שהיה לו מטה האלהים, דרגא דמט"ט, משה לכף חובה, וכף זכות מסטרא דעה"ד כידוע, ולא זכו לתיקון האמיתי רק לע"ל יזכו לזיהרא עלאה. [**ע"כ מא שלקטתי מתיקון נ"ח**]:

דף כח:

ומשה בגינייהו כו' דבגינייהו עבר כו' ואינון גרמי כו'. [**א"ה** ביארו הגר"א ז"ל בתיקון כ"א דף י"ג ב' בד"ה ומאן גרים, כי אדה"ר חטא בשביל הנשמות שהיו כלולות בו מערב רב אינון גרמו לו לחטוא, וכן משה רבינו היה כל אותו הדור ששים רבוא ורוחו מתפשט עליהם גם על הערב רב ועל ידי כן בא לכלל טעות. והן ערב רב שרוצים להיותו להם שם רב וגדול והם קופצים להורות אע"פ שלא הגיעו להוראה וכעס עליהם משה ובא לכלל כעס בא לכלל טעות והכה הסלע וגרם שלא ימצאו הלה פסוקה במקום אחד ויצאו המים טיפין טיפין בקושיות ופירוקין]:

דף לא.

אלין אבהן. הן ג' טפין הנ"ל שהן גנוזין במוח ג' קוצין דיו"ד קוצא וגזעא ושבילא. ג' יודי"ן דס"ג. ועיין בתז"ח ע"ו ב':

ואמר **דעאלו וכו'** כמש"ל ט"ז ב' (ח"א טז, ב) עאל ימינא בההוא עמודא דאמצעיתא כליל וכו' ע"ש. ואח"כ יורדין לבינה ונצטיירו שם ואח"כ יוצאין הטפין בחג"ת ועדיין בגניזו שהן ג' גוונין דלא מתחזיין ועיין לקמן י"ח א' ב' (ח"א יח, א) ויאמר אלקים יקוו וכו':

ומתמן נפקו וכו'. כמ"ש שם דהא מרזא דההוא נקודה וכו' ע"ש ואינן נגלין עד שמגיעין לנוקבא בארץ כמ"ש שם:

אתיליד יוסף. לפי שאין נגלה בחי' יסוד עד דעאלו במחשבה כו' כמ"ש שם י"ז א' (ח"א יז, א) ואפיק יסודא דעלמא וכו' ומההוא תוספת וכו' ור"ל בחי' הפנימית שלו שהוא חי בזה והוא הדעת:

ואטמירו ביה. שע"כ הוא בגניזו כנ"ל, וכאשר נותן לנוקבא שם נגלה והוא ג' גוונין דקשת שנראו בארץ כמש"ו:

בגין דהנצנים וכו'. והוא זכות אבות. וזהו סוד וזכרתי את בריתי יעקב וכו' והארץ אזכור והוא ברית הקשת:

קל ינוקי. ר"ל זהו סוד קול התור ולכן אמר בארצנו בארץ הזה. וזהו סוד אין העולם מתקיים אלא בהבל וכו':

ולקבליהון תורי וכו'. ר"ל שהן הכרובים זהב נו"ה שמשם תינוקות של בית רבן כידוע ולכן הנבואה בתינוקות. וכ"ז מביא ראיה שהתור הוא תינוקות ור"ל לכן אמר תורי זהב כמ"ש כרובים זהב. והענין שהם מבינה כידוע ושם הזהב כמ"ש בפ' תרומה והיא נקראת צפון ששם אשר צפנת ליראיך ועיי' בפ' במדבר בסוד מזרחית צפונית או"א ומצפון זהב יאתה ונו"ה הן ירכתי צפון והן שתי בדי ערבות שהוא רקיע השביעי ערבות בינה. ואלו הכרובים הן תמכי אורייתא שהן חג"ת וכמ"ש בסוף תז"ח אברהם תמיד ע"ד ויצחק ע"ד ויעקב וכו' ע"ש. ואלו הכרובים הן נו"ה של מלכות שמשם התינוקות וז"ש נעשה לך.

(*הערה: וע' עוד בביאורו ריש היכל ב' דבראשית (מב א') ד"ה דא קשי וכו' מ"ש על מאמר זה. ש"ל)

[**ליקוט**. **הנצנים אלין אבהן דעאלו וכו'**. ר"ל ג' טפין דמוחא שמזריע ז"א לנוקבא בסוד ג' טפין ג' יודי"ן דס"ג כמ"ש בתז"ח והן סוד אבהן כי אע"ג שהזרע כולל ו' קצוות מכל מקום הם תלת כליליין בתלת בסוד ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה וכו' כמ"ש באד"ר. ומ"ד ידוע שיורד מלמעלה למטה אלא שמא"א ולמעלה הוא נעלם מאד ואין רשות לדבר ולחשוב שם. וראשית הוא מחכמה סוד טפין דמוח אב ואח"כ נותן לאמא וז"ש ועאלו. והנה הם מתגלפין ועיילין ברישא דז"א ואתקריאו על שמו ואח"כ יורד בחג"ת דז"א ועדיין בגניזו שעד שם הוא נעלם כידוע, ואח"כ בנו"ה עד שמגיע לנוקבא ושם גם כן הם כליליין בתלת וכמ"ש בס"פ המפלת כמין פנקס וכו':

ואמר **ומאן מקיים עלמא וגרים וכו'**. לפי שעד נו"ה הן בגניזו כנ"ל כי התעוררות הברית והזיווג הוא בתחלה בתרין ביעין שהן ג' עדרי צאן שרובצים על הבאר]:

דף לג.

ת"ח כתיב לבתר יקוו כו'. [פי' אחר יהי רקיע שהוא הפרסה באמצע ת"ת דעתיקא קדישא כמש"ל ל"ב ב' אח"ז כתיב יקוו, והם שני עניינים פרסה וצמצום שהוא הסתלקות האור. וזה צריך לתיקון זו"נ שאין יכולין לקבל אור של עתיקא קדישה שלכן היתה מיתת מ"ק, לכן היתה הפרסה שלא לקבל אור שלמעלה מטבורו ששם קדש הקדשים. וכן באדם למעלה מן הקרום המפסיק באמצעות מעוי דב"נ שם כלי הנשימה וזה הועיל לתיקון ז"א אבל נוקב' עדיין אינה יכולה לקבל האור כי לכן בעולם התהו נתבטלה מכל וכל משא"כ במ"ק. ולכן לתיקון הנוק' צריך גם כן הצמצום והוא שנתצמצם האור מתנהי"ם וז"ש **מתחת השמים ממש**. ר"ל שהצמצום התחיל מתחת ת"ת דע"ק ששם הפרסה שנק' רקיע השמים, והיינו שנתצמצם האור של תנהי"ם אל מקום אחד שהוא היסוד:

וז"ש **ר' ייסא אמר אל מקום אחד דא איהו אתר דכתיב בי' וברית שלומי כו' ולמקוה המים כו' א"ר חייא מקוה המים דא צדיק כו' וכתיב אמרו צדיק כי טוב**. והיינו כי מקוה המים האורות של תנהי"ם היה בצדיק יסוד עולם. כן ביאר הגר"א בפרק ג' דספרא דצניעותא בד"ה כתיב ויאמר. המסדר]:

דף לו:

תרין אתו עלה דחוה. [כי הנחש תרין דרגין ערל ובת זוגו, וכמ"ש בתס"ט, והוא כנגד בקדושה יסוד ועטרת היסוד. ובתרין דרגין אלין בא על חוה וכנגדן יצאו אלו שנים קין והבל. כן כתב הגר"א בספרא דצניעותא פרק ג' ד"ה אי. המסדר]:

דף לז.

ת"ח כלהון נטיען הוו סתימין רשימין דקיקין באתרא חד. [ר"ל ו"ק דז"א בתחלה כשהוא בבטן אמו היה בסוד ו' שבתוך ה' ואז היו איבריו כקרני חגבים כמו עובר בבטן אמו: **לבתר עקרן קוב"ה ואשתיל לון באתר אחרא**. ר"ל שעקרם מבטן אמא ואשתיל לון בע"ק מטיבורו ולמטה ששם מקומו. כן ביאר הגר"א בספרא דצניעותא פרק ב' ד"ה אתעקר ופרק ג' ד"ה ותוציא. המסדר]:

ביאור הגר"א ז"ל על ההיכלות נדפס רק פ"א ע"י מתוך העתקות (שנעתקו מהעתקת תלמידו המקובל מוהרמ"ש ז"ל שסידרם והוסיף בהם איזו הגהות). וע"כ באו בו כמה השמטות ושיבושים. ועתה ב"ה אשר זכנו להדפיסו מגוף כי"ק בהשלמת ההשמטות ותיקון כל הטעותים. וידע המעיין שכ"מ שבא במוסגר בשני חצאי מרובע הוא גם כן כי"ק ז"ל ממה שהיה נ"ב. רק מה שבא במוסגר בב' חצאי לבנה

הוא (תיקונים או הגהות) מתלמידו הרמ"ש הנ"ל. כל מאמרי הזוהר ממ"א המובאים בביאורו העתיק בכי"ק כה"מ בשלימות. אך בהיות כי מההכרח שיהיו ס' הזוהר פתוחים לפני המעיין בביאורו ז"ל, ע"כ קצרתי בהם ורשמתי בהם תיבות (כו ע"ש עד). והמעיין הרוצה לבא אל עומק ביאורו יעיין אותם בספר הזוהר שלפניו. בגוף כי"ק לא נמצא נקודות ההפסקות כלל (כ"א בכל מאמרי הזהר. נקודה א' לפני התחלת ביאורו וב' בסופו) ע"כ ג"א לא מצאתי את ידי לקובען בדפוס כוון. והמעיין יבינם מעצמו. מאמרי הזהר ממ"א שבאו בבאורו. ראיתי להציגם בין שני חצאי מרובע למען יבחין המעיין בין לשון הזהר ללשון ביאורו ההיכלות דבראשית ופקודי שנדפסו עתה לפי הפרשיות והדפין כ"א על מקומו. בכי"ק היו מסודרים וכלולים יחד. שבסוף הפסק כל מאמר או ענין מהיכלות דבראשית ביאר המאמר שבא בענין הזה בפר' פקודי וכמו שרשמתי פה עליהם בסוף כל מאמר. וכן בפי' של דף ל"ח א' ב' הי' מסודר בכי"ק בפר' פקודי (ח"ב רמה, ב) בסד"ה ולעילא מהאי פתחא כמ"ש שם וע"ש בד"ה וכלהו מארי דעיינין כו'. ולכן על המעיין הרוצה לחזות בנועמם עליו גם כן להתבונן בהפסקות כל מאמר ולבקר בהיכלות שבשתי הפרשיות הנ"ל יחד יתלכדו ולא יתפרדו כי הם מישך שייך אהדדי. כמ"ש בפרשת פקודי (רמ"ה ע"א) ואע"ג דאוקימנא (ר"ל ההיכלות בפ' בראשית) התם גו כללא הכא (היכלות דפקודי) אית לפרטא כו' בגין דלא יטעון כו' כמ"ש כי ישרים וגו' צדיקים ילכו בם. המ"ל ש"ל.]

דף לח.

שבעה היכלין מדורין אינון לעילא כו' ושבעה היכלין אינון לתתא כו' כגוונא דלעילא. ר"ל ז' היכלין לעילא אותן שחשיב בדף מ"א ע"ב (ח"א מא, ב) משם ולהלאה ובפר' פקודי עולמתן דשכינה נערות אסתר. וז' היכלין לתתא אותן שחשיב בדף מ"א ע"א (ח"א מא, א). והן אותן שבתוך המדורין שבתוך ארץ של כסא הכבוד הנ"ל:

ואינון שית כגוונא עלאה וחד טמיר וגניז איהו לעילא וכל אלין אינון ברזא עלאה. ר"ל שית היכלין התחתונים הן ו"ק וחד עלאה הוא נגד בינה כוללת ג"ר כנ"ל. וכל אינון היכלין גם כן בג"ע התחתון ואותן הן שחשיב בדף ל"ח ול"ט. והיכלות שבמדורין של ארץ עלאה ארץ החיים הן היכלין גם כן של מלאכים וכמש"ש והן אותן שחשיב דף מ"א ע"א כנ"ל. ובמדור העליון גם כן ז' היכלין והן מתוקן לנשמות ב"א בעלייתן למעלה. והמדורין וששה היכלין התחתונים הן שם למלאכים כמש"ש דף מ' ע"א (ח"א מ, א) מדורא קדמאה הוא אתר בי חשוך דלא נהיר והוא מתתקן למדורי רוחי כו' מדורא תניינא הוא אתר כו' והוא מתתקן למדורי מלאכין עלאין כו'. וכן שם בכלהו מדורין. והן זה נגד זה הארץ התחתונה נגד העליונה. וכמו שבתחתונה ז' ארצות זו ע"ג זו כן בארץ העליונה ז' מדורין זו ע"ג זו. וכמו בארץ העליונה תבל לגו לגו ג"ע בתוכו ז' היכלין כן במדור העליון של הארץ העליונה לגו לגו ג"ע העליון ובתוכו ז' היכלין הנ"ל, והכל בארץ העליונה

שתחת כסה"כ וכמו על הארץ התחתונה ז' רקיעין הידועין כן על הארץ העליונה ז' רקיעין והן ז' היכלות שבכסה"כ כמ"ש פר' פקודי לחזות בנועם ה' באינון ז' רקיעין. והן אותן שבאצילות שהן דכורין לאותן שבבריאה. ולבקר בהיכלו באינון ז' רקיעין דלתתא ואלין קיימין לקבל אלין כו' עד דאתא אברהם חסידא קדישא ושארי לאתקנא עלמא ועאל גו מהימנותא קדישא ואתקן לעילא באינון רקיעין עלאין ובאינון רקיעין תתאין. ר"ל אותן שבאצילות ואותן שבבריאה. אינון תתאין אינון היכלין לאינון רקיעין עלאין לאתאחדא דא בדא ולאתקשרא דא בדא כמה דאוקימנא באינון היכלין דקאמרן. כמ"ש בהיכלות בפר' בראשית ובפר' פקודי דאברהם נטיל היכלא דאהבה ויצחק נטיל זכותא ויעקב נטיל היכלא דרצון כו':

דף לח:

היכלא תניינא היכלא כו'. הוא היסוד. ואמר **בגו האי היכלא אית נהירו חד כליל מכל גוונין ואיהו נהיר מעילא לתתא** והוא יסוד כידוע (ובמדורין הא' עטרת היסוד והשני נו"ה והג' גבורה והד' חסד והה' יסוד סמוך לת"ת גוף וברית חד הוא, והששי ת"ת והשביעי בינה. והיכלין דחשיב בדף מ"א הן כסדר היכלין של הבריאה ואמר שם לעילא מכלהו די במדורא עלאה על כלא ומיכאל שמי' כו' והוא בהיכל ששי היכל ת"ת ושביעי לא קחשיב שם לפי שאינן למלאכים רק לנשמות ב"א והן ז' היכלין לגו בג"ע דשם ששה היכלין לב"א והיכל הז' אינו לב"א ושם השעשועין]:

לגו מהאי כו' ואתיבו אמן יהא שמיה רבא כו'. והן בדרגא דיסוד כידוע:

בהיכלא תליתאה ותמן כל אינון בני מרעין וכאבין יתיר. הוא דרגא דנו"ה הני ברכי דשלהי מינייהו ותקע כף ירך כו':

וכל אינון דעצבין על חרוב בי מקדשא. גם כן בנו"ה כידוע באלפך הד' וההה':

וכל אינון דרדקי דבי רבן. בסוד וכל בניך למודי ה' כידוע ומפורסם. והכלל כי ח' דרגין הן באותן היכלות והן שמנה רק פעמים חשיב נו"ה לא' ויסוד ועטרת (לב') ופעם להיפך. וכן ברקיעין שבז' רקיעין חשיב וילון עטרת היסוד מלכות אינו משמש כלום אלא נכנס כו' בסוד ותקם בעוד לילה עולימתא שפירתא נחתא בלילא וסלקא כו'. רקיע שבו ככבים כו' יסוד כידוע בזוהר ותקונים בהרבה מקומות. שחקים נו"ה כמ"ש בזוהר. וכן בכוכבים לבנה עטרת היסוד, וז"ש בזוהר לבנה צדיק* דוד מלך ישראל חי וקיים. ככב יסוד והוא ספרא דחמה. נגה נו"ה ולכן ככב ונגה הם ככבי שחר וערב. ושאר היכלין עד השביעי הן כסדר הזה גבורה ת"ת חסד בינה כמש"ל:

דף מא.

ואמר **בגין דכל הני היכלין אית בהו כגוונא דלעילא ואית בהו כגוונא דלתתא למהוי כליל בדיוקנא דרזא דלעילא ובדיוקנא דרזא דלתתא**. ר"ל שאותן היכלין שבג"ע אית בהו כגוונא דרקיעין דאצילות והיכלין דבריאה וכן בהיכלין של ג"ע העליון:

היכלא קדמאה אתר דאיהו מתתקן לתתא כו'. חשיב היכלות שבג"ע (התחתון) וכאן אינן כסדר היכלות דלקמן כי כאן היכל הראשון עטרת היסוד מלכות צדק ושם גירי הצדק תחת כנפי השכינה דעאלו בברית עטרת היסוד:

דף מא:

היכלא קדמאה כתיב ותחת רגליו כו'. והן שלש היכלין קדמאין. הראשון כמעשה לבנת הספיר כמ"ש למטה, היכל השני עצם השמים כמ"ש לקמן בדף מ"ב ע"א ואקרון עצם השמים, היכל השלישי לטהר כמ"ש שם ע"ב היכלא תליתאה כו' רוחא דא איהו דכיא בריר מכלהו כו' וכלהו ע"ש האי רוחא דבהו. וכל אלו היכלין הן בנוק' ולכן התפלה עולות בהן שהתפלה הוא במלכות וכמ"ש לקמן דף מ"ה ע"א (ח"א מה, א) כל אינון היכלין וכל אינון רוחין כו' ורזא דא וישק יעקב לרחל וכו' וסימניך הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את ושפירו דאתתא כו' ע"ש (כמשרז"ל ע"פ להדפה שאחזה בהוד יפיה). ואלו ג' היכלין הן בנה"י שלה כמש"ש שאר נביאים נטלין תרין היכלין דלתתא תרין רוחין נוגה וזוהר ברזא דכתיב חמוקי ירכיך וגו' לאתקשרא אלין באלין למהוי חד. ר"ל רגלין דדכורא שהם נביאי קשוט ברגלין דנוקבא שהן תרין היכלין נוגה וזוהר. יוסף הצדיק עמודא דעלמא נטיל היכלא דספיר רוחא דאקרי לבנת הספיר. וזהו ותחת רגליו שרגלין דנוקבא הן תחת רגלין דדכורא שנעשית כר לבעלה. ואמר שם ואע"ג דכתיב ותחת רגליו בגין יקרא דלמכא והכי הוא ודאי, והוא מה שאמרתי שהוקשה לו דהול"ל "אצל רגליו" ואמר בגין יקרא דמלכא והכי הוא ודאי, שהיא נעשית כו' כנ"ל וכמ"ש בז"ח ש"ה דף נ"א ע"ד ונ"ב ע"א אמרה לגבי בעלה אמצעיתא דאל"ף משכני עמך כו' דאע"ג דאיהי תחותוי בשחותא לגבי אמצעיתא דאל"ף ושכיבת תחותי' אמרה לאו אנא בכך ואע"ג דאנא לגבך כו' אע"ג דאנא בשחותא לגבך ואנא לא חיישנא אלא למיהוי גבך בשחותא ואת דתשלוט עלי וע"ד אע"ג דאהא יתיר בשחותא לגבך אנא וחילי נגילה ונשמחה בך חדווא ורעווא אית לן למהיוי גבך ולא לאתפרשא מינך דהא כל חדווא ורעווא לאו איהו אלא בך דהא לית חדווה ורעו לאתתא אלא בבעלה ולא באמא ובאבוה הביאני המלך חדריו ולא קבילנא חדוה ורעו אלא בך. וז"ש כאן בגין יקרא דמלכא וכל אלו היכלין הן

בבריאה עולמתין דידה והיא מתלבשת בהן בסוד המאור הקטן והן מסלקין לה לבעלה כידוע וזש"ש במאמר הנ"ל אנא וחילי נגילה ונשמחה בך כו':

ואמר ויראו את אלהי ישראל הוא גופא דמלכא שהוא אלהי ישראל ודרועין נכללו בגופא שכלל אבהן הוא ישראל בסוד וא"ו שנכלל בו אל"ף כמ"ש בסתרי אותיות בז"ח ובפר' תצוה עי"ש. ואמר "את אלהי ישראל" "את" הוא הנוקבא כמ"ש בפר' בראשית דף ט"ו ע"ב (ח"א טו, ב) ובכמה מקומות, וכן "ותחת רגליו" בנוקבא כנ"ל לפי שגוונין דז"א סתימין ודנוקבא אתגליין ושם הראיה כמ"ש בפר' בראשית דף י"ח ועלמא דאתגליא איהו עלמא דתתא' וארא את ה' ויראו את אלהי ישראל וכבוד ה' נראה וירא כבוד ה' כמראה הקשת וגו' כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' ודא איהו רזא ותראה היבשה את קשתי נתתי בענן מן יומא דאתברי עלמא כו' יחודא דלעילא ה' אלהינו ה' גוונין סתימין דלא אתחזיין ע"ש עד תדשא הארץ דשא עש"ה כל המאמר ובפר' וארא דף כ"ג (ח"ב כג, א) ר"ש הוה יתיב יומא חד כו' אר"א האי קרא דכתיב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו' מהו וארא, ואדבר מבע"ל, א"ל אלעזר ברי רזא עלאה איהו ת"ח אית גוונין דמתחזיין ואית גוונין דלא מתחזיין כו' וע"ד כתיב וארא דחמו אינון גוונין דאתגליין ומאן גוונין דמתגליין אינון דאל שדי כו' ע"ש כל המאמר. ומסיים שם וע"ד וארא באספקלריא דלא נהרא דאיהו באתגלייא ביה כתיב ראיה באספקלריא דנהרא כתיב ביה ידיעה דכתיב לא נודעתי. ואמר שם דאפילו הידיעה באספקלריא דנהרא לא זכה בי' בר ממשה ואף הגוונין בחג"ת דנוקב' לא אתגליין כ"כ עד נה"י דשם מתגליין ג' גוונים שהן באתגלייא כידוע ולכן לא נתגלו הגוונין רק בג' היכלין אלו ותחת רגליו כנ"ל ובפ' זה כלולין כל היכלין דידה כנ"ל [ובפ' פקודי אמר היכלא קדמאה שירותא גו מהימנותא כו'. עמש"ש]:

רוח דאקרי ספירא כו' לתרין סטרין. (ר"ל לבנת הספיר) כי ו' היכלות ו"ק הן כל הגוף עם הראש ולכן נקרא ז"א בכללו ו"ק והן כף רגל עם הכף של הרחם א' (ור"ל כי התחברות בוקי דאטמא לגוף נקרא כף בסוד ותקע כף ירך יעקב כו'. ולכן אמרו רז"ל אין גיד נוהג בעוף מפני שאין לו כף. א"כ ברחם שם מתחברים כל הכפות וז"ס אצבעותי מור עובר על כפות המנעול בכוונת פורים בסוד ויעבור מרדכי. והבן). וז"ס עשרה עשרה הכף בשקל הקדש כי ב' הכפים של רגלים הם א' שנאמר ורגליהם רגל ישרה וזהו כלילת ב' סטרין של רוח ספירא דנציץ תרין סטרין וזהו ככף רגל עגל שמחולק למטה לשתים והוא א' וכאן הוא רגלי החיות וכאן נאמר וכף רגליהם כו' ונוצצים כעין כו' כנ"ל ושניהם הוא ספירא והכף של הרחם הוא לבנה עטרת היסוד כידוע והיא כלולה מב' הכפות של ספירא [וז"ס אתכלילת לבנה

בתוך ספיר ולא נראה אלא ספיר בלחודא והוא בעת דביקת ב' רגלין זה בזה תרין סטרין כחד ולא נודע כי באו אל קרבנה כמש"ל ואתחזיין כו'. וז"ס אתדבקות שמש וירח, שמש הוא יסוד ז"א דרגא דברית כידוע, וכן בינה נקר' שמש והוא בית ק"ק ועיין ברע"מ סוד שמש וירח בכ"מ והוא סוד דהתדבקות היכל הא' בשביעי כמ"ש בפר' פקודי ע"ש]

(ונלע"ד משה להבין בזה שלכן הבת לא רוחמה נולדה בין שני הבנים שהם יזרעאל ולא עמי כי הבת היא סוד לבנת ואתכלילת לבנת כו'. והוא טעם נכון מאד) כמ"ש כאן רוחא דאקרי לבנה כו' נהורי' כליל חוור וסומק כחדא והוא הכף שסדוקה כשעורה כעין כף רגל עגל גם כן כולל ב' הכפות וזהו כסא של ג' רגלים כי שם ג"כ נקרא רגל כידוע ובשליתה היוצא' מבין רגליה בין רגליה כרע נפל כו' שבע בעילות כו' והוא כולל שנים וזהו ג' רגלים שהן ד' כידוע, וכל אלו הן רגלין דחיות וזהו ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכל זה הוא לבנת הספיר, וזהו עשרה עשרה הכף כי הכף של הספיר הוא ו"ד כנ"ל והוא עשרה וכף של לבנ' הוא י' כמ"ש בספרא דצניעותא פרק ג' י' זעירא בגוויה אשתכח וזהו יו"ד של יסוד י' בלבנה ו"ד בספיר, והוא עשרה עשרה

(ונלע"ד שז"ס משל משלו כו' חדר פרוזדור עלי' חדר ופרוזדור זה אצל זה חדר מבפנים ופרוזדור מבחוץ ועלי' ע"ג והנה חדר הוא יזרעאל כי שם מונח הולד והזרע חדר הורתי ואז אין שם דם ודם החדר טמא וזהו ופקדתי דמי יזרעאל כו' כי כשחוטאים ישראל מטי לגבה טפה דחרדל הנזכר בזוהר בלק דף צ"א ע"א (ח"ג צא, א) ע"כ כשיש דם בחדר ע"כ יש עוונות בישראל ונפקד עליהם עוונם ואצל החדר הוא הפרוזדור שהיא לא רוחמה לכן נולדה אחר יזרעאל תיכף והעליה הוא בן השני. וכן לעתיד וזרעתי לי בארץ נגד יזרעאל והוא בחדר הורתי ואז יפסוק דמי יזרעאל ורחמתי את לא רוחמה ואמרתי ללא עמי עמי אתם גם כן כסדר הנ"ל):

והיכל השני הוא שוקין עד ברכין ושלישי ירכין עד סופן והרביעי בטן והחמישי מקום הלב עם הצואר שנקרא גויה שם מקום השדים והשיי הראש שם הפה והוא כלל הגוף והן ו"ק כמו שחשיב בפ"ב דף מ"ה ע"א ע"ש. ואמר בפ' פקודי דף רנ"ח ע"א (ח"ב רנח, א) ת"ח נביאים דקאמרן כד מתחברי לתתא תרין דרגין כו' עד ואתעביד מינייהו חלום ושם בריש העמוד כד אתדחו לירכין כדין קיימו לבר כו' ע"ש כל העמוד, ושם בדף רנ"א ע"א (ח"ב רנא, א) והאי רזא דהיכלא כתיב שרך אגן כו' ושם העונג כמש"ש דף רנ"ב ע"ב והוא אתר אקרי ענג בגין דבהאי אתר כו' וז"ס שלחן בגבורה כידוע ובדף רנ"ג ע"א (ח"ב רנג, א) ורזא דהיכלא דא כתיב שני שדיך כו', ושם ע"ב היכלא שתיתאה כו' דאקרי מוצא פי ה' כו' ברזא דכתיב כחוט השני שפתותיך כו' ע"ש כל הענין. וכן בפר' בראשית דף מ"ג ע"ב (ח"א מג, ב) ורזא דא דכתיב בטנך ערמת כו', ובדף מ"ד ע"ב (ח"א מד, ב) ודא הוא רזא דכתיב שני שדיך כו', ושם רזא דכתיב כחוט השני שפתותיך כו' ישקני

מנשיקות פיהו. והיכל הז' אין בו דיוקנא מלבר רק הוא פנימיות כל ג"ר שהן חג"ת ראש ובטן וגויה שהן אמ"ש כידוע, והן חג"ת ג"ס וכן ברגלין לבר מגופא ג' ספירות נה"י ובינה מתפשטת וחופפת על חג"ת כמ"ש כמה פעמים בזוהר רק התפשטותא דילה עד הוד כידוע כ"ז למבין, והוא פנימיות של רב"ג ואיברים פנימים. וז"ש בפר' פקודי דף רנ"ח ע"ב (ח"ב רנח, ב) היכלא שביעאה דא היכלא פנימאה מכל בני היכלין האי היכלא איהו סתימו דלאו ביה דיוקנא ממש ולית גופא כלל הכא סתימו דגו רזא דרזין, ועי"ש כל היכלא דא עד סופו ותבין. והתחלתו מבית הרחם ושם הוא ארון הברית. וז"ס בית הרחם שנקרא בכ"מ קדש הקדשים שהוא בינה והכף הוא מלכות. וז"ס שאין בין מים העליונים לבין מים תחתונים אלא כמלא נימא. וז"ס בינה ומלכות כאחד בכ"מ ונקודה האמצעית רוחא ונשמתא הוא חכמה ולגו לגו רעותא עלאה דלא אתפס כתר. וז"ס ג"ר שהם נסתרים ומ"מ עיקרן כל אחד מקנן בספירה אחת והן מוח לב כבד שהן פנימיות של ג"ס רב"ג, והן כסדר כתר במוח וחכמה בלב ובינה בבטן, וז"ש בזוהר שכתר הוא בת"ת וחכמה בחסד ובינה בגבורה, וכ"א לגו מחברי' ודוק בזה. וז"ס יוסף הצדיק שנוטל לבנת הספיר והיכל הז' כמש"ש ובפ"ב עי"ש. ואע"ג שסדר הספירות בזוהר ותיקונים באופן אחר כידוע ידוע שבכל עולם משתנה סידורן וכמה בחי' יש כמ"ש בז"ח ש"ה ובספר יצירה שג"ר הן ראש בטן וגויה, ואמר בספר יצירה (פ"ד מ"ו) שז"ת הן עינים ואזנים וחוטם ופה ועוד כמה בחי' והכל לפי הצטרפות הא"ב כידוע וא"א לבאר זה עה"כ סדור של כאן ואם עיני שכל לך תגלה לך בזה גנזי אוצרות חיים ואסור לגלות זה בפרטות כי סוד עמוק הוא מאד. וידוע שנו"ה כל אחד כלול משנים שלכן שוקין וירכין כוללין גם כן קרסולים וברכים (ר"ל שאמרו בגמרא רגלי החיות כנגד כולם נגד היכל א' קרסולי החיות כו' שוקי כו' נגד היכל ב' שכולל ב' ואח"כ רכובי כו' ירכי כו' נגד היכל ג' שכולל גם כן ב' כנלע"ד. מ"ש) והן הפרקים שבין היכלא להיכלא וזהו סוד שאמרו בגמרא רגלי החיות כנגד כולן קרסולי כו' שוקי כו' ברכי כו' רכובי כו' גופי כו' שהוא הבטן צואר (כו') שהוא כולל הגויה כידוע ראשי כו' קרני (כו') והוא זיון של החיות כמ"ש במעשה מרכבה שהוא מבינה קרני הוד שנתנו למשה מבינה כמ"ש בר"מ קרן היובל והוא היכל הז' ושם הכסא כידוע רגלי הכסא ד' עמודים ד"ס עליונות שבהיכל הז' שעם ו"ת הם ד"ו פרצופין ועליהם הכסא ודוק כ"ז מאד מאד:

איתּ רוח דאקרי ספירא. דרגא דיסוד שמשם גזורות הנשמות של ישראל וז"ס ספיר גזרתם:

כספירו דאבן טבא נציץ לתרין סטרין. ר"ל כדמות הספיר שכולל ב' גוונין חוור וסומק כן ההוא רוחא נציץ תרין נהורין לתרין סטרין שיסוד כלול מב' סטרין מנו"ה כידוע ובו ב' צינורות בימין ושמאל, וכאן הוא שניהם בקדושה משא"כ בעץ הדעת טוב ורע כידוע בסוד בני חת וביסוד הוא סוד עץ הדעת טוב ורע שבו וידע אדם כו' ובו חו"ג כאן בקדושה:

נהורא חד כו'. לימין והוא חוור נציץ לו"ק:

סליק ונחית. כמ"ש למטה רוחא דא דכליל רוחא אחרא סלקא ונחתא כו':

ואמר **תניין סתים וגליא**. כי בשעת התכללותו הוא סתים כמ"ש למטה כד אתו נהורין כו':

סתים וגליא. לפי שכל סטר שמאל נכלל בימין כמש"ל לשמאלא אית כו' ודא אתכליל ברוחא קדמאה כו' וכן כאן רק שאלו ב' הן א' לכן נגלה קצת:

נהורא תניין סתים כו' מתפרשין ד' נהורין לד' סטרין. והוא לשמאל ולכן אמר לקמן כחיזו דנחשא בטישא בסומקא. והן זו"נ שביסוד, ד"ו פרצופין, זכר ו' קצוות, נקבה ד' רוחות, ו"ד כידוע. וז"ס יסו"ד שנקרא יו"ד ואלו ב' נהורין הן מילואו ו"ד (ר"ל כמ"ש בספרא דצניעותא פ"ג יו"ד זעירא בגווה אשתכח היינו יו"ד פשוטה ואלו הב' נהורין הן ו"ד מילוי יו"ד):

ואמר בנהורא תניין מתפרשין ד' נהורין משא"כ בראשון שכלולים בא' כידוע בסוד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וא"ו שהוא גנתא ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים ד', כמ"ש באדרא זוטא עיין שם כל המאמר ואפ"ה הן כלולין גם כן באחד כמש"ו וכלהו נהורין חד נהורא כבוצינא כו' וזהו סוד גנת אגוז ועמ"ש בסתרי אותיות:

וכולהו נהורין חד נהורא. ר"ל כל ו"ק של מאור הראשון ד"ר של מאור השני כלם יחד הם חד נהורא כמש"ו וכמ"ש בפר' פקודי כמ"ש למטה:

כבוצינא דשרגא כו'. ר"ל כאור הנר שמתנוצץ כמה נהורין ממנו למראה העין ואינם רק אור הנר בעצמו רק אור א' ואינם הרבה אלא למראית העין כן כאן (ר"ל באור הנר מאיר לו"ק היינו למעלה ולמטה וז"ש סלקין ונחתין וכן לד' רוחות וז"ש אזלין ותייבין שהוא הולכה והבאה שהוא כולל ד' רוחות כמ"ש רז"ל בתנופה ולולב מוליך ומביא למי שארבע רוחות שלו מעלה ומוריד כו' הרי באלו הדברים סלקין כו' אזלין כו' נכללין ו"ק. נ"ל מ"ש):

ונציצין כלהו נהורין כחיזו דנחשא בטישא בסומקא. ר"ל מראה של התנצצות אלו האורות כעין נחשת קלל שהוא אדום כי אלו הרוחות הן נק' נחשת כמ"ש בפר' פקודי דף ר"ס ע"א (ח"ב רס, א) אינון תרין רוחין ימין ושמאל מגו לבנת הספיר כדקאמרן אלין תרין רוחין דקאמרינן התם אינון אקרון תרי טורים ואינון הרי נחשת כו' ע"ש (בסוד ארץ

אשר כו' ומהרריה תחצוב נחשת והם סוד הררי ציון יסודה. נ"ל מ"ש). וזה נהורא תניין הוא סומק לפיכך מראה הניצוצין נחשת קלל שהוא אדום:

דאקרי לבנה ודא אתכליל כו'. וז"ס לבנת הספיר ולבנה הוא נגד עטרת היסוד מלכות שנק' לבנה כידוע ולפי שבעטרת נכללו ב' הצינורות בצינור א' כידוע לכן נכללו אלו ב' נהורין וגוונין כאן בא' כמש"ו **נהורא סומק וחוור כחדא כו'**.

ואמר **בגין דנפקא מאינון נהורין קדמאין**. ר"ל נהורא של זה הרוח יצא משני נהורין של רוח' דספיר והן חוור וסומק, לכן יצא גם כן חוור וסומק אלא שנכללו כאן בא' והן נגד ב' כוכבים מז' כוכבי לכת לבנה נגד לבנה, ספיר נגד כוכב. והוא ספרא דחמה ונקרא שמש כידוע שיסוד נקרא שמש, וז"ש למטה כנהורא דשמשא כו' כמש"ש אי"ה [ובפר' פקודי בהאי היכלא אית רוחא דאקרי כו'. עמש"ש]:

כד אתו נהורין דדא מטו כו' ואתטמרו בי'. ר"ל נהורין של לבנה בתוך של ספיר והכל בנהורין:

כד"א ולא נודע כי כו'. שבסט"א יותרת על הכבד דנוק' אתגברת על דכורא וכל שהוא יותר דין מתגבר והטוב נכללת ברע כידוע ולכן שבע פרות הטובות נכללו ותבלענה כו' ולא נודע כי כו' משא"כ בקדושה שהנוק' נכללת בדכורא ומביא ראיה משם כמו ששם הנכלל(?) ולא נודע כו' כן כאן:

ודא הוא רוחא ברוחא דאינון חד נהורין כו'. לא אמר שכאן נכללו גם כן רוחא ברוחא שלמעלה ל"ק אלא מכלילת הנהורין ולמטה מפרש כלילת הרוחין כד אתכלילת רוחא ברוחא כו' וכמ"ש בפרשת פקודי אלא מפרש ענין הכלילת ואחדות בכ"מ שהוא כזה שנוק' נכנסת כלה בדכורא ונכללת בו ולא נודע שלכן אמרו בכ"מ דדכורא שם לא נזכרת הנוקבא:

והכא אינון תרין רקיעין תתאין מאינון רקיעין דאקרון שמים. ר"ל מז' רקיעין שאמרו בחגיגה והן גם כן נגד ע"ס ו' תתאין ו"ק כוללין העט' וערבות בינה כוללת ג"ר ושם כסא הכבוד כו' ושם הוא הסדר בענין אחר כי שם וילון עטרת לכן אינו משמש כלום רק נכנס וכו' בסוד ותקם בעוד לילה , עולימתא שפירתא כו' ואתכסיא ביממא רקיע שבו חמה ולבנה כוכבים ומזלות הוא יסוד כידוע בהרבה מקומות רבו מלספר ושניהם בהיכל הזה כי כאן יסוד ועטרת כנ"ל ושחקים הוא נו"ה כמ"ש בזוהר ורע"מ והן שוחקות מן לצדיקים כמ"ש בזוהר לצדיק וצדק (הוא יסוד ומלכות), והוא כי מנצפ"ך הם ה' גבורות וג' מהם ממותקות שהן ג' דחג"ת, וב' דנו"ה אינן ממותקות והם אותיות מ"נ כידוע, ולכך צריך לטחינה ובזה יתמתק כי פיזור לדין טוב [וברחמים להיפך, וז"ס כנוס לצדיקים נאה כו'

פזור כו'] וחילוק לחלקים רבים הוא סוד הקטרת הדק היטב ולכן בלע מרור לא יצא שצריך ללועסו כידוע. וזבול ת"ת, ומעון ומכון חו"ג כמ"ש בזוהר, וערבות בינה כנ"ל. ואמרו בגמרא שכולן נקראו שמים ויליף שם מקרא. וז"ש **דאקרון שמים**:

מתרין רוחין אלין מנצצין אתבריאו אינון אופנין דאינון קדישין דדינייהו כדינא צ"ל **תרשישין דעינייהו כעינא דחיות כו**' כצ"ל. ור"ל שמראיהן כמראה החיות ואינן אופנים הנזכר ביחזקאל כי אותם שביחזקאל הן בארץ עלאה שתחת כסא באותן מדורין הנ"ל וכמו שהחיות כוללין כל ההיכלין כן האופנים כוללין כל המדורין רק כאן אומר אופנים וחיות פרטיים שבכל היכל ואופנים שבכאן נקר' תרשישים סוד הלבנה שהיא על המים ונק' ים וז"ס שאמר למטה כנהורא דשמשא גו מיא והאופנים שהם בארץ הם כעין תרשיש שבכאן והתרשישים הם כעין החיות כמש"ל:

כדכתיב מראה האופנים ומעשיהם וגו'. ר"ל דכתיב כעין תרשיש וכנ"ל:

ודא הוא דכתיב ודמות החיות מראיהן כו'. ר"ל התרשישים דכאן עליהן נאמר ודמות החיות מראיהן כו' שהן דמות החיות כנ"ל [והחיות עצמן הן כלל החיות של כל הששה היכלין ורוח א' להם כמש"ל והתחלקות החיות אינן אלא בפניהם כמ"ש ודמות פניהם כו' לכן חשיב ד' החיות בהיכל הששי]:

מאן היא דא כו'. ר"ל הרוח הולך בין החיות כמש"ו:

ונגה לאש. ר"ל הרוח מאיר לאופנים שהן אש כנ"ל מראיהן כגחלי אש וכמ"ש בפר' פקודי אופנים דמלהטא אשא כו' [ובפרשת פקודי אמר כד אתא לאתכללא רוח' כו'. עמש"ש]:

את אתכליל רוחא ברוחא נפיק מינייהו נהירו דחד חיותא וכו'. ר"ל כד נכללו הרוחין עצמן זה בזה וכמו שהרוח ע"ג נהורין כן החיותא ע"ג האופנים. וענין החיות ואופנים וכל מה שחשיב בההיכלות כולם עומדים בארץ של היכלות כי בכל עולם שמים וארץ והן נפש של ההיכלות, כי הנפש בארץ כידוע ונהורין הן הנפש של ההיכלות והחיות ואופנים הן תולדות הרוחין ונהורין וכולם תחת הנהורין ועיקר הנפש הוא הנהורין. וכן בארץ הזה, וד"ל. והרוחין הן באוירא של ההיכלות והרוחין הן רוח של ההיכלות ועד כאן הן גבול עולם הפירוד אבל מנשמה ולמעלה הוא אלקות כידוע בכל עולמות בי"ע אפילו בארץ הזו התחתונה ואפילו באדם הנשמה שלו למעלה חלק אלוה ממעל:

והענין כי ה' פרצופים א"א או"א זו"נ שהן עשר ספירות הן בכל עולם ועולם, וכן בנשמת האדם נרנח"י, וג"ר אין מושגין כלל וכלל בכל עולם ועולם, והתחלת העולם אינו אלא מזו"נ והן נקראין עולם כמ"ש עולם חסד יבנה. וכן האדם נפש ורוח וכן פרצופי אדם זו"נ

דו"נ וג"ר של האדם אינן כלל בעולם הזה והן בשמים כמ"ש בז"ח וספר יצירה כי נפש בארץ לכן תשוב אל הארץ בקבר ורוח באוירא לכן הרוח מתלבש באוירא דג"ע, והנשמה בשמים והיא צרורה תחת כסא הכבוד שהן הרקיעין כמ"ש לעיל. ואף שהם ה' מדריגות הן רק ג' כי כל ג"ר חשובין כא' ואין מתפרדין כידוע, לכן אין נחשבין רק נר"ן. וכן בספירות רק א"א זו"נ כידוע בינה כוללת ג"ר והאדם במקום ז"א כידוע וג"ר אינן מושגין אף לז"א כמ"ש באדרא רבא על פסוק אלהים הבין דרכה כו' רק ג"ר של ז"א הן תולין במעשה התחתונים כידוע והם ג"ר נח"י שמשיג ז"א. וכן באדם נח"י שכללם הנשמה היא ג"ר של הרוח של האדם אבל הנשמה עצמה שהיא ג"ר עצמן אינן באים באדם כלל והן אלקות. וזהו סוד איש האלהים. והן בחטאי האדם מסתלקין בסוד המוחין. וכן ט' תחתונות של הנפש מחכמה ולמטה רק שג"ר של הרוח עולין למעלה ואין פגם נוגע בהן רק סילוקן מאדם בסוד שיחת לו לא כו' אבל תשעה תחתונות של הנפש יורדין לקליפה ואין נשאר רק כתר שלה שהיא מלכות של רוח, כידוע בכל כתר שהיא בחינת מלכות עולם שלפניו, והוא עטרת היסוד דדכורא שלכן נקרא עטרת כידוע, וראשיתה מחכמה ולמטה כולה יכול להסתלק שלכן כל החטאים והעונשים נזכרים בנפש ונפש כי תחטא, והאבדתי את הנפש וכו', וסוד האבדון לקליפה וכן הכרת כשכל הט' בחי' מסתלקים אז ונכרתה הנפש מלפני שהן אחוריים. וזהו סוד וחטאי חומס נפשו בכל החטאים מסתלק מעט מעט מנפש אבל ג"ר של הרוח מסתלקין בבת אחת והן נקראין חיי האדם כידוע בסוד מוחין שלכן הרשעים בחייהן קרואין מתים:

כלל העולה כי הנשמה עצמה של כל עולם היא אלקות ואינן עולם רק זו"נ של אותו העולם ועל זה נאמר בנים אתם לה' אלהיכם ואמר בזוהר כמו דאית אב ואם לגופא כן לנשמתא, וידוע שג' שותפין באדם וכן לנשמתא והן ג"ר אבא ואבא, חיה נשמה, הן אב ואם לנשמתא. ואריך שותף השלישי. והכל על הנשמה שבאדם נפש רוח של האדם שכללם נק' נשמה וכמה מינים בארץ בנפש הכללית של העולם והן בהמות וחיות והם מתחלקים לנפש ורוח של הנפש וכן ברוח של העולם והן מין אדם שלכן רוח האדם היא העולה למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ וכ"ה בכל העולמות וכאן הנהורין כלל הנפש והרוחין כלל הרוח וזה בארץ וזה באוירא ובהם כמה מינים האופנים וחיות וגלגלים ומלאכים וכל הבחי' שהן בעולמות ובאדם והמשכיל יבין:

וכן בכל הנהגות העולם בעולם שנה נפש כי ששת ימי השבוע הן רוח ו"ק של ז"א, וששה הלילות של נוקבא כידוע, ושבת נגד ג"ר ואינן ג"ר בעצמן רק ג"ר של זו"נ, וכן בכ"מ שאומר בזוהר בינה שביעאה בין בימים בין בספי' וכל עניינים הוא בינה של זו"נ והיא

ג"ר של זו"נ שבינה כוללת ג"ר כנ"ל והוא ו"ק של בינה שהוא סוד הדעת שלכן נאמר עליה בראשית שהוא שית כידוע. וזהו סוד עמוק וסובב עלי' כל הזוהר ותיקונים וזהו סוד הדעת מפתחא דכליל שית ועוד ב' טיפין של חו"ב דבינה וחכם בבינה (הם ג') וז"ת הם חו"ג דדעת שו"ק בסטרא דחסד ומלכות בסט' דגבורה כידוע, והן נוטלין גם כן חו"ג, וכן בז"ת עצמן הן גם כן ג' בסוד המכריע שבהן והן המתפשטין בזו"נ ומצד וחכם בבינה הן ג' מוחין של חכמה והכל על ידי הבינה אם הבנים וזהו סוד הדעת. [ובפרשת פקודי כיון דאתבסמו רוחא ברוחא כו'. עמש"ש]:

דיוקנא דיליה כארי' כו' גדפהא דנשרא. [לפי שמעופף אל הנשר וכלול ממנו שלכן הוא ספיר ועמ"ש בז"ח רות]. וכנגדן ד' חיות שבדניאל עד היכל הזכות ד' היכלות התחתונים שעד שם מגיע שליטתם וכנגד היכל החמישי היכל אהבה מסט' דחסד לקמן בדף מ"ד ע"א ואתעביד חד חיוותא כו' דיוקנהא כדיוקנא דב"נ כו' נגד זה וארו עם ענני שמיא כבר אנש כו':

שליט על אלף ותלת מאה רבוא וכו'. שחיה הזה היא מכלילת ב' רוחין יסוד ועטרת שיסוד בו י"ג תקונים בסוד (מילה) שנכרתו עליה י"ג ברית, י"ג מדות. ועטרת הוא ד' וכנגדו י"ג מאות רבוא וכנגד העטרת ד' שורות אופנים וזהו סוד **גי"ד י"ג ד'**, וזהו סוד והמן כזרע ג"ד, שג"ד הוא גמול דלים יסוד ועטר' שיסוד ג' בסוד ג' גווני הקשת ועם טפה דנפיק ממוחא יו"ד הוא י"ג, וכשעייל הטפה לד' נק' י"ד והוא סוד שמא מפרש גבהו עשרה ורחבו ד'. והענין שביסוד ג' אותיות יה"ו והיא משלמת לד' יהו"ה כמ"ש בתיקונים וזהו כזרע ג"ד שהוא יו"ד שבתוכם ועיקר הטפה ביסוד וזהו יסו"ד סו"ד ע' ענפין דמתפשטין וי"ג הן תריסר תחומין י"ב שבטים שהם י"ג עם אילנא שהוא יוסף:

בארבע גלגלים כו'. ר"ל שכ"א מן האופנים יש לו ד' גלגלים והוא מ"ש בינות לגלגל ואף על פי שכתוב לאופנים להם קרא הגלגל שלפי פשוטו משמע שהאופנים הן גלגלים הענין אינו כן וקרא הוא כמו וקרא זה אל זה וכמ"ש בתרגום ומקבלין וכו' כידוע, והן מ"ש על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו ואמר במעשה מרכבה שהן הד' גלגלים דרביעין תחות האופנים וז"ש בלכתם ילכו ע"ש:

בכל גלגלא כו'. שכל הסמכין הולכין בתלת תלת כמ"ש בפר' פקודי והענין כאן כי הארבע גלגלין הן ברזא ד' אותיות אדנ"י כמ"ש בפר' פקודי ואלין ד' אינון כלילן ברזא דאתוון אדנ"י כו' וכל אות במילוי ג' אתוון והן ג' סמכין ואמר בפרשת פקודי שתלת סמכין הן ברזא דתרין וחד והן י"ב סמכין י"ב אותיות אדנ"י במילוא' והן י"ב שבטין ד'

דגלים, כל דגל ג' שבטין בכ"א ב' והחונים עליו כמ"ש בז"ח ש"ה נ"ח ב' בסוד המילואים עי"ש:

רוחא דא כו' מינה אתזנו. הכל מרוח לבנת הספיר כנ"ל:

אלין ד' אופנים ד' אנפין לכל חד. כמ"ש אצל החיות לא יסבו בלכתן איש אל עבר פניו ילכו לפי שיש לכל אחד פנים לכל צד ונאמר גם כן אצל האופנים לא יסבו בלכתן:

וכל אינון אנפין כו' עלייהו. ר"ל שכל הפנים של כל האופנים מסתכלים לד' צדדים של הבזק שגם כן לו ד' פנים, כל הפנים של צד מזרח מסתכלין לצד מזרח של הבזק וכן כלם. וסוד האופנים והגלגלים הן סוד עיגולא וריבועא שהאופנים הם מרובעין כמ"ש בתיקונים והן בד' פנים [ובפ' פקודי כיון דאתבסמו כו' ואקרי בזק. עמש"ש]:

כד נטלין אלין ארבע כו'. ר"ל שנכללין זה בזה הד' בעצמן ואח"כ משלבן דא בדא. ר"ל בד' פנים של החיה הנק' בזק עאלין ד' האופנים והגלגלים כנ"ל:

כד נטלין אינון גלגלין משתמע כו'. כמ"ש וקול כנפי החיות כו' וקול האופנים כו' וקול רעש גדול והוא ע"כ של הגלגלים:

בכל אינון חיילין דלתתא לזינייהו. כל החיילות למינם שכולם תחת היכל הזה כמש"ו:

תחות היכלא דא כו' דרקיעין דלתתא. ר"ל אותן ז' רקיעין שהן בעוה"ז שהן אותן שחשיב בגמרא חגיגה:

עד דמטו לככבא דשבתאי. שהן הככבים שהן ברקיע הב' ושם ז' ככבי לכת והן מתפרשין מאלו ז' היכלין ממטה למעלה שבתאי מהיכל זה צדק מהיכל הב', וכן כולם כמ"ש לקמן:

כלהו אסתכו כו'. ר"ל כל שבהיכל הזה וכל שתחתיו צופין להההוא רוחא דכליל:

דכתיב אל כו'. וכבר אמר למעלה ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם כו' ולא חדש כאן רק שכולם הולכין אחר ההוא רוח וילכו קאי על החיות, וז"ש כי רוח החיה באופנים אותו הרוח בעצמו והחיות בהיכל הזה הוא הבזק שכולל ד' כמ"ש והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק וע"ש שהן כמראה הבזק קורא אותו בזק וזה הפסוק אמר על החיות שבהיכל הזה שכאן הוא רצוא ושוב:

רוחא דא דכליל כו' כנהורא דשמשא גו מיא. והענין כי כאן הזו"נ שהן הב' רוחין הן ה"ח וה"ג שהן ה' פעמים אור וה' פעמים מים, ואור הוא אור השמש כי כאן הוא שמש כשמ"ל והוא ספיר ואור המתפשט ממנו הוא אור השמש שהן ה' פעמים אור ה' חסדים. ורוח לבנה ממונה על המים כידוע ונהורא דמתפשט ממנו הוא מים, ה' פעמים מים, ה' גבורות. והתכללות הנהורין זה בזה הוא אור השמש (שהן ה' פעמים אור) בתוך המים שרץ ושוב:

וז"ש **סלקא ונחתא נהורי**'. ר"ל הנהורא המתפשט מהרוחא והוא בסוד והחיות רצוא כו' ר"ל החיות הוא החיה הנ"ל דכלילא מד' והיא רץ ושוב גם כן כמו הרוחא דנפיק מינה החי' שהכל נמשך אחר שרשו והוא סוד הזיווג דעייל ונפיק היסוד בנוק' צדיק דעייל, צדיק דנפיק. כשעייל נכלל בנוק' וכשנפיק הוא דכורא. וז"ש רצוא בנוריאל בכלל החיות ארגמ"ן ושוב במט"ט בחי' יסוד שד"י, **ורצו"א** הוא **או"ר מי"ם**, **רמו"ן דמטטרו"ן**, ותוכו **ט"ט** יסוד. (גי' ח"י, ור"ל שאינו רץ ושוב אלא כשהוא חי. והבן):

לית מאן דקאים כו'. ר"ל רק תפלות שעולה בהיכלות לקשר קשרין דמהימנותא שעל ידם מתקשרין רוחין ברוחין, היכלות בהיכלות, וע"י שלוב השם והוא בסוד אמ"ן, וכאן הוא התחלת הקשרין שהוא היכל הראשון. וז"ש **בשירותא דרוחא דא**:

ואמר **בר רעותא דב"נ זכאה וכו**'. ר"ל מן התפלה אין עולה ברוחא רק רעותא שהוא רוחניות התפלה ובזה מקשר רוחא ברוחא, שהתפלה עצמה בחינת נפש ובה אתעטף נהורין דביהכלות:

דף מב.

וז"ש **כדין נהורא אתעטף בי**'. ר"ל בתפלה עצמה שהנהורין גם כן בחי' נפש כמש"ל:

וסלקא וכו'. להיכל השני ומשם עולה עם שבהיכל השני להיכל השלישי עד למעלה בהיכל הד' כמש"ו:

ורוחא דא דכליל כליל וכו'. ר"ל ברוח הזה שכליל ב' רוחין נכלל בו גם כן ההיא חיותא כו':

כגוונא דאתאחדא אשא במיא ומיא באשא דרום כו'. ר"ל שנתאחדו בו האופנים עצמן זה בזה, וז"ש **ואתאחדן ביה** ר"ל זה בזה נתאחדו בו ברוחא דא. ואמר **אשא כו**' ר"ל יחוד גדול עד שלא נודע בהם לא אשא ולא מיא, לא דרום ולא צפון, שאלו נאחד דרום בצפון לבד היה צפון ניכר ודרום נכלל בו, אבל עכשיו לא ניכר לא דרום ולא צפון ולא מזרח ולא מערב. וכן אשא ומיא לא ניכרו והוא כמו ענין הגוף שהוא מד' יסודות שנתמזגו בו ונתערבו אחד בחבירו עד שלא ניכר בו כלל הד' יסודות ונעשה דבר אחד לגמרי. ובזה נתאחדו הד' יסודות יחוד גדול שנעשה מהם עצם אחד. וכן בד' האופנים שאחד דרום וא' צפון וכן לד' סטרין נתאחדו ונעשו גוף אחד לגמרי, וכן החיות וכן הגלגלים, וכמ"ש במעשה מרכבה חשמל אינון ד' נציצין דלהטין ונצצי ועאלין דא בדא ואתעביד מינייהו חד גופא ואקרי חשמל אף הכי אלין ד' חיות כלילן דא בדא בגין דאינון לד' סטרין ההוא דלסטר מזרח אתכליל בסטר מערב וההוא דלסטר מערב אתכליל בסטר מזרח, וההוא דלסטר צפון אתכליל בסטר דרום, וההוא דלסטר דרום אתכליל בסטר

צפון. וכיון דאתכלילו כלהו דא בדא אתעביד מינייהו חד גופא ואיהו רזא דאקרי אדם. וכן כאן באופנים. וז"ש והנה אופן אחד בארץ. והתכללותם הוא דוקא משני הפכים אשא במיא, דרום בצפון, דתערובות אשא ברוחא כיון שאינן ב' הפכים לגמרי עדיין אינן בטלים משמם הראשון ואינן מיוחדין עדיין עד שנתמזגו ב' הפכים וכל החיות ואופנים ולמעלה ולמטה הכל בד' היסודות וד' הרוחין שלכן הן ד' וכמ"ש בפר' וארא דף כ"ד (ח"ב כד, א) ע"ש [ובפ' פקודי וכד שמא דא דכליל. עמש"ש]:

ההוא רוחא סלקא לאתקשרא. ברוחא תניינא שבהיכל הב' ולמעלה כנ"ל:

וההוא חיותא אסתכייא לעילא כו'. ר"ל הזיווג שלהן כמ"ש בס"ד לא הוו משגיחין אפין באפין, וזהו הזיווג שלמעלה הסתכלותם השמש מאיר ומסתכל בלבנה [ועיין בפר' תולדות דף קל"ה ב' ת"ח סיהרא לא אתנהיר אלא כד חזי' ליה לשמשא וכיון דחזיא ליה וכו', ושם דף קל"ו וזרח השמש כו' דכד אתחזי בהדה כדין נהרא ואתנהיר כו'], וראיתי' לזכור ברית כו'. והענין כי הרוחות נכללין זה בזה ועולין למעלה למעלה ונעשין אחד משא"כ בחיות ואופנים שהן גופין של רוחין ונהורין שאין להם עליה למעלה רק הסתכלות. וכן חיות באופנים כמ"ש לעיל וכל אינון אנפין אסתכיין כו' כמו בזיווג האדם שרוחין של זכר ונקבה נכללין כאחד בשעת הזיווג ואף לאח"כ נשאר בה שורש רוחו בסוד ההוא רוחא דשדי בגווה, וכן עליות הנשמה באדם בשבתות ויו"ט ותפלה (נתעלה) הרוח לבד והגוף אין לו עליה. וכן במשה על הר סיני:

ואסתכיין דא בדא. הוא אתכללות כפול כנ"ל:

באמצעיתא כו' ואיהו נקיב כו'. הוא בסוד היסוד שהוא עמוד ונקיב ועולה עד מוחא בינה היכל הז' בחוט השדרה והוא העמוד:

עד לעילא כו'. ר"ל עד היכל הז' [ובפרשת פקודי למהוי שמא קדישא כו'. עמש"ש]:

היכלא תניינא כו'. דרגא דהוד:

כתיב וכעצם השמים. ר"ל כאן הוא עצם השמים כמ"ש למטה. ואמר **לטוהר** משיום סיום הפסוק כמו בהיכל הא' שמביא כל הפסוק:

הכא כו' זהר. לפי שההיכל נקרא עצם השמים נק' הרוח זהר כמ"ש כזהר הרקיע, והבן:

וקיימא בחוורתא כו'. לאפוקי דהיכל הראשון שכל רוח הוא בחוור וסומק. ואמר **תדיר** ר"ל אע"ג דאתכליל ברוחין אחרים כמש"ל מכל מקום קיימא בחוורתא וכ"ז קיימא על הנהורין אעפ"י לכאורה מ' על הרוחין אינו כן שהרוחין אין להם גוון אלא הנהורין. דוק ותשכח בכל היכלין כי הנהורין הן מסטרא דבוצינא דבה גוונין אבל הרוחין הן מסטרא

דנביעו עלאה אתפשטותא דאין בה גוונין רק דמנה אצטבעו גוונין. וכן הוא בכל דבר אף באדם:

ואיהו עצם דלא כו'. ר"ל עצם פשוט דלא אשתנה. ורצונו שבשר משתנה גוונין לפי הדם שבו וכמו בפנים האדם שמשתנה הגוונין בכל פעם לפי בריאתו וחליו, אבל העצם אינו משתנה לעולם ותמיד הוא לבן, ואף אם הבשר שעליו נשתנה. וכן (כאן) אף שהרוחין אחרים נכללו עמו והן בגוונין אחרים הוא אינו נשתנה לעולם ור"ל הוא עצם מעצם השמים:

דא לאו כו' כאחרא. ר"ל הרוח הזה טמיר יתיר מן הרוח שבהיכל הא' ששם נציץ ממנו נהורין לתרין סטרין וכאן אין מתנוצץ ממנו נהורין באתגליא כמש"ו [ובפר' פקודי היכלא תניינא כו' גו רזא דמהימנותא. עמש"ש]:

דא קשי לאתגליא בסתימו דעינא כו' ודא אוף הכי. הענין כי תלת גוונין הן כמ"ש בס"ת ר"פ וירא: הורמנותא דמלכא ר"ל שלטנות המלך הקב"ה שמתגלה לנביאיו שע"י התגלות לנביאיו נודע שלטנותו [אתחזי בתלת גוונין, גוון חד חיזו דאתחזי לעינא מרחיק ועינא לא כו'] והוא גוון רוחא לבנה בסוד ותתצב אחותו מרחוק [גוון תניין חיזו כו' סתים עינא ופתח כו'] והוא בסוד והחיות רצוא ושוב כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ג ע"ב גבינין לא קיימין כו' אלא פקחין וסתמין סתמין ופקחין כו' ועל דא כתיב והחיות רצוא ושוב, והוא ברוחא ספיר שבו והחיות רצוא ושוב כמ"ש למעלה. גוון תליתאה הוא זהר אספקלריא דלא אתחזי ביה כלל בר בגלגולא דעינא כד איהו סתים בסתימו ומגלגלין ליה בגלגולא ואתחזי בהאי גלגולא אספקלריא דנהרא ולא יכיל לקיימא בההוא גוון בר דחזי זוהר מנהרא בסתימו דעינא כו' ע"ש. וזהו ההוא רוחא דכאן שנקרא זוהר. ואמר שם [וכולהו מתפרשין לנביאי קשוט בר משה משימנא עלאה דזכה לאסתכלא לעילא במה דלא אתחזי כלל] והוא רוחא דהיכל ג', היכל נגה, דרגא דמשה בנצח ושם לא אתחזי כלל כמ"ש לקמן היכלא תליתאה רוחא דא דא איהו דכיא בריר מכלהו ל"ל גוון דאתחזי בי' כו'. וזהו בג' היכלין אלו בפרטות שהן קומה שלימה קומת המלכות בסוד והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה ונה"י דידה נגד היכל הראשון וחג"ת נגד היכל השני, וחב"ד דילה נגד היכל השלישי שהן רגלין וברכין וירכין. ונגד חצי ת"ת כתר דילה כידוע. ונה"י הן גוונין דמתחזיין לכן ב' גוונין הראשונים נראין בפתיחו דעיינין וחג"ת הן גוונין דלא מתחזיין לכן הם בסתימו דעיינין. אבל חב"ד אין שם גוונין כלל ושם דרגא דמשה דזכה לבינה ומשם השיג:

וזהו בפרטות. אבל בכללות כל העשר ספירות נה"י, שהן ג' היכלות הראשונות, הן גוונין דמתחזיין, וחג"ת גוונין דלא מתחזיין, וחב"ד אין גוונין. והענין כי אע"ג שאמרנו שג' גוונין הן בב' היכלות עיקרן בג' היכלות הראשונות והן גוונין דמתחזיין לנביאים שנו"ה שניהן דרגא דנביאים אלא שאין הגוון מתגלה במקומו עד שמתלבש בשל מטה, לכן היכל נצח ל"ל גוון דאתחזי והיכל הוד בסמיתו דעיינין ששם מתגלה גוון נצח וכמ"ש בפר' פקודי דף רמ"ז (ח"ב רמז, א) וכד בטש נהירו דלתתא כו' כמ"ש למטה וכולם גוונין דמתגלין לנביאים וחג"ת שהן ג' היכלות השניים אינן מתגלין הגוונים רק לאבות נתגלו ע"י הג' היכלות הראשונים נה"י שהן היכלי האבות. היכל אהבה דאברהם, והיכל זכות דיצחק, והיכל רצון דיעקב כמש"ל דף מ"ה א' (ח"א מה, א), ובפרשת פקודי. ולמשה רבינו נתגלו הן בעצמן וכמ"ש בפר' וארא דף כ"ג (ח"ב כג, א) אר"א האי קרא דכתיב וארא אל אברהם וגו' כו' באספקלריא דנהרא כתיב ביה ידיעה דכתיב לא נודעתי ע"ש היטיב ותבין כ"ז:

וג' גוונין דמתחזין במלכות הוא נה"י, ועבפ"ב דף י"ח ע"ב ואינון גוונין כההוא דמות כו' עש"ה, וכל המתגלה אינו מתגלה במקומו רק שיוצא מעליון ומתלבש בתחתון והן ג' מדרגות של הנביאים נה"י שמתלבשים במלכות וכמ"ש בפר' פקודי וכד מתחברא אחרא דא באתר דלעילא בקשורא חדא כו' והאבות חג"ת שמתלבשין בנה"י ונתגלו בארץ ועיין בפ"ב דף א' ע"ב [הנצנים אלין אבהן כו' ואטמירו גו נביאי קשוט כו'] והוא דרגא דמתגלי לאבהן [אתילד יוסף ואטמירו בי'] והוא דרגא דאתגלי [עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון תמן וכדין נראו בארץ ואתגלי תמן כו' ומאן מקיים עלמא וגרים לאבהן דאתגליין קל ינוקי דלעאן באורייתא כו' אלין אינון ינוקי רביין עולמין דכתיב ועשית שנים כרובים זהב], וידוע שהן דרגין דנביאים וכל בניך למודי ה'. ובזמן שאין נביאים תינוקת של בית רבן במקומן להגין (על) עלמא, ולכן נמסר הנבואה בזמן הזה לתינוקות, וז"ש ולנביאי אל תרעו אלין תינוקות של בית רבן. ואמר שם [אלין אינון אבהן דעאלו במחשבה] והוא בסוד ג' טפין דמוחא [ועאלו בעלמא דאתי] והוא בסוד קול גדול דנפיק משופר כלילא בתלת מים ואש ורוח, שהן ג' אבות [ומתמן נפקו בגניזו] והן במקומן ושם נבואתו של משה דנפיק מבינה ויצאו במקומן וכמ"ש בפרשת פקודי דף רמ"ח ע"א במשה דהוה צחצוחא בנבואתי' בכלא בגין דכד נהירו נפיק מאתר דכל נהורין נפקין מיניה ומטא לדרגא כו' ור"ל מבינה יצא ומתלבש במדרגתו, וז"ש משה זכה לבינה. וז"ש משה לגאו יעקב מלבר, והן בתי גוואי בתי בראי, שנה"י לבר מגופא והן מלבר כידוע, ושם נתגלה לאבות משא"כ במשה מלגאו בחג"ת שהן בתי גוואי. וז"ש שאני חורבן בה"מ דאפילו מלאכי שלום בכו

שנאמר הן אראלים כו' ולא קאמר דאפילו אראלים לפי שהן חוצה בבית בראי וכמ"ש בפרשת פקודי וכן הוא בחי' בענין הנבואה אם מאצילות או מהתלבשו בהיכלות או מהיכלות בהתלבשן במלאכים כמש"ש:

כסתימו דעינא כו'. כצ"ל. ור"ל כמו הגוונין דלא מתחזיין בפתיחו דעיינין רק כשסותם העיינין ומגלגל בגלגולא אז נראה הגוונים בסתימת העיינין כמ"ש פר' וארא שם ורזא דא סתום עיניך ואסחר גלגלך ויתגליין אינון גוונין דנהרן דמזדהרי ולא אתייהיב רשו למיחמי אלא בעיינין סתימין כו' ולא נתגלה לראות אלא מתוך הגוונים הנראין שלכן משה שראם בעצמם אמר כי לא יראני כו' שראה באספקלריא דנהרא אבל באבות נאמר וארא שנתגלה על ידי גוונין דמתחזיין, וכן ההוא רוחא אין נגלה רק ע"י התגלגלותו עם רוחא דבהיכל הראשון:

וז"ש **בגין דכד ההוא רוחא קדמאה כו'**. ר"ל שאין מתגלה רק כשעולה רוח הראשון ומתקשר עמו אז מתגלה קצת:

כחוורתא דעינא כו'. כצ"ל. ור"ל כמו גוון חוור דעינא הנגלה שאינו מאיר כשמתגלגל עם גוון הפנימי שאינו נראה אז נראה ע"י בעיינין סתימין כן רוח הזה ע"י רוח של היכל הא'. וז"ש **מתגלגלא רוחא כו'**:

נהורא דלתתא אסחר כו'. ר"ל שנהורא דהיכל הראשון גלגל את נהורא של היכל זה ועל ידו אתנהיר ואעפ"כ לא נתגלה עד שנתאחד כמו וע"י זה נתגלה הנהורא של היכל זה, וכן אמר לעיל ברוחא מגלגל וגלי ליה ואתקשר בהדיה והן ב' דברים שמגלגל אותו ואז נגלה ויוצא בעצמו ועדיין אינו נגלה לזולתו עד שמתאחד עמו. וכן בנהורא והתגלות הגוונים הוא בהנורא כנ"ל. וכל ההתגלגלות לגלאה נהורין שבהן הגוונים וכל מ"ש בספר ברית מנוחה הוא הכל בנהורין אלו שהן י' ספירות דבריאה ובהן שמות המאורות וכל המאורות שהזכיר שם הוא המאורות שבכאן, רק שכאן הזכיר בדרך כלל ושם דבר בפרטות. והעשר נקודות של שמות הוי"ה הוא ברוחין הנזכר כאן שברוחין הן הויו"ת מנוקדות והן עשר הויו"ת בי' ספירות וכל רוח כלילא בד' מארבע רוחות באי הרוח, וכמ"ש בזוהר ובאדרא רבא והן ד' נקודות של כל שם. וכן בנהורין ד' נהורין בכל א' וא' וכן בי' ספירות של אצילות השמות שאינן נמחקין בגוף הספירות וי' הויו"ת מנוקדות בנקודות הידועות ברוח של י' ספירות. וכן כאן ההויו"ת ברוחין והשמות במאורות שהן הנהורין דכאן, ומהנהורין יוצאין שרפים ואופנים וחיות ומלאכים , לכן משביעין את המלאכים בשמות שהן מקורם בנהורין וצריך לכוין בנקודות של הויות שהן עיקר מקורם ברוחין, וכ"ה ביצירה ועשיה, וכל השמות אינן כתובים בתורה בפירוש רק אותן

שבאצילות. וכן כל הכינוים שנק' בהם הקב"ה הן בלבושין וכנפים שבאצילות ששם יחוד שמו יתברך:

וכדין אנהיר ואחיד כו' בגלגולא דילי'. ר"ל ואז כשמתקשר בנהורא דהיכל תתאה אז אנהיר שמקודם לא היה להאיר שהוא נהורא חוורא עצם פשוט דלא נהיר ועכשיו שנאחז בנהורא תתאה שהוא דבר גס אז מאיר דוגמת האש שאינו נראה ומאיר רק על ידי שנאחז בדבר גס כמו הפתילה והשמן אז מאיר ע"י:

ואמר **דהוא נהורא כליל ולא אשתני כו'**. ר"ל שלא תאמר שעל ידי שנאחז בנהורא תתאה משתנה לכך נהיר ואתגליא אינו כן, אלא הוא עצמו אינו משתנה כלל אף אחר התאחדו בו רק אתגליא בגיניה בגלגולא דיליה ושלכן נקרא עצם דלא אשתני לעלמין, ר"ל אף אח"כ לאחר התגלגלות והתאחדות:

וכד נהור' דא כו' ואסתחר עמיה. שעוד יש רוחא אחרא בסטר שמאלא של היכל הזה ונקרא הדרני"אל כמ"ש למטה ובפרשת פקודי, ומיניה נפק נהורא אחרא וכד מתגלגלא נהורא דא נאחז בנהורא אחרא די לסטר שמאלא ונעשו אחד כמו בהיכל לבנת הספיר שנעשו שתי הנהורין של לבנת הספיר אחד, וכן שני הרוחין כמ"ש שם, וכן כאן למטה בענין הרוחין כמש"ו:

ורזא דא כתיב חמוקי ירכיך כו'. ר"ל לכן אמר בלשון רבים על שני הרוחין ונהורין וכמ"ש בפרשת פקודי:

כמו חלאים. שהן תורי זהב כמש"ל דף א' ע"ב הה"ד תורי זהב נעשה לך כו':

מעשה ידי אמן. הוא הבינה, והן מעשה ידיה בסוד כרובים זהב וכרובים מבינה כמ"ש בס' ברית מנוחה וכמ"ש לירכתים ימה ירכתי צפון. ואמר חמוקי ירכיך כמ"ש בפרשת פקודי דא רוחא נטיל לעילא ונטיל לתתא ברזא דכתיב חמוקי ירכיך כמו חלאים. והענין כי בהיכל הזה הן ברכים ובהיכל דלעילא הן ירכים, ורוחא דכאן נטיל בסתימו דהיכלא דלעילא ולכן נקרא חמוקי ירכיך מלשון חמק ועבר, שנסתר בטמירו דהיכלא דירכתים. וכן הוד נכלל לעולם בנצח, והן תרי פלגי דגופא. וכן ברכין וירכין, ולכן נקראו ע"ש הירכין. וכן נקראו בהרבה מקומות השוקין ירכין וכמ"ש בתוספת ע"ש. וזהו סוד הני ברכי דרבנן דשלהי מינייהו בסוד הני ברכי בסוד וארכבותי' דא לדא נקשן כד מתגליא ההוא סט"א וכמש"ש כדין ההוא סט"א מסאב' שלט' ואתקף והאי רוחא אגניז ואתחשך כו' וסימניך וארכובתי' דא לדא נקשן. וזהו סוד הני כרעי דמנקפא מינייהו והן תולין בצפון (כמש"ש) כיון דזכותא נפקא ונהירו דינין כו' כדין רוחא דא כו'. והוא כד נהיר בינה בגבורה אנהיר האי רוחא וזהו מעשה ידי אמן, דרוחא דא לא אנהיר אלא מבינה

והיא נק' אמן כמ"ש פ' וילך דף רפ"ה ע"ב (ח"ג רפה, ב) בסוד ואהיה אצלו אמון וכמ"ש אמון פדגוג כו' והיא אומנא דבניינא כמש"ל דף כ"ב פתח ואמר למלכא כו' אומנא לעילא דא אימא עלאה ע"ש כל המאמר:

רוחא אחרא כו' והוו חד. הוא רוחא דלסטר שמאלא הנ"ל ואתקשר גם כן עמו בגלגולא ורוחא דשמאלא לו שני גווניו חוור ותכלא וחוור שלו נתקשר בחוור דרוחא ימינא ותכלא שלו נתקשר בסומק של רוח לבנה שבהיכל הראשון שהוא כולל חוור וסומק ונכללו כל הנהורין זה בזה:

ואמר **ונהיר סחרני' בגוון כו'**. ר"ל אין הרוח עצמו בגוונים רק נהורא דילי' כנ"ל:

ואקרון עצם השמים. שרוחא קדמאה נקרא עצם. והשני נקרא שמים, כלילא באש ומים, ב' הגוונים כמו השמים שהוא גוון תכלת כמ"ש תכלת כו' דומה לרקיע, ובתוכו גוון חוור כידוע, וכששני הרוחין נעשו אחד אז נק' ההיכל עצם השמים על שם הב' רוחין שכן הרוחין עצמן כנ"ל בהיכל לבנת הספיר:

וכל מה דלתתא כו' עצם השמים. ר"ל ההיכל לבנת הספיר וכל אשר בו כולם נכללו כאן בהיכל הזה, רוחין ברוחין נהורין בנהורין היכלות בהיכלות כמש"ל:

ואמר **ובגין דכלא כו'**. שהשמים הוא מג' גוונים שהם ג' גוונים דחג"ת, וכאן אינן רק ב' גוונין חוור ותכלת, רק שהגוונים דלתתא נכללו כאן והם עכשיו ג' גוונים חוור וסומק ותכלת. ואע"ג שהג' גוונים הן חוור וסומק וירוק אמר בפרשת תרומה שכאשר נתקשר בגוון חוור נעשה ירוק, וז"ל שם דף קל"ט ע"א (ח"ב קלט, א) "תכלת כו' נגה לו אתהדר לגוון ירוק", והוא כד נכללו הרוחין והנהורין זה בזה ואז מאירין הגוונין כנ"ל, שאינן מאירי עד שנתקשרו יחד. וז"ש שם: "כד אתי צפרא ואתער ימינא לעילא נפיק ההוא נהורא ומטי עד האי תכלא ואשתני מכמה דהוה כו' מההוא שעתא ואילך זמנא דק"ש", שבלילה הוא גוון תכלת וביום אתהדר לירוק והוא זמן התפלה שאז התקשרות הנהורין והרוחין כמש"ל, ור"ל זמנא דק"ש כמ"ש מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן ר"א כו' ונקט דעת ר"א ודעת ת"ק על הגוון דאתאחד עמי' וזהו עצם השמים גוונא דשמים שהתגלותם כאן דלמעלה לא מתחזיין כמש"ל. [ובפרשת פקודי היכלא דא אקרי היכל זהר כו' עמש"ש]:

מכללא דנהורין אלין כו'. ר"ל כשנכללו כל הרוחין כא' והוא כד סלקא רוחין תתאין לכאן וע"י מתייחדין ב' הרוחין דכאן והוא בסוד מ"נ מתתא לעילא שע"י התחתונים מתייחדין העליונים, וכן בכולם עד שעולין כל הרוחין להיכל הז' ק"ק ונעשין מ"נ לה ומתייחדא עם הנהר דנפיק מעדן. ואמר לעיל בהיכל הא' בסוד הבטשה לאתכללא כחדא

שהוא סוד הזיווג אתבריאו האופנים ואח"כ כד אתבסמו רוחא ברוחא ואתאחדו נפקא החיותא וכן כאן אתבריאו השרפים מהבטישו ואח"כ דאתיישבו נפקא חיותא כו' וכמ"ש בפרשת פקודי:

כלהו בשש בגין דכלהו מעצם השמים. שבו ו' גוונים כנ"ל בסוד ב' תפוחין שבהן ו' גוונין והן ששה רקיעים חוץ וילון דאינו משמש כלום ונכלל ברקיע, וכן כאן תרין גוונין כליל כחדא כמש"ל:

ואלין אינון דאוקידו לאינון כו' שית סדרי משנה. ר"ל מאן דמשמש במי ששונה שית סדרי משנה כמ"ש ודאשתמש בתגא זה המשמש במי ששונה הלכות כו':

ואמר **דא הוא מאן דידע לסדרא כו' כדקא יאות**. ר"ל ואיזהו נקרא שונה הלכות שיודע לסדרא ולקשרא כו'. והענין כי הסידורא וקישור הייחוד הוא בשית היכלין האלו לסלקא בשביעאה וכידוע בסוד בשכמל"ו, ושם נעשה הייחוד ובאלו היכלין ששה הן שית סדרי משנה שכאן הוא כל אסור ומותר טמא וטהור כשר ופסול שית סטרין דילה, והן לבושין דילה כמ"ש בז"ח ש"ה ע"ש:

ואמר בתז"ח דף פ"ג ע"ג ועוד וימד שש שעורים לתתא אינון שית סדרי משנה ואינון מאכל בעירן דאינון חיות הקדש. שהן בכל היכלין אלו כמש"ל. הה"ד ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, שהן עולמתין דילה וכל ענינים שבש"ס הן פרטין של אלו היכלות ושם עץ הדעת טוב ורע וכאן הוא כבוד מלכותו:

וז"ש **לאינון דלא חיישי' על יקרא דמאריהון ורזא כו'**. וז"ש הלומד מחבירו פרק אחד כו' צריך לנהוג בו כבוד ואין כבוד אלא תורה והוא כבוד דבריאה ושם התורה ושם כבוד חכמים ינחלו, וכל הש"ס נכללין כאן והן שית גדפין דילהון שהן ש"ס כידוע בסוד מיעוט כנפי החיות קדשים וטהרות והן כאן בתרין שוקין שוקיו עמודי שש, וכמ"ש שם וימד שש שעורים וישת עליה דא שיעורא דתרין שוקין דאינון בשכמל"ו כו':

אלין אינון דמקדשין כו' תדיר. כמ"ש שרפים עומדים כו' ואמר קדוש כו' [ובפרשת פקודי מכללא דא כד אתכליל רוחא ברוחא כו'. עמש"ש]:

כד מתגלגלין נהורין כו'. ר"ל כד מתיישבן רוחא ברוחא כמ"ש בפרשת פקודי:

שליטן על קמאי דכלילן לון בגוויהו. ר"ל ששולטין על השרפים וכוללין אותן בתוכם כידוע שכל התחתון שרשו בעליון:

ובאלין כד נטלין. [ר"ל ובאלין כאשר נכללין השרפים בד' החיות ונטלין בהון וכמ"ש בפרשת פקודי]

ובאלין כד נטלין כו' עלמא. כי הנחש הוא בהיכלת דמסאבא בהיכל ב' ששם המיתה כמ"ש בפרשת פקודי דף רס"ד ע"א מהאי רוחא תקיפא כו' בההוא חרבא כו' ע"ש וכאן הוא להיפך תלוי החיים כמ"ש לעיל:

אלין חיוון אנפי נשר כו' דעלייהו. ר"ל ד' חיות הנ"ל מסתכלין לחיותא עלאה דעלייהו וכולן הן אנפי נשר:

כד"א דרך הנשר בשמים. ר"ל בהיכל הזה שנקרא השמים כנ"ל והן נפקין מרוחא שמאלא כמ"ש לעיל והוא נקרא השמים אש ומים [והענין שהיא הנוקבא היולדת אותם]:

רוחא דא כו'. ר"ל הרוחא דהיכל הזה שולט על הכל:

ההיא חיותא דרמיא כו' לגבה. ר"ל החיותא מסתכל לעילא לגבי היכלא תליתאה שע"ג כנ"ל בחיותא של היכלא קדמאה וההוא חיותא אסתכייא לעילא לגבי היכלא תניינא כו' וכן כאן והחיות ד' שתחתיה והשרפים כלהו מסתכלין אל החיה הנשר הזה:

כלהו כד נטלין מזדעזעין. ר"ל החיות עצמן מזדעזעים בהילוכן כמ"ש מזיעתן של חיות שנושאין את הכבוד והולכין והוא כמ"ש במעשה מרכבה שנטלין להשיג את שלמעלה וזהו זיעתן וז"ס בזיעת אפך כו':

כמה חיילין מנהון נהירין מנהון כו' כמלקדמין. כמ"ש נהר דינור מהיכן נפיק מזיעתן של חיות וכתיב אלף אלפין ישמשוניה ואמרו אלף אלפין לנהר דינור שמהן נבראין ואמרו בכל יום ויום נבראין מלאכי השרת מנהר דינור ובטלין שנאמר חדשים כו' וז"ש כמה חיילין מנהון כו' ואע"ג שנהר דינור הוא בהיכל הד' כמ"ש בפרשת פקודי שם התחלתו אבל נמשך עד כאן שהוד מקבל מגבורה ולכן אמר בפרשת פקודי שכאן בהיכל הזה המלאך ממונה על הטבילת נשמה בנהר דינור וכמו החיות שהן בכל ההיכלין כמש"ל ונפיק מן השרפים שהוא אש שורף ולכן אקדין בה וכן בהיכל הד' נפיק גם כן מן שרפים כמש"ש דף רנ"ב ע"ב מאלין ד' כד נטלי כו' ע"ש, והכל בסטר דשמאל הוד וגבורה ולפעמים הנהר דינור ביסוד כד מקבל מסטרא דשמאלא כמ"ש ברעיא מהימנא ובתיקונים ע"ש [ועמ"ש בז"ח רות שכאן הוא יסוד], ושם בהיכל זכות שביבין דינור שהן שביבין דאשא דנפקין מן השרפים ומן השביבין אתעבידו שבעין ותרין גלגלין מלהטין באשא וזהו גלגלוי נור דליק ומהן אתעביד נהר דינור וזהו נהר דינור נגיד ונפיק כו' וע"ש בפרשת פקודי:

כלהו עאלין כו' לון לעילא. ר"ל כולהו הנ"ל נכנסין תחת הנשרא הנ"ל לאכללא לון לעילא בסילוקו לעילא להיכלא תליתאה:

דף מב:

אינון ד' חיוון סלקין כו' חיותא. ר"ל כשמאיר רוחא שבהיכל הזה לחיותא אז סלקין הד' חיות שתחתיה שכלהו סוכין להההוא רוחא כמ"ש בהיכלא קדמאה כולהו אסתכו להההוא רוחא דכתיב אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת כו' וכן הוא בכל היכל והיכל [ובפרשת פקודי כד מתיישבן רוחא ברוחא כו' . עמש"ש]:

ד' גלגלין לכל חד וחד כו' ואסתכיין לאמצעיתא. ר"ל לכל גלגל ג' סמכין שהן י"ב סמכין לכל חי' והגלגלין כ"א מסתכל לצדו של החיה שעומד בו של מזרח מסתכל לצד מזרח של החיה, וכן כולם. והגלגלים כולם מסתכלין לאמצעית החיה שכולם מסתכלין לחיה שעליהם וד' החיות מסתכלין לחיה שעלייהו וחיה לרוח כל אחד מסתכל אל שעליו:

וז"ש **וכולהו סמכין תריסר נטלין מגו אמצעיתא**. כמ"ש בז"ח דף ל"ג ע"ב דחיות נטלין למטלין לון כגוונא דא ארון כו'. והגלגלין מסתכלין אל הצדדין והסמכין מסתכלין האמצע ונטלין מגו אמצעיתא בגין דאמצעיתא נטיל הכל כמ"ש **וההוא אמצעיתא סגר ופתח** ר"ל ברצונו הולכין ועומדין ולכך נטלי הסמכין לגלגלין. וז"ש **ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכיין לאמצעיתא** וההוא אמצעיתא נטיל לסמכין נמצא כולם נטלין ממנו:

וכל גלגלא כו'. כמ"ש וקול רעש גדול כמש"ל:

אלין ארבע כו' כלהו אשתלבו דא בדא. כמש"ל בהיכל הראשון שנכללין זה בזה בסוד ד' יסודות הממוזגים וכמ"ש למטה:

ועאלין אינון אופנים דלתתא כו' באלין. ר"ל האופנים של היכל הראשון שהן תחת החיה ששם והן ד' האופנים שלהן ג"כ לכל א' ד' גלגלים ותריסר (סמכין) ונכללו באלו ד' החיות שתחת החיה הזו ומקודם צריכין להכלל החיות עצמן זה בזה ואח"כ להכלל באופנים שכבר נכללו גם כן בעצמן כנ"ל בסוד ה' אחד ושמו אחד, וכ"א נכלל במינו. וכן חיה דשם בחיה דכאן ורוחא ברוחא כמש"ו:

רוחא דא דאתכליל כו'. ר"ל רוחא דהיכל הזה שנכלל ברוחין דלתתא ודבסטר שמאלא סלקא לאתאחדא בהיכלא תליתאה ברוחא דבי' והכל על ידי תפלת הצדיקים מרעותא די בהון כמש"ל שהרוחין נטלין רעותא לבד:

דכד סלקא ועאלת בההוא היכלא כו'. ר"ל כאשר התפלה עולה בהיכל הזה וסלקא עמו הרוחין ונהורין וכל שבהיכל הראשון ונכללו ברוחא של היכל הזה והרוח עולה למעלה להיכל השלישי וז"ש **נטיל כלא**:

וכלא נטלין בהדה. ר"ל כל האופנים והחיות והשרפים ונהורין וגלגלין וסמכין של הב' היכלות כלהו נטלין בהדי התפלה ונוסעין עמה וז"ש **נטיל כלא** ר"ל התפלה מסיע את הכל והכל נוסעין עמה עד שנכללין כלם ברוח שבהיכל הזה:

וז"ש **עד דאתכלילו כו'**. וכ"ז בתפלה אבל הרוחא ברעותא ובכוונת הייחוד:

וז"ש **וההוא רוחא נטלא ברעותא כו' להיכלא תליתאה**. נמצא הכל תולה בכוונת הייחוד ורעותא דב"נ:

כליליין דא בדא כדקדמאי כו'. ר"ל כמו אותן שבהיכלא קדמאה כמש"ש:

אשא במיא וכו'. ר"ל הקדמאי:

והכי הני כולהו כו'. ר"ל כמו בהיכלא קדמאה אשא במיא כו' ה"נ כאן:

ומתאחדן דא בדא. ר"ל החיות בעצמן אלו באלו שנתאחדו ונעשו אחד:

ומשלבן דא בדא. ר"ל החיות באופנים שהן מקבילות הלולאות אחת אל אחת בסוד שילוב ב' השמות כנ"ל:

וכן כמה חיילין כו' באינון תתאי. ר"ל בעולמות שלמטה שכולם נבראו זה מזה וזה דוגמת זה, ונקראו בשמות שלמעלה ג"כ עד שמגיעין לרקיעין עד הרקיע התחתון שבו הככבים עד ככב הצדק ממטה למעלה כנ"ל. וז"ש **עד דמטו כו'**:

ותמן כמה ממנן על עלמא. ששם ג"כ דוגמת ההיכל שממנו מקבל הכוכב. והן ז' רקיעין וז' ככבים נגד ז' היכלות, ובכולם ממונין על העולם ובשעת התפלה מתאחדים כולם ממטה למעלה כמו שעולה התפלה ממטה למעלה, וכל כוכב ורקיע עולה עם היכל שלו עד שנכללין ברוחא דהיכלא ואח"כ עולין להיכל שעליו ואז נעשה בהיכל הזה גם כן עם כל מה שבו וכל העולמות ורקיע וכוכב המקבלין ממנו, וכו בכולם עד שעולין כולם להיכל השביעי ושם נעשו כל העולמות וכל היכלין ורקיעין וכוכבים וכן מדורין וכל אשר בעולם כולם אחד ואז ה' אחד ושמו אחד:

וז"ש **וכד רוחא דא אתכליל כו' עד הכא**. ר"ל עד היכל הזה לבד:

ואמר **עד דאתחדא ברוחא דתמן**. ר"ל כאשר נכלל מהכל אז עולה אל היכל השלישי ועומד שם עד שנשלם רוחא דשם [ובפרשת פקודי האי חיותא שלטא על ד' אחרנין כו'. עמש"ש]:

הכא הכרעה לאתדבקא במארי'. שכאן הברכים, וכן חשיב בכל היכל מעשה אחר, ובהיכלא קדמאה הוא מעשה התפלה כידוע בסוד ח"י ברכאן לח"י עלמין, וברכות לראש צדיק, ובכל ששה היכלות הוא מעשה ובהיכל הז' רק רעותא בלבד, ושם הוא רעותא והן ז' דברים בז' היכלות. ואע"ג דסלקא בכל ההיכלין מ"מ עיקרו כל אחד בהיכל שלו

ונכללין כל הרוחין ברעותא דב"נ בהיכל הז' ושם אין שם רק רוחא (ועל אלו ב' היכלין אמר הכתוב כי תעבור במים בהיכל הא' לבנת שממונה על המים ושם ממונה טהריא"ל על הנשמות כנ"ל אתך אני. כי תלך במו אש בהיכל ב' ששם טבילות הנשמות בנהר דינור לא תכוה רק תעלה מן הרחצה. וכן להבה לא תבער בך מהשרפים שהן בהיכל הזה דאוקדין כו'. חנון יחנך כו' בשמעך ענך זהו שב' גלגלים של מזרח ומערב נקראו חניא"ל עניא"ל. וזהו שמסיים כי עם בציון ישב בירושלים. נלע"ד מ"ש):

היכלא תליתאה כו' ובג"כ אקרי טהר כו'. ר"ל וז"ש לטהר שהוא בהיכל הזה כמש"ל:

ואע"ג דאיהו דכיא מכלא לא אתחזי כו'. ר"ל שגוון חשוך אינו נראה משא"כ בדבר המאיר מכל מקום אינו נראה עד שרוחין ונהורין תתאין נכללין בו לפי שבו אין גוון כלל רק הוא אור שמאיר לגוונים ואין אור מאיר בלתי גוונין. וכן אין הנר מאיר בלתי פתילה ושמן ויש בנר גוונים תכלתא וחוורא ויש אור מאיר חוצה לה בלתי גוון והכל ע"י התאחדו הגוונים של אור בפתילה. וכן כאן ברוחין תתאין הן גוונים כנ"ל ורוחא שבהיכל ב' הזהר הוא גוון חוורא של הנר דמאיר מגו סומקא וכן הוא מאיר מגו רוחא של היכל קדמאה כמש"ל וכאן הוא האור כנ"ל שאף שמתאחד בגוונים מ"מ אין לו גוון רק שנראה האור שלו:

וז"ש **כיון דעאלין בגוי' כדין אחזי נהורי' ולא גוון חד מכלהו**. [ואמר לא אתחזי עד דאלין כו'. לא הרוח בעצמו שהרוחין אינן נראין בכל ההיכל אלא על נהורין. וז"ש כיון דעאלין בגויה כדין אחזי נהורי' כו']. וז"ס כעצם השמים לטהר שהן ב' היכלין נו"ה ולכן לא אמר וכטהר שהן תרי פלגי דגופא. וז"ש מיום שחרב בהמ"ק לא נראו שמים בטהרתה דאשתאר חד כרוב והוא הוד אבל נצח נסתלק כידוע. וז"ש (בריש אדרא רבא) עד אימת נתיב בקיומא דחד סמכא. שע"י התורה ורזין דאורייתא משיבין לה קצת הארה מבעלה דאסתלק בהדי כרוב חד ואז קיימא על תרין סמכין ושמים הוא היכל הוד כנ"ל וכשמתחבר עם נצח אז נראה בטהרתה כמ"ש לטהר:

והענין כי הנבואה פסק מיום שחרב בהמ"ק שהוא מנצח והוד בחבורם, ולא נשתייר רק חלום שהוא מהיכל שני שמים, וזהו גם כן על ידי התלבשו ביצירה ובס"א ודרגין תתאין ולא חלום של נבואה. וז"ש שנאמ' אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם ושק וקדרות ידוע ולכן מסיים הפסוק אדני ה' נתן לי לשון למודים לדעת כו'. שהוא הנבואה מלמודי ה' נו"ה עלאין ואין העולם קיים אלא על הבל פיהם של תינוקות בית רבן שהן דרגין דנצח והוד בסוד וכל בניך למודי ה' והן קיימין של העולם, ולכן מיום שחרב בהמ"ק נמסרה הנבואה לתינוקות ואינן דרגין דהיכלות אלא ביצירה בנער מט"ט שהוא רבן של

התינוקות כידוע, ושם עץ הדעת טוב ורע והתורה בעוה"ר נמסרה לחצונים בסוד עץ הדעת טוב ורע [והוא בעשייה מקום הס"ס והכל בהוד לבד וז"ש שמים], ולכן נמסרה הנבואה גם כן לשוטים בסוד מלך זקן וכסיל וענין של זקן וכסיל כי כל זמן שאין מוסיף חכמה מטפש והולך וחסר [כידוע בסוד אל אחד דאסתרס ולא עביד פרין שהוא החדוש כמ"ש לא יהיה שכלך עקר וכ"ז שאין עושה פירות הקרן מתמעט והולך וכידוע בעשב הגונב האור שמתמעט והולך משא"כ ואורח צדיקים כאור כו']. ומט"ט נקרא נער דמתחדש בחדתותי דסיהרא כל פעם באור חדש כידוע. וזה זקן. ולכן הוא כסיל. וזהו סוד זקני תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין דעתן מתוספת עליהן וזקני ע"ה כו', ושם הוא הנבואה עכשיו זה נער וזה זקן וכסיל, ולכן זה מוסר לנערים וזה לכסילים [ונערים ושוטים שניהם מסטרא דש"ך גבורות אלא **שנער** ממותק יותר בסוד נערה, משא"כ **בשוטה** שעם ה' הוא ש"ך אבל בלא ה' שבט לגו כסילים]. וזהו סוד לא נראו שמים בטהרתו שמתלבש בנערים וכסילים וזהו אלביש שמים קדרות (פי' שחרות קדרות) בנערים בסוד הילדות והשחרות הבל. ושק כו' הוא בכסילים בסוד כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק וכידוע [ובפרשת פקודי היכלא תליתאה כו' מב"ד דמלכא. עמש"ש]:

כד אשתלים האי רוחא כו' אפיק מניה נהורא. והוא אהדיא"ל הנ"ל:

דכליל בתלת נהורין. כמ"ש בפרשת פקודי דמשחא דרבותא אתכליל בתלת גוונין לכן הנהורא כליל בתלת נהורין:

אינון תרין נהורין כו'. ר"ל תרי נהורין שיוצאין ממנו:

ונצצין. שמתפשטין נצוצין מהם:

בההוא נציצא. ר"ל באותם הניצוצות שמתפשטין משני המאורות:

אתחזון עשרין ותרין נהורין משניין דא מן דא. שהן כ"ב אתוון כמש"ל ולכן הן משונות זו מזו כמו האותיות שלכל א' צורה מיוחדת:

וכלהו חד נהורא ועאלין בגו ההוא חד נהורא. הוא ההוא נהורא הראשון דכליל ב' הנהורין כנ"ל:

ההוא נהורא כליל לון ולא נהיר בר בזמנא כו'. כמש"ל ואע"ג דאיהו דכיא מכלהו לא אתחזי עד דאלין תתאי כו' ר"ל דלא אחזי נהורי' כנ"ל ואמר כד אשתלים האי כו':

אתנהיר ההוא כו' נצצין ואתחזון. הנצוצין כנ"ל:

כחושבן כ"ב אתוון דאורייתא. וענין של הנהורין הוא כמ"ש בפרשת פקודי שהנהורין הן מההוא רבות משחא דעלמא דאתי ושם הוא סוד כ"ה כמ"ש בז"ח בסתרי אותיות ה' ע"ג (זהר חדש ד, א) "מהכא אשתכחו רתיכין דסלקין על את ה"א מתתא לעילא כ"ה רתיכין

ורזא דא יברכו כ"ה כו'" עי"ש, ואמר בפר' תרומה דף קל"ט (ח"ב קלט, א) ברזא דמשכנא על י"ג מינים דמשכנא מכאן ולהלאה משיכו דמשח רבות קדשא לאמשכא עלייהו כו' וכלהו סלקי לכ"ה אתוון ברזין עלאין דייחודא ולקביל אלין גליף ואתקין משה כ"ה אתוון ברזא דפסוקא דייחודא דכתיב שמע ישראל כו' וע"ד כ"ה זינין לאשלמא תקונא דמקדשא כו' ובגין דמשכנא אשתלים ברזין אלין אקרי כ"ה בייחודא דשלימו דמשכנא וע"ד וחסידך יברכוכה כתיב כו' כ"ה לקבל כ"ב אתוון ואורייתא ונביאים וכתובים דאינון כללא חדא ורזא חדא כו':

והוא הג' נהורין תנ"ך וכ"ב הם הכ"ב נהורין דנפקי מנהון שהם כ"ב אתוון והן הניצוצין שהן האותיות דנפקין מגו ניצוצא כידוע בסוד בוצינא דקרדינותא וז"ש דאינון כללא חדא ורזא חדא. שכולם נכללין כאחד בגו ההוא נהורא כמש"ל וכלהו חד נהורא ועאלין בגו ההוא חד נהורא, שהן הכ"ב אותיות שהן כולם כלולים בתנ"ך שם:

וז"ש **אתנהיר ההוא נהורא ואפיק אלין תרין נהורין**. והוא כליל מהם כמש"ל נהורא דכליל בתלת נהורין, שהנהורא חדא הוא נגד אורייתא ותרין נהורין דנפיקי מניה הן נביאים וכתובים שהתורה כולל נביאים וכתובים כמ"ש בתז"ח דף ע"ט ע"ג ואורייתא כללא דנביאים וכתובים כו' ואמר שם [אשתכחו תלת אוירין ואתכלילו בחד אלין שראן בתלת קשרין דקאמרן ושארי מבוצינא פשיטו לאתפשטא ומדיד לאורכא ופותיא לעומקא ורומא לאינון עשרין ותרין מפתחין עלאין ומדיד עשרים ושנים אתוון] והן כ"ה הנ"ל תלת אוירין וכ"ב אתוון מגו בוצינא כנ"ל שהן הניצוצין ונהורין נפקין מגו אוירין כידוע, ונפקו מגו ההוא רוחא ברזא דאוירא כמ"ל:

ואמר [וכל רזא ועומקא וסתימו דילהון לקבל תלת אוירין ג' קשרין ה' אלהינו ה', וכלא ברזא למשה מסיני], ור"ל כל הכ"ב כלילין בתלת אוירין כנ"ל וכלם ברזא דעלמא דאתי כנ"ל וכמש"ש וכלא ברזא דא"ס כו' ובטש בגרונא דמתמן נפיק אוירא אחרא לבר אשתכחו תלת כו' כנ"ל, והן אתוון דיחודא דעלמא דאתי כמ"ש בפרשת תרומה דף קל"ד (ח"ב קלד, א) עי"ש, וז"ש בז"ח שם ג' קשרין ה' אלהינו ה' שבהם כ"ב אתוון ותלת וכלהו כלילין בתלת אלו ג' קשרין והכל ברבות קדשא דנגיד מעלמא דאתי שממנה יצאו כ"ב אתוון כמ"ש בז"ח שה"ש דף נ"ז ע"ד ונ"ח ע"א בשעתא דאתוון נפקו מגו עלמא דאתי כו' ובזוהר ותקונים וכן תנ"ך כידוע שהיא ימא דאורייתא ונביאים מבינה וכ"ז ידוע בהרבה מקומות וכאן הוא הרבות קדשא והן הכ"ה נהורין וכאן הוא סוד התורה דאתגלי מגו עלמא דאתי שבחג"ת נכללו הכל כמ"ש בריש בראשית דף ט"ז ע"ב (ח"א טז, ב) ובשאר מקומות ושם בטמירו וכאן נתגלו הנהורין בסוד גווני דאתגליין. וזש"ש בפר'

תרומה יעקב בעא לאתקנא לתתא ברזא דייחודא ואתקין בכ"ד אתוון ואינון בשכמל"ו ולא אשלים לכ"ה אתוון בגין דעד לא אתתקן משכנא כיון דאתתקן משכנא ואשתלים מלה דהוה נפיק מניה כד אשתלים לא מליל אלא בכ"ה אתוון לאחזאה דהא אשתלים דא כגוונא דלעילא דכתיב וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר ר"ל שבאלו התיבות כ"ה אותיות. ויקרא אל משה לא חשיב שהן תקונא דמשרייין דשכינתא כמ"ש בריש ויקרא והן עשר אותיות שהן עשר אמירן ול"ב שבילן דנפקין מינה שהן ל"ה תיבין דויכלו ל"ב וג' שהן כ"ב אתוון וג' הנ"ל ועשר אמירן וכן ל"ב אלקים דבראשית וג' אלקים דויכלו שהג' הוא תלת גווני דרבות קדשא דעלמא דאתי ולכן הן ביום השבת בויכלו:

והענין שלא אשתלים כי כ"ה וכ"ה הן נ' שערי בינה שהן אתוון דעלמא עלאה ואתוון דעלמא תתאה, אתוון רברבין ואתוון זעירין, והן כ"ב אותיות דאל אדון על כל המעשים ביום שבת אתוון רברבין דעלמא דאתי, וכ"ב דאל ברוך בחול, אתוון זעירין, כמ"ש בפר' תרומה דף קל"ב (ח"ב קלב, א) ע"ש. והן כ"ה דמתגלין כאן בהיכלות שהן דעלמא תתאה וכ"ה דמתגלין בדכורא שהן דעלמא עלאה ושער א' מנו"ן השערים הוא נעלם והוא אות אלף בסוד אלף בינה שהיא שער החמשים כידוע שמ"ט מתפשטין בדו"נ כידוע וא' נשאר בה בסוד אל"ף פל"א, והוא אלף של נוקבא אלף זעירא, ובהתחבר עלמא עלאה בתתאה אז נשלמת בכל הכ"ה וזהו האלף הוא כללות כל כ"ב אתוון [וזהו סוד ונרגן מפריד אלוף וזה האל"ף הוא כללא דכל ו"ק בעלה כמ"ש בסתרי אותיות ובפ' תצוה והנרגן שמשלח מדנים בין איש לאשתו מפריד אלוף נעוריה וזהו אלוף (האלף) מלא וא"ו שמבינה נפיק אלף ובו נתמלא בוא"ו והבן]:

ולכן בימי יעקב שע"כ לא נתחברו עלמא עלאה בתתאה עד שהוקם המשכן בסוד אלה פקודי המשכן משכן ב' משכנים כמ"ש בתז"ח דף ע"ב ע"ג ותרין משכנות אינון דאתרמיזו בהאי קרא אלה פקודי המשכן משכן העדות משכן עלאה מי ודא עלמא עלאה, משכן תתאה מה ודא עלמא תתאה, ובסוד מי זאת עולה מן המדבר כמ"ש בפ' בראשית דף י' ע"א פתח ר"א ואמר מי זאת עולה מן המדבר מי זאת כללא דתרין קדושין דתרין עלמין בחבורא חדא וקשורא חדא, עולה ממש למיהוי קדש קדשין דהא קדש קדשין מי ואתחברת בזאת בגין למיהוי עולה דאיהו ק"ק מן המדבר דהא מן המדבר ירתא למיהוי כלה ולמיעל לחופה. והוא ביום שהוקם המשכן ביום כלת משה כלת כתיב. וז"ש למיהוי ק"ק שיהא שוה לה והוא באות הזאת שהאלף הוא האור דחסיר בסיהרא דלית לה מגרמה כלום וכשנשלמה א הן ב' מאורות הגדולים ויש לה אור בפ"ע ואינה צריכה לאלף דיליה:

ואמר שם תו מן המדבר איהי עולהכד"א ומדברך נאוה בההוא מדבר בלחישו דשפוון כו'. וז"ש בפרשת תרומה שם וכיון דאתתקן משכנא ואשתלים מלה כו' כד אשתלים לא מליל אלא בכ"ה אתוון כו' וזהו א' זעירא דויקרא לאחזאה דאשתלים ההוא אלף. וז"ש בשעתא דישראל קא מייחדי יחודא בהאי קרא ברזא דכ"ה אתוון דאינון שמע ישראל כו' ובשכמל"ו דאינון כ"ד אתוון ויכווין כל חד בהו כלהו אתוון מתחברן כחדא וסלקין חבורא חד מ"ט תרעין ברזא דיובלא. והן אתוון רברבין ואתון זעירין. וכדין אצטריך לסלקא עד ולא יתיר. ר"ל לא יותר, רק כ"ד שהן מ"ט ששער הנו"ן אין בידינו. וכדין אתפתחו תרעין כו' דאמר מר שמע ישראל ובשכמל"ו כללא דכל אורייתא כלה. ששמע ישראל הוא תנ"ך וכ"ב אתוון ובשכמל"ו תורה שבע"פ שכוללת כל תורה שבכתב והוא סוד חבור תורה שבכתב ותורה שבע"פ. וזהו סוד שמשה לא אמר בשכמל"ו שבימיו שלטא שמשא והוא היה ברזא דשמשא ובמקום דאית דכורא לא מדכרין את הנוקבא, שנוקבא נכללת בדכורא. אבל בימי יעקב שלטא נוקבא שהוא נטיל ביתא לתתא כמ"ש בפרשת בראשית. וזהו סוד שאומרים בלחישו בשביל הסט"א כמ"ש בפרשת תרומה שהריחה ציקי קדירה והן עולמתין דילה והיכלין דסלקין לה ושם צריך לחישו מפני הסט"א כידוע. ולכן מחליפים "אחד" ב"ועד", דלית שם אות א' ועד עד ולא יתיר כנ"ל:
וז"ש דודאי כללא דכל אורייתא דעילא ותתא ודא איהו רזא דאדם שלימא בדכר ונוקבא ורזא דכל מהימנותא כו':

ולבתר מתהדרין וכלילן בההוא נהורא. ר"ל אח"כ חוזרין ונכללין בנהורא הראשון סוד התורה:

כל אינון נהורין תתאי כו'. ר"ל כל הנהוראין דהיכלות דלתתא כלילן באלו הכ"ב נהורין והשנים דנפקו מנהון. וכלהו כ"ד כלילין בהאי נהורא הראשון והנהורא כליל ברוחא של היכל הזה:

ולא קאים לאתיישבא אלא כו'. ר"ל שרוחא דא לא קאים לאתיישבא אלא בהיכל רביעי. שכל הנהורין ורוחין כלם תיאובת' לסלקא לעילא מדרגין דילהון, וזהו זיעתן של חיות והן רצוא ושוב, ולכן הנהורין תתאין כלילן בעלאין והנהורין ברוחין ורוחא דא ברוחא דלעילא, וזהו תיאובתא דילהון [ובפרשת פקודי האי נהורא כליל בתלת נהורין כו. עמש"ש]:

אלין נהורין דנפקו כו'. ר"ל הב' נהורין הנ"ל שמנצצין מתחברין כלהו כ"ב נהורין דנצצין. וחזר ושנה כאן לפי שר"ל היאך החיותא נפקא מגו הניציצין כמש"ו:

בשעתא דנפקי מגו ההוא נהורא חדא ודחיין לאתנצצא נפקא כו'. ר"ל כאשר הב' נהורין יוצאין מנהורא חדא הנ"ל ומתנוצצין ומתחברן הנציצין אז מתוך התחברות הניציצין יוצא חיותא חדא כו':

דף מג.

דיוקנהא כחיזו דכל אינון שאר חיותא. ר"ל כמו אינון חיותא דהיכל הראשון שממונה על הד' אופנים ושבהיכל השני שממונה על השרפים. ולפי שבהיכל הד' חיותא דשם עיינין לה כעיני אנשא ובהיכל הה' דיוקנאה כדיוקנא דנ"ב אמר כאן דיוקנאה כחיזו כו' שאינן צורת אדם כלל:

דיוקנא דארי' כו' ואתעבידו בה חד דיוקנא מינייהו. ר"ל שהחיותא מורכב מב' הצורות כא'. ואמר **ואתעבידו בה** על חיותא עצמה:

תחות כו' כחיזו דתרשיש. כמ"ש מראה האופנים ומעשיהם כעין תרשיש וכתיב וארא והנה ארבעה אופנים כו' כעין אבן תרשיש:

ואמר **ארבע אופני עלאין**. לפי שיש עוד ד' אופנים בהיכל הראשון כנ"ל:

מרקמן בכלילו דכל גווניו. וזהו בשרם כו':

ושית מאה אלף רבוא כלילן בגוויהו. כצ"ל. והוא נגד שוקיו עמודי שש מספר ישראל וכ"א סליק לרבוא:

וכלהו נפקין כו'. ר"ל האופנים ארבעה וכל הת"ר אלפים רבוא נפקין מנהירו דחיותא הנ"ל:

בשעתא דנציץ כו' אלין. ר"ל הת"ר אלף רבוא הנ"ל, וכן האופנים, והוא כד מטי נהירו דרוחא בחי' ונצצא הנהירו יוצאין כל אלו כמ"ש בפרשת פקודי:

ואלין ד' דתחותה. ר"ל ד' האופנים **קיימין כו'**:

ותרין אנפין מחפיין בגדפייהו מאינון נהורין כו'. ר"ל שמחפיין בגדפייהו שלא יסתכלו בנהורין דנצצין שאינן יכולין להסתכל בהן, וז"ש ויראה להם. ואמר וגבתם מלאות עינים כו' שהן ב' פנים הנ"ל לאסתכלא לגבי חיותא והן גביהן דאופנים שהפנים לאופן הוא הגב. ואמר וגביהן כו' ויראה להם שהן ב' פנים שמכסין:

בכל זמנא דנטלין אלין. ר"ל שהולכין הד' אופנים:

בד' גלגלים ותריסר סמכין. ר"ל לכל אחד ואחד:

אתעביד מההוא זיע דלהון כו' ולאלין לית לון שיעורא. ר"ל מ"ש בגמרא כתוב אחד אומר אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבבוון קדמוהי יקומון, וכתוב אחד אומר היש מספר לגדודיו ואמר שם ר' ירמי' ב"א אמר אלף אלפין ישמשוני' לנהר דינור שנאמר נהר דינור

נגיד ונפיק מן קדמוהי אלף אלפין ישמשוני'. והוא מ"ש לקמן בהיכל רביעי כד נטלין אתעביד נהר חד די נורא אלף אלפין משמשין להההוא נורא כו' כד גלגלין נטלין כמה אינון רבוא רבבן דיקומון מינייהו בגו ההוא נורא ואמר בפרשת פקודי בהיכל רביעי ואלף אלפין ורבו רבבן קיימי ממנן על אינון כו' וכאן בהיכל הזה ולגדודיו אין מספר. וז"ש ל"ק כאן בזמן שבהמ"ק קיים כאן כו', שהאי היכלא הוא חד כרוב דאסתלק בחורבן בהמ"ק כמש"ל:

ואמר דלא משתככי לעלמין. לא כמו השרפים שבהיכל שני שהן רק ג"פ ביום מקדשין ולא כמו החיילין דשם שמזמרין ומתקרבין לנהר דינור ומתוקדן ומתחדשין בכל בקר כמש"ל, ולקמן ע"ב תחות היכלא תניינא כו' ע"ש [ובפרשת פקודי רוחא דא כד כו'. עמש"ש]:

ארבע פתחין אית להיכלא דא כו'. הן ד' פתחין הנ"ל בפרשת פקודי דף רמ"ח (ח"ב רמח, א):

ובזמנא דכלהו כו'. ר"ל אותן שבתוך ההיכלין וההיכלין עצמן כל א' למינו כמש"ו ממנן גו ממנן כו':

אופנים בחיות כו'. ג"כ בדומה להן. ודקא חשיב כאן הן כולן שתחת החיותא דבהיכל אשר שם:

אופנים. שבהיכל ראשון:

בחיות. שהן ד' חיות שפניהן פני נשר שבהיכל השני שתחת החי':

וחיות באופנים. ושל"ת שהוא כלילת החיות באופנים שבהיכל הראשון לזה אמר **באלין אופנים** והן שבהיכל הזה:

נהורין כו'. וכל זה אמר הקדמה למ"ש **בהיכלא דא אית כו'**, ואמר למטה דלא סלקין כו' אלא בשעתא כו' וכד היכלא סלקא כו' וז"ש ובזמנא די כלהו די בגו כו':

אית דוכתא חדא כו'. והוא נקרא תא הרצים כמ"ש למטה:

כחיזו דדהבא דנציץ. והוא זהב מופז:

אלא בשעתא דכל אלין קשרין קשירין והיכל נטיל כו' כלהו נפקין כו'. ר"ל דכל הרוחין והנורין וחיות ואופנים כלהו סלקין ומתעטרין לעילא בהיכלות שלמעלה כנ"ל. וההוא דוכתא תא הרצים עם כל מה שבתוכו כל המשריין אשר שם הם אינן עולין כלל למעלה. וכשההיכלות וכל אשר בהם עולין למעלה הם נשארין במקומן:

ואז **כלהון נפקין מליין כו'**. שמקום ההיכלות וכל אשר בהם נשאר פנוי ואז יוצאין לאשלמא דינא על האומות והן שלבר מהיכלין שהן שרי האומות ומגיחין בהון קרבא כנ"ל בפרשת פקודי. וז"ש **מליין בדינא** ר"ל על האומות כמ"ש בפרשת פקודי:

ואקרון מארי תריסין. שהן בעלי מלחמות:

שליחן בעלמא מגו כו'. ר"ל הבעלי תריסין:

בהאי דוכתא. ר"ל בתא הרצים הנ"ל:

שית מאה אלף רבוא. בכל צד כך מגינין דדהבא. והן החשמלין והן מגינין על ישראל ולכן הן במספר הזה:

וכן לתתא מינייהו שורין מקפן ואינון שתין. ר"ל וכן למטה מאותן המגינין יש שלטים מקיפין את החומות אשר בתא הרצים. והוא כמ"ש אלף המגן תלוי עליו שהן המגינין. כל שלטי הגבורים הן המקיפין שורין החומות ונא' ששים גבורים סביב לה. וז"ש והן ששים והן סביב לה, ולכן אמר כאן ושורין מקפן. וזה אשר עשה שלמה המגינים זהב ויתנם בית יער הלבנון והוא מגדל הלבנון שנקרא מגדל דוד. וז"ש כמגדל דוד צווארך כו' אלף המגן כו' כנ"ל. וכן עשה צנים זהב נגד בעלי תריסין הנ"ל דצנה מתרגמינן תריסין ובעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא וכן כל מה שכתוב בשלמה הכל נגד המרכבה:

וכל הני מגינים כו' לבר. ר"ל על שרי האומות העומדין בחוץ כנ"ל:

בכל אינון שליחן דעלמא. ר"ל עם אותן השליחן שהן מארי תריסין הנ"ל כלם מגיחין קרבא על שרי האומות:

וכד היכלא סלקא ואתעטרת כו'. חוזר ומפרש אימת הם מגיחין ועושין דין על האומות אמר וכד היכלא כו':

בכל סטרי עלמא. על קצוי ארץ ולכן הן בד' סטרי עלמא וכולם הם צנה ומגן על ישראל:

כד סלקא צלותא כו'. קאי אלמעלה וכד היכלא סלקא אינון שליחן כו'. והשליחן הן מארי תריסין והכל הוא לפי שההיכל הזה עולה בהיכל גבורה ומתגבר בדין, לכן המארי תריסין מתגברין:

וז"ש **כד סלקא צלותא כו' ברוחא דהיכלא רביעאה**. וזה היתה תמיד שיריו ותפלותיו של דוד להתאחדא בהיכלא רביעאה ולאתגברא מארי תריסין:

זכאה חולקי' כו' ואריס דגלי'. ר"ל דגל הקב"ה כמ"ש דגול מרבבה:

באתר דאצטריך. אם לנקמה ואם לחסד:

ות"ח כלהו אצטריך דא לדא כו'. ר"ל כל ההיכלין והרוחין ונהורין ושאר משריין כלם אצטריכו זה לזה כמש"ו **לאשתלמא דא כו'**. ואמר זה כאן לפי שאמר למעלה שאין בעלי תריסין מתגברין עד שעולין שאר הרוחין והנהורין בהיכל הרביעי:

עד דסליק כלא לאתר דאצטריך. ר"ל להיכל הז' ששם הוא עליות כלם:
שלימו מתתא בקדמיתא. שנכללין בה כל השית סטרין דידה שהן שית היכלין:
ומלעילא לבתר. דאתמליא מנהר די נגיד ונפיק וכמ"ש לקמן. וקודם צריך להעלות היכלין ורוחין שם עד דאשתלים ואח"כ אתמלי מלעילא. וז"ש **וכדין איהו שלימו כו'**:
דאקרי צדיקא כו'. שנאמר וצדיק יסוד עולם והוא השלימו דעביד בהיכלות כמ"ש פרשת פקודי וכלהו הוי ברזא דצדיק ח"י עלמין שהוא סוד התפלה בצדיק ח"י עלמין כידוע ח"י ברכות וכן כל הברכות כמ"ש וברכות לראש צדיק. ואמר שם דף רנ"ח ע"א (ח"ב רנח, א) יוסף הצדיק איהו שלימא דכלא איהו נטיל כלא בגין דכלא אתקן בגיניי' כלא תאיב בתיאובתא בגיניי' ות"ח בשעתא דיוסף הצדיק קיימא לאתקנא כלא כדין איהו נטיל כלא כו' וע"ד כתיב וצדיק יסוד עולם, ועל האי יסודא קאים כו' [ובפרשת פקודי בארבע פתחין כו'. עמש"ש]:
ת"ל כל הני היכלין כו' וכלהו כגוונין דעינא מתדבקן דא עם דא. ר"ל כמו ג' גווני עינא שהן ג' גווני דמתחויין כן הוא הג' היכלין אלו שהן גווני דמתחזיין כמש"ל:
כל מה דבגווייהו אינון בההוא חיזו כו'. ר"ל כל הנהורין וחיות ואופנים וגלגלים וסמכין ומשריין כלם שבג' היכלות הן ג' גווני דלא מתחזיין אלא בסתימו בגלגולא דעינא וכמ"ש פרשת וארא שיש ג' גווני דמתחזיין ויש ג' גווני דלא מתחזיין אלא בסתימו דעינא שהן מתחזיין ע"י גווני דמתחזיין ויש שאינו נראה כלל. והן ג' מדריגות חלוקים. מדריגות הנביאים שהן ראו באספקלריא שאינה מאירה והן ג' גווני דמלכות שהן נה"י כנ"ל. ומדרגת האבות שראו בגווני דלא מתחזיין ע"י גווני דמתחזיין והן בחג"ת והוא בדרגא דז"א. ומדרגת משה רבינו ע"ה והוא דלא מתחזיין כלל והוא בבינה. וכן הן כאן ההיכלין עצמן ומה שבהיכלין כנ"ל. ונגד דלא אתחזיין כלל הוא הרוחין שבאלו ההיכלות:
וז"ש **וההוא מה דלא אתחזי בההוא גלגולא איהו ההוא רוחא דשלטא על כלא**. וכן ההיכלין עצמן חלוקין במדרגתם ג' היכלין ראשונים הן ג' גווני דמתחזיין והן נה"י שהן גווני דמלכות. וג' היכלין האחרים הן גווני דלא מתחזיין אלא בסתימו דעינא מגו גווני דמתחזיין והן חג"ת שהן מדרגת האבות והן נגד ז"א כידוע. והיכל הז' נגד גווני דלא אתחזיין כלל כמ"ש לקמן היכלא שביעאה דא לאו בי' דיוקנא ממש כלא איהו בסתימו גו רזין דרזין כו' והוא נגד בינה כידוע [והיא כוללת ג' היכלין כח"ב שהן **אמש** גם כן], ובה ג' גווני דרבות משחא כנ"ל ואינן נראין כלל נבואתה דמשה. וכן באלו היכלין ג' הראשונים הן גם כן אלו ג' דרגין כמש"ל דהיכל הראשון באתגלייא. היכלא תניינא כו' דא לאו איהו באתגלייא הכי כו' בסתימו דעינא דכד מתגלגלא כו' ואמר לאו באתגלייא

הכי לאתנצצא כאחרא ר"ל כהיכל הראשון שהוא באתגלייא. היכלא תליתאה כו' ליה ליה גוון דאתחזי ביה כו' כנ"ל. והכל עולה למקום אחד שהן נגד ג' דרגין כחב"ד חג"ת נה"י כנ"ל. וז"ש **ובגין כך קיימא דא בדא דרגין על דרגין ודרגין על דרגין כו'**:

דף מג:

ות"ח אלמלא כל אינון גווני כו'. ר"ל אלמלא גווני הנראין לא היו נראין גווני המאירין שהן גווני שאינן נראין רק בסתימו דעינא ולא היו נראין כלל אפילו בסתימו דעינא. ואלמלא גווני המאירין הנ"ל לא אתיידע כלל ההוא דסתים דשלטא עלייהו שהן ג' דרגין הנ"ל. וכולן מרומזין בעינא ולכך נאמר על כל ענין השגה בין הנראין בין שאינן נראין כלם ויראו. וז"ש ויראו את אלהי ישראל שהן ג' דרגין בסתימו דעינא ולכן לא כתיב מה ראו, והן ג' היכלין של חג"ת שהן של אבהן ויעקב כלל האבות וזהו אלהי ישראל. ואמר "את אלהי ישראל" שלא השיגו באצילות אלא בנוקבא בדרגין הנ"ל שנק' "את" כמש"ל: ותחת רגליו כו' הן ג' דרגין דמתגליין ולכן נאמר גווני דלהון ובהן ג"כ ג' דרגין כנ"ל, וזהו כמעשה כו' שהוא באתגלייא וגם כן נמשל לדברים אשר בארץ לבנת הספיר שהוא גוונים דארץ דמתגליין וכעצם השמים לאו באתגליא ולכן לא נאמר כמראה השמים אלא כעצם השמים שהוא עצמו אינו גוון הנראה לבני אדם כידוע רק עצם פשוט וכמש"ל בהיכל ב' וקיימא בחוורתא כו' ונדמה לשמים. שג' דרגין הנ"ל הן מלכות ז"א ג"ר והן ארץ ושמים וזהר הרקיע דלעילא. ונגד ארץ אמר לבנת הספיר ונגד שמים עצם השמים, ונגד זהר הנ"ל אמר לטהר כלא בסתימו. וכן הן ו' היכלות גווני הנראין ושאינן נראין וזהו ויראו כו' ונגד היכל השביעי הוא רוחא דשלטא עלייהו שהוא אינו נראה כלל וכלל והוא דרגא דמשה ולכן לא כתיב ביה ראיה כלל, וכל שראו הכל בנוק' שהן בהיכלות אלו. וכ"ה בהיכלות ומה שבתוכן ורוחא דשלטא עלייהו:

וז"ש **לא אתדבק ההוא דסתים דשלטא עלייהו**. רומז על הרוחא וכן להיכל הז' ולכל הנ"ל. והן ג' מיני אור בנר כמש"ל דף נ"א ע"א (ח"א נא, א) ת"ח בשלהובא דסלקא אית תרין נהורין, חד נהורא חוורא דנהיר וחד נהורא דאתאחיד בה אוכמא או תכלא. ההוא נהורא חוורא איהו לעילא כו' ותחותי' ההוא נהורא תכלא או אוכמא דאיהו כרסיא להההוא חוורא וההוא נהורא חוורא שארי עלוי' כו' וההוא נהורא אוכמא גוון תכלא דאיהו לתתא הוא כרסיא דיקר להההוא חוורא כו' והאי כרסיא תכלא אוכמא אתאחיד במלה אחרא לאסתלקא בהו מתתא וההוא אתער לי' לאתאחדא בנהורא חוורא ודא תכלא אוכמא לזמנין אתהדר סומקא וההוא נהורא חוורא דעלי' לא אשתני לעלמין דהא חוורא הוא תדיר אבל האי תכלא אשתני לגוונין אלין, לזמנין תכלא או אוכמא או סומקא.

וכן בב' היכלין ראשונים אמר בהיכל השני וקיימא בחוורתא תדיר דלא אתערבו גווני באחרא ואיהו עצם דלא אשתני לעלמין. משא"כ בהיכל הראשון ששם ג' גווני חוור וסומק ואתקשר בהו תכלת דרוחא ב' הדרניא"ל כמש"ש. ואמר שם ועל נהורא חוורא שריא לעילא נהורא סתימא דאקיף לי' ורזא עלאה הכא. והוא רומז לשלישי סתימאה הנ"ל. וכלא אשתכח בשלהובא דסליק כו'. וז"ס כשלהבת קשורה בגחלת שאמר בספר יצירה:

והענין כמ"ש בזוהר שם ת"ח מאן דבעי למנדע חכמתא דייחודא קדישא יסתכל בשלהובא דסלקא מגו גחלתא או מגו בוצינא דדליק דהא שלהובא לא סלקא אלא כד אתאחד במלה גסה כו' האי תכלא כו' אתאחיד בתרין סטרין אתאחיד לעילא בההוא נהורא חוורא אתאחיד לתתא כו' בההוא מלה דתחותוי דמתקנא בי' לאנהרא ולאתאחדא בי' ודא אכלא תדיר ושצי להההוא מלה דשווין לי' דהא בכל מה דאתדבק בי' לתתא ושרי' עלוי ההוא נהורא תכלא שצי ליה ואכיל ליה בגין דאורחוי הוא לשיצאה ולמהוי אכיל דהא בי' תלי שצו דכלא ומותא דכלא ובג"כ איהו אכיל כל מה דאתדבק ביה לתתא וההוא נהורא חוורא דשריא עלוי לא אכיל ולא שצי לעלמין ולא אשתני נהורי' וע"ד אמר משה כי ה' אלהיך אש אכלה הוא, אוכלה ודאי כו' ולא אלהינו בגין דמשה בההוא נהורא חוורא דלעילא הוה כו' ת"ח לית לן אתערותא לאתדלקא האי נהורא תכלא לאתאחדא בנהורא חוורא אלא על ידי ישראל דאינון מתדבקין בי' תחותוי כו':

והענין כנ"ל דנהורא תכלא לית לה סליקו אא"כ אחיד במלה גסה דתחותוי והוא לעילא ארץ החיים דאתאחדא בהיכלין. שהיכלין הן שלשה נהורין דאשא כנ"ל והארץ הוא הגחלת מלה גסה. ר"ל דבר גשמי כמו ארץ כ"ה ארץ החיים להיכלין. והוא מדורא שביעאה של המדורין שבה נשמות הצדיקים ולכן כל השעשוע בג"ע הוא בנשמות הצדיקים שמתתקן הנקודה בהו ואז אלביש חד צדיק קנאה כו'. והוא נהורא תכלא דמתאחיד בגחלת ואז נעשה כרסייא לנהורא חוורא וכל המדורין תתאין נכללין בההוא מדורא. וכן הוא בהיכלין שכד מתעטר היכלא שביעאה אז מתחברין כל שייפין עלאין דדכורא וכן הוא בארץ דלתתא הזה:

ולכן הכל הוא על ידי הצדיקים למטה שהן בארץ הזה במלה גסה וע"י מתחברין כל דרגין עלאין וההוא נהורא תכלא שריא עלייהו והוא שצי ואכיל ואכילה דילה הוא צלותין וקרבנין. וזהו סוד התפלה בכל יום וקרבנות בזמן שבהמ"ק קיים בסוד ותאכל האש את העולה, שהוא ההוא נהורא תכלא דשצי כלא והיא צריכה דבר לשיצאה ולאכלא. וזהו סוד לחמי לאשי. וזהו סוד שהעולם קיים על הקרבנות שאם אינה מוצאה דבר לאכל'

אז ח"ו מכלה הכל והן ח"ו שונאי ישראל שהן מתדבקין תחותה כנ"ל. וכמו שהאדם צריך לאכילה ב"פ ביום, ואם לאו אז נשמתו שורפת את הגוף כידוע ביום התענית, וכמ"ש בין הערבים תאכלו בשר ובבקר תשבעו לחם כן את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, והן סוד לחם ובשר, חו"ג, בבקר ובערב. והוא אחד ושני שעולם חסד יבנה יום אחד ושני וזהו סוד האחד המיוחד שהוא חסד כידוע. וידוע שמדת החסד משפיע כל צרכו כמ"ש ומשביע לכל חי רצון ומדת הגבורה בצמצום ובמדה שהוא סוד קו המדה כידוע. וזהו סוד שאמרו בשר לאכול ולחם לשבוע מכאן כו'. ולכן מיום שפסקו הקרבנות אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חבירו שאוכלת בכל יום ויום ודבר שאין עושה פירות אם אוכל ממנו בכל יום הקרן מתמעט והולך. וזהו סוד משחרב בהמ"ק מתמעטין והולכין ותקנו נגדן תפלות שחרית ומנחה בין הערבים, והוא מאכלין דשכינתא בגלותא כמ"ש ברע"מ נגד לחם ובשר כנ"ל, אברהם תקן תפלת שחרית ויצחק תקן תפלת מנחה. וזהו סוד שצריך לתפלה בכל יום ויום, וכל היום יכול לתקן, ועבר יומו בטל קרבנו כמו מי שאינו אוכל היום שאי אפשר לתקן למחר מה שחלש גופו באתמול אפילו אם יאכל כפלים, משא"כ באותו יום ולכן אינו נקרא תענית כל שלא שקעה עליו חמה שעדיין אינו ענוי שיכול לתקן וענוי הוא ענוי הנפש שיתחלש וכן כל שלא שקעה החמה יכול לתקן את תפלת שחרית:

ואברים ופדרים שקרבין כל הלילה הוא בסוד הזיווג בלילה כי ידוע כל זמן שמקבלת אינה משפעת ולכן אברים ופדרים קרבנין בלילה שהוא מאכל עבדים ושפחות כמ"ש ברע"מ ולכן הוא רשות והוא גם כן חלק לסט"א שירחקו מזיווג העליון שהן נהנין גם כן מתמצית מאכלות החיילות של מלך ולכן אינן מעכבין. וכן תפלת ערבית רשות ויעקב תקן שהוא מארי דביתא:

וזהו סוד באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי כו' שהוא סוד התפלות כמ"ש ברע"מ פ' ויקרא דף ג ע"ב (ח"ג ג, ב) ואח"כ אכלו רעים כו' אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחותי כו' שראשי נמלא טל כו' טלא דבדולחא להשפיע לחקל תפוחין קדישין כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב עי"ש, והוא תפלת ערבית וכן הקרא בקרבנות כמ"ש בפ' ויקרא (ח"ג ג, ב) והכל אחד. ואמר שם ברעיא מהימנא שהן ח"י ברכות שהן ו' דרגין מורי ובשמי יערי ודבשי ייני וחלבי שהן ג"ר וג"א. אכלו רעים שתו שכרו דודים הן י"ב ברכאן בי"ב שבטין. וענין אלכו ושתו כי הי"ב שבטין הן י"ב גבולין של עמודא דאמצעיתא, והן י"ב של הדעת דמתפשטין מבינה והן ו' קצוות דטפת החסדים ו' קצוות דטפות הגבורות וזהו אכלו ושתו. והוא דרגא דשביעי, יום השביעי, שבו י"ב חלות לחם הפנים על השלחן

וזהו אכלו כו' שש שש המערכת, שתים מערכות, והן נגד ז' ימי השבוע. וזהו סוד י"ג נהרי אפרסמוני דכיא וי"ח של אפרסמוני דכיא, שהן י"ב של השביעי וששת ימים והן גם כן י"ג בחד דרגא דאיתוסף עלייהו כידועב בס"א והוא ברכת המינים והוא בכלל הי"ב וכ"ה גם כן בתפלת הערבית כמ"ש בתיקונים "פתחי לי' ביום א', אחותי ביום ב', רעיתי ביום ג', יונתי ביום ד', תמתי ביום ה', שראשי ביום ו', נמלא טל ביום ז', עי"ש בתיקונים. והן טפת החסדים. קווצותי רסיסי לילה טפת הגבורות כידוע בסוד גבורות גשמים. וזהו סוד שאומרים בימות החמה טל ובימות הגשמים גשם, שהן י"ב הנ"ל ו"ק של טפת חסדים, ו"ק של טפת הגבורות. ואמר רסיסי לילה שהן הגבורות בסוד לילה. רסיסי הן טפות דקות כי המיתוק של הגבורות להתפזר הרבה ולטחון דק כידוע בסוד הקטרת הדק הטיב הטיב הדק, דקה מן הדקה ביוה"כ, כי ביוה"כ הגבורות מתעוררין כידוע ה' גבורות שכנגדן ה' ענויין ולכן צריך דקה מן הדקה בסוד והכה הבית הגדול רסיסים והבית הקטן בקיעים בסוד המאור הגדול ומאור הקטן שבו מתמתקין הגבורות יותר כידוע והוא סוד הזיווג שהגבורות מתמתקין כמ"ש באדרא רבא ולכן אמר רסיסי לילה:

וכמו בשבת לחם משנה כן שני כבשים ותפלת מוסף ולכן עיקר הכבוד שבת בשחרית כידוע. ולכן אתקיימו ישראל תחותה כמש"ש ות"ח ואע"ג דאורחי' דהאי נהורא תכלא אוכמא לשיצאה כו' ישראל מתדבקן בי' תחותוי וקיימין בקיומא הה"ד ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כו' בההוא נהורא תכלא כו' וקיימי כו':

והוא כמו הנר כל זמן ששמן הרבה בנר אינו מזיק לנר ולא לפתילה, כשאין שמן אז מתקלקל הנר והפתילה נשרף. וכן הוא האדם שהגוף הוא הנר והנשמה שבתוכו הוא הפתילה והשמן וה המעש"ט ולכן אמר שלמה "ושמן על ראשך אל יחסר" שא"ל תכלה כנ"ל, והכל בארץ שהוא מלה גסה דאתאחדא בי' הנהורא תכלא ולכן כאן בארץ צריך בכל יום לתוספת מעשים כנ"ל שצריך להרבות תמיד עצים חדשים על האש משא"כ בשמים ששם מתאחדין בנהורא חוורא שלכן אין תוספת מעשים שם וגם כן אינן מתעוררין ע"י. ולכן בארץ מתים שנהורא תכלא שלטא, מה שאין כן בשמים נהורא חוורא דלא אכיל כנ"ל. וזהו אילנא דמותא וזה אילנא דחיי. וזהו סוד עץ הדעת טוב ורע ועץ החיים, וצוה לו שלא ישקול עץ הדעת לבדו שבזמן שהוא לבדו אז מכלה הכל ומותא שריא ביה משא"כ בהיותו עם עץ החיים כמ"ש בזוהר. וזהו סוד ואתם הדבקים בה' אלהיכם תכלא וחוורא, ולפיכך חיים כו'. ובעוונתינו נתפרדה מעץ החיים ולא יתוקן זה עד לעתיד שאז בלע המות לנצח ואז וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים כו'. והן שני העצים אחד ליוסף דדכורא ואחד ליהודה דנוקבא כידוע. והאי

ארץ אחידתה באור ע"י ראשיתא דנהורא כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ והוא ראשית חכמה שנקשר עם הארץ כמ"ש בראשית ב' בראשית, וז"ש נעוץ סופן בתחלתן כו' כשלהבת קשורה בגחלת וכלא הוא כגוונין הנ"ל אלמלא גוונא תכלא דנהורא דאתאחדא בגחלת לא אתחזי ההוא נהורא חוורא ואלמלא גוונא חוורא לא אתדבק ההוא דסתים כו':

כד אתכליל כלא כחדא כו' כדין כלא כו'. ר"ל כל ההיכלין דלתתא ורוחין ונהורין כלהו אתכליל ברוחא של היכלא תליתאה והוא לא קאים לאתיישבא אלא בהיכלא רביעאה. לכן **כד אתכלל כו' לאתעטרא בהיכלא רביעאה כדין כלא חד כו'**:

הכא השתחואה כו'. שכאן הירכים וצריך לאתדבקא בארעא שמשם כל ההתעוררות כנ"ל, וכן ההיכלין הן בסוד ארעין לרקיעין עלאין כמ"ש לעיל ובהיכל הב' כריעה לאתדבקא ברכין שהן שם בארץ וכאן השתחואה שהוא פישוט ידים ורגלים כמ"ש בגמרא. וכאן הוא רק פישוט רגלים לבד שבהיכל ה"א הוא פרישו דידין כמש"ש:

היכלא רביעאה היכלא דא איהו משניא מכלהו. כמש"ל ולכן אמר לעיל בחי' שבהיכל הג' דיוקנהא כחיזו דכל כו' והוא נגד החי' רביעית שראה דניאל שאמר וארו חיוה רביעיא דחילה ואמתני ותקיפא יתירה והוא מדת הגבורה שהוא היכל הזה שנין די פרזל לה רברבין אכלה ומדקא כו' והכל ידוע שהוא בהיכל הזה וכמש"ל שד' חיות האלו הן נגד הד' היכלין ואמר שם והיא משניא מן כל חיותא די קדמה וז"ש דא איהו משניא מכלהו:

ארבע היכלין לדא כו' חד היכלא. ר"ל שבהיכל הזה יש ד' היכלין א' לפנים מחבירו וכלם נחשבין במנין היכלות להיכל אחד:

הכא איהו רוחא דאקרי זכות כו' בני עלמא. לפי שנגד היכל זה בסט"א היכלא דאיקרי 'חובה' כמ"ש בפרשת פקודי דף רס"ה ע"א היכלא רביעאה היכלא דא איהו דאיקרי חובה כו' (ע"ש עד) ואתקלו כחדא ביומא דר"ה כי גם את זה לעומת זה כו'. וז"ש ביומא דר"ה אתער יצחק שהוא ההיכל רביעי ומזל מאזנים בו עי"ש כל המאמר:

רוחא דא נטיל כלא. ר"ל כל שבהיכל הזה כמש"ל:

מני' נפקו שבעין נהורין. והן ע' סנהדרי גדולה שיושבין בלשכת הגזית בסוד צור ישראל שהוא אבן גזית וכנגדו בסט"א אבן מכשול כמש"ש עי"ש:

כלהו מנצצין" שמתפשטין ניצוצות מהן שהן ב"ד בכל ערי ישראל:

וכלהו כענולא דלא מתפשטי כו' אחידין דא בדא. כמ"ש סנהדרין כחצי גורן עגולה כדי שיהו רואין זה את זה כו':

כל זכוון כו' נהורין קיימין. ר"ל לפני הע' סנהדרין הנ"ל, ואלו הן שרש הסנהדרין שלכן הסנהדרין פותחין בזכות וכל עניינם היה לזכות כמ"ש ד"נ פותחין לזכות כו' מטין על פי

אחד לזכות ועל פי שנים לחובה, מחזירין לזכות ואין מחזירין לחובה, הכל מלמדין זכות ואין הכל מלמדין חובה כו' ושאר דברים הנזכר שם. וכאן דנין דיני נפשות שלמטה חשיב ב"ד שדנין דיני ממונות כמ"ש למטה ולכן כל ב"ד ההורגת א' בשבוע נקראת חובלנית והוא שבע שנים שהן הז' היכלין האלו:

מכלהו נפקו תרין נהורין שקולין כחדא כו' תדירא. הן שני סופרי הדיינין כמ"ש ושני סופרי הדיינים עומדין לפניהן א' מימין וא' משמאל וכותבין דברי המזכין ודברי המחייבין. וז"ש שקולין כחדא ששניהם כלולין מרחמי ודינא לאפוקי דעת ר"י שאמר א' כותב דברי המזכין וא' כותב דברי המחייבין וכו' ואלו ב' הן הסופרים כמ"ש בפרשת פקודי:

ואמר "תדירא" שיש עוד ז' עיני ה' המשוטטים בכל הארץ אבל אלו קיימין תדירא. ואע"ג שהן עדים גם כן כמש"ל אינן צריכין לשוט כי רואין בעיני ה' כמש"ל:

לקבל אלין אינון כו' הני ד' היכלין. ר"ל שבעים שרי אומות שהם ע' שרים הסובבים את הכסא וכאן הוא סוד הכסא בשבעין נהורין ונקרא כסא המשפט כונן למשפט כסאו, כורסייא דדיינין בה כידוע, והן ע' קתדראין דכסא שדנין בהן וכמ"ש כורסייה שביבין דינור כו' דינא יתיב וספרין פתיחו כו'. וכל הענין הכל בהיכל הזה כמש"ל והן השרים מבחוץ להיכל הזה חוץ כל הד' היכלין:

שבעין נהורין ותרין נהורין כו' לגו לגו. ר"ל בפנים ההיכלות ואמר לגו לגו שהן באמצע ההיכל הזה בהיכל הפנימי מן הד' היכלות שהן בהיכל הזה כמ"ש בפרשת פקודי:

ורזא דא בטנך כו' בשושנים. שכאן הוא סוד הבטן כמ"ש למעלה וכאן מקום הפרץ שפרצו בה כמ"ש בב"מ וכאן גבורים עומדים בפרץ וכולם לא יכלו לעמוד שהוא סוד הצור כידוע ואפילו משה ע"ה לא יכול לעמוד כאן בסוד הסלע ובסוד נחש עלי צור, ולכן וינס משה מפניו. ועיין בסוד הצור ב"ח דף כ"ו ע"ב וע"ג וידוע שנחש הוא דרוע' שמאלא דסט"א כמ"ש בפרשת נח ועי"ש בדף ס"ד ע"א (ח"א סד, א) לבתר אמר לון כד סיהרא אתקריבת בשמשא כו' עי"ש ובדף ס"ו ע"א (ח"א סו, א) ר"י פתח המה מי מריבה כו' עי"ש, וכאן הוא מים כידוע ה"פ מים ביום השני, וזהו סוד מים אחרונים חובה, והוא בהיכל הרביעי דסט"א וכאן מים ראשונים בסוד והתקדשתם וכו' ועיין בפרשת בשלח דף ס"ד ע"א וע"ב (ח"ב סד, א) כל המאמר וכאן סודות גדולות ונוראות אשר אין רשות להעלות על הכתב. וזהו סוד נחש שבא על חוה ואמרו עץ שאכל אדה"ר חטה היה וזהו (בטנך) ערימת חטים וכאן הוא המאכל בבטן סוד לחם הפנים על השלחן שכאן הוא סוד השלחן כמ"ש שלחן בצפון וכמ"ש בפרשת פקודי דף רנ"ב ע"ב שהאריך שם, ונגדו

בסט"א רוחא דמפתי לב"נ למיזל בתר עינוגין דהאי עלמא ואמר שם כיון דב"נ אתפתי אבתרי' כדין כלהו שטיין ואזלי כו'. בסוד שטו העם ולקטו ושט דאתמשך ונעשה שטן. וז"ש שם ואתמשכן אבתריה וכמה אינון אחרנין דקיימין תחותיה וכלהו מסאבי ליה בהאי עלמא ומסאבי ליה בההוא עלמא ואינון אקרון צואה רותחת דכתיב צא תאמר לו כו':

וזהו סוד שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו ד"ת כאילו אכלו מזבחי מתים שהוא בהיכל הזה כמ"ש בפר' תרומה אית שלחן ואית שלחן, ועי"ש דף קנ"ג וקנ"ד (ח"ב קנג, א) וזהו מזבחי מתים שהיכל רביעי בסטרא דקדושה נק' אלהים חיים אבל בסט"א לית תמן חיים. ואמר בפרשת פקודי בדף רס"ה (ח"ב רסה, א) אלין תרין סטרין זכות וחובה, חיים ומות כו' עי"ש. ואמר שם היכלא דא אתר דאקרי אלהים אחרים כו'. וז"ש שנאמר כי כל שלחנם מלא קיא צואה כו' ועי"ש כל המאמר, ובפרשת תרומה שם:

ואמר **סוגה בשושנים** לפי שיש עוד ב"פ ע"ב נהורין א' מסטרא דימינא ואחד מסטרא דשמאלא וע"ב קדמאי הן לפנים מהם כמ"ש בפרשת פקודי ואמר לעיל דף ב' ע"א מה שושנה כו' אית בה סומק וחוור אוף כנ"י אית בה דינא ורחמי כו' וזהו סוגה בשושנים ב"פ ע"ב נהורין הנ"ל ימינא ושמאלא:

לקמי נהורין אלין כו'. ר"ל לפני הע' הנ"ל:

תרין נהורין כו' אתרשים בהו ההוא עובדא כו'. כצ"ל. ור"ל בשבעה עיני ה' נרשמין כל המעשים שבעה"ז כל אותו המעשה דעביד בצורתו ודיוקנו באותו היום ואותו מקום וזה שמראין לו לאדם לפני מותו והן ז' גלדי עינא ז' טהירין דנפקין לגלאה אורחא דחייבין. והענין לפי שבעין רשום כל העולם וכל אשר בו וכל אשר עושה נרשם המקום באותו מקום שבעין, טוב או רע, והיכל הזה הוא יד כידוע כמ"ש ידך זו שמאל שנאמר אף ידי כו', וזהו וביד כל אדם יחתום ששם הוא יד של כל אדם כ"א בשורש נשמתו:

ואלין תרין נהורין חמאן כו'. ר"ל שאלו השנים עדים רואים בז' עיני ה' ומעידין לפני הע' סנהדרין והן דנין אותו:

והכא איהו אתר דזכותא. כנ"ל (כמ"ש בפרשת פקודי הנ"ל) כלהו מלאכין קדישין דממנן על זכוון דעלמא כלהו נטלי לאינון זכוון ואוקמי לון בהיכלא רביעאה כו' כנ"ל:

רוחא דא בי' אתרשימו כו' ולא אתעדון מתמן. ר"ל דבדכורא הוא תלת אתוין יה"ו בסוד אחסנתא דאו"א דירית כידוע, וכד מזדווג בנוקבא בהיכל ק"ק ושם כל היכלין דלתתא כלולין בו ומתדבקין כלם בדכורא בו"ק שלו ונדבק בהיכל הזה ג' אותיות אלו בשעת

התדבקותן יחד ולא סלקין משם לעולם. ואמר למטה באמצעיתא דהיכלא דא הוא אתר מתקנא לקבלא רוחא דלעילא בגו רוחא דא. ושם נרשמין הג' אותיות האלו:

וז"ש **באתר דבקותא דדכורא ונוקבא**. [כי בבטן מתדבקין גוף זו"נ כי הבטן בולט על שטח הגוף וכמ"ש וצבתה בטנה ונפלה ירכה מקומות הדבוק, ר"ל ירכה אותו מקום וכמ"ש היא קבלתו על בטנה], ר"ל כאשר מזדווגין יחד נרשמין כאן ששמאלא הוא תחלת הקירוב כידוע בסוד שמאלו כו':

לבתר נפק חד כו' האי נהורא אפיק תלת אחרנין כו'. נגד ג' אותיות הנ"ל, וז"ש לבתר כו' ר"ל לבתר שנרשמין ג' אותיות הנ"ל שאתדבקותא דנוק' בשמאלא הוא בסוד תפלין של יד ואלו הג' אותיות הנ"ל הן כ"א אזכרות שבתפלין והן חיי מלך בסוד ג' מוחין שהן ג' אותיות אלו בג' חללי דגולגלתא כמ"ש בס"ד פ"ב עי"ש:

דאינון תלת בתי דינין כו'. נגד ג' בתי דינין שיושבין בירושלים, א' על פתח העזרה וא' כו':

דדיינין דינין אחרנין כו'. והן דיני ממונות שדנין בכאן בעותרא במסכנו וכן דיני מכות במרעין בשלימו כו':

חד היכלא לאינון כו' אחרנין. מפרש מה משמשין הד' היכלין ואמר שלשה החיצונים בהן הג' בתי דינים הנ"ל, ורביעי היכל הפנימי לע' נהורין קדמאין הנ"ל [ובפרשת פקודי היכלא רביעאה היכלא דא די קב"ה אשתמודע שולטניה כו'. עמש"ש]:

סלקא האי רוחא וכליל כל אינון דלתתא ואפיק כו'. ר"ל שכולל כל הרוחין וכל הנהורין והיכלין דלתתא אז מוציא חד חיותא וכמש"ל בכל הרוחין שבכל היכלין כד אתכלילן בכל מה דלתתא אז מוציא חד חיה ממנו:

חיותא קדישא מלהטא. שכאן הוא אש לוהט:

ועיינין לה כעינא אנשא. כמ"ש בחיה הד' שבדניאל שהוא בהיכל הזה כמש"ל ואלו עייני' כעיני אנשא כו' ור"ל העיינין לאשגחא על עובדין דעלמא שכאן הן מארי דעיינין שבעה עיני ה'. וז"ש **לאשגחא כו'**:

באלף אלפין ורבוא רבבן כו'. ר"ל שכולם הן מארי דעיינין שכל בעלי היכל הזה הן מארי דעיינין כנ"ל ושיעור הזה כמ"ש נהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי אלף אלפין ישמשוני' ורבוא רבבן קדמוהי כו' דינא יתיב כו'. וז"ש **מאריהון דדינא**:

כלהו נטלי פתקין ופתחין וסגרין כו'. שבעוד שהיכל פתוח עדיין לא אשלים דינא וכד סגרין אז אשלים דינא וכמש"ל רמ"ח ע"ב (ח"א רמח, ב) והאי ממנא על פתחא דא בגין לסגרא האי פתחא כו' עד דיתוב לגבי מאריה וכאן הוא סוד אטמון סגרון פסקון. אטמון

סגרון שאוטם וסוגר השערים, ואוטם הוא יותר מסוגר. ופסקון הוא פסק הגז"ד והוא בסוד גבריאל שהוא בגבורה כידוע [ובפרשת פקודי וכד אתכלילן כלהו בי' כו'. עמש"ש]:

תחות האי חיותא כו' כחזור ושושן. ר"ל כפתור ופרח:

ושביבי דאשא סלקין. ר"ל מן הד' שרפים כד נטלין כמ"ש בפרשת פקודי:

ע"ב גלגלין. שיוצאין מן השביבין כמש"ש:

לכל חד כו'. ר"ל לכל א' מהשרפים ע"ב גלגלין כו':

אלף אלפין משמשין להההוא נהרא. כצ"ל (כ"מ בד"א). וכמ"ש אלף אלפין משמשין לנהר דינור כמש"ל:

מתמן נפקי כמה חיילין כד גלגלין נטלין כמה כו' בגו ההוא נורא. ר"ל משם יצאו כמה חיילין ור"ל מאותן הגלגלים כד נטלין:

ואמר **כמה אינון** ר"ל ששואל המספר של אותן החיילים ואמר **רבוא רבבן כו'** שעומדין בתוך הנהר דינור, ורצונו בזה לתרץ קושיית הגמרא כתוב א' אומר אלף אלפין כו' ואמר שקאי על נהר דינור לבד וכמ"ש בדניאל כרסייה והוא כאן בהיכל הזה כמש"ל כסא המשפט וכמש"ש דינא יתיב וספרין פתיחו כו', שכאן כל מעשיך בספר נכתבים וכאן בר"ה ג' ספרים נפתחין כמ"ש בפרשת פקודי דף רס"ה (ח"ב רסה, א) וע"ד ביומא דר"ה כד מתחברן תרין סטרין זכות כו' וג' ספרים הנ"ל הן לפני הג' פעמים ע"ב הנ"ל שהן א' לימינא וא' כו' כנ"ל, וד' סמכין של הכסא הן ד' שרפים הנ"ל. שביבין דינור. הן השביבין הנ"ל. גלגלוהי נור דליק. הן הע"ב גלגלים וכמ"ש בתיקונים דף ע"ב גלגלים לכורסיי'. נהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי. נהר דינור הנ"ל. אלף אלפין ישמשוניה לנהר דינור. ורבו רבבן קדמוהי יקומון הן דקיימין בגו ההוא נורא ויוצאין מן הגלגלים:

תחות היכלא תניינא כו' ואתוקדון כלהו. כמ"ש בהיכל הב' כלהו כד נטלין מזדעזעין כו' ואוקדון לון בנורא והוא בנהר דינור כאן בהיכל הזה שמתקרבין לכאן לפי שהן משורש של כאן מן האש שיצאו מן שרפים גם כן כמש"ש, וכל המתקרב יותר על מדרגתו הוא נשרף כידוע בסוד שם קברו את העם המתאוים ועליהן נאמר זה ועליהן אמרו כל יום בורא הקב"ה כת של מלאכי השרת ואומרים שירה ובטלין שנאמר חדשים כו', והם החיילים האלו שנשרפים בנהר דינור ומתחדשין משם וזהו שבורא אותם מנהר דינור ולכן תיקנו כנה"ג המחדש בטובו כו' כאן בהיכל הד' כמש"ל והן המלאכים שנבראו ביום ב' שהוא נגד היכל הזה ולכן מתקרבין לשרשן וכמש"ל דף ח"י ע"ב (ח"א יח, ב) ורזא דא מצמיח חציר לבהמה כו' וחציר דא אינון מלאכין שליטן לפום שעתא דאתבריאו

בשני וקיימין למיכלא דהאי בהמה בגין דאית אשא אכלא אשא. והוא נהר דינור ששורף את המלאכים הנ"ל שהן אשא מהשרפים וסד הבהמה ידוע:

כל אינון כו' בתלת אתוון. ר"ל שמכאן נותנין רשות לשלטאה למאן דאצטריך שהיכלא זה הוא היכלא דשלטנותא כנ"ל בפרשת פקודי:

ומהכא מעבירין כו' דנגיד ונפיק. ר"ל כשרוצין להעביר איזה ממונה משלטנותיה מעבירין אותו בנהר דינור כמ"ש בהרבה מקומות מעברין ליה בנורא דדליק:

כלא אתמסר כו' הכא והאי רוחא אתכליל בהו. כצ"ל. ור"ל לפי שאלו ג' אותיות כאן ונכללו ברוח הזה לפיכך הכל יוצא מהיכל הזה שאלו הג' אותיות הוא כלל הכל כידוע:

ההוא חיותא כו' דל"ל חושבנא. ר"ל אותן שיוצאין מההוא חיה לאפוקי אותן שיוצאין מן הגלגלים שמספרם כנ"ל וע"ז נאמר גם כן ולגדודיו אין מספר כנ"ל:

מהאי היכלא כו' דהא בההוא נהר עלאה דכל נהורין נגדין מיניה קיימא מלה. ר"ל וז"ש בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא שהוא בהיכל הזה אלא במזלא תליא והוא נהר עלאה בינה, דאתכלילת במזלא ומניה נגדין כל הנהורין וזהו מזלא נוזל. וז"ש דכל נהורין נגדין, ר"ל לשון מזל, וזהו לשון מזל בכל מקום. והוא מזלא עלאה שכולל י"ג תיקונין ומשתכחין בעלמא עלאה בינה וכן הוא ביסוד העליון שהוא גם כן נקרא מזלא ע"ש הנ"ל ואתרי' בבינה כידוע ובו גם כן י"ג תיקונין בסוד י"ג בריתות כידוע:

דף מד.

באמצעיתא דהיכלא כו' סלקא בהו. ר"ל לקבל רוחא דדכורא והוא אתר אתדבקותא דדכורא בנוקבא והוא סוד תפלין של יד כמש"ל:

תרין עשר פתחין כו' כל מריהון דגדפין כו'. כמ"ש כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים כו':

להההוא חויא דרקיעא כו'. הוא התלי התנין הגדול שמושל על כל י"ב מזלות ובו כלולים והן נגד י"ב ממנן בי"ב פתחים הנ"ל, והוא התנין הגדול בי"ג יאורים כמ"ש בפרשת בא:

כרוזין תבין וסתמין פתחין. כנ"ל בסוד הן יסגור על איש כו' ואמר לעיל וסגרין פתחין כו':

לא סלקא רוחא ברוחא עד דכלהו רוחין תתאי כלהו חד רוח' בהאי רוחא וכלהו אתכלילן כו'. כצ"ל. ור"ל שהאי רוחא דסליק ברוחא דדכורא במקום הנ"ל שאמר לעיל ודא סלקא כו' לא סלקא האי רוחא ברוחא דדכורא עד דכלהו רוחין שבהיכלות כולם אתכלילן בחד רוחא ונכללים כולם כאחד ואז אתדבק האי רוחא ברוחא דדכורא במקום הנ"ל וכאן הוא אתדבקות הנוקבא בדכורא ולכן תפלין בשמאל שאין בכל היכלין התדבקות בדכורא רק כאן ולכן נרשמין כאן האותיות דדכורא ולא בשאר היכלין. ולכן

הנוקבא נק' בית דין של מטה שמקבלת מבית דין של מעלה וכאן הוא ב"ד שלמטה וכל הנוקבא נקראת על שם ההיכל הזה צדק בסוד בצדק תשפוט כו' והכל לפי שהתדבקות הזכר וקבולו כאן. וז"ש בפרשת פקודי דכד אתוון אלין מתדבקין בהאי אתר דאתדבקותא דדכורא בנוקבא. ומלכות נקר' אדני בסוד שלטנות וכן מלכות הכל בהיכל הזה כמש"ל: **ב"נ כד איהו כו'**. בא לתרץ מ"ש לעיל שג' דברים לא אתמסרו כאן והלא הכל נידון כאן ולזה אמר הכא אתדן כו':

זכאה חולקיה כו' וייעול ונפיק. ר"ל שעולה ומזיג את יקרא דמאריה ונפיק בשלם שלא יטעה ולפי שכאן מקום הפרץ לכן אמר כאן זה:

הכא קידה באפין. כצ"ל. וכמ"ש קידה על אפים [שנאמר ויקוד אפים ארצה], ר"ל על החוטם שחוטם לבד נוגע בארץ ולכן הוא כבד לעשות וכאן הוא סוד הגבורות שהוא בחוטם וכן הריח בחוטם יוצא מדקין כמ"ש בספר יצירה פרק ה:

אל אמונה כו'. שמשלם כפעלו ונקרא א'ל כנ"ל [ובפרשת פקודי תחות האי חיותא כו'. עמש"ש]:

היכלא חמישאה כו' זהיר דאיהו רוחא דמזהיר כו'. שאור הוא בימין וכאן הוא עיקר וכל התתאין שנקראו אור הכל מקבלין מכאן ונק' היכל נצח הרוח זהריא"ל על שם שהוא מתקשר בימין, נעימות בימינך נצח (והנה נצח נקרא שחר וחסד נקרא בקר שהוא מאיר יותר משחר, לכן אמר בפ"ב היכלא דא היכל' דברקא וז"ש רז"ל אם הגיע הרואה אומר ברקאי), ולכן הוא נר כנ"ל:

וז"ש **נהיר לאינון תתאי**. ר"ל לכל היכלות ורוחין תתאין שהוא האור שמאיר מסוף העולם עד סופו כידוע:

רוחא דא כליל ופתח וסגיר כו'. ר"ל רוח שבהיכל הזה רוחא דמזהיר הנ"ל הוא כולל כל הרוחין וכל ההיכלות וכל אשר בהם בסוד יומא דכליל כלהו יומין והוא פתח וסגיר שהכל ברשותו:

נהיר ונציץ לכל סטרין. לד' רוחות בד' גוונים כמש"ו:

מנציצו דא נהיר חד נהורא כעין ארגוונא. ר"ל כמו ארגמן שהוא כולל ד' גוונים כמש"ו. וכאן הוא סוד הארגמן, **וארגמ"ן** הוא סוד הד' חיות שהן ד' גוונים כידוע, וא' דכליל אותם וכן הוא כאן כמש"ו:

נהורא דא כליל כל גוונין דנהרין. והן ד' גוונין שהן כלל כל הגוונין. וז"ש **נהורא חוורא כו'**:

אתכלילן אלין באלין אתרקים חוור בסומק אוכם בירוק. שהוא סוד התמזגות מים באש ורוח בעפר שהן קצוות ההפוכים ובזה נתמזגו מזג גדול כנ"ל:

לבתר חוור באוכם ואתעביד חד חיותא מרקמא ואתכליל כו'. שד' נהורין אתכללו אלו באלו והן חד נהורא ואח"כ אתרקים חוור כו' ומזה אתעביד החיותא והוא סוד יריעה חדא המרוקמת הנזכר בתוספתא פרשת יתרו ס"ח ע"ב (ח"ב סח, ב) קיימא חד מרקמא בההוא יריעה אתחפיא ההוא היכלא. בסוד עוטה אור כשלמה שנתעטף הקב"ב באור כו':

דיוקנהא כדיוקנא דב"נ. דאתעביד מד' יסודין שהן ד' גוונין. וסדר התמזגות האדם הוא גם כן בסדר הנ"ל שנברא משמים וארץ ושמים נרכב מאש ומים והוא חוור בסומק, ואח"כ רוח בארץ והוא עפר מן האדמה, ואח"כ חוור באוכם ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה מים בעפר, ואח"כ וייצר כו' ואתכליל בי' ירוק וסומק ויפח באפיו נשמת חיים שהוא רוח ואש כידוע. וכן כל הרוחין הן מב' יסודות אלו כידוע וכמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט:

דכליל כל דיוקנין. ר"ל שבאדם נכללו בו כל החיות ובהמות כידוע, וכן רוח הזה כולל כל היכלות הראשונות ששם ד' חיות שבדניאל וכאן הוא מ"ש בדניאל אחרי הד' חיות הנ"ל וארו עם ענני שמיא כבר אנש את' הוא כו':

מניה נפקו ד' סמכין דאינון חיון רברבן על אלין דלתתא. ר"ל אלו ד' חיות הן גדולות (כי כאן הוא אהבת חסד הנקרא גדול) על ד' חיות שבד' היכלין והן כוללין אותן ומן האדם יצאו אלו הד' חיות. נמצא שהאדם כולל הכל והוא בסוד שאמר באדרא רבא דף קל"ה (ח"ג קלה, א) תאנא בצ"ד עתיקא דעתיקין כו' וכלהו לא אתקיימו עד דרישא דעתיקא דעתיקין אתתקן כו', וזש"ש משום דאדם לא אתתקן מ"ט דתקונא דאדם בדיוקנא כליל כלא כו' כלהו באדם אתכלילן כו'. ואמר שם בדף קמ"ב (ח"ג קמב, א) ובגין כך בכלהו כתרים עד לא זמין תקונוי דמלכא עתיקא דעתיקין כו' ולא אתקיימו עד דנחית חסד עלאה ואתקיימו כו'. והוא סוד אדם. וז"ש ועד עתיק יומין מטה כו'. והוא סוד ימינא דסליק עד שם כמש"ל דף ט"ז ע"ב בסוד יהי אור דאשתאר מאויר ואמר שם ובהאי (כד) סליק כלא סלקין ואתאחדן ביה והוא מטי ואגניז באתר דא"ס כו' ואמר שם עאל ימינא בההוא כו' וסליק לעילא עד נקודה קדמאה כו' ע"ש וכלא אתבסמו באדם שכל הד' חיות אתכללו ביה:

חד אופן אקרי דאינון תרין. כצ"ל. ור"ל שכל הד' סמכין נק' אופן אחד כמ"ש והנה אופן אחד בארץ כו'. ואיהו תרין כמ"ש כאשר יהיה אופן בתוך האופן כמש"ו:

בגין דכד אתחזי האי כו' בתוך האופן. ר"ל כאשר נראה חיה אחד נראה אותו שכנגדו גם כן דבוקין ונכנסין זה בזה והן חוור וסומק, זה נגד זה, והן א'. ואח"כ נכנסין שנים האחרים זה בזה והן גם כן א'. נמצא שנים זה נגד זה מזרח ומערב א', וכן שנים שבצפון (ושבדרום) אחד והן בד' סטרין. נמצא ששני אלו בשנים אלו הן כמו אופן בתוך אופן, והן שני אופנים וד' ראשים, וכלם גוף אחד דבוקים אופן באופן:

וכלהו אלין קשירין דא בדא כו'. ר"ל כל אלו הד' סמכין שהן ד' חיוון:

כחיזו דחיוון עלאין דלא מתפרשין לעלמין. ר"ל כמו הד' החיות שבהיכל הרצון שהם ד' חיות שבכסא שהם לא מתפרשין לעלמין כמש"ל אלין אחידן דא בדא לד' סטרין כו':

הא חיותא דארבע גווני כו' לד' סטרין. ר"ל החיה הנ"ל ד' גוונין שבו גם כן אחידן זה בזה לד' רוחות העולם, גוון אחד לרוח אחד, אע"ג שנתמזגו בו כל הגוונין מכל מקום לכל צד נראה גוון אחד יותר:

הכא כד נטלי חיותא דא נטיל לתרין סטרין. אמר הכא לאפוקי חיות שהן בהיכל הרצון שהם נוסעין לד' רוחות כמ"ש אל אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו כו', והליכתם הוא לעשות חסד או דין שהן ד' רוחות חסד ורחמים ודינא קשיא ודינא רפיא כידוע בסוד הד' רוחות וד' גוונים. וז"ש וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ואמרו להיכן הלך לכבוש את כל העולם כלו תחת נבוכדנצר כו', וזהו ההליכה, והיכל הרצון כולל הכל בסוד ת"ת. וד' חיות שבו הן ארבעה הנ"ל חסד ורחמים כו' כמ"ש בפרשת פקודי רנ"ד (ח"ב רנד, א) בסטרא דדרום קיימא חד נהורא כו' מסטרא דצפון כו' (הן ארבעה הנ"ל) עי"ש כל הענין. משא"כ כאן שהוא סטרא דימינא לכן אינו הולך אלא לב' סטרין שהן בסטרא דימינא, חסד ורחמים. [ובפרשת פקודי היכלא חמישאה כו'. עמש"ש]:

האי רוחא דברקא אתכליל בתרין רוחין. ר"ל שממנו יוצא עוד רוח אחר עם חיילין כמו רוח הראשון כמש"ו:

רוחא דא דברקא כו' אינון נהורין. זהו רוח הראשון עם כל חיילותיו:

רוח אחרא אתנהיר כו' מלהטא. כמש"ו שהוא להט החרב כו' וזהו סוד אם שנותי ברק חרבי שהן ב' רוחין ברקא וחרב. (וז"ש רז"ל במסכת שבועות השבעתי כו' אם תעוררו את האהבה היינו היכל אהבה זה עד כו' שלא ימרדו באומות עד אם שנותי ברק חרבי שהוא בהיכל זה כנ"ל בפנים כבר אנש את' שהוא משיח):

נהרין מיניה תרין נהורין דאינון ארבע. דוגמת ב' אופנים הנ"ל שהן ד' וזהו סוד שתים שהן ארבע:

ואילין נהורין מתהפכין בגוונים. ר"ל שאינן עומדין בגוון אחד אלא מתהפכין כל רגע:

והכא איהו להט כו' שננא דחרבא. והוא בסוד חרב נוקמת נקם ברית שכאן סוד הברית כנ"ל וכאן חרבא דקב"ה וכאן הוא כללות שמאלא בימינא. ובהיכל זכות אתכללות ימינא בשמאלא כנ"ל בסוד הפתחים שפתח דרום ממונה זהריא"ל וכן ע"ב נהורין דסטר ימינא ושאר דברים שם וכאן התכללות יראה באהבה בסוד גורו לכם מפני חרב כו' למען תדעון שדין, ר"ל שתדעו כי כאן כנלל גם כן דין וכתיב שדון בסוד השוד כאן בסט"א כמש"ל. וזהו סוד שאמרו כל הקורא ק"ש על מטתו כאילו אוחז חרב של שני פיות בידו שנאמר רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם, והוא אלו ב' נהורין וז"ש שני פיות. והוא בק"ש שהוא בהיכל הזה כמש"ש ומאי משמע דבק"ש שנאמר יעלזו חסידים כו' והוא כאן דרגא דחסידים, וז"ש בת"ז דף ח' ע"א והאי איהו דאוקמוה מ"מ כל הקורא ק"ש על מטתו כו' אבל בק"ש דצלותא כו' וזכאה איהו מאן דשחיט ליה בההוא זמנא כו' בצלותא דאתמר בה וישכם אברהם בבקר שהוא בסוד ההיכל הזה כמש"ל אברהם נטיל כו' וכאן הוא סוד עץ הדעת טוב ורע, יצר טוב ויצר הרע (כי היכל זה הוא נגד הצואר ולב גויה ובלב ב' חללים טו"ר, יצ"ט ויצה"ר) בסוד אלו שני רוחין:

וז"ש שם כ"ש מאן דלא חשש ליקר' לשחטא יצרי' ושנאי' דלית שנאי' לחוד אלא שנאי' דקב"ה כו'. וזהו סוד חטא אדה"ר כאן כנ"ל בסוד הברית וסוד ואיבה כנ"ל. ולכן הושם לפני ג"ע את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים והוא שעץ החיים הוא דכורא והוא שבק דכורא ונאחז בנוקבא בסוד אלהים סוד גדול ונורא נצטווה בשם וחטא בשם ונאחז כאן ביצ"ט ויצה"ר ונמשכה ערלה כאן בסט"א כאן וכאן הן הכרובים כמש"ל שכאן היא החי' אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר ואדע כי כרובים המה. וזהו בנהורין דסט' דימין. ובסטרא דשמאל ואת להט החרב המתהפכת כנ"ל, והכל לשמור את דרך עץ החיים שהוא בדכורא. והדרך הוא היכל הרצון ששם מתדבק בשמים ונשאר בנוק' ולכן הוא גם כן בדרך הזה כמ"ש למטה לזמנין נוקבי לזמנין דכורי לזמנין כו' וכן לא קיימי' בקיומא וצריך להתחדש בכל לילה בסוד החציר דאתברי בשני וכן צריך למות בשביל זה וכמ"ש למטה בענין הניצוצין והשתא אינון גוברין כו' ועד לא מסתיימי מתדעכי וההוא ניצוצא כו' וכ"ה באדם חדשים (לבקרים) כו'. ועיין בפרשת אמור דף ק"ז (ח"ג קז, א) בשעתא דקב"ה ברא לאדם ואוקיר ליה ביקירו עלאה כו' עד סוף כל המאמר ועיין היטב בכל תיבה שם שמתבאר הכל על הענין. ואמר שם רגלי' יורדות מות כו' סיפא דקרא שאול צעדיה יתמכו, והוא נגד היכל הזה בסט"א ולכן הכל יורדין לשאול אפילו צדיקים כידוע והוא בחטא אדה"ר בעטיו של נחש ועי"ש כל המאמר היטיב עד סופו:

ואלין קיימי על היכלא דלתתא. ר"ל על היכל זכות שמכאן נטיל דינא:
בגין דהאי להט כו' על רישייהו מלעילא. ר"ל כמ"ש לעולם יראה עצמו הדיין כאילו חרב כו' שנאמר הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים שהן ששים ושבעין כמ"ש שבעין קלדיטין כו'. ועיקר זה הענין על כל ששה היכלות שכ"א כלול מעשרה והן ששים גבורים ושם מפחד בלילות כמ"ש בפ' תרומה בסוד ולילה ללילה כו' ומטתו הוא ק"ק חדר המטות והוא שלשלמה מלכא דשלמא דיליה כמ"ש בפרשת פקודי לקמן וכולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה שכאן הוא המלחמה והוא בצלותא כמ"ש בתיקונים בסוד חרב ורומח נטל קירטא בידי כו' מאן דקטיל ההוא חויא כו' יהבין ליה ברתא דמלכא דאיהי צלותא כו'. ואמרו מפחד בלילות מפחדה של גיהנם שדומה ללילה שהוא היכלין דסט"א נגד היכלות אלו שהן גיהנם כמ"ש בפרשת פקודי בהיכלא אחרא כו' בסט"א דאיהו גיהנם ועיין בפ' א"מ דף ס' (ח"ג ס, א) ר"ש פתח ואמר הנה מטתו כו' מאי מטתו דא כורסי יקרא דמלכא כו' עי"ש כל המאמר. ומש"ש אלף וחמש מאה מארי תריסין כו' הוא בסוד מפתחאן דשמא קדישא כללות האותיות:
האי להט כו' ותרי משמאלא. ר"ל אלו נהורן שתים שהן ארבע אפיקו חד חיותא העומדת על ד' סמכין שנים מימין ושנים משמאל וכ"ז הוא כעין החי' והרוח הראשון בד' נהורין וחי' וד' סמכין רק שכאן לא קיימי בקיומייהו בשביל שהן מלהט החרב המתהפכת כנ"ל והוא כ"ז בסט' דשמאלא דהאי היכלא והוא בסט' דנוקבא שהיא שמאלא, וזהו סוד אור וחשך דיום ראשון כמ"ש דף כ"ב וכ"ג [כד מטא לעלמא דפרודא] והוא בהיכל הרצון ומשם יפרד [אמר אומנא למארי בניינא נעשה אדם בצלמינו כדמותינו] והוא מסט' דהיכל זה שכאן הוא כדיוקנא דב"נ וזהו בצלמינו כדמותינו שהוא זכר ונקיבה כמ"ש בפרשת שמיני דף ל"ה ע"ב (ח"ג לה, ב) צלם בדכורא ודמות בנוקבא, והוא מסטרא דב' רוחין אלו [אמר מארי בניינא כו' אלא אמא עלאה הוי ליה חד כנוי דסליק לחושבן אלהים] והוא סוד עץ הדעת טו"ר דבזה הן דרגין קדישין ולא קדישין. וז"ש [וההוא כינוי הוא אור וחשך] והוא סטרא דתרין רוחין הנ"ל. [ובגין ההוא חשך כו' והאי אור הוא דברא קב"ה ביום ראשון דגניז לצדיקייא] והוא דנטיר גנזין דמאריה כנ"ל [וההוא חשך דאתברי ביומא קדמאה לרשעייא] והוא סטרא דשמאלא כמ"ש בפרשת פקודי אלין מתערי דינא בשליחותא כו' והן יצ"ט ויצה"ר באדם שיושבין באדם דוגמת ב' רוחין כליליין כחדא. ואמר לקמן ודא הוא רזא דכתיב שני שדיך כו' והן במקום שדים בין מפתחי הלב, לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. וז"ש שם בגין דאיהו בן כסיל שהוא החשך כמש"ש ובגין ההוא חשך דהוה עתיד למחטי כו'. וז"ש לקמן וכד תרין רוחין מתפשטין דא בדא

בחביבותא כדין אתהדר האי היכלא ואיקרי היכל אהבה כו'. והוא כד אתכללן יצה"ר ביצ"ט באהבת ה' אז נקרא אהבה וכמ"ש ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך בשני יצריך ביצ"ט ויצה"ר. ואמר בפרשת תרומה לאכללא יצ"ט ביצה"ר. ואמר בפרשת בראשית שם דף כ"ג (ח"א כג, א) דעתיד למחטי קמך באתתא דיליה דאיהי חשך דאור איהו דכורא וחשך נוקבא שמאלא חשך דבריאה כו' ואמר בתיקונים דף קל"א ע"ב (ח"תיקוני זהר קלא, ב) ואתעביד אילנא דעץ הדעת טו"ר נוקב' אית לי' דאתקריאת להט החרב המתהפכת כו' והכי מתהפכי דכורא לנוקבא נוקבא לדכורא כו' והכי אינון מתהפכין דרגין מדינא לרחמי וכו' עי"ש ועבפ"ב שם כל המאמר ותבין היטב זה:

כד רוחא דחיותא האי עאל באלין כו' עירין קדישין. ר"ל כד רוחא דחיותא הנ"ל דלסטר שמאלא שע"ג ד' עאל באלין ד' שתחתיה שאז יוצאין מהם ניצוצות כמו בכל החיות שבכל היכלין כנ"ל יוצאין כאן ב' ניצוצין מלהטין שהן מסטרא דלהט ויוצאין חוץ להיכל ומתהפכין כמש"ו והן ד' גוונין נוקבי גוברי רוחין עירין, וכמ"ש לקמן בגין דההוא נציצא כליל מכולא כליל מד' גוונין והן ד' גוונין הנ"ל חוור וסומק ירוק ואוכם, ירוק ואוכם הם גוברין ונוקבין, חוור וסומק הן רוחין ועירין. שרוחא הוא מסטרא דימינא מסטרא דאוירא כידוע ועירין מסטרא דשמאלא כמ"ש בגזירת עירין פתגמא וכמש"ש בפרשת פקודי דף רנ"ז ע"א (ח"ב רנז, א):

מ"ט בגין דכד אתכליל האי חיותא בחיותא קדמאה. ר"ל האי חיותא דסטרא דשמאלא, **בחיותא קדמאה** זוהר הנ"ל דמסטר ימינא:

מגו תקיפו דאתכלילן דא בדא. שהן דכורא ונוקבא כנ"ל והן שני נגדיים וכלילותן חזק כמ"ש לעיל בכלילות אש ומים וז"ס זיווג זכר ונקבה שהן אש ומים וזיווגן במקום הידוע יותר משאר מקום כי האי אמה אתכליל בחסד דכליל בחמש חסדים ואשתקע ערייתא בגבורה דכליל כו' ואתבסם דא בדא כמ"ש באדרא רבא דף רמ"ב ע"א:

נפקא חד ניצוצא מלהטא תדיר דלא אתדעיך לעלמין. משום שיצא משני סטרין מסטרא דלהט לכן הוא מלהטא ומסטרא דימינא הוא תדיר דלא אתדעך לעלמין דכל מסטרא דימינא הוא בקיומא תדיר כידוע משא"כ בסטרא דשמאלא כנ"ל:

ושאיט ואזיל אבתרייהו דאינון כו' מתדעכי. שהן מסטרא דשמאלא:

דף מד:

וההוא ניצוצא בטש בהו ונהיר לון כו' ואתהדרן כמלקדמין. ר"ל לגוון אחרא רוחין או עירין כנ"ל. והענין כי הניצוצא הוא ממינם מסטרא דשמאלא גם כן, לכן נהיר לון ומתחדשין ולפי שהוא גם כן מסטרא דימינא לכן מתחדשין ממנו שהוא סטרא דחיים:

בגין דההוא ניצוצא כו' לכל הני גווני. ר"ל שהניצוצא הוא מחיותא קדמאה מסטרא דימינא ששם כליל כל גוונין כמש"ל לכן מתהפכין לגוונין אלו. וענין אתדעכות' הוא לפי שהן מסטרא דשמאלא דלית ליה קיומא תדיר כמ"ש באדרא זוטא בסוד עלמין קדמאין דמיתו בדף רצ"ב ע"ב (ח"ג רצב, ב) עד לא אברי עלמא לא הוו משגיחין אנפין באנפין ובג"כ עלמין קדמאין אתחרבו ועלמין קדמאין בלא תקונא אתעבידו וההוא דלא הוי בתקונא אקרי זיקין ניצוצין כהאי אומנא מרצפא כד אכתש במאנא דפרזלא אפיק זיקין לכל עיבר ואינון זיקין דנפקין נפקין ולהטין ונהירין ודעכין לאלתר ואלין אקרון עלמין קדמאי ובג"כ אתחרבו ולא אתקיימו עד כו' וע"ד הא תנינן במתניתא דילן דניצוצא אפיק זיקין בזיקין לתלת מאה ועשרין עיבר ואינון זיקין עלמין קדמאין אקרון ומיתו לאלתר לבתר נפיק אומנא לאומנתי' ואתתקן בדבר ונוק' והני זיקין אתדעכו ומיתו מבוצינא דקרדינותא נפיק ניצוצא פטישא תקיפא דבטש ואפיק זיקין עלמין קדמאי ומתדכי באוירא דכיא כו':

וכל הענין דשם הוא גם כן כאן שמקודם עד שלא נתחברו הני שני רוחין נפקי ניצוצין מסטרא דשמאלא זיקין ומיתו שהן בסטר' דנוקבא לבד כמו העלמין קדמאין דנפקו בסטרא דנוקבא כמ"ש באדרא רבא ואח"כ שנתקן בדכר ונוקבא שהן ב' רוחין ונפיק ניצוצא תקיפא דבטש ואפיק כו'. כן כאן מתקיפו דאתכללותם נפיק ההוא ניצוצא מלהטא ובטש כו' ומתחדשין כו'. וזהו סוד שמחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית כי אלו ב' ניצוצין הן דו"נ, שמים וארץ, ז' מלכין מדכורא מיתו ונוקבא אתבטלת עד דניצוצא מחדש אותם וכמ"ש בפרשת תרומה בדכר ונוקבא דאתבריאו ביום שני שענינים גם כן כמו כאן הן בב' ימים הראשונים שהיו בלתי תיקון עד יום הג' וכמש"ש דף קמ"ד דתנינן מאן דחזי ענבין בחלמי' אי חווירין אינון טבין, אוכמן בזמנין טבין כו' אכלי לאינון אוכמין מובטח לו שהוא בן העוה"ב אלא תנינן אילנא דאכל אדה"ר ענבין הוו דכתיב וענבימו ענבי ראש ואלין ענבין אוכמין בגין דאית ענבין אוכמין ואית ענבין חווירין, חווירין טבין דהא מסטרא דחיין אינון, אוכמין צריכי רחמי דהא מסטרא דמותא אינון בזמני' טבין מ"ט בגין דבזמנא דחוורא שלטן כלא אתבסם דהא בההוא זמנא כלא אצטריך לתקונא וכלא תקונא חדא אוכמא וחוורא ובזמנא כו' אי נחש גרם מותא לאדם לתתא לעילא אמאי כו' ת"ח והכי אוליפנא כל מה דעביד קב"ה עילא ותתא ברזא דדכר ונוקבא איהו וכמה דרגין אינון לעילא דשניין אלין מאלין מדרגא עד דרגא רזא דאדם ואינון דרגין דאינון זינא חדא עביד לון קב"ה דיוקנא דחד גופא עד דסלקין ברזא דאדם ותנינן ביומא תניינא לעובדא דבראשית דאתברי ביה גיהנם אתעביד חד גופא רזא דאדם ואינון שייפין

ממנן דמקרבן לאשא ומתין ומתהדרין כמלקדמין ודא בגין דאינון אתקריבו לגבי האי חוויא ואיהו אדם דאתפת' גו משכנא כו' ובכל אתר אדם דכר ונוקבא איהו כו' ונוקבא דההוא אדם כדקאמר מיתת ודכורא מית וסלקין כמלקדמין כו':

והן שבהיכל השני כמש"ל תחות היכלא תניינא נפקי חיילין כו' ואתוקדן כו'. וכן כאן הוא דו"נ והן שמים וארץ שביום הראשון ואח"כ והארץ היתה תוהו כו' שמתין דכורא מית שהוא מלכין קדמאין ונוקבא אתבטלת והן ב' ניצוצין הנ"ל, ואח"כ אתתקן בדכר ונוקבא אלו ב' הרוחין ויאמר אלהים יהי אור כו' שהן דכר ונוקבא כמ"ש בספרא דצניעותא (ח"ב קעו, ב), ונפיק ההיא ניצוצא ומתחדשין ואתבסמו. וזהו המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית שכל הנאמר בפרשת בראשית הקב"ה מחדש בכל יום תמיד. ועיין בפרשת פקודי דף רס"ח (ח"ב רסח, א) ומהנהו נפקן כל אינון זיקין נציצין דמתדעכי לאלתר להטי ומתדעכי. ושם ענבים שסחטה חוה כמ"ש שם היכלא שביעאה כו' ע"ש וכ"ז יוצאין בהיכל הב' ששם יין טוב בסטרא דקדושה ויין אחר כמ"ש שם דף רמ"ו ע"ב והאי אקרי כו' כמה דתנינן אית יין ואית יין כו' יין לטב דכתיב ויין ישמח לבב אנוש כו'. והוא אותו האנוש כחציר ימיו שהוא בזה ההיכל מצמיח חציר לבהמה ושם היין טוב דמנטרא ולכן החיים שם כמ"ש שם. ובסט"א נגדו כוס התרעלה ג' טפין דמותא נחש והן סוד הענבים ענבי ראש אשכלות מרורות טפין דמרה חמת תנינים יינם וראש פתנים. ובזמנין טבין הוא כד אתחבר ב' רוחין דו"נ וכאן הוא חטא דאה"ר בעץ הדעת כנ"ל בסוד להט החרב כו':

וזהו סוד מ"ש בספרא דצניעותא ואתחרב כלא בתריסר שעתא. הוא בשנים עשר שעות של הנוקבא שהיא אתבטלא והוא בשנים עשר שעות הלילה. ויאמר אלהים יהי אור כו' בבקר מתחדשין בסוד חדשים לבקרים (באו) כידוע. ולכן אומרין בשחרית בברכות יוצא אור המחדש בטובו כו' כאמור לעושה אורים כו' וכמש"ל במדורין בדף מ"ם וכד אתא צפרא כלהו מתחדשין כו' [ובפרשת פקודי מהכא נפקו אינון נהורין דאקרון להט החרב כו'. עמש"ש]:

רוחא דא אתכליל ברוחא אחרא כדקאמרן. ר"ל רוח מלהטא ברוח זהר:

ואתחזון תרין כו'. ר"ל לא כמו בהיכלות קדמאין שבהן שני רוחין נכללין ואין נראין רק אחד כמו לבנה בספיר אבל כאן נכללין בא' ונראין שנים והן שני שדים כמש"ו:

כד אתפשט רוחא ברוחא כו' מכלהו תתאי דא הוא רזא דכתיב כו'. ר"ל "שני שדיך" הן הב' נהורין דנפקין מחיותא קדמאה כמ"ש בפרשת פקודי. "כשני עפרים" הן ב' רוחין האלו שהן תאומים וזהו "תאומי צביה" כנ"ל, ואמר "הרועים בשושנים" שהן רועים

ומפרנסין להיכל זכות כמש"ש אלין אקרי שדי ואל דלתתא מתחברין כו' והאי אל נטיל מאתר דא כו' ושם הן "סוגה בשושנים" ובהן זן את העולם כנ"ל דשמאלא נטיל מימינא וזן את העולם והשושנים כלילן בחו"ג כנ"ל לכן הן מקבלין מאלו ב' רוחין וזהו "הרועים בשושנים" בשושנים רועה את העולם:

וכד תרין רוחין כו' היכל אהבה. שמקודם נקרא היכל ברקא:

היכלא דא קאים תדיר בקיומא. שכל סטרא דימינא קאים תדיר בקיומא כמש"ל וכן עבודה שהיא מאהבה קאים בקיומא שהוא בטוח שהתאוה לא תנצחנו כי החשוק מאהבת חשוקתו אינו פונה לדבר אחר ואינו מניח חשוקתו בכל הון דעלמא וכמ"ש למטה הכא כתיב אם יתן איש את כל הון ביתו כו':

אתגניז ברזא דרזין כו'. שכאן הוא סוד הייחוד שמע ישראל שכאן מתדבק בקב"ה וכאן רזא דרמ"ח שייפין דק"ש לפי שכאן הוא רזא דאדם כנ"ל:

והכא כתיב שם אתן כו'. שכאן הייחוד ואהבה. וכאן הוא סוד הכרם וז"ש נשכימה לכרמים כו' שם אתן את דודי לך:

לבתר כד נהרין. ר"ל שמתיישבין כחדא ויוצאין מהן נהורין:

נפקי כמה כו' מנהון אקרון דודאים כו'. שהן בסוד האהבה וכמ"ש תני נא לי מדודאי בנך, וכמ"ש בפר' ויצא דף קנ"ו ע"ב ובסתרי תורה ותאמר רחל אל לאה כו' עי"ש וכן שם ע"א. וכאן הן השני הכרובים כנ"ל שהן שני השדים דנפקין מזהר וע"ש ע"א בסתרי תורה וילך ראובן כו' וז"ש הדודאים נתנו כו' דודי צפנתי לך כאן הוא נק' דודי כנ"ל:

מנהון גפנים כו'. כנ"ל נשכימה לכרמים נראה אפ פרחה הגפן הנצו הרמונים שם אתן כו' והן אלו שיוצאים כד אתחברון ונהרין שני רוחין כחדא ואתכלילן מכלהו תתאין שאז נקרא היכל אהבה כנ"ל וזהו נראה אם כו' שם אתן כו' [ובפרשת פקודי בהיכלא דא אית תרין ממנן כו'. עמש"ש]:

הכא כתיב כו'. כנ"ל:

הכא השתחוואה כו'. ר"ל שכאן הוא מקום הידים ולכן כאן פרישו דידין ור"ל כאן נגמר השתחוואה פישוט ידים ורגלים בקו ימין נצח וחסד:

היכלא שתיתאה כו' חוט השני כו'. דכאן סוד הפה כמ"ש בח"ב קכ"ג ע"א (ח"ב קכג, א) מאי פומא אלא דעת גניז בפומא דמלכא דאקרי תפארת פשיטותא דכל גוונין אתאחדן בי' כו' כדין אקרי פה ה' וכאן כל גוונים אתאחדן ברזא דד' חיות וכאן סוד השני ובהיכל אהבה סוד הארגמן כנ"ל ע"א היכלא דא כו' כעין ארגוונא נהורא דא כליל כל גוונין דנהרין כו' ובהיכל זכות סוד השש בסוד איש לבוש בדים, ובהיכל עצם השמים תכלת

כמש"ש וז"ש בח"ב דף קל"ט ע"א (ח"ב קלט, א) וארגמן דא כנופיא דכלילא כל גוונין כחדא ותולעת שני כתיב שנים דכתיב כי כל ביתה לבוש שנים אלא האי איהו גוון דאקרי שני דנטיל כל גוונין בי' וכלא איהו חד שני ושנים שנים כד כלהו כלילן בי' כחדא שני דנפיק מכרסייא עלאה דשלטא על תכלת מסט' דימינא ודא איהו אפטרופסא דכתיב בי' מיכאל שרכם תולעת דחילי' בפומי' כתולעת דמתבר כלא ועקר כלא והכל כאן דכאן נטיל כל גוונין וכאן פומא וכאן הוא מיכאל דכליל כל הד' חיות ולכן אע"ג שהוא ימינא מכל מקום הוא שני בכל גוונין:

ואמר שם שש הוא שמאלא ואמר שם ושש בוצא איהו כו' ודא איהו דכתיב וגויתו כתרשיש. וז"ש בפר' שלח לך דף קס"ג ע"ב (ח"ג קסג, ב) ואפיק מני' גוון תכלת ואיהי נטלת גוון דא ותקינת לי' ואתחפיא לבר בהאי גוון לאו דהאי גוון לבושא דילה דהא שש וארגמן לבושה אבל חופאה דלבר האי גוון הוא כו' ור"ל דלבוש הוא בגוף לבד והוא באלו ב' היכלות זכות ואהבה שהן כל הגוף כנ"ל אבל תכלת הוא לבר מגופא ברגלין ושם הוא חופאה לחפיי' את הרגלין ואין נקרא לבוש' כידוע, ולכן לא אמר גם כן שנים כי בראש אין לבוש כידוע רק ביתה לבוש שנים בסוד ותתן טרף לביתה כו'. והן י"ב נהורין עלאין דכאן דכלילין במיכאל כנ"ל וכן כל נשמתין דנפקין מההוא מוצא פי ה' כמש"ל שהן בני היכלא דמלכא:

ובסט"א נגד ההיכל הזה שם צלמות כמש"ל רס"ו ע"ב (ח"ב רסו, ב) ושם תשלג בצלמון דין הרשעים בשלג כמ"ש רס"ז ע"א. והוא היפוך משני בסוד אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו והוא בסוד דיקנא דע"ק חוורא כתלגא כמ"ש באדרא רבא דף ק"ל ע"ב דיקנא כו' חוורא כתלגא כו' והוא מ"ש ולבושיה כתלג חוור והוא בסוד הפה דעתיקא קדישא כמ"ש דף קל"ד תקונא דתריסר כו' דתאנא מהאי פומא קדישא עלאה ק"ק נשבא רוחא מאי רוחא רוחא דאיתרק ביה דמתלבש בי' ז"א ומהאי רוחא מתלבשין כל אינון דלתתא כו' ודא הוא תקונא עלאה דתריסר דמכאן אשתלשלו י"ב תחומין לעילא וי"ב תחומין לתתא וי"ב תחומין לי"ב שבטי אבהתא הה"ד אשר נשבעת לאבותינו וכן לתתא כאן הן י"ב תחומין, י"ב בקר הנ"ל, שכולן לבוש שנים ולתתא הוא תיקון הי"ב וחטאה. וזהו אם יהיו חטאיכם כו' אם יאדימו כתולע כצמר. ילבינו הוא שערות דרישא ועמר נקי שהן ב' תיקונין דעתיקא קדישא שהן שורשי הדינים והקליפות דיקנא שורשי הקליפות ושער רישא שורשי הדינין שהן עמר נקי ותלג חוור כידוע. וידוע שאין הדינין והסט"א מתמתקין אלא בשרשם והסיגין מתפשטין למטה בסוד בהרת ושאת שהן שלג וצמר לבן ותולע הוא בז"א בפומא בסוד תולע ותולעת, וז"ש לא תירא לביתה משלג, ר"ל כל בני

היכלא דמלכא משלג בסט"א נגד היכל זה כנ"ל כי כל ביתה לבוש שנים וכאן הוא סוד ביתה שכאן הוא משכנא כמ"ש לקמן בסוד יתדות המשכן וכמ"ש בפרשת פקודי דף רל"ח ע"א ויביאו את המשכן אל משה כתיב כו' ויביאו את המשכן אלין ארבע חיוון כד סלקין כדקאמרן ויביאו את המשכן אלין כל שייפי גופא כו' לאתאחדא דכר ונוקבא כחדא כו' רזא דכל אינון דקשרי יחודא כו' עד דאתיין לה לגבי' משה כו' מאתר דמשה שריא בי' כו' אל משה דאיהו מארי דביתא לאחזאה תקונא דביתא כו' וע"ד ויביאו את המשכן כו':

והוא הכל בהיכל זה שכאן אתדבקותא במשה וכאן מתתקנין דו"נ בכל שייפין וכל אינון דקשרין ויחדין יחודא הן ביתה שלהן ותתן טרף לביתה טרף ממרחק ממרחק תביא לחמה כידוע:

רזא דכתיב כחוט כו'. שכאן הוא סוד החוט ברזא דכתיב את תקות חוט השני תקשרי בחלון וכמ"ש שהיא בקשה סימנא דמשה אות אמת וא"ו בעלמא דדכורא שהוא נגד היכל זה כמ"ש למטה האי הוא היכלא דמשה כו' והן אמרו שמשא אתכנש וסיהרא שלטא שהוא עלמא דנוקבא והוא היכל הזה שבפומא הוא גנוז בוצינא קו המדה כנ"ל וזהו תקות כו':

האי היכלא אקרי היכל הרצון כו'. שכאן מתגלה רצון העליון טורנא בסימא יאה דאיגניז גו בוצינא ובוצינא גניז בפומא למכסיא פתחא כמ"ש בספרא דצניעותא פ"ב ובפרשת משפטים כנ"ל ומתגליא בדיקנא חסד עלאה כמ"ש באדרא זוטא ושם שורש הפה כנ"ל וברוחא דפומא אתרחיצו בי' לאתלבשא אבהתא שלכן בהיכל וא"ו של ג"ע קיימין בי' האבות ותריסר שבטים כו' שהן י"ב נהורין כנ"ל וזש"ש וכמה דאית היכלא לתתא בגנתא דעדן ה"נ לעילא אית היכלין מתקנין דאינון רזא דמהימנותא שהן זה נגד זה וכמדרגתו בקשורא דהיכלין דמהימנותא כן מדרגתו בהיכלין דג"ע:

לאתדבקא ביה בנשיקה ברחימותא כו'. שכאן הוא סוד הנשיקה ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין הוא וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים בבוצינא דקרדוניתא והן ה' מוצאות הפה בסוד מנצפ"ך שהן י"ב קשרים עם ששים גבורים דכ"ב אתוון הן ע"ב שהן א"ב ותשר"ק וכ"ח דנקודי שהן תחת הארגמ"ן שבעין דודין דסחרין לכרסיא והכל בסוד הבוצינא ואח"כ בסוד הרעותא דאתכליל בבוצינא והוא הרצון:

לריח שמניך טובים בסוד השמן כידוע בסוד שמן ויין שמן בסוד הרצון ע"כ עלמות אהבוך שהן היכלין תתאין שכאן כל רוחין תתאין דהיכלין תתאין (רהיטין) אבתרי' לאתדבקא בנשיקו ברחימותא וזהו אהבוך וכן בנשיקה מגודל אהבה כל הרוחין שבכל

אברים נמשכין אחרי רוח הפה בדביקותא אחריו וכן ביוסף הצדיק רק ששם בגופא וכאן ברוחא כמ"ש בפרשת פקודי. וז"ש **האי רוחא אתכליל בשית** שכולל כל השית היכלין ברוחא כנ"ל:

אתכליל בשית דלתתא בהדי'. ר"ל שכולל ה' היכלות שלמטה ממנו שהן עמו שית:

וקיימא בשית עלאין. ר"ל ו"ק דדכורא שהן שית עלאין וכאן התדבקות בשית עלאין כמ"ש למטה כדין שמים אתחבר ברוחא דא כו' כדין כל אינון היכלין וכל אינון רוחין דאתכלילו בהאי כל חד וחד מאינון רוחין והיכלין דאינון בכללא דשמים כו':

ובג"כ האי רוחא אפיק תריסר נהורין כלילן כלהו מתתא ומלעילא. ר"ל כלולין מוא"ו דדכורא ומוא"ו דנוק' והן י"ב דדעת ה"ח וכלילותן ביסוד (ודעת) וה"ג וכללותם כידוע שהן בו"ק דדכורא ובו"ק דנוקבא ודעת גניז בפומא והן י"ב דמנצפ"ך וי"ב תחומין דפומא י"ב שבטין וכן הן בדכורא שכ"ז הוא גם כן בדכורא שהן י"ב צרופי הוי"ה בי"ב גבולי אלכסון של ת"ת שכלולין ביעקב ומשה שכוללין כל הי"ב שבטין ולכן הן ח"י ברכות ג"ר בחג"ת כמ"ש בפרשת פקודי ואחר ברכת כללות הת"ת י"ב ברכות של י"ב גבולין, ואח"כ ג' אחרונות בנה"י כמש"ש:

הני תריסר נהורין כו' דלתתא. ר"ל ששמחתם לסלקא לעילא בדכורא כמ"ש משכני אחריך נרוצה אני ונערותי הביאני המלך חדריו הן חדרין דדעת מליא להון כמ"ש ובדעת חדרים ימלאו והוא דעת גניז בפומא כנ"ל, נגילה ונשמחה בך כו' וז"ש **אינון חדון כו**'. נזכירה דודיך מיין מישרים אהבוך כנ"ל כיין הטוב הולך לדודי למישרים בדעת בסוד אתה כוננת מישרים, **אתה א"ת**, כ"ב אתוון, **ה**' ה' אותיות מנצפ"ך והן יין הטוב בדעת וכולם כאן ברחימותא ושלכן אהבוך. ומישרים הוא התפשטות הדעת בכל חדרין ואכסדראין דגופא שחוזרין ונכללין בשרשם כאן שזהו כל תיאובתא ולהכלל ברוחא דדכורא שהן ד' אותיות אהבה כמ"ש בפרשת תרומה דף קמ"ו ע"ב ונשיקה בפומא דאיהו מבועא דרוחא ומפקנו דילי' וכד נשקין דא בדא מתדבקין רוחין אלין באלין והוו חד וכדין איהו רחימו חד ובספרא דרב המנונא סבא כו' עי"ש כל המאמר. והן ה' חסדים וה' גבורות וכללותן בדעת שהן י"ב וההוא רוחא דכליל שהן י"ג והן אותיות **א'ה'ב'ה'** כמש"ש שהן ד' רוחין לבד בסוד ד' אותיות ארגמן אע"ג שהם ה' שא' נכלל בהם כידוע, וכן באהבה ד' אותיות ונכלל הרוחא בגי' של אהבה א'ב' שרשם ה'ה' ה' חסדים וה' גבורות, וכלם אחד בסוד אחד דק"ש שהוא י"ג והוא אחד וכן הוא סוד וא"ו כידוע שהוא ו' שכולל ו' במילוי וא' באמצע האי רוחא דכליל ב' הוי"ן והוא באמצע כידוע וכלהו אסתכיין לאמצעיתא כנ"ל בי"ב סמכין כו' עי"ש:

היכלא דא דאיהו רצון כו' הוא דאפיק רצון מה' בחביבותא. שכאן הוא סוד מה' אשה משכלת, אשת חיל עטרת בעלה, עטרת תפארת, כמו שכלל הדכורא הוא ת"ת כן כלל הנוקבא הוא כאן וכאן מתקשרין כל השית היכלין. וכן בסט"א נגד היכל זה אמר בפרשת פקודי דף רס"ו ורס"ז (ח"ב רסו, א) [היכלא שתיתאה כו' כמה דאית בסטרא דקדושה ברזא דמהימנותא ד' סטרין דמתקשרין דא בדא] ר"ל הד' חיות כמ"ש למטה [ה"נ לתתא הכא וכד אלין מתקשרן ומתחברן דא עם דא בהיכלא דא כדין איהו בית חבר כד"א מאשת מדנים ובית חבר]. וז"ש למעלה שבסטרא דקדושה נקרא היכל זה בית ה'. וז"ש מיתי לא כו' אלא לאשתי ביתי, אל תקרי לבת אלא לבית כו':

[על האי היכלא כתיב ונעתרות נשיקות שונא] שבקדושה נשיקין דרחימותא [ועל האי היכלא כתיב כי נפת תטפנה שפתי זרה כו' וכדין אתקריבו רגלוי להאי היכלא דאיהו כללא דכלהו תתאין כדין והנה אשה לקראותו שית זונה כו']. וכן כאן אשת חיל. וז"ש **האי איהו דאפיק רצון מה'**, כמ"ש מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה' שעלי' נאמר אשת חיל מי ימצא:

ועל אלו היכלין שנים דקדושה ודסט"א עליהן כל ספר משלי, אשה טובה ואשה רעה, וכמ"ש כמה טובה אשה טובה וכמה רעה אשה רעה, כמה טובה אשה טובה דכתיב מצא אשה מצא טוב, אי בגוה כו' אי בתורה משתעי קרא כמה טובה אשה טובה שהתורה נמשלה בה והוא תורה שבע"פ שהיא בסוד אשה כידוע והוא בהיכל זה כמש"ש בפרשת פקודי (ח"ב רנז, ב) נגה וזהר ואינון תרין ירכין לתתא לסמכא לאינון היכלין דלעילא דאקרון תורה שבעל פה, כמה דאית סמכין לאורייתא דאיהו תורה שבכתב כך אית סמכין קיימין לאורייתא דאיהו תורה שבע"פ והוא היכל זה נגד ת"ת דדכורא תורה שבכתב. כמה רעה אשה רעה דכתיב ומוצא אני מר ממות את האשה אי בגוה כו' אי בגיהנם כו' ששם הוא הגיהנם תשלג בצלמון והוא כללא דכל היכלין דגיהנם כנ"ל ועל זה אמרו שם מצא או מוצא כו' וז"ש מצא אשה מצא טוב ששם אתדבקותא דטוב בכ"י כמ"ש בפרשת בהר (ח"ג קי, ב) ע"פ ועשה טוב וכאן מצא האי טוב כמ"ש משכיל על דבר ימצא טוב שכאן בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כו' וז"ש בתז"ח דף ע"ט ע"ד וסמניך משכיל על דבר ימצא טוב על דבר דא אספקלריא דל"נ ימצא טוב דא אספקלריא דנהרא:

בגו היכלא דא כו' נשיקי דרחימותא. ר"ל זהו מיתת נשיקה שמתדבק בהני נשיקין דהיכל זה ומגו תיאובתא דנזיקין נפקא רוחא בהאי נשיקה כמו ישראל אצל הר סיני, נפשי יצאה בדברו בסוד ישקני מנשיקות פיהו בהר סיני כידוע, והוא כשמתגלה לנשמתא דבר שלא הורגל בו וכמעשה דג' חברים אבל משה הורגל לכן אמרו קרב אתה

ושמע שהיה להם למעלה ממדרגתם לכן אם יוספים אנחנו לשמוע כו' ומתנו, ובשעת מיתה אז תוסף רוחם, ולכן יגועון בזה הנשיקה, ולכן גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם שזוכין מה שלא זכו בחייהן וכאן הוא היכלא דמשה כמ"ש למטה לכן מת בנשיקה ומת במנחה דשבת שאז מתגלה רצון כמ"ש באדרא רבא דף קכ"ט ובאדרא זוטא דף רפ"ח ובפר' יתרו דף פ"ח ופ"ט (ח"ב פח, א) ת"ח בכל שית' יומי דשבתא כו' אבל ביומא דשבתא כד מטא עדן דצלותא דמנחה רעוא דרעוין אשתכח כו' ובהאי רצון אסתלק משה נביאה מהימנא קדישא מעלמא וכו' עי"ש:

האי הוא היכלא דמשה. שכאן הוא סוד הת"ת דרגא דמשה, וכאן פה אל פה אדבר בסוד הפה כנ"ל, ומתחברן פה אל פה דזו"נ ומדבר בו. ואמר בפרשת פקודי באלין פתחין אתמנא חד רוחא וכו' ואתפקד בכל אינון רזין עלאין דפומא לפומא ממללין דנשיקין דא לדא כו' בכל ביתי נאמן הוא שכאן הוא סוד הבית דכליל כל רזא דמהימנותא כנ"ל וזהו נאמן הוא ולכן נקרא רועה נאמן, רעיא מהימנא:

וז"ש **רוחא דא כו' רחימו לכל סטרין** בכל ביתי כו' והחילוק שבין היכל זה להיכל אהבה דשם הוא גם כן היכלא דרחימו כנ"ל, שכאן הוא רחימותא שאין לו רצון אחר רק לתשוקתו בסוד אני לדודי ועלי תשוקתו, ואין לו אלא רצון אחד פשוט ולכן הוא רזא דייחודא רזא דנשיקין שאין לו אז רצון אחר:

אינון תריסר נהורין סלקין כו' רחימי דאהבה. ר"ל מנציצו של הי"ב נהורין יוצאין הד' חיות והן ד' דחיות שביחזקאל:

אלין אקרון חיות גדולות כו' עם גדולות. ר"ל שאלו הד' מתפרשין לי"ב והשמנה הנותרים נקראין חיות קטנות ונכללין באלו הד' כמש"ו:

דכתיב חיות קטנות עם גדולות. ר"ל בחבורא חדא. ור"ל דכתיב זה הים גדול ורחב ידים בסוד זה משה האיש משה גדול מאוד, רב ויקירא כו', וכאן הוא סוד הים בסוד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שנהר דנגיד ונפיק בהיכלא שביעאה ק"ק ושם הוא בסוד עדן כידוע, ויוצא משם להשקות את הגן בהיכל הזה כמ"ש למטה שהוא גנת אגוז והוא הג"ע כמ"ש בספר הבהיר ונעשה שם ים כמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים שהן שית נחלין עלאין שהולכין אל הים וכאן כל חד נטיל היכלי' כמ"ש לקמן דף מ"ה ע"א (ח"א מה, א) ושם אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת, וזהו "את הגן ומשם יפרד", שכאן מתחיל עולם הפירוד כידוע וכמ"ש לעיל דף כ"ג (ח"א כג, א) כד מטא לעלמא דפרודא. ובהיכל השביעי עדיין היכלא דיחודא כידוע והיה לארבעה ראשים הן הד' חיות כמ"ש בפרשת פקודי דף רנ"ו ע"ב אלין אינון ארבע רישי נהרין דכתיב ומשם

כו' ורחב ידים שהוא מרחב י"ה במרחבי הגוף בין הידים כידוע, ושם ענני י"ה בסוד בעת רצון עניתיך שם רמז ואין מספר כמ"ש לעיל דף מ' ע"ב (ח"א מ, ב) מדורא שתיתאה כו' ובי' ארבין ונחלין ונהרין דמתפלגין מן ימא וכמה נונין אינון דמרחשין לד' סטרי עלמא ועילא מנהון סרכין ממנן כו' וכד נטלי ארבי לסטר מזרח (ממנא) דקיימא להההוא סטרא הוא מיכאל כו' והן החיות גדולות כנ"ל. וזהו סוד שם אניות יהלכון כו' רמז ואין מספר הן ממנן ומשריין תתאין שהן תחת הי"ב חיות עם משריין דלהון שהן כמספר ב"י וכמ"ש בפרשת בהעלותך דף קנ"ד (ח"ג קנד, א) [כמראה החיות דאינון ארבע זוויין דגלין פרישן אריה נשר שור אדם דכליל כלהו ד' מלאכין דשלטין וכלילן כלא דגלא קדמאה משרייא מזיינא אריה מיכאל רשים בפרישא דגלא פרישא לימינא מזרח כו'], והוא דגל מחנה יהודה כמ"ש שם במספרם והוא בסוד גור אריה יהודה ואמר שם [אושיט ידא שמאלא כל מאריהון דדינין לתתא כו' כד"א ידך בעורף אויבין], ר"ל דיד הוא שמאל כמ"ש ידך זו שמאל כו' [רישא חדא דילי' שבעין וארבע אלף ושית מאה] הוא מספר שבט יהודה שדור המדבר כלם נשמתם היו מכוונין למעלה ואשלמו שלימותא דלעילא בד' דגלים ד' חיות גדולות בי"ב שבטין, י"ב חיות קטנות עם גדולות, תלת לכל סטר כמ"ש למטה ומספרם כ"א כמנין המשריין של החי' שלו וכן בכולם ע"ש. ואמר שם [בר כל אינון ממנן דלתתא תחות אלין שלטונין אלין על אלין ודרגין תתאין עם עלאין דל"ל חושבנא], וזהו אין מספר. ועי"ש כל המאמר:

אלין אחידן דא בדא. כמ"ש חוברות אשה אל אחותה, וכאן סוד אשה כנ"ל:

לד' סטרין. כמ"ש ופני אריה אל הימין לארבעתם כו' וכידוע:

כאגוזא דמתחברא כו'. ר"ל המוח שבפנים שהוא לד' סטרין קשורין זה בזה שד' קליפין דאגוזא הן ענן גדול ורוח סערה ואש מתלקחת ונגה סביב כמ"ש בתיקונים, שהן תוהו ובוהו וחשך ותהום, ורוח אלהים מרחפת על פני המים הוא רוחא דא שעל פני המים, הים הנ"ל, ומתוכה ד' חיות מוח דאגוזא כמ"ש בז"ח ד' ל"ב מתוכה דמות ד' חיות וזה מראיהן ומתוכה האי איהו רזא פנימאה במוחא קיימא גו רזין עלאין בדיוקנא עלאה מגו כל אינון קליפין דסחרא למוחא כו' וכ"כ בתיקונים שהוא מוחא דאגוזא:

ובג"כ אקרי היכלא דא גנת אגוז. והוא בפומא כמ"ש בסתרי אותיות ה' ע"ב (זהר חדש ד, א) "אתחפייא תחותי' חד אגוזא דחפייא טמירא דטמירו", והוא הפה כמ"ש באדרא רבא דף קל"ד (ח"ג קלד, א) ודא הוא טמירותא דכלא דלא אתדבק לא לעילא ולא לתתא והוא סתים בסתימא דסתימין כו' [ההוא אגוזא קיימא בשית סמכין וסמכין לה בשית סטרין כו'] והוא וא"ו של חו"ל במשחתא דבוצינא [אינון שית סטרין גניזין בגו ההוא

אגוזא] והן שית היכלין דכלילין בהיכלא דא כנ"ל [מגו סתרא דאת דא נפקא רתיכא חד קדישא כו'] והוא ד' של היו"ד ששית סטרין הוא וא"ו של יו"ד וההוא רתיכא הוא ד' כמש"ש דף ו' ע"ג דלית רתיכא אלא בארבע שהן ד' חיות שבמרכבה שזהו רתיכא וכמ"ש ותצא מרכבה ממצרים בשש מאות כסף וסוס בחמשים ומאה כו' שזהו המרכבה בד' חיות והוא ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, וא"ו של יו"ד, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, ד' של יו"ד, וכמ"ש באדרא זוטא דף ר"צ ע"ב באגדתא דרב ייבא סבא תנינן אמאי ו"ד כלילן ביו"ד אלא נטיעה דגנתא ודאי אקרי וא"ו אית גנתא אחרא דאיהו ד' ומהאי וא"ו אשתקי' ד' דאיהו ארבעה והיינו רזא דכתיב ונהר יוצא מעדן כו' להשקות את הגן דא הוא ו' ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים דא הוא ד', וכלא כליל ביו"ד. וז"ש בסתרי אותיות שם שהן רתיכין דאת יו"ד עי"ש. והכל בהיכל הזה גנת אגוז גנתא דצרורא דחיי:

מאי אל גנת אגוז כו' לאתדבקא דכורא בנוקבא. ר"ל דאין ר"ל לגנת אגוז יורד דירידו דילי' הוא בהיכל השביעי ק"ק בעדן אלא בשביל הרחימו של היכל הרצון שהן מ"נ דצדיקים ברחימו ונשיקין דכאן יורד וכן השעשוע דקב"ה עם הצדיקים בג"ע שיורד לעדן ברחימו דצדיקים שבגן כמ"ש בפרשת ויקהל והרבה מקומות וכל המ"נ הוא כאן סוד המים דכאן דמעלה רוחא בסוד ורוח אלהים מרחפת על פני המים והן בתולות אחריה רעותיה מובאות לך כמ"ש בפרשת פקודי דף רל"ח ע"א דההוא רוח החי' בטש בכולהו ובההוא רוח מסתלקי כלהו דכתיב ובהנשא החיות מעל הארץ כו' סליק לאלין ארבע דתחות האי חיה ואינון סלקי לה לעילא עד דמתיין לה לגבי' זהרא עלאה כו' ובפרשת ויקהל דף קצ"ז ע"ב ויקהל משה דא רזא דשמים, את כל עדת בני ישראל אלין אינון תריסר משריין עלאין קדישין כו', כל נדיב לב אלין אינון ארבע משריין עלאין דבכללא דלהון כלילן כל אינון שאר משריין כו' ואינון תריסר בכללא חדא, זהב וכסף כו' אלין אינון תריסר משריין עלאין דכלילן כלהו כחדא בכללא דארבע דאקרון חיות הקודש כמה דאתמר וכלהו אלין סלקין לכרסייא קדישא לאעל' לה לעילא לאתחברא בבעלה בגין למהוי כלא חד כו' ואתחבר' אתתא בבעלה כו':

אלין ארבע מתפרשין כו' לכל סטר. כמ"ש בפרשת בהעלותך ובפרשת פקודי דכ"א מתחברן עמו שנים ברזא דד' דגלים, ג' שבטים לכל דגל, י"ב שבטין, ג' לכל צד. וכ"ה בכל דרגין עד אין תכלית כלהו מתפרשין לתלת תלת כמ"ש בפרשת פקודי דף רכ"ח ע"א כל סדרא וסדרא לאו איהו אלא בתלת תלת סדרין אינון דמתפרשין לכל סטר לד' סטרי עלמא וכל סדרא וסדרא דאיהו לכל סטר תלת סדרין אינון ואוקימנא כו' ע"ש וכן אתוון **דאדני** במילואם. והן ג' הויות הידועים ד"פ ג', וכמ"ש בתז"ח דף ע"ח ע"ג עי"ש:

כל אינון כו' דאתעבידו חד. ר"ל כל היכלין ורוחין ונהורין שבהיכלות תתאין כלהו כלילן באלו וסלקין כלא הכא עד דאתעבידו כלהו חד כאן ונכללין ברוח של זה ההיכל:
וכדין האי רוחא כו' לאתחבר' בהדי'. ר"ל רוח זה שכולל כולם כנ"ל אז כאשר נכלל מכולם שהם מ"ג לו אז מזומן להתחבר עם ת"ת דדכורא שכולל גם כן ו"ק כידוע וכמ"ש לקמן:
כיון דאתקשרו כו' בחבורא חדא. עכשיו הולך ומפרש בפרטות מ"ש למעלה כל אינון תתאי כו' וכדין האי רוחא דכליל כו' ואמר כיון דאתקשרו כל היכלות בו אז תשוקתו להתחברא בשמים ואז אמר ישקני כו' נגילה ונשמחה בך עלמות אהבוך כל היכלין דלתתא, ואז הן שלימו בחבירא חדא. ר"ל כל היכלות בעצמן בסוד שמו אחד בשכמל"ו, ו"ק דנוקבא ביחודא חדא:

דף מה.

וז"ש **כיון דהאי רוחא אתחבר בהדייהו כו' רחימו דא בדא**. ר"ל שמעיקרא אמר כל אינון תתאי כו' והן ד' דרגין תחלה להכלל כל הרוחין ברוח זה, ואח"כ להתאחדא עמיה ואח"כ לסלקא רוחא דא דכליל כל רוחין לשמים ואח"כ להתחבר בשמים. וז"ש **כיון דאתקשרו כלהו כו'** זהו כללת הרוחין בו, **וכדין כו' בחבורא חדא** זהו (כלילת) כל הרוחין זה בזה וכלהו בזה הרוח וזהו סוד הייחוד של בשכמל"ו:
כיון דהאי רוחא כו'. הוא לסלקא בשמים:
כדין שמים אתחבר ברוחא דא כו'. הוא התחברות בשמים בחבורא אחד שזה הוא ברזא דה' הוא האלהים, ועד כאן הוא רזא ה' אחד ושמו אחד ברזא דייחודא:
כדין כל אינון היכלין וכל אינון כו' כל חד וחד מאינון כו'. ר"ל כמו שבהיכל הרצון נכללו כולם כל היכלין ורוחין דו"ק כן בת"ת שמים גם כן נכללו כל הו"ק והוא בייחודא דשמע ישראל, וכאשר מתייחדין היכל הזה עם שמים כל אחד מו"ק אתחבר בהיכל השייך לו וכן רוח דכל א' דו' קצוות ברוח דהיכל השייך לו:
ומפרש ואזיל **שמים דאיהו רוחא כו' אברהם דאיהו כו' יצחק כו' שאר נביאים כו'** שהן נצח והוד **יוסף הצדיק עמודא דעלמא כו'** צדיק יסוד עולם כו':
ואמר **לאתנשקא לאתחברא לאשתלמא כו'**. שהן ג' דרגין קשירו דא בדא בסוד הנישוק ואח"כ להתאחד' שיהיו שניהן אחד, ואח"כ לאשלמא מה שחסר להן והן ג"ר כידוע, וכמ"ש לקמן ע"ב "כדין נשמתא עלאה דכלא אתי' מלעילא ונהיר לון והוו נהירין כלהו בוצינין כו' עד דההוא נהורא עלאה אתער וכלא עאיל כו' רעותא דלא אתפס כו'", והן ג"ר בסוד נשמה שכולל יח"נ שזהו אשלמות דלהון ועד שנעשה א' לא נחית עליהן

עתיקא קדישא ולא שריא עליהן נשמה בכ"מ דלית דו"נ כו'. וז"ש לאתנשקא דא בדא סוד התכללות רוחא ברוחא בסוד אהבה, ד' רוחין, ועדיין הן ד' רוחין. ואח"כ לאתחברא דא בדא בייחוד א' גמור, ה' הוא האלהים. ואח"כ לאשתלמא דא בדא, לאשלמא ג"ר והן בסוד ג' דרגין חב"ד חג"ת נה"י, הקישור בנה"י, ואפילו בנישוק הוא בג"ת דרוח שכל קישור הוא בה"י בצדיק. והחיבור הוא בחג"ת בסוד תרי פלגי דגופא ושם הוא החבור בתחלתן ד"ו פרצופין לאשתלמא בחב"ד כנ"ל:

ורזא דא וישק יעקב לרחל כו'. כמו שהאבות הן בחג"ת דדכורא כן האמהות שרה רבקה רחל בחג"ת, ג' היכלות ד'ה'ו' אלו, וכמו שיעקב סליק בב' דרגין יעקב וישראל, ת"ת ודעת כן לו ב' נשים, רחל נגד היכל זה ולאה היא אמו בדעת בק"ק בפרכת אשר שם. וז"ש וישק יעקב לרחל שמים ברצון בנשיקה:

אברהם דאיהו ימינא. בסוד ויעל הנגבה חסד לאברהם:

נטיל כו' רוח דאקרי אהבה. כמ"ש אברהם אוהבי:

וסימניך הנה כו' ושפירו כו'. ששם השדים כנ"ל, וכן כל נאה הוא בחסד טורנא יאה ובסימא:

יצחק כו'. בסוד ופחד יצחק כמ"ש לולי אלהי אברהם ופחד יצחק היה לי, ר"ל שכולל שניהן בסוד איש תם יושב אהלים, ואמר אלהי אברהם שסוד 'אלהי' בחסד כמ"ש בסבא: ואמר **ולאשתלמא דא בדא**. שהוא סוד שלימו דינא בזכותא כמ"ש פרשת פקודי דף רנ"ז ע"א (ח"ב רנז, א) כד נטיל יצחק היכלא דא כדין כלא לטב דינא בזכותא כו' בגין דלית שלימו דדינא אלא בזכותא, דא בלא דא לאו איהו שלימו, דינא בזכותא דא איהו שלימו דמהימנותא כו' בגין דכד קיימא דינא בזכותא כלא איהו בחבורא חדא ועילא ותתא בשלימו כו'. וז"ש **למהוי כולא חד כדקא יאות**:

שאר נביאים כו'. וכלא לא נטלין אלא רוחין דהיכלין דכלילן בהיכל הרצון בסוד הנשיקה רוחא ברוחא. וז"ש **תרין רוחין כו'**, וכן בכל היכל אמר רוחא כו' ולא הזכיר ההיכל אלא סימן מאיזה ההיכל נוטל הרוח:

יוסף הצדיק כו' היכלא דספיר. שספיר הוא כולל כל ג' גוונין דקשת כמ"ש בפרשת נח דף ע"א ע"ב (ח"א עא, ב) גוון ירוק גוון סומק גוון חוור גוון ספיר דאתכליל מכל גוונין הה"ד כמראה הקשת כו' חיזו דגוונין דכלא ובגין כך את קשתי נתתי בענן, מאי קשתי כמה דאתמר ביוסף דכתיב ותשב באיתן קשתו בגין דיוסף צדיק אקרי ובגין כך קשתו דא ברית דקשת דאתכליל בצדיק וכו' ולכן נקרא היכלא דספיר:

ואע"ג דכתיב ותחת רגליו בגין יקרא דמלכא והכי הוא ודאי. ר"ל דכתיב ותחת רגליו שמשמע שהן תחת רגליו וכאן הוא אומר דאתחברן דא בדא והן בשוה, הג' היכלין הראשונים עם רגליו רגלין ברגלין, אמר בגין יקרא דמלכא שנעשה כר לבעלה וכמ"ש בז"ח דף נ"ב ע"א (זהר חדש פ, א) אע"ג דאנא בשחותא לגבך כו' עי"ש וכמש"ל:

ולבתר עמודא דא נטיל כו'. ר"ל בהיכל ק"ק שוא נקודת ציון שלה והוא זיווג דו"נ והוא בסוד מלכא דשלמא דיליה ושם ברוחא מתמלא מעלמא עלאה ברזא דרזין כמ"ש למטה:

עד הכא מתחברן דרגין כו' ה' הוא האלהים. ה' דכורא, האלהים נוקבא, והיא ה' של השם באצילות, אלהים בהיכלות אלו בבריאה. וכידן מתחברין יחד ה"א עם אלהים כמ"ש בפרשת בראשית דף כ' ע"א (ח"א כ, א) בקדמיתא אתרשים איהי לעיל באתוון דשמא קדישא את רביעא' דילי' ולבתר אזעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלהים ועכ"ד סלקא לכל סטרין לעיל באת ה"א בחבורא דאתוון דשמא קדישא כו' וזהו "**האלהים**", וכל ייחודא הוא ברזא דרזין נקודה הפנימית שמו דאתפשט בהיכלין בכל דרגא ודרגא והוא אלהים כבוד מלכותו דאתפשט בבריין וכ"ה בכל העולמות ברזא דאלקות נשמה הפנימית. וכ"ה בנביאים בעת הנבואה איש האלהים, חוץ במשה שהיתה זאת תמיד עמו, מארי' דביתא, כלת משה. ואפילו באבות ויעל מעליו אלהים, והן מרכבה לזאת המדרגה והוא שנקרא כסא הכבוד וזאת היחוד הוא ושמו:

זכאה חולקי' כו'. כי דו"נ הן עוה"ב ועוה"ז שעליהן נאמר בי"ה צור עולמים, ביו"ד דכורא עוה"ב, בה"א נוקבא עוה"ז כידוע:

ואמר **הוא** שיחודא הוא על ידי הנעלם, עתיקא קדישא, שבו מתלבש אין סוף כמ"ש בתיקונים ולייחדא לון כחדא בייחודא דאיהו יחיד נעלם דמחבר לון ומייחד לון כחדא דעלת העלות לא נחית עלייהו אלא כד איהו עם בת זוגיה ואז נחית עלייהו וכמש"ל (בהיכל ז') כד מתחברן כלהו רוחי דא בדא ואשתלימו דא עם דא כדקא חזי כדין אתער רוחא עלאה נשמתא (כו' עיי"ש עד) עד דאתעביד כלא חד. ועתיקא קדישא נקרא "הוא" כמ"ש בספרא דצניעותא בפרק ב' הוא אקרי מאן דסתים ולא שכיח הוא מאן דלא אזדמן לעינא:

הכא הכרע' כו' ונפילה באפין. שכאן כלולין כל הששה היכלות ועיקר של היכל זה הוא נפילה דאפין שכאן הוא הראש והפנים כמ"ש לעיל, וזהו סוד במשה ויפול על פנו בכל פעם בדרגא דיליה:

לאמשכא רעותא דרוחא עלאה נשמת' דכל נשמתין דאיהו תליא לעילא עד א"ס דמני' כו'. שכל היחוד הוא בו' קצוות, בין דנוקבא שהוא (לחבר) שש היכלות אלו, בין

דדכורא ו' קצוות ששם מגיע הפגם ושם מגיע מעשה התחתונים. וכל הייחוד הוא לחבר ששה היכלות אלו בו' קצוות של האצילות שנוק' דאצילות מתלבש בהיכל ק"ק ושם עלמא דילה וששה היכלות הן בו"ק בו"ק דילה, וכשו' קצוות של דכורא מתחברים בו' קצוות של נוקבא בהיכלות אלו אז יורד נשמתא עלאה בינה שהיא נשמה ומזדווג עלמא עלאה בעלמא תתאה, בינה בהיכלא שביעאה, ובינה כולל ג"ר שהן ג' נשמתין נח"י, ובהן מתלבש אין סוף רישא דלא אתיידע שנקרא אין סוף, והוא חכמה דרדל"א שממנו מתפשט קוטרא עלאה דלא אתפס. וכמו שכל ברכאין נפקין מחכמה משביל שלו כל השבילין כן מיסוד דחכמה דל"א יוצא הכל ממנו והוא נק' אין סוף ששם אין אפילו בחי' כלי שבחי' כלי הוא מבינה בסוד האותיות ולכן מעתיקא קדישא מתחיל בחינת כלי מיסוד דבינה דל"א, משא"כ בחכמה דשם, וכן אינו מתלבש בשום דבר. וז"ש **דמניה נפקי נהירו וברכאן כו'**:

כדין לכ גז"ד מתבטלין וכל רעותא אתעביד לעילא ותתא. כמ"ש שנושאין פנים בעבורו למעלה כו' למטה כו' והוא בסוד ישא ה' פניו כו' וז"ש **וכל אנפין נהירין כו'** בסוד יאר ה' פניו כו' והוא בסוד ותגזר אמר וכו' וכמ"ש בפרשת פקודי עי"ש:

אשרי העם שככה לו. בבריאה ששם נשמות ישראל וחלקם:

אשרי כו'. באצילות:

סליק בס"ד ביאור היכלות דפרשת בראשית

(**תהלים**, **כג**) **בנאות כו'**. הוא פשטא דאורייתא מאכל בעירין כמ"ש בתז"ח שהוא סוד מצמיח חציר לבהמה:

על מי מנוחות כו'. הוא רזין שהוא נהר היוצא מעדן ושם הוא המנוחה, שש שנים יעבוד בשית סדרין ובשביעית כו':

נפשי ישובב. בשעת מיתה:

ינחני כו'. הוא הדרך לעוה"ב שהולכין ג' ימים וז"ש במעגלי צדק כמ"ש צדק לפניו יהלך כו' והלך לפניך צדקך והוא דרכי ג"ע, פתחי לי שערי צדק כידוע, אלא שצריך לילך דרך הגיהנם וז"ש גם כי אלך כו' וכמ"ש כי תעבור במים כו' כי תלך במו אש כו' שהן ב' מיני גיהנם ובמה ניצול מהם במשפט וצדקה כידוע:

וז"ש **שבטך ומשענתך כו'**. שבתך שבט מושל, ומשענת הוא משען לחם ומשען מים צדקה:

ואח"כ סודר ז' היכלין שזוכה אליהן:
תערוך לפני כו'. הוא לבנת הספיר היכל ראשון דמהימנותא שכנגדה עומד שור דסט"א למיחטף הנשמתא וז"ש **נגד צוררי**:
דשנת כו' כוסי כו'. הוא ב' היכלין דנו"ה כמ"ש בפרשת פקודי שבהיכל השני הוא כוסי רויה ובשלישי הוא השמן לאמשחא לנשמתא:
אך טוב וחסד. הוא היכלות חו"ג, ש'טוב' הוא בגבורה כידוע שחילוק בין טוב לחסד שטוב צפון, הטוב בגויה וכמ"ש בהקדמת הזוהר על אות ט' ובז"ח שה"ש נ' ב' וכמ"ש מה רב טובך אשר צפנת כו' בצפון וכמ"ש אומר לצפון תני כו':
ושבתי בבית ה'. הוא היכל הרצון כמש"ש ע"ש בארוכה:
לאורך ימים. היכל ק"ק בבינה, ג' ראשונות ששם אורכא דיומוי:
ענין מלאכים המתחדשים שהן עומדין תחת היכל השני הוא כמ"ש בז"ח רות שהן עולין ה' דרגין עד יובלא בשירתא ושם נתבר תוקפייהו באשא דלהט. והענין שהן מצד שמאל ולכן ל"ל קיומא כמ"ש בזוהר בראשית והן לוים המשוררים והן עולין ג' דרגין מהוד עד גבורה והן שלשים שנה, ואז הן משוררים עד בינה חמישים שנה, ואז נחלשים כי היא מבסם הדינין ואתחלש תוקפייהו ולכן נדחין בפ"א עד מקומם למטה ששם הוא השערים ונעשין שוערים וזהו ביטולם דנחיתו מדרגא לדרגא כמ"ש באדרא רבא וכמו הישן בלילה כמ"ש בפרשת בראשית והן שנבראו ביום שני. ועיין בפרשת תרומה קמ"ד ב' (ח"ב קמד, ב). אבל אותן שנבראו ביום ראשון א"ל קיומא יתירא כמ"ש בז"ח ריש פרשת בראשית:
סוד ד' מלכיות ג' הראשונים נגד נה"י ששם אחיזתן ברגלין לבר מגופא כמ"ש באדרא רבא אבל חיה הרביעית א' שקולה ככולהו וקשה שאחוזה במדת אביו והיכלו שאוכלת בזכותו ועליו נאמר זדון לבך השיאך כו' אם תגביה כו' והמלכיות כסדרן ממטה ולכן הן בזמן הבית כמ"ש בפר' פקודי רנ"א א' (ח"ב רנא, א) ששם הבית ומתגברין עד ההיכל הד' א' כנ"ל ומשם אורידך כמ"ש כורסיי' שביבין כו' דינא כו' שלטנהון העדיו כו' שהוא הכל בהיכל הד' כמש"ש ששם מעבירין השלטנות בנהר דינור כמ"ש בפרשת שמות וש"מ. וב' מיני חיות הן א' בנה"י וא' בחג"ת כידוע, ואותן שבנה"י הרקיע שעליהן הוא בין נה"י וחג"ת הוא מסך הפתח והכסא הוא היכל הד' כורסיי' שביבין ואדם על הכסא בהיכל הה' וחיות של חג"ת או שבהיכל הרצון הרקיע שעליהם הוא הפרכת והכסה בבינה בהיכל ק"ק ואדם שעליו בחכמה. ולכן אמר על מ"ס כורסיי' דשביבין נגד בינה שאוירא הוא חכמה:

יתר הליקוטים יבואו איה"ש בסוף היכלות דפרשת פקודי ובסוף החיבור.

דף מו:

ת"ח נקודה חד אית כו'. הובא בבאוה"ג לעיל דף ו' ע"א ד"ה ועלה שריא ההוא כו'. עי"ש מ"ש בזה. (ש"ל):

דף מט.

ויבן ה' אלהים אוף הכי בשם מלא דהא אבא ואמא אתקינו לה עד לא אתת לבעלה את הצלע וכו' אבל או"א אתקינו לה לאתפייסא בעלה בהדה ויביאה אל האדם מהכא אוליפנא דבעאן או"א דכלה לאעלה ברשותא דחתן כד"א את בתי נתתי כו' מכאן ואילך בעלה ייתי לגבה. [כתב הרד"ל בשם הרמ"ש וז"ל ושמעתי מתלמידיו ששמעו מפיו כי באש יש מעלה וחסרון, כי מעלתו שהוא חם שכל התולדות שבעולם בא מכח החמימות. וחסרון שלו שהוא יבש. וכן מים שהם לח וקר. הלחות הוא מעלה וקרירות הוא חסרון, כי אדם כשהוא מתקרר ויוצא ממנו חום הטבעי הוא מת. והרוח יש לו ב' המעלות כי הוא חם ולח והעפר יש לו שני החסרונות שהוא רק ויבש ואין לו שום חיבור עם הרוח שזה תרתי למעליותא וזה תרתי לגריעותא. ואין שום אופן שיתחבר ויתפייס הרוח שהוא הזכר עם העפר שהוא הנוקבא שהם שני הפכים. ולכן נכון הוא שאביה ואמה יוליכו לחופה להכינה שתהיה ראויה להתחבר עם בעלה כי כל אחד נותן לה מחלקו, ר"ל אבא שהוא מים נותן לה כח הלחות מחלקו ואמא שהיא האש נותנת לה כח החמימות מחלקה, ובזה יש לה חיבור עם הרוח דכורא חם ולח:

והבן זה מאד כי זה מדבר בתחתונים ומרמז בעליונים. וכתב הרמ"ש ואי הבנתי דבר מתוך דבר שמובן בזה המאמר הזוהר הנ"ל דאמר או"א אתקינו לה לאתפייסא בעלה בהדה. ונ"ל הד"ל שבזה יובן מה שנמסר במסורת שמן (שמואל א יח, א) "ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד" כתיב "יהונתן" כי בזה הוא חם ולח ויש לו התקשרות בנפש דוד שהיא יבשה]. והבן:

דף נא.

ת"ח בשלהובא דסלקא כו'. כל המאמר הובא לעיל בביאור הגר"א בהיכל ג' דבראשית (מ"ג ב') ד"ה ות"ח אלמלא כל אינון גוונין כו'. עי"ש ועיין בפי' על ספר יצירה (פרק א') במ"ש על כשלהבת קשורה בגחלת. (ש"ל):

דף נא:

במ"ה גווני זיני נהורין כו'. ידוע שהוא שם המפורש וסודו בנקודין שהן י' רקיעים ומ"ה מאורות. והוא סוד ה"ן לה' אלהיך השמים כמנין הן כמ"ש ונקודתם הכל בת"ג:

אָלֵף בֵּית גִּימֶל דָּלֶת הֵא וָו זַיִן חֵת טֵת יוֹד כָּף לָמֶד מֵם נוּן סָמֶךְ עַיִן פֵּא צָדִי קוּף רֵישׁ שִׁין תָּיו

והכלל אות השני מכל אות הוא לעולם בצירי חוץ מצדי, ויוד ונון בחולם, וקוף בשורק. ועוד ה' כפולים בהם יו"ד אותיות ב' רקיעים (בהדרת קודש איתא בזה"ל. יו"ד מאורות ב' רקיעים צ"ל ומהם ב' רקיעים). והן סוד ע"ב שהן ס' של אותיות מטתו שלשלמה כו' וי"ב של הכפולים שהן פנימיים. וכ"ה באותיותיהם כמ"ש בז"ח ש"ה ס' נהורין וי"ב רקיעים שחמה מתנהגת בהן והן גם כן ביסוד שהוא (נתן) [צ"ל וא"ו. המסדר] השני גם כן בו י"ב רקיעים בסוד זה האיש. והכלל כל תנועה שנית בצירי לבד מצדי, ויוד ונון בחולם, וקוף בשורק. ומ"מ כולם מלאים בג' נקודות והן עד למד שהוא החצי, ועד יו"ד כ"ח נגד פרקין דאצבעין וכן באותיות. [*) המאמר המוקשה הזה ביארו הרה"ג המסדר נ"י ואיה"ש יבא ביאורו בסוף הספר]:

דף נה:

אלף ות"ק מפתחאן. ידוע שסוד המפתחאן הוא בשם הוי"ה כמ"ש בפרשת תרומה, וכל אות של הוי"ה יש לו אורות ומפתחות כמנין אות ההוא ונכללים זה בזה. שה' ראשונה יש לה חמשים מפתחות שנפתחים חמשים שערים בה כמנין י' פעמים ה' כמ"ש בזוהר ובתיקונים. וכשנכללים בוא"ו הוא ש' מפתחות, אות דקשוט דאבהן. וכשנכללין בה' אחרונה הוא אלף ות"ק. ולכן ביד הנער מט"ט אלף ות"ק מפתחאן שהוא משמש לה' אחרונה כמ"ש בספרא דצניעותא פרק ה' עי"ש:

דף נט:

אלה פסל את הראשונים. שכל תולדות הראשונים לא אתקיימו וכשמ"ו עד שנתחבר נח בתיבה:

תיבה דא ארון הברית. שארון נקרא תיבה כמ"ש (מגילה כה, ב) מכרו ב"ה לוקחין תיבה והיא ק"ק שבה:

ועד דאתקיים בי' ברית. שנכנס לדרגא דא וזהו סוד הקמת ברית לעייל לתיבה דלא עאל בה אלא כד איהו בתוקפי' בסוד משכיל לאיתן שבהיותו איתן אז משכיל עייל במוחא:

נח איש צדיק הכי הוא ודאי. שקשה קושית המפ' דאין לו שייכות איש צדיק עם אלה תולדות נח. ולפי פירושו שפיר לפי שהוא איש צדיק ואת האלהים התהלך נח כמש"ו:

ברית שלום כו'. ר"ל שיסוד נקרא ברית שלום. ורצונו וז"ש תמים היה בדורותיו כמש"ו תמים כו' הוא אשלים לכולהו והוא כו'. וכ"ז טעם לאלה כו':

וע"ד ונח מצא חן כו'. וכן ביוסף וימצא יוסף חן בעיניו והוא חוורא דעינא עלאה דמסתחיין עייניו תתאה ומתפקחין וזהו דרגא דיוסף, בן פורת עלי עין כמ"ש באדרא רבא, ואז וראיתי' לזכור ברית עולם כו' וזהו מציאות חן בעיני ה':

התהלך לפני והיה תמים (**ואתנה כו'**). ואמרו (במדרש שוח"ט) מכתם מכתו תמה וזהו הכל הוראה על היותו דרגא דצדיק:

ולא בדרין דעלמא כו'. ר"ל לכך נאמר בדורותיו ולא בדורות. ש"מ דורות שיצאו ממנו ולא מעלמא וז"ש ולא בדרא דעלמא:

כמד"א ומשם יפרד וכו'. כמש"ל דף ס' ע"א ומתמן אתבדרו לכל ד' רוחי עלמא וזהו והיה לארבעה ראשים. והענין שד' הראשים הן ד' רגלי המרכבה, ד' חיות, והן ג' אבהן ונגד מלכות י"ב שבטים שהן י"ב תחומין דילה ולהן נתחלק הארץ וזהו אחר שנתבסם בימי אבות ובימי נח שעדיין לא נתבסם נגד ג' אבהן ג' בני נח. ונגד הרביעי כתבה תורה וחם אבי כנען ומאלה נפצה הארץ כנען עם י"א בניו שהן י"ב אומות כידוע. ולהן נתנה הארץ מקודם ארץ כנען. ויצא מחם כי לילה מסט' דחשך והם כסדר חג"ת שלכן הקדים הכל לשם (ר"ל שתמיד מזכיר שם תחלה מפני שהוא חסד. המסדר), ושמם מוכיח על חג"ת. וחם נתקלל בעורו שיצאו ממנו הכושים מסטרא דחשך וכן יצאו מהם ע' אומות כמו ע' נפשות מהאבות:

דף ס.

ות"ח משיעורא דתיבותא כו'. שנח בתיבה הוא כלילת הוי"ה באדנ"י והן גימטריה ש"פ י' פעמים א', ה' פעמים ד', ו' פעמים נ', ה' פעמים י'. וכן ארך התבה עם רחבה וגבהה. והענין בפרטיות כי ג' אמות אמ"ש הן ג' עמקים גובה, ארך, רחב. והן אותיות השם י"ה גובה, ו' אורך, ה' רוחב. וכלילת י"ה בא"ד הן שלשים קומתה. ו' פעמים נ' הוא שלש מאות אורך התיבה. ה' פעמים י' הן חמשים רחבה. והוא **שלו"ם** עם ד' אותיות. ברית שלום דמבסם לנוקבא א"ת ה' גבורות בה' חסדים שהן א"ש ומי"ם. וזהו סוד המשל ופחד עמו עשה שלום. "המשל" הוא שע"ה חסדים וע"י עשה שלום **עשה** דייקא. והענין שביסוד נכללין ה' חסדים זה בזה והן כ"ה [רתיכין של י"ה. י"ה פעמים כ"ה גימטריא שע"ה, ועם ה' דנפקין מינה] הוא ש"פ נהורין של חסדים:

תוספתא. ד"א אלה תולדות נח בגין דהו' צדיק שבח ליה תרין זמנין. ר"ל בזמן שהיה בדרגא דיסוד, כי יסוד נקרא חי וקים, חי בתרין עלמין בעוה"ז ובעוה"ב כי הוא קיים תמיד בנוקבא וחי בעוה"ב מלכא דשלמא דיליה. וזהו סוד דוד מלך ישראל חי וקים, ובסוד אגורה באהלך עולמים והולך זה הסוד גם כן על דרך הראשון:

מתעטר מעילא ומתתא. ר"ל מ"ד ומ"נ:
מעילא מאתר עמיקא דכלא. ר"ל מן הדעת שהוא חו"ג והן ב' עטרין דיליה והדעת נקרא עמיקא כמ"ש באדרא זוטא בחד רישא עמיקא דבירא, ר"ל של בינה שהיא באר מים חיים:
מתעטר מתתא במה בנשמתין. הוא מ"נ:
כדין אתוסף חיים כו'. הן המוחין שנקראים חיי המלך:
אתר מקדשא כו'. הוא חכמה דמלכות, שבז"א נק' קדש ובה מקדש ובה אתברירו מ"נ במחשבה. וזהו **ואתכלל כו' מכל סטרין** כנ"ל:
ובירא אתמליא. הוא בינה דילה שנק' בירא כנ"ל ונתמלא מן החכמה:
וימא אשתלים. הוא הדעת שנקרא ים כמ"ש ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. וכן במדורין הים בהיכל הששי שם הדעת:
וכדין יהב לכלא. הוא בחי' רביעית שמקבלת ונשלמת מכולם:
כתיב שתה כו' אלא אתר כו'. ר"ל במלכות ד' בחי' יש חגת"ם, חג"ת נאחזו בה האבות ומלכות שלה היא אבן מאסו הבונים שבה נאחז דוד ולכן נק' עני שמלכות דילה היא לית לה מגרמה כלום וזהו בורך ובארך. ובארך הוא מקום האבות חג"ת דילה. ובכל האבות כתיב שחפרו בארות. ובדוד כתיב מבור כו' כמש"ל ומדת דוד נקרא דלת ושל האבות ה"א בג' קוין חג"ת צורת ה"א:

דף ס:

ד"א שתה מים כו'. הענין דמים הוא בסטרא דאתייהיבת מסטרא דימינא כדאיתא בזוהר חדש ש"ה וזהו ונוזלים של אברהם תשתה מיצחק ע"י יעקב שהוא מקבל מהם, וכל זה הולך על לשון הראשון רק שכאן ביאר בפרטיות הג' אבות ושם ביאר הבאר ג' אבהן בכללא. ובזה אתפרש הפסוק הנ"ל "טוב איש" שהוא טוב בעטרוי, "חונן ומלוה" לבירא דלית לה מגרמא כלום, "יכלכל דבריו" הוא בארא והן ג' מדות של האבות ולזה אמר "דבריו" בלשון רבים. ולכן בזה אמר "יכלכל" שזה שייך אף בעשירים ותמיד יכלכל אותם שאינן חסרים כמו ויכלכל כו' לפי הטף. משא"כ לסטרא דדוד שאינו רק מלוה וחונן כמו לעניים. ואלו "במשפט":

דף סא:

בארבע סטרין. כנ"ל בדף הקודם אלא ארבעים יום כו' ובפרשת פקודי כמש"ל:

דף סב.

דא זכאה כו'. וכן נר"נ. כי הנשמה אין לה חטא כלל והיא מסתלקת אפילו קודם מחשבה של החטא, וכל החטאים בנפש והיא מתלבשת כולה בקליפה נפש כי תחטא, ורוח אינו מסתלק ואינו מתלבש אלא נפגם:

בין טורי פרודא. ר"ל בעולם הבריאה שהוא עולם הפרוד כמ"ש בפרשת בראשית דף כ"ב ע"א (ח"א כב, א) כד מטי לעלמא דפרודא כו' דא אדם דבריאה כו' עי"ש. ואמר בפרשת פקודי דף רמ"ו ע"א (ח"ב רמו, א) כד ההוא רקיעא עלאה נהר דנגיד ונפיק מעדן אפיק נשמתין כו' עי"ש עד כדקא יאות. ואלו הב' רוחין נקראים הרים כמ"ש שם דף ר"ס ע"א (ח"ב רס, א) תרין רוחין דקאמרינן אלין אקרון תרין טורין כו' עי"ש. וז"ש בין טורי פרודא:

ואמר **נפקאת ועאל בין כו'**. שנפקאת מהיכלא שביעאה ששם הוא עולם הייחוד. והפרוד מתחיל מהיכל הרצון ששם ארבעה ראשים אבל היכל ק"ק נכלל באצילות כידוע. ושם בין טורי פרודא נתחבר ברוח ששם תחל' היצירה. וז"ש **ואתחבר רוחא כו'**. וזהו התקשרות רוחא בנשמתא ונפש ברוחא, כי מלכות של בריאה כתר דיצירה, וכן דיצירה בעשייה, ושם התחברותם:

נשמתא שריא כו' והיא מדורא כו'. כי הנשמה אינו מתלבש בגוף כלל רק מסייע מלמעלה. וז"ש (יומא לט, א) אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה. (שבת קד, א) הבא ליטהר מסייעין אותו. וזהו הנשמה שמסייע אותו שנותנין לו והוא מזלא של האדם ונקרא מזלא דנשמה מבינה והיא אתכלילת במזלא דכל ג"ר נכללין במזלא ונשמה כולל ג"ר. וכן הי"ג תיקונים כולם משתכחים בעלמא עלאה בינה. וכל בעל חי יש לו נפש ורוח אבל נשמה אין רק לאדם וז"ש (בבא קמא ב, ב) אדם דאית ליה מזלא: וז"ש **ודכיאן לי' ומקדשין ליה**. ואעפ"כ (ר"ל שאף על פי שיש לו נשמה צריך שתסייע לו ויתוסף הארה בנשמתו. המסדר) שכמה בחינות הן בנר"נ:

תוספתא. מתבר טורין וטנרין. הוא סט"א הנאחזת בזו"נ שהן ס"מ ונוקביה והן יש להם אחיזה בנפש ורוח. אבל הנשמה מתבר אותם. כמו הבינה שנקרא עלמא דחירו. וכד אתגלייא על בנין אז מתבר כל הס"א, כן בנשמה. וס"מ נק' טורין ונוקביה טנרין כמ"ש בתז"ח דף ע"ה ע"ב מאן נפש אויביך כו' עי"ש:

חד דכלילא בתרין בגויי. ר"ל הנשמה שכולל נפש ורוח כמו הבינה שכוללת בתוכה זו"נ מלבד זו"נ עצמן. כן הנשמה. ואמר **בגויי** שעד כאן מדבר בשרשם בספירות ועכשיו מתחיל מנר"נ ששוכן בתוך האדם:

דף סב:

מאי דינא דגיהנם אשא ותלגא. שהוא ששה חדשים באש וששה חדשים בשלג, וכן היה המבול משפט י"ב חדש כנגד י"ב חדש בגיהנם. והטעם על משפט זה כי העון של רשעים נוגע בשמים [וארץ] כידוע בסוד יגלו שמים עונו וארץ כו' העדותי כו' והרבה פסוקים (שמים נבראו מאש וארץ נבראה ממים משלג שתחת כסא הכבוד כמ"ש בספר יצירה) וכן הם חוטאים בנפש ורוח שהם משם והן זו"נ (שהן נגד זו"נ כמ"ש בספר יצירה שמים וארץ שית סטרין דלהון בסוד שמע ישראל ובשכמל"ו כידוע) ובכ"א יש ששה חדשים כידוע בסוד ו' חדשים של יה"ח, ו' חדשים של יה"ג (כידוע בסוד שבעה ושבעת מוצקות ועיין בתיקונים ת"ע). והן בששה מדורין של הגיהנם שהן כפולין בכ"א חדש עד שאול כמ"ש לעיל. ובדכורא הוא מים ובנוקבא אש כידוע בסוד מ"ד לבן ומ"נ אדום, והן נגד חו"ג, ואביו מזריע לובן, אמו מזרעת אודם כו', ולכן נידון בשניהם. וע"ל דף ס"ח ע"ב (ח"א סח, ב) אר"י כו' וכן יה"ח ויה"ג כמ"ש בספר יצירה חום בשנה כו'. שית חדשים של דכורא ביה"ג וזהו תלגא ו' של נוקבא ביה"ח אשא. וזהו המחלוקת אם בניסן נברא העולם או בתשרי, תלוי במחלוקת שמים או ארץ נבראת תחלה. והבן:

דף סג:

דאקרון המון העם. ר"ל המון גוים ואברהם הוא אב המון גוים והוא שליט בחג ומדתו מים ומסטר' דיליה אנן שלטין עלייי':

דף סד.

ה"נ אית לתתא רזא ותקונא כו'. אחיזת נחש בסיהרא הוא במלכות דבריאה שהיא חוה נוקבא דאדם דאתפתי בנחש כמ"ש בפרשת בראשית דף כ"ג ע"א (ח"א כג, א) דעתיד למחטי קמך באתתא דיליה כו' וחשך נקרא שמאלא, חשך דבריאה, ושם הוא פגימו דסיהרא שתחתי' מצולות ים, זו"נ דסט"א. אבל באצילות וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים, כידוע:

מרציץ על המים כו'. ר"ל המים הזדונים כמ"ש לעיל. וז"ש **למיהב לון כו'**:

דף סה.

אר"ש ארימית כו' דכד רעותא עלאה לעילא קיימא כו'... **יתיר לעילא**. הענין כבר כתבנו שהגילוי מתחיל מיסוד של פרצוף העליון ונעשה כתר ודעת בתחתון והוא יסוד דבינה. וכתר של א"א בו נתגלה יסוד דבינה דרדל"א ושם בוצינא דקרדינותא בטלא דבדולחא ואוירא עלאה דלא אתפס כלל לעלמין שנק' אין סוף. וכאן מכנין אין סוף הוא ביסוד דחכמה דרדל"א. ושם שירותא להההוא צניעו דלא אתדבק ולא אתיידע. והענין

כי כל בחי' החסדים לאתפשטא עד אין סוף ואין תכלית, ובחינת הגבורות לתת מדה ומשקל. ולמטה בהתפשטות האוירא הוא בתוך כלים ובתוך ניצוצא. דכל ניצוצא שורש המשחתא. משא"כ שם הוא אין סוף. וכאן קורא בזוהר אין סוף, שלמעלה למעלה אף בזה השם א"א לקרות, ואף באדם קדמון כידוע. ואמר בתז"ח דף ע"ט ע"ג דההוא אוירא נפקא מא"ס. וכאן אין גילוי כלל אפילו בתורת רישא והוא אוירא דכיא דלא אתפס כלל כמ"ש בז"ח ש"ה ונק' אין סוף בכל בחי' שמתפשט האוירא עד אתר דשארי שיעורא דקו המדה כמ"ש במאמר קו המדה. וכמ"ש לקמן וכל אינון נהורין וכו' כלהו אקרון אין סוף. ובז"ח ה' ע"ב בגין אינון ט' דאיקרון אין סוף. ושם ט' ע"ב לט' אחרנין דאינון רזא דאין סוף. ונקרא אין סוף ט' נקודין כמ"ש בתז"ח ע"ט א' תשע נקודין באורייתא כו' אלין אקרון אין סוף. ואמר שם אין סוף דלית שיעורא כו'. והענין כי נקודות הן ברזא דאוירא ואותיות ברזא דבוצינא, ולכן לית להם שיעורא, משא"כ באותיות כמש"ש ומדיד כ"ב אתוון כו' ועי"ש כל המאמר שהולך על זה הקוטב. וידוע שכל פרצוף שירותא מחכמה, לכן רדל"א עיקרו על שם חכמה שבו. ואוירא דבו לא אתיידע כלל, כי כל בחינת אוירא הוא אינו נתפס, והוא נשמתא דספירן נביעו. והוא אין סוף שבתוכם שאמר בה"ת אנת הוא עלת כל העלות סיבת כל הסיבות דאשקי לאילנא בההוא נביעו וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא דאיהו חיים לגופא בסוד והחכמה תחיה בעליה והוא למטה בכל פרצוף בחכמה שבו. וכל התגלמות הוא מצד הבוצינא ולכן בכל פרצוף האוירא נעלם רק מז"א ולמטה משיגין מציאותה לבד משא"כ למעלה, כמ"ש למטה. וכאן הוא ראשית האוירא, ולמעלה הוא בחית כתר (דל"א) [ס"א דרדל"א], ובזה לא ניתן רשות לדבר כלל ולכנות אף בחינת אין סוף, כי הוא סיום דאדם קדמון כידוע בסוד כתר מלכות. ובאדם קדמון מתלבש עלת על כל העלות, סיבת כל הסיבות שאין אנו יודעים לכנות שם שם כלל וכלל: נמצא כי ג"ר דרדל"א מתחלקין לג' בחינות: אחד כ"ע והוא בחינת א"ק וכאן אין אנו אומרים אפילו דלא אתיידע לפי שאין אנו רשאים לדבר בו כלל. וז"ש כאן "רעותא עלאה לעילא לעילא". ואמר ב' פעמים "לעילא" על שלמעלה ממנו:

והב' **על ההוא רעותא דלא אתיידע ולא אתפס לעלמין** והוא אוירא עלאה דלא אתפס לעלמין. ואמר "לעלמין" אפילו כשמתפשט למטה. משא"כ בניצוצא דלמטה ידיעא. וז"ש באדרא זוטא על רדל"א רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתיידע מה דהוה ברישא דא ולא אתדבק לא בחכמתא ולא בסוכלתנותא כו'. והענין כי במקומו הוא לאו רישא כלל וכשמתפשט באוירא דאזדכך והוא נהירו דפריסו אמר ולא ידע והוא ברישא תניינא. ואמר כאן כלא בסתימו כו'. ואח"כ במוחא סתימאה אמר למטה שאפילו המחשבה

עצמה לא ידע. ואמר האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע, וכאן הוא דלא אתיידע שמתלבש בדבר אחר, משא"כ למעלה שלא נתלבש עדיין. [אריך אנפין לא אתיידע למו"ס] ולא אתדבק בחכמתא הוא באבא, ולא בסוכלתנא הוא באמא בכולם הוא נעלם. ור"ל אפילו למטה לא מושג אע"פ שמתעבה למטה. ואמר ועל דא אקרי ברח לך אל מקומך על ז"א כמ"ש שם רצ"ג ב' (ח"ג רצג, ב) גבינין לא קיימין ולא משתככין כו' ועל דא כתיב והחיות כו'. ואמר בספר יצירה פרק א' ע"ס צפייתן כמראה הבזק ודברו בהן ברצוא ושוב כו'. וחשיב ג' רישין דלאו רישא ולא ידע ולא אתיידע. ואמר מה דהוה ברישא דא שהוא אוירא שבתוכו, והוא חסד דמתגלי בפום אמה למטה. והבן זה היטב. ואח"כ חשיב חו"ב כנ"ל:

רישא דסתים יתיר לעילא. הוא בינה יסוד שבה שנעשה רישא תניינא. ואמר דסתים יתיר לעילא לפי שתחתיו עוד רישא תליתאה שסתום גם כן מ"ס. ואינו מדבר כאן על גולגלתא עצמה רק על בינה כנ"ל:

וההוא רישא אפיק מה דאפיק. הוא בוצינא דקרדינותא. וכאן התחלתה דנפיק מיסוד דבינה דל"א כנ"ל:

ונהיר מה דנהיר כו'. הוא אוירא דסתים בקד"א וכאן הוא ראשית התלבשו ולכן בוצינא מתחיל קודם לפי שהאוירא שלמעלה לא אתיידע כלל ולאו רישא שאין מתלבש בא"א, משא"כ הבוצינא במקומה מתלבש. ועל ההוא אוירא אמר בתז"ח שם דההוא אוירא נפיק מא"ס כנ"ל. וידוע שכל נהורא הוא מסטרא דאוירא כמ"ש נהרין ונצצין שהוא אור לבד ואינו נתפס. ועליו נאמר בפרשת בראשית יהי ויהי כן ובוצינא נאמר עליו ויעש כו'. ואמר בריש זוהר בוצינא דקרדינותא נפיק כו' ואמר במאמר קו המדה גליף ונפיק ניצוצא דכל כו'. וז"ש כאן "אפיק". וכאן הוא בהעלם גדול ואינן ידועין לא בוצינא ולא אוירא. וז"ש מה דאפיק ולא ידיע כו'. ועל ההוא אוירא אמר באדרא זוטא דהא רישא עלאה דאסתים לעילא דלא אתיידע פשיט חד טורנא בסימא יאה דאתכליל במצחא ובגין דאיהו רעוא דכל רעוין כו'. ושם וההוא רישא סתימא דברישא דעתיקא דלא אתיידע כד פשיט [כו'] דהוי מתקן לאנהרא כו' והוא אוירא הזה שהוא עטרא דחסד, זהו טורנא. ולזה אמר בסימא יאה דבזה מבסם לנוקבא עט' דחסד כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב (ח"ג קמב, א) דלא אתבסמו עד דאתקין כולא ונפיק האי חסד וידוע שהוא סיבת התיקון, וכל נאה הוא בעטרא דחסד כידוע ובו נתקנו כל הפרצופים והוא הדר וזהו יאה. ואעפ"כ לא התחיל המתקלא עד מ"ס ששם הוא שורש המתקלא בדו"נ כמ"ש באדרא זוטא ויתבאר למטה:

רעו דמחשבה עלאה כו'. ר"ל דמוחא סתימאה כמו הבן מאמו וידוע שהכהן עייל לבית קה"ק לאתברכא מינה וכן מ"ס שם אור החסד דע"י גנוז כנ"ל:

חד פריסו כו'. כמ"ש יהי רקיע בתוך המים. ואמר בספרא דצניעותא פרק ה' להבדיל בין הקדש ובין קה"ק שהוא בין ז"א ובין אמא כמ"ש שם. וכן כאן בין בינה דעתיק יומין ובין ז"א שבו (שנעשה רישא תניינא כנ"ל. והוא מ"ס ששם אור החסד דעתיק יומין כנ"ל לשיטתיה. הגהת תלמידו הרמ"ש):

מטי ולא מטי עד כו' נהיר מה דנהיר כו'. ההוא אוירא כנ"ל:

וכדין ההוא מחשבה כו' וההוא מחשבה לא ידע כו'. ר"ל אפילו מ"ס לא ידע האור שבו:

כדין בטש כו'. ר"ל נהירו דלא אתיידע של מ"ס בנהירו דקד"א והוא זיווג נעלם:

ואתעבידו ט' היכלין להיכלין כו'. הן ט' סמכין דיו"ד שאמר בסתרי אותיות ה' ע"א (זהר חדש ז, ב) ועוד ט' קיימין דיו"ד ונקראים אין סוף כמ"ש שם. וט' הנ"ל הן רתיכין לט' אלו. וז"ש ט' היכלין להיכלין:

לאו אינון נהורין כו'. נהורא הוא נפש כידוע כי נר"נ מתחילין מבינה וזו"נ ונגד חכמה אמר ולא אתדבק [צ"ל ולא אית מאן כו'. המסדר] אפילו חכמה עלאה אינה משגת אותם:

רעותא דכל ט' נהורין דקיימין כלהו במחשבה. ר"ל בחכמה שהוא אבא והוא אחד מהט' נהורין כמ"ש בסתרי אותיות שם (זהר חדש ד, א) "וכדין קיימין בגווייהו תמניא אחרנין". ואמר בפר' תצוה תמניא דאינון ט' עי"ש:

כלהו למירדף אבתרייהו. ר"ל רצון כולם למירדף אחרי הב' נהורין נהירו דמחשבה עלאה ונהירו דפריסא שהן או"א שלהם, ולעולם הטבע והתשוקה למרדף אחר האור דנפיק מיניה:

בשעתא דקיימי במחשבה. ר"ל אותן הט' נהורין בשעה שעומדים באבא:

ולא מתדבקין ולא אתיידעו. ר"ל אותן ב' נהורין דפריסא ודמ"ס לא מתדבקין ולא אתיידעו אל אלו הט' נהורין:

אלין לאו קיימין לא ברעותא ולא במחשבה עלאה. ר"ל אין עומדין הט' נהורין לא ברעותא כו'. ר"ל בשני נהורין הנ"ל. דפריסא נקרא רעותא כמ"ש במאמר קו המדה. ולא במ"ס שאין יכולין להגיע עד שם והן קיימין במחשבה תתאה שהוא אבא:

תפסין ולא תפסין. ר"ל במ"ס:

באלין קיימין כל רזין דמהימנותא. ר"ל כל שורש האצילות ועיקר מהימנותא קאי על ו"ק שבו נתגלה אצילות ושם הוי"ה וכמ"ש בזוהר כמה פעמים וכאן שורש ז"א שאלו הט' נהורין הן ו' של יו"ד שהוא ששה והוא תשעה כמ"ש באדרא זוטא. ואמר בפרשת אמור דף צ"ב (ח"ג צב, א) וא"ו של יו"ד ביה תליא מהימנותא:

וכל אינון כו' עד א"ס. כנ"ל ואף חכמה אבא נקרא גם כן אין סוף שהוא נקודה עלאה וכל נקודה הוא רזא דאין סוף כמ"ש במאמר קו המדה ובתז"ח אין סוף דלית ליה שיעורא. ומשחתא מתחיל מאימא ששם גנוז בוצינא:

עד הכא כו'... אתיידעו. ר"ל שאצל התחתונים מטון ולא מטון כו':

לאו הכא רעותא ולא מחשבה. הוא רעותא ומחשבה דז"א כתר וחכמה שלו אין מגיעין כאן שלכן נאמר והחיות רצוא ושוב כמ"ש באדרא זוטא:

כד נהיר מחשבה ולא אתיידע ממאן נהיר. שנהיר מנהירו דמ"ס כמ"ש באדרא זוטא רפ"ט ע"ב (ח"ג רפט, ב) נהירו דחכמתא דמתפשט לל"ב עיבר ונפקא מההוא מוחא סתימאה מנהירו דביה וההוא נהירו לא אתיידע כלל. וז"ש ולא אתיידע ממאן נהיר:

כדין אתלבש ואסתים גו בינה ונהיר למאן דנהיר. ר"ל לז"א לרישא כמ"ש באדרא זוטא שם אתגליף האי חכמתא ואפיק חד נהרא כו' ועייל ברישא דז"א אתגליף כו':

וז"ש **ועאל דא בדא**. ר"ל חכמה תוך בינה ובינה תוך ז"א וכן כולם:

וברזא דקרבנא כו'. שסוד הקרבנות להעלות ולקרב כולם עד א"ס כמש"ל בדף רל"ט א"ל הא אוקימנא עד א"ס כו' עי"ש:

ההוא נהירו דנהיר מיניה כו' אקרי אין. ר"ל דמוחא סתימאה נהיר מההוא אוירא רוחא דגניז בעתיק יומין בין הקרומים ואותו אוירא נקרא אין שאין נתפס. וז"ש ההוא נהירו כו', ר"ל אותו האור שממנו מאיר האור שבתוך המוחא סתימאה שהמחשבה עצמה לא ידע ואותו האור שממנו מאיר נקרא אין. וז"ש באדרא זוטא רישא דלאו רישא כו' ובגין כך עתיקא קדישא איקרי אין דביה תליא אין כו'. ר"ל רישא תניינא נקרא אין שבו גנוז אוירא שנקרא אין ואותו אוירא הוא מא"ס מרדל"א וז"ש רישא דלאו כו' ובגין כך כו'. ר"ל כמו שרדל"א הוא נקרא לאו רישא כן אוירא דמתפשט נקרא גם כן אין. ובנ"כ ע"ק כו'. ומאותו אין נהיר מוחא סתימאה ועביד כל האצילות מחכמה עד מלכות שהכל ממוחא סתימאה כמ"ש באדרא זוטא. וז"ש באדרא זוטא האי אבא מרוחא דגניז בעתיק יומין ובו גנוז אוירא כמ"ש שם. וכן מלכות בחכמה בחכמה יסד ארץ. וז"ש לעיל שם עד א"ס דכל קשורא וייחודא ושלימו, ר"ל יב"ק שהברכה הוא שלימו להשלים הכל, לאצנעה בההוא צניעו, הוא חכמה דרדל"א כמ"ש ואת צנועים חכמה וז"ש דלא אתדבק כו'. דרעוא דכל רעוין ביה כנ"ל שממנו רעוא דכל רעוין וכמ"ש במאמר קו המדה נהורא דלא קיימי בנהורא כו' גו רעוא דרעוין. ובאדרא זוטא דהא רישא עלאה דא סתים לעילא כו' ובגין דהוא רעוא דכל רעוין וכו'. א"ס לא קיימא לאודעא ולא למעבד סוף ולא למעבד כו'. ששם אין מעשה ור"ל לכן נקרא אין סוף. כמה דאין קדמאה כו'. ר"ל אוירא הנ"ל שממנו

אבא ומלכות וז"ש מאן ראש דא נקודה כו'. והוא אבא. דקיימא גו מחשבה. אמא כידוע. ועביד סוף כו'. ר"ל מלכות כנ"ל. ואמר אין קדמאה לפי שאוירא מתפשט אח"כ במ"ס ובפרצופים שתחתיו ובכולם הוא אין (ע"כ הוא פירוש מאמר בח"ב דף רל"ט ועתה חוזר לענייננו. רמ"ש):

דמיניה אשתכח וקיימא. ר"ל מוחא סתימאה האור שבתוכו כנ"ל ממנו נמצא וממנו מתקיים גם כן:

ונהיר למאן דנהיר. לאבא ומשם ואילך כנ"ל:

וע"ד כולא קאים. בסוד עולם חסד יבנה ואמרו על מה העולם קיים על הרוח וזהו תולה ארץ על בלימה שהוא אין והוא עביד סוף דבר שהוא ארץ כנ"ל, ועלי' קאים וז"ש תולה וכמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט כל אלין עלאין בעתיקא תליין ובספרא דצניעותא האי מתקלא תלי' כו' עי"ש. ובריש בראשית בריש הורמנותא כו' (כבר נדפס לעיל בריש פ' בראשית כל המאמר):

[**אמר המסדר** ראיתי ללקט כאן בעז"ה ביאור הגר"א זללה"ה כמ"ש בביאורו לתז"ח ע"ט ע"א. שכתב:**דכד רעותא עלאה כו'**. קאי על א"ק לכל הקדומים שהוא רעותא עלאה:

קיימא על ההוא רעותא דלא אתיידע. הוא רדל"א וא"ק קאים על רדל"א:

ולא אתפס כלל לעלמין. קאי גם כן על רדל"א שאינו כמו עתיקא קדישא. שעתיקא קדישא אע"פ שאינו נגלה מכל מקום התחתונים (שהם נקראין עלמין) תלויים בו ועל ידם מתגלה קצת, ר"ל אחיזתם בו. מה שאין כן ברדל"א שלא אתפס כלל לעלמין:

רישא דסתים יתיר לעילא. קאי גם כן על רדל"א. ואמר ג' דברים דלא אתיידע כו' ולא אתפס כו' רישא דסתים נגד ג' רישין:

וההוא רישא אפיק מאי דאפיק. ר"ל רישא תניינא גולגלתא:

ונהיר מאי דנהיר בלא סתימו. ר"ל רדל"א אפיק אוירא שבין גולגלתא למוחא סתימאה והוא טהירו עלאה אור העליון הגנוז ששם גנוז חסד דרדל"א:

רעו דמחשבה עלאה כו'. הוא ראש הג' מו"ס. ושני רישין הקודמים אינם נקראים מחשבה כלל רק רעותא אלא שעתיקא קדישא נקרא רעותא דאתפס ורדל"א נקרא רעותא דלא אתפס. אבל כאן בהאי רישא הוא מחשבה במוחא. ואמר מחשבה עלאה לפי שיש מחשבה אחרת והוא אבא חכמה של ע"ס:

למרדף אבתרי' ולאתנהרא מיניה. שבמ"ס גנוז גבורה דרדל"א ובאוירא חסד דרדל"א וידוע שחו"ג הם אור וחשך, מים עליונים מים תחתונים, דו"נ. ותמיד רודף הנוקבא אחר הדכורא לאתנהרא מיניה:

חד פריסו אתפריס כו'. הוא קרומא דאוירא שמפסיק בין אוירא למוחא סתימאה:
ומגו ההוא פריסו כו'. ר"ל מכח הרדיפת המחשבה שהוא מ"נ:
נהיר מאי דנהיר. ר"ל נהיר אוירא סתימא דרך הפריסה שהוא מ"ד. ולפי שאוירא נהיר בסתימו מגו רדל"א לכן אמר נהיר מאי דנהיר. כמש"ל ונהיר מאי דנהיר כלא בסתימו:
וכדין איהו כו'. ר"ל ואז מאיר גם כן מוחא סתימאה:
וההוא מחשבה לא ידיע. ר"ל האי מוחא סתימאה דרדיף תמיד אחר נהירו דרדל"א המאיר באוירא עלאה. ההוא נהירו אינו יודע אף למוחא סתימאה עצמו:
כדין בטש האי כו'. ידוע כי הבטישה הוא זיווג נעלם. ולשון בטש הוא כי ענין הזיווג הוא לזווג ב' הפכים זו"נ, חו"ג, אש ומים שיתמתקו. וזהו לשון הכאה ובטישה:
האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע. ר"ל ההוא נהירו דלא אתיידע הנ"ל דמחשבה אתנהיר מיניה:
בנהירו דפריסא. ר"ל בנהירו של הקרום:
דקיימא. ר"ל שאינו כמו נהירו דמחשבה עלאה דאתנהיר מגו רדיפו, אבל נהירו דפריסו הוא קיימא תדיר:
דנהיר ממאי דלא ידיע כו'. ר"ל מרדל"א. ואמר שלשה לשונות: "לא ידיע" נגד גולגלתא עתיקא קדישא, "ולא אתיידע" רדל"א, "ולא אתגלייא" א"ק. פי' שהוא מאיר מכולן:
וכדין דא נהירו כו'. לפי שהפסיק לפרש ממאי נהיר הפריסה חוזר לפרש הבטישה:
ונהרין כחדא. הוא זיווג אוירא וניצוצא הנזכר באדרא זוטא. ועיקר הבטישה הוא רדל"א בפריסו ועל ידו אתנהיר מוחא סתימאה:
ואתעבידו ט' היכלין. הן ט' ספירות דא"א ממוחא סתימאה ולמטה. כי גולגלתא ואוירא הוא כתר דא"א ואינו מן החשבון כי תמיד כתר הוא מפרצוף שלמעלה כידוע. ומוחא סתימאה הוא חכמה דאריך אנפין וממנו שירותא דאריך אנפין:
ויותר נראה דצ"ל "ט' היכלין להיכלין", והיינו על ט' ספירות דאצילות מחכמה ולמטה. ור"ל שט' ספירות הן היכלין לז"ת של א"א שהן היכלין לג"ת דרדל"א:
לאו אינון נהורין כו'. קאי על נהירו דפריסו ונהירו של מחשבה עלאה שהוא מוחא סתימאה. ואמר ד' לשונות "נהורין . רוחין . נשמתין . ולא אית מאן דקיימא" נגד ט' ספירות דאצילות המלבישים עליהם שהם:נוקבא נפש, ובהיכלות קורא נפש של היכלין 'נהורין',וזעיר אנפין רוח, והם רוחין דכאן,ואימא נשמה, ואע"ג דהט' ספירות אתעבידו היכלין לנהירו דפריסו ומוחא סתימאה מ"מ מחשבה ורעותא של הפריסו לאו אינון נהורין, שהם נפשין ולא רוחין ולא נשמתין.ואמר "ולא אית מאן דקיימא בהו" נגד חכמה שנקרא יש ואית לקיימא ביה, אבל כאן לא אית מאן דקיימא בהו:

רעותא דכל ט' נהורין דקיימי כולהו במחשבה. ר"ל שכל הט' ספירות כולם עומדים על חכמה אבא כמ"ש "כולם בחכמה עשית" והוא קיומם:
דאיהו חד מינייהו בחושבנא. ר"ל שלא תטעה דחכמה אינה ממנין ט' ספירות:
כולהו למרדף בתרייהו. ר"ל רעותם ורצונם לרדוף אחר שרשם שהוא נהירו דמחשבה עלאה ודפריסו:
בשעתא דקיימי במחשבה. ר"ל אימתי רעותם למרדף בתרייהו בשעה שעולים כולם אל החכמה אז תשוקתם למעלה. מה שאין כן כשהם למטה:
ולא מתדבקן ולא אתיידעו. קאי על נהירו דפריסו ודמחשבה:
ואלין. הט' ספירות הנ"ל:
לא קיימי לא ברעותא. ר"ל שכולם קיימי על מחשבה סתם שהוא אבא, אבל לא קיימי לא ברעותא שהוא נהירו דפריסו:
ולא במחשבה עלאה. מוחא סתימאה כנ"ל:
תפסין לה ולא תפסין. ר"ל למחשבה עלאה, והיינו מטי ולא מטי כמ"ש למטה:
באלין קיימי כל רזא דמהימנותא. ר"ל בט"ס, והן שמא קדישא ד' אותיות הוי"ה, ד' פרצופים אבא ואמא זעיר ונוקביה:
וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ולעילא כולהון אקרון אין סוף. כצ"ל:
עד הכא מטין נהורין ולא כו'... ולא מחשבה. ר"ל שסתם רעותין ומחשבין הן מחכמה ולמטה אבל ממוחא סתימאה ולעילא הרעותין ומחשבין דשם לא אתיידעו כלל ולא נגלה למטה:
כד נהיר מחשבה. הוא אבא:
ולא אתיידע כו'. דמחשבה עלאה נהיר ביה ומוחא סתימאה לא אתיידע כלל כנ"ל:
כדין אתלבש כו'. ר"ל חכמה:
ונהיר מאן דנהיר. ר"ל אוירא עלאה. ואמר מאן דנהיר בלשון נסתר לפי שהוא לא אתיידע כלל ור"ל שעל ידו מתייחדים כולם:
כדין קיימי כולהו בסליקו ומחשבה אתעטר באין סוף. ר"ל שכולם עולים בחכמה וחכמה אתעטר במחשבה עלאה שהוא אין סוף כנ"ל וכמ"ש לעיל רעותא דכל כו' דקיימי כולהו במחשבה כו' כולהו למירדף בתרייהו:
ההוא נהירו דאתנהיר מיניה מחשבה עלאה דלא אתיידע בה כלל כו'. ר"ל שהמחשבה עלאה עצמה אינה יודעת אותו נהירו והוא נהירו דרדל"א המאיר באוירא שממנו נהיר מחשבה עלאה:
אקרי אין סוף. שאותו נהירו נקרא אין כמ"ש באדרא זוטא:

ומיניה אשתכח וקיימא כו' ועל דא כולא קאים. שמאותו נהירו נמצאו כל הנמצאות דמיני' נפיק שירותא חכמה ומחכמה מתפשט כולם כמ"ש באדרא זוטא.**עד כאן ביאורו בתז"ח]**

ליקוט מספר הדרת קודש. וענין הגולגלתא הוא יסוד דבינה דרדל"א והוא הדעת דז' תיקונים דגולגלתא כי בתיקון השני שהוא אוירא שם מתלבש חסד דעתיק יומין ובו מתלבש יסוד דבינה ונעשה לו דעת וכן הוא ענין הדעת. דע כי אמר בספרא דצניעותא פרק א' "שתא נפקין מענפא דשרשא דגופא". והענין כי הדעת הוא שרש ז"ת כידוע, כמו שכתר שרש כל הט' ספירות כן הדעת שרש לז"ת. ומתפשט בה' ספירות ה' גבורות וה' חסדים כידוע, ומתקבץ ביסוד. והיסוד אינו שרש, ונקרא מוסף, ונתוסף מכח הדעת. והדעת הוא יסוד דפרצוף שלמעלה כנ"ל, וממנו נעשה פרצוף דלמטה. לכן תמיד יסוד נקרא שבת כי הוא ז' בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה, והוא יסוד דבינה ובו יסוד דחכמה הנקרא דעת כמ"ש בדעתו תהומות נבקעו, וכמ"ש באדרא זוטא, והוא כמו אילן שבו שורש וגוף האילן וענף היוצא ממנו כן הוא דעת שורש וגוף הת"ת שנכללין בו דרועין וירכין כמ"ש בס"א הוא אילנא ופשיטו, דברית הוא ענפא בסוד ו' רישא דו' הוא הדעת נקודה א'. גופא דוא"ו בה' נקודין ת"ת ה"ס. פשיטו דברית בצורת ו' [ס"א ג'] הוא ענפא דברית מכח הדעת. וז"ש ענפא דשרשא דגופא. ולעולם יסוד דפרצוף שלמעלה הוא דעת שלמטה שהוא בפרצוף שלמעלה (יסוד כנ"ל) [ס"א יסודים] דחכמה ובינה שבו דלא מתפרשין:

וז"ש בתיקונים דף א' "על צדיק דלעילא קיימא עלמא דאתכסייא", והוא הדעת שהוא יסוד דחכמה עליו קיימא בינה בסוד אם אין דעת אין בינה. וכן היסוד לא קאים בתוקפיה אלא בזיווג הנוקבא. וזהו אם אין בינה אין דעת:

והכלל עיקר הדעת הוא יסוד דחכמה, וקאים בתוך יסוד דבינה, דלא מתפרשין. לכן נקרא על שמה. והתגלות הבינה בז"ת אינו אלא בדעת יסוד שלה. ושם עטר' דגבורה מבוצינא כמ"ש באדרא רבא מארץ אדום דבגינה מתקטרין אלף אלפין מארי כו'. והוא הדעת עטרא דגבורה והוא השבת. ואמר בספרא דצניעותא פרק א' על הדעת אתא מפתחא דכליל בשית ומכסיא פתחהא, ובפרשת בראשית האי מפתחא כליל בשית בגו מנעולא חדא כו' עי"ש, ואמר באדרא רבא וצדיק יסוד עולם כליל שית בקרטופא חדא, ואמר בספרא דצניעותא שם על הדעת אמרו צדיק כי טוב וזהו הכל יסוד חכמה. ואמר באדרא זוטא רפ"ט ע"ב (ח"ג רפט, ב) אלין תרין משיכין אתגליפו ומתחברין בחד רישא דעמיקא כו'. ולכן הדעת אינו נמנה בחשבון שהוא יסוד דחכמה של אותו הפרצוף וממנה נעשה

[יסוד של אותו פרצוף] והתגלות הבינה בז"ת שממנה מונין ז' הוא יסוד דידה. וכן כאן ז"ת דעתיק יומין מתלבשין בא"א ויסוד דבינה דרדל"א מתגלה בהן ונעשה גולגלתא שמז"ת מתחיל האוירא בסוד אור מאויר:

ועתה אפרש בע"ה דע כי ג' רישין בא"א מלבד רדל"א והוא אוירא שבין גולגלתא ומוחא סתימאה בסוד אמ"ש כמ"ש למעלה ובאוירא מתלבש חסד דעתיק יומין ובמוחא סתימאה גבורה ובגרון ת"ת כידוע. וגולגלתא עם ז' תיקונים שלה הוא כתר של א"א והוא בינה דרדל"א [ס"א כי כל כתר נעשה מבינה כידוע והוא בחינת גלגלת כמ"ש בתי"ט. והוא יסוד דבינה דרדל"א] והוא כליל שית כנ"ל. ועם שורש השית הוא ז' לכן כאן ז' תיקונים. והכל ביסוד דבינה דרדל"א. והז"ת עצמו הם דעת יסוד דבינה של הגולגלתא והשאר תיקונים מחסד ולמטה דגולגלתא. ואינו מתגלה מהגולגלתא ספי' שלה רק מהיסוד דבינה שלה כי הגולגלתא הוא פרצוף שלם וג"ר שלה אינם מתגלים ובגולגלתא עצמו שהוא הדעת שם מתגלה יסוד דבינה דרדל"א כנ"ל בכל דעת. ולכן הגולגלתא מליא טלא דבדולחא, טל אורות. וזהו אור זרוע לצדיק. והענין כמ"ש והמן כזרע גד הוא ועינו כעין הבדולח והוא כי ביסוד יש בו חו"ג, והחסדים הוא אור והגבורות מים. ה' פעמים אור, ה' פעמים מים. ה' פעמים אור ביום א', ה' פעמים מים ביום ב'. וה' פעמים רקיע הוא היסוד שכליל שית שהן חמש כנ"ל. ואור הוא י' טפת החסדים שבא מחכמה וזהו אור זרוע לצדיק, והיסוד הוא בחי' **ג"ד גומ"ל דלי"ם**, והוא היסוד ועטרה שהוא י' (ס"א ג') פשיטו דברית כמ"ש בסתרי אותיות (פי' כי ג' הוא היסוד. כי ג' הוא י' ו' ו' הוא הברית. יוד פשיטו דברית כידוע שעל ידי טיפת הזרע נתפשט הברית. וכן **יסוד** אותיות **ס' יו"ד** ס' הוא ו', הרי יסוד הוא ו' יוד שהן ביחד ג'. המסדר) ועטרה ד' כידוע וטפת החסדים הוא יו"ד ונעשה גי"ד:

וידוע שהגוונים הם מטפת הגבורות שהן ה' גוונים ונהורא דנהיר לגוונין הוא טפת החסדים ומניה אצטבעו גוונים. ובזה תבין התחלת פרשת בראשית מגו בוצינא נפיק חד נביעו דמיניה אצטבעו גוונין, וכן במאמר קו המדה עי"ש. ולכן אמר בתוספתא ח"ב ס"ח שית יריען דאינון חמש לגו בגו אית יריעה חדא כו' והוא ה"ח, וכן ה"ח הוא י' טפה א' וה"ג נ' תרעין, ה' פעמים יו"ד. ובמ"א אומרים שה' חסדים נחלקים גם כן לה' חסדים והענין משל לאור השמש שמתראה על חמש גוונין ובכל א' אור השמש מראה אחרת לפי הגוונים. ואף שבעצמה אין חילוק באורה משתנים הגוונים בדברים המקבלים והגוונים אינם נראים ומאירים רק באור השמש. וזהו הענין גם כן באור החסדים, שהם אור א' ובזורחם על ה' גבורות נעשים ה' מיני אורות לפי הגוונים. ובזה תבין התיקונים ה"פ

אור מי מדד כו'. בת"ה ובתז"ח עי"ש. ואמר בתז"ח דהן גוונין חשוכין עד (ס"א דה"פ) דאור נהיר עליהון ומאירין. וזהו סוד יו"ד נו"ן [א"ה] כנ"ל. וידוע שאמרו (חגיגה פרק ב') שחקים שבו שוחקים מן לצדיקים. ואמרו לצדיקים לצדיק וצדק ברית עם עטרה והוא אור זרוע לצדיק:

וז"ש והמן כזרע גד שהוא י' דגיד שהוא זרע של ג"ד שהמ"ן שוחקים להם וזה אמר על טפת החסדים. ועל הגוונים שהם טפת הגבורות אמר ועינו כעין הבדולח והוא טלא דבדולחא סוד הגבורות ובו האור וזהו סוד טל אורות טליך ובו עתידים להחיות המתים ולכן אלה לחיי עולם ואלה לחרפות כו' כמ"ש באדרא רבא:

והכלל כי הטל גנוז ביסוד והגלגלתא הוא בחינת היסוד לכן בו גניז הטל הזה ולכן תחיית המתים באלף הששי ובו גניז אוירא עלאה שהוא י' אור כמ"ש בתיקונים ובפרשת בראשית. והן מיסודות דחו"ב דרדל"א וזהו אוירא ובוצינא ובגו בוצינא אוירא. והבן:

וכל מה שכתבתי עד הנה בענין אוירא ומוחא סתימאה שמתלבש בהן חו"ג דרדל"א וסוד אמ"ש עתה עת דודים לגלות לך הענין על בוריו, ואף על פי שסותר כל הדברים למ"ש בע"ח כולם אמיתיים, ורק שכמה בחינות הם, והמשכיל יבין מעצמו. אבל זהו עיקר הענין על בוריו:

כי כתב בספר יצירה ד' ספירות הראשונות א' רוח אלהים חיים והג' אחרים אמ"ש כסדר הזה, והן רוח מרוח, מים מרוח, אש ממים. וכבר פי' איך הוא בז"א כי בתחלה הוא בבינה רוח אלהים חיים, ואח"כ מתחלק לג' ראשונות דז"א, וכן כאן רוח אלהים חיים כולל כל האמ"ש כמו שם והוא כאן רדל"א שכולל ג"ר כידוע, ואח"כ רוח מרוח הוא גלגלתא ששם גנוז אוירא וזהו הרוח דגניז בעתיק יומין, ורוח כתר של א"א, ואח"כ מוחא סתימאה דנפיק מאוירא והוא מים שכל מוח הוא מים כנודע ובו מתלבש חסד דעתיק יומין, ולכן הוא רישא תליתאה והוא ראשית הגילוי של א"א כי אוירא גנוז והוא האור הגנוז לצדיקים לעתיד לבא ולכן נקרא רישא בסוד ראשית חכמה וכן עולם חסד יבנה, מחסד דעתיק יומין וגלגלתא בה דעת דעתיק יומין שהוא התחלת היכלים והתחלת המנין, לכן הוי רישא תניינא ובו התחלת א"א וממוחא סתימאה שהוא חכמה דא"א יצאו או"א בסוד טפה דנפיק ממוחה, ו"ד של יו"ד, וכאן אינו רק שורש היו"ד ושורש הו"ד ואח"כ באה [ס"א בינה] גרון דא"א ואינו נקרא רישא כי הוא (חסר בהעתק תיבה אחת. אבל בס"א איתא כי הראשית מחכמה רק כו') רק הוא התחלת הגוף כי יסוד דבינה נמנה עם הגוף ובה מתלבש גבורה דעתיק יומין ולכן כל הגבורות מגרון כידוע והוא כסא הדין, והתחלת הכסא בפה והוא כורסייא שביבין די נור נהר דינור כו' שהוא נהר דנגיד

ונפיק כידוע. וז"ש באדרא רבא בוסיטא דאנפוי יתיב על כורסייא שביבין די נור והוא הפנים היושב על הגרון ולכן אחר שפי' תיקון עינא פקיחא התחיל לפרש הכורסייא באדרא רבא לפי שהפנים מתחיל אחר העינים. והכל שבה גבורה דעתיק יומין ומתבסם בכסא רחמים שהוא המוח כמ"ש ברעיא מהימנא פר' פנחס ונפיק מתוך החוטם וזהו בז"א מא' נפיק רוחא ומא' תננא (שמאחד יצא מים) (נ"א שמאחד יצא מוח) ומאחד מגרון (פי' שמנקב אחד של החוטם יוצא שם רוח מהמוח ומנקב ב' יוצא אש מהגרון והוא תננא. המסדר) כמ"ש ברעיא מהימנא שם זה מימין וזה משמאל. וזהו אמ"ש כסדר. והלשון הוא דעת בין חו"ב כמ"ש בספרא דצניעותא פרק א'. ואמר בפר' משפטים דעת גניז בפומא דמלכא ושם מתלבש ת"ת דעתיק יומין והת"ת כולל ס' ספירות של חג"ת כידוע ולכן ברוחא דפומא רחיצין לאתלבשא בי' אבהתנא וזהו אמ"ש כסדר גולגלתא ומוחא סתימאה וגרון:

וגם כן אויר מכריע בסוד רוחא דפומא וז"ש דעת אתגלי בפומא דאריך ולכן הפה כולל י"ב תיקונים וי"ב תחומין כמ"ש באדרא רבא שהדעת כולל י"ב כידוע מוחין דחכמה ובינה וה' חסדים וה' גבורות. וכאן הולך לדודי למישרים שהוא הדעת כמ"ש בספרא דצניעותא פרק ד' ובז"ח ש"ה. וה' מוצאות הפה הוא ה' גבורות והן נ' תרעין שכל אחד כלול מי' כידוע. ולישן סתים לאמא והוא מפתחא דכליל שית והוא ברית הלשון ולמטה ברית המעור והן צדיק דלעילא וצדיק דלתתא כנ"ל. ובגולגלתא גניז בוצינא ושם התחלתה מיסוד [ס"א דבינה] דרדל"א ובגו בוצינא נביעו דאוירא והוא רוחא דגניז בעתיק יומין כנ"ל. ואח"כ במוחא סתימאה וגרון. ואח"כ באו"א. ואע"פ שיציאת או"א ממוחא סתימאה אין יציאתם לגמרי אלא מפומא וגרון כמו יציאת ז"א מאו"א בסוד קול ודבור כידוע וממוחא סתימאה הוא רק טפת הזרע. **עד כאן מהדרת קודש**]: (* עוד ליקוט על זה יבא איה"ש סוף פרשת פקודי. ש"ל):

דף סז.

הא תנינן לדוד מזמור כו'. צ"ל להיפך [עי' פסחים דף ק"י ע"א]:

אלין ז' עמודין. הן ז' היכלין דדכורא מבינה עד יסוד וכולן כלילן ביסוד והן ז' עמודין הכל של יסוד וכמ"ש בפרק ב' דחגיגה, ועל נהרות דייקא שהוא ביסוד נהר כידוע. ואמר נהרות ש"מ שרבים כלולים בו והן ז' נהרות כמ"ש בספר יצירה פרק ד':

דף סז:

וע"ד וימחו מן הארץ כתי'. שבה היפוכא דאתוון כמ"ש בז"ח ש"ה דף נ"ב אתוון זעירין תתאין הוו בהיפוכא כו' עי"ש. וכאן במבול שה' ישב לבדו ולא אתבסמו אתוון באתוון

לאתתקנא ובה דאין יתהון כנ"ל בדף ס"ד ע"ב (ח"א סד, ב) וע"ד אלהים בלחודוי הוא כו' וזהו מן הארץ:

דף סח:

דמיא דנחתו עליהון מלעילא כו'. עמ"ש לעיל והן על מצות עשה ומצות לא תעשה כידוע. ומצות עשה הוא בשמים ומצות ל"ת בארץ כידוע. ואע"ג שבספר יצירה אמר שמים מאש וארץ ממים, ואמר שם שמים בעולם וחום בשנה כל זה בסדר יצירתם אבל בתולדותם אחליף אש במים כידוע:

דף סט.

ההוא יקום דעלייהו מעבר באשא כו'. כאן כסדר יצירתם בשמים באש ובארץ במים וכן הטבילה למעלה באש ולמטה במים, וכן ההנהגה למעלה במדת הדין ולמטה במדת הרחמים, וכן עולם הזה ועולם הבא בעולם הבא במדה"ד ובעולם הזה במדת הרחמים:

דף סט:

בשעתא דימא כו'. עיין בפרשת צו דף ל' ע"א (ח"ג ל, א) עד זיקא איתער ונחית להההוא תהומא עילאה כו'. והוא בבריאה, וז"ש שם ובההוא אתר אית חיילין דאמרי קדוש כו' והוא השרפים בבריאה. באתר אחרא אשתכחי גלגלי ימא דנהמין כו':

וזהו מ"ש כאן **כדין אתערין גלגלוי ושאגין למטרף טרפא כו'**. והוא מ"ש הכפירים שואגים לטרף כו'. ואמר שם ותמן חיילין כו' בכי"מ. והן החיות ביצירה. באתר אחרא [כו'] כד"א וגובה להם ויראה להם כו'. והן האופנים בעשייה:

וז"ש כאן **עד דקב"ה אתיב ליה לאחורא ותבין לאתרייהו**. וזהו והחיות רצוא ושוב והן גלי ימא הנקודות [צ"ל ה' נקודות] ה' קולות שנאמר בחיות ה' גלין ה' נקודין כידוע. ותבין לאתרייהו בהתגלות קב"ה שנקרא שמש דרגא דיסוד וז"ש הכפירים כו' תזרח השמש יאספון כו'. וחוטא הוא חוט החסד והוא אור הגנוז בצדיק ואינו מתגלה ממנו אלא חוטא בלבד כמ"ש בזוהר וחוטא הוא חוט השדרה דנחית ממוחא אור דמעשה בראשית ושם צדיק כתמר וענין קפיצת הגלין בסטרא דגבורה ונייחין בסטרא דחסדים וז"ש רצוא בדגש ושוב ברפה, חו"ג כידוע, והוא דגש נקודה שהוא גלי ימא ורפה קו ע"ג האות הוא חוט החסד:

דף עא:

אלין ארבע חיוון רברבן כו'. בהיכל הרצון, ולפי שיש תחתיהן ח' חיוון זעירין כמ"ש חיות קטנות עם גדולות אמר **רברבין עלאין**. ואמר **קדישין** לפי שיש כנגדם בסטרא אחרא גם כן ד' חיות שבדניאל וארו ד' חיון רברבין כו' סלקין מן ימא והן גם כן בהיכל הששי

שלהן ששם ימא כמש"ל וכמ"ש בפרשת פקודי רס"ו (ח"ב רסו, א) היכלא שתיתאה כו' כמה דאית בסטרא דקדושה ברזא דמהימנותא ארבע סטרין דמתקשרין דא בדא וכלהו קדישין, ה"נ לתתא הכי כו':

דההיא רקיעא מתקנא עלייהו. הוא הדעת שבהיכל הז' יסוד דאמא שנקרא רקיע כידוע:

וכלהו גדפייהו כו'. הן האל הגדול הגבור והנורא (עי' זוהר י"ט א'):

לחפייא גופייהו. אל אלהים יהו"ה אדנ"י וכמ"ש ולא יכנף עוד מוריך וכו':

הה"ד כקול שדי כו'. ר"ל כמו השכינה שהיא מזמרת תמיד כמ"ש אלהים אל דמי לך וכמ"ש למטה כמה דכתיב למען יזמרך כבוד כו' שכבוד הוא השכינה כידוע:

ומאי אמרי הודיע ה' כו'. שהוא מזמור יתמא שחיות הקודש אומרין אותו כמ"ש וישרנה הפרות בדרך והן ד' בקר וי"ב בקר שתחת הים שהוא גופא דשכינתא היכל הרצון ת"ת דבריאה. ישועתו הן ה"ג דנוקב' וזהו הודיע שהוא בדעת והדעת הוא עיקר בה"ג דנוקבא כמ"ש ולילה ללילה יחוה דעת, והוא כאן בבריאה שנק' לילות וה"ח נקראין אומר בלחישה כמ"ש יום ליום כו'. וזהו גלה צדקתו שאז נקרא צדקה:

[**ליקוט**. כל אומר בלחישו סוד החסדים מאבא חילא דאתרם מאבא כמ"ש בח"א ט"ז ב' (ח"א טז, ב). וסוד הדעת הוא המתפשט מאמא בוצינא כמ"ש בספרא דצניעותא וזהו יום ליום יביע אומר ולילה כו']:

ובכל אתר דאיהי אזלא כו'. ר"ל הרקיע הזה נכללין בו אם לימין כולם פניהם פני אריה וכן בכל צד. ואין מתפרשין ד' פנים בד' צדדים רק כשאינם הולכים וכמ"ש בתז"ח דף ל"ג ע"א עי"ש:

לתתא ברבועא דיליה כו' והאי רקיעא דאתרבע כולהו גוונין כלילן ביה ד' גוונין כו'. כי בבינה עגולא למעלה ס' ולמטה רבועא מ"ם סתומה, ושם הוא ד' אנפין ד' הגוונין כלילן, וזהו מ"ם ד' פעמים עשר בכל אחד, כמ"ש בס"א עי"ש:

גוון ספיר דאתכליל כו'. יסוד שהוא ספיר:

דף עב.

ת"ח אברהם אתקין כו'. צלותא היא מלכות וד' תיקונין בה חגת"ם וכ"א תקן מדתו שהן חג"ת שבה ואבן מאסו הבונים היא מלכות דילה ובה נאחז דוד:

דף עו:

דחמאן שבילי ואורחי כו'. שבילין הן קצרין מאורחין והן נגד הנסתרין והנגלין. וידוע כי ל"ב נתיבות שבחכמה הן ל"ב שבילין והן מסתתמין בעמודא דאמצעיתא תורה שבכתב, ושבבינה הן אורחין ומתגלין במלכות תורה שבעל פה:

ולא מסתכלאן. לעיין בהם כמ"ש העורים הביטו לראות:
ולביי' תקיפין. שאין לבם נופל כמ"ש ומקשה לבו וגו':
דמתרחקי מאורייתא. כמ"ש וצדקה תהיה לנו כו':
ר' חזקיה כו'. ר"ל אבירי לב שהן רחוקים מקב"ה:
הרחוקים מצדקה. ר"ל שאין רוצין להתקרב לו. ור"ל קב"ה נקרא צדקה והוא בינה ושלום יסוד ובינה מלכא דשלמא דליה. לפיכך **כיון דאינון כו'** ואמר זה בשביל שמפ"ו **ת"ח כו'**:
בעי כו' ואתקרב. היפוך ממ"ש למעלה ואינון רחיקין כו' דלא בעאן כו':
אהבת צדק. צדק במלכות ושם השער להתקרב ואח"כ הוסיף לו הקב"ה ה' אברהם ונתקרב לצדקה ונתקרב לה בדרגא דחסד שהוא קרוב לבינה ומשם זכה לה"א עלאה דלא עייל בק"ק אלא איש חסד. וזהו סוד מ"ש (שבת קנו, א) מאי דעתיך דקאי צדק במערב אהדרנא ליה למזרח. והענין כי מזל צדק בתולדתו הוא כוכב אחרון דרגא דמלכות כמ"ש בתיקונים ובספר יצירה ואח"כ נתקרב בדרגא דחסד. וכן דרגא דאברהם כידוע בסוד ואנכי נטעתיך שורק:
וע"ד כתיב אברהם אוהבי. החילוק בין אהבת שרוצה להתקרב אבל אוהבי שכבר נתקרב ולכן אצל אהבת כתיב צדק. ומנ"ל דנתקרב לצדקה שנאמר ויחשבה לו צדקה. ואז אתהדר צדק לצדקה:
(**שם**) **בסתרי תורה. בתוקפא כו'**. הוא בוצינא דקרדינותא הנזכר בריש פ' בראשית והוא סטרא דגבורה דעתיק שהוא משחתא דכולא דבי' נעשה הכל. וז"ש **בתוקפא דהרמנו** רצון העליון שהוא כתר. **דמלכא** מלכות דאדם קדמון עתיק. **חד אילנא** יסוד. **בתריסר תחומין** הן זה אל זה ו"ק של ת"ת ו' של יסוד, שני ויו"ן שכולם כלולים ביסוד והן י"ב גבולי אלכסון. **בארבע כו'** חגת"ם. **פרישא רגלי'** נו"ה:
ת"ק פרסה כו'. הן נ' תרעין דבינה שמתפשטין עד הוד, כ"א כלולה מעשר, ונכללין ביסוד שלכן נקרא 'כל' גימטריא נ', והוא מילוי של שד"י שהוא ביסוד. וז"ש
כל רעותין כו' לבתר כולהו. ר"ל רצון הזיווג שכד האי מיתער לזיווג כל האיברים מסכימין:
קם לעילא כו'. ר"ל שהולך למוח ומביא משם הזרע שלכן נקרא "משכיל" כידוע:
נחית במטלנוי כו'. שמוליך הזרע על ידי חוט השדרה ומוליך כל הת"ק רעותין, נ' תרעין, למלכות שלכן נקרא' י"ם גי' חמשים. וז"ש **לגו ימא כו'**:
תחותיה מתפלגין כו'. ר"ל שהוא עץ החיים שאמרו ז"ל עץ החיים ת"ק פרסה ותחותיה מתפלגין כל מימי בראשית כי הוא נקרא חי כידוע, וזהו 'עץ החיים'. וז"ש חד אילנא כו'

ת"ק פרסה כו' ותחותיה כו'. ור"ל מימי בראשית של מלכות שנקראת בראשית כמ"ש בתיקוני זהר כידוע:

שקיו דגנתא כו'. הוא בריאה ששם צרורא דחיי דנשמתא צרור החיים. ושם יורד הקב"ה בחצי ה לילה לאשתעשע כו':

כל נשמתין כו'. שלכן נקראת נשמת כל חי:

דעאלין בגנתא. לבריאה. וכ"ז כ"ה למטה שאילנא דת"ק פרסה הוא מט"ט וים הוא עשיה וגנתא הוא ג"ע שבארץ ג"ע התחתון. מט"ט הוא שדי ומלכות [עשיה(?)]:

אתברכא בשבע. מז' ספירות דזו"נ על ידי הרמנא דמלכא ז"ס דמלכות דאדם קדמון:

למיהוי אבא לגופא בסליקו דדיוקנא עלאה. ר"ל ז"ש אברם. אב אבא. רם בסליקו כו'. שר"ל אב כמו אב לפרעה שיהא מנהיג אותו:

כד בעיא לנחתא כו'. ר"ל זהו ויאמר ה' אל אברם כו':

לאשלמא כו'. (ע"ז ע"ב)(?) ר"ל לעשר ספירות שכל אחד כלול מעשר:

בחושבן כו'. ר"ל זהו ויאמר כו' שא"ל שתקיים ל"ך ל"ך:

לאתתקנא כו'. שכולן יורדין לגן:

ולמפלח כו'. כמ"ש לעבדה ולשמרה כו':

מארצך כו'. ששם (נמחק בהעתק אולי צ"ל לבושין. המסדר) דילה:

וממולדתך דא אילנא דחיי. שמשם הולדתו יסוד:

ומבית אביך תריסר כו'. (אמר המסדר נראה שגירסת הגר"א "אילנא דחיי ומבית אביך תריסר שבטין עלאין דשכינתא"). שהן י"ב שבטין שבמלכות כידוע שהן ביתו של הקב"ה ישראל סבא:

אל הארץ כו'. והן כנגד ד' לבושי הנשמה רוח מו"ק שנכללין ביסוד בסוד ת"ק פרסה ונפש מימא בית אביך ולבוש כלל הנשמה שהוא אמצעי בין הנשמה ובין הגוף כידוע והוא מגינתא ובו מתלבש הרוח בג"ע וגוף מהאי עלמא והוא ממט"ט שהוא גוף השכינה. וכן למטה ממט"ט הרוח. ומעשייה הנפש. ומג"ע התחתון הלבוש ומן הארץ הזה הגוף. וכולן לבוש לנשמה מבריאה ולמעלה כולן לבוש להנשמה מבינה. וממט"ט הן האיברים הפנימיים שנאמר "ופני לא יראו" שקאי על מט"ט כמ"ש לקמן ואיברים החיצונים הן מעשייה שנקרא אחוריים "וראית את אחורי". וכן למעלה "וראית את אחורי" מלכות כו' ולמטה מאביו ואמו איברים הפנימים והחיצונים:

אשר אראך. אל בטן אמו ששם מראין לו מה לעשות ועונשי המצות ושכרן וכל התורה כולה כידוע:

דף עז.

עבד שמיא וכו'. ר"ל שמים חג"ת ובתחלה מחו"ג ולא נתקיימו עד שבא הרוח ת"ת ועבד שלמא. והן ג' יסודות עלאין. וסמכין הן נצח והוד:

וכולא קאים על אורייתא. שהוא רוחא הנ"ל:

וכרוזא. גבריאל:

בחיל. בכח מסטרא דגבורה לפי שאז רוח צפון מנשב ולכן גם כן התרנגול שנקרא גבר מתעורר לקרוא גם כן למטה מעין התרנגול שלמעלה גבריאל כמ"ש בפרשת בראשית:

דעייל רוחא. שמתעורר נשמתו לקול הכרוז כמ"ש החרשים שמעו והעורים כו':

ומתמן נפיק קלא דקליא חילין אתבדרו לד' סטרי עלמא. הענין כמ"ש בתז"ח ע"ט ע"א קלא דקליין אשתנין מגו כו' וגלין אתהדרו לסטר צפון לסטר מזרח וכו' ובתיקונים דף ל"ו ע"ב ודא אזיל לצפונא ודא אזיל לדרומא וכו' תרין אחרנין וכו':

ומ"ש **חד סליק כו' חד נחית וכו'**. הוא מ"ש שם בתיקונים דא סליק ודא נחית והן ששה סטרין דאגוזא שאמר בסת"א ה' ע"א:

חד עייל בין תרין. דעת בין חו"ב, והוא קלא פנימאה, נקודה קדמאה בין חיך וגרון כמ"ש בתז"ח ע"ט וכד אתפשטת מטאת לחד מאלין ואשתני ואתעבד רוח וכו' והוא ספי' הראשונה דז"א שאמר בספר יצירה אחת רוח אלקים חיים והוא בגרון:

תרין מתערין בתלת. חו"ב נכנסין בתלת מוחין דז"א והוא ג' ספירות הראשונות שאמר בספר יצירה רוח מים ואש שהן חב"ד דז"א והוא שאמר בתז"ח (שם) סליק האי קשרא וכו' ושני ליה בתלת גוונין באשא ברוחא במיא:

תלת עיילי בחד. שג' מוחין נכנסין ומתפשטין בת"ת והוא בקשרא דלישן כמ"ש שם האי קשרא דחיק ליה כו' ברזא דוא"ו דאיהו לישן כו'. והת"ת הוא דאפיק גוונין כמ"ש בפרשת משפטים קכ"ג א' (ח"ב קכג, א) אתפשטותא דת"ת דגוונין בי' מתחברין כו'. ואמר בז"ח דף מ"ה ע"ג כדין האי ניצוצא אחזי בהו גוונין ואתעכב בי' י"ב ירחין וכו':

וז"ש **חד אפיק גוונין**, ואינון י"ב כנ"ל, י"ב ירחין, והן י"ב גבולי אלכסון שבת"ת. והענין כי הן שש יריעות דאינון חמש ושש יריעות דאינון חמש ה' חסדים עם מוח חכמה וה' גבורות עם מוח בינה:

וז"ש **שית מנהון לסטר חד ושית כו'** ואלו מתחלקין מהגבורות נבנין תריסר טעמי וכ"ב אותיות ומהחסדים נבנין עשר נקודות. וז"ש **שית עיילי בתריסר תריסר מתערין בכ"ב שית כלילין בעשרה**. ואלו עשר נקודות כולן קיימין על חד נקודה דנפקו מינה. וז"ש **עשרה קאים בחד**:

ועיין בתז"ח שם ותבי קפי'. ואע"ג שאמר שם דטעמין הן תליסר אינן רק תריסר וא' כללן כידוע בי"ג תיקונין. ואלו הן כלל שמא מפרש במ"ה נהורין אתברי עלמא. תריסר ועשרין ותרין ועשרה וחד שהן ל"ב נתיבות וי"ג תיקונים. או שתלת הן אמ"ש כנ"ל. והן בין בנקודין ספי' וע"ס פנימיות בין ג"ר שלש אמות מכ"ב אותיות ואח"כ נכללין בלשון כנ"ל ומתחלקין לו"ו ו"ק של הרוח והן ו' נקודות אחרונות, ו"ק של האותיות שהן ז' כפולות. ואח"כ בי"ב שהן י"ב פשוטות. ואח"כ נכללין במל' כל הכ"ב וז"ש תריסר מתערין בכ"ב. וכן נכללין כל העשר ספירות י' נקודין. וז"ש שית כלילין בעשרה. ועיין בספר יצירה ותבין כל זה:

דף עז:

ונשמתא שטיא כו'. שאין רקיע נפתח לה:

וסלקא. מצד מעט מצות שבידה שהן כנפיים לנשמה רק שמכבידין עליה העונות:

ונחתא. וכמ"ש ברעיא מהימנא פרשת ויקרא בסוד אשם תלוי עי"ש:

אתפקדן דוכתייהו. בגן עדן נפקד מקומם:

אתמסרון. לגיהנם שם **נחתי וכו'**. וז"ש **עלייהו כו' לא יעלה** כמו בתחלה שהוא סליק ונחית:

בההוא שעתא. קאי אלמעלה:

מסטר צפון. מבינה וזהו מי נתן לשכוי בינה:

בד' סטרי עלמא. חגת"ם:

ואתער כו'. להתעורר ב"א לתורה שכל התעוררות הוא מצפון כמ"ש עורי צפון והוא בחצות ובואי תימן בבקר לב"ה בקר דאברהם הלוך ונסוע הנגבה, שעד חצות שינה סטרא דמותא שליט ואחר חצות מסטרא דבינה חיים וצריך לקום מסטרא דמותא ולאחוז בחיים בתורה:

דמית בחיי אבוי. ר"ל בלא זמן:

ת"ח מלה דלעילא. שהעליון זך מאד וא"א להיות למטה בלא התלבשות והוא בהתעוררות התחתון וכן נשמתא בנפש:

דף עח.

בסתרי תורה. ואעשך וכו'. כמש"ל ואתברכא בשבע כו':

האי ברכתא כו'. מסטרא דז"ס כנ"ל ד' ברכות מחגת"ם כמ"ש בזוהר בעמוד הזה רש"א ואעשך לגוי גדול מסטרא דימינא כו'. כי גדול בימינא וברכה בשמאלא כידוע. ואגדלה כו' מסטרא דת"ת. והוא נוטה לימינא לכן ואגדלה. ומלכות נוטה לשמאלא לכן והיה

ברכה. ואמר שמך שהוא מלכות כידוע לאכללא מדת לילה ביום. וכן בסוד שמי וזכרי רמ"ח בת"ת ושס"ה במלכות. וזהו ואגדלה שמך שמוסיף ה' בשמו ויהיה גי' רמ"ח מסטרא דת"ת. וה' מוסיף ב**שמך**. **שמך** גימטריא ש"ס. ועם ה' שס"ה. וז"ש ואגדלה עם ה'. וכן אמר והיה כו' לאכללא מדת יום בלילה שהן כלולין כי שניהם נוטלין מחו"ג רק שכאן זה גובר וכאן זה גובר. וזהו והיה שהוא אותיות הוי"ה. ואמר "והיה" בתחלה ו"ה לאשלמא ל"זכרי" וזהו ברכה גי' זכר. ואח"כ **י"ה** לאשלמא ל"שמי". וזהו שם דשמך לאכללא כנ"ל. ג' ברכות האחרונים בנה"י. "ואברכה" נצח ישראל לא ישקר. "ומקללך" הוד, כל היום דוה, ויגע בכף ירכו כידוע. "ונברכו כו'" יסוד. "בך" שבו כ"ב אתוון. "כל" שנקרא 'כל'. "משפחות האדמה" והן ע' פרי החג שמתברכין ע' אומין והן ע' שנין כמש"ל. ומלכות היא ברכה רביעית שהוא יום הרביעי כמ"ש:

דאיהי קאים לפתחא. כמ"ש לפתח חטאת רובץ כו' ור"ל לפתחא דעלמא:

עד דיעברון כו'. שאז בא יצה"ט לאדם ואז מתעוררת הנשמה לאדם כמש"ו:

דהא מתריסר וכו'. ר"ל לאחר י"ב בתחלת י"ג מתחלת הנשמה להתעורר ובסוף י"ג שנה נשלמת הנשמה וזהו שנחלקו בגמרא (נדה) תוך הפרק אם הוא כלפני הפרק או כלאחר הפרק. ור"ל לפרש הפסוק ואברהם בן חמש וכו' כמש"ו שהן י"ג:

דף עח:

בסתרי תורה. וכדין אתחזיאת נשמתא כו'. ר"ל לאחר י"ב שנה מתחיל להתראות הנשמה. ואמר משום **דאיהי אתיא כו'** ר"ל מה' ספירות חג"ת נ"ה שהן ת"ק פרסה. ומספירת יסוד שנקרא ע' שנה באין ע' שנה לאדם כמש"ו:

דאיהו שביעאה כו'. ר"ל לבינה שמשם הנשמה ויסוד כלול מכולם שכ"א כלול מעשר הא שבעים:

כדין נפקת כו'. שהקליפה שממית בידים תתפש נגד ז' תחתונות כידוע. ואמר כאן שבעים וכאן חמש וחלק אותן לשתים ששני ערלות על הברית יסוד, א' ערלה וא' עור הפריעה, והן ג"ן נגד דכר ונוקבא וכן כאן ב' קליפות, א' נגד מלכות שמסטרא נקרא יסוד שבעים שנה ספירה שביעית, ונקרא גם כן י' זעירא אות ברית כידוע (בסוד יסו"ד סוד מיסוד שבעים שנה, י' מיסוד, י' זעירא. ושניהם כאחד 'יסוד' בסוד ברית ועטרה, לבנת הספיר. המסדר). והכל א' כידוע ששניהם נכללין כאחד והן היכל שביעאה לבנת הספיר, יסוד ומלכות:

וחמש שני ערלה השני נגד ה' ספירות שלכן כתיב שנים. והענין הוא בנשמה שבה ע' אנפין שמהן שבעין שנה וה' מדרגות של הנשמה הידועים והן שבעים וחמש הנ"ל. וז'

שנים הראשונים יוצאין ע' אנפין מערלה הראשונה מלמטה למעלה מקליפה שכנגד היסוד ואז הולך לרבו כמ"ש (בבא בתרא) שמכניסין כבן שבע כי השבע כלילין משבעים כנ"ל ואח"כ חמש וכו' ושבע ימים הראשונים שלטא עליה ערלה הגופני' על הברית נגד מלכות שנקראת בת שבע. ומיום הח' מתחיל לצאת מע"ה שנים הנ"ל. ושנת הי"ג הולכת הנשמה ונשלמת עד שיוצא מההוא ערלה לגמרי נגד בינה והוא ביסוד נגד בינה שבת עלאה שבת תתאה והן י"ג שנים ז' ו', זו"נ:

דף עט.

בסתרי תורה. לוט בן אחיו כו'. ואמר בן אחיו שהוא בן הרוח שגדל עמו ובחיקו תשכבנה. כזכור בניהם מזבחותם. והרוח אחיו של הנשמה שבא בשנת י"ג:

דלא אעדי כ"כ כו'. ר"ל אע"פ שמתעוררת הנשמה:

בשעבודא דאורייתא ואמשיך כו'. ר"ל עד מקום שכם כו' כמש"ו. ואמר ויצאו ללכת כו' ר"ל שיצאו מחרן כנ"ל ללכת ארצה כנען ר"ל לארץ החיים ללמוד תורה והוא ארץ של כנען [...] זוכין לה כידוע, ואמר ללכת בשנת י"ג ויבאו ארצה כנען [לאחר] י"ג:

אלין עובדין טבין. ר"ל מעשים טובים שעשה קודם שנת י"ג שבסייעתא דילהון כפיף לסטרא בישא ומתקן לגוף אחר י"ג שנים:

דף עט.

(**בזוהר**). **וירא ה'**. שנתגלה לו השם. ויאמר לזרעך הוא הבטחת הנשמה לחזור בתחי' ויירש אז את הארץ שאז נקרא יצחק לבני ליצחק וכמ"ש בפרשה חיי שרה עי"ש:

דף פ.

ויבן שם מזבח. הוא מזבח שמקריבין עליו נשמתין והוא מזבח ההרוס דאליהו:

ויעתק משם ההרה. שנסע ממדרגה למדרגה והוא מי יעלה בהר ה' מי יגור באהלך כו' ועיין בז"ח מ"ט ע"ג:

מקדם לבית אל. כמו שלמטה בבימה"ק דרגין דרגין קודם נכנסין להר הבית במזרח ואח"כ לשאר מדרגות כן למעלה כידוע. וכמש"ל צ"ד ע"ב בקדמיתא חצריך כו' עי"ש. וזהו מקדם כו':

ויט אהלה. שם כמ"ש מי יגור באהלך מי ישכון בהר קדשך:

בית אל מים והעי מקדם. כמ"ש למטה שעי הוא דרגין דלתתא והן חוץ להר הבית סביב רשעים כו' וחופפת לה והיא עומד בהר. בית אל מים והעי מקדם שהן מלכי קדם אשר מלכו לפני מלוך כו' מהררי קדם ינחני כו':

ויבן שם מזבח. דכמה מזבחות בנה שבכל עולם שעולה מקריבין אותו כידוע והוא בונה אותם בעה"ז כידוע:
ויסע אברם. כמש"ל כמו שהם מלמטה כך הכל למעלה בכל הכללים ופרטים וכשהולכין להר הבית באין ומקיפין דרך ימין לדרום והוא סוד הייחוד של ק"ש ותפלה כמ"ש בפרשת במדבר ובא לו לקרן דרומית כו' עי"ש:

דף פ:

ויקרא שם אברם בשם ה'. שם דוקא כמ"ש בכל המקום אשר אזכיר כו' וכמ"ש יעקב ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' כו':

דף צ.

(**בסתרי תורה**) **דאינון ס"ה כו'**. שהן של ע"ב אתוון דא"ב, ובהון "ותרב חכמת שלמה" מספר תר"ב. ונקודין בחכמה ומספרין בחכמת שלמה ששם המספר ושם פרפראות כו'. ובזה קיימא סיהרא באשלמותא:
שיתין אינון. ר"ל של ו"ק ומלכות מצה פרוסה והיא ה' חציין. וז"ס שס"ה של חנוך ושל השמש שהן חד דרגא שהן באשלמות הפרצוף עם ג"ר שהן בדרגא דמאות ואחר שהוליד בנים [לס"ה שנים. הד"ל] נתעלה בדרגא דאו"א ולכן סלקו:

דף צז.

(**בסתרי תורה**) **הורמנותא כו'**. והן מראות הנביאים בג' היכלות תתאין שע"י רואין בנה"י דאצילות ודרגין דאבות בג' היכלות עלאין רא"ז כ"א בדרגי' ועל ידם רואין בחג"ת דאצילות. וכל זה באספקלריא דלא נהרא בר ממשה דחזי באספקלריא דנהרא. (ועיין ביעור הגר"א ז"ל על כל המאמר הזה בארוכה בהיכל ב' דבראשית ד"ה דא קשי לאתגלי' בסתימו דעינא כו'):
[(**ליקוט**). **ד"פ וירא**. בס"ת בענין ג' הגוונים כפי מ"ש בהיכלות מ' שהם בב' היכלות וכמש"ש. אבל באמת אינו כן, כי ג' גוונין הנראין הן בנה"י ג' גווני הקשת דמתחזיין ונצח אע"ג דאיהו מאספקלריא המאירה מכל מקום בדרגא דנוק' הוא ודרגא דנביאים הוא, אבל באמת כי לא זכה אליה אלא שמואל כמ"ש בזוהר בכמה מקומות. ולכן שקלו הכתוב כמשה. אבל משה הוא בחג"ת כמ"ש בר"פ וארא ואמר בריש היכל הג' בפרשת בראשית כיון דעאלו בגווי' אחזי נהורי' משא"כ בחג"ת אלא שאין בו גוון כלל כמש"ש, והן ג' נהורין שבנר תכלא וחוורא ולמעלה האור שמאיר בלא גוון כלל ולפיכך אינו נראה כי העין אינו רואה בלא גוון אבל מכל מקום נראה האור, משא"כ בחג"ת:

והענין של ג' הגוונין וההיכלות כי ג' היכלות וגוונין שהן בנה"י הן קומה שלימה היכל וגוון ראשון בנה"י שהן נגד נוק' ושני נגד חג"ת שהן דדכורא והיכל השלישי נגד כח"ב שהן פנימית בלא רוחא, לכן ל"ל גוון. וכ"ה בג' הנהורין בפתילה כמ"ש בפ' בראשית ואע"ג שכל ההיכלות מ"מ היא כלולה גם כן בזו"נ כידוע וכן בכל קומה וקומה.]
(**במדרש הנעלם**). **לריח שמניך**. ר"ל לריח הצדיק במעשיו. עלמות הן האבות כידוע:

דף צז:
אזיל עמיה בכל כו'. וז"ש ברכי נפשי בר"ח. והענין בר"ח שהנשמות מתחדשין בכל ר"ח כידוע:
יתמו חטאים. זהו השעיר שמקריבין בר"ח:
ר"ל תוקפו. והענין כי אע"ג שאמרו יעקב לחודי' מ"מ נכלל משלשה אבות וזהו אלוני ממרא אלוני תוקפו איתן האזרחי. מאתים עולמות הוא של יצחק. ועיין במאמר קו המדה דף מ"ה ע"ד ואלין עזקין אינון מאתן כו'. ובסוף תז"ח דף צ' ע"א ואפיק ד' בחושבנא דמאתן כו'. וכסא עצמו הוא יעקב וידוע שהוא נכלל מג' אבהן:
והוא יושב פתח האהל הה"ד כו'. ר"ל כשמגיע הצדיק לפתח האהל אז יוצאין לקראתו ג' אבהן שהיא פתח עינים ג' אבהן שבג' גווני עינא והיא נקשרת עמהם רגל רביעי ולכן אמר אשר לא נשא לשוא נפשי, ר"ל נפש דוד:

דף צח.
וז"ש **כהחום היום** [**דכתיב**] **וזרחה לכם יראי שמי**. שהיראה היא הפתח כמ"ש בפרשת בראשית ז' ע"ב וי"א ע"ב עי"ש. ועי' בזוהר כאן וישא עיניו וירא כו' ומבואר כל מה שכתבתי:
ד"א כו'. ור"ל באלוני תוקפא הוא יום הדין החזק מאד כמ"ש (צפניה א, יד) יום ה' הגדול כו' מר צרח שם גבור. ור"ל והוא יושב פתח האהל בבית הבליעה שמפרש והולך שהוא פתח הגוף שנקרא אהל כידוע:
ואז נשמת הצדיק כו'. ר"ל זהו וירא וירץ כו'. וישתחו ארצה לקראת השכינה ארץ החיים. ארצה לארץ כמ"ש בסתרי תורה צ"ט ע"ב (ח"א צט, ב) ולגבי שכינתא אמר בשמא אדני. ויאמר אדני אם נא מצאתי כו'. כמ"ש אם הוא זוכה אז אין שכינה מסתלקת מאצלו עד שמוליכתו למקומו כמ"ש צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו, מה יפו פעמיך בנעלים כו'. ואם ח"ו רשע הוא, אע"ג שמוכרח לראות השכינה בין צדיק בין רשע, מכל מקום השכינה מסתלקת תיכף ואז מצער אותו המ"ה מאד ויוציאה כפיטורי בפי ושט (ברכות

ח, א). אבל בצדיק כשהשכינה לפניו יוציאה בנשיקה וז"ש הצדיק "אל נא תעבור מעל עבדך" ולכן נאמר כאן שם אדני שהוא השכינה כידוע:

דף ק.

יוקח נא מעט מים וכו' ורחצו רגליכם וגו' ואקחה פת לחם כו' רמז הקרבנות. וצ"ל מים הנאמר כאן הוא ניסוך המים. לחם אלו המנחות. ואמר פת לחם שאף הבשר נקרא לחם "לחם אשה כו'" וכאן "פתות אותה פתים כו'". "יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם" שהן יורדין לשיתין. ואמרו רז"ל (סוכה מט, א) השיתין משמת ימי בראשית נבראו שנאמר חמוקי ירכיך כמו חלאים כו' וידוע ששם השיתין שוקיו עמודי שש והן אפיקי מים כמ"ש בתז"ח דף פ"ג ע"ג ובכמה מקומות שהן נחלי מים:

"והשענו תחת העץ" הוא עץ החיים למחזיקים ועליהן סומכין ג' אבות כמ"ש בתז"ח דף צ' ע"ב אברהם רחימא תמיך על דא יצחק כו'. ואלו ג' אנשים הן האבות כנ"ל שהן תחת השכינה וכן אלו הג' מלאכים שאמרו בגמרא ואלו הג' המבקרים מעשיו הכל בדרגא דג' אבהן כידוע והן ג' גווני הקשת שעליהן נאמר וירא והנה כו' גווני דמתחזיין ועיין בפרשת בראשית דף י"ח ע"ב (ח"א יח, ב) ובפרשת וארא עי"ש. והן דרגין דתמכין ע"י המחזיקין התורה כידוע. וכ"ז ה"ה בתורה במקום הקרבנות. מים כל צמא לכו למים. וכן לחם לכו לחמו בלחמי. וכן עץ כנ"ל. וסעדו לבכם אמרו רז"ל לבבכם אין כתיב כאן, בלא יצה"ר, שהתורה תבלין ליצה"ר אם פגע בך כו'. וז"ש כאן **האי דלא אעסק בקרבנות כו'**:

דף ק:

וימהר אברהם כו' האהלה בית המדרש. אל שרה אל הגוף שהנשמה מעוררת הגוף נפשי אויתיך כו':

מהרי שלש סאים. זהו המנחות שהיא באה סולת מנופה מאיפה. וזהו שלש סאים קמח ומזה תקח ותסלת סלת. לושי ועשי עגות שכל המנחות באות מצה. וענין שלש סאים שאמרו העומר היה בא כו' ואמרו בגמרא (מנחות עו, ב) מ"ט כיון דמחדש אתי כו' שתי הלחם שתי עשרונות כו' אע"ג דמחדש כו' לחם הפנים עשרים דמחטין אתו ומישן כו'. וא"כ ה"ה למנחות שהן באין מחטין ומישן כמו שתי הלחם שאין מביאין קודם לשתי הלחם הוא הדין נמי שהן באין ג' עשרונים מג' סאין. ומנחת נסכים של בקר ג' עשרונות וכאן **אל הבקר כו'** ויקח בן בקר רך וטוב מובחר לקרבן כו' (הכל כמו שנדפס באד"א):

דף קכא.

אלא ודאי כו'. דכסא הוא שכינה והיא ים בדגש המ"ם:

דף קכא:

ת"ח בשעתא דבר נש כו'. ר"ל שעל זה מרמז יונה וכנ"ל ובשביל שאח"כ קרא על נינוה חיה:

בתרין גוונין וכו'. זהו סוד הודו תחלה וסוף כו'. [בספרים אחרים איתא זאת הלשון: זהו סוד הודו תחלה וסוף ואנא כו'. דלא כב"ש שהם מסטרייהו משוין להדדי כו'] כמ"ש כבר בענייני הנענועים ע"ש (ביאור רעיא מהימנא פרשת פנחס רנ"ו ע"א (ח"ג רנו, א) וכ"ה באברהם יצחק ויעקב שם חם ויפת. שם נגד ואגדלה שמך כו'. חם ידוע. יפת ישראל אשר בך אתפאר. וכן יין השרוני (ב' חלקים מים וא' יין). וי"ש תחות כורסייא או"ר וק"ג וז"ס עג"ל בשעת מנח"ה [ששניהן עולין ק"ג] ולכן דרש ירבעם כו' ואח"כ נהפך לעשות כו' וחסד נק' אור [ס"א וכן עשרה הלולים ג"פ נגד נר"נ. שופר ותקיעות (ס"א ותוף) ותרועו'. ונגד ט"ס ג' קוין חד"ר גפ"ג] (אמר המסדר, פי' כי בעשרה הלולים הם ג"פ תלת נר"נ, שהם שופר בינה נשמה, תקיעה קול ז"א רוח, תרועה תרע"א אדנ"י במילואו י' זעירא חכמה זעירא מלכות נפש). והכל כי החסדים גוברים על הגבורות כנ"ל למתקם. ופי' כל זה לפרש דברי הזוהר כי שכר ועונש הם מחו"ג. ועבר והוה ועתיד הם תחלה וסוף ואמצע. ובעונש מסט' דגבורות דנין על האמצע באשר הוא שם. ובשכר מסטרא דחסדים דנים על העבר ועל העתיד, תחלה וסוף:

בשעתא כו' וכד אולידת כו'. וזהו סוד ההיא איילתא שמעוברת מגבורות נשיך חד זמנא כו' תניינא כו' שאז נק' אילת וכן יסוד איל בסוד אילו של יצחק. וסוד במטהו פעמים ויזובו מים. וסוד קריעת ים סוף ויהי הענן ויאר את כו'. וסוד כל מחלוקת כו' וכל כו' דבשני הוא. וסוד ליכא כתובה כו'. וסוד קשין לזווגם כו' דמדחי גברא כו' בלא עתו וכמש"ל אלא כאן קודם וכו' וכן בקריעת ים סוף שדילג הקב"ה את הקץ וזהו סוד מעשה ידי כו' וזהו סוד ימי טומאה של לידה וימי טוהר וזהו סוד ויהי נועם אחר הבדלה דתחלתו גיהנם ואח"כ ואתה קדוש כמ"ש באדרא רבא קמ"ג ב' (ח"ג קמג, ב):

לית גייחא כו' כד"א החפץ כו'. כצ"ל:

דף קכב.

דדא היא ה' כו'. ר"ל נוק' בכללה דבתחלה היא שרי ביסוד דילה ש"ר כמ"ש בז"ח ש"ה ויו"ד כמ"ש בס"ד. ואברם ביסוד דדכורא אבר "ם סתים ואח"כ עאלו בבינה דזו"נ בההי"ן שמשם הזרע:

מלך עלאה כו'. בבינה דילה ק"ק ומקודם צריך ו' היכלין דילה מתתקנין בצדיקייא עבודת אדם להוציא כו' וזהו סוד לעבדה ולשמרה כמ"ש שמור את יום וכו' ששת כו':

דף קכג.
אלין אתפרשן כו'. וזה סוד ז' כפולות בדגש ורפה, רך וחזק. וזהו סוד ד' שבועי' בירח וסוד כ"ח עתים שד' יסודות מתנהגין בז' כוכבים והוא כח דמעשה בראשית בפסוק אחד וכן דתורה אי"ה או"ה וכן כל שבוע בד' עתים של יום ולילה בד' סטרין בד' רוחות:
ואינון תלתין ושבע כו'. דרגא בתראה של ה' ראשונה שמתייחדת עם חו"ב ובה התחלת הגילוי אבל תשעים הראשונות סתומות (נ"ל בסוד בינה ותבונה. ותבונה עצמה בסוד תלתין ושבע ג"ר שבה וז"ת. המסדר):
עלאה כו'. ר"ל י"ב בקר כו' של נשיאים ושלמה:

דף קכג:
איהו חדש כו'}} כמ"ש ותחדש פני אדמה בנשמתין חדתין משא"כ עכשיו (סנהדרין) עד שיכלו כו' וז"ש למטה "אר"ח כתיב ואין כל כו'", וכל הוא סוד כל בשר דנפקין מכל:

דף קכד.
דבהו אסתמך. כמ"ש שמאלו כו' ומנהו אתבני' ששמותי' יחדון על שמות הוי' הגדלות ה"ס (א"ה. לא הבנתי כאן ואולי צ"ל ששמותיהן מתייחדין עם שמות הוי"ה יאהדו"נה"י):
כדין יהא חדש כו'. שיתמלא פגימתה ויהיה אור הלבנה כו'. וז"ש **רי"א בזמנא כו'**, וכמ"ש הודיע ה' ישועתו כו' לפני ה' כו':
ראש דא כו'. וזהו סוד ישראל ויעקב [זו"נ ראש ועקב] והנשארות הוא שם יל"י שמוציא ניצוצין מנחש בסוד נש"ב עלמא דחירו דבה נפקין כו':
(**בהע"א**) **בגין כך ורהבם וכו'**. ר"ל המותר וקאי על ואם בגבורות והן למטה ממנה שהן עמל וכו' משא"כ בצדיקים שהן למעלה מז' ספירות:

דף קכד:
ואיהו בן כו'}} עיין לעיל צ"ה ע"ב:
דהאי ארץ תתאה כו'. ר"ל שלנו העשייה דיניק מעץ הדעת טוב ורע, נער. וכן מ"ש למטה **תא חזי האי ארץ כו'** גם כן עלי':

דף קכה.
ת"ח ותמת וכו' רזא כו'. ר"ל כורסייא שהיא עיר לד' שעלייהו חב"ד:

דף קכח:
ודאי חייך לאו כו'. כמ"ש ויקם שדה עפרון אשר במכפלה:

דף קכט.
ה' מכפלה כו'. וכן מילוי דילה:

דף קלב:

והא תנינן דעבדי מינייהו עטרה כו'. וזהו סוד עטרת היסוד שם התפלה והוא ראש צדיק:

תלת דרגין כו'. מלכות עטרת, יסוד כולל נ"ה. ת"ת כלול ח"ג. וז"ש. גר. תושב. אבותי. תושב [יסוד] ששם נייחא דביתא אוה למושב וכו':

בגין כך בשעתא דצלותא כו'. [חסר בהעתק. ונראה דצ"ל "מורא רבו"] הוא בסטרא דילה את כו'. והתפלה עלמא דדכורא ואינה נזכרת אז באתר דדכורא. סוד יום ולילה יום אחד:

ות"ח צלותא כו'. ג' תפלות. ושירות בחצות שהן ד' עתים הן האבות ודוד דזו"נ כל אחד כליל מחו"ג וכ"ה ביום ובלילה. קודם חצות ואחריו. אלא שהן מלמטה למעלה בסוד התפלה ודינין דדכורא כו' [נייחין ברישא וקשין בסופא] ודנוקבא כו' [קשין ברישא ונייחין בסופא. המסדר] ומתחברין ערב ובקר דינא בדינא ורחמי ברחמי, בערב נכלל הוא בה והוא חיבור דינא כו' ובבקר נכללת היא בו אילת השחר ואז מחדש מעשה כו'. וז"ש יוצר אור כו' עושה שלום ובורא כו' ויוצאים ממנה מאורי אור ובערב כשנכללין יוצאין כו' (אד"ל. איפשר ר"ל בערב כשנכללין בה יוצאים מאורי האש. ועי' פרשת בראשית כ' ע"ב). ויעקב תפלתו בלילה משום דאחר חו"ג בת"ת מתחיל קומתה ולכן נק' יעקב בנוקבא משא"כ אברהם ויצחק. ולעתיד שתהיה בפנים יקרא ישראל ותפלה מ"מ בדכורא ולכן נגד דוד אין תפלה וכן ד' אמהות שהן ההיכלות וכסדרן ולאה ואח"כ רחל וכמש"ל בסוד המטה ואיילתא כו' והן דרום וצפון מזרח מערב (הרמ"ש רשם על תיבת "ואיילתא" עיין זהר חדש בראשית י"ג ב' ותבין. ועל תבת דרום שחרית. צפון מנחה. מזרח מעריב. מערב חצות). אבל ברוחות הוא להיפך. של יום בלילה ושל לילה ביום. והילוך השמש בד' מקומות (ס"א נקודין) הגלגל סובב כסדר מזרח דרום וכו' וזהו ההתמזגות. וז"ש הולך אל דרום כו' כמ"ש המפרשים על הרוחות ומתחיל בלילה:

ואיהו לא צלי כו'. ר"ל שנים אשיחה ואהמה אבל תפלה של ערבית היא נכללת משניהן ואינה דבר בפני עצמה:

דף קלג.

אבל ת"ח הני תרי כו'. עמש"ל כי ביעקב היא דבוקה תמיד וא"צ לנו ויעקב כבר תיקנה, ולכן אברהם ויצחק היו מתייראים על נשותיהן ואמרו אחותי בדרגא דלמעלה אמור לחכמה כו' ואחות אינה נפרדת, אבל יעקב אמר הבה את אשתי כו'. והטעם כי בדרועין נאחזין, שממית בידים תתפש (ס"א ישמעאל ועשו) וצריך להפרידם. ולכן כתיב אל אחר אלהים אחרים. ולכן כתיב אל חי אלהים חיים. והוא בסוד עץ הדעת טוב ורע, חו"ג, ועץ החיים . משא"כ ביעקב שם המיוחד מטתו כשרה:

ואתה מרום. ר"ל נוקבא שנק' אתה והיא מרום אבן מאסו כו':
ות"ח אבהן כו'. שכ"א נכללת בד' יסודין קדישין והוא י"ב אתוון של מילוי אדנה והוא ג' היכלין של ברכות ק"ש וג' היכלין תתאין נכללין בראשונה כי הם לעולם נכללין בעליונה ואין בהם ברכה בפני עצמה ויוצר אור בשל יצחק שביום הוולדו נתוספו המאורות ואח"כ אהבה ואמת אבל היכל ק"ק נכלל בדכורא בתפלה שהוא יום דרגא דילי' מה שאין כן בערבית והוא השכיבנו:
יצחק ברזא דארבע דסטירו כו'. ר"ל שנכלל מד' ולא ד' ממש:

דף קמא.

ואר"א יאות כו'. כמ"ש מעין גנים כו' מן לבנון והן אבהן וכמ"ש באר חפרוה כו' וסודן כמש"ל פרשת חיי שרה בענין התפלות שעיקרן שתים:
בגין דכל יומא כו'. כמ"ש והוכן בחסד כו' ובזרוע עוזו ואח"כ קורין ק"ש שמע ישראל ואברהם פתח המעין וזה נשאר ולא סתמוה אלא הבאר עד שחפר יצחק ויעקב יתיב עלה:
ויעתק משם כו' ר"ח פתח כו'. אמר זה כאן שר"ל כי הבארות הן נגד ג' בהמ"ק, ורחובות הוא לעתיד לבא. וזהו שנאמר לקמן ויקרא שמה רחובות רמז דזמינין בנוי למפלח כו' והן בג' דרגין ונגד זו"נ יש אחיזה וקטרוג לכן נחרבו שניהם משא"כ רחובות ולא רבו עוד, והן ג' דרגין דאלקי' דרגא דיצחק ויעל משם באר שבע ויחפרו עבדי כו' ושם הוא לשעה משכן שילה הוא אלקים דכורסייא:

דף קמא:

ר"ש פתח כו'. ר"ל כי הם בנהי"מ שהיא כנגדם דרגין דנוקבא והן כסדר ולכן עשק ושטנה ידוע בכף ירכו, ורחובות כמש"ו דא רקיע כו' ורביעית בבאר שבע ויקרא אותה כו':
תו בעיא לאתפשטא כו'. והן ז' קולות ג' בחוץ לגרון ועדיין במצר. וג' ברחובות חוץ לפה דרגין דאתגלייא וא' בת קול אור חוזר. וז"ש תבונה תתן קולה והן נגד ב' דרגין דסתימו, חו"ב, הנסתרות לה' אלהינו, ו"ה' אלקינו" ידוע. והנגלות גם כן שתים לנו ולבנינו, ר"ל וכל בניך כו'. וז"ש **ותמן תתן קולה עלאה כו'** כי כולל שם הכל כי כל כו':
ובג"ד אמר כו'. ר"ל בנפש ורוח בזו"נ ואח"כ בנשמתא ובנית כו':
וע"ד כו' להההוא שלם כו'. שהג' הוא בדרגא דשלום ולכן לא רבו כו' וקראו רחובות:

דף קמג:

אר"ש לאו כו'. כמש"ו כי ביעקב נאמר נתינה מאלקי' והוא למעלה משא"כ בעשו נאמר שם יהיה מושבך, ר"ל במקום מושבך לתתא. ועוד בעשו נאמר משמני הארץ והוא שם דבר. משא"כ ביעקב שמ"ם "מטל" מושך אחר עמו כמ"ש המפרשים, ור"ל ממשמני

הארץ וברכתו של יעקב היתה שיתן לך מאותו שנותן לשמים וארץ. ועוד שא"א לומר בעשו כמו ביעקב שהרי קודם יורד לשמים ואח"כ לארץ אלא שבירך אותו שישב על מקום משמן ויורד שם מטל וכו':

וז"ש **בגין דיעקב וכו' ומתמן לחקל כו'**. ר"ל אח"כ משא"כ בעשו דאיהי נטלא ויהבא שיורין לבעלה וזהו עיקר הפי' דביעקב כתיב מלמעלה למטה ובעשו כתיב להיפך, ואינון ברזא דעבד ושפחה, ולכן "ואת אחיך תעבוד":

והנה בג' דרגין דיליה ברכי' משמני מטל חרבך הם טחול כבד ומרה כסדר הזה ואת אחיך תעבוד כולם עובדים ללב. ואמר "והיה כאשר תריד כו'" פשוטו של מקרא לא עמדו עליו המפרשים שהוא לשון ממשלה כמו וירד מיעקב, וירדו בדגת כו'. שא"ל שתעבוד אחיך כעבד בלא ממשלה כלל וכלל ובלא מלך אבל כאשר תמשול אינך משועבד לו שיהי' מושל עליך שלא ימשלו שניהם כא' ולכן במלוך דוד הוסר המלוכה מאדום וכמ"ש ולאום מלאום יאמץ כו', אמלאה כו'. וכמ"ש אם יאמרו לך כו' וכן הוא בהתגברות הכבד והתאוות אז נכנעה הנשמה ויורדת בגלות וא"א להתחברו' ממשלות שניהם כא' לעולם. ועל זה אמרו הקנאה כו' והן מרה כבד טחול שהוא שחוק הכסיל שהשעה משחקת לו וידוע שעשו שליטתו אינה אלא בג' דרגין דשפחה ועבד ואמה, אבל למעלה לא יגורך רע. וכן הן ברכות ג' מלמטה למעלה חרב הוא דרגא דחרבו על יריכו בכורסייא אבל יעקב נתברך בעשר ע"ס דאצילות ד"ו. טל משמני הארץ הוא כתר ומלכות שהיא איומה כנדגלות. דגן ותירוש, חו"ב, והן ד' דנוק' כי היא בג' ראשונות. ואח"כ אמר ו"ק כסדר רק יסוד אחר ת"ת במקומו הראוי. וזהו סוד ג' דרגין דיצה"ר שאמרו הוא שטן כו' הוא כו' יורד וכו' שמשטין בנוקבא חלק משמן חכה שית זונה בשחוק דטחול ויהיבת שיורין לבעלה ומתרגז בכבד ועולה כו' ואח"כ יורד וכו' במרה ואחריתה מרה כו' חדה כו' והן בג' עולמות הנ"ל דירתה בעשייה ושלו כו':

וענין יהיבת שירוין כי היא מראה בפני' של מטה יפה מאד נפת תטופנה כו' נפתי משכבי כו' והן עשר תיקונין כמ"ש בס"ת פרשת ויצא כו' ונוטלת ממנו תיאובתא אבל למעלה מראה לבעלה ליכלוך החטא ומיאוסו ומתרגז ועולה ומקטרג מה שאין כן בקדושה דהוא להיפך דשכינה מראה למטה לישראל תוכחת מוסר ותמיד מייסרת אותם שאינם טובים ומגדת להם כל מום כמ"ש או הודע אליו, ומראה להן פגימתה אבל בפני' של מעלה נוטלת כל זכויותיהן ומלמדת תמיד זכות כמ"ש הלוך ילך וכו' וז"ש מעולם לא ראתה חמה פגימתה כו'. וז"ש נאמנים פצעי אוהב ונעתרות כו'. וזהו סוד שחורה אני ונאוה, שחורה מסטרא דתתאה ונאוה כו':

דף קמט.

סתרי תורה. ויחלום כו' חלמא מדרגא שתיתאה כו'. כמ"ש בזוהר כאן מה בין נבואה לחלמא, נבואה בעלמא כו' נבואה כו', ר"ל כי נבואה בנצח הוד (חסר השאר):

[א"ה. ראיתי ללקט כאן מ"ש הגר"א בספר הדר"ק. שתיתאה מדרגא דנבואה, כי נבואה בנו"ה דאצילות וחלמא בעצם השמים דבריאה, אם כן יסוד שבאצילות ומלכות שהיא בהיכל ק"ק דבריאה הם נחשבים לאחד כי מבוע מבירא לא פסיק לעלמין וד' היכלות שהן רצון ואהבה וזכות ונוגה הם ה' ועצם השמים הוא שתיתאה מדרגא דנבואה:

עוד שם וז"ל (דף קמט עמוד ב) **תריסר מרגליטאן** של מיכאל ר"ת של קו"פ (אמר המסדר ר"ת קמץ ופתח) ושל גבריאל ס"ת שלהם ושל רפאל שני' של צרי ור"ת של סגול ושל נוריאל ס"ת של צרי ושני' לס"ת של סגול והן ד' תנועות ראשונות וכאשר התחלתן מחכמה הן ד' מוחין ד' מחנות השכינה וכ"א כלול מחבירו ולכן כ"א מב' נקודות ודכורא בר"ת ונוקבא בס"ת:

(אמר המסדר, ובתיקוני זהר דף קכ"ח ע"ב בד"ה ועוד נקודין כתב הגר"א כי ד' נקודות הראשונות קמץ פתח צרי סגול כל אחד כלול מג' הן י"ב מגליטאין והן ד' חיות. ולכ"א ב' ממנין חד לשמש בשוקא וחד באורחא א' מימינא וא' משמאלא. וק' של קמץ הוא קדמיאל ופ' של פתח פדאל כי ר"ת של קמץ פתח במיכאל. ובגבריאל ס"ת דהיינו צ' מקמץ צדקיאל, וח' מפתח חסדיאל. אך שהגר"א הגיה שם על צדקיאל צוריאל. כי כן שם בתיקונים אף שבס"ת דפרשת וירא כתב שם בקמץ צדקיאל אין ראיה משם כי שם מוטעה בסגול ובשאר נקודות כמו שנראה בתיקונים שם. וכן הא"ב דשם מוטעה כמ"ש לקמן בהשמטות י"ג ב'. וברפאל היה להם להיות גם כן הראשונות מצרי סגול שהם צוריאל סמטוריה כמ"ש שם בתיקונים. אלא שצוריאל הוא גם כן בקמץ כנ"ל לכן חשיב אותו השני של צרי ר' שהוא רזיאל (ולפי זה צ"ל רזיאל סמטוריה). וכן בנוריאל השלישי של צרי שהוא י' יופיאל והשלישי של סגול ו' (ולפי זה צ"ל וענא"ל):

דף קנד:

ישראל אקרי בן כו' ראובן סתם בגין דאתכליל בתלת סטרין כו' אמר ר' אבא ראובן סתם דאתכליל בשמעון ולוי. (אמר המסדר. כתב הגר"א בביאורו לת"ז קכ"ט ע"א, ור"ל דכולל חג"ת ולכן נקרא בן סתם דעמודא דאמצעיתא בן י"ה דכולל ימינא ושמאל והוא ג' סטרין ראובן שמעון לוי. ולכן היה צריך ראובן ליטול ג' בכורה וכהונה ומלכות. כהונה מסטרא דכהן, איש חסד. ומלכות בסטרא דגבורה. ובכורה מסטרא דעמודא דאמצעיתא, בני בכורי ישראל. והוא נטיל ב' חולקין כידוע):

דף קפא.

כגוונא דלעילא גופא אתפגים. (אמר המסדר. כתב הגר"א בהיכלות פקודי היכלא שתיתאה. וז"ל ר"ל גופא דשכינתא דאתלבש בס"א וכורסייא אתפגים כן אלו הגופים):

דף ריז.

עד לא מריט כו'. מעיקרו שהן שחורות:

ועד לא גליש. להניח עיקרן שהן אדומות (מרן דינא) לא קליפות ולכן אין האשה מסתפרת כאיש וזהו סוד עשו איש שעיר כאדרת וכו' יעקב כו' ועשו נאחז עד גלגל המזלות ששם בכוכבים (ר"ל כמ"ש בין כוכבים שים קנך). סוד השערות ויעקב בגלגל החלק:

דף רמד.

(**מפי השמועה**) **אלמלא דהוי גד מבני השפחות כו' לאשלמא כו'**. והענין כי "בגד" כתיב והקרי הוא "בא גד", כי ג' דרגין יש ג' ראשונות, וג' אמצעים, וד' תחתונות. והנה הראשונה נעלם מאד במקומה ומתגליא קצת בדעת שהוא אחר הבינה וזהו בג"ד. הב' הם ב' ראשונות שהם חו"ב, והג' הוא ג' אמצעיות. והד' הוא ד' תחתונות. הם אותיות **בג"ד**. והקרי הוא **ב"א ג"ד**, כי לאחר חו"ב המרומזים בב' נתגלה קצת הא' שהוא כתר, לכן הוא קרי ולא כתיב להורות על העלמתו [וגם הוא סוד ספור ולא ספר כנזכר בספר יצירה ספר וספר וסיפור שהם חב"ד, ולכן הוא קרי בסיפור ולא כתיב בספר. הגה"ת הרמ"ש]:

דף רסד.

פקודא דא כו' בן ובת גם י"ק כו'. כצ"ל. (אמר הד"ל. ל"נ דצ"ל שם ה' לא שרי' כו'. ועי' ברעיא מהימנא פרשת צו ל"ד ע"א (ח"ג לד, א) דמשמע כגירסת רבינו הגר"א ז"ל ע"ש). דאין שורה באתר פגים כמ"ש לא אבא בירושלים של מעלה כו'.

מסטרא דימינא. חכמה. **מסטרא דשמאלא**. בינה.

דבי' ברא אלקים כלא. ר"ל אלהים דעובדא דבראשית הוא בינה כידוע ל"ב אלהים בסוד לב מבין:

וברא דא עמודא דאמצעיתא. טעות סופר וצ"ל **ומלאו דא עמודא דאמצעיתא** פי' שהוא מפרש פסוק פרו ורבו ומלאו את הארץ דא עמודא דאמצעיתא. שהוא מבריח מן הקצה אל הקצה. וכן בפ' הראשון בראשית חכמה, ברא אלהים בינה, את השמים עמודא דאמצעיתא, ואת הארץ שכינתא:

בג' קדושין. כצ"ל. והוא ג' דרכים כו' כסף שטר וביאה. וכ"ה בכל קידושין כסף ושטר כתובתה וביאה. ולכן רב מנגיד מאן דמקדש בביאה (יבמות נב, א) (קדושין יב, ב). ואסור להתייחד בלא כתובה. וכלה בלא ברכה כו':

דרחבו ד' כו'. הוא ד' אותיות של השם הוי"ה ויו"ד אותיות דמילוי מ"ה פנימיות הספי' שקיו דאילנא כמ"ש בהת"ז. וכן כלה דלעילא לא אתייחדא בבעלה בצלותא אלא בג' קדושות קדוש קדוש קדוש כו', וז' ברכות דק"ש שבע ביום כו'. והוא יו"ד. וד' פרשיות של ק"ש הוא ד'. וכ"ה בכל מצוה ומצוה ועיין ס"פ תצא:

ומאן דמתעסק כו'. מפרש י"ד באורייתא:

באתר דמחשבה. הוא כתר שכולל הכל והוא מתפשט בכל הספי' כמו המחשבה שמתפשט בכל האיברים בפנים:

האדם. ר"ל אדם גי' מ"ה, גי' יו"ד כו':

אם ה' כו'. ר"ל אם אין מייחד ה' בכל מצוה ור"ל שאין לו בן ובת שהן בניינא דאדם אז שוא כו':

אינון כו'. שהן נקראים עמל ושוא שהן נגד ו"ה של השם בן ובת זלע"ז ובמקום דשם ה' לא שרי' הן שורין כידוע. והם בוניו בו שהוא בניינא שלהן. וכן בכל מצוה. וכ"ז הוא בסוד יב"ק י'חוד ב'רכה ק'דושה שהן בג' קוין, ברכה מימין, וקדושה משמאל, ויחוד באמצע. והן שלימו דשם הוי"ה, ברכה וקדושה י"ה, ויחוד ו"ה. וכן בסוד קדושין וברכות ויחודא דלהון כמ"ש בתיקוני זהר דהן צריך למהוי בהון ואז לא תקח כו':

[**מה"ת**] **פקודא דא כו'**. אמר פרו מסטרא דימינא דאב נותן הכח והפרי וזהו פרו. ורבו מסטרא דאימא דשם נתגדל ונתרבה כמשל הנאמר בזוהר הבונה אומר לאדרכל במאמר א' והאדרכל מצייר כמה ציורין מכח האומר. וז"ש בראשית חכמה, ברכה אלהים בינה, את לרבות תולדותיהם, פי' החכמה צוה בכח לבינה ונמצא כל התולדות הנ"ל בכח, ואח"ז נצטיירו ויצאו כולם בבינה. וז"ש דבי' ברא אלקי' כלא וברא כו' צ"ל ומלאו כו'. כי אותיות **אלהים י"ה מל"א י"ה** חכמה ובינה, וז"ש ומלאו דא עמודא דאמצעיתא כי הוא ממלא מקצה השמים כו' וה' אותיות אלהים ה' אחרונה נמצא כל השם כלול באלקים כי ה' הוא אלהים. וז"ש את הארץ דא שכינתא. את הוא עצם הפעול דמקבל מכולם. ואמאי צריך כו' עשרה. הא כאן כל הי' ספירות בגין דאתקדשו ואתברכו כו':

רה"י למארי. דעיקר הייחוד ליחד א"ע למטה כדי שישרה עליו הייחוד האמיתי כי למעלה א"צ ייחוד כי הם מיוחדים תמיד רק כשאין למטה ייחוד גמור אין מקום לשרות הייחוד האמיתי. ובזה תבין (ד' אחד) מ"ש הראב"ע והיה המשכן אחד כשהעמידו

המשכן כל החלקים נעשו אחד וכן ה' אחד עי"ש. וזהו פי' דיש כלל ופרט והכלל הוא בשכל ומחשבה וכל חלק מהפרט שורה עליו הכלל, כי העצם אין מתחלק ואין מתבטל ודוק ותבין מאוד. וז"ש למהוי רה"י למאריה ודוק. וז"ש הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה כו' כי אחד כו' ואברכהו וארבהו ור"ל כי וארבהו זה יצחק כמ"ש וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק. ואברכהו כמ"ש וה' ברך את אברהם בכל בת היתה לו כו' ובזה קראתיו אחד כי יש אב ואם בן ובת.

באתר דיראה כו'. כי יו"ד בחכמה ושם יראת הרוממות וה' בינה תמן אהבה וחו"ג בהפוכ' כחותם המתהפך.

באתר דתורה כו'. ואף בתורה לבד יש מצוה ללמוד ע"מ לעשות ולכן בתורה אנו מברכין ב' ברכות לעסוק וכו' ואשר בחר בנו כו'. לעסוק כנגד מצוה ובמצוה יש תורה, ולכן צ"ל קודם עשייה מצוה הריני עושה כאשר צוני ה' בתורתו.

באתר דמחשבה. תשוקת הרצון:

זאת תורת האדם. כי זאת הוא מצוה תורת זו תורה האדם כליל כל שם מ"ה זה התפשטות הכתר הנקרא רצון הפשוט שממנו שקיין כולא. [**עד כאן מה"ת**?]

(**שם**) **ויאמר כו' פקודא דא כו' לאתפשטא שמא קדישא לכל סטרין**. ר"ל שמא קדישא היא שכינתא שנקראת שמו. וכמו דוגמת האשה שלמטה שהיא מתייחדת בכל אברים עם בעלה כן השכינתא בכל סטרין מתפשט הדעת (הרמ"ש הגיה שנראה לו שצ"ל הדמות) שמא קדישא:

ולמלקט כו'. גם כן כנ"ל כמה דאשה מקבלת מן בעלה דבאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא:

למהוי כו' עילא ותתא. עילא הן רוחין ונשמתין דמתוספין. ותתא הן בני אדם בהאי עלמא צלם אלקים כמש"ו:

דיוקנא דמרי'. הן בני אדם צלם אלקים כמ"ש כל מי שאינו כו' ממעט את הדמות:

הכי איתוסף לנחתא. כצ"ל:

זיו יקרא דמלכא. שכינתא. שכ"ז שיותר ב"א בארץ אורה מתפשט יותר. כמ"ש בתז"ח שהיא נר וישראל פתילה וכל שהפתילה עבה יותר מאיר ביותר:

דא זעירו דדיוקנא כו'. ר"ל צלם אלקים כנ"ל:

הכי אזעיר כו'. ר"ל אור השכינה כמש"ו:

לאסגאה יקרא כו'. ר"ל למעלה ולמטה:

[**מה"ת**] **פקודא דא כו' לכל סטרין**. היינו לו"ק:

ולמלקט רוחין ונשמתין. ולא אמר ונפשין, כי הענין של נר"ן נשמה היינו השכל אינו בגוף האדם אלא מזלו ושורה עליו, והרוח הוא כח ההרגש שבאדם, והנפש הוא כח החיוני הצומחת שבאדם. וכשבאו הנשמה ורוח באדם מיד בא הנפש במעי אמו מכחם. דרך משל, כשפותחין החלון בא אור לבית וכשנסתלקו נשמה ורוח אז נתבטל כח הצומח כמו בכל הצמחים כשנחתך הצומח אז נסתלק הכח כי הכח אינו רק כשקיים הדבר ואח"ז כאילו לא היה. אך באדם אינו כן, רק שהנשמה ורוח מאוסרים בנפש אף לאחר מיתה נשתייר בו כח הנפש (בזמן שהנוקבא משגיחים עליו) ולזה נאמר הכרת תכרת הנפש זה סילוק נו"ר ממילא נכרת הנפש כו' אבל הנשמה אינה בכלל עונשין שמסתלקת מיד כשפוגם והרוח הוא בכלל העונשים ולזה אמר רוחין ונשמתין אבל נפש מיד נתהוה ממילא וגם שאין לו רק ע"י וכנ"ל:

ודמות ודיוקנא לעילא. כי האדם נצטייר מיד לעילא. וראיה לזה שאמרנו לעיל שהנשמה אינה ידועה כשאדם רוצה לעיין בשכלו אזי סוגר את העינים ויושב במנוחה ובהשקט וכשמבטל כחות הגופניות אז בא לו כח השכל שורה ולא קודם מפני שאין לו שייכות עם הגוף וגם הצמיחה וגידול האדם בשינה שמסתלק הנשמה ורוח אינו מחוזק אז נתחזק כח הצומח שנשאר לבדו בגוף. ותבין זאת שדברים הנ"ל נוגעים לעומקא ורומא:

דף רסו:

שכינתא כו' אות ברית מסטרא כו'. כמ"ש בתוספתא שברית נקרא צדיק ואות ברית נקראת שכינתא מסטרא דצדיק:

זאת אות הברית. מביא ראיה שהיא נקראת אות ברית שנאמר זאת כו'. והיא נקראת זאת כידוע.

ביני עד"א כו'. עכשיו דרש קרא דשבת שהוא במלכות מסטרא דצדיק ונאמר שם אות כו' והיא נכללת מכל הספי':

ובין בני ישראל נו"ה. שהם בנים של עמודא דאמצעיתא שנקרא ישראל כידוע דחג"ת נקראו אבות ונו"ה בנים והן נפקין מעמודא דאמצעיתא.

אות כו'. ר"ל שצדיק הוא בין ת"ת ובין נו"ה ובין שכינה:

מסטרא דאת ו'. עמודא דאמצעיתא.

מסטרא דאת י'. ר"ל י' זעירא מלכות כמש"ו:

עטרה על רישיה. שהיא עטרת בעלה כידוע יו"ד שברא"ש וא"ו הוא ז' והוא ז' יום השבת שאז היא עטרת בעלה:

חכמה עלאה. עכשיו מפרש האיך נקרא' יו"ד ואמר שהיא חכמה תתאה בדוגמת חכמה דלעילא שהיא יו"ד של שם הוי"ה:

ותקינו למיגזר כו'. מפ' עכשיו האיך כל עשר ספירות כלולין במצות מילה:

י' זעירא. הוא הברית:

[**מה"ת**] **שכינתא אות ברית מסטרא דצדיק**. וכ"א בזוהר האותי לא תיראו. וז"ש אותי עזבו מקור מים חיים היינו אות שלי:

ביני ובין בני כו'. דריש הפסוק ושמרו בני כו' ומתחיל מן ביני ובין וכו' דכליל כל העשר ספירות והיא עטרה ע"ג. ביני ובין בני ישראל שהיא ע"ג נו"ה. אות היא שהיא עטרה בראש צדיק והיא עטרה על נה"י ואח"כ סלקת בראש כולם. כי ששת ימים כו' וביום הז' דהיא ע"ג ו' ז' כמש"ו יו"ד על וא"ו וכוללת [ז' וג'] והוא ז' ימים וג' יום השביעי והיא כללא דכלהון עטרה בראש כולם וכן במילה כמש"ו. ואמר חכמה עלאה אות היא כו' ר"ל דבשילוב ב' יודי"ן חכמה בראש חכמה בסוף וביניהם ו' אותיות ו'. ולמטה ביני ובין כו' הוא יו"ד אחר וא"ו ולמעלה על וא"ו ב' יודי"ן דב' שמות חכמה כו'. והענין הוא כי ג"ר נחשבין כא' דלכן ז' ימים וכן ז' היכלות הכל בז' והיא כלולה מכולם ד' אדנ"י נהי"ם דנה"י הן דידה ד' הוי"ה הן חג"ת עמה דסלקא שם עטרת בעלה ולעולם היו"ד בה אבל כאן אמר על ח"ס דהוא בכתר מקדם התחלת הכתר של עשר ספירות דהוא גרון דא"א כידוע וכן בכל פרצוף:

ולית שביעי כו'. ולזה נאמר שבת היינו שבת וינפש על ידי נפש. (תמן חכמה. צ"ל ח' מן חכמה. וכ"ה ברעיא מהימנא פנחס רנ"ז ע"א (ח"ג רנז, א) עיי"ש כל המאמר. המ"ל):

ויחלום כו' דאיהי שכינתא. שנקראת ארץ דשריא בארץ כמש"ו:

ורזא דמלה כו'. ר"ל דמ' נקרא ארץ דשריא בארץ:

שמך. השכינה שנקראת שם כידוע:

[**ליקוט**. **ויחלום כו' ורזא דמלה ה' אדונינו כו'** סיפי' אשר תנה הודך כו'. והוא בשמים ובארץ כנ"ל. וז"ש עינו לארץ ולבו לשמים]:

דמודע. דמייחד:

בו בההוא כו'. מפרש עולים בו. ובסמוך מפ' יורדים בו:

דשכינתא איהי מצוה כו'. ר"ל איך מתייחד שכינה וקוב"ה בצלותא ומפרש דאיהי מצוה ור"ל צלותא היא מצוה כמ"ש ולעבדו איזה היא עבודה כו' וקוב"ה הוא מחשבה של המצוה והן מתייחדין על ידי התפלה ומחשבה של התפלה. ומפרש האיך המצוה

ומחשבה ייחודם בשם הוי"ה ואמר מצוה כלילא כו' דב' אותיות **מ"צ** מתחלפין בא"ת ב"ש **לי"ה** הרי הוי"ה. וכמ"ש שתרי"ג מצות תלוין בהוי"ה בסוד שמי וזכרי:

ומחשבה איהו אדם כו'. ר"ל שמא מפרש גי' אדם כמש"ו והוא מחשבה כמ"ש **חשב מה**:

איהי חי' דיליה. ר"ל שהיא חיה שנאמר ביחזקאל היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל. וקוב"ה אדם שעל הכסא כמש"ו איהו אדם כו':

ומצוה בלא מחשבה כו'. ראי' דייחודם ע"י מחשבה ומצוה:

ומחשבה כו' תפארת. ר"ל של"ת אדם דחכמה שגם כן נקרא אדם:

מצוה כו' כלילא מד' חיוין כו'. כמש"ו בד' אותיות של הוי"ה שבה כידוע שהן ד' חיות שהן כלולין בה:

איהי נוקבא דיליה. ר"ל לכך היא ייחודא דקוב"ה:

אנפין דילי'. ר"ל שנאמר ודמות פניהם פני אדם ומפ' בתיקונים דקאי על השכינה שהיא נקרא' פני אדם ע"ש ות"ת אדם כנ"ל והיא פניו שהיא הוי"ה פשוטה, פני מילוי של הוי"ה.

אנפוי דרחמי כו'. ר"ל מסטרא דת"ת נקרא' אנפוי דרחמי ומסטרא דצדיק נקרא' אחורוי כמש"ו. וז"ש וראית את אחורי ופני כו':

ומסטרא כו' חי' כו'. ר"ל מסטרא דת"ת נקראת פני אדם דכולהו חיוון ומסטרא דצדיק נקרא' חי' ר"ל כללא דד' חיות ומפרש ח"י חוליין והיא ה' תתאה הרי חי"ה:

דדמי לשדרה כו'. ר"ל שאמרו לולב שהוא צדיק כמ"ש צדיק כתמר דומה לשדרה ולכן נקרא ח"י עלמין:

איהי אחור כו'. ר"ל שאמרו על אדם שהוא אחור כו'. וקודם למחשבה, ישראל עלה במחשבה קודם לעולם והכל מסטרא דילה שהיא אחור לו"ס שהן מע"ב ששת הימים והיא שבת וקודם להן במחשבה כמו שבת כידוע. ור"ל מסטרא דהוי"ה בהיפוך שאז היא נוקבא על דכורא כידוע שהיא נקראת מחשבה וזהו באצילות שהכל רחמים אבל בעץ הדעת טוב ורע מסטרא דהוי"ה בהיפוך הוא דינא כידוע דנוקבא שם הוא דינא וז"ש וקדם לפורעניות, וכן אמרו על האדם בגמרא והוא אדם דעץ הדעת טוב ורע שחטאו במבול שבאצילות אין חטא באדם דשם כידוע. באדם. דאחור (ר"ל מט"ט שהוא צדיק שנקרא אחור). ל"ג:

משריין דקוב"ה כו'. מפ' מי הן עלאין ותתאין דמקננין בי':

והנה מלאכי כו'. תרי משריין הנ"ל:

בך סלקין כו'. כמש"ל עולים בבר נש ויורדים בו בקוב"ה.

והוד דרגא דדוד כו'. ר"ל אע"ג שדוד הוא במלכות מכל מקום אתקשר בהוד בשמאלא כמ"ש איהי בהוד ור"ל שלכן שירות דדוד בשמאלא דלוים.
ואהרן כו'. ר"ל אע"ג שהוא בהוד בשמאלא והאיך אמר כהן איש חסד:
הה"ד נעימות. ר"ל נעימות הוד ששם נעים זמירות כנ"ל אתקשר בימינך נצח ודרגא דיליה בנצח בימינא:
כליל ברכו וקדושה. ר"ל בברכת יוצר אור שמתחיל בברכו ובו קדושה כמש"ו קדוש כו' דאופנים:
ואיהו קשורא דתפלין דרישא כו' ואיהו קשורא כו'. ר"ל שהוא קשר כל שם הוי"ה ולכן נקרא הוי"ה שהוא קשר בין י"ה או"א ימינא ושמאלא כנ"ל כמ"ש בתיקוני זוהר חכמה נחית בברכה בימינא אמא כו'. והוא ו' קשר בין ה' עלאה לתתאה תש"ר ותש"י כמש"ו:
דאיהי אמא כו'. והוא קשר של תפלין וכ"ה קשר יד כמש"ו שהוא קשורא דתרוויהו:
כמה דאוקמוהו כו'. שהוא מניח תפלין ותפלין שלו אמא עלאה עטרת תפארת. וכן הוא באדם תפלין של ראש אמא עלאה:
הראהו למשה. שהוא דרגא דמשה:
ש' דילך כו'. מפ' האיך כולל תרין משריין דתרין מרכבתין הנ"ל:
כליל כו' לעילא. ר"ל חג"ת שהן ג' ווי"ן ויסע ויבא ויט שהן שי"ן:
דתקינו כו'. מפ' האיך כולל תרין משריין הנ"ל בצלותא.
דאיהו סימנם כו'. ר"ל דר"ת שלהם שמע דהוא עד"א כנ"ל דרגא דמשה כלילין בי':
מ"ה דידך. ר"ל מ"ה גי' אדם שעליו נאמר ורדו בדגת כו' שהן נה"י כמש"ל בהשמטות דכאן (ב ע"ב) "בדגת הים לקבל דרגא דנצח" עי"ש עד סוף המאמר. והן כלולין בי' כמש"ש. וז"ש **ואתכליל כו'** דאהרן נצח ודוד הוד ושלמה יסוד כידוע [והמלך] שלמה ברוך:
ואדם קדמאה כו'. ר"ל שאדם הוא חכמה כידוע והוא מתלבש בס' ספירות חג"ת ששם הוא כללא דעמודא דאמצעיתא מרכבתא דקוב"ה.
ובת זוגי'. בינה שנקראת 'אם כל חי' כידוע, וממנה נשמת כל חי והיא מתלבשת בנה"י ששם שכינה תתאה מרכבה תתאה:
דאיהו צדיק כו'. שהוא כללא דנה"י ולכן אמרו צלותא דשבתא ביסוד:
ובג"ד אהרן כו'. ר"ל שכינה אתקשרת בשמאלא כנ"ל מ"מ הוא שושבינאה שהוא בנצח ששם מתחלת:
רעיא מהימנא. מדבר אליו ופי' לו מש"ל שת"ת עמודא דאמצעיתא כליל חג"ת ובו רכיב אדם קדמאה:

עקבו של כו'. ר"ל חוה, וכן חמה היא נוקבא כמ"ש בתיקונים שהיא בינה:
דתמן ראש. ר"ל בו יש אותיות **ראש**:
ואתה תשופנו כו'. ר"ל אין פוגם אלא בנוקבא שכינתא כמש"ו אבל דכורא ישופהו וזהו ישופך ראש:
דאינון תולדין כו'. ר"ל דאחוריים פשוטים גי' ע"ב ומילוי הוא תולדין דפשוט:
לאשלמא רמ"ה. שהוא יד רמ"ה, גם הוא מילוי ס"ג בבינה דנהרא בעמודא דאמצעיתא כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת קרח:
בהאי כו'. שהיא יוה"כ וביוה"כ אתכפר כידוע:
וחמישתו כו'. ר"ל ה' עלאה נוסף על שמם:
ובזמנא כו'. צ"ל "דאשתמודע דסלקא כו'":
מאי בו בקוב"ה. דבשלמא עולים בי' בשכינתא דאיהי צלותא כמש"ו. ולכן פי' בקוב"ה והוא משריין דקוב"ה דנחתין עמה:
איהי חי' דיליה. ר"ל צלותא ח"י בח"י ברכאן וצלותא עצמה היא ה"א והוא"ו ברכות לראש צדיק וראש צדיק הוא עטרה, ה' אחרונה. ומחשבה של התפלה הוא אדם דכליל לחיוון והן אחור וקדם. ומפרש אחור לעובדא שהוא התפלה וקדם למחשבה שמסטרא דמחשבה נק' פנים קדם. ומפ"ו דצדיק הוא מסטרא דאחור שלכן אמרו ח"י ברכאן לקבל ח"י חולייין. ואמר מה דלא"ה באדם דעה"ד וכו'. כצ"ל. דמסטרא דעץ הדעת הוא זנב יותרת הכבד דאיהי מפתה והיא בחי' אחרונה של כל הנבראים שאול תחתית, שחוק הכסיל, ודכורא מתרגז וזהו וקדם לפורעניות:
והוא דרגא דדוד. ר"ל לכן אמר דוד לזמירות וכן לכן אהרן דוקא זכה להקריב קרבנות. ואמר **שמע ישראל דייחודא כו'** כמ"ש שי"ר א"ל, חו"ג. ואמר **ואיהו קשורא** שמניח שניהם ומתקשרים שניהם ע"י וכ"ה קשר דילהון כידוע שרצועות המקיפות הראש חו"ג והוא קשר וכמ"ש [בפרשת יתרו] תם דתמן סיומא דקשר דתפלין וכ"ה בקשר של יד דשם הוא יסוד וגוף וברית חד ורצועות התלויות נו"ה כמ"ש בריש תיקונים. ותפלין של ראש הן כח"ב שהן חב"ד והוא בבתים ובפרשיות. ועמ"ש במ"א שבחכמה הן כח"ב ובבינה חב"ד, י"ה של השם א"ב גד"ה, ותפלין של יד מלכות, והיא איומה כנדגלות:
תלת ענפי אבהן כו'. כצ"ל:
דאיהו סימנם שחרית כו'. ר"ל דכלילין בשמע דכליל חו"ג כנ"ל:
מ"ה דידך צלותא דשבת. עיין בזהר חדש יתרו דף כ"ט ע"ב ותלת צלותין אינון חד כו' פה איהי שבת כלילא מכולהו ועי"ש כ"ז ב' ג' דהוא דרגא דאדם בד' תיקונים דאתה תחזה

והיא כלולה מכלם לכן בה ד' צלותין ומרכבתא דילי' הוא נה"י. ואינון דמפ"ו "בדגת הים" דסעודה וצלותא דמנחה, "ובעוף השמים" דחרית, "ובבהמה" דערבית, "ובכל הארץ" דמוסף דכליל כל הארץ, ואינון נהי"ם אלא שיסוד בין נו"ה. ועי"ל ב' ע"ב אלא דשם אמר עוף השמים ת"ת, ועיין בתי' ב' דהוא צדיק וכאן הוא מרכבתא תניינא דשבת ושבת הוא **ש**' **בת**, **ש**' ג' גווני עינא, **בת** בת עין אדם, והוא משה דכליל מרכבה ובפ' ב' המרכבות אדם וחוה דהוא הדעת דמתפשט וכליל כולן:

אדם קדמאה מסטרא דאברהם ויצחק ויעקב ולאכללא וכו'. כצ"ל. והענין כי נה"י הן דנוקבא וז"ש נביאים מבינה חוה וצדיק מביא ראיה אם כל חי דהוא כל חי וכמ"ש מלכא דשלמא דיליה. וזהו סוד בינה:

ד"א ויחלום. מעיקרא פי' על התפלה ועתה פירש על התורה סיני כו' דבי' ירד הקב"ה וזהו והנה ה' נצב עליו וכמ"ש במדרש רבה ובגמרא וכאן דרש עולים ויורדים ב**סיני** דהוא **סלם** ומביא ראיה שנאמר רוכב על ע"ב ק"ל שהוא סיני. וע"ב כמ"ש בעב הענן והוא הענן וההר. וההר הוא נוק' ק"ל במילוי, שהוא חוה. והענן דכורא, פנים של מילוי ע"ב: **ע"ב דא י' י"ה יה"ו יהו"ה ועוד יו"ד יו"ד כו'**. כצ"ל. וכ"ה גם כן בתז"ח וז"ש דאינון תולדין דלהון וכו':

חסר גם כו' שעורא דחלה כו'. עי' בסוף פרשת קרח דף קע"ט ע"א בפקודא דתרומת מעשר דשעורא דחלה גם הוא ג' יודין דס"ג ועשר אתוון וג' יודין עצמן אבל בפקודא דתודה סוף הפרשה אמר דג' יודין דשמא הנ"ל כ"א הוא י"ד, דכל א' אית לי' ד' אנפין, והן ג' חיוון והוא רה"י גבהו עשרה ורחבו ד', וא' הוא אדם דכליל כולא והוא מ"ג וכמ"ש בפרשת נשא דג' יודין אלו הן ג' הויות דב"כ והן ג' חיוון בד' אתוון בד' אנפין וכ"א נכלל מאדם ודמות פניהם כו' והוא יו"ד אתוון דשמ"פ והוא יו"ד עצמו. וכן נכלל מד' ג' קוצין נקודין חש"ח(?) והיו"ד עצמה שהיא עשירית בלי נקוד וכמ"ש בתי' תי' כ"ב ולכן בהאי אתכפר דוד יוה"כ ומשיח בן יוסף כו' והוא שמא דמ"ס, ועמ"ש בריש ת"ע.

וכן ג' הויות דב"כ ודמלך כו' כל הוי"ה י"ד וא' כליל לון כמ"ש באדרא זוטא בג' הויות דמ"ס שהוא כלל הכל והוא שמא דאוירא דפרח ביה אליהו. סוד מנצפ"ך מלך כו' י"ב קשרין פרקין דמרכבה שכוללין הכל י"ב תחומין כו':

איהי חי' דילי'. ר"ל דאדם ובהמה תושיע ה' שהם דכר ונוקבא דאדם יושב על הכסא נוקבא וחיות בכורסי' וחי' הוא מסטרא דאחור ח"י חוליין כמש"ו ומסטרא דצדיק שהוא בחי' נוקבא לגבי עמודא דאמצעיתא נק' ח"י עלמין ע"ש ח"י חוליין דשדרה שמיוחד

לברית. שדרה דלולב צדיק כתמר יפרח ודרך שם הוא משך הזרע ממוחא, ח"י טורי אפרסמון. ופנים הוא פני אדם דחיוון כלהו פניהם פני אדם.
איהי אחור כו'. עמש"ל בזה. ועוד הענין כי האותיות הן זל"ז פנים ואחור כמ"ש בתי'. והנה חו"ב הן מחשבה ועובדא כמ"ש בת"ז, ובחכמה הן ו"ד, מילוי יו"ד, ד' לפני הוא"ו, ובה"א להיפך, ובינה הוא עובדא דבראשית, אלקים, כמ"ש בר"פ יתרו וש"מ:
ואל תתנו דמי לו. ר"ל לצלותיה שיענה מיד:
דאיהו קרבנא כו'. והן ד' אותיות הוי"ה כסדר דצלותא מעומד הוא ה' אחרונה. ואמר **כליל ברכו וקדושה** ר"ל דכולל חו"ג וכן חו"ב דנחית בחו"ג.
ואהרן דדרגא דיליה בנצח אתקשר כו'. כצ"ל. ור"ל דכל עשר ספירות כלולין בזה עד"א דנצח אתקשר בימין וחכמה נחית תמן וכן בשאר הקוים:
(**ע"ב**) **עד"א קשורא כו' ואיהו קשורא** (**בן י"ה**) **כו'**. ולכן הוא קשורא דכל הוי"ה דהוא קשורא די"ה דהן בימינא ושמאלא ואח"כ בין ב' ההי"ן. ואמר **והאי איהו דאוקמוהו מ"מ כו'** ר"ל וא"ו של שם עמודא דאמצעיתא.
ומ"ש **וראית את אחורי** כי ב' דרגין הוא, קשורא וייחודא. קשורא מסטרא דאחוריי', וייחודא מסטרא דפנים, והן התפלין עצמם שהן ייחודא במוחין:
מ"ה דילך כו'. ר"ל אדם חי' רביעי' דמשה הוא כליל נה"י כמש"ו ורדו בדגת הים כו'.
וז"ש **ואתכליל מרכבתא תתאה כו'**.
יעקב לישנא דעקבא כו'. כצ"ל. ר"ל עקב. ויש סוד אחר דבי' עם נבר תתברר ועם עקש יעקב, ויעקבני וכו' וישראל דהוא ישר אל דעות ה', לכן ויגד לרחל כי בן רבקה הוא, וכאן סוד שם **יל"י** דאפיק נצוצין סוד גדול (ועי' בפי' על התיקונים ולהלן בלקוטים שבסוף הכרך הזה):
[**מה"ת**] **ויחלום כו' ובזמנא דמודע כו' דסלקא בההיא צלותא כו' בו בההוא בר נש**. עתה מפרש עולים ולבסוף מפרש יורדים. ולפרש ב' הדעות בגמרא א"ד עולים בו בסולם ואיכא דאמרי ביעקב. ולז"א קודם דסלקא בההיא צלותא דנק' סולם זהו בו בסולם, ומסיים עולים ויורדים בו בההוא ב"נ:
כולהו פתחין כו' זהו עולים כו' מאי בו בקב"ה כלומר זהו יורדים. ומתייחד קוב"ה בהאי בר נש בצלותא זהו יורדים גם כן לב' הדעות בסולם ובר נש:
וסוד ענין היחוד ש"מ בב"נ בצלותא הוא שידוע שעצמותו ית' ית' אין כל נברא בעולם הן למעלה ובכל העולמות ולא היה ולא יהיה שום נברא שיכול להשיג קצת השגה ואף כסא הכבוד אין משיגים כמבואר בזה"ק בכ"מ. אך אנו מכירים מצד התפשטותו בכל

העולמות להחיות ולהטיב לכל הנבראים כמ"ש ואתה מחיה את כולם. ויש עוד בחי' מלכות הנק' שכינה שמקבלת כל התפלות והכבוד שאנו מהללים ומשבחים ומשיגים ומכירים את כבודו ואת שם קדשו. שבחינת התפשטותו ובחי' המקבלת את כבודו ותהלתו ממנו ישראל הכל אחדות הפשוט אך לפי שכלינו המעט אנו משיגים שהם בחי' ב"ע. להבדיל בדבר הגשם אנו יודעים שיש בו ד' יסודות ובעיננו רואים שהוא אחד ואין אתה יכול לחלק כל חלק מחלקיו אף חלק הג' שבו שיהיה ניכר כל אחד מד' יסודות בפני עצמו ומזה תבין:

ודבר זה צריך ביאור ארוך ואין יכולתי לבאר בכתב, אך מעט נפתח לנו שערי אורה ממ' הגאון נ"י והנה אלו שמשבחין מרומז בשמע ישראל כמו שאבאר ובאלו הבחי' הקב"ה מנהיג את העולם והענין הכלל מכל פרטי בני ישראל שמהללים ומשבחים ומכירים כבודו זהו נקרא שכינה בתחתונים, ואילו יעדר ח"ו אפילו רגע א' שלא יהיה ח"ו מי שיכיר כבודו וגדלו היה נשאר העוה"ז כלא הי'. והבחי' הזאת יסתלק ח"ו למעלה ואין דבר שיהיה מרבים שישרה הבחי' הזאת כי בביטול הפרטים נסתלק הכלל. ואם תבין מ"ש לעיל ענין כלל ופרט תבין את זאת אך מעולם אין ריק מזה ח"ו כי אין לך דור ודור שלא יהיו יראי ד' שהם דבקים תמיד ביראתו הרוממות ואהבתו בלי הפסק זה או זה שאין רגע שיהיה נפסק ח"ו דבקות ד' מישראל ובזה נתקיים העולם ולזה אמרו האבות הן הן המרכבה, כי הם היו תמיד דביקים בו ית' כל ימיהם בלי הפסק רגע הם הם למעלה וכל ישראל ביחד דבוקים תמיד בו ית' או זה או זה:

והענין כי התפשטות הוא רצון פשוט להטיב ולהחיות אותנו תמיד ובחי' מלכות המקבלת ממנו תפלות וכבודו והשגת גדלו ית' כנ"ל מוכנת תמיד לקבל הכבוד ואח"ז לקבל הטוב מבחי' התפשטות וזה בודאי שהתפשטות רצונו לקבל כל הכבוד והלל ושבח ודביקות מחשבות ישראל לכל מה שיוכלו לסבול כפי רצונו ית' ולהטיב לנו וזהו ענין היחוד הדביקות מחשבתנו הק' שמיחדים אלו הב' בחינות במה שרצון להטיב לנו באופן שיכירו את כבודו ואת גדלו כמו זה קבלה בחי' הב' כל הפרטים ונשלם הכלל כנ"ל.

וזה הענין שכינה בתחתונים שהבחי' שהיא הכלל מכל התפלות והשבחים ודוק היטיב כי אין יכולת לכוון הדברים בכתבם. ולזה נקרא "שמו" כי שם לשון שם טוב, פרסום כבודו והשגת גדולתו. וז"ש הכתוב אז יקראו כולם בשם המיוחד ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, כי אז יכירו וידעו כל יושבי תבל ויהיה הכלל בשלימות כביכול עם כל

הפרטים דהיינו שיהיו כל הפרטים בשלימות וישרה עליהם הכלל היינו הבחי' (חסר בהעתק) בשלימות כביכול:
ובזה תבין ענין גלות השכינה. וזה היחוד בק"ש שאנו אומרים שמע ישראל היינו כל ישראל ביחד ה' אלהינו ה' אחד היינו התפשטות רצונו שהוא רצון התפשטות ואח"ז אנו מיחדים שאומרים ברוך שם היינו שיכירו הכל כבודו יתברך, שם כבוד מלכותו כנ"ל. וזהו "ומה תעשה לשמך הגדול". ולכן פי' הזהר ישראל סבא ואבהן זהו סוד היחוד. וענין הנהגת העולם. וזה שנאמר בזוהר באתערותא דלתתא כו'.
ובזה יתבאר סוד הקב"ה מניח תפילין ומה כתיב בהו. כי ענין התפילין הוא דיש ג' מוחין באדם וג' כחות היינו כח המשתתף וזהו חכמה, שמקבל כל הדברים השכליים ומשתתף ביחד במחשבה, וכולם עדיין בכח ולא בפועלואח"כ במוח הנ"ל כח המצייר, שמצייר האיך להוציא מכח אל הפועל, אם לעשות כך או כך,ואח"כ במוח הנ"ל מול עורף כח המקשר שיתקיים והוסכם מחשבה אחת לעשות כך:
וזהו בסוד חב"ד, דבינה בחכמה משתתף וכולם בכח בחכמה בסוד "אומר ועושה" כנ"ל, מציין ציורין. ודעת הוא המקשר.
ובאלו ג' מוחין ד' חושין ראיה, שמיעה, ריח, דיבור. וכולם הם בראש. זהו סוד תפלין כל המוח ד' בתים כנגד ד' חושים ומתפשטים הרצועות עם הקשר נגד המצייר פנים לכאן ופנים לכאן, ואח"כ הקשר כנ"ל נגד המוח הנ"ל, והרצועות נגד ההסכמה לעשות אם לחסד או לדין. וזהו רצועה לימין או לשמאל. ורצועה הארוכה נגד חסד שהתפשטות בחסד, וקצרה בסוד צימצום שהוא דין.
ותפילין [של יד] כי בלב אינו רק חוש המישמוש אך במישמוש יש ד' חלקים, היינו:נענוע בגוף,עשיה בידים,הליכה ברגלין,שימוש באבר:
ובהנחת תפלין אנו משעבדין כל הכחות והחושים לשמו ונתייחד מחשבתן דבוק בשמו הגדול כנ"ל, והוי כאילו הקב"ה כביכול מנית תפילין שאנו מתייחדים במחשבת גדול וזהו מ"ש בגמרא מה כתיב בהו ומי כעמך ישראל כו' אתם עשיתם לי חטיבה א' בעולם אף אני אעשה חטיבה א' ליחד אותי במחשבתכם כנ"ל. ודוק היטב ותבין:
וזהו שתקנו בשכמל"ו בחשאי, שאמרו משל לבת מלך כו' שזה השבח נוגע לבת מלך ואין רצונה כביכול לגלות בפני מרכבתה שמצפה כביכול אל ברכתינו ותקנו בחשאי. וז"ש כאן ומתייחד קב"ה בב"נ בצלותא:
איהי מצוה כלילא. כמ"ש מדוע אתה עובר את מצות המלך:

בשם יקו"ק. מתחלף באת ב"ש די"ה נסתרים ולכך הם מתחלפין וע"ז נאמר הנסתרות לד' כו':

איהי חי' דילי'. ר"ל היא החיה הנאמר ביחזקאל היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל ר"ל ת"ת:

דבי' ח"י חוליין. דבי' כורע בברוך והמלך שלמה ברוך עד שיתפקקו כל חוליות כמ"ש ותשתחוין לאלומתי דנמשך השורש מהמוח דרך חוט השדרה:

מה דלא"ה כו'. היינו לתרץ ב' הדעות שמפרשים בגמרא ח"א קדם למחשבה וח"א קדם לפורעניות. ועי' בהמדורא ויבואר לך מ"ש בגמרא זכה אדם הוא קודם כו' פי' שלא זכה ליחד הש"י. עי"ל אחור לעובדא. דאיתא דאיתא בזוהר דכל האותיות הא"ב הם אחור כנגד פנים וידוע דמחשבה הוא חכמה יו"ד וה' בינה הוא עובדא בסוד ל"ב אלהים דעובדא דבראשית נמצא במחשבה היינו יו"ד איהי קודם דשם דל"ת קודם לו' היינו בפני הוא"ו, ובעובדא ה' הדל"ת אחורי הוא"ו, הוא אחור למעשה בראשית. וגם ביו"ד הוא"ו והד' במחשבה דהם מילוי יו"ד ומילוי הוא במחשבה ובה"א ו"ד בעובדא *):

קמו תנאים ואמוראין. דגם בדורות הראשונים היו תנאים ואמוראין אף בימי יהושע ברייתות ומימרות וגם הם היו מסדרים אלו הברייתות ומימרות:

רעיא מהימנא. דבכל דור ודור ניצוץ א' ממשה רבע"ה מאיר לחד בדור והוא מאיר לכל בני דורו אך דהרשב"י זכה לדבר עמו היינו עם הניצוץ וכל העומדים אצלו בשעה שסדרו התיקונים כי רעיא מהימנא שייך לתיקונים. וגם ענין מגיד שבא לאדם הוא נשמתו בעצמו אך שדרכה לדבר עם נשמתו פא"פ שמתלבשת במצותיו שעשה:

ואל תתנו דמי לו. פי' שתפלתו נשמעת תיכף:

בכמה שירין ונגונים דצלותא. ענין ניגון ושיר דבעוה"ז אינו רק ששה מדריגות בקולות הניגון וכל אדם לא יוכל לעשות יותר מו' מדריגות, ולימות המשיח יהיה ז', ולעתיד לבוא יהיה שמנה כמ"ש על השמינית. ותבין סוד זה ששה תיבות שמע דיחודא בקול גדול ובשכמל"ו בחשאי כי שיר הוא למעלה זה מזה כמ"ש שיר למעלות, וניגון הם ו' מדריגות האלו בעצמם זה למטה מזה וזהו ששה תיבות בהרמת קול ובשכמל"ו ו' תיבות בחשאי, לרמז על הורדת הקול. לזה אמר כאן "בך סלקין ונחתין בכמה שירין ונגונים דצלותא":

שמע שחרית מנחה ערבית. והוא דרגא דמשה כי קרבנות הוא כנגד י' ופסוקי דזמרה נגד ה', שמע נגד ו', צלותא נגד ה' אחרונה. ולזה שמע דרגא דמשה:

מה דילך צלותא דשבת. דצלותא דשבת קרבנין מוספין דרגא דמשה כנ"ל. ושבת אותיות ש' ב"ת בת עין, דיוקנא וחותמא דאדם. ולכך נראה כמו אדם קטן באישון בת עין דבני אדם. ולכך מה דילך גי' אדם צלותא דשבת כנ"ל:

דאיתמר ביה עקב ענוה כו'. ר"ל זה ראיה דעקב לשון נוקבא:

פתח ר"ש כו' סיני דא סלם. גי' ק"ל, וכתיב הנה אנכי בא אליך בעב הענן על סיני בעב הענן זהו ע"ב וק"ל וה' נצב עליו. ורוכ"ב גם כן גי' **כ"ו** שם הויה פשוט, **ר"ב** גי' **ע"ב ק"ל**. ופי' ה' רוכב על עב הענן ועל סיני שהוא קל כנ"ל:

בהאי גם אתכפר דוד. ר"ל שנאמר לו זה ביום הכפורים כידוע מזוהר ועי' במהדורא קמא:

וחמישיתו כו'. ר"ל כי מילוי ס"ג הוא רק ל"ז אך ה' עילאה דבינה ה"א הוא ששה ויהי' ג"ס וזהו וחמישיתו יוסיף עליו, ר"ל להוסיף חמשיתו ה"א ויהיה המילוי דס"ג:

ה' ישיב לנו האבדה הגדולה מבאוריו על כמה פרשיות ויגמור בעדינו להפיץ **וליהל אורם** לעיני כל ב"י.

כרך ב

דף יא:

(**אתר דחכמה עלאה וההוא נהר מתחברין כו'**. א"ה בתיקונים נ"ב ע"א פי' הגר"א דהיינו דעת עי"ש בד"ה דנונא כו'):

דף יד:

(**בעשרה מאמרות כו' תלת' אינון**. פי' הגר"א בתיקונים מ"ב ע"א בד"ה קם ר"ש. דהיינו שכל הי"ס נכללין בג' קוין חח"נ בג"ה דתי"ם, ועיקרם חב"ד כמש"ו.

ועלמא בהו אתברי. ר"ל המלכות שנקראת עולם נכללת בג' קוין הנ"ל שהן כלל ע"ס.

עבד לאברהם כו'. ר"ל שחג"ת אתכלילו בחב"ד והן ג' טפין דמוחין. המסדר)

דף כד.

דהא כד אתברי אדם מעפרא דמקדשא כו' אר"ש ת"ח ארבע אינון קדמאי רזא כו' (**דף כד ע"א**) **ת"ח אש רוח מים עפר אלין אינון קדמאי ושרשין דלעילא כו'**. כה"מ ע"ס מבואר בבאוה"ג לקמן היכל ו' דפקודי (רנ"ד ב') ד"ה דאינון ד' יסודין כו'. עי"ש:

דף כה.

רעיא מהימנא. פקודא דא קדמאה כו'. ר"ל מצוה ראשונה שצוה משה רבינו ע"ה לישראל אע"ג שכמה מצות כתובים קודם לב"נ:

ראשיתא קדמאה כו'. ר"ל לכל ב"נ שהיא מצוה ראשונה "למנדע כו'":

וסופא דכלא בפרט כו'. ר"ל סוף של כל המצות אחר שיעסוק בכלם כמ"ש לקמן בסמוך ולבסוף מ' שנין דקא כו':

בפרט למינדע ליה כו'. ר"ל האיך אנהיג עלמא בכל מדה ומדה דיליה והן כל סתרי תורה והוא סוף כל הלימוד והמצות:

וכלל ופרט איהו כו'. ר"ל שכלל הוא עמודא דאמצעיתא שהוא ראשית להשגה ופרט הוא מלכות שהוא סופא דהשגה באצילות, וכן בכל העולמות. והן שבעת ימי הבנין שהם מנהיגים את העולמות. כידוע שג' הראשונות הם "הנסתרות", והן "הנגלות לנו כו'":

דכר ונוקבא כחדא. ר"ל על ידי עסק דכלל ופרט:

ואשתכח ב"נ כו'. ר"ל בפקודא דא הוא עוסק בכלל ופרט שהן דו"ן, כלל התורה והמצות כידוע:

ב"נ בהאי עלמא כו'. ר"ל האדם ואשתו שהוא כלל ואשתו פרט כי ביצירת הולד בטיפת הזרע נכללים כל האברים כידוע ובאשה נפרטין ונצטיירין כל האברים בפרט:

תקונא דהאי עלמא כו'. ר"ל בעוה"ז השמים וארץ הן כלל ופרט כי הכל תלוי במזל כל עשב ועשב וכל מה שבעוה"ז כולם כלולין בשמים ונפרטין בארץ והכל נגד דו"ן. וז"ש "בגין כך ראשיתא דכלא כו'":

ואלמלא פקודא דא כו'. כמ"ש "הגידו האותיות לאחור ונדעה כי אלהים אתם" (ישעיהו מא, כג). ולכן היו קודם למכות התראות לידע שהיו המכות מאתו י"ת. וזה ענין אותות ומופתים. שהאות הוא הודעת הדבר קודם למעשה כנ"ל "הגידו האותיות כו'", וזהו אות שע"י בא, ומופת הוא שינוי הטבע:

בין אינון דמתנהגי כו'. ר"ל בין מצות התלויות בארץ ובין שאינן תלויות בארץ:

דא בארח פרט. ר"ל שה' הוא כלל שם העצם מעיד על מציאותו ואלהים הוא דיין ומנהיג את העולם ובורא ומחיה כל דבר וכל הנהגות של העולמות. ולכן נאמר בששת ימי בראשית הכל שם 'אלהים'. וידיעת הפרט האיך עצם כבודו מנהיג העולם בכל מדה זהו "ה' הוא אלהים":

ודא וההוא דקדמיתא כו'. ר"ל שקדמיתא הוא אני ה' אלהיכם למנדע מציאותו והוא מנהיג אבל לא האיך במציאותו הנהגות העולמות, ולכן לא כתיב שם "הוא אלהים" כמו שכתוב כאן, וז"ש "דא בכלל כו'":

ואי תימא הא כו'. ר"ל כאן משמע שיראה קודם לדעת והאיך אמר שפקודא קדמאה הוא למינדע כו':

תירוצא. ר"ל אני אתרץ לך:

דא בארח פרט כו'. ר"ל שדעת הנאמר בפסוק זה הוא פרט שהוא סוף כל הפקודין כנ"ל:
למינדע מאן איהו כו'. ר"ל שדעת דהאי קרא קאי אלמעלה על יראת ה' שהיראת ה' הוא קודם לדעת היראה, וז"ש "אם אין תורה אין יראה, אם אין יראה אין תורה", שקודם משמע שתורה קודמת ליראה ואח"כ משמע שיראה קודמת, אלא שהתורה שאמר קודם הוא כלל ושאמר אח"כ הוא פרט:
מאן איהו יראת ה'. ר"ל מלכות שהיא נקראת יראת השם כידוע, והיא פרט כנ"ל:
ואע"ג דאית כו'. ר"ל אע"ג שצריך לירא מה' אע"פ שאינו יודע עדיין אותו בפרט איזה מדה הוא יראת ה' מכל מקום הוא חייב לידע אח"כ בפרט מאן איהו כו'. ור"ל ז"ש יראת ה' כו':
דהא איהו ראשיתא כו'. ר"ל יראת ה' מלכות הוא ראשית לידיעת פרט כידוע זה השער כו' ור"ל ז"ש יראת ה' ראשית דעת:
וכלא בכללא חדא ורזא חדא. ר"ל שהכלל והפרט נכלל הכל כאחד:
כיון דינדע כו'. ר"ל שרמ"ח מ"ע נגד איבריו של אדם מסטרא דז"א כלל, ושס"ה לא תעשה נגד ימי השנה מסטרא דמלכות כידוע. ואמר לעיל שקודם ידע בכלל ואח"כ ישתדל בפקודין ואח"כ ידע בפרט. וז"ש "כיון דינדע כו'":
וינדע כל יומי כו'. ר"ל שישתדל בכל ימי השנה בפרט:
עילא ותתא. ר"ל עילא במלכות, ותתא ימות השנה:
בזמנא דשייפין אוריקו כו'. ר"ל ז"א לנו"ק:
כדין כו'. ר"ל שהשפע יורד אליו מלמעלה וזהו שנסמך בשמנה עשרה רפאינו לברכת השנים ואמרו ריש פ"ב דמגילה מ"מ רפואה בשמינית כנגד מילה בשמינית, יסוד שהוא שמיני כידוע לראשית חכמה, וברכת השנים בתשיעית מלכות:
מרזא דאדם. ר"ל רמ"ח איברים. וז"ש "באלין פקודין כו'" שהן רמ"ח:

דף כה:

אנכי סלקא לרזין כו'. כמ"ש בז"ח ל"ד ע"ד אנכי הכא איהו רזא כלל ופרט כו' אנכי כללא כו' ה' אלהיך פרט כו' עי"ש. ור"ל שהכל נכלל באנכי בכלל וה' אלהיך הוא בפרט כמ"ש שם:
והכא איהו כו'. ר"ל על פי הסוד כמש"ש שאנכי הוא כלל כל הספירות וה' אלהיך הוא בפרט וכאן אמר לפי פשוטו שפי' המלות של 'אנכי' הוא כלל כמ"ש דאית אלהא כו' ה' אלהיך בפרט במדות דיליה כמש"ל:
[**ליקוט**]**ולסוף מ' שנין**. ז"ש בן מ' לבינה:

דא בכלל ודא בפרט. הוא כמ"ש בר"פ שמיני דשניהם נכללו בדו"ן לכן נאמר בשניהם ה' אלהינו:

ואי תימא כו' דא בארח פרט למנדע כו'. ר"ל דס"ד כפשטיה דקודם צריך ליראה ואח"כ לידע ואם כן הדעת דקרא דכתיב סתמא הוא בכללות ולמעלה אמרינן דקודם הכל פקודא קדמאה למנדע ליה כו'. ולזה משני דיראה דקרא לא במעשה אלא בלימוד ורק ראשית הדעת הוא לדעת מאן יראת ה' ואם כן ע"כ הוא דעת בפרט. וז"ש "אע"ג דאית ליה לב"נ וכו'" ר"ל אע"ג שקודם ידיעת הפרט צריך ליראה אבל ענין הקרא אינו ליראה אלא למינדע היראה וז"ש "אבל הכא כתיב כו'":

אינון רמ"ח כו'. עיין מ"ש בריש תס"ט דזו"ן הן עולם ושנה שהוא אדם ושנה וע"ל בריש פרשת יתרו ומש"ש:

אנכי סלקא לרזין כו'. עיין בז"ח סוף פרשת יתרו דאנכי כללא דזו"ן וכן הוא ה' אלהיך והוא כלל ופרט וכנ"ל. ואנכי הוא בתיבה א' בכלל על כללא, ועי' פ' תרומה קס"א וקס"ב הה"ד אתה הראת כו'.

[**עד כאן ליקוט**]:

דף כז:

[**זוהר**]

אר"א בסטר ימינא עלאה כו'. הוא אור הראשון בכתר עליון ונקרא חסד עליון **אור דאויר**, ואח"כ נמשך בחו"ב דרך נקודה בסוד **י' אור**. וזהו **היאורין**, והן "י"ג גליפין גילופי דגליפין בחיזו דחויא אריך כו'" (בספרא דצניעותא פרק קמא) ולקמן (פרשת בא) אמר ט' שהן ט' למטה דסמכין עלוי רגלין וכאן י"ג:

ואמר **מבועין כו' נהרין כו'**. נגד אור י' יאור, ונתחלקו בחו"ב ה' אור הב"ל, ה' לב, ל"ב אלהים דה' נקודין חושבן אלהים (ה"פ א') [ה"פ] י' מאמרות נש"ב **ו'י'א'מ'ר'** (אמר המסדר, נ"ל שהוא אותיות **אור ים** שהן ה' אור וה"פ י' נ' שערי בינה):

וז"ש **אלין סלקין ואלין כו'** עיילין ונכללין באויר. ואמר **חד אפיק כו** הוא התפשטות חסד עליון בוצינא דקרדינותא. ואמר **בתרין גופין** חו"ב. ואמר **חד גופא דנהרא** הוא נהר היוצא מעדן, דעת, והוא הרקיע המבדיל בין כו':

וז"ש **נטיל כו' ואפריש כו'**. ובי' אלף אכסדראין ואלף יאורין כידוע והוא אלף רבתי "חמשה ואלף", אשריך ישראל:

וז"ש **נפקין לד' סטרין**. כמ"ש בפ' א"מ (דף ע"ט ע"א) ביעא דקושטא כו' אתבקע לד' סטרין והן ד' בתי דתפלין. וי"ג ואלף הן סוד חו"ג וגבורות הן בדעת ועיין באדרא רבא

קל"ה א' (ח"ג קלה, א) "וימלוך באדום רזא חדא כו' תאנא כו' אלף אלפין כו'", ושם קל"ו ע"א (ח"ג קלו, א) "ותאנא בתלת כו' מחללא תליתאה". וז"ש **מאינון נהרין כו' תליסר יאורין** והוא בימינא. ואח"כ אמר **תצ"ט ופלגא מסטרא שמאלא** והן בחו"ג, ושם **אשתאר כו'** וי"ג הוא ר"ת ג"ח של ע"ב בימינא (ר"ל ר"ת של ו'הו א'ני ו'הו **וא**"ו עולה י"ג, וכדאיתא ברעיא מהימנא בכ"מ), ואלף הוא סוף ז"ח מ"ב [ר"ל סוף דשם מ"ב].

(אמר המסדר, היינו ז' אותיות אחרונות מז' חלקים דמ"ב שהן **ץ**' . **ן**'. **ש**'. **ג**'. **ע**'. **ק**. **ת**' שהן גי' אלף וי"ג). וי"ג כלילין (פי' דאלף כלול בוא"ו וא"ו כלול באלף. המסדר) כמ"ש למטה ושם בג' וכאן בז' ושם בראשי תיבות וכאן בסופי תיבות.

וחילוקן בשם דנצח והוד (ר"ל צבאות), דהן כרובים זהב והאלף נחלק לב', והן אֶלֶף. והנה **ו' א**' הן ימינא ושמאלא, כי הן אחד אלא שוא"ו כללא וא' פרטא כמ"ש בסתרי אותיות פרשת בראשית, והנה הן כלולין זה בזה ושמאלא נכלל בימינא, אל דאלהים. ותצ"ט ופלגא ב' פעמים עם י"ג דוא"ו תק"ו מכאן ומכאן, וכן הוא שם הראשון והאחרון [דמ"ב] אלא שבאחרון נתוסף ת' הנקבה, תולע ותולעת דמתבר טורין וסלעין דחויא, ות' הוא א' בא"ת ב"ש ונתחלף לת' תנין חויא דחיי:

וכן דשמאלא ת' תחי' כו' ואמר ת' בי יברא העולם כו' ת' בתי דינא דמצחא ונמתקין כו'. ועי' מ"ש בסוד **ד'מ'ת**' וכאן הוא ב' פלגא, ולכן ת' איש כו':

והנה בשם צבאות בוא"ו ופלגא נכלל ו' ופלגא חציו של וא"ו, ונעשה וא"ו שלים והוא י"ג. וזהו שם הראשון באותיותיו. וכן משלים לאחרון ות' ב' פלגי כנ"ל סופו של שם וא' בתחלתו. שם פנים הראשון וכאן אחור הראשון. ולכן לא נברא בו העולם וגם באלף שלא יכול כמ"ש השפעת עליהם כו' ונברא באות שני לראשון (נ"ב על הגליון. ומ"מ שניהם בסטרא דגבורה כי בו נברא העולם כי א' הוא כנ"ל אלא שאלף הראשון חסד אור הראשון כל יחודי בך וא' האחרון בגבורה אי"ה או"ה ובו נכלל הכל לאחד והכל חסד, זה חסד של גבורה התחלת שם הזה, וזה חסד חסדים אור הראשון. ע"כ). ושם הברכה ממותקות:

ואמר **ע**' **שנין כו**'. דהן ז"ק דידי' וז' דנוק' וז' נכלל בו' וז' נכלל בשביעי כידוע. והן ב' שמות הנ"ל. ות' שלימו דלהון. וז"ש באדרא רבא אלף ות' גבוראן כו'. וכמו שנכלל כאן וא"ו דחסד כן בוא"ו נכלל האלף באמצע כי אמצע של ע"ב השני הוא דגבורה לכן ב' ווין וא', וכן נקודין (פי' כי נקוד שם ע"ב סגול שבא סגול. והשבא הוא ניקוד גבורה באמצע. המסדר) בסוד אקי' שו"א בתוכם. והנה אלף חסר חד באלף ונשאר א' להשלים י"ג דוא"ו ובזאת א' דמשלים י"ג נכלל גם כן ב' פלגי דנעשין אחד ונכלל בחסד דשם חסד ונכלל

א' בוא"ו ווא"ו באלף וא"ו בין ב' יודין והן כלל ופרט כנ"ל שהן חו"ב כידוע בסוד ויעבור וכמ"ש בריש תז"ח:

ואמר **אלף יאורין כו'**. משום דהוא סיומא דאלף וכולל כל האלף, ועמ"ש בסוד האותיות שהן תצ"ט ופלגא בדכורא ונוקבא ואלף משלמת להן כ"ח מעשיו והוא שער הנו"ן את ואת דמישרים נכללין בשניהם לאחד, וכן האלף לפי שהן שוות:

[ליקוט]

היאורין והתנין. ידוע שהן כולם בקדושה למעלה על כולם. והוא בשם צבאות וא' נחלק לשנים בזה נשתלם ת"ק, אבל אינו אלא ת"ק חסר פלגא ולכן לא בא עוד אלף שלם, ושלימותו הוא בתנין שמשלים ב' החצאין כמ"ש למטה "אשתאר פלגא כו'", והן ב' צבאות בנצח והוד (אמר המסדר, עיין בכללים שבהקדמת ע"ח), והן אלף יאורין והן חשבון אותיות התורה ומספרם בעיינין שהן עיניך ברכות בחשבון ששם תלוי החשבון ונעשים בריכות, ר"ל יאורים כמ"ש בפרשת פנחס והן נצח והוד כידוע:

ואמר בספר גנת אגוז שמספר כ"ב אותיות הם תצ"ו, ור"ל (נ"ב מא' עד ק' גי' תצ"ה) תשר"ק מספרם אלף והן א' שהוא אחד. וז"ש במדרש רבה פרשת ויקרא פ"ב וש"מ (בתד"א) שתצ"ו חיילות משבחים להקב"ה ועוד ה' כפולות **ך מ ן ף ץ** מספרם ג' אלפים וחצי הם ג' וחצי, עם תצ"ו הן תצ"ט ופלגא. והן היאורים כנ"ל ברכות בחשבון, ושני מיני אותיות הם א' כסדרן וא' תשר"ק בזו"ן כמ"ש בז"ח ש"ה והן אלף חסר חד:

וז"ש "תצ"ט יאורין ופלגא בסטרא דא כו'" ר"ל באותיות הזכר שעולים כמספר זה, "ותצ"ט ופלגא בסטרא דא בשמאלא כו'" ר"ל בנוקבא (ר"ל האותיות בדרך תשר"ק שהן בנוקבא הנקרא שמאל, וכן תשר"ק הולך משמאל לימין משא"כ מא' עד ת' הולך מימין לשמאל ועולים גם כן במספר תצ"ט ופלגא כנ"ל). וכן בנצח והוד כי איהו בנצח ואיהי בהוד, וידוע שסופן של כ"ז אותיות הוא א' במספר אלף, כי הץ' תת"ק, והוא אלף הגדול של בינה בסוד הדעת, אלף אדרין, ולזה זכה משה בסוד אלף חולקין דנטל והוא הדעת שזכה משה. וכן מה שאמרו רז"ל שזכה לבינה הוא כנ"ל, וכמ"ש אלף בינה. וכשחטא (נראה דצ"ל וכשחטאו, או דחטא הערב רב בעגל נחשב חטאו בשביל שקבלם כידוע. המסדר) א"ל לך רד מאלף הגדול לאלף הקטן של מלכות, א' ד"ויקרא", והן סוד מ"ט שערי בינה שנכללין הה' כפולות של זו"נ כאחד שהן מישרים כמ"ש בז"ח ש"ה. וזה האלף הגדול הוא התנין והוא סוד שנקרא משה התנין הגדול, לכן על ידו לקה פרעה. וז"ש "אם אין אתה גואלם כו'" (בשמות רבה) והוא כליל כל האלף יאורין ולכן נקרא אלף אֶלֶף. וז"ש "אלף יאורין חסר חד אתמליין מיניה":

ואמר **חד לשבעין כו'**. ר"ל פעם הוא בדכורא שהן ע' שנה ז"ס. וכן בנוקבא גם כן ז' ספירות שלה ועיין באדרא רבא קל"ה א' (ח"ג קלה, א) וימלוך באדום רזא חדא הוא כו' דבגינה מתקטרין כו' והוא הדעת כידוע שם. וכנגדו בלעם בן בעור שהוא כנגד משה רבינו ע"ה ולכן הלך לקראת הנחשים. וז"ש כאן "רישא סומקא כו'". ועיין בפרשת תזריע מ"ח ב' (ח"ג מח, ב) "ותא חזי ברישא כו'". וענין י"ג יאורין הן י"ג טעמין וט' יאורין דפרשת בא הן ט' נקודות שאלו ג' הן כלל הכל. ועיין באדרא רבא קכ"ח ב' (ח"ג קכח, ב) בגולגלתא כו' ושם קל"ה ב' (ח"ג קלה, ב) בגולגלתא דא יתבין וכו', ושם הוא סוד היאורין והתנין כמ"ש בס"ד פ"א ושם הוא שם צבאות וג"פ קדוש בג' הויות שמסתלקין (צ"ל שמתחלקין. המסדר) לג' עיבר השערות והנימין וכ"א קדוש שער הנזיר והן שרש לי"ג תיקונים וט' תיקונין י"ג יודין וט' ווין (פי' דברכת כהנים. המסדר) ומהן יוצאין כ"ב אתוון אלף יאורין והן סוד התורה אש שחורה על גבי אש לבנה, ב' השערות הנ"ל, ומהן סוד העיניין כידוע. והן סוד בריכות שמשקות השערות וז"ש קניתי ברכות מים.]

עוד כ' במקום אחר שיש ג' אלפים והן אלף טורין ואלף יאורין ואלף עלמין דחתימין כו' והם ג' אלפים משל. וג' אלפין אלו הם שרשן בג' רישין אלף טורין בחיוורתי, אלף יאורין בנימין ששם היאורין לכן הם י"ג יאורין כידוע, ב' צבאות בהחלק האלף והן נצח והוד שהן אפיקי מים והן מעלה ומטה שכנגדן ב' צבאות צבא מעלה וצבא מטה כמ"ש יצאו כל צבאות ה', ואלף עלמין דחתימין כו' במ"ס שהוא עזקתא כו' והן בי"ג דדיקנא עש"ב (כ"ה הרמ"ש בחיבורו ברית עולם כת"י. וסיים שם ושפתים ישק משיב דברים נכוחים וכל יקר ראתה עינו אשרי עין ראתה כל אלה. ש"ל):

דף לה:

בגין לבערא רוח מסאבא. כי האזוב הוא בדרגא דח"י עלמין וכל אוח מסאבא הוא מצד המיתה, בין בצרעת בין בכ"ד. ולכן צותה התורה במצורע ב' צפרים נצח והוד כידוע, ארז ואזוב גוף ובריח, שני תולעת גבורה, מים חיים חסד, כלי חרס מלכות. ולכלול הכל בימין והוא דם הצפור השחוטה שהוא הימנית כידוע בסוד ב' שעירים ובמים החיים:

דף לח.

ואמר **ואתעביד דיוקנא חדא ופרצופא**. ר"ל הגוף:

ואמר **נפש איהו יסודא לעובדי גופא**. ר"ל למעשים. דברוחא הוא דיבור. ועיין בז"ח פרשת יתרו:

ואמר **דיוקנית ורשימין**. דיוקין הוא צורת המצח בעיגולא וכן בכ"ד. ורשימין הן הקוין ושרטוטין:

ואמר **דחד חוטא ירוקא**. שתוהו הוא קו ירוק ולכן עושה גם כן קוין שד' סטרין הן תוהו ובוהו וכו' ד' יסודין דגוף:
ואמר **ואילן אתוון מתהפכן כו'**. ר"ל שכל שרטוטין הוא אותיות מהופכות כחומר חותם לפי שהוא מסט' דבוצינא בסוד תשר"ק כידוע ותוהו הוא אחרון שלכן הוא בעובדין ושם הוא בהיפוכא ה' אחרונה נגילה ונשמחה בך לאתחברא אתוון בא"ת ב"ש וזהו החדוה לאתבסמא דא בדא:

דף לח:

איתּ ספר כו'. ר"ל חכמה עלאה ותתאה. וע"ל דף ר' א' (ח"ב ר, א) וכאן הוא תתאה:
הזכרון. דהוא כל זכורך דבי' הוא דכורא דכר:
ואקרי זה. עי' בתי' (לב):
ובגין דלא כו'. ר"ל דלכן לא כתיב "זה וספר":
דאינון חד. כמו באדם דלתתא דכתיב שם זכר ונקבה ברא אותם ויקרא שמם אדם שלים נקרא, כ"א פלג גופא, וכמ"ש כי אחד קראתיו, וכמ"ש בתי' תמ"ז:
דכל אינון נשמתין כו'. ר"ל דז"ש תולדות אדם דכל תולדות באין מ"זה ספר" וכמש"ו:
ודא איהו רזא דאדם. ר"ל ההוא שקיו כמ"ש בתי' (י"ג א') דהוא שמא מפרש שהוא אדם וכל הנשמתין באין מההוא שקיו וזהו תולדות אדם ושקיו הוא הדעת הנהר כו':
לבתר ביום ברוא כו'. ר"ל האדם אשר בארץ והוא דוגמת אדם הנהר. וז"ש "דהא תרין כו' חד כו'":
ואתה תחזה כו' דא ספר מאינון כו'. ר"ל ספר ממש דאדה"ר על דיוקנין כמש"ו:
ברזין דספרא דאדם קדמאה מתמן כו'. כצ"ל:
זה דתליא בי' כלא. כנ"ל שהוא כללא דכולא נשמתין וכן נקרא כל שכולל הכל:
ולא אחרא דגלי. ר"ל שהוא מגלה תולדין בעלמא שממנו יוצא התולדין:
מאי זה כמה כו'. ר"ל דלכן אמר זה זהו ולא אחרא כמ"ש בהחדש הזה כו':
הה"ד ואתה כו'. ר"ל כמ"ש בפרשת תצוה ואתה תצוה כו' א"ר חייא מ"ש הכא ובכל אתר דכתיב ואתה כו' אלא כלא ברזא כו':
אנת ולא אחרא כו'. ועיין בסוף תי' קל"ד ב' ומש"ש:
בשית סטרין כו' ואלין אינון כו'. עיין בז"ח ריש פרשת יתרו ומש"ש דאינון שית סטרין ד' תיקונין דשם הוי"ה אנשי חיל כו' כמש"ש ובתי' ת"ע. ושערא הוא אודנין שלכן נקרא אז"ן שכולל אמ"ש שערא ומצחא. ואפין וידין הן ב' אלפין אי"ה או"ה ועוד יש ד' תיקונין דאדנ"י כמ"ש בריש תיקון ע' ולכן חשיב בז"ח שם שמונה תיקונים ובתי' שם עשר תיקונים ובתיקונים שם חשיב שערו' במקום הברית שמוש ועוד יש תיקון ברגלים הילוך

וצוואר הוא החמישי של אדני כמש"ש והן י"א תיקונין וכולן הוא ב"ואתה תחזה" ב' תיבות בכל תיקון. (נרמז בר"ת יראי אלהים אנשי. הד"ל). שם הקדוש י"א י"א כ"ב אתוון דאורייתא דכל תיקונין הוא מרוחא דבי' כ"ב אתוון כמ"ש לקמן ואמרו בשית סטרין כו' דהן דרישא דקרא ו"ה דסיפא דקרא וחסר כאן חוטמא ופומא:

דף מ:

רעיא מהימנא. דהא פקודא דא אתמסר להו לישראל. ר"ל במצרים קודם שיצאו כמש"ו דכתיב כו' ור"ל שנאסר להם חמץ כמ"ש בגמרא (פסחים כח, ב) (פסחים צו, ב) מנין לפסח מצרים שאינו נוהג אלא יום א' שנאמר לא יאכל חמץ היום:

והא אוקמוה חבריא. ר"ל על פסח מצרים:

ורזא אוקימנא כו'. ר"ל שיבער היצה"ר. ויאכל מצה יצ"ט, שבעת ימים שהם שבעים שנה:

דף מא.

דוכרנא לדרי כו'. כמ"ש דישראל נפקו כו':

ברזא דמהימנותא. ר"ל אמונת ישראל מלכותא קדישא:

חובתא על כלא. ר"ל לא כמו שאר הקרבנות שהן חובת צבור מתרומת הלשכה:

לאנהרא מעשרה יומין. שהלבנה בעשרה ימים בחודש מתחלת להאיר בנהורא שלימא עד ט"ו בחודש. והענין כי בעשירי מאירה מכתר ספירה העשירית ממטה למעלה שמתחלת להאיר מלמטה למעלה ואח"כ מלמעלה למטה עד ט"ו בחודש בת"ת יום ה' מחכמה ושם נשלמת כמש"ו:

ובארביסר דליהוי כו'. ר"ל בגבורה יום י"ד:

בשעתא כו'. בין הערבים:

לאעברא זוהמא כו'. שהפסח עניינו ע"ז של מצרים צאן, ומדרגתם בסט"א. ולכן שחטו אותו לאעברא זוהמת הע"ז כידוע:

ולאתהנאה בההוא כו'. ר"ל לקיטת הניצוצות משם כמו בסוד הקרבן ריח ניחוחי וסוד פטום הקטרת ולכן דווקא צלי אש ולא מבושל ולא נא כדי ליהנות בריח כמש"ו ולא מן האכילה רק מהריח, דבר שהנשמה נהנה ממנו:

וז"ש **וע"ד לא אתיא אלא כו'.** ר"ל שלא ליהנות מהאכילה:

וע"ד וכל כו'. ר"ל וע"ד שאמרנו לעיל לאעברא זוהמא כו' כמש"ו:

בפרקנא כו'. ר"ל של מצרים:

דוכרנא כו'. ר"ל זכר שחיטת יצה"ר:

בההוא פורקנא כו'. ר"ל של יציאת מצרים:
בהאי רשימו כו' ובהאי כו'. ר"ל בברית ובפסח שזה ברית וזה שבירת הערלה:

דף מא:
מצה כתיב. ר"ל השכינה:
ודא איהו בטולה כו'. שלכן ישראל אינו יכול לבטל ע"ז:
מסטרא דילהון. כמ"ש וסכסכתי מצרים כו':
ועם הארץ צריך כו'. ר"ל חד שיצא מרשעו להיות בינוני ושני להיות צדיק. והן שני פקודין פדיון פטר חמור וקדוש בכור. פדיון פטר חמור להיות בינוני כמ"ש בפקודא שאח"ז, וקדוש בכור בינוני להיות צדיק כמש"ו:
מתחות שולטנות' כו'. ברשע כנ"ל:
כגוונא דאמר יעקב כו'. ר"ל מסטרא דבינוני, ועל הרוב דיבר שהעום נדון אחר רובו:
בהאי עלמא. ר"ל ז"ש לפני עבדו:
אחי יהי לך כו'. כמ"ש שלי שלי שלך שלך מדה בינונית, שהיצ"ט ויצה"ר כ"א לעצמו במדה שקולה. וכשפעם זה מתגבר ופעם זה זהו עם הארץ, שלי שלך שלך שלי. ושהכל ליצה"ר רשע שלי שלי שלך שלי. ושהכל ליצ"ט שלי שלך שלך שלך חסיד:
רוחא תבר כו'. כידוע שחמור בסט"א מימינא ושור משמאלא. והשור הוא הכלבים צועקים גיהנם הב הב וחמור הוא יותר משור, ששור הוא אבי אבות נזיקין, וחמור הוא אבי אבות הטומאה כמ"ש בתז"ח. ולפיכך הרשע הוא בפדיון פטר חמור והבינוני הוא בבכור בהמה טהורה שהוא שור וצדיק הוא בכור אדם כמש"ו, וסליק לדרגא דאדם כו'. וזהו שלש משמרות הוי הלילה שהוא עוה"ז שנחלקין לג' כתות שכנגדן ג' ספרים נפתחים בראש השנה, וידוע שחצות לילה הראשונה שלטא סט"א, וחצות השני הוא לה', ולכך משמרה ראשונה חמור נוער שהוא רשע, ושניה כלבים צועקים שהוא הבינוני, שחצי משמורה שלטא הסט"א וחציה לה' כנ"ל, ושלישית תינוק יונק שהוא אדם כמש"ו והוא יונק משדי אמו שהיא התורה, וז"ש "וסליק למשמרת כו'":
למשמרת דשחר כו'. ר"ל וז"ש עד עלות השחר. ור"ל ויאבק איש עמו מסטרא דבינונים כמש"ו למטה. עד עלות השחר משמורה השלישית שהוא צדיק שאז ויאמר שלחני כי עלה השחר:
ואתהדר כו'. שאז יצ"ט שופטו:
ויהי לי שור וחמור. הן שני משמרות הנ"ל:
צאן ועבד ושפחה. הן תלת דרגין דסט"א כמ"ש בזוה"ק בדף הקודם יעו"ש:

וכד זכוון בינונים כו'. ר"ל ויאבק איש עמו היצה"ר והכל מסטרא דבני יעקב כמש"ו בכף יריכו יוצאי יריכו:
מסטרא דזכוון וירא כו'. ר"ל שראה שלא יכול לו מסטרא דזכיות ויגע בו מסטרא דחובות וזהו "הנשה" שהוא מדורא דיצר הרע כמש"ו ומסטר' אתנשי התורה מבן אדם, וז"ש "כי נשני אלהים את כל עמלי" שהוא התורה (כמ"ש בב"ר שם עי"ש):
וקודם דייתי כו'. עכשיו מפרש הפסוק על שני היצרים קודם בריאת העולם:
דא גבריאל. שהוא מסטרא דיצ"ט כמ"ש לקמן שהשני יצרים שניהם מצד גבורה כידוע, וז"ש איזהו גבור כו', ולכך נאמר "ויאבק איש" כמו שנאמר "והאיש גבריאל":
בההוא אבק כו'. ר"ל מגבורה דמלכות שהמלכות הוא עפר ואבק שלה מסטרא דגבורה.
אלהינו גימטריא ק"**ב**. וכן גימ' ג' מילויים ע"ב ס"ג מ"ה, שמילוי הוא דין **מלוי** גי' **אלהים**.
וא' דאבק הוא כולל היצ"ט וכן הוא אבק דיצה"ר:
ואשכח מיניה כו'. ר"ל זהו הנשה כנ"ל:
אי אית ליה זכות כו'. כמש"ו והוא מצד גילגולו הראשון:
גבריאל דאיהו יצ"ט. אע"ג דיצ"ט הוא כללא דד' מלאכין האלו מכל מקום עיקר יסודו הוא בסטרא דגבורה:
[מהדורא תניינא]
פקודא לקדש כו'. ע"ש המאמר. ושם ומסטרא דמיכאל אתקרי בכור דבי' צריך לקדש בכור בהמה דרגיה כסף כו' דאי יחכים בתורה יתוסף עליה יוד דאיהו קדש ישראל כו' וביה צריך לעשר כו' ואיהו ו' כו'. דבין בכור ובין מעשר הם הוולדות דהיינו הבכור הוא הראשון ומעשר העשירי וביניהם הוולדות כמו שהוולדות הוא באמצע עד"א:
דכל חיון כו' יתחזי לכל חד כו' אל מי תדמיוני. כי זהו כלל גדול שאסור להרהר במהותו רק מצד גבורותיו ומעשיו מה שאנו רואים כמו שאמר הכתוב "שאו מרום עיניהם" היינו שהשם מחי' לבריותיו וזהו שאו מרום עיניכם ואתם רואים נפלאותיו ולכולם שיער חיותו וכחו ויקרא בשם והשם ינהיג אותו כפי הצטרכו וכמש"ה אריה שאג כו' דימה הכתוב. דהא אם אנו היו אומרים על הש"י גבור אין מעלה לו דמ' שאנו יודעים גבורותיו ובאמת בלתי תכלית הוא, אך אנו רואים שברא את האריה שהוא גבור יותר מכל הבריות שבעולם ובזה אנו מכנים להש"י שזה אנו רואים בעינינו. ומה שאין אנו רואים אין לנו רשות להזכיר כי בב"ת הוא ובזכירתינו אנו עושים גבול אבל אם אנו מכנים על מה שאנו רואי מאין חסרון ח"ו בכבוד הש"י על מה שאנו מגבילים כי אנו מגבילים מה שאנו רואים והוי כאילו אנו אומרים שיותר אין לשכלינו להשיג בב"ת וזשה"כ יושב בשמים,

הלא השמים אין יותר כלל להש"י אך הואיל ואין אנו רואים יותר לכך אין אנו מכנים אלא לשמים "ואתה תשמע השמים". אבל אם אנו מכנים יותר משמים אין אנו יודעים איך לומר כי ב"ת הוא שלא יהיה ח"ו חסרון בכבודו לעשות שיעור וגבול ח"ו. וזה "מה למעלה כו'" כלומר מהשמים מה שאין אנו רואים ומשיגים אסור לחקור דבחקירתינו יהיה ח"ו חסרון כנ"ל שנעשה ח"ו גבול כו'. ודוק ותבין:

וזה שאנו מברכים על הברכה לנוכח ונסתר, היינו לנוכח, היינו נגד הפרי שאנו רואים פליאותיו, ואח"כ נסתר נגד כבודו ב"ת הנסתר ממנו ואין שום אדם וברי' להשיגו כי הוא בב"ת. ותבין.]

דף מב.

דכל ב"נ כו'. ר"ל בכ"א הולכין דבכולם הד' יסודין יש בהם כמש"ו "ולית ב"נ כו'":

מסטרא דגופא מט"ט כו'. ר"ל מסטא דכלל הגוף נחית מט"ט שהוא כלל הד' מלאכים כידוע בסוד ארגמ"ן שהוא אוריאל והוא היצ"ט וזהו שכתבתי לעיל שא' הוא כלל היצ"ט:

דלא ע"ה חסיד. נותן טעם על מ"ש הוא טיפש האיך הוא בימינא ואמר דלא עם הארץ חסיד והוא אינו חסיד, לכך הוא עם הארץ. וכן בימינא. הוא חכם דהוא חסיד, דתליא הא בהא, אם אין יראה כו'. וז"ש הרוצה להכחים ידרים. והענין הוא כי חכמה בימינא כידוע וד' מדרגות הן נגד ד' אותיות השם, אבא ואמא זו"ן חבת"ם:

ונראה דצ"ל "וחכם ואשתדל באורייתא". וחשיב ד' מדריגות נגד ד' אנפין דימינא. וכן בהיפוכא גזלן טיפש ולית ביה חסד ולא עם הארץ חסיד. ר"ל שהוא ע"ה. וכן בסטרא דגבורה חשיב ד' מדרגות בכ"א:

בינוני ביצ"ט כו' וביצה"ר במדות בישין. ר"ל ביצ"ט הוא בינוני במדות טבין לאו רחמן סגי ולאו מדה"ד על רשיעיא סגי וכן ביצה"ר בינוני במדות רעים לאו גזלן סגי ולא גבור בעבירה סגי וכן בכולם:

ממולא מכל כו'. שאדם הוא ה', רביעית שבשם, מלכות שהוא כולל מכל הספירות, ונשר הוא ת"ת מכריע בין חו"ג כידוע:

ואי חובוי כו' ואי נפישי כו'. קאי על כל הד' מדרגות הנ"ל:

בההוא זמנא שליט כו'. ד' מלאכים הן מסט' דד' אותיות הוי"ה כנ"ל:

צבא השמים כו'. כי הד' מלאכים הנ"ל בין בימינא בין בשמאלא הן כללא דכל צבא השמים, וז"ש באחאב "וכל צבא השמים כו' מלמד שאחאב שקול הי'":

אלין מיימינים כו'. ר"ל שאלו יועצים אותו לטובה ואלו לרעה, וכן למעלה אלו סניגורים ואלו מקטרגים במדה שאדם מודד בה מודדין לו כידוע:

לעולם יראה כו'. שאלו הנ"ל הן כלל העולם:
ומסטרא דמיכאל כו'. ר"ל שחכמה נק' בכור וכן חסד כידוע וכן מיכאל:
כסף חוורו כו'. שכסף הוא בחסד כידוע והוא חוורו דרגא דחסד. ור"ל לכן נותנין פדיונו ה' כסף כמש"ו:
כחושבן ה' דאברהם. שאברהם הוא דרגא דחסד כידוע:
[ליקוט]
כחשבן ה' דאברהם כו'. דעתה הוא בסטרא דשמאלא עדיין ואי יחכים יהא בסטרא דימינא י' חכמה, והוא בהפוכא עתה בסוד פטר חמור בפדיון וכשיחכים יהא קדוש בסט' דבכור בהמה טהורה כמש"ו ומעשר הוא בסטרא דוא"ו וה"א אחרונה כלולה מכולם. [ע"כ ליקוט]:
דבי' צרי לקדש כו'. ר"ל דקדש הוא מסטרא דחכמה דהוא יו"ד של השם והוא קדש דבהמה דבבהמה כתיב קדש וקדש הוא חכמה כידוע וכן מעשר הולדות הוא ביו"ד כמש"ו. ור"ל דפדיון דבכור הוא בה"א וקידושו בתורה הוא ביו"ד. והוא נגד ב' בכורות פדיון פטר חמור וקידוש דבכור בהמה טהורה כנ"ל, כמ"ש בפקודא שאח"ז דפדיון פטר חמור הוא פדיון של עם הארץ מיצה"ר אבל קידוש דבכור בהמה הוא למהוי סליק ברזא דאדם תינוק יונק משדי אמו באורייתא:
דכל ולד כו'. ר"ל ולד הוא לשון בן שהוא בן י"ה כמש"ו י"ה הוא ב' בכורות הנ"ל:
ואיהו ו' דכל חיוון כו'. ר"ל דחיוון הוא בסטרא דאות ו' ובהמות וחיות הוא מסטרא חיות. וז"ש "דכל חיוון דאינון כו'":
ואפילו כל ברייז כו'. ר"ל שהחיות הן באותיות של הויה וכן בהמות וחיות בדרגא דילהון כולם באותיות של הויה:
ו' דיוקנא דגופא. יו"ד דיוקנא דרישא:

דף מב:

ובגין דא לא כצורנו. ר"ל שכתיב כצורנו שהוא יוצרנו דיוקנינו:
האי תמונה חזינא כו'. ר"ל מלכות שעליה נאמר ותמונת ה' יביט כמ"ש וראית את אחורי כידוע שנקרא אחור:
ולא בכל תמונה כו'. ר"ל דשם כתיב כל תמונה והוא אין סוף דכל תמונה מיניה כמש"ו וביה עצמו אין תמונה וזהו לא ראיתם:
ואפילו האי תמונה כו'. ר"ל תמונות הספירות כידוע כמש"ו:
דיוקנא דמרכבה דאדם כו'. ר"ל ספי' שבכללם נק' אדם והן מרכבה לאין סוף:

מאן דישוה ליה כו'. ר"ל לאין סוף:
ולית לעילא מההוא מדה כד כו'. ר"ל למעלה מהמדה שמדמה בה כד אסתלק אל מדה ותמונה לגרמיה:
א"ס. ר"ל אפילו מה שאנו קוראין לו אין סוף גם זה מסטרא דכתר רק לפי שאין מדה גבוה מן הכתר לפיכך אנו מייחסין לו א"ס כמ"ש שדרך הכתובים להמשיל במדת הגבורה אריה שאג כו':

דף מג.

כגון כוס כו'. **שכוס** גימטריא **הכסא** שהוא גימטריא **אלהים** שהוא בכסא. ושם ל"ב אלקים דמעשה בראשית גימטריא **כבוד** כידוע. וז"ש 'כסא הכבוד'. וז"ש "בגין עלמא כו'". וכן תורתינו הוא תורת הבריאה כידוע, וז"ש "בגין תורה כו'". והכל הוא ראיה שגם בכסא ע"ס. ונ"ל דבכום צ"ל "כגון":
וכל פטר כו' לבתר יצה"ט כו'. ר"ל שיהיה גם הוא יצ"ט כמ"ש (במתני' פ"ט דברכות) בכל לבבך בשני יצריך, וזהו פדיון פטר חמור, ואם לא יכול לאחזרא ליה "וערפתו", יתמחי החמור הע"ה עם היצה"ר:
ואם זכה לאחזרא כו' תפדה מן גלותא כו'. הוא רזא אחרא על פדיון פטר חמור ועריפתו:
בשה כו'. ר"ל שיפדה בכלל ישראל. ואם לאו, שאינו בכללם ואינו יכול לפדותו בכללם אז "וערפתו" בכלל החמורים שהן הערב רב כמש"ו שנקראו חמורים "אשר בשר חמורים בשרם":
שוי לי' עם כו'. ר"ל בתוכם:
דעתידין כו' דעלייהו כו'. שהם עשו את העגל כידוע. וכ"ז הכל א' אם אינו עושה תשובה אז נשאר חמור בסטרא דיצה"ר, אז וערפתו עם החמורים. ואם זכה בתשובה ולעשות החמור יצה"ר לשה יצ"ט ופודה אותו בשה יצ"ט כן אפדה את החמור ע"ה בכלל השה ישראל כנ"ל. וכלל המצוה הזה בע"ה לפרוק אותו מיצה"ר. אבל מצוה הראשונה בכור בהמה טהורה לסלקא בדרגא דאדם הוא בע"ה להיות אדון על יצה"ר לקדשו מסטרא דשור ולסלקא. אבל פדיון בכור אדם הוא בת"ת והן ג' משמרות כנ"ל (ר"ל ראשונה חמור פ"ח. שני' כלבים, **כלב** גי' **בהמה**. שלישית תינוק, בכור אדם. מ"כ עה"ג):
והיה כו' פקודא תמינאה דא פקודא כו' בגוונא אחרא. ר"ל שכל הפקודין נק' מצות והיא נק' קדושה כמש"ו:
פארא. ר"ל שנקרא פאר כידוע:
שפירו כו'. ר"ל לכך נקרא פאר:

דגווניו. כידוע שהד' פרשיות הן ד' גוונים אשל"י:
עלאין. שהן עטרות דאבא ואמא וכ"ע כידוע שהן חו"ב וב' עטרין דאו"א חו"ג כמש"ו דד' פרשיות הן חכמה בינה חסד גבורה:
וע"ד אקרון טוטפות. ר"ל שטוטפות הוא לשון תכשיט כמ"ש "ולא בטוטפת":
כד"א כו'. ר"ל שנאמר אתפאר, ר"ל בתפלין שנקראו פאר והתפלין הן דרגא דישראל כמש"ו וז"ש "ישראל אשר כו'":
ישראל זוטא. ר"ל מט"ט ששמו כשם רבו:
ישראל סבא. ת"ת דאצילות. ור"ל ז"ש כי נער ישראל, נער מט"ט, ישראל ת"ת, ומט"ט הוא יסוד דשכינה, צדיק דלתתא:
וז"ש **יוסף סליק כו'**. שקודם שנתקנא ובא לידי נסיון היה בנוקבא כמו שאר השבטים והיה ביסוד דילה, ואח"כ עלה ליסוד דדכורא וז"ש "בקדמיתא כו'":
לאסמכא ליה. ר"ל להסתמך לנוקבא ביסוד דדכורא ולכך סומכין לה קשר של יד כידוע:
לאתייחדא כו'. להתייחד זו"נ שהן תפילין של ראש ותפלין של יד, וז"ש "ותפלה של כו'":
ואצטריך כו'. ר"ל שלא להפסיק ביניהן כמ"ש (סוטה מד, ב) (מנחות לו, א) הסח בין תפלין לתפלין כו', דתש"ר באין להתייחד עם תש"י:
וברזא דבן כו'. נ"ל שצריך לומר **ברזא**, וקאי אלעיל ואקרי צדיק נאמן ברזא כו', ר"ל בסט' דתש"י נקרא עבד כנ"ל וגם שהוא בסטרא דמלכות שמסט' נק' ישראל עבדים והוא אדון על כל הארץ ומסט' דת"ת נק' בנים כי ת"ת אב הרחמים, וז"ש אבינו מלכנו אם כבנים כו':
דהא בתש"י כו'. ר"ל ולפי שמקבלת מכולם לפיכך יש לה גם כן ד' פרשיות ולפי שהיא כלל כולם ובה נכללים באחד לפיכך בה בית א':
ומגו דנקטא כו'. ר"ל לפיכך נק' גם כן תפלה של יד וקדושה:
מלכות שמים שלימה. רומז למ"ש (ברכות י"ד ט"ו) ברוצה שיקבל מלכות שמים שלימה יניח תפלין כו', ור"ל שמלכות שלימה עם שמים ת"ת בכל ד' גוונין:
ד' פרשיין הא כו'. ר"ל שכבר פי' הרבה פעמים אבל כאן יפרש יותר:

דף מג:

דנפקא מאין. כידוע שחו"ב וחו"ג דתפלין יוצאין מב' ידים וב' כתפין דא"א:
דמתמן כו'. כידוע שכל הספירות נקראו קודש כשמקבלין מחכמה שנקרא קודש:
היכלא פנימאה. ששבעה היכלות הן והיכל השביעי בינה קדש הקדשים לפני ולפנים:
כי לי כו'. ר"ל שבינה נקרא "לי" וראיה מפסוק זה שמסט' דילה נפקו ממצרים כמ"ש לקמן:

רזא דחסד כו'. שהוא יומא דכליל לכולהו יומין:
דא בן בכור כו'. ר"ל ת"ת כמש"ו והוא נוטל שני חלקים דעת דחו"ג ונוקבא נוטלת דעת א' כידוע. ובהאי בכור נרמז גבורה שהוא חלק שני. ולפי שבחכמה עלאה אין שם דין לפיכך לא נרמז שם גבורה בפירוש רק בכללא:
דאיהו זמין כו'. שמחכמה ולמעלה אין גלוי אבל בינה קיימא לשאלא וע"י ז"ת מתבוננין בה ובסוד אקי' דזמין לאולדא:
ובגין דאיהו כו'. ר"ל שת"ת נקרה הויה בגלוי אבל כאן הויה בהיפוך אתוון בטמירו לפי שהיא עצמה אינה נגלית:
ודא איהו דקא כו'. שזן בחסדו מקרני ראמים והכל צריכין לחסדו:
כד אתעטף כו'. כמ"ש שנתעטף הקב"ה באור וברא העולם כמ"ש עוטה אור כשלמה כו' ואור הוא חסד כידוע:
ואיהו תלתא כו'. ר"ל שה' אלהינו הן חכמה ובינה, ה' ז"א, שהן למטה חג"ת שהן ג' גוונין:
ברזא דקול. שקול כלול מאשא ורוחא ומיא כמ"ש בספר יצירה:
וע"ד כתיב וראית כו'. ר"ל מלכות והיא נכללת בז"א בד' של הקשר:
מתקשר' אחרא כו'. ר"ל שקשר של יד הוא יסוד נכלל בה:
[מהדורא תניינא]
פקודא תמינאה כו' והיה דלית הויה אלא באתר דא דאיהו זמין כו' והיה כמאן דאמר על מלכא דיהוי זמין כו'. דהשם מורה על התגלות ובזה יגלה לנו אורה מה שהקשו כמה מקובלים קושיא עצומה מפני מה אהי"ה בכתר ובינה והוי"ה בת"ת הלא שם הוי"ה ב"ה שם גדול הוא יותר משם אהי"ה כי הוא כלל כל השמות כידוע. אך בזה יתורץ מאד דהא השם מורה על התגלות והשם הוא התגלות ולכן בכתר ובינה ששם אין כ"כ התגלות כמו בת"ת ולכן שם שם אהי"ה שאין גדול כמו שם הוי"ה שאין גדול ההתגלות כמו התגלות שבת"ת. ועיין היטב ותבין:
לבתר והיה אם שמע כו' דדינא קשיא. השמרו לכם דהשמר הוא ל"ת מסטרא דדינא כידוע:
וע"ד איהי לאחורא כו'. כמש"ל איהי אחור דיליה עי"ש היטיב:

דף מו:

[**אמר ר"ח הכי אוקימנא כו' וא"ה יעקב אן הוא אלא במלה קדמאה אתמר ותמן שארי כמש וה'. א"ה.** ביאר הגר"א בתיקונים קכ"ט ב' בד"ה למאן, דה' הוא כליל בתרין סטרין דת"ת, יעקב הוא כלילו דתרין סטרין חו"ג:

ולילה הוה נהיר בסטרא דא ובדא. דלילה שכינתא היא כלילו דכולא.]

דף נב.

אמר ר"ש האי הוא כו' בארבעין ותמניא כו'. מ"ח תיבין בג' אלו הפסוקים כמ"ש במ"א שחשיב "אל זה" לשנים (פי' כי כל התיבות שהן במקף נחשבין לאחד חוץ מתיבת אל זה חושב הזוהר לשנים. הרד"ל והרמ"ש)., לא כמ"ש בספרים שלנו. והן ט"ו י"ז ט"ז. וכן מ"ח שמות עד וה"ו שני שהן כללא כמ"ש למטה:

ואמר **ת"ח גופא כו' רישא דכל ענפי אילנא וה"ו וו"ה**. טעות סופר, וכצ"ל "**שרשא דכולא וענפי דאילנא וה"ו וה"ו**", ור"ל שהשם הזה נחלק לג' חלקים. רישא וה"ו, והוא דרגא דג"ר שרשא דאילנא, והוא שרש של זו"נ, וז"ש "שרשא דכולא", ר"ל של שניהם.וה"ו השני הוא ו"קאנ"י הוא מלכות עטרת בעלה באמצע היכל הקדש והיא איומה כנדגלות לג"ר: וז"ש למטה **בתלת עלמין עלאין** והן ג' הנ"ל שכוללין ע"ס דאצילות וכנגדן בי"ע שמקננין בהן וז"ש **ובתלת עלמין תתאין**:

ואמר **לקבליה קדוש כו' קדוש לעילא**. וג"ר בכלל בינה והיא מע"ס שלימות שכל ג"ר מע"ס שלימין והן ג"פ ג' ומלכות משלמת לעשר ספירות. וז"א ו' ספירות בפ"ג ומלכות משלמת לז"א לז' ספירות. ומלכות ד"ס פ"א ג' ומלכות שלה משלמת לד"ס. וזהו סוד **יו"ד**. **י'** בג"ר, **ו'** בז"א, **ד'** במלכות. וכן כאן בכל השם ו"פ י"ב וע"ל בפרשת תצוה ק"פ א' (ח"ב קפ, א) [והענין כי מסטרא דאבא הוא ג' שהוא א"ב ומסטרא דאמא י"ב שהוא גד"ה כמ"ש מעבר לדף*)] ומהכא נחתין לתתא בתריסר לשית סטרין וכד אתתקן תריסר כו' עי"ש והן ג"פ בשם הראשון וב"פ בשם האחרון ופעם אחת בשם האמצעי. ואין חלוק בין הנ"ל אלא ששם הכל בג' וכאן בי"ב והכל א' כמש"ש למעלה ואינון צירופא דשמא קדישא וברזא דשבעים ותרין אתוון כנ"ל וכלא מרזא דתלת נקודין כו' עי"ש. ושם נכלל ביו"ד וכאן בוא"ו. [וכנ"ל דמסטרא דאבא ג' יודין של היו"ד ומסטרא דאמא ג' ווין של הה"א]. ר"ת ג' שמות הנ"ל כמ"ש בתז"ח וכמו שנכלל בג' מלמעלה למטה כן נכלל בג' ברוחב ג' קוין חד"ר וכמ"ש בענין ג' סעודות וכן לענין קדושה. וז"ש "קדוש לעילא כו' קדוש חסד כו'". וכן השם ע"ב נכלל בהם כמש"ל נ"א ב' וכאן למעלה, וז"ש "וכלהו בשבעין ותרי אתגליפו כמה דאתמר" ר"ל למעלה:

הערה *): [**ליקוט**] [א"ב עד כ"ף הוא שם הוי"ה כסדר. א' הוא קוצו ש"י.ב' עם דגש שבתוכו הוא יו"ד עם קוץ התחתון כמ"ש נקודה בהיכליה.ג' הוא יו"ד של ה'.וד' הוא ד' של ה' והוא ח"ב שבבינה, וב' עם הדגש הוא חו"ב שבחכמה.ו' של ה' כאן נשלם הה"א והוא הדעת מדיד מדידו כו'.ו' הוא ו' של השם.ז' הוא בחי' ראשונה של נוקבא, נקודה א' בלבד כאהלי קדר והוא בחינת התגין תגא בראש וא"ו

שהיא מבחינת כתר שלו כידוע והוא הבחינה דלא מתפרשא ממנו ואינה חסרה לעולם והוא בכלל דכורא.ח' כאן מתחיל חשבון בחינה ראשונה שלה כמו בו שהחשבון אין מתחיל מכתר הקוץ ש"י והוא בחי' קטנות שלה אותיות של תורה והוא בג' קוים נה"י שנבנית מהם ויסוד למעלה בגבוה צורת חי"ת ונקראת חוה.ט' הוא כדגש בתוך האות והוא בחינת נפש דגשין של תורה והחי"ת נתהפך למעלה לקבל הרוח ממנו שאז מוכנת לקבל הרוח והוא בחינת נערות.יו"ד הוא בחינת נקודות שהן צורת יו"ד והוא בחינת הרוח כידוע ובחינת בגרות סתומה שעדיין היא בתולה ומתקטנת עצמה שמתאוה לאיש כידוע בסוד שחורה אני וכו' והג' בחינות אלו הן ו' של הה"א והגג והמפיק של הה"א.כ' הוא בחי' משנישאת והוא רגל השני שבתוך הה"א כמ"ש ד' הוית כו' והוא כ' כמ"ש בז"ח ח' ב' עי"ש. ואמרו כ' הוא משיכה מיובל לקרן דאתרק משחא והן הטעם כתרי אותיות. וז"ש (שבת קד, א) כ' כתר. וכאן תשלם ה"א של השם. וכן נקר' זאת הבחינה ה' אשה מאיש חכם חכמה ע"ש בעלה, והן ד' בחי' של **נ'ק'ב'ה'**, רק הק' קודם לנו"ן וזאת הבחינה היא לצורך התחתו' שהרגל שני שלה הן ב' כרובים דתחותה ונשלם השם ביו"ד אותיות.והשאר י"א אותיות הן בה בדרך א"ת ב"ש. וכשהיא שוה לו בדרך א"ל ב"ם. ע"כ.]

דף נג:

מאה ושבעין ותלת מפתחין. נמסרו למשה. הן **קו"ל והב"ל** גי' קע"ג:

דף נד.

אז ישיר כו' כד אתנהיר נהירו דע"ק כו' רשימן בא'. שכל העטרין דע"ק כלילין בא' כמ"ש בפרשת אחרי מות ע"ג ע"א (ח"ג עג, א) "ואלף וארבע מאות כו'" וכמ"ש שם:

וא' בז' אנקיב בחשוכא. כי א' הוא אור והוא כולל כל נהורין וז' הוא חשך כמ"ש בז"ח שה"ש כאהלי קדר דא ז' כו'. והן אור וחשך, כתר ומלכות, וכשמאיר לה מאיר ממנה לכל הו"ק שהיא נקודה אמצעית וזה סוד שבת שמאיר לכל ששת ימים, וז"ש "ונהיר לכל עיבר":

ואמר **מאן זיי"ן דא כו'**. שהיא עושה מלחמה ונסים וגבורן נסים לישראל וגבורן לעכו"ם והוא כד אתחבר אור וחשך. וז"ש "וכדין עביד כו'":

ואמר **ודא הוא שירתא**. ששירתא מסטרא דגבורה של הלוים והוא בהמתקת הגבורות בחסדים וזהו התחברות א"ז ומצד אחר נקרא גם כן שיר כמ"ש בז"ח ריש שה"ש שר עם יו"ד והוא נהורא דעתיקא:

דף נט:

רעיא מהימנא. פקודא למיבני כו' דהא צלותא אקרי עבודה. ר"ל לפיכך בה"כ במקום בהמ"ק:

בי נייחא. ר"ל משא"כ משכן (כמ"ש כי לא באתם כו' אל המנוחה כו'):

דף ס.

שאני יצחק כו'. ר"ל דהטעם דצריך אתר דחיק דתפלה במקום עבודה ועבודה בצפון וכן תפלה. וזהו "מן המצר", דמשם סליק לרחובות בינה, עומקא דכולא, כי תפלה צריך לעומקא דכולא בינה. לכן מצפון קו שמאלא עולה בארח מישור לבינה ירושלים עלאה). וז"ש ענני במרחב כו'. משא"כ יצחק דמדתו היה וא"צ לזה:

[מהדורא תנינא]

פקודא למבני בי מקדשא וההוא בי מקדשא כו' משכנא דקא עביד משה כו' ביה מקדשא דבני שלמה בי' נייחא כגוונא כו' ביה נייחא ואחסנתא. ר"ל מנוחה ונחלה, ופי' כמ"ש בזוהר במקום אחר שהקשה המשכן גם כן מרמז כגוונא דלעילא מ"מ לא בנו כ"כ כמו שהיה בבית המקדש, ופי' משל למלך שהוא בדרך אינו רוצה להוציא כל כליו וכל קשוטיו כדרך שהוא עושה בביתו על מקומו, כך המשכן היה בדרך במדבר היה עושה הקישוטין בדרך רמז מעט אבל שלמה כו' וז"ש כאן "ביה נייחא ואחסנתא", וגם אמר כאן משכנא דקא עביד משה הוי כגוונא עלאה ועיין:

דף סא.

א' דלא לאחלפא כו'. והוא בדכורא כידוע שהן דו"נ דיצה"ר, שאור ודבש, אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר כו'. ועיין בריש רות ד' אתוון דשמא קדישא באדם ד' נשמתין וב' דיצה"ר שאינן אלא נגד זו"ן. ולכן ד' אתוון ב"אנכי" וב' ב"לא יהיה לך". ומכל מקום ד' ל"ת ביה לא יהיה לך, לא תעשה כו', לא תשתחוה, ולא תעבדם:

וז"ש **ורזא דא כד"א וארא כו'**. והן ד' וכן בלא תעשה עצמו הן ד' כמש"ו ואיהו לא תעשה חד כו' ועיין מ"ש בתיקונים תל"ב [שם כתב שט"ס מ"ש בזוהר כאן לא תעשה לך חד וצ"ל ל"ת לך פסל וכל תמונה חד]:

וז"ש **וכל תמונה הה"ד ואש מתלקחת**. שהוא קליפה השלישית כמ"ש למטה וכל תמונה תלת:

ואמר **דקנאה איהו בהאי אתר**. ר"ל בשם אל תתאה כמש"ו. וביאר **ורזא דא על שלש רגזה כו'** ואף שכ' ה' אלהיך כבר פי' שהוא ענין אחר לאתעראלבא כו':

דף סד.

זוהר. צור כו'. כתב האר"י ז"ל שהוא בהכאה, וכן **רצון וצנור ונוצר ושמו**. והענין כי **מקום** הוא כל אות בעצמו, **ועץ** הוא הכאת **י"ה** זה בזה, **ו"ה** זה בזה. ועוד יש הכאת המוקדם במאוחר י' פעמים ה', ה' פעמים ו', ו' פעמים ה' והוא חושבן **נס** דמטה באת וניסא הוה כמש"ש **וצור** הוא חושבן **מקום** ונס בעצמה ובמוקדם ורצון הוא מקום ועץ

בעצמה וזה ויתר על **צור** בנו"ן נ' שערי בינה, סוד המטה שהוא **מ"ט ה'**, שער הנו"ן שהן נ' שערי בינה. ולכן "והכית בו בצו"ר" דבפתוחי חותם, נ' שערי בינה, נבקעו המים. (גם זה מכתב יד קדשו):

דף סד:

ומה שמי' דלתתא סלע כו' בחילא דצור דלעילא. [א"ה. עיין מ"ש בזה בבאוה"ג בתיקונים נ"ד ע"א. עש"ב]:

דף סז.

ר' חזקיה פתח ואמר וישא כו'. צ"ל **ר"א**, וטעו המדפיסים בין א' לח':

והא אוקימנא רזא. בפרשת נשא תאנא אר"י כהן כו' אר"א רזא הוא משום דכתיב והוא ימשל בך. וז"ש **והא אוקימנא רזא**, דר"א אוקים ופי' הרזא משום דימינא הוא דכורא דנטיל ה' חסדים בה' אצבעאן דימינא ונוק' ה"ג ועיין באדרא רבא קמ"ב א' (ח"ג קמב, א) ושם קמ"א ב' "ותאנא האי ת"ת כו' תאנא כו'". ועי"ש קמ"ה ב' (ח"ג קמה, ב) "אר"א היינו רזא דתנינן כו'":

אשכחנא כו' מעשרה שליטן ממנן. הן י' ספירות דבריאה, ועיין מ"ש בפסוק והחכמה תעוז כו' שהן חכמה ובינה וז"ש ואינון עשרה שליטן כו'. דעיר היא "עיר קטנה", "אחות לנו קטנה", ושם הקטנה רחל, הנה מטתו שלשלמה כרסייא דילה ואמר במ"ה קפ"ז ב' (ח"ב קפז, ב) א"ל חמינא דהאי אור הראשון דמטלנוי עשרה כו' ובאתוותא עשרה כו'. וז"ש לתתא עשרה שליטין דקאמרין אינון עשר אמירן לתתא ברזא כו'. והן י' מאמרות שבהן נברא העולם. וידוע שהם בבריאה אלהים דעובדא דבראשית, אלהים לתתא, את המאור הקטן כמ"ש בפרשת בראשית כ' א' (ח"א כ, א) וע"ל ס"ח ב' וכן מקננא בי' אלהים חיים בעובדא דבראשית, וז"ש והחכמה תעוז כו' דהיא למעלה מבינה וכן אצילות דרגא דחכמה ור"ל דהתורה יותר מעולה מתפלה כמ"ש אלין אינון כו' צלותא כו' ור' חזייה דהוי מאריך טובא בצלותא אמר מניחין כו' (שבת י, א). והענין כי ה"עולם" בדכורא ו"שעה" בנוקבא קיימא ליה שעתא. והן רמ"ח איברים ושס"ה ימי שנה. ועיין מ"ש בתס"ט ק"ג א' ונפש כליל לשניהם ברמ"ח איברים ושס"ה גידים, מצות עשה ומצות לא תעשה, והוא נגד דעת דכליל שניהם, ג' ספרים ספר כו'. וכן התורה כליל שניהם, מצות עשה ומצות לא תעשה, שהוא הדעת. ו"חיי עולם" היא חכמה תחיה בעליה. ו"חיי שעה" בינה, עץ חיים היא, כמ"ש בתי' כ"ב דשניהם נקראו חיים. ועולם ושעה זו"נ כנ"ל. והן חיים דילהון כידוע וכנ"ל. וכן מועל להפקת שאלה יותר כמ"ש "ועץ חיים תאוה באה" ותפלה היא מעומקא עלאה ממעמקים קראתיך כו' והוא באצבען **כ"ח מ"ה**. ועיין מ"ש בתל"ט א'

אע"ג דמ"ה גם כן בהו הוא חכם בבינה והכל בצלותא עובדא דבראשית, עשר אמירין וחכמה במחשבה. והוא צלותא בכסא דע"י מתברך שמא קדישא. דהוא ברוך דצלותא כמ"ש רס"א א' (ח"ב רסא, א) "ברוך ריבויא דכולהו כו' רבויא דרזא כו'". וז"ש "אלין אינון כו'":

ואמר **כיון דמתתא מתברך כו'**. כמ"ש שם "'אתה' עטור' דסתימן דאתוון כו' וכדין את כל אשר תאמר ינתן לה כו'", ור"ל **אתה** הוא כ"ב (אתוון) וה"א עטורא דנותנין לה, וזהו "**את כל**"; **את** כ"ב, **כל** ה' כליל לון. והוא סוד מנצפ"ך, סוד נוקבא דכליל לון בגוי' וזהו **כ"ל** דהן נ' שערי בינה, ה' תרעין, והן כ"ח פרקין. וא' בתראה הוא אשר תאמר ינתן לה, והוא דעת הנהר אלף אדרין דהוא אלף בתראה וכ"ב בחכמה בל"ב נתיבות כ"ב ויו"ד, וה' בבינה נ' שערי בינה, וא' בדעת. ושם הוא הפקת השאלה נהר דנפיק כו' ולכן הוא ראש לכל השאלות אתה חונן כו' שאם אין דעת כו'. ומעיקרא צריך מתתא באינון ז' היכלין דבריאה שהן י' ספירות, וע"ש רנ"ו ב' (ח"ב רמו, ב) "ואי תימא מאן אתער שייפי תתאי כו'". וסוד הידין ע"ש ר"ס א'ב' (ח"ב רס, א) "ואלין אתמסרו לקדושי עליוני' למהך באורחא ברזא דאתוון כו' וידי אדם כו' ואלין אחרין ודוכתין דאתקרון ידי אדם דקיימא לבני נשא אלין שמהן קדישין דשליטין בכל דרגא ודרגא דבהון אעלין ב"נ צלותא ובעותא כו'" עיין שם באורך, וידוע דשמהן הן בבריאה ועיין מ"ש בסוף תנ"ה:

ושמא קדישא. הוא מלכות דאיהי קיימא בין תתאי ועלאי ואתברכ' מעשר ספירות דלתתא ועשר ספירות דלעילא הוא שמא קדישא דבה שמהן כמש"ש:

ואמר **מההיא פרישו דידין דלעילא**. ר"ל מהגבהת הידים של האדם לצד מעלה:

ואמר **כדין אתברכא**. כצ"ל והן מיין נוקבין ומיין דכורין:

ואמר **אלין עשרה אינון ממנן לנטלא כו'**. ור"ל שזהו סוד נשיאות כפים בב"כ ועיין ברעיא מהימנא פרשת נשא קמ"ה א' (ח"ג קמה, א) "פקודא דא לברכא כו' חמש דימינא אינון שבחא כו' וע"ד בברכא דקא כו' תא חזי מילין דקא עבדי כו' ועל דא אסור כו' והא אוקימנא דאינון כו' עד ההוא כורסייא דלעילא כו'". והששים הן גם כן על ידי הידים, דשלשים בפיסת היד. ובב"כ מתברך שמא קדישא תחלה כמש"ש קמ"ו א' (ח"ג קמו, א) ובגין כך אתמסר דא לכהן כו' כה תברכו כו' ובשעתא דפרשין כהני ידייהו כו':

וז"ש "דכתיב ואני אברכם כו'" ר"ל כמ"ד אברכם לכהנים (חולין מט, א) כמש"ש קמ"ז ב' (ח"ג קמז, ב) "ושמו את שמי כו' ואי עבדין הכי כו'". ואינון ס' אתוון כ"א סליק לרבוא כמ"ש ברעיא מהימנא ואינון ב' שמות מצפץ מצפץ דסוד י"ג מדות דהן סוד ב"כ כמש"ש קמ"ו קמ"ז "אמר ר"ש תאנא בצניעותא כו' ות"ח דכל הני כ"ב אתוון משה אמרן כו'":

בג"כ כו' בצלו או כו'. נגד ג' דרגין כסדר מלמעלה למטה צלותא כנ"ל וג' דרגין אלו כוללין כל העשר ספירות שהן עשר אמירן:
במאתן כו'. דעשר ספירות כוללין קומה שלימה שהוא רמ"ח איברין וכן בשם המפורש. וכן בברכה כמ"ש בפרשת נשא קמ"ז א' (ח"ג קמז, א) **אמור** חושבן רמ"ח איברים דבאדם. וכבר כת' דבברכת הנים אתערו אינון עשרה שליטין כמש"ש ברעיא מהימנא קמ"ה א' עיין שם באורך:
והאי הוא דכתיב ויאהב קללה. דסיפא דקרא "ולא חפץ בברכה כו'", ור"ל שלא ראה להרים בתפלה כו':
וכדין רוח כו'. כמ"ש שממית בידים תתפש, וכמש"ו **דאיהו כו'** , ר"ל מקום שהיה ראוי לקדושה לחול ולא חל שזהו טעם של ש"ז וכן בדבר שנתרוקן כגון במצורע ומת וכיוצא:
ובהאי פרישו דידין איתכו'. ר"ל סוד הדעת שהוא נקרא רזא בכ"מ "סוד ה' ליראיו", סוד דיסוד, והוא בחשאי בזיווג. והוא ה' חסדים וה' גבורות, ה' אצבעין דיד ימין ויד שמאל, חסד וגבורה. ולכן ברית קדישא אתער באצבעאן:
וז"ש **בשעתא כו' אוקיר כו'**. ר"ל שממשיך הדעת שהוא יקר שנמשך מדיקנא יקירא דכל יקירותא ביה תליא ועיין מ"ש בריש פרק ב' דספרא דצניעותא וכמ"ש ונגד זקניו כבוד:
ואמר **בכמה רזין עלאין**. דה"ח כל א' כלול מחמשה שכנגד' ששה פסוקים "תורת ה' תמימה" כל אחד מה' תיבות כמ"ש בהקדמת הזוהר, ופסוק ששי הוא ביסוד כלילותן, וכן כל אחד כלול ממשה אם תחשוב כלילותן בכל אחד ואחד והוא סוד שם מ"ב, וכמ"ש בתיקונים ל"ח א' ועמש"ש וכ"ה בגבורות:
אחזי לייחדא רזא דעשר כו' ואחזי כו'. הן ג' עלמין בי"ע. דיצירה הן רתיכין פנימי', ועשייה רתיכין דלבר דעלייהו נאמר "וראית את אחורי ופני לא יראו" מט"ט שר הפנים וכמ"ש בזוהר חדש פרשת בראשית דעלי' נתחבט משה לראות עש"ב, והן פנים וחיצון נגד זו"ן וכולהו אתייחדין באצבעין בראשי אצבעאן כורסיא דהוא רם ונשא למעלה על כלן ובפני' האצבעות ואחורי האצבעות ב' רתיכין הנ"ל וכמ"ש בפרשת ויקהל ברזא דאצבעאן ע"ש ר"ח א' ב' (ח"ב רח, א) "דרגין עלאין אשתמודעין בזקיפו דאצבעאין לעילא ובזקיפו דאצבעאן אתברכי דרגין עלאין ודרגין תתאין כחדא כו' ואינון אנפין דאיקרון אחוריים אצבעאין לגו בלא טופרין אלין אינון אנפין פנימאן אתכסיין ורזא דא וראית את אחורי אינון אחורי אצבעין לאחורא בטופריהון ופני לא יראו אלין אצבעאן לגו בלא טופרין דאינון אנפין פנימאין וכד מברכין על שרגא כו'". ור"ל דהן נגד יצירה ועשיה, דכר ונוקבא. וז"א הוא גווניו דלא אתחזיין כמ"ש בריש פרשת וארא וכן יצירה דמקנן

בהו. ונגד נוק' גוונין דמתחזיין וארא את ה' את הקולות הוא עשיה אחוריים כנ"ל והם שצריכים לאתברכא משרג' בלילה דאיהו מאורי האש אבל לא פנימאין דאינון מאורי אור, יוצר המאורות, שאין גוון שם. ועיין פ"ב על פ' יהי מאורות וכן בג' עלמין דרישא כמ"ש באדרא רבא "עלמא קדמאה כו' ומני' מתאחדין בקיסטא בעזקא רבא, עלמא תניינא כו'", אלא דשם הוא להיפך בסוד בהרת עזה כשלג כתלג חוור שאת כו' דחוורא דגולגלתא נחית בקודלא כמ"ש בסוד התנין ותיקונא דמ"ס בדיקנא שהן ראשית ושורש דו"נ שהן ב' עלמין הנ"ל ואין הדינין נכפין אלא בשרשן:

וז"ש **ולא יראו פני ריקם כו' אלא פני רזא כו'**. והוא עלמא דיצירה שהוא פני דלא יתחזי כו'. וכמ"ש "אל ה' ויאר לנו" שהוא מאורי האור בעלמא (ר"ל עולם הב') הנ"ל **אל יהו"ה** נ"ז אלפין מארי כו' אסרו חג כו' ונאמר זה בסוף הלל ברגלים:

והן ג' עלמין: ברוך הבא בשם ה' עשר אמירן שהם בשם ה', "ברכנוכם מבית ה' אל ה'" ביצירה כנ"ל,"אלי אתה כו'" הוא ברזא דנוקבא שעלה קאמר דוד "אלי", דרגא דאתאחד בה כמ"ש בפ' א"מ"הודו לה' כי טוב כו'" למעלה על כולם, שמא קדישא כנ"ל:

עשרה שליטין כו' דאתוון כו'. הוא אתוון דשמא מפרש. וז"ש **כגוונא דלעילא**, ר"ל כגוונא דאצילות. ועיין בתיקונים ל"ט א' דעשר אצבעאן אינון עשר אתוון דשמא מפרש שהן **כ"ח מ"ה** בעשר ובכ"ח פרקי עיין שם באורך:

ואמר **ואלין קיימין בקדמיתא כו'**. דאינון קדמאין ראשית לכל. וכן הם בראשי אצבעאין בארמא לעילא:

ואמר **ובהא כל סט' דקדושה כו'** שהן ג' דרגין ול"ל לסט"א לינקא מסיומא דטופרי דאצבעין כיון דאתרמו לעילא וכלא אתאחיד בשמא קדישא ואינון באודאה בארמאן דאצבעאן:

וז"ש **ואודין למלכא קדישא**. דאינון ל"ל אחיזה אלא במאיכו דאצבעאן אינון בדרגא דלתתא לבד כמ"ש בפרשת ויקהל שם "ובמאיכו דאצבעין כו'" עיין שם באורך:

דף סז:

תא חזי ברזא דשמא כו'. ר"ל דקומת אדם הוא מב' דברים ראש וגוף, והוא ג' ראשונות וז' תחתונות. ובינה כוללת ג' ראשונות וחסד ז' תחתונות יומא דאזיל בכולהו יומין. והן מלך וכהן. וכן בריאה ג' ראשונות, יצירה ועשיה ז' תחתונות. וז"ש "בין לעילא בי לתתא":

והנה הקדים מתחילה וישא אהרן ידו חד כו' ואח"כ אשכחנא בספרא דשלמא כו' משום דבפ' הרימותי כו' דהרים ידוי אז דאז נתעלה הקב"ה משום מלך וכהן שנתחברו יחד לגבוה ומלכי צדק כו' והוא כהן ויתן כו' ובאותו היום עמק שוה שהושוו כל האומות כו'

וכן כ"א הי' שניהם אלא בכללות זה מלך וזה כהן ויחזק חרש את צורף כו' ולכן נאמר שם לאל עליון שנתעלה אז אלא שנאמר הרימותי ידי יד א', ולכן התחיל דבעי לארמא ימינא כו' והוא יד אברהם ידי:

בס"א דלאו כו'. גם כן כמו בקדושה וז"ש למטה "דאיהו סטר שמאלא", ר"ל דכל סט"א הוא סטר שמאלא ויותר שמאל הוא בס' וזהו שם סמ'. ואמר "בגין דחילא דא שלטא כו'". וע"ל קצ"א ב' (ח"ב קצא, ב) אמאי על אהרן בגין כו' דהאי כו' ועיין שם קצ"ב א' "חמו דכוס כו'", והוא סוד ראשית אונו דסטרא דימינא הוא בכור כמ"ש ברעיא מהימנא ס"פ בא והוא ראשית ולכן כל ראשית לו ונק' כח כמ"ש בתיקונים וכמ"ש ימינך ה' נאדרי בכח ונאמר כחי וראשית אוני, אבל הוא מסטרא דלא אכלתי באוני, לחם אונים, וכל תוקפא הוא בימינא לכך נקרא כח ואון. וז"ש יעקב בן ימין מבן און, דהוא אחד, אלא ש'און' יש לו גם כן בסט"א לכן כמעט שנפלו בפלגש בגבעה אלולי שמיהר יעקב לקרותו בן ימין דל"ל חולקא שם:

עילא ותתא. ר"ל באצילות עילא, ובי"ע תתא, וכנ"ל. ותתא הוא כד אתברו ואהדרו מסט' דילהון שהן נגד עלמין דבי"ע, אבל למעלה לא יגורך רע ושם העילוי:

לבתר יהב אורייתא כו'. כדעת דקודם מ"ת בא:

כד אודן קמי'. כמ"ש בסוד "הודו לה' כי טוב", וכמש"ל דפרעה אמר ה' הצדיק ויתרו עתה ידעתי כו' ואורייתא הוא עשר אמירן דכלילין בי' הכל מלך וכהן לכן לא ניתן אורייתא כו' וכן היא כוללת כל עלמין:

כצ"ל פתח ואמר יודוך כו' עמים כלם ת"ח בשעתא דקוב"ה אתער כו' עמים כלם כדין דוד מלכא קם ומשבח ואודי למלכא קדישא ואמר ישמחו וירננו כו' כיון דהוי אשתדל באורייתא כו' וכנורא הוה מנגן ואמר שירה ואמר יודוך כו' ורוח צפון מה הוה קאמר ארץ נתנה יבולה יברכנו אלהים אלהינו. דוד כד הוה אתער עלי' רוח קודשא פתח ואמר יברכנו אלהים כו' . כצ"ל. ו"קוב"ה אתער" הוא דרגא דבינה דמקנן בכורסייא. ומבינה כל ברכאין וכמש"ל (ח"ב קסט, ב) ומהאי שביעא' מתברכין וש"מ רבו מספר. ורוח צפון דאתער ונחית לעלמא הוא המשכת הדעת בעלמא ואתערותא הוא מבינה כידוע. וכנור הוא מלכות כנור דדוד, וביה מנשב ההוא רוחא. ועיין בתיקון כ"ה ות"נ ואח"כ קם דוד ובי' הוה גם כן אלו ג' כד אתער משינתיה ואח"כ התעסקו בתורה שהוא הדעת. וז"ש "וההוא שעתא כדין רוח כו'". והכנור מנגן גם כן באתערותא באורייתא ודוד הוה אמר ורוח צפון וכנור נגד ג' הנ"ל. אלא כאן פסוקא דכנור קודם לרוח דדוד שני מדות דיליה כמ"ש בפרשת פנחס ואח"כ בשריית רוח הקודש על דוד אמר פסוק השביעי כלל

כולם דביה ז' תיבין נגד ז' פסוקים. והנה ג' פסוקים הן באצילות וג' דדוד הן בבי"ע שהן עלמין דמלכות, דרגא דדוד. ג' לעילא דכליל כלא וג' לתתא. והשביעית הוא בארץ שלנו שכוללת הכל בחי' התחתונה של העולמות. וז"ש כאן האי מימרא ומפרש ואזיל **ולבתר אתא דוד כו' בגין דשלימו דיקרא כו'**. והכל בשעתא דעמין אתברו דלכן כנור מנגנא יודוך עמים כו' וכמש"ו. וכן הז"פ נגד ז"ת וד' אחרונים נהי"ם הן דנוקבא, לכן הם בבי"ע, ומלכות נגד הארץ שלנו כנ"ל. וידוע שאבהן חג"ת שכוללין ג' דרגין כמ"ש בסוד סעודת שבת ולכן הם בחג"ת ובנה"י:

דף סח.

אמר ר"ש לר"א בריה. טעות סופר למעלה ס"ז ב' (ח"ב סז, ב) "פתח ואמר יודוך עמים כו'", אלא צ"ל "פתח ר"ש ואמר יודוך כו'", והכל מדברי ר"ש להסכים עם ר"א:

ואמר כאן **ע"ד כתיב כו'** לראיה על דבריו שעליו קוטב כל המאמר של ר"ש כמש"ל "לבתר אתא כו' בגין דשלימו דיקרא כו' בשעתא כו'" כנ"ל:

א"ל כלא חדא כו'. כי הדעת הוא כלל ופרט וכלל כמ"ש בתיקון מ"ז, ומשה הוא הדעת במקומו למעלה. ולכן הם בדרגא חדא בכללם. וז"ש **ו"ו תרין כחדא** ר"ל הו"ו מלא של השם דכל ו' הוא בדעת כמש"ש ל"ח א' (ח"ב לח, א) וכן נקרא "ידע" ביסוד על שם הדעת. והנה זיווגא דדעת כ"י כמ"ש שאמרה שבת כו' שהוא הדעת וכמ"ש בת"ע דחסד ונצח כחדא וכן כולם וכ"י באימא והוא הדעת שמשתתפת בתחתונים ועיקרו בשבילה שאין המשכות הדעת אלא בזיווגא בנוקבא והנהר נקרא שלום כמ"ש (ברכות נו, ב) שלש שלומות כו' כנהר שלום, והיפוכו בסט"א, וזהו אשת מדנים וזהו כהן מדין דכל ספי' כלולה מי' ספירות וביוסף נקרא און כחי וראשית אוני כנ"ל, וכאן עלמא הוי קאים בסוד הדעת, כהן מדין:

וישמע כו' רח"א כו' ד"א כו'. (ויותר נראה דלא גרסינן כאן "ד"א" אלא למטה אחר "וכלא תליא בהאי חכמה". כל זה נכתב בגליון בכי"ק). בתחלה פי' דאגין עלייהו בגולתא ומשה וישראל בכלל. ועתה פירש ניסין דעביד עמהון ולכ"א בפרט דבגלותא לא אתגלי רק שמא דאלהים כי שמא דהויה נתגלה בגאולה למעביד ניסין דבהאי עביד ניסין כידוע:

וישמע כו' לקבל תלת פורקנין כו'. ראשון פדות מבבל בבית שני במדי והן בג' אומות בג' גליות. שני ביוון על ידי הכהנים וזהו צוה לעולם בריתו וכמש"ל רנ"ח א' (ח"ב רנח, א) וע"ד הוו כהנים כו' ולהאי אצטריך כו' והוא לקבל היכלא שתיתאה דלהון ערלה את הברית ואת החסד. שלישי לעתיד לבא והתגדלתי והתקדשתי כו' והתנבא דוד על העתיד לבד מה שאמר:

ואמר **קרא אחרא כו'**. כמ"ש ראשית חכמה כו' והוא התורה פי' פתחה בחכמה בראשית שהוא ראשית חכמה וכמ"ש בתיקונים בחוכמתא. שכל טוב שהוא על ידי המעשים והסיפורים כמ"ש במ"א והוא בנביאים, והתחלת נביאים "לא ימוש כו' אז תשכיל כו'". תהלתו הוא כתובים שראשיתו תהלים. וכן איוב ושארי. והן בו"ק תורה בת"ת ספר זכרון ספר תורה. ונביאים וכתובים בחו"ג ופורקנ' בנה"י שהן גוונים דאתחזיין דמתמן ב' משיחין וכל הנסים. וז"ש **בגין לאשלמא כו'**:

ואמר **וכלא תליא כו'**. ר"ל כל תנ"ך. שכל טוב כו' תהלתו כו' קאי אראשית חכמה שהוא שכל טוב כו' והוא כמ"ש (תענית ט, א) ליכא מידי כו' דלא מרמזי כו':

ד"א פדות שלח כו'. השתא מפרש באופן אחר כל הפסוק על גאולת מצרים:

ואמר **מתמן כו'** ר"ל זהו לעולם בריתו. ואמר **ומתמן ולהלאה קדוש כו** כנ"ל, ור"ל בכל הגוים והן ג' דרגין מלך וכהן וישראל. וכן באומות. ואח"כ ראשית חכמה דאח"כ אתייהב אורייתא כנ"ל וכלילא בה תנ"ך כנ"ל וכמ"ש (שבת פח, א) בריך רחמנא דיהיב לן אורייתא ביום תליתאי כו':

דף סח:

ר' אבא אמר בכמה כו'. אמר זה משום שר"ל לקמן "ת"ח יתרו כו' ות"ח לא ינהג ב"נ קלנא כו'" ואמר זה כאן על קוטב הנ"ל דאתקדש שמא דקב"ה כמש"ו "פתח ואמר על כן אודך כו'". ואמר "תא חזי יתרו הוא כו' ורזא דא אודי לי' לקב"ה כו' ולא לסט"א כו'". ועיין לקמן קכ"ב קכ"ג (ח"ב קכב, א) דל תיקונא דכורסייא הוא על ידי משפט וכמ"ש בזהר חדש פרשת בראשית בשירה דחיות כונן למשפט כסאו:

פתח ואמר וירא כו' עילא ותתא. אצילות ובי"ע דאלהים חיים למעלה. ואמר **וכלא רזא חדא** ר"ל עם מ"ש טוב סט' דימינא מאד כו':

ואמר **רזא הוא לאינון כו'**. כבר כתב' למעלה רזא בסוד הדעת ושם טו"ר כאחד וכן הוא באלב"ם כמ"ש בפרשת תרומה וכתיב טובה תוכחת מגולה כו' דאור הראשון נגנז, טוב כעס וגם מות טוב דעל ידי זה מתלבש בלבושים טובים מזה, וע"ל ק"נ א' (ח"ב קנ, א). והנה בפשוטו של מקרא נראה דיש טוב שאינו גמור והוא שיש בקצתו רע, ו"טוב מאד" הוא שכולו טוב. והנה בכלל הבריאה יש לכאורה רע מה אבל כיון שאומר מאד ע"כ גם הוא טוב וע"פ הסוד הוא אם ימינא ושמאלא יחד הגבורות טובים שהם ממותקים ויותר טובים הם כמו הזהב עם הכסף, רק זהב לבד קשה להוציאה. ועיין בספר הבהיר (שאמר כסף קל להוציאה וכמ"ש חז"ל הזהב קונה את הכסף שהוא פרי נגד הכסף), וכמו מלח ופלפלין לתבשיל רק אם הקדיח מלח קשה. וזהו סוד בריאת קליפה למוחא רק שבחטאם

כו' וזהו בכל לבבך כו' וכן טוב ורע יחד ולכן הם באדם יחד והוא בצדיקים יותר טוב ומועיל לאדם לא לבד בשביל קיבול שכר אלא שמחה של מצוה וחדוא דאורייתא. וז"ש את כל אשר עשה בכללא חדא דייקא וז"ש "רזא הוא כו'":

ואמר **אלהים לתתא כו'**. ר"ל שכינה תתאה על בי"ע והכל דרגא חדא כמו שבינה כוללת ג' ראשונות והיא על זו"נ כן היא בבריאה ועל יצירה ועשיה. ובד"א פירש הכל על בינה וכנ"ל:

תוספתא. בטמירו כו'. כבר כתוב' במ"א ונכתב זה כאן משום שאמר "ההוא היכלא איהו פקיחא כו'" וכמש"ל בזוהר דא אלהים חיים וירא דאסתכל כו':

תוספתא. בטמירו דטמירין. ר"ל אוירא עלאה ברוחא דגניז בגוי' שמשם נאצל נקודת חכמה כמ"ש באדרא זוטא והאי אבא מרוחא דגניז בע"י:

אתרשים רשימו חד דלא אתחזי כו'. הוא סוד י' דנפיק מ**אויר אויר י אור**, והוא שרש אבא:

ההוא רשימו רשים ולא רשים. הוא אבא עצמו נקודה עלאה שנתגלה עצמו ויצא מההוא רוחא דגניז וההוא רוחא הוא שורש היו"ד והוא י' בתוך אור ועתה נתגלה היו"ד ואעפ"כ סתום מאוד כמ"ש בס"ת קיימא ולא קיימא. ובתז"ח פ"ט ע"ד "טמיר בטמירו ידיע ולא ידיע כל סוכלתנו בי' הדרא לאחורא זעיר הוא כו'", עי"ש. וז"ש "מארי דסוכלתנו כו'":

איהו קיומא דכלא. כמ"ש בפרשת ויקרא דף י' ע"ב (ח"ג י, ב) "א"ל על יו"ד קיימא כלהו ומני' אתבניאו כו'":

ההוא רשימו איהו זעיר כו'. כנ"ל בתז"ח איהו זעיר ומגו זעירותא דיליה טמיר בסתימו דמעוי ולא ידיע:

"**קיימא ברעותא כו' דלא אתחזק**" צ"ל "**דלא אתחזי**", ר"ל שניטל מא"ס ממ"ס כמ"ש בז"ח ה' ע"ב את יו"ד סלקא ברעו דמחשבה כו':

ההוא רשימו כו' חד היכלא. הוא בינה שגנוז בתוכה אור החכמה כמ"ש בריש פרשת בראשית דף ט"ו א' "כהאי זרע דמשי דארגוון טוב כו'" עי"ש, ובפרשת תרומה קכ"ו ב' (ח"ב קכו, ב):

ומתח ליה במתיחו רב כו'. הוא ה"א עלאה אתפשטותא דהאי ראשית שמקודם בצורת י' זעירא:

אוקיר ליה בלבוש יקר. הוא סוד הדעת דגניז בה והוא סוד המזלא דחפיא עלה שנקרא' לבושין דיקר כמ"ש בספרא דצניעותא פ"א וכמ"ש ולבושיה כתלג חיוור. הוד והדר לבשת. והדר זקנים שיבה. וז"ש "תפארת בחורים כחם" והדר "זקנים שיבה" כי הם ענין

תציקון של א"א ושל ז"א כי של א"א מורים על השיבה שהוא לישיבה ושל ז"א על המלחמה כמ"ש בספרא דצניעותא "בהני תיקונין אשתכח גבור תקיף", וכן באדרא רבא בכמה מקומות. וז"ש כתוב אחד אומר ולבושיה כתלג חיוור וכתוב א' אומר שחורות כעורב, כאן לישיבה כאן למלחמה דאמר מר אין לך נאה כו' ושל א"א נק' 'הדר' בסוד "והדרת פני זקן" "ונגד זקניו כבוד" לבושין דיקר. ושל ז"א נקראו 'תפארת' כמ"ש באדרא רבא דף קמ"א א' (ח"ג קמא, א) "ועל דא כתיב תפארת כו'", ושם ע"ב "באתר דתליין שערי דדיקנא דאקרון תפארת כו'". וז"ש כאן "אוקיר כו'", וזהו שאמרו שמים נבראו מאור לבושו של הקב"ה והוא סוד הדעת, זוהר הרקיע, [אש ומים], שממנו נברא שמים שהן חו"ג והלבוש יקיר הוא א' של מילוי ה"א שהוא אור שמאיר מסוף העולם ועד סופו שממנו נברא שמים שהוא סוד אל"ף:

פתח לי' חמשין תרעין. הוא פתיחת הה"א וכלילתה ביו"ד:

לגו בגו כו'. חכמה שנגנז בה והוא סוד נקודה האמצעית של ה"א כמ"ש בפרשת תצוה ק"פ ע"ב (ח"ב קפ, ב):

מההוא נהירו נבעין נהורין וניצוצין נפקין מאינון תרעין. דע כי כלל הכל הוא סוד אוירא וניצוצא, סוד ה' חסדים וה' גבורות, ב' עטרין דגניזין באבא ואמא. גו אבא עטרא דחסד וגו אמא עטרא דגבורה כמ"ש באדרא זוטא. והן נהורין וניצוצין כידוע. ונ' שערי בינה הוא סוד ה' גבורות שכל אחד נחלק לעשר, והן ה' מוצאות הפה שהן נ' שערים לאותיות בסוד רל"א שערים של אותיות דנפקין מבינה כמ"ש בתיקונים דאותיות מבינה ונקודות מחכמה והן נהורין. והן סוד כוכבים ורקיע, שרקיע בסוד ניצוצין וככבים הם נקודין נהורין. והוא בסוד "דרך כוכב מיעקב וקם שבט" שהוא נהורא וניצוצא. ועיין בתז"ח ע"ט ע"א "ודא נקודא דנהיר מסייפא עלמא עד סייפא עלמא כו' משך בוצינא כו'", עיי"ש ותבין זה:

אתחפי' בשית יריען. הוא ו"ק של בינה סוד הדעת שלה שהן נ' תרעין וכלילתן ביסוד. וז"ש **אינון חמש**, והן סוד ו' שהוא חמש יריעות כמ"ש בז"ח ש"ה כיריעות שלמה יריעות שלמה אינון כלילין באת חד ובההוא את לא אתחזין ביה כלל אינון שית ואינון חמש ורזא דא חמש יריעות חוברות בלא פירודא כלל דכליל לון ו' דאיהו טמיר וגניז כו', והן סוד **השמים ה' שמים**, שהן יריעות דמשכנא כמ"ש בפרשת ויקהל וכמ"ש נוטה שמים כיריעה עוטה אור כשלמה הוא סוד לבוש יקר דנהיר שנתעטף הקב"ה בו ובו ברא "אלה" שהן השמים כמ"ש "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", והוא נוטה שמים כיריעה

וכמ"ש בפרשת בראשית "בשעתא דסתימא כו' ואקרי מי כו' בעא לאתגלייא ולאיתקרי בשמא אתלבש בלבוש יקר דנהיר וברא אלה כו'":

בגו אינון יריעין כו'. הוא סוד החסדים שהן כלולים באחד כי ה' גבורות מתחלקים שהן ה' גוונין כמ"ש בפרשת בראשית ט"ו (ח"א טו, א) ובתיקונים תיקון י"ח, אבל החסדים אין להם גוונים אלא דמיני' אצטבעו גוונין כמו הנשמה ולפיכך מתחלק לה' חסדים כדמיון האור בגוונים והנשמה באיברים וזהו יריעה חדא, והוא סוד י' והוא סוד שם אהי"ה והוי"ה. (ע' באד"א בפרשת אמור ע"ד רמז. המסדר). וזהו היריעה הוא רוקם בתכלת ובארגמן שהם הגוונין ואמרו שרוקמין במקום שחושבין והוא בסוד המחשבה והוא כאן וכמ"ש בסוף תז"ח צ' ע"א בי' שוויין ציורין אומנין כו':

בההוא יריעה כו'. הוא הלבוש יקר הנ"ל:

מיני' אשגח כו'. בסוד נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, וכמ"ש שם "ועביד טיבו לכלא דאפיק מזונא לכולא ונהיר לון":

האי היכלא איהו פקיחא כו'. בסוד הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל שהיא נק' "הנה", והיא שומר ישראל דלעילא וממנה רוחצות בחלב בחלבא דאמא דנגיד ונפיק תדירא והן ל"ב עיינין דסתימין בחכמה כמ"ש שם "בי' סתימין ל"ב עיינין", וכאן אתפתחו בסוד ארחין:

מגו נהירו כו'. הוא סוד אוירא כנ"ל:

ההוא סוכלתנו כו'. הוא חכמה שלא ידע אנוש ערכה ועיין בסתרי אותיות ה' ע"א (זהר חדש ד, א) "אלין ט' סמכין כו' סלקין גו מחשבה כו'":

מטמירו דטהירו כו'. ר"ל מכתר:

תא חזי יתרו כו' והכי אצטריך כמו שמפרש והולך **ורדא דא אודי כו' ולא לס"א** כדי לאתקדשא שמא דקב"ה כנ"ל, וכמו שמפרש והולך, אבל שאמר "והכי אצטריך" הוא משום דקין אמר לית דין כו' והוא נפרד מקין ואתתקן בזה:

דף סט.

פתח ואמר על כן אודך כו' ואי תימא כו'. והוא מ"ש למעלה "טוב דא סטרא דימינא מאד כו'", והוא כנ"ל אם שניהן יחד ימינא עיקר וע"י שמאלא נעשה 'מאד', ועכו"ם שמאלא. ועיין פרשת שמיני ל"ו ב' (ח"ג לו, ב):

תלת חכימין כו'. כסדר ג' קוין ובסט"א ימינא חמור משמאלא כמ"ש בתז"ח וכמ"ש טוב כעס דמרה משחוק דטחול דהוא ארס דזוחלי עפר. והענין כי בצד שמאל יותר נאחז בקדושה וי"ל קרוב יותר לקדושה. ולכן דכורא דקיק יותר ואינו מפתה דהוא כעס כו'

אבל אמצעיתא דילהון כיון שביעקב אין אחיזה כלל ל"ל בסט' דקדושה כלל ולכן איוב בדחילו כו' ויתרו דהוא כהן אבל בלעם נגד דעת דמשה בישראל לא קם כו' ויודע דעת עליון ור"ל עליון במקומו שהוא עליון:

והוי מסתכל בההוא נהירו דסתימו כו'. ר"ל הגוונים בעינים סתומות דאין בהם באמת ראי' ועיין בריש פרשת וארא דמשה ידע בהון ידיעה אבל בלעם לא ידע כלל כנ"ל ולא ידע מאי קאמר אלא ראיה ואין בהם ראיה באמת וז"ש "ולא חזי":

דף סט:

מלה דקשוט. כמ"ש אמו ודאי. ור"ל דלר"ח ור"י קשה למאן קראן אח"כ בניו:

א"ר שמעון אלעזר כו'. ר"ל דלעולם לא נקראו ע"ש ומ"ש "ובניו" ובניו דיתרו ועל יתרו דרישא קאי. ודחקו משום דכאן הקדים בניו לאשתו משא"כ שם. אבל לר"א משום דקראן בניה לכן הקדים האשה. ועוד דרשו אם אין אתה עושה כו'. ופ' ויקח משום שהאריך הקרא לפרש שמותם אבל עיקר הראיה הוא דאח"כ חוזר ושני בניה עמה דהוא קשיא לר"א. ואמר "לבתר דאתא משה ה"ל בנין" דלא תימא האיך הניח בנותיו לרעות ואמר כמו בלבן ומביא ראיה מקרא ובני קני כו':

פתח ואמר והלכו כו' מה הר כו' דא הר כו'. ולא גרסינן **ד"א**. וכ"ה בבהמ"ק הר הבית וגם אל הנכרי כו' דבחיל דוקא אין עכו"ם כו' ובית הוא עזרה והיכל דאינן אלא לישראל. ומפ"ו שהן גרים וישראלים דגרים הן בנוק' דילה גר צדק מלכות דילה, אבל ישראל הן בגופא דאילנא וכמ"ש בהקדמה והוא בת"ת. ובגמרא אמר ג' דרגין שדה ביצחק והוא ביסוד ששם חרישה ומלכות הוא תפוח דילה הר. וב' ענינים באשה חדא לביאה והוא בגרים גם כן שהוא קיבול המצות, והשני לבית וישובא, עזר כנגדו, לאשתי ביתי, וזהו לישראל. דראשון הוא גם כן בפלגש והוא שדה וזה בית. והן ג' דרגין הר אף לעמין דלא אתגיירו וכמ"ש לע"ל שהן גרים ולא יתקבלו לע"ל וגרים הן ביצחק דחק בשארו שם. אבל אברהם נתקרב קודם המילה והוא אב המון גוים. והן הבארות אשר חפרו דיצחק מקרב הגרים דאתגיירו בימי אביו ולא חפר בארות אחרים. אבל יעקב לא חפר כלל והוא בירר חולק' דיליה לזרעו. אבל כאן בזהר ל"ק רק ב' דרגין. ועוד ג' דרגין הנ"ל הן הר ירושלים דאיהו בראש ההרים ושדה ציון שדה תחרש, ובה"מ, והן ג' דרגין הנ"ל. נטעתיך שורק (ר"ל ג' נקודות שורק וזהו שנאמר שם (ירמיהו ב, כא) "כֻּלָּה (מלכות) זֶרַע (יסוד) אֱמֶת (ת"ת)". כ"ה בס' ע"מ. ש"ל) באבהן כידוע. וכן בבה"מ עצמו הר הבית ועזרה וההיכל ועזרה בו עבודה (עבודה) שדה עבודה בשחיטה וזריקה אבל בפסוק זה לא נזכר שדה דיצחק (שהוא האמצע) הר רישא וסיומא בית ואל בית כו' רק לראות גדולתם אבל

בהר ונעלה, וכן לא הזכיר בזהר כאן רק ב' דרגין שאין חילוק בבה"מ בין גרים לישראל, וכן בירושלים וציון. וכאן אמר להיפך. ואמר על גרים בדרגא הראשונה הר כמש"ו (ע' בליקוטיו שבסוף הספר):

דף ע.

אלא עיקרא דכלא למה כו' המדבר. ר"ל דהוא הפקר:

ואקרי גר צדק. במלכות צדק כמ"ש בספר יצירה ובת"ע:

ר' יצחק ור' יוסי כו' והוא אתמר דאחמי כו'. ור"ל שז"ש זה ספר כו' דכל תולדות אדם נכתבים בספרא דאדם וכמ"ש בפרק הפועלים (בבא מציעא פו, א) ובסנהדרין (דף לח:):

דף ע:

כיון דעבדו תולדות כו'. ר"ל ע"ש הנהר כנ"ל:

בדמות דא כו' ואינון דיוקנין כו'. ר"ל במראה שהדיוקנין הנראה אינו אלא לפי שעה שהדיוקנין עומד כנגדו וכ"ה באנפין מההוא רוחא דבפנים וע"ל ע"ג ג':

ד"א בדמות כו'. ר"ל על מנין האברים כ"א בדמות:

ברזא דאחור וקדם. כמ"ש אחור וקדם צרתני וכמ"ש (עירובין יח, ב) מאן סגי ברישא כו':

ובאלין תליין כל כו'. ר"ל בזכור ושמור רמ"ח ושס"ה:

אחור למעשה כו'. ר"ל אלהים דכאן דאינו אלהים לתתא שליט על תתא דאינון מעשה מרכבה ועובדא דבראשית הוא באצילות והיא אחור שם והוא אלהים האחרון דמעשה בראשית "וירא אלהים את כל כו'", כמ"ש בזוהר דף ס"ח ע"ב (ח"ב סח, ב) "בכל עובדא דבראשית כו' אלהים לתתא שליט כו'":

תו זה ספר כו'. ר"ל על ספר הנ"ל רזא דדיוקנין וכמש"ל א' בהג"ה זה ספר למנדע כו' דאתמסר לאדם קדמאה כו':

ובשרטוטי ידין באלין שית כו'. כצ"ל. וע"ל ע"ח א' (ח"ב עח, א). (ע' באוה"ג על פ' ואתה תחזה שבז"ח כ"ז):

אלין אינון ערקין. ע"ל ע"ו א' (ח"ב עו, א):

וכל אינון דמתהנין כו'. דגם אינון נקראים קץ כל בשר כמ"ש בסוף פרשת פקודי וריש פרשת צו:

ואמר **אחרנין דשלטין כו'**. הוא קץ כל בשר ממש, לכל תכלית כו', אבל אינון הנ"ל הוא מבשר דקורבנין אישים:

כמה דאתחלפי במשכי דרקיע כו'. כמ"ש ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו. ועיין תז"ח שם דלא כתוכנים (ע' פי' על ספר יצירה מ"ש על תלי):

ואע"ג דשערי ומצחא כו'. ר"ל ציור המצחא עצמו, וכן כולם עומדין בקיומם כמו שנולד ומראין האיך שנתחייב בגלגולא קדמאה שעל זה נאמר מעוות כו' אבל הציורין הן מתחלפין:

ואמר **זר"ה פס"ק כו'**. שהן אתוון ז"**ה ספ"ר**, ותולדות אדם הוא **צ**' דרגא דצדיק, ומכ"ש בפרשת בראשית "צדי אנת וצדי כו'", ואינון נגד ו"ק ד' אותיות השם נגד חו"ג נו"ה כמ"ש בפרשת בראשית בענין הדגלים, ואפין הוא נגד תפארת פני אדם שנקראו פנים כמ"ש ברעיא מהימנא סוף ח"א וש"מ, וידין נגד צדיק תולדות אדם, ולכן כולל ה' תרעין דזה ספר כמש"ל ע"ד א' דצדיק כולל כל ה' קצות. וז' בשערא כמש"ו,**ר**' בחוטמא,**ס**' בעיינין,**פ**' בפומא,**ה**' באנפין,**וזה** מצחא ואפין,**ספר** נקבים**צ**' בידין וכולל כל ה' דזה ספר כנ"ל.

והן ה' תרעין כמש"ש ומ"מ הן כלולין זה בזה לכן חשיב בכל א' כמה אתוון:

את דא דמתחלפא כו' ר"ל הזיי"ן משמש בשערא ובי' מתחלפין שאר אתוון. ואמר **וסמניך זיין ומאני כו'** דכל כחו של שמשון בשערא כמש"ש והוא זיי"ן, ואמר עוד **ודא הוא נזרא כו'** ר"ל דכתיב כי נזר אלהיו כו' (אצ"ל נזיר אלהים יהיה. המ"ל) לשון עטרת ותרגום עדיו זייני' וכמ"ש בריש ספרא דצניעותא:

דף עג:

רזא דאנפין כו' דיוקנא דאנפין כו'. הן חלוקין בשנים והן אחד. א' כי אינן בקיומא רק לפום שעתא. ב' כי אינן באתגליא רק דמתחזי באתכסיא לעיינין דחכימין והן בד' גוונין ד' אנפין דחיות. ואמר שהן לפום ההוא רוחא דשריא לגו דבא מגו עלמא דאתי דבה סוד התורה בינה ימא דאורייתא והנהר היוצא מעדן צדיק דנטיל הדעת מבינה נטיל האתוון ומצטייר ברוח דנפיק מצדיק דרוחין פרחין מיניה כנ"ל (ח"ב ע, א):

ואמר **אמר ר' שמעון א"ה ציורא כו'**. דאתוון הוא בזרע האב דנפיק מצדיק אבל ציורא דאימא בבטנה שהוא מאימא שכינתא אינה עושה כלום. ותי' דפעולת האימא הוא שמצטייר הציורא לבר לעיינין. דציורא דאביו בכ"ב אתוון הוא לגו וציורא דאימא ד' אנפין דחיון הנ"ל כשמ"ו. ומפרש ואזיל דציורא דאריה כאשר חוזר בתשובה שהוא מתגבר כארי ושור הוא כאשר הולך בדרך לא טוב ואדם בצדיק. והן ג' דרגין צדיק ורשע ובעל תשובה. ונשר הוא לתקן גלגול הקודם:

דף עד.

ד' סימנין דאתוון אית בהו כו' בליט בשכיבו צ"ל בשכיכו וכן בכל המאמר הזה. וע"ל ע"ד ג' בציורא תניינא דבעל תשובה דעדיין לא מתיישב באורח קשוט אמר שם ואלין בלטין בבהילו דלא שכיכין וכד מתיישב' ואתגלי' באורח קשוט שכיכין.

ד' ואינון תרי אתוון דמתחברין בי' ו"ת אינון ההוא כו'. ר"ל בסטר שמאלא הן ג' אתוון ג' שורייקין ושמאלא כליל ב' דהשורש הוא ב' אתוון עד ו"ת הוא לשון רבים ואין רבים פחות משלשה ג' שורייקין, לכן נכללין בד' והן **עד דעדות** בשנים ימינא ושמאלא:
זרעא דדוד כו'. דהן מסטרא דנוקבא ובה מתהפכין הדיוקנין כחומר חותם ושני מדות דיליה:
בקדמיתא אעבר כו' ולבתר וטוב כו'. דכן כתיב אדמוני מדרגא דעשו ולבתר וטוב רואי כו':

דף עד:

אתיישב ההוא רוחא בההוא עפרא ואתלבש בי' כדין כו'. וז"ש "ויפח באפיו כו' ויהי האדם לנפש חיה", דנפש אינו באדם אלא מחמת הרוח דאתלבש בגוף נעשה בגוף נפש וכמ"ש בפרשת בראשית:
בשעתא דנאים כו'. זהו "ביד כל אדם יחתום" (איוב לז, ז), ביד בשעתא דנאים דאז הוא כותב כל מה שעשה באותו היום ומשתני' השרטוטין בי' כפי מעשיו כמש"ל:
רקים בשיפולא משכנא. ר"ל בעור האדם שהוא אחרון במעשה בראשית. ועיין לקמן ע"ו א' (ח"ב עו, א):
ואמר **כדין ההוא עפרא מכשכשא**. ר"ל העפרא סטרא דגוף ובי' מתלבש הרוח והעפר מתקבץ מד' רוחות העולם כמ"ש בסוף פרשת עקב וש"מ וכמ"ש בסנהדרין (דף לח.) מכל העולם הוצבר עפרו כו':

דף עה.

ואע"ג דשורייקי אחרנין כו'. ר"ל אותן שהיו בו בדיוקנא דשור עתה אינון בולטין כמש"ו ואמר למטה "ואי תב משמאלא לימינא אתכפיא כו' ואלין שורייקין שכיכו ואחרנין כו'":
ג' קורטמי כו'. אותיות **כר"ת**. וכן בשמאלא ב"פ **כרת**. וזהו "הכרת תכרת". ואמר "עונה בה" לאפוקי אי תב בתיובתא דשכיכין ואחרנין בלטין וכמש"ו וכנ"ל:
ואמר **חד איהו כ' כו'** דחד הוא דקיק בעיגולא לכן הוא לבד. ואמר **וכלהו בעגולא** כי אותיות עגולות הן גם הת' מצד ימין. ואמר **הכרת פניהם כו'** דהוי הדרין בתיובתא וחוזרין לקיאן כרת על ה"א:
ציורא רביעאה כו' דה אתאבידו כו'. בגלגולא קדמאה. וז"ש **ושבה כו'**:
ואמר **זרעא דדוד כו'**. שהוא מסוכן למנדע כמ"ש בפרשת בראשית והוא בדברי אגור (בן יקא) דרך הנשר ודרך כו' והוא היפוכא דאדם במרכבה כידוע:
מתני'. בני עלמא כו' ברעותי' דרישא חוורא. כתר:

בוצינא. ידוע דמדיד משחתא:
בפשיטא דנהיר. חכמה:
גו טנרא כו'. בינה דאיהי סלע ואיהי תקיפא כידוע:
וז"ש **שלהובא חדא כו' וההוא כו' סלקא ונחתא עד דפשיטו בטש**. שהרוח מורכב מחו"ב בן י"ה:
ואמר **ונטיל גוון חד כו'**. שהוא ו' קצוות שמשא וסהרא נגד מעלה ומטה. ונפשא דעפרא אמר לקמן דהוא כליל מד' סטרין והן ו"ד של רוח ונפש, ד"ו פרצופים:
זרעא דדוד כו' אבל נטר דבבו כו'. עיין לקמן ק"ח א' (ח"ב קח, א):
ורזא דאינון אתוון איהו קריב מה דהוה רחיק כו'. כצ"ל. ולכן אינן שכיכין דעדיין לא מתיישב באורח קשוט:
ואמר **וסימנא דא ה' מסטר ימינא**. דהא הוא פתח לבעלי תשובה (מנחות כט, ב):
ואמר **אתוון אחרנין לסטר שמאלא**. ולא פירש שהן עדות הנ"ל **ע'** הוא דסליק לחוטמי' לעילא, **דו"ת** הוא תרין דשמאלא וחד לתתא מאינון תרין ואחיד בשניהן כנ"ל, וה' הוא ה' דהכרת דתב לסטר דימינא לה"א והוא ה' **ביהוסף** שמו דחזר מעבד לנער וכמ"ש בסוף פרשת בא וכן במשה כד אתיליד כמ"ש בפרשת בשלח נ"ד א' (ח"ב נד, א) דסליק לסטרא דבן:

דף עה:

בזוהר. מכאן ולהלאה רזין אחרנין כו'. סוד העיבור גם כן בפסוק זה כמ"ש הגאונים והוא **רזין דדרגין לעילא בתקופין** כמו שמפרש ואזיל:
אינון דוכתין כו' באצבען לבר ולגו ובההיא כף. הן בי"ע ברזא דדעת דבהון סוד אצבע אהו"ה גושפנקא כו' וכף הוא הוא כסא וכמ"ש בריש פרשת בראשית. ולבר ולגו כ' למעלה. וחלוק' דאצבעאן. דשממית בידים כו' כי הן ה' גבורות והוא בסוד דאהדר לשני טלפין ועיין במעשה המרכבה (מז.). משא"כ בבריאה שהוא נגד ג' ראשונות לכן שם כף בחיבורא וכף הוא כסא והוא כבו"ד והוא כתר דמקננין שם לכן נקרא כסא הכבוד דכתר טמיר וגניז א' דכסא שיושלם לע"ל:
סדר ביה כל כו' דלעילא ג' דרגין דאצילות. **ותתא** דבי"ע, וכמו שפירש לעיל ס"ז א' (ח"ב סז, א):
יציר כף ורזא דכף כו'. דאלקים דמעשה בראשית אלקים חיים ולתתא אלהים לתתא שליט על תתאי כמו שפירש לעיל ס"ח ב' (ח"ב סח, ב) והוא בכורסייא וזהו בצלמו צלם

אלהים, והן כף אל כף בחיבורא, עלמא דלעילא ותתא, אף אחת, וכמש"ו וכמ"ש למטה רזא דכף אחרא:

וצורת **כ** ג' קוין בג' דרגין הנ"ל באדם נר"ן רב"ג והוא בעיגולא ברזא דאת **ס**', **וכ**' הוא במדידו דבוצינא דאתפתח כמו הב' מן מ"ם כמ"ש בתיקונים רת"ה. ובה ב' בחי' ס' ומ' כמש"ל בריש פרשת תרומה והן עיגולא וריבועא מרזא דבוצינא. קו המדה הוא באצבעאן כנ"ל והן ה' מדות כמש"ש בתיקונים, והוא בה' אצבעאן וז"ש שהכף הוא צלם אלהים דיוקנא דאלהים:

בהאי כף כו'. דבשניהן יחד הן י' אצבעאן, עשר אמירן, ה' וה' בב' לוחות, והן נגד חו"ג, וזהו רזין עלאין סוד הדעת. 'רזא' כל 'רז' הוא דעת:

ואמר **דלהוו דא כו**'. שהוא עלמא תתאה מעלמא דהוא בגלותא דאינו לפי עלמא עלאה:

גאותן של ישראל שנטלה כו', **גאותן של מ"ש כו**' והכל אחד:

ואמר **כד מתחברן כו**'. והן עשרה בשניהם דהן אחת:

דא סליקו דמחשבה כו'. ר"ל אלהים הראשון, כף הראשון, ובי' נברא האדם דו"נ ברזא דזו"נ והוא כלל האצילות. ואח"כ **בצלם אלהים רזא דכף אחרא** כסא, זכר ונקיבה ברא אותם יצירה ועשיה. וכאן נגלה יותר שנים. ואמר "ברזא פנימאה" סוד הדעת שבה שהוא רזא דאדם והוא הצלם כידוע וביה נברא הכל גושפנקא דשמים וארץ:

דף עו.

עור כגוונא כו' **אינון מלבושין דלגו ואיהו כו**'. ב' עורות, מילה ופריעה, בשר וקרום ב'. וכן בעצמות עם אותן שבפרקים. וכן בגידין עם העורקין. והן ב' מכסאות דעורות וב' יריעות וקרשים ואדנים ובריחים ועמודין והן ב' עלמין דגרשון ומררי ובכ"א ד' נגד השם, וכמ"ש בתורה בפרשת במדבר. והן השמים ושמי השמים (בהג"ה על הגליון. ויש גידין קטנים ודופקים וכמה בחי' וכן קרסים ווין וחשוקים וטבעות). ואח"כ ברוחני כן. ובעולם יצירה רתיכין ומשיריין והגידין אותם שנאמר והורדתי בריחים כולם כמ"ש בריש פרשת שמות ואח"כ אברים הפנימים גפ"ג רב"ג בכל א' ג'. והן ד' גם כן כמ"ש בנשיאת קהת הארון והשולחן והמנורה והמזבחות. דמזבחות כולל השאר וכן בכולם שהן ז' שהן עשר והוא עולם הג' פנימאה והוא כסא ה' על הארון. וכן באדם ובתוכם נר"ן ג' אשה ריח ניחוח ג' אשות דארון וב' מזבחות, וכן דמים באים עליהן כי הדם הוא הנפש וכולן כלולין ונאחזין בה. והמזבח החיצון תמיד בדם הנפש ואשה ריח ניחוח ידוע כמו באכילה לחמי כו' ובין כל א' פרגוד וכן בעולם ובאדם:

ואמר **פנימאה דלגו רזא דאדם**. שהוא על הכסא ג' דרגין דאדם על ג' עלמין. והוא ששורה במשכן ושכנתי בתוכם, והוא רוח מזרחי ששמרו משה אהרן ובניו. משה בינה, אהרן ובניו נגד דו"נ, כה"ג וכה"ד, וכמש"ל ס"ו מלך וכהן וכה"ד בנוקבא נגד ג' של לוים וילוו עליך גופים להון והן הכוחות של הגופים נושאים דלהון ואדם שורה בתוך כולם:

רקיע דמסכך כו'. ר"ל כמו ברקיע כוכבים ומזלות כן ביד רשימין ושרטוטין. וז"ש **עור דאיהו חבורא כו' דהאי עור רקיע דסכיך כו' ולאסתכלא בהו למנדע**:

ואח"כ אמר **אסתכלותא באנפין ברזין דקאמרן כד כו'**. ר"ל נגד האסתכלות באנפין שאינן רק במראות עין בחיזו דלבא הוא הסתכלות במראות השמים כד היא ברה וזהו הוברי השמים ונגד ידין החוזים בככבים. ואמר שדוקא כשהם ברים וכן באדם כשהוא בנייחא. וז"ש "בזמנא כו' אבל אתסכלותא כו'":

טופרי אצבעאן כו'. אחוריים דעשיה ועיין בפרשת ויקהל:

דף עו:

באצבעא זעירא כו' באצבעא דאמצעיתא כו'. כמש"ל כקטן כגדול תשמעון. א' לענייננא דאורח' וא' לעובדי' דמחשבה כמש"ו והכל בשרטוטין:

בצלותא דערבית כו' כפום אדם דלגו כו'. ע"ל (ע' ד') כמה דמתחלפי כו' דהא בזמנא דרוח כו' וזהו אדם דלגו כנ"ל ע"ד ד' בטש בידוי בשעתא דב"נ נאים כו' וכפום עובדין כו':

דף עז.

מכאן ולהלאה שרטוטין כו' תולדות. אבל דלמעלה הוא אדם כמש"ל דהאי אדם כו' כפום גוונא דאדם כו' וזהו תולדות אדם:

רז"ה ס"ף. כסדר של ה' תרעין נגד ה' אותיות תלדות והן כלל זה ספר דידין נגד ברית כל ששם תולדות אדם:

דף עח.

ותלת אלין כו' שאר כו'. הן ד' חושים דאנשי חיל כו' משה ושלמה למראה עיניו למשמע אזניו משיח והריחו ושאר עלמא במימר פומא ומשה עצמו רזא דדעת ברה"ק אלא אתפשטותא דשמשא על כוכביא. חכימין דאשתמודען באינון דיוקנין כו' ואתה תחזה כו':

בחדש השלישי כו' ותלת אמה כו'. והן נגד דו"נ רמ"ח ושס"ה שאוריא"ל הוא רמ"ח ואוריאל הוא חדש הג' כמש"ו והוא נשר:

יומי שתא ואית לון כו'. כצ"ל:

מגו חשמל כו'. חמשל הוא לעולם בקו האמצעי בסוד הדעת כולל חו"ג, חשמ"ל עתים חשות כו' מ' דוממות כו'. ויש חשמל בחיות ביצירה ויש במלכות ויש ביסוד ויש בת"ת ובדעת. וז"ש מגו חשמל "עילאה" והוא בת"ת. ואמר "פנימאה" משה מלגו. ואמר "גניז וסתים" על הדעת במקומו. ואמר גניז וסתים נגד ב' מדרגות שבו, חו"ג, נגד או"א, אבא טמיר יתיר תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, דחסדים הם טמונים, אור הגנוז:

ואמר **די רזין דאתוון כו'**. הוי"ה בד' אותיותיו והן ד' החיות שבתוך החשמל:

דף עח:

ואיהו רזא דאיש תם. ר"ל החשמ"ל תפארת ודעת, משה ויעקב, כמש"ו **איש הוא מארי דביתא כו'** משה רבינו ע"ה:

תם דתמן כו'. ר"ל לשון סיום שהתפילין בסוד ד' מוחין כחב"ד, ג' וחד דעתיקא קדישא כמ"ש באדרא רבא וב' רצועות המקיפות חו"ג וקשר ת"ת וזהו שהראהו הש"י למשה וכמש"ו:

וההוא נהורא כליל בתרין נהורין. והוא הקשר ששני הרצועות נקשרים בי':

ואמר **בדיוקנא קיימא רזא כו'**. ר"ל שהדעת הוא בדיוקני':

ואמר **ובגין דכליל בתרין אקרי תאומים**. ור"ל שזהו תם על שם תאומים וכמש"ו "והנה תומים בבטנה" שכלול ב' נהורין והוא אוריאל מזל תאומים, קשר שכולל ב' רצועות:

כל שאר מזלי ל"ל פה ולשון. אף שי"ל צורת אדם כמו בתולה וכן שאר צורות מ"מ חסרים מהם פה ולשון:

ואמר **אי תימא דבגין כו'**. ר"ל שיעקב לבדו הוא תומים תם וכולל ב' ומפ"ו שהוא בסיון כולל ניסן ואייר, משא"כ בעשו. והענין כי יעקב הוא בדעת משא"כ בעשו כי אין לו מכריע שנסתרס זקן וכסיל איש בער כו':

ואמר **האויב תמו חרבות**. שתם שלו חרבות ותם שלו לשון אפיסה לפי שאינו תם:

דף עט.

תנא מי עלה כו' דא הוא משה כו'. הן בד' אותיות ה'ו'י'ה' כסדר הזה שהן בד' יסודות כסדר שהן אצלינו תחת הרקיע כמ"ש למטה "תו אמר מי עלה כו' ד' קטירי עלמא כו'". והן משה בשמים בינה כליל ג"ר ה' ראשונה, אהרן רוח בז"א ו' של השם שהוא כהן, והן מלך וכהן, והוא רוח אשר רוח חיים באפיו, ישימו קטורה באפיך, והוא אסף וכילה את הרוח על ידי הקטורת, ואליהו בסוד צדיק אל חי דלכן לא מית, יו"ד של השם שהוא אדם דיצירה חכמה, והוא כולל נה"י נדב ואביהוא בנו"ה, כהנים סגני כהונה, חסדי דוד הנאמנים בני כהנים. אברהם במל' ארץ ובסודו גירי הצדק, ה' אחרונה של השם. וז"ש

והוא אמר מי עלה שמים וירד דא קב"ה כו' בד' אתוון הנ"ל בסוד הוי"ה. וכן ד' קטירי עלמא כו' והן ג' הויות י"ב, ועיין ריש פרשת וארא ומש"ש:
חכמה ותפארת במקדשו. כמ"ש עוז כו' ועוז הוא חכמה כמ"ש במים עזים ברקיע עוזו שהוא ממ"ס ששם בוצינא כו'. (החכמה תעוז לחם כו' גם **חכמה** עם ד' אותיות ג' **עז**:

דף עט:

חכמה שמו כו'. והוא סוד מה ומי. מי בד' קטירי עלמא ד' אתוון של השם כנ"ל. ומה הוא סוד יו"ד אתוון גבוה עזרה כו'. ומ"ה הוא בדכורין ומ"י בנוקבין. וכן מ"ה הוא בקו אמצעי ת"ת ויסוד, שיסוד הוא חכמה כנ"ל. וד' חו"ג ונו"ה הן מ"י שהן ו"ק כלל הכל ולמעלה נעלם שאף זה בסוד שאלה מ"י ומ"ה, משא"כ למעלה ואף שבינה נתנה לשאלה היינו למטה בסטרהא:
כה תאמר כו'. שאמירה בנוקבא והגדה בצדיק דכורא, גיד, ג"ד והמן כזרע גד. ועם הזרע נעשה גיד ומשם שוחקין מן כו'. ושם הוא סט' דרחמי חסד דכלול בפום אמה וז"ש ויגד לכם את בריתו:

דף צ:

וידבר אלהים כו' אנכי אתגלי' ואתגניז. כמש"ו בב' כורסיין עלמא עלאה ותתאה:

דף צא.

אנכי ולא יהיה לך אתמר ברזא דאורייתא כו'. שהן זו"נ, מ"ע ומל"ת, ואלו ב' זכור ושמור, וכן אנכי ולא יהיה לך הן כלל מ"ע ומל"ת אלא שזה בסוד ע"ז שכל המודה בה ככופר כו' (חולין ה, א) וכמ"ש את כל אשר צוה ה' כו' וזה בסוד השבת שהיא שקולה כע"ז (שם. עירובין ס"ט ב'), ולכן נאמר זכור ושמור תיכף אחר אנכי ולא יהיה לך. ולא תשא הוא כלל אנכי ולא יהיה לך:
אני כ' דכורסייא כו'. כ' הוא ה' עילאה, כסא כבוד. אני ידוע:
רזא שלים בשמא קדישא א' ליחדא כו' למהוי חד ורזא דיליה וא"ו נ' רזא למידחל כו'. כצ"ל. ור"ל ד' אתוון דהויה כמש"ו וכולן נתחלף לבד היו"ד. וז"ש למטה "ואת דא לא אתחלף כו'". ויחודא תליא באלף ואלף הוא ו' כמ"ש בסתרי אותיות פרשת בראשית ובריש פ' תצוה בארוכה ושם הוא יחודא. נ' הוא סיהרא וע"ל רט"ו א' (ח"ב רטו, א) ויהושע בן נון כו' ומש"ש, ושם למדחל ויראת מאלהיך:
ואמר **ולמנדע דאית כו' ואית אגר כו'**. כמ"ש בפסוק אני ה' אני נאמן לשלם כו' ואני נאמן כו'. וזהו סוד הנו"ן כמ"ש (שבת קד, א) נו"ן כפוף נו"ן פשוט נאמן כפוף כו', והוא נו"ן

מלא כמש"ש, וה' הוא נון כמש"ש בה' תרעין בנ' תרעין, י' פעמים ה'. וכ' הוא כורסייא ה' עלאה כידוע ושם לקדשא ולצלאה ממעמקים קראתיך:
ואמר **יו"ד לאשתדלא כו'**. שהכל הן באות ברית יו"ד שאורייתא ברית אם לא בריתי כו' כרתי אתך ברית כו' וכן כולם כידוע. והן תריסר פקודין דתליין בצלותא נגד י"ב אברים פנימים שאמרו במעשה תורה ובאותיות דר"ע ובסוף ברכות (דף סא:) וכמש"ל בפרשת ויקהל וי"ב במלת לא ד"לא יהיה לך" והן נגד י"ב איברים חיצונים מנהיגי הגוף, י"ב פרקים פרקי המרכבה, והן נגד פנימי וחיצון נגד י"ב חיות וי"ב אופנים כידוע ואדם כלל כולן. וז"ש "**וחד דשלטא עלייהו**". והן ב"פ אח"ד מ"ע ומל"ת. וב' אותיות לא דו"נ של סט"א. וז"ש "**ל' דלא למפני כו' ל' מגדלא כו'**", והוא בנו"ק:

דף צא:
רעיא מהימנא. פקודא לאומאה כו' באינון ז' דרגין כו'. ר"ל ז"ת:
והא שיתא כו'. ר"ל שו"ק נק' הוי"ה:
כלי"ל גרמי' כו'. ר"ל שכולל נפשו בב"ד והוא מדת מלכות כידוע:
נדר איהו כו'. בבינה:
ותריסר צ"ל **ושית** ר"ל ו"ק:
חיי דמלכא. ר"ל של בינה:
שייפין. דו"ק כנ"ל:
ואקרון הכי. ר"ל למה נקרא חיי דמלכא:
מקורא דחיין. בינה:
דרוח' עילא' וגופא כו'. ר"ל בנדר שורה חיין דבינה למטה ובשבועה שורה רוחא וגופא דבינה בהן וזהו עצמו:
דסתיר צ"ל **דסתים**:
[מהדורה תניינא]
[**פקודא לאומאה כו' לקיימא שמא קדישא בדוכתי**'. ר"ל לאחר שיקיים כל השם קודם כמ"ש את ה' אלהיך תירא אותו תעבוד ובו תדבק ובשמו תשבע, היינו תירא י' של שם שהיא חכמה, יראה רוממות כמש"ל וכמ"ש הן יראת ה' היא חכמה,תעבוד ה' עלאה דעבודה בצפון,ובו תדבק היינו ו' של השם שהוא מייחד ומקשר לון והן רעים דלא מתפרדין בסוד הדעת כידוע,ואח"כ ובשמו תשבע שמא קדישא כו']:

דף צב.
פקודא למהוי דכיר כו' דנייחא דעלמא. העוה"ב:

מרישא עילאה כו'. כמש"ו דשבת עילאה בינה ובה כלולין ג"ר. שבת דיומא כו':
שבת עילאה. הוא יום שכולו שבת:
ובג"ד סעודתא כו'. שכולן נכללין בה משא"כ ביום:
תורה שבכתב כו'. ר"ל דתנ"ך נגד ג' מדרגות הנ"ל דאורייתא מבינה ימא דאורייתא כמ"ש בת"ז ונביאים נו"ה דמלכא וכתובים במלכות כידוע:
תרין מרגלן כו'. בינה ומלכות:
וסיכתא. ו"ק:
עלאין צ"ל עאלין:
חד גוון כו'. שהז' אותיות וז' שמהן דנפקין מנהון הן בז"ת. אה"י בג"ס חג"ת, יה"ו בנה"י ממטה למעלה, וה' דאהי"ה במלכות באמצע כמש"ו והיא משלמת לאהי"ה למעלה ולהויה למטה שהיא חי' רביעית מתהלכת בין החיות כמ"ש בת"ז. וכל ב' אותיות דעאלין זה בזה הן בקו אחד. א' עם ו' בקו ימין בחסד נצח. ב' ההי"ן בקו שמאל ג"ה. ב' יודין באמצע ת"י. ולג' ראשונות חג"ת קורא גוון חוור ולג' נה"י קורא גוון סומק לפי שחג"ת חסדים נגדם כידוע:
זקפין רישין. שהן בקו האמצעי שהוא מבריח מקצה אל הקצה:
מהאי סטר ומהאי סטר. ר"ל מקו ימין ומקו שמאל כידוע שהקו אמצעי כוללן:
באינון חד סרי כו'. ידוע שב' האותיות דעאלין דא בדא מגדיל אות הקטן כמו אות הגדול כידוע בסוד נח נח וכל האותיות כאן שוין חוץ מן הא' עם הו' וכן בשני שמות אהי"ה הוי"ה אין חילוק בהם רק הא' עם הו', וכשעאלין מתגדל הא' ונעשה ו'. נמצא בצד ימין ו"ה. וכן בצד שמאל והן י"א ענפים מכל צד כמש"ו והן נכללין בשני היודי"ן כי יו"ד הוא עשר וכללותו א' והן כ"ב אותיות התורה כמש"ל:
ברזא דתליסר כו'. ר"ל שהשני שמות הוי"ה הן מתחלפין בא"ת ב"ש והן שני הפאות כידוע. וכן כאן שני השמות שבקו האמצעי מתחלפין:
ומנצצין על כלא. ר"ל על כל ה' שמות. שכוללין את כולם כנ"ל:

דף צב:

שבעין אנפין. שכל א' כלול מעשר:
ואינון תרין אתוון קדמאין כו'. ר"ל ב' היודי"ן הנ"ל:
בטשי בתרי אתוון קדמאי כו'. ר"ל באותיות א"ב של כ"ב אותיות:
וסלקי לחד כו'. בכח שני ווי"ן הנ"ל:
ואלין אינון כו'. שת"ת ויסוד כ"א כלול מו"ק כידוע והן י"ב:
תו אלין תרין כו'. ר"ל גם כן שני ווי"ן הנ"ל:

בתרין אתוון כו'. ר"ל בש"ת סוף כ"ב אותיות:
וסלקי חד כו'. בכח ב' ההי"ן שבצד שמאל. ובצד ימין נשתלו שני אותיות של קצה הימיני של א"ב ובצד שמאל ב' אותיות של קצה השמאל:
דסופא דאורייתא. נ"ל דל"ג "דסופא":
בההיא כרסייא דע"ב. ר"ל כרסייא הנ"ל של שבעין אנפין וב' אותיות הנ"ל שהן כלל כל השבע שמהן הן ע"ב. ובכ"ב אותיות התורה נשארו ח"י אתוון האמצעות וד' אותיות רישא וסופא דאתוון נהרין בהו בכח ד' אותיות דימין ושמאל הנ"ל. נמצא כ"א כלול מד' והן ע"ב. וז"ש "ורזא דא ירית כו'", שד' אותיות הנ"ל כלולין מכ"ב כנ"ל לפיכך הן נהרין בכל הכ"ב אתוון ומתנהרין מנייהו כ"ב אתוון. וז"ש "ונהרין כ"ב כו'":
רזא חדא דתושבחתא. ר"ל אל אדון שאומרים בשבת אלא ששם בהיפוך, שא' ב' כלול מה' תיבות וש' ת' כלול כל אחד ששה תיבות. וח"י תיבות האמצעיות מד' תיבות:
והא אוקימנא. בפרשת תרומה:
דמ"ב אתוון. הן ז' אותיות גימ' מ"ב. ומ"ב הוא בבינה, ז' אותיות הנ"ל, וע"ב בחג"ת וכן בנה"י כידוע והוא הכרסיי' הנ"ל, וכ"ב במלכות בסוד את"ה א' ת' כידוע, והן ג' שבתות הנ"ל:
וז"ש **וכלא האי והאי כו'**. והכל בסוד ז' אותיות הנ"ל בסוד שבת. וז"ש אל אדון שמרגלא תתאה מתעטר בשם אדני כנ"ל ובכ"ב אותיות כנ"ל ולכן אומרים בשבת:
דף צב ע"א. מאן דאדכר למלכא אצטריך לברכא ליה. כמ"ש זכר צדיק לברכה בשעה שאתם מזכירין צדיקו של עולם כו' וכן כאן הוא אומר זכור את יום השבת שהוא מלכא צריך לברכא. ומכאן יצא לרז"ל (פסחים קו, א) שזכרהו על היין, היינו לברך (ונ"ל דוד שכאן כתיב זכור כו' לקדשו, וזהו שסיים מאן דאדכר שבת צריך לקדשא ליה והוא קידוש על היין):
זכור לדכורא ושמור לנוקבא. הענין כי יש במוח אדם תרין מוחין לפניו ואחד לאחורי שתיהם והוא הדעת, כח השומר שלא ישכח. וזהו שמור לנוקבא, כי אחור וקדם צרתני כידוע:
ג' דרגין כו' שבת עלאה. פי' חג"ת (כך מובא בהעתק וטעות סופר וצ"ל בינה או חב"ד וכ"מ אח"כ מוגה בהעתק אחר):
שבת דיומא. חג"ת (בהעתק אחר חג"ת נה"י):
שבת תתאה דליליא. פירוש מלכות:

וכולהו חד ואקרי כלא שבת. כי שבת הוא **ש' בת**, בת הוא שבת דליליא, נוקבא, ש' הוא שבת דיממא כי ג' רישין הן חג"ת ותלת ואוי"ן דשי"ן הן נה"י הרי ו"ק, וג' תגין של ג' רישין דשי"ן הן שבת עילאה ג"ר:

ואלין תלת דרגין אינון כללא ורזא כו'. תושב"כ היא בג"ר ששם בינה ונביאים הן בו"ק ששם נה"י, וכתובים במלכות:

תרין מרגלין אינון. הם שבת עילאה ושבת דליליא:

וחד סיכתא. הוא שבת דיממא דקאים בין האי ובין האי [כד"א מן העולם הוא שבת עילאה ועד העולם הוא שבת דליליא כי יעקב איש תם יושב אהלים]:

א' נפיק ונציץ ועאל באת ו'. פי' כי הז' אותיות הן כסדר הזה:אה"י הן חג"ת,ה' אחרונה היא מלכות שהיא דרגא רביעאה,ואח"כ אותיות יה"ו, כסדר ממטה למעלה, כיון שהה"א היא מלכות,

ואם כן יו"ד דיה"ו הוא יסוד, ה' דיה"ו הוא הוד, ו' דיה"ו נצח. והן כולם במרגלא עילאה: והנה בסתרי אותיות דזהר חדש ובזוהר שלח לך איתא שאל"ף הוא רזא דוא"ו ע"ש לכן א' מתחבר בוא"ו ונהרין תרווייהו בתרין גוונין. חד גוון חיוור הוא הוי"ה שבחסד היוצא מאות א' שבחסד. וחד גוון סומק הוא אל שבנצח היוצא מאות ו' שבנצח שהוא סומק נגד חסד [בסוד שפתותיו שושנים, שפתותיו שהן נו"ה אדומים כשושנים]:

ה' נפיק ונציץ ועאל באת ה'. הן גבורה הוד:

י' עאל בי'. הן ת"ת ויסוד, גוף ובריתי חשבינן חד:

ואינון זקפין רישא. פי' ת"ת ויסוד, כי הן בקו אמצעי:

ענפין סלקן מהאי סטר ומהאי סטר והן חד סרי ענפין. פי' הן ו"ה דיה"ו שהן בגימטריא חד סרי מצד זה, **וא' דאהי"ה** שהוא רזא דו' כנ"ל, **וה' דאהי"ה** שהן גימטריא חדסרי. **וי' דאהי"ה** ודיה"ו באמצע שהן בסוד ת"ת ויסוד קו אמצעי:

ואלין תרין אתוון כד מתחבקין דא בדא כו'. כי כאן הוא סוד החיבוק כי מאלו הב' יודי"ן יוצא ב' שמות מצפ"ץ שהן גימטריא אלהים במילוי יודי"ן והוא הוי"ה באתב"ש הרי הויה הוא האלהים, כי הזיווג הוא שהדוכרא נכלל בנוקבא, לא הנוקבא בדוכרא, אבל החיבוק הוא ששניהם מתחבקין ומתכללין זה בזה. וזהו סוד שאמר לעיל "ואלין תלת דרגין אינון כללא ורזא דכל אורייתא", כי י' י' שבאמצע הן ב' מצפ"ץ שהן בגימטריא ת"ר, ועם ו"ה שבצדדין הרי תרי"א כמנין תורה, כי המצפ"ץ הוא סוד החיבוק שמתכללין זה בזה וזה בזה ולכן באו שניהם בחשבון תורה. אבל ו"ה אינו חושב אלא לאחד:

(**ע"ב**) **ה' דאשתאר כו'**. פי' ה' אחרונה של אהי"ה דמרגלא כו':

איהי סלקא בשמא חד לאתחברא בהדיי' ואיהי אדני כו', וקאמר **חד שמא מינייי' אדני דאיהי שביעאה מתעטרא ועאל במרגלא תתאה כו' לבתר דבטש בהני שמהן כו'**. פי' שמות הששה אלו שהן **הויה בניקוד אלהיסוהויה פשוטה**,**ואל אלהים**,**ומצפ"ץ מצפ"ץ** היוצאים משמות אהי"ה יה"ו הנ"ל:

נפקין מינייי' ע' ענפין. פי' מכח הבטישו נתמלאו אלו השמות ונעשים ע' ענפין אתוון, כי ב' הויות במילוייהן הם כ' אתוווכן ב' מצפ"ץ גם כן כ' אתוון כזה **מם צדי פא צדי**,וכן השני הרי מ' אתוון.**ואל אלהים** י"ט אתוון,**ואדני** י"ב אתוון:

סך הכל עולין ע"א אתווין. והן ע' ענפין והכלל, כי כן סוד ע' סנהדרין וא' על גביהם. והע' ענפין הנ"ל הן מתחלקין לכל סטר מפני שהם יוצאים מהשמות שהן בכל הו"ק ומתחברין כולהו כחדא ואתעביד רתיכא וכרסייא חדא למרגלא עילאה:

ואינון תרין אתווין קדמאי. פי' **א"ו**, הן מתעטרין בכ"ב אתווין כללא דאורייתא כדמפרש ואזיל בטשי בתרין אתווין וסלקי לחד לשית שבטין כו'. כי גם א' רזא דו' אם כן הן י"ב:

תו אלין תרין אתווין כו' בטשי בתרי אתווין דסופא. הם ה' ה' הם כ"ב אתווין דאורייתא. ול"ג "דסופא דאורייתא":

ורזא דא ירית מרגלא עלאה בהאי כרסייא דע"ב ונהרין כ"ב אתוון. הענין כי אהי"ה יו"ה הוא מרגלא עלאה במילואם כזה **אל"ף ה"י יו"ד ה"י יו"ד ה"י וי"ו** הם ח"י אותיות, ושם י"ה הוא שמא אחרא דאתיישב תחותי' שאמר למעלה וכשהוא במילוי כזה **יו"ד ה"י**, ועם הי"ח דמרגלא עילאה הן כ"ג סנהדרי קטנה, ועם הע"א הנ"ל הם ע"ב וכ"ב. וז"ש "בהאי כרסייא דע"ב ונהרין כ"ב אתווין":

כדין ההוא מרגלא תתאה. פי' מלכות:

מסתכל בההוא נהירו בחילא דתוקפא דאינון אתווין דאתרשים בהון דאיקרון אדני. פי' מל' בכח האותיות שנרשמים בה שהן אדני היא מסתכלת בההוא נהירו וסליק ההוא נהורא ונטיל כל אינון כ"ב אתווין עלאין:

ודא איהו רזא חדא דתושבחתא. פי' שבח 'אל אדון' שאומרים בשבת שהב' חרוזים הראשונים הן עשרה תיבות והב' האחרונים י"ב תיבות הרי כ"ב, והאמצעיים ע"ב:

והא אוקימנא אתוון כד נצצין מהאי סטרא ומהאי סטרא דא איהו סיכתא די בנוויי' בין מרגלא למרגלא. פי' שם י"ה דאתיישב כנ"ל הוא מעלמא עילאה ושם אדנ"י הוא מרגלא תתאה, שניהם בגימטריא פ' כמנין יסוד שהוא המחברם, והאותיות המתנוצצין מב' הצדדין הם ב' פעמים ו"ה כנ"ל, כי הא' גם כן רזא דוא"ו הרי כ"ב, וב' היודי"ן הם ב'

מצפ"ץ גי' ת"ר, ועם הכ"ב הנ"ל הוא תרכ"ב, ועם היסוד המחבר י"ה עם אדני שהוא פ' עם תרכ"ב הנ"ל הוא מנין שבת. וז"ש "ודא איהו רזא דשבת". [עד כאן שמעתי מפיו הקדוש]:
ולי אסקופה הנדרסת ומורפסת לאליהו נראה ואני סניף לאריות ארי' דא אבא אליהו כי אי לאו דדלי לי חספא לא אשכחי' מרגניתא תותי'. כי מ"ש "ואינון תרין אתוון", פי' א"ו כו', "בטשי בתרי אתוון כו'" לא מפרש באיזו תרי אתוון הוא הביטוש, וגם מהו "וסלקין לחד לשית שבטין", כאלו אחר הבטישה הוא סליק לשית שבטין הלא קודם הבטישה הוא שית כי אותיות א"ו הן רזא דתרי ואוי"ן כנ"ל:
לכן נראה לפרש ואינון תרי אתווין קדמאי הן אותיות י' י' שדיבר בהן בתחלה וקראם תרין אתוון כנ"ל ואינון תרין אתוון מתחבקין שקאי על י' י' הנ"ל כנ"ל ומדוקדק יותר אמרו ואינון תרין אתוון קדמאי שזכרנו לעיל שהם גופא דאילנא קו אמצעי משפיע בענפים שהם מצדיהם. וז"ש לקמן "ונהרין ומתעטרין בכ"ב אתוון", פי' שני פעמים ו"ה שמצדיהם שגם א' הוא רזא דוא"ו כנ"ל הם כ"ב:
ומפרש ואמר "בטשי בתרי אתווין קדמאי", פי' י' י' הנ"ל בטשי בתרי אתווין קדמאי שהן א' ו' הנ"ל שהם חסד ונצח קו ימין כנ"ל. "וסלקי לשית שבטין כו'", כי גם הא' הוא וא"ו. ואלין אינון י"ב שבטין כו'. ואמר תו "אלין תרין אתוון", פי' עוד אלו הב' אותיות י' י' "סלקין ונחתין ובטשי בתרי אתוון", פי' בקו שמאל שהם ה' ה' שהן גבורה הוד, "וסלקין חד בחמש דרגין כמנין ה' ה'". והענין שרוצה לפרש השבח של אל אדון שבב' אותיות הראשונים חמש חמש תיבין ובב' אחרונות שש שש תיבין ובאמצעיות ד' תיבין בכ"א. כי הוא ממש כי קו אמצעי ששם ח"י חוליות שבשדרה וכ"א כלול מד', כי השם שהוא בקו אמצעי בן ד' אותיות והם ע"ב והוא בטש בימין ובשמאל. וכאן אינו חושב כ"א אותיות שממנו יוצאין שמותיהם כיון שהאותיות שבשמות שבצדדין אינם שוין כי יש מב' אותיות כגון בנצח אל ויש מד' כגון בחסד הוי"ה זהו בקו ימין, וכן בקו שמאל בגבורה הוי"ה בניקוד אלהים הוא ד' אותיות ובהוד הוא אלהים ה' אותיות, לכן חושב האותיות שממנו יוצאים השמות והן שוין שבקו ימין א"ו הם גם כן ב' וי"ן כי הא' גם כן רזא דוא"ו כמש"ל, וכן בקו שמאל הן ב' ההי"ן וכן בשבח של אל אדון הוא ממש כזה מצד א' הן ב' חרוזות של ששה ששה תיבין ומצד א' של חמשה חמשה הרי כ"ב, ובאמצע י"ח חרוזות של ד' ד' תיבין הוא ע"ב תיבין:
והנה לכאורה יקשה למה חרוזות א"ב הם של ה' ה' יבין וב' חרוזות ש"ת הן של ו' ו' תיבין, ואדרבא חרוזות של א"ב שהן ימיניים ראויין להיות של ו' תיבין כמו א' ו' מרגלא שבקו ימין. אבל יובן עם מ"ש האר"י זללה"ה כי 'אל אדון' הוא 'אל אדני' שבנוקבא

שנתמלא אדני שבנוקבא תרע"א, ועם א"ל מספר שבת, ועל ידי זה נעשי' הנוקבא 'אדון' שהוא זכר המשפעת לבי"ע, עכ"ל. וכיון ששבח זה הוא לה ומה שבקו ימינו של ז"א הוא מאיר בקו שמאלה כאדם העומד פנים בפנים עם חברו לכן בחרוזי א"ב שהוא קו ימינה הם של ה' ה' תיבין וחרוזי ש"ת שהן שמאלה הן של ו' ו' תיבין. וק"ל:

ומ"ש "בתרין אתוון קדמאי סלקי לחד לשית שבטין כו' ובתרין אתוון דסופא דכ"ב אתוון סלקין חד בחמש דרגין" זהו בדכורא, אבל בנוקבא הוא להיפך. והבן:

וז"ש "כדין ההוא מרגלא תתאה [הוא הנוקבא] דהוי בחשוכא מסתכל בההוא נהירו כו' וכדין אתנהיר" היינו שמתמלאת ונעשית אדני במילוי כנ"ל בשם האר"י ז"ל:

"וסליק ההוא נהורא ונטיל כל אינון כ"ב אתוון עלאין" פי' שמקבלת הכ"ב אתווין של הזכר שהן עלאין נגד הנוקבא ושאיב לון ההוא מרגלא בגוי'. ובה ודאי תתהפך כחומר חותם ומה שהוא בימינו יהיה בשמאלה כו':

"ונהיר נהירו דנציץ לע"ב עיבר" היינו שמקבלת גם מקו האמצעי ע"ב נהורין. וזה שמסיים "ודא איהו רזא חדא דתושבחתא" היינו שבח של אל אדון שבזה יובן הטיב ולא תיקשי לך מידי כנ"ל. ואפשר גם כן זהו שסיים "וכולא האי והאי אקרי שבת", פי' מרגלא תתאה נקרא שבת כנ"ל בשם האר"י ז"ל שאל אדון בגימטריא שבת, וכן שבת דיומא נקרא שבת. כנלענ"ד משה שלמה:

[מהדורא תנינא]

פקודא למהוי דכיר ליום השבת כו' שמור לנוקבא. ולכך במשנה תורה כתיב "שמור" דהוא נוקבא:

תלת דרגין אינון כו'. והנהו ג' שבתות איהו שבת בראשית שבת דמתן תורה שבת לעתיד לבוא:

שבת בראשית איהי מלכות דאיהי ראשית כידוע וזה שבת דלילי' ולכך אנו מתפללין בלילה אתה קדשת כו' תכלית מעשה שמים וארץ, שבת מתן תורה איהו ת"ת וזהו שבת דיומא ולזה אנו מתפללין ישמח משה כו' בעמדו לפניך כו', שבת עלאה בינה חירו דכולא זהו שבת לעתיד לבוא ולכן אנו מתפללין אתה אחד כמ"ש והיה ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, ולזה שבת נשתנה נוסח התפלה בכל פעם ולא ביו"ט, לזה מרומזים ג' סעודות בשבת:

(**בסוף המאמר**) **וכולא האי והאי אקרי שבת כו'**. עי' במהדורא קמא כל המאמר באר היטב והנה יש כאן ד' אותיות היינו א' מימין, ה' משמאל, וא' הוא וא"ו כמ"ש במהדורא קמא, וגם וא"ו מימין, ה' תניינא משמאל. הוי כ"ב. וה' תתאה שם קיימא אדנ"י דמתעתד

במרגלא תתאה הוי ס"ה. ובמרגלא עלאה אתיישב שם י"ה ע"ש הוי כ"ב וס"ה וי"ה הוי ק"ב. וב' יודין האמצעים מאינון מצפץ מצפץ ברזא דתליסר מכילין כו' כמ"ש שם וע"ש ב' שמות הנ"ל ת"ר שי"ן שי"ן, והוי **שבת**. וז"ש וכלא האי והאי איהו שבת. ועי' היטב ותבין]:

דף צג.

רעיא מהימנא. כבד כו' ולא תשתדל כו'. ר"ל שתכבד את ה' בתורה ומצות שתעשה לשמו ית':

כבן כו'. ר"ל שתעשה הכל כבן לאביו שלא על מנת לקבל פרס אלא שהוא חייב:

דף צד:

זכה יתיר כו' מסטרא כו' דבת יחידה. [א"ה. כתב הגר"א בתיקונים נ"ד א' ד"ה קרקפתא וז"ל ואמר דבת יחידה כמ"ש ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי אחת היא לאמה כו' ומסטרה נק' הנשמה יחידה והוא דרגא דמשה שלא זכה שום אדם אליה]:

דף צה.

אית כהן כו'. והן כולם בקו ימין חח"נ כהן גדול, סגן, כה"ד:

ועל ארחא דא הוה סגן והוה כה"ג כו'. כן צ"ל, ולא גרסינן כאן איש כהן. ור"ל דסגן נקרא כהן סתם ואיש נקרא כה"ד אבל במקומות אחרים משמע דאיש עדיף יותר והוא לשון שררה וכמ"ש אישי כהן גדול, הלא איש אתה גדעון איש ישראל, וכ"כ המפרשים. וע' פנים לתורה ולפי זה איש הוא סגן:

וע"ד אית נשמתא כו'. דבת כה"ג הוא נשמתא כי הן ג' דרגין דאצילות שכוללין הכל:

דף צז:

כד זרענא פולין לנ"ב גוונין. ר"ל שז"ש "בני אתה" בסוד ב"ן. וענינו הוא כי יש ל"ב נתיבות ומהן כ"ב ויש מ"ב ויש נ"ב. ול"ב הוא אלהים דבראשיתומ"ב הוא עם י' אמירן דשסוכ"ב הוא אם תסיר י' אלהים דעשר אמירן שהן בסוד י' נקודין שהן המהווה והמחיה הכל,ונ"ב הוא עם עשרה יומין, ו' יומין ו' לילות הן כללן אח"ד, והיא השביעית שכוללת כל הו"ק שבה יואחדו הכל כמו בתפילין של יד שבה בית אחד לבד, וג' ימים דיום השביעי שהן ג' דשבת, ג' ראשונות:

והן כולן בשמות במילואם אדני ואהיה הוא כ"ב דאתוון ושמא מפרש הוא עשר דנקודין ושם ס"ג למעלה מהן והוא עשר דנשמתא ובהו נשתכלל מ"ב דמע"ב בסוד נר"נ כ"ב, ויו"ד ויו"ד וכ"ה בסוד מ"ה זיני נהורא כו' כי הנשמה הוא גם כן בסוד י"ג ועוד עשר דע"ב.ואלו הג' מלויים הן כלל הכל ובהן הוא נ"ב. וזהו סוד שם ב"ן שלא נזכר מילואה כלל:

ומ"ש **ביומא דתלגא**. הוא סוד נעלם בסוד שלג שגל ושלג נגד ב"ן כידוע (כתב הרד"ל. ע' בלק"ת להאר"י בשמואל שם), והוא סוד שהכה את הארי ביום השלג שכ' בהק"ז דנחית דיוקנא דבלאדן, וז"ש בתוך הבור נוקבא בישא, והוא דרגא אחרונה ועל זה תמה תלמידו של ר' חנינא בן דוסא [מפני מה זכו. כ"מ בהעתק הרד"ל] כו':

דף ק:

הא תנינן קרי לה בת קרי לה אחות קרא לה אם כו'. [א"ה. המאמר סובב על סוד היבום ועיין בפרשת בראשית כ"ח מ"ש בזה הגר"א. ועי' בהיכלות פקודי רנ"ה א' (ח"ב רנה, א) מה שכתב שם הגר"א ד"ה אלין כלהו ממנן. וביאר שם:

דף קא.

דההוא עלמא בית אביה אקרי. דבי"ע הן עלמא דנוקבא והיא נקראת בת נדיב, בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב:

דף קא:

אבל אכיל תרומה דאיהו יהיב לעלמא דנוקבא. ר"ל כמו תרומה שניתן לאכול אפילו לנשים משא"כ בקדש ועיין שם באורך]:

דף קד.

יהודה אתה יודוך אחיך. [אמר המסדר. כתב הגר"א בביאורו לתיקונים צ"ה א' בד"ה ועוד ויבן כי בענין יהודה ותמר נתעלה בב' ענייניים, כי היה אב ולא ירדו לאחר להתבנות. ועוד שזכו לעניינם הראשון ולזה לא זכה שום אדם כי כאן היה התיקון שלא בידיעת יהודה רק על ידי הקב"ה ועי"ש בפרשת בראשית הנ"ל ותבין]:

דף קיד.

רעיא מהימנא. פקודא בתר דא להשיב כו' כלה. מלכות:

נחיתו דילך כו'. שמתלבש בת"ח בכל דרא ובגלותא רביעאה הת"ח בגלות יותר וכמ"ש בסוטה יראי חטא ימאסו וסר מרע משתולל כו' (סנהדרין צז, א) וכ"ז הוא גלות דיליה:

לך בגלותא. ר"ל לך שאמר לו השי"ת אמר לו על גלות הרביעי שעל ידי שבירת הלוחות צריך לילך בגלות הזה. רד גם כן בגלות כנ"ל רמיז נחיתו דילך כו':

דף קיד:

כד"א לך לך מארצך הכא רמיז שי"ן כו'. ר"ל מארצך וממולדתך ומבית אביך הן ג' גלגולים בג' אבות שהן שי"ן **דמשה** כמ"ש בתז"ח, והן נגד ג' אותיות של השם יה"ו, חג"ת שכנגדן ג' גלות. וד' גלגול דמשה עצמו **מ"ה** דמשה, מלכות, שכנגדו גלות הרביעי:

נ' זמנין כו'. ר"ל גימ' "**לך**" והן נו"ן דורות שמתעכבין בגלות כי הקץ הוא במספר שני הדורות כמ"ש בפרק ב' דעדיות:

הה"ד נפלה כו'. ר"ל נ' הוא נפלה כמ"ש למה לא נאמר נו"ן באשרי כו':

והאי אורייתא דאתגליא כו'. ר"ל שבסוף הגלות בעקבות משיחא אתגליא אילנא דחיי אורייתא דמשה כמ"ש בתז"ח:

ואיהו באר דימא כו'. בינה דרגא דמשה כמ"ש בת"ז:

ובכ"ד דיליה כו'. הן כ"ד ספרים דאורייתא כמ"ש בהת"ז:

דאיהו מטה. מ"ט שערי בינה שהוא ה' עילאה ה' דמטה:

יפריש לך ערי מקלט כו'. הוא התורה והתשובה שמצלת לכל דאתו מסטרי' דרדפין אחריהן הסט"א ורוצה לאחוז בהן כמש"ו:

בגין ע"ר ודא כלה דילך. נקר' כלת משה כמ"ש שאמרה שבת לכל נתת בן זוג כו'. והוא כמ"ש בת"ז (קכ"ג ב) והכי שכינתא אשתמודעת בד' גוונין כו' אימא תתאה נטלת שוקא ימינא כו' והן הז' ימי בראשית דיום ראשון אשתתף בעובדא עם יום רביעי דיום ראשון אור וכן יום ד' וכן בכולם, וכמש"ש בתי' מ"ב, והוא חסד ונצח. וכן בכולם. לבד שבת בינה שהוא הדעת דאשתתף בז"ת והוא השבת דרגא דמשה שלכן נתנה תורה ביום שבת ועל ידי משה וכ"י בת זוגו והיא כלה דיליה ואבדה על ידי ערב רב שהן כנגד הדעת וכן חשבון ערב רב כחשבון דעת. וז"ש לקמן קט"ו דבתחלה לא היה אלא באילנא דטו"ר וכו' ישראל עם ערב רב שהכל קאי על ישראל שבגינם אבד והוא והדעת באתפשטותיה למטה שהוא הדעת טוב ורע אבל לע"ל וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב ויתמחון מעלמא ויחזור במדרגת בן בן י"ה הדעת במקומו והוא תיובתא לבינה תשובה והכל בדעת:

נחיתו דילך. ר"ל דכתיב "לך רד", לך בגלותא ורד נחיתו והשפלה בגלותא בת"ח כמ"ש:

(**ע"ב**) **הן כל אלה יפעל כו'**. בג' אבהן כמ"ש שג' גלויות היו בג' אבהן ונגאלו בזכותן אבל גלות הזה במשה ואין נגאלין אלא בזכות התורה:

עם גבר. שהוא גבר שדרכו נסתרה ולא ידע איש כו' (כמ"ש בפר' בראשית):

נ' זמנין. דאתפשטותיה נ' זימנין לקבל אורייתא דניתנה לנ' יום להגיע לשער הנ' וכן עתה עד לע"ל כמש"ל קט"ו ב' (ח"ב קטו, ב) "ומאן גרים דא א' אחד כו'", והוא הניתן למשה גם כן במ"ת אלא שאבדה בנחיתו דיליה שירד למטה התפשטות הדעת מ"ט שערי בינה וזהו אלף חולקין דאתנטיל מיניה אלף אכסדראין אל"ף רבתי אלף בינה שהוא א' ונשאר א' זוטא וזהו אריכות הגלות שלא מוצא במי להתגלגל ונתארך ולכן יציאת הגלות תליא בלימוד הקבלה אורייתא דמשה:

ומיד דאנת נחית כו'. וז"ש הקם תקים כמ"ש לקמן:
דהא באר מכרת כו'. באר היא בת מלך דאצי' ועי' תיקוני זהר ריש תיקון כ"ב דיתיב על מגדלא והיא מים שאל"ס כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס והתורה היא בבריאה ימא דאורייתא מדרגא דבינה דמקנן שם והאי באר אמלי לה ולא יהבין הבת מלך אלא למשה כמש"ש בארוכה, והוא אדוניה איש האלהים, זווגא דדעת כנ"ל. וז"ש "יתיר עמוק מדאורייתא כו'" מני ים הנ"ל:
דאתמר בי' ויגזול כו'. כמ"ש בריש פרשת בראשית:
[מה"ת]
פקודא בתר דא כו' נחיתו דילך. שמתלבש בת"ח בכל דרא והן בגלות יותר כמ"ש בסוטה יראי חטא ימאסו וסר מרע משתולל כו' וזהו מדה כנגד מדה שקירב הערב רב ולך יהיו גדופים וכמ"ש בזהר והן הן רישא דעמא:
(**ע"ב**) **לך מארצך הכא רמיז ג' גלגולי**. שבג' אבות מארצך כו' שהן שין דמשה כמ"ש בת"ז:
הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. **גבר** ר"ת גמילות חסדים ביישנים רחמנים, היינו חג"ת. גמילות חסדים אברהם חסד. ביישנים יצחק כדאיתא במדרש עבד משכיל ימשול בבן מביש זה אליעזר ביצחק. ולכן נקרא בייש דאזיל סומקא ואתי חיוורא. רחמנים דא יעקב רחמים. נמצא מרומז בג' גליות הנ"ל וגם מרומז גלות רביעי דמשה "עם גבר" היינו עם משה דכתיב "לגבר אשר דרכו נסתרה" ובמשה כתיב "ולא ידע איש את קבורתו". וענין נ' זמנין נ' דורות. שמענו ממנו דור שאין בו הארת משה רבע"ה לא נכלל בחשבון נ' דורות וזהו אריכות הגלות:
ורחבה מני ים. כי זה היה בקשת משה רבינו ע"ה ליכנס לא"י כי שם היה מוכן לשאוב מהבאר הנ"ל והתורה שנתנה לנו היא כ"ד כמש"ו והבאר דרגי' דיליה אך לעתיד יעלה למדרגתו וישאוב מהבאר הנ"ל וכלל ישראל יעלה בת"ת מה שכעת הם עם עני דרגא דצדיק כפי אשר אבאר לקמן וזה היה תשוקת משה רבינו ע"ה עד למאד, והקב"ה אמר עלה כו' וראה כו' ושמה לא תבוא כו']:
שם. פקודא להפריש כו' דבכמה אתרין כו' בנערותך כו'. הן בגלות בבל ששם חטאו בנשים נכריות:
בגין דאת בן כו'. ר"ל בן י"ה אותיות בינה, שהיא תשובה כידוע:

ובגין דמחשבה דילך כו'. ר"ל שעל ידי התשובה השיב **יה"ו לה'** אחרונה, וזהו **תשובה תשוב ה'** כמ"ש בזוהר ועל ידי מחשבה שהוא בעילת העילות כתר ששם שמא מפרש מלוי מ"ה כמש"ו. כי מחכמה ולמטה הוא ד' אותיות יהו"ה כידוע ובכתר מלוי מ"ה:

ובגין דאנת כו'. חשיב כל המדות שהיו בו והתחיל מחסד ומפרש והולך:

נחית בינה כו'. ר"ל בינה שבה השם יה"ו בן י"ה שהוא ו', ובה כלול גם כן חו"ב י"ה, הרי יה"ו. וכן הוא בצדיק. ועל ידי תשובתו בצדיק חיבר בינה בצדיק:

ובגין דבמחשבה. בכתר כנ"ל:

בתרין שפוון כו'. הן נו"ה, וכן נביאים וכתובים, וכן נגון וזמר למנצח בנגינות, מזמור לתודה נצח והוד:

בקשוט. שאמת הוא עמודא דאמצעיתא וכן תורה, וז"ש בתורת אמת כו':

בשמא מפרש בד' אתוון. בד' אתוון כנ"ל. וש"מ במחשבה כנ"ל דהוא סוד דרגא דמשה שקיו דאילנא ועד הכתר עלת כו' דמחשבה דיליה ל"ל סוף:

דקדם דחזרת בתשובה כו'. ר"ל בדור המדבר שעדיין לא היו מתוקנים:

דף קטו.

באילנא דטו"ר. ר"ל במט"ט:

בגין דמטה דאתמסר כו'. שהוא מ"ט פנים טהור מ"ט פנים טמא, משא"כ שער הנ' שאין נגדו ושם עלמא דחירו:

ויתקיים בך כו'. ר"ל לא יתן **מט** לצדיק בעבור הוא"ו **שבמוט**:

וא"ו תניינא צדיק מ"ט באמצעיתא א' כו'. ר"ל ב' ויו"ן הן מ"ט שבכללן הם מ"ט אותיות וא' באמצע הוא שער הנ'. וחוזר ומפרש צדיק מט לפי שאינו רק מ"ט וב' ויו"ן הם בפירודא שאין דרגא דמשה ביניהן וכמש"ו הקם כו' בן עמרם דאיהו א' ואז הקם תקם:

דא וא"ו מן כו'. שהן ג' קשרים רישא ושרשא כו' דכלילן כלא:

וכען דחזרת כו'. ר"ל בגלות האחרון שיפדו על ידי התשובה שגאולה הראשונה לא היתה על ידי התשובה ומע"ט היתה במנוסה מסטרא דעבד שלא היה להם שטר חירות. אבל גלות האחרון שיצאו ממנו על ידי תשובה ומעש"ט יצאו מסטרא דבן כמ"ש בתז"ח:

שית תיבין כו' ת"ת. ר"ל שית תיבין דשמע:

שית תיבין כו' צדיק. דברוך הוא צדיק כמ"ש בתז"ח והמלך שלמה ברוך ושמע ישראל הוא ת"ת ישראל סבא:

מ"ט באמצעיתא א'. ר"ל שמ"ט שערים הוא מסטרא דבינה שנקראת אל"ף אלף בינה, והיא מתפשטת בתוך שני ויו"ן ונעשית וא"ו, ובכ"ז עדיין אינו בשלימות דעיקר הא' שהוא שער א' שער החמשים שהוא בינה עצמה שנקרא' אל"ף כנ"ל שמ"ט שערים שלה

הוא בסוד התפשטות שלה למטה ושער הנ' הוא בה. וז"ש פעם שמשה רבינו ע"ה הוא בעמודא דאמצעיתא ופעם אמרו שהוא בבינה והוא בסוד מ"ט שערים הנ"ל שעליו נאמר "ותחסרהו מעט מאלהים", שאלהים הוא בינה, "מעט" הוא **מ"ט ע'**, והן ע' אנפין, ומ"ט אנפין הידועים. וז"ש "וצדיק מ"ט כו'" שהצדיק הוא יסוד עדיין מ"ט כו' בשביל שאין בו אלא מ"ט שערים כמש"ו:

ובגין דא א' כו' בינה כו'. ר"ל שבפורקנא בתרייתא יתגלי ליה אילנא דחיי שער החמישים של בינה כנ"ל:

לקיים בך כו'. ר"ל "ו'ברחמים א'קבצך ו'בתחנונים" הוא ר"ת **וא"ו**, והוא וא"ו הנ"ל:

עם ו' עילאה. ת"ת

ו' תנינא צדיק. וצ"ל תנינא ומשיח אחרון:

דא בן עמרם כו'. ר"ל עמ"ו אותיות עמרם:

דסליקת כו'. ר"ל בו נשלם וא"ו. והן ג' מדריגות בינה ת"ת יסוד. וא"ו. משה משיח ראשון משיח אחרון. ואמר עם ו' ר"ל עמו, הוא אותיות **עם ו'**, וקאי אשניהן א"הקם" וא"תקים" שניהן עם ו':

לאות ה'. והוא ה' ד"הקם", וכן קאי אאלף החמישי ה' כמש"ו:

בתר ע"ב כו'. כמ"ש בהרבה מקומות שע"ב שנה באלף הששי הן חבלי משיח:

ודא ע"ב כו' ודא וא"ו מן וה"ו אנ"י וה"ו. כצ"ל. שג' שמות האלו הן כלל הע"ב שמות כמ"ש בזוהר ובתיקונים והן ראשי תיבות **וא"ו**, שהוא וא"ו הנ"ל, והן גימטריא י"ג גימטריא ז"ו של **עזוב**, והן בע"ב שנין הנ"ל נגד ע"ב שמות הנ"ל:

תמן עזר כו'. ר"ל בע"ב שנה הנ"ל יקויים פי' עזב כו' רק עזר אבל בתר ע"ב שנה יקויים הקם כו':

תמן בעתו כו'. ר"ל בעתו שם ע"ב:

יורה ומלקוש. הוא כמ"ש בגמרא (סנהדרין צח, א) זכו אחישנה לא זכו בעתה (מצאתי כתוב על הגליון: בעתו ר"ל תמן במלת **תעזוב** יש אותיות **בעתו**):

דאינון ישראל. כמש"ל דף ק"כ ע"ב (ח"ב קכ, ב) "ומסטרא דתבואות כו' והכי מכל אילנין לית כו' והכי זית כו'". והן ברזא דג' אבהן דגן מסטרא דיעקב כו' מלמטה למעלה:

לקט שכחה. כמ"ש ואתם תלקטו לאחד כו' ותאמר ציון כו' וה' שכחני ואז יקויים התשכח אשה כו' שילקט השכחה:

לעני ולגר תעזוב כו'. ר"ל לישראל תעזוב וזהו עזוב תעזוב ומפרש והולך פי' לעני ולגר כו':

דהא מסטרא כו'. ר"ל עזוב תעזוב הוא מסטרא דצדיק הקם תקים מסטרא דת"ת כמש"ו:

עני עזוב. ר"ל דעזוב הוא עני:
תעזוב עמו דא כו'. כנ"ל ד"עמו" הוא בן עמרם ו"תעזוב" קאי אשניהן א"עזוב" וא"עמו", ועזוב הוא עני ועמו הוא גר כמש"ו, ולשניהן תעזוב. וז"ש "והאי איהו כו'":
בדרגא כו' עילאה דילך כו' שמא מפרש. ר"ל שדרגא דמשה בת"ת וזהו בדרגא דילך כנ"ל, ודרגא עילאה דיליה בכתר. ובת"ת הוא הוי"ה פשוטה ובכתר שמא מפרש מ"ה מחשבה, דרגא דמשה כידוע. וזהו **מ"ה דהקם**, וק' ק' ד"הקם תקים" מפרש והולך שהן ר' לאלף הששי שאחריו יהיו ע"ב שנה הנ"ל כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס "ע"ב בתר אלף ומאתן". ואלף הוא אלף החמישי הנ"ל. וכן הוא בתיקונים. ואז יקויים "ערב וידעתם", "לא רעב ללחם כו' כי אם כו'". **ותים דתקים** מפרש והולך "אשתאר תים כו'":
יעקב כו'. ר"ל ת"ת:
עמו עם כו'. חוזר כל הג' מדריגות:
[ליקוט]
ובגין דהדרת בתיובתא. (נ"א בהעתק אחר באות ברית. דחטאו בזה בכמה נשין בבבל וכד יהדרון בתיובתא בזה ועיקר התשובה תליא בזה שסוד בן י"ה הוא ביסוד כו'). בינה ועיקר התשובה תליא ביסוד בינה), שסוד בן י"ה הוא ביסוד ששם נהר היוצא מעדן פגם ותיקון הדעת:
ובגין דבמחשבה טובה עבדת כו' עד נחית עלך. לא גרסינן ומיותר הוא:
לעני ולגר כו'. שיעזוב אותם שילקט אותם העני והגר בן עמרם. ואמר עם עמרם שנקרא רם דסליק לבינה רם ונשא, וכן כ' "ולו יקהת **עמים**" **עם י"ם** גם כן:
וצריך לאחזרא כו'. שבתחלה פי' שניהם בת"ת וצדיק רק זה לעזר וזה לקימה, ועתה מפרש עזב תעזוב בצדיק דשם רק עזר. וקימה בת"ת דשם קימה. כורע בצדיק בברוך לאסמכא לה, וזוקף בשם כמ"ש בתז"ח:
מסטרא דצדיק עזב תעזוב כו' ו' תתאה. לא גרסינן:
מאי קאי אחזי. לא גרסינן. וכצ"ל "ודא הקם מה תקים תים" כצ"ל, ור"ל עזוב תעזוב הוא שנעזב והוא צדיק שנקרא עני כמ"ש בכ"מ, ועמו הוא בן עמרם כי גר וגו' ואמר שיעזוב לישראל שהם עני ולגר משה כמ"ש אשר עשה ה' למשה ולישראל עמו. אבל לעתיד לבא הקם תקים בדרגא דת"ת ישראל והוא מדרגת **ת"ם דתקים**, ונשאר **ק"י**, ומשה בדרגא עילאה דידיה דבתחלה לא היה אלא בצדיק בדעת המתפשט אבל כשישראל בת"ת יהיה הוא בדעת במקומו שהוא בן י"ה, שמא מפרש, **מ"ה דהקם**. ונשאר **ק'** שני' (בנ"א ק' ק') וז"ש איש תם. וכ"ז הכא בדרגא חד כאשר יהיו במדרגת עני בצדיק אז לבד מ"ט שערי

בינה אבל כאשר יהיו בת"ת ושם הקימה ושם בני בכורי ישראל וכן הוא בן י"ה אילנא דחיי אלף בינה כנ"ל:

[מהדורא תניינא]

פקודא להפריש כו' דהדרת בתיובתא. קאי על הדורות דגאולה אחרונה יהיה דוקא על ידי תשובה דג' גלויות לא היה על ידי תשובה:

אסתלק' בבינה. כי בינה היא תשובה כמו שכתוב "ויאמר לאדם והן יראת ה' היא חכמה וסור מרע בינה" היינו תשובה סו"מ:

נחית בינה כו' בצדיק כו'. משום דחטא קודם בברית דנשאו נשים נכריות ובתשובה יתוקן זה הפגם בברית:

דקדם דאהדרת כו' עבד נער. שלא היה להם שטר חירות היינו התורה ולכך היה מנוסה במצרים עוגות מצות כו'. אבל לעתיד כתיב "במנוסה לא תלכון". ויתורץ מה שהקשה הרמב"ן וכמה קדמונים שתוכחה שניה מסיימת "והתמכרתם לעבדים ולשפחות כו'" ובראשונה כתיב "וזכרתי את בריתי כו'". אך באמת היה כן דג' גליות ראשונים היו על ידי זכות אבות דהיינו כנגד ג' אבות כנ"ל, והשתא כנגד משה ודרגי' בינה תשובה, לא יגאלו כי אם על ידי תשובה. ובאמת ב'אתם נצבים' בפרשה שניה כתב "והיה באחרית הימים ומל ה' את לבבך ושבת כו'", וע"ש כי שם כתב באר היטב ענין התשובה באריכות להורות שעל ידי תשובה דוקא יהיה נחמתן אך לכך הפסיק בין בתוכחה ובין פרשת התשובה פ' שלמה לומר לכשיהיה בהסח הדעת כלומר באריכות, וזה הפ' שמפסוק וע' ותבין:

ותיעול במ"ט אנפין דילך באורייתא. כי כבר נאמר במאמר דמרגלאין דבבינה יה"ו אהי"ה וכרסייא ע' אנפין נמצא מ"ט אנפין גבוהים כביכול מע' אנפין. וע"ש. וזהו במ"ט דילך. ודוק. וזש"ה "ותחסרהו מע"ט" **מ"ט ע'**:

הקם עם ו' עלאה משיח ראשון כו' תתאה משיח אחרון. וזש"ה לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד כי יבא שילה ולו יקהת עמים. מרמז על הנ"ל דבעת הוצרכו שיהיה ב' משיחין היינו ב' ווין הנ"ל ומשה אחד בין ווין ולוי וקהת ועמרם כמ"ש בת"ז **שבט** גימטריא **רפאל**, וגם שבט הוא וא"ו, **מחוקק** גימטריא **אוריאל**, ומחוקק נקרא וא"ו. וזהו "מבין רגליו". והבן. "עד כי יבא שילה" גי' משה.**ולו יקהת עמים** אותיות **לוי קהת עמרם**, דר' וי' חדא הוא כדכתיב "יראת ה' ראשית דעת", "ראשית חכמה כו'":

עמו דא עמרם דסליק לרם. ר"ל לבינה:

בתר ע"ב. ע' הוא ע' קלין דצווחא היולדת וב' חבלי לידה:

תמן בעתו. ר"ל תעזוב מלא תמן בעתו וזה הכלל כל מקום שאמר תמן אינו כל התיבה רק בתיבה תמצא תמן זה:
ואספת דגנך ותירושך ויצהרך. היינו ג' מדריגות חג"ת יין, שמן, תבואה. קדש ישראל כו' ראשית תבואתה זה ישראל. נמצא ג' מדריגות מרומז כאן כנ"ל:
לקט. שכתוב ואתם תלוקטו שכחה ותאמר ציון כו' וה' שכחני זהו עשרת השבטים. פאה הם בני הרכבים בני משה שנשא אותן הענן לסוף העולם לכך נקראים פאה:
וצריך לאחזרא כו'. פי' לחזור הפסוק לעני ולגר כו'. גר אנת בקדמיתא עם עני. ותבין ענין גר וגם תבין ענין הבאר שהזכרתי לעיל שפי' גר שאין הוא בביתו ודירתו רק במקום אחר כגר בארץ נכריה, והבין:
הקמה בדרגא דילך הקם תקם עם בן עמרם בדרגא כו'. כצ"ל:
ובגין דא תקים. כצ"ל:
מאי קא ל"ג ואחזי כו' בן עמרם יוקים ל"ג רק עם בן עמרם הקם צדיק מ"ה כצ"ל:
תקים תם. ר"ל שישראל שעכשיו בדרגא דעני צדיק יהיו בדרגא דתם יעקב איש תם כנ"ל ע' בפיקודא הקודם ובמהדורא קדמאה וזהו ענין כריעה בברוך וזקיפה בשם ע"ד והמלך שלמה ברוך]:
שם. פקודא בתר דא לפדות כו' כליל שית סטרין. שהוא ו"ק דיצירה כידוע:
שית סדרי משנה. שהן במט"ט כמ"ש בתיקוני זהר:
ובהון. בש"ס:
אורייתא מתמן כו'. כמ"ש מימינו אש דת למו:
ומאן דאשתדל כו'. שעל מנת לקבל פרס הוא בדרגא דעבד מט"ט כמ"ש בתיקוני זהר:
ע"ש אל כו'. חסד שמשם התורה כנ"ל:
קנה חכמה כו'. ר"ל ראיה שהתורה נקראת קנין. ואמר ג' קנינים נגד חו"ב וז"א, כי ריבוי בדרגא דז"א כידוע והן ג' אותיות יה"ו כידוע שמהן שית סדרי משנה בששה חותמות המתהפכין כמ"ש בתיקוני זהר:
גאולה תהיה כו'. ר"ל שאח"כ יתעסק בעץ החיים רזין דאורייתא שהוא עלמא דחירו שהוא בדרגא דאצילות ועיין בתיקוני זהר:
אית דאיהו כו'. ר"ל שאין מגיע כל ימיו לרזין:
ואית כו'. ר"ל עד שילמוד הש"ס ואח"כ ילמוד רזי תורה שמשם יגיע ליראה פנימית וישתדל שלא על מנת לקבל פרס שאז הוא בדרגא דבן באצילות כידוע כמ"ש אם אין יראה אין תורה, אם אין תורה כו', דהראשונה קאי על יראה החיצונית ופשיטו דאורייתא, והב' על קבלה ויראה פנימית:

לית עולם כו'. וז"ש "אחרי נמכר גאולה תהיה לו וביובל יצא" רומז על שני מדריגות הנ"ל, ור"ל ביובל לעוה"ב שאז יצאו מדרגא דעבד לעלמא דחירו ויתגלה עץ החיים כידוע. וז"ש רבנן לר' חנינא עולמך תראה בחייך כו' (ברכות יז, א). וזהו "והשיגה ידו ונגאל". ויש שנגאלין על ידי אחרים והיינו על ידי גלגול וידוע שגלגול היותר מועיל הוא על ידי קרוביו כמ"ש בסוד היבום ובועז וכמ"ש בירושלמי (בב"ר פרשת חיי שרה) (בר"ר נט, ח) חטין דקרתך זונין זרע מנהון ע"ש. וז"ש או דודו כו' כמ"ש לקמן וז"ש (קידושין טו, ב) בקרובים לשחרור בשאר כל אדם לשעבוד, וחכמים אומרים הכל לשחרור. ויש שאין נגאלין כלל על ידי גלגול וזה צריך להמתין עד לעוה"ב כנ"ל:

דף קטו:

דאינון חמשין כו'. ר"ל נ' תרעין דבינה כמש"ו:

ודא ק"ש כו'. ר"ל בק"ש ותפלה מרומז שני דרגין הנ"ל, ר"ל דבק"ש הוא עבד נרצע שאין לו גאולה על ידי אחר שאין מוציא אותו אחר י"ח אלא הוא בעצמו צריך לקרא. אבל בתפלה מי שאינו בקי הש"ץ מוציאו ידי חובתו. וק"ש הוא בדרגא דיובל נ' תרעין ואותו שעובד לעולם אין לו גאולה אבל בתפלה שהוא בדרגא דשש לפיכך יהיה לו גאולה על ידי אחר. ובשניהן הוא עבד בק"ש בעול תפילין וז"ש דאיהו עבד כו' וכן בתפלה עבד כמ"ש לקמן ואין עבודה כו' אלא שהן ב' מדרגות כנ"ל:

ואזן דיליה כו'. ר"ל שהוא נרצע והוא עובד לעולם כנ"ל:

פתיחא כו'. שצריך שישמיע לאזניו משא"כ בתפלה. לפיכך בתפלה אינו נרצע אלא בשש:

דשמע בכל לשון כו'. ר"ל של"ת דשמע כתיב משמע אפילו על ידי אחר לכך אמר שאדרבה דקאי שצ"ל בעצמו:

ל"ל פדיון כו'. כנ"ל:

הכא לא אתמר כו'. ר"ל דגבי נרצע לא כתיב או דודו דל"ל פדיון על ידי אחר כנ"ל:

ג' ראשונות וג' כו'. דבאמצעות אינן רק צרכי עוה"ז שמבקש פרס:

דצדיק כו'. ר"ל דתפלה היא בדרגא דצדיק ח"י עלמין כידוע שלכך בה י"ח ברכות והיא ו' זעירא שכנגד זה ג"ר וג' אחרונות וק"ש בעמודא דאמצעיתא, וזהו שמע ישראל ישראל סבא, ובו שית תיבות ו' דעמודא דאמצעיתא, ועמודא דאמצעיתא סליק לבינה כמ"ש לקמן לפיכך נאמר שמע ששמיעה הוא בבינה, וז"ש לעיל בכל לשון שכ"ל הוא בינה נ' תרעין:

על שמיה בועז כו'. ר"ל דבעז בדרגא דצדיק כידוע ופלוני אלמוני בדרגא דעמודא דאמצעיתא דסליק לבינה. וזהו פלוני שהוא אינו נגלה כל כך כצדיק, אלמוני דסליק לבינה. ופלוני לא רצה לגאול ובעז גאל:

קרוב. כמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו שבתפלה שהוא בדרגא דצדיק ה' קרוב לאדם נמצא בדרגא דצדיק ה' קרוב אל האדם:

וז"ש **וטב ליה כו'**. ר"ל כמו בעז אע"ג דפלוני היה יותר קרוב אעפ"כ טוב בעז לרות יותר מפלוני כנ"ל. וכן בתפלה מלכות טוב לה יותר צדיק שהוא שכן לה וקרוב אצלה יסוד למלכות, מאח שהוא עמודא דאמצעיתא שהוא אחי' ורחוק שנתעלם בבינה בעת הגלות דאשתאר חד כרוב כידוע ויסוד סמיך לה לעולם. וכן על ידי צדיק יש לו לאדם גאולה בעוה"ז בשש כנ"ל והוא קרוב ועל ידי עד"א בעוה"ב וזהו שנתעלם בבינה. וכן בק"ש ותפלה. דבתפלה אית ליה פדיון על ידי אחר כמש"ו:

שית שנין יעבוד כו'. בראשונות ובאחרונות והענק תעניק לו באמצעיות שממלאין לו משאלותיו. וזהו הענק תעניק כפל עבודתו שהוא שש כנ"ל ומעניקין לו י"ב ברכות האמצעיות. וזהו שפתח לעיל פקודא לפדות כו' לדון כו' הענק כו'. ומ"ש לפדות אמה לייעד כו' לפרוק בתפלה השכינה ולייחדא שבעו"ה ושפחה כי תירש כו' כמ"ש ברות "ופרשת כנפיך כו'":

אם אין כו'. ר"ל אם איני גואל את עצמי, "מי לי" ביובל אצא לחירות:

פה אל פה כו'. ר"ל בשניהם מליל עמך:

בק"ש כו'. ר"ל שמלולך בק"ש בשניהם כמש"ו:

דאתמר ביה כו'. כמ"ש בגמרא (ברכות ה, א) דהאי קרא אק"ש קאי:

דאסחר כו'. ר"ל חוט השני המקיף בעיגול ב' השפתים והוא גולמא כמו יו"ד כידוע:

ה' ה' בתרין כו'. כצ"ל. ר"ל שחרב הוא שם הוי"ה י' ראש החרב, והחרב עצמו ו', ה' ה' שני פיפיות. וכן בפה יו"ד המקיף וכן חכמה מקיף הכל כמ"ש בספר ברית מנוחה. ה' ה' שפתים, כי **שפ"ה** גימ' **שכינה**, שפה עילאה שכינה עילאה, שפה תתאה שכינה תתאה. ולשון ו', בין השפתים, בין ב' ההי"ן. והן כל הספירות מחכמה ולמטה. וכ"ע הוא המילוי דשם מ"ה כמש"ו במחשבה לפי שכ"ע מחשבה סתימאה. וז"ש "ודאי שמא כו'" ר"ל שם הפשוט ושם מ"ה במחשבה:

אליהו כו'. ר"ל בגלות ובפרט דוחק של ת"ח שמשה רבינו ע"ה מתעלם בתוכן. וז"ש **בגין דעניותא כו'** כמ"ש אגרא דכלה דוחקא:

משיח אמרו דייתי כו'. ר"ל שגם משיח עני כמש"ו:

נעביד ליה כו'. ר"ל להתיר בג' השבועה של הגלות:
בת יחידה. ר"ל בת של שבועת:
שבועה דאשתתפת כו'. ר"ל **שבעת** הוא אותיות **שבת** חגת"ם, ועוד **ע** והוא כורסייא בע' אנפין כמש"ל ברעיא מהימנא פרשת יתרו (ח"ב צב, ב). ור"ל עד שיתירו לה חג"ת:
ודאי כו'. מביא ראיה ששבועה בשכינה:
בעלמא דיליה. ר"ל באצילות:
ולא בעלמא כו'. ר"ל ביצירה ועשייה:

דף קטז.

כותל מערבי כו'. ר"ל שכל בנינה בי' וראיה להנ"ל דל"ל קיומא אלא כו':
מערבי. שיסוד הוא מערב כידוע:
שהכל פונים בו. שהכל מריקין בו:
א"ח שמים. שכולל ט' ספירות כמנין **א"ח**. [ט' גלגלים בשמים מצאתי כתוב על הגליון]:
ד' הארץ. שד' הוא מלכות כידוע [מארבע כנפות הארץ מצאתי כתוב על הגליון]:
הה"ד חי כו'. שהוא נקרא ח"י עלמין:
ותפארת עמה כו'. בא לתרץ מ"ש לעיל ונפלו שמיא כו':
דבי' איהו. ר"ל באמת:
הה"ד כו'. ס"ת אמת:
תמן אות כו'. ברית הוא יסוד ואות ברית הוא מלכות עטרת יו"ד כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת בראשית וכאן הוא תחת יסוד אבל שם על גבי יסוד:
תגא כו'. שס"ת הוא בדרגא דיסוד:
ועטרותיהם כו'. תגא הנ"ל:
ובגין דאית כו'. ר"ל בעוה"ז היא למטה נקודה תחת ס"ת ונקודין משמשין לאותיות ולפיכך יש תשמיש בעלמא הדין אבל בעוה"ב הוא תגא ותגא אין משמשין לאותיות לפיכך אין תשמיש שם. ולפיכך דאשתמש בתגא חלף נטרד מעוה"ב שאין שם שימוש כנ"ל:
ובג"ד ס"ת. דאתייהבית מבינה אבל בע"פ אמרו מלכות תורה שבע"פ:
דמשתמש בס"ת כו'. כמ"ש המשתמש בכתרה של תורה כו':
במי ששונה וכו'. שהוא ס"ת:
פא"פ כו'. ר"ל שכינה עילאה ותתאה לפי שכל המאמר סובב עליהן וכן מאמר הנ"ל דעבד עברי שני מדריגות של העבדים דצדיק הוא בשכינתא כמ"ש דבעלמא דין כו' שהוא מלכות ולפיכך אמר שם פי שכינתא כו':

בגורן ויקב כו'. נ"ל שצ"ל **בפסלת גרן כו'**, ור"ל אותה שנחצבה מגרן ויקב והיא השכינה כמש"ו:

דף קטז:

דאית הלכות כו'. ר"ל הלכות פסוקות שהן בסטרא דנער:

מפי הגבורה כו'. ר"ל מלכות מסטרא דגבורה נחצבת דתורה שבכתב מסטרא דחסד ושבע"פ מסטרא דגבורה:

גבור החיל. ר"ל שהוא גבור על הבנות עשו חיל:

אתתקן כו'. שגבורה נתקן ע"י:

יברך בעלמא דאתי. שבינה משם הברכה שהיא נקראת ברכה:

בעלמא דין. וזהו בקרב הארץ

למהוי שלטנותכון כו'. כמ"ש ((יבמות צו, ב) ושם נסמן) אגורה באהלך עולמים וכי אפשר לדור בב' עולמים כו' שהוא חי בקבר וזהו בקרב הארץ בתוכה:

ע"ש דאתמר כו'. ר"ל כי חיים בבינה כידוע:

חיים תמן כו'. ר"ל לכך נאמר חיים לשון רבים:

מאן דאיהו כו'. ר"ל בגוף:

דאינון אשא כו'. ר"ל שאמרו שהמלאכים נקראו חשמ"ל חיות אש ממללות, והן הולכין עמו ואינו שומע קולם בעודו מלובש בגוף:

כגוונא דאדם. ר"ל שנתלבש בכתנות עור:

דחובי אבהתהון כו'. ר"ל מעשה אדם הראשון שמרכיבין טוב ברע בעונותם והוא עץ הדעת טוב ורע ולפיכך אינן זוכין לידיעת עץ החיים:

בכמה גדפין כו'. ר"ל שרפים עולם המלאכים שמשיגין משם ידיעתו:

ולא יכנף. לשון כנפיים:

דאנת כו'. ר"ל בחייך. שאפילו משה רבינו ע"ה אין יכול לראות בעין הגשמי בחייו מ"מ חילוק בינו לשאר בני אדם שמכל מקום ראה בעין השכל את הכל כמש"ו:

ובגין דא אמר שלמה כו'. ר"ל ראיה שבעין השכל שייך ראיה לחכם:

אבל בנבואה כו'. ר"ל מצד החכמה יכול להסתכל. אבל מצד הנבואה אין יכול להסתכל אפילו בעין השכל ולפיכך חכם עדיף מנביא כמש"ו:

כ"ש נביא כו'. ר"ל כל שכן שאר נביאים שאין יכולין להתסכל בעין השכל. ואמר כל שכן נביא, ר"ל נביא לבד שאפילו בעין השכל דחכמה לא השיגו וכל שכן בנבואה:

אלא בעיינין כו'. ר"ל ומה שראו הנביאים מראות בעיינין הגופניים ראו. ולא שראו ראיה ממש שאפילו משה רבינו ע"ה לא ראה כלל בעיינין כנ"ל אלא בחזוונין דעיינין כמ"ש

שראו באספקלריא דלא נהרא אבל משה רבינו ע"ה לא ראה כלל בחזוונין כמ"ש שראה באספקלריא דנהרא לפיכך לא ראה כלל בנבואה. וז"ש "כי לא יראני כו'":
ועיינין אינון כו'. והוא ראיה שראיית הלב משובח מראיית העין:

דף קיז.

ובה אסתכל כו'. ר"ל בעין השכל דחכמתו אסתכל בחייו:
מה דלא כו'. ר"ל אע"פ שבעיינין לא יכול להתסכל. ואמר בקדמיתא לאפוקי לאחר פטירתו כידוע:
אלין טפשי כו'. ר"ל אע"פ שמשה רבינו ע"ה מתעלם בכל ישראל מכל מקום טפשין שבהן אין מעכבין אותו שלפי רוב גדולתו אין חשובין כנגדו להפסיק כמו קליפה קטנה על אדם גדול:
באינון חלונין כו'. ר"ל במילולו וראייתו וכל שימושיו בז' נקבים שריא שכינתא וכל משריין:
נרד וכרכום כו'. וראשי בשמים לא חשיב שהוא כלל כל הבשמים והוא בג' ראשונות כח"ב שהן ראשים, והן כלל כל האצילות כידוע:
כלילא מתלת כו'. קאי על בינה שהיא גם כן כלילא מתלת:
מר דא כתר כו'. אע"ג דמור ולבונה קא חשיב למעלה בז"ת היינו מצד שרשם בג' ראשונות:
מכל אבקת כו'. שהיא כלל כלילא כנ"ל:
[מהדורא תנינא]
פקודא בתר דא לפדות ע"ע כו' דא בגין מילין אלין אליהו אתעכב. דהיינו בגין שאמר לעיל בן י"ה אסתלק לעילא וידוע דמשה נקרא בגלות כבד פה וכבד לשון ואליהו הוא יהיה לפה, ר"ל שכל זמן שאליהו לא בא הוא כב"פ ופנחס אליהו בן אהרן וז"ש ואהרן כו' יהיה לפה:
מכל ממונא דעלמא כו'. שאמר קודם "בכמה עותרא" ז"ש מכל ממונא כו':
ואנא מחיל ליה. אף שלא יהיה עותרא:
ולא למגנא תקינו ג' בני נשא. דשבע"ת ע' ע' אנפין ש' ג' אבהן חג"ת. ר"ל עד שיתירו לה חג"ת אך א"ת מי מעכב אך מוכרח להיות בזה העולם ג' אנשים בדרגא חג"ת ז"ש בגמרא איכא ר"ח ובניו]:
ואי ליה ביה כו'. ר"ל ז"ש אחרי רבים דווקא להטות:

בג' תלת חיוון כו'. ר"ל חג"ת והיא חיה רביעית פני אדם דכליל כל תלת חיוון וזהו כלל ב"ד:
ואיהי דין כו'. ר"ל שהוא דין של עמודא דאמצעיתא שנקרא אמת לכך צריך משפט אמת:
שפת שקר גיהנם כו'. זה לעומת זה נגד אמת עמודא דאמצעיתא שקר ס"מ, ונגד שכינה גימטריא שפ"ה שפת שקר כו':
לג"ע. שהוא היפוך של גיהנם כי גן עדן הוא נוקבא דקדושה ועץ החיים ת"ת כמש"ו:
ולעולם דינא כו'. ראיה שדין במלכות:
בז' נוקבין כו'. ר"ל שנאמר שבעה עיני ה' כו' וכתיב עיני ה' משוטטות כו' שהוא על המחשבה וז"ש (משנה, אבות ב, א) דע מה כו' עין רואה, וכתיב עיניו על כל דרכי כו' שהוא על המעשה וז"ש וכל מעשיו בספר כו' ובכ"א שבע כנ"ל:
(**ע"ב**) **דנקבי פתוחות כו'**. ר"ל למה באימא עילאה נוקבין לפי שהיא רחובות נקבים רחבים:
לקבל כו'. קאי אלמעלה:
אשתו כו'. ר"ל מכאן ששכינה תתאה נקרא גוף:
וע"ד פקודין כו'. ר"ל ע"ש התחלקות רמ"ח פקודין נקרא אברים:
לאדם כו'. שהוא נשמתא דרגא דת"ת כמש"ו שמלכות גופא ליה כמ"ש לקמן:
קוב"ה שופט כו'. חוזר למעלה ר"ל שהוא שופט מסטרא דבינה כמש"ו:
דבינה כו'. ר"ל אע"ג דבינה בעולם הרחמים מ"מ דינין מתערין מסטרא דלמטה וזהו שאותיותיה הוי"ה ונקודותיה אלהים:
וכל ספירין כו'. ר"ל ז"ש שופטים ושוטרים כו' לאשלמא כל ספירין:
דתפארת. צ"ל ותפארת:
וצדיק מתמן כו'. של"ת הלא אמר למעלה שוטר מסטרא דצדיק:
(**שם**) **פקודא להשוות הבע"ד כו'**. ר"ל שאין הפי' מדבר שקר תרחק שלא יעשה שקר במשפט דאם כן מאי מדבר ומאי תרחק, אלא שלא יוציא לעז עליו כמש"ו:
ולהתרחק מדבר שקר דלא יימרון כו'. ור"ל להשוות כמ"ש (שבועות ל' א' וע"ש ל"א א') שלא יהא א' יושב כו':
כגוונא דאחד כו'. ר"ל אחד לשני הבע"ד כמש"ו:
דיהא איהו בדיוקניה כו'. כנ"ל דעמודא דאמצעיתא אקרי דיין והוא מכריע בין חו"ג ואי נוטה לזה יותר מזה כן דיין בין זכאי וחייב. ואח"כ לפי המשפט נוטה אם לחסד או לדין כן הדיין:
וז"ש **ולא יטה כו'** **ולבתר כו'**. כמ"ש כל באי עולם עוברין כו' וכלם נסקרין בסקירה אחת:

ואוקמוהו כו'. זה לראיה שכ"א נידון כפי מעשיו:
גמור ביה. לא גרסינן "ביה":
דא צדיק כו'. כמסקנא דגמרא צדיק וטוב לו כו':
ולית טוב אלא כו'. ר"ל לא טוב ורע בעוה"ז וכמ"ש בזוהר דהרי יעקב צדיק גמור היה וכל ימיו בעאקו אלא על תורתו ונשמתו:
מסטרא דעה"ד כו'. מכרסייא כמש"ו לקמן דשם מורכבין טוב ורע וכן צדיק ורע:
בגין דיצה"ר אסתלק למהוי רישא דיליה. כצ"ל:
ואע"ג כו'. ר"ל דהרע שליט על הטוב ועטרא ליה וזהו מכתיר:
גם כו'. ר"ל גם ענוש לצדיק לא טוב בשביל **דיצה"ר דכד כו'** ר"ל אמאי קאמינא שפחה דיצה"ר לכן קאמר דיצה"ר כו':
וכבודי. שהיא השכינה, **לאחר** שהוא הסט"א כמש"ו דשכינה דאילנא דחיי אין רע נוגע שם:
אתר דילה. ר"ל בכרסייא וכן בנשמתא כמש"ו ובכ"א כשהנשמה פגומה הכסא ח"ו פגומה שמשם נחצבה:

דף קיח.

בחיבורא דא. דרעיא מהימנא שחיבר על המצות:
בעלי מדות. שכל אחד גומל חסדים בחסד וכן בשאר המדות בכל רמ"ח אברים:
דשמא דא הוי"ה. ר"ל בצירוף כזה כמש"ו:
דאינון שור נשר כו'. ר"ת **שנא"ן** שפשיטותא דנו"ן הוא אדם כידוע והן רכב אלהים המרכבה. ואמר רבותיים אלפי כמ"ש (יבמות סד, א) (ב"ק פג, א) שאין השכינה שורה בפחות מכ"ב אלפים, וענינו נגד כ"ב אותיות של התורה כ"ב צינורות של השכינה:
דהא מסטרא דימינא כו'. דד' חיות הן ד' אותיות של השם ולפי הצירוף של השם כן החיוון:
סידורא דלהון אריה שור נשר אדם. כצ"ל. לפיכך הלכות נזיקין מסטרא דשמאלא בצירוף הוי"ה מתחיל בה' בשמאל הוא שור נשר כו'. ואע"ג דבפרשת בא אמר דבשמאל סדורא גבריאל מיכאל אוריאל רפאל שם הוא בצירוף היו"ה דשם לא צירף אלא ד' צירופים רק התחלת השמות ושאר הג' אותיות הניחן בסדורא דלהון:
השור יקשור. לא גרסינן:
וסיומא דלהון כו'. ששני פרקים הראשונים מדבר מכלל הד' נזיקין ומסיים באדם מועד כו' אע"ג דסובר הרעיא מהימנא דמבעה הוא אדם כמש"ל ומבעה תנא קודם הכל הולך אחר החיתום:

אתדנו בה' בג' ב"ד שכינתא כו'. כצ"ל. ור"ל בית דין הוא שכינה בג' לקבל כו':
דתמן איהו כו'. ר"ל דיין מסטרא דמלכות ושופט מסטרא דבינה כמש"ל, כי דיין לשון דינא כנ"ל ובינה נקרא אלהים חיים וז"ש ומסטרא דשם כו':
שומר שכר לא גרסינן:
לקבלייהו דינין כו'. ר"ל שע"כ בנזיקין כי ד' שומרים הם גם כן מאבות נזיקין:
בכמה כו'. והוא הכל א' ג"פ ד' לקבל תלת חיוון בכל אחד ד' פנים י"ב אנפי חיוון כידוע שהן ג' דיינין ג' אבהן וחיה רביעית שהיא כלל החיות הנ"ל כלל ב"ד נגדה ארבע מיתות בית דין כמש"ו ובה דן לשפחה כמש"ו:
דמינייהו כו'. הן או"ה שמצערין לישראל כמש"ו:
נזק כו'. וצער א"צ לפרש:
דגרמת לון. בכובד המס כמש"ל:
מארי כו'. הן אומות העולם כנ"ל:
לבי מלכא כו'. ר"ל לבית המקדש שהוא רשות היחיד ששם קרן מועד כרבינו טרפון (ב"ק כד, ב):
[**ובשן דיליה אכל כל קרנין**. דסתם ובער דשן דמכליא קרנא משמע כדמוכח בגמרא. דברי דוד]:
ושארא דאינון כו'. ר"ל דכתיב אכלה ומדקא ושארא כו', ור"ל אכלה בשן ושארא שהן אימורים שהן שיריים ופדרים כו' ברגלה רפס' הוא רגל:
ובקרן כו'. כמ"ש וקרנא דכן עבדא קרב כו':
הרס כולא כו'. כמ"ש הרס בעברתו מבצרי כו':

דף קיח:

שבתי. שהוא ממונה על חורבן ושם הוא הקליפה ע"ז קדמוני' כידוע:
בבית דילה כו'. ר"ל בתיבת **שבתי** אותיות **בית**:
בית הסוהר. שהוא בור כמ"ש כי שמו אותי בבור:
היא ישבה כו'. ר"ל השכינה:
ולא עוד כו'. ולא זו בלבד אלא אף מבזין אותה וז"ש כל מכבדיה כו':
זונה דאיהי הבער. כצ"ל, והיא נוק' השניה גיהנם:
לבתר קדם אדם כו'. כצ"ל:
ושלח את בעירו כו'. בזה משוה הפלוגתא במבעה שהוא אדם ושן. ובס"א שור ואדם דכורין ושני' האחרים נוק' היפוך ממה שבקדושה:

רבון עלמין כו'. אמר זה שהתפלין לשור הנ"ל קשר על קרנוי ולכל ד"א נזיקין כמ"ש בת"ז וז"ש יהבת לן מצות כו':
לאגנא מיניה. וזהו לבינונים כמ"ש שם, וז"ש ולצדיקיא כו':
ומשמשין לאבוהון ואמהון. לקוב"ה וכנ"י שהן תפילין של ראש ותפילין של יד כידוע:
כגוונא דגופא כו' הכי אתתא כו'. ר"ל טעם שתש"ר קוב"ה ותש"י כנ"י, שתפילין של ראש ברישא ותפילין של יד בגופא:
כי גבה כו'. הן ג' מדרגות גופא ונשמתא ונשמתא לנשמתא:
דאינון נשמתא ונשמתא לנשמתא כו'. כצ"ל:
עץ חיים היא כו'. ר"ל שכינה:
באות דתפילין כו'. שאצל תש"י נאמר והיה לאות כו':
ובאות דמילה. בקוב"ה. וזה בכלל אבל בפרט בשניהן אמר אות דזו"ן תש"י ותש"ר ומילה ופריעה כמש"ל:
זכור מימינא כו'. ששני בחינות יש בעמודא דאמצעיתא א' קיבולו מחו"ב וא' כללותו חו"ג. וכן במלכות. ומסטרא דעמודא דאמצעיתא הן שוין, ומסטרא דחו"ג זה לשמאלא וזה לימינא כמש"ו. ומ"ש רשימין כו' מסטרא דחו"ג:
והכי שכינתא. גם כן תש"ר ותש"י:
תורת ה' תמימה כו'. לשון נקבה ותורה ומצות גם כן מימינא ושמאלא:
ושמור לכלה. ששמירה בנוקבא כמ"ש כ"מ שנאמר השמר כו' בלא תעשה:
דכנפי ריאה כו'. דימינא ושמאלא:
ופניהם. חו"ב. **וכנפיהם**. חו"ג:
ולקבל פתוחות. צ"ל לקבלו:
ואלין מארי כו'. שכל אות הוא בצדיק. ואע"ג שאמר למעלה בקוב"ה וכו' והוא מסטרא דצדיק:
ובעירן ע"ה כו'. לא גרסינן "ובעירן" וצ"ל "וע"ה כו'":
ובעירן בתרי כו'. רומז על ע"ה שאין בהם מצות כלל בחזרם בתשובה ומוסרין עצמן צוארן לשחיטה והולכין לבה"כ לברכא לקוב"ה הן ב' סמנין האלו כמש"ל:
כגוונא דערלה כו'. קאי אעופין ושם מקומו. דהעברת הזפק דומה למילה וקליפת הקורקבן קליפה הפנימית דומה לפריעה:
מנהון כו'. וכולן בבחי' הנ"ל:

דף קיט.

שקץ. בנוקבא:

ושרץ. בדכורא כמש"ו:
כל בהמה. שדומין לבעירן כנ"ל:
בברכו וקדושה. בבהכ"נ:
ובכל כו'. ויחודא אמר לעיל בסכין:
כגוונא דמברך כהנא. ר"ל בשחיטת הבהמה כן מקריב עצמו קרבן וזה אשר היה בקרבן ג' מינים בהמה ועוף ואדם כהנא דמייחד לון לג' מינים הנ"ל רומז:
כד רוחא כו'. ענין בפ"ע ולא קאי אע"ה:
בקדושה דיליה כו'. ר"ל של ברוך כנ"ל:
ומייחד ליה כו'. והוא "ה' אלהינו" של הברכה והן יק"ב ג' אותיות של השם ולכך אמרו (ברכות מ, ב) כל ברכה שאין בה שם אינה ברכה. ור"י אמר גם כן מלכות על אות רביעית של השם. אבל רב אין מצריך מלכות לפי דל"ל מגרמה כלום אלא כלולה מהם לפיכך היא אות כפולה והה"א כפול לפי שהיא נוקבא:
והנה כו' בו. באדם:
אבל מלכא כו'. כיון דהוא בנוקבא לבד וגם כן מטרוניתא לא נחית דהיא אינה בפירודא. אבל למעלה דמייחד לקוב"ה ביחודא קוב"ה נחית וז"ש והנה ה' נצב עליו כו' על ההוא רוחא כמ"ש נצב עליו על יעקב, וכן בכ"א:
הכי נטרין ברתא כו'. ר"ל דקוב"ה וכ"י שומרין את הרוח ומשיריין דקב"ה וכנ"י שומרין את הנפש:
ובמחשבה כו'. בכ"ע:
כד איהי שלימא. ר"ל בכל חלקי הנשמה בד' אותיות הוי"ה שהן נשמה לנשמה ונר"ן כמש"ו:
כל הנשמה כו'. ר"ל נשמתא לנשמתא ונשמתא. וזהו "כל...תהלל י"ה". ורוח הוא וא"ו ונפש הוא ה"א. וז"ש ובנפשא כו':

דף קיט:

רוח ה' כו'. ר"ל של כל ד' אותיות הוי"ה וז"ש מארבע רוחות כו':
ואינון רוח כו'. ר"ל ד"פ רוח:
סליק כו'. שהוא למעלה מהוי"ה פשוטה שם מ"ה כנ"ל:
בחסד. צ"ל חסר ור"ל שחסר כאן מהמאמר:
בכל ליליא. פקדונות הרוחות:
היא העולה כו'. ר"ל הנשמה וכתיב כל הלילה:
אי סליק כו'. שנאמר זאת תורת העולה כו'. וז"ש דקרבין כו' קרבנין כו':

בתורה דאיהי כו'. ר"ל דכל סליקו הוא בשם הוי"ה ובשם מ"ה ומפרש דבתורה אלו שני שמות וכן במצוה מפרש לקמן בתפלין וה"ה לכל מצוה:
דאתייהבו מאות יו"ד ובעשר דברין מאת ה' ה'. כצ"ל. ור"ל עשר אמירן עשר מאמרות שבהן נברא העולם:
בשית כו'. דויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו. ואע"ג דבגמרא אמרו שבעה היינו למ"ד במקומה נאמרה:
חמשה אינון כו'. דל"ת הא אמרינן בכ"מ חמשה ואמר לבד מספר בראשית שהוא קודם מ"ת:
מופלא ומכוסה. בתרין דרגין עתיק יומין ואריך אנפין:
במחשבה. ר"ל שם מ"ה:
לקשרא ליה ביד כו'. כמש"ו י"ד אותיות של השני השמות:
כלילא ממעשה כו'. עכשיו מפרש שם הוי"ה דאתכליל בשכינה:
ודבור דאיהו כו'. ר"ל בינה בן י"ה, בן הוא עמודא דאמצעיתא, ו' הרי יה"ו. וז"ש כלילא שהיא כוללת גם עמודא דאמצעיתא ועם מעשה כל השם:
ורצועה דיד לא גרסינן:
וקשרא דרצועה דיד עשר וד' פרשיין הרי י"ד וש' כו'. כצ"ל:
שדי כו'. ר"ל שדי שבתפלין ש' שכינה י"ד הוי"ה הנ"ל:
רוח אתפקד לה'. שהוא בדרגא דעמודא דאמצעיתא ולפיכך בידך שהוא הוי"ה:
ונטרי ליה כו'. שקוב"ה ושכינתיה הן שד"י ושם הזה שומר ישראל כידוע ולפיכך שם שד"י ביסוד ששם כלול ת"ת ומלכות:
וע' תיבין. חסר כאן מהמאמר, וע' תיבין מלמנצח עד סוף המזמור שהן רומזין על ע' שנין חבלי משיח דצווחת אילתא ע' קלין כמש"ו שהן ימי צרה ומתוכן יגאלו שבזה מדבר כל המזמור:
ובמאי. צ"ל ומאי:
ותרין דרגין כו'. כמש"ו בקר חסד ושחר נצח ושניהן דרגין דפורקנא שהן קו ימין אלא ששחר הוא ע' שנין בתראין חבלי משיח ובקר הוא הגאולה שיהיה אח"כ:
בימינך. ר"ל חסד:
סליק יתי' כו'. ר"ל שמניחו על הגאולה:
אתקריאת אילת כו'. דרחמה צר וחבלי לידה קשין מאד כנ"ל דצווחת כו':

ובג"ד למנצח כו'. דבשני המזמורים מזמור "יענך ה' ביום צרה" ומזמור "למנצח על אילת השחר", דכל מזמור דאילת השחר הוא צווחה דאילת השחר בכובד הגלות בע' שנין הנ"ל:

עוקלין. צ"ל ע' קלין:

שחרות כו'. דהלילה נמשל לגלות ובקר לגאולה כמ"ש לקמן שכבי עד הבקר וקודם הגאולה יכבד הגלות יותר מכל הגלות כמ"ש בגלות מצרים תכבד העבודה כו'. וזהו למהר הגאולה כמ"ש (ברכות ו, ב) אגרא דכלה דוחקא, והוא שחרות השחר שקודם שמתחיל להאיר היום הוא מחשיך יותר מכל הלילה ולכן נקרא שחר. וע' קלין הן ע' שנה והן נקראין חבלי משיח שכל הגלות דומה להרה שמתקרבת הלידה כל יום והגאולה דומה ללידה כמ"ש היולד גוי כו' כי ילדה ציון כו' וכשמתקרבת לילד אז כואבת יותר מכל ימי הריונה כמ"ש הרבה כו' והרונך צער הריון שהוא הגלות וכשיושבת על המשבר זהו חבלי משיח:

וז"ש **בההוא זמנא כו' ועל כן נקוה כו'**. דזה נאמר גם כן על הע' שנין כמו היושבת על המשבר שתקוה לילד מהרה כן יקוו באותו זמן לגאול מהרה. וז"ש לראות מהרה בתפארת עוזך. ולכן יש בו ע' תיבות ו"על כן" הוא תיבה אחת:

ובהון כו'. ר"ל בע' שנין הנ"ל:

אעילת כו'. דכן עושה אילת בחבלי לידתה כידוע וצווחת ע' קלין עד דילידת:

רישא כו'. דאיהו ראש דידה כמ"ש על ראש המטה יסוד כמ"ש בזוהר בכ"מ:

דאינון נו"ה. שמהן בנינה כידוע וז"ש ברכהא:

ואומי לה בי'. ר"ל ביסוד שבו תליא השבועה כמ"ש לעיל. וכן האבות שים נא ידך תחת ירכי כו'. וז"ש חי ה' שכבי עד הבקר כמש"ו. ואמר "בין ברכהא" שהן הע' שנין שהוא מסטרא דנצח כנ"ל. ואע"ג דקאמר לעיל מסטרא דנצח הוא מכל נה"י וכן הגאולה שאמר מסטרא דחסד אמר לקמן שיהיה מכל ג' ספירות חג"ת וכן יהיה בע' שנין בבחינ' דחג"ת בנה"י:

בבקר דאיהו אריה. שאריה מימין כמ"ש ופני אריה אל הימין כו'. וז"ש הן עם כלביא יקום כו' ר"ל בבקר:

בקר כו'. כמ"ש וישכם אברהם בבקר:

ובגין דא חי כו'. ר"ל השבועה כנ"ל עד זמן הגאולה בבקר:

ובי' מוליך כו'. ר"ל בחסד:

בגין כו'. וזהו ימין משה זרוע תפארתו:

בע"ב כו'. וזהו בוקע שבשם ע"ב בקע ימא ולפיכך ר"ת וס"ת **בוקע** הוא ע"ב. מים הוא חסד:
דהכי סליק כו'. ר"ל זהו חי ה' כו' הבקר. דהבקר הוא חי ומני' יסוד נקרא חי דחסד גנוז בפום אמה:
תלת ענפי כו'. וכולן כלילין באברהם. ולכן אע"ג שג' הפסוקים ויסע ויבא ויט הן בג' אבהן מכל מקום שם ע"ב הוא בחסד דהוא יומא דכולא יומין:
ש'. דשי"ן הוא מג' ווי"ן:
מ"ה כו'. גימטריא אדם:
דאיהו כו'. שאדם מלכות דאתקשר בשמאלא:

דף קכ.

דוחה מרומי דוחה לא גרסינן:
כימי צאתך כו'. בניסן:
והאי איהו כו'. ושני המאמרים אמת שהפקידה תהיה בתשרי אבל תדחה עד ניסן דתשרי דרועא שמאלא ראש השנה כידוע, ואע"פ כן יהיה בסוף הגאולה בתשרי כמש"ו ולבתר כו':
דמיניה משיח כו'. כמ"ש בכור שורו הדר לו כו' ושור בשמאלא כנ"ל בהם עמים כו':
עבורא דאינון כו'. כמ"ש קדש ישראל לה' ראשית כו' ועכשיו התבואה מעורבת ומכוסה בקש, רשע מכתיר את הצדיק:
והיה בית יעקב אש כו'. מסטרא דשמאלא כנ"ל:
וכנישו דעיבורא כו'. ר"ל קבוץ גליות:
בי' ויאסוף כו'. יעקב דהוא דרגא דעמודא דאמצעיתא:
לאן אתר כו'. ר"ל לבהמ"ק וכן ביעקב נאמר אל המטה שכינה:
כלחוך השור. שהוא שור כנ"ל ופני השור כו':
דאיהו עד. ר"ל מפסח ועד תשרי נקרא עד כמ"ש בבקר יאכל עד:
ומתמן כו'. ר"ל עדי הוא כל זמן ור"ל כל זמן העד יהא השמדם כמ"ש לקמן דמשיח ב"ד ייכול כל האומות עו"כ בבקר יאכל עד וכד מטי תשרי לא ישאר מהם כלום כלחוך השור כו':
"ולא עד כו'" עד "עד עד" לא גרסינן:
וסמיכו דישראל כו'. ר"ל הגאולה:
קימה כו'. ר"ל קבוץ גליות:
בגופא דאילנא כו'. עמודא דאמצעיתא כמש"ו:

כל הכורע כו'. שענין הכריעה ליסוד לסמוך למלכות סומך נופלים וקימה למזקף לה כידוע:
בברוך צדיק. דצדיק נקרא ברוך כידוע בסוד בשכמל"ו וברוך דח"י ברכות שהן ביסוד (ועי' ריש פרשת עקב רע"א א' (ח"ג רעא, א). דוד):
והאי איהו חי כו'. שהסמיכה ביסוד בדרגא דבקר כנ"ל בסוד ג' ווי"ן וזהו שכבי וכורעין לאסמכה שם בשכיבתה:
דרגא דמשה כו'. עמודא דאמצעיתא:
ובמשה לתתא כו'. דהוא יקבץ גליות כידוע:
כאברין דגופא. דמשה רבינו ע"ה הוא גופא דכל ישראל וכל ישראל הם אברים כמ"ש בתז"ח אילנא רבא דבי' כו':
שלשלת כו'. ר"ל מסטרא דיעקב הן משולשין כמ"ש "יעקב חבל נחלתו" משולש כחבל כמ"ש רש"י שם:
ש' דמשה כו'. ר"ל השלשלת הנ"ל הוא ש' דמשה, ש' ראשי תיבות שלשלת, והש' משולש בג' ווי"ן (ומספרו שלש מאות) כנ"ל:
קדושה לך כו'. ר"ל לעמודא דאמצעיתא שמסטרא דעמודא דאמצעיתא הס' משולשין כמ"ש בתז"ח:
ואשא אתכם כו'. כנ"ל דבאריה יגאל אותנו ובשור ילחוך את האומות ובנשר יקבץ וזהו ואביא אתכם אלי:
הא אינון ט'. והם ט' ספירות ג' בקו ימין וכן בשמאל וכן באמצע:
עשיראה ורביעאה כו'. כמ"ש בתז"ח דאיהי עשיראה לט' ורביעאה לכל תלת:
מה שמו כו'. ר"ל כמ"ש "מה שמו ומה שם בנו", ור"ל דש' דמשה מצד כללותו באבות ועיקר שמו מ"ה דמשה והוא מל' באסתלקותא לכתר. וז"ש "דרכיב כו'" כמ"ש ודמות פניהם דכולהו אדם:
ואתמר בישראל וירדו כו'. דפסוק הזה נאמר באדם והוא דרגיה דמשה רבינו ע"ה שליט על כל הדרגין דגת הים ועוף השמים ובהמה, שהן ימינא ואמצעי' ושמאלא, וכן בישראל ימשלו על האומות דג' דרגין זה לעו"ז כמש"ל ואומין כו' חיה דאדם לשלטאה עלייהו כו':
דהוה שרה כו'. שהוא שר ישמעאל עכשיו שנאמר ותקח לו אמו אשה כו':
דאתפשט כו'. ששלטנותיה בכל הימים:
ובבהמה אלין כו'. שנחש וכלב הן מימינא ושמאלא וכלב הוא בהמה ועוף השמים הוא בדרגא דאמצעיתא כידוע כליל מכל הג'. וז"ש תערובות כו' בין בישראל כו' וישמעאל בימינא ועשו בשמאלא כידוע:

ויתקיים במשיח וירד כו'. שהן ירדו שלטנותא דישמעאל ועשו:
והכי בתרין משיחין ובישראל. ר"ל דתרין משיחין וישראל הן ג' דרגין חג"ת וימשלו על הג' דרגין הנ"ל:
נס דשילה. משה גימטריא שיל"ה וזהו עד כי יבא שילה:
אריה לימינא כו'. שהוא כלול שלשתם:
וד' ענפין כו'. ר"ל לכל חי' ד' גדפין שהן י"ב שבטים ופני אדם משה שהוא על כולם הן בני משה כמש"ו:
מ"ה ש"היה ה"וא כו'. ר"ת משה, ור"ל הגואל הראשון שהיה במצרים יהיה גואל האחרון שהוא יקבץ גליות כנ"ל:
אדם עד **הנרדפים** לא גרסינן:
ובחד יחלק כו'. כמ"ש לקמן ילחכו הקהל כו':

דף קכ:
יתער נשר כו'. כ"א כנגדו זה לעו"ז כנ"ל וכן אדם לשלטאה מסטרא דמל' כמש"ו:
ומסטרא דתבואות כו'. שאמר לעיל עבורא דאינון ישראל:
תבואתה בה'. רמז לה' מיני תבואות והן ה' כ"י בגלותא:
י' דאיהו מעשר כו'. ר"ל חכמה כמש"ל שאז ומלאה הארץ דעה:
מעשר לא שריא כו'. דאין התבואה חייב במעשר עד שימרח וז"ש ובגין דא מוץ כו':
בנטיעו כו'. שהוא נמוך מכל הנטיעות [ונקרא במשנה רוגליות], וכן התבואות נמוכין מן האילנות אע"ג דהן נמי אילן כמ"ש עץ הדעת חטה היה:
דאינון כתישין כו'. שהן נדרכין ברגל:
[**והכי זית כו'**. והן מרזא דג' אבהן דגן מסטרא דיעקב כו' מלמטה למעלה. ליקוט]:
בהון. ר"ל בגפן וזית:
סמיך. בפסוק א':
דלא יתנסך כו'. ר"ל שלא יתערב בגוים כמש"ו:
וישראל דאתמר כו'. ר"ל אבל אותן שנתערבו צריך להתברר:
למה אירא כו'. ר"ל על ישראל בימי רע בזמן הגלות, "עון עקבי" שהערב רב נקרא עקב מסטרא דנחש "ואתה תשופנו עקב" כמש"ו, "יסובני" שהם מסובבים וילמדו מעשיהם כנ"ל:
צאי לך כו'. תחלת המקרא "אם לא תדעי כו'" להזהר "צאי כו'" ביניהם בגלות:
ביעקב. ר"ל "בעקבי" אותיות יעקב והוא כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת וישלח דיעקב נוקבא דאדה"ר וכ' שם ודא גרם גלותא ע"ש:

נמשלים לתפוחים כו'. שמתחלה נמשלים לגפנים כו' שהן בעצמן המובחר מכל הפירות רק שלמראה הן תבירין וכן ישראל נאמר לא תאר לו ולא הדר כו' אבל התפוח למראה הדר:

ולכל ריחין כו'. ר"ל שישמעו שמעם למרחוק כמ"ש לריח כו' על כן עלמות אהבוך:

מקשים. ר"ל מתקשים בה:

אתרוג דאתמר ביה לא גרסינן.

אית עד **הפירות** לא גרסינן:

דאילן כו' צ"ל **דבאילן לא הלכו אלא אחר כו'** והוא טעם למה הלכו אחר חנטה ואמר דהכל הולך אחר בישולו ובאילן הוא חנטה ובתבואה לקיטה:

דף קכא.

ראשית בכורי כו'. שהן באילנות וישראל נקראו ראשית ומביא ראיה שנאמר ראשית גז כו':

והכי ישראל כו'. שהן נמשלין לתבואה:

לתתא. מזון ממש. שהשפע ע"י תפלה בא לעולם כידוע:

ואפילו מלאכין כו'. ר"ל וז"ש ובענפיה ידורון כו':

כד פתחין כו'. שנאמר פתח הסמדר:

קומי לך כו'. סיפיה דקרא הנ"ל:

בתר חנטה. ר"ל המעשר הוא דשריא עלייי' חכמה ובת"ח אף בגלותא התאנה חנטה שנגמר הבישול שלהם ונגמר בהם השם כמש"ו:

אחר לקיטה. מן הגלות:

ואחר חנטה כו'. בש"ד כמ"ש במתני' ור"ל מקצתן דומין לת"ח:

במסכת כו' הוא מוטעה מאד וכצ"ל: **אוקמוהו דאתרוג דרכו לגדל על כל מים ואין מים אלא תורה הא אתרוג כו'**. ור"ל דאחיד בתורה ובמצות באילן ובירק ובאילן יודע ובירק רואה כמש"ו דעת כו' עיינין כו':

דף קכו:

נקודה עלאה קדמאה. בשביל שיש נקודה תתאה ועיין לקמן ר' א' (ח"ב ר, א). ואמר "קדמאה" לאפוקי השני שדבוק בה"א ונהר יוצא כו':

מגו דסתים. רישא תתאה וכמ"ש חכמה סתימאה דלא אתפסק:

וגניז. רישא תניינא ועליהן אמרו במופלא ממך כו' ובמכוסה ממך כו':

דלא ידיע כו'. הוא עלאה על כולא. ואמר בו ג' דברים "דלא ידיע ולא כו'" כנגד הב' רישין תתאין אע"ג דגניז וסתים נאמר ג"פ אהיה אנא זמין לאתגלייא וכמ"ש בפ' א"מ:

ומגו סתימו כו'. הוא תתאה הנ"ל שממנו יוצא כמ"ש באדרא זוטא:
נהירו דקיק וסתים. שיו"ד קטנה ואין לה חוורא בגווה והיא שחורה ובכלילו דכליל כולא נאוה כו' וז"ש **כליל כו'** בג' קוצין לג"ר ובמילואו לזו"נ:
בטיש מאן כו'. ההוא רישא עלאה בההוא נהירו דפריסא:
וכדין אפיק. הה"א שבתוכו היו"ד והוא הגג ונהר יוצא כו':
אתרקימו ואשתכללו כו'. ונוטה שמים כיריעה כיריעות שלמה ואינון חמש ואינון שית והוא דעת עליון דלא אתגלי כלל רק דבוק ליו"ד בלבד קו ימין:
וז"ש **בר להההוא נהורא דקיק כד עאל כו'**. וידוע שאותיות עליונים כאשר מתפשטים למטה נשאר העליון במקומו וזהו יו"ד הראשון:
דאינון חיילין כו'. ג' דרגין חב"ד יו"ד וב' קוין הנ"ל:
כיון דאפיק כו'. ר"ל כאשר יוצאין ס' רבוא אלף הנ"ל לג' ה"א והוא קו שמאל:
כדין איהו חבורא חדא. שאז מחוברין ביו"ד הנקודה בימין ובנהר בשמאל:

דף קכז.
וז"ש **ואינון רזא דאת וא"ו כו'**. וכמ"ש בספרא דצניעותא דס"ד ה' ד' הות בקדמייתא כו' ומדאתעברת כו' וז"ש **דאתחבר כו'** כי הראשון בנקודה וזה בה':
וז"ש **כי יעקב כו'**. שמחובר ביו"ד וה"א וזה עדיין אינו שלם עד הלידה שנזכר בסוד אהי"ה:
כד נפק כו'. וזהו ו' של השם וזהו ישראל ו' שלם וכאן נתגלה השם ומ"מ ב' קוים הראשונים נשארים במקומם כנ"ל:
אפרסמון דא היכלא עילאה. בינה היכל לאבא (בסוד אפר שדינין מתערין מינה, ה' גבורות, פ"ר דמנצפ"ך, וס"מ בינה ותבונה כידוע. כנ"ל):
אפריון דא היכלא דלתתא. מלכות (גם כן בסוד פ"ר הנ"ל ויו"ד זעירא חכמה זעירא. כנ"ל). אדנ"י היכל להויה:

דף קכז:
ונשמתין עילאין דלית להון גופא כו' ינקין כו' מאינון נהרי אפרסמונא כו'. פי' נשמתין שהם בההוא עלמא ינקין מבינה עוה"ב:
ונשמתין דאית להון גופא כו' וינקין מההוא נהירו דאפריון. פי' צדיקיא שהם בגופא בעוה"ז הם יונקין ממלכות עוה"ז:

דף קכח.
באגר שלים כו' וברעותא דלביה ונפשי'. כמ"ש ואהבת את כו':

ובאשתדלותי' רב וסגי. כמש"ש והיו הדברים כו' ושננתם כו':
ובאתתקנות' דגרמי. כמש"ש וקשרתם כו':
ובאתדכות' דמשכניה. כמש"ש וכתבתם כו'. והן ד' דברים שצריך כמ"ש אז ראה כו' וכמ"ש במ"א:

דף קלד:

רעיא מהימנא. פקודא ללמוד כו' דמהימנותא. כל העשר ספירות:
אבתרה צ"ל **אבתריה**:
אשר ידבנו. ללמד לאחרים:

דף קלה:

[ליקוט]
שמא דע"ב סליק ונחית. מ"ש בפרשת תרומה שמא דע"ב סליק ונחית הוא שר"ת וס"ת הולך כסדר הפסוקים ואמצע הוא להיפך וכ"ה רוב השמות וכמעט כולם כידוע וז"ש **שמא דמ"ב** ... **סליק ולא נחית** שהוא כסדר וכ"ה שמא דתליסר מכילין גם כן סליק ונחית כנ"ל. ע"כ ליקוט:
שמא דמ"ב כו' לרתיכא עילאה שמא דע"ב כו' לרתיכא תתאה. א"ה כתב הגר"א בביאורו לתיקונים ל"ח א' ד"ה דכלהון כי כל ספי' ז"א הן ו' צינורין וכל צינור הוא ו', וכן מלכות דז"א הוא ז"פ ו' גימטריא מ"ב. וכן מלכות דז"א היא קבועה בכל ספירה וספירה דז"א ומשלמת למ"ט. אבל מלכות נוק' היא כלולה מג' צינורין וכ"א משבע דהיא בת שבע יו"ד על ו' דהיא ז'. והן כ"א ומשלמת לע' פנים. ובליקוטיו כתב הגר"א כי ע' וע"ב אחד כי ב' שרשא דכולא וכ"ה בכל ע' וע"ב ע' נפש, ואברהם ויצחק ע"ב. וכן ע' אומין וב' גוים שרשא דכולהון עשו וישמעאל הן ע"ב. וכן כולם:

דף קלט.

וארגמן דא כנופי' כו' ושש בוצא איהו כו'. (ע' באוה"ג ריש היכל ו' דבראשית. ש"ל):
תליסר זינין אלין בר אבנין יקירין אלין וכלהו סלקין לכ"ה אתוון כו'. ר"ל עם י"ב אבני חושן והן ביחודא דעמודי הכסא שהן כ"ד דיחודא תרין וחד דפקודי (ח"ב רכח, א) רק שב' אותיות הן אותן עצמן דכ"ב שקדמו והן נגד ב' אבני השוהם שהם א' מאבני החושן ושלכן יוסף כלל כל השבטים וכן אבנו שהוא שוהם בו כתובים כל השבטים באפוד. וכ"ה הוא כ"ב וג' דיה"ו, והוא כנגד תנ"ך וכ"ב אתוון כמש"ל:

דף קלט:
כ"ה לקבל כ"ב כו'. וכ"ה בהיכלות כ"ב נהורין וג' נהורין והן אל ברוך כו' מספרים כבוד אל קדוש וכן באשרי ג' אשרי וכ"ב אתוון. ולפי שבשכמל"ו לא אשלים רק לכ"ד לכן גם דוד בדרגא דנוק' לא אשלים רק לכ"ד שחסר נ' באשרי שאנו משלימים ב"ואנחנו נברך כו'" וסוד הכ"ד הוא כלל הגוף שידוע שחו"ג ו' פרקין וכן נו"ה ו' פרקין, וכן ת"ת הכולל ויסוד הכולל וכ"ה בנוק'. וזהו סוד כ"ד כ"ד ואשלמות לכ"ה הוא מל' של כל אחד ואחד נקודה האמצעית:
יעקב בעא לאתקנא כו' ואתקין בכ"ד כו' כ"ה לקבל כ"ב אתוון ואורייתא נו"כ כו'. (כה"מ ע"ס ביאר הגר"א ז"ל בארוכה בהיכל ג' דבראשית (מ"ב ב') ד"ה ההוא נהורא דכליל לון. עי"ש):

דף קמה.
כתיב וידבר כו' האי קרא אוקמוה חברייא. דג' הספרים שחיבר הן בג' דרגין דרגין שכוללין כל הי"ס ג"ר ז"א כ"י מל"ך הן ג' חדרי המזון וכן בעש"נ ובכל דבר והנה משלי בג"ר וז"ש שלשת אלפים משל ופשטה דקרא הוא שלשת פעמים משלי דשם שהן ג' חלקים. ש"ה נגד ו"ק וזהו חמשה ואלף וכמ"ש ע"ב ויהי שירו חמשה ואלף [ע"ש] והוא גם כן בדרגא דאלף דסליק לאבא ואמא בסוד משכיל. והוא שיר ברזא דאלף יו"ד של שיר כמ"ש בז"ח ש"ה והוא שיר חד, השירים ה' שירים, ואלף חוזר לאחד וזה סוד תתר"ו כו' עם הכלה. ועם נקודה האמצעיות סלקא תתר"ז והוא כמנין שמהן דלעילא דשם במילוי אלפין. וז"ש תתר"ו סימן. וקהלת נגד כ"י דהיא כניס לכולא ובה אתרמיזו דיוקנין דכולא וכליל כולא ולכן וידבר על כו':

דף קמו.
אמר קב"ה רעותי כו' הה"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כו'. א"ה כתב הגר"א בתיקונים צ"ה א' בד"ה ועוד ויבן וז"ל:

דף קמו:
מאן ישקני ההוא דסתים גו סתימא עילאה. עיין ביאור כה"מ ע"ס בהיכלות דפקודי רנ"ה א' ד"ה דאינון דאתנסיבו דשקלי במתקלא. עי"ש:

דף קנב.
ת"ח טי"ת כו' את דא משניא כו'. והטי"ת באדם הוא הלוז והוא אחות לבן הארמי שהוא חי"ת בסוד בנות ח"ת. וכן למטה קליפת השום מפסיק ביניהם וכשנתגלגל באלב"ם אתיהיבו ט"ר ביחד (עי' ח"א ר"ד א'. נראה מהרד"ל) ברזא דטוב עם מאד. וכ"ה ברזא

דאליהו נחשא דחיים לכן ויקנא לאלהיו קנא כו' וזהו קנא לאדם וכן באדם ב' נחשים כו' וח"ק גם כן ביחד והוא שכינו של טי"ת שם והוא בהיפוכא וע"ל ק"פ ב' (ח"ב קפ, ב) (עי' בליקוטים שבסוף הספר):

ק' **לא כו**'. והוא בעל מחלוקות ועליו אמרו שקר אין לו רגלים בשביל רגל הק' משא"כ טי"ת שהוא מיושב תחתיו מלבן רחב והוא איש טוב רודף שלום שהקוף פושט לשונו (ולשונם תהלך בארץ. הרמ"ש) וזנבו לתהומא, משא"כ ט' שכופף לשונו לתוכו וזהו סוד והיה פי ראשו בתוכו כו' לא יקרע, דלא שליט ביה מחלוקת והבדל ובהבדלה אתברי גיהנם וט' וק' אינן בענין עה"ב אלא בחיי עולם הזה ולכן שם לא שליט מ"ה. והלוז של אדם לא טעים מעץ הדעת טוב ורע ולכן נשאר בסטרא דטוב וכן בארץ וכן בעופות החול לפי שכולן כלולין באדם וכן אליהו ונקרא בתואל על שם בית אל שהוא לוז:

כמה דאת דא כו' את ק'. וזהו קרח דנחית לשאול ובהיפוכו משה רבינו ע"ה ותרא כי טוב הוא:

שלחן איהי דקא מסדרא כו' לסדרא בי' פתגמי אורייתא כו' זכאה איהו מאן דאלין תרין קיימא על פתורי' מלי דאורייתא וחולקא למסכנין. (ז"ל הגר"א בליקוטיו בכי"ק שתחת יד הרב הג' ר"א ק"מ נ"א) בזוהר תרומה שצ"ל על השלחן ד"ת וחלק לעניים, והענין כי השלחן הוא מלכות וצריך לכוללה בג' דברים נגד ג' שלמעלה שמקבלת מהם ואמרו (ברכות נ"ה א' ושם נסמן) בזמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר עכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו, כי האכילה דומה לעבודה בבירית הניצוצין וכמ"ש קרבני לחמי ואמרו (פסחים נ"ט ב' ושם נסמן) שהכהנים אוכלין ובעלים מתכפרין, לכך כתבו הראשונים שצריך לזבוח יצרו על השלחן כמ"ש ושחט כו' צפונה כו'. והנה התורה וג"ח משלימין לג' דברים ומאיר בה ח"י עולמים בג' גווני הקשת. וא"ל כאלו אכלו כו' שהם נאחזים מסטרא דשמאל וע"כ צריך לכללה בכל הג' קוין בסוד אבהן וז"ש (משנה, אבות ג) שלשה שאכלו כו'. עכ"ל):

דף קנה.

יוצר אור הא יצירה. (**א"ה**. עמ"ש הגר"א בתיקונים נ"ב ב' ד"ה תתן להם. כי ג' קליפין באגוז והן נגד בי"ע והכל בנוק' תורה שבע"פ. קליפה ירוקא דאגוזא הוא עשיה. וקליפה הקשה חוורא דאגוזא ביצירה ולכן יוצר אור ביצירה חוורא דאגוזא. והוא בהו אבנים סלע דיצירה. **ובורא חשך הא בריאה**. הוא חללא דאגוזא שהוא בבריאה דשם חשך דחפי עלה אבן דיצירה וא"י להשיגה ושם הוא תהום וחשך על פני תהום):

דף קנז:

רעיא מהימנא. לתקנה בי' לא גרסינן "בי"':

לאזהרא צ"ל **לאתסדרא**:

דאינון משכנא כו'. חשיב כאן י' דברים. דמזבחות ב' הם והם נגד עשר ספירות. ארון בינה, היכלא פנימאה כמ"ש בת"ז ארון נור דליק בינה עי"ש.כפרת חכמה, וכן באדם קרום של מוח.כרובים כתר ושם "ודברתי אתך כו'" שם השכינה. וכן באדם על הקרום משכן הנשמה באוירא דגלגלתא קד"א. וכן גלגלת באדם בינה כנגד ארון. וג' הראשונות באדם בראש ק"ק וכן בספירות הן ק"ק סתומין וכן במשכן בק"ק.משכנא מלכות כידוע.מנרתא חסד בדרוסשולחן גבורה בצפונמזבח תפארת באמצע כ"ז ידוע ואין צריך להאריך. ע"כ ותעמוד מלדת ד' סמכין דכרסייא כי מקום מלכות אצל ת"ת כידוע. ע"כ סיומא דגופא מסיים גם כן המשכן מכאן ואילך לבר מגופא.כיור וכנו נצח והוד כמ"ש בת"ז שהן יוצקין מים ליסוד כיור למעלה וכנו למטה שהן מעלה ומטה דו"ק.מזבח החיצון יסוד זיו איקונין של יוסף דומה לשל יעקב שניהם מזבח נקר' גוף ובריח חד והן הכל כסדר:

וכ"ז בשכינה בעשר ספירות דילה:

וז"ש **וכלא בשקל**. שהוא מלכות כמ"ש לקמן:

ובגין דא כו' **זה יתנו**. ר"ל זה השער כו' שהוא מלכות:

ולך מני כו'. שהוא כולל כל העשר ספירות שהוא אילנא רבא כמ"ש בת"ז וע"י מתייחדת השכינה בכל העשר ספירות:

שקלים. ובגמרא (מנחות כט, א) איתא שרצים. ותוס' שם הקשו אמאי לא תני שקלים:

אתון מפיקין כו'. ר"ל אתם מוציאים הלימוד מן מקשה כו':

דף קנח.

שבע כו'. דהיא בת שבע כלילא מז' ספירות כמש"ו:

איהו כו' **ואיהו כו**' צ"ל **איהי**..**ואיהי**. ור"ל כי שני בחינות במלכות, א' אצל ת"ת וא' תחת יסוד כמש"ו, ולכך היא באמצע אצל ג' ספירות חג"ת נקראת נר מצוה ואצל נה"י נקראת נר מערבי. וז"ש (שבת כב, ב) שנר מערבי עדות שהשכינה שורה כו':

דאית לה כו'. ר"ל כל שם הוי"ה ב' ההי"ן בששה קנים י' ו' בקנה אמצעי כמש"ו:

בן י"ה כו'. ר"ל עמודא דאמצעיתא ת"ת שכולל כל הו"ק שלכך בישראל י"ב שבטים ו' דו"ק ו' דכללותן בת"ת ולכך הן בקנה האמצעי ו' בקנה א' בבחינת כללותם:

כצורת ז'. ר"ל י' מלכות חכמה זעירא י' זעירא והיא כאן על המנורה תגא דס"ת כמ"ש לעיל י' על ו' צורת ז':

בכל אבר. כמ"ש לקמן מבית ומחוץ תצפנו בשכינתא:
מחצית השקל. מחית הוא ו' ושקל הוא י' כדאיתא לקמן ריש פרשת תשא בפקודא:
הה"ד זה כו'. ראיה דהיא נקראת שקל ונקראת מחצית השקל דזו"ן להן כותל א' כידוע בסוד הנסירה וכותל היא **כ"ו ת"ל כ"ו** עמודא דאמצעיתא הוי"ה, ונוקבא **ת"ל** שהכל פונים בו, תלים של הלכות כמש"ל. וזהו שקל גימטריא ת"ל, ולכך נקראת 'מחצית' חצי לז"א וחצי לנוקבא ויתבאר לקמן יותר:
וחמש אמות רוחב. צ"ל אורך. ור"ל הקרש ארכו עשר אמות ב' ההי"ן ורחבו אמה וחצי ו' י':
וחצי כו'. מצה פרוסה כמ"ש בת"ז:
וכלא אתרמיז כו'. ר"ל כמש"ל וֹ חולם תגא. וּ שורק אמצעי. וְ חירק שימושא. ובג' מקומות הנ"ל משלמת אותו לעשר ספירות. תגא ג' ראשונות שימושא מלכות ולכן רמוזים בז' ג' כמ"ש בת"ז תגא ז' שימושא ג' שורק שוה אצלו ו"ק ושם ו'. וענין הויה שבעמודא דאמצעיתא הוי"ה שלימה כידוע וגלוי ההוי"ה הוא מבינה כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת בא ועטרת היסוד הוא ה' אחרונה שבשם כידוע והן הו"ה ומל' יו"ד משלמת השם. וכל זה בבחינת השם שבת"ת אבל בכל עשר ספירות מתחיל מחכמה ומשלים במלכות כסדר. וכן כד סלקת חכמה זעירא לחכמה שם הוא תגא גם כן השם כסדר בת"ת כנ"ל:
אני. ר"ל מלכות:
ראשון. תגא בחכמה שנקראת ראשית:
אין אלהים. דשם נקרא' שם מלא ה' אלהים:
דאתרמיז כו'. ג' יודי"ן יו"ד בתחלה, יו"ד אצל וא"ו, יו"ד אחר ה' אחרונה:
וכל שם כו'. ר"ל שמלוי הזה רומז על מלכות שהשם זה נוקבא הוא שבו ההי"ן על יודי"ן כמש"ו:
אלא לא גרסינן:
י' על ו' כו'. ר"ל בשם הנ"ל:
כ"ש כו'. ר"ל כנ"ל:
ובגין דלא כו'. ר"ל לפי שדרגא דמשה רבינו ע"ה כולל כל העשר ספירות וע"י מתייחד בכל העשר ספירות:
מעצמה. צ"ל מעצמו. ר"ל מעצמו דקב"ה כמ"ש עצם מעצמי:
שאר מאנין כו'. ר"ל לכך עשה בצלאל שהוא סיומא דגופא וע"י שכינה שימושא לכן לא עשה המנורה:

דשכינתא תתאה צ"ל **שכינתא. עמודא דאמצעיתא** צ"ל **דעמודא דאמצעיתא**:
ודאי. ר"ל דבעלמא דאתי עטרת תפארת כידוע:
באות ל'. ר"ל ז"ש לה' שהן ג' יודי"ן הנ"ל כולל כל העשר ספירות גימטריא למ"ד כנ"ל:
מסטרא דטעמי. גרסינן, ולא גרסינן מילת "דילה":
זרקא כו'. דאתזרקת לעילא כמ"ש בת"ז:
דהיינו סגולתא. על האות בכתר על חו"ג צר"י כעין סגולתא שם היא ביו"ד. בה' בסגול תחות תרין ירכין גם כן צר"י:
ביה אשתמודע. ר"ל בעמודא דאמצעיתא:

דף קנח:

למארי תורה. ר"ל זהו גבור. גבורים בתורה. [מצאתי כתוב על הגליון. כמ"ש (יומא עא, א) אליכם אישים אקרא כו' אלו ת"ח כו' ועושים גבורה כאנשים]:
כל טיבו כו'. שהם א"צ לבקש העוה"ז:
סעודה. היא סעודה הידועה:
באסתר. היא שכינה ומבקש' בעד כל אחד מישראל כמ"ש בת"ז:
מההיא שעתא כו'. ר"ל כמ"ש בפרשת משפטים כברא דקוב"ה ושכינתיה נטרין אותו בעצמן:
ילדתיך. דירית נשמתא:
הן עוד. ר"ל אותו שנאמר בו עוד נביא כו' הוא בדרגא דהיום גדול דהוא עד"א גדול ה' כו' שהוא אילנא רבא:
דחמש כו'. ר"ל לכן כתיב נפשך:

דף קנט.

דלא למירמי אבן. כמש"ו:
ומלגאו. בסוד נשיקין רוחא ברוחא:
דודאי אורייתא כו'. ר"ל אע"ג דאורייתא דיו וארונא זהב. וז"ש הה"ד לא כו':
מתפוחים צ"ל **מעפצים**:
וכל מילין דהוו כו' צ"ל **דדיו**', ור"ל כמ"ש (שבת כג, א) כל השרפים יפים לדיו כו':
לישנא דיו כו'. ר"ל אע"ג דהת"ח דרע לו בעוה"ז דיו להיות כרבו שגם כן בעוה"ז מל' גוון אוכמא כמ"ש שחורה אני ונאוה מלגאו:
דיו יוד. ר"ל חכמה זעירא יו"ד והיא דיו כנ"ל:

ידו חכמה כו'. כמש"ו דכתב ב"נ בידו בדיו ואותיות **ידו** י' חכמה, ד' תבונה שהיא ד' שבבינה כידוע, ו' דעת, ידו, ועם דיו מל' נשלם השם בס"ת עמודא דאמצעיתא. וז"ש בידו בדיו ועם ארון הכל א' כנ"ל:

דף קסח.

כבוד דא כבוד עלאה דאיהו ימינא ושמאלא. [א"ה. כתב הגר"א בתיקונים בביאורו להג"ה נ"ט ב' בד"ה ברחימו דאהבה שר"ל דעת. וחב"ד הן ד' פרשיות של ראש כי דעת כולל ימינא ושמאלא חו"ג והם ברוך שם כבוד ונכללין בבית אחד בתפלה של יד בתיבת מלכותו]:

דף קסט.

אינון שבע ברכאן ירתא כלה מרוחא עלאה אתר דכל ברכאן נגדין מתמן. ר"ל מבינה שממנה יוצאין כל הברכות והיא רוחא עלאה כידוע וכמ"ש שם למעלה למשרי בההוא חופה רוח עלאה כו':

דף קסט:

ושית ברכאן אינון דכלה מתברכא מינייהו ואת אמרת דאינון שבע. שהן ו"ק דדכורא דמתברכא מינייהו וכידוע בסוד תפלת י"ח ג"ר וג' אחרונות וכמ"ש בפרשת פקודי לקמן ובפרשת ויקרא ברעיא מהימנא:

אלא שביעאה איהו דקא מקיים כלא. ר"ל בינה שממנה כל הברכות והוא בתפלה סוד ברוך הראשון שמתחיל בברוך ובה נכלל הכל כמ"ש בפרשת פקודי שם. ועכשיו מפרש והולך סדר הז' ברכות:

רוב ברכאן על היין דאיהו כו'... רזא דיין. ר"ל הגבורות שהוא יין המשומר בענביו שהוא גבורות דבינה שהן משומרין והן שכר העוה"ב, עין לא ראתה, והן יורדין לגבורה מדת יצחק לשמח אותו כמ"ש ויבא לו יין וישת ואז ויברכהו מכאן שהברכה על היין וכמ"ש בפרשת בלק דף קפ"ט (ח"ג קפט, א) "תנינן שבע רקיעין אינון ואינון ז' היכלין ושית אינון וחמש אינון וכלהו נפקי מגו ע"ק עלאה ההוא יין דמשיך לי' יעקב מרחיק וסחיט ליה מענבים דההוא גפן כדין יעקב אמשיך ליה ההוא יין דקא אתחזי ליה וחדי ושתה הה"ד ויבא לו יין וישת הכא אכל עילא ותתא וע"ד ארחיק מלה ומשיך לה במשיכו דתרי תנועי והיינו לו לי' לתתא לי' לעילא בתרין סטרין".

ר"ל לו למדתו פחד יצחק ליה לעילא במדתו שהוא נאחז בה בינה כידוע. וז"ש כאן **יין עביד פירי בין לעילא בין לתתא** ר"ל בינה וגבורה:

גפן נטיל כלא ואפיק איבין לעלמא. ר"ל מלכות נקרא גפן והיא מוציא הפרי והכל בסוד הגבורות שג' מדריגות אלו נקראין אלהים כמ"ש בפרשת אחרי מות דף ס"ה (ח"ג סה, א) ת"ח רזא דמלה ג' דרגין אינון וכל דרגא ודרגא בלחודוי ואע"ג דכלא חד ומתקשרי בחד ולא מתפרש דא מן דא ת"ח כלהו נטיען וכל אינון בוצינין דמתלהטין כלהו נהירין ומתלהטין ומשתקיין ומתברכאן מההוא נהרא דנגיד ונפיק דכלא כליל ביה וכללא דכלא בי' והאי נהרא אקרי אם כו' ובגין דקרינן לה אם נוק' גבורה כו' דרגא תניינא מסטרא דהאי קדמאה נפיק ואתער דרגא אחרא דאקרי גבורה והאי אקרי אלהים כו' דרגא תליתאה צדק כתרא בתראה האי בי דינא דמלכא כו' ואלין אינון ג' דרגין דאקרון בשמהן דדינא וכולהו מתקשרין חד בחד בלא פרודא כו'.

וכן אמר בפרשת פקודי דף רנ"ז ע"א (ח"ב רנז, א) בגין דאית אלהים חיים לעילא ואלהים דאיהו בי דינא דלתתא הה"ד אך יש אלהים שופטים בארץ לעילא סתים מכלא (ר"ל בינה ומלכות) ואית אלהים דאיהו בי דינא דלעילא (והוא מדת יצחק) ואלהים עלאה כליל לאלין דלתתא וכלא איהו חד:

ואתערו דחדוה שמאלא איהו דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ר"ל התעוררות הזיווג ותיאובתא הוא בשמאלא ששם החדוה:

וההוא אילנא דחיי עביד פירין ואיבין באתערותא דא. ר"ל יסוד, וכמ"ש שם בפרשת בלק "וההוא יין אזיל מדרגא לדרגא עד דיוסף חסידא טעים ליה כו'" ואמר שם "ובגפן דא איהו גפן דאשתמודע בקודשא כו'" (ר"ל דכתיב ובגפן בפתח הבי"ת להורות על סימן ידיעא כמש"ו) ואמר שם "ולית ברכתא אלא ביין באתר דחדוה שארי והיא כפורחת ככלה דאתקשטת ועאלת ברחימו בחדוה דההוא יין כו' כדין עלתה נצה סליקת רחימו דילה לגבי דודה ושריאת לנגנא ולאעלא ברחימו כו'":

ודא איהו ברכה קדמאה דכלא. ר"ל בורא פרי הגפן. והוא בגבורה רישא דמלכא ולפי שהתחלת הזיווג ואתערותא בשמאל לכן מתחיל בשמאל ושם פרי דגפן וההוא סתימא בורא שלכן לא אמר אלא בלשון סתים 'בורא' ולא 'הבורא' שהוא מלכות בסוד המוציא כידוע:

תניינא שהכל ברא לכבודו רזא דברית קדישא חדוה דהבורא דנטיל כל ברכאן למעבד איבין בההוא גפן. ר"ל שהכל הוא יסוד שנקרא כל כמ"ש דנטיל כל ברכאן וברא הכל ביסוד כל ברכאן לכבודו בשביל כבוד מלכות שנוטל כל ברכאן לתת לה:

דהא בקדמיתא (**ההיא פרי**) **נחית מלעילא ארח שייפין ונגיד לברית קדישא לנגדא לון בההוא גפן**. ר"ל שמתחלה אמר ברכה ראשונה לאחית ההוא פרי מלעילא ארח שייפין ועכשיו ברכה זו נגיד לברית קדישא לנגדא בההוא גפן כנ"ל:

ודא מסטרא דימינא דהא לית איבא משתכחא אלא בימינא. שטפה הוא טפת החסדים מחסד כמ"ש באדרא רבא חסד דמתגלי בפום אמה והוא חסד דכליל ה' חסדים כמ"ש שם והוא רזא דברית כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב (ח"ג קמב, א) וכיון דאתגלי יו"ד פומי' דאמה אתגלי חסד עילאה והאי אמה חסד הוא דאתקרי ותלי בהאי פום אמה ולא אקרי חסד עד דאתגליא יו"ד דפום אמה ות"ח דלא אתקרי אברהם שלים בהאי חסד עד דאתגליא יו"ד דאמה כו' וכל החיבור וזיווג ואמשכת ברכאין הכל בחסד כמ"ש למעלה בהיכל החמישי עי"ש:

ושמאלא הוא לאתערות הזיווג ותיאובתא וחמימות דזיווג ואח"כ נגדא הטיפה מחסד. וז"ש **שמאל אתער וימינא עביד**. ולכן מברכין 'שהכל' על המים וזה הברכה הוא בחסד וז"ש שמאלו תחת לראשי ואח"כ וימינו תחבקני והתמשכות היין לעשות פרי הוא התעוררות הזיווג כנ"ל והוא סוד טיפת הגבורות והתמשכות הטפה הוא טפת החסדים כמ"ש אביו מזריע לובן והוא חסד בפום אמה כנ"ל. וזהו סוד מזיגת המים ביין וכמ"ש בפרשת בלק שם חנוך מטטרו"ן אמר ויבא לו יין דארמי מים בההוא יין ואי לאו דארמי מים לא יכול למסבל כו' מהו כיין הטוב דאתא יעקב וארמי ביה מיא. וזהו סוד ברכה שלישית שנכללו מים ביין:

כמו שמפרש והולך **לבתר כליל שמאלא בימינא וימינא בשמאלא למיהוי רזא דאדם**. ר"ל דרגא דעמודא דאמצעיתא ובו נכפל ההתכללות לפי שימינא לבד נכלל השמאלא בו ובשמאלא לבד נכלל הימינא בו וכאן בעמודא דאמצעיתא נכללו זה בזה:

ובגין כך תליתאה איהו יוצר האדם יעקב ודאי איהו עמודא דאמצעיתא דיוקנא דאדם הוי. כמ"ש שופרא דיעקב שופריה דאדם וכמ"ש בתיקונים:

רביעאה איהו עמודא חדא דירכא ימינא. והוא ברכת אשר יצר את האדם בצלמו שהוא נתקן על יצירת הנקבה כמ"ש לוי בריך חמש רב אסי בריך שית לימא בהא קמיפלגי דמר סבר חדא יצירה הואי ומר סבר שתי יצירות הואי. וכמ"ש רש"י שברכת יוצר האדם הוא דכורא וכאן הוא בשביל הנוק' שנתקן מדכורא והתקין לו ממנו מגופו בנין כמ"ש ויבן ה' אלהים את הצלע וז"ש בצלמו בצלם דמות תבניתו כמ"ש ריש פרשת במדבר דף קי"ו (ח"ג קטז, א) "בצלמו בצלם חד לדכורא וחד לנוק'", ואמר בפרשת שמיני "צלם בדכורא דמות בנוקבא", ולפי שהנוקבא כלילת מדכורא לכן אמר בצלם דמות כו'. ואמר

שם "לא דכ"ע חדא יצירה הוא, מר סבר בתר מחשבה ומר סבר בתר מעשה אזלינן כי הא דרב יהודא רמי כתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו וכתיב זכר ונקבה בראם, הא כיצד בתחלה עלה במחשבה לבראות שנים ולבסוף נברא אחד". ר"ל כמ"ש כלם בחכמה עשית בבינה, שבחכמה המחשבה ובבינה המעשה, וכמ"ש בפרשת בראשית בסוד אומר ועושה ובחכמה דו"נ שנים במילוי יו"ד ו"ד כמ"ש פרשת ויקרא ואמור ובאדרא זוטא עי"ש ובבינה הם אות אחד ה' שהוא ד"ו וז"ש בתחלה עלה כו' ולבסוף שחכמה ובינה נקראין עומק ראשית עומק אחרית כמ"ש בספר יירה ונה"י הן ג' ספירות דבנין הנוק' דשם מתחלת ומשם מתברכת ושם קומתה והן דילה כמ"ש בזוהר ובתקונים בהרבה מקומות רבו מלספר ולפיכך מתחיל כאן לדבר בנוק' וכמ"ש רש"י שם סדר ברכות שנסדרו על עסק הזיווג אינו אלא מאשר יצר ואילך שאותה ברכה מתחלת לדבר בשניהם; 'אשר יצר את האדם' מדבר בזכר, 'והתקין לו ממנו בנין עדי עד' היא הנקבה. שנבנית מנה"י (בסוד וכל בניך למודי ה', אל תקרי בניך אלא בוניך) ולכן מתחלת בברוך ומסיימת בברוך ושני ברכות שאחרי' אינן מתחילין בברוך ואח"כ ברכה שביעית מתחלת בברוך והן ג' דרגין ג"ר בחג"ת וג' האחרות בנה"י והן מדרגה אחת דנוק' והן ד' רגלי המרכבה חג"ת ונוק' שהיא קומת נה"י ולכן לא הוזכרו בכ"מ אלא ד' דרגין שהן מדרגה אחת לבד דנוק' והן ד' דרגין דידה עם מלכות שהן כלן לגבי דכורא אחד כידוע ואח"כ ברכה שביעית אל בינה כמ"ש למטה:

חמישאה שוש תשיש ותגל עקרה דביתא. ר"ל לא עקרה ממש אלא כמ"ש עקרת הבית אם הבנים שמחה:

וז"ש **בחדוה בקבוץ וכנישו דבנהא מד' סטרי עלמא**. שהוא נוסח הברכה בקבוץ בניה לתוכה בשמחה:

ודא רזא דירכא אחרא דיתחבר בירכא שמאלא למיזל ולמכנש לכל סטרין. ר"ל שנתחבר נצח עם הוד לילך ולקבץ גליות כמ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא כו' שנו"ה הן על ההליכה ועל הקיבוץ והן שניהן עושין אומנות אחד שהן תרי פלגי דגופא לפי שרגל א' בלא חבירו אין יכול לעשות כלום משא"כ בידים ושאר אברים וכמ"ש בז"ח דף צ' ע"ב בהוד ההוא מהימנא אחרא דלגבי חברא כל אומנתי' דחברא איהו עביד כו' עי"ש. ולכך אמר בברכת הוד ואמר דירכא אחרא אתחבר בהדי' כו' ובהן קיבוץ גליות כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת משפטים דף קי"ט ע"ב (ח"ב קיט, ב) שחר אקדים ליומא דפורקנא ומאי איהו נצח כו' ובהון אילת אעילת רישא בין ברכהא כו' ברכהא אינון נו"ה כו' עי"ש. ושם השני משיחין כמ"ש בתז"ח דף ע"ב ע"ג תרין שוקין דמלכא דעלייהו שריא נס ובגינייהו אתמר

אלה פקודי תרין פקודין ודאי דבגינייהו אתמר פקד פקדתי תרין נביאים תרין משיחין אינון ודאי כו':

וז"ש כאן **וכנישו דבנין ורחימו למיעל לון בין ברכין באינון תרין דנביאים שריין בגווייהו**. ר"ל קיבוץ הגליות באהבה למיעל לון בין ברכים כאדם האוהב את בנו והוא קיבוצם לא"י במלכות שהיא בין נו"ה (וזש"ה על ברכים תשעשעו כאיש אשר אמו תנחמנו ובירושלים תנוחמו) והוא לבהמ"ק שבו כל זכורך רזא דזכור וקיבוצם הוא במקום הנביאים ור"ל בנו"ה ששם מקומם ומדרגתם:

חדוה דעקרא דביתא. ר"ל שהן חדוה דעקרה דביתא כמ"ש מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה ובנים הם בנ"ה כמ"ש וכל בניך למודי ה' וכידוע ובהן החדוה לכ"י שהם נקראין ששון ושמחה כידוע, ששון בהוד ושמחה בנצח. וז"ש כי בשמחה תצאו שבו היציאה מגלות וז"ש ושאבתם מים בששון שנקר' שואבות כמ"ש בתז"ח דף פ"ג ע"ג דשכינתא איהי בעיא לאשקיא מעולימין משואבי דאורייתא כו' ואמר בז"ח רות דף ס"ז ע"א ושתית מאשר ישאבון הנערים אינון כרובים. וזהו "ממעיני הישועה" שהן מבינה כמש"ש וצמית בתיאובתיך לינקא מרזא דעלמא עלאה באתערו דאינון כרובים ובגינהון איהי מתשקיא משקיו עלאה כו'. והעיקר בהוד דרגא דידה וכידוע בסוד שאול מרחובות הנהר:

מ"ט. ר"ל מ"ט כנישו בנו"ה:

בגין דהא שתי ערבות לא עבדין איבין ופירין. ר"ל נו"ה שהן שתי בדי ערבות אינן עבדין פירין כידוע ופירות שלהם הוא שבהן מתכנשין כל הזרע כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ג ע"א (ח"ב קכג, א) שוקין וכוליין כולהו תליין באתר חד דתמן אתכניש כל רבות וכל משחא דגופא כו' ומאן אינון נצח והוד. ובאדרא זוטא רף רצ"ו בתרין שוקין ומתאחדן בינייהו תרין כוליין ותרין ביעי דדכורא דכל משחא ורבות וחילא דדכורא דכל גופא בהו אתכנש דכל חיילין דנפיק מנהון נפקין ושריין כלא בפום אמה ובגין כך אקרי צבאות ואינון נצח והוד. ולכן נה"י כולם מדריגה אחת וסמוכין זה לזה בברכה כנ"ל שכלם דבר א' עושין, שנו"ה בהו מתכנשין לנחתא ביסוד ולכן נקראים על שם הנוקבא דכ"ז הוא ליתן לנוק' מה שאין כן בחג"ת שהן ג' דרגין דחד"ר. והן מתברכין בעצמם:

וז"ש **וכנישו דבנין לגבייהו אינון פרין ואיבין דלהון**. ר"ל לכן תליא בהו קיבוץ גליות שדרגא דלהון אינו אלא לקבץ כנ"ל:

ולא אתערו כנישו דבנהא לגבהא בר נביאים. שכל הנביאים כולם מתנבאים על קיבוץ גליות וכמ"ש קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו וכמ"ש כל הנביאים יתכנשון אליה ויבשרו לה על קיבוץ גליות כמ"ש דברו על לב ירושלים קראו אליה כו':

שתיתאה שמח תשמח רעים אהובים אתר דרעותא כו'... דלא אתעדון דא מן דא. כמ"ש מבועא דבירא דלא פסיק מן בירא לעלמין ושניהם נכללים בהיכל אחד והן רעים ושניהם נקראים **צדק** בשם אחד. רק שבו בתוספת יו"ד שהוא יו"ד זעירא פי אמה חסד דמתגלי שם טפה דיו"ד. והיא נקראת **צדקה** בה"א והן איש ואשה והוא ביו"ד והיא בה"א. ויו"ד דאיש באמצע וה"א דאשה בסופה כנ"ל וכן בצדיק וצדקה. וז"ש וצדיק וצדק כו'. ואומרים בו "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם" שהשמחה אשר שם הוא בנהר אשר יוצא מעדן להשקות את הגן שהוא יסוד וכמ"ש בפרשת ויקהל דף ר"י ע"ב (ח"ב רי, ב) "דא עדן עלאה כו' ידע לנקודה תתאה בחד צדיק דנפיק מניה נהר דרוי לי' כו' והאי נהר דנפיק מעדן לתתא רזא איהו לחכימין ברזא דכתיב והשביע בצחצחות נפשך ומלה דא אתפרש לעילא ותתא נשמתא דנפקת מההוא עלמא כו' וההוא נהר דנפיק מעדן כל אינון נשמתין בלבושי יקר יתבין על ההוא נהר כו' וכדין מתיישבין ורווין באינון צחות כו' וההוא נהר איהו תקונא דנשמתין לאתיישבא ולאתזנא ולאתהנאה מאינון צחות ונמשתין אתהנן על ההוא נהר ומתיישבין ביה ההוא נהר דלעילא אפיק נשמתין ופרחין מינה לגו גנתא האי נהר דלתתא בגו גנתא דארעא אתקין נשמתין לאתתקנא לאתמשכא באינון צחות כו' כגוונא דמיא מתיישב' נפשא לאתנהרא כו' ובגין דמתהנין נשמתין על ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן כו'", עי"ש. ומסיים "ברוך משמח חתן וכלה" שיסוד הוא חדוותא דחתל וכלה:

עד הכא שית ברכאן דכלה אתברכת מינייהו. כנ"ל ברזא דו"ק והן כסדר רק גבורה קודם לחסד כנ"ל והוא בסוד זהב וכסף בסוד המשכן כמש"ל דף קל"ח ע"ב (ח"ב קלח, ב) איהי תרומה ברזא דזהב דהא מתמן אתזנת בקדמיתא בגין דאיהי גבורה תתאה כו' עי"ש, וכן כאן בסוד הכלה שהוא ברזא דמשכנא כמש"ל ע"א ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים וכתיב התם שרפים עומדים כו' אלין קיימא בתיקונא דכלה וסחרן סחרנא דחופה למשרי בההוא חופה רוחא עלאה כגוונא דכלה לתתא כו' עי"ש. וכן כל תיקוני המשכן הוא ברזא כלה:

שביעאה איהו מקיים כלא ומהאי שביעאה כו'... למיהוי כלה שלימו דכלא. ר"ל זו הברכה נגד בינה שממנה הכל מתברכין והיא כלל עשר ספירות שהיא כוללת ג' ראשונות והיא כוללת ו' קצוות בינה בן י"ה. וז"ש "כליל עילא ותתא וע"ד כליל בהאי

יו"ד כו'" ומשם כל החדוה ממעיני הישועה ונביאים מבינה כרובים זהב ובהם השמחה מבינה ולכן עשרה מיני חדוה ובה כל עשר מאמרות דמעשה בראשית ויאמר אלהים אלהים חיים, אומנא דעלמא כידוע וכמ"ש בפרשת בראשית מאן אלהים אלהים חיים ולכן בערבות עשרה דברים צדק ומשפט וצדקה וגנזי חיים וגנזי שלום ונשמתן של צדיקים ורוחות ונשמות שעתידין להבראות וטל שעתיד הקב"ה להחיות בו מתים והן עשרה זיני חדוה האלו. ואמר זאת הברכה באחרונה דלא נחית נהירו דילה עד שהיא שלימה בכל ברכאן דבעלה כמ"ש בזוהר כמה פעמים ובהיכלות לקמן דף רנ"ו ע"ב וכד מתדבקן רוחא ברוחא כדין רוחא עלאה סתימאה שארי על האי רוחא דאמצעיתא ועד לא אתער לאתדבקא רוחא ברוחא רוחא עלאה לא שריא על האי רוחא וכו'. וזהו סוד ארך התיבה ורחבה ואח"כ קומתה, ברזא דב' השמות. ומסיים "משמח חתן עם הכלה" שהוא מלכא דשלמא דיליה וממנו הכל כנ"ל ולכן מסיים כאן "עם הכלה" כנ"ל דלא נחית עד שהן בזיווגא חד וזהו "עם הכלה". ובנוסחא דידן י"ב מיני שמחה ויש סמך בז"ח דף מ' ע"ד עי"ש:

זכאין אינון ישראל דאינון זכו לתתא כגוונא דלעילא כו'. וז"ש כאן דאינון שבע ברכאן דאתמסרו לה, ר"ל להאשה הישראלית:

[ליקוט]

סוד מ"ש בפרשת תרומה אהבה בד' רוחין הן ד' מוחין, **א"ב** הן חכמה בינה כידוע. והוא בסוד אלף בינה שהוא חו"ב, ואח"כ גמול דלים שהן יסוד ומלכות בסוד טפת הזרע דנפיק ממוחא. וזה הלימוד קודם למעשה. **וה' ה'** הן ב' מוחין דדעת ה' חסדים וה' גבורות, ואחד נפיק מחכמה ואחד נפיק מבינה ב' עטרין דגניזין בגווייהו כמ"ש באדרא זוטא. והן אותיות **אהבה**. (ועיין ביאור היכל ו' דבראשית ד"ה הני תריסר נהורין. המ"ל):

בשמע ובשכמל"ו י"ב תיבות שם של י"ב מלך מלך ימלוך שמע ו' דכורין בשכמל"ו ו' נוקבין ו' ההין והן המלכות נקנית בשלשים מעלות וכן בב' שמות שבפאות הידועים שהן מלכות דכתר דא"א כידוע. וה' אלהינו ה' י"ד אתוון הידועים, ואחד י"ג הן כ"ז אותיות שבתורה וכן שבמשכן י"ד אבנים שבחשן ואפוד, וי"ג דברים בנדבת המשכן. ומ"ש כ"ה זינין לפי שלא חשיב לאפוד שהן בחשן גם כן והן ביוסף הכוללם. וכ"כ (בזוהר) בפרשת וירא [ובז"ח רות] ה' אלהינו ה' י"ד כו', וכ' שם מן שם יה"ו יוצא כ"ב אותיות, וה' אותיות מנצפך שהן כ"ז והוא מן הוי"ה פשוטה כ"ב מן יה"ו דכורא, וה' מה"א אחרונה נוקבא, ולכן גם כן כפולים בא"ב והן גבורות אבל כ"ב הן חסדים כידוע והן סוד אתה והן ה' נגד

ה' שהן מה' מוצאות. ומש"ש בזוהר הוי"ה מליאה טעות סופר הוא וצ"ל הוי"ה פשוטה, וכ"ה בהרבה מקומות בזוהר ותיקונים:

דף קפ.

דאתוון חקיקין [גו] נקודה טהירין. שהנקודות הוא מאוירא בהיר הוא בשחקים וזהו טהירין. ואותיות מבוצינא גליפין, ואותיות ונקודות הן גופא ורוחא כמ"ש בז"ח ש"ה. וכל ענין רוחא הוא טהירו וגופא חקיקא בסוד גליף גליפו בטהירו כו'. ולכן נקראו הרוחות ושידין טהירין שהן רוחות בלא גופות:

לעילא אינון בריבועא כו'. ובפרשת תרומה כתב להיפך בסוד אפרסמון וצ"ל כאן לעילא בחכמה בסוד הבן בחכמה לתתא בבינה עצמה. (א"ה. עי' בתיקונים קל"ג ע"ב בד"ה מבועא דמיא כתב שם הגר"א כי לעילא אינון בריבועא היינו בסוד אימא עלאה הדבוקה בחכמה במילוי יו"ד ו"ד והן סמ"ך ומ"ם והוא עיגולא גו ריבועא סמ"ך תוך המ"ם, ונכלל העיגול בתוך הריבועא. וז"ש בספר הבהיר עגולא בגו רבועא רהיט והוא השמים גלגל המזלות בגו נדנם(?) ריבועא אבל לתתא בחכמה תתאה מלכות דהיא דיוקנא דנקודה עלאה אינון בעיגולא שהיא ה' שהיא ד' על ו' והוא מ"ם וסמ"ך והוא ריבועא בגו עיגולא לא רהיט והוא יסוד הארץ שהיא ריבועא והיא בגו עיגולא לכן לעולם עומדת שהן נכללין בתוך עיגולא מ"ם במילואו. כי מילואו מ"ם סתומה ריבועא נכלל בפשוטו מ"ם פתוחה עיגולא, וז"ש לתתא אינון בעיגולא. וז"ש לעיל ואע"ג דאת ס' כו' היינו מ"ש בפרשת תרומה סמך ומ"ם דאפרסמון מ"מ בגו נקודי טהירין הכל הוא ברזא דמ"ם):

אינון תשעה אינון תמניא. שהן ג' לכל צד בצורת מ"ם והם ח' והם ט' בצירוף נקודה האמצעית:

וע"ד אתפשטותא לארבע סטרין תלת כו'. ששרשן הן מתלת נקודין של היו"ד:

ואלין אקרין רתיכא דילה ולא קיימין כו'. ע' בסתרי אותיות בזהר חדש דף ה' ע"ב:

בר ברזא דתשע נקודין כו'. שהן מתפשטין מאלו ובהון אקרון בשמן כמ"ש שם ובסוף המאמר דשם דף ט' ע"ב בסופו:

ואפיק נהורין תמניא ואינון תמניא כו'. והן תמניא קיימין מאת יו"ד כמ"ש בסתרי אותיות שם דף ה' ע"ב וכדין נהרין מגווה תמניא אחרנין וכולהו קיימין ברזא דאת יו"ד כו':

ואתוון תשעה כו' ואינון צרופים דשמא קדישא ברזא כו'. שהן תמניא נהורין פעמים תשעה אתוון ח' פעמים ט' הוא ע"ב. בצירופא דאתוון דשמא קדישא הוא ט' אותיות

בצירוף ב' שמות אדנ"י אלהים כמ"ש בפרשת פקודי דף ר"ס ע"ב (ח"ב רס, ב) ושמא דא כליל כל שמהן **אאלד"הניים** כו' מצטרפין אתוון כו' וז"ש למטה ואתוון תשעה כו':
דנפקי מרזא דתלת גווני כו'. ר"ל מחג"ת ג"פ ע"ב. והכל מרזא דאת יו"ד שהוא תלת נקודין שלכן כל צירופו בתלת אתוון כל שם ושם כמ"ש למטה וע"ד אתוון בצירופייהו תלת תלת כו' כמה דאתמר:
ואינון תריסר כו'. שהן תלת לכל סטר שאינן מתחברים התלת עם התלת והם ד"פ תלת:
ומהכא נחתין כו' לשית סטרין. לכל הו"ק י"ב שכל א' וא' י"ב בוסמין עלאין וכמ"ש לקמן ע"ב רזא תליתאה את ו' כו' דהאי את קיימא על י"ב רתיכין:
וע"ד לא אסתלק בסליקו כו'. ר"ל לכך הוא בצירוף הכל בתלת תלת והסילוק בשם ע"ב הוא מלכות דסליקו באבהן עשר בכ"א כמ"ש בפרשת תרומה וסליקו דילה ברזא דחכמה ולכן הוא בתלת כמ"ש כאן וזהו המלכות בשלשים מעלות שיר למעלות ל' מעלות שהוא באבהן עשר בכ"א כמ"ש לקמן ובס"א וכל נקודה קיימא ברזא דעשר גוון כו':
רזא תניינא כו' מרזא דבוצינא כד אתכניש כו'. כמ"ש בסתרי אותיות שם (זהר חדש ד, א) "האי איתי ליה חמש רתיכין דנפקו מגו ההוא נהורא דבוצינא כד סלקא לאתרה ואתכנישת לבתר דעבדת משחתא". וזהו באור חוזר שהיא נוקבא וכן אמר בספרא דצניעותא פ"א אתיחיד יו"ד בלחודוי ובתר כן סליק בדרגוי לעילא לעילא כו' ואתנהירת אימא כו':
כד אתפשטו תרין אתעבידו תלת חד כו'. ר"ל שה"א נפיק מאתפשטותא דיו"ד כנ"ל וכמ"ש בריש פרשת בראשית, ויו"ד בו ג' נקודין ב' ברוחבא וא' באורכא כנ"ל, ואתפשטו ונעשו מן ב' הנ"ל ג', ומן א' הנ"ל ב', והוא שיעורא דדלי"ת מן הה"א והוא ה"א סמכין דילה. וז"ש **ואתעביד חד היכלא**:
[ליקוט]
היו"ד ט' סמכין ברבוע בצורת מ"ם סתומה והן ג' נקודין לכל צד והן ח' נקודין ועם נקודה האמצעית גוף היוד הן ט' וז"ש הן ח' והן ט' ואלין סמכין דנפקין מגו בוצינא והן סמכין תחת היו"ד ותמניא אחרנין מגו יו"ד והן קיימין דיו"ד שהן ט' עם היו"ד גם כן והן שנקר' א"ס והראשונים הן רתיכין לאלו הט' ואלו הח' נצטרפו עם ט' אותיות ונכללין בכ"א והן ח' פעמים ט' שהן ע"ב, וגוף היו"ד הוא בג' נקודין ונכלל בכל ע"ב והוא שם ע"ב בג' אותיות כל שם, וכן הם י"ב נקודין ג' לכל סטר כמו שמצוייר סביב המ"ם בפרשת פנחס אלא ששם מצוייר גפ"ג והן מתפשטין בו"ק הן גם כן ע"ב:

אמר **דאתוון חקיקין גו נקודי טהירין** שאותיות הן מבוצינא והן סוד גליפו דבוצינא ונוקדי הן סוד אוירא ששם הוא אור וזהו טהירו וז"ש בתחלת הזוהר בריש הורמנותא גליף גליפו בטהירו עלאה וגליף גליפו הוא גלגלתא כמ"ש באדרא רבא י"ג עיבר גליפין ושם בוצינא דקרדינותא. בטהירו עלאה באויר עליון שאינו נתפס ברישא דלא אתידע בז"ת דחכמה דרדל"א שהוא ראשית שנקרא שירותא ושם ראשית המחשבה לאין סוף:

(מצאתי מוקף בהעתק אחר וז"ל: אמר **לעילא אינון בריבועא לתתא אינון בעיגולא** ר"ל בז"ת של אבא שהוא יו"ד ו"ק ומלכות ו"ק הוא בסוד נקודות וד' בסוד אותיות וזהו היכלא ליו"ד):

[**ע"כ ליקוט**]

דף קפ:

ואלין לא קיימו כו'. והענין כי בין בקדושה ובין בסט"א אית ימינא ושמאלא, דו"נ. והן בג' עולמות בי"ע למעלה שניהם טובים. ובעשיה מדור הקליפות שניהם רעים. כי ימינא הוא חנף ומרע שמראה טוב לב"א ושמאלא בעל מחלוקת איש לשון בל כו' והן אותיות **ח"ק** ומספרם גיהנם והן דכר ונוקבא דגיהנם. וביצירה עץ הדעת טוב ורע, מטה ונחש, ושם ב' אתוון **ט"ר**. אבל בבריאה כולו טוב והוא בנשמתא כי אין בה חטא לעולם כי היא מסתלקת קודם החטא ושם ב' אתוון **י"ש**, או"ר ומנח"ה. **וח"ק** הוא סיומא **דיצחק** סוספיתא כו' מ"מ ח' הוא שכינו של ט' כי שניהם בימינא. וזהו סוד **ח"ט** שממשיך הקדושה אצלה בצירוף כי טוב העץ להשכיל כו'. וכן רי"ש שכינו של קו"ף אבל הן **ק"ר** אין בהם הולדה כי שניהם רע לכן צריכין לשי"ן דלעילא כל שקר שאין אמת בתחלתו כו'. והן שקרא דמרגלים ומחלוקת בשמאלא כי אף שאין אחיזה שם מכל מקום למטה יש להם קצת אחיזה בשמאלא שהוא השי"ן ואינו יכול להפוך אותה לרע רק שממנה נבנית השקרא שלהן אח"כ. ולכן הזהיר ה' יתברך על עץ הדעת טוב ורע ואילו המתין עד שבת היה מתברר הטוב שאז בפרוח רשעים כו' להשמדם כו'. והנה קרח לקח כל השלשה אותיות ומשה רבינו ע"ה לקח הט' ותרא אותו כי טוב, ולכן לא אתיישב בהדי ורצה הטוב להמתיק הרע כמו שניתן באדם טוב ורע, יצר טוב ויצר הרע, להמתיקו וילך משה אל כו', אבל לא היה יכול מפני **ח"ק**, עד שפערה שאול פיה לבלי ח"ק וירד שאול למקומו ונתברר הטוב.

וכן התורה כי לקח טוב כו' משה אמת כו'.

וכן הוא באדם בסוד מל"ך ג' דרגין אמ"ש, שהן נגד ג' עולמות למטה תחת היותרת הכבד והטחול דו"נ רעים שניהם כעס ושחוק הכסיל. ובלב ב' בתי לבא טוב ורע ב' יצרין.

ובמוחא ב' מוחין שניהם טובים.
וכן הוא בנר"נ. נפש כי תחטא, כי תאוה נפשך. ורוח ב' דרגין מי יודע כו'. ונשמת חיים. וחיבורן באלב"ם **ח"ק ט"ר י"ש**. וט"ר הוא חיים ומות וכמ"ש את החיים ואת הטוב כו' ולכן ביום אכלך כו'. וט' אתרא דחיים לוז והוא בסטרא דרוח. וח"ק הוא בגיהנ"ם שניהם רעים, תלגא ואשא, ששה חדשים כו' כנגד ימות החמה והגשמים כ"א בדרגיה והוא בסטרא דנפש. והנשמה עולה למעלה להנחיל אוהבי י"ש:

דף קפא.

ובספרא דאדם קדמאה כו' וכן שיעורא דילה כג"ד. (**א"ה**. עיין בתיקונים ל"ט ע"ב בד"ה ג"ט. כי כשתמתח יו"ד בג' נקודין קוצא וגזעא ושבילא, תחת יו"ד א' הוא שיעורא דוא"ו):

דף קפד:

ירושלים באמצעיתא כו' בתרין נקודין אתפרשת כו' חד דילה וחד דעלמא דאתי כו' נקודה דילה כו' ירושלים כו' נקודה דנטלא מאימא עלאה טמירא איהי ג"ע דארעא כו'. [ביארו הגר"א ז"ל בתיקונים נ"ב ב' בד"ה תתן להם כי שתי הנקודות הם במלכות דעשיה. וגן עדן הוא יסוד דבינה דידה. וציון הוא יסוד דנוקבא דידה. עי"ש. המסדר.]:

דף קפז:

רעיא מהימנא. פקודא ליתן כו'. שייך לעיל בתר שפי' מנורה מג' דברים שנתקשה משה ועכשיו מפרש פקודין דשקלים וחדש שנתקשה בהן כנ"ל ששקלים אמצעי וחדש שימושא:
כגון חצי כו'. והענין מחצית ו', השקל י', כמש"ו:
אבנא למשקל כו' דא יו"ד כו' עשרים. שהיא אבן שתיה רועה אבן ישראל, ו' י', קוב"ה וכנ"י כנ"ל. וענין חצי ההי"ן דהין י"ב לוגין, ו' קצוות דעמודא דאמצעיתא, ו"ק דנוקבא. חצי ההין עמודא דאמצעיתא. וזה בבחינת ו"ק. ובבחינת עשר ספירות שקל עשרים גרה עמודא דאמצעיתא וכנ"י כמ"ש עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, ור"ל הכ"ף כ', דב' פעמים עשרה כ', גרה וכ"ה בת"ת ויסוד ו"ו שבשם לכך נקרא מחצית ו' אחד דא' שבאמצע הוא"ו הוא בינה אלף בינה כידוע. ו"ו הנ"ל הן י"ב מזלות של הרקיע והא' שבאמצע הוא התנין המלך כמ"ש בספר יצירה והן לעולם ו' מזלות למעלה מהארץ ו' למטה שהארץ באמצע בין ת"ת ויסוד כנ"ל:
העשיר כו'. דת"ת תמיד עשיר ואף בגלות אסתלק בבינה. ויסוד נקרא דל בגלות כידוע:
ממחצית כו'. עשרה גרה:
איהי כלה כו'. ר"ל רמו כלה דצריכה קידושין וזה ע"פ ב"ד שאומרין מקודש:

דף קפח.

דיאותו לאורה. שאור הוא בחסד דתמן ברכה דברכות כהנים כידוע לפיכך מברך עליה שתחלה שמאלו תחת לראשי ואח"כ וימינו תחבקני:

ובמי כו'. ר"ל ואח"כ יחוד בת"ת ולכך אומר עטרת תפארת:

דף קצז:

[א"ה.

את כל עדת בני ישראל אלין אינון תריסר משריין עלאין קדישין כו'. בתי' פ"ז ע"ב בד"ה משום כוס ישועות כתב הגר"א וז"ל: ר"ל דהן בני ישראל י"ב שבטים בני ישראל דלעילא.

דהא מטרוניתא כו' באינון בתולתין כו'. הן י"ב בקר שתחת הים והים עליהם משלים לי"ג. והיא רעיתי בין הבנות, עולימתין דילה והיא ביניהם, ובה אשתלם חושבנא די"ג מכילן. עי"ש ובהיכלות פקודי רנ"ד ע"א ד"ה אבל תרין אינון כו' מה שכתב באורך בזה.]

דף ר.

[א"ה.

ספר זכרון. ביארו הגר"א ז"ל בתיקונים נ"ה ע"א בד"ה וראיתיה. כי הם יסוד ומלכות כחדא. כי ע"י המלכות שהיא מראה באתגלייא אז וראיתיה לזכור ברית עולם. דע"י שרואה אדם את אשתו מקושטת מתעורר בריתו והוא הזכרון שזוכר בריתו שהוא היסוד דהתעוררות הוא על ידי זכרון הברית, וזהו ספר זכרון שעל ידי הספר מראה באתגלייא הנ"ל, מתעורר הזכרון יסוד].

דף רטו.

פתח ר"ש ואמר ויהושע בן נון כו' כד קיימא עלמא דאתי כו'. דעשר אמירן הן בה כידוע אלהים דמעשה בראשית והוא מסטרא דחכמה דבה יו"ד של ה"א וה"א עצמה, והוא חמשה עשר, והוא דירתא סיהרא לה ונעשית ה' בשלימו בין העשור כמש"ו:

ואמר **ו"ה איהו כד קיימא כו'**. שר"ל וכן כד היא אשתלימת מבעלה היא ברזא דו"ה והוא שם הוי"ה בשלימו וב' ההי"ן הן א' ברזא דלעילא וא' למיהב מזונא לתתא כמש"ו. וזהו סוד נו"ן ב' נוני"ן הם ב' ההי"ן דאשתלימו מיו"ד ו' באמצעיתא ו' הרי הוי"ה שלימה ויו"ד וא"ו הן כוללין ב' ההי"ן שלכן ב' ההי"ן אשתלימו מיו"ד וכן ו' בין ב' ההי"ן וכמש"ו **דאיהי י' אתפשט ואפיק רוח כו' ההוא רוחא אתפשט כו'** וזהו ו' דכליל למעלה ולמטה ישראל ויעקב כנזכר בריש פרשת תרומה ור"ל שזהו רוח חכמה רוח של חכמה:

דף רכו.

וכדין דא נהירו דמחשבה דלא כו'. (א"ה. ביאור זה המאמר בפרשת נח דף ס"ה ע"א, עי"ש.):

דף רלח.

ויביאו את המשכן אל משה אלין אינון ד' חיוון כד סלקין כו'. הובא בבאוה"ג ריש היכל ו' דבראשית, עי"ש. (ש"ל).:

דף רמה.

*** מגוף כי"ק ז"ל. ועיין מ"ש בהערתי ריש היכלות דבראשית. וזאת למודעי. שכל לשון הזוהר שבבאור הגר"א הוא על פי ד"א. ובדפוסים אחרים נ"א. ש"ל.**

היכלא קדמאה שירותא גו מהימנותא כו'. ר"ל היכל ראשון והוא דרגא דיסוד כמ"ש דף רנ"ח ובפרשת בראשית דף מ"ה יוסף הצדיק עמודא דעלמא נטיל היכלא דספיר רוחא דאקרי לבנת הספיר כו', והוא יסוד עם עטרת היסוד כמש"ל, והוא יסוד ומלכות של עשר ספירות הפרצוף. אבל מלכות (פרצוף) פרטי, כי בכל עולם יש מלכות פרטי כידוע והוא ארץ של אותו עולם כמ"ש אתהלך לפני ה' בארצות החיים. וכן הוא בכל עולם שמים וארץ; שמים מדור המלאכים וארץ למדור הצדיקים, והן ז' מדורין כמש"ש דף מ' ע"א "כגוונא דא אית לארץ עלאה ז' מדורין אינון כו' שבעה מדורין אינון לעילא והא ארץ עילאה אחידת לון וכולהו קיימין בה כו'", ושם ע"ב "כדין הוא לארץ דלתתא בז' מדורין וכלהו כגוונא דלעילא ובכלהו אית זינין כחיזו בני נשא וכולהו מודין ומשבחין לקב"ה ולית מאן דידע יקרי' כאילין דאינון במדורא עלאה כו' לא קיימא בקיומי' אלא בגיניהון דצדיקיא דאינון גופין קדישין כגוונא דלעילא כו' לא קיימא אלא לגופיהון דצדיקיא למהוי כלא חד דא כגוונא דא כו'".

ור"ל לתתא בעוה"ז ז' מדורין הן בארץ והן ז' ארצות ועלאה הוא תבל שלא נברא אלא בשביל הצדיקים (שנאמר כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל) וכן הוא בכל עולם, והן ז' ארצות שחשיב שם דף ל"ט ומ' "ד"א ואת הארץ כדקאמרן לאסגאה ארעא דלתתא דאיהי כו'", עיי"ש עד "כגוונא דא אית לארץ עילאה ז' מדורין כו'". והענין כי תהו ובהו כו' הן ד' יסודין של הארץ כמ"ש בז"ח פרשת בראשית עי"ש, והן חג"ת ג' יסודין, ובינה או מלכות יסוד הד' כידוע בסוד המרכבה. וז' המדורין הן כסדר ז' ההיכלות: ארץ יסוד ומלכות, ושם תהום כידוע בסוד תהום שהוא ביסוד דנוקבא ושם מ"נ.אדמה גיא הם נו"ה והן פני תהום, רגליה יורדות כו' שהוא אותיות תהום כמ"ש בתיקונים ובז"ח.נשי' הוא ת"ת והוא תהו. וזהו סוד גיד הנשה של יעקב ולפי שהוא בנוקבא לפיכך מקום השכחה מה שאין כן בדכורא שם מקום התורה וזהו סוד (ע"ז ט, א) ב' אלפים תהו, ב' אלפים תורה, ב' אלפים ימות המשיח, שהן ג' דרגין מלכות ז"א בינה כידוע.ציה הוא גבורה, חשך כידוע, והוא על פני תהום כי גבורה הוא ע"פ מלכות כידוע [והוא ע"פ שהן נו"ה כי סדר

היכלות גבורה על נו"ה וכן כאן נשי' למעלה וארקא חשיב למטה חג"ת כסדר אבל ת"ת עולה למעלה מחסד. וכן בקרא תהו ובהו וחשך כסדר מלמעלה למטה, ג"ר, על פני תהום ג' האחרונים, ורוח אלהים מדור העליון שכולל ג"ר, ורוח כו' הוא רוח העליון על פני הוא רוח מרוח, מים הוא מים מרוח, ה' של "המים" הוא תהום העליון שם אש ממים והוא ד' דרגין שכולל העליון וששה מדורין בסוד ד' רגלין ו' דרגין]. ומשם המים יורדין בסוד גבורות גשמים.בהו הוא חסד כמ"ש בתז"ח ומסטרא דימינא, ובהו בו הוא, ואמר שם דעולם חסד יבנה דמסטרא דחסד אתחבר עמה דכורא, לא תהו בראה לשבת יצרה עי"ש, ולזה אמר שם דלא אתנשי.תבל הוא בינה כולל ג"ר והוא הארץ שלנו שמתוקן לצדיקים וכנ"ל:

וכן ברקיעין ערבות ששם נשמות של צדיקים וכאן תהום עליון בסוד בינה כידוע והן ב' תהומות, תהום אל תהום קורא לתהום עילאה אמר חשור מימיך מ"ד כידוע, ולתתהום תתאה אומר אבע מימיך מ"נ, וזהו מרחפת על פני המים הם המים שבתבל, תהום העליון לרוקע הארץ על המים. והארץ הזאת היא בינה והמים שעלי' שנאמר יקוו המים אל מקום אחד ולמקוה המים קרא ימים הוא חכמה כידוע והוא מים מרוח. ורוח אלהים מרחפת על פני המים הוא כתר שהוא רוח כמ"ש בספר יצירה (פרק א). ויקרא אלהים ליבשה ארץ הוא בינה מעמד ב"א והוא על המים, תהום עליון כידוע. וכ"ה בכל עולם מלכות הפרטי ארץ וע"ס עד עטרת היסוד של אותו העולם הן ז' היכלין שהן עשר ספירות גם כן כמ"ש לקמן בעה"י:

והאי איהו שירותא לרזא דמהימנותא. ר"ל התחלת דרגין דקדושה של אמונות ישראל, שאח"ז סט' דמסאבא לתתא, אבל כאן התחלת היכלין דקדושה:

ובדרגין דחיזו דמהימנותא לנביאי קשוט. ר"ל כאן התחלת המראה לנביאים. ואף שהנביא ראה גם כן בסטרא אחרא כמ"ש "וארא והנה רוח סערה ענן גדול ואש כו'", וכן באליהו "והנה רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לא ברוח ה' ואחר הרוח רעש לא ברעש ה' ואחר הרעש אש לא באש ה'" שהן ג' קליפות, שני ערלה, שהן קודמין לפרי מצדינו, והן ג' קליפות ערלה שחופפין על הברית מילה ופריעה ואטיפו דדמא, והן גם כן אותן שראה יחזקאל כי ענן גדול הוא רעש שהן הרעמים ביום הענן, והן תהו ובהו וחושך. ורביעי הוא ורוח אלהים כו' שהוא קול דממה, שהוא נוגה סביב שבתוכה ה' והיא רבעי, קדש הלולים, והוא צריך פדיה להכניסו לקדושה והן קליפין דאגוז כמ"ש אל גנת אגוז ירדתי, שמקודם צריך לתבר הקליפין ולעבור בהם, ולזה אמר ובדרגין דחיזו דמהימנותא, ר"ל התחלת מראה הקדושה:

והוו חמאן מגו דא אספקלריא דאינה מאירה כו'. ר"ל מתוך אותן היכלות האלו. ור"ל אע"ג דנבואתן של הנביאים הוא מתוך הדכורא ורוה"ק הוא מתוך הנוקבא מכל מקום אינם רואים רק על ידי הנוקבא כמ"ש (יבמות מט, ב) כל הנביאים ראו מתוך אספקלריא שאינה כו' והוא מתוך הנוקבא כמ"ש כמה פעמים בזוהר ותיקונים. ולקמן דף רמ"ז ורמ"ח "מאתר דא ינקי כל אינון מאריהון דחכמתא דקיימין למנדע במראה או ברזא דחלמא בגין דנביאים ינקי מלעילא ואלין מארי דחלמא או דמראה ינקי מהכא וכד מתחברא אתרא דא באתרא דלעילא בקשורא חדא כו'", עי"ש עד "דלא הוו חמאן נביאים בר על ידא דדרגא אחרא תתאה כו'", עי"ש. ואלו היכלין הן דנוקבא כמש"ל "לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו כו', לחזות בנועם ה' באינון ז' רקיעים לעילא, ולבקר בהיכלו באינון ז' רקיעים דלתתא, ואלין קיימין אלין לקבל אלין כו' אינון תתאין אינון היכלין לאינון רקיעין עלאין לאתאחדא דא בדא ולאתקשרא דא בדא כמה דאוקימנא באינון היכלין דקאמרן". ר"ל בפרשת בראשית. "ואע"ג דאוקימנא כו'". ורקיעין עלאין הן עשר ספירות של דכורא שהן ז' רקיעין כנ"ל ג"ר נכללין ברקיע א' ויסוד ומלכות עטרת היסוד ברקיע א' והן מתקשרין באלו שבעה היכלין. ואייתן של נביאים ברקיעין עלאין על ידי אותן היכלין בהתלבשות המראה באלין היכלין מה שאין כן במשה כמו שאבאר לקמן אי"ה:

תחלת דבר ה' בהושע כו'. ר"ל התחלת הדבור עמו היה מתוך היכל זה. אע"ג דדרגא דנביאים מתוך היכל ב' וג' מכל מקום התחלתן מזה ולכן אמר לו קח לך כמש"ו ולכן נאמר תחלת דבר ה' בהושע ולא אצל נביא אחר שלא נכתב זה אלא משום שבתחלת דבורו כשהגיע אל זה המקום אמר לו ה' קח לך אשת כו' לפי שהלכו אחרי ישראל בימיו כמש"ו וזהו תירוץ על קושית הגמרא (פסחים פ"ז א', ב"ב י"ד ב') תחלת דבר ה' בהושע וכי בהושע דבר תחלה והלא ממשה ועד הושע כמה נביאים כו':

שירותא דכל דרגין. ר"ל התחלת דרגא דקדושה מתתא לעילא וסופ' מלעילא לתתא ואחרי' מצולות ים סטרא דמסאבא:

וז"ש **ובגין דהושע חמא מן שירותא דא סופא דכל דרגין ואצטרך לנטלא האי אשת זנונים בגין דישראל אתאחדו ואתמשכו מתמן לתתא**. ר"ל משם מתוך ההיכל הזה נתמשכו לתתא שתחתי' ס"א כנ"ל:

לגבי ההוא אתר דאקרי אשת זנונים בגין דשבקו ולא אתדבקו בהאי אשת חיל. שהן היכלין דקדושה והלכו אחר היכלין דסט"א שהן תאוות עוה"ז וע"ז שנמשלה לזונה בפתויי' כמ"ש במשלי ובזוהר פרשת בראשית דף ל"ח ע"ב (ח"א לח, ב) "ואלין אינון

צדיקיא דלא אחלפו יקרא כו'", עיי"ש עד "מנכריה אמריה החליקה". והן כל היכלין דסטרא דמסאבא כמ"ש לקמן רס"ו ורס"ז דהכא קיימין כל אינון נשיקין בישין ותיאובתין בישין וכל עדונין דגופא דהאי עלמא די באינון עדונין אתתריך ב"נ מהאי עלמא ומעלמא דאתי ועל האי היכל' כתיב כי נפת תטפנה שפתי זרה, בהאי היכלא קיימא חד רוחא דאיהו ממנא על כל אלין דלתתא ואיהו כללא על כל שאר רוחין האי היכלא מתקשטא בקשוטא דשפירו על כל אינון היכלין. ר"ל לפי שהוא היכל ששי, גופא דסט"א, כלל כל היכלין וכל היכלין הן של הזונה וכאן הוא כלל וכאן הוא הרצון והתשוקה אל סט"א ר"ל. "בהיכל' דא מתלכדי רגלייהו דטפשאי על האי היכלא כתיב אל תחמוד כו' וכדין אתקריבו רגלוי להאי היכלא דאיהו כללא דכלהו תתאין כדין והנה אשה לקראתו שית זונה ונצורת לב כו'". וז"ש כאן **וחמי תמן כל אינון היכלין דאינון כו'**:

כגוונא דעביד נח כו'. כמ"ש בזוהר דלא אעל באינון היכלין לאתפתא אבתרייהו ח"ו אלא למבדק בחובא דאדה"ר שסחטה חוה ענבים כמ"ש גפן הי' שאין דבר שמביא כו'. והוא היכלא שביעאה דמסאבא, ונח לא יכול לעמוד בו כמש"ל דף רס"ז ע"ב (ח"ב רסז, ב) "היכלא שביעאה דא הוא היכלא דשמרי דחמרא לאתרוואה ביה כד"א ויישת מן היין וישכר ויתגל כו'" כמ"ש ענבימו ענבי ראש אשכלות מרורות למו חמת תנינים יינם כו', ולכן ירא הושע לכנוס בו עד שהרשה לו הקב"ה:

וכתיב וילך ויקח את גמר בת דבלים למנדע כו'. כמ"ש בגמרא (פסחים פו, א) גמר שהכל גומרים בה, והוא כמש"ל דף רס"ג ע"א (ח"ב רסג, א) כתיב מי גבר יחי' ולא יראה מות ימלט נפשו וגו' מאן הוא ב"נ בעלמא דאתברי דלא יחמי מותי' ההוא דכל עלמא אתמשכן אבתרי' כו' עי"ש. בת דבלים אמר רב דבה רעה בת דבה רעה, בת הנחש הקדמוני שדבר לשה"ר על הבורא וכן היצה"ר וכל כת דיליה כידוע. ושמואל אמר שמתוקה בפי הכל כדבילה כמש"ל כי נפת תטפנה שפתי זרה כו'. ור"י אמר שהכל דשין בה כדבילה כנ"ל וכמ"ש כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא:

ועל דא חמא מגו היכלא דא שירותא כו'. כנ"ל תחלת וחזא גם כן בשירותא דהיכלין דמסאבא וזהו ענין של ילדי זנונים שני בנים ובת אחת. כי בהיכלא דקדושה בהיכל הא' אמר בפרשת בראשית אית רוח דאקרי ספירא כספירו דאבן טבא, נציץ לתרין סטרין. ואמר לקמן היכלא קדמאה יוצר אור ובורא חושך כו' נציץ לתרין סטרין. ואמר בפרשת בראשית דא הוא לימינא לשמאלא אית רוחא דאקרי לבנה ודא אתכליל כו'. ואמר לקמן דף רמ"ו ע"א (ח"ב רמו, א) דרוחא דאקרי ספירא הוא דכורא ובו אתכלילו נשמתין דכורין, ולבנה נוקבא ובה נכללו נשמתין נוקבין לפי שהיכל הזה נכלל מיסוד

ועטרת כמש"ל, ורוחא דכורא מתנוצץ לתרין רוחין הרי ב' דכורין ונוקבא אחת. והן נגד ג' גווני הקשת שהן ג' אבהן שנכללין ביסוד כמ"ש בכ"מ וידוע שיצחק הוא סטרא דנוקבא וכן כאן אמר לשמאלא רוחא לבנה נוקבא, וכן כל סטרא דשמאלא נוקבא, והן ב' בנים ובת אחת:

והענין כי ביסוד יש ב' צנורות מימין ומשמאל. וזהו נציץ לתרין סטרין. ונגד עטרת היסוד לבנה וכמ"ש למטה. ולפי שבעטרת כלולים ב' הצינורות בנקב א' ואין שם ב' נקבים לפיכך נכלל בא' וכמ"ש למטה (וזהו סוד גדול בדברי רז"ל בסימני איילנות שאין לה שפולי מעיים (כתובות יא, א) ונקראת איילנות דוכרניתא (יבמות פ, ב) כו' ומ"מ בלשון נקבה בסוד איל ואילת כי אין לה רק בחי' דכורא שבנוקבא והבן). וידוע שזה לעומת זה עשה האלהים והן ילדי זנונים הנ"ל. והראשון קרא יזרעאל כי מצינור הימין הולך הזרע כידוע וזהו ושברתי קשת ישראל בעמק יזרעאל שם הקשת. והשני לא עמי כי מיסוד יצאו כל צבאות ה', עם ישראל. ואח"כ במקום אשר יאמר להם לא עמי יאמר להם בני אל חי שהוא יסוד שיחזרו ישראל לקדושה והן ג' דרגין קנאה ותאוה וכבוד שמוציאין מן העולם שהן נפש רחבה שהוא תאוה תלוי בנפש, וקנאה וכבוד ברוח גבוה, ועין רעה שכולם ברוח. ורוח דכורא סוד הספיר ונפש נקבה סוד לבנה. ואחר שיחזרו לקדושה אמרו לאחיכם עמי כו' וארשתיך ג' פעמים בג' קדושין שהאשה נקנית כמ"ש ברעיא מהימנא וכנ"ל:

היכלא דא כו' דקיימא בנהירו. לפי שבמדורין אמר בפרשת בראשית דף מ' ע"א (ח"א מ, א) "מדורא קדמאה לתתא הוא אתר בי חשיך דלא נהיר כו'" אמר כאן מדורא דקיימא בנהירו:

לאתערט' בדרגוי. ר"ל בהיכלין שלמעלה. ומפרש ואזיל **באינון דרגין דכתיב כו'**:

דכתיב ויראו את אלהי ישראל. הם אלו היכלין כמש"ל:

טהריא"ל שמי'. (והוא ממונה גם כן על התפלה כמש"ו להכניסה אם היא כדקא יאות. וז"ש רז"ל צריך לטהר לבו קודם התפלה כדי שהמלאך טהריא"ל יכניסה למעלה. וכן הוא ממונה להכניס הנשמות ותפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה שנאמר על לא חמס בכפי כו' ויכניסה המלאך הנ"ל למקום הנ"ל כמש"ל והבן. וז"ש מי יעלה בהר ה' שהוא תפוח הנ"ל, נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי כו', וכן על הנפשות כנ"ל, אבל ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע). וכן במדור הראשון (ח"א מ, א) עי"ש ועל ההוא אתר כו':

קיימא ההוא ממנא בההוא סטרא. ר"ל בסטרא דקדושה לפי שיש א' בהיכלא הראשון של היכלין דמסאבא עומד כנגדו לקבל ההיא נשמה שנדחית מכאן כמש"ל האי ממנא

קיימא בסטרא דא אי זכאת כו' אי לא זכאת האי ממנא אחרא דקיימא בסטר אחרא זמין כו' כגוונא דא ההוא ממנא קדישא כו', ולקמן דף רס"ג ע"א (ח"ב רסג, א) "היכלא קדמאה שירותא דסטרא דיצה"ר כו' בהאי היכלא קיימא חד ממנא ודומה שמי' והאי איהו קיימא לעילא ותתא, דא איהו אחיד בנשמתא כד אתדחייא מהיכלא קדישא על ידי דההוא ממנא טהריא"ל והאי איהו קאים לגבי' ההוא תרעא דההוא סטרא קדישא כו': **וכלהו מארי דעיינין**. [וכלהו נקראין על שם ממנא דעלייהו כידוע וזהו סוד טהור עינים], ר"ל המשגיחין על העולם. כמש"ל דף רנ"א ע"ב (ח"ב רנא, ב) מארי דעיינין דעבדי חושבנא כו', ושם בהיכל רביעי ב"ד של מעלה וכאן בפתח הזה הוא פתח של מלכות שנקרא פתח עינים כאן הוא ב"ד של מטה, וכן באופנים שהן בארץ מלכות הן מליאות עינים סביב וכן בסטרא דמסאבא מלאך המות מלא עינים והוא בהיכל הד' כמש"ל דף רס"ו ע"א (ח"ב רסו, א) ואלין מתערי להההוא חויא כו' עי"ש, והוא נגד סטרא דגבורה. וכן בארצות. ציה אתר דמלאך המות והוא דרגא דגבורה כמ"ש לעיל ועיני ה' המה ז' כמ"ש שבעה אלה עיני ה' המה משוטטות כו' וכמ"ש בפרשת בראשית דף מ"ג ע"ב (ח"א מג, ב) בגין דאית שבעה עיני ה' דמשטטי בכל ארעא כל מה דאתעביד בעלמא והם ע' נגד ע' סנהדרין ואמר שם דף מ' ע"א (ח"א מ, א) דבמדור הראשון תחת ממנא טהיר"אל ע' ממנין מעופפין כו'. וכל המדורין הם נגד אלו היכלין רק שהמדורין הם בארץ של כסא בארץ החיים והיכלין שחשיב שם דף מ"א ע"א (ח"א מא, א) הן בתוך המדורין בארץ הנ"ל, והמדורין הן נגד ז' ארצות בארץ של העה"ז והמדורין הן כסדר ההיכלין ומדור הששי הוא מדור הת"ת נגד היכל הרצון לכן שם גם כן ד' חיות והוא נגד הים בעה"ז שהולך תחת הארץ תבל, ולכן שם אניות יהלכון כמ"ש שם מדורא שתיתאה מדורא עלאה קריב למלכו שמיא שבהיכל הזי' שם מלכות שמים הארץ העליונה משכן השכנה ובי' ארבין ונחלין דמתפלגין מן ימא וכמה נונין אינון דמרחשן כו' ע"ש כל ד' חיות והיכלות שחשיב שם בדף ל"ח ול"ט הן היכלות בג"ע זה התחתון [וכולן בארץ העליונה תבל בג"ע וכן יש ז' היכלות בג"ע העליון במדור העליון לגו לנשמות העולין למעלה שם]:

דף רמה:

דבקעי אוירין ורקיעין. של העה"ז והן ז' רקיעין שחשיב בפרק ב' דחגיגה:

וקיימא גו רקיע תתאה מאינון רקיעין דלתתא דמדברי גו עלמא. ר"ל הז' רקיעים הנ"ל שמנהיגין את העה"ז והרקיע התחתון הוא וילון והוא רקיע עטרת היסוד מלכות ששם התפלה וברכות לראש צדיק, עטרה לראש צדיק כידוע, והוא נגד פתח היכל הזה שגם כן בעטרה כנ"ל, ושלכן נקרא סהדיא"ל דהוא מארי דעיינין וכמ"ש הנה האבן הזאת תהי'

בנו לעדה ואמר בפרשת וילך דאבנא דיהושע ובאר דיצחק קיימין לסהדותא אבנא כנ"ל ובאר דיצחק כמ"ש בעבור תהיה לי לעדה עי"ש:

לעילא מהאי פתחא כו' ההוא אופן דקיימא על שית מאה חיון רברבין כו'. זה הפתח הוא נגד היסוד עצמו דקיימא ברזא דשש מאות כידוע והוא מסטרא דדכורא רוחא דאקרי ספיר כמ"ש למטה, (וזה האופן שמו רחמי"אל ושם משך הזרע והוא ממונה על הבוכים בתפלה וז"ש הלך ילך ובכה נושא משך הזרע כו'. וז"ש שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך, כי הוא מסטרא דרוחא הנקרא ספיר. וכן ותראהו את הילד בוכה ותחמול עליו והוא לשון רחמנות. וכן בברכת על הצדיקים שהוא נגד יסוד אנו אומרים "ועלינו יהמו רחמיך"). ואמר באדרא רבא דף קמ"א ע"ב (ח"ג קמא, ב) ואתתקן מעוי דדכורא ועייל ואתתקן בהאי אתר כל רחמין וכל סטרא דרחמי ותאנא בהני מיעין אתאחדן שית מאה אלף מארי דרחמי ואתקרון בעלי מיעין דכתיב על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה'. ורישא דקרא שמוע שמעתי אפרים מתנודד כו' השיבני ואשובה כי אתה ה' אלהי כי אחרי שובי נחמתי ואחרי הודעי ספקתי על ירך כו' הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו זכר אזכרנו עוד, והוא בדרגא דיסוד ששם הזכרון כידוע ספר זכרון, וכמ"ש לקמן ואמר על כן כו' רחם ארחמנו. וזהו סוד שנקרא האי אופן הממונה על בע"ת לקבל תשובתם רחמיא"ל:

מלאכי שלום. הן בדרגא דיסוד שלמא דביתא, והן בוכים על משים שלום בבית בטל. ואמר בז"ח בפרשת מרכבה נפתחו השמים ותבורא לא אשתכח ונהורא אתאבד וארא מראות מה דהוו מתכסיין בקדמיתא בגו נהירו עלאה ולא אתגליין השתא חמינא לון בקדרו צווחין לבר כד"א הן אראלם וגו' כו' וצווחין תרין בכיות, חד על דנחתו בגלותא לבר מתחומא דילהון וחד על דנפתחו השמים ושלום לא אשתכח הה"ד צעקו חוצה הא בכי' חד מלאכי שלום אינון דהוו מסטרא דשלום יבכו על ההוא שלום בגין דחסר ההוא נהר כבר, ר"ל חסד כמש"ש והוא חסד דאתגלי באמה כמ"ש לעיל ואמרו מראות אות נעש' מר, וז"ש מר יבכיון. וארא‍לים אמר לקמן דף ר"נ (ח"ב רנ, א) שהן בירכין והן לבר מגופא ועכשיו יצאו לבר לבר, וזהו צעקו חוצה. [בפ"ב ד' ל"ח א' ז' היכלין כו'. עמש"ש]:

בהאי היכלא אית רוחא דאקרי סטוט"ריה. על שם דנציץ לכל סטר כמש"ו, **והאי איהו חיזו ספירא דנציץ לכל עיבר** ר"ל כמו הספיר שמתנוצץ לכל צד כן האי רוחא:

דף רמו.

כד ההוא רקיעא עלאה נהר דנגיד ונפיק מעדן כו'. הוא יסוד דדכורא כמ"ש לקמן דף רנ"ט ע"א (ח"ב רנט, א) לגו מן פרוכתא כו' ע"י דההוא נהר דנגיד ונפיק כו' עי"ש,

ואמר 'רקיעא עלאה' שהוא מז' רקיעין עלאין שהן ז' רקיעין דדכורא כמש"ל. ואמר כאן כמ"ש במ"א דרעותא דדכורא עביד נשמתין דכורין ורעותא דנוקבא עביד נשמתין נוקבין ושניהם בהיכל הז' בהתדבקות הברית בארון הברית ויורדין הנשמות להיכל הזה ונכללין באלו ב' רוחין שהן דו"נ, ספיר ולבנה, ונכללת הנוקבא בדכורא כמו שנכלל רוחא דלבנה בספיר. [ובפרשת בראשית אמר כד אתו נהורין דדא מטו כו'. עמש"ש]:

כד אתא לאתכללא רוחא דא כו'. ר"ל כשרוצין ליכלל זה בזה קודם התכללותם עצמם זה בזה נכללו מקודם הנהורין זה בזה ומינייהו אתעבידו אופנים ואח"כ כשנכללו הרוחין עצמם זה בזה יוצאין מהם החי' בזק כמש"ו וזה ענין הבטישה כלילת הנהורין זו בזו. ואמר "מאינון נציצין דנפקין מגו רוחא שמאלא" שהאופנים הם מסטרא דנפש נוקבא, ולכן נפקי מרוחא שמאלא:

דמלהטין אשא. כמ"ש מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים כו':

וקיימין בשירתא צ"ל **בשורתא**. [ובפרשת בראשית "כד אתכלל רוחא ברוחא נפיק מינייהו נהירו דחד חיותא כו'". עמש"ש]:

כיון דאתבסמו רוחא ברוחא כו' ואקרי בזק. וזהו סוד והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק , ואמרו (חגיגה יג, ב) כאור היוצא מבין החרסים. והענין כמ"ש בפרשת בראשית ובפרשת פקודי רוחא דא דכליל רוחא אחרא תניינא סלקא ונחתא נהורי' דלא שכיך לעלמין כנהורא דשמשא גו מיא כו'. וידוע שג' עולמות בי"ע בכל עולם ומלכות של כל עולם נקרא עולם העשייה של אותו העולם, והן ג"ח נר"ן, והן אש רוח מים, בינה זו"נ. ונקרא שמש בג' לשונות שמש, חמה, חרס בג' עולמות בי"ע, בבינה זו"נ. נמצא כי במים שהוא מלכות נקרא מים. וסוד מלכות בג' מקומות, א' תחת היסוד בעטרת, והשני בת"ת שני מלכים בכתר א', והשלישי בדעת שהוא ז' תחתונות של בינה כנ"ל. וכן ז"א בג' מקומות אלו נקרא שמש חמה חרס. וכאן בלבנת הספיר נקרא חרס, וכאן הוא סוד השמים (והמים נק' אדירים ולכן רוחא דלבנת נק' אדירי"ה ואין אדיר אלא מלך כמאמר חז"ל, ולבנת הוא סוד מלכות ועוד לה שם סנוניה בסוד סנונית לבנה, והוא בגי' אפ"ק בסוד אפיקי מים וק"ל). ולכן כאן כאור היוצא מבין החרסים, ר"ל שמש במים, וכאן הוא יסוד דדכורא גו נוקבא דבטיש בטישין יוצא ונכנס תמיד ולא נח אפילו רגע א', ולכן "והחיות רצוא ושוב" וכמ"ש בס"ד והחיות רצוא ושוב אמרו צדיק כי טוב כו' עי"ש, ולכן השמש רץ במים, והבן:

ומכלילת אלו הרוחין יוצא הבזק וזהו כמראה בזק שהכל נמשך אל שרשו וזהו תנועות האדם בעסקו בתורה שאז נקרא חי בסוד אבר חי. [ובפרשת בראשית דיוקנא דילי' כארי' כו'. עמש"ש]:

כיון דאתבסמו כו' ואקרי בזק. ענין הביסום הוא סוד הזיווג לאתבסמא גבורות דנוקבא בחסדים דדכורא כמ"ש באדרא רבא:

האי בזק כו' אופנים. כמו שהאופנים שיצאו מהנהורין נהרין מנציצין דנפקו מגו רוחא שמאלא וכן הבזק נהיר גם כן מנהורא שמאלא:

ואתפשט מיניה חד רקיעא כו' ממנא עלי'. והענין כי יסוד כלול מו' קצוות וסוד ג"ס הן סוד החיות, והרקיע דאתפשט מינה הוא סוד יסוד שבו שהוא רקיע כידוע, ותרין סמכין שהן ב' כרובים הן נצח והוד שהן מתפשטין למטה מיסוד. וז"ש "חד מסטר דא וחד מסטר דא", והרקיע מתפשט מן הבזק שהוא גם כן בחינת היסוד שלכן הוא רצוא ושוב: ואמר "ולאו הייינו רקיע כו'", שרקיע שע"ג החיות הוא בינה שנקר' גם כן רקיע כידוע והוא יסוד דבינה בסוד הדעת, והוא קיימא ע"ג החיות אבהן כמ"ש בתז"ח פ' ע"א עי"ש. אבל האי רקיע עומד על גבי נצח הוד שהן כרובים, אנפי זוטרי, נערים. והבזק ממונה על גבי רקיע הזה שע"ג הכרובים. וכאן האופנים כמ"ש במעשה מרכבה. וז"ש אל בינות לגלגל תחת לכרוב:

ורוחא עלאה אתכליל על כלא. כצ"ל על כל מה שבהיכל הזה:

כל אינון צלותין כו' דאוקמוה. ר"ל כל אותן התפלות שהקדימו עד שהתפללו כל ישראל הבזק מתקן לון ברקיע שלו ואחר שהתפללו כל ישראל נוטל סנדלפון שהוא ממונה על כל ההיכלות. וז"ש דשליט על כלא נוטל וקושר כתרים לקונו:

האי בזק כו'. שאלו היכלות הן בסטרא דנוקבא ולכן בלילה הן ברקיע שבהיכל הזה וכשמאיר היום סלקין ליסוד דדכורא שהוא הרקיע שבו ככבים ומזלות כו' כידוע:

בגין דספר וזכרון כו'. ספר הוא מלכות וזכרון הוא יסוד בסוד כל זכורך כידוע, והן בקישורא חדא כמה דתמר לא סליק כו' כידוע:

אלין ד' כו'. ר"ל הגלגלים ושנים האחרונים שוין, רק בצירוף ב' אותיות שניות של הב' שמות, כי הן בסוד ת"ת ומלכות שהן הוי"ה אדנ"י (ר"ל שב' אותיות אחרונות של ב' השמות הוי"ה אדני שהם ו"ה נ"' יש בכל א' משמות שני גלגלים אחרונים. אבל ב' אותיות ראשונות דאדני שהוא א"ד נחסר בכל א' אות א', וק"ל):

די מפתחאן כו'. הן ד' אותיות הוי"ה כמ"ש בפרשת תרומה:

ואלין ד' כו' די סנדלפון מארי רתיכין כו'. שהוא ממונה על כל המרכבות של היכלין אלו שהן בסטרא דנוקבא דמקננא בסנדלפו"ן והיא אדנ"י:

דף רמו:

אלין ארבע פרחין באוירא כו'. כבר כ' שכלל כולם הוא נפש דהיכלין והן עומדין בארץ דשם, ששם הנפש. והרוח דהיכלין הוא סוד אוירא דשם. והנשמה ברקיעין בסוד אמ"ש. ולכן הם נכללין בד' אותיות אדני, ואוירא בד' אותיות הוי"ה, ושם הן הרוחין שהן נקודה פנימית דאוירא כמו שהנהורין הן נקודה פנימית דארץ הנפש, ופרחין באוירא להכלל ולהשלב הוי"ה ואדנ"י. וז"ש "ואתכלילו אלין באלין" ד' אותיות אדנ"י בד' אותיות הוי"ה:

ואלין ד' נטלין לון ברזא דהאי בזק. ר"ל הד' אותיות הוי"ה נטלין לד' הגלגלים שהן ברזא דד' אותיות אדנ"י ברזא דבזק שהוא בחינת היסוד שמחבר הוי"ה ואדנ"י, ולכן הוא רצוא ושוב; רצוא בבחינת אדני ונכלל בנוקבא, ושוב לדכורא. וזהו נוריא"ל ומטטרו"ן. נוריאל בבחינת החיות, ומט"ט הוא שדי בבחינת הוי"ה כידוע. וז"ש רצוא בנוריאל ושוב במט"ט, והוא גימטריא שלהן כמ"ש בתיקונים. וכן כלילת הרוחין שהן זו"נ הן גם כן ברצוא ושוב כמש"ל שילוב **יאהדונה"י**:

ואלין ד' עאלין בד' כו'. ר"ל הד' גלגלים דאתכלילו בד' אתוון אדנ"י עאלין בד' אותיות הוי"ה:

אלין באלין. ר"ל א' בא', **א'** של אדני **בי'** של הוי"ה, וכן כל אות באות משולבת. וז"ש דכתיב מקבילות הלולאות אחת אל אחת, שמקבילין כל אות באות, א' בא' כמש"ו למטה בהאי היכלא דאיהו יאהדונה"י כו'. והענין של הלולאות כי ה' עילאה הוא נ' תרעין כל אחד כלול מיו"ד, ושני ההי"ן יש באות ה' עלאה שהן מאה כמ"ש בסתרי אותיות בזהר חדש ה' ופרשת תצוה ק"פ ע"ב (ח"ב קפ, ב) והן ה"ח של דכורא וה' גבורות של נוקבא. והן ד' אותיות השם עם קוצו של יו"ד. וכן בשם אדנ"י. והן ה' פעמים אור של יום ראשון שהן ה' חסדים, וה' פעמים מים ביום שני שהן ה' גבורות. והן חמשים כמ"ש בסתרי אותיות, ה' הן חמשים כנ"ל. והן חמשים וחמשים לולאות מקבילות שהוא הוי"ה ואדני. ויש עוד ה' פעמים רקיע שהוא יסוד כידוע המחברם, ברית שלום, והן חמשים קרסי זהב. ושם ברקיע קבועין ככבים כו' שהן הנ' תרעין דיליה שהן י"ג תיקונין כמ"ש פרשת תצוה שם שהן י"ב מזלות כידוע. וזהו סוד נראין קרסים בלולאות כמו ככבים ברקיע. והכל השילוב הנ"ל. והן גם כן חמש יריעות וחמש יריעות חוברות אלא שחמש הן התפשטות ה' חסדים וה' גבורות בה"ס זו"נ שהן ה' שמים והלולאות הן ביסוד בסוד הב' רוחין שהן זו"נ והוא נק' 'כל' על שם הנ' תרעין, ושם המאה ברכות, והקרסים הוא אתכללותם יחד:

ורזא איהו כו'. ר"ל רזא הוא בחינת הזיווג יסוד שהוא רזא, פירוש, יסוד הוא נקרא "סוד ה'", ואתכללותם יחד הוא בבחינת כלילת ב' הרוחין יחד ברזא דשילוב ב' שמהן. וז"ש "דההוא רוחא דכליל" ר"ל כולל ב' רוחין, "ברזא דשמא קדישא כו'" השילוב הנ"ל:

וכלא בהאי היכלא מתנהגי כו'. ר"ל כל הנהורין ואופנים וכל שבהיכל הזה מתנהגים על ידי ההוא רוחא דכליל והכל בשם השילוב שהוא שולט על כל שבהיכל הזה. וז"ש "ברזא דשמא קדישא דשליט על כלא בהאי היכלא דאיהו יאהדונ"הי וכו'", ר"ל ששולט על כלא שבהיכל הזה. וז"ש "בהאי היכלא דאיהו כו'" קאי על השם, והכל על ידי כלילת ב' הרוחין. וז"ש "מגו דאיהו רוחא ברוחא", והכל כלילת הנוקבא בדכורא כמו ברוחין דלעיל. ולכן השילוב הוי"ה קודם לאדני.

ועוד התכללות אחר שהד' אותיות בעצמן גם כן נכללות זו בזו. וז"ש למעלה "כליל לון ואתכלילו אלין באלין כו' לאתכללא אלין באלין ולשלבא אלין באלין". וכן למטה ברזא דרוחא ברוחא וכליל דא בדא. והענין הוא כמ"ש במעשה מרכבה לד' סטרין ממלל דא אל דא כו' ושם ע"ג חשמל "אלין ד' נציצין דלהטין ונצצי ועאלין דא בדא ואתעביד מינייהו חד גופא ואקרי חשמל, אוף הכי אלין ד' חיות כלילין דא בדא כו'", עי"ש. והוא בסוד ה' אחד ושמו אחד, רזא דייחוד דק"ש, שמקודם צריך לאתכללא שייפין דדכורא אלין באלין וכן דנוקבא ואח"כ לאכללא שניהם יחד. והתקשרותם הוא על ידי טפה דדכורא נקשרין בו כל האברים וכן בדנוקבא, ואח"כ נקשרין ב' הטיפות יחד. והבן. וזהו הייחוד (שלם). ושם אמר שהן ד' בנקודה דשריא עלייהו הן ה', והוא בסוד **ה** נקודה בתוך ד' כמ"ש בס"א. וכן הוא בד' אופנים. וכל הייחוד הוא בנקודה הפנימית, נקודת ציון בסוד והחיות רצוא ושוב שהוא חי' החמישית מט"ט ונורי"אל ארגמ"ן והן ה' יריעות וחמשים לולאות הנ"ל. והכל בהיכל הזה. [ובפרשת בראשית כד נטלין אלין כו'. עמש"ש]:

וכד שמא דא דכליל. ר"ל השילוב הנ"ל:

ברזא דרוחא ברוחא. שרוח ספיר הוא בסוד שם הוי"ה ורוח לבנה בסוד שם אדני:

וכליל דא בדא. הוא ייחוד כפול זה בזה וזה בזה, וז"ש ברזא וכו' וכליל כו':

ואוקימנא. ר"ל בפרשת בראשית כנ"ל:

עאלין כלהו דא בדא. כנ"ל אשא במיא ומיא באשא:

ואתקשרו כלהו כחדא כו'. ר"ל הגלגלים באופנים והאופנים בחיות, וכן כולם:

קיימא חד עמודא כו'. הוא סוד היסוד כמ"ש למטה:

לאתאחדא דא בדא כו'. ההיכלות זה בזה והרוח שבהיכל הזה ברוח שבהיכל הב' עד היכל הז', כל הד' רוחין רוח א':

עילא ותתא כחדא. עילא הוא להתאחד ז' רקיעין עלאין כא', והן י' ספירות דדכורא שבעולם אצילות, וזהו ה' אחד. ותתא הוא ז' היכלין כא'. וזהו ושמו אחד. ואח"כ שניהן כאחד בסוד ייחוד ק"ש כידוע, וז"ש למהוי שמא כו'. [ובפרשת בראשית ההוא רוחא סלקא לאתקשרא. עמש"ש]:

למהוי שמא קדישא כו'. והוא הוי"ה אלהים:

היכלא תניינא כו' רזא דמהימנותא. ענין מהימנותא אמרו בכ"מ על ו' קצוות והענין כי כל אמונתינו הוא בשם הוי"ה, ובזה אנחנו נבדלים מן האומות כי כל האומות משיגין את שמו יתברך כמ"ש "גדול שמי בגוים ומכל מקום כו'" (מלאכי א, יא), רק שאין משיגין את שם הוי"ה רק בשאר השמות, וכולם אינן שם העצם רק שמות משותפים לכן אינן דבקין בו יתברך רק עובדין אותו בשיתוף, כי כל השמות אינן רק משותפין ומושאלין מפעולותיו, לא כאלה חלק יעקב שהם דבקין בשם זה ולכן הם דבקים בגוף האילן, מה שאין כן האומות בענפין ועלין שהן כינויין. ולכן משה רבינו ע"ה לא הזכיר לפרעה רק שם הוי"ה, ודא אקשי ליה מכלהו, וז"ש ה' אלהינו אלהינו לבד, והוא שם העצם שאינו מושאל מפעולה רק מורה על הויותו תמיד והויותו מעצמו. ונתחלף היו"ד לוא"ו להיות שם כמו 'חוה', וכן הוא ניקוד הוא"ו קמץ על טעם זה, וזהו מהימנותא, ועיקר השם הוא בו' קצוות כידוע ששם נתגלה הויותו שלכן נקרא ו"ק בכ"מ מהימנותא, ואף אם יקרא לכל עשר ספירות מהימנותא לפי שכולם בכללות נכללו בשם הוי"ה כידוע. וז"ש כאן "גו רזא דמהימנותא". ואמר "רזא דמהימנותא" לפי שההיכלות והנהורין ורוחין אינן קרואין מהימנותא שאינו נאמר אלא עליו יתברך באלהותו, מה שאין כן היכלות ונהורין ורוחין שהן אינן אלהות רק מהנשמה שבהן ואילך הן אלהות ושם שם הויה, אבל ההיכלות נק' אלהים. וז"ש "גו רזא דמהימנותא", וידוע שבינה נק' 'רזא' והוא דרגא דנשמה:

לאתאחדא ברזא דלעילא. ר"ל במדות ו"ק העליונים של אצילות. והענין בסוד ה' אחד ושמו אחד, בסוד יחוד שמע ישראל וברוך שם כמל"ו, יחוד שית סטרין דדכורא ויחוד שית סטרין דנוקבא, וליחדם אח"כ באחד. ואמר בזוהר ליחד עלמא עלאה ועלמא תתאה, ר"ל בינה ומלכות, עלמא עלאה דכר, ועלמא תתאה נוקבא, ואמר שית סטרין דעלמא עלאה, ו"ק, שית סטרין דעלמא עלאה, והיכלין שית סטרין דעלמא תתאה. והענין כי שני עולמות הן העה"ז והעה"ב, ולא יותר כמ"ש וכי שלשה עולמות יש, והן בינה ומלכות כידוע, וכל אחד נקרא עולם "מן העולם ועד העולם", והן כלל עשר ספירות של אותו עולם. בינה כולל עשר ספירות של האצילות כי היא כוללת ג' ראשונות ז"א הוא שית סטרין דילה ונכלל בה שלכן נקראת בינה **בן י"ה** כידוע, ומלכות גם כן נקראת עולם

בג"ר שבה והן בהיכל ק"ק ושית היכלין הנשארין הם ו"ק דילה כידוע בסוד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ולעולם נק' עולם בסוד בינה שכוללת ג"ר בין בינה דאצילות בין דמלכות שהיא ק"ק כמ"ש לקמן דף רנ"ח ע"ב (ח"ב רנח, ב) היכלא דא אקרי בית קה"ק כו' לאתערא עלמא דאתי לגבי האי עלמא, עולם אקרי עולם כו' עי"ש. וידוע שעיקר היחוד שצריך למעשה התחתונים הוא בו"ק, כי בג"ר הוא עלמא דחירות. וכן כאן בהיכל ק"ק שם עולם היחוד ומהיכל הרצון ולמטה נק' עולם הפירוד בסוד להשקות את הגן שהוא היכל ק"ק, ושם הנהר יוצא מעדן ברית דעייל בארון בק"ק, ויוצא מעדן מחכמה ובינה שבאצילות, להשקות את הגן, ושם בהיכל ק"ק מתפלג ימא כל מימוי דבראשית והוא נק' יוצר בראשית יוצר הכל, ועיין בפרשת פלך לך בסתרי תורה דף ע"ו ע"ב (ח"א עו, ב) ומשם ולמטה יפרד והיה לארבעה ראשים בהיכל הרצון ד' נשים דיעקב ומהן יוצאין י"ב שבטין והן י"ב בקר שהקריבו י"ב נשיאים כל הבקר לעולם שנים עשר, י"ב בקר תחת הים, והן חיות קטנות עם גדולות. וכל התפלות והמעשים לאעלא רוחא ברוחא, היכלא בהיכלא, עד היכלא הז' ששם יתאחדו כולם ושמו אחד. וכן למעלה כל הו"ק דז"א באימא. ואתאחד עלמא עלאה בתתאה. והתנהגות העולם ו' אלפים שנה בו"ק. ואלף הז' בבינה, יום השבת. וכן ו' ימים ויום השבת בינה, וכוללת ג' ראשונות. לכן ג' פעמים "ביום השביעי". וכנגדן ג' סעודות. וכן באלף הז'. וג' סעודות ידועין עמ"ש בפי' לספרא דצניעותא עי"ש, וסוף אלף הששי הגאולה שליטת רוח לבנה, עולם תתאה בעלמא עלאה, שאז מתחיל היחוד, וספיר ולבנה הן ד"ו פרצופין. וזהו סוד שש מאות שנה לחיי נח, ושני עולמות הן העוה"ז והעוה"ב, העוה"ז מתנהג על ידי מלכות והן על ידי וא"ו היכלות. ואלף השביעי ק"ק ועה"ב יתנהג על ידי עלמא דדכורא ושם עולם הייחוד. וזהו גאולות הראשונות שירה חדשה, גאולה האחרונה שיר חדש. ואז יתעלה העשיה ליצירה ויהיו כמלאכים שם. וזהו "וארעא אתבטלת" שיצירה ועשיה הן שמים וארץ. ושמים וארץ של זה העולם יתבטלו, שז"א מקנן ביצירה, מלכות באופן:

האי היכלא טמיר וגניז מן קדמאה. יתבאר למטה בענין הגוונין והן בסוד ג' גוונין דנהורא כמ"ש למטה:

בהיכלא דא איתּ תלת כו'. שתרין רוחין כאן הא' אורפניא"ל, והוא גוון חוור. ורוחא אחרא אתכלל בהדי' בשני גוונין והוא נכלל בזה הרוחא אורפניא"ל, וכנגדן ג' פתחים וכמו ששם העיקר רוחא אורפניא"ל והשני נכלל בו כן ממונה אורפניא"ל ממונה על כל הג' פתחים ותחתיו ב' ממונים על ב' פתחים והוא גוון חוור דלא אשתני והוא בפתח מזרח ורוחא אחרא דהוא בב' חוור ותכלא לכן ההוא ממנא בדרום וצפון ונגד מערב

הוא היכלא קדמאה יסוד, בסוד מערב דאתכליל בהאי היכלא ושם ממונה טהרי"אל טהור עינים בסוד פתח עינים. וממונה הזה אורפניא"ל אינו הרוחא אלא נקרא על שמו. ושער מזרח פתוח שהוא שער האיתון ובו נכנסין הכל, אבל שערי צפון ודרום אינן אלא לקרבנות עולה וחטאת שהן בצפון או קדשים קלים שהן בדרום, וכן כאן לנהרגים שהן דוגמת הקרבן והן שני מינים הרוגי בית דין והרוגי מלכות כמ"ש למטה שכנגדן ב' פתחים. והרוגי בית דין בצפון והרוגי מלכות שהן בלא חטא דוגמת קדשים קלים בדרום:

ברזא דכתיב וכעצם השמים כו'. כמ"ש למטה שב' רוחין א' עצם ובו גוון א' דלא אשתני וב' השמים אש ומים ב' גוונין, והן ג' גווני ג' פתחים. וזהו סוד "באנו באש ובמים ותוציאנו לָרְוָיָה" (תהלים סו, יב) שהוא כוס תנחומין כמ"ש למטה, וז"ש "כוסי רויה". וזהו סוד המזמור "בנאות דשא ירביצני" שהוא סוד חקל השדה והוא בהיכל הא', "דשנת בשמן ראשי כוסי רויה" הן בשני היכלות עצם השמים ונגה בנגה דשנת בשמן ראשי כמ"ש בדף רמ"ט ע"א (ח"ב רמט, א) האי רוחא איהו רוחא דכיא כו' מההוא משחא דרבותי כו' האי קיימא תחות ההוא רוחא לאמשחא לכל אינון נשמתין כו', כוסי רויה כאן, "אך טוב וחסד כו'" הוא בהיכלות זכות ואהבה, "כל ימי חיי" בהיכל רצון כידוע, "ושבתי בבית ה'" בבית קה"ק שם הוא בית ה', בית ראשון, כידוע שם אורכא דיומין כמ"ש בסוף תיקונים וזהו "לאורך ימים":

חד נהורא דחיין. הוא הכוס:

דאיהו מליא נהורין. הוא היין (וזהו שאמרו רז"ל חמרא וחיי לפום רבנן הן דרגין דנצח והוד ותלמידיהם הם הזוכים לכנוס בהם וזהו סוד ותלמידי חכמים עצמן עין לא ראתה ששם אין ראיה שולטת כמ"ש בפנים וזהו החמר הוא חיין ובסט"א נגדו הוא מיתה בסוד **ימ"ר** שכר לשותיו ר"ת למפרע רגליה יורדות מות, כי היכל זה הוא סוד רגלין דסט"א והבן. נ"ל מ"ש).

וזהו יין המשומר בענביו עין לא ראתה שכאן אין ראיה שולט דלית ליה גוון כלל כמש"ל דא לאו איהו באתגליא בסתימו דעינא כו' וזהו עין לא ראתה וזהו החיים ולכן כשסחטה חוה הענבים גרמה מיתה וצריך כל אדם מקודם לטעום כוס אחר מקודם כמש"ל:

בגין דכסא אחרא כו'. ר"ל שנהרגו, וזהו סוד שמשקין לו כוס להרוגי בית דין (סנהדרין מג, א):

כגוונא דא איתּ כו'. והן ג' טפין דמלאך המות נגד ג' הנ"ל, וכן בגיהנם כמ"ש לקמן דף רס"ג ע"ב (ח"ב רסג, ב) ורס"ד ע"א (ח"ב רסד, א) "היכלא תניינא כו' בהיכלא דא קיימין תלת פתחין לתלת סטרין כו' ובהאי ממנה דאקרי כוס כו' ורוו ליה להאי נשמתא כו'",

וזהו נגד רויה הנ"ל, "מהאי רוחא נפקא תלת טפין כו'", עיי"ש כל הענין. וזהו הממונה בפתח האמצעי דשם נגד זה הממונה של חיים:

איתּ יין ואית כו'. וז"ש (ברכות נז, א) יש שותה יין וטוב לו כו' ות"ח לעולם טוב שהן בדרגא דהאי היכלא וכאן הוא סוד החלום כמ"ש לקמן בדף רמ"ח (ח"ב רמח, א) עי"ש:

איתּ כוס כו'. כי הן ב' דרגין כוס ויין כנ"ל. [ובפ"ב דא קשי לאתגלייא בסתימו דעינא כו'. עמש"ש]:

דף רמז.

היכלא דא אקרי היכל זהר כו' דלא אשתני. אורפניא"ל אותיות **אור פני אל**, ואור הוא זהר והוא אור פשוט שזהו אור כנ"ל והוא אור פנימי וזהו פני:

וקיימא בנהירו סתימא כו'. ר"ל דנהיר מעילא מהיכל נגה דשם הוא נהירו סתימא דלא אתחזי כלל כמ"ש למעלה ונהיר להיכלא קדמאה והוא ממוצע ביניהן לכן לא אתחזי אלא בסתימו דעיינין:

וכד בטש כו'. ר"ל כד בטש נהירו דהיכלא קדמאה בנהירו של היכל נגה שהוא נהירו דלא אתחזי' נציץ האי נהירו רוחא של היכל זה:

כדין אפיק נהורא דנציץ וזהרא. כמ"ש בפרשת וארא דגוונין דמתחזיין לא זהרי ודלא מתחזיין זהרי כמש"ש ורזא דא עינא בעינא אית גוונין דאתגליין רשימין ביה וכלהו לא מזדהרי כו' אינון סתימין דמזדהרין מגו אלין דלא מזדהרי ואינון דמזדהרי כו' ולכן נקרא זהר וז"ש ה"נ האי רוחא ועל דא אקרי אורפניאל שהוא אור המאיר:

האי איהו דנהיר כו' סתימאה. ר"ל שמאיר להיכל הזה ולהיכל לבנת הספיר שגוונין של היכל א' אינן מאירין כלל שהן גוונין דמתחזיין דלא מזדהרין אלא מגו גוונין דלא מתחזיין המאירין וכן רוח של היכלא קדמאה אינו מאיר רק ברוח הזה רק ששם באתגלייא וכאן בסתימו:

דא רוחא כו' חלאים. ר"ל שנוטל להיכל הזה ונוטל להיכלא קדמאה. **שנאמר חמוקי ירכיך** והוא בהיכל הזה:

כמו חלאים כו'. והוא בהיכלא קדמאה ששם הוא הכף כמש"ל ואמרו כמו חלאים על השיתין שמחוללין ויורדין עד תהום. והבן. וזהו סוד בשעה שכרה דוד שתין שהיתה בסוד בתולה, גן נעול, גל נעול מעין חתום, והוא פתח אותה בסוד אבן מאסו הבונים:

ומה דאמר חמוקי כו' תרין. ר"ל מ"ש חמוקי בלשון רבים:

והאי רוחא כו' ביום הגשם וגו'. ר"ל הרוחא שמאלא כלילא באש ומים שהן שני הגוונין חוור ותכלת, כסא דין וכסא רחמים, בסוד הציצית תכלת ולבן, ועצם הוא רוחא קדמאה

והשמים רוחא תניינא, ועל זה הרוחא אמר דכלילא באש ומים, ולכן נקרא הדרניא"ל ונק' הדר זיו כידוע דלית שופרא אלא כד איהו בתרי גוונין חוור וסומק, כמ"ש בז"ח דף ל"ג ע"ב, והאי נגה איהו נציצו דנציצין כאשא ונהיר סומקא דיליה ומגו סומקא דא בשעתא דעאל ונקיב גו ההוא אבנא איהו שפירא בחיזו בתרין גוונין כו' כיון דאתנהירת בחוורו כאבנא בדולחא ע"כ ל"ל חיזו בשפירו לאסתכלא עד דאתא סטרא דשמאלא דההוא נוגה דסומקא ועאל בגווה ההוא סומקא בההוא נוגה כדין איהו שפירא בחיזו שפירא בריוא לאסתכל כו' כאתתא שפירתא בחיזו חוור וסומק כו'. וזהו סוד (מגילה יג, א) אסתר ירקרוקת היתה שהוא גוון תכלת [וגוון תכלת אצטבע מגו גוון סומק כמ"ש בפרשת תרומה ולכן אחיד בסומק דלתתא כנ"ל] אלא שחוט של חסד משוך עלי' ולכן בימי' נגזר כליה על ישראל וניצולו בסוד כסא תכלת וכסא רחמים:

כתיב כמראה הקשת כו'. ר"ל שכאן ג' גוונין דקשת כמ"ש למעלה וסמך כאן על מ"ש בפרשת בראשית ומש"ש קיצר כאן:

האי רוחא כו' ותתא. ר"ל בין היכלא קדמאה להיכל ג' כנ"ל:

כעין חשמל כו'. כעין ע"ש גוונין דעינא וכאן הוא החשמל דלא קיימין בי' לאסתכלא וכמ"ש בז"ח דף ל"ב ע"ב ומתוכה כעין החשמל הא אוקמוה דאינון חיוון אשא ממללן ויתבאר למטה שהוא השרפים דנפקי כאן מהאי רוחא ואינון זוהרא דזהיר והוא רוחא הזה שנקרא זוהר קאים ולא קאים דלית מאן דיכול למקים בי' וכו' ועיינין וחזוהי לא יכלין לשלטאה עליה כו':

האי איהו כעין חשמל ולזמנין איהו חשמל בגין דמיני' כו' ולא קיימי. ר"ל דעיקר חשמל הוא כשנכלל בהיכל שלמעלה דמני' נהיר כמש"ל וקיימא בנהירו סתימא דנהיר מעילא ובנהירו דנהיר לתתא, והענין כמ"ש (חגיגה יג, ב) חשמל עתים חשות עתים ממללות, וחשות הוא סתימו דלא אתגלייא וממללות הוא ההתגלות, והן בב' מקומות בעיינין ובשפוון כידוע, ובעיניין הן גוונין דמתחזיין ודלא מתחזיין כנ"ל וזהו כעין, ובשפוון הן חשות וממללות וכמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס רכ"ג ע"ב (ח"ג רכג, ב) "ועוד למנצח תמן מל עם נצח ודא מל מן חשמל, הוד ונצח אינון לקבל תרין שפוון ובגין דא אתקריאו שפוון חיוון, אשר ממללן כו' דמסטרא דגבורה אתקריאו חיוון אשא כו'", ר"ל דחש הוא נצח ומל הוא הוד, וזהו למנצח נצח והוד. והענין כי היכל נצח לא אתגלייא כלל והיכל הזה כד אתקשר בהיכל התחתון מתגלה והוא נהיר בנהירו דלעילא ונהירו דלתתא לכן הוא חשמל וכ"ז בהתכללותו בהיכל עליון ותחתון וסדר התקשרות בתחלה בהיכל תחתון ואח"כ סליק בהיכל הזה ואז נולדו השרפים ואח"כ עולין ב' ההיכלות

והרוחין אל היכל נגה ושם נכללו כא' לכן שם נעשו החשמלים כמש"ל דף רמ"ט ע"ב (ח"ב רמט, ב) ואלין מלאכים דאקרון חשמלים כו', וז"ש כעין חשמל, והוא כאשר עדיין לא נכלל ברוחא של סטרא דשמאלא הדרניא"ל וברוחין של היכלא קדמאה שאז עדיין אינו נגלה וא"א לומר חיות אש ממללות ולזמנין איהו חשמל כאשר נכללו בו כל הנ"ל ואז נעשו השרפים כמ"ש למטה כד אתכליל רוחא ברוחא כו' ואלין שרפים. וז"ש בגין דמניה קיימין כו' ואז הוא חשמל, חיות אש ממללות, וזהו עתים ממללות. וכשנכלל היכל זה בהיכל נגה אז עתים חשות, ששם כולם נעלמים בה. ואמר חיות אש שיצאו מסטרא דשמאלא מאש שברוח הב' שנכלל מאש ומים וכנ"ל ברעיא מהימנא, ולכן הן ממללות מ' דוממת ש' שורקת, וכאן הוא אש ומים כנ"ל, עצם השמים דכלילא באש ומים, ולכן כאן החשמל:

חשמל אור פניא"ל דקאמרן בדא אשתמודען חיין כו' באור פני מלך חיים. הענין כי מלכות נקר' חקל תפוחין קדישין, חקל נגד נה"י ששם נקרא שדה, תפוחין נגד חג"ת ששם ג' גוונין של התפוח ג' אבות שהן ג' גווני הקשת כמש"ל, קדישין נגד חב"ד בסוד שמן משחת קדש במוחין. וכל זה הוא בפרצוף שלה שהן נגד נה"י שלו, והן ג' היכלות, ונקרא' בהיכל ראשון שדה בסוד "כי בשדה מצאה", ובהיכל השלישי ששם חב"ד דילה נקר' קדישין ששם משחת קדש כמ"ש לקמן דף רמ"ט ע"א (ח"ב רמט, א) "האי רוחא איהו רוחא דכיא כו' מההוא משחא דרבות קדשא דנגיד מעלמא דאתי נגיד ביה ומההוא משחא אתברי ואצמח כו'", ובהיכל הזה נק' תפוחין, וכאן ג' גוונין דתפוח כמראה הקשת כמש"ל ובאדרא רבא דף קל"ג ע"ב (ח"ג קלג, ב) "פתח ר' שמעון ואמר כתפוח בעצי היער וגו' מה תפוח זה כליל בתלת גווני כך קב"ה תרין תפוחין כליל שתא גווני ותרין תפוחין אלין דאינון כו' כללא דכל שתא תיקונין דאמינא ובגינהון באור פני מלך חיים, ותאנא מהאי תפוחין נפקין חיין לעלמא כו'". וכן כאן הן שתא גוונין, תלת כלילין בתלת, שב' רוחין דכאן הן ג' גוונין וב' רוחין של מטה שבהן ג' גוונים שנהורא שמאלא חוור וסומק כאחד והן נחשבים לא' כמש"ל, והן ששה גוונין, והן ז' כמו התפוחין שהן תיקון ז', והוא בחג"ת שכוללים נה"י, ועם מלכות הוא ז'. ואמר שם "ובהאי דלתתא הוא אמת", שלכן חותם הקב"ה בחג"ת אמת ונקר' מהימנותא כנ"ל, ואמר "כיון דזכותא נפקא כו'" כי התפוחין דז"א כלילין בב' גוונים אש ומים, כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ה ע"א (ח"ג רצה, א) "אנפוי כתרין כו' חוורא וסומקא סהדותא לאו"א סהדותא לאחסנא דירית ואחיד לון", והן חו"ג אש ומים. וכן כאן הרוחא כלילא באש ומים כנ"ל. ושם דף רצ"ב ע"ב (ח"ג רצב, ב) "ואתעביד מיניה תרין גוונין כלילין כחדא ונהיר אנפוי ואסהיד באו"א

גוונוי דאנפוי כו'". ואמר באדרא רבא דף קמ"א ע"א (ח"ג קמא, א) "הני תרין תפוחין כד נהירין מב' סטרין מנהירו דתרין תפוחין כו' ולא ישתכח רוגזא בעלמא", עי"ש. ושם דף קל"ג ע"ב שם (ח"ג קלג, ב) ותאנא מהאי תפוחין נפקין חיין לעלמא ומתחזיין חידו לז"א דכתיב יאר ה' פניו אליך וכתיב באור פני מלך חיים, באור פני מלך אינון תרין תפוחין כו' כל עלמא מתברך ולא אשתכח רוגזא בעלמא". ובאדרא זוטא שם דף רצ"ה (ח"ג רצה, א) "כד אתנהיר מן נהירו דחוורא דעתיקא חפיא ההיא חוורא על ההוא סומקא כו' עד הכי אתחזי בההוא גווינין", עי"ש. וכן הוא כאן כשמתגלה חסד עליון ונהירו דינין אז נהיר ההוא רוחא ואז באור פני מלך חיים, וכד אתדן עלמא כו' והאי רוחא אגניז שהאי רוחא הוא גוון חוורא וכד נהיר חוורא אז חיין, וכנ"ל. ואמר וסימנך וארכבתי' כו' שכאן הברכים כמש"ל:

הכא קיימין כל אינון מלבושין כו'. בסוד הוד והדר לבושו והוא היכל הוד וכאן רוחא הדר שנקרא הדרניא"ל כנ"ל, וחשמ"ל ואורפניא"ל ומלבו"ש סכום כולם אחד, והן שע"ח נהורין הידועין, והן ש"ע נהורין וח' אתוון דחשמל שהן ח' נהורין שהן שילוב הוי"ה ואדנ"י דהיכלא קדמאה שנכלל כאן שלכן נקרא צדיק חשמל על שם ב' שמות הנ"ל, וכמ"ש בתז"ח דף ע"ג ע"א חיזו תליתאה וארא כעין חשמל כו' עם תמניא אתוון דחשמל ע"ש, וש"ע נהורין מתפשטין מן התפוחין כמ"ש באדרא רבא שם "תאנא אלין תפוחין נהירין וחוורין תדירא ומנהון נהירי לתלת מאה ושבעין עיבר כו'", וז"ש וארא כעין חשמל שהוא באלין היכלות נו"ה כנ"ל, וכמ"ש בהת"ז ובתז"ח דף ע"ג ע"ב ממראה מתניו ולמעלה נצח, וממראה מתניו ולמטה הוד כו' שהן נק' מעלה ומטה, וז"ש כמראה אש בית לה סביב, והוא בהיכל נגה שאופן אהדיאל סביבו וממראה כו' כמראה אש ונגה לו סביב הוא כאן הדרניא"ל דאתכליל באש ומים והוא נגה כמ"ש בז"ח דף ל"ג ע"ב והאי נגה איהו מסטרא דימינא ואתכליל בשמאלא ושמאלא בימינא:

וצדקיא"ל שמיה. וז"ש והלך לפניך צדקך, צדק לפניו יהלך כו':

דהא בזמנא דב"נ עביד כו' וכד נשמתא סלקא כו'. וזהו סוד "ויהושע היה לבוש בגדים צואים ועומד כו'" והוא לבוש של העולם הזה, "ויאמר הסירו הבגדים הצואים מעליו" והוא על ידי הרחיצה בנהר דינור, "והשטן עומד כו'" שלא ללבוש אותו, ועיין בפרשת שלח דף קס"ט וק"ע (ח"ג קסט, ב) "וכן כתיב ביהושע כהנא רבא כו'" עי"ש. "ויאמר ה' אל השטן יגער כו' הלא זה אוד מוצל מאש" שלא נטבע בנהר דינור וראוי עכשיו להבגדים, "ונתתי מהלכים בין העומדים האלה" הוא בין השרפים האלו שבהיכל הזה

שנק' עומדים כמ"ש "שרפים עומדים" (וכן כאן הם סוד הרגלין שעליהם עומדים ולא יהיו וארכבתי' דא לדא נקשין מפחד השטן וסט"א):

לאתסחיא ולאתלבנא תמן ולזמנין כו'. הכל לפי מעשיו לצדיקים לאתסחיא בצונן ולרשע לאתלבנא, ולרשע גמור טבעא האי נשמתא, וכמ"ש ברעיא מהימנא פרשת בהעלותך דף קנ"ג ע"א (ח"ג קנג, א) ואומרים על מאני דפסחא כלים שנשתמשו בהן בצונן מטבילן בצונן והן טהורין, אינון נשמתין דאינון מסטרא דרחמי ואינון רחמנים מארי חנא וחסדא לא צריכים לאדכאה במים פושרין כבינונים, כל שכן בחמי חמין דבהון מתדכין רשעים גמורים בגין דזוהמא דלהון נפישא, אבל צדיקים גמורים בצונן דעלייהו אתמר כל המשים רווח בין הדבקים מצננין לו גיהנם, וידוע שנהר דינור הוא גיהנם שלמעלה ואי נשמתין חמריים דאינון מאני חרס שבירתן זו היא טהרתן כו', ועל אלו אמר כאן "דטבעא כו'":

עד דכל יומא בצפרא כו'. וז"ש חדשים לבקרים כו', ונהר דינור הוא בהיכל ד' בסטרא דגבורה כמש"ל בדף רנ"ב ע"ב (ח"ב רנב, ב) ולכן אומרים המחדש בטובו בכל יום תמיד כמש"ל דף ר"ס ע"ב (ח"ב רס, ב) היכלא רביעאה המחדש בטובו בכל יום כו' בנהורא דימינא כו' , וכן כאן כד אתער רוח דסטרא דדרום כו'. וז"ש כאמור לעושה אורים גדולים כי לעולם חסדו בסטרא דחסד:

כגוונא דאינון מלאכין דאתעברן כו'. כמ"ש כד מעבירין שלטנותיה מעבירין ליה בנורא דדליק והוא זה הנהר דינור, וכן המלאכים שנבראו ביום שני והן מסטרא דגבורה, וכן הרשעים. וז"ש מהאש יצאו והאש תאכלם ונרפאין במימי החסד:

וקיימין ומתחדשין כמלקדמין ואמרי שירתא ואזלי לון. וז"ש בכל יום נבראין מ"ה מנהר דינור ובטלין שנאמר חדשים לבקרים רבה אמונתך, וז"ש המחדש כו' מעשה בראשית, ואמר לעושה אורים גדולים שבשמש מחדש גם כן בכל יום מעשה בראשית שבכל לילה נכבה אורו ואינו מאיר ובבקר מתחדש כמ"ש בפרקי דרבי אליעזר (פרד"א, פרק נא) וכן האדם בלילה מפקיד נשמתו כו' ואף צדיקים שבגן עדן בכל לילה מפקדי לבי קברא ובכל יום מתחדשין כמקדם בטלא דנגיד עלייהו:

ואי זכאת כו' וסלקא לקרבנא כו'. והוא כעין הקרבן שנאמר אשה ריח ניחוח לה', מקודם מעלה לאשים בנהר דינור ושם נכלה הגוף כמ"ש בפרשת שלח לך החלב ודם. ואח"כ מלבישין אותה בההוא לבושא ובהאי מלבושא סלקא ריחא כידוע וכמ"ש וירח את ריח בגדיו כו' ואמרו בגדיו של אדם הראשון. והענין כי אדה"ר קודם החטא שהיה בגן עדן

היה לבוש באותן מלבושין בגן עדן כידוע, ולכן נאמר אחר שאכלו "וידעו כי ערומים הם" כידוע, ויעקב תיקן חטא אדה"ר וזכה לבגדיו, וז"ש שנכנס עמו ריח גן עדן:

וסלקא לקרבנא על ידי דמיכאל כהנא. זהו ניחח:

לקיימא תדיר כל יומין קמי עתיק יומין. זהו לה'. וזהו סוד הקרבן שמתחלה בשריפת אברים ופדרים נזונין הסט"א ורוי לון וכן בשריפת הנשמה בגיהנם ונהר דינור. ואח"כ מתלבשא רוחא דבהמה, כי אין רוח בעולם מבלי לבוש, וסלקא אל הבהמה דרביע' על אלף טורין ומתתקנין ד' חיות שבמרכבה וברעותא (ניחוח שמתגרמינן רעווא) דאדם אתתקן האדם על הכסא ואז אדם ובהמה תושיע ה'. והענין כי כל החטאים בנפש הבהמית שבאדם וענין נפש הבהמית הוא כמ"ש בספרא דצניעותא פרק ד' "ויאמר אלהים כו' היינו דכתיב אדם ובהמה תושיע ה' חד בכללא דאחרא משתכח' בהמה בכללא דאדם, אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה משום דאתכללא בכללא דאדם כד נחית אדם דלתתא בדיוקנא עלאה אשתכחו תרין רוחין מתרין סטרין דימינא דשמאלא כליל אדם דימינא נשמתא קדישא דשמאלא נפש חי' חב אדם ואתפשט שמאלא כו'". כי הנפש חיה הוא מסטרא דבהמות בהררי אלף ושם הוא כל השכר והעונש וכל החטאים דאתפשט שכינתא מלבושא דילה כמ"ש בת"ז ובפרשת בראשית דף כ"ב וכ"ג (ח"א כב, ב), כי הוא בן כסיל. וכן בזכיות מלביש אותה. ולכן בכל המצות עושין לו לבוש, ולכן מקריבין הבהמה לתקן סטרא דבהמה ששם צריכין לתקן ואז נכלל הבהמה באדם וזהו הלבוש. וזהו סוד שכותבין התורה שהיא משם על עור בהמה טהורה.

[וכל ענין בואו דהאדם לעולם הזה לתקן את הנפש הלבוש הזה, ולכן רשעים אזלין ערטלאין בההוא עלמא וידעו כי ערומים הם כנ"ל. וזהו סוד (מגילה יב, א) מלמד שהיתה מפשטת בנות ישראל ערומות כו', וכמ"ש בפי' לאסתר עי"ש, כי בחטאי האדם מפשיט נשמות עליונות מלבוש שלהן וזה הלבוש מתלבש בסט"א, וזהו גלות השכינה בלבושה גם כן. וזהו סוד ושתי שהיתה גוזלת לבושין דישראל ובה נתלבשו בחטאי' ואסתר תיקנה כי היא שכינה דבריאה כמ"ש ברעיא מהימנא וזהו סוד שנגזר על ושתי ליכנס ערומה ובאסתר ותלבש אסתר מלכות (בגדי מלכות), וזה היה צרת ישראל ואח"כ גאולתם. והבן]:

ובכלא אתמנא כו' האי היכלא. ר"ל על כל מה שכתוב כאן הכל תחתיו. [ובפ"ב מכללא דנהורין אלין כו'. עמש"ש]:

מכללא דא כד אתכליל רוחא ברוחא כו' תלת זמנין ביומא כו'. והן דמקדשין עם ישראל בתפלת יוצר ובתפלת י"ח שחרית ומנחה. אבל קדושת ובא לציון היא תוספת קדושה לנו על המלאכים ולכך אומרים בלשון תרגום וכמ"ש בפרשה תרומה דף קל"ב וקל"ג (ח"ב קלב, ב) עי"ש:

דף רמז:

ואלין אינון דמדקדקי כו'. שכאן נאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא. שג' אשות הן אש שורף כו' כמ"ש בתיקונים דף קכ"ב ע"א עי"ש, ומהן השרפים כידוע:

ואלין אינון דקיימי כו'. וזהו דאשתמש בתגא חלף מב' העולמות:

דאוליפו מיני' כו'. כמ"ש ואפילו אות אחת. וז"ש בפרשת בראשית (ח"א מב, א) "דאוקידו לאינון דלא חיישי כו'". [ובפרשת בראשית "כד מתגלגלין נהורין כו'". עמש"ש]:

כד מתיישבן רוחא ברוחא כו'. ר"ל כשנכללין א' בחבירו:

האי חיותא יופיא"ל כו'. והוא שר התורה והוא נפיק מרוח שמאלא כנ"ל שנקרא הדרניא"ל לכן נקרא גם כן יופיא"ל. ולפי שהוא יותא ממוזג באש, שלכן הוא על השרפים, ויופי האדם כד אדום ניכר בו יותר מכ"ש דודי צח ואדום, אדמו עצם מפנינים ולכן נקרא יופיא"ל. והוא אנפי נשרא לפי שהוא כלול באש ומים והוא נשר שבחיות כלול מחו"ג כידוע וכנ"ל דרך הנשר בשמים. וכאן הוא התורה והחכמה כמ"ש כי מן השמים דברתי עמכם כו':

נפקא על ד' שרפים מעפפן כו'. שנאמר בהן ובשתים יעופף. ואמר על ד' שרפים שהשרפים נכללין בד' חיות שתחתי' כמ"ש בפרשת בראשית ונכללין בד':

וכמה אינון שליחן דשלם סחרני'. ר"ל סביבות האדם. וכמ"ש (כתובות קד, א) בשעה שהצדיק נפטר מן העולם ג' כתות של מ"ה יוצאין לקראתו, אחת אומרת בוא בשלום, ואחת אומרת כו'. וז"ש וכמה שליחן דשלם. והן נק' מלאכי שלום שליחין לבשר השלום, וכאן הן הג' כתות אותן דמקדשאן שמא קדישא דמאריהון כמ"ש ג' כתות של מ"ה (חולין צ, ב) אומרת שירה בכל יום א' אומרת קדוש ואחת אומרת כו' והן כאן כמ"ש למטה אלין דקיימי באמצעיתא כלהו ממנן בשירתא כו' אלין דקיימי לעילא לסטר ימינא וכו' ואלין דקיימי בשמאלא כו':

האי חיותא קדישא כו' ואע"ג דעובדין כו'. כמ"ש בז"ח ש"ה דף נ"ו ע"א "ת"ח כל מאן דאזיל להההוא עלמא בלא ידיעה אפי' אית ביה עובדין טבין סגיאין כו' ת"ח מאי דכתיב אם לא תדעי לך היפה בנשים כו' דאית לה עובדין שפירין", והן הגוונין אלא דלא אצטבעו

הגוונין. והענין כי פשוטי דאורייתא הן הגוונין דבוצינא. ורזין דאורייתא הוא אור הנביעו דמני' אצטבעו גוונין, וכמ"ש בתז"ח ע"ג ע"ד דכל רז אור אתקרי לאנהרא כו' ובהרבה מקומות, ולכן נקר' החיה הזה דממונה על רזא דחכמתא יופיא"ל דמניה אצטבעו הגוונים ודווקא למאן דיכיל לאדבקא ולכן קורא לה היפה בנשים דאת הי' בידך האור והיופי ולית לך לאתדמה לשאר הנשים וכמ"ש הזאת נעמי אל תקראן לי נעמי כו' אני מלאה הלכתי דמלמדין לה כל התורה דיכול לאדבקא בעה"ז ואומר לה זה היפה שתדע למה היא נידונית יותר משאר ב"א שלא למדו בחכמתא כמ"ש לעיל [**קבלה** ר"ת **ה**'שתחוו **ל**'ה' **ב**'הדרת ק'ודש, בסוד הוד והדר שבהיכל הזה כמ"ש]:

זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי כו'. שרזין הן בסטרא דח"י עלמין והוא ח"י עלמין בתרין עלמין בעה"ז ועה"ב, שהוא אתרי' בבינה עה"ב וקאים בנוק' כמ"ש כי כל בשמים ובארץ הן התרין עלמין, וכמ"ש בריש פרשת שמות דף ב' ע"א (ח"ב ב, א) "זוהר איבא דאילנא יהיב חיין לכלא קיומי' לעלם ולעלמי עלמין כו', זכאה חולקיהון אינון דטעמין מיני' קיימין אינון לעלם ולעלמי עלמין, אלין אקרון חיין להאי עלמא וחיים לעלמא דאתי". והוא כמ"ש אגורה באהלך עולמים שפתותיו כו':

רוחא דא כו' לגבה. כנ"ל לאתכללא בי' ולסלקא [ובפרשת בראשית "ד' גלגלין לכל חד כו'". עמש"ש]:

האי חיותא שלטא על ד' אחרנין. הן ד' חיות הנ"ל שפניהן פני נשר, ולפי שאמר לעיל האי חיותא נפקא על ד' שרפים כו' וכאן הוצרך לבאר ענין החיות משום פרטיהן אמר אחרנין:

וארבע גלגלין כו' בגיניה דאמצעיתא. כנ"ל:

קדשיאל כו' ענאל שמיה. כצ"ל:

אלין דקיימא באמצעיתא ממנן בשירתא. ר"ל אלו הד' שהן באמצע הן ממונין על השיר:

ואלין דימינא כו'. ר"ל הגלגלים שבימין, ר"ל לצד דרום:

סלקי רעותא לעילא. לגבי חיות דעלייהו:

ואלין דשמאלא כו' רעותא מתתא. כצ"ל. ר"ל עם האופנים שבהיכלא קדמאה:

אלין דקיימי לעילא כו'. ר"ל אותן שעומדין למעלה בצד ימין הם מתחברין עם ישראל המקדישין אותם דידעי לכווני. ואותם שבצד שמאל מתחברים עם אותם שבישראל שאינן יודעין לכוין. וכולם כלילין ומתקשרין זה בזה ביחוד אחד:

מאתר דא ינקי כל אינון כו'. שכאן הוא מפתחאן דחכמתא כמש"ל:

בגין דנביאים ינקי מלעילא. ר"ל מנצח הוד דאצילות. אבל מארי דחלמא ודמראה ינקי מנצח הוד דבריאה. וז"ש "ואלין מארי דחלמא כו' מהכא":

וכד מתחברא כו'. ר"ל שלא תאמר שנביאים ינקי מעילא לבד, לכן אמר וכד מתחברא כו'. ר"ל כאשר מתחברים נצח-הוד דאצילות עם נצח-הוד דבריאה אז משניהם יחד, וכמ"ש בפרשת בראשית דף מ"ה ע"א (ח"א מה, א) שאר נביאים נטלין תרי היכלין דלתתא תרין רוחין נגה וזוהר כו'. וכן לקמן דף רנ"ז ע"ב (ח"ב רנז, ב) נביאי דאינון סטר' עלאין תרין (סמכין) ירכין [דסמכין לאורייתא קדישא אינון נטלין היכלא דתרין רוחין בי' דאינון נוגה וזוהר] כו' אתכלילו דא בדא כדין אלין תרין סמכין דלתתא כד מתחברן באלין עלאין אתרשים בהו נבואה כו' לעילא נבואה הכא מראה וע"ד איהו דא כגוונא דא ודא כגוונא דא:

דף רמח.

ובגין כך אית משל במלייהו כו'. שמתלבש הנבואה בהיכלין אלו, מה שאין כן במשה אע"ג דע"כ צריך לעבור דרך כל העולמות הוא דרך מעבר לבד כידוע:

בגין דכד נהירו נפיק כו'. ר"ל שנבואת משה הוא מבינה שמתלבש בנצח-הוד. וז"ש נביאים מבינה. ואמרו משה זכה לבינה, ואמר משה בנצח, והוא שיוצא מבינה ומתלבש בנצח כנ"ל. ואע"ג דבכל הנביאים נו"ה צריך לקבל תחלה מבינה כנ"ל נביאים מבינה ומשם דרגא דנבואה כידוע בכ"מ. וז"ש (ב"ב יב, א) חכם עדיף מנביא, דחכמה למעלה מבינה. ואמר בז"ח רות שלום לרחוק ולקרוב שהוא רחוק לחכמים וקרוב לנביאים, רא"א איפכא קרוב לחכמים ורחוק לנביאים שרואין דמיונות שלמעלה כעין גוף. והנה למעלה חכמה למעלה מבינה אבל למטה נביאים למעלה מחכמה, שנביאים בנו"ה וחכמה ביסוד דשם כל רזין דחכמתא והוא ההוא חיותא דכאן. ועמ"ש בז"ח רות.

ואמר בריש פרשת שמות איבא דאילנא יהיב חיין לכלא קיומי לעלם ולעלמי עלמין זכאה חולקי' כו' עד בעלמא דאתי עי"ש. ר"ל איבא דאילנא חכמתא דהוא אילנא דחיי, והן שנקר' חי' ובניהו כו' בן איש חי. ועיין בתיקונים ריש תיקון כ"א א"ל אבא דיליה כו' ובלע מיא דימא כו' ואתוון כו'. ועיין בריש פרשת בראשית ובניהו כו'. וזה גם כן הענין שנבון עדיף מחכם, הוא גם כן כאן בנצח והוד. כי כולם אינן מקבלים מהנהירו דנפיק מבינה רק מנו"ה שקבלו מבינה, מה שאין כן במשה שקבל מנהירו דנפיק מבינה שנתלבש בנו"ה ומשם ואילך לא נתלבשו עוד אלא דרך מעבר לבד. מה שאין כן בנביאים שלא קבלו רק מנו"ה עצמן שנתלבשו בהיכלות אלו, ומשם ואילך דרך מעבר לבד. וז"ש משה בנצח. ואף על גב דדרגי' גדול מאבהן שהוא זכה לאספקלריא המאירה, מה שאין

כן באבות ושמי ה' לא נודעתי להם כמ"ש בפרשת וארא. והענין שהאבות זכו לחג"ת שנתלבשו במלכות תלת גוונין דילה כמ"ש שם, והן בהיכלין דילהון רצון ואהבה וזכות כמ"ש בפרשת בראשית מ"ה ע"א (ח"א מה, א) ולקמן דף רנ"ו ורנ"ז, והן כגוונא דנביאים בנו"ה כנ"ל, והחילוק ביניהם לבין הנביאים הוא שנו"ה אפילו באצילות גוונין דילהון אינן מאספקלריא המאירה, שנה"י הם המאירים למלכות ואבהן זכו לחג"ת שהן גוונין דאספקלריא המאירה במקומן. וזש"ש בפרשת וארא דף כ"ג (ח"ב כג, א) ואלין אינון דאתחזיין לאבהן למנדע כו' מגו אלין דמזדהרי כו'. משא"כ למשה שנתגלה לו מתוך הבינה באצילות עצמן כמש"ש ואינון סתימין אתגליין ליה למשה בההוא רקיעא דיליה כו':

כל שאר נביאים אינון מאריהון כו'. ר"ל מאריהון דחלמא ודמראה יונקים מהיכלות אלו לבד, ואינן יונקים מלעילא כלל, ואינן יונקים מהיכלות עצמן רק שמתלבש בדרגא אחרא ביצירה בהיכלות דנצח והוד דשם. והכלל כי כולם צריך להתלבשות ואינן מקבלין מן דרגא דיליה במקומו רק בהתלבשו בדרגא אחרא. ואע"ג שבכולם יוצא הנבואה משורש השרשים מבינה אינן מקבלין משם כנ"ל. והמקומות שלמטה מדרגם דרך מעבר כנ"ל. וז"ש כמה דדרגא דנביאים דלעילא כו' ה"נ אלין דרגין כו':

בגין דנפקין מהאי היכלא כו' וכן עד כלהו דכמה אינון דנטלי כו'. זה קאי על החלום של כל אדם, וז"ש "ועל דא כד מטי לגבי דב"נ כו'". ולכן כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים. שמתערבין עמה גם כן הסט"א שהן מעורבין בעשייה ובאוירין דהאי עלמא. וזה החילוק בין מראה דנביאים לחלמא, שמראה אינו מתלבש רק בדרגא תתאה דלבר לבד אבל חלום מתלבש מדרגא לדרגא עד דמטי לב"נ ומתלבש בכלהו דרגין. והחילוק שבין חלום של נבואה לחלום של כל אדם שחלום נבואה נפיק מגו האי היכלא ומתלבש למטה אבל חלום של שאר בני אדם אין יוצא רק מדרגא תתאה ומתלבש למטה והוא החילוק שבין אדם לחבירו בענין החלום שזה מקבל עוד מדרגא תתאה יותר עד שיש שמקבלין רק מאותן דתליא באוירא אבל בכולם מתלבש עד למטה באוירא כנ"ל:

וע"ד לא צחצחא כו'. ולכן כל חלום צריך לפתרון. והן ד' דרגין חלוקין חלום דבני אדם, וחלום ומראה דנביאים, ונביאין עלאין, ונבואה דמשה חלוקים במקומות כנ"ל. וכן חלוקים בענין כי חלום צריך לפתרון ואין משיגים הפתרון בעת החלום רק מדמה להם בעת החלום כאלו הוא הענין כמות שהוא רואה כמ"ש ויקץ פרעה והנה חלום. אבל בעת השינה לא ידע כלל שהוא חלום ומראה. וחלום של נביאים יודע שהוא מראה וחלום

ויודע גם כן הפתרון בעת החלום על ידי עצמו או על ידי מלאך כמ"ש מה אלה אדוני מה שני הזיתים האלה כו', וידע שאינו כפשוטו רק מראה על דבר אחר, והשיב לו הפתרון. וכן בדניאל דניאל חלם חז' כו' חזה הוית כו' קרבית על חד מן קאמי' ויציבא אבעא מני' על כל דנ' ואמר לי ופשר מלה יהודוענני כו', משא"כ בנביאים שהשיגו הדבר בעצמן אע"פ שאמר בדרך חידה פעמים הבין בדבור בתוך החידה הדברים בעצמן אבל משה פה אל פה אדבר בו ולא בחידות:

כד מתחברן אלין באלין אלין ארבע גלגלים בארבע אינון די באמצעיתא. ר"ל בארבע החיות הנ"ל:

כדין כללהו אקרון חמודות ואינון מאריהון דמראה. שהן מאריהון דחכמתא כמש"ל כל אינון מאריהון דחכמתא דקיימין כו' וכתיב הנחמדים מזהב ומפז ומתוקים כו' חכו ממתקים וכולו מחמדים, וזהו סוד כי נחמד למראה. וכן חיותא דעליהון נקרא יופיא"ל על שם החכמה כמ"ש "יופי חכמתך כו' מלא חכמה וכליל יופי" (יחזקאל כ"ח, ז'-י"ב). ולכן נקרא ירושלים כלילת יופי על שם חכמתם כידוע. [וכן בסט"א נגד היכל הזה כל זיני דחרשין כו' ואמר שם חרשין הוא באסתאבו מסאבו דזרעא כו' ותלוי בהיכל זה שם כל מסאבו דש"ז. וכן כאן בקדושה כאן כל החכמתא והוא תליא בברית קיימא כידוע וכמ"ש סוד ה' ליראיו כו' ולכן נקרא ספר הזהר על שם החכמה דרוחא דהיכלא דא נקרא זהר כנ"ל]. וז"ש בג"כ האי חיותא דקאמרן שלטא עלייהו ר"ל שהוא מארי דחכמתא כנ"ל:

ובגין כך אקרי איש חמודות דניאל כו'. שקיבל במראה כמ"ש "ובינה לו במראה". וכל החמדה וכיסופין של עלאין הכל להחכמה. [ובפרשת בראשית "הכא הכרעה לאתדבקא במארי'". עמש"ש]:

היכלא תליתאה כו' מבי דינא דמלכא. ר"ל מהיכל זכות ששם הב"ד כמ"ש לקמן שהוא היכל גבורה ב"ד והאי היכל מקבל משם:

בגין דהאי איהו ממנא לאשגחא בהו כו'. ר"ל אע"ג דהפתקין נחתמין בפתח ב' ומשם יוצאין הפתקין מכל מקום נמסרו הפתקין מקודם להאי ממנא שבפתח הזה לעיינא בהו שמא ישוב האדם ביני וביני, וכמש"ו:

להאי אתייהבו תקוני פתקין כו' ואתמסרו בידא דההוא ממנא די כו'. ר"ל אל הממונה שבהיכל הא' כמש"ו כיון שמגיע שם אין מתעכב כלל ויוצא מהיכל הראשון. ואז כיון שיוצא משם אז אין יכולת בידו לחזור הפתקין שמשם מקבל הסט"א תיכף וכמ"ש בהיכלא קדמאה דף רמ"ה ע"ב (ח"ב רמה, ב) עי"ש, ולכן מעיינין כאן. וסוד היציאה תיכף מהיכל הא' בסוד הטפה כיון שמגיע ליסוד אין יכול להתעכב שם כלל וכיון שיוצא

משם מיד מזומן הסט"א לקבל. וזהו סוד הקרי ואם תלכו עמי קרי אף אני אלך עמכם בחמת קרי כו'. וז"ש דהא מיד ממנא כו':

וסנגדיא"ל שמיה ואיהו ממנא על תרעא דהיכלא אחרא. ר"ל היכל שנגד היכל זה והוא היכל ג' שבסטרא אחרא. כי הסטרא אחרא הוא זה לעומת זה. בהיכל הא' ממונה שם דומה נגד טהריא"ל לקבל נשמות ותפלות כמש"ל, ובהיכל הב' תלת פתחין נגד תלת פתחין שבהיכל הב' דקדושה, וכן כל הענינים שלהם הכל דוגמת הקדושה בממנן ופתחים ועל מה שממונים זה לעומת זה. ונגד היכל זה ד' פתחים שם נגד ד' פתחים שבקדושה כנ"ל:

על תרעא כו' קדמאה. ר"ל פתחא קדמאה שבהיכל השלישי נגד זה הממונה בקדושה שעומד בפתח הא' וכמש"ש בדף רס"ד ע"ב (ח"ב רסד, ב) "פתחא תניינא בי' קיימא חד ממנא אחרינא ודא איהו קיימ' לנטלא פתקין דדינא ודא איהו סנגדיא"ל כו' והאי קיימא על פתחא דא וכד נטיל פתקא דדינא האי קיימא על פתחא דא ונחית כו'". ר"ל שעומד בפתח השני וכד נוטל הפתקין קיימא בפתח הראשון ומשם יורד להיכלות הא' והב' דסט"א והוא נגד הקדושה שהפתקין הן בפתח השני כמ"ש לקמן וכאן נטיל לון:

דאיהו גהינם. ר"ל כל היכלין דסט"א נקרא גהינם:

ובגין כך קיימא כו' וההוא ממנא עלייהו דאיהו מלכיא"ל. ר"ל שהוא גם כן ממונה על זה:

בגין דאינון היכלין כו'. ר"ל לכך עומדין כאן לעיינא עד שלא יצאו הפתקין כנ"ל:

דאקרי באר שחת. הן ב' היכלין הראשונים דסט"א שהראשון נקרא בור והשני שחת כמ"ש והאי קיימא כו' ונחית לתתא לאינון פתחין חשוכין דלתתא, חד להההוא דאקרי שחת וחד להההוא דאקרי בור דאינון לתתא, ותמן כמה אלף כו' עי"ש ונק' באר שחת בחיבורא דתרין היכלות הראשונים שבסוד חטא של ש"ז נעשה בעוה"ר באר כידוע, ומסאבו דשכבת זרע הוא בהיכל דאקרי שחת בסוד כי השחית כל בשר את דרכו, וכמש"ש בהיכלא תניינא פתחא קדמאה כו' והאי איהו קיימא על כל אינון דמחבלי ארחייהו כו' וגרמי דברית כו' וכן כל ההיכל דשם ממונה ע"ז וע"ש, וידוע דבשעת דינא מתחברן כל היכלין דסט"א ר"ל, כמו בעת רצון שמתחברין היכלות דקדושה כנ"ל, ואמרו אית עת ואית עת כו' ועת הוא החבור כידוע בסוד אשר פריו יתן בעתו:

דף רמח:

דכיון דפתקין אתקנו כדקא כו'. משנחתמין ביד הממונה עזריא"ל דלקמן:

חד שמשא ממנא (**כצ"ל**) **כו' ונטיל פתקין**. מיד הממונה עזריא"ל שתחתיו:

האי ממנא תחות שולטני'. ר"ל תחת הממונה הראשון גזריא"ל הנ"ל:
האי פתחא סתים כו' וביומא דשבתא כו'. הענין כמ"ש וישב אתי דרך שער החיצון הפונה קדים והוא סגור. והוא הפתח הזה שהוא שער המזרח ונאמר שם שער החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח, ונגד כל ממונה הוא פתח כנ"ל. וזה הממונה יש לו ת"י שני ממונים דימינא חיים כו'. ונגדן שני פשפשין לשער הגדול. ושער החיים סגור כל ימי החול. וז"ש (משנה, מדות ד) "ושני פשפשין לשער הגדול א' בצפון וא' בדרום, שבדרום לא כו'ועליו נאמר ויאמר אלי ה' השער הזה יהיה סגור ששת כו'".
(אמר ביומא דשבתא וביומא דחדשא אתפתח לאחזאה חיים. לכן בר"ח אומרים יעלה ויבוא ברצה שהוא בחי' נצח היכל ג' זה ומתפללים ואומרים והושיענו בו לחיים):
פתחא תליתאה כו' למנדע כו'. ר"ל בכאן מודיעין שהמשפט הוא בהיכל הרביעי:
דינא דלא קיימא כו'. שבפתח ראשון ממונה על דינא דמותא כנ"ל. ודוקא על האדם עצמו, אבל על בניו עד עשרים שנה קיימא בפתח הזה תחת הממונה שתחת ממונה הראשון כמ"ש למטה:
דהאי אתברי בפגימו כו'. והוא ביום ד' ומלאך המות דרברבי נברא ביום השני [כי מלאך המות הוא נגד היכל זכות שמשם נטיל וזה נטיל מהיכל זה שהן גבורה ונצח והן יום שני ורביעי כידוע, ולכן זה נברא בשני וזה ברביעי, ומ"ש כאן הדינין הכל בשביל פגימו דסהרא ביום [רביעי] שהוא נגד היכל הזה. ועוד כמ"ש לקמן שבפתח האסוותא כו'] שנברא בו הגיהנם והן לילית רבתא ולילית זעירתא:
דקיימא על דרגא רביעאה בהיכלא תליתאה כו'. ר"ל על פתח הרביעי של היכל השלישי של הסט"א כמש"ל שם פתחא רביעאה כו' ומה שבפתח הג' דכאן תחת שני הממונים קפציא"ל ועיריא"ל על מרעין כו' ועל אסכרה כו'. הוא שם בשני פתחים האחרונים כמש"ש עי"ש. כי נגד הממונה בפתח הרביעי דכאן אין שם בסט"א כי הוא ממונה על הרפואה כמ"ש לקמן, ולכן נחלק ההתמנות דכאן שם בב' הפתחים:
ואחיד לה האי ממנא. ר"ל דכאן בסטרא דקדושה עיריא"ל הנ"ל:
וסלקא לה לממנא דקיימא על היכלא רביעאה. והוא בהיכל זכות ששמו סנסני"ה שמשם יוצא המשפט והכרוז ע"ז, ועי"ש דף רנ"א ע"א (ח"ב רנא, א):
מתליסר שנין כו' ואיהו יצה"ר מעשרין שנין כו'. וזהו סוד שטן ויצה"ר ומלאך המות (ב"ב טז, א) שטן עד י"ג שנה שנענשין על אביהם ועל מרעין ומכאובין דלא קיימא למותא כנ"ל. וזהו סוד באיוב ויבא גם השטן כו' ונענשו בניו ויך אותו בשחין רע, וכן מסכנו.

וז"ש אך את נפשו שמור. ומי"ג שנה עד עשרים יצה"ר. ומעשרים שנה ולמעלה מלאך המות כמש"ו:

האי רוחא דקיימא בי' כו'. הוא היצה"ר:

דף רמט.

אזיל אבתרי'. כמש"ו:

בגין דלא אתנטיר כד כו'. ר"ל שלא הלך בדרך הישר כל צרכו ורואה בו סימן שיחטא אח"כ ועכשיו הוא צדיק. וכמ"ש הן בקדושיו לא יאמין:

ועל דא כתיב ויש כו'. שעד י"ג שנה מענישין אותו על אביו ומעשרים שנה ולמעלה על עצמו, אבל מי"ג ועד עשרים אין דנין אותו כלל. וכל שמת מ"ג עד עשרים הכל על דרך זה. וזהו "ויש נספה בלא משפט" (משלי יג, כג) אבל הכל בצדק. וזהו שחלקו תוספת (ברכות דף מ"ו ע"ב סוף ד"ה מה) על הלכות גדולות שמחקו "לוקח נפשות במשפט":

(**פתחא רביעאה כו'**) **פדיא**"**ל**. על שם פדה משחת כמ"ש למטה:

בגין דאינון אלף קיימין כו'. ר"ל ששם עומדין אלף והממונה הוא שר האלף אחד מיניהו:

ועל דא כלא קיימא בהאי פתחא כו' ובג"ד אלין פתחין קיימין בהיכל דא. ר"ל הכל תלוי בפתח הזה אם נתקבלה תפלתו וכאן המליצים הטובים. ולכן כל הד' פתחים עומדים בהיכל הזה אע"ג שאי מקומן כאן, לפי שפעולתם לפי פתח הזה שבמערב כמש"ל:

זהריא"**ל שמיה**. על שם האור:

כד"**א ערכתי נר למשיחי**. וכתיב ביה נעים זמירות ישראל, ואתקשר בהאי היכלא כמ"ש נעימות בימינך נצח:

בגין דהאי איהו סדורא כו'. ר"ל דערכתי הוא ממטה למעלה להדליק את הנרות כמ"ש יערוך את הנרות לפני ה' להעלות נר כו'. ואמר ערכתי שהוא סידור הנרות לאדלקא, לזה אמר בגין דהאי כו':

כד שרא עלייהו כו'. שההתעוררות לאדלקא בוצינין צריך מתחלה לקבל ממעלה ועל ידי כן יוכלו לאתסדרא מתתא לעילא ואח"כ לאדלקא ולקבל הראוי כידוע בסוד הברכה. וז"ש ערכתי נר בכאן, שכאן נגיד משחא דרבות קדשא כנ"ל וכד שרא עלייהו אז הוא סדורא לאדלקא כו':

בגין דהאי אתסדר כד כו'. מפרש האיך הוא סדורא לאדלקא מתתא לעילא הא הוא בהיכל השלישי, ולזה אמר בגין דהאי כו', וגם כן מיישב האיך דוד אתקשר כאן הא הוא בהיכל הראשון ברוחא לבנה כידוע, ואמר ערכתי נר למשיחי:

וכד אתסדר האי רוחא בכל אינון כו' כדין אפיק כו'. והוא נהורא דנפיק מן רוחא כנ"ל בכל היכלין:

די שמיה אהדיא"ל כו' לאמשחא כו' ואתקריבו לקרבנא. וזהו ערכתי נר למשיחי לאמשחא לנשמתא שלו, וזהו ערכתי נר שערך הנר ואתסדר כד אתכלילו בי' כל אינון תתאין לתתא וכד אתסדר כו' ונהיר כדין אפיק מיני' נהורא כו' לאמשחא לכל אינון. נמצא ערכית הנר שהוא האי רוחא וסידורו בכל התתאין לאפיק האי נהורא לאמשחא נשמתו. וז"ש לעיל "בגין דהאי איהו סדורא כו' כד שרא כו' בגין דהאי אתסדר כו' וכד אתסדר כו'" הכל הצעה לפרש הפסוק ערכתי נר למשיחי. ופרט את דוד ע"ה יותר מכל אדם כמ"ש לא אברי עלמא אלא לדוד בסוד דוד מלך ישראל חי וקיים, והוא תמיד חי שלכן לא ישן לעולם שתין נשמין כידוע. וזהו סוד נר מערבי שהיה תמיד דולק והוא נרו שהוא בסוד מערב כמ"ש (ב"ב כה, א) שכינה במערב, וז"ש עדות שהשכינה שורה בישראל והוא נר הזה. וזהו סוד "את הנזר ואת העדות" (מלכים ב יא, יב) (דה"ב כג, יא), בסוד נזר אלהיו על ראשו, ואמרו עדות הוא לזרעא דדוד כו'. [ובפרשת בראשית "כד אשתלים האי רוחא כו'" עמש"ש]:

האי נהורא כליל בתלת נהורין בגין דההיא רבות משחא אתכליל בתלת גוונין. שהוא קלא דנפק משופר בתלת גווני באשא ורוחא ומיא. כמ"ש בריש פרשת בראשית ושאר מקומות. וכמ"ש בתז"ח דף ע"ט ע"ג "סליק האי קשרא ונטיל ליה מהאי אתר ושני לי' בתלת גווני, באשא ברוחא במיא, בגין דהאי קשרא כד אתקשר מאין סוף בבוצינא הכי אתקשר כו'", עי"ש. והן מרזא דתלת נקודין דיו"ד שמשם משחא דקודשא כידוע וכמ"ש בפרשת תצוה דף ק"פ ע"א (ח"ב קפ, א) "ועל דא אתוון בצירופייהו תלת כו'":

וכד נציץ האי נהורא כו' דרשימין בהאי נשמתא. שסדור הנהורין הוא לאמשחא להאי נשמתא שלכן הן כ"ב נגד כ"ב אתוון דנשמתא והן ענפין דנשמתא ותלת קשרין בנשמתא נר"נ ונגדן הוא תלת נהורין. וכמו שהנשמה כליל לרוח ונפש כמ"ש בפרשת נח דף ס"ב ע"א בתוספתא (ח"א סב, א) חד דכללא בתרין בגווייהו כו' כן הנהורא הראשון כולל לב' הנהורין. וכן כל הכ"ב אתוון כולהו כלילן בנשמתא כמו הנהורין, וזהו סוד בך יברך ישראל כ"ב אתוון דברכת כהנים, שאז נגיד רבות משחא קדישא וכל הכ"ב אתוון הן מרבות משחא שהן י"ג תיקונין דרבות משחא דעתיקא קדישא שהן בעלמא עלאה י"ג נהרי אפרסמון וט' תיקונים דז"א שהן גם כן בגוה כמ"ש בספרא דצניעותא בפרק ב', והן כ"ב אותיות כמש"ש פ"ג ובפרשת נשא דף קמ"ו ע"ב (ח"ג קמו, ב) עי"ש, ובאדרא רבא דף קל"ט ע"א (ח"ג קלט, א) "ובשעתא דנהיר דיקנא יקירא דעתיקא דעתיקין בהאי

דיקנא דז"א נגדין תליסר מבועין דמשחא עלאה בהאי דיקנא ומשתכחין בי' עשרין ותרין תיקונין ומניה נגדין עשרין ותרין אתוון דאורייתא קדישא":

ואלין עשרין ותרין נהורין כו'. ר"ל שהם כולם ממנן ועומדין עם האי נהורא הנ"ל וממונים על משחא הנ"ל כל אחד על אות א':

וכלהו אתקרון כו'. ר"ל שכולם נקראים על שם הנהורא אהדיא"ל הנ"ל. ושמו הוא על שם המשיחו במשחא והוא מלשון קריב לגבי דהינא ואידהן (שבועות מז, ב), ופי' רש"י שם לשון שמן ומשיחה הודשנה מחלב מתורגם אתדהינא. ולכן כולם נקראים על שמו כנ"ל:

וכלהו אתכלילן בהאי נהורא. כצ"ל:

ואסתכי לאתישבא גו היכלא רביעאה. כנ"ל שנכללין הנהורין בנהורא הראשון והנהורא בההוא רוחא ורוחא אסתכי לאתיישבא בהיכלא רביעאה. [בפרשת בראשית "אלין נהורין דנפקין כו'". עמש"ש]:

דף רמט:

רוחא דא כד כו' כד דחיין לאתנצצא נפקא מינייהו. ר"ל מן הניצוצין חד כו':

והאי חיותא כו'. ר"ל מנציצו דחיותא שמתנוצץ מאור של הרוח יוצאין האופנים:

בגין דלא אשתכח כו'. ר"ל כמ"ש ועתה אשוב להלחם עם שר פרס כו' ואין אחד מתחזק כו' יפקוד ה' על צבא מרום במרום ועל מלכי כו'. וזהו סוד וכבותי שמים כו' שמש וירח קדרו וככבים כו':

ומנהון שליחן על עלמא. שהוא סוד רגלין:

לקבל אינון שליחאן כו'. כמ"ש לקמן רס"ד ע"ב (ח"ב רסד, ב) מאף וחמה נפקין כמה אלף וכמה רבבן וכלהו נפקי כו':

דא אבן נגף. הוא היכל שלישי שלהם שהוא אבן אופל כמש"ש "דא איהו היכלא דאפיל כו' ואיהו אפיל יתיר כו'":

צור מכשול. הוא היכל רביעי שנקרא אבן מכשול כמש"ש "היכלא רביעאה כו' דאקרי אבן מכשול", ואמר צור שהוא בסטרא דגבורה כידוע והוא היכל רביעי והוא מפתה למאן דעסיק באורייתא כמ"ש שם "ודא איהו דמפתי לב"נ דלעי באורייתא או דקאים בבי מדרשא כו'", ואלין שני רוחין מפתין לאדם שהולך בדבר מצוה או עוסק בתורה שבהיכל הג' נותן לו עצבון ולכן נקרא נגף, ושבהיכל הד' מפתין ליה שלא ללמוד, ולילך אחר כסופין דנשים כו', ולכן נקרא מכשול, ולכן השני היכלין זה נקרא שונא וזה נקרא חובה:

והאי אקרי אבן בוחן כו' צור ישראל. אבן וצור כנ"ל שהן כאן גם כן מב' היכלין ג' וד' שבקדושה והאי רוחא נטיל מהיכל ד' לכן נקרא על שם ב' היכלין אלו, וזהו שכתב "וכולא קיימין דא לקבל דא":

באמצעיתא דהיכלא דא אית אתרא אחרא דקיימא לעילא. הוא תא הרצים שאמר בפ"ב וקיצר כאן שסמך על מ"ש בפ"ב, והוא למעלה למעלה כמ"ש אלף המגן תלוי עליו כל כו', ולפי שהוא למעלה למעלה באוירא סביב לחומה שורין מקפן אמר תלוי. [ובפרשת בראשית "ארבע פתחין אית להיכלא דא כו'". עמש"ש]:

בארבע פתחין כו'. הן ד' פתחים הנ"ל שאמר למעלה בדף הקודם:

אלין ארבעין נטלי כו'. וזהו סוד ארבעים יכנו במספר במספר הממנן:

מלה דלא אצטריכא. ר"ל נבול פה. וכל זה הוא בד' פתחים הנ"ל:

בד' פתחין כו'. הוא ענין בפני עצמו, ואינו באתר תא הרצים ההוא אלא בד' פתחין של היכל עצמו כמ"ש בפרשת בראשית כנ"ל

[ובגין כך אקרי 'תא הרצים' כמ"ש (מלכים א י"ד, כ"ה-כ"ח) "ויקח את כל מגיני הזהב אשר עשה שלמה ויעש כו' מגיני כו' ויהי מדי בא המלך בית ה' ישאום הרצים", והוא בשעתא דקשרין קשרין כלהון נפקין מליין בדינא כנ"ל בפרשת בראשית. והושיבם אל תא הרצים. אחר הקשרין יורדין כ"א במקומו אחר התפלה וזה מדי בא המלך בית ה' בשעתא דסלקין ההיכלין עייל הקב"ה בק"ק ובימי שלמה לא נצטרכו לזה כי שלום היה בימיו בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה ובימי רחבעם הוצרכו לזה להגן עליו כנ"ל. ע"כ]:

האי אופן כו' ולנקמא לון כפום שעתא. ר"ל במהירות בלא עיכוב ולכן נקרא 'הרצים' כמש"ו דאינון רצים רהטין ואוחו כו':

דף רנ.

ורזא דא כו' רצים מסטרא דא ורצים כו'. כמ"ש "הרצים יצאו דחופים כו' והעיר שושן נבוכה וכו'", "הרצים כו' יצאו מבהלים ודחופים כו' והעיר שושן צהלה ושמחה". ובשניהם כתיב "בדבר המלך" כמ"ש לקמן רנ"ב ע"א (ח"ב רנב, א) "וכלא בין לטב בין לביש מבי מלכא אתדן האי ב"נ":

אי מקדמי אלין דהכא כו'. והכל לפי מעשה בנ"א, אם יש בהם רצין לדבר מצוה או לדבר ערוה ח"ו:

תריסר גלגלין כו' ואינון ממנין שרפים. ר"ל שהם שרפים ממונים על שאר כו':

ואקרון חלונות. והן י"ב חלונות בבה"כ כמש"ל:

והיינו דכתיב משגיח מן החלונות. ר"ל שהקב"ה משגיח על ידם שלכל דבר ממנן קיימין ואע"ג שהכל ביד הקב"ה. והן מעלין התפלות לאשגחא בהו קב"ה כמש"ל ע"ב אלין חלונות כו' ולאשגחא בהו קב"ה:

כדין סלקין וכתבין כו'. ר"ל בסייעתא דילהון, וז"ש בגין דאלין אקרון חברים לגבייהו, ר"ל שמקדישין עם ישראל ביחד כמ"ש למטה "ואלין חברים קיימי תדיר כו' ולמהוי עמי' חברים לקדשא שמא דמאריהון ולזמרא כו'". וזהו סוד (ברכות ט, ב) כל הרגיל לבא לבית הכנסת ולא בא יום א' הקב"ה משאיל בו שנאמר מי בכם ירא ה' כו' אשר הלך חשכים ואין נגה לו שהן החברים המאירים לו מהיכל הזה שהוא היכל נגה וזה הלך חשכים לסט"א שהוא דא לקבל דא, והוא היכל הג' דסט"א שהוא היכלא דאפיל וחשיך כמש"ל דף רס"ד ע"ב (ח"ב רסד, ב) "היכלא תליתאה דא איהו היכלא דאפיל וחשיך ולית בי' נהורא כלל". זהו "ואין נגה לו" שהוא היכל נגה הזה, דלית ביה נהורא כלל:

עד תרעא דפתחא עלאה. הוא תרעא דצדק, צדיקים יבאו בו, והוא בפתח של היכל הד' כמ"ש למטה ואזלן בהדה עד היכלא רביעאה בההוא פתחא:

אלין אינון דממנן כו'. ר"ל אלין חברים הם המשוררים עם ישראל ביום שיש אחרים המשוררין בלילה וחשין ביום כמ"ש (חגיגה יב, ב) מעון שבו כתות של מלאכי השרת שאומרות שירה בלילה וחשות ביום כו'. וז"ש ולא בלילה כאינון אחרנין כו':

והא אוקמוה בגין דמנע כו'. ר"ל שאמרו בגמרא (ברכות לה, ב) כל הנהנה בלא ברכה כאילו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל שנאמר גוזל אביו ואמו כו' ואין אביו כו' כמש"ו, וכן בכ"מ שאומר והא אוקמוה כתוב באגדות:

ישמח אביך ואוקמוה. ר"ל על הקב"ה:

דא איהו ההוא איש דפגים כו'. והוא בסט"א נגד היכל הזה ששם אתערותא דלישנא בישא ושם אתערותא דנחש כמש"ש דף רס"ד ורס"ה ע"ש שבלה"ר מעוררין לנחש הקדמוני שפיתה לחוה בלה"ר ואתפגים סיהרא על ידי הלשון הרע. וכן הוא כאן להיפך לאתברכא כנסת ישראל סיהרא בלשון בסוד מי זאת עולה מן המדבר כמ"ש לעיל, וזהו סוד אף וחמה ומשחית בהיכל הג' דסט"א. אף וחמה הן בב' נוקבין דחוטמא, כי הג' הנ"ל הן תננא ואשא וגחלי דנורא כמ"ש בספרא דצניעותא פ"ב תלת שלהובי מתוקדין בנוקבוי, ואמר באדרא רבא דף קל"ד ע"ב (ח"ג קלד, ב) "בהאי תננא אתכללו אשא וגחלי דנורא כו' ותאנא כד אתחברו תלת אלין דכלילן בהאי תננא דנפיק מחוטמוי כו' וקרינן לי' אף וחימה ומשחית", ושם בדף קל"ה ע"א (ח"ג קלה, א) "ותאנא בתרין נוקבין דחוטמא בחד נוקבא נפיק תננא כו' ומחד נוקבא נפיק אשא כו'", וכן באדרא זוטא דף רצ"ד (ח"ג

רצד, א) אמר מחד נוקבא תננא ומחד נוקבא אשא וכו' והן אף וחימה וגחלי דנורא יוצאין מפומא כמ"ש אש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו, ואע"ג דבאדרא רבא אמר דכלהו נפקי מחוטמא ר"ל העקרא של רוגזא נפיק מחוטם אבל הגחלים יוצאין מפיו וכמ"ש באדרא זוטא דף רפ"ט ע"א (ח"ג רפט, א) "חוטמא דז"א כמה דאוקימנא דכתיב עלה עשן באפו כו' והכא כתיב ותהלתי אחטם לך, ובספרא דאגדתא כו' ואי תימא הא כתיב ואש מפיו תאכל עיקרא דרוגזא כו'", וזה משחית כמ"ש באדרא רבא שם משחית מנ"ל דכתיב לפני שחת כו' בנורא דליק מוקדא. כמ"ש אש וגפרית. והוא המשחית בלה"ר שהוא בפומא והוא הנחש דפגים לסיהרא בלה"ר. וזהו חבר לאיש משחית כמ"ש אם ישוך הנחש בלא לחש ואין יתרון לבעל הלשון, וכל מי שיודע ללחוש ואינו לוחש (תענית ח, א) ואמרו (שם ובערכין) לע"ל מתקבצין ובאות כל החיות אצל הנחש ואומרת לו כו':

דף רנ:

מאלין נפקי ארבע סמכין כו'. ר"ל מאלין תריסר גלגלים נפקין ד' סמכין והן אראלים כמש"ו:

ואע"ג דכלהו אתמנן לדא כל חד כו'. ר"ל אע"ג שכולם אתמנון לאשגחא על ישראל מכל מקום אלו הם העיקרים שממונין על זה, וכן בכולם כל אחד כלול מחבירו ומכל מקום כל אחד עומד על משמרתו:

ותחות אלין כו'. ר"ל תחת האראלים:

אלין ד' כו' ואלין אקרון כו'. ר"ל הד' אראלים. והענין כמ"ש למטה כי חלונות הן פתחים מאירים יותר מחרכים, וההשגחה בחלונות הוא יותר מבחרכים, וכן הוא באלין תריסר גלגלים וארבע אראלים, וכמ"ש למטה:

ועל כל אלין דמחשבי מחשבה דמצוה אע"ג כו'. וז"ש ויקשב ה' וישמע ויכתב כו', והוא באותן הגלגלים שהן החלונות כמש"ל ואלין קיימין לאסתכלא כו' כדין סלקין וכתבין לון לעילא הה"ד חברים מקשיבים כו'. וזהו ויקשב ה' ע"י כנ"ל. וזהו ליראי ה' שהן ההולכין לבה"כ כמ"ש מי בכם ירא ה' כו' כנ"ל, והן באותן חלונות כנ"ל. ולחושבי שמו ואמרו מאי לחושבי שמו? אפילו חשב לעשות מצוה ונאנס כו' (ברכות ו, א) והוא באותן החרכים ולכן סמוכים זה לזה:

עירי"אל קיימא לסטר צפון ודא קיימא לאשגחא כו'. והוא עומד בפרץ שהוא בצפון והן על המתגברין על יצרן שהן גבורים עומדין בפרץ שאין מניחין ליכנס הסט"א בפרצה והוא החושב לעשות עבירה ומתגבר על יצרו, ועל זה נאמר ומושל ברוחו מלוכד עיר, ולכן נקרא הממנא עירי"אל:

יהירי"אל קיימא לסטר מערב כו' בגין דכל מאן כו' איהו גרים ליה לאשתזבא ולאתבא לי' רוחי' כו'. ולכן זה הממונה עומד לצד מערב ששם האסוותא כמש"ל בדף הקודם:
ואלין אינון דמסתכלי כו' בהיכלא דא קיימא עלי' לאשגחא כו'. חוזר מ"ש למעלה "לאשגחא לכל אינון כו' ולכל אינון דמסתכלי על מרע", ולפי שהפסיק הרבה חוזר לענין ראשון:
יומא דאתמסר דינא עאל ההוא רעה לשלטאה כו'. ור"ל זהו "ביום רעה" ביום ששולט ההוא רעה "ימלטהו ה'":
מציץ כמאן דאשגח כו'. כמ"ש לעיל שהאראלים הן פתחים קטנים להשגיח בהן שאלו הם יוצאים מן החלונות:
אסתכל באלין חלונות ובאלין כו'. ר"ל במעשה ב"א התלוי באותן חלונות וחרכים והם אותן דברים שחשיב למעלה וע"י המצות הנזכרות חייס קב"ה על עלמא:
קול דודי הנה זה בא. ר"ל אותו קול ה' (קלא) עלאה דנפיק משופר והן חג"ת שהן אשא ורוחא ומיא כידוע, דנפקין משופר עלאה:
משגיח מן כו'. הוא בזה ההיכל שהוא אחר היכל חג"ת ובכאן כלילן כל היכלי נה"י כמש"ל:

דף רנא.

[היכלא רביעאה]
היכלא רביעאה היכלא דא די קב"ה אשתמודע שולטני' בארעא בגיני'. כמ"ש ועשיתי בם שפטים גדולים וידעו כי אני ה' ונשפטתי אתו כו' והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה' (כמ"ש אך יש אלהים שופטים בארץ), בזאת תדע כי אני ה' ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני ה', וכמ"ש ותתן אתות ומופתים כו' ותעש לך שם כהיום הזה (וכמ"ש נודע ה' משפט עשה):
ודא איהו היכלא דקיימא למטר כו'. כמ"ש כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל, וכמ"ש על וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם, ועיין ברעיא מהימנא פרשת שלח לך דף קע"ה ע"א (ח"ג קעה, א), עיי"ש כל המאמר. וכאן הוא סוד הכסא כמש"ל וכמ"ש (במתניתין דר"ה כט א') וכי נחש ממית או מחיה אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים כו', וכנ"ל במאמר הנ"ל שגורם אותם להשתעבד לקב"ה:
והאי איהו אל כו'. כמש"ו דכתיב כו'. וכמ"ש באדרא רבא דף קל"ב ע"א (ח"ג קלב, א) "מהו אל תקיף יכול כו' ההי"ד כו' אל גבור אל דהוא גבור כו'", וכן נגדו בסט"א אמר

לקמן דף רס"ה (ח"ב רסה, א) "בהאי היכלא אתחזי חד רוחא שליט תקיפא דאיהו על כולהו ודא אקרי אוף הכי אל כגוונא דאחרא דבסטר קדושה האי איהו אל נכר":

ארבע היכלין אלין כו'. כצ"ל:

וכולהו חד היכלא. לפי שכלולין זה בזה והן כולן אחד במנין כנ"ל:

ארבע היכלין אלין אית פתחין להו. ר"ל שיש פתח לכל א' וא':

חד ממנ' לבר דקיימא לפתחא קדמאה כו'. ר"ל חוץ לפתח הראשון מד' פתחים דחשיב לקמן שהן ארבע פתחים הנ"ל בכל היכל פתח א' ופתח הראשון שהוא להיכל הראשון מבחוץ והוא היכלא קדמאה לד' היכלין שכלולין כאן ומבחוץ לפתח הזה הממונה הזה ועל שמו הוא גם כן בהיכל של סט"א:

ואיהו שליט כו'. ר"ל הממונה שהוא בסט"א:

והאי ממנא עלאה כו'. ר"ל שבכאן בהיכל הקדושה:

לאינון ממנן דקיימין על תריסר פתחין. שי"ב פתחים בהיכל הזה כמ"ש בפרשת בראשית: "תרין עשר פתחין אינון להיכלא דא בכל פתחא ופתחא כל אינון סרכין וממנן דאינון מכרזי לאודע' לתתא כל אינון דינין דזמינין כו'":

וז"ש **ואינון כרוזין דמכרזי כל אינון כו'**. ר"ל שאלו הי"ב ממנן הן המכריזין כל אינון כו'. וי"ב פתחין הן תחת הד' פתחין הנ"ל, והן עלאין על אלו, וז"ש למעלה "דקיימא לפחתא קדמאה עלאה", ר"ל פתח הראשון מד' פתחין עלאין:

רוחא דא כו' כלא כליל בי'. כל שבהיכל הזה כנ"ל:

מני' נפקי כו' קמי' כלהו נהורין קיימין. ר"ל לפני כולהו הע':

מינייהו כו' תדיר. והן השני סופרים הנ"ל:

ואלין לגו באמצעיתא כו'. ר"ל כל אלו הע"ב נהורין:

שררך אגן הסהר כו'. כמ"ש בגמרא (סנהדרין לז, א) על הסנהדרין אגן הסהר שעומדין בעגולא, אל יחסר המזג שאם נצטרך א' מהם לצאת כו'. והענין כאן כמ"ש (מתני' נדה י"ט א', ועיין שבת ע"ז א' ובתוס' שם ושם נסמן) שני חלקים מים ואחד יין והן ג"פ כמש"ו:

לקבל אינון שבעין ותרין נהורין כו' ושבעין כו'. והן ג"פ ע"ב נגד ג' גוונין אמ"ש שהן אותיות יה"ו הנ"ל כמ"ש בספר יצירה פרק א' בירר שלשה אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות אמ"ש וקבעם בשמו הגדול כו' שהן יה"ו והן ג' גוונין דע"ב כמ"ש בתז"ח והן ב"פ רחמים מים ואויר, וא' דין אש שהוא צד שמאל, והן ב' חלקים כו'. וזהו "המזג". ואמר "אל יחסר" ר"ל לעולם אפילו שאין עלמא בתיקונא שלכן הקשת נראה בג' הגוונים אמ"ש סימני אבות וזהו אל יחסר לעולם ומכ"ש אם הדור טוב שהמזג יותר ויותר:

ואלין פנימאי אלין קדמאי לקמי כו' כל זכו. ר"ל ואלו ע"ב הקודמים שאמר לעיל מני' נפקי שבעין כו' והן פנימאי לאלו ב"פ ע"ב, לפני אלו הפנימים הקודמים, עולין כל זכות לפי שהמשפט נאמר בצדק תשפוט כו' שלא להכריע ימין ושמאל, ולכן עולין לפני האמצעים שהן מוכרעין כידוע:

כל עובדין כו' נפקי. ר"ל כל הנגזר על העולם הכל יוצא מאלו ע"ב פנימים, וז"ש שמשפט הוא רחמים קו האמצעי, וידוע שהמשפט יוצא מגבורה והוא בקו האמצעי של גבורה:

אשתכחו כל נהורין כו' ברוחא דא. והוא בסוד שם ע"ב מג' אותיות ג"פ ע"ב, ובחסד הוא בכלל ובגבורה בפרט שהן ריי"ו כידוע בסוד כלל ופרט, וכן הוא מנין חס"ד גבור"ה:

אינון תרין כו' אינון שבעין. הן קדמאי הנ"ל וכן מ"ש **אלין שבעין אינון כו'**:

הכא איהו דא רוחא כו' מלעילא כו'. ר"ל מדכורא כנ"ל:

בהאי אתר דאתדבקותא כו'. והוא מ"ש בפרשת בראשית "באמצעיתא דהיכלא דא הוא אתר מתקנא לקבלא רוחא דלעילא כו'":

דף רנא:

והכא אמר כו'. ר"ל אל יה"ו הוא ואלה"י והן רזא דאתדבקות זו"נ שברזא דנוקבא נקרא 'אל' שהוא שם הרוחא, וז"ש לצור שהוא גבורה כנ"ל:

אלין תלת (סטרין) דנהורן דקאמרן. ר"ל שאמר בפרשת בראשית "אפיק תלת אחרנין דאינון תלת בתי דינין דדייניין דינין אחרנין כו'":

אינון ארבע היכלין אינון מתקנן לכל אינון אחרנין כו'. ר"ל אלו הד' היכלין שאמר בפרשת בראשית שעומדין בפנימית ע' קדמאי לגו ובתלת החיצונים ג' בתי דינים הנ"ל, ואמר כאן שמתוקנים גם כן כל אחד לדבר אחר והוא כמש"ו שנים לשני פעמים ע"ב ימינא ושמאלא הנ"ל, ואחד לשבעה עיני ה', וא' לשני סופרים הנ"ל. ומה שחשב כאן לא חשיב שם בפרשת בראשית, ומ"ש שם לא חשיב כאן. ולכן אמר שם "חד היכלא לאינון ע' קדמאי לגו", ולא אמר ע"ב שהן הב' סופרים:

פתחא קדמא' כו'. והוא בפתח של היכל החיצון מד' היכלין שלכל א' פתח א' כנ"ל:

דשמיה אקרי גזרי"אל ההוא ממנא לגלאה דינין דאתדנו ואתגזרו להההוא ממנא קדמאה דקיימא לפתחא קדמאה דשמי' סנסני' דמני' נטיל האי ממנא אחרא דקיימא על היכלא דסט"א כו'. כצ"ל. והסופרים טעו בהג"ה זאת. ועיין בס' ישנים. והוא מ"ש לעיל ע"א חד ממנא לבר כו', וזה הממונה גזרי"אל עומד בפנים ומודיע לממונה סנסנ"יה העומד בחוץ והוא מודיע לממונה דסט"א כמש"ו:

וכל אינון כרוזי מכרזי כו'. שהן הי"ב ממנן דקיימין על י"ב פתחים כנ"ל:

ואמרי בכלהו רקיעין. הן רקיעין עלאין שבהיכלות:
רקיעא דשמשא דלתתא. הוא רקיע השמים של זה העולם:
מתרין עמודין עלאין דאורייתא סמיך עלייהו. ר"ל מנצח והוד שבאצילות, שת"ת שנקרא אורייתא סמיך עלייהו כמ"ש לקמן דף רנ"ז ע"ב (ח"ב רנז, ב) "נביאין דאינון סטרין עלאין תרין ירכין דסמכין לאורייתא קדישא כו'" עי"ש:
לבתר דאסתלקו כו' נטלי מלה מאתרי'. שהן מבריאה כמש"ל בהיכל ב', וזהו שאמר "כדקאמרן":
וכד מלכי כו' מהאי פתחא כדקמארן. ר"ל בהיכל הג', וז"ש "כדקאמרן", כמש"ל "עד דנטלי מלה בהיכלא דלתתא כו'", והוא היכל שלמטה מזה ההיכל הד':
ואי תימא היך כו'. ר"ל היאך מגיעין ליטול משם שהא שם הוא דרגא דנבואה והשיב שאין נוטלין משם ממש, רק מדרגין דלבר שהן נגד זה ההיכל שם הוא זה נגד זה וכמו שבהיכל נוטלין המראה מהיכל הג' כן בכל העולמות בין בקדושה בין בסט"א נוטלין הם מדרגא תליתאה, וכן מלכי א"ה ושאר ב"נ:

דף רנב.

ואינון דרגין דקיימין לסאבא יתיר כו'. ר"ל אותן הנקראים צואה רותחת, וכמ"ש לקמן דף רס"ה ע"ב (ח"ב רסה, ב) עי"ש:
וכן כד אתדן לטב ואינון כו'. ר"ל למעלה אמר שממונה לעאלא בפתח זה כל זכות של אדם לפני הב"ד וכאן אומר שממונה להוציא הפסק דין שאתדן לטב:
להוא ממנא דאקרי פדיאל. והוא בהיכל השלישי בפתח מערב שממונה על הרפואה:
וכדין אמר לי' כו'. שאומר לממונה פדיאל פדעהו כו':
ונחת לון גו' מתקלא לאתקלא באינון זכיין דעאלו בידא דההוא כו'. ר"ל הממונה דהריאל הנ"ל נוטל הזכיות בפתח שלו. והאי ממונה גדיאל נוטל החובות בפתח שלו ושניהם מניחין הזכיות והחובות במתקלא שעומד בפתח הרביעי ושם אתקלו שפתח דשם ממונה על המתקלא וכאן אינן רק להעלות זכוון וחובין, ופתח הב' הוא לימינא לדרום ופתח הג' הוא לשמאלא לצפון, ופתח הראשון הוא במזרח והוא שער האיתון שמשם מוציאים הפסק דין ופתח הד' במערב. וז"ש "מאזני צדק" דצדק הוא במערב כידוע:
חד לימינא הריאל וחד לשמאל גדודיאל. והן דוגמת הממונים הנ"ל שעומדין בפתחים בימין ושמאל רק בתוספת וחסרון אות, שכל נהורא דנפיק מן נהורא הוא בחסרון או תוספת כמ"ש בב"מ, וכאן תראה סוד הכלילות והתחלפות, ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא כידוע:

דא אכרע כו'. לפי מעשה האדם:
כלהו אתכלילן בהאי רוחא דאקרי זכות. ר"ל כל הנ"ל. [ובפרשת בראשית "סלקא האי רוחא וכליל כל אינון דלתתא ואפיק כו'". עמש"ש]:
וכד אתכללין כלהו בי' כו' והכא אינון עיני ה' כו'. ר"ל אותן עיני ה' שאמור בפסוק קיימין כאן:
כולהו נטלי אשגחותא כו' דאינון בשלימו דלבא כו'. שאלו עיני ה' ה' ממונין על המחשבה דלבא, בסוד (מגילה כח, ב)שורייקי דעינא בלבא תליא, וזהו סוד מ"ש "דע מה למעלה ממך כו'" נגד ג' דברים שחוטין בהם מחשבה ודבור ומעשה. ונגד מחשבה אמר "עין רואה" (כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב), ונגד הדבור אמר "ואזן שומעת" שהם מארי דאודנין בסוד עוף השמים יוליך את הקול כו' כמ"ש בתיקונים, ונגד המעשה אמר "וכל מעשיך בספר נכתבים":
האי חיותא כו' כולהו קיימי בידא דהאי חיותא כו'. כמ"ש (ברכות מ"ח ושם נסמן) חיי בני ומזוני לאו בזכותא תליין אלא כו', וכמ"ש לקמן ובפרשת בראשית ש"מ ששאר דברים כלהו תליין בזכותא והוא בהיכל זכות הזה:
וכדין האי רוחא דאקרי כו'. כצ"ל:
ונפקא עמי' תריסר ממנן כו'. והן תריסר ממנן שעל הי"ב פתחים שהן מכריזין שלכן שואלים את הדבר שלהן מגיע:
וכל חד כו' בהאי שאלתא. ור"ל וזהו במאמר קדישין שאלתא. [ובפרשת בראשית "תחות האי חיותא כו'", עמש"ש]:

דף רנב:
תחות האי חיותא כו' מלהט חד. ר"ל שכולם מלהט א' כו':
ואלין כו' לארבע סטרין. ר"ל לד' סטרין של החי':
ואלין ארבע כו'. קאי גם כן על ד' השרפים, ומפרש כאן שעומדין לד' רוחות העולם:
ואינון ממנן כו'. כמ"ש למטה שכאן עומדין כל שלחנות של שבת:
ונטלי בגינה תחותה. ר"ל שהשרפים נטלין בגינה של החי' הנ"ל כמש"ל דלמעלה ההוא דקיימא למעלה נטיל דתחותיה והן נטלין תחותה:
בכל יומא כו'. ונגדו בארץ הסמבטיון:
לכמה רוחין. אותן שבהיכל השני והנשמות שצריכין ליבון כמש"ל:
לכמה שליטין. הן דמעברן אותן בנור דליק ומעבירין משלטנותן:
ועאל גו אמצעיתא כו' אקרי ענג. והוא מ"ש בפרשת בראשית "באמצעיתא דהיכלא דא הוא אתר מתקנא לקבלא רוחא דלעילא בגו רוחא דא כו'". וזהו ענג ושעשוע כידוע,

והוא באדם טבור כמ"ש שררך אגן הסהר, והוא נקודה האמצעית דסיהרא כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס ובזהר חדש פרשת בראשית בסתרי אותיות, שלכן בבטן אמו הטבור פתוח ואוכל ממה שאמו אוכלת (נדה ל, ב), והוא אמצעיתא דעלמא ומשם יוצא המזון לעולם ושם הוא שכר טוב הצפון לצדיקים לעתיד לבא שעליו אמר דוד תערוך לפני שלחן ששם השלחן כמש"ו:

וזהו סוד השלחן בצפון, והוא נקודה האמצעית, ולכן היה השלחן באמצע הצפון, שמחצי ההיכל ולכותל, ושם מקבל מעלמא דאתי סוד נקודה דאמצעיתא כמ"ש בפרשת תצוה דף קפ"ד ע"ב (ח"ב קפד, ב) "בתרין נקודין אתפרשת סטרא דקדושה, חד דילה וחד דעלמא דאתי כו'". וזהו צפון בגניזו. וז"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך בצפון, והוא פתורא דעלמא דאתי כמ"ש בסוף תז"ח דף צ' ע"א בפתיחו דעיינין אתכס ליה ולא ידיע עד דאזדמן לפתורי' זכאי קשוט למיכל. וזהו הענין שכל ימות החול אסור להמשך אחר התענוגים ובשבת מצוה גדולה להתענג. והענין כי כל המאכל הכל בצפון בסוד השלחן, ושם מתעורר הסט"א, ולכן הסט"א מזדמנת על השלחן וצריך ליתן לו חלקו במים אחרונים שהוא חובה בהיכל חובה שהוא נגד ההיכל זה כנ"ל, ושם בצפון צריך זהירות גדול מן הסט"א כי כל התעוררות הסט"א בצפון ושם הוא מדור המזיקים ושם פרוץ ברוח הרביעית. וז"ש מפני מה נברא העולם בב' שסתום בג' צדדין ופתוח ברביעית כעין אכסדרה, ופתוח לצד צפון שכל הרוצה לצאת יצא. ר"ל לסט"א, ששם מדורם בסוד מצפון תפתח הרעה:

וזהו סוד גבורים עומדים בפרץ, כי גבורים הם משם כמ"ש בהתחלת תיקונים. וכשהדין מתעורר צריך להתעורר עלמא דאתי ואז נתמלא כל ההיכל הזה רחמים והוא בסוד נקודה האמצעית הנ"ל, ואז אין שליטה לסט"א בסוד עלמא דחירו. וכידוע בענין ראש השנה כמש"ש "פתח ההוא סבא ואמר תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגינו השתא איהו זמנא לאתער' דינא עלאה תקיפא וכד איהו אתער סט"א אתתקף בהדיה כו' וכד מתערי ישראל לתתא בשופר כו' אתער שופרא אחרא כו'", עי"ש. וכן הוא בכמה מקומות שאתער שמאלא. ולכן צריך על השלחן דברי תורה שהוא מאמא עלאה כידוע, ואם לאו הסט"א מתער שם ונקרא קיא צואה כמ"ש כי כל שלחנות מלאו קיא צואה כו' שהוא שלחן דסט"א כנ"ל. ובשבת מתער שבת דלעילא, אמא עילאה כידוע, וכל היום הוא שליטתה, ונקודה האמצעית אתער ושם נסדרו השלחנות ששם שורה השבת, כי צפון מקבל מאימא כידוע בסוד באר מים חיים, וכל הענג הוא מסטרא דאמא ובזה מבסמין לסטרא דצפון שכל ההיכל ניזון מנקודה ההיא ושם מקבלת מרוחא דלעילא:

וזהו סוד תוספת נשמה. ולכן מסעודות שבת מתפרנס כל ימות החול, וכל שכר העולם הבא להפך מרירא למתקא כמ"ש בפרשת בראשית דף ד' ע"א (ח"א ד, א) שזהו סוד יצה"ר שניתן באדם לבסמא אותו שהוא טוב מאד, שטוב מתחלתו הוא טוב אבל הנעשה טוב מרע הוא טוב מאד. וזהו סוד שאמרו מאד כו' וכמ"ש בפרשת תצוה קפ"ז (ח"ב קפז, א) "ונהורא עמיה שרא מאן נהורא? דא נהורא דאתגליא מתוך חשוכא", וכמ"ש בפרשת בראשית שם "מאן מנכון דחשוכא מהפך לנהורא כו'". וזהו הנקודה הנ"ל הוא סוד שבת בסוד מחלליה מות יומת כידוע, ושם אתרשימו תלת אתוון מאתדבקותא דדכורא שכנגדן ג' פעמים "יום השביעי", ג' סעודות שבת בסוד ענג:

ונגד זה נקודה דחורב' בסט"א שנקרא נגע, נגד היכל הזה למאן דלא מתענג בשבת כמש"ל דף רס"ה ע"ב (ח"ב רסה, ב) "באמצעיתא דהאי היכלא אית רוחא אחרא דאקרי נגע ומהאי נפקא רוחא אחרא דאקרי נגע צרעת, ואיהו קיימא תדיר לסאבא לכל אינון מאריהון דלישנא בישא יתיר על כל מה דמסאבין ליה, והאי נגע עלאה איהו ממנא על כל אינון פתורי דשבתא דכד עייל שבתא ולא אתסדרו בענוגא דשבתא כדקא יאות כו'", עי"ש:

וזהו סוד הדבור של חול שאסור בשבת (שבת קיב, ב). והענין כי הנחש בשמאלא וכמש"ל, ובהיכל הזה מתערי ליה כמש"ש "ואינון מתערי להא חויא כו'" עי"ש, והוא קלקל בלשון הרע והסיתו לאכול מעץ הדעת, ולכן כאן הוא שני הענינים. וזהו סוד "וקראת לשבת ענג וכבדתו כו' ודבר דבר אז תתענג" שהוא היפוך דנגע ענג זה לעו"ז כנ"ל: **וכל אינון אלף אלפים ורבוא רבבן כו'**. אותן שהן לנהר דינור שביום השבת נח וכולם נכנסין למקום הזה שכולם מן החיותא וד' השרפים כנ"ל:

אז תתענג כו'. שהוא כתוב אצל ענג שבת כנ"ל, וזה הפסוק הוא בג' סעודות על ה', ובמתי ארץ, ונחלת יעקב כו' כידוע. ועיין בפרשת יתרו דף פ"ג ע"א (ח"ב פג, א) "רש"א זכאיה חולקי' כו'", ובדף פ"ח ופ"ט, ושם מתבאר באריכות:

וכלהו אמרי אז תקרא וה' יענה כו'. ר"ל כל השרפים ודתחותייהו וכל האלף אלפים כו' אמרי אז תקרא כו' שזה הפסוק כתוב גם כן שם למעלה מזה, וכמ"ש (שבת קיח, ב) על המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו שנאמר והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך ענג זה כו':

מסיים ואמר על כל אינון קדמאי כו'. ר"ל על כל הג' סעודות:

אז יבקע כו'. והוא כתוב גם כן שם והענין כי השחר מתבקע מתוך חשוכא דליליא קדרותא דיממא, וכן כאן מתבקע האור מגו חשוכא כנ"ל. וכן כל הפסוק הזה הכל כאן והוא מובן:

כל אינון שבעין כו' בכל סטרי. ר"ל כל הג"פ שבעין כנ"ל:

כי כן יבורך כו'. שהוא כתוב אצל השלחן כמ"ש (תהלים, קכח) "יגיע כפיך כי תאכל כו' סביב לשלחנך הנה כי כן יבורך כו'". והענין, "ירא ה'" הוא כאן בנקודה ששם שריא דחילו כידוע:

ובגין דא כל אינון דמענגי כו' ולא שבקי לאתוקדא בי' כו'. שמיום זה מתברך כל הששה ימים וביום זה נח הנהר דינור ובעינוגא דשבתא שדר ברכתא דנייחא לכל ימות החול:

אית ממנן אחרנין קיימי לבר. הן י"ב ממנן על י"ב פתחים:

ההוא נהר דנגיד כו'. כמ"ש לעיל, ועיקר הוא כאן ביסוד דדכורא והוא בעלמא דאתי דנוקבא בהיכל השביעי:

תמן תליין חיין דלעילא כו'. שאלו הג' הן בסוד ג' מוחין חב"ד, וכולם שריין בצדיק בסוד ג' גווני הקשת, ג' טפין. וז"ש בכאן בזמלא כמ"ש בפרשת וישב דף ק"פ וקפ"א (ח"א קפ, א) "אשכחנא בספרי קדמאי רזא חדא כו' וההוא זמנא דקיימא ההוא דרגא בשלימו וההוא נהר דנגיד ונפיק אשתמש בה כדין ההיא נשמתא דנפקת ואתדבקת ביה בההוא ב"נ, ההוא ב"נ אשתלים בכלא בעותרא בבנין בשלימו דגופא, וכולא בגין ההוא מזלא דנגיד ונפיק ואתחבר בההוא דרגא כו' ועל דא תנינן בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא דהא בזכותא לאו איהו עד דאתמליא ואתנהיר מן מזלא כו'", עי"ש:

דף רנג.

[היכלא חמישאה]

היכלא חמישאה כו' דקיימא לאנהרא ברזא דמהימנותא. ר"ל לכל הו"ק שהן נקר' מהימנותא וד המהימנותא כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ב ורצ"ג (ח"ג רצב, א) "בחללא דגלגלתא נהירין כו' ואתעביד מיניה תרי גווני כו' ועל האי אקרי שלום לכלא וביה אתחזי מהימנותא כו'", עי"ש. [וזהו סוד מדת אמת תתן אמת ליעקב, וכן התפוחין נק' אמת שבהן ב' גווניים גווני דאבא ואמא כמ"ש באדרא רבא]. והענין כי אינו שלים אלא אם כן יש בו חסד ודין בסוד דודי צח ואדום, וזהו מהימנותא כמ"ש אני ה' נאמן לשלם שכר כו' ואני ה' נאמן לפרע, ולכן אמר לקמן דף רנ"ז ע"א (ח"ב רנז, א) "בגין דכד קיימא דינא בזכותא כלא איהו בחבורא חד ועילא ותתא בשלימו כו' אבל שאר עמין ל"ל

דינא בזכותא כו' דהא ל"ל חולקא בסטר מהימנותא דלאו אית בהו רחמין כלל", וכאן נק' ו"ק מהימנותא מטעם זה שלמעלה בעתיקא קדישא אין שם דין כלל ולכן שירותא דמהימנותא בחסד עולם חסד יבנה, וכן חכמה ברזא דמהימנותא, והן שני גוונין אור וחשך, וזה חסד הוא קיימא לאנהרא כו':

פתחא חדא כו'. כאן פתח א' לבד וממונה א' עליו כמש"ו:

ובגין דא כו'. שכל המלאכים נקראו על מעשיהם:

דהא רוחא דא כליל בד' גוונין. ר"ל נהורא דמתפשט מני' הוא בד' כמ"ש בפרשת בראשית דברוחא אין גוונין כמש"ל רק הוא שורש הגוונין דנהורא:

האי רוחא כו' כל מפתחאן עלאין כלהו אתמסרו בידי'. ר"ל מפתחות של כל השערים ליתן לאדם כלהו על ידו לאוהב ה' שהוא בהיכל הזה כמ"ש אני אהבי אהב ומשחרי ימצאונני להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, וכמ"ש (סוכה כח, ב) (ב"ב קלד, א) אמרו עליו על ר' יוחנן בן זכאי שלא הניח כו' לקיים מה שנאמר כו':

תלת זמנין ביומא כו'. בג' תפלות היום שנכללין כל הרוחין כנ"ל:

האי קיימא בכל רזין (ודייק בשמי' שנק' סוד י"ה ול"ג סוריא בר', וכן מצאתי בספרים ישנים) **דמארי' כל גנזין כו'**. שכל רז הוא בסוד החסד ולכן נכנס יין יצא סוד, ולכן כהן אסור ביין כי שפתי כהן ישמרו דעת וכמ"ש בספר יצירה מ' דוממת ש' שורקת והם שמן ויין, וזה השמן הוא רבות משחת קודשא דגניז בחסד:

דהכא אתגניז כל רזא דרזין למאן דאצטריך לאתדבקא בי'. ר"ל כאן גנוז המ"נ להתחבר במ"ד בקב"ה שהוא בהיכל הזה בסוד האהבה:

וז"ש **דכתיב שם אתן את דודי לך**. ור"ל דכתיב לכה דודי נצא השדה כו' נשכימה לכרמים כו' שכאן הוא סוד הכרם וגפנים ורמונים כמ"ש לקמן:

רוחא דא איהי נטיר כל נטירו דלעילא ודא אקרי שומר ישראל שומר הברית בגין כו'. ר"ל כל החדים שמקבלת מן דכורא מנהר דנגיד ונפיק אתגניז כאן והוא נטיר שלא יצאו לחיצונים, וזהו שומר הברית שהטפה הוא סוד החסדים, וזהו שמירת הברית שלא יצאו החסדים לחוץ, חסד דמתגלי בפום אמה כמ"ש באדרא רבא, ולכן ניתן המילה לאברהם וכל שמירת הברית הוא בסוד זה. וכמ"ש שומר הברית והחסד. וזהו סוד נתן את הכרם לנוטרים, שכאן הוא סוד שמירת הכרם כמ"ש לקמן בהיכל הה' דסט"א דף רס"ו, וכד ישראל עבדי חסד אתכפיא ההוא סט"א ואתחלש וסטרא דקדושא אתתקף וכד ישראל לא מתערי בחסד כו' וכדין אינון ברכאין דנחתי מלעילא מסטר ימינא ינקי לון שאר עמין וקיימא להוא סטרא הד"א שמוני נוטרה את הכרמים אלין שאר עמין, כרמי שלי לא

נטרתי כו'. איש יביא בפריו אלף כסף, הן אלף עלמין דכסופין שהן בחסד כידוע והן אלף יאורין דנפקין בסטר דימינא והוא שומר אותם למאן דאצטריך לאתדבקא ביה כנ"ל, וזהו האלף לך שלמה ומאתים לנטרים את פריו לאותן ששומרים את הברית. ולכן נגד זה ההיכל בסט"א היכלא דאקרי שם ערל, ואמר שם ועילא מנהון חד ממנא דאקרי גז"ד והאי איהו קיימא דלא נטרי כו' ועל כל אינון דמעכבא את קיימא לברייהו וע"ד קא בעא חויא לקטלא לברי' דמשה עד דגזרת ליה צפורה כו'. וכאן גניזין כל החסדים דדכורא בה וז"ש שומר ישראל:

מהאי נפקי שבילין וארחין כו' בהו רוחא. כאשר אתער הברית בטפה דחסדים אז מתערין כל שייפין והוא ברוחא דנפיק מחסד בהני ארחין והן ל"ב נתיבות של חכמה שטיפה דמוח חכמה יוצא בהן ומתפשט והתפשטותן מחסד כמ"ש שהוא אל גדול נהירו דחכמתא. ואמר שבילין וארחין הן בסוד ל"ב כפולין דחו"ב. ועיין בפרשת בראשית דף י"ג ע"א (ח"א יג, א) "פקודא שביעאה כו'":

אלין גוונין כו'. הן הד' גוונין דנהורין שנכללו כא' כעין ארגוונא כנ"ל:

דאקרי זהר. שכאן הוא סוד האור כנ"ל. ור"ל שנאמר כמראה זהר הוא החיה זו:

על דא כתיב היא החיה כו'. שנאמר אשר ראיתי תחת אלהי ישראל והוא תחת היכל הרצון כנ"ל:

מהיכלא דא נפקין כל רוחין קדישין כו' יחיה האדם. ר"ל מהיכל הזה יוצאין כל הנשמות הקדושות אשר חיין ברוחא דנפיק מהיכל הרצון שמשם יוצא החיות להם לאתקיימא בהן:

שנאמר כי על כל מוצא פי ה' כו'. והוא היכל הרצון כמש"ל ע"ב היכלא שתיתאה כו' דאקרי מוצא פי ה' רעווא דכל נשמתין כו':

בגין דבהאי היכלא קיימין כו' מלכא משיחא. ר"ל שכאן עומדים כל הנשמות שיוצאין מברית העליון שהוא שומר הברית ומיום שחרב בהמ"ק לא נ כנסו בו נשמות חדשות וכשיסתיי' הנשמות יבוא משיח כדי שלא יעמד ההיכל ריקן, וכמ"ש (יבמות סב ע"א ושם נסמן) אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף (פירש"י פרגוד שבין השכינה). והוא ההיכל הזה שכאן הוא גוף, שלמעלה מזה הוא ראש, והיכל הז' הוא רוחא בלא גופא. וז"ש שנאמר כי רוח מלפני יעטוף כו' והוא כמו תפלה לעני כי יעטף, בעטף עולל כו' שנפשו ריקן (ורישא דקרא "כי לעולם לא אריב ולא לנצח אקצוף"):

וכדין ייתי מלכא משיחא ואתער כו' לתתא. ר"ל היכל חסד דדכורא ודלתתא דנוקבא ואז יבא משיח אם יגאל טוב יגאל. והטעם כי כל דבר שיתרוקן אז נתמלא כבתחלה, ולכן כשיגיעו רגלין ברגלין אז יבא משיח כמ"ש לקמן:

ורזא דהיכלא דא כתיב כו' בגין דהיכלא כו' אפיק תרין נהורין כו' דא בדא. ר"ל ההוא חיותא זהר הנ"ל אפיק בכח ההוא רוחא דהכל כליל ברוחא אפיק ד' סמכין שהם שתים לבד אופן בתוך האופן:

וז"ש **כלילין דא בדא ומתקשרן דא בדא**. והן שני עפרים. וההיכל הזה הוא מקום השדים כמ"ש בפרשת בראשית ולקמן, ושם החלב דיניק לכלא כמש"ל. וזהו סוד מ"ש ברעיא מהימנא פרשת ויקרא דף ד' ע"א (ח"ג ד, א) "ייני עם חלבי גוף וברית", דכאן הוא שומר הברית, סוד הברית, ונגדו בסט"א ערל כנ"ל. ושם נקרא 'איבה' נגד זה ההיכל שנקרא אהבה, והוא סוד הכהן הנני נותן לו את בריתי שלום, בשלום ובמישור הלך אתי כו', שלכן זכה אהרן לכהונה כמ"ש הוי כו' אהב שלום כו'. וכאן הוא בסט"א סוד הנחש ואיבה אשית כו', ואמרו כ"ד זיני מסאבותא אשדי בחוה כמנין ואיב"ה, וכנגדו בקדושה כ"ד מעלות של כהונה וכ"ד מתנות. וז"ש (סנהדרין לח, ב) אדם הראשון משוך בערלתו היה סוד זה ההיכל דסט"א:

ואקרון אל שדי אלין כו' דאלין שדים. ר"ל ההוא רוחא דלתתא של היכל זכות מתקשר כאן והוא נקרא 'אל', ולכן זה ההיכל נקרא 'אל שדי' כמ"ש אני אל שדי פרה ורבה, שמכאן סוד פריה ורביה כנ"ל. "אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים ואתנה בריתי כו'" שכאן ברית כנ"ל:

ואקרי אל שדי כו'. ר"ל שגם רוח זכות נקרא 'אל שדי':

דנפיק מכללא דאלין שדים. יצחק מאברהם וכמש"ו:

והאי אל נטיל כו' דקאמרן. ר"ל כי מהיכל זה ניזון היכל זכות:

ואמר **על שמא דהאי רוחא כו'**. ר"ל שנקרא אל ויונק משדי, שלכן נקרא 'אל שדי', וכל זה קאי אלמעלה שלמה נקרא היכל זכות אל שדי. וזהו סוד לחלם הפנים שעל השלחן, לחם הפנים עליו תמיד יהיה לקבל תמיד מהיכל אהבה. וזהו סוד מזונות מצפון בסוד שלחן. וידוע שהקב"ה זן את העולם בחסד וכמ"ש נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, וכמה כיוצא בזה, שלפיכך זן בין לרעים בין לטובים מקרני ראמים כו' וכמ"ש ברעיא מהימנא פרשת בא שחסד נחית בתהומי תתאי ומתפשט. והענין כי מימין בא לשמאל ומשם יוצא לעולם כמו מים שהוא בשמאל מימין כמ"ש בז"ח ש"ה, ובסוד גבורות נשמים. וזהו סוד פרנסה היינו נשמים. וזהו סוד פותח את ידיך שני הידים. ואמרו פותח בסוד פתח,

והוא בסוד הפתח מים שבא מימין לשמאל כמ"ש בז"ח ש"ה דף נ"ח ע"א יהי רקיע בתוך המים דא נקודת פתח פשיטו דנהירו דאנהיר כו' בסטר שמאלא ואנהיר להההוא סטרא והשתא אתחליפו ואתכללו ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא, מים איהו בסטרא דימינא כו' וכדין מים לשמאלא בנקודת פתח ועל רזא דנא יפתח ה' לך את אוצרו הטוב וכו' לתת מטר כו' דהא מים מסטרא דפתח אינון. וזהו סוד פותח את ידיך שני היכלות, זכות ואהבה, ואז ומשביע לכל חי רצון מהיכל רצון, וכלל כאן כל האבהן שהן כלל הכל. וז"ש (ברכות ד, ב) משום דכתיב פותח את ידיך:

האי שדי יניק לכל אינון תתאין. ר"ל לכל הרוחין תתאין שבהיכלות והנהורין וכל אשר שם:

ולכל אינון היכלין. ההיכלין בעצמן:

ולכל אינון דלבר כו' כמה דאוקימנא. ר"ל אותן ממונים שבאלו ההיכלות שעומדים לבר מהיכלות שחשיב בהיכל ששי שנקראו יתידות המשכן כמש"ש דף רנ"ה (ח"ב רנה, א), ואלין אקרון יתדות וקיימי לבר כו'. וז"ש **דקיימי מסטרא דא** ר"ל שהן בקדושה דסט"א נקראו בכ"מ "לבר":

ועל דא איקרי שדי בגין כו' מסטרא דימינא. ר"ל שלכן נקרא שדי שדי באלהותו כמ"ש ז"ל והוא כאן שמספיק לכל וכמ"ש אני אל שדי אני שאמרתי לעולמי די (חגיגה יב, א), וזהו לשון שדי. והשי"ן בפתח לפי שנשתנה לשם כידוע:

ואמר **כמה דמקבלא כו'**. ר"ל כמו שמקבל מסטרא דימינא שמספיק לכל כן גם הוא משפיע לכל כי כל מי שניזון בחסד אז הוא די והותר כמ"ש אם לא אפתח לכם ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די, וכמ"ש (שבת ל"ב ע"ב ושם נסמן) עד שיבלו כו'. וכל זה הוא מפרש הפסוק "שני שדיך" שכאן הוא השדים שלכן נק' המניקין שדים שמספיקין לתינוק שא"צ דבר אחר, והן שנים כנ"ל. וז"ש כשני עפרים כו'. ונדמה לצבי על קלותו כמ"ש (כתובות קיב, א) מה הצבי קל כו' כמ"ש בתז"ח על קל וחומר קולא מסטרא דימינא כו' כי כל דבר הניתן מימין הוא קל, מה שאין כן משמאל היתה יד ה' משא כו', וכן העבודה שהוא מימין כמ"ש חשתי ולא התמהמהתי, ואל הבקר רץ אברהם כו', וירץ לקראתם. וידוע ד' רגלי המרכבה הם שהגוף נכון (הן שני) ידין ורגלין שהן ד' היכלות שתחת היכל הרצון. וז"ש "הוי עז כנמר" שהוא בהיכל ג', חיה השלישית שבדניאל. "וקל כנשר" בהיכל ב' כנ"ל. "ורץ כצבי" בהיכל זה. "וגבור כו'" בהיכל הד'. והתחיל בכל אחד מימין. "לעשות רצון אביך שבשמים" בהיכל רצון, לאתדבקא שם באביך שבשמים. [ובפרשת בראשית "האי רוחא דברקא כו'". עמש"ש.]:

מהכא נפקו אינון נהורין דאקרון להט כו' ואינון מסטר שמאלא כד אתפרש רוחא דא ובטש כו' ה"נ מההוא רוחא כו'. ר"ל כמו השדים שמניקים לכל צד והמזונות שמתפשט לטובים ולרעים כן מההוא רוחא מתפשט לכל צד, לימינא ולשמאלא, שהוא סוד שני שדים כנ"ל, ואפיק נהורין אלו דסטר שמאלא. ואמר "כד אתפרש כו'" שבתחלה אינו מוציא אלא מסטרא דימינא ואח"כ כאשר מתפרש לב' רוחין מוציא לכל צד:

דף רנג:

ואפיקו כו'. הד' נהורין דסטר שמאלא:

חד חיותא. והוא חיותא מלהטא הנ"ל בפרשת בראשית. והוא ממנא על ד' תרי מימינא ותרי משמאלא הנ"ל דלא קיימי בקיומייהו, והן עיקר של להט החרב המתהפכת. וז"ש די ממנא על אלין דאקרי כו':

ודא אקרי. ר"ל שזהו נק' להט כו':

והאי דממנא על עלמא בזמנא כו'. ר"ל האי חיותא מלהטא. כי השמאל דבסטר קדושה ממונין להושיע בעת צרה. וזהו כל הענין של שמאל בסטרא דקדושה שהן מושיעין בעת הדין, וכמ"ש בברכת אתה גבור "מחיה מתים ורופא חולים ומתיר אסורים כו'":

בזמנא די ממנא כפנא על עלמא כו'. ר"ל בעת שממנין הרוחא די על כפנא על העולם:

כדין האי חיותא אתפקדא כו'. שמכאן יוצא המזון לעולם כנ"ל. ובזמנא דשבע בעולם יוצא המזון מסטרא דימין מחיה דאקרי 'זהר' מסטרא דימינא, ובעת שהשמאל שולט יוצא המזון לכל אינון בני מהימנותא שהן בסטר דקדושה כי אז הסט"א שלטא וכולם בשליטו דסט"א לבד הבני מהימנותא שנשארין בשמאלא דסטר דקדושה:

וסעיד לבייהו. ר"ל שלא ישלוט הכפן שהוא רוח הנקרא כפן שממנו אכלי ב"נ ולא שבעין, והוא סעיד לבייהו. וז"ש "בגין דהא כו'". וזהו סוד ולחם לבב אנוש יסעד, דכאן הוא סוד אנוש כחציר ימיו כנ"ל מסטרא דהאי חיותא מלהטא דסעיד אותם:

בגין דהא מסטרא אחרא כו' שוד וכפן כו'. והן בהיכל שנגד זה כמ"ש לקמן. והן בהיפוכא, שכאן הוא שדים דמספיקין לכל בשפע כל צרכם, ושם **שד** ומשדד הכל ומשדר כפנא, וכאן משביע לכל שזהו סוד פותח את ידיך שנותן בשפע רב ומשביע לכל חי רצון, שהוא משביע במעט. וכמ"ש בתורת כהנים ונתנה הארץ יבולה ואכלתם ישן נושן כו' הוא ברכה אחת, ואכלתם לחמכם לשבע הוא ברכה אחרת שאוכלין מעט ושובעין. וכן בקללה וזרעתם לריק זרעכם כו' בשברי לכם מטה לחם ואכלתם ולא תשבעו. וזהו **שד** היפוך **שַד**. ונקרא **שד"י** ב' אותיות **שד** מלשון שדים המניקים שנותנין כל צרכם, וב' אותיות **די** על שם שְדַי במעט שאוכל, שהכל די. וזהו שדי. ולכן הוא ב' פתחין **שַד דַי**.

וכן בלחם הפנים בזמן שהברכה נשתלחה בו כל כהן מגיעו כזית והוא ברכה אחת, יש אוכלו ושבע ויש אוכלו ומותיר. משמת כו' וכל כהן מגיעו כפול- קללה אחת, הצנועין כו' הוא השנית:

ועבדין לון לב"נ קטרוגא. אמר לשון קטרוג שכל הקטרוג ושנאה הוא בהיכל דסט"א שכנגד זה ההיכל כמ"ש שם "היכלא חמישאה כו'" עי"ש עד "ואלין עבדין קטרוגא כו'". וזהו סוד (ב"מ נט, א) "כד מישלם שערא מכדא נקיש ואזיל תיגרא בביתא", והכל בחטא עץ הדעת דשם ואיבה אשית, וכן ארורה האדמה בעבורך, בזעת אפך תאכל לחם כו', כי עפר אתה מההוא היכלא כמש"ש "האי רוחא אקרי אפרא כו' בגין דהאי איהו עפרא כו'". ואמר שם "ובההוא זמנא מאן דעביד חסד עם ב"נ ויהיב לון למיכל ולמשתי כדאי איהו לדחיי' לון לאלין תרין רוחין לבר כו'", דכאן הוא סוד החסד:

וז"ש **ואפיק רוחא דמזונא לכל אינון בני מהימנותא**. ר"ל בעלי אמנה שמאמינים בקב"ה כמ"ש (סוטה מא, ב) מאי אנשי אמנה אר"י אלו בני אדם המאמינים בקב"ה דתניא ר"א הגדול אומר מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר כו'. והן העושין חסד וכמ"ש בזוהר פרשת בהר "וכי תאמרו מה נוכל וגו' ר"י פתח בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה כו' מאן אינון בני מהימנותא אינון דמתערי האי טוב לקבלי' ולא חס על דיליה וידעי דהא קב"ה יהיב לון יתיר כד"א יש מפזר ונוסף עוד, מאי טעמא בגין דהאי אתער ברכאן לקבלי' ולא תימא אי אתן האי השתא מאי אעביד למחר אלא קב"ה יהיב לי' ברכאן עד בלי די". שהוא מאותן שדים כנ"ל. ואמר שם "כגוונא דא וצויתי ברכתי לכם בשנה הששית גו'". כי בכאן הברכה בששי שומר הברית נטיר גנזין דילי' כנ"ל והוא ברכאן דנהר דנגיד שהוא כאן והוא הטוב, אילנא דחיי, וכמש"ש דף קי"א ע"א (ח"ג קיא, א) פתח ר"י ואמר בטח בה' ועשה טוב וכו' זכאה חולקיה דבר נש דעביד טוב מדידי' דהא אתער טוב בכ"י ובמה בצדקה כו' מ"ט בגין דצדקה אילנא דחיי הוא ואתער על אילנא דמותא ונטיל אלין דאחידן ביה ושזיב לון מן מותא. והוא ברוחא דא שהוא להט החרב אילנא דמותא דאדה"ר חב ביה כנ"ל ובכפנא אחידין ביה הכל ואתער אילנא דחיי ביה ברוח הזה ושזיב לון מן מותא. וכאן הוא סוד כנ"י, שומר ישראל, דכל גנזין עלאין גניזין כאן כנ"ל, והוא שומר הברית גניזין דיליה כנ"ל. וז"ש דהא אתער טוב בכנסת ישראל כו' והכל מסטרא דבני מהימנותא:

חיותא דא אפיק חד ניצוצא. ר"ל בהתכללות בחיה הראשונה כנ"ל בפרשת בראשית: **דקא נפיק בנציצו דתרין ניצוצין כו'**. כצ"ל:

והאי ניצוצא אקרי שרפים כו'. ר"ל האי ניצוצא שיצא מכלילות שניהם והוא אחיד בשני ניצוצין הנ"ל, **ולהיט לון** ומתחדשין כנ"ל. ואמר שרפים כי הנציצו הוא כולל כמה משריין לאין קץ וכן הב' ניצוצין. רק שאלו הן א' זכר וא' נקבה והניצוצא הוא כולל זו"נ. [ובפרשת בראשית "רוחא דא אתכליל ברוחא אחרא דקאמרן כו'". עמש"ש]:

בהיכלא דא אית תרין ממנן כו'. דנפקין מתרין רוחין:

וכד אתער רחימו כו'. שהן מ"נ ומ"ד:

כדין רחימו דלתתא כו'. זהו סוד שמע ישראל ובשכמל"ו, ב' רחימין דא בדא כידוע, וז"ש **מהכא נפקי תרין ממנן כו' על כל אינון דיחדי כו' ומסרי נפשיהון כו'** שהוא בשמע ישראל כנ"ל:

וסלקי ואסהידו כו'. זהו ע"ד גדולים שבפסוק שמע ישראל שהן הב' עדים:

וכל אינון דעבדין חסד כו'. שהוא בהיכל דכאן בסוד חסד לאברהם:

גו אהבה עלאה. ר"ל בחסד דדכורא:

וע"ד כתיב כו'. שכאן הוא למטה משמים ועוד שהוא תחת היכל הרצון וזהו סוד (פסחים נ, ב) כתוב אחד אומר כי גדול כו' וכתוב אחד אומר עד השמים כו':

בהיכלא דא כתיב מים כו'. עיין בפרשת תרומה דף קמ"ו ע"ב (ח"ב קמו, ב). [ובפרשת בראשית "הכא השתחואה כו'". עמש"ש]:

[היכלא שתיתאה]

היכלא שתיתאה דא כו' דאיהו רעוא דאקרי מוצא פי ה'. שכאן הוא סוד הפה כנ"ל. ור"ל שז"ש כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם כמש"ל דמכאן נפיק אוירא דרוחא לקיומא דנפשין וכאן ומשביע לכל חי רצון, נפתלי שבע רצון, ובנפתלי הוא סוד השחוק, וז"ש "חדוה דאתדבקותא כו'":

והכא איהו רעוא דרעוין כו'. שרעוא דרעוין מעתיקא קדישא מתגלה כאן בסוד אוירא דדעת שמתגלה בפה כנ"ל וז"ש **ברזא דכתיב כחוט השני כו'** וכאן סוד הת"ת שבו הדעת: **דקיימן הכא כל שאלתין וכל בעותין דעלמא כו'**. בסוד ואני תפלתי לך ה' עת רצון, בעת רצון עניתיך, וכמש"ו כדין אקרי עת רצון כו'. וסוד ח"י ברכות ג' ראשונות בחג"ת, וג' אחרונות בנה"י, וביניהם י"ב אמצעיות בקשות צרכיו כי הי"ב הם נגד י"ב של הדעת שמתגלה בת"ת שכנגדן הוא בהיכל הזה י"ב חיות ונהורין והדעת הוא הרעוא דרעוין ולכן (ברכות לד, א) לא ישאל צרכיו לא בג"ר ולא בג"א אלא באמצעיות שכאן קיימין כל שאלתין ובעותין:

בגין דרעוא דכל רעוין כד נשיקין כו'. ר"ל כאשר מתחבר היכל הזה עם יעקב שמים כנ"ל:

כדין אקרי עת רצון. ר"ל עת הוא לשון חבור כמו אשר פריו יתן בעתו, ור"ל שמתחבר 'עת' נוקבא עם 'רצון' שמים:

וז"ש **וכד צלותין סלקין כו' דאיהו חבורא דא עם דא**. שהרצון הוא בדכורא וממנו מקבל הנוקבא ונקר' ע"ש רצון גם כן, ור"ל וכד צלותין סלקין רומז על מ"ש (ברכות ח, א) אימתי עת רצון בשעה שהציבור מתפללין:

עת רצון לאשתכחא. ר"ל להמציא הרצון כמ"ש מצא טוב ויפק רצון מה'. וזהו סוד על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא, ואמרו (ברכות שם) לעת מצוא זו אשה שנאמר מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', במערבא אמרי מצא או מוצא כו' והוא כאן כמש"ל. ר"נ אמר לעת מצוא זו תורה שנאמר כי מוצאי מצא חיים כו', והוא גם כן כאן כמש"ל שכאן הוא סוד התורה וכאן סוד החיים כמש"ל ולקמן דף רנ"ט ע"ב (ח"ב רנט, ב) מסטרא דיעקב נטיל רוחא דחיי כו', והוא בסוד כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם כנ"ל. ר' נחמן בר יצחק אמר לעת מצוא זו מיתה כו' ניחא שבכולן נשיקה כו'. והוא גם כן כמ"ש למטה בהאי היכלא אתכניש משה ברחימו ונשיק נשיקין:

בהיכלא דא קיימין שית פתחין כו'. שהן נגד ו"ק שכלולין כאן והן שית היכלין שנכללין כאן ולכן הפתחים הם לו"ק העולם. וכן בת"ת וא"ו צינורות לכל הו"ק והן פתחים:

באלין פתחין אתמנא חד רוחא כו'. והוא הרוח שבהיכל הזה ששולט על כל ההיכל וכל שבהיכל הזה כולם יצאו ממנו כמ"ש בפרשת בראשית "הכא רוחא כו' האי רוחא אתכליל ובגין כך האי רוחא אפיק כו'", עי"ש:

ורזיאל שמיה. כמש"ו שממונה על רזין:

דפומא לפומא ממללן דנשיקין דא לדא. ר"ל ברחימו כמש"ו, וז"ש פה אל פה אדבר בו שהוא כאן בהיכלא דמשה וכמש"ו:

תרעין אלין לא קיימי לגלאה. כמ"ש דרשו ה' בהמצאו שהוא לעת מצא כנ"ל, וכמ"ש "כאן ביחיד כאן בציבור", וכמש"ל וכד צלותין סלקין אימתי עת רצון בשעה שהציבור מתפללים כנ"ל. ואמרו ויחיד אימת בעשרת ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים, והוא כמ"ש בספרא דצניעותא בזמנא דמטא ירחא שביעאה כו' ומתפתחי תריסר תרעי דרחמי והוא כאן י"ב נהורין והן תליסר עם הרוחא דכליל בסוד המזלא וכאן אני אעביר כל טובי על פניך כו' ויעבור ה' על פניו ויקרא כו' י"ג מדות שכאן הוא סוד פני' משה:

אבל כד תרעין אתפתחו כו' דהא תרעי דרצון אתפתחו כו'. ר"ל כד שערי ההיכל הזה נפתחין יודעין כולם ששערי רצון העליון מעתיקא קדישא לזעיר אנפין, ומזעיר אנפין לחקל תפוחין קדישין כולם נפתחו, ורצון של הש"י מתגלה בעולם:

בהאי היכלא משה ידבר והאלהים כו'. ר"ל "משה" שמים העליונים דרגא דמשה, "ידבר", "והאלהים" נוקבא, "יעננו" שהוא נשיקין דא לדא ודא לדא, וכמ"ש למטה "תא חזי משה ידבר כו'" והוא סוד פה אל פה אדבר בו:

דף רנד.

רוחא ברוחא. של היכל זה עם האי דנטיל לי' כנ"ל וכאן הוא סוד הדיבור בפה וכאן סוד אלהים דכליל כל היכלין כמ"ש לקמן דף רנ"ו ע"ב (ח"ב רנו, ב) "כד נטיל יעקב בהאי היכלא שתיתאה כדין אקרי בשמא קדישא כו' ה' אלהים", וכאן הוא סוד כלת משה שלכן נקרא "איש האלהים" בעלה דמטרוניתא. וכל זה בסוד הדעת משה מלגאו, יעקב מלבר:

כד אתדבקו נשיקין כו'. קאי אמ"ש "בהאי היכלא משה ידבר" ואמר "כד אתדבקו כו'":

ועל דא כתיב ישקני. כנ"ל סוד הנשיקין וסוד הפה:

מנהירו עלאה. ר"ל מבינה. וזהו סוד בינה דרגא דמשה שמתגלה בינה בת"ת כמ"ש בתיקונים:

תא חזי משה ידבר כו'. ר"ל דרגא דמשה באצילות ת"ת:

וכתיב כחוט כו'. שהוא היכלא דא. וכן כנגד' שפתותיו שושנים כו' כמש"ו והוא נשיקין פה אל פה. וסוד שושנים הוא כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ג (ח"ב קכג, א) דעת גניז בפומא דלמכא דאק' תפארת, פשיטותא דתפארת, דכל גוונין אתאחדן ביה דכתיב ובדעת חדרים ימלאו, וההוא דעת גניז באמא ומלכא [ר"ל באו"א, תרין עטרין דגניזין בגווייהו], ומלייא כל אדרין ואכסדראין, וכד אתער נהירו דבי' ונפיק כדין אקרי פה ה', ושפוון דאינון תרין נהורין מאבא ומאמא בשעתא דאתערען בההוא נהירו דדעת מתחברן כחדא ומלין אתגזרו בקשוט בחכמה בתבונה ובדעת. וזהו סוד שפתותיו שושנים, שהן תרין גוונין דאו"א כנ"ל, מה שושן חוור וסומק. נטפות מור כו' הוא נהירו דדעת שהוא י"ב בוסמין עלאין שהן בו שמתגלה בפה וכד אתער כו' ונפיק כדין אקרי פה ה' כנ"ל, וזהו נטפות כו':

האי רוחא אתמסרו כו' תיאובתא דרחימו דעילא ותתא כו' כגון ר"ע כו'. ר"ל שמעורר האהבה של ב' היכלות דנוקבא ודכורא, היכל אהבה של נוקבא ודדכורא כאחד שהוא סוד ק"ש בהיכל אהבה, סוד הייחוד של ק"ש באחד. ולכן יצאה נשמתו של ר"ע באחד,

וכמ"ש רבי עד כאן, אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה ואהבת כו' מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו כו' היה מאריך באחד כו', וכמ"ש לקמן ע"ב (ח"ב רנד, ב) "בר ההוא שלימא חסידא דאתי' בסטרא דימינא כו'" עי"ש, עד "ועל דא מית באהבה כו'". והוא סוד נכנס בשלום ויצא בשלום. ששם בהיכל אהבה הוא סוד ברית שלום כנ"ל והוא נכנס ויצא באלו ב' היכלין דדכורא ונוקבא, ב' האהבות. וז"ש לעיל "והכא איהו כו' רעוא דכל נשמתין דנפקי כו'", והן נשמתין דנשיקין. ואמר לעיל בהיכל אהבה מהיכלא דא נפקין כל רוחין קדישין דקיימין בקיומא דנזיקין עלאין כו':

דאלין לא אתקריבו כו'. וזהו סוד שאמרו זו תורה וזו שכרה, א"ל חלקם בחיים אשריך ר"ע שאתה מזומן לחיי העולם הבא, ר"ל בלא דין כלל. וכאן הוא סוד חיי העולם הבא רוחא דחיי כנ"ל, יחיה האדם:

תא חזי רוחא דא אפיק תריסר נהורין כו' תחות האי רוחא. הן הי"ב חיות גדולות עם קטנות, שהן תחת י"ב נהורין. וז"ש ברזא דתחות האי רוחא. שכאן לא ביאר אלא מה שלא ביאר בפרשת בראשית בפרטות, לפי שרוצה לבאר כאן הד' חיות גדולות בפרטות כמש"ו. והי"ב נהורין הן י"ב שעות שכאן הוא סוד השעה והעת, והן י"ב שעות הלילה וכנגדן י"ב שעות היום בת"ת, י"ב צרופי הוי"ה. וזהו סוד שאמרו לא מזל יום גורם אלא מזל שעה, שז' הימים הן ב' היכלות כידוע, וכאן הוא י"ב השעות והן י"ב אנפי חיוון בסוד שם של י"ב, שכל אחד יש לו מזל אחר, זה מצורת נשר או אריה כמ"ש בתיקונים, והן המזלות שנים עשר. וזהו המזל מי"ב מזלות שהן י"ב שעה. ולכן מזל שעה גורם, ולאפוקי מהאי שאמר מזל יום גורם שסובר המזל הוא בז' כוכבי לכת שהן נגד ז' ימים כמ"ש בספר יצירה. והן כ"ב אותיות, ג' אמות, והן סוד המזל עצמו, נהר דנגיד ונפיק ביהכלא שביעאה בסוד ק"ק, קדש חד, קדשים תרין, שכולל ג"ר שם. והן אמ"ש. ולכן נקראין 'אמות' ששם אמא עלאה שכולל ג"ר. וכאן בהיכל הזה י"ב פשוטות וז' היכלות עצמן הן ז' כפולות והן כפולות בסוד שבעה ושבעה מוצקות שבהן כליליין גם כן היכלות דדכורא, ולכן בכ"א הרוח שבו כליל מב' רוחין. וזהו סוד בדגש וברפה. והן סוד י"ב מזלות וז' כוכבים וג' יסודות. וכן י"ב חדשים וז' ימים וג' זמנים. וכן באדם וכל דבר כמ"ש בספר יצירה. וכן בתורה. והכל נגד היכלות אלו. והן סוד ג' וז' עשר ספירות, והדעת י"ב כנ"ל. וכן בסטרא אחרא. ולכן דנין את האדם בכ"ב נגד כ"ב אותיות ג' וז' וי"ב. והן ג' טיפין מרה. וכמו שהג' הנ"ל הן אמות לכל כן אלו הג' הן אמות לכל דין, והן עוקרין את הנשמה. וז' עדנין, וי"ב חדש בגיהנם. וכן בכל מצוה כמו בפ"ו ג' קדושין וז' ברכות כמ"ש

ברעיא מהימנא, וי"ב מתנות שכנגדן בברכה "ששון ושמחה כו'"]. וכן בק"ש ותפלה וכל המצות כידוע:

בד' סטרין דעלמא כו' לארבע סטרין. הן ד' חיות הקדש, חיות גדולות עלאין מהי"ב הנ"ל, והן בד' סטרין כנ"ל בסוד גנת אגוז, וכמ"ש ביחזקאל "ופני אריה אל הימין כו'":

בסטרא דדרום כו' דהא מני' כו'. בסוד עולם חסד יבנה, שמשם מתחיל המהימנותא ומשם מתחיל אחידת ישראל בקוב"ה בסוד ישראל בו"ק שנקרא ישראל ובסוד הוי"ה שהוא חלק ישראל כי חלק ה' כו', ה' מנת חלקי כו':

ואיהו מיכאל רב חילא כו'. בסוד גדול אדונינו ורב כח בחסד. וזהו סוד שמו מיכאל שכל מלאך ומאור מורה על כבוד שמו יתברך לפי המדה שמקבל ממנו. וזהו סוד אין כאל ישרון. ונקרא 'חסד אל' על גודל כחו וגדולתו:

דנהורא עלאה דנחתא מסטרא דדרום. ר"ל דנחתא הנהורא שם מסטרא דדרום חסד עליון, מדת אברהם ששם ד' רוחות מדות האבות ודוד:

דתמן נהורא קיימא בתוקפי'. ר"ל כשהשמש מגיע לדרום אז הוא בתוקפיה שהוא בחצי היום, וכן כל שמתקרב לדרום מתגבר האור וכמ"ש הולך ואור כו'. וכידוע שהאור הוא בימין בסוד אור וחשך, חסד וגבורה, אור ומים. וזהו סוד חשכת מים:

אפטרופסא רבא דישראל. כמ"ש "כי אם מיכאל שרכם", ואמר רבא שגם גבריאל הוא אפטרופוס ומליץ עליהם כמש"ש "ועתה אשוב להלחם עם שר פרס כו' ואין אחד מתחזק עמדי כי אם כו'". אבל מיכאל אפטרופוס הגדול והעיקר שהוא ימינא וחסד, ולכן הוא שר ישראל ומפורסם שהוא טוען תמיד עם הס"מ וכמש"ו. רק בדניאל בסוד המלחמה העיקר גבריאל שאלו ב' נהורין כלולין זה בזה כמ"ש למטה לעשות חסד שמאלא נכלל בימינא, ולעשות דין באומות להיפך בסוד וחרב פיפיות בידם כו' שהוא סוד החרב בימינא להט החרב המתהפכת, ומכל מקום הכל ימינא ימינך ה' נאדרי כו' ימין ה' רוממה כו' ימין ה' עשה חיל. וז"ש לעיל רב חילא:

מפני אויב. סט"א, מארי בעלי דבבו דישראל:

דהא איהו קיימא לנטלא כו'. דאע"ג שזה ההיכל הוא למעלה מכל היכלין מכל מקום מקבל מהיכל חו"ג כידוע, שת"ת מקבל מחו"ג:

ויהיב לממנא דפתחא כו'. כנ"ל שד' פתחים כאן לד' רוחות, ועל כל פתח ממונה אחד כידוע והן מקבלין מאלו הד' נהורין:

וז"ש **דבההוא פתחא קיימן ממנן אחרן**. ר"ל ממונה אחר חוץ מן הנהורין והן עומדין לבר כנ"ל:

דבסטר מסאבא מחכאן להההוא ממנא. ר"ל שמצפין להההוא ממנא דבסטר קדושה שעומד על פתח הקדושה ליקח ממנו הדין כמש"ו שבסטר דמסאבא נגד היכל הזה ד' פתחים לד' רוחות כמש"ש "ארבע פתחין אית להיכלא דא כו'":

ולזמנין דהאי איהו ההוא נהורא כו'. ועל ידי המיתה בארץ ישראל כמ"ש בפרשת תרומה דף קנ"א (ח"ב קנא, א) "כל אינון מתין די בארעא קדישא לא מתין ע"י אלא כו'" [וזהו מיתת נשיקה שהנשיקין בהיכל הזה וכמש"ש] "אר"י אי הכי מהאי שבחא איהו למשה ולאהרן ומרים דכתיב בהו על פי ה', דאלין לא מיתו על ידי דההוא מלאך מחבלא, ואת אמרת דכולי עלמא אינון דמיתו בארבע דישראל לא מתין על ידי דדא? א"ל הכי הוא ודאי, ושבחא דמשה אהרן ומרים הוה יתיר מכל בני עלמא דאינון מיתו לבר מארעא קדישא כו' ועל דא כתיב יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר וגו' יחיו מתיך אלין מתין דבארעא קדישא דאינון מתין דיליה ולא מאחרא דלא שלטא תמן סט"א, ועל דא כתיב 'מתיך', 'נבלתי יקומון' אינון דמיתו בארעא נוכראה אחרא על ידי דההוא מחבלא כו'", עי"ש:

בגין דגבריאל בתרין סטרין כליל בתרווייהו כו'. ששמאלא נכלל בימינא וכמ"ש בפרשת תרומה דף קל"ט ע"א (ח"ב קלט, א) "תולעת שני ושש תרין גוונין כחדא דימינא ושמאלא כו'", ושם דף קמ"ז ע"ב (ח"ב קמז, ב) מיכאל וגבריאל אתכלילו דא עם דא משלבאן דא בדא ועל דא כתיב עשה שלום במרומיו כו':

דכלילין בסטרא דא ובסטרא דא. ר"ל שהוא כלול גם כן בימינא כנ"ל, וזהו יסורין של אהבה מצד החסד שנקרא אהבה, ומכל מקום על ידי גבריאל. וז"ש תלה ולא מצא בידוע שיסורין של אהבה הן שע"י חטא הוא בסט"א ופקדתי בשבט פשעם כו'. וזהו סוד שאמרו נאמר ברית ביסורין שנכלל בימין:

במיעאל קמי' מארי' כל אינון כו'. ר"ל לעיילא קמי קוב"ה מליצתם של החולים שנתייאשו ונשכחו בחולייתם שהאריך עליהם החולי דאסוותא דכאן נפקא מגו דחיקו כמש"ל:

ולקרבא כו' דאשתלימו מהימנותייהו כו' ויומא. ר"ל כמ"ש חליים רעים ונאמנים, וכמ"ש מ"ד חלאים רעים ונאמנים? רעים בשליחותם ונאמנים בשבועתם. והיסורין סובבין את העולם בכל יום ויום כמ"ש והגבאין מחזירין תדיר בכ"י ונפרעין מן האדם כו'. וז"ש "סחראן עלמא כו'":

בגין לאשלמא כו'. קאי על הנהורא:

ואע"ג דהא אוקימנא ליה לסטרא אחרא כו'. ר"ל שבמקום אחר אמר שרפאל במערב כמ"ש בפרשת בהעלותך דף קנ"ה ע"א (ח"ג קנה, א) "דגלא רביעאה אדם רפאל מערב בהדי' אסוותא בסטרא". ר"ל שהרפואה הוא בסטר מערב כמ"ש למטה. וז"ש אסוותא בסטרא, וכן הוא בתיקונים ובזהר בכ"מ. פעמים אמר שאוריאל במזרח ורפאל במערב ופעמים אמר להיפך, וכן בצורתם פעמים אמר שנשר שהוא צורת אוריאל במזרח בסוד דרך הנשר בשמים, ואדם במערב השכינה במערב שהיא דמות אדם וכמ"ש בתיקונים תיקון א' דף י"ד ע"א "רשימא דאריה תמן לימינא ורשימא דשור לשמאלא ורשימא דנשרא באמצעיתא כו' דמות אדם דא שכינתא קדישא כו'". והוא רפאל, **אפר דרפאל** ואדם אל עפר ישוב. וכמ"ש בתז"ח דף פ"ה ע"א "דאינון ד' יסודין דארבע פרצופין דאינון פרצוף אדם ופרצוף אריה ופרצוף שור ופרצוף נשר דממנן על מיא ואשא ורוחא ועפרא. אריה מרכבה וגלגולא דיליה מיא, שור מרכבה וגלגולא דיליה אשא, נשר מרכבה וגלגולא דיליה רוחא, אדם מרכבה וגלגולא דיליה עפרא כו'". ובז"ח דף כ"ז ע"ג "דאדם ודא מלכות וחי' דרכיב בה רפאל איהו אפר ואיהו עפר דבי מקדשא דאתנטיל מיניה אדם כו'" עי"ש כל המאמר. ובתיקונים ת"ע דף קכ"א "נשר באמצעיתא עלה אתמר מי אסף רוח בחפניו ואינון תרין נוקבין דחוטמא פומא דא אדם כו' ודא שכינתא". וכן בהרבה מקומות:

ואמר גם כן בכמה מקומות להיפך. בפרשת פנחס דף רמ"ד ע"א (ח"ג רמד, א) ברעיא מהימנא אמר "אדם דרגא דיעקב ונשר שכינה", ואמר "ובגין דא אוקמוה מ"מ שופריה דיעקב שופריה דאדם כו'". ובתיקונים תס"ח דף ק"ב ע"א "וכד אתהפך מתרווייהו למערב אחזיר אנפוי ואתהפך לנשר וכד אתהפך מתרווייהו למזרח דאיהו באמצעיתא אתהפך לאדם":

והענין כי האדם והנשר שניהן כלילין מימינא ושמאלא, וכן מזרח ומערב ת"ת ומלכות. ולכן אמר ביחזקאל "ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני השור משמאל לארבעתם ופני נשר לארבעתם" ולא קבע לו רוח מיוחד. וכן לאדם. והוא בסוד כלילת ת"ת ומלכות זה בזה. ועל זה תמה שלמה דעיקר מקומן משמע כאן רפאל במזרח ואוריאל במערב, ותמה על היפוכן דרך הנשר בשמים ודרך גבר בעלמה, שהשכינה דמות אדם דיוקנא דילי' כמ"ש בתיקון ב' שם ועיין פרשת יתרו דף פ' ע"ב (ח"ב פ, ב) "אמר ר"ח חמינא האי קרא דכתיב ופני אריה אל הימין לארבעתן כו'", עי"ש:

ודא אחיד לסטר דא כו'. ר"ל לימינא ושמאלא כמש"ו בסוד הת"ת שכולל חסד וגבורה מימינא ושמאלא:

ועל דא ההוא מרע כו'. ר"ל דאתי לי' רפואה מן רפאל שלוקח מהיכל רביעי ששם סטרא דדינא. ולכן אומרין "ורופא חולים" בברכת אתה גבור. וזהו סוד הזיעה דאתבקע באנפוי ששם בזיעת אפך תאכל לחם כידוע, כי עפר אתה כו' כנ"ל שאדם הוא עפר דרפאל. וזהו סוד שאמרו עשרה דברים סימן יפה לחולה.. זיעה שנאמר בזיעת אפך:

והכי הוא מסטרא דמערב. ר"ל וכן הרפואה שבאה מצד מערב הוא גם כן מדחיקו סגיא שמערב הוא גם כן משני סטרין כמ"ש למטה:

אע"ג דאמרן דרפאל בסטר מזרח ואוקמוה דסטר דא דמערב אסוותא וחיין. הוקשה לו היאך אמר שרפאל בצד מזרח והלא אמר לעיל בדף רמ"ט (ח"ב רמט, א) "פתחא רביעאה פתחא דא קיימא לאסוותא ואקרי פתחא דאסוותא בהאי קיימא כו' על כל אינון אסוותין דעלמא כו' פתחא דא איהו לסטר מערב כו'":

לאו איהו אלא מסטר מזרח דהא מתמן אתמשכאן לתתא. ר"ל מכל מקום עיקר אסוותא וחיין הוא מצד מזרח אלא שמשם נמשך לצד מערב, שמערב מקבל ממזרח בסוד ת"ת ומלכות שמקבלת ממנו ומוציאה לעולם. וכן שמים וארץ "אעני את השמים והם יענו את הארץ והארץ תענה את הדגן וכו'":

ובהאי סטרא כו'. ר"ל בצד מערב:

ונוריאל שמיה ואיהו אוריאל. כמ"ש בתיקונים ובתז"ח דמסטרא דימינא נקרא אוריאל ומסטרא דשמאלא נקרא נורי"אל:

וז"ש **ודא איהו כליל כו' אבל תרין אינון כו'**. ור"ל דהוא כליל מכל הג' נהורין הראשונים דלעולם הרביעי כלול משלשתן בסוד המלכות דכלול מכולם וכן ה' אחרונה כלול מג' אותיות י' ה' ו' כידוע, וכן בחיות שלכך נאמר ודמות אדם להנה שאדם כלול מכל החיות שלכן לא מנה בתיקונים בכ"מ רק ג' אנפי חיוון י"ב אנפי החיות וכמ"ש בז"ח ש"ה דף נ' ע"ב "וארא החיות רזא דישראל סבא כו' תלת רשימין קטורין דא עם דא דרום מזרח וצפון, י' ה' ו' כו', אופן אחד בארץ אצל החיות דא איהו רתיכא תתאה כו' עד הכא אנפין עלאין ואנפין תתאין ברזא דתלת תלת מתחבראן ואתכלילו אלין באלין, פן אחד דאשתאר מרתיכא תתאה כו' ההוא פן בי' אתכלילו כולהו תלתא אחרנין האי פן נטיל מכולהו ואתכליל בכולהו כו'", עי"ש. וז"ש **ודא איהו כליל מכולהו**:

ואמר **וקיימא שליחא בכלא**. ר"ל שהוא שליח בכל הדברים שממונין הג' נהורין הנ"ל, שהוא כליל מכולם והוא שליח בסוד המלאך הגואל:

ואמר **ואית ליה תלת סטרין**. כנ"ל מג' נהורין הנ"ל:

ואמר **אבל תרין אינון בגין דכל חד מאלין כליל בחברי**'. ר"ל שהכלל אינן אלא שנים, ימינא ושמאלא, חו"ג, שמאלא נכלל בימינא וימינא בשמאלא, ושניהם כלולין באמצעיתא. רק שבנהורא דימינא נכלל שמאלא בימינא, ובנהורא דשמאלא נכלל ימינא בשמאלא, ובאמצעיתא נכללו שניהן בשוה. וכאן שנכללו כל השלשה בו אינן אלא שנים בכללם, ולכן יש לו שני שמות נוריאל ואוריאל כנ"ל. וכן רפאל יש לו שני שמות בואל ורפאל כמ"ש בפרשת ויקהל דף ר"ט ע"ב (ח"ב רט, ב) אלא שעיקר שמו הוא רפאל לפי שמזרח נוטה תמיד לימין שלפיכך פסוק ויט הוא כסדר ונקרא רחמים, משא"כ כאן שהוא שליח מכל הג' נהורין והן בו בפרטות שלכן כל הג' פסוקים בו בתיבין. ומ"מ גם כאן עיקר שמו אוריאל כידוע שלעולם ימינא עיקר. וכל אלו השמות על שם התמנות שלהם: מיכאל על שם החסד, גבריאל על שם הגבורה, רפאל על שם הרפואה, אוריאל נוריאל על שם התכללות מחו"ג, אור הוא חסד כידוע, נוריאל בגבורה כמ"ש בתז"ח דף פ"ו ע"ב נוריאל נור דליק:

וכל סדר הנהורין אלו ברוחות הוא בסדר אצילתן רק במזרח ובמערב מתהפך לפעמים כנ"ל. אבל בסדר נסיעתן אינו כן כמ"ש בפרשת בראשית דף מ' ע"ב (ח"א מ, ב) "וכד נטלי ארבי לסטר מזרח ממנא דקיימא עלייהו להההוא סטרא הוא מיכאל דאתי מימינא וכד נטלי ארבי לסטר צפון ממנא דקיימא עלייהו להההוא סטרא הוא גבריאל דאתי מסטרא דשמאלא וכד נטלי ארבי לסטר דרום הא תמן איהו ממנא דקיימא עלייהו להההוא סטרא רפאל שמיה והוא לימינא, וכד נטלי ארבי לסטר מערב ממנא דקיימא עלייהו להההוא סטרא הוא אוריאל ואיהו לבתראה". ונתחלפו כאן צד מזרח ודרום זה בזה. והענין כי סדר הנהורין הוא כסדר הדגלים כמ"ש בפרת בהעלותך דף קנ"ד (ח"ג קנד, א) וחשיבות הרוחות הוא כזה הסדר: מזרח, דרום, מערב, צפון. ונסדרו השבטים לפי חשיבותן רק שיהודה וראובן נתחלפו כסדר תולדותן, שיהודה במזרח וראובן בדרום [ומיכאל הוא דגל יהודא גור אריה ואוריאל דגל ראובן אור בן, על כן נתחלפו גם הם] בסוד פחז כמים על תותר, ונתנה המלוכה ליהודה כמ"ש (דברי הימים א ה', א'-ב') "ובני ראובן בכור ישראל כי הוא הבכור ובחללו יצועי אביו נתנה בכורתו לבני יוסף בן ישראל ולא להתיחש לבכורה כי יהוד' גבר באחיו ולנגיד ממנו כו'". וזהו סוד יהודה אתה יודוך אחיך גור אריה יהודה שהוא דגל המזרח, אריה, כי ניטלה מראובן פחז כמים אל תותר, ולשמעון ולוי לא ניתנה כלי חמס מכרותיהם. על כן ניתנה הבכורה לנגיד ליהודה. אבל מערב וצפון לא נתחלפו. וזהו לפי הסידור שבכאן שרפאל לצד מזרח ואוריאל לצד מערב. אבל לפי הסידור אוריאל לצד מזרח ורפאל לצד מערב (צ"ל) בנסיעתן נתחלפו מיכאל עם אוריאל כמ"ש בפרשת

בהעלותך שם "ובלכת החיות בקוזפירא דלעילא הוו אזלי כו'", (עי"ש כל המאמר וביאור הגר"א ז"ל עליו שנעתק ונדפס שם ממ"ש כאן בגליון כתב יד קדשו):

דף רנד:

דאינון ד' יסודין תתאן כו' עלאין על כולהו. ר"ל דאלו ד' חיות הן ד' יסודות הידועין, והן משורש הד' יסודות חגת"ם של אצילות שהן ד' יסודות עלאין על כלהו כמ"ש פרשת וארא דף כ"ג וכ"ד (ח"ב כג, א) "כד אתברי אדם מעפרא דמקדשא דלתתא אתתקן וארבע סטרי דעלמא אתחברו בההוא אתר דאקרי בי מקדשא ואינון ד' סטרין דעלמא אתחברו בד' סטרין דאינון יסודי דעלמא אש ורוח מים ועפר, ואתחברו כו' אמר ר' שמעון תא חזי ד' אינון קדמאי רזא דמהימנותא ואינון אבהן דכולהו עלמין ורזא דרתיכא עלאה קדישא ואינון אש רוח מים עפר אלין אינון רזא עלאה ואלין אינון אבהן דכלהו עלמין, אבהן דכלא כו'תא חזי אש רוח מים ועפר אלין אינון קדמאי ושרשין דלעילא ותתאין ועלאין עלייהו קיימין, ואלין אינון ד' לד' סטרי עלמא וקיימין בד' אלין צפון דרום מזרח ומערב, אלין אינון ד' סטרין דעלמא וקיימין בד' אלין. אש לסטר צפון, רוח לסטר מזרח, מים לסטר דרום, ועפר לסטר מערב":

והוא שורש של ד' חיות אריה ממים כנ"ל ושור מאש כנ"ל. וזהו סוד ואשליכהו באש ויצא העגל הזה. ועשו מזהב שהוא בצפון מצפון זהב יאתה וכמ"ש למטה "כג"ד צפון עביד דהבא דמסטרא דתוקפא דאשא אתעביד דהבא כו'", וכמ"ש וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב, והוא שור שנאמר כלחוך השור את ירק השדה ועשו לתקפא סט' דמסאבא דשם תוקפא דלהון כנ"ל וע"פ תשא. נשר רוח, וכמש"ל בפרשת בהעלתך שם "רוחא דרוחא כו' מטי להההוא נשר כו'". ואדם מעפר כי עפר אתה ומעפרא דבי מקדשא כנ"ל:

ואמר שם "ת"ח אש רוח מים ועפר כלהו אחידן דא בדא ואתקשרן דא בדא ולא הוה בהו פרודא. ועפר דא כד איהו אוליד לבתר לא מתקשרן דא בדא כאינון עלאין כמד"א ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים באלין הוי פרוד", ר"ל דאוליד אלו ארבע חיות שעליהן נאמר ומשם יפרד כו' כמש"ל ואע"ג דגם הם מתקשרין זה בזה מכל מקום אינן מקושרין באחדות כבעולם אצילות. וז"ש "כאינון עלאי כו' בגין דהא עפר כד איהו אוליד בחילא דתלת עלאי אפיק ד' נהרין דתמן משתכחי אבני יקר כו' ואלין אבני יקר אינון י"ב ואינון לד' סטרי עלמא לקבל תריסר שבטין דכתיב והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתים עשרה על שמותם, ואלין תריסר בקר דאינון תחות ימא כו' ותא חזי אינון תריסר דקאמרן דאינון תריסר אבנין אינון תריסר בקר דתחות ימא בגין כך נטלי אינון תריסר, כל הבקר

לעולה שנים עשר כו'". והן הכל דוגמת י"ב החיות ד' סדרין, ג' לכל צד, ארבעה טורי אבן. וכן הבקר שלשה פונים צפונה וכו'. ואמרו שיצאו מאבהן. וכן אמר בפרשת ויקהל (שם) "ואלין אינון דנפקין מאבהן עלאין כו'" כנ"ל. ואמר שם "ר' שמעון פתח מי עלה שמים וירד כו' וכלא בקב"ה אתמר כו' והכא איהו רזא דרתיכא עלאה בארבע סטרין דאינון יסודי קדמאי דכלא כו'". ועיין בפרשת יתרו דף ע"ט ע"א (ח"ב עט, א) בפסוק הזה מי עלה שמים כו':

ובגין דכלהו מתקשרין כו'. ר"ל אלו הד' חיות כנ"ל בפרשת בראשית:

אינון תריסר נהורין קיימין תחות אלין בההוא רוחא וההוא רוחא עלייהו בשלימו. ר"ל שאלו י"ב נהורין שהן י"ב חיות הן תחות אלו י"ב נהורין שהן כלולין בההוא רוחא, וקיצר כאן שסמך על מ"ש בפרשת בראשית כמש"ל. ויותר נכון שצ"ל "קיימין תחות ההוא רוחא דקאמרן":

אלין ד' נהורין עלאין כו' לכל סטר. ר"ל ד' חיות הקדש חיות גדולות, תחתיהם ח' חיות קטנות כנ"ל:

אלין ד' סמכין כו'. ר"ל ד' חיות הנ"ל וכמ"ש בפרשת ויקהל ופקודי במאמרים הנ"ל:

ואמר **אלין באלין כחדא**. ר"ל של היכל הזה עם של שמים כאחד:

תחות אלין כמה דרגין לדרגין כולהו נפקי מינייהו מאלין יסודין תתאין. ר"ל תחות אלו הד' חיות מתפשטין כמה מדריגות כמ"ש לעיל כמה מלאכים ראשים וממונים אלין על אלין וכולם תחת הד' חיות והכל מאלו ד' יסודות ארמ"ע, והן מאלו יסודות תתאין, ר"ל מאלו ד' חיות כנ"ל. ומפרש והולך **מנייהו מסטרא דמיא כו'**:

כגוונא דא תנינן ארבעה כו' בר ההוא שלימא חסידא כו'. ר"ל רבי עקיבא כמש"ו שהוא היה שלם בכל בחכמה ובמנין כמ"ש (חגיגה טו, ב) שאמר הקב"ה ניחו לזקן זה ראוי להשתמש בכבודי. ואמר "חסידא" שזהו גדר לרוח הקדש כמ"ש (ע"ז כ' ע"ב ע"ש ושם נסמן) וחסידות מביא לידי רוח הקדש שנאמר אז דברת בחזון לחסידיך, וגדר החסידות הוא אהבה שלימה בחסד כידוע:

וז"ש **דאתי' בסטרא דימינא ואתדבק בימינא וסליק לעילא**. ר"ל שהלך כל המדריגות תתאין הכל בסטרא דימינא ששם אין אחיזה לסט"א. "ואתדבק בימינא" ר"ל בהיכל אהבה. "וסליק לעילא" ר"ל לחסד דאצילות כמש"ו. מה שאין כן אלו השלשה שנחתו לתתא כמש"ו:

כד מטא להאי אתר דאקרי היכל אהבה אתדבק ביה ברעו דלבא. שכאן צריך לאהבה שלימא ורעו דלבא בסוד ייחוד ק"ש בהיכל זה:

אמר האי היכלא צריכה איהו לדבקא ליה בהיכלא דלעילא באהבה רבה כו'. ר"ל לדבק זה ההיכל בהיכל דאברהם באצילות שנקרא אהבה רבה, וזה ההיכל נקרא אהבה זוטא בסוד המאור הגדול ואת המאור הקטן כמ"ש בפרשת בראשית דף כ' ע"א (ח"א כ, א) "כדין אזעירת גרמה למיהוי רישא לתתאי כו' בכל אינון דרגי דילה אע"ג דאיהי רישא עלייהו דהא לית אתתא בריבויא בר עם בעלה כחדא, את המאור הגדול הוי"ה, ואת המאור הקטן אלהים כו'", עי"ש:

וז"ש **כדין אשתלים ברזא דמהימנותא**. שהוא ייחוד זו"נ:

ואיהו סליק ואשלים אהבה זוטא באהבה רבה. כי יש כמה מדריגות באהבה, וכן בכל דבר יש שמגיע בעולם העשיה לבד ויש למעלה מזה. וכן בכל עולם כמה מדריגות. ויש באהבה דבריאה לבד. והוא הגיע אפילו לאהבה רבה דאצילות, ולכן אמר "שלימא חסידא", ומעלתו גבה מאד בכל השלימות כמש"ל ע"א "דאינון נשמתין דמתערי תיאובתא דרחימו דעילא ותתא כחדא אינון נשמתין עלאין כגון ר"ע וחברוי כו'". ולכן אשלים אהבה זוטא באהבה רבא כדקא חזי וזהו שנקרא 'חסידא שלימא' כנ"ל:

ועל דא מית באהבה ונפק נשמתיה בהאי קרא ואהבת. ר"ל כמ"ש (ברכות סא, ב) "אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן. אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה ואהבת בכל נפשך כו' היה מאריך באחד עד שיצאה נשמתו באחד". והוא כי הייחוד של ק"ש באחד הוא בהיכל אהבה להדבק באהבה רבה דלעילא בסוד ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא, ולכן היה מאריך באחד והוא תיאובתי' דרחימו דעילא ותתא כידוע בסוד יחוד ק"ש, וזו היא מיתת נשיקה כנ"ל. לכן יצאה נשמתו באחד. וז"ש בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך אפילו בשעה זו להדבק באהבתו. וז"ש בכל ימי הייתי מצטער בכל לבבך אפילו נוטל את נפשך מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו, שאמרו לו עד כאן ר"ל כמ"ש המפרשים ששאלו לו למה מאריך בזה הפסוק ואינו קורא יותר, וז"ש ועכשיו שבא לידי כו' והוא בתיבת 'אחד' כנ"ל. וז"ש יצתה בת קול אשריך ר"ע שיצתה נשמתך באחד, יצתה בת קול אשריך ר"ע שאתה מזומן לחיי עוה"ב, ופרשו ז"ל בלא דין כלל. והוא כמש"ל דאינון נשמתין דמתערי תיאובתי' דרחימו כו' כגון ר"ע וחברוי דאלין לא אתקריבו לאסתחאה בנהר דינור דהא כל שאר נשמתין כו'. וז"ש "זכאה חולקיה":

כל אינון אחרנין נחתו לתתא כל חד וחד ואתענשו בההוא יסודא דנחת לתתא. ר"ל שאלו הג' לא עאלו לעילא בהיכלות האלו וסליקו לעילא שכאן סוד הייחוד. אלא נחתו לתתא במט"ט שהוא עץ הדעת טוב ורע, ושם פגעו בההוא רע ואתענשו כל אחד באותו יסוד שעלה. והענין כי אין דבקות אלא בימינא, שלכן הק"ש בהיכל אהבה שלכן

ר"ע דאתי' בסטרא דימינא נכנס בשלום ויצא בשלום, משא"כ הם שנכנסו בג' יסודות האחרים ונחתו לתתא כמש"ו:

אלישע נחת לתתא. ר"ל במט"ט כנ"ל:

בסטר שמאלא דאיהו אשא ונחית בי' ולא סליק. ר"ל שלא סליק למעלה בהיכלות אלא נחית משם למטה עד הסט"א:

וז"ש **ואערע בההוא ס"א דאקרי אל אחר**. והוא גם כן ביסודא דאשא בסט"א שכל אחד נחת ליסודו כנ"ל. והוא בהיכל שכנגד היכל זכות שהוא יסוד השני מד' יסודות ארמ"ע חגת"ם כנ"ל, והוא היכל חובה כמש"ל דף רס"ה (ח"ב רסה, א) "היכלא רביעאה היכלא דא איהו דאקרי חובה כו' בהאי היכלא אתחזי חד רוחא שליט תקיפא דאיהו על כלהו ודא אקרי אוף הכי אל כגוונא דאחרא דבסטר קדושה, האי איהו אל נכר כו'":

ואתמנע מניה תשובה ואתתרך בגין דאתדבק בי'. ר"ל שנדבק שם בסט"א. שכל ישראל, אף אם חוטאים ורשעים, מכל מקום נשארין ברזא דמהימנותא כמ"ש "אף על פי שחטא ישראל", ואפילו בגר אמרו (סנהדרין מד, א) דאף אם הדר ביה ישראל מומר הוא כו', דלעולם נשאר ברזא דמהימנותא כמ"ש בפרשת שמיני דף ל"ו ול"ז (ח"ג לו, א) "תא חזי בזמנא דבר נש מתכשרן עובדין לתתא אתער לגבייהו לעילא ימינא דקוב"ה כו'", עי"ש עד "וישראל אע"ג דלא מכשרן עובדין כולהו מן סטרא דימינא קא אתיין, ובגין דאתכפייא ימינא בעובדייהו שלטא עלייהו שמאלא, וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא וע"ד שליחותא בידא דחיותא ועכו"ם וכל דדמי לון דאינון מסטרא דשמאלא ולא בידא דישראל, דאע"ג דחייבי נינהו מסטרא דימינא קא אתו כו' אינון בימינא ולא אתדבקו בשמאלא ולא אתערבו בהדה לעלמין כו' אר"א ודאי הכי הוא כו'..ולא אתערבון בהדה לעלמין כו'".

אבל הוא אתדבק בשמאלא ב'אל אחר' ולכן אתמנע מניה תשובה וכמ"ש (חגיגה טו, א) יצאה בת קול ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר, וכמ"ש (קידושין לו, א) בין כך ובין כך אתם קרוים בנים וכנ"ל. וז"ש שובו בנים שובבים אע"ג ששובבים אתם מכל מקום אתם בנים ולכן שובו, חוץ מאחר שנפק מכלל בנים כנ"ל וכמ"ש כל באיה לא ישובון, ואינו דומה לעכו"ם שלא היה כלל בימינא. וז"ש שידע כבודי ומרד בי. ואפילו גר אינו נכנס בכלל 'בנים' כידוע, וכמ"ש (שבת לא, א) ומה ישראל שנקראו בנים למקום כו' גר הקל כו':

ועל דא אקרי אחר ואוקימנא. ר"ל שנדבק ב'אל אחר' ונעשׂ הוא יותר מכולם לפי שכל תוקפא דסט"א בשמאלא לכן נדבק בם:

בן עזאי נחית ביסודא דעפרא ועד לא מטא לאוקידו דעפרא דמאטי להההוא סטר אחר' אטבע בההוא עפרא ומית. שהמיתה הוא בסוד העפר כידוע בסוד כי עפר אתה ואל עפר תשוב, ונחש עפר לחמו, וכמ"ש לקמן דף רס"ח ע"ב (ח"ב רסח, ב). ואמר "לאוקידו דעפרא" כמ"ש לקמן דף רס"ו ע"ב (ח"ב רסו, ב) "האי רוחא איהו אקרי אפרא כו' בגין דהאי איהו עפרא דקיטמא כו'...מעפר שריפת החטאת כו' רזא דההוא חויא תקיפא":
ואמר "ועד לא מטא לאוקידו כו'" שח"ו לא מטא לסט"א רק אחר לבד, אבל בן עזאי ובן זומא לא נחתו שם אלא דנחתו בעץ הדעת טוב ורע כנ"ל ונענשו שם והוא כענין שנאמר לעיל בחייבי עלמא אע"ג דחייבי נינהו לא אתדבקון בשמאלא אלא ימינא אתכפייא ושלטא עלייהו שמאלא. והוא המקום שיש רשות לשלוט הסט"א. וז"ש למטה אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים כו'. וז"ש "ועד לא מטי כו'" ר"ל בעפר של הקדושה שעושה פירות יש שריפת ארץ שנצלל לסט"א פסולת עפר שמכל הד' יסודות מפסולת שלהן יצאו ד' יסודות הסט"א; ממים מצולות ים, וכן מכולם כידוע. והוא מ"ש גפרית ומלח שריפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמיח כו' והוא דמאטו לסט"א כמ"ש שם אפרא דקיטמא דלא עביד תולדין ואיבין לעלמין. והוא אטבע קודם שהגיע לשם ולכן מית בההוא עפרא כמ"ש (סוטה מו, א) מפני מה אמרה תורה הבא עגלה בנחל, אמר הקב"ה יבא מי שלא עשה פירות ויערף במקום שאין עושה פירות ויכפר על מי שלא הניחוהו לעשות פירות שהוא המיתה. ואמרו הי פירות אילימא פריה ורביה כו' אלא אמצות. וז"ש ועל דא כתיב יקר בעיני ה' המותה לחסידיו שלא יעשה פירות. ואמר לחסידיו כמ"ש (ברכות נז, ב) הרואה בן עזאי יצפה לחסידות, ולפי שלא נשלם עדיין בשנים לא עלה כרבי עקיבא ונטבע בעפר שהוא נגד היכל אהבה כמ"ש בהיכל חמישי דסט"א "האי רוחא אקרי אפרא כו'" כנ"ל:
בן זומא נחת ביסודא דרוחא ואערע ברוחא אחרא דמטא לסטר מסאבא דאקרי פגע רע ובגין כך פגע ביה ולא אתיישב ביה. כמ"ש (חגיגה יד, ב) בן זומא נפגע. ואמר "ברוחא אחרא דמטא לסטר כו'" ר"ל שאין נכנס בסט"א ח"ו כנ"ל, אלא פגע ברוח דמטא לסט"א, שמקבל ממנו הסט"א. וכן בבן עזאי כנ"ל. וההוא רוחא דמטא לסט"א הוא נקרא 'פגע רע', שאינו רע עצמו אלא פוגע ברע. וכן "אוקידו דעפרא" שממנו נעשה האפר דסט"א אינו הרע בעצמו. ובהן נענשין בני אדם והגיע לצדיקים כמעשה הרשעים כנ"ל. והוא נחית ברוחא דחכמתא שהוא אוריאל שבו ניתנה התורה כמ"ש בפרשת יתרו דף ע"ח (ח"ב עח, א) עי"ש, ופגע ברוחא אחרא ולא אתיישב בי' חכמתא ונפגע. וז"ש (חגיגה

שם) "ועליו הכתוב אומר דבש מצאת אכול דייך פן תשבענו והקאותו" שהוא היה חכם כמ"ש (ברכות נז, ב) הרואה בן זומא יצפה לחכמה. וכולם נענשו בענין שלו כידוע:

וכולהו לא אשתזבו מעונשא ועל דא אמר שלמה יש הבל...כמעשה הרשעים בגין דאלין כו'. ר"ל יש הבל כו' כמ"ש בתיקונים תיקון ס"ט דף ק"ה ע"א

"קין אתקרי על שם דקני על אחוה בגין דחזא יקרי' ותקפי' לעילא דאתקבל קורבניה כו' א"ל אם כן דקרבנא דיליה אתקבל אמאי אתיהיב חילא לקין למקטלי' א"ל בגין דא יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים כו' אמאי? אמר ליה הכא ודאי רזא עלאה הוא, דאיהו הוה דרגא דעץ הדעת טוב ורע דחאב ביה ובמה דחאיב ביה קביל ענשיה בהאי עלמא כו' כתיב יש הבל אשר נעשה על הארץ בההוא יום הציץ ומית. אמר ר' שמעון בגין דא אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים. א"ל הכא אתרמיז צדיק ורע לו רשע וטוב לו. צדיק ורע לו הכא אתרמיז יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים, ודא רזא דצדיק דאערע ליה כמעשה הרשעים, לאו דאיהו רשע ולאו בן רשע אלא "כמעשה הרשעים" דחב בעובדא דחייבא דאינון ס"מ ונחש אירע לי' עובדא דילהון, והאי איהו רזא פקד עון אבות על בנים בגין דמעשה אבותיהם בידיהם כו'". והוא סוד הגלגול. והבן זה מאד:

ואמר שם דף ק"ט "א"ל חברייא ר' ר' א"ה דאינון צדיקייא אמאי מגיע אליהם כמעשה הרעשים. א"ל גלגולא גרים לון דייתי לון כעובדא דרשיעי' כו' נשמתין דלהון מסטרא דאדם והבל דדא חאב במחשבה כו'". והענין כי אלו כולם באו לתקן קלקול הבל שהיו מגלגולו, כי אתגלגל בתלת גלגולן אלו הג' כי הבל הוא בסוד הבל דנפיק מפומא דכליל בתלת אש ורוח מים שהוא רזא דתלת אבהן וכמו שאדם נתגלגל בתלת אבהן שלש היסודות הנ"ל, ובמשה יסוד הרביעי כליל כולם בסוד **משה ש**' תלת חיוון, **מ"ה** אדם כמ"ש בתיקונים כן הבל נתגלגל באלו הד' וכולם נתענשו שכולם חטאו בזה שהבל הציץ כמ"ש שם דף ק"ה ע"א "עובדא דאבוה הוה לי' ומת כי ביום אכלך ממנו כו' בההוא יומא הציץ ומת". וכן כאן כולם הציצו כמ"ש "בן עזאי הציץ ומת, בן זומא הציץ כו'". וענין "הציץ" הוא במחשבה חטאו כמו בהבל שכולם נכנסו לפרדס שהוא עץ הדעת טוב ורע ושם חטא אדה"ר ושם מקום הטעות אל תמר בו, ושם קלקל הבל במחשבה. וכן אלו לא תיקנו רק רבי עקיבא לבד, וגם אליו הגיע כמעשה הרשעים על גלגולו כמ"ש על מיתת רבי עקיבא בגמרא אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים, והוא ענין הנ"ל:

וזהו סוד "יש הבל אשר נעשה על הארץ", שהבל הוא תלת גלגולין דאמ"ש ו"על הארץ" הוא יסוד הרביעי, רק רבי עקיבא לא הציץ ותקן הכל שנכנס ויצא בשלום שהן כאלו

בקליפין דפרדס והוא נכנס במוחא, כי קודם שמגיעין אל הקדושה צריך לעבור גו קליפין ולאצטרפא שם אבל לא לעמוד שם ולהסתכל, רק דרך מעבר לבד. וכולם עמדו שם אדם והבל כו' רק אבהן, וכמ"ש בפרשת לך לך דף פ"ג ע"א (ח"א פג, א) "אמר ר' שמעון תא חזי כלא רזא דחכמתא איהו דקא רמז הכא בחכמתא ודרגין דלתתא דקא נחת אברהם לעומקא דלהון וידע להון ולא אתדבק בהו ותב לקמיה מאריה ולא אתפתי בהו כאדם דכד מטא להההוא דרגא אתפתא כו' ולא אתפתא כנח דכד נחת ומטא להההוא דרגא... אבל באברהם מה כתיב ויעל אברם ממצרים דסליק ולא נחית, ותב לאתריה לדרגא עלאה דאתדבק ביה כו' הנגבה דא דרום דרגא עלאה כו'":

וכן אלו כולם נחתו בקליפין לבד רבי עקיבא דסליק ולא נחית. והכל בשביל שנתדבק בימינא כמו באברהם כנ"ל, אבל כולם נחתו בקליפין כמ"ש בתיקונים דף י' וי"א:

"קליפה דערלה דכסי על יו"ד אית לה תלת קליפין כגלדי בצלים דא על דא, ואינון כקליפין דאגוזא (והוא קליפין דמכסין על פרדס דכאן שכאן גנת אגוז כנ"ל) דאתמר עלייהו והארץ היתה תהו דא קו ירוק, קליפה קדמאה דאגוזא. ובהו אבנים מפולמות, דא קליפה תניינא דאגוזא קשה כאבן. וחשך קליפה תליתאה ובהון אוקמוה רבנן אין דורשין בעריות בשלשה, שלש שנים יהיה לכם ערלים. ולקבל מוחא איהו ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים לה'. ובהון מסטרא דא ארבעה נכנסו לפרדס, שלשה אכלו מאלין קליפין ומתו, רביעאה אכל איבא וזרק קליפין וחי. כגוונא דא אתמר ר' מאיר רמון מצא, תוכו אכל, קליפתו זרק".

והוא במט"ט, עץ הדעת טוב ורע, ששם **רמו"ן דמטטרו"ן** כמ"ש בתיקונים. וזהו פרדס רמונים, וכמ"ש בפרשת בראשית דף כ"ז ע"א (ח"א כז, א) "דבר אחר: ונהר יוצא מעדן בודאי לעילא בעץ החיים תמן לית קליפין נוכראין, הדא הוא דכתיב לא יגורך רע, אבל בעץ דלתתא איית קליפין נוכראין ודאי ואיהו נטוע בגנתא דעדן דז"א דאיהו חנוך מט"ט, דג"ע כו'.. גן דיליה פרד"ס דיליה דתמן עאלו בן עזאי ובן זומא ואלישע וקליפין דיליה מסטרא דא טוב ומסטרא דא רע. ודא אסור והיתר, כשר ופסול, טומאה וטהרה".

וסוד זה בו' קצוות דשם ממתניו ולמעלה טוב כו', והן ג' אבהן היתר, כשר, וטהור. וממתניו כו' וכנ"ל, והן ג' אלו דנחתו לתתא. והבן.

והכל בד' חיות אלו שהן בגן גנת אגוז, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כנ"ל, ומשם יפרד כו'. וכמ"ש שף דף כ"ו ע"ב (ח"א כו, ב) "ודא איהו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים דאינון חסד דרועא ימינא ובההוא זמנא הרוצה להחכים ידרים, ומחנה מיכאל אתשקיין מני' ועמי' מטה יהודה ותרין שבטין. גבורה

דרועא שמאלא ... ועמיה מטה אפרים וב' שבטין". והוא כמ"ש בפרשת בהעלותך שאלו הד' הן ד' רוחות העולם; חסד מזרח, גבורה צפון. שהן תליין באבא ואמא כמ"ש בפרשת במדבר דף קי"ח ע"ב (ח"ג קיח, ב) "מסטרא דאבא אחיד ותלייא חסד עלאה, מסטרא דאימא תלייא גבורה כו'". ואמר שם דף קכ ע"א (ח"ג קכ, א) מזרח אבא וצפון אמא ודרום ז"א ומערב נוקבא, ואמר דאיהו בנצח ואיהי בהוד. וז"ש כאן דנצח בדרום והוא במערב. ועל זה הסדר הוא גם כן חגת"ם, ד' רגלי המרכבה. חסד גבורה מזרח וצפון. ותפארת מלכות דרום ומערב כנ"ל. וכן הוא ד' אותיות השם הזכרים מזרח ודרום שהן רחמים, והנקבות צפון ומערב. וזהו סוד שכינה במערב. וז"ש בפרשת במדבר דף קי"ט ע"ב (ח"ג קיט, ב) ונסע דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה היינו שכינה שרויה במערב וכו' והן תלת קשרין דכל אחד:

וכמ"ש בפרשת ויחי דף רמ"א ע"א (ח"א רמא, א) "פתח ר' אבא ואמר ויעש את הים מוצק גו' וכו'...תלת קשרין דירכא שמאלא הוד הודות, הא תריסר כו'":

תא חזי בגין דר"ע סליק לעילא כדקא יאות עאל בשלם ונפיק בשלם. דסליק לימינא כנ"ל ושם הוא הברית שלום ושם ב' שלומות ברית שלום דנוקבא וברית שלום דדכורא שהוא שומר הברית, נטיר כל גנזין דמאריה. ורבי עקיבא ע"ה אתער תיאובתא דרחימו דעילא ותתא כחדא כנ"ל וזהו עאל בשלם ונפיק בשלם. וז"ש (חגיגה יד, ב) אמר להם רבי עקיבא כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים משום שנאמר דובר שקרים כו', כי שם שני מיני מים מיין דכורין ומיין נוקבין, ושם אתחברו כחדא והם נקראין "אבני שיש" דאתגלידו, ושם הם בייחוד, ולכן לא תאמרו ב' פעמים "מים מים" ששם הם בייחוד, ובדיבור בלבד תעשו קיצוץ ותטרדו שנאמר דובר שקרים, ושקר הוא סוד הפירוד:

וז"ש בפרשת בראשית שם

"אר"א אבא יומא חד הוינא בבי מדרשא ושאילו חברייא מאי ניהו דאמר רבי עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסתכנון גרמייכו דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, אדהכי הא סבא דסבין (ר"ל אדם הראשון) קא נחית. א"ל רבנן במאי קא משתדלין. א"ל ודאי בהא דאמר רבי עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש כו' אמר לון ודאי רזא עלאה אית הכא כו' אבני שיש טהור אינון דמנהון מיין דכיין נפקין ואינון רמיזין באת אל"ף, רישא וסופא (ר"ל ב' יודין של אלף), וא"ו דאיהו נטוי בינייהו איהו עץ חיים. מאן דאכיל מיניה וחי לעולם. ואלין ב' יודין אינון רמיזין בוייצא ואינון תרין יצירות יצירה דעלאין ויצירה דתתאין, ואינון חכמה בראש

וחכמה בסוף, תעלומות חכמה, ודאי אינון תעלומות מחכמה עלאה דתחות כתר עלאה ואינון לקבל ב' עיינין דבהון תרין דמעין נחתו לימא רבא ואמאי נחתו בגין דאורייתא מתרין לוחין אלין הוה משה נחית לישראל ולא זכו בהון ואתברו ונפלו ודא גרם אבודא דבית ראשון ושני, ואמאי נפלו? בגין דפרח וא"ו מנייהו דאיהו וא"ו דוייצר, ויהיב לון אחרנין מסטרא דע"ץ הדעת טוב ורע דמתמן אתייהיבת אורייתא באסור והיתר, מימינא חיי ומשמאלא מותא, ובגין דא אמר רבי עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים לא תהוו שקילין אבני שיש טהור דאינון ב' יודין דוייצר, חכמה עלאה וחכמה תתאה, לאבנין אחרנין דאינון חיי ומותא דמתמן לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. ולא עוד אלא תסתכנון גרמיכון בגין דאלין דע"ץ הדעת טוב ורע אינון בפרודא ואבני שיש טהור אינון ביחודא בלא פרודא כלל. ואי תמרון דהא אסתלק ע"ץ החיים מינייהו ונפלו ואית פרודא בינייהו דובר שקרים לא יכול לנגד עיני, דהא לית תמן פרודא לעילא כו'":

וכן אמר בתיקונים תיקון ס"ו דף ק"א ע"א עיי"ש. והענין כי ב' יודין ב' חכמות הן, חכמה דז"א וחכמה דנוקבא, שהן ב' יודי"ן יו"ד דהויה ויו"ד דאדני שבה ממטה למעלה כידוע. והן ב' יודי"ן דשילוב יאהדונה"י, וזהו חכמה בראש וחכמה בסוף. וא"ו באמצע וא"ו אותיות שבינתיים. והן כלולין באות אלף י' בתחלה, וי' בסוף, וא"ו באמצע. והן מיין דכורין שהן מחכמה דז"א, ומיין נוקבין שהם מחכמה דנוקבא. וכן הם ב' יודי"ן בינה ומלכות, וא"ו ז"א באמצע. והכל שם הויה. וכל זה הוא בחסד שבו האלף הזה כמ"ש בה"ת דף ה ע"ב "בט' מראות בחסד ואיהו לעילא כגוונא דא [ציור של אות א' אם רק היו"ד למעלה], ותחת רגליו כו' כגוונא דא [ציור של אות א' אם רק היו"ד למטה], וכולא **א** וכו', והכי סליק אלף **יהו"ה יו"י**". והתחברותם בחסד שהוא אלף כידוע אור הגנוז שם ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא כידוע.

ואמר "ואלין ב' יודי"ן אינון רמיזין בוייצר" שהן ב' יודי"ן דוייצר שהן ב' יצירות שבע"ץ הדעת טוב ורע, הן ב' יצרים יצר טוב ויצר הרע, לב חכם לימינו כו' שהן דכר ונוקבא, אור וחשך אור דכורא וחשך נוקבא כמש"ל דף כ"ג, וכאן הם ב' יצירות שניהם טוב דכר ונוקבא. וז"ש "יצירה דעלאין ויצירה דתתאין" שהוא עשר ספירות דאצילות ועשר ספירות דבריאה. ואמר "תעלומות חכמה" לראיה ששני חכמות הן ושניהן נעלמין כמ"ש בתיקונין תיקון י"ח ותיקון י"ט דף ל"ז "נקודה טמירה גניזא דאתמר בה ונעלמה מעיני כל חי כו' והאי בת נקודה סתימא כו'":

ואמר "ואינון לקבל ב' עייניו" שהן נצח והוד דחכמה, ושם ייחוד זו"נ כמ"ש בתיקון ז' דף י"ד ע"ב "והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה אינון תרין כרובי עינא פרשי כנפים אלין עפעפי עינא אינון עייניו בזמנא דאסתכלן בארח מישור אתמר בהון ופניהם איש אל אחיו ובזמנא דלאו מסתכלין בארח מישור נחש עקלתון תמן עליה אתמר כי המות יפריד כו'". "והוא בארח מישור" עץ החיים בייחודא. "ולאו בארח מישור" מסטרא דעץ הדעת טוב ורע ששם הפירוד והמות מפריד שם:

וז"ש "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני" שעיני לוחות הראשונות הן ביחודא עץ החיים, והוא דובר שקרים ומפריד, לכן לא יכון לנגד עיני בעץ החיים ונפרד משם:

ואמר "דבהון תרין דמעין כו'" הוא סוד כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה, הן תאומים כמ"ש שכולם מתאימות, והן ב' לוחות האחרונות מעץ הדעת, אבל מעץ החיים הן עינא אחת, חוורא בגו חוורא:

ואמר "ואמאי נפלו? בגין דפרח וא"ו מינייהו כו'" הוא הכתב שעל גבי הלוחות כמש"ל ע"א וייצר כו' בתרין לוחין יקירין יו"ד יו"ד דאיהו וא"ו חרות עלייהו. וב' יודי"ן הוא שכינתא עלאה ושכינתא תתאה, שהן חכמה בראש וחכמה בסוף כנ"ל, וא"ו עמודא דאמצעיתא באמצע, ייחודא דתרוויהו. וכמ"ש שם "וא"ו יחודא דתרייהו כו' דאיהו ישראל עמודא דאמצעיתא כליל שכינתא עלאה ותתאה כו'":

וז"ש "ודא גרים אבודה דבית ראשון ושני" שהן נגד שכינה עלאה ושכינה תתאה כידוע, והכל על שם שלא זכו לעץ חיים אלא לעץ הדעת כמש"ל ע"א, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו דאינון ערב רב וגלי לון קוב"ה דביום אכלו ממנו (שהוא עשיית העגל דוגמת חטא אדה"ר בעץ הדעת) גרמו דאבדו ב' אבודין דאינון בית ראשון ובית שני, דא איהו כי ביום אכלך ממנו מות תמות ב' פעמים, ואינון גרימו דצדיק יחרב ויבש בבית ראשון דאיהי שכינתא עלאה, ובבית שני דאיהי שכינתא תתאה כו'. והן ב' לוחין מים עליונים ומים תחתונים, וביניהם כמלא נימא וא"ו דאלף שבינתים, והם אבני שיש טהור דאתגלידו כמ"ש בפרשת יתרו דף פ"ד ע"ב (ח"ב פד, ב) "תאנא מההוא טלא עלאה דנגיד מעתיקא קדישא, וכי נגיד מעתיקא קדישא ואתמשך לחקל תפוחין קדישין נטל קוב"ה תרין כפורי מינייהו ואתגלידו ואתעבידו תרין אבנין יקירין, נשב בהו ואתפשטו לתרין לוחין כו'" והן המים:

ואמר "טהור" כנ"ל מיין דכיין שבימינא הן שם טהור כמ"ש בתיקונים תיקון מ"ז דף פ"ז ע"ב "טהרה מסטרא דכהנא כו'" עי"ש. וכל זה הזהיר אותם שיעלו לעץ החיים ולא יסתכנו, והם נחתו לעץ הדעת טוב ורע וכולם נענשו שם. ועל היותר אחר שירד בגיחון

ששם הנחש הולך על גחון, ושם נתפתה אדם הראשון גם כן שלכן ישב בגיחון ק"ל שנה, ואלמלא לא הציצו היו מתקנים חטא אדה"ר מכל וכל, ואחר יותר מכולם ששם משה קבור, התנין הגדול, ששם סוד התנין הגדול ושם סליקו דשלמה כמ"ש פרשת בא דף ל"ה ע"א (ח"ב לה, א)

"כד האי התנין הגדול חמי דצמח בגנתא זרועא דאור דא כדין אתער לסט"א להוא נהר דאקרי גיחון כו' ומגו ההוא רבו דזרועא דא אסתלק לרבו שלמה מלכא כד אסתלק למלכו דכתיב והורדתם אותו אל גיחון, וכתיב ומשח אותו שם שם ולא באתר אחרא כו', ומימוי אחרנין אסתלק למלכו אחרא ודא איהו מלכא דאיהי תקיפא (ר"ל החיה הרביעית) והאי התנין הגדול אתער ליה כו' בההוא נהור כו'":

שאיל שאלתא ולא אתפרש דכתיב ממתים ידך ה' ממתים מחלד חלקם בחיים. ר"ל כמ"ש (ברכות סא, ב) אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה זו תורה וזו שכרה ממתים ידך ה' כו' א"ל חלקם בחיים. ולא נתפרש השאלה מה היתה התשובה על שאלתם. ומפרש והולך כאן:

ע"ד תוהא אלין דאתקטלו בקטולי עלמא כו'. ר"ל עשרה הרוגי מלכות:

זכאין צדיקייא דלא חאבו חובה בגין דיתענשון. שמיתתם היה בסוד הקרבן כמ"ש למטה, וזהו דוקא שמת בלא חטא דאי לאו הכי לא סליק בסוד הקרבן כל מום בו כידוע, בסוד מסירת נפש בקריאת שמע:

ת"ח ממתים כו' ידך ה' דא קוב"ה כו'. שהוא יד ה' שכינה, ששם אתכניש נשמתא, ויאסוף רגליו אל המטה, יד ה':

ממתים מחלד דא סט"א דגופא כו'. בסוד קץ כל בשר, הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו, ואמר לקמן דקץ כל בשר אתהני מקרבנין מבשרא דקרבנין, וסט"א נקרא חלד כמש"ו, והוא בסוד האזינו כל יושבי חלד, וכמ"ש (חולין קכז, א) כל מה שביבשה יש בים חוץ מחולדה, והוא סוד ונחש עפר לחמו והוא סוד החלודה שמכלה את הכל ומרקב הכל, והוא גם כן קץ כל בשר ומכלה הגוף ומרקב אותו. וזהו סוד ורקב עצמות קנאה שהוא הנחש דקני לאדה"ר כידוע:

תא חזי נשמתין דאלין לאשלמותא כו'...**ומהכא רזא דקרבנין**. ר"ל כמו הקרבן שהבשר עולה לקץ כל בשר ורוחא ורעותא עולה ומשלים את הקדושה כן גם כן עשרה הרוגי מלכות, והן עשרה לקבל עשרה כתרין קדישין ועשרה כתרין דמסאבותא, זה לעומת זה, כן היו י' גופין וי' נשמתין, כל אחד השלים דרגא אחת:

ותא חזי רישא שירותא דמהימנותא. ר"ל ראש האצילות כמש"ו:

גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא וסליק גו מחשבה ואפיק ניצוצין. שהבוצינא דקרדינותא הוא דזריק ניצוצין:

זריק לתלת מאה ועשרין עיבר ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר. ר"ל סוד עולם התהו כמ"ש באדרא זוטא דף רצ"ב ע"ב (ח"ג רצב, ב) דניצוצא אפיק זיקין בזיקין לתלת מאה ועשרין עיבר ואינון זיקין עלמין קדמאין אקרון ומיתו לאלתר, לבתר נפיק אומנא לאומנתיה ואתתקן כו'. ואלו הש"ך ניצוצין הן ל"ב נתיבות של המחשבה חכמה, ל"ב אלהים דמעשה בראשית שכל אחד כלול מעשר הן ש"ך, ולפי שהן בסוד אלהים, בוצינא דקרדינותא לכן זריק ניצוצין שהן דינין הנחלקין, כי חסד דרכו להתחבר, זה בסוד מים וזה בסוד אש כידוע. וזהו סוד הקטרת, הדק הטיב, דקה מן הדקה כידוע:

ונתיב א' נעלם, לא ידעו עיט, והוא נתיב הראשון שדבוק במקורו ואינן מושגין רק ש"י, ולכן נקרא חכמה 'יש' על שם שמושג מציאותו, מה שאין כן כתר שנקרא 'אין' שאף מציאותו לא מושג, ולכן 'אל' הוא נהירו דחכמתא, וש"י נהורין תחות כורסיא. וכל זה היתה כדי לברר פסולת מתוך האוכל, שהיו מעורבין בדינין, לכן נשברו והכלים ירדו למטה בקליפה והאורות חזרו למעלה ונבררו הניצוצין כידוע. וז"ש "ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר". וזהו סוד שאמר בזוהר **מחשבה חשב מה**, שהוא יש דאתחבר בשם מ"ה ואתבריר כידוע. וכן היתה כל זה בעשרה הרוגי מלכות שהן עשרה מגו מחשבה שבה ל"ב שהוא ש"ך כנ"ל, שאז התחיל להתנוצץ סוד עולם התהו כמ"ש "והארץ היתה תהו כו'" על הגלות, "ורוח אלהים מרחפת כו'" זו רוחו של משיח, "על פני המים" על ידי התורה, "ויאמר אלהים יהי אור" על הגאולה:

וכמ"ש בסוף ח"א דף ט' ע"א "והארץ היתה תהו בזמנא דקוב"ה הוה באלין קליפין בונה עולמות ומחריבן והא אוקמוה דלית השפעה בכל עלמין ונהר דאיהו צדיק יחרב ויבש בתרין עלמין כו'", שהם חריבו דב' בתי מקדשין כנ"ל.

"ובזמנא דקוב"ה באלין קליפין איתמר ביה סכות בענן לך מעבור תפלה" והוא כמ"ש מיום שחרב בהמ"ק ננעלו שערי תפלה כו'.

"ובההוא זמנא דקוב"ה אתפשט אתמר בקוב"ה ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך", והוא לעתיד בימי משיח כידוע. וכל מ"ש על עולם התהו וסוד התתקע"ד אשר קומטו הכל על הגלות שבהן קב"ה בונה עולמות ומחריבן שהן התתקע"ד דורות כידוע, וכמ"ש בתז"ח דף פ"א ע"ב עי"ש:

והיה צריך לאלו עשרה ליהרג ולמסור גופם למלכות הרשעה, סט"א, קליפה של מלכות שמים מלכות דקדושה, שעליה נאמר והארץ היתה תהו:

וז"ש **אוף הכי כג"ד סליק במחשבה כמה דאתבריר פסולת ואתברר א"ה**. שגם כאן נתברר כנ"ל:

אלין דבהו כו'... **כד סליק במחשבה**. ר"ל שגופם נמסר לסט"א וברורו הניצוצין בסוד מיין נוקבין ובנשמתם השלימו עשר ספירות, וכל הבירורין הוא במחשבה, סוד מיין נוקבין כידוע. וז"ש "כד סליק במחשבה", ור"ל שז"ש "אמר לפניו רבונו של עולם זו תורה וזו שכרה? אמר לו שתוק כך עלה במחשבה". וזהו עליית הניצוצין לתוך המחשבה, וכך עלה במחשבה בתחלה. והשתא אשתלים:

והשלמותם הוא לפי שלא נבררו כל הש"ך ניצוצין בתחלה כמ"ש באדרא רבא דף קל"ה ע"ב (ח"ג קלה, ב) "וכד אתא האי דוקנא אתכללו כולהו ואתחזרו לקיומא אחרא, מנהון אתבסמו, מנהון אתבסמו ולא אתבסמו, ומנהון לא אתבסמו כלל כו'". והענין כי ג"ר (של כל נתיב) אתבסמו לגמרי, ולכן אין פגם נוגע בהן. ו' קצוות (שבהן) אתבסמו ולא אתבסמו. מלכות (שבהן) לא אתבסמה כלל. וזהו סוד מ"ש בספרא דצניעותא פרק א' "מלכין קדמאין מיתו וארעא אתבטלת", ולכן נקרא מחשבה **י"ש וא"ל** כנ"ל, שלא נתבררו רק י"ש. והענין כי הש"ך ניצוצין הם שמנה מלכים כידוע, שהן ל"ב נתיבות דמחשבה כנ"ל, והוא כי כל אחד בו ד' אותיות הוי"ה, ד' פרצופין ממחשבה ולמטה שהן ל"ב, וכל אחד כלול מעשרה שהוא פרצוף שלם. וה"א אחרונה מארעא היא לא אתבסמה, שהוא מלכות של מלכות. וזהו סוד מ"ש בספרא דצניעותא "והארץ תניינא לאו בחושבנ' כו'", והוא סוד גדול, סוד הקר"י שמהפך יקר לקר"י, טפה של חכמה טפה דמוחא, סוד הי"ש, וי' ניצוצות אין יוצאין דרך היסוד רק דרך עשר אצבעות הרגלין, סוד לבנה דלבנת בסוד הרגלין, ושם אחיזת הסט"א בצפרנים, ולכן הוא שם בסוד הביטול והוא סוד בקיעת הבשר שם:

וזהו סוד נועץ עשר צפרניו בקרקע שלא יצאו בנדה, ושם אין יוצאין רק עשר האחרונים מכל הש"ך כנ"ל, והן עשרה הרוגי מלכות. וזהו סוד אשלמותם למלכות שמים. וכמ"ש בז"ח רות דף ס"ט ע"ג

"ר' יודאי הוה קמיה דר' עזריה בן סימאי כו' אמר סוד ה' ליריאיו עשרה סבי קטולי מלכות על מכירת יוסף. א"ל פנחס הוא אליהו. א"ל ר"ע ל"ל זכות אבות. אמר ומבני יששכר יודעי בינה לעתים. פתח ואמר ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבא כי שכר שכרתיך, שכר השתא, שכרתיך לבתר זימנא, השתא יש שכר ולבתר זמנא נהוו למלכות שמים גופין דלהון ישתארון בדוכתייהו בהאי עלמא וכלא אתהדר כמלקדמין איש אשר כברכתו ברך אותם"

והענין כי הוא היה סבור שעשרה הרוגי מלכות הם עשרה בני יעקב ממש כמ"ש בכל המדרשים וכמ"ש בז"ח איכה (ע"ב עמוד א) "ר' יודאי פתח כו' והתעוותו אנשי החיל כד"א ויש בם אנשי חיל, חובא דבני יעקב דהוו אנשי חיל כו' קיימא קמי קוב"ה ותבע דינא, דייק קרא דכתיב וגונב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת כו', כי ימצא איש גונב נפש מאחיו מבני ישראל והתעמר בו ומכרו ומת הגנב ההוא תמני מאה שנין הוה קיימא ההוא נחש ותבע דינא כו' ווי מאן דקביל עונשא על חובוי דהא מיתה מכפרא על חובין ואהדר לקבלא עונשא אחרא כו' בההוא שעתא נחת ס"מ ובלבל עלמא ועאל רוחא דא במעוי דההוא רשע מלכא דרומי ותבע דינא מתקיפי עלמא כו'".

והיה קשה לו, אחר שעשו השבטים תשובה ואתנחמו ומיתו ומיתה מכפרת, כמש"ל "א"ל צדיקי' דאזדמן לון חובה מאינון כריתות שבתורה וחיישי תשובה ומיתו מיתה מכפרת עליהם או לאו, א"ל כו' חמא אנפוי ירוקין כו'". וקשה לו שנחזרו בגלגול ואתמסרו גופין דלהון לסט"א. והשיב לו שאינו כן, אלא שעשרה הרוגי מלכות הן עשרה ניצוצין שיצאו מיוסף מצפרני רגליו שהן סוד הביטול, והשלימו אלו כנ"ל את מלכות שמים והוא סוד מלכות שבמלכות כנ"ל, והוא סוד החיה הרביעית שבדניאל. שד' חיות אשר שם הן נגד ד' חיות שבמרכבה שהן ד' אותיות השם שבמלכות, וחיה הרביעית הוא נגד מלכות שבמלכות. וזהו "מלכות הרשעה". וזהו סוד "ושארא ברגליה רפסה וקרנין עשר לה" שהן עשר ניצוצות, ומלכות נקראת 'קרן' לכן הם בסוד הקרנים, ובאלו הקרנים נגיחו לאלו עשרה הקדושים. וזהו סוד "וטפרי' די נחש כו' וקרנא דכן עבדא קרב עם קדישין ויכלה להון":

והן שיצאו מהצפרנים וכמ"ש בתיקונים תיקון ס"ט דף ק"ח ע"ב (תיקוני זהר קי, א) "דפרח יו"ד משת דאיהי נקודה אבן שתיה דמתמן הושתת עלמא (והוא יו"ד ניצוצין הנ"ל. וכמש"ו), ובהאי יו"ד חב יוסף, הדא הוא דכתיב ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרועי ידיו, מאי ויפוזו? דאזדריקת יו"ד בין עשר אצבעאן"

(ור"ל סוד הטפה נקרא **פ**"ז סוד עטרת פז, כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת ואתחנן דף רס"ג ע"א (ח"ג רסג, א) "שושנים רזא איהו דכד מתחברן כל שייפי כחדא למהוי כולהו בייחודא חדא, רזא דקרבן, כדין מתעטר קוב"ה בעטר' ברישא דכתם פז למיהוי ביקרוי מתעטר' , ורזא דא הוי דכתיב ששנים רזא דכל אינון שייפין דעילא ותתא, ורזא דההוא פז, עטורא דמתעטרא וסלקא מביניהו, וכלא אית ביה כו'". ר"ל שייפין דתרין סטרין הן תרי"ג כמש"ו שם. וטפה דמתייחד בין שניהם הוא הפ"ז שכלם מנין ששנים. וזהו ויפזו דאזדריקת כו'. וזהו סוד עמודי שש שהוא שת, מיוסדים על אדני פז הוא כף רגלין שבהן

הפז, והוא סוד **ל'ב'נ'ה** כידוע. **ופז** עם **רגל** הוא **ש"ך**, שאלו היו"ד שהוא מלכות כנ"ל כולל הכל. ואע"ג שכתיב "זרועי ידיו" אלו הטיפין נקראין 'זרועי ידיו' שהן חו"ג ומנהון נחתין הטפין כידוע):

ואמר (שם) "ואתפליגי ליו"ד ניצוצין דאזדריקת מקשת דאיהו ברית ובאן אתר אזדריקו? בעשרה הרוגי מלכות. א"ל והא שמענא דעשרה בני יעקב הוו. א"ל ח"ו, אלא בדיוקנייהו הוו. א"ל ומאן גרם דאזדריקו תמן? א"ל דיוקנא דאבוה דאזדמן לגביה דהוה דיוקנא דאדם קדמאה דא גרם דאזדריקו לון ונעץ צפרניו בקרקע וברח גרמיה ולא אזדריקו בהאי זונה, דאי לאו דאתחזיאת ליה דיוקנא דאבוה לא הוו אזדריקו הכי כו' ואיהו קביל עונשי' באלין עשרה הרוגי מלכות דהוו עתידין למיפק מניה עשרה שבטין ובגין דא עשרה הרוגי מלכות כו'" , עי"ש:

ומ"ש בזהר חדש איכה שהן עשרה בני יעקב עצמן הוא בסוד העיבור בשעה שנגזר על עשרה הרוגי מלכות. שהם גרמו כל זה ליוסף, שאלו הטפות כשיצאו נתלבשו בסט"א בסוד בבגדו בה שהוא לבוש דנשמתא כשיוצא בקדושה, ואלו היה להם מלבוש של סט"א ומהן הגופין הנ"ל. ואלו עשרה בני יעקב היו צריכים להתלבש באלו הגופין לסבול עמהם. וזהו סוד מ"ש בז"ח איכה שם "היך התעוותו רוחין קדישין לאתלבשא בלבושין נוכראין אחרנין למידן לון בקלנא סגי, ווי לדא, ווי לעוותא דא, מאן חמא גו גנתא דעדן בשעתא דאתמסר דינא לעילא, עשר מרגלאן שפיראן נהירו דכל גנתא בין כל אינון אלנין מתפשטין ונפקין כלהו לבר כו'", עי"ש.

ואמר שם: "וכד אינון עשר מרגלן נפקו מגן עדן לאתלבשא בלבושין אחרנין כלהו לבושין אתמסרו בידא דנחש בר חד דאיהו ראובן דכתיב וישב ראובן אל הבור, ועל דיהב עיטא למירמי לבירא אתפס איהו בבירא ואשתזיב, ודא איהו ר' אליעזר הגדול כד תפסוהו למינות ויהבוהו בבירא ואשתזיב נשמתיה דראובן ואח"כ יצא ממנו". והחילוק הוא שבעיבור גופין אינן דלהון ולא אתמסרו משלהן לסט"א ח"ו, רק דאתלבשו בלבושון דלהון:

וז"ש "א"ל פנחס הוא אליהו". והענין כי למה נקרא אח"כ אליהו, ולא בשמו הראשון? והענין כי כל שאדם מוסיף מעשים טובים מתחדש לו נשמה אחרת, וכל הראשונים בטלים אליו. וזהו סוד שהראשונים היה להם שמות הרבה בכל פעם שם אחר, כי כל נשמה יש לה שם אחר כידוע. ופנחס כשזכה לזו הנשמה שנתלבש בו שנקרא אליהו ונקרא בשם אליהו. וז"ש בפרשת ויקהל דף קצ"ז ע"א (ח"ב קצז, א) "ורזא אשכחנא בספרא דאדם דאמר באינון תולדות דעלמא רוחא יהא דיחות לעלמא בארעא ויתלבש

בגופא ואליהו שמיה כו'", עי"ש, אמר שיתלבש בגופא. וזהו סוד שכ' הספ' שאליהו לא היה לו לא אב ולא אם, רק נחית משמיא ונתלבש בגוף. וכן היה כאן בעשרה בני יעקב כנ"ל:

"א"ל רבי עקיבא ל"ל זכות אבות" ר"ל כי אי אפשר להתלבש בגוף רק שהוא שרשו. והנה הגרים להם אחיזה באברהם ויצחק שיצאו מהם ישמעאל ועשיו, אבל לא ביעקב כידוע בסוד "בטח בדד עין יעקב", שאין מקבלין גרים אז. וז"ש אחר שהוא בן גרים היאך אפשר להתלבש בו א' מבני יעקב. ונקט לישנא דגמרא (ברכות כז, ז):

"אמר ומבני ישששכר יודעי בינה לעתים" ר"ל שישששכר נתגלגל ברבי עקיבא שלכן זכה לתורה וזכה לבינה, עד שאמר משה רבינו ע"ה יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה על ידי (מנחות כט, ב), והתורה מבינה כידוע. והיה מעבר שנים כו' בסוד יודעי בינה לעתים. ובישששכר נתגלגל ניצוץ יעקב עצמו, ולכן היה יכול להתגלגל בו. וז"ש "פתח ואמר כו' אלי תבא כו'". ר"ל שאתה בעצמך צריך לבא עלי. וזהו סוד ויבא הוא כו'. וז"ש "שכר השתא, שכרתיך לבתר זמנא", ר"ל דעכשיו יתנוצץ בישששכר וכן אח"כ ברבי עקיבא:

"השתא יש שכר" י"ש ניצוצין הנ"ל שכללא דלהון ביעקב:

"ולבתר זמנא נהוי למלכות שמים" היו"ד ניצוצין הנשארין:

"גופין דלהון ישתארון בדוכתייהו" ר"ל וכל זה בסוד העיבור, וגופין של עשרה הרוגי מלכות ישתארון בדוכתייהו בהאי עלמא מדור הסט"א בסוד הקרבנות כמ"ש לעיל. וזהו סוד "אביך ואחיך באו אליך" אליך ממש. וזהו סוד "יששכר חמור גרם" דכפית לחמור כמ"ש בפרשת ויחי דף רמ"ב ע"ב (ח"א רמב, א) ואמר רבי עקיבא (פסחים מט, ב) כשהייתי עם הארץ אמרתי מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור, שהתלמיד חכם כפית לחמור כמש"ש. וראובן הוא ר' אליעזר הגדול ולכן נקרא "הגדול" הגדול שבאחים. ורשב"ג ור' ישמעאל כהן גדול הן שמעון ולוי הן היו תחלה בעצה, לכן הן היו תחלה לכל העשרה. ר' שמעון שמעון, ור' ישמעאל כהן גדול לוי. ונהרגו שניהם יחד בסוד שמעון ולוי אחים, ולכן נהרג ר"ש תחלה שהוא התחיל ודבר ללוי. ועקיבא אותיות יעקב, ולכן כל העשרה נתייחסו על שמו "רבי עקיבא וחביריו", שהוא אב לכולם:

וזהו סוד "הוא ישופך ראש" בימי יעקב כמ"ש בזהר חדש דף ל"ז ע"ד "וזמנין פגימא סיהרא ושליט חויא, ודוד הוה בעי רחמין על דא דלא ישלט באתריה לנטרא ההוא עקב ע"י דיעקב בוכרא דל"ל בעלמא דאתחבר לקבלא דהאי נחש כוותיה דיעקב ואעדי יתיה מאחסנתיה כו'".

"ואתה תשופנו עקב" ברבי עקיבא, דאתמסר להההוא נחש, וכמ"ש בתיקונים דפרח יו"ד

מיעקב ואשתאר עקב. ואמר שם בדף ק"י ע"א "ועוד כי שת לי אלהים זרע אחר שת אתפשטותיה הוה עד יעקב דפרח ביה יו"ד מן **שית** ואשתאר **שת**, ואשתאר **יעקב עקב**, דיעקב דיוקנא דאדם קדמאה הוה כמה דאוקמוה שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר הוה, ובגין האי יוד אתמר אבן מאסו הבונים דאינון אברהם ויצחק דאתמר בי' לגבי אדם הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב, דהוו ידעין דהוה עתידה לאלקאה מחוויא כו'", עי"ש:

והוא יו"ד ניצוצות דעקב, והוא יו"ד דאדני אות רביעי מלכות שבה, והוא שמאסו הבונים, דאבות נתחברו בג' אותיות הראשונות ודוד נתחבר בה, רגל רביעי, והיא העקב כנ"ל. והוא גלות השכינה כמ"ש ברעיא מהימנא סוף ח"א יעקב לישנא דעוקבא דהיינו נוקבא דאתמר עקבו של אדם הראשון מכהה גלגל חמה כו' והאי איהו דאמר קוב"ה לחויא הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב, ודא גרם שכינתא בגלותא דאתמר בה עקב ענוה יראת ה', והוא מלכות שבה אופן אחד בארץ כמ"ש ז"ח ש"ה דף נ' ע"ב "פן א' דאשתאר מרתיכא תתאה כלא שאלין עליה אופן אן איהו פן חד דאשתאר הדר ואמר באן אתר הוא בארץ כו'", עי"ש, והוא סוד לבנה כמש"ל לעיל סיהרא בפגימותא והוא באלף הרביעי ויגע בכף ירך יעקב, שנשתאר כמנין עקב, והוא עקב של נצח שבו שלטו בה הסט"א בעקב, והוא עקב של יששכר שהוא בנצח כמ"ש בסבא פרשת משפטים והוא בר"ע בעקב כנ"ל, והוא בסוד הניצוצות שיצאו מן העקב ושם שלטו. משא"כ בגופין דמוחא הוא ישופך ראש, שנזדמן לו דש"א, וע"י יצאו הניצוצין משם כן נתעבר עמהם:

ועל אלו ארבעה שנכנסו לפרד"ס וכלם הגיעו להם כמעשה הנ"ל ולקחו מחוויא נאמר בקללת הנחש שלקה נחש עפר לחמו ואין לו אלא בשרא, נאמר לו על גחונך תלך סוד הולך על גחון, והוא אחר, וכמו שהנחש לקה ואין לו רפואה למכתו בסוד ארור אתה מכל כו' כן שובו בנים כו'. וז"ש ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה כמ"ש שכולם עתידים להתרפא חוץ מנחש, על גחונך תלך כנ"ל [ושם בסטרא דשמאלא בהיכלא דחובה מקום דאתדבק ביה אחר שם סוד ארור כמש"ל דף רס"ו ע"א ומהכא נפקא חד רוחא מסאבא דאקרי אריא וכמה אלף ורבבן עמיה וכלהו אקרין אוררי יום כו']. ועפר תאכל כו' בסוד בן עזאי שנכנס באוקידו דעפרא ומת, שזהו ועפר תאכל, קץ כל בשר כמ"ש לקמן דף רנ"ז ע"ב (ח"ב רנז, ב) תאכל בשר דשלטא בבשרא, ודא הוא קץ כל בשר:

ולקמן דף רס"ח ע"ב (ח"ב רסח, ב) "עפר איהו ויתוב לעפר כד"א כי עפר אתה כו' ובגין כך כתיב ביה בנחש ועפר תאכל כו' כל ימי חייך" [זה הרוח דסט"א שנפגע מהאי בו בן זומא. וזהו סוד שדרש בן זומא כל ימי חייך הלילות סוד מפחד בלילות]:

"ואיבה אשית בינך ובין האשה כו'" הוא בסטרא דימינא כמ"ש שם היכלא חמישאה כו' רוחא אקרי 'איבה', בגין דשמא דהאי היכלא 'איבה' שמיה, וסימניך ואיבה אשית בינך ובין האשה כו', שהוא סטרא דימינא ושם נתדבק רבי עקיבא ונזהר ממנו, וז"ש הוא ישופך ראש בתחלה ואח"כ ואתה תשופנו עקב כנ"ל. וענין של שני פסוקים אלו, א' נגד צדיקים ואחד נגד רשעים. הראשון נגד רשעים ארור אתה כו', שהיה בקדושה ונפל לסט"א, וכן הרשעים שנתדבקו בו, ואמר אח"כ אלו השלשה שהגיע אליהם כמעשה הרשעים שהציצו כנ"ל. ופסוק השני נגד הצדיקים דעבדין קטרוגא עמיה כל יומא ויומא ואתדבקן בסטרא דימינא וזהו ואיבה אשית, ואמר אח"כ רבי עקיבא שאתדבק בסטרא דימינא ויצא בשלום:

חדו מסטרא דא ועציבו מסטרא דא כו'. ר"ל דגופא דלהון מסטרא דסט"א בעציבו, ונשמתא דלהון מסטרא דקדושה בחדו. והענין כי גופם מימי הרעה ששולט בהם הסט"א ולכן הם בעציבו, כי דרגא דסט"א הוא עצבון ודרגא דקדושה הוא שמחה כמש"ו:

דף רנה.

כתיב ושבחתי אני את כו' וכי שלמה מלכא משבח דא אלא כו'. ר"ל כמ"ש (שבת לב, א) כתיב ושבחתי אני את השמחה וכתיב ולשמחה מה זו עושה, וז"ש וכי שלמה מלכא כו' ואמרו לא קשיא כאן בשמחה של מצוה כו'. וכן אמר כאן אלא ושבחתי אני את השמחה דא חדוותא דמלכא קדישא בזמנא דאיהי שלטא בשבתא וביו"ט כו' שאז הוא שמחה של מצוה:

ולאחזאה חדוותא בההוא סטרא כו'. דמסטרא דקדושה הוא שמחה ולכן בזמנא דאיהי שלטא צריך לשמוח עמה ולאחזאה חדוותא כמ"ש ביום טובה היה בטוב ופירש כאן מהו הטוב ואמר אשר אין טוב כו' כי לאכול ולשתות ולשמוח כו', ולהיפך ביום רעה וכמ"ש ברעיא מהימנא פרשת עקב דף רע"ב ע"ב (ח"ג רעב, ב), "וצריכין לאתערא שירה וחדוא לפתורא לגבה כו' ובהאי חדו' ותיקונא גרמין דאשתארת שפחה בישא בחשוכא ברעבון בבכי' בהספד כו' ואלין דאתמר עלייהו למזבחים ולמקטרים למלכת השמים ולמזלות אשר לא צויתי הוא פולחנא דשפחה בישא דשלטא בע"ש וערבי לילי רביעיות, מה הוו אלין עבדין? הוו נטלין לבושין אוכמין וחשכין נהורין ועבדין הספדא בלילי שבתות כדי לאשתתפא בהדה כמה דאיהי שריא כו' בתר דחאבו ישראל ואתחרב בי' מקדשא אתמר בשכינתא אימא קדישא איכה ישבה בדד כו' ומכבין בלילי ט"ב נהורין ושרגין ועבדין הספד ויתבין כאבלים לאשתתפא בשכינתא בדוחקא כו'". וזהו ימי הרעה שצריך להיות בצערא עמה. וזהו סוד עשרה הרוגי מלכות כמ"ש למטה:

בגין דיהא ליה חולקא לעלמא דאתי. שממנה השמחה והיא מתגלה בשבתות וביו"ט:
ד"א והוא ילונו מאן הוא כו'. שלשון הראשון פי' ילונו לשון לויה, ובלשון ב' פירש לשון הלואה, ואמר ימי חייו שהן אלו הימים של הקדושה ימי הטוב, וז"ש גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה:
ובג"כ דא שמחה ודא עציבו דא חיים ודא כו'. וזהו ימי חיי' ימי חייו כנ"ל. וכמ"ש ברעיא מהימנא הנ"ל כי גם זה לעומת זה עשה האלהים כו' עי"ש, וכמ"ש (חגיגה טו, א) מאי את זה לעומת זה כו' א"ל ברא גן עדן ברא גיהנם כו' וז"ש **וכלא דא בהפוכא דדא**:
וע"ד גופא דלהון בעציבו ונשמתא בחדוה. ר"ל שגופם היה בלבוש דסט"א כנ"ל, ולכן היו בעציבו ונשמתם בחדוה כנ"ל, והיו בימי רעה בחורבן בהמ"ק שאז שלט האדם באדם לרע כו' וכמו שיש עת בשנה דשלטא קדושה ועת להיפך כן יש בעולם כמ"ש בזוהר על הפסוק ואל יבא בכל עת אל הקדש בפרשת אחרי מות דף נ"ח (ח"ג נח, א) עי"ש. ואמר בפרשת וישב דף ק"פ ע"ב (ח"א קפ, ב) וקפ"א ע"א "אשכחנא בספרי קדמאי כו' אית זמנין דסיהרא איהי בפגימו ושריא בדינא ושמשא לא אשתכח גבה ובכל זמנא ובכל שעתא אית לה לאפקא נשמתין בב"נ כמה דלקטא בקדמיתא ואפיקת לון השתא בזמנא דאיהי קיימא בדינא האי מאן דנקיט לה בההוא זמנא ליהוי תדיר בגריעותא כו' ת"ח בההוא שעתא כו' וכד סיהרא אתפנים בההוא סטרא דחויא בישא כדין כל אינון נשמתין דנפקין אע"ג דכלהו דכיין וכולהו קדישין הואיל ונפקי בפגימו כו' כלהו אתברו ואתפגימו בכמה צערין בכמה כאבין ואלין אינון נשמתין דאתרעי בהו קב"ה לבתר דאתברו ואע"ג דנשמתין בעציבו ולא בחדוון רזא דמלה שריין כגוונא דלעילא, גופא אתפגים ונשמתא לגו כו'",
ר"ל גופא דשכינתא דאתלבש בסט"א וכורסייא אתפגים, כן אלו הגופים, ועי"ש. וזהו סוד אלו העשרה הרוגי מלכות כנ"ל:
וז"ש **וכך הוו אלין עשרה דאקרון הרוגי מלכות** סוד מלכות הרשעה, חיה הרביעית כנ"ל,**הרוגים הוו מסט"א כו' כדקא יאות**:
בהיכלא דא קיימין כו' ותמניא עמהון. ר"ל י"ב נהורין הנ"ל. ד' נהורין עלאין ארגמ"ן הנ"ל חיות גדולות. ותמניא עמהון חיות קטנות כמ"ש בפרשת בראשית. וד' עלאין הן ד' יסודות, ארמ"ע, ותמניא הן ד' רוחות העולם וארבע מתכאן [וסוד הענין כמ"ש במ"א כי י"ב הוא בג' הויו"ת בט"ס ומלכות רביעאה לכל תלת. והנה כח"ב הן אמ"ש כידוע, ושם הוא מלכות בסוד שאמרו הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה ת"ת, וכן אדה"ר מעפר דבהמ"ק חג"ת סטרי עלמא כידוע. נה"י הן מתכן. ולכן היה מזבח החיצון של נחשת וכן עשה משה רבינו ע"ה נחש נחשת וראה אותו וחי

בסוד חי] כמ"ש בפרשת וארא דף כ"ד ע"א (ח"ב כד, א) "תא חזי אש רוח מים ועפר אלין אינון קדמאי ושרשין דלעילא כו'... הא אינון תריסר וכלהו חד כו'", עי"ש. ואע"ג דשם דבר למעלה כן הוא גם כן כאן, והעליונים משתמשים ויחודם באש ומים כמש"ל. וזהו סוד "המשל ופחד עמו עשה שלום במרומיו" כמ"ש שחציין אש וחציין מים ואינן מכבין זה את זה. והתחתונים ברוח ועפר והוא כמ"ש וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים כו'. וכן ברוחין שמושבו של העה"ז (אינם יכולים להיות בדרום מחמת רוב החמימות ובצפון מחמת רוב הקרירות). אבל של העולם הבא בדרום וצפון גן עדן וגיהנם, וכמש"ל בחיות שבעה"ז יום ולילה כו' כנ"ל. וכן בעה"ב במים ואש בג"ע במים ונהר יוצא מעדן ושם תענוג הצדיקים כמ"ש בפרשת ויקהל, וגיהנם באש. ובעה"ז כל חיותו ברוח שאפילו רגע א' אי אפשר בלעדה ויסודו מעפר וסופו כו' ועמידתו עליה אבל עיקרו הוא מרוח רק שנכלל כל הד' יסודות לכן צריך אל כולן,ועיקר המיתה הוא עפר, ועיקר הגיהנם הוא אש, ועיקר הגן עדן הוא מים, והאדם צריך לעבור בכולן אפילו צדיק גמור. וכן הוא ברוחות ובכל דבר. ובחטא אדם הראשון בעץ הדעת טוב ורע שגרם פירוד בין תו"מ גרם מיתה לו, פירוד בין רוח ועפר שזהו סוד שני העצים עץ החיים ועץ הדעת טוב ורע. ולעתיד לבא וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך אז בלע המות לנצח:

בגין דכל חד נטיל עימיה תרין. ר"ל כל אחד מחיות גדולות נטיל תרין מחיות קטנות כמ"ש לעיל:

כמה דאיהו סדורא דתריסר דגלים. שכל דגל הוא נגד החיה הגדולה וב' שבטים שעמו נגד ב' חיות קטנות שעמו, כל אחד ברוח שלו כמש"ל:

וכן בסדורא דלתתא עד אין סוף כל דרגין. ר"ל שכל אחד מאלו השלשה מתחלק עוד לשלשה דנטיל עמיה תרין וכן מאלו השלשה מתחלק לג' עד אין סוף, והכל בג' שרשי השרשים ג' אותיות יה"ו, ג' אבהן, שלכן גם כן החיות שרשן ג' ואדם כלל כלא כמ"ש בתיקונין וכמ"ש לעיל דף רכ"ח (ח"ב רכח, א) "סדרא קדמאה דלסטר מזרח תלת סדרין אינון ואינון תשעה סדרין בגין דכל סדרא מאינון תלת אית ליה תלת סדרין כו' סדר תניינא כו' וכלא נפקא מסדרא דאבהן דלעילא כסדרא דאתתקנא אתוון דשמא קדישא יה"ו כמה דאתמר הני סדרין מתנהגין באלין אתוון ונטלי בהו וכמה חילין ורברבן כלהו לתתא דנטלי ואתנהגי בסדרא דא כו'":

מהיכלא דא נפקין כל אינון צלותין וכל אינון רעוין דרעו דאתעבידו ברחימו. ר"ל כל רעותא ברחימותא ואתדבקותא שיבא לאדם בא מהיכל הזה שאף שתלוי הכל באדם,

מכל מקום צריך לקבל מלמעלה. ההכנה תלוי באדם אבל הרעותא וכן כ"ד הכל בא מלמעלה כידוע, וכמ"ש כפי שפעו שמקבל כן עבודתו. וכן העליונים. ואפילו בספירות כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת עקב בסוד הברכה שמקודם צריכין אבהן לקבל שפע מאימא ואח"כ עולין אליה בסוד ולא יראו פני ריקם. וכן באדם, אחר שקבל השפע דרעותא אז מתדבק אח"כ בהיכל הזה:

וז"ש **וכד עאלין בהאי היכלא כו'** ר"ל הרעוא דצלותין וכל רעו כנ"ל, **מתדבקין בקב"ה** שהוא שמים דמתחבר בהיכל הזה כנ"ל:

ובכל יומא ובכל זמנא דנשיקין אתחברו. ר"ל אלו ב' היכלות דדו"נ, רוחא ברוחא:

כדין איהו זמנא דקב"ה אשתעשע בנשמתין דצדיקייא. זהו סוד מיין נוקבין שהן נשמות הצדיקים כידוע. וכאן ברעוא דלהון ולמטה בהיכלא דיוסף בנשמתין, וכמ"ש בפרשת ויקהל דף רי"א (ח"ב ריא, א) "כד נקודה תתאה מתקשטא ואינון מקראיה דהאי נקודה לאתקשטא כיון דסלקין אלין נשמתין כו' סלקין בההוא פתחא עד דסלקין לגו עגולא דסחרא בההוא נקודה כדין חמאן מה דחמאן ומגו נהירו וחדוותא מההוא דחמאן סלקין ונחתין קרבין ורחיקין ואיהי תאיבא לגבייהו ומתקשטא בנהירו כדין אלביש קנאה מנהורא דחד צדיק עלאה ואסתכל בשפירו דהאי נקודה ובתקונהא ואחיד בה וסליק בה לגבי' ונהיר נהורא דנהורא והוו חד, וכל חילא דשמיא פתחי בההוא שעתא ואמרי זכאין אתון צדיקייא נטרי אורייתא, זכאין אינון דמשתדלין באורייתא דהא חדוותא דמאריכון הוה בכו דהא עטרא דמאריכון אתעטר בכון, כדין כיון דנהרין נהורא בנהורא תרין נהורין מתחברן כחדא ונהרין לבתר אינון גוונין נחתן ואסתכלן לאשתעשעא באינון נשמתין דצדיקייא ומתקנין לון לעטרא לעיל' כו'", עי"ש. וכל זה הענין כן הוא כאן ברעוא דצלותין. וז"ש **ומהו השעשוע דמקרבין כו'**:

ואינון אקדימו להההוא ענוגא. שנוטל הברכות משם קודם לכל כמש"ל דף רס"ב (ח"ב רסב, א) דהא קדמאה איהו לנטלא עטרה דמשיכו דברכאן דנגדי מיחודא דמארי':

ועל דא כתיב אז תתענג על ה' ואוקימנא. שהנשיקין יורדין מלמעלה מעתיקא קדישא מרעוא דכל רעוין, ומגיע לז"א ומשם לחקל תפוחין קדישין כאן בהיכל הרצון, וע"ש נקראו כלא "רעוא דכל רעוין". וז"ש "על ה'" שהוא דנחית מעתיקא קדישא. [ובאדרא רבא דף קל"ו ע"ב (ח"ג קלו, ב) "בשעתא דמתער קב"ה לאשתעשעא עם צדיקייא נהירין אנפוהי דעתיק יומין באנפוי דז"א ומתגלי מצחי' ונהיר להאי מצחא וכדין אתקרי עת רצון כו'"]. וכמ"ש בפרשת יתרו דף פ"ג ע"א (ח"ב פג, א) "ר' שמעון אמר זכאה חולקי' דההוא זכאה דזכי להאי דכתיב אז תתענג על ה'. עם ה' לא נאמר, אלא על ה' אתר דעלאין ותתאין אתמשכן

מניה ותאבין להההוא אתר דכתיב מאין יבא עזרי וכתיב ועד עתיק יומין מטא וקדמוהי הקריבוהי ותיאובתי' וענוגא לאסתכלא להההוא זיוא דזיוא נפקא כו' והאכלתיך נחלת יעקב אביך כמה דכתיב ויתן לך מטל השמים וגו' והיינו נחלת יעקב וברכתא דבריך יצחק ליעקב על האי שמים קאמר כו' מטל השמים דבי' זמינין מתיא לאחיא לזמנא דאתי דנפיק מעתיקא לז"א ושריא בהאי שמים". ובדף פ"ח (ח"ב פח, א) אמר "על ה' על ה' ודאי, דההוא שעתא אתגליא עתיקא קדישא כו'". וזהו שכתב "ואוקימנא":

היכלא דא כללא ר"ל כלל הכל כמש"ו **דכל אינון היכלין תתאין כלהו כליליין בהאי היכלא**. ר"ל דבהיכל הזה בו ששה היכלין כמש"ו והן שורש של ששה היכלין תתאין ספיר,ונגה,וזהר,וזכות, ואהבה. וכן בת"ת דדכורא כולל ו' קצוות שבו ו' ספירות והוא שרש לכל הו' קצוות כידוע:

[**היכל ראשון של היכל הששי**]

היכלא קדמאה. והוא נגד היכל שלמטה הראשון ממטה למעלה, לבנת הספיר:

דתמן קיימא ההוא רוחא דקאמרן וכל אינון חיוון. ר"ל הרוח של כלל היכל הזה שנקרא רזיאל והי"ב חיוון כלם עומדים בהיכל הזה הראשון, וכן כל הנשיקין שהן ברוחא כנ"ל. והוא כמ"ש לעיל שכל חיבור וזיווג בין בנשיקין או חיבוק כולם הוא ביסוד של אותו דבר. וכן כאן בהיכל הראשון שהוא נגד לבנת הספיר יסוד:

אסתמיך בתרין סמכין כו' וקיימי לבר. הן שמנה יתדות המשכן ועומדין חוץ להיכל:

כד מלכא עלאה אתי נטלי כו' דקא אמרן. שזהו הליכות ונשיאת החיות כאשר בא מלכא עלאה והוא נסיעת המשכן שכאן הוא סוד המשכן כמ"ש לעיל, ובנסיעת המשכן היו עוקרין היתדות והמיתרים ממקומן והן סמכין דמשכנא כמ"ש "את יתדות המשכן ואת יתדות החצר ואת מיתריהם וכל יתדות המשכן כו'". וכלן סלקין למלכא עלאה כמ"ש פרשת ויקהל דף קצ"ח (ח"ב קצח, א) "ובגין דארימו לה לעילא וסלקין לה אקרי תרומת ה' ועל דא כד חמא יחזקאל רזא דחיות דהוו סלקין לא חמא מהו דסלקין בגין דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה כו'":

ההוא רוחא קדמאה כו' ברוחא אחרא דבי'. ר"ל שבששה היכלות אלו ששה רוחין, רוחא בכל א' וא', ונכללין אחד בחבירו כמו בהיכלות תתאין שנכלל רוח של היכל הראשון ברוח של היכל השני, ושני בשלישי, וכן כולם כן הוא גם כן כאן, של היכל ראשון בשני כו':

אינון תרין סמכין כו' וכלהו יתדות כדקאמרן. ר"ל ב' יתידות של צד מזרח, אחד לימין אותו צד ונקרא **קרעיאל**, והשני לשמאל אותו צד ונקרא **שמעיאל**. וכל אחד ממונה

על י"ב אלף ממונים, וכולם נקראין יתידות, וכולם עומדים מבחוץ להיכל כמו יתדות שבמשכן. וכן הוא לכל רוח ב' יתדות, אחד מימינו וא' משמאלו. וכל אחד ממונה על י"ב אלף ממונים, יתדות מבחוץ. והם כולם ח' כל אחד על י"ב אלף ממונין. וכן הוא בהיכל השני והיכל השלישי שבהיכל זה כמ"ש למטה:

אינון ממנן אחרנין כו' משלטניהון לעלמין. שסטר דדרום הוא סטרא דקיומא שעומדין תמיד כמ"ש לעיל:

אלין כלהו ממנן על קיומא בעלמא. ר"ל לקיום הדבר בברית כמש"ו:

אלין אינון דקיימין בקיומא דאינון דאתנסיבו כו'. ר"ל שעומדין בברית איש ואשה שנשאו זה אל זה ולא הפרו בריתם. שבצד מערב ממונין על אותן שהפרו ברית של אשה כמ"ש למטה וכאן עומדים על קיום, וכמ"ש ואשת בריתך ותרגם יונתן "ואתת קיומך". וזהו סוד "וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר שלף איש נעלו כו'", שכאן הוא סוד הקיום בברית בין איש ואשה שהוא סוד לבנת הספיר שהוא יסוד ומלכות, והוא איש ואשה כידוע. והוא ברגלין סוף הרגל כמ"ש לעיל, והוא סוד הנעל מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, ולכן על הגאולה כו' שלף כו', וכמ"ש בפשת חקת דף ק"פ ע"א (ח"ג קפ, א) "קם ר"א ואמר וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים וגו' האי קרא אית לאסתכלא כו'...בגין לאתכסאה מלין דאינון ברזא עלאה והא אוקמוה ויאמר אל תקרב הלום של נעליך מעל רגלך וגו' וכי אמאי נעל הכי, אלא אתמר דפקיד ליה על אתתא לאתפרשא מנה ולאזדווגא באתתא אחרא דנהירו קדישא עלאה ואיהו שכינתא, וההוא נעל אוקים לי' באתר אחרא ואיהו שכינתא" [ר"ל לחלוץ נעל דהאי עלמא ולנעול נעל דשכינתא וכמש"ו]

"אעבר ליה מהאי עלמא ואוקים ליה בעלמא אחרא. ועל דא כל מה דיהיב מיתא לב"נ בחלמא טבא, איהו נטל מנא מן ביתא ביש, כגון סנדלי', מאי טעמא? בגין דאעבר רגליה מהאי עלמא וכניש לון וסליקי לעלמא אחרא אתר דמותא שארי ביה דכתיב מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, ורזא דמלה בין חבריא איהו" [ורומז אל מ"ש לעיל שהפעמים בנעלים הוא מקום האשה. וז"ש (חגיגה יא, סוכה מט:) בת נדיב בת של אברהם אבינו דנקרא נדיב שנאמר נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם, אלהי אברהם ולא אלהי יצחק ויעקב? אלא אלהי אברהם שהיה תחלה לגרים. שהיכל לבנת הספיר מקום הנעלים הוא היכל הגרים, גירי צדק ולא יתיר כידוע, ולכן אומר כאן בת נדיב כנ"ל. ואמר שם]

"ודא כד מיתא נטיל לון, אבל בזמנא דחייא שליף מסאניה ויהיב לב"נ אחרא בגין לקיימא קיים קא עביד בגזרה דלעילא נעל דחליצה כגוונא דלעילא נעל אחרא וכלא אתר חד".

וסוד הענין שנקרא בת נדיב, ברתיה דאברהם חסידא, כי מדריגת האבות בתחלה: אברהם במלכות לבנה חוורא, יצחק ביסוד, יעקב בת"ת. ואח"כ נתהפכו כידוע. ולכן מלכות נקרא 'בת של אברהם'. והטעם כי גר צדק מדרגתו במלכות. ואחר כך במעלתו הגדולה הגדיל מעשיו ועלה. וזהו 'בת נדיב' שהתנדב בתחלה כו'. ואמר שם (ח"ג קפ, א) "תא חזי ההוא מיתא דאסתלק מעלמא בלא בנין האי בת נדיב לא כניש להההוא בר נש לגבה ואזיל לאתטרדא בעלמא דלא אשכח אתר וקוב"ה חייס עליה לאתבא ולתקנא בעפרא אחר' כמה דכתיב ואדם על עפר ישוב ואוקמוה"

[שג' גיגולים הם מצד נפש רוח נשמה בג' חיוון אריה שור נשר. ועל גלגול הרביעי אדם לא אשיבנו כידוע. וכאן נעקר מעלמא דדכורא לפי שלא רצה לאסגאה האי נהר נעקר מעלמא דדכורא שהן ג' חיון, ג' אבהן בבת אחת, ואי זכי לפירוקא אתהדר בעלמא דנוקבא כמ"ש בסבא פרשת משפטים דף ק"א ע"א (ח"ב קא, א) "אוף הכי האי מאנא בקדמיתא איהו בדרגא דיוסף בעל אילנא תתאה הות ברשותי' ושליט עליה דהא כל נוקבא בדיוקנא דנוקבא אילנא תתאה קיימא, כיון דאיהו לא בעא לקיימא בההוא דרגא דיוסף ולא אתקיים לשמשא בי' ולאפשא בעלמא ולמעבד תולדין כדין נחית לתתא כו' בקדמיתא הוה מעלמא דדכורא והא אתעקר מתמן והשתא איהו מעלמא דנוקבא ומה דהוה איהו שליט עלה שלטא איהי עליה ואתהדר למיהוי בעלמא דנוקבא, ועל דא ל"ל בת זוג כלל ולא מכרזי עליה על נוקב' דהא מעלמא דנוקבא אתהדר איהו כו'... ושבה אל בית אביה מאן בית אביה? דא עלמא דנוקבא דההוא עלמא 'בית אביה' אקרי" (כנ"ל בת אברהם אבינו)... "אי זכאת לאתתקנא הואיל ושבה אל בית אביה מלחם אביה תאכל, תתענג מההוא ענוגא דעלמא דנוקבא דאכלא מנהמא דאבירים דנחית מלעילא, אבל לאסתכלא ולאתהני במה דאתהנון שאר צדיקייא לא יכלא, בגין דהוה זר לתמן ועל דא לא אכיל קדש אבל אכיל תרומה דאיהו יהיב לעלמא דנוקבא" (ר"ל כמו תרומה שניתן לאכול אפילו לנשים, מה שאין כן בקדש) "ומגו דאיהי מעלמא דנוקבא כו' ואי לא זכה ההוא רוחא לאתתקנא כדקא יאות, כיון דאהדר בגלגולא אפילו בההוא תרומה לא אכיל, וזר אקרי, אפילו לעלמא תתאה, ולא אכיל בה". ולכן אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף, שצריך להחזיר כל השלשה גלגולים של נר"ן והוא לגלגול אדם שהוא עפר בסוד ואדם על עפר ישוב, והוא לעלמא דנוקבא כמש"ל. וז"ש "ולאתתקנא בעפרא כו' ואוקמוה"].

(ח"ג קפ, א) "ואי ההוא פרוקא לא בעא לקיימא לאחוהי בהאי עלמא בעי למקטר חד נעל ברגלי' וההוא אתתא דתשרי ליה ומקבלא להההוא נעל לגבה כו' -לאחזאה דההיא אתתא עטרת בעלה נטלא לי' ומקבלא לי' לגבה כו'", עי"ש:

ואמר שם "תא חזי ע"ד מאן דבעי לקיימא קיים נטל נעליה ויהיב לחברי' לקיימא עליה קיימא דבת נדיב, הדא הוא דכתיב וזאת לפנים בישראל על הגאולה, מאי 'וזאת'? קיים שלים בכלא. 'לפנים בישראל' כד הוו צנועין קדישין לקיים כל דבר ממש דא הוא קיומא וכדין וזאת התעודה בישראל ודאי, דלא תימא דהסכמה אחרא היא, אלא קיומא עלאה למהוי עובדיהון בקיומא דלעילא.

[וזהו שאמר כאן "דממנן על קיומא בעלמא כו'"].

"כיון דאסגיאו חייבין בעלמא כסיאו מלה בגוונא אחרא בכנפא דמלבושא והאי הוא מלבושא לתקונא, ורזא דמלה ולא יגלה כנף אביו כתיב".

והענין הוא כמו "ופרשת כנפיך על אמת". וסוד הענין הוא כמ"ש בזהר חדש בסתרי אותיות דף ז' ע"ג (זהר חדש ו, א) "כד איהי סלקא לאתעטרא לעילא ולאתאחדא ברזא דימינא ושמאלא, כל הני רתיכין דאינון כינוין, כלהו סחרין לה וחפיין עלה סחרנהא כבעלה לאתתא דפריש גדפא עלהא, הכי אינון פרישין גדפין דבעלה עלהא וחפיין לה בכל סטרא, ואיהי משמא בבעלה. וסימנא דא ואפרוש כנפי עליך כו'".

וסוד הענין של חליצה הוא ברזא דמט"ט ששם כל גלגולין כידוע, והוא נעל דשכינתא וביה אתהדר בסוד בני אתה כמ"ש בסבא שם. וזהו סוד חליצת נעל דמשה מגופא דמט"ט ומאתתא דשם. וזהו סוד הקיומא כנ"ל. ואלו נעל ובגד הם בסוד "פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את רגלי איככה אטנפם", ועיי"ש בסתרי אותיות שם:

דאינון דאתנסיבו דשקלי במתקלא דו"נ דא עם דא. שהזיווג הוא במשקל כמ"ש בספרא דצניעותא "דעד דלא הוי מתקלא". וענין המשקל הוא כמ"ש בספר יצירה אמ"ש כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתיים. והענין כי הזיווג הוא למזוג גבורות בחסדים, שהזכר הוא חסד דכליל ה' חסדים, והנקבה היא גבורה דכליל ה' גבורות, והזיווג הוא לאתבסמא יחד כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב ע"א (ח"ג קמב, א) "בגין לאתבסמא גבורה דא דכליל חמש גבוראן והאי חסד כליל בחמש חסד, חסד ימינא, גבורה שמאלא, אתבסם דא בדא ואקרי אדם, כליל מתרין סטרוי כו", עי"ש. וזהו כל התיקון שיהיו ממוזגין בשוה. וז"ש "כף כו'" כמ"ש שם בפרק א' "עשר ספירות בלי מה כמספר עשר אצבעות, חמש נגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע במילת הלשון ובמילת המעור". ר"ל ששני פעמים הם עשר, חמש נגד חמש באצבעות הידים ובאצבעות הרגלים, שהן זו"נ דאבא ואמא ודזעיר ונוקביה, ואבא ואמא הן בב' ידים כידוע וכמ"ש בתיקונים "חכמה נחית בימינא ואמא נחית בשמאלא", וזו"נ ברגלין איהו בנצח ואיהי בהוד. שזהו סוד ד' דגלים שהן ד' אותיות השם אבא ואמא זעיר ונוקביה, בב' דרועין וב' רגלין כמ"ש לעיל. ובדכורא הן

ה' חסדים ובנוקבא הן ה' גבורות כנ"ל. וזהו סוד ה' אצבעות ד' פעמים בימינא ושמאלא. ובין אבא ואמא מכריע ברית הלשון סוד הדעת, ובין זעיר ונוקבא ברית המעור:

ואלו הן שני מיני זיווג הנשיקין בפה בלשון, וזיווג דגופא במעור. וכנגד שניהן אמר "כף זכות כו'" בין בכף היד, בין בכף הרגל, שהן חמש נגד חמש. והן מים בימינא, אש בשמאלא. וחק לשון מכריע בינתים בין כפות הידים הלשון כו' וכן בין כפות הרגלים המעור שנקרא גם כן 'לשון' כידוע. וכמ"ש ברעיא מהימנא פרשת ויקרא "ויסוד איהו לשון הקדש כו'". והוא הלשון התלוי בין ב' כפות מאזנים. וזהו סוד שאמר בהקדמת תיקונים "מאזני צדק נצח והוד", ובזוהר אמר מאזני צדק בחסד בגבורה כו' והוא בשניהם. וזהו המאזנים לעלות שניהן בשוה להיות ממוזגין במזג השוה:

וזהו סוד "עשרה עשרה הכף בשקל הקדש", כי כל קו ימינא היד ורגל אחד הוא ברזא דאש, וכל קו שמאלא היד ורגל אחד סוד האבות. וכמ"ש בספרא דצניעותא שכלל כל האצילות הן אבהן יה"ו, כל ימינא אבא וז"א נעשין אחד בשעת הזיווג, וכן שמאלא אמא וברתא. ואבא וז"א הן יו"ד שבשם, ואמא וברתא ה"א ראשונה. ואריך אנפין הוא יחיד נעלם דמייחד לון, הבריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה. זהו סוד חמשה בריחים שנים משנים שנים, ואחד מן הקצה אל הקצה. והוא שותף שלישי משלשה שותפין שבאדם:

ולכן כל האצילות נקרא 'מתקלא' שכולם הם בסוד משקל אחד לבד, ושני הזיווגין הן אחד דאבא ואמא שהן הנשיקין לצורך מלאכים, והתחתון לצורך בני אדם כמ"ש לקמן דף רנ"ט ע"ב (ח"ב קנט, ב) "תרין זמנין אינון יעקב איהו לעילא יוסף לתתא", והן ב' זיווגין הנ"ל. "תרין תיאובתין אינון, חד היכלא שתיתאה וחד האי היכלא שביטאה תיאובתא לעילא באינון נשיקין דנטיל יעקב תיאובתא לתתא בהאי שמושא דנטיל יוסף מתרין סטרין אלין נטיל האי ארון הברית, רוחא דחיי כו' אלין תרין סטרין מתפרשין לתרין סטרין, סטרא דיעקב אתפשט ויהיב תוקפא לנבעא באינון שדים דאתמליין מההוא רוחא דחיי ויניק בהו לאינון מלאכין קדישין דאינון חיין וקיימין, וקיימין בקיומא בי'. סטרא דיוסף עייל בתיאובתא ויהיב תוקפא לגו ועביד נשמתין ורוחין לנחתא לתתא ולאתזנא בהו בני עלמא. וע"ד קיימין תרין סטרין אלין, דא לעילא ודא לתתא, דא לאתזנא לעילא ודא לאתזנא לתתא, כל חד וחד כדקא חזי ליה, ועל דא כלא איהו חד, וחד רזא איהו, ועם כל דא יוסף זן לכל גופא כו' כלא בכללא חדא למהוי כלא חד כדקא חזי":

וזהו סוד דבתלתא אתכליל כלא ובאבהן אתכליל כלא. וזהו סוד עשרה עשרה הכף שכף ימינא ה' אצבעות הידים ורגלים הן עשרה, וכן בשמאלא עשרה, ושניהם הם בשקל

הקדש המשקל הנ"ל. וזהו סוד "עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'". שזו"נ הם שקל שלם, והיא מחצית השקל, פלג גופא, תרומה לה', שהיא נקראת תרומה לה' כמ"ש בפרשת תרומה ובפרשת ויקהל כמה פעמים, עי"ש. ואריך אנפין הוא הברית יחיד באמצע שנקרא 'יחיד' כמ"ש על הפסוק אני אני הוא ואין אלהים עמדי, דלית נוקבא בעתיקא קדישא, ונשמתא דשם נקראת 'יחידה'. וזהו סוד הנשיקין שהן על ה' מעתיקא קדישא כנ"ל, וכמ"ש בפרשת תרומה דף קמ"ו ע"ב (ח"ב קמו, ב) "מאן ישקני? ההוא דסתים גו סתימו עלאה, ואי תימא סתימא דכלא ביה תליא נשיקין ונשיק לתתא, תא חזי סתימא דכל סתימין לית מאן דידע ליה ואיהו גלי מיניה נהירו חד דקיק סתים דלא אתגלי בר בחד שביל דקיק דאתפשט מגויה ואיהו נהירו דנהיר לכלא". ר"ל אבא, ושביל דקיק הוא סוד הפלא שבו הנשיקין. וז"ש שם "ודא אתערו דכל רזין עלאין ואיהו סתים לזמנין סתים לזמנין אתגליא, ואע"ג דלא אתגלי כלל ואתערו דסליקו דנשיקין ביה תליין ומגו דאיהו סתים כו' ישקני ההוא דסתים לעילא, ובמה? בההוא רתיכא עלאה דכל גוונין תליין ומתחברן ביה והאי איהו יעקב כו'", עי"ש:

וזהו סוד (סוטה מז, א) איש ואשה י"ה ביניהם, באיש יו"ד ובאשה ה"א, וההוא דמזווג לון בסוד וא"ו כנ"ל. ואע"ג דבין באיש ובין באשה הם עשרים אצבעות, חמש נגד חמש הוא בסוד התכללותם זה בזה שכל אחד כלול מזו"נ וכמ"ש בפרשת במדבר דף קי"ז ע"א (ח"ג קיז, א) "כיון דאמר בצלמו? מאי בצלם אלהים ברא אותו? אלא ודאי תרין דרגין דכלילין דו"נ, חד לדכר וחד לנוקבא כו'", עי"ש. והוא סוד התכללות ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא שצד שמאל שבאיש הגבורות כלילן בנוקבא, וכן צד ימין שבאשה כלילן בדכורא, וכידוע בסוד התכללות חסד בגבורה וגבורה בחסד, ולכן כל אחד לבד נקרא 'פלג גופא', כי הוא אין לו אלא צד ימין והיא צד שמאל לבד, והתעוררות הזיווג הוא בשמאל שלהם. וזהו אש ואש שבאיש ואשה, אלא שלו הן ממותקין שלכן הן נפרדין ושלה מחוברין **איש אשה**. וזהו סוד "רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה כו'":

ואלין אקרון מאזנים. ר"ל אלו היתידות הממונים על הזיווג. והן ברית יחיד זיווג הנעלם שביניהם, ולכן הם בדרום בסוד ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא. והן בהיכל הזה סוד הנשיקין כנ"ל. ובהיכל הראשון סוד לבנת הספיר שם איש ואשה, יסוד ומלכות כנ"ל, ושם זיווג התחתונים פעמייך בנעלים:

על דא כתיב במאזנים לעלות ולא אינון דכתיב בהו מאזני צדק כדקאמרן. ר"ל מאזני צדק שהן בהיכל הד' לשקול זכויות וחובות איזה ששוקל יותר להכריע על אותו צד ולא להתחבר שניהם יחד וכמש"ל דף רנ"ב ע"א (ח"ב רנב, א) "בהיכל הרביעי פתחא

רביעאה בהאי פתחא.. דכתיב מאזני צדק כו'". ואמר שם למעלה מאן דנצח מנייהו הכי אית לה ממנן כו' ושם הוא להכריע לאיזה צד אבל כאן הוא להתחבר שניהם יחד ולזווג, וזהו במאזנים לעלות, וכמו שמפרש והולך:

כל אינון דשקילין דא עם דא ולא שקיל דא יתיר מן דא סלקין ואתחברן כחדא ואינון חבורא דדו"נ כחדא, ועל דא במאזנים לעלות. . ר"ל ששני המשקלים היו שקולין יחד בשוה וזהו הזיווג להיותם ממוזגין בשוה, וזהו המשקל. והענין שחסדים שלו יהיו בשוה עם הגבורות שלה, ומעשיהן ומדריגתם בשוה, וכמ"ש (ריש סוטה) אין מזווגין את האדם אלא לפי מעשיו, ואע"ג שהקשו "והא אמר ר"י ארבעים יום קודם ליצירת הולד בת קול יוצא ואומר בת פלוני לפלוני", ואמרו "לא קשיא, כאן בזיווג ראשון, כאן בזיווג שני" בזיווג ראשון גם כן לפי מדריגתם רק שאינן לפי המעשים שעדיין לא נולדו. וזהו קשה הזיווג כקריעת ים סוף, שאין שכיח שיהיה זו"נ אח"ח עד הזיווג שקולין במעשיהם, וכמ"ש "מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות בכי ושרות", שהן דכר ונקבא. דכר "ושרות", שהן גבורות שבימינא, "בכי" בנוקבא, גבורות שבשמאלא, שהן דין גמור. והן אש ואש הנ"ל. וזיווג לאתבסמא יחד. ופעמים שאינן שוין אם הנוקבא גוברת אז בכי, ואם דכורא גובר אז שרות. וז"ש "מאן דהוא בכי, מאן דהוא שרות":

דף רנה:

וז"ש **ואע"ג דלזמנין מסתייע מלתא ושקיל דא יתיר מן דא סלקין ומתחברן כחדא כו'**. וענין הפסוק כך הוא, שקודם לכן אמר "בטחו בו בכל עת", שהוא סוד הזיווג שנקרא 'כל' ו'עת' בחיבורא כידוע, ואמר שיש לבטוח בזה על ה' כמ"ש (מועד קטן יח, ב) "מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים שמה' אשה לאיש, מן התורה מה' יצא הדבר, מן הנביאים ולא ידעו כי מה' הוא, מן הכתובים ומה' אשה משכלת", וכמ"ש "אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו" שהוא הזיווג שנקרא 'בנין בית' כידוע. ואמר "אם ה' כו'" ששוא הוא עסק בני אדם בענין הזיווג, שהכל הוא מאת ה'. וז"ש "אַךְ הֶבֶל בְּנֵי אָדָם כָּזָב בְּנֵי אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם לַעֲלוֹת", אבל "הַמָּה מֵהֶבֶל יָחַד כו'":

ואמר "לעלות" שפעמים אחד הוא למטה עולה על ידי פעולתו של הקב"ה למעלה ומגיע לחבירו ומתחבר כחדא. וז"ש "במאזנים לעלות ואע"ג כו' וסלקין ומתחברין כו'". ורצונו בזה לפרש מלת "לעלות" כנ"ל. והוא כאן בהיכל הזה סוד אשה, והוא בהיכל הראשון נגד לבנת הספיר יסוד ומלכות, וצד דרום שבו שהוא על קיומא, ואינן כמו מאזני צדק שא' הוא בקדושה וא' בסט"א, והוא מאזני הישראל ואומות, ימינא ושמאלא כמש"ל שם "מסטרא דימינא אי נצחן זכוון כמה ממנן אית להההוא סטרא ונטלי מלה וההוא דינא

ומתעברן בישין מרעין מההוא בר נש עד דאשתזיב מסטרא דשמאלא. אי נצחן חובין כמה ממנן אית להההוא סטרא עד דנטלא מלה ההוא סט"א וכל אינון גרדיני נימוסין כו'".
אבל מאזנים שבכאן שניהם הן בקדושה, ימינא ושמאלא דקדושה, ושניהם בישראל, דכר ונוקבא כנ"ל:
וזהו סוד קשה לזווגן כקריעת ים סוף שנאמר מוציא אסירים כו' כנ"ל. והענין כמ"ש בזוהר שקשיות הקריעת יום סוף הוא לעשות דין וחסד כאחד בעת אחד, דבכל זמן מאזני צדק נוטין לימין או לשמאל, ואז היו שוקלין כאחד דין למצרים ורחמים לישראל. וכן הזיווג הוא להיות שקולין ב' המאזנים כאחד כנ"ל:
אינון ממנן אחרנין דלסטר צפון כו' כאלין אחרנין כדקאמרן. ר"ל שני הממנן עם כל הכ"ד אלף ממנן כלהו נקראו 'יתדות המשכן' כנ"ל, וכן אותם שבמערב כמו שמפרש והולך "אינון ממנן תרין כו' כדקאמרן":
אלין אינון אושדי דמעין. ר"ל אותם שבמערב:
על כל אינון דמתרכי נשיהון קמייתא. וזהו סוד שאמרו ז"ל כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר "וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' בכי ואנקה מאין עוד פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם על מה, על כי ה' העיד בינך ובין אשת נעוריך אשר בגדת בה והיא חברתך ואשת בריתך":
והענין כי המשכן הוא בהיכל הרצון כמ"ש לעיל, וט' כלים בו כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת תרומה נגד ט' ספירות שלש של שלש שלש. ג' לפני ולפנים בקדשי קדשים נגד ג' ראשונות בהיכל ק"ק, ג' בהיכל שהוא בית הפנימי נגד ג' אמצעיות שהן בתי גוואי, ג' בחצר אהל מועד נגד ג' אחרונות שהן בתי בראי. והן ג' ראשונות ארון וכפרת וכרובים נגד ג' ראשונות דקדשי קדשים. ושאר ששה כלים הן בהיכל הרצון סוד המשכן נגד ששה היכלות אשר בו. והן מנורהושלחן‌ומזבח הפנימי נגד ג' היכלות האחרונות. כיור וכנו ומזבח החיצון נגד ג' היכלות הראשונות כסדר מלמעלה למטה:
וכידוע שכרובין הן בכתר נגד ב' פרצופין שבו מופלא ומכוסה, וכפרת בחכמה, וארון בבינה, לבא נור דליק וכמ"ש בתיקונים. ומנורה בדרום חסד, ושלחן בצפון גבורה, ומזבח הפנימי ת"ת. והן שלש היכלות האחרונות. ומזבח הפנימי היכל ששי. וכיור וכנו נצח והוד כידוע, והן היכלות ב' וג'. ומזבח החיצון היכל הראשון, והוא היכל זה. וז"ש "מזבח מוריד עליו דמעות":
ואמר "אשתו ראשונה" כמ"ש "והיא חברתך ואשת בריתך", והוא אשתו ראשונה כמ"ש "אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי כו'".

ואמר "מאין עוד פנות אל המנחה" שהמנחה היא בקרן דרומית מערבית כמו שאמרו "אל פני המזבח" בדרום, לפני המזבח במערב, הא כיצד? כו'". ואלו ב' הצדדין של היכל הזה, דרום ומערב, שהן דרומית מערבית של מזבח ממונין על דבר זה בדרום על קיומא וכאן על הפרה כנ"ל.

ואמר "ולקחת רצחון מידכם" שכאן הוא הרצון, היכל הרצון.

ואמר "על כי ה' העיד כו'" שהוא מזווגן והוא עדותם כמ"ש שבטי יה עדות ישראל, ואמרו שי"ה עדותם הראובני כו'. וכן באיש ואשה יה כנ"ל.

"והיא חברתך ואשת בריתך" וכאן הוא אשת ברית בהיכל הזה, ושכינה במערב, ולכן הממונין לצד מערב כמו שמפרש והולך:

בגין דאינון ז' ברכאן דאתמסרו לה כו' בעילא ותתא כחדא. ששבע ברכות אתמסרו לכנסת ישראל והן שבע היכלות שלה דאתדבקו בשבע רקיעין עלאין, והן סוד ז' ברכות של כלה כמ"ש פרשת נשא דף קכ"ד ע"א (ח"ג קכד, א) "וכל נשי ישראל מתברכין בכנסת ישראל ועל דא אתתא דלתתא מתברכא בז' ברכות ואחידת בה בכנסת ישראל", ובפרשת שמיני דף מ"ד ע"ב (ח"ג מד, ב) "ויברך אותם אלהים כחתן דמברך לכלה בשבע ברכות, מכאן אוליפנא חתן וכלה כו'...מאי טעמא? בגין דזיווגא דלהון בז' ברכות הוא כו'", עי"ש. ובפרשת תרומה דף דף קס"ט (ח"ב קסט, א) דהא דא כגוונא דא קיימא, דא סלקא בז' ברכאן ודא סלקא בז' ברכאן, וכד סלקא בז' ברכאן כדין אקרי כלה, ועל דא אסור לשמשא בה עד דאתכלילת באינון שבע ברכאן כגוונא עלאה אינון שבע ברכאן ירתא כלה מרוחא עלאה, אתר דכל ברכאן נגדין מתמן.

ואתעדן ולא אתקיימו בגין דאתתרכ'. ר"ל לכן לא אתקיימו בשביל שנתגרשה:

ולא אתדבקו בעילא ותתא כחדא. ר"ל אלו השבע ברכות לא אתדבקו בעילא בז' דדכורא ותתא בז' דנוקבא. ולמה בוכין מפ"ו "וע"ד כלהו אושדי דמעין דאחזי תרוכין דאינון ז' ברכאן דאתעדן מאתר אחרא". ר"ל שבזה תריך ז' ברכות משכינה [ובסבא דף ק"ב וק"ג (ח"ב קכב, א) "תנינן מאן דמתרך אתתיה קדמאה מדבחא אחית עלוי דמעין, אמאי? אלא הא אמינא דכל נשין דהאי עלמא בדיוקנא דהאי מזבח קיימין, ועל דא ירתאין אינון ז' ברכאן דכלהו מכנסת ישראל אינון, ואי איהו מתרך לה אהדר אבנא עלאה גרעונא מאי טעמא כו'", עי"ש] ולכן בוכין, והן בהיכל הזה מזבח ששם השכינה במערב שהוא נגד לבנת הספיר, יסוד ומלכות. ושני המזבחות הן זה כנגד זה, שני זיווגין, יעקב ויוסף, ראשון וששי כמש"ל. אלא שכאן גופא בגופא ובפנימי רוחא ברוחא דקיק, ולכן לא מקריבין עליו אלא קטורת והוא מבטל מותנא שהוא בהיכל הששי כמ"ש לקמן בהיכל הששי דף רנ"ו ע"א (ח"ב רנו, א):

היכלא תניינא דקא אמרן דכליל היכלא קדמאה וכל אינון חיוון. ר"ל שכולל תא היכל הראשון וכל חיוון שבהיכל הראשון עומדים כנ"ל:

ה"נ אית כו' וכלהו יתדות. אף התריסר אלף של כל אחד הן יתדות כנ"ל:

ואקרון הכי. ר"ל שנקראין על שם הממונים שעליהם המשבר:

ונטלי אינון קלי דנשין כו' ויכול לנזקאה. עיין הענין בסבא דף ק"י וקי"א (ח"ב קי, א) "קלא דאתתא דיכלא קלא דחיויא לאחדא בה כו' תא חזי דלאו בכל קלין כו' אלא תרין נשין אינון דיכלא קלא דחויא לאתאחדא בהון כו'", ואמר שם "האי דלא נטרית סואבות נדותה וימי לבונה כדקא יאות, או דאקדמת יומא חדא לטבול כו'". וכן כאן בנזקא דידה כמ"ש על ג' עבירות נשים מתות בשעת לידתן על שאינן זהירות בנדה בחלה ובהדלקת הנר, ואמרו מאי טעמא בשעת לידתן, ואמרו משום שהיא שעת הסכנה לגברי היכי מיבדקי כו', עי"ש. וז"ש "וכד ההוא סט"א אתי לקטרגא בהאי שעתא דאיהי שעתא דסכנה כו'". והן מצוות על ג' מצות אלו שהן תלת דרגין דידה נה"י. נדה ביסוד כידוע, וכמ"ש "את מקורה הערה" וכמ"ש "היא קלקלה בחדרי בטנה כו'". חלה בנצח, שכל מתנה לכהן הוא בנצח ששם סוד הכהן כידוע, ושם סוד אהרן והעבודה כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת ויקרא דף ג ע"ב (ח"ג ג, ב) "אריתי מורי דא חסד דרגא דאברהם דאתמר עליה אלך לי אל המור, עם בשמי דא נצח דרגא דאהרן דכתיב ואתה קח לך בשמים ראש, ואינון דרועא ימינא בירכא ימינא, ורזא דמלה נעימות בימינך נצח, ואינון תרין ברכאן לקבליה, חד מגן אברהם ותניינא עבודה דהיא רצה כו'". ואמר "בשמים" ששם סוד הבשמים כמ"ש בתז"ח דף צ' ע"א "נצח דאזלא תדיר ואחיד רחיין ושחיק נהירין למיזן עלמין באינון נהורין דשחיק חמש סממנין דקטרת בוסמין כו'". ואמר "ראש" שהוא ראשית וראש דנוקבא, שנצח הוד יסוד נעשין לה ג' ראשונות כידוע, ונצח הוא חכמה דילה שנקרא ראשית. וזהו סוד חלה שנקראת 'ראשית' והוא חכמה דידה:

וז"ש בתיקונים תיקון ט"ז דף כ"ז ע"א "וחלה איהי שכינתא כו'...טפה דא יו"ד" [ר"ל החלה שמפרישין ממנה והוא טפה דמוחא שהוא יו"ד חכמה] "עסה צריך לאפקא מניה חלה ומיד חל על ההוא טפה" [ר"ל ה' חל על הטפה וזהו **חלה חל ה'**] "ויהיב ליה זרע כליל מתרווייהו דאיהו וא"ו" [ר"ל כלול מי"ה , בן י"ה כידוע], "ורזא דמלה ה"א לכם זרע כו'", [ר"ל שהיא בשכינה שהיא ה'], "ובגין דא חלה ודאי איהו פקודא דאתמני לאתתא ובגינה מית אדם דאיהו חלתו של עולם צריכ' איהי לאפרשא חלה ולאפקא לה מעסתה דאיהי טפה דילה להחזירה על אדם":

וכמ"ש שם למעלה "בראשית דא חלה, הדא הוא דכתיב ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה, והא אוקמוה דאדם חלתו של עולם הוה כו'". והענין כי אדם הראשון הוא דרגא דחכמה שנקרא 'ראשית', וזהו חלתו של עולם ראשית מכל העסה. וז"ש ראשית קריתי אתכם על עסקי ראשית הזהרתי אתכם, וכמ"ש בתיקון ט"ו דף כ"ו ע"ב "בראשית דא ישראל הדא הוא דכתיב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה כו' ומאן דאיהו קדש כו'". והוא דרגא דחכמה שנקרא קדש וישראל אחידן בדרגא דקודש כמ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ב ע"א (ח"ב קכב, א), עי"ש, ובפרשת אמור דף צ"ד ע"א (ח"ג צד, א). ולפי שחלה היא בנצח קדש דנוקבא, ראשית דידה לכן ניתנה לאשה. וזהו סוד שאמר ברעיא מהימנא פרשת שלח לך דף קע"ד ע"א (ח"ג קעד, א) דחלה הוא מ"ג וחומש סימן מג"ן כו', והוא בנצח ששם אנכי מגן לך כמש"ל דף ר"נ ע"א (ח"ב רנ, א), עי"ש:

הדלקת הנר הוא בהוד בינה דידה, ששם ערכתי נר למשיחי, שדרגא דילה בהוד כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת ויקרא שם ובסוף ח"א דף י"ד ע"ב עי"ש, והוא משחא ורבות קדשא דעלמא דאתי כמש"ל דף רמ"ט ע"א (ח"ג רמט, א) "מההוא משחא דרבות קדשא דנגיד מעלמא דאתי נגיד ביה ומההוא משחא אתרבי ואצמח והאי איהו נר כד"א ערכתי נר למשיחי בגין דהאי איהו סדורא לאדלקא בוצינין כו' נציצין מני' עשרין ותרין נהורין לקבל כ"ב אתוון דאורייתא" [וזהו סוד שצריך לומר ערב שבת עם חשיכה שהוא מדרגא דחקל תפוחין קדישין בנה"י "עשרתם ערבתם הדליקו את הנר". ערבתם הוא ביסוד כידוע. עשרתם הוא בסוד חלה כנ"ל]:

ואע"ג ששם היכל נצח מכל מקום עיקרו בהוד כמ"ש לקמן דף ר"ס ע"ב (ח"ב רס, ב) "היכלא תניינא אל ברוך גדול דעה אור פניא"ל רזין דכליל אתוון זעירין דא"ב כו'", וכמ"ש שם:

וזהו סוד שאמרו נשמה שנתתי בכם קרויה נר, על עסקי נר הזהרתי אתכם, והוא נר הזה כמ"ש שם בהאי רוחא שנקרא נר דכליל בכ"ב נהורין דא"ב שעומד למשוח במשחא דהאי נר לנשמתא דאיהי רשימא בכ"ב אתוון ומניה נדלק הנשמה בסוד ערכתי נר למשיחי, ע"ש באורך:

ואמרו רביעית דם נתתי בכם, על עסקי דם הזהרתי אתכם, והוא ביסוד דידה, רביעית ההין, רובע ישראל, וכאן בהיכל הזה הוא ממונין על לידתן בסוד וראיתן על האבנים שהם נצח והוד, וכמ"ש ברעיא מהימנא פרשת אחרי מות דף ס"ז ע"ב (ח"ג סז, ב) "אמר ר"מ בההוא זמנא אלין מארי חכמתא עלאה מארי קבלה מארי רזי תורה שעתא דחיקת להו והאי איהו דאמר כאיל תערוג על אפיקי מים דאינון אפיקי מים דאורייתא לגבי

שכינתא" [ר"ל שהן בדרגא דנצח והוד שנקראים אפיקי מים, ומהן אשתקייא שכינתא כמ"ש בתז"ח דף פ"ג ע"ג: "ושתית מאשר ישאבון הנערים כו' דשכינתא בעי לאשתקיא מעולמין כו' תרי נביאי קשוט אפיקי מים, וימד שש שעורים וישת עליה דא שעורא דתרין שוקין דאינון בשכמל"ו". וזהו סוד ותמלא כדה ותעל שהן כ"ד דבשכמל"ו כמ"ש בתי' ותמלא מאינון אפיקי מים, עי"ש]. "ולית תורה אלא עמודא דאמצעיתא" [ר"ל שהן אפיקי מים מעמודא דאמצעיתא לגבי שכינתא כמ"ש שם "מעולימין משואבי דאורייתא דאיהי עמודא דאמצעיתא צריך לאשתקייא לה כו'"] "דיהון אלין אפיקי מים בצערא ביגונא בעניותא ואלין אינון חבלים וצירים דיולדה דאיהי שכינתא דאתמר בה ותגל יולדתך, ובאינון חבלים תהא בצערא דלהון ובאינון חבלים דצווחת בהון" [ר"ל כמ"ש בשעה שהרשע מצטער שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי, שהן חותם דבני ישראל בתפילין, אם כך מצטער על דמן של רשעים ק"ו על דמן של צדיקים, וזהו חבלי יולדה חבלי משיח שבזמן ההוא מדבר כמש"ו] "אתערו שבעי סנהדרין דלעילא" [והוא נגד ע' קלין דיהבת כמש"ל] "עד דיתער קול דילה עד הוי"ה ומיד קול ה' יחולל אילות דאינון מארי מתניתין בתולות אחריה רעותיה כלהון יהון לון חיל כיולדה ממש בדחקין דדחקא לון שעתא בכמה נשיכין דיצה"ר דחוי' דנשיך לון בכמה דוחקין [וזהו סוד הנשיכה דחוי' ברחם האיילתא לאולדא כמ"ש בפרשת פנחס דף רמ"ט (ח"ג רמט, א). וז"ש] "בההוא זמנא אתפתחת לאולדא משיח בגין חבלים ודוחקא דצדיקיא ומארי מדות" [שהן עשר מדות הידועין וחשיב והולך] "מארי רזין דאורייתא כו' שנאי בצע" [הן עשר מדות שהן כולם בשכינתא כמ"ש בהתחלת תיקונים, עי"ש] "דדחקא לון שעתא והאי הוא דאוקמוה מ"מ דור שב"ד בא אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו ויראי חטא ימאסו כו' ומאינון קלין דיהבת דאינון שבעין לקבל ע' תיבין דיענך ה' ביום צרה" [שהוא על לידת האשה, והוא ע' שנין דחבלי משיח כמ"ש בפרשת משפטים דף קי"ט ע"ב (ח"ב קיט, ב) שחר אקדים ליומא דפורקנא כו' דאינון ע' קלין דצווחת אילת השחר על בנהא דאתתקף עלייהו קדרותא בגלותא, שחרות השחר, בשבעין שנין בתראין" (ר"ל כמו שחרות השחר קודם היום, סיום הלילה, סיום הגלות קודם הגאולה), "בההוא זמנא יתקיים בישראל כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבלי' כן היינו מפניך ה', ועל כן נקוה לך ה' אלהינו, ובהון אילת אעילת רישא בין ברכהא כו' דאינון נצח והוד כו'", וז"ש] "אתפתחת רחמה דאיהי **ב** כלילא מתרין דלתין [כצ"ל שהן דלתות האשה] לאולדא ב' משיחין ואעילת רישא בין ברכהא כו' תרין שוקהא נצח והוד, תרין נביאים, מתמן אולידת תרין משיחין בההוא זמנא ויחשוף יערות יתעבר נחש מעלמא":

ועיין בפרשת פנחס דף רמ"ט ע"ב (ח"ג רמט, ב) ביאור זה הענין. ואמר שם: "בשעתא דאתעברת אסתימת כיון דמטא זמנא למילד געאת וראמת קלין קלא בתר קלא עד שבעין

קלין כחושבן תיבין ד'יענך ה' ביום צרה' דאיהי שירתא דעובדא" (שיום לידה הוא יום צרה כמ"ש יום צרה ותוכחה ונאצה היום הזה כי באו בנים עד משבר וכח אין ללידה) "וקוב"ה שמע לה וזמין לגבה כדין אפיק חד חויא רברבא מגו טורי חשוך ואתי בין טורין פומי' מלחכא בעפרא" (כמ"ש ונחש עפר לחמו) "מטי עד האי אילת ואתי ונשך לה בההוא אתר תרין זמני" (כמ"ש ע"פ חולל אילות, תשמור אילה זו רחמה צר ושבעה שכורעת לילד אני מזמין לה דרקון ומכישה לה בבית הרחם ומרפ' ויולדת כו') "זמנא קדמאה נפיק דמא ואיהו לחיך" (והוא לבוש ה' גבורות, ה' דמים טמאים, והן יוצאין ראשונה כידוע),

"זמנא תניינא נפיק מיא ושתו כל אינון די בטוריא"

(הוא לבוש ה' חסדים שמהן ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם, וז"ש "די בטוריא" כמ"ש המשלח מעינים בנחלים בין הרים יהלכו ישקו כל חיתו שדי כו'. והן ד' חיות הקודש עם כל כללא דלהון, חיות קטנות כנ"ל, וכמ"ש בפרשת חקת דף קפ"א ע"א (ח"ג קפא, א) "ישקו כל חיתו שדי היינו דכתיב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, הני ד' ראשים אלין אינון חיתו שדי, כללא דכל אינון משריין וכל אינון חיילין דאחידן בהו, אל תקרי שדי אלא שדי, דהוא נטיל ואשלים שמא מיסודא דעלמא" ר"ל מט"ט שנקרא שדי כידוע, והוא נוטל זה השם מיסוד שנקרא גם כן שדי:

ואלו ד' חיות הן חיות דמט"ט שהוא כללא דלהון כמ"ש בתז"ח דף י"ג ע"א:

"ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי שקיל ליה למים רבים ושקיל ליה לקול שדי וש"מ כקול מים רבים כקול שדי הוא כו' תא חזי דתנינן במתניתין דידן ארבע מלאכין קדישין נטלין במטלנוהי דכורסיא יקירא דמלכא קדישא ומאן אינון מלאכין אינון דאקרון חיותא קדישא ואינון ארבע אינון יקירין ועילאין על כל שאר מלאכין בר מחד כו' שמשא חד דמשמש קמיה דמלכא עלאה כו'", עי"ש:

ובדף ל"ג ע"ג "מט"ט רב ממנא קאים בקיומא דשמא קדישא ונטיל לכל משריין ברזא דיליה לד' פניו בד' דיוקנין גו ד' סטרין דעלמא ואיהו כליל שמא דאקרי שדי כו'", עי"ש. ובפרשת בלק דף קפ"ט ע"א (ח"ג קפט, א) "שעורה אקדים למיתי לעלמא ואיהו מתקן למיכלא דבעירא סתם" (ר"ל בהמות בהררי אלף, בהמה הידועה בסוד אדם ובהמה, ה' אלהים) ואיהו רזא דאלף הרים דמגדלין בכל יומא ואיהי אכלה לון (אלף יומין דשם כידוע), ואקרי לחם תרומה, מיכלא דההוא תרומה, ואתקריב בלילא כתיב ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא דא תרומה כו':

והענין כמ"ש בסבא דף ק"א (ח"ב קא, א) מאן בית אביה דא עלמא דנוקבא כו' מלחם אביה תאכל תתענג מההוא ענוגא דעלמא דנוקבא כו' ועל דא לא אכיל קדש אבל אכיל תרומה דאיהו יהיב לעלמא דנוקבא ומגו דאיהו מעלמא דנוקבא לא אכיל אלא בלילה כו', עי"ש. והן משנה שהן בעלמא דנוקבא והן שעורים כמ"ש בתז"ח דף פ"ג ע"ג וימד שש שעורים לתתא אינון שית סדרי משנה ואינון מאכל בעירין דאינון חיות הקודש. והיא נותנת בלילה כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה ומשריין דחיות הקודש הן ששים רבוא כמ"ש בפרשת בהעלותך בחשבון הדגלים, עי"ש. וז"ש בתז"ח דף צ' ע"א קיימין שתין אלף רבוא על טורין סגיאין, שהן אלף טורים ובכל א' ששים רבוא. וז"ש ושתו כל אינון בעירין די בטורי'. והן הרי בתר, טורי דפירודא, בסוד ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים כנ"ל, וזהו בין הרים יהלכון ישקו כו' כנ"ל:

והענין כי המשנה הוא איסור והיתר, כשר ופסול, טמא וטהור עץ הדעת טוב ורע, וה' דמים טמאים ה' גבורות, וה' דמים טהורים ה' חסדים, וכלל שלהן ג' ג' כידוע, והן ג' ג' הנ"ל. ובתחלה יוצא הדמים טמאים שהם איסור כו', ואח"כ ה' דמים טהורין (שהם כשר כו' כידוע), ואתפתחת ואולידת וסימנך ויך את הסלע במטהו פעמים, וכתיב ותשת העדה ובעירם, בשני' שתו בעירם. וסוד הזה עמוק מאד מאד, והוא נחש עלי צור, והכאתו בסוד נשיכה ונאמר קח את המטה כו' ודברתם אל הסלע, שהמטה הוא דאתהפך לנחש בחורב ובו הכה את הצור דאסתימת כנ"ל, וכמ"ש בז"ח פרשת בשלח עי"ש. והמטה הוא מט"ט עץ הדעת טוב ורע, ששם המשנה. והוא אתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה, כמ"ש בתיקונים ובתז"ח דף פ' ע"ג דביומי דחול שלטא עץ הדעת טוב ורע דאיהו אדם דוייצר ביצר הטוב וביצר הרע, הדא הוא דכתיב וייצר ה' אלהים את האדם ואיהו עץ הדעת טוב ורע דחב ביה אדם ודא הוא מט"ט דאיהו עבד דשליט בשית סדרי משנה, ואיהו גופני ושליט בשית יומין דחול דאינון חולין דטומאה וחולין דטהרה, ומיניה אתיהיבו שית סדרי משנה באיסור והיתר טומאה וטהרה כשר ופסול כו', ואילנא דעץ הדעת טוב ורע צריך למיעבד ביה פירוד בין טוב לרע כו', ולקבל **מ"ט**; מן מטטרו"ן אינון מ"ט פנים טהור, ומסטרא מסואבא מ"ט פנים טמא, ומאן דזכי לחברא **ה'** ל**מ"ט** פנים טהור, דאיהו ה' חומשי תורה, אתעביד **מט"ה** כו', ובגין דא אקרי מטה האלהים כו':

ובתיקונים ת"מ דף צ"ו ע"ב ויורהו ה' עץ דא מטה דמשה דהוה מתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה, כגון להט החרב המתהפכת, ודא מט"ט דבי הוה משתמש משה רבינו ע"ה כגוונא דעמודא דאמצעיתא דהוה משתמש בי' והוה מנהיג בי' תתאין אוף הכי משה דהוה כגוונא דיליה הוה משתמש במטה. ואמאי אתקרי מטטרו"ן? מטה דלזמנין מטה

כלפי זכו לצדיקייא ולזמנין מטה כלפי חובה לרשיעיא, ובגין דא אתהפך ממטה לנחש כו' ומנחש למטה כו' וכד בר נש שליט על יצריה נהפך נחש למטה, ואם יצריה שליט עליה נהפך כו' ודא איהו רזא ותפקחנה עיני שניהם, ובמאי אתפקחי? למנדע טוב ורע, דאיהו מטה כליל מתרווייהו כו':

וסוד הענין כי האילת סתימא בחוורא דאגוזא שהוא הסלע, ועד דמחאן לה ומתברן להוא 'בהו', אבנים מפולמות, ונקיב לון לא יצאו המים ולא אתפתחת האגוזא. ומחאה הוא במטה דאתהפך לנחש בשמאלא כמ"ש בז"ח פרשת בשלח, רק שהקב"ה אמר אל משה לדבר אל הסלע והוא סלע אחר בת מלך שאליה אין צורך אלא דיבור, ואז לא היו צריכין אל כ"ז בעצב תלדי בנים, נשיכה הנ"ל בנחש על ידי שמיעתה לנחש ואכלה מעץ הדעת טוב ורע ושם צריך להנשיכה ומחאה. ואם היה מדבר אל הסלע ואז ואכל מעץ החיים וחי לעולם, אבל באשר הכה אז נזדמן לו עץ הדעת טוב ורע ונגזר עליו מיתה וננגנ בגיחון ולא נפקין אלא טפין טפין, וצריך בכל פעם להכות ב' פעמים ואין מוציאין אלא טפין,

וכמ"ש ברעיא מהימנא פרשת תצא דף רע"ט ור"פ (ח"ג רעט, א) "קום רעיא מהימנא טול אבנא דא בידך דאתמר בה על אבן אחת שבעה עינים לתבר' קליפין דאגוזא דהא כמה רועים פרנסי דרא אתכנשו על האי אבנא דאיהו סלע דילך לאפקא מיא מתמן" (והוא סלע דסתימא מכל סטרא והוא אגוזא גם כן דסתימא מכל סטרא והוא גנת אגוז כמ"ש בז"ח דף י"ז ע"ג גנת אגוז כלומר גנת עדן, מה האגוז הוא סתום מכל עבריו ויש עליו כמה קליפות כך כו', ובפרשת שמות דף ט"ו ע"ב מה אגוזא טמירא וסתימא מכל סטרוי כך רתיכא דנפקא מגנתא סתימא מכל סטרוי כו', עי"ש) "דכלה דילך מעין החכמה בהאי סלע דנביע' דילה באורייתא ברזין סתימין דלית סוף, ועלה אתמר והחכמה מאין תמצא" (ר"ל סלע דיליה הוא בת מלך כמש"ל, ועל האי סלע סלע אחר, ושם הקליפין דאגוזא דצריך להכות עץ הדעת טוב ורע), "וכל תוקפא דילהון לאעברא קליפ' דלעילא" (קליפה ירוקה פישון פשט תהו ובה א"צ הכאה) "וכד מטו לקליפ' תניינא דאיהי תקיפא" (בהו אבנים מפולמות והוא הסלע קליפת חיוורא רמז, ושם "כל הולך על גחון", ולא ידע איש את קבורתו, ושם צריך להאי נחש) "איהי קשיא לון" (שנאמר בעצבון תאכלנה כל ימי חייך וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה שבימי בראשית היה העץ גם כן נאכל ונתקלל שהעץ לא יהיה נאכל אלא הפרי כמ"ש בתורת כהנים פרשת בחקותי, והוא עץ המטה הזה, ואינו נאכל אלא הפנימיות, ונקבר בקוץ ודרדר שושנה בין החוחים, ולעתיד לבא יהיה גם העץ נאכל ועץ השדה כו' כמ"ש בתורת כהנים שם), "ומחאן בה כל יומיהון" (כנ"ל כל ימי חייך) "כולהו בלישנהון

דאינון תקיפין כפטישין" (ר"ל שנאמר כפטיש יפוצץ סלע, והוא סלע הזה. ולישנהון הוא המטה שנאמר בו קח את המטה כו' ודברתם אל הסלע ונתן מימיו. ולפי שלא דבר לכן אין יכולין להוציא אלא טפין טפין שהוציא הוא, ונשאר משה רבינו ע"ה כבד פה וכבד לשון בגלותא, ואין תקנה אלא לעתיד לבא שיתגלה עץ החיים. וז"ש מרפא לשון עץ חיים. וז"ש) "ול"ל רשו לאפקא מנה מיא אלא טפין דנפקין על ידך בזמנא דאתמר בה ויך את הסלע במטהו פעמים, ובמחאה תניינא נפקי אלין טפין" (שמחאה הוא בעץ הדעת טוב ורע ובמחאה ראשונה שבר את ה'בהו' ובשני קליפא דקיקא חשך, עד שהגיע אל חללא דאגוזא תהום. ובהכאה ראשונה יצאו דם ששם קבור ההוא הנחש, ולכן לחיך הוא את הדמא והוא מ"ט פנים טמא דמטה דאתהפך לנחש ובו ימות משיח בן יוסף, וזהו לחיך דמא. ובמחאה השנית יצאו מים ושתו כל בעירן די בטורייא והוא לידת משיח בן דוד. ואח"כ אתפתחת לאולדא את הולד שילה, משה רבינו ע"ה, ויתגלה על ידי התורה כמ"ש בתז"ח דף ע"ד ע"ד "מאן עוברא אלא דא אורייתא ואיהי שכינתא, ההוא ילד דאתייליד מינה בירחא קדמאה מאלין דאתמר בהון אין בן דוד בא עד שתתפשט מלכות הרשעה ט' חדשים על ישראל בירחא קדמאה כו' קמו מ"מ ואמרו רעיא מהימנא טול אבנא דא לגבך דאנת הוא דאתמר עלך ותרא אותו כי טוב הוא ואוקמוה מארי מתניתין מאי כי טוב? דאתייליד מהול, ואנת הוא כלול מט' ירחין אלו ומסטרא דעבורא דילך כו' והאי אבנא טפה קדישא כלילא מעשרה אנת הוא זרע דאתמשכא מינה ובך תליא פורקוניה כו'":

ושם בדף ע"ה ע"א "דאנת הוא דאתמר בך ויך את הסלע ולא נפקו מיניה אלא טפין טפין, הכי מארי מתניתין אינון כמאן דמחי בסלע ואינון לישנהון כפטיש יפוצץ סלע ופסקין בה כמה פסקות דהלכות ולא נפקו מינייהו אלא טפין טפין ואינון לקוטות ובגין דא בך תליא כולא כו' וכד אתגלי לך אילנא דחיי בדרא בתראה כו' ובהון תהא אנת כבד פה וכבד לשון ולחכימא ברמיזא" (וזהו הסלע גחון), "ולית מיתה דמארי דנהורא דאורייתא אלא עניותא" (והוא חבלים וצירין כיולדה כנ"ל), "בההוא זמנא אלין טפין דהוו נפקין מן הסלע דאינון פסקי הלכות אתמר בהון נשאו נהרות ה' כו'":

וז"ש) "ואלין אינון רמיזין דקבלה כו' והאי אבן לית מאן דאפיק מינה חכמה דאיהי מלגאו דל"ל סוף מוחא מלגאו הוא מוחא דאגוזא הל"מ. פתח ר"מ ואמר סבא סבא אית סלע ואית סלע, אית אבן ואית אבן, אית אבן דשמא דה' עלה אתמר ואבנא דמחת לצלמא הות לטור רב" (שכל אבן הוא בשכינה כידוע "והאבן הזאת", וזהו אבן היא שכינה דאצילות ובה נאמר אני ה' הוא שמי כו' והיא ל"ל סוף כמ"ש בתיקונים ובתז"ח) "ואית אבן דאיהו אבן משכית דלית תמן נביעו כו' דאיהי סלע דמשה עלה אתמר ודברתם אל הסלע ונתן

מימיו דאיהי בת קול ולא תליא בה אלא דבור ופיוסא" (והיא אבן דבריאה והיא ברתא דמלכא תורתינו, והיא זיווגא דמשה ובה אשתמש ועליה נצטוה) "אבל שכחת ונקטת סלע אחרא דאתקריאת קליפה משנה נוקבא דעבד נער, עלה אתמר בדברים לא יוסר עבד אלא דמחאן ומתברין מינה כמה פסקות ולקיטות ולקטין לון, לכן אתקריאו לקוטות בלא נביעו דחכמה וקבלה" (והיא הסלע שנזדמן למשה ובה הקליפות הנ"ל שצריך להכות, והיא עץ הדעת טוב ורע, ובה כל הקושיות שאמר לעיל איהי קשיא לון לפי שהיא קשה כאבן, אבל אלמלי דברו היה נזדמן סלע הנ"ל ולא היו צריכין לזה כמ"ש בתז"ח שם דאי עבדתון מימרי' בדיבורי' הוו אולפין אורייתא בלא ספק בלא קושיא ומחלוקת כו') "אבל סלע דילי איהי ברתא דמלכא בגינה אתמר ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו בדבורא ופיוס, כברתא דמלכא. ובגין דמחינא בה לקינ' עלה ואתגזר עלנא מותא כו' דלא איעול לארעא קדישא ואנא קבור בארעא נוכראה כו' ומה דאתמר בך ולא ידע איש את קבורתו" (כו' הובא לעיל ד"ה וכלהו כו' עי"ש) "ובגין ההוא קבורה הוה בעי רחמי דלא ימות תמן בח"ל לפום דהוה בארץ ציה ועיף בלי מים, דאיהי אורייתא כו' וכד מטי פורקנא תהא כשמשא דאזיל בקיץ לעילא ממבועין כו'":

והענין כי עכשיו לחכימא ברמיזא, בסלע דמט"ט, והוא חוץ לארץ דמתנהג על ידו, אבל סלע דמשה הוא ארץ ישראל דמתנהגת על ידי עמודא דאמצעיתא והיא ארץ החיים, אבל עץ הדעת הוא אילנא דמותא, ולכן נגזר עליו מיתה, ושם בסלע קליפה דבהו ששם הנחש הולך על גחון ושם נשיך לה והנשיכה הוא נחש בריח, לויתן דאורייתא כמ"ש שם רע"ח ע"ב (ח"ב רעח, ב):

"ומאן דבעי לאתתקפא בסלע דנוני ימא דמארי מתניתין דאינון תנאים בעי למיהוי תקיף לישנא חדידא חריפא לינקוב עד דמטי לתהומא רבא דתמן, כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב, ואוקמוה דהאי קרא נוקב ויורד עד תהומא רבא, מאן הוא דנחית לתהומא רבא לאשכחא זמנא דא אלא אנת דאתמר בך צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה" (ור"ל שנאמר בו צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל, ובו משפטיך תהום רבה) "כמה מ"מ דבעו לנחתא לעומקא דהלכה לאשכחא תמן קץ דפורקנא ונחתי תמן ולא סליקו, ואע"ג דלישנהון הוה כפטיש יפוצץ סלע חלישת פטיש דלהון לנקבא בההוא סלע ומאן דנקיבו דיליה בההוא סלע בלא רשו אתא חויא לנשכא ליה ואית אחרנין דנקיבו לה עד דמטו לתהומא רבא ולא סליקו מתמן כו' ומשיח בן דוד נפל תמן עם משיח בן יוסף כו' תהו קו ירוק קליפה ירוקה דאגוזא, תנינא בהו, אבנים מפולמות דאינון סלעים תקיפין דמארי מתניתין פסקי מינייהו כמה פסקות ונקיט לון לאפקא מיא דאורייתא ובגין דא אתקריאו

אבנים מפולמות דמינייהו מיין נפקין, קליפה תליתאה דקיק' גלותא תליתא' דהוה זעיר והאי איהו וחשך, גלותא רביעאה תהום רבא, חלל דאגוזא כו' ובגין דא קץ דפורקנא נקיב עד התהום רבה כו' וכולהו נחתין בגינך בתהומא לסייע לך ואנת תניא דמסייע לך יתיר מכלהו בגין דאנת לויתן נחש בריח דימא דאורייתא מארי' דכל נונין לויתן זה ע"ש אורייתא דאתמר ביה כי לוית חן הם לראשך כו'", עי"ש כל המאמר:

והענין כי ד' קליפין קליפה קדמאה מעבירין ליה בקלות וכשבאין לאבן שהוא סתימא אז צריך להההוא נחש שהוא לויתן, לנקוב בה שהוא איתן תניא, תנינא דמתני' כמ"ש שם עי"ש, וצריך לנקוב עד התהום, והן שני קליפין קליפה זו והדקיקא עד שמגיע לחללא דאגוזא, והן בהו וחשך, וזהו נוקב א' ויורד שנים עד התהום, וזהו שני נשיכין של הנחש, ואח"כ אתפתחא התהום לאולדא:

וידוע שתהום הוא יסוד דנוקבא ועליו הג' קליפין כמו בזכר הערלה, ופריעו, ואטיפו דדמא. וצריך לחתוך הערלה ולקרוע הפריעה כן הוא בנוקבא, והן הדלתות של האשה ב' דלתות, וכנגדן דם טמא באשה, ימי טומאה וימי טהר, והולד. והן ב' משיחין ומשה רבינו ע"ה כנ"ל. והנחש הוא בשמאלא כידוע בהרבה מקומות והוא מחנה דן יהי דן נחש עלי דרך, והוא שם **קר"ע שט"ן** שבה קרע ימא כמ"ש בתז"ח דף ע"ה ע"ב "אימא עילאה לגבורה בה קר"ע שט"ן משמאלא ובה וישם את הים לחרבה ובה קרע ימא לי"ב קרעים כו' ובה עקר טורין ותבר טינרין דחויא כו' דאתמר ביה דרך נחש עלי צור, ובהאי שמא הוה רבה עוקר הרים". וסוד "עוקר הרים" הן אבנים מפולמות הנ"ל, לאשכחא התהום, עומקא דהלכה:

ואמר בפרשת בשלח דף ס"ד (ח"ב סד, א) "ומטך אשר הכית בו את היאור קח בידך והלכת מאי טעמא? משום דמחקק בנסין הוה ושמא קדישא עלאה רשימא ביה בקדמיתא נחש כמה דאתמר דרך נחש עלי צור, הא אתיידע באן אתר אתגלי (ר"ל בשמאלא) הכא אתגלי דכתיב הנני עומד לפניך שם על הצור כו' ר' אבא אמר אית צור ואית צור, מסטרא דצור עלאה נפיק צור אחרא, ומאי צור עלאה? צור דכל צורים, ומאי איהו? ההוא דאולידת לישראל כו'" (ר"ל בינה, לישראל עמודא דאמצעיתא), "מסטרא דאמא נפיק גבורה כו' וע"ד שבח דוד ההופכי הצור אגם מים וגו' ומשמע ההופכי דהא לאו אורחוי דצור בכך, ועל דא מצור עלאה אפיק מיא מאתר דלתתא ומה שמיה דההוא דלתתא סלע, דכתיב והוצאת להם מים מן הסלע, ובמה אפיק האי סלע מיא? בחילא דצור דלעילא" (ר"ל סלע הוא מלכות ובחילא דצור אפיק מיא):

ובז"ח פרשת בשלח: "אר"י גליף הוה חוטרא מתרין סטרין משמא קדישא, חד סטרא דרחמי ודינא באתוון גליפין, וחד סטרא דינא בדינא נחש עלי צור" (ששניהן הן בשמאל כנ"ל). והענין כי המטה הוא מטטרון, עץ הדעת, ושם המרכבה בד' רתיכין שהן ח"ג נ"ה, ובצד א' הן חסד עם נצח שהן רחמי ודינא, שלכן בו קרע את הים, עיין שם כל המאמר הטיב רחמי לישראל בחסד שבו וא"ו לי"ב קרעים כמ"ש בתז"ח שם עי"ש, ובנצח וייז נצחם על בגדי מארי נצחן קרב כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס. וצד השני הוא גבורה עם הוד דינא כו'. וזהו סוד הן הכה צור ויזובו מים ונחלים ישטופו הגם לחם יוכל תת שג' מפתחות הם שלא נמסרו לשליח וכולם הם כאן. של חיה כנ"ל. ושל גשמים סוד המים כנ"ל, ונקר' גבורות גשמים. ושל תחיית המתים והוא גם כן שם ברכת מחיה המתים כידוע. ויש אומרים אף של פרנסה, ותנא קמא גשמים היינו פרנסה, והוא גם כן שם כידוע סוד שלחן בצפון. ולכן בעצבון תאכלנה. ושם נחש וצור חד על מיא וחד על עפר, סוד הלחם המוציא לחם מן הארץ, ונחש עפר לחמו. ואמר הן הכה צור ויזובו מים אם הוא על המים האיך אפשר הנחש שם שהוא על העפר, ולכן הגם לחם יוכל תת וכמ"ש שלשה המה נפלאו ממני דרך נחש עלי צור שזה במים וזה בעפר, ומ"מ היה להם להאמין בדבריו. וזהו סוד וראה אותו וחי, שבו החיים כמ"ש בפרשת בשלח שם בז"ח שתרין חויין הן, חד דחיי וחד דמותא כמ"ש בפרשת בראשית דף כ"ב ע"א (ח"א כב, א) האי חויא הוא מותא דעלמא כו' ואית חויא אחרא דחיי בסטרא ימינא ותרווייהו אזלי עמי' דב"נ כו' והוא יצ"ט ויצה"ר ושניהם מצד שמאל, שיצ"ט הוא משמאל דקדושה סוד גבריאל כידוע, ומ"ש בפרשת בא ברעיא מהימנא דף מ"א ע"ב (ח"ב מא, ב) ייאבק איש עמו דא גבריאל כו' ואוליף ליה שבעין לשון ובגין דא וייצר חד יצ"ט דאוליף לו ע' לשון וחד דיצה"ר דאבק עמיה כו' ובגין דא אי איהו בינוני גבריאל דאיהי יצ"ט וס"מ דאיהו יצה"ר, זה וזה שופטו כו':

וזהו סוד הנחש דנשך כו' ופומיה מלחכא בעפרא כנ"ל [שם] ודא גבריאל בההוא אבק דעפר דאתמר ביה וייצר כו' עפר מן האדמה כו' וחד יצ"ה דאבק עמי' כו' והוא בעץ הדעת טוב ורע, נוק' דעבד נער ששם קליפה דבהו, שם נשיך הנחש מסטרא דשמאלא. אבל למעלה אותו של חיים וראה אותו וחי. ואמר בפרשת פנחס שם בההוא זמנא דקוב"ה חס עלה על עובדא דנחש דא מה כתיב קול ה' יחולל אילות ויחשוף יערות וגו' קול ה' יחולל אילות אינון חבלין וצירין לאתערא אינון ע' קלין (ואלו ע' קלין מגיעין עד הגבורה ששם ע' סנהדרין ושם המפתח של חי' כנ"ל ומשם מתעורר הנחש כמש"ל) מיד ויחשוף יערות לאעברא ההוא נחד ולאתגליא בינייהו למיהך כו':

וכן אמר כל זה בקריעת ים סוף בפרשת בשלח דף נ"ב ע"ב עי"ש (ח"ב נב, ב). ואמר ברעיא מהימנא פרשת תצא שם "וכגוונא דא פורקנא אם זכו יפקון ברחמי הדא הוא דכתיב בטרם יבא חבל לה והמליטה זכר ויפקון ברחמי, ואי לאו אקדים רחמים ויפקון בצערא ושפיר דאקדים צערא ודינא לרחמי כו' ומפקנו דנפשה מקודם דנפקת אית לה צערא לבתר דאפיקת ברחמי, ורזא דמלה בבכי יבואו ובתחנונים אובילם". והן חבלי משיח. בראשונה נשיכין דחוויא לחיך דמא מלחמות, ואח"כ מיא כנ"ל. והכל מסטרא דנו"ה ששם ב' משיחין כנ"ל. וכמ"ש בתז"ח דף פ"ב ע"ב "ותרין משיחין אינון דאינון משיח בן דוד ומשיח בן יוסף יהון ירכין דיליה ואיהו אות בינייהו", ומן המים שתו כל בעירין דבטוריא שהן שתין אלף רבוא על טורין סגיאין כמש"ל:

ואמר בפרשת פנחס רי"ז ע"א (ח"ג ריז, א) "ותנינן אלף טורין סלקין לה בכל יומא ויומא וכל טורא וטורא שתים רבוא הוה והיא אכלה והן שתין אלף רבוא", ואמר בפרשת חקת שם "ישברו פראים צמאם אלין אינון כו' ומאן חי' אלא כו'", ר"ל דקשה ליה מהו חי', הא ארבעה אינון? ותירץ שעל כל אופן קאי, שכל אחד בחי' שעליו, שכל אופן בחיה א' תלוי. וזהו סוד הלידה כאן בהיכל השני:

ואלין ממנן כו' דברית. שכאן בהיכל השני סוד הברית כמש"ל בהיכל השני עי"ש:

תא חזי לזמנא דאתגזר כו' שבת מלכתא. ששבת הוא סוד הברית, צדיק כידוע בהרבה מקומות רבו מלספר, ולכן אין מלין עד שיעבור עליו שבת א' כמ"ש בפרשת תזריע ברעיא מהימנא דף מ"ג ומ"ד (ח"ג מג, א) "פקודא דא למגזר לתמניא יומין גזירו דקיימא קדישא כו' ואיהו תמינאה לכל דרגין כו' וקרבנא דא כגוונא דקרבנא דבעירא דא לח' יומין כו' דכתיב מיום השמיני והלאה ירצה, במאי ירצה? במעבר עליה חד שבתא, כיון דאעבר עליה חד שבתא כדין ירצה דא לקרבנא ודא לקרבנא אמאי בגין דאתדבק ואזדמן לגבי ההוא שבת רזא דברית קדישא ועל דא כלא ברזא כו'". וסוד הענין כי בשבעת הימים נכנס במלכות שהיא נקראת 'שבעת ימים' כידוע, והן ז' דרגין דידה ז' היכלות, רזא דמהימנותא. וזה סוד שבעת ימים תהיה תחת אמו, וביום השמיני נכנס ביסוד הברית והוא בהיכל השביעי שהוא ארון הברית ושם נהר דנגיד ונפיק ולכן עיקרו של הז' ימים הוא השבת, רק שמשלים הז' ימים לתשלום הז' ימים דידה ואח"כ נכנס האדם בשבעים שנה שהוא דרגא דיסוד כמ"ש בפרשת לך לך בסתרי תורה דף ע"ח ע"ב (ח"א עח, ב) "ושבעים שנה דא איהו האי אילנא ממש כו' ושבעין שנין אתקרי". והוא מקבל מז' שעליו מחכמה ולמטה, שהוא שמיני לו כנ"ל מקבל מכל אחד עשר שנין כמ"ש בסוף תז"ח דף צ' ע"ב "גליף גליפין ובטש בוצינא ואפיק ח' ודא תמינאה לחושבנא כו' כל חיין בי'

שריין ואיהו יהיב למאן דל"ל חיין כלל, עאל לאינון חמש מאה עלמין ונטיל מינייהו חמשין שנה ולא יתיר, ואיהו יהיב, לבתר עאל לגבי או"א וממה דיהב ליה יהיב איהו ואשלים לשבעין". וזהו סוד דיהיבו האבות ויוסף לדוד שבעין שנין וכן אדם מאלף שנין שלו בסוד האלף לך שלמה אלף שנין דיסוד דנטיל מחכמה דרגא דאדם הראשון ויהיב לדוד דלית ליה חיין כלל, וחמשין הוא עטרא דדעת שמתפשט בה"ק וב' מוחין דאו"א והן דיסוד. וזהו סוד לחם משנה בסוד מרדכי משנה, וכן יוסף במרכבת המשנה, והן ז' ימי השבוע שבכולם יורד דבר יום ביומו ובששי לחם יומיים והיה משנה על אשר ילקטו יום יום, ובשבת לית לה מגרמה כלום, וכולם מכינים לשבת מחד שביך לשבת. ולכן עשרים שנה הראשונים שהן דרגא דיסוד שנוטל מאבא ואמא ששם אין שליטה ונגיעה לסט"א לכן אין מענישין לאדם, והן עץ החיים. מה שאין כן בחמשין שנה עץ הדעת טוב ורע, שהוא עטרא דדעת, חו"ג, ושממית בידים תתפש, מחסד ולמטה. מה שאין כן באבא ואמא המוחין, חיי המלך עץ החיים. וזהו למעלה במקומן אבל למטה שבע תחתונות דבינה מתפשט למטה ולכן מי"ג שנה ולמטה מענישין בב"ד שלמטה, ואז נעשה איש שהוא גופא כמ"ש באדרא רבא ע"פ כי לא אדם הוא כו', עי"ש:

[היכל השלישי בהיכל הששי]

היכלא תליתאה היכלא דא קיימא לאכללא וליחדא ביה ההוא כו' כללהו כלילן. ר"ל שבהיכל השני שבו כליל ההוא רוחא וכל החיוון הוא נכלל ונתאחד בזה ההיכל השלישי עם כל מה שבהיכל השני דהיינו ההיכל הראשון ורוחין וחיוון. וז"ש "ואתייחדן דא בדא", ר"ל הרוח וההיכל הראשון עם הרוח וההיכל השני, ונעשו אחד. וז"ש "ואינון חד רוחא דכליל דא בדא", וההיכל הזה השלישי קיימא לאכללא וליחדא כו' כלילות הנ"ל: **ואלין אתמנון על ההוא הבל דתינוקות דלעאן באורייתא לקיימא עלמא**. כמ"ש אין העולם מתקיים אלא בשביל תינוקות של בית רבן כי הן למודי ה' והן עמודים שהבית נכון עליהם, קיימין דעלמא, תרין קיימין. ולכן הנבואה בתינוקות שמהם הנבואה יוצא. וכאן סוד הרביין כרביא אנפי זוטרי, כרובים נערים כידוע, וכאן סוד ההבל דכלילא בתלת גוונין באשא ורוחא ומיא, והן תלת נהורין דהיכל השלישי מהיכלות הנ"ל כמ"ש שם, ושם הכ"ב אותיות שמלמדין לתינוק כמ"ש בזוהר, ולכן מתחילין ללמוד עם התינוק ויקרא שבו כ"ה אתוון דייחודא שהן כ"ב נהורין ותלת נהורין כמש"ל. ואמר בפרשת בראשית דף ל"ח ע"ב (ח"א לח, ב) "בהיכלא תליתאה ותמן כל אינון דרדקי דבי רבן כו'": **ואלין נטלי ההוא הבל כו' ואתמנא נטורא דעלמא וכן כלהי**. כמ"ש (ילקוט שמעוני על נ"ך תתפ"א) "ר' יודן נשיאה שלח לר"ח ולר"י ולר"א למיעבר בהלין קרתיא דא"י למיעבד לון

סופרין ומתנין כו' אמר להון אייתו לן נטורי קרתא כו' ואי דין נטורי קרתא א"ל ספריא ומתנייא הה"ד אם ה' לא יבנה בית שוא כו'". שהשומרים הן דרגא דנצח והוד שהן השלוחים והן המגינין דדהבא והשלטים שבהיכל השלישי והן השומרים את העיר ולכן הביאו להן סנטרי קרתא וא"ל אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, שינוקין הן הבונין הבית כמ"ש וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך, ואמרו אל תקרי בניך אלא בוניך, שבהן אתכנשא רבות קדשא ליסוד עולם וז"ש "ורב שלום כו'", ועל ידי זה נבנה המלכות:

דף רנו.

תרין סמכין דלסטר מערב כו' אלין אתמנין כו'. שסטרא דדרום הוא סטרא דקיומא וצד מערב על היפוך כנ"ל בהיכל הראשון על הזיווג:

ווי כו' מחולקא דעלמא דאתי. שכאן הוא ממשיחין ומכניסין לעלמא דאתי כנ"ל בהיכל השלישי בהבל הג' נהורין כנ"ל:

[היכל רביעי בתוך היכל הששי]

היכלא רביעאה היכלא דא היכלא בנטירו יתיר. שכאן גבורים עומדים בפרץ, שומרי החומות לשמור מקום הפרץ שפרצו בו:

היכלא דא סתרין ליה תלתין ותרין יתידות עלאין. שכאן מקום החצרות שסובבין לו ל"ב נתיבות, ל"ב אלהים:

ועל ידי דאלין אתיידע למיעבד דינא כו' ובמימר קדישין שאלתא. שבהיכל הרביעי מז' היכלות הוא בגזירת עירין פתגמא וכאן ובמימר קדישין שאלתא כמ"ש לקמן בדף רנ"ז ע"א (ח"ב רנז, א) בהאי היכלא אתער יצחק כו' עד בגזרת עירין פתגמא כו':

כל אינון דינין דלא אתייהיבו כו'. ר"ל אותן דינין שלא נכתבו ונחתמו כדי שיועיל התשובה:

ובגין כך כלהו ממנן ע"ד. ר"ל כל הארבע וכל הל"ב ות"ק אלף כולם ממונין על זה שמהם שאלין הכל. וזהו סוד "עיר וקדיש משמיא נחית כו'". עיר הוא שבהיכל הרביעי בגזרת עירין. וקדיש הוא כאן בסוד הת"ת שנקרא קדוש בסטרא דגבורה כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס ובתי'. "וטהרו וקדשו", "וטהרו" מצד החסד, "וקדשו" מצד הגבורה:

אלין תלתין ותרין ממנן כו'. שהתורה הוא בגבורה כידוע בסוד וידבר אלהים את כל הדברים האלה, והן ל"ב נתיבות חכמה כנ"ל:

ואלין אחרנין דכלהו תחותייהו כו'. הן הת"ק אלף וסוד הל"ב הן ל"ב נתיבות חכמה ות"ק אלף הן נ' שערי בינה ת"ק פרסי של עץ החיים:

[היכל חמישי בתוך היכל הששי]

היכלא חמישאה היכלא דא קיימין ביה כו' כחושבן ימי שתא. והן שס"ה שייפין דנוקב' שהן בימינא, היכל האהבה. וכן רמ"ח שייפין דדכורא הוא גם כן בהיכל אהבה רבה, סוד הק"ש, רמ"ח תיבין, כי הוא סוד הברית חסד דמתגלי בפום אמה, ובברית רמ"ח שייפין כללם כמ"ש באדרא רבא דף קמ"ב (ח"ג קמב, א) "ארכי' דההוא אמה מאתן וארבעין ותמניא עלמין וכלהו תליין בפומי' דאמה דאתקרי יו"ד ותא חזי דלא אתקרי אברהם שלים כו'", עי"ש. וכן בנקודת ציון שבה שס"ה היכלין דנוקבא ובה שס"ה גידין כמ"ש בפרשת בראשית ופרשת פקודי. ועיין בפרשת וארא ברעיא מהימנא דף כ"ה ע"א (ח"ב כה, א) "ומאן אינון רמ"ח פיקודין דאינון רמ"ח שייפין דב"נ כיון דאשתלים בהו על האי בכלל כדין ינדע באורח פרט דדא איהו אסוותא לכלהו וינדע כל יומי שתא דמתחברן למיהב אסוותא כו' בזמנא דשייפין אריקו ברכאין ליומי שתא כו' יומי שתא כמה דאתברכן מלעילא מרזא דאדם ה"נ אתברכין מתתא מרזא דאדם. זכאין אינון ישראל בהאי עלמא באלין פקודין דאורייתא דאקרון אדם כו'". והוא בסוד האדם הגדול שבהיכל אהבה, הוא סוד אדם כנ"ל. וסוד רמ"ח מצות עשה הן בימינא דז"א אברהם, ושס"ה לא תעשה הן בימינא דנוקבא לא תעשה. ושם החיבור, זו"נ, שייפין בשייפין, ואז נקרא 'אדם'. ועיין בתז"ח שם "גרמא תשיעאה דסלקא ביממא ונחית בליליא טמירא בתלת מאה ושתין וחמש כו'". ושי"ן הן דאבות וס"ה היא רגל רביעי אדנ"י, והכל כאן סוד הברית וכאן סוד השמש והיום כידוע:

אלין אתמנין לבדחא כו'. שכאן סוד החסד והרחמים כידוע, וז"ש כלהו קיימי בחדוה ומחדוה נפקי כו':

[היכל ששי שבששי(?)]

היכלא שתיתאה כו' בההוא זמנא דצדיקייא כו'. כמ"ש "קשה שבכולן אסכרה ניחא שבכולן נשיקה, אסכרה דמיא לפיטורי בפי וושט, נשיקה דמיא כו'". וכאן מיתת נשיקה כנ"ל. וז"ש בגין דתפוק כו'. ואלו ששה היכלות הן כולם בהיכל הששי שכולל וא"ו היכלין:

זכאין אינון כו' נטירין בעלמא דין ובעלמא דאתי. כמ"ש כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך בעולם הזה ובעולם הבא ה' ישמור כו':

(**מכאן עד קיצור ההיכלות אינו מכתב יד קדשו הערת המדפיס**)

מהיכלא דא שראן כו'. שכאן מתחברין כל ההיכלות כמ"ש בפרשת בראשית בהיכל הששי, עי"ש:

וכדין נגיד ואתמשך כו'. ר"ל אור הג' ראשונות דלא נגיד לון עד דמשתכחין דו"נ כאחד כמ"ש למטה:

זכאה חולקא כו' ובעלמא דאתי. שהן מייחדין עלמא עלאה ותתאה כאחד, עוה"ז ועוה"ב:

דף רנו:

קשורא דכל הני היכלין כו'. עכשיו הולך ומפרש יחוד כל הששׁ היכלות עם ו' קצוות דאצילות:

יעקב קשירו דכל מהימנותא. שבו נקשרין כל הו' קצוות כמו היכל הרצון שכולל כל הששׁה היכלות והוא כולל על העשר ספירות דירית לאבא ואמא ומזלא ונוק' נקשרת בו:

רוח דקיימא לקבלא דרוח דאיהי לתתא. ר"ל ת"ת דדכורא נגד היכל הרצון וזיווגם הוא רוחא ברוחא כמ"ש לקמן:

והאי רוח כו' קיימין ביה. ר"ל לקבל רוח הבינה שהכל קיימין ביה כידוע ומפרש והולך דא איהו יעקב דאיהו רוחא אמצעיתא דכל רוחין כו' שכל העשר ספירות נחלקין לג' חלקים ג' ראשונות נכללין בבינה, ו' קצוות בת"ת, ומלכות שכוללת כל הז' היכלות. וכן נחלקין בעולם-שנה-נפש. שמים-וארץ-ואויר. חום-וקור-ורויה. ראש-בטן-גויה. וכן בשמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י. וכן בשם הוי"ה י"ה דלא מתפרשין לעלמין, ו' ה'. וכן בכל דבר. והו' תפארת אמצע להם:

איהו נטיל כו' מנשיקות פיהו. והוא ביעקב כמ"ש וישק יעקב לרחל והן רוחא ברוחא ברוח הפה. וזהו סוד ת"ת אויר. [ולכן ויחן שם ישראל נגד ההר בלב אחד כאיש אחד, ששם קשירו דכל היכלין ו"ק דרגיה דישראל וכמ"ש בפרשת בראשית, עי"ש]. וזהו סוד שאמרו ישקני על מתן תורה ששם סוד הפה בסיני כמ"ש בז"ח שיר השירים דף מ"ח ע"ב ושם נתחבר שמים עם הפה של הארץ, רוחא ברוחא כמ"ש ויט שמים וירד מלמד שהרכין הקב"ה שמים ושמי שמים על הר סיני כו' ושמים הוא ת"ת כנ"ל ושמי שמים -בינה כידוע. והוא סוד הנ"ל. וז"ש למטה "וכד מתדבקן רוחא ברוחא כדין רוחא עלאה כו'":

וכל נשיקה איהו כו' ברוחא דלעילא. ר"ל שסוד דביקת רוחא ברוחא להעלות רוח התחתון היכל הרצון, בעליון בת"ת, שלא תאמר שהעליון יורד למטה, וז"ש "איהו נטיל האי היכלא שתיתאה" שנוטל אליו. וזהו סוד ישקני מנשיקות פיהו כו' משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו כו':

וכד מתדבקן רוחא ברוחא כדין רוחא עלאה כו'. ר"ל רוח הבינה שכוללת כל הג' ראשונות, שורה על ת"ת ומתדבק כולא כחדא. וזהו סוד ישקני כו' כי טובים דודיך מיין סוד היין של בינה, ודודיך טובים, ומפרש מהו הטוב ואמר מיין שמשם הם טובים,

סוד מוחין, לריח שמניך טובים מוחין דאבא, ומשם סוד האהבה נהירו דחכמתא. וז"ש עלמות אהבוך:

ורזא דא כד כו' שייפא בשייפא. ר"ל לכך כל ההיכלות מתקשרין כאן עם הו' קצוות שמחמת הנשיקין מתעוררין כל השייפין כולן לאכללא זה בזה, ולכן כשמגיע התפלה להיכל הרצון אז מתערין כל ההיכלין להכלל בק' קצוות. וזהו סוד כלילת הו' קצוות בת"ת וששה היכלות בהיכל הרצון, והוא ברוחא דנשיקה שבו כלול הרוח של כל האיברים ומתדבק בנשיקה והנשיקין אלו הוא סוד "מארבע רוחות באי הרוח", והוא סוד הנשמה ואוירא דרוחא שבא מהנשיקין שהן ד' רוחות כמ"ש בפרשת תרומה דף קמ"ו ע"ב (ח"ב קמו, ב) "בספרא דר"ה סבא כו' אתפשט לארבע רוחין" והוא כמש"ל רוח שבפה הנושק ושנכלל בפי הנשוק, וכן ברוח הנושק בפיו ושנכלל בפה הנשוק כידוע, והוא סוד בצלמו בצלם אלהים, דכר ונוקבא, שכל אחד כלול מזכר ונקבה כמ"ש בריש פרשת במדבר ורוח דדכורא שנכלל בנוקביה הוא צלם הנוקבא שדכורא נכלל בה, ובדכורא הוא רוח דנוקבא שנכלל בדכורא. וכן נפש ורוח של האדם הוא גם כן מאלו ד' רוחות שהן גם כן זו"נ נכללין כל אחד מדו"נ:

(ח"ב קמו, ב) "**ואינון גו רזא דמהימנותא וסלקין בארבע אתוון ואינון אתוון דשמא קדישא תלי בהו כו' ומאן אינון אהבה כו'**. " שאלו ד' אותיות הן סוד ד' פרצופין, אותיות הוי"ה. וז"ש ועלאין ותתאין תליין בהו כו' ואינון רתיכא עלאה שהוא ד' אותיות השם. והענין כי סוד שם הוי"ה הוא כי ז"א יורש ב' עטרין דאבא ואמא. ושל אבא הוא עשר עטרין דכליל בחד והוא יו"ד של הוי"ה שכליל מעשר והוא חד. [והוא יו"ד לפי שכולל כל העשר ספירות וכל הפרצופים כמ"ש בפרשת ויקרא ואחרי מות ואמר ע"ש. אבל בסוד העטרין דירית הוא בסוד אלף לבד כמש"ל]. ועטרא דאמא מתחלק לה' גבורות שדרכן של גבורות להתחלק כידוע, ואף שבעטרא דאבא גם כן ה' חסדים כלולים כולם באחד ואין מתחלקין כי אם כשנכללין עם הגבורות, שהגבורות הן ה' גוונין, וה' חסדים הן אור דנהיר בגוונין, ומתחלק לפי הגוונין. ולכן נ' שערי בינה שהן ה' פעמים עשר. ובחכמה עשר לבד. ואח"כ ז"א יורש ב' עטרין ה' של בינה וא' של חכמה, והוא וא"ו. ומלכות עטרא דגבורה לבד, והוא ה"א אחרונה. והן גם כן אותיות **אהבה א'** עטרא דחכמה, **ה'** דבינה, **ב'** ז"א ב' עטרין, **ה'** מלכות כנ"ל:

דף רנט:

מסטרא דיעק נטיל רוחא דחיי כו' מסטרא דיוסף דאיהו כו'. (א"ה. עיין בביאור הגר"א בתיקונים צ"ה ע"א בד"ה ועוד ויבן מ"ש בזה בארוכה):

דף רסו.

היכלא שתיתאה כו'. עיין ביאורו בהיכל ו' דבראשית ד"ה היכלא דא דאיהו רצון כו' ועיין בהיכל א' דפקודי ד"ה שירותא דכל דרגין. (ש"ל).:

דף רסח.

דנפקו מגו תהומא רבא כו' מהכא נפיק כו'. (והענין כי במלכות דבריאה יש תהום עלאה ותהום תתאה. ותהום עלאה הוא יסוד דבינה דידה ויסוד דידה הוא תהום תתאה. והנה שם בבריאה הוא חללא דאגוזא דחפיא עלה סלע דיצירה כמש"ל בפרשת תרומה קכ"ה ע"א (ח"ב קכה, א) עי"ש. ונגד תהומות אלו בסט"א הוא נוק' דתהומא רבא. כן משמע מביאור הגר"א בתיקונים נ"ב ב' בד"ה תתן להם. המסדר).:

דף רסח:

רעותא עילאה לעילא לעילא. (כה"מ בפרשת נח ס"ה א' ונדפס שם עליו באוה"ג עם כל הליקוטים. ועוד מצאתי ליקוט וז"ל: הוא מלכות עקודים אחר התנוצצות ז"ת דילה נעשה רדל"א ואמר על כל עשר ספירות העקודים לעילא לעילא וירמוז גם כן על אורות אין סוף והכל רעותא):

כרך ג

דף ב.

דרין קדמאין כו' וידעין לצרפא אתוון. עיין בז"ח ש"ה מאמר אליהו על אותיות ותבין משם:

אתוון עלאין וגו אתוון תתאין. מפרש לקמן.

(ובמקום אחר כתב הגר"א וזה לשונו: **גו אתוון עלאין כו'** ה' עלאה ותתאה שמהן יוצאין ומשלימים המספר לס"ר והן ס' אותיות כמש"ל. עכ"ל):

וסלקין על רישייהו דחיון כו'. כי כל חיה תחת אות א' כמ"ש למטה ובכמה מקומות:

היכלא עילאה. בינה ששם אותיות גדולות:

היכלא אחרא. מלכות ששם אותיות קטנות בסוד אחות לנו קטנה כידוע ה' זעירא, א' זעירא:

ואלין ואלין כו'. עיין בז"ח במתניתין דטעמים. תרין גלגלין סחרין:

ובמקום אחר כתב הגר"א וזה לשונו:

וחיבורא דאתוון כו' שהן ע"ב פרקי המרכבה שבהן התנועה דידים ורגלים ועינים ופה

וצואר, וי"ב פרקים הגדולים דידים ורגלים, ועיקרן כ"ב כ' אצבעות ועינים א'. ומ"ש בספר יצירה ברית המעור ...(חסר כאן בהעתק)

בעינים כמ"ש ברית כרתי לעיני כו' וראיתיה לזכור ברית כו':

ופה וצואר אחד, כי התחלת הפה מהצואר, וראשית הרוח וקול ודבור משם. ולכן ו' אותיות הן משנים שנים. והי"ב אע"פ שהן מה' נכללין בד'. כי הה"א עיקרו ד' גוונין שנעשין ה' גוונין. וזהו שם י"ב דפרח בהו אליהו בידים ורגלים שבהם מעופף האדם י"ב בקר דתחותה שבהן סלקא והוא אדני במילואו וכמ"ש כאן "ופרחין גו אוירא כו'". וזהו ענין החיות והאופנים וקרא זה אל זה, כי החיות של הפנים מתגלין וגם כן מתפרדין לבד אדם שמחוברין ומכוסין ולכן בפרצוף אדם זו"נ, וזהו שנא"ן שבדרך הילוכן הקדם של כולם שור מימין וכסדר הנ"ל והאחרונה אדם מקדם. ולכן י"ב פרצופים, כי אדם מכוסה, וכל האדם אחד לכן בכללן י"ג. וכן הוא באופנים שכל אחד אופן בתוך אופן, והיה צריך לד' גלגלים אלא שהפנימי אינו צריך רק אחד ושם חיבורן כנ"ל, והן י"ב, והילוכן בשם י"ב הנ"ל. ושל חיות בג' הויות הידועים דמלך כו' שהן מנצפ"ך (הן בספי' משולשים), ואדם של האופנים בארץ ולכן היחוד על ידי אדם אשר בארץ. והוא אופן אחד בארץ, כי אינו בגלגלים כנ"ל, והוא אחד. ועיין בזהר חדש נ' ע"ב. עכ"ל):

בטמירו. ר"ל במילואו כמש"ו:

תרין אחרנין ל"ף. כמ"ש שאל"ף אינו בחשבון האותיות רק הוא כלל של כל האותיות כידוע, וכמ"ש בספר יצירה, ואל"ף מעיד על יחודו של עולם שהוא ראשון כמ"ש בפרשת בראשית דף ג' ע"ב (ח"א ג, ב) כל יחודי בך כו' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו', וכל זה מעיד האלף כי ה' מוצאות אחה"ע מוצא הראשון, ומוצא האחרון בומ"ף, והאמצעי דטלנ"ת. וראשון של ראשון א', ואמצעי של דטלנ"ת ל', וסופו של בומ"ף פ'. וזהו אל"ף: וכן בכולם יש סוד בכל צירוף ומילוי, והן שתין אתוון, ששים גבורים מסוד בוצינא דקרדינותא דגניז בגו אמא עטרא דגבורה. ועם י"ב אתוון דמנצפ"ך ע"ב. כמ"ש בז"ח ש"ה ע"ש. וכל ע"ב שייפין דגופא נטלין בהון. וכן ע"ב פרקי המרכבה. וכן של העולם. וז"ש דכלהו הוו נטלין ברזא דאתווין. כל העולמות כולם וכל הנפלאות נעשים על ידיהן, ולכן הנסים נקראו אותיות כמ"ש "הגידו האותיות לאחור" (ישעיהו מא, כג):

אלא אות דא כו'. ר"ל אות הוא סימן על דבר וכן האותיות הן סימן על המדות, כמו ד' אותיות הויה ב"ה, ו' מדתו של יעקב, ו' קצוות אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב, וא"ו הוא ע"ב סימן ואות על מדת אמיתו:

[**ליקוט**.

מבראשית עד ויכולו **דל"ת** תיבות ואם נקבה **תל"ד**, גימטריא **ב' פעמים אויר**, שאויר הוא זיווגא עילאה אחע"ה גיכ"ק גימטריא אויר, וזיווג תחתון יוצא מזיווג עליון.וזהו סוד בזוהר ויקרא ב' ע"א (ח"ג ב, א) **ופרחין גו אוירא דנחת' מגו אוירא עילאה דקיק דלא ידיע כו'** . והנה ב' אויר הנ"ל שהם ב' זיווגים הנ"ל, הם שתים שהן ארבע כמנין דל"ת שהוא ארבע. וכן מספרו ב' פעמים אויר כנ"ל. והנה **תלד** באלב"ם הוא **כסא** כונן למשפט כסאו. וזהו עד ויכולו. וביום השביעי נתעלה וישב על כסא כו'. [נראה שהוא הגה"ת הרמ"ש. והנה עתה בעוה"ר הדלת נעולה בסוד נשבע הקב"ע שלא יכנס בירושלים של מעלה כו' כידוע כי הוא נועל דלת בפני לווין, כי אנו בעונותינו לווים כמ"ש החנות פתוחה והחנוני מקיף וכל הרוצה ללוות כו'. בפרשת האזינו תרי"ג תיבות וזהו וענתה השירה הזאת כו']. וזהו סוד המשנה "אמרה הדל"ת הריני נזירה אם נפתחת אני". והבן).

נמצא כתוב בראש העתק פי' התיקונים וז"ל

ששים המה מלכות זהו אותיות של הא"ב במילואים עולים ס' כזה:

אל"ף . בי"ת . גמ"ל . דל"ת . ה"י . וא"ו . זי"ן . ח"ת . ט"ת . יו"ד . כ"ף . למ"ד . מ"ם . נו"ן . סמ"ך . עי"ן . פ"י . צד"י . קו"ף . רי"ש . שי"ן . תי"ו .ותמצא חצי הא"ב מתגלגלים בשאר האותיות וחציו נחים במקומם, וסימניך **אדו"י כלמ"נ פש"ת**. אחד עשר אותיות אלו מתגלגלים.**א**' ב' פעמים אל"ף‏וא"ו.ואות **י**' כמספרו דהיינו י' פעמים כזה: בי"תה"יזי"ויו"דעי"ן‏פ"יצד"ירי"ששי"ן‏תי"וואות **ו** כמספרו ו' פעמים:

1-2. וא"ו31. יו"ד4. נו"ן5. קו"ף6. תי"ו.אות **ד**' כמספרו ד' פעמים, דהיינו:דל"תיו"דלמ"דצד"י.וסימן לג' אותיות שכמספרן **י**' **ו**' **ד**'.

אות **כ**' מתגלגל ב' פעמים כזה:כ"ף‏סמ"ך.אות **ש**' מתגלגל גם כן ב' פעמים כזה:שי"ן‏רי"ש.אותיות **ל"פ** מתגלגלים ד' פעמים כזה: [ל]אל"ף‏גמ"לדל"תלמ"ד[פ]אל"ף‏כ"ף‏פי"קו"ף

אותיות **מנ"ת** מתגלגלים כל אחד ה' פעמים כזה:[מ]1. גמ"ל2. למ"ד3-4. מ"ם5. סמ"ך. [נ]1. זי"ן2-3. נו"ן4. עי"ן5. שי"ן.[ת]בי"תדל"תח"תט"תתי"ו

ואחד עשר אותיות אלו **בגה"ז ח"ט ס"ע צק"ר** נחים במקומם.ואם תצרף י"ב אותיות של מנצפ"ך כזה:

מ"ם . נו"ן . צד"י . פ"י . כ"ף .

נמצא יש כאן ב' יודי"ן, ב' ממי"ן, ב' נוני"ן, ב' פיפי"ן, ואותיות **ו**' **צ**' **ד**' **כ**' . אם כן נמצא **היו"ד** מתגלגל בסך הכל י"ב פעמים‏ואותיות **ו**' **מ**' **נ**' כל אחד מתגלגל ז' פעמים‏ואות **פ**'

ו' פעמים,ואות **ד**' ה' פעמיסואות **כ**' מתגלגל ג' פעמים,ואות **צ**' נשאר במקומו מאותיות כפולות.

נמצא יש בא"ב הנ"ל:ב' אלפי"קבי"ת אחדגמ"ל אחדד' דלתי"וה' אחדו' ווזו' אחדח' אחדט' אחדי' יודיקב' כפי"וד' למדי"וה' ממי"וה' נוני"וס' אחדע' אחדד' פיפי"וצ' אחדק' אחדר' אחדב' שיני"וה' תוי"ן.

ומספרם עולה סך הכל ארבעה אלפים שני מאות ל"ח (4,238). ועם מנצפ"ך עולה סך הכל ארבעה אלפים שבעה מאות וח"י (4,718). עד כאן של הליקוט.]

עוד ליקוט.א הוא בכתר והוא כלל כל האותיות והוא קוצו של יו"ד. ומחכמה מתחיל השם הוי"ה ומתחיל בב' בראשית. והן כ"ו אותיות כמנין הוי"ה כ"א אותיות כמנין יה"ו, וה' אותיות מנצפ"ך כפולים נגד ה' אחרונה שהיא כפולה ולית לה מגרמה כלום. וע"ס י' נקודין הן יו"ד אתוון דשמא מפרש והן ל"ב נתיבות:

דף ב:

תרי ענני הוו ענן דנהיר כו'. הן שכינה של אצילות ושל בריאה. שבהר סיני של בריאה שם עאל משה ושם ניתן התורה מצד אימא דמקנן בכורסייא ושם הוא הפה כמ"ש בזהר חדש שיר השירים שהוא בינה כידוע, ושם יצירת הולד במ' יום. ולכן ניתנה התורה למ' יום. וענן המשכן של אצילות לא יכול משה לבא שלא היה מדרגתו אלא בבריאה שמשם התורה כידוע בהרבה מקומות:

(**תיקונא קדמאה**. והן רכ"ח ריו"ו וי"ב שע"ג. וכשנכללין ועולין למעלה נקרא כ"י **ברו"ך** כמ"ש בהיכלות):

תיקונא קדמאה כו'. ר"ל ד' חיות הקודש הן ד' מלאכים ארגמ"ן כידוע והן מתפרשין לי"ב כמ"ש בפרשת ויקהל פקודי שכל אחד מתפרש לתלת, וכן כל אחד מאלו הד' מתפרש לי"ב, וכן לעולם כמ"ש שם:

ומפרש כאן שמיכאל שהוא פני אריה אל הימין תחתיו ד' מלאכים לד' סטרי עלמא כמ"ש וארבע פנים לאחת ותחת כל אחד תחתיו ממונה אחד בארץ י"ב מלאכים ממונים תלת לכל סטר והממונה אשר בשמים מושל על אשר בארץ ועל כל י"ב ממונים שלו ואותן שבשמים הן ד' כללים ועליהם ד' אותיות וכולם תחת מיכאל. וע"ג אות א' שמושל על כולם והוא אות שמושל על גבי מיכאל שהוא על כולן. וכן בד' חיות הקודש בכללם א' ע"ג שסימן ארגמ"ן מט"ט נוריא"ל כידוע. וכן כאן הוא גם כן בגבריאל כמ"ש לקמן דף ג' ע"א (ח"ג ג, א) עי"ש. וכן הוא בכל ד' חיות הקודש לד' סטרין. וזה סדרן:

א"י שהן בת"ת ומלכות ק' על י' שת"ת נוטה לחסד, וכן ר' על י' [צ"ל א'] כידוע שדו"נ נוטלין חד עטרא דחסד וחד עטרא דגבורה בנ"י [צ"ל כנזכר] באדרא זוטא עיין שם, ולקמן בפרשת בהעלותך לא נזכרו מאלו ד' רק שנים מאלו ד' שבשמים ועליהן מיכאל וכן בכל ד' חיות הקודש שהן י"ב חיוון רברבן י"ב בקר תחת הים כמ"ש בפרשת פקודי בהיכלות ולא נזכרו שם אלא צדקיאל ויופיאל וכן בכולם הא' והג':

ליקוט.

(גם זה מפי השמועה) סוד הד' חיות ותחת כל א' נ"ו [צ"ל נ"ד. המסדר] ממנין (ס"א סמכין) בריש ויקרא ובפרשת בהעלותך ובפרשת פקודי וכמה מקומות לא חשיב אלא שנים [צ"ל שנים עשר. המסדר] תחת כל אחד שהן תלת לכל סטר. והענין כי הי"ב הם העקרים והשאר שהן רי"ו הם תחתיהם והם בסוד שם י"ב ושם ע"ב שהם רי"ו אתוון:

דף ג.

לגו לגו באתר דאיקרי קדש נציץ כו'. כי הפרטים דומה לכלל כמו בד' החיות, א' ע"ג שהן נגד ד' ספירות חגת"ם, וע"ג נגד בינה, הכסא שעל גבי החיות, שד"ס אות הד' שבה"א ד' חיוון, ונקודה שבתוך הה"א הוא שע"ג. ועיין בז"ח סתרי אותיות דף ה' ע"ג רזא דה"א אינון ד' כו' עיי"ש כל המאמר. וכן כאן באותיות שהן חגת"ם אות חמישי מסטרא דקדש בינה:

אוקיר אנוש כו'. ר"ל משה רבינו ע"ה כמ"ש עליו המלאכים "מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כו'":

הה"ד ויקרא אל משה. ר"ל צירוף **ויקרא** זהו שנתגלה אל משה שבעוד צירוף הראשון **אוקיר** מתנוצץ לא יכול משה לבא אל אהל מועד כמש"ו, ואח"כ ויקרא אז אל משה, וקראו שיכנס בתוכו:

ברזא דיזל מים. מיסוד, גבורות גשמים:

דף ג:

ואיהו את ר'. צ"ל ש':

בההוא את ר'. גם כן צ"ל ש'. וכן לקמן "ואינון ר"ה" צ"ל **ש"ה**:

וכדין אקרון ויקרא כו'. שהן אותיות הנ"ל:

רעיא מהימנא. המור. המוריה:

בשמים ראש. כמ"ש אהרן ראש לכל הנמשחים:

בימינך. ר"ל חסד:

עבודה. שהיא דוקא באהרן:

דף ד.

ברעיא מהימנא. יערי כו'. יע"ר גימטריא פ"ר גבורות מנצפ"ך:

דבשי. דשופר הוא בשמאל כידוע קרן היובל, והוא שם אלהים במילואו ופשוטו וריבועו. וכשתקח ממנו פ"ר הנ"ל נשאר ש"ו גימטריא דב"ש. והן "אתה גבור" עם "מודים" הוד:

גוף וברות. כמ"ש (מגילה טז, ב) שלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו. ור"ל ישראל סבא ת"ת, ע' ענפין בסוד ע' נפש דיעקב, והוא יינא דמנטרא דגדלות דאימא. אבל יוסף יסוד בסוד נער. וכן שלמה. והוא בסוד חלב לפי שבגדלות נשאר יסוד יתום מאמו ונשאר ביניקה. והן "אתה קדוש" עם "שים שלום" יסוד:

ההוא דאתמר ביה כו'. ר"ל מלכות, ששם "סביב רשעים כו'", "רגליה כו'":

ואית כו'. מורי כמ"ש צרור המור דודי כו'. בשמי יסוד מבשם לנוקבא. יער ודבש הן שתי קרנות של היובל כמ"ש בסוד שני רצועות של תפילין של ראש שהן נצח והוד, שופר כנ"ל:

(עוד בין כתבי תלמידי הגר"א ז"ל (ונשמטו בהעתק הגרד"ל))**באתי לגני אחותי כלה... מלכות אדנ"י**. דיקדק למה פירש כאן יותר מבכל מקום לומר "איהי מלכות אדנ"י". ויען אליהו ויאמר. הנה יש ג' מדרגות **ג"ן, היכ"ל, פ"ז**. וחדר פ"ז הוא פנימי שבכולם, ועל זה נאמר תשית לראשו עטרת פז. וכולם בכלל עולים **ה"ר**. ועל זה נאמר "מי יעלה **בהר** ה' כו'". והנה **אדני** עולה **היכל** כידוע, ואותיות שלפניו היינו **אגמ"ט** עולה **ג"ן**. ואותיות שלאחריו היינו **בהס"ך** עולה **פ"ז**:

וענה ואמר עוד, הנה ידוע כי הפנים של לבנ"ה נקרא חמ"ה, והוא גם כן עולה ג"ן. ואחורי' נקרא לבנ"ה עולה פ"ז. והנה כל י"ב חדש הם שלה רק ששה הם בפנים והם ימי חמה, מחדש האביב כסדר, וששה של אחורי' מחדש תשרי ימי לבנה, ימי הגשמים שהם גבורות כידוע. ועל זה נאמר "בכס"ה ליום חגינו" עולה לבנ"ה, אחורי' של שם אדנ"י, כאשר תתהפך כחותם. ודו"ק:

(המשך דף ד' עמוד א') **תוספת ברכת המינין כו'**. בכאן אמר פי' על הגמרא "לא שנו אלא נחש אבל עקרב פוסק", כי כל עבירות אינן חמורים כמו כופר **בעקר**, על כן משעמדו המינין שכפרו בעק"ר הוא עקרב פוסק, ותקנו ברכה באמצע התפלה:

דף ה:

תא חזי אדם כו'. כנ"ל דאדם נכלל מז'; ג' שלו יה"ו, וד' שלה ה'. ובחיבורא כנ"ל. וכמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא את כו':

דף ו.
מן הבקר סתם. ר"ל יסוד שבגיניה הוא דכר והוא על הלב מלכות, והוא התחלת היום והוא סליק למחשבה ובו נגמר סיום המחשבה של טפת הזרע שיוצא במחשבת אדם וביסוד נוקבא שם סיום המעשה והוא סוף הלילה ולכן הזיווגא באילת השחר. וז"ש "וסיום עובדא כו'":

דף י.
ולעילא אשתכח כסא כו'. ולתתא הוא ירושלים שהוא כסא ושם הן ישראל אחד כמש"ל צ"ג ב':

דף י:
בגין דג' קשרין כו'. כח"ב. וחכמה נקרא יראה וכן לתתא ומקדשי תיראו חכמת שלמה כמ"ש בה"ז את שבתותי כו' וז"ש בכל מקום בדחילו וברחימו י"ה, אבל כאן קאי על כתר כמ"ש למטה חד דחילו כו':
וז"ש **וחמא דכולהו כו'**. שכל העולמות הן בד' אותיות הוי"ה וכמ"ש **ועל שמי' כו'** , ובחי' תחתונה של עולם שלמעלה הוא כתר שלהן והוא אלהות שבכל עולם וכן יחידה באדם, ויעל אלהים כו':
לבתר פרט כו'. ובזה נכלל הכל ג' ראשונות וזכר ונוקבא. ג' ראשונות בעצמותו וזו"נ במילואו שהן טיפה דמוחא:
י"ג מכילין. ועניינם כי בז"א הן בעצמו עשר ספירות ועם ג' ראשונות עצמם שהן נכללים בו לפעמין הן י"ג. ולכן נעשה בו י"ג תיקונים. מה שאין כן בלא ג' ראשונות. ונוקבא הוא ט' לבדו וג' ראשונות לא שריין ביה בלא נוקבא. וזהו סוד תתן אמת כו' שהן לבד (ר"ל שט' תיקונים הן בפ' אחד וד בפסוק אחד כמבואר במ"א. המסדר). והן ג' אבהן למעלה וימי קדם דסלקא למעלה הנוקבא ששם שרשה ברדל"א. וכן ישוב ירחמנו כו' שהוא ג' ראשונות שלו. וכן הוא בכל עשר ספירות בכללן עם אבא ואמא וא"א עשר. ועם ג' ראשונות של רדל"א י"ג. וכן בכולם. והכל ביו"ד. י' שהוא עשר ובמילואו ו"ד הן עשר כי הוא ו"ק והיא ד' בג' מוחין כנ"ל, ויו"ד ג' קשרים הנ"ל:
וז"ש **ועל דא יו"ד כליל ו"ד כו' ותא חזי י' שמהן כו'**. מכאן שהן כולן בז"א. וז"ש "וכלהו אעיל כו' כד אתעברא":

דף יא.
ר' אלעזר אמר כו'. אהי"ה אשר אהי"ה, כח"ב, אהי"ה ב' דז"א, ומחכמה ולמטה הוי"ה. ושלמה פירש הכל ז"א בעודו סתום במוח אבא ובשעת זיווג ובשעת עיבור אהי"ה אשר

אהי"ה ובשעת לידה הג'. ואח"כ שנולד כולו הוי"ה. וז"ש בגמרא (ברכות ט, ב) אני הייתי במצרים כו' בשעבוד מלכיות, כי כן הוא בגלות, ובמצרים היה סתום יותר בלא תורה ושיעבוד גדול, אבל בשעת התחלת הגאולה אז היתה לידה וז"ש ואמרת אליהם כו' ואח"כ ביציאת מצרים וה' הולך כו':

דף יא:

הרי בן דנפיק מינה לתתא כו'. והוא סוד בנימין. אבל בקו ימין הוא יוסף והוא בנה (כבעלה) וע"י מזדווגת בחול והוא מט"ט בשרשו. והשני לתתא סנדל ב' כרובים מה שאין כן בשבת שהוא"ו של שם עצמו מזדווג בה וז"ש "דאשתאר לה חד כרוב":

תא חזי עשרה מאמרות כו'. ר"ל זו"ן שניהם בעשרה והן ב' השקל אבל לחוד הוא מחצית השקל עשרה גרה:

כתיב אנכי כו'. אבל לפי גמרא שלנו בראשית מאמר ראשון. וע' פנים לתורה. ובראשית הוא אנכי שהוא יחוד אנכי נוטה שמים כו'. יהי אור ויבדל כו' לא יהיה לך וכן כולם וכמ"ש במ"ר וש"מ:

דף יב:

ושלמים אחידן במ"ע ובמל"ת. שפי' שלמים הוא תשלומין שכל הקרבנות באים על חטא, עולה ומנחה על מצות עשה וע"ל ט' ע"ב (ח"ג ט, ב), וחטאת ואשם על מצות לא תעשה, כל אחד במקומו, אלא שג"ת נה"י הן של נוקבא לכן מנחה נאמר 'היא', וכן חטאת. שלמים אינן באים רק לתשלום הנדר כמ"ש ואם נדר או נדבה, ועל זה נאמר כי תדור נדר כו' מוצא שפתיך, ולכן לא נאמר שם רק שלמים. וכולהו אתי מדרשא פרק קמא דראש השנה. וז"ש "אחידן ב'" והוא יעקב ויוסף שלמים:

ותודה בנוקבא. ולכן בה ד' מינין הנכללין בה וכולהו מעשר ורביעי שלה הוא מחמץ וגדולה ככל הג' מינין כמ"ש בז"ח נ' ב' בהאי פן אתכלילו כו'. ורבוכה שמן כשניהם שהוא הג' באמצע, וימין בלולות ושמאל משוחות והן להט כו' שהן בידא דנער כמש"ל ס' א' (ח"ג ס, א), והן מ' חלות. ועיין בז"ח ה' ג' רזא דה"א אינון ד' ואלין ד' דלתתא כו' אשתכח האי נקודה דאשלים לכל סטר לעשרה כו'. ויצר הרע אינו שולט אלא באדם אשר בארץ ושם מגיע פגם ובפשעכם כו' ולכן הוא לחם חמץ. והתודה נקראת בפ' זאת התורה ולמלואים שהיא אשלים ה' אחרונה להוי"ה. ועיין רעיא מהימנא ט"ז א' (ח"ג טז, א). והיא בעצמה החמישית דקיימא על הד' הוא מהתודה:

ושלמים שנים, נדר ונדבה, ונכללין כאחד דגוף וברית כחדא כו'. והענין שבין רגלים הוא הפסק, מה שאין כן כאן. וענין תודה על חטא כמ"ש אוילים מדרך פשעם וכנגד הד' ד' צריכין להודות וכ"א לפני עשרה:

דאפריד ו' מינה. כמ"ש למעלה מצת וחלת כתיב חסר כו'. תא חזי חלת מצת חסר כו':

ואמר **ובאתר חד כו'**. דכולהו מה' עילאה ומתחלק בספי' וי' מה' תתאה ומתחלק בעולמתאן גם כן מים כו':

ושמן לא אעדי כו'. ששמן אינו יכול להתערב בו שום פסולת ולעולם הוא טוב וכמ"ש במדרש רבה שיר השירים ולכן ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום ועליו נאמר משכני כו' שקודם לזה נאמר לריח שמניך כו':

חלות מצת בלולות בשמן כו' למאי קא רמיזא אמר ר' שמעון הני אינון להט החרב המתהפכת כו'. ויובן על פי מה שכתוב בתיקונים ס"ח דמט"ט שהוא כלל ד' החיות הוא להט החרב המתהפכת כו' והם אלו הד' מינין חלות מצות ורקיקין ורבוכה על חלות לחם חמץ. חלות ורקיקין (בלולות משוחים [חלות] בלולות רקיקים משוחים) הם אריה שור. ורבוכה הוא נשר אמצעי טעון שמן. (בהע"א כשניהם). ולחם חמץ הוא פני אדם וזהו "על לחם חמץ", וצריך שמן למתקן. והבן:

א"ה. ובבאורי הגר"א על אגדות ברכות בכי"ק במאמר ד' צריכין להודות כתב וז"ל:ואמר בזוהר פרשת ויקרא דף י"ב ב' "תאנא ר"ח כו' שלמיו תרי תודה דאתיידע כו' דכ"י אתברכא מאינון תרי דאינון כו'", ר"ל דתודה בכ"י הוא (וכתב בנו הגאון ר' אברהם ז"ל וזה לשונו: דתודה בכנסת ישראל מלכות והיא מתברכת מג' אותיות ראשונות כנגד ג' מיני מצה וא' חמץ).

ואמר שם "ר' יוסי אמר לחם חמץ הא ידיעא והא אתמר כמה דהוה חטאה כך הוה מקריב בההוא גוונא ממש, תא חזי חלת מצה חסר כו' להט החרב כו'". ור"ל דאינון ד' חיות והן חסר ו' דאינון בנוקבא, וכד איהי מלאה אקרי מצוה כו' וג' הן בשמים דאין יצה"ר שם ורביעי באדם לכן לחם חמץ (וכתב הר"א הנ"ל: ג' הן בשמים ג' מצת דאין יצה"ר שם, וד' באדם ששם היצר שולט ולכן לחם חמץ). ובהאי פן אתכלילו כולא (וכתב הר"א הנ"ל: ובהאי פן ה"א אחרונה), לכן בו עשרונים נגד כולא דהיא פני אדם נוקבא דכלילא כולא. וג' מינים דמצה נגד שמא סתים ל' חלות (פירש הר"א הנ"ל שם ס"ג ג' יודין לכן בו ל' חלות), וי' דחמץ נגד שמא מפרש (ופירש הר"א שם מ"ה שהוא כמנין אדם בו רק י' אחד), ואינון ג' כו' ומ"ש דהוי חטאי' כך כו', ר"ל כמ"ש ברעיא מהימנא כפום ההוא חטא כו' לא חמיץ אי זריק טפין באתר דלאו דיליה ועל אינון דאחמיצו וזריק לון באתר דלא איצטריך כו' ואינון לחמי תודה כו', ור"ל בנשג"ז. ג' דלאו כו' ואינון לא אחמיצו כו' עיי"ש באריכות]:

שמא מפרש בע"ס. יו"ד בג' ראשונות, ו"ד או"א כמ"ש למטה, וא"ו תפארת ויסוד, ומלכות באמצע כמ"ש בספר יצירה היכל הקדש כו' והוא הא' שביניהם, וב' ההי"ן ה"א בחסד וגבורה, ה"א בנצח והוד. וז"ש שוקיו עמודי שש. וכן בידים. ות"ת נכלל מחו"ג לכן הוא לבדו ו' ונכלל באות א' וכן יסוד:

דף יג.

מ"ש בזוהר **אלף וח' עולמות**. הוא ט"פ קי"ב דג' שמות, והוא ג' שמות הנז' בז"ח ש"ה העולים תתר"ו במילואן, וא' כוללן שהיא הרביעית והעשירית הכוללן, הג"ן ר"ל הג' שמות פשוטים גימטריא **גן עדן**. וסוד תתר"ו סימן שירו חמשה ואלף, כי הדעת הוא כלל ופרט וכלל כידוע, והן ה' חסדים, וכלילתן ביסוד אחד, וכן א' בדעת אלא ששם אלף רבתי סוד אלף וביסוד א' זעירא:

דף טז.

עדן עילאה. אבא. ואמר "עילאה" לאפוקי חכמה דז"א. וז"ש למטה "וארז לא סליק כו' ומתמן נפיק כו'":

ומשעתא דסליק כו'. ר"ל אלף שנה של הגלות ועוד חצי היום עד חצי שעה אחר חצות שאז מתחיל היום להעריב:

דף טז:

דנהרא עמיקא. ע"ל יו"ד ב' (ח"ג י, ב) חד נהרא עמיקא כו':

מההוא אתר כו'. מצדיק:

רעיא מהימנא. **רשימין לעילא כו'**. ר"ל לעילא בגיהנם של מעלה:

לתתא. בגיהנם של מטה בארץ. והן כנגד הפגמים, אם בשמים ת"ת, או בארץ מלכות, או בשניהן כמ"ש יגלו שמים כו':

עצמותיו. משום דאחר כליון הבשר נשארו העצמות ושל צדיק יש לו מנוחה מה שאין כן ברשע:

וההוא נהר כו'. ר"ל שהוא גם כן אש:

טבלין כו'. כמ"ש שהטבילה באש שנאמר כל דבר אשר כו':

ה' איהי חמה כו'. דשני כסאות הן, כסא רחמים וכסא דין. והן בינה ומלכות. וכל אחד כלול בשני', ובמלכות הן נוקבין חמה ולבנה, ובבינה הן דכורין שמש וירח כמ"ש בת"ז:

דף יז.

דפרים כו'. ד' דרגין ד' אותיות של השם כמש"ו:

ויסודין. שהן בשם הוי"ה כמש"ו:

אינון שלמים. ר"ל לשון שלום ולשון שלימים:
דלית כו'. דלא מפריד הסט"א ביניהן:
למעלה בנצח. כצ"ל. והשמות מטועין כאן ועי' בספר יצירה. והכלל דבימין מתחילין ביו"ד ובשמאל בה' ובאמצע בו' והצירופין כסדר:
תיבת נח. שתיבה הוא מלכות, ונח יסוד:
דאינון שנים כו'. שהוא הוי"ה פשוטה י"ה עם ו"ה, שנים שנים, ועוד פשוטו עם מלואו שהן ז' ז' כידוע:
ביה איהו כו'. ר"ל י' על הו' הוא ז', ולכך נקרא צדיק שבת שביעי, והוא מסטרא דתגא דס"ת כמש"ל:
דמסטרא כו'. והוי"ה שבכאן **היו"ה**:
מן אלהים. א' בכתר פלא, ל' חכמה, ה' בינה, י' יסוד כנ"ל, מ"ם מלכות:
בחלם. ר"ל יסוד:
[בכתבי תלמידיו ז"ל]
דוכתין אית בגיהנם רישמין למחללי שבתות כו'. חשיב כאן ה' עבירות חמורות דהיינו עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים, חילול שבת, ושבועת שקר. שהן ה' עבירות שכנגדן ה' של **ה**'שטן החמורות מכלם. ובכאן אמר עמ"ש רז"ל "השטן עולה שס"ד דביום הכפורים לית ליה רשות כו'". והנה יש שס"ה לא תעשה עם הל"ת שיש ביום הכפורים, רק לא נאמר בלשון לא תעשה משום טעם רז"ל ודו"ק:
דף י"ז ע"א
דפרים ואלים וכבשים ועזים. כנגד ד' אותיות השם. וכצ"ל, ולא עתודים כי הם עזים ודוק:
ובגין דא והנה מלאכי כו'. כאן אמר פי' נפלא הנה מבואר בזוהר כ"פ עולים בחולם ויורדים בחיריק. כי כשהיא למטה תחתיו היא חיריק ולמעלה עליו חולם, בסוד עטרת תפארת, ושוה לו, היא גם כן ו' כמוהו. וזהו סוד **א** י' למעלה, ו' באמצע, י' למטה. וענה ואמר שזהו סוד **א** הוא אחד כי מבואר בתיקונים יו"ד כליל תלת נהורין וכן יו"ד השני ושניהם כלולים באמצע והם י"ב, והא' הכולל הוא י"ג, והוא אח"ד. וז"ש בזוהר שה"ש "ותלת נהורין כלילין באות א' בדרועא חדא בחד סטרא וכן בדרועא תניינא, ו' באמצעיתא כליל תרין דרועין כו'", עי"ש היטב. ואמר שזהו סוד שבי"ב צירופי הוי"ה ג' היו"ד בראש ג' היו"ד בסוף ו' היו"ד באמצע הויות ודוק. והנה ראש המרכבה הוא שם אהי"ה וסוף הוא שם אדנ"י ושניהם גימטריא אלהים, וזהו ויחלום והנה סולם (הוא יו"ד

באמצע סולם) דא ו' והנה מלאכי אלהים דייקא עולים בו בו' כמ"ש בזוהר ויורדים בו'. ודוק כי הוא נפלא, כי כשהיא עולה היא בסוד אהי"ה. ודוק כי קצרתי:

דף כ.

רעיא מהימנא. בלשון חד כו'. המאמר הזה מהופך. וכלל המאמר שאמרו שבעים פנים לתורה בלשון א' על הלכה חדא על מלה זעירא. ומפ' לשון יסוד כידוע. הלכה מלכות, והיא מלה זעירא שהיא חכמה זעירא. ואמר 'מלה' מצד הלשון:

כחושבן סוד. וי' מן יסוד הוא י' דחכמה זעירא כמש"ו:

של שבעים שנה. הן שבעים הנ"ל שכולן נק' שנה:

אשתלימו כו'. שהן ע"ב דכורסייא שם ע"ב:

דף כ:

בזוהר עמיקא דנחלא. (לפנינו הגירסא דנהרא) אבא, והוא נקרא מרחוק ושם סליק בגלותא. וז"ש מרחוק ה' נראה לי, שאין נגלה לנביא כמו למשה רבינו ע"ה בדרגיה אלא בהיותו כלול בחכמה (וכתב הרד"ל אולי צ"ל באימא) שהוא נעלם מאד, וכן ממרחק תביא לחמה הוא טפה דמוחא שבא לה על ידי דצדיק כמ"ש לקמן. וז"ש **אתר דההוא נהר כו'** ר"ל שממנו נגיד כו':

דף כב:

וכתיב כו' אל עולם. הוא דרגי' ומאינון ימי עולם ו' של עתיקא קדישא נקרא אל עליון:

בקר אור ידיעא. יסוד:

שמש. ת"ת. ונקרא 'בקר אור', שטפה דחסד מתגליא באמה ובהתחלת היום וז"ש הבקר אור. וז"ש **דאשתכח ביה תדירא** דלא פסיק מבירא לעלמין:

דף כג.

פתח ר' יוסי כו' שלהובא. ה' גבורות ממותקות בסוד יין המשמח, ולכן נקרא אז לילה והן באות ליסוד דדכורא ובו ב' בחינות מסטרא דגבורות שבו מקום לקבל הגבורות נקרא גבר שרשו של תרנגול, ולכן קארי שדרכן לארמא קלא. יין. ש' שורקת. ובאור היום ה"ח ולכן אז זמן תפלה בחשאי אבל בלילה אז שירת הלוים (כתב הרד"ל אולי צ"ל המלאכים). וז"ש יומם כו' ובלילה כו'. וז"ש לקמן "כד נהר יממא כו'":

דף כג:

הלל. גימטריה ס"ה, שהיא נפלה מן השמים:

בן שחר. נצח שנבנית ממנו:

דף כד:

רעיא מהימנא. חומש דיליה כו'. שהיא רובע ישראל, רובע מלגאו משלמת לחומש מלבר, ולכן היא ה':

קרן דהוה כו'. ר"ל יובל בינה וקרן ת"ת דהוא כליל בה כידוע בן י"ה בינה:

האי עקרא כו'. ר"ל הפר כידוע, והוא הראשון מד' מינים הנ"ל והוא בבינה ששם הוי"ה מתחיל בה' כנ"ל:

הקרן קיימת כו'. ר"ל הקרן הוא ו' כנ"ל עץ עושה פרי, שהוא קיים, ופריו הן י' . ו' סליק לבינה, וזהו לעולם הבא י' נחית לעוה"ז חכמה זעירא והעולם הזה ועולם הבא הן שני ההי"ן הרי כל השם. וז"ש "ודא ה' ה'":

דף כה.

תא חזי באלין זינין כו'. עיין לקמן קמ"ג ב' (ח"ג קמג, ב) ואלו הג' הן בג' אוירין:

וז"ש **ואית דרגא עילאה כו'**. ר"ל דרגא האמצעי שלהן:

דף כו.

האי עולה סליקו וקשירו דכ"י לעילא ודבוק' דילה בגו עלמא דאתי. (ר"ל דמלכות נקראת 'עולה', שעולה למעלה עד הבינה. כן משמע מביאורי הגר"א בתיקונים נ"ו א' בהג"ה בד"ה ודא איהו. המסדר):

דף כז.

רעיא מהימנא. חמש אשים כו'. ובגמרא (יומא כא, ב) חשיב ששה, וכאן לא חשיב אש דשכינה שהיא כלל כל האשים:

אינו אוכל ואינו שותה. זהו אש דוחה שאמרו בגמרא. וחמש הן מסטרא דה' שבשם כמש"ו:

לקבליי' אינון כו'. נ"ל שצ"ל זאת תורת העולה עד הלילה א'. ור"ל "מוקדה" הוא אש א'. "ואש המזבח כו'" ב'. "אשר תאכל האש" ג'. "והאש על המזבח כו'" ד'. "אש תמיד כו'" ה'. ה' פעמים אש. וכן דרשו בגמרא (יומא מה, א) ה' פעמים אש הנ"ל על מערכה גדולה ושני' וקיום אש, ואברים ופדרים, ומנורה. עי"ש:

ודא בינה. שנקרא 'גבוה' בגבהי מרומים כידוע:

ה' ה' מראות דילה. ר"ל ה' דהעולה רומז על ה' מראות שהן א'ש'ל'י'ת' ה' גוונין מסטרא דה' עילאה והן ה' פעמים שנאמר בסנה ראיה אצל משה וירא וירא וארא המראה לראות:

מ' בת כו'. ר"ל מראה עצמה היא מלכות שהיא מ' דמראה מ' יום שעמד משה בהר, מ' יום דיצירת הולד:
בת יחידה. ור"ל בת עין, שכל השם בעין, ששני בת עין הן, אחד החיצון פני אדם, מלכות, ה' אחרונה. ואחד נקודה פנימאה חכמה, יו"ד של השם. וה' מראות ה' ראשונה. אור הוא ו' כמש"ו. והחיצונה הנ"ל הוא המראה, וז"ש ומראה כבוד כו' מלכות:
כאש אוכלת. וז"ש אש אוכלת אש דשכינה:
והיא אש שותה כו'. עכשיו מפרש כל ה' אשים הנ"ל בשכינה:

דף כז:
שותה כו' ואוכלת כו'. ובזה נתבאר ד' אשים הנ"ל אוכלת או שותה או שניהן. ואינו אוכל ולא שותה הן הפסולין שאינה מקבלת קרבן. וז"ש דוחה הפסולין מעל גבי המזבח: (הגהת הרמ"ש. והנה "**ואש** המזבח" הוא בו', "אשר תאכל **האש**" הוא בה', "**והאש** על המזבח" הוא בו' ה', "**אש** תמיד תוקד" הוא בלא ו' ובלא ה'. והסוד הוא כי אכילה בנוקבא ושתיה בזכר כמו שאמרו רז"ל אחרי אכלה ואחרי שתו. ואני שמעתי מהרב המחבר בהיפוך ששתיה בנוקבא שזהו סוד שתיה בכלל אכילה, שבמקום דכורא אין הנוקבא עולם בשם. והנה ו' דכורא, ה' נוקבא. ובזה יובן איזה אוכלת כו'. ע"כ):
והאי איהו סקילה כו'. והן הקרבנין שמוסרין עצמם למיתה כו'. ומסטרא דל"ת יבש ונהר יחרב ויבש:
ולקבל ה' כו'. שיום הכפורים בבינה תקינו כל אלו נגד השם שבבינה נגד העין שבאלו הימים השם מציץ מן החרכים:
תשובה ו' לקבל אור. כצ"ל. ור"ל ו' שבשם לקבל אור שמדליקין ביום הכפורים כמ"ש באורים כבדו ה' ביום הכפורים והוא כנגד אור של העין הנ"ל. ועשרת ימי תשובה נגד בת עין שמשם הדמעות ששעריהן אינן ננעלין. וכן עשרת ימי תשובה השערים פתוחים כמ"ש דרשו ה' בהמצאו כו' (ראש השנה יח, א) שבאלו הימים אל תדום בת עיניך. ונגד בינה תפלה כמ"ש ממעמקים קראתיך עומקא עילאה כידוע. ונגד ה' אחרונה ה' עינויין כמ"ש ועניתם את נפשותיכם, שמשם הנפש כידוע, ואור הוא שמש ת"ת:
(**שם**) **פקודא לעשות החטאת כו' מאילין קליפין כו'**. כי 'הלכה' היא מלכות, וכל קושיא היא קליפה והוא מסטרא דערב רב שנתערבו בישראל. וכן למעלה הקליפה. וכן נתערב הקושיא בהלכה. והתירוץ הוא תיקון הקליפה ההיא, וקושיא דלית ליה תירוץ אלו הן הקליפות דלית להו תיקון כלל. וכן הרשעים בישראל שאמרו עליהם גהינם כלה והם אינם כלים:

מעוות. הוא הקושיא שהלכה נתעוות על ידו:
לתקון. הוא התירוץ כמש"ו:
וחסרון כו'. הן החסורי מחסרא שבגמרא שע"י נתקנה הקושיות כמש"ו, אבל כאן לא יוכל להמנות בכלל החסורי מחסרא:
וכל תיקו כו'. שכל ענין האסורים הוא לה להפרישה מהקליפה ולכך הוא לחומרא:
נו"ן כו'. נו"ן שערים:
דתיקו דעלמא כו'. ר"ל שכל תיקון הוא מצד בינה שמשם אין שטן כו' אבל באלו הקושיין כד מגיעין לבינה אומרים שתוק כך עלה במחשבה בינה בג' ראשונות, עולם המחשבה, שהוא עולם הנעלם שאי אפשר להשיג למטה התירוץ:
ואית קושיין כו'. הן שיש להם תירוץ כנ"ל:
משבצות. כמ"ש לקמן דפסקין מכמה חתיכות כמו משבצות:
כל כבודה בת מלך כו'. הלכה דבגאו:
תמימה בכל אברין כו'. ר"ל הלכה ברתא דמלכא:
דאורח אומנא כו'. שנותנין לו בגד בחתיכה אחת והוא חותך מכאן ונותן לכאן ואם נותנין לאדם שאינו בקי דומה לו שהוא חסר. וז"ש ותלמיד דלאו כו':
תלמיד בקי כו'. ר"ל כמ"ש (חולין ז, א) מקום הניחו לו להתגדר בו. ורומז על אליהו שהוא יתרץ כל הקושיות והאומן משה רבינו ע"ה כמש"ו וכן כל הת"ח תלמידיו:
בן אהרן כו'. ר"ל שנאמר פנחס הוא אליהו בן אלעזר בן כו' ב' פעמים "בן", שהוא גם כן בן אהרן מסטרא דנדב ואביהו כידוע. ור"ל כאן בן אהרן, ברא כרעא דאבוה. כמ"ש אצל אהרן שהוא יהיה לו לפה שמשה רבינו ע"ה היה כבד פה, ור"ל שהיה אומר ההלכה בסתימות ואהרן מפרשה כן יהיה לעתיד לבא שאליהו יפרש דעכשיו משה רבינו ע"ה כבד פה בגלות ור"ל שאין עכשיו הלכה ברורה במקום א' כמ"ש בגמרא (שבת קל"ח קל"ט) ומשה רבינו ע"ה בתוך הת"ח כמש"ל:

דף כח.

דלא יימרון כו'. ר"ל התורה החדשה שעתידה להתגלות לא תהיה ח"ו תורה אחרת אלא שעתידה להתפרש היטיב, לא כמו שהיא עכשיו, ויהיה חדשה לנו ויאמר כל ההלכות כמ"ש אצלינו עכשיו ואליהו יפרש. ולא יאמר ההלכה ברורה שלא יצטרך לפירוש. כדי שלא יאמרו שאינה התורה של עכשיו:
זאת תורת כו'. ר"ל זאת ברתא דמלכא הלכה וזה תורת שהיא עכשיו בגלות שאין הלכה ברורה:

העולה סלקא כו' עלית על כו'. כמ"ש בתיקוני זהר דהלכה למשה מסיני היא סלקא על כל דרגין:

תהא לאבא. שמשם התורה חכמה עילאה כמש"ו:

כ"ח מ"ה. ר"ל שהיא כח מלכות שנקראת 'מה' גימטריא אדם, חיה רביעית:

ברמ"ח אברים. הם רמ"ח פקודין שהוא יודע כל רזין וטעמין דלהון באתגלייא:

דאיהו לך המראה הגדול. שנאמר וארא את המראה הגדול ונאמר הגדול לפי שהוא לימין משה שמשם האל הגדול:

ה' זמנין כו'. נגד ה' חומשי תורה כמש"ו:

וכען כו'. ר"ל ז"ש ומראה ולא בחידות, בתחלה במראה ואח"כ ולא בחידות:

דאינון כו'. ולכן ראו כל הנביאים בחידות כמ"ש חוד חידה:

האדם ואשתו. ר"ל משה רבינו ע"ה עם הלכה שיגלה הכל בפירוש ולא כמ"ש התורה עכשיו בלבוש הסיפורים בשביל הערב רב שלא ילמדו הפנים כמש"ו דבגינייהו כו':

הסתר דבר. הוא הלכה הנ"ל, דבר ה' זו הלכה:

מיני'. מוקדשא בריך הוא:

עולה וחטאת כו'. עולה בימינא וחטאת בשמאל ואשם תלוי באמצע כמש"ו:

כגוונא דיומא בתראה דחג. כצ"ל:

אין תשלומין צ"ל **הן תשלומין כו'**. ונקט שני הדעות שבגמרא (חגיגה ט, א) תשלומין לראשון ותשלומין זה לזה:

יוכל להמנות. וכן בכל יום:

אבל ביומא בתראה דחד מי שלא חג ביו"ט האחרון אתמר כו'. כצ"ל:

והאי איהו חטאת דמעכב כו'. ר"ל דאין יכול להביא העולה עד שמביא חטאת כמ"ש משל לפרקליט כו'. והענין כמש"ו דחטאת אין מניח לעולה לסלקא עד דיתפרש החטאת. ואמר "והאי איהו חטאת כו'", ר"ל חטאת לשון חסרון כמש"ו, חטא דכורא, חטאת כו', וזהו חסרון לא יוכל להמנות:

ולזמנין דהא כו'. ר"ל זהו חסרון שיוכל להמנות. והענין שע"י עולה סלקא וזהו עולה וחטאת יורדת למטה וזהו חטאת ירידה וכיון דאתפרש חטאת מינה סלקא כו':

בההוא שעיר. ר"ל עשו איש שעיר כמ"ש לקמן. ולכך צריכין בכל המועדים וראשי חדשים שעיר לחטאת לכפר על טומאת מקדש וקדשיו שמטמא החטאת המקדש. ואחר שמתפרש בהאי שעיר שהוא חולקי' סלקא בעולת המועדים:

אשם תלוי כו'. שהוא בא על הספק, אם חטא או לא, וזהו תלוי כמו תרומה תלויה. וז"ש אחיד בתרוויהו. והוא דכורא ולכן אשם בא לעולם זכר וחטאת יחיד נקבה. ודכורא דקיק יותר מנוקבא וקרוב יותר אל הקדושה, תלוי לכאן ולכאן בקליפה וקדושה:

דהכי איהו אשם כו'. חטאת סירכא דבוקה שמשפלת הריאה למטה ואשם תלוי סירכא תלויה כמש"ו. ושניהן אינן מניחין הריאה לנשב כמש"ו:

לפרחא. בכנפי ריאה דאינון גדפין כמש"ו, והן שש כנפים של שרפים:

ולנשבא ברוחא כו'. שהרוח הולך מקנה ת"ת (נוחסא אחרינא: מבינה לת"ת) ו"ק בשית עזקאין אל כנפי הריאה:

שה איהו כו'. ר"ל שחטאת בסטרא אחרא, שעיר עשו, ועולה בסטרא דקדושה:

שה תמים זכר. והוא יעקב איש תם. ושה ושעיר הן יעקב ועשו. שה פזורה ישראל:

איש תמים. צ"ל תם. ומביא ראיה דעולה בסטרא דקדושה:

והא צריך כו'. ר"ל איך אמר ששעיר בסט"א הא שעיר בסטרא דקדושה:

ואית צ"ל **אית כו'** . והוא תירוץ על הקושיא דשמאל דקדושה לה' כו':

ובההוא שעיר כו'. ר"ל של הסטרא אחרא:

תם דאיהו כו'. והוא יעקב איש תם:

וכדין כו'. כמ"ש במה"נ כשהלב מהרהר בתורה הכבד מקטרג ומבקש לאכול ומערבב אותו מלימודו וזהו ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני והוא נותן לו לאכול ונותן לו רק השמרים ובזה מניח לו כמ"ש (בבא בתרא יב, ב) קודם שאוכל האדם יש לו שני לבבות כו'. וזהו אל ארץ גזרה לתחתונית ושם חלקו:

ואיהו כבד כו'. ר"ל וזהו שנקרא כבד:

כגופא כו' או כנשר כו' וכיונה כו'. חשיב ג' דרגין כמ"ש בתיקוני זהר נגד ג' מדריגות של בעלי תורה עי"ש:

דאמתילת כו'. ר"ל היונה וכן נשר הגוף שלהן:

דף כח:

ובהון היא העולה כו'. וזהו העולה שבא על מ"ע דע"י סלקת. וחטאת לשון ירידה כנ"ל על מל"ת שתופסה בגדפין כמש"ו. ועל זה נצטוו במצות עשה ולא תעשה. לא תעשין דלא ליהוו להו אחיזה בגדפין, ומצות עשה לסלקא היונה בגדפי'. וז"ש מה יונה כנפי' כו':

הכי אשם צ"ל **חטאת**. ור"ל כמו הסרכות:

חי"ת חי"ת. ר"ל החיות דכרסיא בחטאת שר"ת שלהן ח':

ואשם כו'. שאשם אחוזה בגוף הכסא כמו גוף היונה כנ"ל:

דתמן כו'. ר"ל שגדפין דשכינתא אינון חיוון אבל גוף השכינה אי אפשר לומר ח"ו גופא ממש דשם והזר הקרב יומת, אלא גוף הכסא מקום השכינה כמ"ש בפיקודין הנ"ל:
ודא עמודא דאמצעיתא כו'. דסמכין לה בגלותא והן מצד הבינונים שהן תלויין ועומדין מחצה זכיות ומחצה עונות:
חטאת איהי כו'. דתרין נוקבין בסט"א נגד ב' ההי"ן בקדושה, חמה ולבנה, שעליהן נאמר וחפרה הלבנה כו' ויותרת הכבד נוק' תתאה כידוע מסטרא דרשעים עונות מרובים מורידה ח"ו למטה:
כגוונא דכבד כו'. כשמתגבר מחלאת הלב וכל הגוף (כמ"ש בריש כל מרעין כו'). ועיקר הלב שהוא מרגיש יותר שהוא שכינה:
ובגין דא כו'. שחר נגד עולה, מנחה נגד חטאת זמן הדין, ערבית נגד אשם תלוי דרגא דיעקב, ולכך מתאכלין אברים ופדרים מזונא דילי' כנ"ל:
(**דף כח ע"ב**) **זוהר. ר"ח פתח ויאמר כו'**. ידוע כי ד' דרגין הן אותיות השם בין בדכורא בין בנוקבא. בדכורא ג' דחסדים יה"ו, וא' דגבורה ה' תתאה. ובנוקבא להיפוך. וכאן במזבח דנוקבא ד' גומרין דלקמן (ח"ג ל, א) והן ג' דיצחק וא' דאברהם, ג' ויאמר אמר יצחק, וא' אמר אברהם. ויאמר יצחק אל אברהם שנכלל באברהם והוא יהי אור ויהי אור שהן אברהם ויצחק כמ"ש בח"א ט"ז ב'. ויאמר אבי נכלל אברהם ביצחק והוא סוד רקיע בתוך המים כמ"ש בז"ח נ"ח א' מים איהו לימינא כו' וכדין מים כו'. ויאמר הנה האש הוא יבשת המים (ר"ל יקוו המים ותראה היבשה. נראה שהיא הגהת הרמ"ש). ויאמר הנני אמר אברהם הוא יהי מארת . וז"ש למעלה מארת חסר כתיב. וכמ"ש נ"ח ב' משום דהוא דנוקבא והן (כסדר) שאמר ל' א' (ח"ג ל, א) חד לסטר מזרח כו' עד דרום:
רעיא מהימנא. דא אורייתא. שנאמר בה והגית בו יומם ולילה:
והאי הוא כבוי כו'. ר"ל לא שנשמה נכבית בעצמה אלא שהנשמה מסתלקת מגופיה והיא כפיי' לגופי'. כמו נר שאין האור בעצמו נכבה אלא שמסתלק מהפתילה והוא כבוי לפתילה וכ"ה בשכינה כמש"ו. דח"ו אצלה לא יגורך רע אלא שמסתלקת ח"ו מאתרה שהוא הכסא ומנשמתא שהוא גם כן אתרה והכל א' שהנשמה חצובה משם. וכשמכבה הפתילה לא דיו שגורם לפתילה חשך אלא שמאפיל לכל הבית, כן גורם חשך בכסא. וכן לכל העולמות שמאירין הכל ממנה. וכן בעוה"ז שמאירין מהנשמה של האדם מגיע חשך לכלם. וז"ש "הא גרים כו'":

וחשוכא איהי עבירה כו'. ר"ל החושך הוא אינו הסתלקות האור לבד כמו שסוברין קצת בני אדם, אלא כיון שמסתלק האור בא החושך, שהשם עשה הבדלה ביניהם שלא ישכנו יחד, ולאום מלאום יאמץ. וכן למעלה בא' עבירה שהוא חשך ושורה ושפחה כו':

וסליקו כו'. ר"ל המצוה שכינה מסתלקת משם. וזהו דווקא לע"ה. וז"ש **מסטרא דע"ה להון כו'** בדרגא דידהון במקום אחיזת נשמתן למעלה. אבל בתלמידי חכמים אין יכול העבירה לסלקא המצוה כמש"ו:

דנהרין לה. ר"ל לשכינה שנקרא מצוה:

בהעלותך כו'. ר"ל דסלקין הנר לגבי בעלה ששם האור רזין כנ"ל דאו"ר גימטריא ר"ז, לכך אין יכול לכבות:

דאתמר כו'. ר"ל תמיד(?) והגית כנ"ל:

מלכא צ"ל **מלבא**:

הה"ד כו'. ר"ל שהענן עולה מן הארץ ואח"כ יורד ומשקה כן העשן עולה אל המוח ואח"כ יורד ומשקה כל הגוף כידוע:

כליבא צ"ל **בלבא**:

דף כט.

מלא י"ה כו'. שאלהים בדעת והוא אותיות **מל"א י"ה**, וזהו **בינה בן י"ה**, בן הוא דעת והוא יה"ו:

לאוקדא עצים כו'. שהוא ה' כמש"ו ונשלם השם והוא שם מלא הויה אלהים. וז"ש מלא כו'. וז"ש שמצוה להביא אש מן ההדיוט תחלה מלבא ואח"כ יורד אוריא"ל אש משמים אריה שהוא במוחא כידוע:

העצים ודאי. ר"ל בתוספת ה':

לאוקדא לון כו'. ור"ל ז"ש רשפי אש שלהבת י"ה מאבא ואמא כנ"ל. מים רבים כו' שאינן מכבין כנ"ל. וז"ש ברחימו כמ"ש את האהבה וזהו שצריך התעוררות מלמטה תחלה:

פקודא להקריב כו' כל אלין תמידין ומוספין. כצ"ל:

בין עול מ"ש כו'. דשור וחמור הן מימין ושמאל, בין בקדושה ישששכר חמור גרם. בכור שורו כו'. וכן אמרו לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול וכחמור למשא. וכן תפילין הן בבינונים כשור לעול כו' כמ"ש בתיקוני זהר. וגם כן בסט"א ישמעאל ועשו, ועל זה נאמר לא תחרוש כו'. וכן מלקין ברצועה של עגל וחמור סט"א, רצועה בישא:

איהי ודאי. שהמצות מסטרא דידה כידוע:

בגין דבה כו'. ר"ל לכך היא מלכות:

נשמה יתירה. ר"ל מסטרא דבינה:

כי שם ה' כו'. שנשלם השם כנ"ל:
כלהו שקילין. שהכל מסטרא דשם הוי"ה:
דאיהו מט"ט. גימטריא שד"י:
שורך וחמורך. כנ"ל:
ועבדך ואמתך. מסטרא דמט"ט ויש לו נוקב' נקראת מיט"ט ומסט' הוא אמתך:
ואינון כתרין כו'. שהנשמה יתירה בשבת הוא כתר על נר"ן של חול ות"ח נקרא שבת כמש"ו לכך הן כתרין כו':
חמור בתורה כו'. הן בנין:
וינפש כו'. הן עבדין:
ובהמתך כו'. הן דל"ת עול כלל שעליהן נאמר ידע שור כו':
ולבתר דייעול כו'. ור"ל זהו בהמתך שמשמש אותך זהו שיש לו נייחא:
ביום שבת צ"ל **כיום**:
צריך איהו. לבריות כמו שבת שכל הימים של חול עמלים לו:
יושיע לו משוד כו'. דתורה חירות מב' דברים מאו"ה וממ"ה:
וישחוט כו'. מפרש היאך ניצול ממ"ה דכלל א"א אלא שלא יתמסר לסט"א:
לכלב כו'. וז"ש (פסחים קיח, א) כל המספר כו' ראוי כו':
נשמת חיים כו'. ר"ל דגם עם הארץ יש לו נר"ן אלא שרוח שלו הוא רוח חיוני ונשמתו שכל עיוני כידוע:
ואינון כו' יתירה יתר כו'. כצ"ל:
דעלה כו'. דג"ר נעלמים:
נהר כו'. דעת:
מעדן. כתר:
ומהלכו כו'. ה"ס:
נשמה דשלטא כו'. עכשיו מפרש נר"ן דעבדי':

דף כט:

מכסא דין כו'. והוא שרפרף הדום רגליו. וז"ש (חגיגה יד, א) א' לכסא וא' לשרפרף א' לצדקה ואחד לדין:
תכלת כו'. שאמרו דומה לכסא:
לבנת הספיר. לבנת לבן שבציצית. הספיר תכלת כמ"ש (חולין פט, א) תכלת דומה לספיר וספיר כו'. ולבן וספיר הן כסא רחמים. נמצא כל הג' עולמות בי"ע נקרא כסא. וזהו הנשמה שהיא נר"ן חצובות מכסא:

בפסח כו'. ר"ל שהנשמה נקרא שבת ויו"ט כמש"ו:
ורוח שמור כו'. שמור את חדש כו':
איהי יו"ט כו'. ר"ל יום ולילה של שבת ויו"ט:
כל אלין דמשמשי כו'. ר"ל הע"ה הנ"ל:
עשייה לא גרסינן:
דא קבלת כו'. ר"ל שמקבלין עליהן מיתה במחשבה בק"ש ועניות במעשה:
נפש יתירה כו'. דאיהי סלקא על כלא עטרת בעלה:
רמ"ח כו'. ר"ל מנין אבריו וגידיו:
ותורה צ"ל **דתורה**
כליל כו'. גי' אדם:
מזונא לאדם כו'. ר"ל חיה רביעית אדם דשלטא על ג' חיות כמ"ש ודמות פניהם כו' כמ"ש בתיקוני זהר ועליו נאמר וירדו בדגת כו' כידוע:
בד' אנפין כו'. הן ד' אותיות השם במילואו:
מזונא דבעירין. הן נר"ן החומרים שהן מג' חיות:
נהמא כו'. חשיב ד' מינים גם כן נגד ד' אותיות השם שבפשוטו שהן בג' החיות כידוע. נהמא מימין, חמרא משמאל, בשר בעמודא דאמצעיתא כידוע בשר מן השמים וכל מיני פירות במלכות כידוע:
ויסלק כו'. שימסור את עצמו למיתה:
במחשבתיה. זהו בנשמתיה:
בלב אחד. ל"ב אח"ד גימטריא אד"ם שמא מפרש שהוא במחשבה כידוע:
בשריפתה. הוא הקטרה:
ובשחיטתה. בזבחים:
דאינון בכבד. כסדר:
אשא תכלא. תכלת שבכנפי ציצית כנגד כנפי ריאה שהיא מרה חיוורא לבן שבציצית:
ויהון חיון כו'. אלו נר"ן הנ"ל, חיון מאריה, ובעירין משור, ועופין מנשר שהן המלכים של אלו המינים:
כסוסיא כו'. לגבי אדם כמ"ש כי גאה גאה כו':
ומסטרא דאברים כו'. ר"ל מסטרא דבעירין נר"ן הנ"ל:

דף ל.

זוהר. כתיב והנה ה' עובר כו'. והוא סיום המאמר הנ"ל ג' של רוח כו' ורביעי דממה מסט' דחסד והוא גם כן כסדר הנ"ל רוח הוא רוח קדים (מזרח) רעש ואשמע אחרי אחרי

דייקא (מערב הנקרא אחור. נראה מהרמ"ש), (ס"א ואש הוא צפון), ואות הרביעית (ס"א ה' אחרונה) בסטרא דחסד (דרום) וכאן הוא סוד בת היתה לו לאברהם אבינו (דרום) (ס"א וה' הנ"ל) [ועיין בז"ח שיר השירים דף נ"ח ע"א ותבין זה כמשחז"ל שיתין מחוללין ויורדין עד תהום. נראה מהרמ"ש]:

לתהומא עילאה. בריאה ששם השרפים. וגלגלי ימא יצירה ששם החיות. וחיילין אלין האופנים בעשייה. וגומרין הן ה' גבור' שעיקרן ד'; דנצח והוד נכללים כחדא (נכתב על הגליון: בסוד יצחק ד' ב"נים). ואח"כ מסטרא דימינא כו' ה"ח ומתבסמא עלמא:

בקל רב. מסטרא דדרום שנקרא גדול. ובצפון **קל נעימותא** נעים זמירות:

[ליקוט]

במדבחא אית כבש חד בדרגין ידיעאן כו'. [כתב הגר"א בתיקונים כ"ב ב' בד"ה תתן להם. ר"ל שש מעלות לכסא. ואמר **תהומא עילאה** והוא ביסוד דבינה דנוק' דבריאה והיא נק' תהומא רב' כי יסודה למטה הוא תהום התחתון. **חיילין דאמרי קדוש** והוא בבריאה ששה השרפים כידוע. והכל בנוק'. וז"ש **מגו שית חד** הוא יסוד.]

דף לא.

יועץ דא הוא נהר כו' ואשקי לכלא. ז"ל הגר"א בתיקונים קי"ו א' בד"ה רוח עצה. והענין שהיועץ הכל ניזונים וחיים ומתנהגים בעצתו, וכן נקראים כליות יועצות (שהעצה הוא השקאה לטעם הנ"ל) שהן אפיקי מים והכל מצד הנהר מימי החסד דאשקי לכולא ונק' בינה יועץ בשם התואר שיועץ תמיד דלא פסיק ונהר יוצא מעדן אשר לא יכזבו מימיו. והחסד נק' עצה כו' עי"ש:

דף לג.

רעיא מהימנא. פקודא דא לשרוף כו' בכנפי מצוה. שהן פתיל תכלת וכן ישראל נקראו פתילות כידוע:

רחמי צ"ל **ראמי** (אד"ל. לכאורה גירסת רחמי מיושב כלפי מ"ש איהי דינא כו' מפרש שזה כד אינון בלא משחא ת"ת רחמי אז דינא אוכלת הפתילות עצמם עצים יבשים):

דאינון שקץ כו'. ועל בנותיהם נאמר כו' (פסחים מט, ב):

בגין דקרבין כו'. ז"ש זבח רשעים כו' שצריך להתוודות ולהשליך החטא קודם וכן במיתה דוגמת הקרבן כמש"ו:

ארי' כו'. אוריאל:

למתודה לקוב"ה לקבלא מיתה בשמיה דאכיל ושצי ולאחזרא כו'. כצ"ל. ור"ל בשם אדני:

בתיובתא כו'. לגבי בינה תשובה ששם יה"ו כמ"ש בפקודין הקודמים ונשלם השם בשם אדני שהיא ה' וכן שם אהי"ה שם:
כחושבן כו'. שהוא בבינה כידוע:
בלב אחד. גימטריא מ"ה כמש"ו. ובלב הוא הרוח וז"ש "וביה יפוק כו'":
ומתחרט בנפש ומקבל כו'. כצ"ל:
ואי צריך כו'. כמש"ל מחמת סרכות דמרה חוורא:
דאחיד כו'. ר"ל שהוא גימטריא יה"ו, ועם ה' נשלם:
יודע צדיק כו'. שהוא בעצמו יודע האיך לממסר נפש בהמתו:
דלית חכם כו'. ר"ל שהוא מכוין על הקרבן כ"ז:
ואם ת"ח הוא לא גרסינן. וצ"ל **וצריך כו'** :
דא גופא כו'. ר"ל שנפשא שלטא על גופא:
מים כו'. שהוא מסטרא דימינא מים:
ועליה אתמר יודע כו'. שהוא יודע בעני' כמ"ש יודע צדיק דין דלים. וז"ש בתר כו':
דאיהי שכינתא איהי כו'. ר"ל של עמודא דאמצעיתא:
דאורייתא דבכתב ובעל פה. מפרש מהו נסוך המים והיין, כתב ובע"פ, שהן ימינא ושמאלא:
דאדליקת. ר"ל זהו הדלקת בשר על גבי המזבח והוא שמדליק בו שלהובין דרחימותא. בשר קודש יסוד רצוף אהבה:
פקודא לית מצורע כו' דאתעביד. ר"ל שנולד:
דחמש כו'. והן ה' חסדים וה' גבורות הידועין:
כאלו כו'. דבלוחות גם כן י' דברות ה' מימין וה' משמאל:
דאינון כלל כו'. כידוע:
בגין כו'. היפוך נוקבא דסט"א:
ואוף כו'. דהוא יצה"ר דכורא כמש"ו:
ממזר. שנולד משניהם כמש"ו:
אש זרה. הוא אש דאיש ואשה שבכל אחד אותיות **אש** ונשאר **י'** לו **וה'** לה כמש"ל דהשם בו ובאשתו ובבן ובבת:
אשר לא כו'. כמ"ש אשר לא צויתי:

דף לד.

וימותו. כמש"ל והזר הקרב יומת:
עולה ויורד. עולה בנוקבא מ"ן, ויורד בזכר מ"ד:

אש קדש כו'. ר"ל מה שמביא מן ההדיוט מ"מ אש קודש כמ"ש אש זרה שנטלו מכיריים:
עד"א אחיד כו'. והוא העצים שאחיד בשני האשים והוא עץ החיים. ושפע קדושה דנחית הוא חכמה דשריא עלי' כמש"ו. וכן בן הנוצר משני האשים בדרגא דעד"א ושרי' עלי' חכמה:
מ"ה איהו כו'. והוא בעמודא דאמצעיתא כידוע. וכח הוא בחכמה כח מ"ה:
וכלהו כו'. יה"ו באשה [מצאתי כתוב על הגליון: נגד בינה בן י"ה שהוא יה"ו], ה' בבת. כ"ח באיש, מ"ה בבן כנ"ל:
כדקא יאות כו'. ר"ל בקדושה:

דף לח:

ותרי קלי נינהו דהא מגו כו'. הענין שקול כלול חג"ת אמ"ש וזהו כ"ז שבתוך הפה וממנו יוצא לחוץ ונתגלה. וזהו נה"י שמתגלה ואבהן סתימין הן והולך הקול עד מקום התפשטותו ואח"כ חוזר בכח כמו שזורק אבן בכותל וחזרה הוא בת קול ונקרא אור חוזר. וכולא כליל בג"ר ברעותא ומחשבה וקול דאזיל בלחישו בגרון תמיד ונהר יוצא וכו'. וז"ש (ח"ג לט, א) ושבע' קולות כו' דנפקין כו':

דף לט.

מאתר חד נפקי. וסדרן שמן יין חלב ומים ודבש. וחלב הוא מקרא. ושאר הוא פרד"ס. וז"ש על בן זומא דבש מצאת כו'. ובכ"א שמאל נכלל בימין. ולכן אלו שהציצו בשמאל לבד נפגעו. ורבי עקיבא משכני כו' כמ"ש לריח כו' משכני כו'. ועיין ח"א כ"ו ב':

דף לט:

דא נפש דההיא ארץ עלאה כו'. ר"ל נפש של אדה"ר שמלכות אפיקת מת"ת וזהו חי' עילאה. והוא מ"ש "דא חיה דרחשא כו'":
ואמר **לעילא**. חג"ת טורין עלאין. **ותתא** נו"ה כמ"ש בתז"ח ע"ד ד':

דף מ.

ודאי החי' דא כו'. וז"ש גדולים צדיקים ממלאכי השרת, דצדיקים מת"ת שקיבל מהנהר ומלאכי השרת מארץ:
רפדוני בתפוחים כלא חד. דתפוח גם כן רמיז לאבהן ג' גוונין כמ"ש באדרא רבא אלא שהן מסטרא דימינא באור פני מלך חיים. וזהו מ"ש ביצחק ויבא לו יין. ואח"כ כריח שדה כו' ומתרגמינן חקל תפוחים. ואמר בז"ח שיר השירים ג' ריח שם ריח בגדיו כו' עי"ש:

דף מ:

מאן איהו פה כו'. דזה ג' ספרים דריש ספר יצירה, ספר דחכמה הוא מה שנצטייר בסופר הכותב במחשבתו ואיהו הכתב (נראה דצ"ל: וספר דבינה איהו הכתב. המסדר). ודעת הוא הסיפור. ועיין ח"ב ר' א':

דף מא.

דייעול בחסד דאיהו מיא. ר"ל בקידוש ידים ורגלים ובשניהם נאמר ולא ימותו:

פומא ולישנא. ר"ל אכילה ודיבור שהן דו"נ. קנה ווושט. לבן ואדום. עוה"ז ועולם הבא. וביום הכפורים ה' קולות דה' תפלות. ה' ענויין שראשן אכילה:

דף מב.

רעיא מהימנא. תנינא דמתני'. ר"ל זהו שאומרים בגמרא על המתני' "**תנינא**", שהוא תנין שבים:

ואי אינון דביבשתא כו'. ר"ל דאינון שבים הן התלמידים שהגיעו להוראה, ר"ל שיכולין לשוטט ים התלמוד ואותן שביבשה הן אותן שלא הגיעו להוראה:

אבל אדם כו'. ר"ל הוא הרב:

בלע לחבריה. ר"ל אותו שהגיע להוראה לאותו שלא הגיע כמש"ו. וז"ש (ע"ז ד, א) מה דגים שבים כל הגדול מחבירו בולע כו'. אבל אם אינו גדול ז"ש ואי כו':

[**אוקמוה**. בגמרא ל[בן]קידושין ל' ב'. ר"א]:

דף מג:

וכמה הוא ל"ג ימים כו'. וסודן כי ז' ימים ז"ת דנוקבא, ז' ימים תחת אמו. וה' תתאה ז' הוא. ואח"כ נכנס בהיכל ק"ק, ארון הברית, דשם הברית. משא"כ בז' ימים שתחת אמו. כי הראשונה כלולה משנים לבנה ושמש (נראה דצ"ל וספיר. ור"ל היכל ראשון לבנת הספיר). ואח"כ בג' ימים עדיין הוא בג"ר שלה אף שכלול ברית שם. וכן היא נק' ברית. ואח"כ בנה"י דדכורא שהן שלה עד מ' יום:

רעיא מהימנא. דקיימא. ברית:

רזא עלאה. ר"ל שהוא נקרא סוד. ולכך נקרא **יסוד י'** זעירא, **וסוד**. וז"ש סוד כו' כמש"ו. והטעם שנקרא 'סוד' לפי שהוא בהעלם, מה שאין כן בכל האברים:

לא אתחזי כו'. מה שאין כן בשאר דחציפין ביה. וז"ש דחלי חטאה שמתייראין לבא לידי עבירה וכמ"ש אל תתן את פיך כו':

לכל עמא קדישא. שהוא פתחא דמהימנותא ומניה נפקין וביה עאלין לקדושה:

תמינאה. שחכמה היא ראשית:

דף מד.
עפרא איהו. כמ"ש ומהעפר אשר יהיה בקרקע המשכן:
וקרבנא דא כו'. שהוא אדם ובהמה רבה דרביעא על אלף טורין וברית כוללן:
בגין דאתדבק כו'. דברית נקרא שבת כמ"ש אות היא ברית עולם כו':

דף מח:
תנא מן בוצינא כו' איקרי איש כו' ותנינן מאן איש כו' ות"ח ברישא דהאי איש כו'. הענין כי איש הוא יסוד, ועיין בספרא דצניעותא בריש פרק ב' כתיב ולא עבר כו'. ויסוד ומלכות שניהם מסטרא דגבורה ולכן בשניהם אש. וה' דאשה הוא ה' גבורות. ויו"ד דאיש הוא טפת החסדים ונכלל בו ה' גבורות לכן הוא יו"ד. ומתחלה מקבל ה' גבורות נקרא איש מלחמה בשערוי דלתתא דהוא צמר, ואח"כ כשמקבל טיפת החסדים שאז הוא מ"ל [נ"ל בסוד חשמ"ל] והוא נקרא חסד ועיין באדרא רבא קמ"ב א' (ח"ג קמב, א):

דף מט.
והאי איש בכללא דאדם. ר"ל דגוף וברית כחדא נינהו ועיקר הוא גופא ושם נכלל:
דתניא כל אינון דתליין כו'. וזהו סוד בהרת עזה כשלג כו' ועיין באדרא רבא קל"א ב' (ח"ג קלא, ב):

דף נא.
דכתיב דרשה צמר ופשתים כו' בתרי גווני כו'. עיין לקמן פ"ו ב' (ח"ג פו, ב). והענין כי צמר ידוע שהוא דרגא דשאת דינא דקודשא השור. ופשתן הוא לבושיה כתלג חיוור. וידוע שסוד לבושיה לבוש בד, והוא שרשא דחמור ה' דסט"א. וזהו סוד שני השעירים. וכן קין והבל. והבל בסוד שעיר הנשחט וקין שעיר החי:

דף נג.
פתח ואמר ולקח כו'. והן ב' צפרים ומים חיים ותולעת וארז ואזוב וכולן נטבלין במים החיים וכלי חרס מקבלן:

דף נג:
הכא א' זעירא. בסוד חכמה זעירא וחכמה רבתי:
משה שושבינא כו'. השושבינין הן נצח והוד, אספקלריא המאירה ושאינה מאירה, נביא וחוזה. ועיין לקמן צ"ד ע"א (ח"ג צד, א):

דף ס.
מימיני שננא כו'. כמ"ש יעלזו חסידים כו' וחרב כו' וכמ"ש בהיכלות:

תאנא אלף ות"ק כו'. כפלות השם אות באות (אמר המסדר עיין מה שכתב הגר"א לעיל בפרשת בראשית דף נ"ה ב')(ובהיכל ה' שם מ"ד א' ד"ה בגין דהאי להט כו'. ש"ל.):

תנינא כו'. חיות הקדש ועיין לעיל ל"ט ב' (ח"ג לט, ב):

דף ס:

ואפי זוטרי. שהן בלא זקן נערים:

אלף טורין כו'. כמ"ש מצמיח חציר לבהמה והן ביום השני:

תרין בנין. קין והבל:

מתחות סטרי איברהא. צפרני ידי':

תרין בנות כו'. נפש חי' דאדם:

שבעין אנפין (בזוהר איתא ענפין). השרים:

בין נוני. שלוחין:

דא סליק. כמ"ש עולה כו':

מקפץ כו'. דזו"נ שלהן. ועיין בתיקוני זהר חדש ע"ה ב' ואת נפש אויביך כו' (פי' דכתב שם כי נחש אשת זנונים מקננא בשבע סלעים ובעלה בשבע טורין, ועי"ש בביאור הגר"א. המסדר):

עד דישכח כו'. בסוד לא תבשל. ואינון הנפילים ששניהם עז אלא שהשני קשה עזא"ל **אל** קשה, והוא נופל, לכן מפילים אותו. ושניהם ראשי תיבות **נג"ע** (פי' נופל גלוי עינים. כנ"ל המסדר). ואינון בני אלהים כמש"ל קמ"ד אפי' בני אלהים באוירא ואינון בארץ:

דף סג.

רעיא מהימנא. פקודא דא למפלח כו' דהא לית תקיפו כו'. ר"ל לסטרא אחרא:

כמה כו'. ר"ל אע"ג דחטאת נקבה וכאן שעיר:

[ליקוט]

מ"ש ברעיא מהימנא מתלין אמרין ארמי גרמא לכלבא ילחך עפרא דרגליך בנתינת השעירים כי השעירים נאחזין ברגלין כמ"ש בפרשת אחרי מות דף ס' ע"ב תרין בנות בתחות רגלהא כו ואלין מתאחדין בטופרי כו' והני בזוהמ' דטופרי אחידין כו' ואלו הבנות הן עצם מעצמו כידוע בסוד חוה הראשונה וז"ש ארמי גרמא לכלבא שעיר הנ"ל, ילחך עפרא דרגליך שאז ונחש עפר לחמו, אבק שתחת הרגל, לא ירעו ולא ישחיתו כו' ואז כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. [עד כאן הליקוט]:

דף סד:

זוהר. תאנא אלף כו' בסיהרא. צ"ל **בליליא**. והן ג' זמנים של התפלות ערב ובקר וצהרים, נגד אבהן כמ"ש למטה. ודליליא נגד יעקב. ולאחר חצות שהוא נגד דוד כידוע, שלכן היה נזהר בזה, ובשביל זה נקרא 'חי וקים', והוא כולל כל ג' אבהן, ולכן כל ג' מחנות אלו נכללין ביחד. ובצפרא הן מארי דיבבא כמ"ש למטה "רי"א כד נהיר יממא כו'". והן דיצירה שנקרא יום (מצאתי כתוב על הגליון: כמ"ש הבקר אור, ונאמר יוצר אור) ובערב הן דיללה של עשייה שנקרא לילה דמקננין כאן יום ולילה (פי' ביצירה מקנא ז"א שהוא יום, ובאופן עשייה מקנן שם מלכות לילה. המסדר). ודצפרא הן בעלי שירה ודערב הן בעלי זמרה. ואחר חצות נקראו בעלי תהלה כמ"ש תהלה לדוד:

והימן שמי'. שכתוב בו והאמין בה' כו' ומצאת את לבבו נאמן לפניך כו' כי האמונה והבטחון תלויים בחסד. וכד"א ואברהם כו' וכתיב ויבואו המלאכים כו' דבהאי שעתא אתפרש אתפרש (ומצאתי כתוב על הגליון: וז"ש וכד אתער האי בקר כו' הימנותא דברכאן וכמ"ש איש אמונות רב ברכות ונאמר חדשים לבקרים רבה אמונתך):

וידותון שמיה. כמ"ש (במדרש) על ידותון על הדתות והדינין:

כד"א מאסף כו'. שהוא דגל הרביעי וכ"ה כאן:

ומלכא משיך מיני' כו'. וזהו סוד אור זרוע לצדיק, דאיגניז בצדיק ויוצא ממנו חוט א' בכל יום בבקר כמ"ש יומם יצוה כו' ואמרו רז"ל אסתר ירקרקת היתה וחוט של חסד כו' (מגילה יג, א) כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט כו' (חגיגה יב, ב), וכמ"ש למטה (ח"ג סה, א) ופריס כו' ועל אינון כו' שהוא מדתה, לכן באחרית ים בודדות. [ובהעתק הרד"ל. בו בדו"ת. כ"מ בהעתק ולפי הנראה חסר ומוטעה. דברי דוד]. (לענ"ד בודדות, ר"ל שוכנות (היא וכל אינון כו') בדד דמסתלקין דינהא. וכן גי' בו דרות. ר"ל שוכנות. כמ"ש ואשכנה גו' וכמבואר. ש"ל):

דף סו:

אלא ו' דיתיב כו'. בהתכללותו לנוקבא ועיין ז"ח ח' ע"ב ואז נכלל עתיקא ביה כמ"ש באדרא רבא ומתער ברית אתפשטותא דג':

ואית דמתני כו'. ר"ל הכל בנוקבא. ופתוחה כד אתפתח לדכורא לקבלא וסתומה כד אשתלם כמ"ש בז"ח שם עי"ש.

(ובמקום אחר כתב וזה לשונו: **ואית דמתני כו'** ר"ל הכל במלכות. מם סתומה כד איהי סתימא. פתוחה כד פתוחה בסוד חבצלת ושושנה.)

עאל בדרגא חד. ידוע בגדי לבן ובגדי זהב שהן נגד קריאתו וכתיבתו:

(מצאתי כתוב במקום אחר וזה לשונו:)
תאנא ר"ש פתח יו"ד בגילופי אתוון. ר"ל במילואו שכולל הכל כמ"ש בפרשת ויקרא יו"ד ב' (ח"ג י, ב):
וז"ש **בסטרין אתקשרן ביו"ד**. ר"ל שהכל נכלל במילואו ו"ד שכולל כל האצילות וזהו בסטרין הנכללין בו:
יו"ד אזיל כו'. כצ"ל:
ד' אזיל לוא"ו וא"ו סליק ביו"ד, יו"ד מתכנשי כו'. ר"ל ו"ד זו"נ שבו, ולכן בד' אמר "אזיל" ומחוברת בדכורא, ובוא"ו אמר "סליק" ליו"ד, כי היו"ד הוא דרגא דג' ראשונות שבו שבהן סליק למעלה ממקומן מה שאין כן בזו"נ שמקומם כאחד:
ואמר **ומתכנשי בהו**. שו"ד נכללין ביו"ד כמ"ש למעלה יו"ד ב' (ח"ג י, ב) שו"ד הן עשרה ונכללין ביו"ד והן מילואו שנכללין בפשוטו:
[ליקוט]
מה שכתוב בפרשת אחרי מות ס"ו ע"ב **יו"ד אזיל ליו"ד, יו"ד סליק ליו"ד**. כן הגירסא כמ"ש האריז"ל. והענין כי כשרוצה ליתן בו המוחין נסתלק יו"ד דז"א לבוש דמוח חכמה דז"א כמ"ש בספרא דצניעותא פרק א' "נהיר יו"ד בתרין אתייחד יו"ד בלחודוי כו', ובתר כן סליק בדרגוי לעילא לעילא כו'", והוא שהולך לו אל אבא שהוא מקומו שמוח חכמה הוא אתפשטות אבא כמ"ש באדרא זוטא (ח"ג רפט, ב) אתגליף האי חכמתא כו', וז"ש "יו"ד אזיל ליו"ד", ואח"כ עולה ברעו דמ"ס כנ"ל וזהו "יו"ד סליק ליו"ד", שהוא יו"ד דעתיקא והוא בקרומא דאוירא כמ"ש בספרא דצניעותא, וז"ש "לעילא לעילא" [ואח"כ אותו יו"ד עילאה מתכנש באלו ב' היוד"ן שתחתיו, וז"ש "יו"ד מתכנש בהו"]:
אלף וחמש מאה ושבעין אכסדרין. הוא אלף אדרין דדעת והן נו"ה של הדעת, ב' פעמים ת"ק, ב' צבאות. ותק"ע הן תפילין [חסר י' גימטריא תק"ע. המסדר]. ב' פעמים פ"ר מצנפ"ך, ה' חסדים וה' גבורות שכל אחד הוא פ"ר בסוד **ו'ר'ב' ח'ס'ד'**:
אלף ותק"ע. הן חב"ד יה אלף ות"ק ו' בהתכללות הו"ק ונוקבא הוא שבעים והכל נכלל בה"א. ה' ת"ק א' אלף. ציור הה"א שבעת ימים תחת אמו:
וא"ו אתפשט לע"ב כו'. כמ"ש בתיקוני ז"ח ע"ה ב' אב לי"ג מכילין דכלילין כו' וענינם שני הוי"ן כל אחד נכלל בוא"ו על ידי האלף שבתוכן:
מעטר ה' לו' באלף תק"ע. כצ"ל:
חד בחד אתקשר יו"ד בה' ה"א בו' ו' בה'. יו"ד בה"א על ידי יו"ד שבה"א. ה"א בוא"ו על ידי ו' שבה"א. ו' בה' על ידי ו' שבה'. אלא שבה"א ראשון הוא שמאלי וכאן הוא ימיני.

וכולם קשורין כאחד והן ה' עולמות התחתוני' ע"י הכרוב ו' שני ותרין חיבורין לוא"ו בה' עילאה וה' תתאה והן סוד שתי נשים שלו:

באיתן. הן התנאי':

ויפוזו כו'. הן תרין עטרין חו"ג, וז"ש זרועי כו':

איתן וסלע. זו"נ:

דף סז:

רעיא מהימנא. שעתא דחיק' כו'. ר"ל עניות וצרות כמש"ו:

כאיל תערוג. ר"ל שהשכינה צועקת בשבעין שנין בתראין על לומדי תורה על דוחק גדול שיהא להם כמ"ש (חגיגה טו, ב) בזמן שהאדם מצטער שכינה מה אומרת כו', כ"ש לצדיק ושכינה נקרא אילה כידוע:

דאינון אפיקי מים כו'. ר"ל שהן מוצאי מים, התורה דעמודא דאמצעיתא אל השכינה:

ואלין אינון כו'. ר"ל זהו חבלי משיח:

אתערא שבעין כו'. שהן בעמודא דאמצעיתא כמ"ש בפקודין הקודמין. ואתערא דלהון בע' קלין דצווחת בע' שנים כמש"ל:

רעותי' כו'. ר"ל כמו שהיא נקראת אילה כן נקראת גם כן אילות והן ת"ח:

בכמה כו'. רומז אל מ"ש דאילה בשעה שכורעת לילד מכנסת ראשה בין ברכיה וצועקת עד שבא נחש ונושך לה ברחמה ואתפתחת ומולדת. והאילה היא השכינה וצועקת בעת לידתה הן ע' שנין הנ"ל כמש"ל, ועל ידי נשיכת החיויא לתלמידי חכמים בעניות היא יולדת משיח. שדוחקא דתלמידי חכמים ממהר הגאולה כמ"ש (ברכות ו, ב) אגרא דכלה דוחקא, כמש"ל על כן נקוה לך כו'. וז"ש בגין חבלין כו':

דף סח.

ביום צרה. הן ע' שנין הנ"ל:

דאיהי ב'. שעד שהיא סתומה נקראת מ' סתומה וכשנפתחה נקראת ב' דומה לעולם פתוחה לצד צפון, שמשם נפתחה כנ"ל:

מתרין ביתין צ"ל **מתרין דלתין**, א' למעלה וא' למטה. והן שני דלתות שברחם האשה כידוע. והענין של הב' הן ב' שנין שלאחר הע' שנין שבהן אולידת כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס, וע"ב שנין הן נגד שם ע"ב אפיקי מים בחסד שיתגלה בבקר דאברהם, כמ"ש בפרשת משפטים דלאחר השחר דשנין הנ"ל יתגלה בקר דאברהם שכבי עד הבקר:

דאיהי רישא כו'. ר"ל שאולידת ע"י עמודא דאמצעיתא מתוך נצח והוד והן **ע"ב** הנ"ל **ע'** דעמודא דאמצעיתא כנ"ל, **וב'** דנצח והוד:

תרין שוקהא כו'. ר"ל שמשם בנינה:
תרין נביאים. ר"ל נביאים ראשונים ואחרונים:
יתעבר כו'. וזהו יערות אילני סרק מסטרא **דיע"ר פ"ר** כידוע, ואז יתעבר שאין משלו אלא בעפר ונחש עפרו לחמרו, וכיון שיתגלו אפיקי מים כמים לים מכסים "אפתח על שפיים נהרות כו'" (ישעיהו מא, יח), יתעבר כו'. ולכן אמר דוד ז' קולות מסטרא דבת שבע כלילא מע' קלין כידוע על המים. ואז "ובהיכלו כלו אומר כבוד":
זוהר. מאן אינון מבועי חד כו'. למטה הנחל דמשקה לנוקבא והמבועא. אלין תרין שוקין אפיקי מים. ולמעלה הנחל דאשקי לדכורא והמבועא הוא העדן. ושני הנחלים נקראים 'נהר דנגיד ונפיק'. והמקורות כתר ות"ת:
כל אינון איילתא כו'. וז"ש "בצבאות או באילות כו'". וצבאות הן י"ב כמ"ש בז"ח שיר השירים וש"מ, והן ע"ב וי"ב הם פנימיים:

דף ע:

בהאי הוא דכתיב ונכרתה הנפש וכו'. שחטא הנפש בכל ט' תיקונים שלה מסתלקין מהאדם בתוך הקליפה ולכן נפש לא נתקן בגלגול. מה שאין כן ברוח שאינו רק בפגם וג' מוחין מסתלק ממנו ולכן נכנס בגלגול ובסוד ????:

דף עא:

סתים וגליא. נגד העולם הזה והעולם הבא, זו"נ, תורה שבכתב ושבעל פה. וז"ש בפרשת שמות דף ב' (ח"ב ב, א) "אינון דטעמין מיניה קיימין לעלם ולעלמי עלמין":

דף עג.

תרין דרגין אינון יעקב וישראל כו'. עיין חלק ב' קכ"ז (ח"ב קכז, א) ששם הוא להיפך. אבל כאן יעקב הוא ישראל זוטא, נער ישראל. וז"ש כל מאן דאתגזר ואתרשים כו':
ואלף וארבע מאה כו'. **א'ת'ה'**, והוא בגלגלתא דנפיק מגו בוצינא:
[ליקוט]
מה שכתוב בפרשת אחרי מות דף ע"ג ע"א. **דאלף ות"ה רבבן תליין בקוצא דאלף, וע"ב שמהן בוא"ו האלף קיומא דעלמין כלהו כו' ברזא דחכמתא ושבילין סתימין ונהרין עמיקים ועשר אמירן בקוצא תתאה דתחות אלף**. הענין כי האלף הוא באריך אנפין כידוע, שלכן התורה מתחלת בב' בחכמה כידוע, ובאריך אנפין ג' רישין והן סוד אמ"ש שהן כללות כל האצילות וכללות כל הפרצופים וכללות כל העולם כמ"ש בזוהר ובספר יצירה. ואמר בספר יצירה אש למעלה, ומים למטה, ואויר בינתיים, ראש מאש, בטן כו', שמים מאש, ארץ ממים כו'. וכן הוא כאן בג' רישין אלו:

רישא עילאה גולגלתא מאש, וכאן אינו ניכר האש רק למטה בז"א כמ"ש באדרא רבא ואדרא זוטא שכאן נכפין, לכן בז"א נק' גלגלתא תקיפא ושם בו טלא דבדולחא שבו תחיית המתים בסטרא דגבורה ושם בוצינא דקרדינותא.רישא תניינא הוא אוירא שהוא במקום רישא דלא אתיידע כידוע, והוא אויר ושם גניז רוחא שורש אבא כמ"ש באדרא זוטא והאי אבא מרוחא דגניז בע"י.ורישא תליתאה הוא מוחא סתימאה מים כידוע:

והן רמוזין באל"ף בב' קוצין ווא"ו. קוץ העליון לרישא קדמאה ושם בוצינא דקרדינותא ששם ה' גבורות שהן ה' פעמים פ"ר שהן אלף ות"ה גבורות. כמ"ש באדרא רבא קל"ז ב' (ח"ג קלז, ב) שלכן גם כן כאן אלף ות"ה עלמין והן כמנין **א'ת'ה'**.ורישא תניינא הוא אוירא שהוא המבדיל בין מים עליונים ובין מים תחתונים שהוא סוד הדעת, שג' רישין הן בסוד חב"ד והן בסוד אבא ואמא זו"נ. וזהו אוירא בסוד ז"א שלכן הוא וא"ו דאל"ף. ובו גניז שורש אבא שהוא ע"ב שלכן בו ע"ב שמהן. וכן ע"ב שמהן הן רי"ו אתוון שהן אותיות **אויר**.רישא תליתאה הוא מוחא סתימאה והוא קיומא דעלמין כלהו ובו כלילן הכל ל"ב שבילין ונהרין עמיקין, נ' שערי בינה ועשר אמירן שהן זו"נ דדעת, שמוחא סתימאה הוא כתר של כל האצילות, בחינת התחתון של כתר, וקוץ העליון של שם הוי"ה. ובכתר של כל עולם הוא שורש של כל העולם שלכן גם כן כאן כלולים כל העולמות. וקוץ התחתון של האל"ף כלול בקוץ העליון של יו"ד של השם. וכן קוץ תחתון של יו"ד בקוץ עליון של ה"א. וכן בכולם:

ואמר **וסמכין דעלאין ותתאין** הן הסמכין דאות יו"ד שכולם סלקי ברעו דמחשבה עילאה שהוא מוחא סתימאה כמ"ש בסתרי אותיות דף ה' (זהר חדש ז, א) והוא קוץ הזה. עד כאן הליקוט.]

ושבעין ותרין כו'. הוא בוא"ו כנ"ל ס"ו ב' (ח"ג סו, ב) והוא באוירא:

שמיא כו' כלהו נפקין כו'. והוא חכמתא עילאה סתימאה שממנה הכל כמ"ש באדרא זוטא וכלהו בא"א ששם האלף:

דף עג:

מתניתין. חד לסטר ארבע וארבע לסטר חד. נקודה עילאה הוא יריעה חדא והיכלא הוא ארבע סטרין כמ"ש בז"ח שיר השירים ואחתא ומודעתא כלילין דא בדא, הבן בחכמה וחכם בבינה:

בההוא גוונא תכלא וארגוונא כו'. הוא ה' גווני נהורא, ה' פעמים אור דבהיכלא עילאה: (ובמקום אחר כתב וזה לשונו: **חוורא וסומקא**. הסומקא הוא הצבע זהורי הנ"ל והן ד' דיריעות ושחור קורא כאן תכלת וירוק ארגמן ושחור אדום הן המסתלקין):

דא עייל כו'. הן ה' יברכו כה שהן כ"ה רתיכין, ה' פעמים ה' כמ"ש בסתרי אותיות ה' ע"ב עי"ש:

חד רישא אסתלק מגו סחיו כו'. הוא אבנא חד דסליק מגו תהומא חד לאלף שנין גוונא אוכמא, על אבן אחת שבעה עינים, והוא עין בעין יראו כו' רוחצות בחלב כו':

תרי איילתא קציבין כו'. הן התאומות (ר"ל ב' העיניים. נראה מהרמ"ש):

בשעורא חד. ששניהן נסתלקו מגו הסחיותא ועליהם נאמר כעדר הקצובות שהן קצובים בשיעור אחד ועולות מן הסחיותא זהו שעלו מן הרחצה ובהן תלוי העריין כד אתגליין כד לא נהיר יו"ד ביו"ד (צ"ל בו"ד) כמ"ש בספרא דצניעותא פרק ב' שעל זה נאמר ערות אביך לא תגלה ערייתא דכלא אשתכח לגלאה אורחין דחייבייא וע"ז סובב כל המתני' ולכן אמר כאן בענין העריין וע"ז הזהירה התורה לא תגלה. וכל יום הכפורים הוא דרגא דרוחא דנפיק לפרדשקא לכן חמשה מלכין קיימין בבהילו ולפני ארבע לאו יכלין למיקם ובמנחה מתחיל עד יום ראשון של סוכות ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע כו' ולכן קורין בשחרית בקרבנות וקטורת לריח שמניך טובים. ובמנחה בעריות לטעם הנ"ל ואז רוחצות בחלב:

(ובמקום אחר כתב וזה לשונו: ואמר **בשיעורא חד**. שבכל אחד שבעה עינים. ואמר **ארבע גדפין** תרין כרובי עינא ותרין עפעפים והן כנפים ד' דחיות. ואמר כאן שכאן הוא סוד עריות כמ"ש בספרא דצניעותא פרק ב' כד אתגליין תרין כו' וי' כו'. ושם בס"פ כד אסתלק כו' ועיין באדרא רבא. ואלין ד' כנפים כמ"ש שתים חוברות שהן נסגרים יחד ושתים מכסות להן:

וידין זעירין. כמ"ש וידי אדם כו'. ואמר זעירין שהכנפים נכסות וע"כ קטנים הם והן פרושות לקבל תפלה בדמעות, תרין דמעין המתבסמין כו' ה' גבורות בה' חסדים. וז"ש **וחמש בחמש כו'**:

ואמר **לעילא לעילא**. בימא רבא:

דף עד.

מה תפוח אשתכח בגוונוי כו'. עיין באדרא רבא קל"ג ב' (ח"ג קלג, ב) וגוונין הן סוד הדעת כד מדיד משיחין עביד גוונין לאנהרא:

בריחא. הוא חכמה, מקום השמן, לריח כנ"ל. ואמר בזהר חדש שיר השירים נ"ב א' דזמין לאתגלייא מגו ריחא דעלה כו' דהא ההוא ריחא עילאה סלקא כו' עי"ש. והוא חכמה:

בטעמא. בינה בתוך הפה, וריחא סלקא מגו מ"ס סוד החכמה, והן ג' מוחין דיליה סוד יה"ו, ז"א וה' אחרונה שכינה (ספרים אחרים: שושנה) כידוע, והוא ג' אותיות והיא

אחת, וזהו "בגוונוי כו'". ולכן נקר' מלכות 'חקל תפוחין קדישין' בסוד נה"י דעלה כידוע, דג' דרגין אלו מתגליין בה שבהן סוד המוחין שהן ג' דברים של התפשטות. (ספרים אחרים: התפוחים. ול"נ שהן ג' תיבות חקל תפוחין קדישין כידוע. המסדר) וזש"א קדישין שהמוחין נק' קודש כידוע ונאמר כריח שדה אשר ברכו ה', ואמרו שדה של תפוחים אשר ברכו ה' דאתברכת מאלין תלתא כמ"ש למעלה ע"ב א' (ח"ג עב, א). וריחא בסוד מוחא סתימאה, וטעמא בסוד גרון, וגוונוי בסוד דעת, והן בסוד תרין תפוחין ששם אסהיד גוונוי דאו"א. דעות עדות והן אמ"ש שבא"א שמשם אסוותא כמ"ש באדרא זוטא. ועיקר אסוותא בתפוח בריחא כמ"ש רפדוני בתפוחים. ועיין באדרא זוטא רפ"ט ע"א (ח"ג רפט, א).

דף עו:

בגין דא כתיב בה כלא בשבע, **שבע פרות**. כמשרז"ל במשנה (משנה, פרה ג, ה) ז' פרות עשו, לא מצאו שבע כו':

ז' **שרפות**. כמש"ה ושרף את הפרה כו' את עורה.בשרה.דמה.פרשה.עץ ארז.ואזוב.ושני תולעת, והשליך אל תוך שריפת הפרה:

שבע הזאות. כמ"ש והזה שבע פעמים:

ז' **כבוסים**. היינוהשוחט הפרה,המקבל הוא המזה,והשורף,והאוסף את עפרה,והמשליך עץ ארז כו' לתוך שריפת הפרה,והמזה על הטמא,והמוזה:

ומ"ש ז' **טמאים**. כמ"ש כל הבא אל האהל.וכל אשר באהל.וכל כלי פתוח.וכל אשר יגע בחלל חרב.או במת.או בעצם אדם.או בקבר:

ומ"ש ז' **טהורים**. כמש"ה ולקח אזוב כו' והזה על האהל.ועל כל הכלים.ועל הנפשות.ועל הנוגע בעצם.או בחלל.או במת.או בקבר.וחטאו ביום השביעי. הרי ז' טהורים:

ומ"ש ז' **כהנים** כי חמשה כהנים כתובים בפרשה, ומשה ואהרן הרי ז'. הרי שבפרשה ז' פעמים ז' הרי מ"ט מזוקק שבעתים.

(נראה מהרמ"ש. ומ"ש בענין ז' כיבוסים המזה על הטמא לשון הפסוק נקט, אבל באמת המזה טהור כמו שאמרו רז"ל ומאי מזה נושא. וכן מ"ש והמוזה כמ"ש בתוספתא דשני שבילין הלך בראשון ונכנס הזה ושנה וטבל הרי שצריך טבילה אחר שהוזה עליו):

ובמקום אחר כתב הגר"א וזה לשונו:

כלא בשבע כו'. והן ז' פעמים ז' (אד"ל. כ"ה בפסיקתא דפרה מ"ט טהרות כו' ז' פעמים ז' כו'). כמש"ו:

ז' **פרות הן**. וכדתנן הראשונה עשה משה כו':

ז' **כהנים**. שם בפרשה:
[ליקוט]
מגכי"ק שת"י הר"א נ"י. בתנחומא ובזוהר ז' הזאות והוא כמ"ש והזה שבע פעמים וכמ"ש (מנחות כז, א) שבע הזאות שבפרה כו' וכל אלו השביעיות הם כתובים בקרא לבד משבע פרות שהיא שביעית האחרונה שהיא תורה שבעל פה. ועניין מ"ט שבפרה כי הנו"ן תרעין הן ה' גבורות כידוע, והן **פ"ר דפרה**, **ה**' מנצפ"ך, ומ"מ אינן אלא מ"ט אלא ה' דפרה הוא שער הנ'. וש"ך הן ל"ב נתיבות ומ"מ ה' דשכ"ה הוא הנתיב לא ידעו עיט, והכל בנוקבא אלא מסטרא דאבא היא נער"ה יפה בנשים ומסטרא דאימא היא פרה אדומה מארץ אדום והוא בחו"ב שלה ולכן פרה נמסרה למשה בסוד מ"ט שערי בינה שנמסרו למשה ומטהרת לטמאים שהדינים נכפין בשרשן ובה עתיד הכל ליטהר אבל מסטרא דנערה לא יכול לעמוד בה ולכן הוציא שם רע על נערה בסלע כי דיבור מאבא וידבר על לב הנערה, והכאה מאימא בצור, כי כל דיבור באבא ומעשה באמא, וכמ"ש בפרשת בראשית "אומר ועושה" "ויאמר אלהים..ויעש אלהים" באבא ואמא. וזהו נחש וצור שבמטה כמ"ש במ"ה פרשת בשלח שנגדן נחש וקסם וזהו שתמה שלמה בקלא דהדרא ואמר דרך נחש עלי צור דהא איהו בדיבור ומה ענינו להקרא בהכאה שהוא בצור וזהו סמיכות פרשת פרה לפרשת מריבה ולכן נלקח ממנו המטה שהן שערי בינה דאשתמש במטה מ"ט ה', והוא שער החמישים שנתלבש במ"ט שהוא ה' עילאה. ושכ"ה היא נערה עולימתא שפירתא: ועוד יש דרגא נ"א מסטרא דאבא נקודה עלאה, יו"ד, דל"ל חיוורא שעליה נאמר שחורה אני כו' וזהו אשה אשה כושית שעלי' ותדבר מרים כו' והוא **כ'ו'ש' ש'כ'ו'**. וז"ש באדרא רבא קל"ב ב' (ח"ג קלב, ב) מסתכל הוינא כו' וחד חשוך. ר"ל מלבד השכ"ה שהן נהירין. וז"ש "**הר"ק א"ך**" שהוא גימטריא שכ"ו. והאחת היתירה הוא שזכה משה אליה ועליה השיב השם "לא כן עבדי משה וכו'", ובה זכה לקירון עור פניו כמ"ש שם דמסתחי בנהרא עמיקא כו', והוא שם הוי"ה יתברך שלכן נושא עון. וז"ש אם יהי' כו' במראה הוא אדני שהיא מראה והיא נערה (פירוש שה' פעמים אדנ"י הוא גימטריא נערה. המסדר). מה שאין כן משה דרגא דהויה. ולכן פירש מאשה שדרגיה למעלה מנערה. ואותן שכ"ו הן א' מסטרא דאבא בז"א ולכן הוא שכ"ו ש"כ עם ו' שבז"א. ופ"ר הוא בנוקבא בסטרא דאמא לכן הוא **פר**' עם **ה**'. וזהו סוד **תורה** (פי' דתורה גימטריא שכ"ו פר"ה. המסדר), כי תורה בגבורה ניתנה כידוע, והוא נותן שניהם לנוקבא אלא דפרה הן קודם הזווג אבל נערה בסוד זווג מאבא כי מסטרא דאימא אין זיווג כמו ביום הכפורים וכמ"ש בת אבי כו' ותהי לי לאשה. ובמדבר היתה הבאר להם על ידי הכאה בצור, דבמדבר היתה בסטרא

דשור מדברא תקיפא, אבל לילך עתה לארץ ישראל בסוד הנערה ששם הזיווגים היה צריך דיבור לפיוסא, כי ארץ ישראל בסוד אריאל. וזהו סוד מ"ש בפרשת בראשית בפ' ובניהו כו' הכה את הארי כו'. ע"כ.]:

(עוד מצאתי כתוב וזה לשונו:

שבע פרות. כמ"ש במתני' דפרה הראשונה עשה משה כו'.

ז' **שריפות**. עורה. בשרה. דמה. פרשה. ארז. אזוב. תולעת. והן ג' דדכורא וד' דנוקבא כידוע, בסוד נהי"ם שהן דנוקבא והן בסוד המרכבה ג' בדכורא וד' בנוקבא כמ"ש בזהר חדש שיר השירים (נ' ע"ב) בסוד אופן הז' עי"ש:

ז' **הזאות**. כמ"ש:

ז' **כיבוסים**. שוחט וזורק ושורף ומשליך ואוסף והמזה והניזה:

ז' **טמאים**. זאת התורה כו' כל הבא. וכל אשר. וכל כלי. בחלל. או . או. או כו':

ז' **טהורים**. והזה על האוהל. ועל. ועל . ועל . או. או . או:

ז' **כהנים**. ונתתם. ולקח. ולקח. וכבס. וטמא כו'. (פירוש: שבכל אלו הפסוקים כתיב כהן כמבואר לעיל ועיין באדרת אליהו):

אלין נגעי בני אדם. והן בסוד השעירים שראשי תיבות שלהם **נ'ג'ע'**, ושבט אנשים הן בני אלהים. וז"ש והוכחתיו כו' (ש"ב ז, יד) ונאמר ופקדתי כו':

דף עז.

סוד אלף וארבע מאות וחמש זיני מסאבותא. הוא סוד הגבורות שהן כמנין זה כמ"ש באדרא רבא דנפקין מגו בוצינא קוץ העליון של אלף בסוד **את**"**ה** ה' פעמים אפ"ר:

גזעין ושרשין נפקין כו'. חו"ג שהן הגזע של האילן:

ואתפרשן ענפין. שהיו בכותל א' וכמ"ש באדרא רבא קמ"ב ב' (ח"ג קמב, ב):

ואמר **כדין ענפא אסגי**. וזהו סוד מוסף (אולי צ"ל יוסף. המסדר), דנפק בתוספתא ולכן נקרא איש חסד דאתגליא אבר כו':

דף עח.

הדא הוא דכתיב שבטי יה משפר סהדותא כו'. כי העדות באנפין שהוא דאבוה ואמיה חו"ג, ותרין דאו"א (ה"ה) הן י"ב. וזהו שבטי י"ה:

ואמר "משפר" דאינו נאה כי אם בשתיהן כמ"ש דודי צח ואדום, וכמ"ש צחו מחלב אדמו כו', וכמ"ש במרכבה ל"ג ב' ע"כ ל"ל חיזו בשפירו כו':

דף עט.

ביעא דקושטא. הוא סוד הדעת שהוליד' אימא ויוצא מיסוד שלה. וז"ש **מעופא דשריא בנורא** (א"ה **עוף** גימטריא **יוסף**, יסוד דאימא, נורא) סוד דחילו ואימתני כו':

ואתבקע לד' סרטין. כידוע ד' פרשיות:

תרין סלקין. דחו"ב:

וחד מאיך. שהוא חסד שמתפשט בו:

וחד רביע כו'. שיורד השני לנוקבא. ואמר "דשריין בנורא" ששם בוצינא ביסודה ושם מתמתקין ושם הנ' תרעין:

דתנינן אלף כו'. בסוד ה' גבורות בה' אצבעות וז"ש "וכלהו מתערין כו'":

דף עט:

היינו יוסיף כו'. ר"ל בלשון נסתר ולכן ט"ו שנה משם י"ה:

דף פא:

רעיא מהימנא. ליקרא דשבת. כ"ע כמש"ו למטה:

לאבא אקדים כו'. ר"ל חכמה שנקרא 'כבוד' כמש"ו, ומסטרא דחכמה בינה נקראת גם כן 'כבוד', ולכן אקדים לחכמה:

ואם אדונים כו'. מסטרא דאימא ולכן הקדים מורא שם:

איה כו'. בשניהם נאמר איה לכלול הכתר עמהן שהוא אל"ף כידוע, וזהו **איה**:

עשר אמירן ול"ב כו'. עשרה מאמרות דבראשית נגד עשר ספירות ששרשן בחכמה כידוע, ול"ב אלהים עד "לעשות" נגד ל"ב נתיבות חכמה שכולם בחכמה עשית:

ל"ב אלהים דתורה. שהתורה מתחלת בהון:

יקרא דילי'. ר"ל התורה בה אשתמודען ליה:

בגין דחלישתא כו'. שהתעוררת מנשמתין דלעיל ותורתן הכל כפי ההתעוררות למטה וכשלמטה מחלישין ההתעוררות מתחלשין למעלה, וז"ש "אתתקף בך כו'":

להעמיד עליך כו'. ר"ל הקב"ה:

עלייהו שכינתא כו'. מסטרא דתרין מתיבתין כמ"ש בתיקוני זהר:

עלת העלות כו'. אין סוף ב"ה הגנוז בכתר דלאין סוף אין שייך לא תפלה ולא שום מחשבה. ואבא ואמא הן עלות 'עלות' לז' תחתונות, וכתר עליון הוא 'עלת העלות'. וזהו "העלות" לשון רבים:

דף פב.

ואנת שקלת כו'. כמ"ש (קידושין ל, ב) שקל הכתוב מורא אב ואם למורא המקום כ"ע, הנה מקום אתי כו':

ולבתר ביקרא בקדמיתא לא גרסינן:

ולבתר ביקרא דאבי כו'. ר"ל תפארת ומלכות. ויקרא דכתר עליון הן אבא ואמא כמ"ש שקל כו':

דכלליל עשר ספירות מעילא לתתא ואימא דכלילא עשר ספירות מתתא לעילא. כצ"ל. ור"ל לכך נקראו שניהן **כבודי** ל"ב אלהים וי' אמירן כנ"ל:

ותרוויהו אינון כרסייא וספסל כו'. כצ"ל. ור"ל חכמה נקרא 'ספסל', ואימא 'כסא', כידוע דאימא מקננא בכורסייא:

אבא איהו חכמה כו'. עכשיו מפרש כבוד אבא ואמא ומביא ראיה שאבא חכמה שנאמר הלא אב כו' כמ"ש כולם בחכמה עשית:

ואמר לאימא לשמשא לאבא כו'. כצ"ל:

דאיהו צ"ל **דאיהי תחותיה**. ור"ל תחות אבא. וז"ש (קידושין לא, א) שאתה ואמך חייבין בכבוד אביך:

ויאמר איהו כו'. ר"ל חכמה דשם עשר אמירן:

יהי כן. בחכמה:

ויהי כן. בבינה דשם המעשה כמש"ו. ולכך כתיב אלהים בעובדא דבראשית אלהים חיים:

ובגין כו'. מפרש למה נקרא אימא גם כן כבוד:

ובהיכלו. שהוא בינה היכלא עילאה:

כלו אומר. הן עשר אמירן:

כבוד. ל"ב שבילין גימטריא כבוד כנ"ל:

ברוך כו'. גם כן ראיה שבבינה כבוד שהיא נקראת 'ברוך':

אי"ה מקום כבודו כו'. ר"ל בג' ראשונות אי"ה כנ"ל:

ותרגום יקר' כו'. ר"ל התורה שנאמר בה יקרה כו' כמש"ו. ותורה נקראת 'כבוד' כנ"ל:

וישראל כו'. ר"ל בנים לאבא ואמא:

למהוי ספסל כו'. מסטרא דכתר עליון:

ולמעבד כו'. מסטרא דחכמה:

ולמדחל כו'. מסטרא דאימא:

דף פב:

תשמורו. מסטרא דלא תעשין שמירה כמ"ש (עירובין צו, א) כל מקום שנאמר השמר פן ואל כו':

והיינו כו'. ר"ל כבוד אלהים בינה שנקרא 'אלהים' דשם ה' קודם לי' ור"ל דכבוד דאבא איכא לעשות מצותיו. אבל באימא מסטרא דשב ואל תעשה האיך שייך כבוד. ואמר כבוד הסתר דבר:

אבינו כו'. ר"ל מסטרא דכבוד כמש"ו:

אעבר ליה מגו כו'. שנכרת מה שאין כן בבן דקטיל ואייתי ליה בגלגולא:

מאילנא דחיי בן עבד טוב כו'. כצ"ל:

עבד נאמן כו'. ר"ל מט"ט:

מאן דאיהו כו'. ר"ל מעולם הבריאה ומהכא יעול לחטוא כמש"ו:

דף פג.

בשגם. גימטריא משה, ועליו נאמר והיו ימיו משה ועשרים שנה. מ

כגון בנים צ"ל **כען בנים**:

מעפרא דביה כו'. מיסוד ומלכות:

ומלכא עלאה כו'. ת"ת

דף פג:

דשמשא וסיהרא כו'. יסוד ומלכות:

דהא עד דלא כו'. ר"ל שלא נבררו עדיין הבירורין פסולת מאוכל:

דף פו.

בזמנא דכהנא כו'. שהוא היה מכיר העונות על ידי הציץ כידוע:

רחימוי דקב"ה. הכהנים:

דף פו:

בזוהר. מלה דא מאן אוכח קין כו'. שלא יתחברו דינא ומסאבותא ופשתים הוא לבוש בד מסטרא דפנים ולבושי' כתלג כו' שהן תקיפין ונגעים מוכיחין. ונראה שז"ש בפרק דשבועות (דף ו:) "גלימא דעמר ושחקי' סדינא דכיתן כו'" ששל פשתן לבן יותר כמו שרואין בחוש דלא כרש"י. וזהו שנמשל שם לצמר ופשתים והם שנים שהן ד' דכורין ונוקבין. ודכורין הן האבות. והנוקבין הן ספחת דקרא שהן מתדבקין ההוא נפש חייתא כו':

דף פז.

ת"ח נוקבא עד כו' לוי כו'. וז"ש הפעם ילוה כו' כנ"ל. ואסתכמו כחדא. ועל יהודא הפעם אודה קדש הלולים כו':

דף פז:
קיימא רביעאה כו'. כמש"ו ושם ותעמוד מלדת דאתקם כורסייא:

דף פח.
בגין דבי' מתקיים עלמא. אף על גב דגנוז יוצא חומש (אולי צ"ל חוטי **ש"ל**) החסד בכל יום והוא על ידי חוט השדרה והוא אור בסוד **א'מ'ר'**:

דף פח:
אמור אל הכהנים בלחישו. דאמירה הוא לחישו:
זמנא חד כו'. ר"ל אמור ואמרת שאין מזרזין אלא למזורזין וכהנים זריזין כו':
מאתר דנהרא כו'. אימא עילאה:
על הראש ודאי כו'. דקשיא ליה "בראש" מיבעיא ליה, דבע"ק בגולגלתא. לכן אמר דאדם אדמון הוא אבא וכאן רומז על חכמתא סתימאה הוא אדם קדמון כמ"ש באדרא רבא, "ואלמלא חכמה סתימאה כו' ואלמלא האי אדם כו'", והאי הוא על המוחא סתימאה וממוחא סתימאה יורד לזקן כמ"ש באדרא זוטא וז"ש יורד על כו':
דא כה"ג דלעילא. הוא חסד דז"א והוא הנכנס לבית ק"ק אל אמא, אבל אבא הוא למעלה מק"ק והוא מ"ש בסבא (ח"ב צה, א) אית כה"ג ואית כהן כו', ור"ל כה"ג חסד שנקרא 'גדול', סגן הוא בנצח נעימות בימינך, דשמש לכה"ג. כהן הדיוט הוא בנוקבא, והוא מיכאל, אע"ג דלתתא כהן גדול הוא, למעלה הוא כהן הדיוט כמ"ש ברעיא מהימנא קכ"א ב', וחסד גם כן נקרא 'זקן' בסוד ואברהם זקן כו' דהן בדיקני חתימי:
רעיא מהימנא. נחית על רישא דכהנא. חכמה:
תרין זמנין. מסטרא דיום ולילה לאכללא מדת לילה ביום ומדת יום בלילה כמ"ש בגמרא (ברכות יא, ב) (ברכות יב, א):
וכולא קרבנא כו'. ר"ל וכן התמיד וקטרת:

דף פט.
בזוהר. לסאבא לון בסגיאו כו'. שבהן מצוייר כל ב"א וישתאבון בדינה על א"ה וישפיעו למדת הדין חרב והרג על א"ה וזהו הטומאה:

דף פט:
מאן צדקה כו'. אימא עילאה:
ובושת. אימא דערב רב גיהנם:

דף צ.
רעיא מהימנא. דצפון. דהוא אינו מקורה והן מסטרא דצפון ושם מדורא דלהון:

ור"מ וצ"ל **ובס"ת**, ור"ל ובסתרי תורה:
ואיהו ו' כו'. דהוא בינה בן י"ה. ור"ל **אלהים** אותיות **מלא י"ה**, ובשם זה ה' קודם לי'. וז"ש "ואיהו בסדורא כו'", ר"ל ז"ש יד ה' הוי"ה כו' כמש"ו מצד אלהים דינא:
כוס. גימטריא **אלהים**:
מסטרא דימינא. שמשם ב"כ:
ואתקריאת צ"ל **אתקריאת**:

דף צא:

בזוהר. משקר בתורה דכתיב כו'. לפני בני ישראל:
אינון כו' ולא אחרא. ר"ל אותן שנאמר וכל בניך:
ויקם עדות. והיא נק' תעודה כמש"ל צ' ע"ב (ח"ג צ, ב):
לשמך. כמש"ו לשמך היא התורה ודייקא צדיקים כמש"ו:

דף צב.

בקשורא חדא יו"ד. ר"ל סוד הוא כנסת ישראל דבה ע' לשון כחושבן **סוד** מן **יסוד**. כמ"ש ברעיא מהימנא כ' א' (ח"ג כ, א) ובריתי הוא **י'** [ר"ל שזה הנקודה הוא יו"ד] דאשלים ליסוד והוא יו"ד אתגלי בפום אמה והוא קושר כל העשר ספירות שהוא יו"ד במילואו כמש"ו, והוא בחכמה וממנו יורש יסוד כד סליק לשם בסוד משכיל לאיתן כמ"ש בסבא, וז"ש "יו"ד תלת אתוון כו'":
יו"ד עלאה דכלא כו'. ור"ל בו ג' דרגין שהן דא על גבי דא ג' ראשונות, ו' קצוות, כנסת ישראל. והן ג' אתוון אלו כמש"ו, ובי' עצמו נכלל כל הג' ראשונות הרי עשר ספירות:
[ליקוט]
ד' גנתא צרורא דחיי. ר"ל מלכות דאבא, שמלכות נקראת 'צרור החיים' כמ"ש צ' ע"ב (ח"ג צ, ב) "צור תעודה דא תורה שבעל פה בגין דתמן אתצר צרורא דחיי כו' למהוי כלא חד ומתמן ולתתא אתפרשן כו'", והוא סוד זרע הנקבה שבה נקשר זרע הזכר ביחד, שזרע הזכר בסוד ג' טפין מג' מוחין שהן חיי המלך ובזרע דידה שהוא ה' תתאה נקשר הג' טיפין שהן סוד יה"ו מג' מוחין כמ"ש בספרא דצניעותא ובתיקונים ולכן בה מייחדים אחד **א"ח** שהוא ט' ספירות עילאין שהן ג' פעמים ג', ג' פעמים יה"ו כמ"ש בתז"ח, והן סוד ג' טפין תלת כלילין בתלת כמ"ש שם. נקשרין בד' ונעשין י"ג. והן סוד י"ג תיקונים. ד' לחודא אסתמכו והיא רביעית לכל תלת ועשירית לט' כמ"ש בתז"ח, והוא סוד שם של י"ב ג' אנפי חיוון, מלך מלך ימלוך. ואלו הג' טפין שלו שהן ט' נקשרין בג' טפין שלה שהן ג' גוונים שלה. ואלו הג' נקשרים ברביעית שלה שהן ד' פנים שלה שאופן א' בארץ

כמ"ש בז"ח שיר השירים נ' ע"ב "אופן א' בארץ דא איהו רתיכא תתאה כלילא בארבע סטרין כו'", עי"ש. ואמר שם "האי פן ביה אתכלילו כלהו תלתא אחרנין האי פן נטיל מכולהו ואתכליל בכולהו כו'", עי"ש וזהו הקשר בד'.]

כד נפיק כו' בי' נגיד ונפיק ופתח וסגיר ה"א כו'. ר"ל כד יוצא יוצא עם מלואו והן נהורין דנפקין מיניה, שנהיר באימא שית יריעות, כי יעקב בחר לו י"ה, וכשסליק בעתיקא קדישא נסתם ביו"ד פשוט ונכלל בו גם כן כל העשר ספירות, כי י' מנין עשר, וכמ"ש בפרשת ויקרא:

עד כאן פירש היו"ד, ועכשיו מפראש ה"א:

ואמר **ה"א שלימותא דכלא לעילא ותתא**. מפרש עכשיו ה"א במילואו. ואמר לעילא ותתא, ר"ל ה"א עילאה ותתאה, ומפ' שניהן כאחד כמו בה"א עילאה למעלה כן בתתאה למטה:

ה' הא ידיעא. שהוא הנהר באתגליא ואלף הוא צורת יו"ד שכוללין הכל:

וז"ש **דאינון ברישא סתימין ביו"ד**. שתחלה הן ביו"ד ועכשיו באלף והרי כל הויה בה יו"ד והד' הוא ה' כמ"ש בספרא דצניעותא וה' עצמה:

וא"ו בגויה א' והא אוקמוהו כולא כו'. כצ"ל. ור"ל וא"ו בתוכו הא' שהוא יו"ד והיו"ד אוקימנא שהוא שלימתא דכלא והשני ווי"ן ידיעי גוף וברית, והא' שבתוכו אמר לעיל ס"ו ע"ב (ח"ג סו, ב) שהוא על עתיקא קדישא שבתוכו, ור"ל ד' מוחין דנחתין מעתיקא קדישא, כי י' הוא חו"ב עם העוקץ התחתון. ו"ד הן ב' עטרין. ובחכמה הן בסוד ג' טפין, לכן הן יו"ד. אבל משבאו לאימא הן מתחברין יחד ולכן הן כלולות באות א' באלף והן זה על גבי זה:

וז"ש **הוא שלימא דשמא כו'**. ר"ל הא' שרומז על עתיקא קדישא שהוא משלים למעלה בעתיקא קדישא ומשלים למטה בכסא בסוד אי"ה או"ה:

וז"ש **בגין כך לזמנין ה"א (ס"א כסא) נטיל א' כו'**. דא' מעתיקא קדישא דהן העטרין מעתיקא קדישא:

ת"ח כו'. השתא חוזר לראשונה דכל את בין בפשוטו בין במילואו כולל הכל:

יו"ד הא אתמר כו'. כנ"ל בפשוטו ובמילואו:

ה' שלימו כו' דלאו איהו באלף ה' בלחודוי הא אתמר בדיוקנהא א' הוא שלימותא דכולא. כמ"ש בפרשת ויקרא י' ע"ב (ח"ג י, ב) (עי"ש. המסדר) שבתוכו הנהר ותרין בנין. א' הוא שלימותא, ר"ל א' מילואה הוא שלימות בפועל העטרין כנ"ל:

ו' **בין כו'**. ר"ל בין ו' הראשון או השני הוא הכולל כל שלימות שהוא רומז בצורתו על בריח התיכון והוא כי הת"ת הולך בציור הספירות והצינורות מכתר עד יסוד ונאחז בצדדין בכל הספירות וכן הוא ביסוד דסליק למוחא כי גוף וברית כחדא כו'. וז"ש "בין בסטרא אחרא שלימא הוא דכולא"

וא"ו הוא שלימו יתיר כו'. הוא שלימו יתיר כו'}} ורצונו לומר שהוו"ין בלבד הן שלימותו ובמילואו באלף הוא שלימותו יתיר שהוא העטרין כנ"ל:

וז"ש **לעטרא לכלא**. ואלו הב' ווין הן כוללין כל הו' קצוות, כי ת"ת מייחד בין חסד וגבורה וכוללן, ויסוד בין נצח והוד, ולכן ב' ווין בו, וא' הוא שלימות יתיר שהן חסד וגבורה ונצח והוד בפרטות, כי חו"ג הן מב' עטרין ונו"ה הן מחכמה ובינה, וכידוע, ולכן ת"ת הכולל חסד וגבורה [ר"ל בחו"ב] בדעת אתתקן ויסוד בחו"ב בסוד שבעים שנה:

הא דכלא חד. ר"ל שכל האותיות שוות הן שכולן על ענין א':

תא חזי והי' כו' וא"ו ה"א יו"ד ה"א אתגליפו אתוון כו'. שהן בסוד י"ד אתוון דשמא מפרש (ר"ל שם מ"ה) בפשוטו ומילואו כמ"ש בתז"ח והן נחלקות ז' וז' והוא סוד קו המדה (כדאי' ז"ח מ"ה ע"ג) ה' אלהינו ה', ואחר כך מפרש שגם בפשוטו הוא ז' וז':

ואמר **ו"ה הא כו'**. כי ו' הוא ששה וה' שביעית, ואח"כ כשמקבל הנוקבא מדכורא ונכלל בה הזכר היא לבדה בת שבע. וז"ש **אתכלילו בחד**. ואח"כ מפרש "למעלה יה כו'":

חד כו'. ר"ל י' שבה"א ואח"כ באחרונה אמר **יה הא שבעה** על י' שבשם. וכד אתכלילת וכולהו ז' בה כנ"ל. והן ב' רגלים, בתחלה פסח ואח"כ סוכות. ולכן כתיב "והי"ה" שלא כסדר השם אלא מלמטה למעלה, והדכורין נכללין בנוקבא אבל הדכורין בעצמן הן שני עצרת שבועות ושמיני עצרת. **ו'** שבועות כמש"ל צ"ו א' (ח"ג צו, א). ושמיני עצרת **י'**, לכן לא מתפרשין, מה שאין כן בשבועות דבעי ז' נקיים דנק' כלה:

[זה לשון הרד"ל: מצאתי כתוב בענין זה הגהת תלמידו הרב מו"ה משה שלמה וזה לשונו:

ומש"ל **ה' תלתא היא ותרי בנין**. שהן ישראל ויעקב. עד החזה ישראל, ומהחזה ולמטה יעקב:

ומ"ש **ברא חד תרין אבהן בי' כלילין**. הוא ישראל שמהחזה ולמעלה ששם חו"ג, תרין אבהן:

וברתא נוקבא חד. הרי שהה' ראשונה כוללת ששה, כי צורתה ד"ו, שה**ד' נוקבא** וה-**ו'** ישראל ויעקב. והבן. כנלע"ד משה שלמה.

עד כאן הגהת משה שלמה]

עקרא דכלא כו'. ר"ל אמא עילאה ודריש עקרה עיקרא מלשון עקרת הבית אם הבנים שמחה, שהוא זמן שמחתינו:
ורבת בנים. שהן שבעים אומות, שבעים פרים:
ות"ח כו'. שהסטרא אחרא מגביה בלי הדרגה ונופלת, אבל ישראל סלקין בהדרגה וכמש"ו, וג' דרגין זע"ז הידועין עפר שמים ואח"כ בה' אלהיכם אבא ואמא:

דף צב:

רעיא מהימנא. בתרין גוונין. מצות עשה ומצות לא תעשה:
אמאי כתיב כו'. דלא תליא בה אלא מל"ת:
דכלא רזא חדא. ר"ל זכירה ועשיה כמש"ו [נכתב על הגליון: כמ"ש זכרי עם ו"ה רמ"ח מצות עשה]:
ואתעבד. שנתקן:
וכלא רזא חדא. ר"ל שלכן כתיב כל מצותיו:

דף צג.

מתתא לעילא. מסטרא דבני ישראל בנצח הוד יסוד שנקראים "בני ישראל" כידוע:
כמה דאיהו כו'. ר"ל בחג"ת:
לאבהן ובנין. חג"ת ונה"י:
ורזא דא כו'. ר"ל ונקדשתי חג"ת. בתוך בני ישראל נה"י. וז"ש עילא בתלת כו':
לעילא על כלא. בכתר חכמה בינה:
סטר עילאה כו'. חכמה שנקרא 'קדש':
ואע"ג דאיהו כו'. ר"ל הל"ל קדש בלא ו':
ואיקרי קדש. שהוא בהעלם ואין חל על דבר ואח"כ קדוש בת"ת בוא"ו, ואח"כ קדושה במלכות בה"א:
אתפשט כו'. דעת בת"ת:
אמצעיתא. בין חכמה ובינה:
סופא כו'. במלכות. והן ג' דרגין הנ"ל כח"ב חג"ת נה"י שם המלכות:
בתלת דרגין דאבהן. ר"ל ג' פעמים קדוש חג"ת:
ורזא דא כו'. ר"ל בתחלה כתיב ונקדשתי כו' שהן ג' פעמים קדוש, ואח"כ כתיב תיכף "כי אני כו' ה' צבאות" שנקרא צבאות מסטרא דישראל צבאות ה':
אלא לבתר כו'. ר"ל לכלול נצח והוד ביסוד בהאי קדושה. וכן לפי' השני אחר שכולל חג"ת יכלול נה"י בה' צבאות:
מצאתי כתוב על הגליון: **בלחודוי** צ"ל **בחילוי**:

ולבתר כו'. שהוא מלכות:
ולבתר יעביד כו'. כל מה שכלל כאן:
דא כבוד עילאה. חכמה:
ולבתר כו'. מלכות לכלול רישא וסופא דכל דרגין:
תורה שבכתב. חג"ת. **נביאים**. נצח והוד. **ימלוך ה'**. יסוד ומלכות:
לאשתכחא תמן כו'. דמלכות כולל יחודא כמ"ש והיה ה' למלך כו' ביום ההוא כו' ולכן בברכה ד"ברוך" ברכה. "אשר קדשנו" קדושה. "ה' אלהינו" יחודא, צריכה מלכות. [מצאתי כתוב על הגליון: כי מלכא בלא מטרוניתא לאו הוא אחד כמ"ש בזוהר ויקרא ז' ע"ב (ח"ג ז, ב) עי"ש.]:

דף צו:
בזוהר. ליקוט. סוד המלכות בשלשים מעלות בתיקוני זהר כ"ג ע"ב תניינא בשיר כו', ושם כ"ה ע"ב אתער ברתא דמלכא כו' והיא סלקא באבהן שבהן שלשים כנפים כמ"ש בסתרי אותיות דף ו' וכהונה בכ"ד שהוא שושבינא דמטרוניתא בכ"ד קישוטי כלה בכ"ד צירופי אדנ"י, והן נמשכין מכ"ד רתיכין דכלילין בבעלה כמ"ש בח"ג קפ"א ע"ב (ח"ג קפא, ב) עי"ש. והתורה במ"ח דברים:
הענין הוא כי בינה ימא דאורייתא, ואמר שם דף ק"פ ע"ב (ח"ג קפ, ב) כד קיימא ה"א דא על סמכין חמשין ואינון הוי תליסר מכילין דרחמי בחד דרגא דאיתוסף עלייהו ואלין אינון תריסר דקיימין כו' עי"ש. והענין י"ג דסליק לנ' תרעין כי בה י"ב שהן י"ב נקודות לכל סטר לד' סטרין כמ"ש שם ע"א ואינון ט' נקודין ואינון תריסר נקודין כו', ואמר בסתרי אותיות ה' ע"ב ובפרשת פנחס ר"ט ע"א (ח"ג רט, א) שהן מתחלקין לד' סטרין והיא באמצעיתא והן ד' פעמים י"ב שהם מ"ח, ועם נקודה האמצעית הם מ"ט שערים הרי י"ב (ס"א י"ג) מתחלקים למ"ט בד' סטרין, ועם נקודה דאתוסף עלייהו שהוא נתיב לא ידעו עיט שהוא שער החמשים הוא נ':
ואמר בפרשת בראשית ג' ע"ב (ח"א ג, ב) ואינון חמשין אגליפו לד' סטרין והוו ארבעין ותשע חד תרעא כו', עי"ש. והן מ"ח דברים שהן רתיכין של נקודה אמצעית שהוא ה"א ה' חומשי תורה שהיא נקנית בהן דקיימא על אינון והן ג' כתרים:
[הגהת הרמ"ש: ואפשר בזה יובן מ"ש בזוהר אמור (ח"ג צו, ב) **תא חזי קמח שעורים כו' מנופה בי"ג נפה ודא שבע שבתות תמימות** היינו כנ"ל, סמכין חמשין ואינון הוו תליסר כו' והיא מתבררת על ידיהן, זהו בי"ג נפה, ודא שבע שבתות]:

דף צז.

רעיא מהימנא. דאלמלי בההוא זמנא כו'. בריחא דילה כמש"ו:

תרין אחתין. זלע"ז:

כאתתא כו'. ר"ל בימי ספירתה:

דף צז:

ועבדי פסח כו'. בפסח נכנסו בנוקבא, ובמ"ט ימים בדכורא שבועות:

דאורייתא חמש. ר"ל חמשה חומשי תורה שכל אחד כלול מעשר חמשים כידוע:

חד טמירא כו'. יסוד דחכמה עמוד עולם:

שמא גרים. ר"ל בשבועות לשון שבע:

לאכללא עילא ותתא. ר"ל שבע דדכורא ושבע דנוקבא:

דאלין. ר"ל דדכורא:

דף צח.

להההוא דאקרי אחד כו'. ר"ל לעמודא דאמצעיתא:

ובגין דשבועות כו'. כצ"ל:

וכלא איהו כו'. בין שכינה עילאה בין תתאה נקרא שבת כידוע [מצאתי כתוב על הגליון: וכלא איהו שבועות כצ"ל]:

פקודא בתר דא כו'.[ליקוט] **צריך לקרבא לגבייהו שתי הלחם דתרין לוחין אינון י' ו' צריך לקרבא לגבייהו שתי הלחם דאינון ה' ה' דאינון נהמא דאורייתא כו'**. כצ"ל. ואדם הוא דלגאו שמא מפרש כמש"ו. ואמר "בלחמי" ב' לחמי. וז"ש למטה בלחמי והיינו שתי הלחם. עד כאן ליקוט]:

ה' ה' מן כו'. ר"ל ה' ד"המוציא" בינה, ה' ד"הארץ" מלכות:

מאכל אדם. דהוא חכמה ות"ת שנקראו שניהם 'אדם', ובהן ניתנה אילנא דחיי והן י"ו מן השם, ועם שתי הלחם נשלם השם:

דאינון חיות הקדש. ר"ל כמ"ש לקמן שש שעורים שית סדרי משנה שהן במט"ט מסטרא דשכינה ובמט"ט הן החיות:

אלים מנגחים. בתורה שבעל פה כמש"ו:

פרים כו'. שהן בעלי הגמרא בעלי תריסין:

דמארי קבלה כו'. ר"ל שהן מרעה של האדם בעלי קבלה שהן מתקנין להם צלותין:

דף צח:

עמר לחם כו'. כנ"ל דבפסח בנוקבא תורה שבעל פה בשבועות תורה שבכתב:

ואנעל פתחא. (סיהרא) מלכות:

דף צט.
בפלקא צ"ל **כפלקא**. והוא פלך:

דף ק.
אכפרה כו'. בשעיר כמש"ו:

דף קא.
ברזא כו' דה' דרגין. ה"ג ה' עילאה:
בתיובתא. דרגא דיום הכפורים בינה כידוע:

דף קג:
בכלא בחדוותא כו'. שיהא הכל מוכללים בשמחתם אפילו אומות העולם ושריהם כמש"ו:

דף קד.
דיוקנא דאדם כו'. כמ"ש שדומה לעינים ושפתים ושדרה ולב. ועוד אמרו ז"ת והכל בהקב"ה:
[**ליקוט. ענין ד' רגלים**. נדפס באדרת אליהו. **ש"ל**]:

דף קח:
בת שבע כו'. בת של בינה שנקר' 'שבע' מתתא לעילא, דכלילא בן י"ה ז' ספירות:
דאתמר בה כו'. דקריאת שמע מסטרא דבינה כ"ה כ"ה כמ"ש בפרשת משפטים:
ובהון מ"ב כו'. מסטרא דבינה אהי"ה אשר אהי"ה כמש"ל:
[מצאתי כתוב על הגליון: **כלל אתוון ותיבין הם מ"ט**. אתוון הם מ"ב אתוון. ותיבין הן השמות שהן ז' הרי הכל מ"ט כמנין אותיות של שמע וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, דקריאת שמע מסטרא דבינה כנ"ל בפנים. נ"ל משה שלמה. עד כאן]:
והיה זרעך כו'. ר"ל כמו עפר הארץ דאית לה נייחא ביובל כן זרעך:
בשתים יכסה. חסד וגבורה. **ובשתים כו'** נצח והוד. **ובשתים כו'** ת"ת ויסוד דסלקין לעילא:
ובינה איהי כו'. ר"ל אחת בינה אחת ואחת כ"ח. ואח"כ אחת ושתים בינה וגדולה עד מלכות דנצח והוד תרי פלגי דגופא. וכליל בתחלה ג' ראשונות יחד ואח"כ עם ז' תחתונות:
מסטרא נוכראה והמים כו'. ר"ל בסטרא דקדושה עד מלכות מרבין אבל ממלכות ולחוץ בסטרא אחרא הולכין ומתמעטין כידוע בשמותיהן [וכן פרי החג שהן נגד ע' שרים, וע"ל בזוהר פנחס רנ"ט א' (ח"ג רנט, א). דברי דוד]. וז"ש "**בתר דשכינתא כו'**":

איהי כו'. ר"ל דל"ת דקרי שביעאה ועשיראה ורביעאה:
דסליקת בהון אהי"ה כו'. ר"ל כד סלקת לבינה היא רביעאה:
שנת היובל. דרגא דבינה:

דף קט.

הכא מאן חצר כו'. ר"ל דתרין חצרות היו בעזרה כמ"ש בפסוק, עזרת נשים ועזרת ישראל, ואם כן גם החצר הוא פנים:
א"ל. ר"מ:
אינון חצונים. ר"ל שניהם אף עזרת ישראל נקר' חצונה אלא דלגבי עזרת נשים נקרא 'פנימי':
ותרין בתים כו'. ההיכל וק"ק:
בתי בראי. החצרות:
לרחוק מעבירה. (עי' ברכות ל"ד ב') מעולם:
ולקרוב כו'. בע"ת כנ"ל:

דף קט:

בכל ישראל כו'. דקוב"ה נשמתא ושכינתא גופא וישראל איברים ולכן כשנתרחק בעו"ה נשמתא נתפזרו האיברים וגלו ישראל:
אחד ועלת העלות תמן. כצ"ל:
דאינון כגוף ואברים כו'. דכסא גוף ומלאכין אברין מסטרא דכסא:
דלבר כו'. ר"ל כשאין הקב"ה ושכינתא שם אין קורבא שם:
על כס י"ה. ר"ל דכל זמן שו"ה חסר שם גם הכסא אינו שלם אבל מקום מקדשינו בשלימות אז כסא שלם:
איהו לגו. ר"ל גוף הכסא:
בנשמתא דאתלבשא צ"ל כנשמתא:
דכסא עליון. ת"ת דבריאה. כסא רחמים:
כגרמין כו'. ד' דרגין אותיות השם:
נשיאי ישראל כו'. תשע מדות כסדר מכתר עד מלכות ונביאים כולל נצח והוד:
וקטרת כקרבנא צ"ל דקרבנא:

דף קי.

ק"ו **מנביאים**. ר"ל דכל חד לפי דרגא דיליה:
והכי באורייתא כו'. ד' דרגין נגד הנ"ל לבושא וגופא וחיי המלך ולפני ולפנים:

דף קי:
כלהו שם ה'. דכולן לשמו ובשמו:

דף קיא.
להוא עבד עולם. ר"ל בשפחה בישא דהיא עבד למט"ט שהוא עבד של עולם בריאה:
דהוא עולמו של יובל. בינה מקנן בכרסייא:
ואי תימא כו'. ר"ל כיון דמגזעא חדא נפקו אמאי האי טוב והאי רע:
כוותי'. דחם:
וקב"ה אודי בברכתא כו'. דכתיב באורייתא ועוד כמ"ש בזוהר בא ברוך ה'. ה' זמין שני תיבות אלו בפיו של לבן:
דא ישמעאל כו' ועשו כו'. שני טיפין דזריק אדם כמ"ש למטה וכן להיפך אברהם ואליעזר:
בשפחה מחלת כו'. שישמעאל משפחה בא:
או בבת כו'. עשו שנתנכרו מעשיו:
דאינון רע. בישמעאל:
חשך. בעשו דשם חדש כידוע:
טוב אור. היפוכא דהנ"ל:
נשמתא מיני'. ר"ל מאורייתא דטור ורע:
בתר דאיהו צ"ל **בחד דאיהו**:
ובתר גם כן צ"ל **ובחד כו'** :
דכתיב ויפח כו'. ר"ל נשמת חיים בעלמא דאתי ויהי האדם לנפש חיה בעלמא דין נשמה ונפש כידוע:
כמה דאוקמוה כו'. שאמרו (קידושין לט, ב) דעבדין ליה יום טב כו':
כל זכווי כו'. ר"ל דמניחין הזכיות לעוה"ב כנ"ל ור"ל לעילא בעולם הבא ולתתא בעולם הזה כידוע:
בתרין דרגין כו'. ר"ל אם עשה תשובה או לא כמש"ו:
אי חזר בתיובתא כו'. ר"ל כמ"ש (יומא פו, ב) כתיב מכסה פשעיו לא יצליח, וכתיב אשר נשוי פשע כסוי חטאה כאן כו'. הרי באתגליא ובאתכסייא לעילא ולתתא:
באתגלייא כו'. צ"ל **ואי לא חזר בתיובתא דינא באתגלייא כו'**:

דף קיא:
ובאתכסיא בין כו'. דלא לעבדו תשובה וז"ש ועיני כו':
דביה רתח כו'. **רתח** אותיות **תרח**. דאין מעלה אף כמו עבודה זרה דכתיב וחרה אף כו':

תקין כמה צ"ל **במה**:
ובגינא צ"ל **ובניינא**, ור"ל שבנה בנין הקליפה הרס עכשיו:
מוניטא דמלכא. ר"ל מטבע של מלך:
ושקר. שקרא אלהים לעבודה זרה:
כמאן דבריר כו'. שמתחלה בירר פסולת מתוך אוכל בישמעאל, ונשאר פסולת. עכשיו בריר אוכל מפסולת ויצא יעקב נקי, רק שעדיין לא יצא לצורף כלי עד העבדות כמש"ו, וכן ישראל במצרים כידוע:
ובההוא סבא צ"ל **סבה**:
תרין טפין כו'. קין והבל בזוהמא דחוה ולכן ארכיב ב"פ באברהם ויצחק ונפק ב"פ פסולת, ויעקב דוגמת שת שתיקן שניהם כמ"ש זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין, וקין והבל שניהן חטאו הבל במחשבה, וקין במעשה בשפיכות דמים:
והאי איהו לאמר. כמ"ש (סנהדרין נו, ב) "ויצו זו עבודה זרה, על האדם כו'":
נחש כו'. כמ"ש נחשתי כמ"ש בזהר דסליק לגבי נחשים. ונחש ממונה על העריות כידוע:
ואי להאי כו'. ר"ל לאדם הראשון דדרגי' בחכמה עילאה שהוא למעלה מתשובה בינה קיבל בתשובה, כל שכן כו':
ובגין דא עבד טוב כו'. ר"ל אע"ג דאביו רע נפיק מיניה טוב וכן בהיפוך. אבל שאר עבדים לעולם כו'. ר"ל בניהן ובני בניהן שוין לעולם. וז"ש אבל שאר כו':
שככה כו'. שהוא תיקן ג' אבהן בתלת ענפי שי"ן מן משה ותיקן אדם במ"ה מן **משה** גימטריא אד"ם בסוד מה שמו כו' כידוע:
לאשתדלא צ"ל ולאשתדלא:
בתרין זינין כו'. ר"ל מסטרא דמלכות נקרא' עבד ומסטרא דת"ת אב הרחמן נקרא' בנים, וזה אבינו מלכנו. וכן כל המאמר הזה הולך על קוטב זה:

דף קיב.

וקוב"ה לא בעי כו'. ר"ל לאשתדלא אלא הוא בלבד. כמ"ש באברהם בהצלתו מכבשן האש:
בך אתפאר. כנ"ל דאשתמודע בעליונים. **ב"ך** מלכות, כ"ב צינורין, אתפאר בך:

דף קיב:

קסם ונחש תרין דרגין אינון, קסם תליא בעובדא, נחש לא תליא בעובדא אלא באסתכלותא ובמלה דפומא כו'. הן נגד תרין דרגין בקדושה נחש וצור. נחש

באסתכלותא ובמלה דפומא, וצור בעובדא כמ"ש בז"ח דף כ"ו ע"ג וע"ד: "ומטך אשר הכית בו את כו'.. וחיין למארי קשוט באותה שעה דכתיב וראה אותו וחי":

דף קיד.

ונתתי משכני דא שכינתא משכני משכונא דילי דהיא אתמשכנא כו'. (א"ה זה לשון הגר"א בתיקונים מ"ז ב' בד"ה איהי משכונא: דריש בה ג' אנפין לשון שכינה, ולשון דאתמשכנא, ולשון משכנין דע"כ ידור בינייהו, ומפרש ואזיל מתל לב"נ דהוה רחימא לאחרא כו'):

סליק ספר ויקרא בסייעתא דשמיא. בילא"ו ברוך ה' לעולם אמן ואמן

דף קיז.

בדיוקנא דעלאי. משמים:

ותתאי. מהארץ. וזהו דמות של אדם:

והוה כליל כו'. זהו צלם של אדם:

והוה נהוריה כו'. דאור ראשון כליל משית יומין יומא דכולהו יומין, וזהו מסוף העולם ועד סופו, והוא דכורא דפרצופין דאתנטלא מיניה אח"כ:

והוה דחלין כו'. זהו ארבעה ד"ו פרצופים. **בדיוקנא כו' וכליל** הוא נקבות של הד"ו פרצופים שהוא נוקבא של דכורא. **נהורי' ודחלין** הוא דכורין מהד"ו פרצופין:

תרין דרגין כו'. דכל אחד כליל דכר ונוקבא:

דו כו'. זוגות דהיינו "**בצלמו**" **צלם ו'** , שהוא דכורא, ו"צלם אלהים" שהוא נקבות כ"א היה זוגות:

ברא אותם. גם כן כנ"ל:

לעילא ותתא כו'. הוא אבי"ע, עילא אצילות, ותתא בי"ע, והן דכר ונוקבא:

אתמעטו פרצופין. דהיינו הדכורים:

במלי דגופיה. והוא נוקב' וגם גופי' לא אשתלים:

מעלאי ותתאי. קין והבל, קין ממלאך נחש והבל מאדם:

ולא אתיישבו. ולא נשאר מהם כלום בעולם:

לא אשתלים כו'. ג' עמודים שהעולם עומד עליהם:

דאתא אברהם. כמ"ש בהבראם בה"בראם אותיות אברהם:

תריסר שבטין. י"ב בקר, י"ב צירופי הוי"ה:

ושבעין נפשאן. שהם ע"ב דהיינו שבעים נפש עם יעקב, ואברהם ויצחק — הם ע"ב:

עד דקבילו כו'. דהיינו מעלאי ותתאי

אורייתא. דכורא. **משכנא**. נוקבא:

דף קיז:

כמה חיילין אינון כו'. דשני פעמים התפקדו ישראל, ראשון פקדו משה ואהרן ונשיאי ישראל במדבר סיני כמ"ש "ויפקדם במדבר סיני". ושני פקד הקב"ה בעצמו באהל מועד כמ"ש "איש על דגלו כו' סביב לאהל מועד כו'". נמצא שני פקודים, א' לאורייתא וא' למשכנא:

וטעם ב' פעמים כי צריך להיות האדם שלם ולכלול מדכר ונוקבא, מעילאי ותתאי, וזהו אורייתא מעילאי ומשכנא מתתאי, וכל אחד כלול מדכר ונוקבא. לכן הקב"ה פקד למשכנא וישראל מתתאי פקדו לסיני לאורייתא לעילאי, והוה כולהו שלים כמש"ו, וכלהו הוו כחד ולא מתפרשי:

בהאי ובהאי באחד לחדש כו'. ור"ל "בהאי ובהאי" בשני המנינים היה הכל באחד לחדש השני בשנה השנית, כי מונים שנה לחמה וחודש ללבנה, והשני הוא ליסוד, והוא שני למלכות שהיא ראשונה והיסוד שני לה:

והאי אקרי כו'. בסוד ויהי יוסף יפה תואר:

דהא כדין כו'. כי בזמן שיסוד ומלכות מזדווגים וודאי שגם פרצופים עליונים מזדווגים גם הם לפי שאין להם ליסוד ומלכות ממי לקבל אלא מפרצופים העליונים:

לצאתם כו' דהא כד כו'. שיציאת מצרים היתה על ידי מלכות, ולכך נאמר "בשנה השנית לצאתם" שהצדיק נקרא 'שנית' כדלעיל:

[ליקוט]

(**דף קיז ע"א**(?)) **תרין דרגין דכלילן דכר ונוקבא, חד לדכר וחד לנוקבא**. ר"ל דבין דכר ובין נקבה כלילא מדכר ונוקבא. וז"ש **ואע"ג דנוקבא אחידת בסטרוי הא הוא נמי כליל מתרין סטרין** והוא כמ"ש בפרשת שמיני דף ל"ה ע"ב (ח"ג לה, ב) "צלם בדכורא, ודמות בנוקבא", ועל שם שנוקבא כלילא בדכורא לכן לא הזכיר בשתיהן כ"א הדכורא, בצלמו בצלם אלהים, בצלם ו' ז"א דכליל זו"נ, בצלם אלהים נוקבא דז"א שנקראת 'אלהים' והיא גם כן כלילא זכר ונקבה:

אוליד בנין מעלאי ותתאי. ר"ל קין והבל שהן היו כלולים מסטרא דקדושה ומסטרא אחרא שלכן לא נתקיימו כמ"ש באדרא רבא עי"ש:

(**דף קיז ע"ב**) **חיילין דאורייתא וחיילין דמשכנא**. ר"ל של ז"א ושל נוקבא שהן תריסר תחומין די"ב צירופי הוי"ה, י"ב גבולין דז"א, ותריסר בקר דנוקבא. ואורייתא הוא ת"ת דז"א, ומשכנא הוא ת"ת דנוקבא היכל הרצון, ששם י"ב הנהורין, ד' דגלים, וכל מספר

בני ישראל וכמספרם כמ"ש בפרשת בהעלתך דף קנ"ד ע"ש (ח"ג קנד, א), ובאותו מספר עצמו הם הי"ב גבולין דת"ת דז"א:

וז"ש **וכלהו הוי כחד ולא מתפרשי כו' דהא אורייתא כו'**. ור"ל כמו שמפרש והולך **אי באהל מועד אמאי במדבר סיני? אלא חד לאורייתא וחד למשכנא** ר"ל במדבר סיני הוא אורייתא, באוהל מועד משכנא, ושניהם מנין ומספר אחד:

בהאי ובהאי באחד לחדש השני בשנה השנית כלא חד כו'. ר"ל כמ"ש לקמן שהמספר הוא בשני ממטה למעלה, והוא ביסוד חדש זיו, ומשם אתברכו כמ"ש למטה כי שם צוה ה' את הברכה כו', ושמש וירח הוא זו"נ כידוע, ושנה שהוא שנת החמה הוא בדכורא, וחדש הוא חודש הלבנה הוא בנוקבא, ובשניהם הוא יסוד. וזהו "בחדש השני בשנה השנית", והן לא מתפרשין דא מן דא. וסוד המספר הוא משם ובשני דרגין כמ"ש בסבא דף ק"ה ע"א (ח"ב קה, א): "דכתיב המוציא במספר צבאם, מאי במספר כו' דאלמלא מספר דא לא ישתכחון חיילין ותולדין לעלמין ועל דא כתיב מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל, תרין אינון דמנו עאנא ועאלו בחושבנא על ידייהו כו' מי מנה עפר יעקב הא חד דעבד חושבנא ומספר את רובע ישראל הא מונה אחרא כו'", עיי"ש:

כד נפקו ישראל ממצרים בחדש הראשון הוה. ר"ל במלכות לבד, דלא עאלו בדכורא עד דאכלו מנא וקבילו אורייתא כידוע:

[עד כאן הליקוט]

ולאודאה כו'. ר"ל ליתן הודאה וקיום על ברכת השי"ת וזהו מש"ו **תרין ברכאן כו' לבתר ויברך אתכם כאשר דבם לכם**, זהו הודאה על ברכת השי"ת

מאן דמברך לקב"ה כו' עינא טבא ולבא טבא ורחימותא דלבא. הוא ג' מדרגות נפש רוח נשמה, "רחימותא" הוא לשון תאוה והתאוה בנפש כידוע, "ולבא טבא" הוא הרוח כידוע שנקרא 'לב', "ועינא טבא" הוא הנשמה. לכן מסיים והולך **בכל לבבך כו' ובכל נפשך ובכל מאדך** הוא הנשמה. וזהו ג' דברים, ג' מדות באדם — עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה. לכן צריך לברך בהיפוך אלה הדברים:

יברך את בית אהרן כו'. כיון שהם הכהנים מברכים לישראל בעינא טבא כו' כדין שצריך לברך ברכת כהנים בעינא טבא הם ונשיהם, אבל בלוים אין צריך לברך את נשותיהם שהם בכלל נשי ישראל, ולכן לא נאמר אצל הלוים "את" כמו אצל הכהנים:

דף קיח.

והוו עלמין שכיחין בחד. כלומר שהיו נשלמים בשלימות באחדות:

אילנא כו'. הוא עמודא דאמצעיתא:

מאתר כו'. הוא יסוד הבינה:
מאתר כו'. יסוד דזעיר שכל הברכות מתקבצים שם:
על הררי. זהו נצח והוד:
חיים עד העולם. מלכות משפיעים למלכים [אולי צ"ל משפיע לעלמין. **ש"ל**]:
מציון מכלל יופי. שהוא כלל היופי שלו:
אלהים כו'. הוא מלכות:
וכד האי אתער. היינו עמודא דאמצעיתא:
כלא הוא כו'. חסד. **כלא הוא כו'**. גבורה. **כלא הוא כו'**. יסוד:
שלמא דעילא ותתא. כדלעיל אבי"ע:
איש על דגלו כו'. כדדריש והולך בעמוד ב' למטה וקי"ט א' "וכמה דאחזי עובדא לתתא הכי אתער לעילא":
הה"ד כו' שמי. וכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה ונקרא 'שמו':
עלאין אינון לעילא. ר"ל לעילא לעילא:
כגוונא דאיהו אתער כו'. זהו סמיכות לדרשו איש על דגלו כנ"ל:
או יחזק במעוזי. הוא התורה ה' עוז לעמו יתן:
יעשה שלום לי לעילא. יסוד דדכורא:
שלום יעשה לי לתתא. יסוד דנוקבא:
דתמן אתחברת אתתא בבעלה. ואז שורה ת"ת בארץ ישראל מלכות, וזהו גם כן מאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא וזהו גם כן סמיכות לדרוש הנ"ל:
בזמנא דירושלים. דריש רישא דקרא:
כאן בזמנא כו'. ר"ל דישראל עובדין ביראה כיון דלית להם שמחה:
ד"א כו'. ר"ל דכנסת ישראל גופא בזמנא דאיהי בגלותא נקרא 'יראה':
ושכיבת לעפרא. פירוש בבריאה כמ"ש העפר אשר יהיה בקרקע המשכן — משכן הוא מ' דאצילות, וקרקע המשכן היא בריאה:
לקבלה דמטרוניתא כו'. כנגד לה ולו:
כד"א ההרים והגבעות. ההרים מלאכים מצד הת"ת, והגבעות מלאכים מצד המלכות:
וכתיב. גם כן ב' דברים:

דף קיח:

איש על דגלו כו' אלין ד' משיריין. והיינו ד' מחנות שכינה שהן א'ר'ג'מ'ן:
תריסר שבטין. הם י"ב מלאכים שתחת המלכות:
תריסר תחומין. הם י"ב גבולי אלכסון:

כלא כגוונא כו'. לעילא ולעילא גם כן כנ"ל:
שבטי י"ה הא אוקמוה כו'. הם י"ב שבזעיר ששורשם מאבא ואמא הנקראים 'יה':
בגין די"ה עדות לישראל. שהם אבא ואמא מעידים על ישראל שהוא זעיר:
אבל ודאי הכי הוא. ר"ל די"ב שבטים שייכים דווקא בזעיר שהוא ו' קצוות, וידוע שהי"ב הם בו' קצוות כידוע:
דכתיב צ"ל **כתיב**:
דיוקנא דאדם אתכליל בכלהו. פירוש שהם פני שור פני נשר פני אריה — היינו הבטת שור ונשר ואריה, אבל לעולם הם צורת אדם כמ"ש בזוהר פרשת תזריע מ"ח ע"א (ח"ג מח, א):
ואפין כו'. פירוש, שכל אחד יש לו ד' פנים וכמ"ש "וד' פנים לאחת":
מתפרשין בדיוקניהון. ר"ל שהם פני שור פני כו' בכ"א:
וכלהון כו'. כמ"ש שכולם פני אדם כדלעיל:
תרין מכאן. חסד נצח, ובהם ששה פרקים:
תרין מכאן. גבורה הוד, וגם כן ששה פרקים והם הי"ב שבטים:
כיון דנטלין כו'. ר"ל לסייע שהיא באמצע:
מזבח ה"נ כו'. דע כי במזבח היה עלה אמה וכנס אמה זהו יסוד, עלה חמש וכנס אמה זהו סובב, עלה ג' כו'. וזהו המדרגות כסדר מתתא לעילא. וד' קרנות הוא אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה כידוע. לכן אמר דרומית מזרחית שהוא התחלת הסובב, צפונית מערבית בדרגא שלו שהוא יסוד:
דאיהו שירותא דכלא. חכמה:
עלאה דכלא. בינה:
קדישא דכלא. ישראל:
כלא. אז"ן. שכלולה משערות ומצחא ז"נ. [אמר המסדר, עיין בתיקון ע' קכ"ט ובזוהר פרשת ואתה תצוה ובש"ח שם]:
ובמקום אחר כתב הגר"א וז"ל:
דיוקנא דאדם אתכליל בכלהו כו'. כמ"ש בפרשת אחרי מות שם "וכד אתכלילו בחד כתיב ודמות פניהם פני אדם פניהם דכלא". ובז"ח פרשת יתרו דף ל"ב ע"ג "וכיון דאתכלילו כולהו דא בדא אתעביד מינייהו חד גופא ואיהו רזא דאיקרי אדם ואע"ג דכל אנפין משתנין בסטרייהו כו' וכד לפום שעתא מסתכלין כתיב ודמות פניהם פני אדם ולבתר מתפרשין דיוקנין כל חד וחד לסטרי' וכד אתחפיין כלהו דלא מסתכלין לעילא

לגו רזא דעלייהו לא אתחזי דיוקנא כלל בר דיוקנא דאדם דדא היא דיוקנא דכליל כל דיוקנין וכולהו סתימין כו'":

תרין מכאן ותרין מכאן והיא באמצעיתא. שד' חיות הן בד' זוויין כמ"ש בפרשת אחרי מות דף ס' (ח"ג ס, א) "תניינא אזלין תחות ספינה דהאי ימא רבא לארבעה זוויין, דא אזיל לסטרא דא ודא אזיל לסטרא דא, וכן כולהו ארבע חיזו דאנפין אתחזין בהו וכד אתכלילן בחד כו'", עי"ש ובכמה מקומות, והן כמו אגוז שהן בזוייות והן שנים בכל צד, וכמ"ש בפרשת בראשית ופקודי (אמר המסדר נראה שכאן היה כתוב המאמר דפרשת פקודי רנ"ד ע"ב אל גנת אגוז) עכ"ל בהיכל הששי עי"ש, ובפרשת שמות דף ט"ו ע"ב (ח"ב טו, ב) אגוז דא הוא רתיכא קדישא דאינון ארבע רישין דנהרין דמתפרשין מן גנתא כהאי אגוזא דאינון ארבע רישין לגו כו' מה אינון ארבע קרישין (עיין בזוהר, ואולי צ"ל 'רישין'. המסדר) ד' באגוזא מתחברין בהאי גיסא ומתפרשין מהאי גיסא, כך רתיכא מתחברין באחדותא בחדוותא בשלימותא בשלימו כו':

יו"ד מזרח הוא שירותא כו' בשירותא דמזרח כו'. מזרח הוא אבא והוא ראש היו"ד שהוא במזרח, ומן אבא נפיק חסד כמ"ש באדרא זוטא ולקמן, וזהו רגל הימני של יו"ד דרום:

ה"א דרום כו' דרום וצפון תליין בי'. ר"ל דמן ה' נפיק דרום וצפון, שמאמא נפיק גבורה. ואף עטרא דחסד דנפיק מאבא יוצא על ידי אמא כידוע. וזהו רגל ימיני ושמאלי של ה"א. וגג הה"א הוא בינה הנהר דנפיק מעוקצא דאחורי' (פי' מאחורי ה"א יש עוקץ והוא י' בסוד וחכם בבינה. המסדר) כמ"ש בפרשת אחרי מות ועיקר יציאה מבינה אינו אלא צפון:

וז"ש **וא"ו באמצעיתא כו' ברזא דיו"ה**. ר"ל שהוא"ו הוא בן י"ה, והוא ביניהם, מפתחא דסתים לאימא, ומן יו"ד נפקין דרום ומן ה"א צפון והוא ביניהם. (אמר המסדר. מפתחא דסתים כו' היה כתוב בהעתק למאמר בפ"ע ונרשם עליו ק"כ ע"א ואני סדרתיו הנה כמו שנראה לפי עניות דעתי.)

דף קכ.

רזא ליתבי דרומא. כמ"ש למטה בתחלה לקרן ואח"כ דרומית מזרחית כו' מערבית דרומית התחלה בדרום וסיום גם כן בדרום. והענין כי אבא ואמא י"ה הם מזרח וצפון, וזעיר ונוקביה ו"ה הם דרום ומערב, כמש"ל עי"ש:

דף קכא.

רעיא מהימנא. דא חסד. חסד ממש ומיכאל שלוחי':

גבורה שירה. לוי המנגן כנ"ל:

בכור שורו. לשון שירה:

לשלמא קרבנא. שהשיר מעכב הקרבן כידוע:
ומאן דל"ל כו'. ר"ל שאינו יכול:
דאיהו כנור כו'. ר"ל כנור דדוד שהיה פתוח אל צד צפון שהוא הלב בשמאל, ובכל חצי לילה מנגן כו', ר"ל שהיה עומד בחצי הלילה כמ"ש חצות לילה כו':
בשית גדפין. שית כנפי ריאה הנ"ל:
וב' כורסיין כו'. והן בינה ומלכות, וכן בעולמות — בריאה ועשייה, באדם — לבא ופומא כמש"ו. ועמודא דאמצעיתא (בספירות) ומט"ט (בעולמות) וקנה (באדם) הן שש מעלות לכסא. והכל כסא א', דכסא תחתון הוא שרפרף לכסא הדום רגליו כמ"ש (חגיגה יד, א) א' לכסא כו':
כסא כבוד כו'. ר"ל כסא כבוד הוא כסא התחתון ששם כבוד ה':
מרום מראשון כו'. הוא כסא עליון בגבהי מרומים כידוע:
ל"ב ויאמר כו'. ר"ל דכסא ראשון שהוא ל"ב נקרא כס י"ה, דבינה נקראת י"ה. והוא לב שיש לו תמיד מלחמה עם עמלק שהוא הכבד, שהכבד מייגעו בתאוות המאכל כמ"ש במדרש הנעלם על הפסוק ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני כו' והוא ר"ת **ל**'יהו"ה **ב**'עמלק. והנצחון על ידי התפלין שמניח על היד כנגד הלב כמ"ש (ברכות יג, ב) צריכה שתהא שימה נגד הלב. וזהו כי יד על כס י"ה אז מלחמה לה' שהוא תפלין כמ"ש וראו כו' כי שם ה' כו':
ל"ב ויאמר כו' צ"ל **ל"ב כס י"ה ויאמר כו' עד פומא כסא הה"ד תקעו כו'**:
פומא כסא. דשניהם נקראו כס, ובינה נקראת י"ה כנ"ל. ומלכות נקראת כסא כס אדני:
בכסה ליום חגנו. שהוא מלכות כמ"ש (ביצה טז, א) שהחדש מתכסה בו דאיכסי סיהרא מלכות:
שופר קנה כו'. הן שש מעלות הנ"ל:
קול כו'. ר"ל שהקול הוא ו', דסליק מקנה דשם ו' עזקאין כנ"ל. ודבור ה' בה' תקוני דפומא כמש"ו:
בה' מיני כו'. לא חשיב לשון וגרון, רק הפה לבד:
כנהר כו'. ר"ל דנהר שע"י טוחן הרחיים הוא דוגמת הקנה שמוציא קול. דנהר איהו ו' כידוע ונהר יוצא כו', והרחיים הוא דוגמת הפה שמוציא הדבור. וז"ש "לאפקא קול ודבור":
דנפיק מבינה דלבא. שהוא ה' ראשונה:
במחשבה כו'. שהוא י' כמש"ו:
דאיהו שמא מפרש. ר"ל שבו י' אותיות:

בעשר כו'. רומז הכל על י' הנ"ל:
ואורייתא קלא כו'. ר"ל אע"ג ששופר הוא ו' כנ"ל, ובו ניתן התורה בשופרות, לכך אמר שכל השם הכל בחכמה. וז"ש קלא דילה דיבור דילה כו' בינה דילה כו' מחשבה כו' ולכך ניתן התורה בי' דברות:

דף קכב.

פקודא כו' ומאי בינה. ר"ל דאיהי תשובה:
ושובו אל ה'. דאשתלים ה' כנ"ל:
ונשלמה פרים שפתינו. דלא נשאר לנו אלא דברים ה' מלכות, ונשלמה פרים שפתינו כל השם במקום פרים שהיה הקרבן משלים בזמן שבהמ"ק קיים כמ"ש (תענית כז, ב) בזמן שאין בהמ"ק קיים מה תהא עליהם יעסקו בקרבנות ואני מוחל כו'. וז"ש "דודאי כו' ובג"ד כו'":

דף קכב:

עד ה' ודאי. שלימו דשמי' כנ"ל:
ממנה תוצאות חיים. ממלכות, וכן ותמונת כו' בצלם כו':
ד' אמות. דרגא דידה, ד' ספירות נצח הוד יסוד מלכות. ולכן נקראת 'ד'. וכשהיא שוה לת"ת נקראת 'ה':
דלא אתברו בהון כו'. ר"ל בשביל אומות העולם:
ויהיב ליה. שמילא שאלתו כמ"ש ג' דברים בקש משה מהקב"ה ונתן לו כו':
[ליקוט]
ותשובה דא אתקריאת חיים. כי היא נקראת באר מים חיים כמ"ש בז"ח שיר השירים וכמ"ש (ברכות נו, ב) הרואה באר בחלום כו', כי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב כו', ובתשובה חוזר למקור מים חיים:
למיזל ד"א בגילוי הראש. כי היא ד"א אות רביעית של השם כוללת ד' אותיות כמ"ש בתיקונים סוף תיקון מ"ז והיא רשות היחיד גבוה י' ורחב ד', גבוה י' מסטרא דבעלה שמא מפרש ביו"ד אתוון, ורחב ד' מסטרא דילה ד' אותיות כמש"ש:
ואי תימא דכן שרייא על אומין דעלמא אע"ג דלא אתברי בהון שמיא וארעא וכל תולדין. ר"ל דלכך כתיב "בהבראם" אחר "אלה תולדות השמים והארץ", לומר שדוקא שריא ה' זעירא על אלין שבשבילם נבראו שמים וארץ ותולדות, וכמ"ש לקמן ובגין דא ויכלו שלימו כו' ועלה קיימין שמיא וארעא כו' דכתיב אלה תולדות השמים והארץ כו':
הבלא כו'. היא קושיא:

אלא ודאי כו'. הוא תירוץ. ולא גרסינן תיבת "אלא", וכן תיבת "אלא" דלהלן בסמוך לא גרסינן:

דנפש אחרא כו'. ממט"ט ששורה בימות החול שעל ידו מתנהגין העולמות בחול ששת ימי המעשה, בו' קצוות דיליה, ו' אותיות דמט"ט:

ואיהו דיוקנא כו'. הוא הצלם:

דמתנענע כו'. שמיני' התנוע' לאדם כו':

ה' דהבראם. ה' זעירא מלכות ה' דאברהם:

דאתקריאת יראה ודא י'. צ"ל "תורה ודא ו'", והוא דיוקנא דעמודא דאמצעיתא:

בצלמו. ר"ל **בצלם ו'**:

בצלם אלהים. מלכות:

דאת י' צ"ל **דאת ו'**:

על רישיה. דכל השם על ראשו ומשם הולך לגוף כמש"ו:

דאיהי עובדא כו'. ר"ל המעשה עצמו של המצות דלעיל לא אמר רק דמינה יעול כו' דמלכות נקראת מעשה עובדא דבראשית:

ואיהו ל"ב אלהים. ר"ל מלכות שנקרא אלהים ל"ב שנקרא "כבוד השם" כבוד גימטריא ל"ב:

[ליקוט]

י' יראה כו'. והן ד' אותיות הוי"ה מצות לא תעשה ומצות עשה, ותורה ותשובה. ולא מצות לא תעשה עצמן ומצות עשה עצמן, אלא היראה ואהבה גורמות המצות עשה ומצות לא תעשה, והתשובה היא הרביעית המעשה כמש"ו. וג' ראשונות הן במחשבה וכמ"ש במ"א דג' אותיות יה"ו הן במחשבה והרביעית ה' היא בעובדא וכלולה מכולם, שהם הנ"ל מצות עשה ומצות לא תעשה תורה ותשובה. עד כאן הליקוט]:

דף קכג.

במות המת. כמ"ש (ברכות יח, ב) שבחייהם קרויים מתים:

מהמרכבה דקוב"ה. לא קאי על מ"ש "בדיוקנא דאשתמודע כו'" אלא על "בעובדין". דבעובדין ניכר. אבל בדיוקנא ניכר מאיזה חיה הוא, אם חוור מאריה כמ"ש בתיקוני זהר. וכלל זה הוא בכל העולמות כמש"ו:

מהמרכבה דמלאך כו' או כו'. דשם עץ הדעת טוב ורע:

ולא תשכח יום כו' וכל יומא איתי כו'. ר"ל דבכל יום יש טוב ורע ולכן בין בקדושה ובין בסט"א יש בכל יום פרצופא דאנהיג כנ"ל:

למימריה. ר"ל לעזור לו:

תשב ו' לה'. **תשב ו"ה** אותיות **תשובה**, והוא תשוב ו' לה' או ה' לו', אע"ג דלא נזכר י"ה ז"ש ולעולם כו' דשם תשובה:

דף קכג:

לה' אלהיכם. אבא ואמא:

בחללא דגופא וברישא. דתורה ברישא בפה כמש"ו. ונגדו יראה בחללא דרישא. וכן מצוה בגופא בידין ורגלין ואהבה נגדו בחללא דגופא:

[ליקוט]

והנגלות התורה והמצות דאינון בגופא וברישא כו'. באברים דלבר. ויראה ואהבה באיברים הפנימים שלהם גם כן ברישא ובגופא במוחא ולבא. וישראל עלה במחשבה בן מאב ובת מאם. ובמ"א אמר בתיקונים להיפוך — דמלכות בפומא ועמודא דאמצעיתא באברים. וכן אמר בהקדמה ב' דתיקונים דרועא ימינא כו' ע"ש כל האברים בו' קצוות ופומא מלכות תורה שבעל פה, עי"ש:

והענין, כי באברים עצמן ודאי כן אבל בתורה ומצות שבפנים ברוחא הוא להיפך כמ"ש בסוף תיקון כ"א. וכן הוא ביראה ואהבה שבמוחא ולבא, וע"ש ס"א א' מוחא איהו בהיפוכא חום כו' ואיהו אריה כו' עי"ש:

דא איהו דיוקנא כו'. הוא שם אלהים כורסייא דשם הוי"ה, והוא כסא בריאה סולם לעלות לשם הוי"ה, דמכסא הנשמות כידוע, ולכן ויפח באפיו כו':

ויחלום כו'. כמ"ש שהחלום הוא בחוטם שהאף ניעור (ברכות סא, ב):

ובה שריא. שהיא כלי קבול לשם הוי"ה:

והנה כו'. דהוא שם אלהים כנ"ל:

ונפקין צ"ל **ונחתין**. שההבל עולה מן הגוף ויורד לגוף:

איהו חד כו'. בדרגא דצדיק ולכן הוא על הפה:

מוצב ארצה כו'. דאחיד בשמיא וארעא, וכולו כליל בנוקבא וראש מחובר לגופא דכורא, זהו וראשו מגיע כו':

תריו. יסוד ומלכות ארצה:

השמים תלת. ת"ת

עולים תרי. חו"ג עולים על גבי ת"ת על השמים:

ויורדים תרי. נצח והוד למטה משמים:

לקבל ד' כו'. והסולם שביעי כנ"ל:

אית צ"ל **ובה אית**:

כגון חיות כו'. משום פסוק שמביא אחר כך נקיט הני, והן ארבע מינים — חיות ועופות ובהמות, והן ג' מיני חיות שאדם עליהן. חיות אריה, בהמות שור, עופות נשר. והן בשמיא וארעא דאצילות. ומימא דבריאה הן דגים. ועם שמיא וארעא וימא הן ז' כנ"ל, שמיא ת"ת, וארעא מלכות, וימא יסוד גימטריא כ"ל שבו דגים שנתברכו, זרעו של יוסף וידגו מה דגים שבים המים מכסים אותם אף כו' והוא פריסו דיסוד שהוא במקום נסתר שאין עין שולטת בו. חיות ובהמות כו' בחסד גבורה נצח הוד. חיות ובהמות בחסד גבורה כנ"ל אריה ושור. ועופות בנצח שיעוף השמים לגבי ת"ת. ודגים הוד לגבי ימא יסוד ע"פ המים:

בהון ומוראכם כו'. בכל אשר תרמוש כו' הן בהמות:

דא ממלל כו'. ר"ל רומז:

אלם כו'. בנשמתא ובגלגולא בגופא:

ממונה צ"ל **ממונא**. ור"ל אם אית ליה ממון בשביל מעשיו נוטלין הסט"א שפע ממונו לעילא:

ואי כו'. ר"ל שיש זכותן למעלה נשאר וחובותן יורדין למטה להתפרע ממנו בעולם הזה. ואם רוצים לנכותו בממונו מן החובות נותנין לסטרא אחרא. אבל ב"א שזכותם נותנים להם למטה בעולם הזה כמ"ש דעבדי' לי' יום טב ויום ביש ואין נותנין למעלה לסט"א אלא השפע יורד לו ואומות העולם נוטלין ממנו ואשתזיב מן היסורין כמ"ש (פסחים קיח, א) הודו לה' כו' שגובה עשיר בשורו כו':

דף קכד.

דלית פקודא כו'. שכל פקודא כליל עשר ספירות שהן כלל הקומה שבהן רמ"ח אברים, וכן אמר לעיל דמתקטרין בה כל פקודין:

עוזר דיליה כו'. כמש"ו דאליהו הוא פנחס והוא בן אלעזר בתחלה, ור"ל קודם מעשה זמרי, ואח"כ נעשה בן אהרן דאתלבשו ביה נדב ואביהו. וזהו ב' פעמים "בן" בן אהרן הוא. ומסטרא דאלעזר הוא עוזר אותיות עזר דאלעזר, ומסטרא דאהרן הוא אח לצרה יולד כמש"ו. וזהו "בכל סטרא":

אלא בב"נ כו'. ר"ל דבעץ הדעת טוב ורע יש שם קושטא ברוחא מסאבא בטוב שבו ושקרא ברע שבו:

בזמנא דאית כו'. דבעץ הדעת טוב ורע שם יכול להתפתה, מה שאין כן אילנא דחיי והזר הקרב יומת:

מסטרא דימינא כו'. דסטרא אחרא בימינא הוא מסית לאדם והוא נחש יצר הרע:

ומסטרא דשמאלא. גיהנם, ולכן זה נחש לפתות וזה כלב לאכול:
שתי בנות כו'. נחש וכלב:
דבני עשו. כלב:
ובני ישמעאל. נחש:
כצרוף הכסף כו'. כסף וזהב, ימינא ושמאלא דקדושה, ומתבררין מנהון עופרת וסוספיתא דסטרא אחרא:

דף קכד:

איהי נסיונא דסוטה. עץ הדעת דטוב ורע, ומקריבין אותה לכהן כנ"ל ובת איש כהן כו' ואם זנתה יבאו בה המים המרים ויבואו מרתה כו'. ומשליכין עץ לתוכה — זהו השם שמוחקין — ויורהו ה' עץ. כי תחל לזנות, אם זנתה באמת באש תשרף בגיהנם, ונעשה עפר כנ"ל. וזהו "ומן העפר אשר בקרקע כו'", תחת הקדושה שנתברר ממנו. וזהו "בקושטא", שהטוב גם כן נתפתה, מה שאין כן אם נקי' בשקרא שהרע לבד רצה ולא יכול לפתות לטוב וימתקו המים ונקתה כו'. וזהו "ושם נסהו" נסיונא דסוטה:
באלין ל"צ כו'. דבאילנא דחיי — והזר כו' כנ"ל. וא"צ נסיון, אלא בעץ הדעת פשוטין דאורייתא:
קשיא. מסטרא דרע משמאל:
ומחלוקות כו'. מימינא דקליפה דימינא חמור משמאלא כמ"ש בתז"ח:
אלא לא גרסינן:

דף קכה.

המה יעלו. המה גימטריא נ' שערים:
מלאך האלהים. חיים. וכן נשר בבינה נשר הגדול כידוע:

דף קכה:

אינון ערב רב. שהן עזי פנים שבישראל שיתבררו מהן:
וירא העם. דעמי הן ע"ה טבין כנ"ל, והעם הן ערב רב. ולעמא קדישא הן ע"ה טבין כנ"ל:
אל נכר. הן אומות דסטרא אחרא דימינא ושמאלא דע"ז באומות:
אנא בצערא כו'. שהן ניצוצי החמה השופעין בירח וכוכבים. אור של משה רבינו ע"ה ששופע בתלמידי חכמים והתלמיד חכמים מבוזים בגלותא בתראה ואורו מצטער עמהן כמש"ו:
ויפן כה וכה. הן נ' שערי בינה דחירות שמשם הגאולה:
אין איש עוזר כו'. זה אליהו:

ול"ל יכולת. שיצר הרע אינו מניחן [נכתב על הגליון: בסוד יש רעה חולה שכ' בזוהר סוף פרשת בשלח]. וכל הענין בישעיה והוא מחולל כו' מדבר הכל בתלמידי חכמים בגלות הזה:

דף קכז:

האד"ר קדישא.

(**א"ה**. אם כי לא זכינו לפירוש מסודר מהגר"א ז"ל על האדרא רבא, אולם המעמיקים בחיבוריו ז"ל על הזוה"ק, זהר חדש, תיקוני זהר, ותז"ח ספר יצירה והיכלות הלא ימצאו ידם ללקט אורות על הרבה מאמרים מהאדרא רבא ובפרט בפירוש הארוך על הספרא דצניעותא, כאשר הספר הקדוש הזה הוא יסוד נאמן ומקור נובע לכל האדרות רבא וזוטא, כן באור באורו עליו נראה כי יהיל ויאיר אור פרוש ע"כ מאמרי האדרא רבא הסתומים. ולא ראיתי לסדר מה שכבר נדפס (כי אם המעט מ"ש בכתבי יד) ועל ריש האדרא עד "אימת נתיב בקיימא כו'" נדפס פירוש מסודר לפני התחלת ביאורו על הת"ז. **ש"ל**):

תני רזי כו' עד דלא ייתון כו'. אף שבאדום לא היו רק ח' קודם משה רבינו ע"ה. ועד דלא ייתון בני ישראל גם לאדום לא היה כלל — מכל מקום כמה מלכים אחרים לאומות היו ולא נכתבו כלל:

דף קכח:

[**והיינו דתנינן ברשומי אתוון ת' כו'**. במתני' דע"ס שבריש ז"ח ה' ע"ד. כן פיר' הגר"א ז"ל בפירוש המתני' הנ"ל. **ש"ל**.]

דף קכט.

במצחא ת' ב"ד וכד אתגליי' מצחא דעתיקא קדישא כו'. וזהו סוד והתוית תיו על מצחות כו' ואמרו תיו תחי' כו':

דף קמה.

רעיא מהימנא. חמש דימינא כו'. הן ה' חסדים וה' גבורות הידועים ע"ס:

מתערי שכינתא כו'. שהיא כלילא מעשר:

וכלא שכינתא כו'. דשיתין אותיות ס"ר דישראל כנ"ל הן שתין רבוא דעמודא דאמצעיתא ו' קצוות כל אחד י' רבוא כנ"ל, והוא אחיד בשכינתא עילאה ותתאה וכידוע:

את שמי. בעמודא דאמצעיתא:

ואני. שכינתא:

אברכם. כנ"ל:

דף קמו:

מקורא כו'. דבו ג' יודי"ן:

דמקורא כו'. ג' אלפי"ן ולכך ג' פעמים "קדוש" בקדושה:

דבי' א"י דרמיזין אידהנוי"ה ורמיזין א"י כו'. כצ"ל. ור"ל דלמעלה פי' ברכה וקדושה, עכשיו פירש יחוד שהוא תפארת ומלכות ורמיזין בשם אדנ"י א"י בר"ת וס"ת דשם אדני כלול בשם הוי"ה. ועוד בצירוף שני השמות הנ"ל רמיזין בתחילתו א"י דמסטרא דת"ת צירוף הוי"ה קודם לא"ד, וכאן להיפוך, לפיכך בשם אדני א' בראש ויו"ד בסוף, ובה כלילן קדושה וברכה. קדושה בא' כנ"ל, וברכה ביודי"ן כנ"ל. והן ג' פעמים כנ"ל. והיא רביעאה אות רביעי שבשם כלול מכל ג' אותיות, חיה הרביעית. ולכן כלולים בצירוף הנ"ל. וכן בצירוף אהי"ה והוי"ה בא' ויו"ד אותיות ראשונות, שהן בנוקב' אחרונות אותיות רביעיות של השמות. וז"ש רביעאה מן תרין כו':

דף קמז.

[ליקוט]

שם של כ"ב יוצא מראשי הברכות שהם **יברכך וישמרך יאר ויחנך ישא** שהם כ"ב אותיות, גם כן גימטריא אלף תמ"ד, עם "אמור" שהוא גימטריא רמ"ז שהוא גימטריא אלף תרצ"א:

והשמות תקצ"א, תק"פ, ש"ל, ק"פ גימטריא אלף תרפ"א. ועם י' מאמרות — גימטריא אלף תרצ"א. וז"ש בזוהר נשא קמ"ז ע"א "**וכל עלאי ותתאי מתבסמין בכ"ב אתוון דסתימין בהני ג' קראי**". וכן אמר למטה "בכ"ב אתוון מתברכין כלא". [הגהות הרמ"ש. ר"ל בברכות שהם בג' פסוקים אלו כנ"ל שהם יברכך וישמרך יאר ויחנך ישא]. ובגין כך כתיב "אמור" ולא "אמרו", כי "אמרו" היה משמע ציווי שיאמרו להם אבל "אמור" משמע לצרף גם כן כנ"ל:

והנה ס"ג ומ"ה גימטריא ח"ק. ועם כתר הוא ק"ט. ועם אמור גימטריא תבנית:וישם ברכה ששית הכוללת הכל, כי אם אין שלום כו'. [נראה הגהת הרמ"ש. והנה אלו הכ"ב הם נגד מכילין דרחמי היינו י"ג דעתיקא וט' דז"א, ובזה יובן מ"ש בזוהר הנ"ל בסוף עמוד הנ"ל "**והוא שעתא דאתגלי סתימא עתיקא דעתיקין בז"א**" שהם כ"ב כנ"ל נגד אותיות של הה' ברכות הנ"ל. "**ואשתכח שלמא בכלא**" היינו כנ"ל, וישם לך שלום הוא כלל הכל והבן.]

וכתב הרמ"ש וזה לשונו:

[מ"ש שהשם כ"ב יוצא מראשי הברכות עש"ב, הנה אלו האלפי ביתות שראשי ברכות

אלו מתחלפים הם ידועים, כתבם רבינו האי גאון בספר קול ה' בכח והמה מקובלים איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה, ומצאתים גם כן בספר הפליאה, לכן בהם עשיתי סמוכות לדברי אמ"ו הגאון החסיד מו"ה אליהו מווילנא וההכרח שהביאו לזה מאמר זוהר פרשת נשא דף קמ"ז ע"א וזה לשונו:

ובכ"ב אתוון דסתימין בהני ג' קראי לקבל כ"ב אתוון מכילין דרחמי דכליל כלא ובגין כך כתיב אמור כו'. הרי לא יוכל להיות כמ"ש הרמ"ק שהשם כ"ב הנ"ל יוצא בחלופי אלפי ביתות מן יברכך יהו"ה וישמרך יאר יהו"ה שהן כ"ב אתוון ובזהר אמר בהדיא בהני ג' קראי דמשמע מכל ג' פסוקים, ועוד שארי הכרחות. והנה שם הנ"ל במילוי אל"ף נו"ן קו"ף תי"ו מ"ם כו' וגם ו' של דיונסים במילוי ג' אותיות יהיו כל האותיות עם הכולל ס' כמנין ס' אותיות של ברכת כהנים:

ולפי מה שמצאתי בכתבי האריז"ל שכתוב "תכוין לשם כ"ב העליון מ"ה ואדנ"י שיש במילואם כ"ב אתוון ועתה מתמלאין על ידי נצח הוד יסוד דתבונה שהם ג' מוחין הרי הכל כ"ה כו'", עיין שם באורך. והנה אלו הכ"ב כשתמלאם יהיו גם כן ס' אותיות כי כשתמלא עשר אותיות מ"ה יהיו כ"ח אתוון, ווכשתמלא י"ב אותיות אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד הם ל"ב אותיות, בתנאי שהת' לא יהא ממולא רק בו' כזה **ת"ו**. וכן הווין רק בו' אחד — הרי ל"ב וכ"ח הם ס'. וכשתמלאם על ידי נצח הוד יסוד דתבונה כמ"ש האריז"ל אז מתמלא גם התי"ו עוד ביו"ד וכן הב' ווין ונעשים ס"ג אותיות, כי שם ס"ג **יו"ד ה"י וא"ו ה"י** מקורא דתלת שמהן כמ"ש ברעיא מהימנא קמ"ו ע"ב. והנה ע"פ הכ"ב אלפי ביתות נוכל להוציא שם כ"ב אנקתם מן שם עשר אותיות מ"ה ומן י"ב אותיות מילוי אדני. דוק ותמצא. עכ"ל:

(הרמ"ש ז"ל סידר כאן. איך השם כ"ב יוצא מראשי הברכות (כפי שיטת רבו הגר"א ז"ל) על פי חילופי וגילגולי י"ד מיני א"ב. ומפני כבוד שמו יתברך נמנעתי מלהדפיסם פה. **ש"ל**):

דף קנא.

שבעה קשרים. הן ז' פעמים עשר, כי כל רתיכא סלקא לעשר כמ"ש בסתרי אותיות פרשת בראשית (זהר חדש ה, ב) והן ע' שמות, וב' היתרין הן דאבא ואמא. וכן הוא בכל דבר כמו יום השישי דקידוש, וע' נפש וע' אומין, וכמו שכתבנו במקום אחר. והן ב' שמות רישא ואמצעיתא. לכן בכל קשרא הוא עשרה, וכאן אחד עשר, אלא שברישא הקשרא הוא ברישא אבל באמצעיתא הוא באמצעיתא, חמש מכאן וחמש מכאן, ותניינא הוא **הה"ע** ותליתאה **יי"י** ורביעאה **וו"ל** וחמישאה **ננא** ושתיתאה **ענ"ו** ושביעאה אמצעיתא הנ"ל והיא קנה המנורה האמצעי שהכל פונים אליה.

(כתב הרמ"ש. וראיה לדבר בפרק א' דספרא דצניעותא, אבא יתיב ברישא אמא באמצעיתא ואבא ואמא זיווגא דלהון במזלא תליא. וכן **וה"ו אנ"י** גימטריא מזלא. וביאר חילוק הע"ב שמות לפי סדר הקשרים. **א** קשרא דאבא, וה"ו י"א שמות הראשונים. **ז** קשרא דאמא, אנ"י השם הל"ז, וחמש שלפניו וחמש שלאחריו. **ב**' (הולך למפרע מקשר האמצעי) קשרא דחו"ג, יי"י וט' שמות שאחריו. **ג** קשרא דת"ת, הה"ע, וט' שמות שאחריו. **ד** קשרא דנצח והוד, וו"ל, וט' שמות שאחריו. **ה** קשרא דיסוד, נג"א, וט' שמות שאחריו. **ו** קשרא דמלכות, ענ"ו, וט' שמות שאחריו):

ואמר "רישא ואמצעיתא כו'" שהן ריעין דלא מתפרשין. וז"ש "אינון דחפרו כו'" כמ"ש באר חפרוה שרים. וז"ש (במתניתין דסוכה מ"ה ע"א) בערבה שבא לרצות על המים אלו ב' שמות דוקא, והן גימטריא ג' הויות שהן חפרו בירא דמיא. כי בהסתלקותן מג' שמות אל אלהים יהוה, ונכנסו בג' הויות נעשה שם אדני. וכן ג' שמות הנ"ל הולידו גבורות גשמים, מנצפ"ך, בסוד ה' מלך כו':

תניינא זה אל זה. ר"ל חסד וגבורה כמש"ל, והן קשרא חדא, דשמאל נכלל בימין:

תליתאה שלימו דכל מהימנותא. הוא ת"ת שבין ב' ההי"ן, והוא ע' אנפין, שבעים נפש כמ"ש בסוף אדרא זוטא, וזהו שם **הה"ע** הנ"ל. ולפי שסיים בקשרא קדמאה בשם האמצעי **אני** הולך למפרע ואח"כ חוזר לחלק השני שיהיה הכל נמשכין מנר האמצעי שלכן סדר כאן מאמר הזה ועל המנורה בנוי קוטב המאמר:

רביעאה כו'. נצח והוד. **חמישאה**. יסוד. **שתיתאה דיני ברחמי**. ר"ל מלכות בכתר, נעוץ סופן כו':

שביעאה כו'. הוא **אני** בינה כנ"ל, אלא שחשב למעלה משום דלא מתפרשין ואבא מתפשט בחג"ת שהן דדכורא, ואימא בנצח הוד יסוד שהן דנוקבא, ולכן הן סדורין כאן. וכן מחציתן של ע"ב נחלק לאבא ואמא. וכן הוא בשם הויה ית' ז' קשרים כמ"ש דכלא אהבהה היו"ד בב' קשרים כ"ח חו"ב וזהו ל"ב נתיבות, ג' יודין וב' קשרים, וכמ"ש בספר יצירה ה"א בב' קשרים חו"ב בינה וז"א וא"ו בא' זו"נ, ה"א בב' זו"נ בי"ע בה. והכלל כי זו"נ לעולם בב' קשרים בין בחכמה ובינה בין בזאו"נ, היא בו והוא בה, והשאר בקשר א', וכל האותיות של הוי"ה בב' לבר מאות וא"ו:

דף קנב:

רעיא מהימנא. עד ז' יומין. נגד ז' ימי הפסח:

דף קנג.

בתר דאתקדשת כו' ואתטהרת כו'. כמו כלה בקדושין ומקוה ואח"כ יחוד:

נשמתא מאני דאמצעיתא כו'. ר"ל בצונן מימינא ובחמין משמאלא וחרס במלכות ואור שאמרו כל שתשמישו באור בעד"א כו':
ועוד הרואה תמרים כו'. כצ"ל. ור"ל דבתורה מתלבן עונותיו:
מרים. ר"ל מסלק:
ועוד תמרים כו'. ר"ל הוא עץ טוב ורע ונמתקו:
דאיתימא. ר"ל שלא תאמר:
ממונה דשקרא כו'. ר"ל בדברי שקר כנ"ל ולבנים אומרים כו', ר"ל שאומרים ליתן ממון שבתוך האוצר כמש"ו:
ברייתא. לשון חוץ שדה:
יסורין. הן העניות וצער של תלמידי חכמים כמש"ל:
את העינים. לראות את האור:

דף קנג:
יתלבנו כו'. תשיב ד' דרגין כנ"ל:
שנים מעיר כו'. נגד שנים ושבעה דאתכנשו לתיבה:
ולזמנין א' כו'. ידוע בפסוק:
דשליח אחרא כו'. ר"ל שני מיני ת"ח, אחד בעץ הדעת ואחד בעץ החיים, ובכולם מתעלם ניצוצין דר"מ, והראשון נקרא עורב לשון ערב רב, שעליו נאמר שקץ הוא לא יאכל, דאשתדל בשקצים כמש"ו, והשני נקרא יונה. וזהו שליח השני דאשתלח בגלותא בתראה דאשתדל לשמה ויבא הגאולה והוא יהא בדוחקא לכך נאמר עלה זית כו' שאמרה יהא מזונותי כו' שלא יהא פרנסתו על ידי ערב רב כמ"ש בפרשת נשא:
ערב יונה גימטריה **שגם**, דהוא משה, חסר ב' מן "בשגם" כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס, וב' הן ב' שלוחין הנ"ל. וז"ש "דאתקרי בשמך כו'" רזא דיונה הנביא שגם הוא בשליחות הראשון לא עשה כי אם בפעם השני:
גבורה יוד צ"ל **הוד**:
ירום ונשא וגבה. ג' דרגין הנ"ל שכל הפרשה נאמר בו כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס:
לא אמות מסטרא דשמאלא. מגבורה:
דהוד דילך כו'. ר"ל דמשה בדרגא דהוד מסטרא דבינה דאתפשטת עד הוד כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס, ולכן אתקשר בו משיח בן יוסף בדרגא ולכן אמר לא אמות כו':
באורייתך כו'. ג' דרגין. באורייתך מסטרא דבינה. בגופך מסטרא דגבורה. בנביאותך מסטרא דהוד:

ק"ש **כו'**. שהוא בבינה ואתגבר ימינא דאיהו שחרית:
מעשה יה. הוד, דעד שם אתפשטת בינה י"ה, וזהו מעשה של בינה י"ה:
ברחמי ובתחנוני. שהן ימינא ושמאלא כמ"ש בפרשת פנחס:

דף קנד.

ובלכת החיות בקוזפירא דלעילא הוו אזלי כו' דגלא קדמאה משריא מזיינא ארי' מיכאל רשים כו'..**חד לאורחא וחד למיהך בשוקא דאזיל**. ר"ל בסוד ושני נעריו עמו לשמש אותו. [ר"ל אחד בנסיעת החיות ואחד בחנייתן במקומן לעשות שליחותו זהו שוקא] וצדקיא"ל בסוד צדק לפניו יהלך כו'. והוא דגל מחנה יהודה כמ"ש למטה במנין הדגל והוא גור אריה יהודא, וכן היה רשום על הד' דגלים ארבע החיות כמו הסדר שכתוב כאן:
אריה אושיט ידי' ימינא כניש כל חילוי לגבי' כו'. הוא סוד הדגל ביד נשיא שבט יהודה שכולם נוסעין אחריו:
אושיט ידי' שמאלא כל מאריהון דדינין כו' ידך בעורף אויבך. והוא כתוב אצל יהודה. ויד הוא שמאל כמ"ש "ידך זו שמאל כו'":
ארבע גדפין לכל חד וחד מאשא חוורא כו' בחוורא דשמיא. והוא כמ"ש וארבעה פנים לאחת וארבע כפנים לאחת להם. וכולהו מאשא חוורא. והוא אור שבחסד. שהחילוק שבין אור לאש שהן ימינא ושמאלא, אור הוא נהורא חוורא והוא נהורא חוורא דעל הנר כמ"ש בפרשת בראשית דף נ"א ע"א (ח"א נא, א) והוא בצד מזרח כמ"ש שם שנהורא חוורא שבנר ת"ת ונהורא אוכמא מלכות, וזה לשונו: "תא חזי בשלהובא דסלקא אית תרי נהורין, חד נהורא חוורא דנהיר וחד נהורא דאתאחיד בה אוכמא כו'", עי"ש. והוא סוד מנורה בדרום, ולכן הוא כפתור ופרח כעין המנורה. והוא נהורא דשמשא דנפיק ממזרח והיא חוורא כולא יומא ואין אדום רק בזריחתה שמתלבש אז בגבורה כמ"ש ישיש גבור לרוץ אורח, ואח"כ חוזר לגוונו כמ"ש בזוהר:
ואמר **חד לסטר מזרח נהיר בחידו וחד כו' ואזלין כחדא**. ר"ל דארבע דרגין הן: אור וחושך — חסד וגבורה, יום ולילה — תפארת ומלכות כידוע, וכל אחד הוא בחינה אחרת. כי חסד הוא אור עצמו אבל ת"ת הוא יום שבו מאיר האור והוא סוד השמש שאינו אור עצמו רק שמאיר מהאור כמ"ש בזח"ח פרשת בראשית דף ט"ו ע"ג. והאור עצמו הוא ששימש בששת ימי בראשית ונגנז. וכן חשך ולילה. שהלילה אינו חשך עצמו אלא שבו חשך, והוא גבורה ומלכות:
וז"ש **לסטר מערב דאתכניש נהורי'**. שנשקע החמה במערב בלילה:

וחד לסטר צפון חשוך כו'. וידוע שאור בדרום ושמחה בצפון בסוד יין המשמח אלהים. וז"ש "אור זרוע לצדיק" שהוא אור הגנוז לצדיקים והוא גנוז ב'יום' שהוא צדיק שמשא. ולישרי לב שמחה — בשמאלא, וגנוז לישרי לב מלכות שנקראת 'לב'. והוא סוד טוב וישר כמ"ש בסתרי אותיות דף ו' ע"ב וע"ג

(זהר חדש ה, א) תרין גוונין דנפקו מההוא גוון דאתקף ביה רוחא כו' האי אקרי טוב והאי אקרי ישר וסימניך טוב וישר ה'. ומזרח נכלל שמאלא בימינא וז"ש נהיר בחידו. והוא כמ"ש ישיש כגבור כו'. וכל הד' אנפין שבכאן כולם הוא בשמשא, לפיכך זה החשוך שבכאן אינו חשוך ממש רק כמראה צל מן החמה:

וז"ש **כצלא דשמשא לגבי שמשא צלא חשוך ושמשא נהיר**. ר"ל לא חשוך ממש ולא אור ממש, רק שחשך הוא מקום הצל, ואור מקום זריחתו:

וז"ש **בגין דשמשא וצלא ימינא ושמאלא ואזלין כחדא**. ר"ל כמו ימינא ושמאלא שאזלין כחדא כן מקום זריחת השמש וצל אין נפרדין זה מזה במקום שמסתיים הזריחה שם מתחיל הצל והכל ברזא עלאה. לא כמ"ש שהצל הוא העדר הזריחה. וכל הד' אנפין שהן חגת"ם של שמשא הן הכל ברזא דשמשא ולא בלילה שאין שליטת השמש אלא שבמזרח הוא זריחת השמש ואין אז לא אור ולא צל רק התחלת הזריחה והוא אדום כולל ימינא ושמאלא כאחד, לכן הוא אדום כנ"ל. והוא כמו אדם השמח ביותר שפניו מבהיקות ואדומות ונהירין מאד — כן הוא אז השמש. וזהו סוד מזרח ת"ת דודי צח ואדום. וכן הוא בשקיעתו, והוא אנפין לסטר מערב שגם כן אדום — כלילא מתרין גוונין כמ"ש לעיל ואית לי' תלת סטרין אבל תרין אינון כו' רק שבבקר הוא זריחת האור ובערב שקיעת האור. וז"ש לסטר מערב דאתכניש נהורי'. וזהו הפנים לצד מערב:

ובשני זמנים אלו אין אור ממש ואין צל ממש. וצד דורם וצפון הפנים כמו אור השמש כל היום שהוא לבן והוא פנים של דרום. ושל צפון כמראה הצל של כל היום. ואלו הן ד' פנים של החיה שבמזרח שמשא. והכל בזריחת השמש אלא שבמזרח הוא כמו החמה במזרח ובמערב הוא כמו החמה במערב, ודרום וצפון הוא כמו כל היום שמש וצל, כי הליכת החמה כל היום הוא בדרום כמ"ש הולך אל דרום. נמצא שבצד דרום אין צל רק חמה ובצפון להיפך. ונתן טעם למה מזרח ומערב הוא בזמן מיוחד ודרום וצפון משמשין ביחד לז"א בגין דשמשא וצלא ימינא ושמאלא ואזלין כחדא. בסוד הכלילתם. מה שאין כן במזרח ומערב שכל אחד משניהם נכלל בימין ושמאל:

וכל אלו הפנים הן בעצמן חלוקים במראיהן, רק שבבקר משמש פנים של צד מזרח וכן בכולם וכל צד שמשתמש נכללין כל הד' פנים בו ומשנין פניהם לפנים של צד ההוא

כמ"ש בז"ח פרשת יתרו דף ל"ג ע"א כד מסתכלין לסטר מזרח כלהו אינון בדיוקנא חדא דאדם בגין דמתמן איהו תקיפו דרזא דאדם וכד מסתכלין לסטר דרום כל אנפין אינון בדיוקנא חדא דיוקנא דאריה דתמן איהו חילא ותוקפא דכלא, וכד מסתכלין לסטר צפון כל אינון אנפין בדיוקנא חדא דיוקנא דשור דתמן איהו נגיחו דדינא תקיפא, וכד מסתכלין לסטר מערב כל אנפין אינון בדיוקנא חדא בדיוקנא דנשר בגין דתמן נשר יעיר קנו על גוזליו ירחף כו'. ובגין כך איהו לסטר מערב ובגין דכל אנפין משתנין כפום ההוא אתר דההוא סטרא דמסתכלין ביה כתיב בכלהו בכל דיוקנא ודיוקנא לארבעת' פני אדם פני אריה פני שור פני נשר לארבעתם, האי כד מתתקנן בכרסייא כמה דכרסייא פני למיזל הכי אינון אתחזיין דיוקנייהו כפום ההוא סטרא דאזיל כדכתיב אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו, וכד לא אזלין ולא מתתקנין גבי כרסייא כדין כל חד וחד אתפרש בדיוקני' דאתחזי ליה ועם כל דא כל חד וחד אתחזין בדיוקני' דחברי' כו':

וכן הוא בשמש דלתתא בעולם הזה גם כן, ד' אנפין ומשתנין לפי ההילוך. וכן הפנים מתהפכין אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו. וכל זה הוא ד' פנים של צד מזרח מיכאל שמשא אריה דגל יהודה:

חושבן דאזלין עמי' כל אינון דנטלין זיינא. כמ"ש כל יוצא צבא:

וכולהו מימינא ומשמאלא בתלת רישין. ר"ל לכל צד לכל פנים מד' פנים הוא בשלשה ראשים והוא מספר שלשה שבטים בדגל יהודה כמש"ו:

רישא חדא דילי' שבעין וארבע אלף ושית מאה אלין אינון רישא חד. והוא מספר של בני יהודה:

נפקי חילא. כמ"ש כל יוצא צבא ומתרגמינן כל נפיק חילא, וכן בכולם כמש"ו. וג' מלאכין עליהן — מיכאל יופיאל צדקיאל כנ"ל. והן ג' נשיאין של השלשה שבטים, איש אחד למטה. והכלל שלהם שאוחז הדגל הוא נשיא בני יהודה וכן כאן הכלל מיכאל דגלא פרישא לימינא. והן הולכין לימין של צד מזרח כמו בני יהודה:

וז"ש **בימינא דאיהו ארים עלייהו**. ור"ל בדגל שאוחז בימין. ואמר לעיל אריה אושיט ידיה ימינא כניש לכל חילוי לגביה:

בר כל אינון ממנן כו' דל"ל חושבנא. שהן נגד אותן הפחותין מבן עשרים — טף ונשים שלא נמנו במספר:

רישא תניינא דאזיל ברישא קדמאה. ר"ל עם הרישא קדמאה:

חושבן דילי' חמשין וארבע אלף וארבע מאה. והוא מספר בני ישששכר:

בר כל אלין ממנן דתחותי לד' סטרין דל"ל חושבנא. כנ"ל. ור"ל לד' סטרין של הראש הזה מצד א' של חיה הזה לבד. שכל צד וכל ראש כלול מד' סטרין כמ"ש בפרשת ויקרא דף ב' וג' (ח"ג ב, א) שתחת צדקיאל לבד סחרין י"ב ממנן, תלת תלת לכל סטר, וכן תחת יופיאל עי"ש, וכן בכל מלאך כמש"ש:

דף קנד:

רישא תליתאה דאזיל בתרייהו כו'. ר"ל בני זבולון והוא אחר שניהם. כמ"ש (במדבר, ב) "והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה וצבאו כו' והחונים עליו מטה ישששכר כו' מטה זבולון כו'":

חמשין ושבעה אלף וארבע מאה. מספרם כנ"ל:

כגוונא דנטיל ימינא הכי נטיל שמאלא הכי נמי מקמייהו הכי נמי מבתרייהו. ר"ל אלו הג' ראשים הן לכל צד ומספרם וכל הנשיאים שהן הג' מלאכים הכל הוא לכל צד של מזרח. וכן הוא בכל הדגלים בכל הרוחות, ובד' סטרין יש נקודה האמצעית בסוד ארגמ"ן ובסוד ה"א שבשם כמ"ש בסתרי אותיות דף ה' ע"ג (זהר חדש ד, א): "רזא דה"א אינון ד' כו' רתיכא דא מ'יכאל ג'בריאל ר'פאל א'וריאל אלין אינון ארבע, וחדא נקודה דקיימא עלייהו אינון ה"א ולא אקרי ה"א דא אלא ברזא דאלין ארבע ונקודה בתראה דשריא עלייהו ורזא ה"א דל"ת הוה וההוא נקודה דשריא עלייהו באמצעיתא אתעביד ה"א כו'" עי"ש כל המאמר:

וכן בריש ויקרא "ברזא דאותיות דד' משריין של כל חד. לגו לגו באתר דקדש נציץ את חד בטמירו כו'", עי"ש. והוא רזא דישראל שהן לגו לגו בסוד מעי המו לו. והן כוללין כל הה' קצוות לכן נמנו בתורה ה' פעמים — בפרשת במדבר אחד בפרטות ואחד בכללות, ואח"כ בדגלים — א' בפרטות ואחד כללות כל דגל, ואחד כלל הכל. ומזה תבין השינוים בפסוק בלשון של כל מנין הנ"ל שהוא לפי הבחינה, שאף שכל המשריין שבכל הצדדין שוין במספרן, מכל מקום משונים זה מזה כמ"ש בפ"פ דכולהו משניין דא מן דא, דא לאכללא לון לטב שז"ס כללותם זה בזה כמש"ש:

כיון דנטיל האי קדמאה והורד המשכן. כמ"ש ויסע דגל מחנה בני יהודה לצבאותם כו' והורד המשכן כו':

וכלהו ליואי אמרי שירתא. והן הממונין על השיר:

וז"ש **מארי דתושבחן**. שסוד הנסיעה הוא עלייתם למעלה ונשיאתם את הארון כורסייא קדישא למעלה לבעלה בסוד הקרבן או התפלה עתה כמ"ש בפרשת ויקהל דף קצ"ז וקצ"ח (ח"ב קצז, א) "תא חזי כד קיימא שעתא דרעותא קמי קוב"ה לייחדא רתיכא

עלאה למיהוי חד כדין כו'... הדא הוא דכתיב ויקהל משה רזא דשמים, את כל עדת בני ישראל אלין אינון תריסר משריין עלאין קדישין (ר"ל שהן י"ב שבטים, בני ישראל, כמ"ש בפרשת שמות דף ד' בני ישראל ישראל סבא כל אינון חילין ומשריין כו') ויאמר אליהם ומאי קאמר? זה הדבר וגו' קחו מאתכם תרומה וגו' אתתקנו כולכון לסלקא עלייכו כו'... וע"ד כד חמא יחזקאל רזא דחיות דהוו סלקין לא חמא מהו דסלקין בגין דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה בגניזו בטמירו ביקרא עלאה":

וזהו סוד הנסיעה דכאן, מה שנסעו הדגלים, וכן החיות דיחזקאל, ובהנשא החיות ינשאו האופנים אצלם שהן כלילותן זה בזה בהיכלות עד היכל השביעי שהן עולמתאן דמתתקנין בצלותא דמיושב כמ"ש בפרשת תרומה ויקהל ופקודי, ואח"כ בתפלת מעומד מייחדין אתתא בבעלה, וכמ"ש בפרשת פקודי דף רל"ח ע"א (ח"ב רלח, א) "ויביאו את המשכן אל וגו' כתיב וממעל לרקיע דא איהו רקיע דקיימא עלייהו דארבע חיוון דכד מסתקלי כו' אמאי מסתלקי אלא כד בטש ההוא אוירא עלייהו סליק לאלין ארבע דתחות האי חיה ואינון סלקי לה לעילא עד דמתיין לה כו'" ע"ש "ורזא דא כד מקשרן קשרא יחודא דכלא כדקא יאות כו' וע"ד כל מאן דצלי צלותא וקשורא וקשיר יחודא כו'", עי"ש כל המאמר:

וזהו סוד שיר הלוים על הקרבן המשמח אלהים ואנשים, דקשיר קשרין וסלקא לה לעילא שאז חדוה דכלא כנ"ל. וז"ש **וכולהו ליואי אמרי שירתא כו'**:

דגלא תניינא משרייא מזיינא נשר אוריאל דרום. והוא דגל מחנה ראובן:

תרין ממנן עמיה שמשיאל חסדיאל. והם ב' שבטים שמעון וגד, ואלו הג' נשיאים שלהן:

האי נשר סליק כו' האי נשר נץ בהדיה יונה בהדי' כו'. וז"ש למעלה "המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן" (איוב לט, כו). וזהו סוד שאמרו ד' רוחות מנשבות בכל יום ורוח דרומית קשה מכולן ואלמלא בן נץ שמעמידה. והוא ברזא דשמעון שקשה מכל השבטים כמ"ש בפרשת אחרי מות דף ס"ב ע"ב (ח"ג סב, ב) עי"ש. ונץ ויונה הן התרין ממנן שמשיא"ל חסדיא"ל. וכן בכל חיה ג' רישין של מין ההוא. כאן ג' ראשי עופות. ובשור ג' מיני בהמות הידועין — שור כשב ועז. וכולן נבחרו לקרבן שסוד הקרבן בצפון והן כלם מסטרא דדינא — איל ועז, והן תרין ממנן קפציא"ל ברזא דעז. ואמר שם בר כמה גרדיני נימוסין דאינון לתתא חציפין ככלבא. וזהו סוד הכלב והגדי שקפצו כו'. יחזקי"אל ברזא דאיל — אין איל אלא קשה בסוד עשתרות קרנים. וכן אדם ג' רישין כהנים לוים וישראלים. וכן באריה ג' מיני חיות. ואפשר שהן צבי ואיל. (והנה צדקי"אל נגד איל — צדקות וחסידות שעושה חיה זו עם כל החיות, ויופיא"ל נגד צבי בסוד כי אשה

יפת מראה את כידוע מבחי' שנדמה להם הקב"ה דומה דודי לצבי או לעופר האילים, השבעתי אתכם בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה כו'. וכן בהיכל אהבה אומר שם שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה, והן בסטרא דמיכאל נהורא ימינא שמקבל מהיכל אהבה. ומהן מתחלקין עוד לכמה מינין, וכל מין לכמה פרטים ברזא דאלין ממנן ומשריין בארבע פנים לכל אחד, ובכל אחד ג' רישין, ובכל אחד י"ב ממנן וכמה פרטים כנ"ל:

וזהו הכינוים בכמה שנויים לכל מין, פעם יונה פעם נשר, לפי ענין השפעה וההתקבלות, וכמ"ש בתיקונים תיקון ס"ט דף קי"ד ע"ב "ושכינתא ודאי אתכלילת בכלא ובגין דא זמנין אתקריאת נשר זמנין חיה זמנין יונה זמנין צפור, בכל מה דשליטא אתקריאת בשמיה כו'", עי"ש:

וזה החי' הוא גם כן בד' פנים ובד' גדפין כנ"ל, ובכל פנים ג' רישין כנ"ל. ולא חס לפרש בכל אחד ואחד כי הוא מובן. ואלו הד' חיות משמשין בד' רוחות העולם. אריה משמש בשמשא בד' פנים בד' רוחות כנ"ל והוא משמש ביום. וחי' אדם שהוא כנישו דשמשא והוא סיהרא משמש בלילה בד' פנים דילה אלא ששמש ידע מבואו כו' והן יום ולילה והן משמשין לבני אדם בעולם הזה. ונשר וכל צפרין משמשין בג"ע שהוא ימינא דעלמא בדרום כידוע בזוהר בכמה מקומות. ולכן שם צפרין דמצפצפין כמ"ש פרשת שלח לך דף קס"ה ע"א (ח"ג קסה, א) "עופין דנור דקא מצפצפן כד סליק צפרא צפצופא דנעימו כו' זינין אחרנין ושפנינין אחרנין כו'", עי"ש. ושם היונה ונשרין וכן הנשמות מתחדשין שם כצפרים ונשרין, עיין שם בפרתש שלח לך כל הענין. ושם אור זרוע לצדיק אור הגנוז לצדיקים, שהוא ימינא דגנזו הקב"ה מרשעים בעולם הזה והוא אור שמסתכלין בו מסוף העולם ועד סופו, ר"ל מה שהיה ומה שעתיד להיות כידוע, והכל בג"ע. וד' פנים שלו בד' רוחות כנ"ל:

שור בצפון שהוא גיהנם שהוא בצפון כידוע, ושם כלחוך השור כמ"ש בריש פרשת בלק (ח"ג קפו, א). ושם משמש בד' פנים ושם החשך כמ"ש כל חשך טמון כו' תאכלהו כו' וכידוע. ואמר לקמן שור גבריאל צפון כו' רגיז באסתכלותא עיינין מלהטין כאשא דנור דליק נגח ורפסא ברגלוי ולא חייס כד געי האי שור נפקין מנוק' דתהום רבא כמה חבילי טריקין כולהו געאן ושטאן קמיה וחימתא ואחמתא דכל חובין תלי' קמי' דהא כל חובי עלמא כו' חשוכא דשמשא תמן אשתכח לא אשתכח נהירו כמה גרדיני נימוסין אזלין ושטאן בחשוכא וההוא נהר דדליק כו':

ואלו השני החיות משמשין בעולם הבא, שבעולם הזה אינן יכולין לקבל לא רוב טובה ולא רוב פורעניות, לכך משמשין שני החיות מזרח ומערב (בעולם הזה) שהן ממוזגין שניהן אלא שזה נוטה לחסד וזה נוטה לגבורה, מה שאין כן בעולם הבא — כשם שנותן כח לצדיקים לקבל רוב טובה כך נותן כח ברשעים כו'. והן שני דרגין ימינא ושמאלא, וכל אחד בד' פנים בד' זמנים כנ"ל משמש. והם בד' רוחות העולם כנ"ל:

וכן הדגלים לד' רוחות וכל אחד בסטריה. ראובן אור בן, כמ"ש בתיקונים, לימינא. וזהו אוריאל. יהודה גור אריה. דן ידין עמו כמ"ש ההוא דאמר דוני דיני אמרו שמע מינה מדן קאתי שנאמר כו', וכמ"ש יהי דן נחש עלי דרך כו' והוא לצפון. אפרים אפר ים, אפר דרפאל כנ"ל, ושם כי הפרני אלהים כו', מטה במערב חדר המטות:

ג' רישין אינון כחדא כו' רישא חדא כו'. והן מספר שלשה השבטים של דגל ראובן כנ"ל: **מאלין תרין סטרין נפקי תרי כרוזי כו' כלהו מתכנשי כו'**. והוא כמ"ש ותקעתם תרועה ונסעו המחנות החונים קדמה ותקעתם תרועה שנית ונסעו המחנות החונים תימנה, וז"ש "מאלין תרי סטרי". ובאלו שני התקיעות נוסעין כל הדגלים בד' הרוחות עם כל הג' רישין של כל אחד. וז"ש "חיוון זעירין עם רברבין" שהן הי"ב חיות. "וכל חילין ומשריין" הן כל מספר בני ישראל. שבצפון ומערב לא נזכר תקיעה ונוסעין אחרי שני הדגלים מזרח ודרום. והענין כי אלו התקיעות הוא לאכפייא דינין לכן הוא במזרח ודרום ששם הוא רחמים ומשם כופין את הדינין כל אחד שכנגדו דרום לצפון ומזרח למערב. וכמ"ש לקמן ותקעתם תרועה לסטר דרום אבל הכא לאו האי ולאו האי, אמאי תרועה לאכפייא סטר צפון ובגין כך סטר צפון לאחורא. תא חזי שתי חצוצרות בגין דאינון מסטרי תרי דקאמרינן ממזרח ומדרום אינון זמינין לתברא דינין ולאכפייא לון ועל דא אינון מכסף כו'. וז"ש למטה לקבל אינון שתי חצוצרות כסף כגוונא דא כלא לתתא כו':

וזהו סוד השיר על התמיד שהוא עליות ונסיעת המחנות שאמרו ושני כהנים כו' ושתי חצוצרות של כסף בידם תקעו והריעו ותקעו כו' והקיש בן ארזא בצלצל ודברו הלוים בשיר וכמ"ש למעלה וכלהו ליואי אמרי שירתא וכמ"ש ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם כו' וכמ"ש לקמן ובגין כך כו' ותקעתם בחצוצרות סתם בין לעילא ובין לתתא: **מאן חמי נטילא דכלהו רקיעין כלהו נטלין במטולא במשריין לקמי' דההוא משכנא.** שהמשכנא הוא סוד הכסא בסוד ויביאו את המשכן אל משה כנ"ל ובשעת נסיעה ועליה כולהו עולין עמה כנ"ל. ואמר לקמי' דההוא משכנא שכאן נאמר אחרי שני הדגלים ונסעו הקהתים נושאי המקדש שהוא הארון ארון הברית כמ"ש בפ"פ בהיכל השביעי עי"ש:

בשעתא דחד מינייהו ההוא דאתי מסטרא דאריה פשיט קלא כו' לקבל אינון שתי חצוצרות כסף כו'. ר"ל ששתי חצוצרות הן אחד נגד סטרא דאריה ואחד נגד סטרא דנשר, ובשניהן תוקעין ותוקעין תר"ת כמ"ש בספרי. ואמר שבחצוצרות הראשון מסטרא דאריה תוקעין התקיעה ומתכנשין כל משריין וחצוצרות השני תוקעין בו תרועה וז"ש אצל מחנה תימנה תרועה יתקעו למסעיהם, וז"ש בשעתא דאחרא כו' כל אינון משריין דהאי נשר כלהו כו' לקבל אינון כו' כנ"ל:

תא חזי כד אלין נטלין מה כתיב ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם אינון דמתכנשי לגבייהו. ר"ל בכל חי' מתכנשין כלהו לגביה מסטרא דיליה בשעת נסיעה כמ"ש לעיל והן האופנים אופן אחד עם כל משריין דיליה אצל כל חיה כמ"ש וארא והנה ארבעה אופנים כו':

כגוונא דרישא אסתכל ה"נ כלהו. כמ"ש כי המקום אשר יפנה הראש אחריו ילכו לא יסבו בלכתם:

דגלא תליתאה שור גבריאל צפון תרין ממנן עמיה קפציא"ל חזקיא"ל. והוא דגל מחנה דן עם השבטין והנשיאים כמש"ל:

האי שור מסטרא דשמאלא. כמ"ש ופני השור משמאל לארבעתם:

קרנוי סלקין כו' ורפסא ברגלוי ולא חייס. שהוא חיה הרביעית שבדניאל כמ"ש למעלה ונאמר בה (דניאל, ז) "דחילא ואמתני ותקיפא יתירה כו' אכלה ומדקא ושארא ברגליה רפסה גו' ואלו עיינין כעיני אנשא בקרנא דא". והעיינין הן עיני ה' המעיינין בעובדא דבר נש כנ"ל ולכן רגיז באסתכלותא עיינין מלהטן כו'. והוא כמ"ש בגבריאל שהוא חיה הזה ועיניו כלפידי אש:

כד געי האי שור נפקין כו' כלהו בספרא סליקין וכתיבין. שכאן הוא סוד הגיהנם ששם נחשים ועקרבים הנושכין וכמ"ש בפרשת בלק דף קפ"ו ע"א (ח"ג קפו, א) בסוד כלחוך השור את ירק השדה גהינם את הרשעים, עי"ש. ואמר "ואחמתא כו'" כמ"ש קרבו פקודות העיר ואיש כלי משחיתו בידו כו' ואיש אחד בתוכם לבוש בדים שהוא גבריא"ל. וקסת הסופר במתניו:

ואמר **דהא כל כו'**. כמ"ש כרסייא שביבין דינור כו' נהר דינור כו' וספרין פתיחו שהכל כאן כמ"ש לעיל בהיכל רביעי וכמ"ש כל מעשיך בספר נכתבין, וביד כל אדם יחתום שהוא ביד שמאל כמ"ש למעלה:

שבעה נהרי דאשא נגדין קמיה. שכנגדן ז' מדורי גיהנם:

כד צחי אזיל לגבי ההוא נהר דינור ושאיב ליה בגמיעא חדא כו'. והוא כמ"ש בבהמות בהררי אלף הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך חציר כבקר יאכל. והוא שור זה את ירק השדה. הן יעשוק נהר ולא יחפוז יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו — והוא נהר דינור שצריך לעבור בו קודם שבאים לארץ ישראל ארץ החיים עולם הבא. חוץ נשמתין דצדיקים עלאין כנ"ל. וזהו סוד כריתת הירדן לפני באי הארץ. וז"ש למה נקרא ירדן שיורד מדן והוא בדגל הזה:

ואלמלא דמסטרא דאריה נפיק חד נהרא דמי(?) **דמכבין גחלתייהו לא יכיל עלמא למסבל**. שאריה הוא בסטרא דמים והוא אריה של ים וכמ"ש בתז"ח דף ע"ג ע"ג ואינון ימא ותוקפא דימינא מלאך החסד ודא מיכאל דאיהו ע"ש מ"י כ'מוכה ב'אלים י'הוה די שמיה **מכב"י** דסליק ע"ב בחושבן אתוי ונהורא דיליה מ"ב ודא חילי' דילי' כי תלך במו אש לא תכוה דדא מכבי אשא ומיכאל איהו כמות אריה דאיהו אריה ממים. וזהו סוד ישששכר חמור גרם, אע"ג שחמור טמא, לפי שהוא בדגל מיכאל שהוא מים וחמרא דימא שרי:

חשוכא דשמשא תמן אשתכח לא אשתכח נהירו כמה גרדיני נימוסין אזלין ושטאן בחשוכא. שהוא בסוד החשך וכן גהינם חשך כמ"ש בהיכלות וכידוע, וכל זה בסטרא דגהינם:

וההוא נהר דדליק בסטרא דא נורא אוכמא חשוך. ר"ל נהר דיור הנ"ל:

ואי תימא דלא אית אשא חוורא אשא אוכמא אשא סומקא אשא דתרי גווני לא תימא דודאי הכי הוא כו'. ר"ל שד' פנים בו. והן ד' סטרין. מימינא חוורא, ומשמאלא סומקא, ומלפנים אוכמא, ומאחור תרין גווני כמש"ל "תלת סטרין אינון אבל תרין אינון כו'":

ועכ"ד לעילא לעילא הכי אשתכח ומתמן נגיד לאלין תתאי. ר"ל למעלה באצילות שורש הגוונין ומשם נמשך למטה:

תנינן אורייתא כו'. והוא ראיה שיש כמה אשות:

תא חזי אשא חדא הוא והאי אתפליג לארבעה חדא מיא הוא והאי אתפלג לארבעה רוחא חדא הוא והאי אתפלג לד'. שהן ג' חיות הנ"ל, וכל אחד ד' פנים:

דף קנה.

תלת רישין כו'. הן מספר הג' שבטים בדגל מחנה דן:

ולתתא דל"ל חושבנא. כנ"ל טף ונשים:

בר כמה גרדיני כו' נשכין כחמרא כו'. הן הסטרא אחרא שהן באוירא ולתתא שהן חציפין ככלבא כמ"ש בפרשת ויקרא דף כ"ה ע"א (ח"ג כה, א) "תא חזי באלין זינין בישין אית

דרגין כו' דרגא תתאה דילהון כו' בגין דכולהו חציפין ככלבא". וזהו סוד "כשהייתי עם הארץ אמרתי מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור א"ל אמור ככלב כו'", והן גם כן משמרות הלילה שאז שליטתן עד חצי הלילה כידוע חמור נוער וכלבים צועקים, והן "לעלוקה שתי בנות הב הב":

ווי מאן דאשתכח גבייהו. בעולם הזה. **ובדינא דלהון**. בעולם הבא:

בסטרא רביעאה דגלא רביעאה אדם רפאל מערב. הוא דגל מחנה אפרים עם כל השבטים והנשיאים כנ"ל:

בהדיה אסוותא בסטריה. שהרפואה הוא בצד מערב כמש"ל:

דינא עלאה עלי' אתסי. שכאן הוא דינא רפיא ונמתק הדין כאן ולכן כאן הרפואה והוא בברכת אתה גבור:

האי אחיד בקרנוי דשור כד מבעי כו'. ר"ל כמ"ש "מבעה זה אדם", וכאן הוא בקדושה: **בתר דא שריא קול דממה דקה כו'**. הוא סוד הכסא עצמה כנ"ל בפרשת ויקהל שם דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה בגניזו כו' כנ"ל. ואמר "האי אחיד בקרנוי דשור כד בעי לאעלא לון כו'" הוא בסוד התפלין שבהן קושרין לקרנוי דשור כמ"ש בתיקונים ובתז"ח, ואמר בתז"ח פאר דרפאל פארך חבוש עליך. וכן כתבו בתקונים שתפלין בסוד אדם ומכל מקום הוא בשמאלא הכל בשור וציצית ותפלין וק"ש (ותפלה) הן ד' תיקונים של ד' הנ"ל.ציצית והוכן בחסד כסא.תפלין ובזרוע עוזו.קריאת שמע עמודא דאמצעיתא כמ"ש בתיקונים.תפלה במלכות:

והן ציצית ברזא דמיכאל כמ"ש בפרשת תרומה דף קל"ט ע"א (ח"ב קלט, א) "ותכלת דא איהו תכלת דציצית כו' כד אתי צפרא ואתער ימינא לעילא נפיק ההוא נהורא ומטי עד האי תכלא כו' דנפיק מכרסייא עלאה דשלטא על תכלת מסטרא דימינא ודא איהו אפוטרופסא דישראל דכתיב ביה מיכאל שרכם כו'".

ותפלין ברזא דשור, ושם לאעלא כל ממנן תחת שכינה כמ"ש בתיקונים.

קריאת שמע בסוד נשר בסוד "כי עוף השמים יוליך את הקול" דקריאת שמע כמ"ש בתיקונים וכנ"ל ארים קלא כולהו אחרנין כו'. ולכן הוא בימינא בהיכל אהבה בדרום כנ"ל.

ותפלה ברזא דאדם כידוע.

והשינוי הנ"ל במזרח ומערב בצורת נשר ואדם הוא בדכורא ונוקבא, שבדכורא נשר אוריאל במזרח, ואדם (רפאל) במערב, וכמ"ש בפרשת יתרו דף ע"ח (ח"ב עח, א) "בחדש

השלישי כו' דשליט ביה אוריאל רב ממנא כו' ואיהו רזא דאיש תם מאריה דביתא איש אלהים כו'", עיי"ש כל המאמר:

ובנוקבא להיפך. והענין כי בדכורא שלטא טפה דדכורא על נוקבא ובנוקבא להיפך כמ"ש ברעיא מהימנא ובתיקונים. לכן כשמזכיר בנוקבא כמו כאן מזכיר רפאל במזרח ואוריאל במערב, וכשמזכיר בדכורא אמר להיפך, כי הכל כלילן בדכר ונוקבא, ומאן דשליט הוא דכורא וכמ"ש בפרשת שמות ובזח"ח דף ל"ב ע"ב "כולהו לתתא נוק' אינון וכל מאן דשליט דא על דא מאן דאיהו לתתא כו' וכל אינון דלעילא אקרי דכורא ודא לגו מן דא דמות ד' חיות דמות דמאן דמות דאינון חיוון עלאין כו' ד' חיות דנפקי מחילא דחי דאיהו דכר ובגין דאינון נוקבי כו'". וזהו סוד שתפארת נקרא 'אדם' ומלכות 'דמות אדם', והוא ת"ת דדכורא ומלכות דנוקבא, ומלכות דנוקבא הוא כללא דכלא:

ויהי בנסוע הארון כו' נ' כפופה נוקבא נון פשוטא כללא כו'. כי נון רזא דאדם. דד' חיות **ש'נ'א'ן** כמ"ש בזח"ח דף ל"ב ע"ג, ן' רזא דאדם בשלימו, עי"ש. והוא רזא דעמודא דאמצעיתא נאמן פשוט. ונו"ן כפופה מלכות, שנכפפת רגלי' מסטרא אחרא כידוע, והוא נאמן כפוף, כי בינה בנ' תרעין דילה מתפשטת עד הוד ונכלל כולו ביסוד שלכן נקרא 'כל' גימטריא נ' כלל הכל כידוע. וכן מלכות כלולה מכולם סוד **כלה ים**. ולעולם נוקבא נכללת בדוכרא ולכן נ' פשוטא כללא דזו"נ והן סוד **נון** מלא זו"נ, וי"ו באמצע יסוד, וא"ו זעירא כידוע:

באתר דא ויהי בנסוע הארון אמאי אתהדר לבתר כג"ד [ציור]. ר"ל בב' הפיכות:

תא חזי נ' באשרי כו'. שהנו"ן הוא סימן נפילה בגלותא כמש"ו. ולכן לא נאמר באשרי. והענין כמ"ש (משנה, מדות ד) אריאל כו' מה הארי צר מאחוריו ורחב מלפניו. נמצא צד הרחב הוא רישא דילה ובגלותא רישא שכיבת לעפרא וזנבא מדבר כמ"ש בזוהר במדבר. ולכן כאן בנסוע הארון ויאמר קומה ה' אז אתהפך הנון רישא לעילא, וזהו טעם על הפיכתה למעלה ואז ויפוצו אויביך [וינוסו משנאיך מפניך, כי צד הרחב הוא פניך], כיון דנפלה ואסתלקת נ' אז אתחברו מ' וס' שהן אחוריים דבינה שמשם נאחז ס"מ וכיון שקם הנון ביניהם אתבדרו ס"מ זה לכאן וזה לכאן:

אלא מה כתיב לעילא כו'. עכשיו מפרש נזירת הנו"ן לאחור:

וארון ברית ה' נוסע לפניהם כו' כל המאמר. הענין שארון ברית ה' הוא יסוד ברית, לוחות הברית, ושכינתא לא זזא מניה כידוע, והיא עומדת בין ב' צדיקים בין צדיק העליון לישראל, ומחביבותא דישראל אהדרת אנפייהו להון:

[ליקוט]

ס' ומ הוא בינה ותבונה. וכן הם שמים וארץ, זו"נ, שלכן בבינה רומז בן בלבד ובתבונה בן ובת. והן עגולא וריבועא. כי שמים הוא בעיגולא ולכן הוא ו' קצוות ו', וארץ הוא בריבועא כידוע, והן **ו"ד** כידוע. וכן ברוחא דנציץ מספיר. נציץ לב' אחד לו' קצוות ואחד לד' זו"נ. והענין כי עיגולא יותר על ריבועא תילתא כמ"ש בתוס' דסוכה דף ח' ע"ב. ולכן בבית דין שלמעלה בשמים ס' פולסין (חגיגה ט"ו ע"א, יומא ע"ז ע"א, ב"מ פ"ה ע"ב) ובבית דין שלמטה ארבעים כו'. ולכן כאן מענישין בן י"ג, ולמעלה בן כ' (שבת כ, ב) שצריך שיהא משולשין. וכן רוח ונפש הן עיגולא וריבועא. וכן איש ואשה עיגולא רהיט וריבועא לא רהיט (בספר הבהיר). קרקע עולם. כל כבודה כו'. וכן רוח בגלגול והארץ לעולם כו' וזרח השמש כו' סובב כו'.

[עד כאן הליקוט]

וידוע שסוד מ"ם וסמ"ך הן בינה ותבונה. בינה ס', ותבונה מ"ם סתימא, רביעא על בנין. והן מ"ם וסמ"ך שבלוחות. ובשעתא דרביע על ישראל נקרא מ"ם, ובשעתא דסתימא נקרא סמ"ך. והן שיתין מקורין דיסוד דמקבל מאימא עילאה. נמצא כי יסוד ארון הוא בסוד סמ"ך וישראל בסוד מ"ם. וזהו הפיכת הנו"ן לאחור בא"ב מסמ"ך למ"ם:

והענין כי בגלות נקרא סמ"ך סומך ה' לכל הנופלים, ולכן נ' כפופה אהדר אנפי לקבלי דסמ"ך, שהנ' הוא סימן הגלות. וז"ש (ברכות ד, ב) אפילו הכי חזר דוד וסמכן ברוח הקדש שנאמר סומך ה' לכל הנופלים. ועיין בפרשת בראשית דף ג' ע"א (ח"א ג, א) עאלת אות סמך אמרה קמיה ריבון עלמין כו' עד אות מ"ם, עיין שם ובפירוש האר"י ז"ל. אבל בקימתה אז אהדר אנפי למ"ם שהיא רביעא על בנין כנ"ל. והנופלים הן יסוד ומלכות, דת"ת אסתלק לעילא בגלותא כידוע, והן נ' כפופה וו' כנ"ל. וזהו סוד "מי יעלה **לנ"ו** השמימה", ר"ל מי יעלה לנ' כפופה וא"ו השמימה אל הת"ת, וראשי תיבות **מילה** כידוע סוד הצדיק, והוא גימטריא פ"ה כידוע. פה כמ"ש בזוהר ויקהל על פסוק מה לך פה אליהו, והוא ה' חסדים שבו שהן ה' פעמים טו"ב כידוע, וזהו סוד פ"ה אותיות של ויהי בנסוע (שבת קטו, ב) וכמ"ש (שם קט"ז ע"א) שספר בפני עצמו הוא כו' שבעה ספרים, וכמ"ש רש"י שם שספר במדבר נחלק לג' ספרים, עי"ש. ג' ספרים הראשונים הן נגד חג"ת, במדבר נגד נה"י, וידוע שהן נכללין בא' שלכן נכללין כאן בספר אחד. ויסוד הוא באמצע בין נ"ה לכן "ויהי בנסוע" באמצע. ונוני"ן כפופין סובבין את הספר בסוד נקבה תסובב גבר, שהנ' כפופה הוא סוד יסוד דנוקבא סובבת יסוד דדכורא. ולמאן דאמר להפסיק בין פורעניות ראשונה כו' כי בירכי' אחיזה לסטרא אחרא בסוד הני ברכי

דשלהי מינייהו (ברכות ו, א) ויגע בכף ירכו, ולכן הוא באמצע להפסיק בסוד שקרא קאי אחד כרעא (שבת קד, א), וסובר שהכל הוא ספר אחד כנ"ל:

וכאן הוא סוד כל התפלה, כי ג' משריין בתפלה והשכינה נוסעת דרך ג' ימים בי"ע, בקרבנות ובזמירות ובברכות ק"ש. וזהו "וארון ברית נוסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה" בתפלת י"ח [ומצאן מנוחה אשה בית אישה. רמ"ש] כידוע בשים שלום שם נייחא דכולא, ואז "קומה ה' כו'" כנ"ל, ואז קמים בתפלה לקדם מלכא כידוע, ואז וינוסו משנאיך מפניך. והוא כמ"ש בזוהר דבשעתא דאתתקנת נוקבא לאתתקנא אנפין באנפין לזווגא במלכא מכרזין צאינה וראינה פוקו וחזו ביקרא דמלכא, וסטרא אחרא אינו רוצה ובורח השדה, כי לא יחפוץ הכסיל בתבונה כו'. ואז יעקב יורש מקומו ומקבל הברכות בסוד ויצא עשו השדה לצוד כו'. וזהו וינוסו משנאיך מפניך — שאז אתתקנת אנפין באנפין בסוד הפיכת וקימת הנו"ן:

ואח"כ נפילת אפים בסוד נפילת הנו"ן ומוסרין נפש בשבילה לסמכה ולהקימה. ואומרים אשרי אח"כ לסמכה בס' כנ"ל סומך ה', ואומרים יענך ע' קלים דצווחת איילתא על בנהא. וקדושה דסדרא לקיימא עלמא:

ואלמלי לא חטאו ישראל לא נפלה הנו"ן עוד, אבל בחטאם גרמי לבתר "ויהי העם כמתאוננים" ב' נוני"ן על ב' נוני"ן הנ"ל סימן נפילה, ולכן אנו סומכין לה באשרי קודם תפלת י"ח ואחר תפלת י"ח, ואין קימה בגלותא רק בתפלה, כי אחר התפלה היא חוזרת כידוע. וזהו סוד ויהי בנסוע על הנסיעה ג' ימים, בי"ע:

"ובנחה" הוא בסוד תפלת י"ח ששם נייחא בסוד "והוא יהיה איש מנוחה" כמ"ש בזוהר פרשת פקודי. ואז גם הנו"ן קמה בתוך א"ב ואמרו (יבמות סג, א) (ב"ק פג, א) אין השכינה שורה פחות מב' אלפים וב' רבבות שנאמר רבבות אלפי ישראל. והענין הוא נגד כ"ב צינורות דידה שהן כ"ב אותיות שכלולין בה כמ"ש בפרשת בראשית דף ט"ו ע"ב (ח"א טו, ב) עי"ש. וזהו בהיות הנו"ן בתוכה. וזהו סוד "ובנחה יאמר שובה ה' רבבות כו'" כנ"ל. ור"ל שובה הנו"ן במקומו שלא יחסר הנו"ן מא"ב ברבבות כו' [ר"ל ב' רבבות ואלפי הם כ"ב אלפים נגד כ"ב אותיות א"ב. רמ"ש]:

דף קנו:

וידבר כו' ר' חייא פתח המימיך כו'. ר"ל בפתיחה זו כמש"ו בתר דאסתלק ליליא וצפרא נהיר כדין ה' כו'. ואמר תא חזי משה הוה שמשא כו' שלח לך אנשים לך לגרמך כו', ור"ל שהשליחות לא היה אלא למנדע מינה כמש"ש אלא אמר כו':

ושמשא אתחלש כדין כו'. דעד חצי היום הולך ואור עד נכון היום, האור מתגבר והולך ומחצי היום ואילך מתחלש האור וכל שהאור מתמעט הדין מתחיל, שאור הוא חסד וכל התפשטות מצד החסד, והתכנשות ומיעוט מצד הגבורה. והנה ד' עתים ביום שבהן ד' דרגין, ד' רגלי המרכבה שבהן תקינו ג' תפלות אברהם יצחק ויעקב, ואחר חצות דוד חצות לילה אקום, כנור דדוד כו'. והן כ"ח עתים דקהלת בז' ימי השבוע, שז' מתנות חכמה עושר כו' הם בז' ימים כמ"ש בספר יצירה, וכל אחד כלול בד':

והנה אחר חצות היום השמש אורה חזור והוא דין, מדת יצחק, ועיין מ"ש בליקוטים ל"ח ב' ל"ט א' בארוכה:

[ליקוט]**ד' עתים שביום**.

חצות הראשון דאברהם, מדת החסד, תפלת שחרית, דאברהם אור ישר, שהחמה הולכת ומתפשטת בעולם ונותן לכל דבר חוקו.ומצות היום הולך וחוזר למכונו, והוא אור חוזר, ומכל מקום מאיר לעולם אלא שבאור חוזר, והוא מדת יצחק תפלת מנחה.ועד חצות לילה הארץ מקבלת בתוכה וקולטת בתוכה מה שקבלה ביום והוא תפלת יעקב עיקר הקיום:

והן ג' שמות הידועים **אל אלהים יהו"ה. אל** על כחו הגדול שמשפיע לכל אחד די מחסורו. וז"ש גדול אדונינו ורב כח כו'. **ואלהים** הוא על שם השגחה בתחתונים במעשיהם והוא אור חוזר שמקבל מעשיהם ומכל מקום אף בעת ההיא משפיע כמו בשמש כנ"ל אלא שהוא לפי המעשים בדין, מה שאין כן בבקר בלא הביט אל מעשיהם. ובלילה **שם יהו"ה** שמהוה בכל אחד ונשאר השפעתו בו, והוא זמן השינה וכח הזן מתגדל אז.ובחצות לילה מוציא הארץ גידולה מהשפעתה וכמ"ש ותקם בעוד לילה. וכן בזו הארץ עיקר הגידול אחר החצות והוא מדת דוד חצות לילה אקום כו'. ובזה היא **אדנ"י** אדון הכל, שנותנת מדתה לכל בריה שמצמיח תבואה וכל הפירות לכל:

וד' דברים הן בקוב"ה כנ"ל. וכן באדם — מיין דכורין נגד הבקר, ואח"כ מיין נוקבין, ואח"כ עיבורה, ואח"כ הלידה. וכן בכ"ד:

כ"ח עתים שבקהלת הם מ"ש בספר יצירה פרק ד' במתני' ב"ג ואמר שם במתני' א' רך וקשה גבור וחלש, והם ז' פעמים ד'. וכן בשבוע ד' עתים בכל יום שמחולקין לד' רוחות. וכן בשמיטה ד' תקופות בכל שנה. וכן בכל השביעיות:

והן ז' פסוקים: פסוק ראשון חיים ללדת הוא רפה של דגש קל, ולטעת הוא רפה של דגש חזק, וכן בכולם.שני בנים וז"ש לבנות כמ"ש ואבנה גם אנכי כו' וכן במתני' (יבמות סד, א) שמא כו' להבנות ממנה. וכן הרפואה כמ"ש (סנהדרין ק', מנחות צ"ח) ועלהו

לתרופה להתיר עקרות.שלישי ממשלה, והוא השחוק ורקוד כמ"ש בשלמה מחללים בחלילים ותבקע כו', ולהיפך איכה ישבה כו' היתה למס בכה כו', תחת שלש רגזה, והרבה פסוקים, והוא פשוט.רביעי חן לחבקחמישי עושר לשמור לבקש.ששי חכמה לדבר, וכמ"ש (ברכות סג, א) בשעת המכנסים פזר בשעת כו', וז"ש עת כו' והוא בחכמה כמ"ש בסוף תז"ח במתני' בטהירו כו' א' כו' כניש לון בשעתא דאזדריקו כו' ובחכמה עילאה לחשות ובחכמה תתאה לדבר חכמת שלמה. וכן לתפור הוא בחכמה כידוע.שביעי שלום, וכן אהבה תלוי בשלום. והכל שלום:

וסדרן כאן: חיים, בנים, ממשלה, חן, עושר, חכמה, שלום.][עד כאן הליקוט]

וזהו סוד יהי אור ויהי אור — ב' אורות, חסד וגבורה כמ"ש בזוהר ותיקונים. "יהי אור" עד חצי היום שהולך האור ומתהווה, ואחר חצות "ויהי אור", שכבר היה והולך באור חוזר. וזהו "ויהי", והוא דין כמ"ש בתיקונים "כל ויהי כו' ויהי אור כו'". "וירא אלהים את האור כי טוב" הוא בחצות ממש בין חו"ג, עמודא דאמצעיתא, כמ"ש בפרשת בראשית ט"ז ב' (ח"א טז, ב) "יהי אור דהוא אל כו' ויהי רזא דחשך כו' וירא אלהים את האור כי טוב דא עמודא דאמצעיתא כו'". ואז האור שלם. וזהו "כי טוב" בשלימותו, דלכן לא נאמר בשני "כי טוב", "ויבדל אלהים בין כו'" הוא בתחלת היום דאבדיל בין החושך כו' "ויקרא אלהים לאור כו'" סוף היום והתחלת הלילה, ובשניהם נאמר אור וחושך. וכן התקינו בתפלה להזכיר מדת יום כו' (ברכות י"א י"ב), ובג' התחלות תקינו ג' תפלות: וז"ש "ואשתכח דינא כו'" שהוא אור חוזר והקב"ה מביט אל מעשיהם. וז"ש "ואתפשט לעילא" באור חוזר:

ואמר "וכדין בעי ב"נ לכוונא כו'" כמ"ש לעולם יכוון כו', כי בזמן ההוא השי"ת משגיח ומקבל מעשיהם והדין אז, וצריך להמשיך החסד והרצון וכמ"ש (במדרש) על פסוק ונגינות שותי שכר ואני תפלתי כי במנחה זמן השכרות כמ"ש בפרק ד' דתענית (תענית כו, ב). והענין כי אז יין המשכר ולכן ואני תפלתי כו' אלא שבשבת מתגלה הרצון ועתה צריך לכוונא רעותא למאריה שהוא אור חוזר מתתא לעילא, סוד מיין נוקבין, אתערותא דתתאי:

כד נטי שמשא. ר"ל למערב, שמזרח ומערב הוא סוד חיים ומות, אור ישר ואור חוזר, ועיין מ"ש למטה:

כדין אתפתח כו'. שנפתח בשמש חלון למעלה והאור יוצא משם מעט מעט. וז"ש "ואתכנש חיליה כו'":

ויצחק כו'. שאלו שנים אברהם ויצחק כרו הבאר, והוא לקבל חו"ג, והם ב' תפלות. אבל יעקב ישב על הבאר לבד כמ"ש בס"פ חיי שרה לקבלא לה בין ב' דרועין לאתחברא בגופה עי"ש:

כיון דעאל ליליא כו'. ואז דין הגמור חשך, והולך ומתגבר החשך עד חצי הלילה ומשם ואילך מתמעט החשך ומתעורר הרחמים, ועיין מ"ש בלקוטים בד' העתות הנ"ל. וכן הלוך השמש עד חצי היום הוא מזרחית דרומית ששניהם חסדים. ואחר חצות דרומית מערבית, ומערב הוא דינא. וחצות לילה הראשון הוא דין גמור מערבית צפונית:

וב' חילוקים הם. אחד שמכל מקום אחר חצות ממוזג חו"ג, דרום עם מערב. ועוד שמערב בעצמו אין דין גמור כמו צפון. ואחר חצות צפונית מזרחית. ולכן מתעורר החסד. והכלל כי ביום לעולם דרום מעורב ואין חילוק בין קודם חצות ואח"כ אלא במזרח ומערב. וכן הוא בלילה — בצפון, והכל בצפון. ועוד שהכל הולך אחר ההליכה, ועד חצות הולכת לדרום ואח"כ למערב שהוא דין, ובחצות לילה לצפון שהוא דין גמור, ואח"כ למזרח:

והנה כפילת הרוחות לשנים כנ"ל שהן ח', כי כל אחד כפול לשנים בסוד י"ב שבטים כמ"ש בפרשת ויחי, והן ז' כפולות וכל אחד כלול מחסד וגבורה ב' דעות, שבטי יה עדות לישראל, ולכן חלוק כנ"ל מזרח לשנים עם דרום צפון. וכן כל רוח כנ"ל. ועיין מ"ש בליקוטים בזה בארוכה:

[ליקוט]

עד חצות היום הולכת השמש חצי מזרח וחצי דרום רביע הרקיע, והוא נקרא **מזרחית דרומית**, והוא כולו חסד אבא עם זעיר. ובבקר הוא חסד הגדול.

ומאמצע היום עד הלילה שהולכת ומתקרבת למערב מתחלת הדין **דרומית מערבית**.

ובחצי הלילה הראשון הוא דין הגמור **מערבית צפונית**.

ובחצי לילה האחרון נמתקת צפונית מזרחית.

וכל הקו של דרומית וצפונית נחלק לשתים, לפי שיש חסד עלאה וחסד תתאה. וחסד עלאה הוא נהירו דאבא של הדעת והוא קודם חצות. וחסד תתאה הוא לאחר חצות. וכן הוא בצפון לאחר חצות הוא דאימא ממותקות. וכן מזרח נחלק לשתים דעת, שהוא במקום הכתר ות"ת. ומ"ש למעלה מזרח אבא ר"ל הדעת, והוא אחסנתא, ב' אחסנתין דכלילן כחדא, שהן ג' מוחין. וכן מערב נחלק לשתים יסוד ומלכות. חצי הראשון הוא יסוד, והשני מלכות:

והשמש נשקע בחצי מערב סיום היסוד שהוא היום, והתחלת המלכות שהיא הלילה ומעלה ומטה הוא נצח והוד, והן עשר ספירות:

והנה בכל רוח חצי הראשון יותר ממותק משל האחרון, בין בחסדים בין בגבורות. לכן עד חצי היום חסד גדול דעת וחכמה. ואחר חצות חסד ויסוד שהוא ממותק יותר ממלכות שהוא איש והיא אשה, דידיה מרחקא ודידה מקרבא. ועד חצות לילה מלכות וגבורה. ואחר חצות בינה ות"ת. ומ"ש חו"ב ר"ל נהירו שלהם, והוא גם כן בז' תחתונות, כי נהירו דחכמה ובינה הן בנצח והוד, מוחין דנוקבא, ונהירו דדעת נכלל במלכות שהיא עטרת בעלה שם:

וזהו סוד תחום שבת לכל צד אלפים אמה, שהן ב' הויות לכל צד שתים, והיא ה' אחרונה אחת לכולם, רביעית ושביעית. וכן הוא בתיקונים תיקון ע'. וזהו שאמרו לשבת — שהוא הדעת "כנסת ישראל יהיה בן זוגך" שכל קו יש לו בן זוג, חסד עם נצח כנ"ל, או בינה כוללת ג' ראשונות במקום הדעת שהוא סוד **א**"ז שמנה ספירות שכוללין כל העשר, אחד ושבע. וג' ראשונות כאחד. ועוד בד' פרקי המרכבה חגת"ם או נהי"ם גם כן שמנה הנ"ל, כי הן כפולות, כל אחד כלול דידיה ודחבריה כמ"ש בפרשת ויחי וכמ"ש בספר יצירה שהן ז' כפולות, וכמ"ש בתיקונים סוף תיקון כ"א שלכן חם בדרום כו':

[עד כאן הליקוט]

פתקא דקוטפא באחמתא שכיח. כצ"ל. ועיין לעיל קמ"ט ב' "תא חזי ותנח התיבה כו' בשעתא דדינא תלי כו' כמה פתקין גניזין בגווה בגו אחמתא דמלכא כו'". ועיין לעיל קנ"ד ב' (ח"ג קנד, ב) "דגלא תליתאה כו' כמה חבילי כו' ואחמתא דכל חובין כו'". ונסיעת השמש מחצות לילה הוא כעין הדגלים. אחר חצות דגל מזרח, וקודם חצות היום דגל דרום כו' הכל כנ"ל, ואחר חצת דגל מערב וקודם חצות לילה דגל צפון, ולכן אז באחמתא כו' כמש"ש. וז"ש "וכמה חבילין כו'" וכמש"ש:

כולהו שטיין בערבוביא. כי הן משברי כלים אותיות בערבוביא. ובאור הוא בסדר. מה שאין כן בחשך. ולכן נקרא 'ערב' ערבוביא, ערב רב. וכמ"ש ותקרבון אלי כולכם שם היתה הקריבה כסדר הקטנים מכבדין כו' והן מסטרא דכלאים ערבוביא. ועיין בתיקונים קל"א ב' לזמנין מרכיבין נוקבין כו' לא אזדריקו לאתר ידיעא אלא כל חד באתר. דלאו מיני' כו' וכל הצורות מעורבין בחשך:

ואזלין וחייכאן כו'. שמצערין להון בחלומות, וע"ל כ"ה א' (ח"ג כה, א) "תא חזי באלין זינין בישין כו' דרגא תתאה דילהון אינון דחייכן בב"נ וצערן להו בחלמייהו כו' ואלין מודעי ליה לב"נ מלין, מנהון כדיבין מנהון כו'". ושם למעלה "ואמר רבי שמעון הא תנינן אית מאן כו' וכד איהו נאים כו' ולזמנין דחייכאן כו'". וז"ש "ומודעין כו'". והענין כפי המעשים ועסקי עוה"ז ומחשבותיו שגם כן הוא פעמים בשקר ופעמים באמת:

ומאן דאשתכח כו'. ר"ל היוצא יחידי בלילה:

וכולהו בני כו' וטעמין כו'. הנה ידוע שההנהגה הוא בד' דרגין גבור וחלש רק וקשה. חסד ודין. ורחמים שהוא חסד ממוזג בדין ודין ממוזג בחסד, שהם חגת"ם ד' אותיות הויה. והנה העולם הזה אי אפשר להתנהג לא בחסד גמור ולא בדין גמור, אלא בשתי מדות הממוזגות והן יום ולילה שמתנהג העולם בהן. ועולם הבא מתנהג בב' מדות הפשוטים — גן עדן כולו חסד, וגיהנם כולו דין. והן ד' יסודות:גן עדן — מים, שכל צחצוחא ועינוגא דלהון בנהר כמ"ש בפרשת ויקהל וכן בטלא קדישא.וגיהנם אש.והעולם הזה מתנהג ברוח ועפר, שכל חיות האדם הוא ברוח ומיתתו והפסדו בעפר ואל עפר תשוב, וכל חולי מצד מרה השחורה עפר, וכן כל הפסד כידוע:

ונגדן הן ד' רוחות: גן עדן בדרום. וגיהנם בצפון כידוע. והעולם הזה היישוב ממזרח למערב בין דרום לצפון ולא בדרום וצפון. וכן הנהגתו במזרח ומערב. יום השמש ממזרח והוא אור שהוא חיים, כמ"ש באור פני מלך חיים, וכמ"ש לאור באור החיים להתהלך לפני אלהים כו'. וחשך במערב המות כמ"ש וחשך על פני תהום זהו המות. ולכן בלילא טעמין כו' וביום מתעוררין וחיים שבכל יום מתחדשין והוא המטה במערב ויאסוף רגליו כו':

וידוע שמדת יום ולילה, זו"נ, הם אילנא דחייא כו', והן תרין קשרין דב"נ רוח ונפש, שהיא שתופא דגופא, והגוף והנפש אל עפר תשוב, והרוח הוא חי דלא מיתא לעלמין, והן ב' דרגין — בעולם הזה צדיקים ורשעים, צדיקים נקראים חיים ובניהו כו' (ברכות יח, א). והן ב' רגלי המרכבה — צדיקים נקראין אריה כמ"ש בז"ח רות על חד אריה כו' וכמה מקומות. אבל הרשעים — ואדם על עפר ישוב, והן דגלי מזרח ומערב כמש"ל בפרשת בהעלותך. ובגן עדן דרגא דנשרא כמש"ל מתעופפי' כנשרין וכן אמר בפרשת בלק מצפצפין כצפרין גם צפור מצאה בית כו'. ובגיהנם — כלחוך השור כמש"ל בריש פרשת בלק, ועיין בפרקי אליעזר פרק ג' דאמר שם ארבע רוחות בעולם כו' רוח פנת המזרח משם האור יוצא לעולם, רוח פנת הדרום משם טללי ברכה וגשמי רצון יוצאין לעולם, רוח פנת המערב משם חושך כו' רוח כו' ושם הוא מדור כו' שנאמר כו':

תא חזי כד אתער רוח כו'. שד' רוחות מנשבות בד' עתות הנ"ל, רוח מזרח ומערב ביום ורוח דרום וצפון בלילה כמ"ש בז"ח פרשת בראשית י"ג י"ד, ואמר שם ת"ר כשמתחיל רוח צפון לנשב כל השמים וכל הרקיעין וחיות הקודש ואופנים וכל צבא השמים כולם מזדעזעים ומתחלחלים ופוצחים רינה ושבח למי שאמר והיה העולם כו' וזה בחצות הלילה והוא כי רוח צפון ממונה על השיר ובלילה שירו עמי, שיר דלוים. וז"ש (ברכות

ג, ב) (סנהדרין טז, א) כנור תלוי למעלה כו' וכמ"ש רש"י שם וכמ"ש בז"ח וש"מ.. ותיקון האבות ודוד להיפך — אברהם ויצחק ביום ויעקב ודוד בלילה. ועי"ש בז"ח. וכבר כתבתי שהרוחות הן כפולים וששה קצוות כוללין עשר ספירות, כי נצח והוד הן מעלה ומטה תרין קיימין דגופא שרוחות סובבין אותן, וכתר ות"ת מזרח, וחכמה וחסד דרום, ובינה וגבורה צפון, ויסוד ומלכות מערב. ומכל מקום כולם הם בו' קצוות, כי נהירו דאבא חסד עלאה כליל בדרום, וכן גבורה דאימא ודעת תרין אחסנתין במקום כתר מלכות. והכל בו' קצוות. ומלכות הוא היכל הקודש, נקודה האמצעית, ואליה סובב הכל והוא אחד דק"ש, למען יאריך ימים על ממלכתו. וזהו ובדלת (ברכות יג, ב):

והנה אחר חצות הוא צפון העליון דאימא ממותקות, וע"ל ק"כ א' (ח"ג קכ, א), וזהו רוח צפון פנימות דצפון:

כדין אתקבלא כו'. לאתחברא אתתא בבעלה, וז"ש ואתחברו כחדא, והוא ליתן לה גבורות שהן דילה. וז"ש "ושריא בדרועא באתרא". ואח"כ ביום מקבלת ממנו חסדים. וז"ש שמאלו תחת לראשי בתחלה בלילה, ואח"כ ביום וימינו תחבקני. וכ"ה בי"ט בראש השנה "חשף ה' את כו'" והוא יומא דדינא, ואח"כ ביום הכפורים נייחא שמאלו כו', ואח"כ בסוכות וימינו תחבקני כמ"ש בפרשת פנחס. וזהו דיהיב מטתיה בין צפון לדרום, וכמש"ל בפרשת במדבר:

וקב"ה אתי לאשתעשע כו'. דשעשוע הוא במיין נוקבין דילה, שהן הצדיקים, ואז הוא הזמן שהם גבורות ממותקות מרוח צפון:

וכדין כל כו'. כמ"ש היושבת בגנים חברים כו' דהיא יושבת בגנים וכל חברים דילך מקשיבים לקולך לזמרא בהדך לכן השמיעני:

וכל אינון כו'. כמ"ש ובהיכלו כולו אומר כבוד, שכולם בתוכו האומרים כבוד למען יזמרך כבוד כו':

ואלין רשימין ביממא. כמ"ש (חגיגה י"ב ב', ע"ז ג' ב') כל העוסק בתורה בלילה כו' שנאמר יומם כו', כי בלילה הוא מתעורר מיין נוקבין לכן ביום יורד אליו ממנה מיין דכורין חסדים. ואמר 'חוט' כי החסד עצמו גניז ולא אשתכח אלא חוטא מיניה:

תא חזי שמא כו' ואנון אתוון כל"ך סעפ"ה יאעצ"ה מנצפ"ך כליל לון ם' אוקמוה למרבה המשרה מ' נ' הוה אסתים להאי ולהאי כדין בתרין כלילא הוא כו' פתיחא הוה בחד רישא דפתחא כו' באלין תרין אתוון ם"ן כו'. כצ"ל. והשמות אמת שיוצאין מאלו הפסוקים אבל השי"ן נתחלף בסמ"ך. ואמר מנצפ"ך כליל לון ומפרש ואזיל שהכל

כלילין במ"ם ונו"ן שחסרין כאן מאותיות מנצפ"ך וגם משלימין בשאר אותיות אותן כמ"ש למטה:

ואמר "ם' אוקמוה כו'", ר"ל כמ"ש (פסחים נו, א) שבקש כו' ונסתמה, ור"ל דהוה המ"ם פתוח ונסתמה בחורבן בית המקדש וכמש"ו. ואמר "מ' נ' הוה", דמ"ם התחלתו נו"ן כפופה והיא נוקבא כמ"ש סוף פרשת בהעלתך נ' כפופה נוקבא, וכן למעלה ס"ו ב' (ח"ג סו, ב) וש"מ הרבה והנה היא גן נעול מעיין חתום ואסתימת פתחהא וכמ"ש בתיקונים ריש תיקון ה' עי"ש. וז"ש "אסתים להאי ולהאי" ר"ל למעלה ולמטה, והוא בוא"ו דאסתים לה בו' קצוות דסחיר לה דהיא נקודה הפנימית, וכמ"ש בתיקונים תיקון ל"ו "והאי נקודה איהי סתימא וחתימא בשית יומין דחול הה"ד יהיה כו' במאי באות וא"ו כו'". וכן כאן בנו"ן דסתים לה וא"ו ונעשית מ"ם אלא שעדיין סתומה מכל צד אף למטה כזה [ציור של מ' בלי פתח בתחתית]:

ואמר "כדין בתרין כלילן", ר"ל שהמ"ם כולל ב' אותיות נ"ו, ומפרש ואזיל "ו' דשמא קדישא כו'", ר"ל שסותם פתחהא בזיווג ומתעברת ממנו והולד סותם הפתח בעבור והוא גם כן וא"ו זרעא דיליה, וזהו "בתרין כלילן", שאות מ"ם מורה על העבור שכוללת ב' גופין אלא שעובר ירך אמו לכן כלילא באות א':

ואמר "בתר דאולידת כו'" שנפתח המ"ם למטה **מ** והוא הלידה שהולד יוצא למטה, ומכל מקום שורש הולד נשאר בה כידוע בסוד עלמא דדיירין ביה שתין ריבוא כו', וזהו בחד רישא דפתחא. ואמר כ"ז שמ"ם עיקרה נו"ן:

ואמר "כד אתחריב כו'", שנסתם למטה וגם למעלה שהיה הפרש בין הוא"ו לנו"ן [ציור של מ' מפוצל לשנים ולא מחובר למעלה] נסתם ונעשית מ"ם סתומה. וזהו "ל**ם**רבה המשרה". וז"ש "אסתימו מבועין מכל סטרין", והוא הגלות שאף בעיבור אינו, שעיבור מורה על קרוב לזמן הגאולה כמו חבלי משיח וכמו ביציאת מצרים שאמר הקב"ה אהי"ה זמין אנא לאולדא כו', ועיין בז"ח שיר השירים נ"ז **אבר ם** דא אינו מוליד דהא **ם**' סתימא איהי ולא קיימא לאולדא כו' (ור"ל בזה שגם במ"ם סתומה נכלל הנון ואם כן אותיות מ"ן נכלל במם. כ"מ בהעתקות):

והנה התחלת אותיות מנצפ"ך הוא בא"ב בכ"ף, וסיומן בצדיק, ונו"ן אמצען וקוטבן. ולפיכך נו"ן כליל יתהון. וז"ש "דא כליל אתוון אחרנין ואינון כו'". והם **כל"ך סעפ"צ**. וזהו "תלת כו'" ונו"ן הוא באמצען. והנה מנצפ"ך הם ה' וז', כי מ"נ כפולים בה, ששוחקים לצדיקים, לצדיק וצדק. והענין כי אלו ב' כוללין כל המנצפ"ך, ובצדיק וצדק הן ב' כוללים כידוע, ולכן מ"ם ונו"ן מילואן גם כן מ"ם ונו"ן, והן נוקבין ודכורין, והם ב' פעמים צ' לב'

צדיקים, ונשחקין כ"א לשנים באותיות שלפניהם ולאחריהם **ל"ס** הוא צ', **כ"ע** צ'. ושאר ג' אותיות הוא **צפ"ך**. והוא מנצפ"ך שלם. וחשבונם ש"ע נהורין, והן הש"ע נהורין ופ"ר ופר"ה הוא בלא צ' כמ"ש למטה:

והנה בד' אותיות שלאחריו הן הכל הכפופין אבל בג' אותיות שלפניו הכף הוא כפוף ופשוט, ולאשלמא למ"ם כנ"ל, כי המ"ם אתפתח כמ"ש בז"ח פרשת יתרו וזה שחזר ואמר "כלך סי' כל"ך יפה כו'", שבשם כלך הוא שלימה בלא מום שכולה בה. וידוע שהכפופין והפשוטין הן רזא דחו"ג, וידוע בסוד הדר הוא לכל חסידיו שהיפוי הוא בלובן ואודם כמ"ש דודי צח ואדום כו', וכמ"ש במעשה מרכבה. וזהו "כלך יפה כו'". ואמר זה לסימן שכאן ב' הכפין בה:

והנה נשלם כאן מ"ם אבל שלימות הנו"ן הוא בשאר אותיות מהשמות. וז"ש "נון דכר ונוקבא כחדא כו'". והענין כי נ' כפופה נוקבא, ו' של מלוי נו"ן הוא דוכרא שנכלל בה, ונון פשוטה מילוי הנון סיום הנון כולל שניהם, והן ב' אותיות השלישים משם הויה אדני שהוא ו' ת"ת הכולל כל שם הויה. וכן נון של אדני. וזהו שנון הוא נוקבא וא"ו דכורא:

והנה הנו"ן פשוטה התפשט מנו"ן ונעשה וא"ו ואתפשטותיה הוא אתפשטותיה דתפארת כמש"ל ס"ו, ור"ל הדעת ביסוד שצורת גוף וברית הוא ן' פשוטה באריכו, ושם נכלל דו"נ. והנה דומה לוא"ו בכתיבתו ולנו"ן בקריאתו. וזהו כלילת דכר ונוקבא **נ"ו**. והוא כשם הויה ואדני הנ"ל, שוא"ו כולל הוי"ה והוא בכתיבה, ואדני בקריאה לא כמו שאני נכתב כו' (סוף פ"ג דפסחים). וז"ש למעלה "הוא וא"ו דשמא קדישא אתקין כו'", שוא"ו אתקין לנו"ן כנ"ל והוא וא"ו של שם הויה:

והנה אלו ב' אותיות נכלל בנו"ן פשוטה והנה הם כוללים ג' אותיות הנשארות בשמות הוי"ה ואדנ"י והם **יה"ה אד"י**. וז"ש "דא כליל תלת מכאן ותלת מכאן":

והנה לפי שהעת לילה שהיא סתומה בכל סטרא כמו המ"ם סתימא גן נעול כו', וג' אותיותי **אד"י** נכלל גם כן **בנ"ו** של הנו"ן והם **ע"א**, שהן ע' סנהדרין דילה וא' ע"ג. וג' אותיות של שם הוי"ה הם י' מכאן וב' ההי"ן מכאן והם **יאע"הה**. וזה השם כולל ג' שמות: שם אהי"ה מב' הצדדין, ועם העין הוא ב' שמות הוי"ה אדנ"י כנ"ל:

והנה ז' אותיות הראשונות הם **כל"ך סעפ"צ**. והתחלף אות האחרון מזה לזה והם **כל"ך סעפ"ה יאע"צה**:

[ליקוט]

כבר כ' כי ב' שמות הראשונים הן מצנפ"ך וה' שבסופן הוא ה' שרשים של המילוי והשאר הוא בשם השלישי. ואמר "מ"נ כליל לון", כי מ"ן במילוי הוא כמנין השם השלישי, וה'

אותיות במילוי מ"ן נגד ה' של שם השני שמשלים למלוי מנצפ"ך, וג' אותיות שלפני מ"נ ושלאחריהם הם ב' שמות הראשונים.

[עד כאן הליקוט]

וטעם התחלפותן, כי שם השלישי הוא דכורא שם הויה ואדני נכלל בו, וב' שמות הראשונים שהן מנצפ"ך הם נוקבא, גבורות, אלא שצ' הוא דכורא כידוע והוא נגד מ"ן הכפולים, וה' אחרונה שבשם שהוא נוקבא הלך אל פ"ר הנשארים והוא פרה כ"לך ס"עפה חושבנם פרה פ"ר עם ה', וצ' הלך לשם. וז"ש "באילין תרין אתוון כו'", והן ז' אותיות הנ"ל וה' אותיות כאן, והם תריסר ב' שמות הראשונות נכללו במ"ם סתומה ואלו ה' אותיות בנו"ן פשוטה, דאף דנו"ן נכלל גם כן בב' הראשונות, אינו כי אם כלילתה במ"ם כנ"ל:

ואמר "סליק מינייהו כו'" כנ"ל שנתחלפו כו':

כל"ך סעפ"ה יאעצ"ה הכא אתגליפו ורזא דא דכתיב כי יהיה כו' לפי שהיא עת לילה ואין זיווג אז דהיא נטלא בימא, אמנם אחותי בת אבי היא כו' ותהי לי לאשה. וז"ש למעלה "מנצפ"ך כליל לון", כי ב' שמות הראשונות **כל"ך סעפ"ן** צפ"ך בהן **וכ"ל ס"ע** לאשלמא למ"ם, וה' אותיות האחרונות לאשלמא לנו"ן דכליל יתהון. ושם האחרון יוצא מראשי תיבות הפסוק "יפקוד 'השם' על צבא המרום", והשם בקריאתו. והנה השם בכתיבתו נעלם בקריאה. והנה אם תוסיף עליו **ייאע"צה** והם י"ג אותיות, כי שמות אלו י"ב אותיות הם י"ב אותיות דמילוי מנצפ"ך נגד שם המפורש והם דמלך מלך ימלוך. וכן י"ב נקודות נפרדות בשם המפורש. והנה א' נעלם בתוך י"ב גבולין וזאת אשר דבר והוא י' הנ"ל. והנה ששה אותיות הראשונות הם חושבן **מנצפ"ך** פשוט, ושבעה אותיות האחרונות הוא מלוי מנצפ"ך. וז"ש גם כן למעלה "מנצפ"ך כליל לון". אבל יו"ד הנ"ל אינו בשם אלא נעלם בתוכה:

וידוע שב"פ עשר הן כמ"ש בספר יצירה שם ובסוף פ"ו כנגד אצבעות הידים ורגלים. וכן הוא באותיות ביו"ד האחרים, והן מאות כ' עד פ' כפופה. והאמצעים הכוללים אותם הם מ"ם סתומה ונ' כפופה, ונכללין בהם שאר האותיות הקודמים והמאוחרין כנ"ל, ונכלל מ' ונ' כפופה במ"ם סתומה ונעשין צ'. והרי כל השם:

ומפרש ואזיל האיך מ' פתוחה ונ' כפופה נכללין בה. ולפי שמ"ם סתומה דמ"ם פתוחה נכלל בה וכמו ו"נ בנו"ן פשוטה כמש"ש. והעיקר הוא כמש"ש שמנצפ"ך מתחיל בכ"ף ומסיים בצ', וחסר מהם המ"ם והנו"ן. ומפרש ואזיל שאלו ב' כוללים הכל. שמ"ם כולל האותיות המוקדמות והמאוחרות, וגם הנו"ן פשוטה, אלא שבמקום הנ"ן בא שם

השלישי שהוא כוללם כמש"ש. והטעם שהמ"ם כוללם, כי בה נכללין מ' פתוחה ונ' כפופה כמש"ו. והכלל כי במקום שנכללין האמצעים נכללין גם הקצוות עמהם כנ"ל, אלא שבאותיות המוקדמות גם הכף פשוטה עמהם. והטעם לפי שהוא צד ימינא וזה שנתן סימן כלך יפה רעיתי כמש"ש.

[עד כאן הליקוט]

ואמר **ורזא דא דכתיב כי יהיה כו'**. ר"ל על התרחקות הה"א ואזלת לשם דנערה היא מסטרא דדכורא ופרה מסטרא דנוקבא, ש"ך ופ"ר, בסוד תורה פרה אדומה מסטרא דגבורה ונערה יפת תואר מסטרא דחסדים. והנה בלילה התרחק הה' מסטרא דדכורא והלך לאשלמא לפרה ששם בחינת נוקבא, אבל ביום נכללת בדכורא. וז"ש "בתר דאסתלק ליליא כו'" שנכללת בקדרותא דשחרא, הלילה ביום, ונכללת בגוה ונהורא משמשא ואז אין הסיהרא מאירה מקמי דשמשא ואז התחברות איילתא בבעלה ונכללת בגוויה כל היום דאתכסיא ביממא ואתגליא בליליא וכמו בוילון (חגיגה יב, ב) שיוצא ערבית כו', ותקם בעוד לילה:

וזהו "הַשַּׁחַר מְקומוֹ" (איוב לח, יב), שבבקר **ה' שחר מקומו**, ועתה מפרש ואזיל הפסוק "שלך לך כו'", שמשה לא יכול ליכנס לארץ שהיא לא היתה יכולה לפעול פעולתה בימיו כי הוא מדת יום שמשא ולכן היו אוכלין המן משמים ואין פעולה לארץ כמ"ש וישבות המן ממחרת הפסח ויאכלו מעבור הארץ מתלא כו'. וז"ש "משה כד אתי נהורא דשמשא אתכליל סיהרא בגויה", ר"ל נהורא דילה וכמש"ו "לא נהיר סיהרא אלא כו' אבל השתא לית היא יכיל כו'" כצ"ל:

ולזה היתה כל הפתיחה כנ"ל, ועל ידי יהושע שהוא פני לבנה סיהרא, היתה הנהגתה והנחילם הוא את הארץ, וע"י ויאכלו מעבור הארץ, דשבת המן נהורא דשמשא:

דף קנז.

אי תבעי למנדע מינה. ר"ל לידע כמו שבקש וראה אותה שבקש לידע כל עניינה שהוא ענין גדול כמו ידיעת התורה שגבולי' וכל עניינה הן ענייני תורה בת מלך פנימה והקב"ה העתיר לבקשתו ויראהו ה' את כל הארץ כו', וכמש"ו ששם היה קרוב, ועתה במדבר פארן שלא היה יכול לראותה א"ל השי"ת שישלח למנדע מינה וז"ש לגרמיך בגין למנדע, לא בשביל ישראל, ואף שישראל אמרו נשלחה אנשים לפנינו — מכל מקום רצון השי"ת לא היה אלא בשבילו דבקשתם היה שלא כהוגן כמ"ש בספרי שם, שמשה הוכיחם על זה משל כו' נותנו אתה לי לנסיון א"ל הן כו' וברש"י שם:

תא חזי משה אי תימא דהוא כו'. כמו שנזכר לעיל קנ"ה ב' (ח"ג קנה, ב) תא חזי דהכא ידע משה דאיהו כו' עיין שם באורך. ואע"ג דכתיב יאן אשר לא האמנתם כו' וכתיב כן בד' מקומות ושמה לא תבא על כו' הענין כי ברצונו של השי"ת היה להגדיל פני סיהרא שיהא אור הלבנה כאור החמה ויכולין שניהם להאיר, וזה היתה כוונת משה ובקשתו שיכנס לארץ להאיר לארץ שהיא סיהרא שתהיה בשלמותה כמו שתהיה, וזה היתה כוונתו בסלע שאמר השי"ת ודברתם שהוא הנערה בדיבור ובפיוסא שהיא בת מלך ארוסתו דמשה שעדיין לא זכה משה אליה והיא סיהרא דל"ל פסק כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס, ועיין מ"ש בתיקונים ריש תיקון כ"א בארוכה. וכיון שהכה — ירד לסלע מט"ט, ושים בסלע קנך, ששם "בדברים לא יוסר עבד", משנה דנער, והיא היתה בימות יהושע "עתה באתי", דלית לה מדילה אלא ההוא חוט דנהיר לה בלילא ואתעבר מינה ביממא כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס רמ"ח ב' (ח"ג רמח, ב) דאיהי גלותא ואתעבר מינה ביממא דאיהו עלמא דאתי, ר"ל כן הוא גם כן בגלותא דאנהגא סיהרא דע"ה אבל ביממא דאז אנהיג שמשא כי יבא שילה אז לא תנהיג ולא נהרא סיהרא דע"ה כלל. ואמר שם "אבל סיהרא דעץ החיים כו' דל"ל פסק והיא אנהיר גם ביממא ועליה אתמר והיה אור הלבנה כו'", ורצון השי"ת שיתוקן על ידי משה ולא היה גלות כלל והוא הנהגת שמשא, ומכל מקום ישראל היו גרמתו כיון שחטאו במי מריבה לא היו ראוים להנהגה זאת אלא שמכל מקום משה יתקנם ובא ע"י לכלל כעס וטעות וע"ר דבהון גרמו ליה שהיו שותפותא דעץ הדעת טוב ורע עד דיתמחון מעלמא, ואז וישכון ישראל בטח בדד כו':

והנה גם דור המדבר היו ראוים לכנוס עם משה אלא כיון דנחיתו לדרגא דנוקבא ושאילו בשרא ידע משה דלא יכול להנהיגם עוד, לכך אמר משה "הרגני כו'" כמש"ש סוף פרשת בהעלתך, וזהו גרמתם וגרמו ליה ללטי' גרמי' כמש"ש. וכן בסלע, כיון שמתו דור המדבר היו ראוים ונתקלקלו במריבה. וז"ש ויקציפו כו' וירע למשה בעבורם ויתעבר ה' בי למענכם, וערב רב גרמו ליה וכמ"ש בתיקונים:

לא דא בלחודוי כו'. כמ"ש בספרי שם ויראהו ה' את כל הארץ את הגלעד עד דן ואת כו' את הגלעד מלמד שהראהו בית המקדש כו' עד דן מלמד שהראהו כו' ואת כל נפתלי כו' את ברק כו' ואת גדעון כו' דוד כו' בקעת ירחו מלמד שהראהו גוג כו' עיר התמרים מלמד שהראהו גן עדן כו' עד צוער מלמד שהראהו גיהנם כו' עיין שם באורך. וז"ש "ואוקמוה חברייא":

מה אמר לון היש בה עץ אמר משה אם יש בה עץ הא ידענא כו'. כצ"ל. והשאר לא גרסינן. ומפרש ואזיל עץ שהוא עץ החיים, ובזה יודע כי הארץ וישראל יתנהגו בעץ החיים ויכולים להתנהג בשמשא וסהרא כנ"ל, דאע"ג דכבר ידע שלא יכנס מכל מקום אם היה בה עץ יכולים הם להתקן כנ"ל. ובזה יודע דרגא דילהון האיך ישיבו להם תשובה, שאף שאמר לו הקב"ה מכל מקום ידוע שכל דבריו הם על תנאי רגע אדבר כו' ונחמתי, לכך שלח אותם ושלח ביהושע נהירו דשמשא כמש"ל:

אלא בג"ע דארעא. דארץ בכללו הוא מלכות ובה עשר ספירות כוללת הכל:

והנה ג' נקודין בה כמ"ש בפרשת תצוה קפ"ד ב' (ח"ב קפד, ב) בסוד חולם שורק חירק, ג' נקודין דכוללין כל אורייתא כמש"ש, והוא הפה והטבור ונקודת ציון שבה, כסדר הג' נקודין הנ"ל. ובמקום אלו הג' הנקבה מתגלת כידוע בסוד שם של י"ב, והכל בקו האמצעי שכולל ב' הקצוות חו"ג, ולכן נכלל שם זו"נ, והן בדעת בג' ראשונות, בת"ת בג' אמצעים, ביסוד בג' אחרונות:

והנה ציון נקוד' חירק כנ"ל, וכל ארץ ישראל סובב אותה ונק' שם אדני י' נקודת ציון, בת עין, הר הבית וכל בה"מ. נ' גופא דשכינתא, ירושלים. ד' צדק ילין בה. א"י כולה א': וגן עדן הוא טבורא נקודת שורק, דשם הוא ו' ונקודה בתוכו והיא שוה, ושם עלמין שקיליין כחדא ולכן עץ החיים נטוע בתוכה שאין שם שטן ולא פגע רע והוא נהירו דאמא לבא שם. וע"ל קס"א א' (ח"ג קסא, א) "ועתה יגדל נא כו' תא חזי כד ברא כו' ויהיב ליה חיליה ותוקפא באמצעיתא דגופא דתמן שריא לבא דהוא תוקפא כו'":

והפה שהוא מחבר הראש עם הגוף הוא נקודה טמירא דגן עדן מקום הדעת דהוא הקשר כידוע. ואילולי חטא אדם הראשון והעגל היה עץ החיים גם בארץ קבוע, אלא שהטיל זוהמא ובא כו' דאדם שבק עץ החיים ובעובדא תליא כמש"ל פרשת קדושים פ"ו ב' (ח"ג פו, ב) "תא חזי כתיב ומעץ הדעת כו' והא אתמר דשני פקודוי דמלכא ואחלף עץ חיים דביה אשתלים כלא וביה תליא מהמנותא ואתדבק בארת אחרא והא תנינן בכולא בעי ב"נ לאחזאה עובדא כו'". ואמר בפרשת בראשית ל"ה ב' (ח"א לה, ב) ויצו ה' אלהים הא כו' מאן דנטיל לה בלחודוי מיית דהא סמא דמותא נטיל בגין דאיהו מפריש ליה מן חיין ועל דא כי ביום אכלך ממנו מות תמות בגין דקא פריש נטיען כו', א"ל דפריש ברית כו' דהוא עץ החיים:

וכן הוא במתן תורה — חזרו לעץ החיים והיה חירות ממלאך המות ומכולא וחזרו בעגל לחטא אדם הראשון כמ"ש בסוף פרשת תשא קצ"ד א' (ח"ב קצד, א) "ומשה יקח את האהל כו' בקדמיתא חבורתא וזווגא לסיהרא בשמשא דלא יעדון השתא כו' ותא חזי

כד חב אדם באילנא כו' וגרם פגימו לאפרשא אתתא מבעלה וקאים חובה דפגימו דא עד דקיימו ישראל בטורא דסיני כו' כיון דחבו כו'". עיין שם באורך. וז"ש "אמר ר' חייא כתיב וימצאו כו' ואחלף כו'":

מאן עצים הכא. ר"ל מאין היה להם במדבר ללקוט עצים:

ומאן הוא דא. ר"ל מי הוא האיש ומי העצים:

אלא דא צלפחד. כמ"ש (שבת צו, ב) דכתיב אבינו מת במדבר וילפינן גזירה שוה 'במדבר במדבר', וכתיב בחטאו מת מ' שהיה מיוחד לבד בחטא, ולא מצאנו מיוחד רק המקושש והמגדף, והמגדף מפורש שהיה בן איש מצרי. ור"ל בזה דממנו מוכח גם העצים כמש"ו, **בחטא** ו' מת, ואמרו הוה דייק על כו' ואחלף כו' דאחלף עץ הדעת בעץ החיים כמ"ש בז"ח פרשת בראשית י"ז י"ח ר' ברוקא אמר הוא נצטווה כו' אר"ש אחלף שולטנא בפולחנא, אמר ר"א כמה דאת אמר אל תמר בו אל תמירני בו. ועיין לקמן סוף פרשת אמור "תא חזי דהא ב"נ לא ידעין ולא מסתכלין ולא משגיחין בשעתא דברא קב"ה לאדם ואוקיר ליה ביקירו עילאה בעא מיניה לאתדבקא ביה בגין דישתכח יחידאי ובלבא יחידאה ובאתר דדבקותא יחידא דלא ישתני ולא יתהפך לעלמין בההוא קשורא דמהימנותא דכלא ביה אתקשר, הדא הוא דכתיב ועץ החיים בתוך הגן, לבתר סאטו מאורחא דמהימנותא ושבקו אילנא יחידאה מכל אילנין ואתו לאתדבקא באתר כו' א"ל קב"ה שבקת חייא ואתדבקת במותא! חיי דכתיב ועץ החיים בתוך הגן דאתקרי חיים דמאן דאחיד ביה כו'", עיין שם באורך.

וז"ש למטה "תא חזי תרין אילנין אינון כו'" לכן נידון צלפחד במיתה:

ואמר **הי מינייהו רב כו'**. זהו ההתחלפות. וכמ"ש למטה "מאן דאחלף לון גרים כו' ארון ותורה בחד קיימא, תורה עקרא, ארן ביתא":

ואמר **ואחלף שבת לשבת**. דא' ליל שבת וא' יום שבת כמ"ש בפרשת בראשית דלכן כתיב פעם בלשון זכר "כל העושה בו מלאכה יומת", ופעם כתיב "מחלליה כו'", וכמ"ש במכילתא "אין לי אלא יום השבת, לילה מנין? תלמוד לומר מחלליה". וז"ש "הדא הוא דכתיב כי כו'", והוא דומה לחטא אדם הראשון דאחליף עץ החיים ו', דהוא אילנא דחיי.

ועיין לעיל במדבר קכ"א (ח"ג קכא, א) דוא"ו אילנא דחייא הוא כו':

בגין כך הוה דיניה סתים כו'. ר"ל שלא אתפרש החטא ואתלבש בעצים ולא אתפרש בפירוש כמו מפרש והולך, בגין דמלה דא בעי כו' וקב"ה עבד כו', ר"ל שיקריה הוא שמו, כסה בלבוש בתורה יקר קריה, והוא סוד אור לבושו התורה בכרסיא כמ"ש בפרשת בראשית ובתז"ח בארוכה, ור"ל שחשש לכבוד שמו ולא גילהו וכמ"ש בז"ח שם: "ת"ר

כשחלה רשב"י כו' ועילא מנהון אדם הראשון דהוה יתיב גבאי והוא הוה ממלל עמי ובעי דלא אתגלי חוביה לכל עלמא בר ההוא דאמרה אורייתא בגיניה ואתכסי בההוא אילנא דגנתא דעדן ואנא אמינא ליה דהא חברייא גלו אמר ההוא דגלן חברייא ביניהו טב ושפיר אבל לשאר עלמא לא. מאי טעמא? דחס קב"ה על יקריה ולא בעי לפרסומיה מחובי' אלא בההוא אילנא דאמר דאכל מיניה כו' לאו משום חובתא דחב אלא משום יקרא דשמא עילאה דב"נ לא זהירין ביה וכתיב זה שמי לעולם כו'" — רוצה לומר כמ"ש (פסחים נ, א) "לעלם כתיב".

"והיינו דכתיב פן יהרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב, מאי ונפל ממנו רב? הכי גמרנא האי חברא דאורי שמא קדישא לכלא הוא נפיל ונתפס בההוא חובא יתיר מינייהו דכתיב ונפל ממנו רב הרב נופל ונתפס באותו עון":

וז"ש כאן **ולא חשש ליקרא דמאריה**. שגם הלימוד והדיוק ביה הוא פגם ביקרא דמאריה כנ"ל:

ואמר **ואחלף שבת לשבת**. ר"ל דז"ש ביום השבת דעצים של יום השבת היה מקושש: **ר' יוסי אמר שאר עצים כו'**. אלין שתין איילתא דסחרני כורסייה, ששים גבורים סביב לה, ששים המה מלכות כו' אחת היא כו', דהיא שריא בהדי חילהא וגם כן כנ"ל, ור"ל ד"ביום השבת" ה"פ שהיה מקושש עצים עם יום השבת, ור"ל דלר' חייא קאי יום השבת על העצים יום ולילה, אבל לר' יוסי יום השבת לבד ועצים הוא שאר עצים עם הלילה, והיה מקושש אותן עם יום השבת יום דייקא:

וקביל עונשא לפום שעתא. ר"ל שלא האריך לו כאדם הראשון ולכן אתכפר שקבל עונשו תיכף, ומשה רבינו ע"ה היה מסתפק בזה אם נתכפר לו:

ומאן דאחליף כו' ול"ל חולקי' כו'. דשני האילנין הם עולם הבא ועולם הזה, והם ממשלת היום וממשלת הלילה, ומאן דאחלף ל"ל בשניה:

דבש מצאת כו'. ר"ל שלא לדקדק בו מאד כמ"ש בז"ח שם: "וקב"ה גלי לי כו' ולא לדרדקי חברייא ולאינון דייתי לעלמא והוא מלה דלא ידעי כל אינש וטעיין ביה כו' זה שמי לעלם וייתין למשאל מה דלא צריכין לון כו'". וז"ש (חגיגה יד, ב) על בן זומא הציץ ונפגע עליו הכתוב אומר דבש מצאת כו':

ואמר **ארון ותורה כו'**. כנ"ל, ואמר "ועל דא ארן חסר כו'" כנ"ל, וכמש"ל סוף פרשת במדבר "בגין כך לא אית ביה וא"ו דאו"ו כו'", כנ"ל. וצריך לחברא לה עם התורה — ארן הברית כו':

בכל אתר אהרן בר בחד כו'. ר"ל שם הוא מלכות לכך נקוד שם למעט את הכתב לדרש אותיות ארן לבד וה"א לבד, והוא על נוקב, ומשה ואהרן כאן רומז על זו"נ. והענין כמ"ש בסוד שם המפורש דב' פרקין דביה הוא סוד משה ואהרן דאיתוסף על י"ב הנשיאים והוא יסוד ומלכות י"ה שבטי י"ה עדות לישראל, כמש"ל פרשת במדבר קי"ח ב' (ח"ג קיח, ב), ששם עלו שבטים אלין י"ב שבטים כו' וי"ה עדות להו, והוא באמצע דרגא דכהנים ולוים בשבטים שהן י"ד, והן י"ג, כי הפרק הי"ד אינו בסדר האצבעאן, לכן הן י"ג, כי שניהם נכללין כאחד. וי"ד הן י"ב תחומין ו' קצוות דז"א, וחו"ב עלייהו י"ה, שהם סוד שבע ושבע כמ"ש בריש שיר השירים. וכן הוא בי"ב תחומין דלתתא — ו' קצוות דילה והיכל השביעי קדש קדשים, ויסוד בתוכו עלייהו, והן גם כן י"ה, והן י"ב נשיאים ומשה ואהרן על גבייהו. לכן כתיב אתה ואהרן ואתכם יהיו כו'. ועיין מש"ש בארוכה. וז"ש אהרן דכאן במלכות ונקוד אהרן האחרון בסיום כל המספר ואמר כ"ז כאן לראיה דעץ מיירי בעץ החיים, לא עץ ממש. ור' יוסי הפסיק דבריו של ר' חייא וחזר ר' חייא לעניין הראשון ואמר "תא חזי תרי אילנין כו'":

א"ר יצחק משה באילנא דחיי הוה נקיט וע"ד כו'. כצ"ל. והוא מסיים דברי ר' חייא ולפרש הפסוק והתחזקתם כו' כמש"ו, ור"ל שאחוז בעץ החיים ולכך בעא למנדע אם שכיח שם יכול להאחז בה ולרשת אותה:

דהא אילנא דחיי אתקף לכולא כו'. כצ"ל. ר"ל ז"ש והתחזקתם וכמ"ש עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר:

באילנא אחרא כו'. שהיא בת שבע, דבה אחידן ז' מינין — ארץ חטה ארץ דייקא, וכמ"ש בתיקוני זהר תיקון כ"ד, ואיהו גפן דחב אדם הראשון וחד אמר חטה היה וחד אמר גפן וכלא קשוט, שבע מינין גפן ותאינה ורימון כו'. ובתז"ח פ' ד' בגין דחב אדם בשבע מינין דאינון חטה ושעורה כו' ובגין דא הוה אמרי רבנן דמתני' (ברכות מ' א', סנהדרין ע') אילן שאכל אדם הראשון כו' דכולא קשוט, דשבעת המינין נטועין בארץ כו':

ואמר "תליין ואחידן" דהם שרשן בה שיוצאין ממנה וגם אחידן בה דלא מתפרשין ממנה כמש"ל קס"ג ב' (ח"ג קסג, ב) "כל אינון דרגין כו' ולא אתפרשין מינה לעלמין":

ואחידן ועל דא שלח לך אנשים בגינך. כצ"ל. וכאן סיום המאמר שהתחיל, ולפי שהפסיק בה הרבה חוזר וסיים מה שהתחיל כדרך המדרש:

ר"י פתח כו' דאהני לגוף ולנפש. דיש דברים דאהני לנפש לבד כמ"ש (ברכות מג, ב) איזה דבר שהנשמה נהנית כו' זה הריח, ור"ל הנפש, ואין לגוף שום תועלת שיתחזק ויתגדל הגוף רק הנפש נתגדל בו, כי הנפש היא שתופא דגופא והיא קרובה אל מוחשי

הגוף, וצרות הנפש, שמקומות שהיא שוכן בתוכם הן צרות ואין לה מקום להתפשט בהם כמ"ש "נפשם בהם תתעטף", "בהתעטף עלי נפשי", וכיוצא. ועל זה אמרו (ברכות נז, ב) ג' דברים מרחיבין דעתו כו':

ודברים אחרים מחזיקים הגוף ולא הנפש. מה שאין כן בכי האי גוונא דאהני לשניהם והוא דבר הבא מאליו בלא יגיעה. וכן ציר נאמן שבא בלא יגיעת המשלח, ומפרש ואזיל בקרא לשולחיו שהוא הגוף, ונפש אדוניו ישיב הוא בנפש. ומפרש ואזיל דהוו שליחי מהמני לגבי יהושע, ר"ל לכלל ישראל:

ונפש אדוניו ישיב דאהדרו כו'. ששכינה היא נפש ישראל וישראל הם גופא דשכינתא כמ"ש בתיקונים. ואמר דאהדרו שכינתא כו' ר"ל שמקודם אסתלק בעון מרגלים וז"ש ונפש אדוניו ישיב. וזהו שמפרש ואזיל "ואלין דשדר משה כו' וגרמו לסלקא כו' אינון דשדר יהושע ונפש אדוניו ישיב", ומפרש ואזיל דשל משה הרעו לגוף, שהם ישראל, ולנפש:

ואמר **גרימו כו' וגרימו לאסתלקא כו'** בגוף, **וגרימו לסלקא כו'** הנפש. וחזר ואמר אינון דשדר יהושע לומר שז"ש ישיב כנ"ל:

וגרימו לסלקא שכינתא מבינייהו כו'. כצ"ל. ור"ל כמ"ש כי אין ה' בקרבכם כו' ולא יהיה הם עמכם, מה שאין כן בבאי הארץ שנאמר כי ה' אלהיך בקרבך אל כו' ה' אלהיך הוא העובר לפניך כו' ה' אלהיך הוא עובר לפניך, כי ה' אלהיך הוא ההולך עמך כו'. ורבים כיוצא. ואמר למעלה "ולא אסתלק מנייהו". דלא אסתלק מינייהו עוד כלל עד גלותם מהארץ. כי ענין השליחות מרגלים היה שבאותן הראשונים שעלו בה אמשיכו השכינה לתוכה, דוגמת יוסף במצרים, ולכן לא יכלו דור המדבר ליכנס בקלקול המרגלים. ואינון דיהושע אמשיכו לה בארץ לעולם:

אסתכלנא ביה דאמר כו'. כצ"ל:

ותנינן דכל מלוי כו'. ר"ל לא כאותן שבקשו לגנוז ספר קהלת שאמרו שיש בו דברים נוטין לצד מינות כמ"ש במדרש רבה ופסיקתא, עי"ש. וכיון שכן ע"כ יש לעיין בהן:

בדרגין דחכמתא. כצ"ל:

דהא פתחא כו'. ר"ל פתחון פה:

דף קנז:

א"ל ודאי הכי הוא. ר"ל שודאי אמת שיש כאן פתחון פה למינים, דעל מה דתנינן דכל מלוי דשלמא לא היה צריך להסכמתו:

ואית ליה למנדע כו'. כצ"ל, ר"ל שצריך למנדע האי קרא על אמתתו אם קדם לו ידיעה, ואם לאו צריך לאסתכלא ביה:
עד דאנא עמכון כו'. דמחמת נחיצותו לשתות בקש מהם דיכול יטול בהר. וכוונתו שלא ליהנות מתורה:
אמר נסלק כו'. שהוא ידע מקום מים שם:
דלאתר אחרא כו'. לישאל לאחר ור"ל רשב"י:
וכי כמה אתון כו'. ר"ל כמה פרושים אתם מעמי הארץ שאין אתם יודעים את שיחתם ומדרגתם כלל:
א"ל ובמה. ר"ל היאך אתה מכיר בנו. והשיב להם **דעל דא אמר שלמה** ר"ל על אותן עמי הארץ כמו שמפרש והולך:
דאינון עבדין גרמייהו כו'. כמ"ש למטה, ודעתייהו כבעירא, וע"ס תמ"ה ותמ"ו:
קרא דעליה כו'. פסוק שלמעלה מזה:
לברם. שהבדילם והנהיגם בלחודייהו:
ולראות אינון כו'. כצ"ל. ור"ל להראות, ור"ל שאמרתי להראות אותן לבני מהימנותא. שהם בהמות כדי שלא יתערבו בהן וילמדו מעשיהם. וז"ש המה להם ולא לאחרא, ואמר "ולא לאעלאה לבני מהימנותא כו'":
דאינון בעירי אינון טפשאי כו'. אמר ג' דרגין שחסרין, נר"ן, מלמטה למעלה. בהמה ידוע, ודעת התורה ידוע, ומהמנותא נקרא הכסא כמ"ש בריש היכלות ושם אמונת ישראל. ונגד ג' דברים, "כי מקרה כו' ומקרה כו' ומקרה" (קהלת ג, יט). אדם ובהמה, יצירה ועשיה. ומקרה אחד שכוללם בבריאה, שתוף הג' דכולל נ"ר, והן ג' אלהים הידועים בבינה וזו"נ, ג' עלמין הנ"ל. והוא הנהגת הטבע. אבל הכל אלהים שופטים והשגחה, כי אין אדם נוקף כו' (חולין ז, ב), ואפילו ציפרא קלא לית מתציד כו' אלא שהטבע הוא השליח, כי נגזר על זה להעשיר וזה להעני שולח השי"ת שזה יאבד ואז ימצא, ואין עושה נס שיברא ממון ומזה יפרח הממון לשמים, וזהו הטבע. דרך משל, שמלך יושב בבית מלכותו ורואה מרחוק את כל אדם בצד א' ובהמה בצד אחר והוא שולח לאדם מזונותיו חטים על ידי תחבולות על ידי גלגלים וחבלים ושאר הדברים עד שמגיע אליו וכן לבהמה שעורין. והם אינן רואין רק הסיבה הקרובה להם וסוברים שזה הסיבה הוא מעצמו. ועוד לו רשת פרוסה להביא איתם על מקום הליכתם וכשהגיע עתם מושך משם הרשת ונלכד בצוארו ומת. והסכל מדמה בדעתו שמקרה קרה לו, וגם זה הוא על ידי טבע שמסבב לו

מאכל רע וכמ"ש (חגיגה ד, ב) דמשגרא תנורא קדחה כו' והן הכל נסים נסתרים ונסים נגלים נעשין על ידי שם הויה כידוע, ונגד זה אמר ג' דברים:

"ווי לון כו' לון לרוחא" שהוא האדם, אבל בנשמה אי אפשר לומר "ווי" שהיא אינה חוטאה אלא מסתלקת מיניה, לכן אמר "טב להו כו'", כי זה כוונת הבריאה, ויהי נועם ה' כו' ומעשי ידינו כוננה כו' כמ"ש בריש רות עי"ש:

לאתר עילאה לאתר כו'. ג' דרגין דבי"ע מלמעלה למטה נגד נר"ן:

לאתזנא. מג' דאצילות דמקננין בהם גם כן כסדר הנ"ל:

ואשתכחת קמי כו'. הוא דבר אחר ופי' אחר דהיא עולה תמימה כו' ונגד אלו ב' פירושים אמר ודאי היא העולה, העולה היא למעלה:

למטה לארץ להוא אתר דחוה אבל ב"נ כו'. כצ"ל, כמ"ש בפנים, ור"ל בהמה ממש ולסיים אבל ב"נ דכתיב כו' האיך אמרי כו':

תיפח רוחיהון. שיש להם רוח האדם ויהי' כבהמה כמו דאינון אמרין:

כמוץ לפני רוח. ר"ל ההוא רוח דכולל כל רוחות. ומלאך ה' הוא נשמתא מזלא כידוע, והוא דוחה דלא סליק לטינרא עילאה. והנפש נכרתה שבה הכרת כמ"ש ונכרתה כו' והוא יריתה לאבדון כמ"ש והאבדתי את כו' וכמ"ש בז"ח רות דמשם לא סליק:

וז"ש **אלין ישתארון כו' עלייהו כתיב כו'**.

וז"ש **ברכי נפשי כו'**. ואמר חטאים ורשעים נגד הגוף והנפש דאיהי שתופא דגופא, ונגד זה אמר ברכי נפשי כו' וכל קרבי כמ"ש בפרשת ויקהל בעוד דנפשי בגופא יחדיו כו'. וכן אמר בסדום "רעים וחטאים לה' מאד" ד' דרגין הנ"ל; "מאד" הוא נשמתא, דשם "ובכל מאדך", ובכל לבבך הוא הרוח דביה:

דף קנח.

זה רע ודאי. ור"ל זהו הרע בכל אשר כו' הגרוע שבכל ב"א והרע שבהן ואמר מאי זה רע כו' ר"ל דקראו רע להורות דל"ל כו':

כי מקרה כו'. ר"ל דהוא אומר כן:

וגם לב כו'. שנמשכין שאר בני אדם אחריו:

ול"ל חולקא כו' בקב"ה. דכתיב מלא רע:

ובאינון כו' ואחריו אל המתים. ר"ל שהולכין אחריו אחר הרע שממנו למדו:

ואמר **לא בעלמא הדין כו'**. כמ"ש (ברכות יח, א) החיים כו' שאפילו במיתתן כו' ורשעים אפילו כו':

תא חזי קב"ה כו' בהאי כו'. ר"ל דב' פעמים אמר חיים כאן, ומפרש ואזיל וחיים דההוא עלמא נינהו ר"ל דרישא בחיים דעולם הבא הוא ורצונו בזה לפרש הקרא דכאן כי מי כו' דלעולם הבא הוא כמו שמפרש והולך:

אינון חייבין כו'. ר"ל כ"ז הפסוק כי כו' הכל מאמרם:

אע"ג דיבחר כו'. דריש הכתיב, ור"ל אע"ג שיבחר האדם בחיים כמו שאמר הקב"ה וז"ש כמה דאמר:

לאו הוא כלום. ר"ל מכל מקום הם אינן נבחרין לחיים שם כי אין חיים אלא בעולם הזה וז"ש יְבֻחַר בלשון פעול, וז"ש למעלה וחיים דההוא עלמא לא כמו שהם אומרים:

דהא מסירא כו' ומסירא דא דידנא כי כו'. כצ"ל. ודבריהם הוא, וכמש"ו היאך יהא לן הכל מדבריהם:

ואע"ג דכל הני כו'. ר"ל שדרשו בע"א, ורצונו מ"ש (שבת ל, א) אנת שלמה לא דייך כו'. וז"ש **אבל ודאי שלמה כו'** ר"ל שאינם דברי עצמו אלא דבריהם כנ"ל:

תא חזי מרגלים כו'. השתא מפרש מ"ש למעלה ולא עוד כו':

בעלמא דין כו'. כמ"ש (סנהדרין קח, א) מרגלים כו' שנאמר וימותו כו':

וזכאה כו'. פי' אשרי ואמר וזכאה מאן כו'. כמש"ל קנ"ז א' (ח"ג קנז, א) ונפש אדוניו ישיב כו':

מבני כנען הוה וכנען כתיב כנען בידו מאזני מרמה וכתיב עליה. כצ"ל. כנען בידו הוא היפך מציר נאמן, וכמ"ש (פסחים קיג, ב) חמשה דברים כו' ואל תדברו אמת, ור"ל בזה לפי שהוציא עצמו מהם יצא מקללתו. וז"ש וכנען כתיב כו':

ברוך ה' ממש. ר"ל שנתברך מהשם, ואע"ג שהם אמרו זה ומנ"ל דהכי איתא שהם כוונו האמת לכן אמר ועל דא אכתיב כו' בגין כו'. ר"ל לכן נכתב להורות דנפק מההוא כו':

ואמר **ולא די ליה כו'**. שלשני דברים זכה והן ג' דזכה לאתברך בשמי' כנ"ל ראה כמה זכה:

ואוליפנא כו'. עתה מפרש שגם דבריהם היה על ידי השם כמו בבלעם:

זכאין הוו ורישי כו'. כמ"ש אנשים ראשי כו':

אבל אינון דברו כו'. ר"ל למה עשו זה אלא שעשו זה בשביל עצמם שיראו כו' וכמו בירבעם. וז"ש "לגרמייהו", בשביל שחשו לכבוד עצמם נתקלקלו וכמ"ש (סנהדרין קא, ב) בירבעם גסת הרוח כו':

אי ייעלון כו'. כתב הרח"ו כי הם מעלמא דדכורא וכנ"ל קנ"ז א' (ח"ג קנז, א) וז"ש אנשים וכוונת הקב"ה שיתקנו הארץ בדרגא זו וכמש"ש:

ויתמנון רישין אחרנין. כצ"ל:

ועל דנטלי כו'. לכבוד עצמם כנ"ל, ור"ל שלכן לא יראה האדם כבוד עצמו לעולם:

דף קנח:

אסתכל. ברוח הקדש:

נהירו דסיהרא. ר"ל דנהירו דילה הוא משמשא, וז"ש והוא אנהיר כו'. והענין כי ג' יה"ו הוא בשמשא כידוע, ובזה מאיר ונהיר בזה גם כן לסיהרא. וז"ש (סוטה לד, ב) י"ה יושיעך וצלותיה עצמו וא"ו. והנה מוחין דסיהרא חו"ב ודעתה קלה עד דאנהיר לה בעלה שהוא בזיווגא מ"ד הדעת וידע, וז"ש דשדר כו' והוא כו':

מה עבד כלב כו'. גם כן לאתנהרא מאבהן ג':

אר"י ארח כו'. ר"ל ז"ש ויבא עד כו':

אבל מאן. שבצרתו אינו יודע שום דבר כך איהו לא ידע מנהון, וז"ש מדי ול"ק למדי ולכן לא התפלל גם כן להנצל מהענקים שלא ידע מהם:

ויקרא כו' ר' יצחק כו'. סיים מאמרו כאן לא שקרא לו שם אלא התפלל עליו ויקרא לה' בתפלה. ומ"ש להושע ודאי שגם הושע היה נקרא כמ"ש למטה "אפרים כו' הוא והושע כו'", אבל גם יהושע היה נקרא מקדם כנ"ל:

ר' אבא כו'. ר"ל שם ממש:

כיון דשדריה כו'. ר"ל לזכות לארץ וכמ"ש למעלה שאלו היו צריכין לאמשכא לשכינה תמן חולקיה דארץ:

דעד ההוא כו'. **די' דיהושע**, י' דשרי שכינתא כמ"ש בפרק ג' דספרא דצניעותא:

אמר משה לא אצטריך דא כו'. שאפרים הוא חולקא דידה כמש"ל קי"ט ב' (ח"ג קיט, ב) ונסע כו' והוא כל דגל דרחל והוא במערב, שכינה במערב וכמש"ש. ואינון ב' כלב ויהושע הן סוד אני והו ראש ו' קצוות דידיה ודידה, והכל בשכינה כפולים, ששה וששה, ואלין נמלטו והן הכוללים הכל ודידה הוא אפרים ועיין מש"ש. וז"ש והכי אתחזי יו"ד זה הוא חכמת שלמה שנער משמש לה:

ר' חייא אמר וכי כו'. וסיום המאמר של ר' חייא הוא למעלה קנ"ז א' (ח"ג קנז, א) אלא שחזר כאן לסיים דברי ר"י ור' שמעון:

יש בה עץ ולא כו'. כמו היש ה' בקרבנו, שכאן הוא ההשגה והוא היפוך מדברי ר' חייא הנ"ל קנ"ז א':

ואי תחמון כו'. דשם הוא למעלה מהנהגת העולם ע"פ הטבע בז' תחתונות:

ובדא תנדעון היש כו'. ר"ל בזה דמ"ש היש כו' לא קאי על הראיה אלא על הידיעה דבדא כו':

והימים ימי כו'. דימים הן ו' קצוות, כי ששת כו', והוו מתחברין — ימים ימי, ולכן אשתלחו ו' דכלב ו' דיהושע כנ"ל י"ב, ובכורים הן עטרא דחסד, בכור לכהן, וזהו בכורי

ענבים. והיה עת התקון דנטלא מדכורא ואמר ענבים דארץ ישראל הוא גופא כמ"ש בז"ח ריש ש"ה ת"ת דילה מתחבר בת"ת דיליה דכלילין ו"ו:

בסיועא נהירו דמשה. כנ"ל:

מאן דהוה רשים. ר"ל דכתיב ויבא ול"ק מאן אלא המיוחד מכולן ראש לכולן וכולל כולן וז"ש דביה כו':

ותא חזי מאן כו'. ר"ל דמסתמא הוא כלב דביה שכינתא הפעם אודה רגלא רביעאה לכרסייא. וז"ש "אלא שכינתא":

דף קנט.

ודא הוא ויבא כו'. ר"ל חברון דאתחברא באבהתא כמ"ש קרית הארבע רגלא רביעאה דשם ג' אבהן ועתה אתחברת בהדייהו:

תאנא אחימן כו'. להרות(?) על מה שאמר בתחלה דהא כתיב ושם כו' ומדחילו כו':

מעולם דשמשי עלמא כו'. ר"ל דמעיקרא הוו שמשין לעולם דלעילא משרתי עליון:

אנשי השם אחימן כו'. ר"ל דאנשי השם קאי עלייהו על מ"ש הגבורים אשר מעולם שנולדו מאותן אשר מעולם, וקא' זה כנ"ל ונקראו אנשי השם שהיו מפורסמין בשמותם אחימן כו' כי כל הנודע בשמו הוא הפלגה גדולה בעניינו — ידעתיך בשם, וכן "קראי מועד אנשי שם":

אחימן כו'. כתב הרמ"ז ז"ס "נפל **אש**"**ת**" (תהלים נח, ט) — ראשי תיבות דילהון. ונ"ל ז"ש "בל חזו שמש" בהרי חשך. ונגד אלו ארבע היו ד' הנ"ל אבהן וכלב:

ר' יהודה פתח כה כו'. ענין הפתיחה משום דמסיים ר' יהודה הוה אזיל בארחא כו' ומפרש ואזיל ג' דרגין דאדם נר"ן שניתן נשמה ורוח לגופא דאיהו שתופא דנפשא והוא בפסוק הזה נותן נשמה כו' לעם כו' הוא הגוף. וטעם כל המאמר כאן כמ"ש למטה:

כמה איתּ כו'. ב' דרגין תורה ומצות, נגד ב' דרגין דקרא:

דכל מאן כו'. כמ"ש (סוף מנחות) מאי דכתיב זאת התורה לעולה כו':

ולא עוד כו'. כמ"ש (ברכות ה, ב) כל העוסק כו' שנאמר בחסד ואמת כו':

ומתקנין ליה כו'. ר"ל כמ"ש למטה בתלת עלמין כו' בריש ירחי כו':

ר"י הוה אזיל כו'. אמר זה כאן שקשה גם כן בפ' אחר שידע השי"ת ולכן על פ' זה ויבאו שכאן התחיל עצתם:

אדם כו' איש כו'. ר"ל בין אדם בין איש, וכמש"ו כטוב כחוטא, וכמ"ש שמעו זאת כו' גם בני אדם גם כו' אח לא כו' וגם כתיב וימת כו' בצדיקים ורשעים דכבר אתגזר ע"כ זה:

בר פרישותא כו'. ר"ל העולם הבא, ול"ל לירד בעולם הזה לסבול צער המיתה. והשיב לו לקמן שלולי חטא אדם הראשון היה המיתה דקרא התפשטות לבד וההתפשטות הזה צריך לו שהוא בצלם כו' כמש"ש:

אורחוי דמארך. הוא הדעת:

וגזרי דמארך. הוא חכמה ובינה, ועיין בפרשת משפטים קכ"ג א' (ח"ב קכג, א). אלא שאורחוי הוא דעת המתפשט בארחין ושבילין, וע"ל באדרא רבא קל"ו א' (ח"ג קלו, א) ואלין הן נסתרות:

א"ל א"ה כו'. ר"ל שלא יעסקו בנסתר כלל:

א"ל אורייתא כו'. ר"ל הנסתרות לה' אלהינו הן חכמה ובינה, ג' ראשונות, שהן לה' אלהינו, ואין לנו כלל לחקור והנסתר שלנו הוא "**וה'** בהיכל קדשו" שהוא סוד גופא ונפשא כמ"ש בר"ת כ"ב נגלה ונסתר:

דמאן יכול למנדע כו'. כמ"ש מחשבה דב"נ סתימא כו':

תא חזי לית רשו כו'. ר"ל אפילו הנסתר שלנו:

לעילא ותתא. בשמים ובארץ, שהן נגד ב' הנ"ל, וז"ש "ועל דא כו'":

אבל ת"ח כו'. ר"ל להוציאך חלק א"א וכנ"ל, ולכן צריך להברא בזה העולם בצלם כו':

תלת עלמין. הן אצילות בריאה יצירה, ג' פעמים קדוש, ונגד הרביעי "מלא כל כו'", ששם כבודו, אות הרביעי, דהיא אחידא באדם, וע"י אשתמודע והאדם כל נר"נ שלו שוכנים בעולם הרביעי והוא חלוק לג' נגדן וכמש"ו:

דאיהי קשיר כו'. כידוע בסוד ההיכלות ויחוד שמע ובשכמל"ו:

דאשתכח כו'. ומשם יפרד כו'. ומכל מקום יש יחוד באנפי אדם, וז"ש "דאשתכח ביה":

כגוונא דא כו'. והן נגד נר"ן, בשמים ואויר וארץ, כמ"ש במ"א. והכל בזה עולם, וכידוע שאות הרביעי כלולה מג' אותיות הראשונות ופן רביעי דילה כליל כל הג' והוא הגוף אופן אחד בארץ, וכן העולם רביעי הזה הוא גופני:

דף קנט:

אשתכח ביה כו'. דל"ל קיומא כמ"ש בפרשת בראשית בסוד השינה ואח"כ במיתה אמר כד בעאן כו' וכן למעלה בעלמא תליתאה אמר אלו ב' דרגין אשתכח ביה כו' אשתכח ביה השתא כו' דההשתכחות עצמו אינו בעצם כמו האדם בעולם הזה ואח"כ אשתכח כו':

דכתיב בצלם אלהים כו'. וב' פעמים כתיב "בצלם", וכאן פעם ג' עשה:

ותמן הוא מדורא כו' ואתקשר כו'. דוגמת עלמא תניינא הנ"ל דאמר שם דקב"ה אשתמודע מניה ואמר שם דאיהו קשיר כו':

לעילא לעילא. דנשמה כולל ג' ראשונות, ושם העטרין. וזהו בערבות שכולל ג' ראשונות בנשמתא דרגא ראשונה ולעילא כו' הוא ב' דרגין שעליה כנ"ל:
בחדשו אמאי. ר"ל מהו שאמר בחדשו:
אלא רזא כו'. ר"ל שמקבל מחדשו משמשא דמתמן היא מתחדשא:
מדי שבת דא כו'. שב' שבתות מעלי שבתא ושבתא, כמ"ש בפרשת בראשית:
בשבתו. ר"ל **בשבת ו'**, וכן **בחדשו**. והחילוק בין חדש לשבת, דבחדש ל"ל חידושא רק לסיהרא דלכן אין חדש לשמש ולכן ניתן לנשים (עיין רש"י מגילה כ"ב ב') ושבת הוא לשניהם, יום ולילה, ועיקרו ליום, שלכן נאמר הכל יום ואין לילה שם שנכללת ביום, ובשניהם סליקו לרוחא לעילא אלא דשבת גם לנשמתא. והדרוש הזה סובב על קוטב מ"ש בסבא פרשת משפטים ולקמן, ובמ"ה פרשת לך לך דרוחא נוקבא ונשמתא דכורא שמשא וסיהרא, והן בב' גני עדן שבארץ ושמים:
ועל דא כלא כו'. ר"ל מדי חדש ומדי שבת:
בר לחייבא כו'. ר"ל מיתה הנ"ל הוא הסתלקות כנ"ל:
ולחייביא כו'. והוא כמ"ש בתיקונים "אדם כי ימות אדם בליעל כו'", עי"ש:
אמר ר"ש כו' תא חזי כו'. וזהו שלח לך כו' שילכו בתורה לחפור:
לעלמין כו'. הן ב' עולמות עלאין הנ"ל, לרוחא ונשמתא, וכן אמר למטה:
ב"נ דלא מהימני לא ידעי ולא מסתכלי. כצ"ל:
אלילו ההוא כו'. וזוכין להם בתורה ובמצות, וז"ש "אזילו באורחי כו'":
מה כתיב כו'. דתורה מימינו כו' וכמ"ש בפרשת יתרו:
דהא היא קיימא כו'. ר"ל ז"ש עלו זה וכמ"ש לא בשמים כו' כי קרוב כו':
ומנה תנדעון כו'. ר"ל כמ"ש בנגב משם ועליתם את ההר, שהוא עולם הבא כמ"ש צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה בגיהנם, וכן הוא בפשטו. וכמ"ש לקמן הכל בטורא. וכן א"י ובית המקדש וגיהנם בשאול ארץ תחתית:
דהאי ירותא כו'. כי היא הארץ אשר נשבע לאבותינו לתת לנו ארץ החיים:
דקיימין שורין כו'. אמר ג' נגד ג' תיבות "העם היושב עליה", והן ג' שעומדים בין השורות וזהו שורין שורין דבגו יושבים בבתים כ"א במדורו וזהו היושב ובגן עדן דלעילא עליה, והוא כמ"ש גם צפור ואלין דקיימין מצאה בית ודרור כו' וע"ל פ"ב קצ"ו ב':
כד אתקפו כו' או כד כו'. דריש ב' דברים בתורה ומצות נגד ב' עלמין הנ"ל, שג' דברים צריכין חזוק נגד ג' עלמין הנ"ל:
המעט כו'. שמא תאמרו שקשה ליכנס לה א"ל אחד בדור וכיוצא:

האית בה כו' או אי צרורא דחיי כו'. דריש מעץ ב' דברים, זו"נ, דהיא צרירא דחיי כמש"ל קנ"ז ב' (ח"ג קנז, ב) ועיין לעיל צ' ב' (ח"ג צ, ב) צור תעודה דא תורה שבעל פה בגין דתמן אתצר צרורא דחיי ושם צ"ב א' (ח"ג צב, א) דלת גנתא צרורא דחייא, ועיין מ"ש בליקוטים שם בארוכה. והנה "עץ" קאי על שניהם. כמ"ש בפרשת בראשית י"ח ב' (ח"א יח, ב) עץ פרי עושה כו' כמה דעץ פרי כו' דנוקבא עץ פרי. ודריש עץ עץ וצרור החיים וגם דחיים חיי מלכא הוא מי"ם ויי"ן דירית זו"נ כמ"ש בפרשת שמיני ל"ט א' (ח"ג לט, א) ועוד דיין מסטרא כו' וסטרא כו' והן נגד תורה ומצות כנ"ל. ושניהם חיים — חמרא וחיי, מים חיים, אל חי ואלהים חיים, ב' מוחין חיי כו' שנגד אל כו' יש אל אחר כו' ולכן מנסכין אלו הב' לע"ז וב' אלו הן ב' דעשו וישמעאל כמ"ש בז"ח רות והוא מ"ש לאחר לא אתן ותהלתי כו' לשון רבים אלהים אחרים, ע' אומין כמ"ש בריש רות והוא הכל בעץ הדעת טוב ורע, בח"ק, אבל בעץ החיים — גמלתהו טוב כו', ימי חייה, ושם שניהם חיים. וז"ש אילנא כו' וצרירא כו' בקש שלום כו':

דף קס.

בני נשא סלקין כו'. אע"ג דלמעלה אמר גם כן עלו כו'. הוא כמ"ש (פסחים נ' ב' וש"מ) לעולם יעסוק כו' ודרש כאן דעל התורה שנקרא נגב כתיב ויבא עד חברון כמש"ו:

בנגב בלבא עצלא כו' חמי דהא כו'. בב' אנפין בעולם הבא וגם עולם הזה, וזהו שמסיים חשיב דכלא הוא כו'. ועתה מפרש הלשון נגב כד"א חרבו כו':

לבתר ויבא כו'. כמ"ש אלף נכנסין כו' אחד כו', וז"ש ויבא, וז"ש קארי ושנה כו' שהוא אחד מעשרה כנ"ל, וכלב לבד א' מהן:

עד דאתי כו'. עד חברון דרש:

תמן חמי פליגן. ר"ל דברים חלוקים כמש"ו כי אלו היו חציים ממלאכים וחציים מבני אדם, וזהו טמא וטהור כו'. וחשיב ג' חלוקים נגדן:

ואגרין יילידי הענק אלין אינון ארחי דאורייתא דקדוקי דאורייתא דאתיילידו כו'. כצ"ל. ואמר דאתיילידו, ר"ל יילידי, והוא כמ"ש ברעיא מהימנא גבורים מסטרא דתורה שבעל פה דתמן עוקר הרים והוא לדקדק בדקדוקי התורה וביג' מדות שהתורה כו' שהן ארחי אורייתא ודריש יילידי לשון רבים על אלו ב', וענק גבורה כמ"ש המה הגבורים. ועיין מש"ל קנ"ט ע"א (ח"ג קנט, א):

לכל סטר עשרה. והן ששים גבורים סביב והיא היכל הקדש באמצע, עשר דידה, ו' סחיר לה והן גבורים כנ"ל:

מאן דאשתדל כו'. כנ"ל דמתחבר בה:

אקרי חבר נבנתה שבע שנים תנינן אורייתא כו'. כצ"ל:
תנינן כו'. ור"ל כאן על תורה שבעל פה דמתחברת בתורה שבכתב וכמש"ו כד"א אמור כו':
בת שבע. דשבע שנים בנו אותה, דג' ראשונות א'. ועיין בז"ח ריש ש"ה וזהו מתורה שבכתב נפקת ותורה שבכתב נקראת שבע שנים אמא, ושם היא לפני מצרים דלא סליקן לתמן ושם ותרב כו'. ותורה שבכתב הוא חכמה. ועיין בפרשת ויקהל ר' ע"א (ח"ב ר, א) ומשם נק' חכמה אחותי בת אבי כו', ומשם ותרב כו' כמ"ש בתיקונים אלא דחכמה ובינה לא מתפרשין וזהו תורה שבכתב כמש"ש:
ויבאו עד כו'. דמשם הלכו לאגדה כמש"ו, וכמ"ש יין זו אגדה. ועיין בספרי פרשת האזינו: "ודם ענב תשתה כו'". ואמר נחל כמ"ש והנהר הרביעי הוא פרת, וכל עלמא מסולמוי דפרת:
דתליין כו'. כמו ענבים באשכול אשכול הכופר דודי לי, ובלימוד זה כל המהימנותא:
ויבאו עד נחל כו' מסטרא דמהימנותא. ר"ל ת"ת, ששם סוד רזין והגדה, ונקרא 'מהימנותא' כידוע בסוד ארץ חטה כו' ש"גפן" ת"ת, "תאינה ורימון" נצח והוד. וז"ש "כמה דאת אמר אל יתן למוט רגלך, ומן הרמונים ומן התאנים כלא כו'". ושם שליטת הסט"א, ושם ענפין פרודות. מה שאין כן בת"ת, ואינהו שוויין. ת"ת בפרודא (חו"ג) שבו מחוברים שעל שמם נקרא מהימנותא כידוע, וכל המחלוקת מצד החו"ג שהן סותרין. וזה סוד שמאי והלל ובית שמאי ובית הלל. אבל ת"ת עושה שלום ואלו ואלו דברי כו', והכל אחד כמ"ש (חגיגה ג, ב) אל אחד אמרן כו', והכל הולך אל מקום אחד:
אולפין מתמן כו'. ר"ל דלכן כתיב אחד. ונגד זמורה ואשכול אמר אגדה ודרשה, דאחוזים זה בזה כמותם, וכן אמר ר"פ ראשי מלין:
משם זמורה וגו' אולפין מתמן כו'. כצ"ל. וז"ש למטה הדא הוא דכתיב וישאוהו כו' משם דל"ק קרא זה למעלה:
אינון דבני כו'. שיהושע וכלב כרתוה:
חדאן במלין. כמ"ש אשכול יין שמשמח כו':
ומתברכאן. שלכן נאמר נחל כנ"ל פרת:
שרשא חד כו'. ר"ל ז"ש אחד ונגד זמורה ואשכול אמר שרשא:
אינון דלא כו'. אח"כ שנתנו למרגלים לישא וז"ש וישאוהו במוט כו'. כשנשאו אז במוט שנים:
ומן הרמונים כו'. אבל יהושע וכלב רק במקום יחודא באשכול כנ"ל:
אינון דלא כו'. שדומה לו שהמאמרים סותרים זה את זה:

כד"א אל כו'. שמתמוטט ממהימנותא כנ"ל:
כלא שוויין כו'. ג' דברים נגד אלו ג' הפירות כסדר מלמטה למעלה. והענין כי מקומם ידוע ושם אחיזת סטרא אחרא כמ"ש בתיקונים תיקון נ"ו בארוכה, ודימינא קשה יותר כמ"ש בתז"ח קל וחומר ועיין מש"ש. וכן מינים קשה יותר כמ"ש (ר"ה יז, א) אבל המינים כו'. ולסטרא דפירודא במקום היחוד כנ"ל. ועיין מ"ש בליקוטים בארוכה. וז"ש למעלה למוט רגלך דשם כנ"ל:
וישובו תייבין. דרש "וישובו" לא על ההילוך אלא תייבין כו', דכאן לא שייך ההילוך אלא לילך בה והשיבה כו':
מה איכפת לן. ר"ל מטובה כיון כו' ור"ל ז"ש וגם זבת כו'. אבל אין אוכל אותה:
עד יומא כו'. ומפרש ואזיל פרטן, ג' דברים אעמלנא כו' ביתא כו' יתיבנא כו'. והן ג' דלמטה אפס כי כו', והערים כו', וגם ילידי כו'. ואמר "ולההוא עלמא מאן כו'" כמ"ש למטה עמלק יושב כו' בגין דלא יכיל כו':
הא אעמלנא כו'. ר"ל ז"ש באנו:
תקיף כו'. ר"ל עז בעותרא ור"ל מהו עז סתם לכך אמר שמחמת גודל עשירותו לא יחשיב כו' וזהו עז כו' ואח"כ חזר ופירש מטעם אחר ודאי אפס כו' כד"א כו'. ואמר "מאן הוא דיזכי" ר"ל ז"ש אפס:
בתין מליין כו'. כמ"ש ושית על עפר בצר ובצור כו' שדי בצריך וכסף כו':
ואמר **דלא יחסרון מכלא**. ר"ל כמו המבצר שאין יכול לחסור משם ומכינין שם הכל. והוא עם עז העם ב' דברים כסף וטוב הבית שפעם לא ימצא לקנות. וגדולות מליין כל טוב כי גדול הוא בעושר. ובצורות דלא יחסור כו':
גיבר כארי. ר"ל דכן שנינו הוי עז כו' וגבור כארי:
תמן תדירא. ר"ל ז"ש ראינו שם. ר"ל דיירים שם בקביעות:
בההוא אסור כו'. שהן ג' ילידי הענק כנ"ל:
הא יצרא כו'. כמ"ש (סוכה נב, א) ובתלמידי חכמים יותר מכולם, וזהו בארץ הנגב:
מקטרגא כו'. לכן כנוהו בעמלק שהוא שונא היותר גדול לישראל. וכתיב ביה אשר קרך כו' כמ"ש דכד סגיא יצרא כו':
והחתי כו'. שהן ג' ממונים תחת דומה כמ"ש בז"ח רות, והן בהר בגבול עולם הבא שומרים הדרך, והכנעני הוא הרביעי עון דקריב למפתי יושב ומקטרג לפני גן עדן שלמעלה והוא ירדן יורד מדן כידוע, והן מצולות ים לפני הים:
במלין אלין ויניאו כו'. הוא פסוק בפרשת מטות והוא כולל כל הפסוקים שאמרו בני ישראל כאן, לכן נקט זה הפסוק בקיצור:

אלא לבא וישתמרון כו'. דריש בב' אנפין, שחפץ ה' בלבנו שנעבוד בלב שלם ובנפש חפצה וכמ"ש ואתה שלמה בני ובנפש חפצה כי כל לבבות דורש. ועתה מה כו'. ועוד הברית כמ"ש ובחרו באשר חפצתי ומחזיקים כו'. והן ב' יהושע וכלב, ב' הבריתות שהן עיקר הכל. והן הצליחו. ולכן הכל תליא בב' השבטים אלו ב' משיחין, ב' מלכים. וכן יהושע ושלמה, יוסף ברית, יהודה מלכות פה. ולכן בזה יה"ו ובזה ה' ש"ע ש"ע. וז"ש למעלה דכלב בא עד חברון קארי ושנה כו' במדתו ואמר בלבא ורעותא שהוא ברית יחיד מכוון כו':

דכתיב ועמך כו'. לראיה שירושת הארץ. ולבא הרבה בתורה כי אם שמור כו' והוריש כו' לאהבה את ה' כו' לשבת על האדמה, וכיוצא הרבה:

דף קס:

אך בה' כו'. דאורייתא הוא שמיה:

דאורייתא לא בעי כו'. ר"ל ז"ש "אך", דא"צ אלא התורה לבד אך בה':

דכספא ודהבא וגופא תבירא אי כו' בשרו מרפא ואתם אל תיראו את עם הארץ דהא כל אינון מקטרגי כו'. כצ"ל. ור"ל מ"ש "אך בה' אל תמרדו" הוא תשובה על מה שאמרו "אפס כי עז העם.. והערים גדולות בצורות וגם ילידי הענק ראינו שם". ועל מה שאמרו "עמלק יושב כו' והחתי כו'" אמר "ואתם אל כו'":

מכרזאן ואמרי כו'. בעולם הזה כד אזיל שיניחו לו כידוע והוא נגד עמלק. ואמר כי לחמנו כו' כמש"ו ונגד החתי כו' אמר "סר צלם" כמו שמפרש ואזיל **מאן צלם דא כו** והוא סוד 'צלמות' דכורא דהוא המקטרג למעלה. ונגד נוקבא המפתה כאן אמר למעלה "כי לחמנו כו'" כנ"ל:

מאי טעמא משום דה' כו'. ר"ל אורייתא כנ"ל, וכמ"ש אם רעב כו' וה' ישלימנו לך. וז"ש כלא אעדיאו כו'. וז"ש זכאה חולקהון כו' בקב"ה ממש, ר"ל דאמר וה' אתנו כו' כנ"ל. ואמר ואקרון אחים ורעים ר"ל דזהו שמו אחים זו"נ, ורעים אבא ואמא, כמ"ש בריש פרשת ויקרא, והן העוסקים בתורה כנ"ל. וזהו אדברה נא שלום בך כמ"ש (סוף ברכות ושם נסמן) תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר כו' למען אחי כו'. ואחים הם בתורה שבכתב ובעל פה, ורעים בסודות שבהן הנסתרות כו' במה שניתן רשות שהוא התפשטותן בז"ת שהן דרגא דשם הויה:

אתו לסלקא. על כתפיהון:

לנטלא. להסיע ממקומו:

אתו כלב כו' יחידן. שנתפרשו ממרגלים ולכן אמר סתם בשנים הידועין:

זמורה מאי כו'. למה כרתו כיון דלא נשאו אותו, לכן מפרש שהוא המוט כמש"ו "ההוא דאשתמודע כו'" ר"ל שלכן נאמר "בַּמוט" בפתח:
אמלכו כו'. שנמלכו להורגן לכן אמר איבא כו':
קאים כלב. שהוא היה מאחריו ופניו לפרי:
מה. האיך נהיה בחולקך:
מיד קליל כו'. דפסוק אחרי זה מ' שהמרגלים הביאו דכתיב וזה פריה, ור' אלעזר פליג ואמר דלא יהבו לון עד שהגיעו לישראל:
ובכולהו לא הוו כו'. ר"ל שהן בלאו הכי קודם החטא היו המובחרין כמש"ל דיהודה ואפרים, וכן ב' משיחין וב' מלכין בית דוד ואפרים, וכמש"ל. וחידש בזה דעדיין לא חטאו לומר שנים יחידן:
ומכאן אוליף כו'. גם כן המובחרין כלב ופנחס. וז"ש והני שנים כו':
ועבדו גרמייהו שיריים. ר"ל מחמת ענוה לא מחמת יראה, וכל הדרך הוליכוהו לקיים המצוה מצות עשה:
מסורת שמא כו'. ר"ל שם י"ב. וזהו מסורת שאין מגלין כו' וזהו "זה". ויליף בג"ש דכתיב "זה שמי לעלם". וכ"כ בחיי:
תלת שמהן כו'. דכתיב בני ענק מן הנפילים וכתיב רפאים אף הם כו':
ומתרפיין כו'. מחלק שלמעלה ונשתכחו משם:
אר"י והא כו'. שסובר דג' שמהן להו ומין אחד הם, ולכן תירץ לו דענקים הם בני הנפילים וז"ש למעלה "וכלהו אורכו יומי" כמ"ש בפרשת שלח בני ענק. וז"ש "דענקים אתו כו'" ר"ל ממלאכים ומבני אדם, ועדיין היו אחוזים בחלק שלמעלה וגם בניהם ובני בניהם עד דורות האחרונים מנהון שנתייאשו יתיר אלו הן רפאים:
וז"ש **ואתייאשו יתיר בארעא כדין רפאים ומינייהו כו'**. כצ"ל:
וכד מתחלש. משום דחלק העליון ממלאכים שאין המות שם:
ובגין דאינון כו'. רפאים לשון הריגה:
הרפאים יחוללו. דריש לשון חלל:
ושוכניהם. אלו האיים:

דף קסא.

ר' שמעון אומר אלמלא כו' ורזא כו'. ה"נ דקבילו זוהמא וכמ"ש ופגריכם אתם יפלו כו' דיזדככו מההוא זוהמא וכמש"ל קס"ב ע"א (ח"ג קסב, א) "אני אמרתי אלהים כו' כיון דאמשכתון כו' מאי פגריכם כו' וע"ד במדבר הזה יתמו אינון פגרים כו'", וכמו באדם הראשון דאוליד קין מההוא זוהמא ולא אתתקן העולם עד דאתמחון במבול כמ"ש

בפרשת בראשית ובז"ח רות וש"מ, וכן אלמלי אלו בהאי זוהמא דקבילו הרי באו בההוא זוהמא לא"י דהאי סוד חוה נוקבא:

אמר ר"ש ועל כלא מחל כו'. כמ"ש (ערכין טו, ב) סיפר אין לו תקנה שכבר כרתו דוד ברוח הקדש שנאמר כו':

בגין דכתיב אשר כו'. ר"ל כמ"ש (שם) כל המספר לשון הרע כאילו כופר כו':

מי אדון לנו. כ"ש הכא דאפיקו לישנא בישא על כלא כביכול כיון דאפיקו כו' קני קב"ה על דא . תא חזי כמה עבד ההוא כו' לדרי דרין. וקאימו ישראל כלהו כו'. כצ"ל. ומה שגרסי "כלומר קני לשמיה" הוא פירוש איזה תלמיד מבחוץ:

כיון דאפיקו כו'. שארעא קדישא אחיד בשמיה:

בגין כך קני כו'. כמו וקנא לאשתו, וכמ"ש קנאתי לציון קנאה גדולה כו':

אתגזר כו'. כמ"ש (תענית כט, א) אתם בכיתם בכיה כו'. וכמ"ש וישא ידו להם להפיל אותם במדבר ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם כו':

גזר על כו' מיתו כו'. גזר בכל ג' כמ"ש (ערכין טו, ב) לישנא תליתאה כו' ובכיה על הארץ כמ"ש איכה ישבה בדד בכה כו', ולכאורה "גזר על אבהתנא כו'" הוא גם כן בארץ לכן קא' "וקאימו ישראל כו'", ומ"מ מתו במדבר ומשה רבינו ע"ה בתפלתו האריך שלא כו':

ולא כתיב כו'. ר"ל דליכתוב ויאמרו לחודא:

ויגידו בכל אתר כו'. דהוא מלתא דהגדה וכבר פי' בזוהר דהוא ג' ד' ויוד באמצע הוא מלתא דחכמתא והמן כזרע **גד**. והנה המגיד הוא הגימל והשומע הוא ד' גמול דלים (שבת קד, א), אלף בינה גמול דלים עם תלמידים והוא ללמוד וללמד. והיוד הוא החכמתא כידוע:

אמירה בעלמא. ר"ל בלא סיפור לפרש היטב הדבר:

הרהורא דלבא. כמ"ש ויאמר עשו בלבו, ויאמר המן בלבו, וכיוצא:

תפקידתא. כמ"ש ואמרת אליהם וכיוצא הרבה:

אלא באנו כו'. ר"ל דרך גיזום היינו שם וראינו אותה מה דאתה משבח:

ר' יצחק אמר מאן כו'. לא הניח לסיים דברי ר' חייא שאמר שכולהו בלישנא בישא הוו כמש"ו ר' חייא אמר אמרו את כו':

לימא מלה כו'. כמו שאמר זה אמת כו' והענין כי אילולי הקשוט אין להם חיוני כלל. ועיין בפרשת בראשית בסוד ש' של שקר והשי"ן הוא בראשם, לכן צריך לומר בקדמיתא. ועי"ל קי"ט ע"ב (ח"ב קיט, ב) דאע"ג דאיהי בגלותא איהי מדבר לון:

אפס כי כו' והכא כו'. ר"ל דלכן אמרו היושב בארץ:

דאפילו כל כו'. ר"ל לבד גבורת היושבים בה כמ"ש העם קשה כו':

א"ר יוסי כל מה כו'. הסכים לדברי ר' חייא שכל מה שאמרו הכל כוונתם ללשון הרע:
ר' אבא אמר כו'. חידש דהוא מזומן בתחילת נסיעה ובאן אתר כו':
מאי על כלא על כו'. דהוא כלל הכל דו"נ והוא כלל העולם וכלל השם:
כי עז העם דייקא. הוא נגד השוכן בקרבה כי יחודא דה' בארץ וה' בהיכל קדשו, וע"ל דקב"ה אחד בארץ, וז"ש גם כן וכתיב עמלק יושב כו'. ועל ארעא אח"כ ויוציאו את כו' ולכן חלק הכתוב דבתם לשנים:
אתרעי בהו. נגד מלכות דאתרעי קב"ה בכ"י והיו עיני ולבי שם כו':
ואתכני. בני בכורי ישראל, ישראל סבא, ו' קצוות:
ואתפאר בהו. הוא הדעת כולל ג' ראשונות בך אתפאר:
בגין דחד בחד כו'. ר"ל ישראל ותורה וקב"ה, והן גם כן ג' דרגין הנ"ל דכלילן הכל כנ"ל, כי ישראל אחידן בכנסת ישראל וכל קיומא דכנסת ישראל בעולם אינו אלא בישראל. ועיין בתוספתא פרשת תרומה קמ"ו ע"א (ח"ב קמו, א) ויקחו לי תרומה מאת כל איד כו' שלימו ותקונא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקייא בהאי עלמא כו', עיי"ש בארוכה. וירתו לה ישראל לכן נק' כנסת ישראל. ותורה ידוע דרגה, והוא יתברך שוכן בקרב הארץ בשביל התורה, ובביטול תורה אבדה הארץ בגין דעבדין פירודא. ועיין בהקדמת תיקונים א"ב דבאתר דאית תמן תורה דאיהו עמודא דאמצעיתא גם צפור מצאה בית כו', ובהרבה מקומות. וקב"ה הוא בינה כמ"ש בכמה מקומות דתמן נק' אהי"ה דלית תמן הגעה לשום בריה אהי"ה לבד בל' מ"ב והנהגת העולם בז"ת בשביל ישראל ותורה. ועיין בז"ח פ"א ב' והמשכילים יזהירו כו' נשמתא אתא מכורסייא ובגין דתמן יהו"ה דאיהו מנהיג כולא כו'. וכ"ה בג' עולמות בי"ע. עלמא דכורסייא ותמן אשתמודע ביה כמש"ל קנ"ט ע"א (ח"ג קנט, א) עלמא תניינא כו' זה השער לה' עולם היצירה של המלאכים ותמן מקנן כו' כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נעשה מלאך והוא בתורה עולם העשיה הוא עולם שלנו נתקיים על ידי ישראל ושם מקנן מלכותא קדישא כ"י. וכן הוא בג' עולמות שלנו — שמים ואויר וארץ. השמים שמים לה' וארץ הוא הקיום בשביל ישראל, והתורה כי הוא חייך, והוא רוח פיו באויר. וכן הוא בנר"נ. שלנשמה אין לאדם בה והיא בשמים, ורוח ונפש באדם נפש זוכה אליה כל ישראל וקנין מלאין מצות כרמון וזוכין אליה, ורוח על ידי תורה. ועיין בר"פ משפטים:
קיומא דיליה. ר"ל של העולם:
וקיומא כו'. דכל ענפין אחידן באילן ופתח בזה כאן כמש"ו דאינון לבא ולכן אמר יגדל נא כח ה' ללבא כמש"ל, וכמש"ו ת"ח והנה עיקר חילוקם היא בשלשה, כי הכל מתחלק בג'

ג' שזהו סוד בריאת העולם ב' א'. והנה כל האצילות בג' שמהן. וכן בי"ע. וכן השם — כי י"ה דלא מתפרשין. וכן נר"ן. שמים וארץ ואויר. וכן האדם ראש בטן גויה. וכן במשכן — ק"ק, והיכל ופתח אהל מועד. וכל אחד בג"ג. וכן בדירת האדם. וכבר כ' במ"א בארוכה: וכן בגוף האדם — העור דוגמת ים האוקיינוס המקיף הכל, ואיברים החיצונים ואיברים הפנימים כמש"ו, שהאברים החיצונים הן שבעין עמין שהן ע"ב אומין, ששים גבורים סביב לה ועשרה שהן י"ב בתורה יצב גבולות עמים למספר הכנעני ובניו, וכן שם ע"ב הוא משם י"ב שבתוכו וששים סביב לה. וע' בפ' שמות וירושלים באמצע נגד האיברים הפנימים וצדק ילין בה בה שם אדני. והנה שם הזה גם כן מתחלק בג' [ר"ל אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד] דהוא י"ב בד' תקופין, כל אחד בג' חדשים, כמ"ש בתיקונים תקיון כ"א וירושלים נגד אותיות הפשוטים [ר"ל אדנ"י], ושם עיקרא דכל האומין כמ"ש שלכן שלמה נטע בה הכל כו' ואותיות שניות, ר"ל **ל'ל'ו'ו'** בישובא דע"ב, וכן חושבנם. וידוע שראשי שמהן אנ"י וה"ו ל"ו ל"ו, ושרשן י"ב, ו' ו' ו"ק דיליה ודילה, שכל אחד נכלל בוא"ו כידוע בסוד שם מ"ב, ו' פעמים ו', וזהו ל"ו ל"ו אותיות הנ"ל, וס' הן מבחוץ לה לכן הן אותיות ראשונות והשניות הן ו' ו' ואותיות אחרונות הן **פ'ת'נ'ד'** והוא ים התלמוד שידוע שד' אחרונה מן הי"ב אותיות הוא בגלות, ד' ונעשית ה', והוא י"ם תלמו"ד ה':
וכן כ"א נחלק לג'. ירושלים ג' מחנות. א' ירושלים, ד' מחנה לויה הר הבית, נ"י דלא מתפרשין שהן י"ה בהמ"ק וק"ק. בית המקדש בינה כידוע, וקדשי קדשים שם י' אבן שתיה:

דף קסא:
תא חזי כד ברא כו' לבא דהוא תוקפא ומזונא דכל גופא ואתקין שייפי דגופא סחרניה דלבא ולבא כו'. כצ"ל. והשאר "ומתמן אתזן כל גופא...ועבד ליה חד גופא" לא גרסינן:
במוחא עילאה דשריא לעילא כגוונא דא כד ברא קב"ה עלמא אסדר כו'. כצ"ל:
והר הבית אסחר לעזרות ותנינן לית ישיבה כו' דוד בלחודייהו. ואינון עזרות סחרן כו' גדולה יתבין. ולשכת הגזית אסחר לאולם ואולם להיכל כו' והכא הוא לבא דכל עלמא. כצ"ל:
פעלת ה' כגוונא דא לעילא ברזא יקירא סתימאה ימא עילאה לקבל דא ואית לעילא ימא מן ימא כו' לכמה משריין ואינון שבעין סטרין כו' ומוחא אנהיר ללבא כדין אקרי נעם ה' כו'. כצ"ל:
כד ברא עלמא אסדר לימא כו'. התחלת עולם מיצירה כמש"ל קנ"ט ע"א (ח"ג קנט, א) "עלמא תליתאה כו'" ועולם העשיה דפוס כולם כמש"ש והנה הים נגד יצירה כמ"ש

בפרשת צו דשם גלגלי ימא כו' וישובא הוא נגד ארץ החיים, ומירושלים מתחילין היכלין, ירושלים והר הבית ועזרות דהן ג' מחנות:

ואמר **לשכת הגזית אסחר לאולם**, ר"ל כל הלשכות של העזרה ג' תתאין ולשכת הגזית היכל זכות ואולם אהבה, ולכן פתוח לרוחה, פתוח לכל, ביתו של א"א פתוח כו'. והיכל שהוא בית ידוע היכל הרצון וק"ק:

ואמר **שכינה וכפרת כו'** דשם ד' היכלות, ד' רגלין כו'. ושכינה כתר סיום של מעלה:

ואמר **והכא הוא לבא כו'**. דמכאן הושתת העולם ובלבא שורה רוח החיים והוא השכינה:

ואמר **ולבא דא אתזן כו'**. דרישא הוא בשמי' כמ"ש בש"ה, וצואר הוא הסולם והוא תקונים דבה"מ צוארך כו':

ואמר **ימא עלאה לקבל כו' איתכו'**. ר"ל כמו שהתחלת עולם כאן מן ים וכן הוא למעלה כמש"ו ת"ח וכן הוא למעלה למעלה, דבינה גם כן נקרא 'ים' נ' שערי בינה:

ואמר **ת"ח נהר דינור כו'** והוא התחלת העולם כי שם צריכין לעבור. ואמר **משבעה דליקין** שנהר דינור מתפשט לז' נהרות כמש"ל בפרשת בהעלתך, ולכן אינון שבעין כו':

ואמר **ואינון כו'**. הן שבעין שכ' בפרשת וירא ובז"ח שיר השירים ועליהם ארגמן וכמש"ו ואינון סחרן לארבע כו' והן ע' נפש דישראל, ע' משפחות, וד' דגלים של ישראל יצב גבולות עמים למספר כו'. וכל אלו סובבין הכסא. ואח"כ קרתא קדישא כו' כנ"ל. וז"ש ב' מיני עזרות נגד נו"ה, איהו כו' ובכלל הר הבית מחנה לויה הוא,

ואמר **ולית ישיבה כו'** דתמן אתקשר דוד נעים זמירות, נעימות כו' חסדי דוד:

ואמר **וההוא ב"ד כו'**. דשם אתדבקותא בדכורא כמ"ש בהיכלות, ואלהי לצור מחסי. ואמר בקיצור **עד דמטא כו'** ואמר **ודא הוא כח כו'** כמ"ש בתיקון כ"ב ה' אלהים חילי תוקפא:

ואמר **יגדל נא כו' לתתא** ר"ל לעילא לעילא בבינה ולתתא במלכות והיכלות עד עלמין כלהו, דלמעלה אמר עד דמטא לאתר כו' ודא אתזן מן מוחא דלעילא, ר"ל מז"א באצילות. ואח"כ אמר **כגוונא דא לעילא לעילא** ר"ל בבינה שמקבל מחכמה והוא נקרא מלכא עילאה כידוע:

ואמר **כאשר דברת כמה דאוקמוה**. ר"ל כמ"ש במסכת עירובין (עירובין כב, א) ארך אפים אף כו':

ואמר **לאמר למילף כו' ולעלמי עלמין למימר לדא בשעתא דעקתא ומאי הוא ה' כו'**. כצ"ל. ור"ל כמ"ש (ראש השנה יז, ב) ברית כרותה לי"ג מדות שאינן חוזרין כו' וברית כרותה הוא להיות לעולם כך. וז"ש ומאי הוא כו':

וז"ש **דאמאי אסתלקו כו'**. דמשה אמר לאמר כיון לי"ג מדות ול"ק אלא אלו:
ואמר **והא אוקימנא מלין**, ר"ל כנ"ל ברית כו':
ואמר **וכן שאר אחרי כו'**, דלא אמר אלא אותן מדות שהן לכפר עון ומאריך אף, ולכן ל"ק אל רחום וחנון שהן קודם החטא, וכן נצר חסד לאלפים דל"ק אלא ארך אפים שהוא לצדיקים ולרשעים, וכן נשא עון ופשע, וכן ונקה כמ"ש (יומא פו. וש"מ) מנקה לשבים כו'. ורב חסד, דחסד אינו משגיח כלל על מעשה כמ"ש (פסחים קיח, א) הני כ"ו כי לעולם חסדו כנגד כו', ולכן נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו. ולא קאמר וחטאה לפי שחטאו במזיד. וכן לא קאמר ב' פעמים ה' כמ"ש (ר"ה שם) אחד קודם שיחטא כו'. ונשארו ששה שהן תשעה כמ"ש באדרא זוטא. וכן בכי תשא הן עשרה שהן י"ג. כי 'אל רחום' לפי פשוטו מדה א'. וכן ארך אפים, וכן נצר חסד לאלפים. ונעשין י"ג. והכל דרך בג' שבאין מלמעלה וזהו י"ג יודין וט' ווין דב"כ שהן ווין ו' ט'. יודין י' י"ג (כוונתו על ג' יודין וג' ווין דהויות). והן נקודות וטעמים והוא משחא דבהון והן עצמן אותיות כמ"ש בפרשה נשא. ועם ו' תיקונים דה"א שהוא חמשה ואלף הן כ"ח עובדא דבראשית. ועם ד' דאל"ף הן ל"ב נתיבות, כי נגד ו"ד דנוקבא הוא עשר ספירות כמ"ש בספר יצירה "א' רוח אלהים חיים ב' כוח כו'", והן ד' דידה, ואח"כ חמישי חתם כו' ו"ק:
ואמר **כדבריך ממש והא כו'** ר"ל כמ"ש (ברכות לב, א) "כדבריך עתידין האומות כו' אשרי כו'":

דף קסב.

יתמו הא באתר אחרא לא ושם ימותו דא בגופין אבל בנשמתין לא כו'. כצ"ל. ר"ל לא כמ"ש מזה הפסוק דא"ל חלק לעולם הבא דנאמר ושם כו', לכן קאמר דכאן נאמר יתמו מ' לגמרי, אבל שם ימותו דאין בנשמתא מיתה:
נשרא רברבא. לפי שהוא בדרום לכך הכל בצפרים ויונה, ושלימות הוא נשר בעל הכנפים למארי דמתיבתא שגדפין דלהון שלימין כמ"ש בת"ב וכמ"ש בתז"ח צפור יונה נשר. וז"ש רברבא לאפוקי הקטנים דלית גדפין כו':
מלקט עשבין. הן דברים לקוטות כמ"ש למטה מאן כו' וכן לקמן יוסף איהו כו' מאן כו'. והכל מג' דרגין שהוא ש' ע"ב וכ"א מג' כמ"ש כאן מאן כו' מאן כו' תו אמר כו'. וזהו ש' ע"ב ע' ש"ב ש' מע"ב:
דנציבין הוא הוא ובריה כו'. כצ"ל:
לגו חשוך. שהוא מצדק א"ד יש כ"ש מקום לאחוז בהן וזהו מקומות מסה ותבערה ומרה ושם נסהו כו' כידוע:

נייחא יתקשר מניה חיין כו'. כצ"ל:
גו נייחא. אצל נוח הנו"ן וג' דברים נגד ג' דרגין בג' ראשונות צריך לקצר ובמלכות להאריך כמ"ש (ברכות יא, א) מקום שאמרו כו':
ומאן דפסיק כו'. בז"א ששם החיבור ושם התורה:
תו אמר כו'. הוא סוד קו המדה והוא כמו הראשון וזהו סוד דוד מזוקק שבעתיים והוא במקום אמת דג' תיבות האחרונות כמ"ש בז"ח רות:
תו אמר כו'. דנצח נשאר דא"ל הפסק מצד המלאכים וגם נצח ישראל לא ישקר עולם חסד יבנה, מה שאין כן עבודה דבטילה בעו"ה:
וחד אתהדר חד שליט כו' אגניז חד ואשתאר כו' כנפי רוח ושאט במאתן כו'. כצ"ל:
ה' רוכב כו'. שהן עבי שחקים, עבים רכובו:
גדפי רוחא. הוא הדעת, משה ברוחא, דביה עף למעלה. והרוכב הוא יסוד. וז"ש "חד שליט" ויוסף הוא השליט, והוא "וירכב על כרוב ויעף" דבינה נגנז כנ"ל, וביה הדעת דסליק עמיה במאתן עלמין דסליק לאבא ואמא ואשלים לשבעין ועאל בב' העזקין דאינון מאתן אלף עלמין דכסיף בהן קב"ה והוא סוד הזיווג, ובין עיזקא ועיזקא הוא ת"ק אלף עלמין דפתחי תרעין לכל סטר והוא ת"ק פרסי מטלנוי ועם מאתן אשלים כו' כנ"ל, ולכן נקרא **ריח ר'** עם **י"ח**:
ואמר חד לגבי בנימין יסוד דנוקבא, והוא תורה. ולא נשאר אלא חד סמכא דא"ל הפסק. ואמר דאגניז יוסף כו' הוא גניזת הארון ולוחות וכן חורבן בית המקדש דשם יראה כל זכורך זכורך דייקא, פני האדון ארון הברית, אדון כל כו'. ומכירת יוסף גרם כל זה כמ"ש בז"ח והוא נמכר ד' פעמים — לכן נמכרנו ד' פעמים בד' גליות; מבבל למדי, מיד ליד. ולכן בחורבן נתבע דמו גם דמו הנה נדרש, בשביל שחשבו ולפי לעבד נמכר לכן לעבדים כו'. ולכן "ויבך עליהם...ויפול על צווארי בנימין אחיו כו'" על פרישתו ממנו זמן רב "וירכב כו'". וכן מי"ב מרגליטין כו' ודאתמסרו למלכותא כו'. וז"ש (ע"ז ג, ב) שקב"ה רוכב כו' בח"י כו' והוא בח"י נהרי בשדרה כו':
יהיב לון ההוא ממנא וורדא אחרא ונפקו. כצ"ל כמ"ש בפנים. שנתן להם מתחלה אחת והוא בהשמטות וכאן שראה שלימותם יהב כו' והוא כמ"ש בתיקונים תיקון כ"ה חדי ר' שמעון חדוה כו'. וכן כאן בתחלה ראה צדקתם שעלו בחשך ראוי לשערי צדק ואח"כ שראה שהן זוכין לשמוע קלא דההיא עלמא ברזין דתמן ראה שזוכין לצדק עלאה ב' השושנים, ולכן ארחו ביה דביה אתתקפו למשמע תמן כו'. ולקמן דיהבו לון תפוח נשלמו

דהוא ברוחא דמשה כמ"ש בסוף תיקונים ולכן לא אתנשו מנהון כלום, תמלא הארץ דעה כו':
וגו' מהו מיתתו כו' וההוא יצה"ר הוא דמית כו'. כצ"ל כמ"ש בפנים:

דף קסב:

בגופין קדמאין. כצ"ל:
ובפום תרין מלין עד כלום ל"נ:
בצלאל רביעאה כו'. לחב"ד כמש"ל ואמלא כו' וע"ל קס"ד ע"א (ח"ג קסד, א) ואמר שם כד תנדעון כו'. ידוע בשם המפורש מג' ג'. ואמר יוסף איהו רביעאה שהוא רביעי לחג"ת, מאמר תדשא הארץ. ועי' בתיקונים ל"ד ע"א דהוא יום הרביעי, שראשי נמלא טל:
ואמר **גו נהורא כו' סליקו לעילא**. דסליק לחכמה משכיל לאיתן כו':
ואמר **חביבו דכלא**. ידוע, והוא בג' מקומות כלול במקומו חביבו דכלא ורביעאה כו' וסליקו:
ואמר **עליה כתיב ונסכו כו'**. שהנסכין אזלי לשיתין (סוכה מט, א) דרגיה, ורביעית ההין בשמא מפרש, ג' ההי"ן, רביעית השם, והוא רובע ישראל בשיעורא דמשחתא:
אמרו הן אר"א כל הני מלין וכל מה דחמינא כתבנא כד מטינא. כצ"ל:

דף קסג.

והא ל"ל דחילו ואמתני מיומא דשאריתו למחמי כל דא עד השתא שבעה יומין והא לא הויתו מסתכלין בההוא עלמא כלום. אמרו ודאי הא אתנשי מנן. כצ"ל:
חמיתון אלין טוריא כו'. שג"ע בהר מרום הרים, וכל שיותר במדרגה יותר בהר. וגיהנם בשאול, וכל שיותר כו' וכמ"ש צדקתך כהררי כו' משפטיך כו'. ואמר "די במדברא" כמו שהיו בזה העולם דכל עניינם שם בטופסא דכאן:
בכמה פליאן כו'. ד' דרגין, מקוצו של יוד למלאות לה' אחרונה, דמשה סליק לשם במחשבה כו' ובחייו לא זכה אלא למבועין לבינה, כי לא יראני כו':
פריעה הוה ביה במה דאתפרע כו' לפסולת לגו. כצ"ל:
לגו אתר דפריעה שארי. ר"ל מקום הפריעה שהוא בקדושה הוא מתקיף לערלת הפריעה, כי שור הוא דכורא אבל חמור דנוקבא אין בכסא. והענין דו"נ דקדושה מרחיקין דו"נ דסטרא אחרא, כי במקום הקדושה הן נופלים ולכן בכסא אין שם שליטה דנוקבא, אבל דדכורא עד בא יעקב ומתחבר בכסא כמש"ו. והענין בשור, כי עשו דכורא לשמאלא וישמעאל כו' והוא בחטא אדם הראשון וחוה כמ"ש בז"ח פרשת יתרו, והוא בעצב בעצבון. וז"ש "ויעקב אחיד כו' ובהאי שור כו'", ר"ל דפרע מהאי שור דקדושה

את המועד. ואמר "רשומא דברית אית ביה" כנ"ל, דמילה שהוא בנוקבא ביה והוא עטרת הברית נוקבא. ואברהם אצטריף פסולת של נוקבא ויצא ישמעאל ונולד יצחק, אז נתתקן נוקבא והוא הראשון שנימול לשמונה, קדש ידיד מבטן. ואח"כ נצטרף יצחק ונפק מיניה עשו דכורא ונולד יעקב. אז נתתקן פריעה. ולכן נולד מהול כמו שאמרו "איש תם שנולד מהול במילה ופריעה". ואף על פי כן נצטרף יעקב בלבן ב' פעמים שבע שנים נגד אברהם ויצחק דכלול מהם והם ד' דכורסייא, ד' בתים דתפילין, נגד ד' דסטרא אחרא — דאמצעי כלול שנים כידוע, ב' דשור וב' כו' אלא דביעקב אין פסולת רק שתקן כו' ולכן לא אשתלים עד שנולד יוסף כי יוסף ויהודה הן זו"נ, ב' משיחין, דיהודה עני ורוכב על החמור ויוסף בכור שור. ביהודה ותעמוד מלדת דאתתקן כורסייא כו', וביוסף ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף כו' בשביל שנולד שטנו של עשו כו', והוא כנ"ל:

וז"ש בשרה כתיב פקידה והוא כנ"ל, דאתייליד בסטרא דנוקבא, מה שאין כן ביעקב. וכד אתייליד יוסף דאז נשלם יעקב. וז"ש בגין דזכור כו' והוא ברית קיימא:

ואמר "ובמה כד נטל כו' דאתחבר בכורסייא", ואז נפרדו הקליפות יתפרדו כל כו':

בכור שורו כו'. ר"ל דכל השוורים משתלשלים מזה השור דקדושה והוא דקדושה בכור לכלם:

דף קסג:

וז"ש **וכמה גרדיני נימוסין כו'**. ר"ל דכלם סטרא דשור ולכן אמרו (סוטה מח, א) (ב"ק כא, א) לדידי חזי לי ומנגח כו':

ואמר **ובההוא מתיבתא כו' בעלה דההוא תם כו'**. ר"ל דנוקבא כורסייא כולה נק' תם ויעקב איש תם כו':

ואמר **א' רזא דוא"ו**. כמ"ש בסתרי אותיות פרשת בראשית דדא כלל ודא פרט, והן סוד שם ע"ב ומ"ב:

ואמר **אברהם לא אתפקד כו'**. מה שאין כן ביעקב דכד אתחברת בדכורא אשתלילת מכל לבושין פשטתי את כתנתי כו', ולכן הוא תם לבד:

ואמר **דאקרון כחדא ים**. הוא יצירה, גלגלי ימא דהן דרגין כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת בא, "ותקין לכרסייא כתות לשמשא ליה כו'" אבל דעשיה אמר שם "ולאלין עביד שמשין ס"מ כו' כעננים כו'". וזהו **תמים**, דכל סיום **י"ם** הוא לשון רבים דהן דרגין הנ"ל:

ואמר **ב"נ אצטריך כו'**. כמש"ו בלבן ותכלת דציצית, דתכלת סלקא מגו ימא:

וז"ש **דסיהרא קדישא שפירא איהו בחוורא**. ר"ל וזהו לבן דציצית:

וז"ש **ובההוא ימא כו'** ואמר למטה **לבתר בתפלין כו'** והוא א' דאמת, והוא רזא דאלהים שאמר בז"ח ש"ה אלהים א' דכר כו' מילה בפריעה כו':

ואמר **גו שבעין שנה כו'**. ר"ל בז' היכלין דיצירה, נונא, יסוד דנטיל משבעין שנין כמ"ש בסוף תז"ח ולכן עולה חלזון לע' שנין עד דמקבל מכולן, והן נגד ימי האדם, דלסוף הוא בגוון זה כמ"ש בפרשת בראשית דלכן ל"ל לאדם קיומא, ע"ש נ"א ע"ב (ח"א נא, ב). ודוקא לגוף דעשיה, חלקא דמצולות ים. אבל לנר"נ דלגו — שש וארגמן לבושה כמש"ו. ור"ל שש וארגמן ששה דרגין וד' רגלין ארגמן ז' היכלין:

ואמר **מ"ט בגין דתחום ים כו'**. כנ"ל "לבתר עבד לאלין שמשין", והוא כתנות עור אף עשיתיו:

כדקא יאות מתתחמן לד' כו'. כצ"ל. ואמר "מתתחמן לד' סטרין דעלמא" הן ד' שבכסא, והן ד' כנפות, ד' פעמים ח"י י"ג חוליין וה' קשרים שהן י"ג עלין דשושנה דלגו וה' עלין דלבר. והכל בשם אלהים שנתמלא **ברחמים**, והן י"ג מדות הרחמים. ואח"כ ה"ג לא ינקה פקד כו' על כו'. ומכל מקום הכל ברחמים. והן ה' דשמע ואחד רזא דיחודא בחסד ובברית דשם מתגלה חסד בפום אמה שמר הברית והחסד, והוא חמשה ואלף. אלף הוא א', ה"א דשמא מפרש, וכן הוא ואו הא, ואלף דה"א הוא בחי' אחרונה דל"ל מגרמה כלום, ושם מקבלת הכל ונעשין שם אחד כידוע. ולכן נקרא **חוה ח"ה**, י"ג ו' ה' וא' כנ"ל, והתחלקותם לח' וה' בסוד ב' מזלות, והוא סוד אחד, והן ד' חיות והוא שם ע"ב בהן כידוע ואדם ע"ג ברזא דמ"ב וכמ"ש בתיקון כ"ב, והוא רזא דתפלין מ"ב הזכרות אהי"ה אשר אהי"ה, והוא אדם א' דאמת:

ואמר **יתמו**. שהיו י"ם ות"ם וזהו יתמו דגש במם להורות על ב' ממין, והוא גם כן תם בי"ו פנים דחיות:

דף קסד.

הני תרי מערתי אחרנין די לגו לא תשכחו כל דא תמן כו' למתיבתא דיליה אמר לון רבי אילאי זכאין כו'. כצ"ל:

מיומא דשארו למיחמי כו' עד כלום לא גרסינן כאן:

מלין דשמעתון מלה קדמאה כד תנדעון מדידו כו' מפרש תנדעון דא דבצלאל רביעאה כו'. כצ"ל:

מאן דלא אסתכל כו'. וכן בהיפוכא, מאן דאסתכל כמש"ש אבל העיקר דקאי אמ"ש למעלה יוסף כו' וכמ"ש (חגיגה טז, א) כל המסתכל בקשת, וכן בקשת דלתתא, וכן שנינו במתני' אלו שנים יחד ואמר ג' דברים של ג' כמו למעלה בצלאל יוסף מאן. מאן דלא

כד כפיף אי לא כו' מאן דעאל כו'. ואמר "בין תרין כרובים", שהם מעון ומכון, כרובים דעלמא עלאה, ממעמקים קראתיך כו':

יעקב חכים הוה כו'. דהבין דהן עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא אע"ג דתחלה לא ידע, וז"ש חכים הבין בחכמתו:

לה לבר ממערתא אבל ללאה אעיל גו מערתא כו'. כצ"ל:

וחוה חמאת כו'. דמתחלה אתקשרן היכלין דנוקבא זע"ז ואח"כ נוטלין הדכורים כל אחד חלקו כמ"ש בהיכלות בפרשת בראשית, וז"ש "ושרה חמאת כו' ורבקה חמאת כו'". והענין שרחל לא נקברת שם כי אלו הן כורסיא לחוה מה שאין כן ברחל דהיא כורסיא להם, וכן דוד אינו שם:

שיעורא כו'. כצ"ל. **מחוה לגבי שרה שיעורא דתרין אמין כו'**. ור"ל כמש"ל בפרשת תשא ונשא מגבעות כו' בינה ובין בתולות אחרי' כו' וזרת הוא ב"ט ובשיעורא דיוד הוא בטפחים דהוא ד' אצבעות דיו"ד שיעורא ד' נקודין כמ"ש בתי"ט, ובשיעורא דוא"ו הוא שיעורא דאמות ו"ט כמש"ש. והנה ב' אמין הוא הפסק ב' היכלין, גן נעול גל נעול, ב' שמות, והן היכל א' השביעי דמסתתרת שם והוא אלהים כולל ב' השמות דלכן אמרו (ברכות נ"א ובזוהר בכ"מ) מגביהו מן השלחן טפח, דכוס הוא ברזא דאלהים וחושבניה, והב' אמות הוא ברזא דדעת דגבוה מהכתפין ורישא דגבוה בגרון מהגוף:

וכולא לדוכתייהו. צ"ל בדוכתייהו. ומ"ש "אלין הכא ואלין הכא" לא שייך כאן. וכן לקמן קס"ז ע"א (ח"ג קסז, א) "לדוכתייהו אלין הכא ואלין הכא כו'" כדקדמייתא לא שייך שם. וצ"ל ק"ע ע"ב (ח"ג קע, ב) קודם למש"ש "למטה סחרנייהו דאינון עמודין כו'", כי כל המאמר הזה הוא לקוטים מלבד מה שחסר וכצ"ל קס"ג ע"א (ח"ג קסג, א) אחר מש"ש "אתחברו כחדא ויתבו", אחרי זה צ"ל קס"ד ע"א (ח"ג קסד, א) "א"ל ר' אילעי זכאין קדישין אימא לכו מלין כו'", עד "מכאן ולהלאה רחימין". ואחרי זה קס"ג ע"ב (ח"ג קסג, ב) "זכאה חולקכון חברייא קדישין" עד "קביל לון למתיבתא דיליה", ואח"כ "אמר לון זכאין אתון דאחמי לכון מאריכון כגוונא דעלמא דאתי מיומא דשאריתו למחמי כ"ד עד השתא שבעה יומין והא ל"ל דחילו ואמתני והא לית אתון מסתכלן בההוא עלמא כלום אמרו ודאי הא אתנשי מינן כו'" קס"ג א"ב "עד כמה דחמיתון דעבדין כל יומא":

ומ"ש כאן "אלעזר ברי שפיר קאמרת כו'" עד "לבר מירושלים וכלא בדוכתייהו" — נראה שאינו ממאמר זה כלל:

ומ"ש כאן **דנפיק מינה לגו**. ר"ל דכן משיח בן דוד בר' דלאה יהיה בגו ירושלים, ומשיח בן יוסף בר' דרחל לבר מירושלים, וכמו במערה וכמו ב' המלכים רחבעם וירבעם, ומינייהו נפקו ב' המשיחין:

דמרגלאן דאבן טבא כו'. צ"ל אחר מ"ש קע"א ע"ב (ח"ג קעא, ב) "תלת עשר אלפי מגדלין דנהירין כשמשא", ואח"כ שם קע"ב ע"א (ח"ג קעב, א) "שבע סדרין דמרגלאן אתתחמן בכל חד וחד", ואח"כ כאן "דמרגלאן דאבן טבא כו'". וכל המאמר דעזרה שם הכל צ"ל כאן. ועמ"ש לקמן:

מגדל עז דא כנסת ישראל. כמ"ש כמגדל דוד כו':

דף קסד:

ביה רעותיה כו'. ר"ל לשון ריצוי:

וע"ד ונשגב. דכל תוקפה ביה סיהרא משמשא:

חמיד לבא כו'. עיין בסוף תיקונים:

דא תיבה וס"ת כו'. ר"ל עז ספר תורה, כמ"ש על פ' ה' עוז לעמו יתן כו':

מגו היכל כו'. ר"ל דבהיכל הוא בדרגא דבינה, לכן סתום הוא כד סליק למעלה ומפקין ליה לתיבה ושם נפתח ונתגלה:

וההוא מגדל כו'. כי **מגדל ועז** בחושבן חד, והוא שמא דילה דקיימא על י"ב מרגליטין, י"ב אתוון דשמה דידה, וכ"ה בשם המפורש גם כן, ושניהם חושבן ע"ז. וכן חושבן שבעה ושבעה, ימי הפסח וסוכות, ז' וז' מוצקות. ושבע דלמעלה נכללין בעשר — שבעין שנין דגלות בבל, וזהו ע"ז. וב' עטרין הן כתר ועטרה השם י"א י"א וכפולין משבעה והן מגדל עז עמ"ש בסוף תיקונים וכ"ה מגדל אלא דשם הוא בכלל ובה הוא בפרט ג"ד ב' המרכבות, אנפי רברבי ואנפי זוטרא. וידוע שדכורא ונוקבא הם כלל ופרט. וז"ש "ודיוקנא כו'", ואמר "ואצטריך בשית כו'" דוגמת ו"ק דידיה, והן שית היכלין והיא התיבה השביעית עז כנ"ל:

כד דריש במגדל אצטריך צדיק דליהוי חזן כו' דסליק לס"ת למקרי אצטריך צדיק כו' ירוץ צדיק דא ונשגב ממאן כו'. ר"ל רב כרוספדאי הנ"ל, וכמ"ש בז"ח רות:

גו גדפי דכרובים. תחת הכרובים הנ"ל קע"א ב' (ח"ג קעא, ב) ובאמצעיתא דההיא עזרה אית תרין כרובים כו' תלת עשר אלפי מגדלין כו' כנ"ל. וז"ש כאן "וקאים גו אמצעו דעזרה כו'":

ומה דהוה רומי' לרום כו'. כצ"ל, וכמ"ש למעלה "ודא סליק לרום רקיע", דעזרה הוא בלא גג:

וזמנייא. ר"ה ויום הכפורים:
כל בני מתיבתין : דאיהו פריש ליומא דהלולא דילך : על ההוא פתחא ואיהו ס"ת פתיח. כצ"ל. כמ"ש בפנים:
מד' גוונין דאינון דעלמא עלאה כו'. כמ"ש מי מדד כו' כמ"ש בסוף תיקון י"ח דאינו ד' גוונין שהן ה', והן פיתוחי חותם:
עטרה דפז כו'. והוא ב' שמות — אני ה'. ולכן ב' נשרין מקבלין אני ויונה נגד ה' ויונה הוא השם פשוט ומלא וז"ש ותרין נשרין דא מסטרא דא ודא כו' כי אני הוא מב' סטרין ויונה באמצע:
אלא מהכא נפקא. ר"ל דזכתה לנהורא דיונה דא וכמ"ש חמורו של ר' פנחס בן יאיר ובהמות של אדם הראשון, וכן של נח כידוע. וזכתה לנהורא דא ששמשה באמת לאותו צדיק ונכתב מעשיה בתורה:
ואמר **ההוא דאשתמודע**. ר"ל שנכתב בה"א הידיעה:

דף קסה.

במתיבתא דרקיעא יונה דכר הוה כו'. ר"ל דהיא בעצמה זכר אלא דמין יונים נקראו לשון נקבה, לכן נכתב זכר ונקבה "טרף בפיה":
את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו ובהו וגו' אהדרו אתוון כו'. כצ"ל. וכאן ע"י בטישה שזהו ויאמר:
זכאה עמא דכ"ד מחכאן. כאן צ"ל מ"ש קע"ב ב' "אלפא ביתין כלהון משלבן כו'...ממתו"ם ננקפ"י אאלר"ן",
ואח"כ קס"ו א' "ואמר רב מתיבתא דהא דייק כו'... דפרס אשתמע הכא",
ואח"כ בפרשת בלק ר"ג ב' (ח"ג רג, ב) "אשורנו ולא קרוב כתיב ומגבעות אשורנו ציורא ודיוקנא כו' עד כלא מי",
ואח"כ קע"ב ב' (ח"ג קעב, ב) "אלף וחמש מאה וחמשה כו'... בעזרה דא",
ואח"כ כאן למטה "לא ידיע חשיבו דעובדא טרפין דלהון מנצצן בכמה גוונין עובד כו'",
עד קס"ו א' (ח"ג קסו, א) "ויסע למעבד בהו נוקמין".
ואח"כ מ"ש כאן "אי חסידא קדישא מאן דנטר ברית כו'... שלהובין מלהטן דלא יכלין לאסתכלא בהו",
ואח"כ קס"ו א' (ח"ג קסו, א) "בההוא מעיינא מגדלא כל זיני",
ושם קס"ו א' "וילך מאחריהם ויסע" צ"ל, "ועוד ויסע למעבד כו'",
ושם "וע"ד חדי משיח כו'". חדי משיח ל"ג, ואין שם מקומו, אלא קס"ה ב' (זהר חלק

קסה ב {{{3}}}|ח"קסה ב, {{{3}}}|||) אחרי שאמר "מאן דזכי למנדע דא ינדע וע"ד חדי רב מתיבתא דקא אתבשר משיח בדא כו'... דפרס אשתמע מהכא רקיע חד אית כו'",
אבל מ"מ קודם אלפא ביתין משלבן חסר גם כן הרבה, וכן קודם המאמר של בלק, אבל מסודרין הם כנ"ל:
ואי תימא מאן נטר כו'. דאז השגחה עליו מעלמא דדכורא כי השגחותו תמיד בה כמ"ש עיני ה' אלהיך בה, ארץ אשר כו', ועל ידו משגיח בה:
תלת מאה ושבעין וחמשה כו'. מספר הזה הוא עש"ה חסד, המש"ל ופחד כו'. והוא בנהירו דחסד כמ"ש באדרא רבא "אורכא כו'". והנה חסד נקרא כהן על שם ע"ב נהורין דביה — חושבן חסד, וג' נהורין דעלי' כמ"ש בז"ח פרשת חקת מ"א ב' "וחושבניה דהאי כהן שבעין וחמש, שבעין ותרין לקבל ע"ב סטרין רשימין בסטרא דחסד, ותלתא דאשתארו לקבל תלתא דרגין עלאין דאתלבש בהון כו'". וידוע שה"ח הן והן שע"ה וכד חשבת לג"ר כאחד הן שס"ה. וכן תתר"ף בפרט וכ"ה ורב חסד בחושבן יום, וכן חושבן מילה דאתגליא טוב שם אמרו צדיק כי טוב, והוא שמא דגושפנקא. וכ"ה אלה בחושבן אור. וכ"ה צלם בחושבן אל עם ה"ח הכוללן. והוא נתיב ל"ב הנעלם הכוללן:
וזהו "חסד אל כל היום" שנאמר על הצלם אם הוא שלם אז הוא שלם כל היום, כל ימות השה, ה' פעמים חסד ע"ב כנ"ל, והוא א' שעל גבי הסנהדרין. וכן ישראל על גבי ע"ב אומות. וכן בכולם. וזהו חסד אל. והכל עם א' הכולל חסד סימן כל ימות השנה אל הוא צלם והוא סימן לחסד. והגופין הנ"ל אלף כו' אהי"ה פעמים כהן:
מאן דאיהו לגו קיימא בתרין כו'. בדחילו מגלגולא דרקיע דהוא מחימום הגבורות ומשם נבעין מיין בשבכים ואגנות ושם מים רבים לא יוכלו לכבות כו', ולכן סחרא תדיר כי שם דרגא דעולם הבא דלא מתפרשין כי אין שם אלא צדיקים וחדוה מאינון מים שמאלו כו' וימינו כו':
דא הוא דאמר יחזקאל. ר"ל המעין הראשון שכ' שם והנה מים יוצאים מתחת מפתן הבית קדימה והוא הדעת בת"ת, ולכן זרת ארכו מדת החשן:
כל זיני מרגלאן כו'. הן מ"נ, ולכן הן בכל זיני גווני כו'. וז"ש "כלהו שלהובין מלהטאן כו'":
בתר שבכין אחרנין לגו. ר"ל שאמר למעלה ק"ע א' (ח"ג קע, א) דבכל סטרא דעזרה שס"ה עמודים דנהורא. ואמר שם ב' סחרנייהו דאינון עמודים אית שבכין עובד כו' ועי"ש קע"א א' ב' (ח"ג קעא, א) מנביעו דאינון שבכין. ואמר כאן שיש שבכין אחרים

סביב כותל העזרה ועל שבכים אלו(?) עומדין הגפנים והכרובים עומדים בתוכם אל חלל העזרה ועלין של הגפנים חופפים על הכרובים:

דף קסה:

אינון גופנין. גופנין הנ"ל. והגופנין הן רזא סוד ת"ת כידוע בז' מינין, וכרובים נצח והוד, ושבכין יסוד, מינייהו נבעין מיא לאגנות מלכות, בית קיבול. וז"ש דכל מאן דאסתכל באלין גופנין כו' ועוד מעיינא וענפא ורקיע על גבן כמש"ו:

בד' מיני זהורין. ד' גווני הידועין בד' אתוון:

שית אלף כו'. נגד ששים רבוא ישראל שיוצאין ממנה:

ד' גווני לד' סטרין דעזרה. כ' רח"ו ד' אותיות אדנ"י, ועי' בפרשת ויקהל:

לד' סטרין דעזרה. שהשבכין הן לד' סטרין דעזרה גם כן ומינייהו מקבלין האגנין:

סטרין דעזרה אינון שבכין נבעין נביעו דמיין חיין כו'. כצ"ל:

באמצעי דעזרה כו'. תחות שני הכרובים הגדולים דשם כמש"ל קע"א ב':

ויתחזון קמי מלכא קדישא. כאן צ"ל מ"ש למטה "כל אינון נטורי קיימא קדישא כו'.. אי חסידא קדישא מאן דנטיר ברית כו'... ודא איהו כד איהו אחרי ה'", ואח"כ מ"ש כאן "בסטר דרום בעזרה כו'":

ואתרמי צ"ל **ואתדמי דקא ישטפון כו'** והוא המעין שביחזקאל מש"ש מפכים כו' מי ברכים כו' ונקט ברכים חדא נקט וה"ה למתנים דכולן שוין והן ב' היכלות דכלילן כמש"ש:

מאן דייעול בהו כו'. דהוא מעין החכמה כמש"ו ולכן הוא בדרום הרוצה להחכים ידרים, חכמה נחית בימינא, ואינו מתגלה כי אם בברכים כמ"ש בפרשת פקודי רמ"ז ב' (ח"ב רנז, ב) "מאתר דא ינקי כל אינון מאריהון דחכמתא". וכן שם למעלה: "האי חיותא יופיאל שמיה ואיהו קיימא בכל אינון רזין דחכמתא וכל אינון מפתחאן דחכמתא קיימין ביה כו'":

מגו מרגלא חד. הוא י' נקוד' דאור כו':

בכותלא דדרום אינון מים עיילין גו עזרה ומתמן כו'. כצ"ל:

לנחל שטים כו'. כמ"ש בירוש' ובז"ח רות עי"ש:

לא חיישי בנוקבי. ר"ל אין מהרהרין על נקבות. וז"ש "דאתחזון תמן דכורין כו'", וכנ"ל, שהן ישטפון כו' וכן הן מחכימין כו'. וז"ש **ותו דהא אתפקחין כו'** :

גו מקדשא דא כל הרהורין כו'. ר"ל העומד בבה"מ בראית רגלים כמ"ש את פני האדון ה':

ענפא כו'. הוא מסטרא דגבורה ולכן כל גווני דעלמא כו'. והמעיינא מסטרא דחסד:

לאיש משענתו כו'. לאותן שיזכו למקום רב ימים והם עתידין להחיות המתים ומעלתן ידוע בגן עדן וז"ש "וע"ד חדי":

רקיע חד כו'. בחינת הדעת ומשם ולמעלה נעלם:

קריב יתיר כו'. הן ד' גוונין דיריעות המשכן — תכלת וארגמן דהוא גוון המורכב במקום ירוק, ותולעת ושש. כי הרקיע הוא היריעות והן ד' גוונין דשמא והן מלמטה למעלה נוקב' ואח"כ דכורי':

דעיינין יכלין לאסתכלא. כאן צריך להיות מה שמובא קס"ו א' (ח"ג קסו, א) "לזימנין חשוכא כו'" עד "לאסתכלא לעילא", ואח"כ שם "אי חסידא קדישא" עד "אמר ר"ש", ואח"כ קס"ה ע"א (ח"ג קסה, א) "תא חזי ההוא רקיע כו'":

ומקל נהימו כו' כל אינון אגנין כו'. אותן שאמר למעלה קס"ה ע"ב (ח"ג קסה, ב) "שית אלף אגנין כו'":

דייק רב מתיבתא כו'. זכורך מ' על הזכרות להראותו, ואף שנאמר במקום אחר גם כן כל זכורה לפי כו' הכל גם כן בשביל זה דלא עאלו בברית ושמרוהו:

דף קסו.

כשר איהו לדא. שאיסור ההליכה אחרי אשה משום הרהור ואפילו אחרי אשתו שלא יהרהר באחרת, ואף בצדיק גמור משום שאנו בע"ה ושם החילוף. וכן הוא בשכינה בסיהרא דעת הדעת אסור. אבל מי שזכה לעץ החיים ודאי מותר דשם גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה, ושם אין פחד, והשגחת השכינה על הכל. וזהו שהיא מאחריו. אבל לזכות להדבק בה כהוגן זיווגא דשכינתא הוא כנ"ל:

ואמר רב מתיבתא כו' ויהיבת למדי ופרס מאינון אתוון דופרסין היאך אשתמע ליה א"ל הכי הוא. כצ"ל. ר"ל דפרסין מורה פריס מלכותך ומורה פרס כמ"ש רש"י, אבל הוא מורה להיפך — דפריסת מלכותו של פרס. והשיב לו אין ה"נ, דשבירת מלכותו נרמז כאן אבל ע"כ ימלוך מקודם ולכן מוכח שמקודם יקבל מלכות. ואמר שמרמז הכל על הגאולה כמש"ו. וכן בימי דניאל שנשברה ע"י מלכות יון. אבל ד' תיבות אלו — מנא מנא כו' הוא רומז על ד' מלכיות, "ופרסין" על מלכותא חייבא והיא תשבר על ידי ב' משיחין כמש"ו. וז"ש "ופרסין" לשון רבים, וכאן נא' ופרסין לשון שבירה כמ"ש עד די התגזרת אבן כו':

א"ל אי ר' אי ר' זכאה חולקך ההוא דשאלת חסידא קדישא מההוא קרקע. כצ"ל:

וכיון דמטי כו'. ר"ל כאשר הגיע הירדן להנהר אתמשך הנהר בירדן ועיילי עד קרקע דמקדשא:

"דוכתייהו אלין כו'" עד "כקדמייתא" — כבר כתבתי שצריך להיות לקמן ק"ע ב' (ח"ג קע, ב):

בההוא סטר דרום. לפי שהזכירו כבר דמעיינא נפיק מתמן:

תלת מאה וחמשין כו'. הן ברזא דשמשא דנהרא בתוקפא דדרום, ולכן המנורה בדרום, ולכן אינון נהרין תדיר. וכן מנרתין תלויין כאן כמ"ש למטה והוא ברזא "ואור החמה יהיה כו'" (ישעיהו ל, כו), שהוא ז' פעמים ז', שהוא נ' שערי בינה. "כאור שבעת הימים" ז' פעמים נ'. ומ"ש בת"י שמ"ג פעמים — בלא הכלילות:

ארבע אגנין כו'. הן **אתה** דחסד [אולי צ"ל את ד' (או אתר) דחסד הערת המדפיס למטה בדפוס]:

דף קסו:

תרין אלפין ומאה כו'. והן בכל עמוד ג' מצד זה וג' מצד זה, והוא סוד המנורה. וכן הוא חשבון אתוון דנשרין:

ובלילא מתדעכין כו'. צערא דכנסת ישראל לילה ועיין בז"ח רות ואיכה. וכן הסיהרא. מה שאין כן שמשא ויממא דמצד עצמן הן שלמים ומאירין ואינן חסרין:

מלה חדתא הוה לגבן השתא. כצ"ל:

דף קסז.

אי חסידא קדישא כל מלין דאינון באורייתא כו' כמה אינון בגוון מלין רברבין עלאין כו'. כצ"ל:

דאורייתא על בורייה. כאן צ"ל מ"ש קס"ח א' ב' (ח"ג קסח, א) "זכאה איהו מאן דאזער כו'" עד "רב בעילוייא בההוא עלמא", ואח"כ "רב מתיבתא בגין כך זכה להההוא יקר" מ"ש קע"א ב' (ח"ג קעא, ב), ואח"כ כאן "והשתא רב מתיבתא פריש מלין סתימין כו'":

בדא אית לן רזא יקירא כו'. והוא מש"ל ב' אי ר' אי ר' אלמלא כו':

בגינך חמינן וזכינן לכמה סתרין עלאין כמה חדוה אחדו לן כד כו'. כצ"ל. "בגינך חמינן וזכינן כו'" הוא מש"ל ב' "ועל דא אחזיו לי מה דלא כו'":

ר' ר' כד פרחנא מגבך עאלנא וחמינא כו'. כצ"ל:

דף קסז:

באתר דפרוכתא כו'. כמו בין היכלין דאצילות לבריאה ששם דנוקבין. והנה הם שבע היכלות לז' נביאות, ודשרה כוללת ד'. וכן הן ז' היכלין דדכורן כמ"ש שבע כתות כו' לשבע שמחות כו'. והיכלות אלו הן כסדר חג"ת כו'. ושל יוכבד הוא הגבוה כחוט השני, היכלא דמשה. ועיין מש"ש. ולכן היכלא דבתיה נק' שאננות דלא כו' דלית תמן רתחא

כמ"ש בריש ז"ח וגהינם לא נברא עד יום שני ודאמהות בוטחות דשם בטח בה לב כו' דאין שם פחד כלל דלא מגיע שם כו':

בהיכלא אחרא אית דבורה כו'. חסר כאן ב' היכלין, והוא בהשמטות דכאן, והוא אחד של חנה וא' של אסתר. ובהיכלא דבתיה שם אביגיל ושאר נשים. ובהיכלא דסרח שם חולדה ושאר ובהיכלא דיוכבד שם מרים. ואלו ז' נביאות הן עשר כמו בז' היכלות שהן עשר, והן ד' רגלין לכסא וששה דרגין. שהאמהות הן רגלין כמו האבות אלא שרחל במקום דוד בנוקבין. וכן היכלות דדכורין הן ז' כתות שובע שמחות והן שבע בשבע כמ"ש בהיכלות פרשת בראישת ופרשת פקודי, והן מזדווגים יחד כמש"ש. וז"ש "והולך בכל ליליא אתכלילן כו'". והפרכת הוא כמו הפרגוד בין אצילות להיכלות דבריאה ומכל מקום הן באחדות באצילות וכמ"ש למעלה קנ"ט א' (ח"ג קנט, א) "עלמא כו'":

והנה דבורה וחנה בהיכלי הנביאות ואסתר במקומה והשאר נסתרים, כי חג"ת הן נסתרים ושם באותן הקדמוניות:

דף קסח.

אבל נשמתין הוו כו'. שזכו בחייהן למעשה הצדיקים. וז"ש (ב"ב טז, ב) שלשה הטעימן כו' ועשו גם שניהם שהיו מגיירין אח"כ בפועל והכניסו הנשמתין בהן:

אי ר' אי ר' כמה חדתן מלין מגו רב מתיבתא. כאן צ"ל מ"ש קע"א ב' (ח"ג קעא, ב) "מאן יכיל למימר מאינון מליא דקא מתחדשן כו'" עד "ולבתר יומא חד" וחסר, ואח"כ כאן (ח"ג קסח, ב) "אדהכי שמעו שירתא כו'":

דף קסח:

וחד מינייהו רב ועילאה כו'. שאלו ד' דיוקנין נגד ד' רגלי המרכבה, חגת"ם, כסדר. וחסד עליון על כולם ובחסד עליון כו', וגדול מכולם, וגדל חסד, ונקרא 'גדולה'. ומאמרם שאמרו כאן כ"א בדרגיה כאן חסד נעוריך אהבת כו' והשני מסטרא דחשך והולכתי כו' בנתיבות כו' וג' ד' מדבר וים וניתן תורה במדבר:

אלין קלין כו'. וז"ש הולך מסוף לא שנשמע:

דף קסט.

ותוהנא כו'. שאמר שלשה המה כו', ולכאורה נראה שתמה שפיר כי נחש וקסם הן דבורא כו' ואלו ג' קלין הן שנתקללו האדם במיתה ואשה בלידה הרבה כו' ונחש להפשיט כמ"ש בפר"א ואינהו חטאו במעשה והוא בדיבור, אבל הוא תי' למעלה משום דארחיה לביש כו' ונראה שקלא דב"נ כו' אתער בקלא דדכורא ואף דנוקבא משום דהוא בקללת אדם ובשבילו נגזר על כל בריה, ודלידה בקלא דנוקבא:

כלילא רוחא ונפשא מהבל כו'. דאינון ב' נפשות בנות לוט, הבכורה הוא המתאוה והוא דבשרא ויצא הראשון אדמוני כו'. והצעירה המשתתפת בגוף הוא דגרמא שהן עיקר הגוף וקימו, והיא אינה חזקה ביצ"ה כמו הראשונה ול"ק מאב ומכל מקום שניהם כיון שהן דגופא משתתפין ביצ"ה והן כליון וערפה, אבל מנשמתא לא כלילא דאין כחה בגוף כלל: **ול"ל רשו יתיר אלא כעין כו'**. ר"ל שאינה מגבהת קולה יותר מהמעיר אותה שהיא מתלבשת בו:

דהא ל"ל כו'. באותן הנקיקין:

ויוסף חי תראה אבל ישית כו' אמר ר"ש מה כו' אית ליה בהאי והא למשאל דהא אצטריך לאפקחא כו'. כצ"ל:

דף קע.

ול"ל דוכרנא בהדיה לעלמין. כאן צ"ל מה שמובא לקמן קע"ב ב' (ח"ג קעב, ב) "יתיר חובק כו'" עד "עמלו בראשו", ואח"כ כאן "ואיתימא דאנן פקדין כו'":

ותקנייהו דא על דא סטרא אחרא. כאן צ"ל מה שמובא לקמן קע"א ב' (ח"ג קעא, ב) "איהו משיך משיכו מסטרא דיליה", ואח"כ כאן "ויהיב בשרא כו'":

א"ל ודאי הא ידעת מדביתאי דלא ידעית מינה כלום נשים מ"ט דעתייהו כו' קל איהו אבל יקירא במלה דא לא תשאל כו'. כצ"ל. לא מ"ש בהגה "אי לאו כו'", ור"ל דלא ידע מאשתו, ר"ל כמש"ו דלאו על דביתך כו', ור"ל ששאל על דעתה מ"ט כו' שבעולם הזה הדבר נעלם להם אבל אתון מסתמא ידעין וא"ל במלה כי שם עיניך רואות כו' פא"פ ידבר דאין פחד וכן את יקירא כמ"ש בס"פ א"מ פא"פ כו', וכל שכן בגן עדן:

ומ"ש **אתי בשית דרגין**. בו' קצוות, והוא שם הגושפנקא. ואמר "מההוא כלה יראת ה'" ר"ל דנא' יראת ה' ראשית דעת, והוא דעת דילה. ואמר תבנית:עב קל דהיא נקראת '**עב**' אחוריים דשמא:

כמה דשארית עובדא דביתא עזרה לגו בהאי עזרה כו'. כצ"ל. וכל המאמר הזה של העזרה כבר כתבתי שצ"ל למעלה קס"ד א' (ח"ג קסד, א) קודם "דמרגלאן כו'":

תלת מאה ושיתין וחמש כו'. כל ענין עמודים הכל ביסוד. ועיין בפרשת פקודי בהיכלות. וביסודה הוא שס"ה כידוע:

בכל סטרא מארבע סטרין כו'. כצ"ל:

כל אלין עמודים כו'. כנ"ל, דהן ביסוד דשם תמיד חי ולא שכיך. ואף בעולם הזה כסף חי וכיוצא. ואף בדבר מקרה נהורא דשמשא בגו מיא וכ"ש באדם והחיות רצוא ושוב:

דף קע:

יהבי דוכתא כו'. במקום שזה סליק, זה נחית:

דההוא דמחדש עולימוי. סיהרא קדישא בכל חדש, ולכן נק' 'חדש' דמתחדש. וחדושא דילה משמשא הויה. וי"ב צרופים בי"ב חדש, לכן אין דומין החדשים זה לזה עד תשלום השנה. וזהו 'שנה' שחוזר ושונה. והנה הם בחושבן **חדש**. ועם ב' דמשלימין לנ' שערי בינה נקרא **שדי**, כי ביה ה' צור כו'. וז"ש למטה תבנית:ניגונא דההוא חדש כו' להוא חדש, והוא מ"ש שהוא סיהרא. וכן נער דמשמש לה ואתחדש עמה נקרא גם כן 'חדש':

ואמר **לאפקא ס"א כו'**. שא"ל דעת שמשא והוא תחת השמש ועליו נאמר ראיתי את כו' תחת השמש והנה כו':

וז"ש "ואין כל כו'" ואמר "ואתבלי כו' דבשרא דיליה ולא אתחדש לעלמין". וכן עצבונא דבשרא. אבל רוח הנער מחדש אנוש כחציר ימיו כמ"ש בפרשת פנחס. ואמר למעלה קס"ב ע"ב (ח"ג קסב, ב) "במסאבו מורידים כו'", דהולך וחסר, דהגוף של האדם הולך וחסר תמיד. מה שאין כן ברוח של האדם כל זמן שמזקין מיתוסף והולך כמ"ש בישישים חכמה וארך כו'. וז"ש זקני תלמידי חכמים כו':

וכי אע"ג דאיהו זקן כו'. דאף בזה"ז זקנים מולידים וכמה בנים הוליד אח"כ מקטורה בלא הבטחה:

לאולדא אלא לאו מלתא אמרה לגבי דאברם אלא בגין לאזערא גרמה דאתדבקת בההוא מלך זקן וכסיל דלא אתחדש כו'. כצ"ל כמ"ש בפנים. ור"ל לא על אברהם אמרה אלא על עצמה דתלתה על שלא הולידה בשביל דרוחא דילה אשתתף מלקדמין בההוא זקן וכסיל דאין לו דעת לאתחדש, ורוח נקרא 'אדני' לגופא. וז"ש "וע"ד אעדר כו'" ר"ל דלכן נאמר "ואני זקנתי":

ואמר **ואיתימא כו'**. ר"ל אע"פ שהוליד אח"כ:

ואמר **באינון יומין כו'**. ר"ל דדעת, שהן ו' יומין עלאין:

חמש גוונין. ה' חסדים וה' גבורות:

זאת נחלת כו'. שהן מ"ד ומ"נ מעשה האדם:

ולא ידיע בהי אתר. כאן צ"ל מה שמובא קס"ו א' (ח"ג קסו, א) "לדוכתייהו אלין הכא ואלין הכא וסלקי ונחתי עמודים כמלקדמין אלין סלקין מדוכתייהו ואלין יתבין" קע"ב ע"א (ח"ג קעב, א) עד "שכיכו לעלמין":

סחרנייהו דאינון עמודים כו' סחרין לכל סטר ונבעין מיא כד"א כו'. כצ"ל:

דף קעא.

חד עמודא דעלמא ר' יהודה בריה דר' ינאי והוו אחדי כו'. כצ"ל:

פתח ההוא ינוקא כו'. לא חידש אלא מרוב חלבא ואגב פריש לקרא דק' ביום ההוא וירושלים וים האחרון נראה שהכל חד דרגא:
מגו שבכין כו'. שבכין הנ"ל והמים יוצאין מנקודה נעלמה דילה עד יסודה שבכין הנ"ל:

דף קעא:

זכאין להוון כל דעאלין תחות גדפייהו. כאן צ"ל מה שמובא לקמן קע"ב א' (ח"ג קעב, א) "לגו בעזרה דא אית תלת כו' עובד ציור אי חסידא קדישא כמה כו' שארי למחדי ואשתכח תמן מגו תהומי נפיק חד מרגלא ונפיק מיניה כחיזו דמעיין ואתחפיין כו'":
ומ"ש "יומא חד כו'" הוא לאלף שנין:
גו תהומא דאקרי גילבא. כאן צ"ל מש"ל ב' "אינון דמעין רתיחין כו'" עד "ואתון תחמון".
ואח"כ כאן "לתתא גו שמרים כו' ברוחא דיוקנא דאדם",
ואח"כ מש"ל ב' "אזיל ובעי ארגשא עלמא ומיא סליקין מגו שאר תהומי ובעאן לחפיא עלמא",
ואח"כ כאן "כד קריב" עד "ולא יאות ליה למהוי תמן",
ואח"כ "ואזיל ושאיט עלמא עד פלגו ליליא מבתר פלגו כו'" קע"א ע"ב עד "והא ידעת רזא דנא",
ואח"כ שם "כד אסתכל ב"נ בהאי היכלא כו'" עד "איבין בעזרה דא",
ואח"כ קס"ה ע"א "טרפין דלהון כו'" כמש"ש.
וכאן הוא סיום המאמר:
קול ה' **לעיר יקרא** טעות סופר, וצ"ל קול ה' **שובר ארזים**:

דף קעב.

בשעתא חמישאה כו'. שהוא הדעת אחר היסוד והוא כלל ופרט וכלל:
והא ידעת כו'. ידוע במעשה מרכבה:

דף קעב:

שמא דתריסר אתוון. הוא שם המפורש:
שמא דכ' צ"ל שמא דכ"ב אתוון והוא ידוע:
שמא דתמניא ועשרים אתוון. הוא מגדל עז כו':
[ליקוט]
סוד שם מ"ב בשם הוא בסוד ז' קני המנורה, ז' ווין ויוד כללם, ועם היו"ד הוא ג"ם הידוע, והיוד הוא ג' ראשונות. ובפרטות ג' ראשונות — שהן ג' יודין דבו — הוא שם מ"ה.

ובהתכללות היו"ד בכל הז' ז' נרות המנורה (הרי ז' פעמים ג' כל אחד, ועם מ"ב) הוא שם ס"ג:
וכ"ה ע' עם כללות היוד וביה ע"ב ומ"ב. ועוד ע"ב י"ב ווין בסוד ז' כפולות וי"ב פשוטות וכ"א מוא"ו. וכ"ה ריו"ו אתוון — ג' ו' י"ב:
והנה בפרשת בראשית ג' יהי ז' ויהי י"ב ויהי ערב כו' שית עלין סומקין ושית חוורין. ועוד ע"ב ד' ח"י ד' חיות, ד' ציצית ברזא דע"ב ומ"ב ציצית ותפלין והוא שית צירופי של ג' אותיות בכל חיה:
והענין כי ה' אחרונה תצרף בכל צירוף ד' פעמים כמו בצירוף יה"ו הוא **היהו יההו יהה"ו יוה"ה**, והוא בהקדימה לכל אות ואות. והן כ"ד צירופים של שם הויה כידוע שהן כ"ד בפרטות ההי"ן וכ"ד צירופים בלא ה"א אחרונה שהיא כלולה מכולם, הוא ע"ב:
וג' וז' וי"ב הן י"ב וכ"ח ומ"ח שהן הכל הויות, וי"ב הויות צירופים דילהון וז' הן ו' צירופים עם ה' המשלמת להון כמ"ש בתיקון כ"ח והוא ו' צירופים שה"א באחרונה, ועוד א' כללא דלהון כמש"ש. וג' הויות הוא כללא דג' אתוון יה"ו שה"א אחרונה כלולה מהם והוא ג' הויות הראשונות מכל צירוף של כל אות והן היה הוה ויהיה, וכל א' כלול מג':
והנה בזמן העבר סדרן של זמנים **הוה היה יהיה** כח"ב.ועתה הוא **היה הוה יהיה** חג"ת.ולעתיד לבא יהיה הסדר **היה יהיה הוה** נה"י:
וכלל העולם הוא מלכות, כלולה מכולם כידוע, וכל סדר הזמנים פועלים בה שהיא עת לכל. (שמות השולטים בחצי הלילה גימטריא **עת**, וכן ר"ת של ז' שמות מ"ב גימטריא עת עם הכולל)
מנצפ"ך. כל"ך כו' ראשי תיבות שם מ"ב. והיא נוקבא הנפש דכולא. והנה בג"ר המכריע למעלה ובג' אמצעיות באמצע כידוע ובג' אחרונות למטה. והנה חו"ב היה ויהיה כמ"ש בת"מ וכמ"ש בספר יצירה ראשית ואחרית. וכן הוא בכולם. וההוה הוא היסוד בכולם אלא שהוא כמו בג' העולמות שלמעלה הוא למעלה ובתיכון בתיכון כו'. ועוד הזמן בכולם באמצע; בעבר — העבר באמצע,ועתה — ההוה באמצע,ולעתיד לבא — ה'יהיה' באמצע:
וזהו ד' עומקים הראשונים שהן ד' רגלי הכסא בהיכל הראשון חו"ב, ודעת כליל שנים כתר מלכות כידוע בסוד הברכות דיעקב. וזהו עומק טוב כו' שהוא עץ הדעת טוב ורע. ואח"כ שית דרגין. שהכל הוא ו"ד:
והנה שם השילוב ע"ס הויה ו"ק שה"א ב' אותיות (וכן ה"א שניה). ועוד כי יוד הראשון כולל ג' ראשונות בג' יודין דבי'. ויוד האחרונה כלולה מכולם, לכן הם מתייחדין — וייצר

ב' אחיות (שהן) ותרב חכמת שלמה כו'. ועוד ע"ס הוא ביה ה' צור עולמים, ושם אדני כוללת ד' תתאי ג' עדרי צאן כו' וה' של שם הויה היא בסוד כתר בסוד אל עליון גומל, דאתמר בתר "הגדול הגבור והנורא", דשניהם משתמשין בכתר אחד בסוד הוא י"ק עם ב' הויות דזו"נ וזהו שם י"ד עם ד' דאדני. וכבר כ' שבדכורא נכללת הנוקבא ואין שם אלא ששה — י"ה יהו"ה, מרכבה עילאה דמ"ב, ו' ווין עם דסליק על גבן ובה הויה אדני דאין בטיל לגבה והוא ע"ב, ח' פעמים ח' עם ח' דסליק על גבן, חסד. וזהו סוד ד"ו פרצופין, ד' הן דידה אלא שבה ב' בחינות, לאה ורחל. ודכורא דילה נכלל בו ונק' ע"ש לכן הן ד' בה ובו עשרה.

[עד כאן הליקוט]

[ליקוט]

תורה הוא **כוש** **ופרה** כמ"ש במ"א, וכידוע שתורה הוא זו"נ, שבכתב ובעל פה. והנה **שכ"ה** **ופרה** הם מאבא ואמא כמש"ש, וההין של פרה הוא ה' אחרונה של השם שכוללת ה' אותיות מנצפ"ך, ה' של שם **סעפ"ה**. ושל **שכ"ה** הוא ה' אלפים דה' אדני כידוע. אבל **כו"ש** ופרה הם דו"נ; כוש בז"א והוא ה' אדני, והויה אחת שממתקת כל החמשה אדני, כי של דכורא הוא אור אחד כולל כל החמשה כידוע בסוד נהורין וניצוצין, חמש יריעות דאינון שית. ופרה הם בנוקבא. זה מאבא וזה מאימא. והן מיין דכורין ומיין נוקבין, ששניהם הם גבורות, גבורות גשמים. והן התורה שבגבורה ניתנה. ולכן ז"א הוא וא"ו שבו וא"ו אורות, וא"ו שמות הנ"ל. ונוקבא ה"א שבה ה' אותיות מנצפ"ך הנ"ל:

וזהו **תורה**. **ת"ר** הן האורות עצמן, **ו"ה** הן כללות הנ"ל. אלא שבדכורא באין מחוברין — א' של שם אדני עם ג' האחרות, לכן הן יותר ממותקין משל נוקבא. וגם שהוא של אבא. ופרה היא נוטלת מבית אמה, ושכ"ה נוטלת מבעלה, מבית אבא. וגם בפ"ר גבורות יש עוד אלף כלילות כל ה"ג והוא בעטרה שלה ששם נעשין הכל אחת, כי לכן הוא כלילות שני כידוע. וזהו **אפרים** **פ"ר** **וי"ם** **וא'**. **ים** הוא ה' של פרה ה' גבורות, ה' תרעין שהן נ' תרעין. וא' הנ"ל. ולכן הוא דכורא כנ"ל בכו"ש. ומכל מקום הוא בשכינה. וז"ש בזוהר דאפרים הוא בשכינה.

[עד כאן הליקוט]

דף קעה.

רעיא מהימנא. **כרסייא**. בריאה:

דחפי על כו'. שהן ז' חוטין, ז' ספירות דכלילין בבת שבע, מלכות:

גו אינון כו'. ל"ב נתיבות דנפקין מחכמה וכלהו מתפשטין בגוף כידוע כנגדו ל"ב חוטין:

ח"י העולמים. קשרין וחוליין ח"י:
בתרין סטרין כו'. דינא ורחמי, לכן כל אחד כפול לשנים, ד' חוטין נגד ד' אותיות השם כולם בחכמה עשית:

דף קעח:
רעיא מהימנא. פעמים שלש כו'. נגד נר"ן:
תלת זמנין כו'. נגד שלש הנ"ל:
[ליקוט]
כל פרט רחם כו' וישראל בגין דפדיון כו'. והוא ג' פדויין דג' בכורות פטר חמור, ושור, ואדם. וחמור ושור הן מימינא ושמאלא, באברהם ויצחק, משמרה ראשונה חמור כו' ושניה כו' מסטרא דשור כמ"ש בפרשת בא עי"ש. ואדם נגד יעקב דשם אין לו אחיזה להם. ונגדן ג' גליות נגד ג' אבהן. אבל גלותא רביעאה נגד משה:
וכן הוא בנר"ן. נפש ורוח נגדן רוח גבוה ונפש רחבה, שור וחמור. ונשמתא אדם. אבל בגלותא רביעאה ישכיל עבדי כו' מאד, בדרגא דמשה, נשמתא לנשמתא, ושם ולא בכסף תגאלו. דג' בכורות בכסף. ואף בכור שור תנינן (ריש מעשר שני ושם מסומן) הבכור נמכר חי ושחוט כו'. אבל מעשר אינו נמכר והוא יו"ד העשירי יהיה קודש, לא ימכר ולא יגאל, דלא יצטרכון עוד. לגאולה.]
[עד כאן הליקוט]
יפדה לה מההוא כו'. באורייתא:
ויהיב לה כו'. ר"ל הקב"ה נותן לו שכרו לפי מעשיו, מה שאין כן נשמתא דאילנא דחיי שאין ערך לשכרו כמ"ש עין לא ראתה:
כמה שפחות כו'. שהן עלמות אין מספר במט"ט:
לא צריך פדיון. דשם אין רע:
דפדיון כו'. לייחדא בקוב"ה:
באות כו'. כלהו בצדיק ייחודא דקוב"ה ושכינתיה:
גם זאת כו'. ר"ל בשביל השכינה שנקראת 'זאת':
הכי כמה כו'. ר"ל כמו שחילוק בנשמתו כו' כן לב"נ בין פקודין על מנת לקבל פרס לשלא על מנת לקבל פרס:
אבל עונשא כו' צ"ל **ועונשא**. ר"ל כן עונש יש לה ערך:
אין לה כו' צ"ל "אבל אלין דעבדין שלא כו' אין לי' ערך ושיעור":
[ליקוט]
פקודא בתר כו' יפדה כו'. כנ"ל באורייתא וכמ"ש (סוכה נב, ב) (קידושין ל, ב) אם פגע

בך מנוול זה כו' שהוא הרע דאחוז בטוב דטוב ורע, והן ג' פדויים הנ"ל דנר"ן דטו"ר וגלותא רביעאה א"צ כו' דהוא דרגא דאילנא דחיי. וכמ"ש למטה "אבל אתתא דאילנא דחיי כו' מאן דירית נשמתא או כו'" דהן ג' הנ"ל. ובגאולה האחרונה דיתמחון רע דערב רב וישתאר אילנא דחיי כמ"ש בפרשת בראשית ואז ולא יתבששו כו' ע"ש וכל חד יזכה לאילנא דחי כמו קודם החטא כל הכתוב לחיים בירושלים.

[עד כאן הליקוט]

דף קעט.

אכיל ליה בנורא. דימינא אש דאורי"אל אריה אש דמדבחא ששם שורף הסטרא אחרא בבעירין דקורבנא כידוע:

ושכיך אשא. דסטרא אחרא דאתוקדת כנ"ל:

מאן דבעי למטעם כו'. כי זה שאוכל תרומה במיתה. ור"ל מאן דאכיל קודם ק"ש דשחרית וערבית שהן תרומה כמש"ו. כמ"ש (ברכות ד, ב) שלא יאמר אוכל קימעא כו' וכל העובר על דברי חכמים כו'. וכן בשחרית לא תאכלו על הדם שאמרו בזוהר ששורה אל זר בתוכו והוא נהנה מאותה אכילה קודם ק"ש של שחרית. וזהו מדבריהם. ולכן אמר לקמן "אית תרומה מדאורייתא":

אינון שכינתא כו'. דמ"ט אתוון בקוב"ה ושער הנ' בבינה. וכן בערב מלכות בבינה והן תרומה א' מנ':

אמה. שהוא ו' אחיד בין שניהם:

מדה. גימטריא מ"ט:

האם. דתרויהו נקראו אם אימא עילאה אימא תתאה, ה' עילאה ה' תתאה, זהו **ה'אם** בה' נשלם מאה שבקוב"ה, ב' פעמים מ"ט בת"ת ויסוד, וכנגדן משלים מאה שכינה עילאה ותתאה:

ועוד והי' כו'. ר"ל תרומה של כל הברכות שהן מאה ברכות. כמש"ו שצריך לברך על כל מה שאוכל. וכל האוכל בלא ברכה מועל דומיא דתרומה במיתה מזיד במעילה במיתה לרבי וקודם שטועם הכהן הקב"ה התרומה שהוא הברכה אסור לאכול ממנו כמו טבל:

כגון רום ידיהו נשא. עשר אצבעאן כמש"ו:

דסליקו כו'. ר"ל זקיפות האצבעות כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת נשא. ולכן צריך להגביה הידים קודם ברכת הלחם. וזהו והיה באכלכם כו' תרימו כו'. וז"ש ידיהו נשא רום זהו התרומה הברכות שצריך בברכת נטילת ידים ידיהו נשא:

למארי'. כמ"ש כל האוכל בלא ברכה כאילו גוזל להקב"ה כו':

מדאורייתא. ר"ל תרומה של תורה שניתנה בארבעים יום. וזהו אותיות **תרומה תורה מ'** , כמש"ו, והוא עין יפה אחד מארבעים כמ"ש שהתורה ניתנה למשה לבדו ומשה נהג בה עין יפה. וכן הקב"ה נהג בה עין יפה כמ"ש כי לקח טוב נתתי, שהנותן בעין יפה הוא נותן. ולכך לא אכל משה בהר מ' יום עד שלמד התורה דאז סליק התרומה לה' כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת תרומה דהתרומה הוא ללמוד אורייתא וז"ש ואי תימרון כו':

תרומת מעשר ללוי תרומת לא גרסינן:

שלשה עשרונים לפר. כמש"ו שור גבורה וצ"ל דהמתנות הן בהיפוך לאכללא ימינא בשמאלא. ששני התרומות תרומה גדולה ותרומת מעשר שהן שלשה למאה הן מילוי ס"ג ג' יודי"ן. ועשרון לכבש הוא מעשר עשר אתוון דשם מ"ה דסליק למאה כמש"ו, והוא עשר למאה מעשר:

האי עשרון. ר"ל עשר אותיות הוא עשרון למאה:

וי' ספירין. של עשר אותיות דס"ג:

בהון כו'. ר"ל עם העשר אותיות וג' יודין על י' האותיות סלקין מ"ג:

ובלא צ"ל **וכלא**. ור"ל שהכל כל המ"ג הוא מסטרא דיו"ד י' אותיות ו ג' אותיות של היודי"ן והן עצמן:

ותוספת צ"ל **תוספת**, ור"ל חומש ביצה תוספת מצד ה'. ואמר "תוספת" כמ"ש ויסף עליו חמישתו כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת ויקרא:

מסטרא דאת י' מעשר מן כו'. ר"ל דכל המתנות מצד השכינה שהיא עשירית ומסטרא דאת י' הוא מעשר מן המעשר א' למאה. מסטרא דאת ה' אחד מנ'. וכן בספירות מכל העשר ספירות אחד למאה מסטרא דה' ספירות כמש"ו אחד מנ':

ובלילת צ"ל **וכלילת**, והוא תרומה, תרי ממאה:

הכף. ר"ל ב' יודי"ן הוא כ"ף:

בשקל. שהוא עשרים גרה:

דאיהו שקל כו'. כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת תשא. ובזה נשלם השם:

ועוד שלשה כו'. ר"ל כלל העשרון וב' העשרונים והוא חלה. נמצא בג' מתנות חלה ותרומה ותרומת מעשר פר ואיל וכבש:

האי שמא כו'. ר"ל דלעיל אמר בגבורה וכאן אמר במצה בחסד וחמץ בשמאלא:

וזמנין י' לימינא כו'. ר"ל במלכות כליל ג' אבהן נחלק הג' יודי"ן בה לחג"ת:

[ליקוט]

פקודא כו'. סוד המתנות בקיצור הן ד' דרגין שרי אלפים כו', בד' אותיות **אדנ"י**, כמ"ש

במ"א דד' הוא ק'. והוא א' כולל הכל דישראל שהוא נוטל כולא וא' מעשרה שהוא נותן ללוי וא' ממאה ומחמשים לכהן:
וסוד חלות תודה הוא ס"ג ומ"ה דבשניהם עשר אותיות והן עשר עשרונות דכל עשרון הוא אות אחד עשירית של השם. ובשם מ"ה יו"ד אחד דהוא עשר חלות ובשם ס"ג ג' יודי"ן, ג' פעמים עשר בג' מינין דמצה, ולכן החמץ הוא מכוון בעשרונות נגד ג' דמצה דשניהם ב' שמות שוות בי' אותיות. וז"ש "על חלות לחם חמץ". וכן הוא בי' עצמו דהוא י' דחמץ וביו"ד ג' יודין קוצא וגזעא ושבילא, והן ד' יודי"ן דב' שמות הנ"ל נגד ד' אותיות דשם הוי"ה ג' בדכורא ורביעית בנוקבא כידוע שבת. וזהו מצה וחמץ והוא סוד שמא מפרש כידוע דמיניה אתבניאת הנוקבא ובש"מ (הן ג' יודי"ן וג' אלפי"ן וג' ווי"ן) בי"ד פרקין הן ד' יודין וג' אלפי"ן וג' ווי"ן וג' ההי"ן, והן שמא הנ"ל דהוא די"ג כלל י"ב וד' הוא אות הי"ד והוא סוד י"ד י"ג דבדכורא י"ד ובנוקבא י"ד. ועיין מ"ש בהיכלות. והיודי"ן והאלפי"ן הן מ"ג דחלה וזהו שם י"ב דפ"ג אהו"י, ונשאר י"ד נגד י"ד אתוון. ועל זה נאמר "וביד הנביאים אדמה" כמ"ש בתיקונין.
[עד כאן הליקוט]

דף קעט:

ע"פ ה'. ג"פ ה' בהאי פסוק:
יחנו ויסעו ושמרו. ג' דרגין דג' אבהן:
ואפי' בשבתות דחול. שהן הת"ח:
וכ"ד שומרין. כ"ד צירופי אדנ"י. כ"ד קישוטי כלה. כ"ד אותיות דבשכמל"ו. כ"ד שומרים דבית המקדש:

דף קפ.

וההוא נעל כו' ואיהי שכינתא כו'. (עיין ביאור על כל המאמר הזה בהיכלות פקודי רנ"ה א'. המסדר):

דף קפ:

זאת חקת כו' וע"ד הכי אקרי בנו"ן ת' כלא כחדא נו"ן דל"ת ריש דל"ת רי"ש ודל"ת חד מלה הוא ר"ח ק"ו וכלא חד כו'. ור"ל **נו"ן** מלא ק"ו ובחושבנא דאתוון ר"ח דגש **יצחק**, ק"ו קו המדה, ושניהם חושבן **שד"י**:

דף קפח.

אינון דאפילו נוני ימא רבא נפקין ביבשתא לגבייהו. (**א"ה**. עיין ביאור הגר"א על זה בתיקונים נ"ב א' ד"ה דנונא חדא, עי"ש):

דף קפט.
שעורה אקדים למיתי לעלמא ואיהי מתתקן למיכלא דבעירא סתם. [**א"ה.** עיין ביאור הגר"א על כל המאמרים אלו בהיכלות פקודי רנ"ה]:

דף קפט:
עולמין נטלי עיטא מסביא. [**א"ה.** עיין באדרת אליהו פרשת בלק מהדורא רביעאה פסוק ד' וזה לשונו: אמרו בזוהר אמרו עולמיא לסבייא. פי' כוונת הזוהר שמתרץ קושיית הגמרא שאמרו (בבא קמא לח, א) ומה מדין שלא באו אלא לעזור את מואב אמר הקב"ה צרור את המדינים וגו' מואבים עצמן לא כל שכן. אמר ליה הקב"ה לא כשעלתה על דעתך עלתה על דעתי. שתי פרידות טובות יש לי להוציא מהם כו'. והקשה הזוהר הלא גם ממדין יצאו כמה פרידות טובות והם יתרו וכל בני הרכבים וצפורה אשת משה ולמה לא ניצולו המדינים. ותירץ ע"פ משל כי התאנה אע"פ שיש עליה גם כמה קוצים, שומרים אותה בשביל התאנה, וכשמלקטים התאנים אזי יעזבו האילן עם הקוצים. והוא ממש נידון זה. כי המדינים כבר יצאו מהם הטובים ולכך אמר צרור אותם, שמעתה ולהלן לא יצאו מהם טובים. מה שאין כן מואב ועמון שעדיין יש לו להוציא מהם, ולכך ניצולו הם בשבילם. וזה רמז הפסוק "ויאמר מאוב אל זקני מדין" במואב לא כתיב "זקני", שעדיין יש להוציא מהם והם עדיין כנערים. מה שאין כן במדין שיצאו מהם כבר והם כזקנים. וזהו כוונת הזוהר "אמרו עולמייא" הם המואבים וקורא אותצם 'עולמיא'. "לסביא" הם המדינים וקורא אותם 'סביא' לרמז כמ"ש. עכ"ל]:

דף קצו:
אשר שתה אפרוחיה אלין אינון צדיקיא דאשתכללו בבנין קדישין. [**א"ה.** עיין מ"ש הגר"א בתיקונים נ"ד א' בד"ה על אלין טפין. שביאר שם דכן הוא גם כן בתלמידים וכמ"ש בפ"ק דקדושין כי הם נקראו בנים. והענין כי בשנים נק' מצד הגופים ותלמידים נקראו בנים מצד החכמה שהוליד להם והוא רוח הפנימי דבהן, עיין שם באריכות.]

דף רטו.
רעיא מהימנא. תרי קנאות כו'. דב' פעמים קנא בימי משה וימי אחאב:
חד כו'. ביסוד ובמטרו"ן גימטריה שד"י:
ובגין דא עביד כו'. בימי נח על ב"פ שדי ברית:
דכהנים כו'. דכלליל ג' גוונין חג"ת, כמ"ש בזוהר בדף הזה:
וכי בגלותא כו'. הוא קושיא:
לא כו'. תירוץ:

זקן ביתו כו'. שנברא קודם לכל המלאכים ולכל הבריות ומושל בכולם:
דאתמר כו'. ר"ל דכתיב עשו כו' ואת כו':
[מה"ב]
בתרין לא לא ודא דאמר רבי יהודה מאן כו' זוכר הברית קום אנת רבי יוסי ואימא כו' שחרחרת ודאי ולאו איהו נהיר בגוונוי כדקא יאות כו' קשת בגוונוי דאינון תלת ההוא קשת דאתגליא לבר מארעא דישראל [**כו'**] **אוקמוה דבני חורין חפו ראשם כו'**. [כצ"ל].
[עד כאן מה"ב]

דף רטו:

דאור כו'. ר"ל גימטריא ר"ז, ובאור הוא הראיה:
ואי לאו כו'. ר"ל אם לא היה קנאה לשם היו"ד כבר הי' נהרג:
הה"ד אני כו'. ר"ל דדרש "אֶל אֵל" כמו "אֵל אֵל" ומפרש תבנית:אֵ אלים. וז"ש אל מארי' דאל [מצאתי כתוב על הגליון: ומשום דהוקשה לו דהול"ל אדרוש את אל כמו לדרוש את ה']:
דכל ספי' ומלאך כו'. קאי אלמטה:
לי' בה' ורזא דמלה כו'. ר"ל כן ישראל אל הממנן [נ"א ה']:
אוף הכי כל כו'. הוא ענין בפ"ע:
יכיל צ"ל **צריך**:
בגין דלא יתאביד כו'. דבלא סוסוון [מצאתי כתוב על הגליון: הן הבנים] אי אפשר לעלות ואינו בכלל אדם:
בשאינו מינו. ר"ל קרובים:
עץ השדה. מין במינו:
אוף הכי גלגל כו'. דאב הוא במדרגת י' ובן ו'. [מצאתי כתוב עה"ג: אב י' גלגל, ובן אמת המים ו', כמ"ש יפוצו מעיינותיך חוצה]. ואם אין לו בן אין לו תנועה לעלות לשרשו:
דאיהו י'. צ"ל **ו'**, שהוא ארוך והוא עולם הבא דסליק לבינה:
דימא לקבל צ"ל **דאיהי לקבל דימא**:
ומני' נפק בינייהו צ"ל **ומינה נפיק בן י"ה ו' כו'** :
ומיני' כו'. ר"ל כמה נשמות:
[מה"ב]
וחמת המלך שככה כו'... **ועמי בבקשתי**. שייך לקמן רל"ד א' (ח"ג רלד, א):
ואי לאו בגין אות יו"ד כו'. הוא ענין בפני עצמו וקאי על מ"ש בזוהר כאן ת"ח רזא דברית קדישא כו' ואיפה ישרים כו':

אלין דמכשרין עובדיהון. הוא גם כן ענין בפני עצמו ולא קאי על פסוק ואיפה ישרים נכחדו. ומ"ש "ואיפה ישרים נכחדו" הוא סיום הפסוק וחסר כאן:
ורזא דמלה ב"נ חד יכול למהוי כו'. הוא גם כן ענין בפני עצמו. וכל הר"מ דכאן הוא הכל ענינים מלוקטים שליקט המסדר וחיבר לפי דעתו. וכן הוא כל הרעיא מהימנא שסידר בפרשיות כידוע.
[עד כאן מה"ב]

דף רטז.

אוף הכי לאו כו'. ר"ל אע"ג דאית ליה בן מכל מקום לאו איהו שלים בלא בת:
אלה יה"ו. שחג"ת שבהן יה"ו נקרא 'אלה' כמ"ש בתז"ח אלה מועדי ה', ור"ל זהו אלה תולדות ומהן ג' גלגולים כמ"ש בת"ז:
יבוש. שיהיה פניו אדומים שבתחלה מאדים:
יחוורו. אח"כ מסטרא דאברהם ויצחק בישמעאל ועשו כמ"ש בזוהר בדף הקודם:
אל מלאך. יצה"ר:
לא"י. הוא יעקב כנ"ל והוא מ"ש (יבמות סד, א) ללמדך שאין ישיבת חוץ לארץ כו':
אוף הכי כו'. הוא ענין בפני עצמו:
והיינו ועושה כו'. קאי אלמעלה:
גלות(?). רומז לגלגול:
אלא לא גרסינן:
לועפר אחר יקח כו'. ר"ל גוף אחר:
את בת זוגו כו'. ר"ל חוה, וכן הגוף של הנשמה:
כן איש כו'. נשמתא:
ממקומו. גוף הראשון:
גם צפור. נשמתא כנ"ל:
מצאה בית היינו יבמה. שהיתה מקודם ביתו זו אשתו:
ודרור. גם כן נשמתא:
אשר שתה. בן הגואל הנולד אח"כ:
ההוא ניפול. משיח:
ששים המה. ששים דכורסייא:
דאינון הלכות. הלכות פסוקות:
[אד"ל. **וההוא ניפול כו' בתוך נ' כו'** נראה שנתכוונו למתני' דפרק ב' דבבא בתרא (דף כג:) ניפול הנמצא בתוך נ' כו']:

דף רטז:

הלך חגר כו'. באבר שפגם בנשמתו יתפגם גופו בגלגול:

חסר ב'. דב' רומז על ב' גלגולין:

זה הבל. שמשה גלגול הבל, ויתרו גלגול קין:

דאת י' כו'. ר"ל כתר שהוא יחיד שעליו נאמר אין אלהים עמדי:

לאת ב' כו'. חכמה, וז"ש ואיהי קדש:

ומיניה אתקדשת כו'. בינה, וכן כ"ז בחג"ת כמ"ש לקמן:

ד"א אנוש כו'. קאי על מ"ש בזוהר בדף שלאחריו וע"ד כתיב אנוש כו':

ולבתר ישוב כו'. בגלגול:

דמתין אלף כו'. וזהו אלף טורין שאוכלת:

לב מסור כו'. א' בחכמה וב' בחכמה זעירא:

עם זה צ"ל **עד זה כו'**:

והא צ"ל **והן**:

[מה"ב]

ואוף הכי ר"א בן פדת כו'. גם כן ענין בפני עצמו:

אנוש כחציר ימיו כו'. הוא גם כן ענין בפני עצמו. וקאי על מ"ש בזוהר רי"ז ב' (ח"ג ריז, ב) "ועל דא כתיב אנוש כו'":

דא יינא דאורייתא דכתיב לכו לחמו ושתו ביין מסכתי דהכי סליק יין בחושבן סוד כו'. כצ"ל. וז"ש למטה "והיינו ב' תוספת ביין". ובלחמי הוא י"ב לחם י"ב פנים. ג' הויות חושבן לחם. להצהיל פנים משמן סולת בלולה בשמן. והוא לחם ויין, יין לנסכים ולחם לקרבן דהוא אחד בשמן:

דלא אשתקיין אלא ליראיו. כצ"ל.

[עד כאן מה"ב]

דף ריז.

ארבע אנפין כו'. בניקוד מֶלֶך יִמְלוֹך. (ועיין ליקוט על ניקוד זה שנדפס בת"ז דף י"ח):

נהורין. ר"ל נקודין כמ"ש בת"ז:

בחושבן כו'. שוא דימלוך לא חשיב שהוא נח. וכל זה קאי על מ"ש בזוהר "ר"ח פתח כו' ויין ישמח כו'". וג' חיוון הן בג' גלגולים וזהו להצהיל פנים י"ב פנים הנ"ל, מה שחרב י' מן יב"ק, עכשיו החזיר כנ"ל:

זוהר. אלף טורין כו' וכל טורא וטורא שתין רבוא כו'. [**א**"**ה**. עיין בהיכלות פקודי רנ"ה ב' מ"ש הגר"א ז"ל בזה עי"ש]:

דף ריז:

דההוא נער דסליק לסיבו ואתהדר כמלקדמין כו' דאתחדש ואתהדר כמלקדמין כו' ואתחדש כנשר עולמין ואתהדר איהו נער. [**א"ה**. עיין מ"ש הגר"א בזה בתיקונים צ"ה א' בד"ה ועוד ויבן]:

רעיא מהימנא. דעביד בקדמיתא. באדם הראשון:

ובשרא דהוי כו'. אבשרא קאי:

עפר לחמו. שאוכל הבשר כמ"ש הכסיל כו' ואוכל את בשרו דהוא קץ כל בשר:

בגין דהוה. קאי אלמעלה א"ונתץ":

[מה"ב]

"**והיה שמך אברהם**" הרי שינוי השם, "התהלך לפני והיה תמים" הרי שינוי מעשה. כגוונא דא עבד קוב"ה לאדם כד תריך ליה מההוא עלמא ואייתי ליה להאי עלמא ודא שינוי מקום. שינוי השם משנה פניו ותשלחהו, והא אתמר לעיל ובג"ד כי רוח עברה בו כו' [כצ"ל]. ור"ל הכל כגוונא שנאמר באברהם לך לך מארצך שנאמר אל הנשמה אברם כמ"ש בז"ח רות ובמדרש הנעלם פרשת לך ואח"כ והיה שמך אברהם, דאז זכה למדת חסד והוא גוון חיוור וזהו משנה פניו. ואמר "והא איתמר לעיל", ר"ל למעלה רט"ז א' והוא שינוי השם בג' אבהן (עיין לעיל פרשת בהר קי"א ב' (ח"ג קיא, ב). דברי דוד).

[ע"כ מה"ב]

דף ריח.

קדושא צ"ל חדושא:

איך אתכליל כו'. שכתב בזוהר בדף הקודם:

דהא ניחא ליה כו'. קאי על מ"ש בזוהר בעמוד זה "מאי האי דבכל שעתא כו'":

[מה"ב]

ואתכליל דא בדא ועביד פירין. כאן צ"ל מ"ש לעיל רי"ז ב' (ח"ג ריז, ב) "ואיהו מתלא לרוח דמית בלא בנין":

לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. כאן צ"ל מ"ש לעיל רי"ז ב' והיה תמים והוא שינוי מעשה דאשתני מועבדין בישין דעבד בקדמייתא לעובדין טבין:

דהא ניחא ליה לסט"א כו' כדין לכל עלמא. הוא מאמר הזוהר דכאן דהא ניחא כו' ועל זה ציין הר"מ ואמר אדהכי הא טולא כו' אדהכי הא רעיא מהימנא אתי ואמר לון כו'.

[ע"כ מה"ב]

דף ריח:
וכ"ש דנצח ליה כו'. למסבל באהבה:
ובגין דאברהם איהו מים כו'. דמים יכול לכבות:
[מה"ב]
על שייפין דגופא אקיז דרועא שמאלא (**א"ל אמאי**) **ואי אתייקר ביה מרעא אקיז לתרווייהו כו' יתיר משמאלא א"ל אימא אנת א"ל גופא כו'**. כצ"ל:
ובגין דאברהם איהו ימינא שוי זרעיה בגלותא דאדום בכבד דהוא לימינא כו'. כצ"ל.
[ע"כ מה"ב]

דף ריט.
ואחריתה כו'. סיפא דקרא "חדה כחרב", והיא טפה דמרה שתלויה בחרבא דמלאך המות:
[אד"ל. **דהא לא אית רשו כו'**... **אלא לך**. נ"ל שזה שייך לעיל אחר שכינתא בגלותא. ועל זה השיב להן בענותו "א"ל רבנן דכל דרא כו'"]:
אלא לך. ר"ל דהוא אית ליה רשות כמ"ש הראני נא את כבודך כידוע:
רמיזין בשמך. ר"ת מש"ה:
תקיעה אחזי כו'. כשאין כובד בגלות:
שברים כו'. בכובד הגלות:
תרועה כו'. הן ע' שנין בתראין, ע' נפש דיעקב:
[מה"ב]
מרה כלענה וגו' ואי כו'. כצ"ל:
א"ל רבנן דכל דרא הויתו כו'. אינו שייך כאן וצ"ל במ"א. ולפי שראה המעתיק דמדבר מדפיקו דמרעא העתיקו כאן וליתא דגם זה אינו שייך כאן:
[**רוח קודשא לגבי שכינתא**] **א"ל לא אית רשו לאשתמשא כו'**. כצ"ל:
תקיעה אחזי אריכו כו'. דודאי כיון דשאר עמין דחקין לון בגלותא דוחק דלהון מקרב לון פורקנא מהירו דדפיקו דא בתר דא נפיק ולדא (בנ"א מרעא) קשר"ק קש"ק קר"ק שוי קשר אתעבר ביה שקר' עמלק מן עלמא.
[ע"כ מה"ב]

דף ריט:
שיר פשוט כו'. עשר שופרות הנ"ל:
ע"ב. הן ע' שנין הנ"ל ואח"כ עוד ב' שנין כמ"ש לקמן שאח"כ יתער חס"ד וכמש"ל ברעיא מהימנא פרשת משפטים והוא ראשי תיבות **מ**'לחמה **ל**'הויה **ב**'עמלק:

ו' תוספת כו'. ר"ל ו' **דובכן**. בכ"ן גימטריא ע"ב הנ"ל:
ולבתר דילי'. אחר האלף ק' שנים כמ"ש בת"ז שאח"כ יתער בקר:
[מה"ב]
ויתער בעלמא שיר פשוט כו' יהו"ה ע"ב דביה אומאה מלחמה לה' בעמלק בההוא זמנא ובכן צדיקים כו'. כצ"ל. ור"ל הגלות בנייחא מורה על אריכות, ודוחקא על קריבו דפורקנא, והן תקיעה ושברים ודוחקא בתר דוחקא הוא חבלי משיח סימן על הגאולה לידת הולד. וכן בחולה גם כן באריכו וקצירו ודפיקו דא בתר דא הוא סימן על הזיעה שיתרפא ממנו:
ואמר **קשר"ק כו'**. ר"ל כנ"ל דכלילן בתלת דאינן אלא ג' והן קשר דיתקשרו ג' דרגין דישראל כהנים ולוים וישראלים, שהן קש"ר, חג"ת, ויתעבר שקר כו':
ואמר **בשיר פשוט כו'**. שהן עשרה נגד קשר"ק כו' והן גם כן מג' אתוון ותקיעה אחרונה היא נגד ה' הכפול:
ואמר **דביה אומאה**. ר"ל דר"ת מלחמה לה' בעמלק גימטריה ע"ב, וזהו ובכ"ן כו':
ואמר **צדיקים כו'**. ג' דרגין נגד קשר הנ"ל:
קודם עקב חרב בי מקדשא ולבתר עד תשלום כו'. כצ"ל. והוא ק' באלף ששי דע"ב הוא חבלי משיח והלידה ואח"כ כ"ח שנים הן השלמת הגאולה והן נגד ז"ת להעברת הנחש, יחולל אילות, ויחשוף יערות ובהיכלו כולו כו' [בכאן נמחק ב' תיבות בהעתק, ובהע"א מ"כ כאן בגר לשנ"ה. המ"ל].
[ע"כ מה"ב]

דף רכ.

למהוי עמהון בחדוה כו'. בכל שמחה כ"ה כידוע:
השמים ותגל כו'. אבא ואמא דנשמתא:

דף רכב.

ואשתאר אלם כו'. בשינה:
[מה"ב]
מתפשטין בכל איברין דגופא ותרעין דלבא דאיהו ג"ע מסתתמין ולא כו' בגין דלא יסתכלון בהון אלין מזיקין דשלטין בלילא ונהורין דלבא דאינון מלאכים דמתפשטין בכל אברים כענפין דאילנא כו' בההוא זמנא כו'. כצ"ל. ור"ל דגם נהורין כלהו מתכנשין בלבא כו':

כמי טופנא דגברו עליה ט"ו אמה בגין דאסתלק י"ה מן גופא. כצ"ל. ור"ל הנשמתא ונשמתא לנשמתא דאסתלקו לגמרי בלילא ואדם הוא צלם אלהים והרוח הוא מלא י"ה והנפש בצלם אלהים ברא אותו צלם שני ה' אותיות דאלהים:

ואמר **בלא ראיה כו'**. דהן ה' כידוע, שהן ה' חושין דכלילן בד', ונהורין דמתפשטין באברים עשרה דמתכנשין והן י"ה דנעשית אלם מהן.

[ע"כ מה"ב]

דף רכב:

אחד משששים כו'. דשם ששים המה מלכות:

כקדמייתא צ"ל **בקדמייתא**, וכן להלן כצ"ל:

אני ישנה. ד'אני' אספקלריא דלא נהרא, ובה שס"ה לא תעשה, ואספקלריא דנהרא ת"ת רמ"ח מצות עשה, והן רמ"ח איברין ושס"ה גידין. וכן בשינה אמר לעיל דמיונות שהן חלומות ומראות כו':

לתרין גגים. דקוב"ה ושכינתיה:

בשם ד'. כנ"ל שמי עם כו':

ישמחו כו'. ר"ת השם:

אנ"י וה"ו. קב"ה ושכינתיה:

[מה"ב]

שלח את היונה בשליחותיה כג"ד צריך ב"נ כו' אפקיד רוחי ומה דהוה אסירא בגופא בחיילין דיצה"ר כתיב בידך כו' אל אמת ובזמנא דאיהי חייבת כו'. כצ"ל:

ועוד שמרה נפשי כי חסיד כו'. הוא שייך למ"ש בזוהר למעלה ע"א שמרה נפשי כו':

מלביש לה כקדמיתא בענני כבוד ותיעול במראה כו' ברמ"ח נהורין כו'. כצ"ל. ור"ל דבעלמא דין הוא בלבושא דחלום **ישנ"ה** שס"ה לא תעשה, אספקלריא דלא נהרא. אבל לעתיד לבא **במרא"ה** חושבן רמ"ח נהורין דמראה שהן נהורין והוא אספקלריא דנהרא בהקיץ [ברזין] שנאמר במשה במראה אליו כו'. וז"ש למטה "אמר בוצינא קדישא אנת כו'":

וחד בעלמא דאתי ואינון עובדוי דקוב"ה. ר"ל ב' הלבושים שניהם. והן ב' צלמים כמש"ו. ואף ששניהם הם בעולם הזה וכן לעתיד לבא. וכמש"ו. ולכן תרי"ג מלאכין סלקין כו' מ"מ(?) לא נהרא בעולם הזה אלא של נפש ולא זכה לאנהרא מסטרא דרוחא אלא משה רבינו ע"ה ולעתיד לבא כל אדם:

ועל שאר דיוקנין כתיב ותמונת ה' כו'. ור"ל זהו ותמונת ה'. וז"ש בצלם אלהים:

שמיא וארעא דלהון בשם ה' ובגינייהו אתמר ישמחו כו'. כצ"ל. ור"ל לאפוקי הארץ אשר כבגד תבלה ושמים כו' וכמ"ש בתיקונים.
[עד כאן מה"ב]

דף רכג.

לגבורה צ"ל **בגבורה**. ור"ל דאיהי בגבורה ואחבר עם חסד כמש"ו:
ופניהם וכנפיהם כו'. ופניהם הן חכמה ובינה:
ושתים מכסות כו'. ר"ל צירוף אהי"ה עם הוי"ה מכסה לצרוף הנ"ל. ובצירוף הזה לא כתיב חוברות, דכל אחד בפני עצמו, כי יאה"ה הוא אהי"ה וכן חצי השני הוי"ה:
ותלת אבהן כו'. לכך ג"פ עבד בתפלה דכלילת מנהון:
ואוף הכי משה. דכליל בשי"ן ג' אבהן כידוע:
דאתמר בה אדנ"י כו'. מילוי אדנ"י תרע"א, לכן הוקבע בתחלת התפלה בתרעא דהיכל:
אדנ"י היכל. ר"ל גימטריא היכל:
מן א"ח. שהוא כליל מח' ספירין מחכמה ולמטה, וא' ע"ג כתר:
דלותי. ד' הנ"ל:
דיחזור עבודה. בנצח:
ולבתר כו'. והענין כמ"ש בפרשת משפטים שהגאולה במלכות מתרין סטרין בנצח וחסד, שחר ובקר:
לו עזר. בנוקבא משמאלא:
דאיהו מצד הוד. ר"ל דהוא בי':
לאל ידי. ר"ל לשון יודאי:
דרמיזין בה' צ"ל **ביהו"ה**. ור"ל דכל ד' אנפין ד' אותיות הוי"ה:
[מה"ב]
דאתמר הוא עשנו. ר"ל ז"א, והוא ראיה דנקרא 'הוא':
ואמר **דכלא חד בלא פרודא**. ר"ל 'הוא' עם 'אני'. ומביא ראיה הה"ד ראו עתה כו'. וכן ממ"ש אני ה'. וגם כן ממ"ש בעל הגדה דהוא מכילתא "אני הוא ולא אחר":
ואמר **ודא אני כו'**. וד' הוא על ד' אותיות דאדנ"י דכלילא אני:
הושע עבדך כו'. שייך לפרשת בלק קצ"ה א' ב' (ח"ג קצה, א) בזוהר:
אבל לגבי אחרנין כו'. ר"ל דווקא להשי"ת אינון עבדים וכמו שכינתא דאיהי למפלח לבעלה ואיהי מלכות כמש"ו:

דלא ימות משיח בן אפרים. ר"ל דעל זה אמר דוד "דלותי ולי יהושיע", וכמש"ל (ח"ג רג, ב) ובגין דאיהי גבעה תתאה כו'. אבל אנחנו בצלותא מבקשין על עם ישראל דאינון עניים וז"ש ושאיל מיניה בההוא תרעא בגין כו' ר"ל השכינה ואנחנו מבקשין בצלותא: **עבודה למקומה ויתעבדו עבדים ולבתר** (**עביד**) **שאיל דיהיב אורייתא מסט' כו**'. ר"ל דג' שאלות אלו צריך למשאל בתפלה שהן ג' דרגין עני עבד חסיד. וכן בקש דוד המלך ע"ה והן ג' דרגין. מל' א'. נה"י ב', ששם עבודות כהנים בנצח שכולל נה"י. חסיד בחסד ששם אורייתא וכולל חג"ת. וזה שאמר כד מטי לג"ר כו':

ואמר **למעבד גמו"ל עם דל"ת**. ר"ל עם התלמידים שמקבלים מרבם ור"ל שהוא (שבת קד, א) אלף בינה גמול דלים, ר"ל ללמוד וללמד:

ואמר **פתח ואמר ה' לא כו**'. שהן ג' דרגין ממטה למעלה, והוא מ"ש למעלה בפרשת בלק שם דעבד השלישי הוא דשוי ימינא דמלכא עליה ואינו ברשותו של אדם רק ב' עבדים. והוא כי שם מפרש ג' עבדים בג' דרגין נה"י חג"ת חב"ד דמלכות כלילא מכולם בסוד תש"ת/חש"ח(?) בג' נקבים שבאדם. והן נר"ן שבאדם בג' עלמין כנגדן שמשם עבדים דהיא מתפשטת בהון ור' אליעזר מפרש שם עני ביסוד ועבד בהוד וחסיד בנצח וחסידך יברכוכה, ועבד מל' כלילא יתהון. ואח"כ עבד השני בז"א בחג"ת דשם כלילא נוקבא גם כן והוא בחזרת הש"ץ. וקדוש בקדושה נגד יוצר וכידוע דב' התפלות הן בנה"י חג"ת, נוק' ודכורא, לחש וקול רם, כמו בק"ש ותפילין, של יד ושל ראש, לך לאות כו'. והשלישי הנשמה מ"ה אבל ב' רוח ונפש במעשים ותורה והן בו אלא שמאיר ע"י התורה ומעשים טובים. אבל כאן סידר בדרך אחר:

ואמר **ה' לא גבה כו**'. וסיומא דקרא אם לא שויתי באימא. כגמול עלי על י'. ואח"כ יחל כו' בכתר:

דאיהו כורסייא שלימתא. דהכסא הוא ה' תתאה על הכסא דמתפשטת ביה ועיין בפרשת בראשית ע"פ יהי מאורות בענין מאורות היום והלילה:

וביה יהו"ה ד' ד' חיוון כו'. ר"ל ד' חיוון מרכבה להוי"ה. והן ל' מעלות של המלכות, שלכן זכה יהודה למלכות:

תלת חיון כו'. והן מרומזים בשם ס"ג. ועיין בפרשת קרח.

[ע"כ מה"ב]

דף רכג:

לדרועין ושוקין. עם ברית ועטרה:

נגון. שהוא בחסד ונצח אתקשר בחסד כמש"ו. [מצאתי כתוב על הגליון: וזהו סוד למנצח בנגינות]:
ודינא לא גרסינן:
ורזא דמלה כו'. ר"ל דג"ז הוא חסד:
ועם נצח והוד. שעל השמינית הוא הוד כמש"ו:
בימינך. חסד:
הללויה הללויה צריך להגיה השני **הללוהו כו'**. ור"ל שבשניהם השם הוי"ה שבת"ת:
בי' רז ובי' מום. ר"ל דהזמר פעמים בקדושה ופעמים בסטרא אחרא כמש"ו, לפי שהוא בגבורה:
תמן גן. דהוא חסד, דרועא ימינא כידוע. [מצאתי כתוב על הגליון: פי' ג"ע הוא בדרום העולם. ובתיקונים תיקון י"ג כ' להיפוך מזמור בחסד נגון בגבורה. ואפשר הוא בסוד התכללות חסד בגבורה]:
ה'וא ל'הויה ל'הוציאם. ר"ל **הלל**, [נכתב על הגליון: והלל כנ"ל הוא הללוי"ה הללוה"ו והבן. ע"כ]:
שרי עלמא. ר"ל שרי לשון אשרי:
אי הכי צ"ל **הא**:
ואתקרי כל. כל גימטריא נ', וכן כלה בתוספת ה' אחרונה:
מן חש ל"ג **מן**. ור"ל כמש"ו חיון אשא שהוא ר"ת **ח"ש** כמ"ש רש"י:
ח'כם ומב'ין מד'עתו. חב"ד:
דימא. בינה דילי':
עד קרסולי'. נצח והוד כנ"ל:
רביעאה. ר"ל חיה רביעית הוא ד' שהוא לאחר אב"ג באלף בית וכ"ה בספירות לאחר ו' קצוות שכלילין באב"ג דאינהו תלת כלילין בתלת, והוא דממה דקה, ר"ת ד' וז"ש קול כו':
דא מט"ט. ו' אותיות דע"י מתייחדין בחול:
[מה"ב]
בנגון ובזמר בחסד כו'. אבל בתיקונים תיקון י"ג מפרש דמזמור בחסד ונגון בגבורה, ובשאר מפרש כמו כאן רק במקום תהלה אמר שם תפלה. ובגמרא פסחים (פסחים קיז, א) הוא בענין אחר, דלא חשיב ברכה ורנה, וחשיב תהלה ותפלה ומשכיל. ומפרש ואזיל כאן דמזמור בגבורה דביה ענג ונגע, שכר ועונש. וזהו מו"ם ז"ר, קול באשה ערוה, נשג"ז כו'. ובניגון מפ"ו תמן ג"ן דהוא בדרום:

להוציאם מארץ מצרים אשרי אשרי העם שככה לו שיר דביה שרי עלמא משבחין בברכה כו'. כצ"ל. ור"ל "שיר" חכמה, דהוא שירותא:
על שושן עדות כו'. ר"ל דו' קצוות רמיזין כאן:
אמר בוצינא קדישא הא בינה דרגא כו'. כצ"ל:
מן חשמל ח"ש הוא הוד ונצח והוד כו'. כצ"ל. ור"ל דח"ש הוא חיות אש מסטרא דגבורה וממללות מסטרא דנצח. וז"ש ובגין דא כו'. ומפרש דאינון תלת עם הנהר דילהון הוא מרכבה לאדם על הכסא ת"ת ומעשה מרכבה מלכות. ואח"כ מפרש ואזיל במט"ט דתלת עאלו בתלת דרדיפי רוח סערה ענן כו', והוא ג' דאליהו. ורבי עקיבא עאל באדם דתמן קול דממה דקה. ועיין בפרשת בהעלותך קנ"ה א' (ח"ג קנה, א) דגלא כו':
ובגין דא ויהי מבדיל כו'. ר"ל ו' יהי מבדיל:
דא מט"ט דאיהו באמצע א' דאיהו רקיע. כצ"ל. כמ"ש בתיקונים ובז"ח פרשת בראשית:
ועוד י' תנועה י' גלגל ולית תנועה כו'. כצ"ל. ר"ל ב' היודי"ן, א' על התנועה כו' וז"ש ליחדו שתמליכהו והוא ב' נקודות הנ"ל.
[ע"כ מה"ב]

דף רכד.

ועוד אב"ג כו' אד"ם. שהן גימטריא אדם בט' אותיות שהן ט' ספירות דכליל עמודא דאמצעיתא [מצאתי כתוב על הגליון: גם אדם במספר קטן ט']. ויו"ד מלכות, כמו שמפרש ואזיל:
אלא מלכא צ"ל **מלבא**:
גבור צ"ל **גבורה**:
בתוקפא דגבורה. אורייתא:
ואע"ג צ"ל **אע"ג**, והוא תירוץ:
[מה"ב]
דאדם תשע איהו. ר"ל דאדם הוא ז"א כולל ט' ספירות, ט' אתוון, והיא עשיראה א"ח"ד:
צו את בני ישראל כו'. הוא מאמר בזוהר לקמן רמ"ב א' (ח"ג רמב, א) "את קרבני לחמי ר"י אמר בקרבנא כו'". ועל זה בא הרעיא מהימנא לסיים אמר ר"מ כו':
אית עשן ואית ריח ניחוח עשן כו'. כצ"ל. והן ב' דברים, חו"ג, וכמש"ו. ועשן הוא מאשא דלבא כמש"ו, וזהו לאשי ריח ניחוחי:
אמר רעיא מהימנא כען בעי למנדע כו'. גם זה שייך שם על מאמר את הכבש כו' מאי בבקר כו'. והמעתיק סידר שם פקודא דא להקריב מנחה כו' ולא שייך שם:

ברעותא דלבא והא אתמר. ר"ל גם כן שם במאמר המתחיל "ר"ש הוה אזיל כו'" (ח"ג רמא, ב), ור"ל דמשתמש בי"ב אבנין מרגליטין דילה וכן במשכן.
[ע"כ מה"ב]

דף רכה.

דאיהו אויר. אותיות **אוריאל**:
אפר. אותיות **רפאל**:
כתר דאיהו נהורא צ"ל **דנהורי כו'** :
עדונא צ"ל **עיונא**:
דאינון צ"ל **באינון**:
אתוון וחיוון צ"ל **באתוון כו'** :
דלית כו'. דשם סטרא אחרא:

דף רכה:

דצריך לאתכסייא מן שמשא. שלא לשמש ביום:
[מה"ב]
אלא פגיעה כו'...לינה. הוא דברי הזוהר ועל זה אמר רעיא מהימנא "מאי ניהו כי כו'" כצ"ל. ולינה ר"ל זווג:
שמשא מעלמא וכמה דצריך לאתכסיא מן שמשא אוף הכי צריך לאתכסייא מאלין מלאכין דאינון דיצה"ט כו' ודיצה"ר כו'. ור"ל דצריך לשמשא בצניעות ובכיסוי אע"ג דהוא בחשך ואין שם שום אדם משום המלאכים ומפרש ואזיל איזה מלאכים ואמר דאינון כו' דעליהם נאמר כי מלאכיו יצוה לך כו' מימין ומשמאל דבע"כ עונה אמן:
ומסטרא דיעקב כו'. דיצ"ט ויצה"ר הן דכר ונוקבא כמש"ו בז"ח ס"ב א' והן לב"נ דעץ הדעת טוב ורע. אבל איש תם בעלם דתם כו':
וכד אתו כו'. אבל בזהר כאן פי' דמחנה אלהים זה הן שניהם אבל ברעיא מהימנא לא רצה בזה שכאן נאמר מחנה וכאן מחנים.
[ע"כ מה"ב]

דף רכו.

ובאורייתא. "דבכתב" לא גרסינן. ור"ל דאתי של שיר השירים מגלה על מקום אתי שהוא בכלה ונמצא שנקראת מקום:
מלון אורחים. כגון יעקב:
כברק. לשון רבקה, וע"ש המהירות נק' רבקה:

לאחד. ובגמרא (ברכות ו, א) אמרו לשלשה:
לאחד דהוא י'. צ"ל **ו'** . ור"ל וא"ו גימטריא אח"ד:
צריך בתחינה צ"ל **ברחמי כו'** :
[מה"ב]
בגין דצלותא. הוא פירוש על מ"ש בזוהר "מה כתיב ויפגע במקום צלותא דערבית כו' כד"א כו'", דכל רעיא מהימנא כאן הכל מבאר דברי הזהר דעל מ"ש "תו ויפגע במקום מלי כו' ולבתר וילן כו' אמר מאי ניהו כי כו'". ועל מ"ש "מאי כאשר ראם כו'" אמר "וכמה דצריך לאתכסיא כו'":
מקום דעלמא כו'. כצ"ל כמ"ש בפנים:
אורחים דהות ברשות בעלה ולא עם כו'. כצ"ל. דבזמן בית המקדש תפילת ערבית רשות, דהוה ברשות בעלה בבית המקדש וישראל בארץ, ולא צריך אלא לב' תפלות חסד וגבורה, מוחין. אבל דרגא דיעקב הוה בה בקביעו. והענין כמ"ש בתיקונין ריש ת"מ כי ד' מוחין ב' לזיווג חו"ג, וב' דת"ת הן למזונות. מה שאין כן עתה דקבעוהו חובה בגלותא. ועיין סוף פרשת חיי שרה ועיין מ"ש בליקוט על ד' הזמנים:
אקדים ונטיר לה כו'. כצ"ל. ור"ל לצלותא דאיהי שכינתא ור"ל בזה דאיהי ברשו בעלה, וילן שם כנ"ל:
לעשרה הא י' כו'. דילפינן מאלהים נצב כו' בקרב כו' ובשם **אלהים ה'** קדמאה **לי'**, אבל לחד דהוא מלא דאלהים עד דיתיב בצלותא, אז בא ה' תניינא בצלותא לגביה והוא ה' אתוון דאלהים שהיא מליאה מאלהים והיא מאוחרת. וז"ש בגמרא "בתלתא כו'" דהן ג' אתוון מלא:
דבאתר דלית תמן י' לא כו'. כצ"ל. ר"ל ה' עילאה דלא מתפרשין כו':
ומאן דבעי לצלאה צריך כו'. כצ"ל:
את הכבש כו'. שייך למעלה רכ"ד א' (ח"ג רכד, א):
מלין דהן כבשוני כו'. ר"ל סתרין דקרבנא דהן רזין דזיווגא שהן צריכין להסתר כמו בזיווגא והסתירו מאינון דבהון יצה"ר, ע"ר, כמש"ו. ועיין לקמן רמ"ד א' (ח"ג רמד, א):
דנד ה'. ר"ל אינון ערב רב הן בני נדה נד כו':
תחת שלש כו'. דמנדדין ג' אתוון מן ה' תתאה והן ג' דחשיב דהן ג' קליפין דערלה. ור"ל ז"ש אין דורשין בסתרי עריות בשלשה, ועיין תיקוני זהר תיקון כ"ח:
כנגע כו'. הוא יצר הרע והן ג' מינים דערב רב בראשי תיבות **נג"ע**.
[ע"כ מה"ב]

דף רכו:

שם הוי"ה דאחיד כו'. י"ה באיש ואשה, דאש שנשארו בהן הן אשין קדישין שמתחממין בקדושה לשם שמים, ומיין דכורין ומיין נוקבין דבן ובת הן ו"ה:

סלת נקי' כו'. בקדושה. וכן הוא בתורה:

רביעית ההין. אות רביעית ה' אחרונה. וזהו ההין. "בשמן" הוא טפה ממוחא, שמן בחכמה כידוע. "כתית" על ידי צדיק דכתיש כתישין. וכן בתורה כל זה. וז"ש "ואיהי בלולה כו'", שהן ד' דברים, וזהו 'רביעית'. "כתית" כמ"ש (ברכות סג, ב) "כתתי עצמכם על דברי תורה":

מגו קליפין. כמ"ש והנה רוח סערה כו':

עשר ספירין. עשר מראות כמש"ו:

נהר כבר דלתתא. מט"ט שהוא בדוגמת עמודא דאמצעיתא נהר היוצא מעדן. שמט"ט נקרא 'נהר פלגיו' מימינא, 'נהר דינור' משמאלא, 'נהר כבר' באמצעיתא, שהוא רכב לת"ת. **כבר** אותיות **רכב**. וז"ש "איהו רכב כו'":

אפיק תרי כו'. כמ"ש בגמרא (ע"ז ג, ב) "שנאן שאינן":

בט"ט מן כו'. שהוא פנים של מט"ט ועל זה אמרו (חגיגה טו, ב) "רבי מאיר **רמון** מצא" שהוא חיצוניות של מט"ט אותיות החיצונות שבו **מ**"**טטרו**"**ן**. תוכו אכל, קליפתו זרק, שהוא עץ הדעת טוב ורע:

מן טטפת. שבו תפלין כמ"ש בפרשת בא:

מאן עייניו כו'. ר"ל המראות כמש"ו ע"ס שבו כנ"ל:

עשרה מראות. שנאמר במרכבה ט' פעמים "מראות", ועשירי "וארא", ולא נאמר 'מראה', לפי שהוא סתים. וז"ש "ט' באתגלייא כו'":

מט"ט צ"ל **במט"ט**:

מראה חדא כו'. עכשיו מפרש והולך המראות כסדר, והראשונה מלכות:

בזכוין לא גרסינן:

גבור חכם לא גרסינן:

בי' תיקונין. שמפרש והולך:

אם הרב כו'. כמ"ש (שבת כה, ב) והיה מתעטף בסדינין המצוייצין והיה דומה כו':

והאי איהו כו'. ר"ל נער, מט"ט, נוהג בד' החיות:

דמות כמראה כו'. שהתכלת דומה לספיר:

סגולה כו'. כמ"ש דספיר אין שולט בו כו' מעשה בא' שלקח סנפירינון והלך לבדקו כו':

תכלת דימא. ר"ל שהתכלת בא מן הים והוא דומה לים:

[מה"ב]

באורים כו'. ב' אשות, דאיש ואשה:

רביעית ההין. י', אות ד' מן **אדני**, ועשירית דהיא י' והיא כלילא מד' אתוון דשם הוי"ה, וי' אתוון דש"מ:

תרין שאינן. דאינון בדרגא דכ"ע, והן ע"ס באור ישר וע"ס באור חוזר, ושנים נעלמים, וארה ואפול כו':

עשרה מראות כו'. מפ' "וממעל כו'" ואילך הכל במראה לבד עשירית "וארה" דהיא אינה נגלית:

בין דיהא גבור כו'. ר"ל ז"ש אל יתהלל כו' בזאת כו':

בעשר תיקונין דילי. ועשירית האיפה כו' כנ"ל. וכן ד' תיקונין דילה ציצית ותפילין וק"ש ותפלה, דהן ד' אותיות הוי"ה כסדר הזה. וכן בראשי תיבות "יתהלל [המתהלל השכל וידוע] כו'". ואלו ד' כלילין בעשר כידוע והן עשר תיקונין שמפרש והולך:

לרקיע דאיהו מט"ט. כמ"ש בז"ח פרשת בראשית וכן בתיקוני זהר תיקון ל':

דיוקנא דילה כו'. כמ"ש שתכלת דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד דהוא משמש לכסא ודיוקניה דמיא לה, כי לקח אותו אלהים לשמשא בשמא דא דהוא כורסייא:

שהקטן. נער כמש"ו:

נוהג בם. בשם מ"ב כמ"ש בריש תיקון כ"ב:

ואיהו כליל כו'. בשית אתוון דיליה, והוא כסא בו' דרגין וד' רגלין שהן ד' חיות:

מתלבשין כו'. והוא יו"ד מלא, והוא שכינתא, י' דאדנ"י, י' זעירא, בגווה משתכח שהיא מתלבשת בכסא, שהיו"ד זה אבן ספיר כליל מכל גוונין והיא חכמת שלמה והיא תכלת כו' כמו שמפרש והולך:

תכלת דשרגא כו'. שהוא אש של כסא הכבוד ותצא אש כו':

כ"ש מיא דלא מזקי לה דאיהי תכלת דימא בגיניה כו' רמה בים ודא ממנא דמצרים כו' משריין דתכלת דנורא דגיהנם וכל עילאין ותתאין דסט"א דחלין מינה והאי תכלת איהי דינא דאדנ"י דינא דמלכותא כו'. כצ"ל. ר"ל מלכות אותיות אדני וכן דמלכותא כו'. [ע"כ מה"ב]

דף רכז.

לבנת לובן. ר"ל רחמי:

דספיר. ר"ל דינא:

דאיהו צ"ל דאיהי, ור"ל מלכות:

מאי דמות. ר"ל הציצית איך הם דמות כסא:

(**דאיהי ה'**. ר"ל הכסא עצמו ועם וא"ו דסליק י"ג כמש"ו הוא ח"י):
מט"ט שש כו'. בששה אותיות שבו:
ותלת עשר כו'. וא"ו גימטריא י"ג כמש"ו:
דאינון וה"ו כו'. ר"ת וא"ו:
ה' לכל סטר כו'. הכסא עצמו כנ"ל:
א' טלית כו'. א' של מילוי ה"א שהציצית הוא ו"ה רחמי ודינא כנ"ל:
(**ובאת ה' כו'**. זהו שמי בקרבו.)
אשלים לעילא. ר"ל באצילות עמודא דאמצעיתא:
לתתא. מט"ט ביצירה כמש"ו:
התיכון. שהוא באמצע:
מן הקצה כו'. מכתר עד מלכות באמצע:
משה. שהוא בדרגא דעמודא דאמצעיתא והוא ראשי תיבות מ'ט ש'ר ה'פנים:
לקבל כו' וצלותא דתפלה. ר"ל הפתיחה באדני וחתימת הברכות בהוי"ה:
דכלילין בצדיק כו'. לשון ויכולו, וכן צדיק נקרא 'כל', ותפלה בצדיק ח"י ברכות, וברכות לראש צדיק:
דאשתכחו כו'. ר"ל בר"ת כנ"ל:
לעילא באילנא כו'. עמודא דאמצעיתא:
כרוב. הוא מט"ט ועל שמו נקראו החיות כרובים וזהו וירכב שהוא רכב כנ"ל:
ואינון קליפין כו' אינון כו'. שאמר לעיל כד חמא כו':
ירוקא כו'. קליפה ירוקה שעל האגוז והשני' הקשה ששוברין אותה:
[מה"ב]
לבנת הספיר לובן וספיר כליל בין כו':
ומט"ט כמראה כו'. דרקיע ואבן ספיר פי' למעלה בציצית ספיר ב' גוונין ודומה במראה וכן רקיע. והרקיע הוא הטלית והספיר הן הציצית ועתה מפרש היאך הוא דמות כסא בציצית:
דאיהי ה' לכל סטרא בד' חיוון. ר"ל ח"י עם ה' בכל סטרא הן ד' חיוון:
ואינון מיכאל כו' מט"ט שש כו'. וזהו שש וארגמן לבושה, דכסא הוא לבושה כמ"ש בריש תיקונים, וזהו אור לבושו כידוע, והוא ה' דכורסייא ד"ו, ויו"ד מתלבש בה ועיין מ"ש בפרק ד' בספרא דצניעותא (מ"ט ב' ג') וד' הוא נוקבא, ו' מט"ט דכורא, כידוע:

ואמר ח"י קשרים כו' מכאן דאף בי"ג חוליין רק ה' קשרים והוא בד' חוליין קשר א' וזאת קשר האחרון והוא שמא די"ב בחוליין, ג' פעמים ד' בחיות ושבטים ותקופות וכיוצא. וכן בכל קשר בכריכות:

וז"ש והפוחת ב' חוליות לכל קשר לבן ותכלת. ומ"ש וצריך לקשור על כו' היינו בפוחת אבל צריך לעשות לכתחילה כהמוסיף כמ"ש כאן וקאי אחוליות ולא אכריכות כפירוש ראשון שבתוס':

ציצית בתרין יודין. ר"ל הוא מט"ט, ת"ר, כלל הציצית. וד' הציצית ד' החיות כנ"ל. והוא דמות כסא שהוא ה' ד"ו בד' רגלין, ו' דרגין כנ"ל:

וז"ש **הכי סלקא בכל סטרא כו'**. ר"ל דז"ש מט"ט כליל ד' חיות כנ"ל:

ותלת עשר כו'. הוא ענין בפני עצמו, דכולל תרי"ג, ומכל מקום רומז על מט"ט דהוא תרי"ג ברצוא ושוב דרצוא משלים לארגמן וזהו סוד ו"ה דדלית נעשית ה' ארגמן, כמ"ש בסתרי אותיות ריש פרשת בראשית וש"מ והתרי"ג הוא ו' פשוט ומלא דפשוט ת"ר כנ"ל דכליל במט"ט ו' והוא בדרגא דעמודא דאמצעיתא ו':

ועוד שש מעלות כו'. דלמעלה אמר דשש מעלות אינון בחושבן דציצית מרומז והוא ברמז וכאן אמר בי"ג חוליין:

חמש קשרין ה' כו'. ר"ל ואינון ארגמן ד' חיות בכל ציצית שכל אחד כלולה מד' לד' סטרין כמ"ש בפרשת בהעלותך. והטלית א' דה"א:

ואמר **ובאת ה' אשתלים ח"י**. ר"ל דהוא ו' ובה' דחיות ונקר' חיה כמ"ש היא החיה חיה יחידית דכלילא כל הד' נוריא"ל כו' והוא בה"א הנ"ל דברזא דמט"ט וא"ו י"ג, וה' דאשלים לה' חיות וכליל לון כנ"ל נעשה ח"י, וה' דהחיה אמר למעלה דהוא הכסא עצמו דכליל ד' כנ"ל:

ולכל חיה ארבע כו'. הן ל"ב חוטין, ד' פעמים ח', בד' חיות. וי"ג חוליין דמט"ט אשלים לאדם מ"ה:

ואמר **אשלים לעילא כו'**. דהוא אדם והן חיות כמ"ש בריש תיקון כ"ב ו' ש"מ והוא בוא"ו דיליה י"ג אשלים לאדם כנ"ל שלימו דלהון. ואשלים לח"י חיות כנ"ל, והוא אדם על הכסא. ומסטרא דצדיק נק' חיה ח"י ט"ט כנ"ל, ומסטרא דת"ת נק' אדם כמ"ש ברעיא מהימנא סוף ח"א ויחלום והנה סולם כו'. וזהו טט"פת כמש"ל רכ"ח ב' (ח"ג רכח, ב) והשלמה דילי' לעילא ולתתא הוא ברזא דרצוא ושוב, דגש ורפה, ברפה הוא מלך ע"ג דוא"ו איהו ברפה ודגש ביו"ד נוק':

ואשלים לתתא ואיהו מט"ט דאשלים עילא ותתא כגוונא דעמודא דאמצעיתא שמי' כשם רבי' כו'. כצ"ל:
ואמר **בצלמו כדמותו**. ר"ל בדכורא ונוקבא, אדם וחיות כנ"ל. ועליו נאמר נעשה אדם בצלמינו כדמותינו כמ"ש בת"ז, והוא זיהרא דאדם דירית הוא:
ואמר **דאיהו כליל כל דרגין מעילא כו'** דהוא כליל כל חיות דהן רזא ד' אותיות השם והוא בין בשמא דאקרי אדם בל"ב אנפין כו' והוא מעילא לתתא באור ישר דכורא ומתתא לעילא בסוד חיה נוקבא כנ"ל והוא בסוד בינה ומלכות, והוא בדרגא כולל שניהם, שילוב שניהם, וכמש"ל רכ"ח א' בסוד השרפים. וז"ש "ואיהו כו'":
ואמר **ואיהו כליל כו'**. מפרש מ"ש למעלה דאיהו כליל ל"ב אנפין וגדפין והוא ב' מרכבות חג"ת עם בינה דכליל ג"ר ונה"י עם מלכות וכמ"ש בריש תז"ח והן ח' חוטין שבציצית שהן ד' כפולין כנ"ל:
ותמני סרי זמנין כו'. והן ע"ב קשרים [וחוליין] דציצית כנ"ל, ד' פעמים ח"י, והן כלולין במט"ט, **בט"ט** דביה כנ"ל, דהוא ח"י דכליל ד' חיות. הרי ע"ב דכליל בח"י. ויכלו כו'. והן ד' חיות דאשלים להון בוא"ו כנ"ל:
ועתה מפרש אדם דאשלים ואמר "ובארבע חיוון כו' וי"ג כו'". וז"ש "הא תלת עשר דכליל עילא ותתא" וכנ"ל:
ואמר **ולעילא באילנא דחיי כו'**. לפי שרוצה לפרש הקליפין שראה יחזקאל כמש"ו:
תהו והנה כו' דהוא ירוק רוח. ובהו ענן חיוור:
לקבל סובין כו'. דב' הראשונות הן במקרא ובמשנה, אבל בגמרא צריך למטחן בקושיות ותירוצין. וז"ש למטה "הקושיא במקומה כו' והרביעי קדש הילולים דתמן עייל רבי עקיבא יורד עד התהום".
[ע"כ מה"ב]

דף רכז:

עדיין הקושיא. הן תיקו וקושיות שנשארין בקושיא:
ליתא צ"ל **ליחה**:
רגליה יורדות כו'. שאין סופו לחיות. [מצאתי כתוב על הגליון: וז"ש תמן רוח חזק מפרק כו' כי טרפות הסירכא הוא מפני שסופו להתפרק (כדעת התוס')]:
ולבי חלל כו'. שלאדם ב' לבבות והוא קטיל לב א':
רוח צפונית. לשמאלא:
לי' כתרין. מסאבין:

ולע"ב אומין. עם עשו וישמעאל שנאמר בהן גוים והן כוללין כל הע' אומין:
רנח. דכינור הנ"ל:
וכל חד איתליה כו'. שמצד זה כלילין ד' יסודין זה בזה:
עון כו' שלטין כו'. שהן שמרי ד' יסודות:
דאיהו חרבא כו'. ר"ל הכבד שהוא מאדים קטולא על חרבך תחיה. ומרה דאחידא בחרבא דמלאך המות הוא המרה דאחיד בכבדא:
שאול תחתית. והן סדורין במשלי: ואחריתה מרה כו' (ירוקה), חדה כו' (אדומה), רגליה כו' (לבנה), שאול צעדיה כו' (שחורה). והן בכוכבים: שבתאי טחול, מאדים כבד, חמה מרה ירוקא, לבנה סרכא לבנה. שעליהם נאמר וחפרה הלבנה כו':
תליין מד' כו'. ר"ל העשר תליין מד' אותיות הוי"ה שהן ד' סטרין טבין הנ"ל:
נשב בבינה צ"ל **בשמאלא נשב כו'**:
דפיק בכלהו כו'. ר"ל הרוח הנ"ל:
ימינא כו'. וכן ג' קליפות הנ"ל: רוח סערה רוח, ענן גדול מים, ואש כו' אש. וכן והנה רוח גדולה רוח, ורעש הוא מים כמ"ש הרעים על מים רבים, ועל מה שהקדים הרוח הוא כמ"ש בפרשת בא שהכל לפי ההנהגה:
וכלא בן י"ה. ר"ל שעמודא דאמצעיתא שנקרא בן י"ה כוללם, כי בן י"ה הוא יה"ו כידוע, והן ג' יסודין כנ"ל:
בי' מתנהגין כו'. ר"ל ברוח. וז"ש "אל אשר יהיה שמה". ולכך גם כן בקליפין מקדים הרוח כנ"ל שמתנהגין ע"י:
ובכל אבר ואבר כו'. ר"ל הרוח בהם:
אשתכח גלגלי כו'. ר"ל זהו רוח החיה באופנים גלגלי ימא ואשא:
ואיהו אתרי' כו'. ר"ל הרוח, כי הרוח ידוע מקורו בארץ ומצוי בימים בין ים לרקיע וכן הוא בספירות כידוע:
עוף השמים. הוא כנפי ריאה שהן עפים ברוח:
פרודות מלמעלה. דוגמת כנפי ריאה שלמטה מחוברין ולמעלה פרודות:
הכי שפוון כו'. ר"ל כמו ריאה בקול כן עניני הפה בדיבור:
[מה"ב]
רביעאה תהום כו'. וכן אמר ביחזקאל ונוגה סביב לאש והחשמל הוא מתוך האש שכן הוא פשטי' דקרא וכן משמע בקרא דחשך הוא על פני תהום למטה ותהו ובהו למעלה, ולכן אפסיק בטעמא על "ובהו" ועיין בפרשת ויקהל:

רוחא דאסעיר כו'. בחליו והכל הוא בחולה, וכן אש וענן דאסתתים ריאה והוא הגסיסה. ואמר "דכפיף כו'" שלא היה כח לאחוז בגופו כי האחיזה דיליה מצד העונות אין מיתה בלא כו':

ע"פ המים ואיהו רוחא דקודשא לשמאלא כו'. כצ"ל. ור"ל בב' בתי לבא:

ורוחא ועפרא ולקבלייהו אית ד' סטרין עון כו'. כצ"ל:

שאול תחתית. דמדוריה בתחתית האדם והוא קליפה דתהום כנ"ל. והן ד' עונשין, מות תמות, בעולם הזה ובעולם הבא, יצר הרע דתאוני וכעסני, שור וחמור, טוב ורע, והן כפולין לד' מיתות. ועיין מ"ש בז"ח רות. ב' בעולם הזה רגליה כו' שאול כו', והוא המות וקבר שהן דתאוני מים וכן דטחול, שחוק ושמחה בעולם הזה, לשחוק עושים, לחם ויין ישמח כו'. וב' בעולם הבא ואחריתה כו' שהוא הגיהנם, נורא דגיהנם דמרה כמ"ש בתיקונים. ולקמן ברעיא מהימנא חדה כו' הוא הכרת. וזהו "פיות" מעולם הזה ומעולם הבא, הכרת תכרת כו'. ואף בחולה ד' כנ"ל, ב' בחליו, וב' במיתה כנ"ל. וכל אלו ד' בחינות בקדושה מארבע רוחות כמש"ו:

ונחה עליו רוח ה' כו'. ד' רוחות שם בפסוק והן בד' אותיות הוי"ה וג' כפולין בשית כתרין (נ"א רוחין) כמ"ש באדרא רבא. וז"ש "כד איהו נשיב כו'" ב' (אצ"ל בד'. כ"מ עה"ג) אתוון כו' נגד ד' הנ"ל, ד' חיוון כו' ומפרש והולך ימינא איהו מים כו' ואע"ג דכאן הכל ברוח משום דכליל להון כמש"ו. וז"ש "וכלא בן י"ה", ר"ל דכולל י"ה דאינון מים ואש, והן המוחין דכליל לון כידוע:

ואמר **בערקין דמוחא כו'**. שג' אלו מוחא וריאה ולבא כלל הכל כמ"ש בסוף תיקון כ"א, והן אמ"ש רוח, מים, אש ברב"ג, והרוח כולל הכל שהוא באמצע וסליק ונחית בסולם דקנה במוחא ולבא. ומפ"ו בכל האברים וכנגדן העופין דאינון מלאכים כמש"ו:

כד סליק רוחא על כנפי כו'. כצ"ל:

כי עוף כו'. האומות. ובעל כנפים האונות שש כנפים כו':

הכי שפוון כו'. דדיבור הוא בדיוקנא דקול, דו"נ. לכן מפ"ו הכל בדיוקנא דיליה וכגוונא דאינון חמשה כו' והוא שם הוי"ה די' הוא דבור, ו' קול. ועתמ"ה:

קול ה' על המים. כולל ג' קולות, ואש ג' קולות, והרוח הוא קול ה' שובר ארזים באמצע כליל לון, והוא נגד רוח מפרק כו' וכאן שובר לסט"א כמ"ש בתז"ח.

[עד כאן מה"ב]

דף רכח.

דאיהי טרפה. ר"ל זהו שמטורף:

ואשמע את קול כו'. ר"ל זהו שמע שבו צריך להשמיע קולו והוא הוי"ה שמע ישראל עמודא דאמצעיתא:
בחשאי כו'. ר"ל בלא קול, המשמיע קולו בתפלתו כו':
בד' פרשיין כו'. עם "ושמתם" נגד ד' אותיות הוי"ה:
כמה צפרין כו'. בזמירות דפסוקי דזמרה כמש"ו:
דאינון ענפין כו'. שהן האברים עצמן כנ"ל:
איהו פתחא כו'. ר"ל זהו שפתי תפתח **שפ"ה** גימטריא **שכינ"ה**, תפתח לקבלא כו' והיא אדנ"י כו':
והאי רזא דחמש"ל כו'. ר"ל תפלה בקול רם כלהו חשין ושותקין לשמוע מפי ש"ץ ובלחש כלהו ממללין שהש"ץ דוגמת הקב"ה. וז"ש "כשהדבור כו'":
בההוא זמנא דמתייחדין כו'. בתפלת הש"ץ שעונין אמן שכולל ב' השמות אבל בלחש הוי"ה במחשבה ובדבור אדנ"י כמ"ש בת"ז:
איהו אשתכח כו'. ר"ל הוי"ה:
בגין דמזון כו'. כידוע בעמודא דאמצעיתא שהוא אילנא רבא ותקיף כו':
אדני אשתכח כו' לגבי כו'. וזהו ופניהם וכנפיהם פרודות:
חיון שאגין כו'. עכשיו מפרש באופן אחר שהחיות הוי"ה ואופנים אדנ"י, ושרפים כולל שתיהן:
חיון שאגין. בק"ש:
אופנים מצפצפין כו'. בתפלה בלחש. וימינא ושמאלא הוי"ה ואדנ"י פרודות. ובעמודא דאמצעיתא בתפלה בקול מתייחדין שם הוי"ה ואדנ"י בייחוד:
ועוף יעופף. שהן ימינא ושמאלא כידוע [נכתב על הגליון: כמ"ש "זה מיכאל וגבריאל"]:
השמים. שהן שרפים ויעף כנ"ל, וכתיב יוליך את הקול, הרי קול. ובעל כנפים גם כן שרפים כמש"ו שש כנפים כו' יגיד דבר הרי דבור:
שית תיבין. דק"ש, פסוק א' כלול מו' קצוות, ימינא ושמאלא ואמצעיתא שכל אחד בו הוי"ה ואדנ"י. וזהו **בשתים יכסה פניו** אנפי החיות, קול. **בשתים יכסה רגליו** גדפי החיות, דבור. שכל אחד כלול משתים כנ"ל. **ובשתים יעופף** שרפים, ועוף יעופף כנ"ל:
סימן תניינא. שאמר לעיל עד דתחזון בי' סימנים כו' בי' תיקונים כו' והוא מראה תניינא ת"ת כמש"ו:
רשימו דס"ת. וזהו דמות כמראה אדם, והוא ק"ש כמש"ו:
ואיהו כתפארת כו'. ראי' שת"ת הוא אדם, **לשבת בית** מלכות. וכן כאן יושב על הכסא מלכות:

דטלית כו'. ר"ל דכסא הוא טלית והיושב על הכסא הוא ק"ש. וזהו יושב על כסא כו' כמש"ו:
ובגינה צ"ל **ובגיני'** , ור"ל כמראה אדם גם כן במט"ט בת"ת כמש"ו:
כל הנקרא כו'. שכולם נקראים בשמו:
ולעילא כו'. באצילות:
דאינון אדם. על שם י' אותיות דשמא מפרש נקרא אדם:
הט"ל בה"א. מ'וריד ה'טל, ראשי תיבות מ"ה:
ביחודא דק"ש ומסט' צ"ל **מסט'** :
[מה"ב]
ודבור כו'. ר"ל בלא סירכא דאחיד בדיבור והוא עכוב דלהון והוא דוגמת הריאה בסירכא וכמש"ו:
כל אברין פתיחין כו'. דהאדם הוא בדמות מט"ט דנעשה מרכבה לקוב"ה ושכינתיה והוא כגוף ונפש ורמ"ח אברין דנפש פתיחין לאשפעא לגוף והוא רוח ונפש רוח לנפש דנפש איהי שתופא דגופא. והוא בקריאת שמע ותפילה כמש"ו. וז"ש שיחת מ"ה ברואח מלאכיו רוחות, שיחות עופות בנפש, שיחת דקלים בגופא, ע' ענפין כו'. והנפש הוא משרתיו אש לוהט, אש בלבא, מלאכיו בריאה כנ"ל. והמקרה מים במוחא ונשמתא בשמים דהוא עליותיו:
ובההוא זמנא דנחית יהו"ה כו'. ר"ל בחזרת הש"ץ דבלחש איהי פתיחא לקבלא כו' ושם ממללות הדיבור וכאן חשות בחזרה תרפנה כו' כמש"ו. והוא בחזרה בשרפים שלכן שם הקדושה, ובלחש אופנים ובק"ש חיות כמש"ו:
ואיהו כליל שית תיבין כו'. ר"ל דקריאת שמע. ואמר **בשתים כו'** דהוא חבורא דב' שמהן דמתחברן באמצע, דבצדדין ופניהם וכנפיהם, דהן נצח והוד כנפיהם, וחסד וגבורה ופניהם, הן ב' אותיות ראשונות דהוי"ה ואדנ"י דנצח והוד דאינון דידה ובת"ת ויסוד מתחברין ב' אותיות האחרונות דשם מקומה של מלכות שורוק חירק, וכן בד' מוחין באמצעיתא מתחברין ב' מוחין, וכן בנה"י ובאלו ב' יעופף דסליק למעלה במחשבה ישראל כו' משכיל לאיתן כו':
דטלית לבנה כו'. והן ד' תיקונין ד' אותיות הוי"ה כנ"ל:
ואית טלית מסטרא דמט"ט כו'. גם כן ע"ב בד' סטרין דהוא דמות כסא כנ"ל. ואמר ה' קשרין כו' ותליסר כו' דנוקבא בדמות דכורא כמראה אדם לכן צ"ל דוגמת התורה בה'

וי"ג ח"י. וכן הק"ש דהוא תיקון זה ה' תיבין, ואח"ד שושנה דקריאת שמע (עיין ריש הקדמת הזוהר ה' עלין תקיפין כו' וי"ג עלין דסתרין. הרא"ש):

תליסר מכילין דאורייתא כו'. כצ"ל. וז"ש "ובגינה אתמר כמראה אדם כו'":

ולעילא כמראה כו' בראתיו יצרתיו כו'. דמט"ט כליל כל הג' עלמין ראשו כו' והוא נקרא בשמי ולכבודי כבוד אל:

ועוד אתקרי אדם מסטרא דצדיק וביה קוב"ה ושכינתיה אתקרי אדם ודא איהו טל בגין דטל הכי איהו סליק בחושבן יו"ד ה"א וא"ו ושכינתיה ה"א ובה איהו אדם והאי איהו מוריד. כצ"ל. ור"ל ט"ל כריכות. וזהו בן י"ה דכולל אותם דהוא וא"ו י"ג חוליות כנ"ל, וכולל ל"ט כריכות דהחוליות משולשת מסטרא דג' אתוון אלו כמש"ל ב' וביה המרכבה בשלשה כמ"ש בריש ש"ה בג' אתוון אלו והן ג' פעמים י"ג ב' בי"ה והן לא מתפרשין לכך דווקא בשניהם יחד הן ב"פ י"ג ובו' י"ג וכולל הכל והן ל"ט כריכות וה' קשרין דבה אשתלים אדם. וא' דה"א הוא טלית כנ"ל דקושר הכל. וכצ"ל מוריד הט"ל לגבי ה' קשרים דטלית ח"י עלמין דקשיר כו'. דטלית הוא ח"י כו' דכליל חוליות וקשרים דכולל ל"ט וה"א, קב"ה ושכינתיה, וזהו "מוריד" הוא האלף שהוא המייחד ומוריד, והוא הט"ל ה' עם טל:

תפילין משמאלא. מפ' ק"ש ותפילין וציצית בג' דרגין כבר פי' הציצית מהיכן. ועתה מפרש תפלין ולמטה ק"ש. ואמר "ק"ש דאיהו יחוד כו'", ר"ל יחוד בין חסד וגבורה, וז"ש "ואיהו אחיד בין כו'", דאף דכל אחד כליל כולם כמש"ל בציצית וכן מפ' בתפלין מכל מקום בציצית הכל בסטרא דימינא ובתפלין כו' וציצית מסטרא דימינא ברכה, ותפילין קדושה, כמ"ש בגמרא:

דאחיד ביה הוי"ה ואהי"ה. דהן ד' פרשיות וד' בתים דשל ראש והן ד' פרצופים שכלולין בתפילין של ראש ושל יד בד' אותיות וא"ו כלול אותם בב' קשרים וד' אותיות הנ"ל:

ואמר ק"**ש דאיהו כו'**. ר"ל דכליל שתיהן כמש"ו דשניהן נאמרין בק"ש דאתמר בי' והיו כו' ועשו כו'.

[ע"כ מה"ב]

דף רכח:

צדיק לקבלי'. ר"ל לקבל מט"ט. וז"ש "טט שתים", שכולל נצח והוד. "פת שתים" שכולל חסד וגבורה. וכן יסוד כולל עמודא דאמצעיתא ושכינה. ות"ת כולל אבא ואמא כנ"ל שהן ד' אותיות השם, ד' פרשיות שבתפלין:

וישראל שלישי'. פסוק הוא אע"ג דאמר שלישי' לאשור ולמצרים אמר בגין שלישים כו' שהוא על כולם. וכן ישראל ת"ת והוא כולל חו"ג ולפיכך שליש גדיל בת"ת שבו מתחברין שני שלישי ענף חו"ג, ששם "וכנפיהם פרודות" כנ"ל. ולכן צריך לאפרודי מסטרא דעמודא דאמצעיתא:

חוליא כו'. ר"ל החוליא עצמה שכינה:

חמשה עשר משולשין. י"ג בציצית כמש"ו וא' בג' כריכות דתפלין וא' בקשר:

תרין בקשרא חד. ר"ל תרין רצועות כלול בקשר של ראש ואחד בשל יד הרי ג' בקשר:

בן י"ה. ר"ל י"ה משולשין כנ"ל:

לארבע סטרין כו'. שכל דבר יש לו ו' קצוות:

דמתה לתמר. שהוא לולב:

ארבע זמנין. כלולה מד' חיוון בכל אחד ח"י:

[מה"ב]

ש' ש' שית דרגין. ר"ל דב' שינין ש' ש' הוא **שש** ששה. וז' ענפין ז' קוין, והוא ו' קצוות דיליה וד' דילה דבה נהי"ם מרכבה אחרונה. ולכן שי"ן בד' ענפין. מה שאין כן דיליה הכל בתלת דהיא המשלמת. ועיין בז"ח ש"ה. וזהו שית דרגין ושבע כו':

כגוונא דא איהו כל מצוה בכל אתר י"ה כו' ותרי"ג מסטרא דתפילין והיו לטטפת כו'. כצ"ל. ומפרש והולך הפסוק לטטפת והכל במט"ט דביה כל התיקונין כנ"ל:

ואמר "ט"ט ח"י עלמין כו'" וז"ש "טט שנים", דהוא קשר הוי"ה ואדנ"י ופת שנים דהוא קשר הוי"ה ואהי"ה והן ד' נגד ד' בתים:

ואמר בתפארת ב' אותיות הראשונות. ואמר סוס דתפארת ורכב הוא דצדיק נהר כבר הנהר. וז"ש "דביה כו'":

קשר של תפילין שדי אחיד כו'. דהן ב' קשרים ד"י אחיד עילא ותתא והן בת"ת וצדיק ט"ט פ"ת, והשי"ן הוא ת"ר דתפארת וא' הוא כללא דלהון. וז"ש קול ודבור, קול קשר של ראש, ודבור קשר של יד:

אינון תריסר שלש לכל סטר. והוא שם י"ב, וכן תריסר גודלין. ואמר שעורא דבגד דכתיב על כנפי בגדיהם דבכל כנף צריך להיות שיעור בגד וד' בגדי לבן וזהב הן זו"ן באצילות ובריאה, וד' דהדיוט הן במט"ט דהוא הדיוט כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת בהעלותך עי"ש. והן י"ב כמ"ש בר"פ וארא בענין ד' יסודות וד' רוחות וד' מתכות, עי"ש. וז"ש "אל תהי ברכת הדיוט כו'" דהוא בדרגא דקשיר להו והוא נגד ג"ר דמזווג לון, ולכן בברכת כהנים דהוא ברכת הדיוט כליל כל הי"ב כידוע:

כל תיבה משולשת מסטרוי. ר"ל מסטרא דעמודא דאמצעיתא כנ"ל:

חוליא כלילא מתלת כריכות דא שכינתא כו'. ר"ל החוליא עצמה הוא השכינה כלילא מתלת כירכן הן האבהן וכמו בשם ע"ב דבכל א' ע"ב אתוון ובה ע"ב תיבין כלילא מכלהו ובה קדושה ישלשו דאיהי נק' קדושה בלשון נקבה כלל כל הקדושה, וכן בת דשבת כמש"ו. ולכן כלילא מג' 'יום השביעי', ג' 'אלהים', ג' סעודות הכל בג':

בת יחידה חוליא תכלת שבציצית. ר"ל דחוליא הראשונה לבן ג' כריכות, ג' אבהן. ואח"כ חוליא דתכלת גם כן כלילא מנהון. ויותר נראה דלא גרסינן כלל "חוליא" אלא כך צ"ל: "בת יחידה תכלת שבציצית". והוא חוט הרביעית כדעת הראב"ד וכמש"ש שכן הוא עיקר וכן הוא בספרי שלנו. "כלילא מג' חוטין" לבן, אות ד' שבשם, וכן עיקר:

זכאה כו' כנפי מצוה. ר"ל בלבן ותכלת וכריכות וחוליא כנ"ל:

וז"ש **רשים ברצועה כו'**. גם כן כנ"ל, הרצועה כלילא מתלת כריכן וכן הקשר מתלת רצועין כמש"ו "רשים בקשר כו'". והכל ג' דקוב"ה וא' דשכינתא כלילא מנהון כנ"ל:

כריכות רשים בקשר דתפילין בתרין קשרין כליל תרין רצועין בקשרא חד סליק חמשה עשר משולשין שלשה עשר כו'. כצ"ל. ור"ל ג' רצועין כלילן בב' הקשרין. ואמר "שלשה עשר כו'" ר"ל דלכן נקרא בן והוא הכריכות והחוליות דנטיל ב' חולקין דבת גם כן, דאינון החוליות, ונותן לה חולקהא אחד וכשהיא כלולה מכולם היא ס"ה אדנ"י היכ"ל דיליה. ואמר "בן י"ה" כמש"ו נגד י"ה קשרים. אבל עיקר הענין כי בט"ל כריכות כולל גם כן י"ה מלא כמ"ש למעלה

(בדיוקנא דכף כל אצבע כו' כצ"ל ור"ל דבכל קשר ד' חוליות וכן ד' אצבעות ובכ"א ג' פרקין שהן ג' הכריכות והקשר הוא כף היד קושר כל החוליות):

כל קשר הוא בדיוקנא דאצבע כו' לקבל תלת חוליות והכי בכל אצבע כו'. כצ"ל. ואמר אף שיש גודל הוא הכוללם שהוא י"ג נגד קוצו של י' ולכן הוא בסדר אחר והוא שרשם ומדה דלהון, בוצינא דקרדינותא, מוחא סתימאה, ואין בו אלא פרק אחד בסדר האצבעות ופרק ב' הוא שורש השרשים רעותא, לגו לגו, רישא עילאה, רוח ורוח מרוח. וכ"ה י"ב חוליין וי"ג בסדר אחר הכוללם וג' ידות אינון עם גופא נגד ג' אוירין ורישא הוא אויר הרביעי שכוללם:

מדה א' כו'. דכל האיברים צריכין להיות במדה אחת כמ"ש בתיקונים תיקון ע', והכל בגודל. וחשיב ד' תיקונין דרישא אנשי חיל כו' ד' דהוי"ה כמש"ל (ר"ל א') ודגופא אמר דנמדדין באמה. וז"ש "אמה שעורא כו'":

ואמר **ובכל אמה כו'** ואינון ב' בגופא גויה כולל ראש וצוואר וברית כולל בטן ועטרה, והן ב' גוף וברית וד' ענפין דידין ורגלין בכל אחד ג' וברית כוללן ח"י. וכן בח"י דחוט השדרה כתמר כו' דומה ללולב כו'. וז"ש זאת קומתך כו', שהגוף כולל הכל:

מקוה ישראל. ר"ל ת"ת הוא מקוה קומה ועיין בתיקונין ריש תיקון י"ט:

בשכינתא כו'. דאיהי כלילא מד' והן ד' פעמים ח"י כמש"ו. וכל המאמר מכאן ואילך הוא משובש מאד ומחולף שיטות ותיבות וכצ"ל "**דאינון ארבע סלקין שבעים ושנים ודא רזא דחיון בקומה דלהון כו'**".

[עד כאן מה"ב]

דף רכט.

דמרכבתא תתאה כו'. נהי"ם. **מציעאה** חגת"ם. **תליתאה** כחב"ם. שמלכות רביעית לכל תלת כידוע:

ואינון מלאות כו'. ר"ל כל הג' מרכבות והן ג' הויות כמש"ו דכל ג' ספירות הן יה"ו, ומלכות ה' אחרונה משלמת לכולם כידוע:

הכא קא רמיז כו'. בכל כריעה וזקיפה בשית סטרין דגופא כנ"ל:

לשמאלו וימינו כו'. שאמרו בגמרא (יומא נג, ב) לשמאל דקוב"ה ימין דידך, לימין דקוב"ה שמאל דידך, ורמזו על כריעה וזקיפה שאחד לקב"ה ואחד לעצמו:

ובהון ע"ב עיינין. שבכל כריעה וזקיפה שית סטרין כנ"ל. והן נגד י"ב חיון, י"ב אותיות הוי"ה שבהן ע"ב עיינין כנ"ל:

ו' כריעות כו'. ר"ל בכל כריעה נפרקים ראש וגוף וזנב, שהן תלת פרקין שאמר לעיל בכל אמה תלת פרקין. הרי י"ח נגד ח"י נענועין דלולב שאמר לעיל "ואינון רזא כו' לשית סטרין תלת כו'":

וצריך למכרע בח"י חוליין סלקין ע"ב. הוא ענין בפני עצמו. ור"ל ד' כריעות דח"י ברכות שבכל כריעה ח"י חוליין הן ע"ב נגד מ"ש לעיל "איהו ח"י ארבע זמנין כו' סלקין ע"ב":

באלין ע"ב כו'. ר"ל על ידי ע"ב עיינין נהירין, ע"ב גדפין:

וקמת עלייהו. בד' זקיפות ע"ב גם כן כנ"ל:

בשם ה' בח"י עלמין. שבתפלה שם הוי"ה ח"י פעמים "ח"י" עלמין:

והאי איהו ו"ו. שבשם שכנגדן ו' כריעות, ו' זקיפות, בצדיק ות"ת כמש"ו:

ו' עילאה בינה. ר"ל ו' שלישי, בן י"ה, אותיות בינה, ור"ל שכולל ו' בעמודא דאמצעיתא בבינה שהיא י"ה:

ואינון רמיזין כו'. ג' ווי"ן דראשי תיבות ג' הפסוקים:

אחיד בזקיפה וכריעה. בת"ת ויסוד:

וכלהו. כל הג' ווי"ן הנ"ל. ואלו הג' ווי"ן הן ג' מרכבות הנ"ל, שיסוד כולל נה"י, ות"ת חג"ת, ובינה כח"ב, כידוע:

ד' כריעות כו'. ר"ל וח"י עלמין קשיר בכל כריעה וזקיפה כמש"ו הרי ע"ב בכל כריעה וזקיפה. וז"ש "ח"י זמנין הוי"ה אינון כו'":

אמן. גימטריא אלו ב' שמות הנ"ל:

אדני יהו"ה לא גרסינן:

וגבותם דאינון כו'. ו' תליתאה בינה מרכבתא תליתאה כנ"ל:

ובלא קשוטה צ"ל **וכלא קשוט**. ור"ל אע"ג דלעיל אמר דת"ת הוא עיינין וכאן אומר שהוא אנפין ע' פנים כו':

בכל עין ועין כו'. חוזר למעלה שאמר לעיל "איהו מדה דחוטמא כו'" ר"ל הגודל:

אינון י' י'. ר"ל העינים עצמן הן י' י' הרי כ"ו כמנין השם. וכן הוא בחוטם כמש"ו "לקבל כו'":

וסלקין י"ה צ"ל **יהו"ה**. וכן למטה **ומדה י"ה** צ"ל גם כן **יהו"ה**:

ודא וייצר. ר"ל ו"**יי צר** כל האברים כנ"ל:

אברתו. ר"ל על אברים:

ופניהם וכנפיהם פרודות כו'. ר"ל בזמן שכנפיהם שהוא אדנ"י, ופניהם שהוא הוי"ה, פרודות כמש"ו הוא נגד פתוחות. ובזמן שמחוברות הוא נגד סתומות:

סתימן פרשיין. ר"ל סתומות. ופרודות הוא בחו"ג למעלה ולתתא סתומות בת"ת כמש"ו:

בהדייהו. עם החיות:

דאיהו אדנ"י. גימטריא היכל:

ופניהם וכנפיהם לקבל כו'. ר"ל הוי"ה במחשבה בכתיבתו ואדנ"י בקריאתו:

אמן במחבר' השני' לא גרסינן:

במחברת השנית בקדמייתא כו'. ר"ל בכריעות וזקיפות. שבשני' ר"ל בזקיפה מחבר הוי"ה ואדנ"י אבל לא בשילוב, וזהו מקבילות כו'. אבל באמן הוא בשילוב וזהו "חוברות אשה כו'":

הה"ד וכל העם רואים כו'. לאחר עשרת הדברות שפסק הדבור:

[מה"ב]

זקיפות וכריעות ד', ובעושה שלום במרומיו ד' כו' תריסר בין כריעות וזקיפות ובכל כריעה וזקיפה מוליך ומביא למי כו' ותלת בתראין סלקין ע"ב ד' כריעות ובכל כריעה ח"י נענועין, ג' בכל סטרא ראש וגוף וזנב. וכן צריך למכרע בח"י חוליין ד' כריעות ע"ב גדפין, וד' זקיפות ע"ב עיינין ד' כריעות באדנ"י וד' זקיפות ביהו"ה קודשא בריך הוא

ושכינתא באלין ע"ב עיינין דקוב"ה נהרין ע"ב גדפין דשכינתא וקמת עלייהו דבקדמייתא כו' וצריך לאוקמא לה בשם יהו"ה בד' זקיפות בשית כו' ח"י ברכאין דצלותא ח"י זמנין הוי"ה אינון ע"ב עיינין כו' זמנין אדני עמודא דאמצעיתא ושכינתא ח"י עלמין קשיר כו' מח"י ברכאין וכלא קשוט ע' אנפין לאורייתא ורזא דמלה וגביהן כו' כלהן מרובעות גדפין אדני כו' וסלקין יב"ק בחושבן כו' שעור גודל בינוני ודא ו"ו ב' פרקין דגודל אינון לקבל ב' עיינין י"י והכי חוטמא ו"ו ב' נוקבין דחוטמא י' י' וסלקין הוי"ה וייצר שיעור דכל מדה ומדה יהו"ה כו' ואבר הה"ד יפרוש כו' לית אבר בכל מרכבה דלאו איהו בדיוקנא ובכל כו' פתיחין דתפילין לקבלא הוי"ה אדנ"י ולתתא לקבל פרשין סתימין דתפילין לקבלא יאהדונה"י באנפין וגדפין כו' למכרע בכל גופייהו ולברך ח"י ברכאן דצלותא ולאתבא אמן לאמלכא עלייהו בכל כו' ואנפייהו וכל מאן דמצלי באדני ומכוון להוי"ה אנפין וגדפין דמלאכים ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה לקבלא מילין דצלותא דנפקין מן פומא דב"נ כו' מן המברך דלגבי מברך בצלותא יהו"ה אדני ופניהם וכנפיהם פרודות לקבל כו' מתחברין תרין שמהן בקדמייתא מקבילות הלולאות אחת אל אחת אבל באמן כו'. ור"ל וגביהם כו' הן ג' מרכבות (שמי"ו ב') והן בע"ב עיינין ג' פעמים כ"ד. ועיין בספר הבהיר דשם ע"ב נחלק ג' פעמים כ"ד, והן בי"ב כריעות בכ"א בו"ק של הגוף כל עצמותי כו' ואח"כ מפרש היאך הוא ד' פעמים ח"י ואמר דהוא בתפילת ש"ע לבד עושה שלום והן בד' כריעות בכל אחד ח"י דהוא ו"ק בכל ג' פרקין ראש כו' וכנ"ל. וכן בח"י חוליין שהן כללא דח"י פרקין כנ"ל דמתה לתמר, והן ד' פעמים ח"י נגד שכינתא, וכן הוא בד' זקיפות. והן ע"ב עיינין נהירין בע"ב גדפין, כי ד' אנפין דחיות בכללן הן ד' אותיות הוי"ה וד' גדפין ד' אותיות אדנ"י:

ואמר עיינין דהן באנפין וע"י נהיר בגדפין אבל עיינין עצמן הן שם אהי"ה והן ג' המרכבות כנ"ל. והעיינין הוא נהורא מדא לדא והוא דקשיר לון וראיתיה לזכור ברית עולם. וז"ש ו"ו עילאה בן י"ה כו' בן י"ה אחיד כו'. והוא אהי"ה דאחיד בהון והן ג' ווי"ן ב' של ב' ההי"ן, ואחד הו' דשם כמ"ש בתיקונים תיקון י"ט, והן ג' של ויסע כו' דהוא ע"ב שמהן ג' פעמים ע"ב. והן ג' פעמים ע"ב הנ"ל בעיינין ואנפין וגדפין, והוא בכריעות וזקיפות ודאחיד לון. וכן הוא בח"י ברכות בח"י פעמים יהו"ה ע"ב ודאדנ"י ודשילוב כמש"ו, וז"ש ורזא דמלה וגביהן וגבוה להן כו' גדפין כו':

ואמר וכלהו סלקין ח"י ברכאן ר"ל אלו ג' ווי"ן. וענין הג' ווי"ן הן ו"ק דכורע בהן ודזקיפה ודאחיד לון וכן הוא בח"י ברכות י"ב אמצעות דהוי"ה אדנ"י, ו' דג' ראשונות, וג' אחרונות הוא דאחיד לון:

ואמר כולא מרובעת, ר"ל הכל בארבעה דבעיינין גם כן כתיב לארבעת, והן ג' פעמים ד' הנ"ל, דכל אחד ע"ב ד' פעמים י"ח כנ"ל. והכל י"ב כנ"ל:
ואמר **וכלא קשוט** ר"ל בין בכריעות וזקיפות דאמר בד' הוא ע"ב ולמעלה אמר דבכל י"ב כריעות וזקיפות הן ע"ב, וחשיב שניהם. ועוד דחשיב ל"עושה שלום" גם כן וכאן לא חשיב ע' אנפין לאורייתא:
ואמר דנגד פתוחות וסתומות הן תפילת הלחש וחזרת הש"ץ כמש"ו:
ואמר **וקוב"ה רשים בישראל כו'** ר"ל חבר ם למלאכים כמה דאינון ופניהם כו' ולתתא שתים חוברות איש כ"ה סביבות האדם בעובדא בתפילין ובמלולא בצלותא דכל עניינא דעובדא צריך להיות במלולא נגד ב' עלמין יצירה ועשייה בהן נברא העולם ויאמר אלהים כו' ויעש אלהים כו', אף ידי יסדה ארץ כו' בדבר ה' שמים כו'. וכן התורה כו' וכמ"ש בספר יצירה בארוכה. ובמחשבה נגד הכסא. והן ג' מרכבות הנ"ל:
ואמר "כרוב" דהן ב' כרובין ובמט"ט נקר' כרוב:
ואמר **במחברת השנית** ר"ל בתפילה השנית הן במחברת:

דף רכט:

בדבור דחיון. ר"ל קולות ולפידים, קול ודבור:
ודא סלע כו'. תורה שבעל פה:
דבהון שוקי כו'. דמעלה נק' נצח ומטה הוד כידוע:
אות בצבא. אות ברית, וצבאות נקראו נצח והוד:
מט"ט שד"י. ר"ל בגימטריא שד"י כמש"ו:
כלהו עקלתון. וזהו נחש עקלתון:
עקלתון. "ורגליהון" לא גרסינן:
דאיהו ישראל. ר"ל בו אותיות **ישר**, והוא ת"ת כולל ג' חיון חג"ת כמש"ו:
דנחש בריח. ר"ל לשון נחשת:
דאיהו ארי' כו'. דכל שביבשה נגדו בים ונגד אריה נחש בריח. וזהו נחש בריח ונחש עקלתון. ותנין נגד כף רגליהם:
דסלי"ק. ר"ל גימטריא:
ככף רגל עגל למהוי כו'. ר"ל כששני הרגלים יחד נראה כרגל עגל סדוק מלמטה מפריס. וזו המראה נצח והוד, ומראה השלישית יסוד, והשניה ת"ת, והראשונה מלכות. הרי תנהי"ם:
תקונא שיתאה כו'. גבורה. ושביעאה חסד. וזהו בענן כו':
ובראי' כו'. בד' תקוני רישא ע' א' ח' פ':

בעשיי' כו'. בד' תקוני גופא ידים וגופא וברית ורגלים כסדר:
דאורייתא ותורה אור. ר"ל דעל אורייתא נאמר ותורה אור:
ישראל עלה במחשבה דאיהו בינה הרהור חכמה לחכימא ברמיזא מחשבה והרהור כולא כו'. כצ"ל. ור"ל בן י"ה הוא ישראל, עמודא דאמצעיתא, עלה לבינה שלכך נקרא בינה בן י"ה שכולל עמודא דאמצעיתא בן. "ברמיזא" זהו הרהור, והוא יותר דקות ממחשבה, שהרהור הוא בלא ציור הדבר ואין ניכר כי אם לאחר כן במחשבה כמש"ו חכמה לא אשתמודע כו':
וכן אורייתא כו'. עכשיו מפרש שמיעה:
מצוה כו'. בשכינה:
[ליקוט]
תקונא תליתאה כו'. הכל בצלותא וחסר כאן ג' תקונים האחרונים והכל במראות:
(ע"ב) מט"ט אות בצבא כו'. יסוד ביניהם בצבאות:
ותייבין בתיובתא. ר"ל ז"ש "ושוב", "רצוא" במצות, "ושוב" בתשובה:
הכי כד מצליין ישראל מיכאל כו'. ר"ל דבזה הן חברים דאינון גם כן רצוא ושוב לקבל התפלות והוא מסטרא דעמודא דאמצעיתא ושכינתא רצוא וכו' כמ"ש למעלה ועיין סוף ח"א בהשמטות ויחלום כו':
ודא ראי' כו' ותורה אור ובשמיעה דאורייתא וריחא דקורבנין כו' והילוך דילה וראיי' דלית תמן אורייתא קב"ה כו' דקוב"ה אורייתא ותורה אור ושכינתי' ראיי' דילי' במראה אליו אתוודע ה' קוב"ה במראה אליו אתודע שכינתא. כצ"ל:
במחשבה מלגו כו'. ר"ל הראי' הוא שכינתא וכן כל הד' חושים אע"ג דאינון בהויה מכל מקום הכל בשכינה שהיא גוף להון והיא גוף החושים ה' במראה כו' והתורה עצמה שנראי' ונשמע כו' בכל החושים הוא עמודא דאמצעיתא. ומחשבה והרהור חכמה ובינה, כמש"ו. והחכמה ברמז לחכימא ברמיזא כו'. וכן בכל הד' חושים, שכל אחד כולל מד' אלו, וד' פני' לאחת:
ואמר **וכן אורייתא מצוה לשמוע כו'**. ר"ל דכן הוא בשמיעה דאורייתא עצמה כנ"ל והשמיעה בה, דמצוה לשמוע והוא בה. וכן הריח עצמו וכמ"ש "וכן בחוטמא כו'":

דף רל.

ריח ניחוח שכינתא לה'. ר"ל מ"ש ריח ניחוח לה' ה"פ ריח ניחוח שהוא שכינה, לקרב לה' עמודא דאמצעיתא. וזהו קרבן כמש"ו:
בגלותא צ"ל **בצלותא**:

ותרי לא גרסינן:
שכינתא דבור דילי'. ר"ל זהו דברי, וזהו כמראה אש הנאמר לעיל כחיות אש ממללות:
כגוונא דשכינתא כו' הכי כו'. עכשיו מפרש ב' תקונין דגופא:
בגופא. זהו משוש:
וכן שכינה איהו שמוש כו'. עכשיו מפרש שמוש והלוך:
צדק לפניו. ר"ל צדק שכינה, כידוע:
ובנהא. **בני** עד **בדיוקנהא** לא גרסינן:
בני ערוה לא גרסינן (נראה דצ"ל 'בני ענוה'. דברי דוד):
אש דת. התורה:
ד' מאות. והענין בא"ת ב"ש ד' הוא ק', וד' אותיות הוא בד' ספירות כחב"ם, כי היא איומה כנדגלות כידוע. **ואי**"ן הוא בכתר חכמה בינה; **א**' בכתר כידוע, **י**' בחכמה, **ן**' בבינה, נ' תרעין, **וד**' במלכות, והיא ק' ק' ברכות, ק' אדנים. ונתחלפה בד' כי שם מחליפין כידוע:
איהו סתים כו'. שעמודא דאמצעתא הוא תורה ואיהי מצוה:
דאיהו ענו כו'. חשב עשר מדות בעשר ספירות, וענו הוא בהוד דרגא דמשה דאיהו ענו מכל כו' [מ"כ עה"ג: והאיש מש"ה ענ"ו מא"ד סופי תיבות **הוד**. ע"כ], ומכאן ואילך חשיב ו"ת ואח"כ ג"ר:
עד כמראה הקשת. ועד בכלל, ר"ל אלו ב' פסוקים:
כשהיה ר"ע. צ"ל **רבי יהושע**:
ירדה אש עד **האילנות** לא גרסינן. וכצ"ל **נתקשרו שמים בעבים ונראתה כמין קשת בענן והיו מתקבצים כו**' :

דף רל:

אלא בצדיק כו'. וזהו מרכבה היחוד ולכן נראתה הקשת:
דלעילא שכינתא. ר"ל למעלה בחסד וגבורה דשם ענפין מתפרדין כמש"ו, ובצדיק מתייחדין לשם מעשה מלכות מרכבה לת"ת ביחוד כנ"ל:
בכמה מיני כו'. וזהו מזמוטי כו':
צריכין ישראל לאתערא כו'. בפסוקי דזמרה וזהו שירות וישתבח תשבחות כמ"ש בתיקוני זהר:
בצלותא כו'. ששם היחוד. וחופה הוא הטלית, ותפלין של יד הוא קדושין ג' כריכות באצבע כעין טבעת באצבע, ותפילין של ראש עטרה לחתן, וז' ברכות של ק"ש שבע ברכות של חופה כמש"ו, ונגד ז' ברכות אנו כורכין שבע כריכות על הזרוע כידוע. וכל זה עושין במעשה וכן בדבור כמש"ו:

בציצית צ"ל **בטלית**. ור"ל נגד בגדי זהב. וטלית לבן נגד בגדי לבן. וכן תכלת ולבן כמש"ו:
כסא דין כו'. מלכות ות"ת כמש"ו:
כשמו כו'. ר"ל ד' עולמות אבי"ע:
הדורש כו'. כמ"ש ליחיד:
ובהאי רזא והזר כו'. דמתרחקין הסט"א בשעת יחוד כידוע דלא נשאר אלא מלכא ומטרוניתא בייחוד:
וישתוק דבור לגבי' לא גרסינן:
לא צריך כו'. ר"ל כשמגיע למרכבה:
כענפין צ"ל **בענפין**, ור"ל כשמגיע לקריאת שמע כמש"ו:
דתמן ואשמע. ר"ל שמע ישראל:
דתמן ס"ד לד' כו'. כמ"ש בתרגום יונתן ורש"י:
סלקין רנ"ו. ר"ל רנה ושבח דגדפי החיות:
רנו כו' אימתי כו'. ר"ל דזמן רנ"ו הוא הקץ כמ"ש בתיקוני ז"ח:
איהו מ' שנין כו'. ר"ל דג' ע"ב דג' חיון חג"ת, ג' פעמים ע"ב הוא רי"ו, נשאר מ' שנין עד רנ"ו והוא מ' שנין בתראין:
ותליין ס"ד כו'. עכשיו מפרש למה ס"ד בכל סטרא ואמר "מתמניא" אז, שבצדיק א"ז תמניא אתוון של ב' שמות, וצדיק כליל מח' ספירות:
והני ס"ד כו'. עכשיו חוזר ומפרש רנ"ו:
וכד מטו לל"ב. לאשלמא לד' פעמים ע"ב, חיה רביעית:
אתחבר י' כו'. מן מ' הנ"ל:
עד ההיא צ"ל **בההיא**:
בחסד בע"ב. ר"ל חסד גימטריא ע"ב, והוא ע"ב שמות, רי"ו אותיות:
והיינו ר"ן כו'. רמ"ח איברים:
סלקין תרין כו'. קרבן עולה ויורד י"ו ה"ה כידוע:
הוה סלם. גימטריא סיני:
דשכינתא צ"ל **ושכינתא כלילא כו'** :
נהורי' אעבר כו'. ר"ל נהורי' של עלת העלות:
ולית ביה. ר"ל באור עצמו:
דאתחזיא כעין צ"ל **בעין**:
כל דרגין כו'. לעלת העלות:
ב' גוונין צ"ל **ג' גוונין** ר"ל בקשת שהוא יסוד כלול מג' אבהן חג"ת:

[ליקוט]

(דף ר"ל עמוד א) **סליקת לגבי' ואתקריב' לגבי' בצלותא והכי כו'**. כצ"ל. וכן בדבור כו' כמש"ו:

דיבור דיליה דשכינתא איהי כו'. כצ"ל:

זקיפה דיליה בצלותא עמידה דיליה דאיהי קיומא עמי' בכל כו'. כצ"ל:

איהי ענוה כו'. ר"ל ולכן אתנפלת לגבי' בייחוד בנפילת אפים ברצה (צ"ל בבושה. דברי דוד) דלא לאסתכלא בי' כמ"ש ויסתר משה כו':

ולא כשפחה כו'. דאינון חציפין בזווגא ואמר דממזרין אינון כו':

סמכא רביעאה כו'. דהוא פני אדם, חיה הרביעית, דכליל מסט' הוא דוד וחייו ע' שנה ודבור הוא מסטרא דאדם דליתי' לכל בריה רק באדם [כמ"ש ויהי האדם לנפש חיה ותרגם אונקלוס לרוח ממללא. דברי דוד]:

דאיהו עניו כו'. בדרגא דמשה מ"ה שקיו דפנימיות, ושאר ט' מדות בספירן נביא בנצח והוד דהן נביאים וחוזים:

ובגין דא אמרו רבנן לא כשאני כו'....**ובגין דא מני** לא גרסינן ליה:

ובגין דא אמר קרא תמים תהיה כו'. כצ"ל. ור"ל עם ה' אלהיך כנ"ל דאינון תלתא כו' כמש"ל:

(דף ר"ל עמוד ב). **דלעילא איהו מעשה כו'**. כצ"ל. ור"ל אין דורשין בשניהם דאינון תלתא כו' כמש"ו:

דף רלא:

ודא קנה דריאה. ר"ל לעסוק בקול תורה ותפלה:

דף רלב.

עלמא דאתי. עמודא דאמצעיתא:

שטו העם כו'. אותיות **ושט**. ולשון שט ללקוט גזל ולשון שטות:

דאכלין בלא טחינה. שאין טוחנין ד"ת במלות שלימות:

ואינון סימני' כו'. ר"ל עשרה שופרות כמש"ו:

וקמיט. אתקצר:

כל נדר. ה' עילאה:

וכל שבועת. ה' תתאה:

דף רלב:

זחיל עפר. דד' מרות אינון שמרי ד' יסודין, וטחול מיסוד עפר:

שאור שבעיסה. שהיא בתוך העיסה דוגמת ערב רב בתוך ישראל. מה שאין כן מוץ שהוא מבחוץ דוגמת אומות העולם. וז"ש "שאור שבעיסה ושעבוד מלכיות":

דף רלד.

בזוהר. דאתיין לקמיה רוחא מרוחא דנשיב מגו בוסמין עלאין. [ז"ל הגר"א בתיקונים קי"ו א' בד"ה אשא דבלבא, ור"ל מע"ק דרוחא נשיב ביה כמ"ש בתיקונים קט"ו ב' בגין דאויר קדמאה נטיל בעמודא דאמצעיתא]

רעיא מהימנא. ממשתה היין דאיהו כו'. ר"ל על דלא עסקין באורייתא:

וחמת. חמימות:

המלך. של הלב.

מד' רוחות. קול ודבור, וקנה חכמה וקנה בינה:

אחיד עילא ותתא. ר"ל לעילא בד' חושים דמוחא. ולתתא בגופא, שהפה אדם, והידים נשר, וגוף אריה, ורגלים שור, כמש"ו שמלכות אחיד עילא ותתא כמש"ל:

בין דם טמא כו'. כמ"ש בין דם לדם כו':

דף רלד:

איהו כעיס כו'. וזהו עשו ששונא ליעקב:

קורקבן נקלף. ר"ל סימן טהרה טוב כנ"ל:

דף רלה.

עד שית שעתין. ר"ל עד חצות הלילה שאז נוטלין השאר חלקם:

אריתי כו'. ר"ל אכלתי כו' שתיתי כו':

אינון מסט"א. דריאה וקורקבן אינון אופה ומשקה דקדושה:

כגוונא דיצחק. בינה. משמאל דגבורה:

ויאכל מציד בנו. שהוא מבקש פרנסתם שהן ניזונין בגלות על ידי סט"א מתמצית לכך הוא מבקש ליטול תחלה:

אומה שר כו'. ר"ל האומה שר האונות שהן משקים וכן קורקבן שר הכוליות שהן אופים:

ואיהו קריר כו'. לפי שהלב מסטרא דגבורה ולכן ימינא חם [מ"כ עה"ג. פי' כי לעולם ימין הוא גובר. ע"כ] ובמוח להיפך:

בני אלים. שופר של איל דסליק מלבא:

דף רלה:

ורעם גבורותיו. של לבא בשמאלא:

מי. שהוא בינה, לבא, בו יתבונן:
כ"ח בלבא. כ"ח אתוון דמלוי המלוי דמ"ה:

דף רלו.

מן לצדיקים. לצדיק וצדק, תרין כוליין, שמבשלין וטוחנין הזרע לצדיק וממנו נוזלין לצדק. וז"ש "ושקחים יזלו כו'":
רקיע כו'. דז' רקיעין הן ממלכות עד בינה, אלא ד'מעון' חסד ו'מכון' בגבורה, ורקיע שעל ראשי החיות חכמה. מכאן ואילך במופלא ממך כו' כתר:
אות בין כו'. וזהו **צבאות אות בצבא**, שהן נצח הוד:
ועדות כו'. זהו ונתת אל הארון את העדות:
ויקח משה כו'. דגוף ובריתי אינון כחדא:
עמו. **עם ו'** נצח והוד כנ"ל:
לחמי לאשי. ר"ל לכוליין שנקראו "אשי" כנ"ל. ובהן יורד הלחם, המן מן השמים, אל צדיקים כנ"ל והוא התורה כמש"ו:
ואינון אשכולות. ר"ל נצח והוד והן שנשאו המרגלים בפרודא בלא צדיק כמש"ו:
סחטה ענבים. כמ"ש והימים ימי בכורי ענבים, ור"ל שיין המשומר ביסוד סחטו שלא ע"י יסוד כנ"ל כמש"ו:
ו' דרגין. שוקיו עמודי שש:
משמאלא. שרפים מגבורה:
ועלייהו אתמר. על נצח והוד, ור"ל שהן כלולין מחג"ת:
דאיהו וצ"ל **ואיהו**, ור"ל יסוד הוא דרגא עשיראה כמ"ש למטה דמלכות תחת ת"ת:
על ברית. וזהו "על הכפורת" דמכסי פתחהא כידוע:
צדיק עטרה על כו'. ר"ל דכולם יש להם זוג חכמה ובינה, חסד וגבורה, תפארת ומלכות, נצח והוד, וצדיק כ"ע על רישיה:

דף רלו:

בזוהר. [**מגכי**"ק]. **פתח ר' שמעון ואמר כו' אשתארו א"ח וא"ר המנונא סבא כו' למפרע שארי ובמישר סיים וסי' כו' דא קשר של תפילין דהיא אחידת בהו כבוד אלהים הסתר דבר כתיב רזא לחכימין דלא כו'**. כצ"ל. והענין כי ש"מ וא"ח הן זו"נ, וע"ד הוא בינה. ולכן הן אתוון רברבין שהן משם ולכן הן מכאן ומכאן שהוא יחודא דתרוויהו ושם העדות עבד תליתאה ויאמר לי עבדי אתה כו' והן ג' דרגין כלילין כולא:
ואמר **חדוה כו'**. דנוקבא כלילת בדכורא, חסד יסובבנו, מיתוק הגבורות, זהו השמחה:

ואמר **אלין שבעין שמהן כו'**. והוא יין דחדי לכולא כמ"ש בז"ח ש"ה כי טובים דודיך כו' והוא שם ע"ד עם הנשיקות ע"ד הוא כלילות דו"נ בה ע' הוא שבעין שמהן דאבהן, ע' נפש דיעקב. וד' נוק' והן ו' דרגין, ז' היכלות וד' רגלין, והכל בכסא דבינה. ש"מ א"ח ידוע ט"ס ספירות דיליה, והוא ו' הנ"ל עם עטרין דיליה וח' הוא דכורא א' כתר מלכות דלא נחית עליה עד כו':

ש"מ ש' דשבת דאבהן, **ומ"ם** בה וכמש"ו מ' פתיחא כו' רגל רביעי דאתכלילת מד' כמ"ש בז"ח ש"ה **אופן או פן** כו' פני אדם:

ואמר **בה' ממש דא כו'**. והן ד' תיבות ישראל כו' שהן ד' בתי דתפילין, ד' אותיות הוי"ה כמש"ו:

ואמר **תו אית בי' ש"מ דאתכליל מן ע' רברבא כו' אלין ארבע בתי כו'**. והכל מרומז בתפילין, דיחודא דק"ש הכל הוא בתפילין בעובדא, ד' תיבות ד' בתים. **שמ"ע ש"מ ע** הוא ב' שינין דתפילין שעליו נאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה', והוא כי בז' ענפין דבהון הוא שם מ"ב, ב' ההין, וא"ו באמצע, ז' קני מנורה וז' נרות עלייהו, יו"ד דשם ז' הן ע' שם ע"ב והוא ע' ומ"ב שהוא יב"ק, וזהו שמע ש' השינין מ"ב הוא מ"ם עם ב' אודנין, וע' כנ"ל. ובג' מקומות מקום מלכות בסוד חש"ח ג' נקודות בסוד שם מ"ב והוא ג' אותיות **דשד"י ש'** בג' ראשונות במקום בתי התפילין, **ד'** בחג"ת כמ"ש למטה, **י'** עטרת הברית בתפילין של יד:

ישראל ה' כו' ד' תיבין ד' בתים. א"ח הוא ת"ת, הרצועה דאחיד בבתים, דבתים הן ג"ר מוחין, והרצועה מקום התפילין הוא ת"ת דאחיד כל הד' עטרין. וב' רצועין שסובב הראש חסד וגבורה, ומקום הקשר גם כן בת"ת שהוא מבריח כו' הצואר למעלה מהם והגוף ושם הדלת בחי' לאה ומשם נמשכין נצח והוד. ורצועה של יד יסוד, קרן א' ה"ל במצחו, ושם יו"ד של שם, והוא קוצו של ד' של אחד, והוא עיקר הייחוד דבי' נעשה שדי ואחד וד' של אחד ד' של ראש. ושמע הוא ש' כנ"ל, ובשכמל"ו הוא תפלין של יד עצמן כמ"ש בפרשת תרומה בשכ"מ ד' פרשיות. ואף דשם אמר ד"ברוך שם כבוד" הן ד'. מכל מקום אמר שם ד"מלכותו" כוללם והוא הבית. "לעולם ועד" התפשטותה ונהירו דילה בג' עלמין כמ"ש בת"א "לעלם ולעלמי עלמיא". והראשון "לעלם" דשם עולם הייחוד כמ"ש בפרשת שלח. ויו"ד הקשר הוא הייחוד, דכל הבחינות של ראש מאירין בה ומתייחדין בה אלא דיסוד דבוק ונכלל בה לכן הרצועה של יד נאחז בה:

ואמר **כבוד אלהים כו'**. ר"ל דלכן בשכמל"ו בחשאי. כי ב' בחינות, א' ה' אחרונה והיא ד' של ראש, ושם "כבוד מלכים חקור דבר", כי שם המאור הגדול. וכאן בכורסייא את

המאור כו' כבוד כו' מפני דהיא ע"ה וכאן והיו למאורות, ה' הוא האלהים, אור בייחודא כו'. וז"ש "רזא דרזין דלא כו'". והד' של ראש הוא מתפשט בנצח והוד דהוא ד' ב' קווין, ב' מזוזות דשם הד', וד' ויו"ד הוא נצח הוד יסוד, וש' חג"ת ג' ווין וג' ראשין כח"ב סוד שם ע"ב דהוא מ"ח ג' ווין וג' יודין ויסע כו' דהן משמשין בראשי הפסוקים וכלל השם מלכות.

[עד כאן מגילת כתב יד קדשו]

דף רלז:

היו צרי' כו'. אינון הערב רב:

שאו את ראש כו'. לשון הרמת ראש:

שאור שבעיסה כו'. הערב רב כנ"ל:

כאלו עבדין צ"ל **עברין**:

בתרין רוחין. נו"א כמש"ו:

דף רלח.

דמסט' דתרין כו'. ר"ל נו"א ומסטרא דידי' ביצחק כנ"ל:

לי' ליצחק צ"ל **יצחק**:

פני כו'. נשאר **אל** דיעקב **ועזר** דיצחק וזהו **אלעזר** בן אלעזר ועיין מ"ש בפרשת נשא. וד' דחסד הן ד' רוחין שסימן אופ"ן כידוע:

ובתלת אתוון כו'. דתלת רוחין דבו אשתתפו בג' אבהן והן **יה"ו** מן **אלי"הו**, ורוח רביעית שהוא אליהו הוא בה' בתראה, לכך אליהו בגימטריא ב"ן, בה' בתראה כידוע. והוא ה' ד"הנביא" בו נשלם השם כמש"ו, **וא"ל דאליהו** הוא דפניאל שנשאר לעיל. הרי בפנחס ואל דאליהו מרומז אברהם ויעקב ובחושבן דפינחס יצחק ויה"ו דאליהו הן יה"ו דג' אבהן והן ג' רוחין ו"הנביא" רוח דאליהו הנביא שנתוסף בו כשנכנס לנבואה כידוע, וה' ד"הנביא" ה' בתראה כנ"ל, ואז נשתלם בד' רוחין ובד' אותיות הוי"ה:

י' דזכי פנחס כו'. הוא ענין בפני עצמו:

דכרת כו'. ברית הלשון וברית המעור כמ"ש בספר יצירה:

ככרת צ"ל **דכרת**:

ברשימו עילאה. ברית בטיפין דמוחא עילאה חכמה:

איהו חוליא כו'. ר"ל אותו טבעת שסובב על הצואר שהוא כמין יו"ד. והשלשלת עצמה מפרש למטה:

דף רלח:

ובחבורא קדמאה כו'. קאי על מ"ש בזוהר דף ר"כ א' (ח"ג רכ, א) "אר"י אדכרנא כו'":
מכתם לדוד כו'. קאי על מ"ש בזוהר דף רל"ג א' (ח"ג רלג, א) "פתח ואמר למנצח כו'":
ודרגין עילאין קדישין כו'. ר"ל שהן גם כן מעידין על ישראל בהדא והן דוגמת האברים שאמרו ז"ל אבריו של אדם מעידין עליו ושכינה דוגמת הנשמה דקיימת על אברים שאמרו ז"ל נשמתו של אדם מעידה עליו:
דאתמר בה כו'. ר"ל השמים עמודא דאמצעיתא ו'. [מצאתי כתוב על הגליון: איהו סייעתא דשמיא. ע"ד עזר כנגדו. ע"כ]:
איתן מושבך. ר"ל **איתן** אותיות **תניא**, והיא שכינה, וזהו דמסייע לך כנ"ל:
תמן קנא כו'. ר"ל באדם ששונה שנק' תנא שם קנא כו':
דאינון שוני כו'. ר"ל הן גוזליו ירחף ששורה השכינה עליהם:
יפרוש כנפיו יקחהו. להההוא דבור דסלקת בי' לעילא:
דביה מצוה כו'. דרמ"ח מצות עשה נגד רמ"ח אברים בכל אבר מצוה א' ובכל מצוה שם הוי"ה כידוע דמ"**צ** בא"ת ב"ש **י"ה**, הרי שם **הויה**. וההוא "אבר" הוא אבר דשכינה. ור"ל "ישאהו" את השם הוי"ה, וזהו יה"ו ד"י'שאה'ו'", עם הדבור ה' בתראה על האבר של האדם שהוא אברתו דשכינה. וזהו "ישא ה'" ר"ל שם הויה, "אליך" על האברים:
אלא אמר דוד כו'. ר"ל שהסלע הוא השכינה. וכן הסלע עם איתן קאי על התנא. איתן כנ"ל וסלע כמש"ו:
לאו כככבים כו'. ר"ל זהו כככבים לעולם ועד:
ודאי ההוא דאתטמר כו'. ר"ל ר"מ. ועיין פרשת תצא רע"ט (ח"ג רעט, א):
דביה מתיישבא כו'. וזהו "מושבך", ור"ל בו נתיישבה הלכה כמש"ו והיא שכינה:
דאיהו כו'. ר"ל ר"מ:

דף רלט.

ומסטר' דעאלת צ"ל **דעלת כו'**. ור"ל דכלא כליל בה, ומסטרא דעלת שהוא אינו מושג נאמר "לא ראיתם", אבל מסטרא דשאר דאתכלילו בה נאמר "ותמונת כו'":
דבאתר דשכינתא כו'. דכ"ב אותיות הוא בשכינה עילאה זהו יש כ"ב:
והיינו כו'. ראיה שאהבה בחסד מימנא ששם חכמה כמש"ו וכתיב "אוהבי יש" לראי' **שיש** הוא בחכמה, והוא של"ב נתיבות אחד אינו מושג, וכל אחד כלול מעשר שבו יו"ד הרי י"ש שמושגים. וזהו יש שמושג. ומסט' נקרא חסד אל (ל"א נתיבות):

דף רמ.

פני שור אתפשט לבעירי כו' ואלין קיימין לקרבנא כו' פני נשר אתפשט לעופי כו' וקרבנא דעופי כו' בשעתא דקרבנא שלים אריה נחית כו' ואתהני מתמן כו' ואדם עילאה אתהני מאדם תתאה כו'. [זה לשון הגר"א בתיקונים נ"ט ב' בהג"ה בד"ה ואמר לקבל אריה כו' ואמר שם דשור ונשר הוא בקרבנא אבל אדם ואריה אינן אלא מקבלי הקרבן. והענין כי השור הוא בצפון וצריך הוא להתקרב ולכן כל הקרבנות שחיטתן בצפון ולהכלל בחסד. וכן הנשר במערב להכלל גם כן באדם. וכן התקיעות של המסעות לא היו אלא במזרח ובדרום, ומערב וצפון נכללין בהן כמ"ש ותקעתם תרועה ונסעו כו' ותקעתם תרועה שנית כו'. ואף שי"ח בספרי. ועיין בזוהר פרשת בהעלותך קנ"ה א' (ח"ג קנה, א) "ת"ח שתי חצוצרות בגין דאינון מתרי סטרי דקאמרי ממזרח ומדרום כו'". ואף לדעת י"ח לא נזכר בכתוב. עכ"ל]:

דף רמב.

רעיא מהימנא. רשות היחיד. שהוא כלל כל הספירות שהן גבוהין עשרה שמא מפרש, ורחבו ד' הוי"ה פשוטה:

פייס לי'. יעקב פייס לקוב"ה:

דף רמב:

ואי תימא דיעקב כו'. ר"ל שפייס לשכינה גם זה הפירוש שפיר כמ"ש בדף רפ"ה ב' (ח"ג רפה, ב), עיי"ש:

הה"ד חי ה' כו'. ר"ל חי הוא סוד בקר חסד:

שלוחה לאדני. ליסוד כמש"ו:

והנה גם הוא אחרינו. יעקב כמש"ל דעמודא דאמצעיתא נטיר לה בגלותא:

דאיהו אדון הארץ. של מלכות, שלכן כתיב ביוסף "האיש אדוני הארץ כו'":

מתמן יוסף כו'. ר"ל בדרגא דיצחק שור, ולכן במנחה תפלת יצחק שלוחה. וזהו אותיות **יצחק ק"ץ ח"י** סיומא דגופא זהו קץ:

דעתיד לנפקא כו'. שהוא בשמאל כמש"ל:

ובגיני כו'. בגין משיח בן אפרים:

ובצדיק כו'. שלכן ישתחו למשיח בן אפרים:

ויקח משה כו'. שע"י יבא משיח בן אפרים:

והנה רבקה כו'. כנסת ישראל מסטרא דיצחק נקראת רבקה:

דשם ה' מוכתר כו'. ר"ל זהו **כה' כ'** כתר על **ה'** . שה' הוא מחכמה ולמטה, וכ' כתר עלייהו:

כתר יתנו כו'. שהשם מוכתר כנ"ל:
אבל לכל כו'. והכל בכתר:

דף רמג.

דבה ימלוך כו'. ור"ל וכל המלוכה הוא בכתר. וז"ש דבה ימלוך ר"ל בכתר ימלוך השכינה כמ"ש אלהיך ציון כו'. וזהו בשויו"ט אבל לעתיד לבא מלך ברוח. וז"ש ה' רוח כו':
ואיהו כליל כו'. ר"ל ה' רוח דעמודא דאמצעיתא כליל כל השם כידוע:
והאי איהו כו'. ר"ל כתר:
דחדינא באהרן טעות סופר, וצ"ל להיפוך:
מכל אבקת רוכל כו'. ר"ל דסלקא מנייהו דלית אבק בשוי"ט דאית לה נייחא. וזהו מי זאת עולה כו' שהיא התפלה מור ולבונה בחול מכל אבקת רוכל בשוי"ט:
ארבע שעות. דכל הלילה בהוד אלף החמישי ושחר תחלת הגאולה הוא כמ"ש בפרשת משפטים ובקר הוא בחסד שלכן הוא ד' שעות מנצח עד חסד:
דבי' אנת כו'. שבאלף החמישי אין נבואה וזהו נגיעה בירך שמאל דיעקב וזהו גיד הנשה כידוע:

דף רמג:

ויסוד חי כו' בדרגא דילך. ר"ל יסוד בעמודא דאמצעיתא:
לקבל אבהן כו'. ט"ל דיה"ו כנ"ל נגד חג"ת:
על גבי חרשו כו'. סטרא אחרא והאומות אלא אשר לא עלה כו' כמש"ו:
אבן ישראל. של עמודא דאמצעיתא:
שבעה עינים. בת שבע:
בדירתם. זהו לדורותם כנ"ל:

דף רמד.

שהן ארבע. נשג"ז ד' ראשין:
בתר דזמינת לי כו'. שבזיווגא דשכינתא ימינא דידי' לקבל שמאלא דידה וכן שמאל לימין:
פני נשר שתי כו'. שהן גם כן ד':
די יהוי ישראל עיקר. כמ"ש (ברכות יג, א) לא שיעקר יעקב ממקומו אלא שישראל עיקר ויעקב טפל לו. וב**ישראל** מרומז **שיר ואל**, חסד וגבורה, ובשם זה סליק לאפרשא מחלוקת דקודשא בין חו"ג כידוע, וכן בו שיר ואל שיר דלוים בגבורה, ואל בחסד. ובו

כלילת כל הספירות. **ישראל** גימטריא תקמ"א. וכן גימטריא של כל הספירות כח"ב גג"ת נהי"ם וזהו "תורת **אמ"ך**" גימטריא תקמ"א [כי ך' של מנצפך הוא ת"ק. הרמ"ש]:

דאינון קוצי אתוון כו'. שהן כמו פרורים מן הלחם:

דתגא. ר"ל תגין:

אלא כ"ב כו'. מנין **חטה**:

ובחבורא קדמאה לא כו'. ר"ל בזוהר בזה העמוד לא כ' אלא פרורין דנהמא ממש:

דף רמד:

וארח רזא אח כו'. ר"ל **א"ח** מן "אחד" הוא ט' ספירות, **וד'** מן "אחד" הוא מלכות עשירית לא"ח ט' ספירות. ורביעית. שהט' ספירות הן ג' בכל צד והיא רביעית. וז"ש "עשירית האיפה סלת רביעית כו'" שהיא עשירית ורביעית, והכל בשם הוי"ה פשוטה רביעית ובמילוי עשירית כמש"ו:

תלת מן ד' רביעית עשר איהו שלימו כו'. כצ"ל. ור"ל שהט' ספירות כלילין בג' מן ד' ורביעית מן ד' משלמת לעשר ולד'. ומפרש בזה הפסוק "עשירית האיפה" שבזוהר בחיבורא קדמאה:

איהו ד' שלימו כו'. שהיא משלמת לעשר בזה נשלם אדם מ"ה, ומשלמת לד' והן ד' אנפין דאדם, וד' אנפין הוא ד' אותיות הוי"ה. וזה שאמר ה' פניו אנפין הנ"ל:

דיקרא דילך כו'. שהן ספסל וכסא תחתיו כידוע.

דאיהו ודאי משנה כו'. לשון שינה, ורזין הן אור בפקיחו דעיינין:

וברכות לראש כו'. ר"ל לכך אורח מברך:

אנת בדיוקני'. שהוא אדם הראשון ודרגי' חכמה עילאה, אדם דמרכבה עילאה ח"ב ג"ג. אדם שמא מפרש והלחם והבציעה עם הככרות הוי"ה פשוטה ואדם הבוצע כולל אותם (עיין ליקוט בסוף הספר):

דאנפין דיליה כו'. ר"ל הוי"ה פשוטה של המילוי:

מה שמו. חכמה, אדם הראשון, גימטריא מ"ה כנ"ל:

ומה שם בנו. עמודא דאמצעיתא, משה רבינו ע"ה, מ"ה מן משה. ולכך נקרא אדם הראשון סבא דסבין לפי שעמודא דאמצעיתא נקרא ישראל 'סבא', וחכמה 'סבא דסבין':

דף רמה.

וישוב לימי כו'. בגלגול כמש"ו:

מתחברין תרין שעורין. שהן ב' יודי"ן מצירוף שם הוי"ה ואדנ"י כנ"ל. ובאמן מתחברין שתי השמות כידוע:

דהאי אמן כו'. ר"ל לכך הוא קודם אכילה:
לא ניכול למדכר כו'. דמילוי ו"ו הוא ו' כמש"ו. (עיין ליקוט סוה"ס):
שית כו'. ולכך י"ב לחם הפנים שתי מערכות:
שית באתכסיא. הוא מילוי ו"ו ובאתגליא הוא ו' הראשון:
הנסתרות כו'. והן בינה ומלכות, באתכסיא ואתגליא, והן נגד ב' הככרות, ב' ההי"ן כנ"ל:
חמש קשרין צ"ל **אצבעאן**:
ואינון כ"ח כו'. שהן מילוי המילוי דמ"ה ועשר מילוי דמ"ה:
יגדל נא כו'. שבכחו נבראו כמ"ש כח מעשיו כו':
מלא ברכת כו'. ברכה בבינה כידוע:
ומתמן נשמתא כו'. משום שרוצה לומר לקמן מאן דזכי לנשמתא כו':
על שמים. כמ"ש אשר תנה הודך על השמים דאיהי מתפשטת עד הוד:

דף רמה:
ה' אתוון. דאלהים:
מעטרו בתלמידים באות כו'. דתורה מסטרא דאות יו"ד:
אתעטף באור כו'. ה' פעמים אור דמעשה בראשית בינה, ונקראו 'אויר', היתר נדרים, פורחין באויר, מגדל הפורח באויר:
י"ה אויר. ר"ל י"ה חכמה ובינה:
יבנה בית. בינה:
ועוד צדיק כו'. ר"ל מן בינה:
תרין גוונין כו'. חסד וגבורה. וכן מים ויין, שהוא יין מזוג:
זכור ושמור. ימין ושמאל כידוע:
אימתי כו'. ר"ל בלא **יה** הוא **אלם**, ועם **יה** נעשה **מלא**:
י"ה אדנ"י חושבני'. ר"ל גימטריא **כס**, והן יה"ה כי אדני ה' בתראה וכוס בו' הוא הוי"ה שלימה כמש"ו [מ"כ עה"ג: ר"ל **כס** של **כוס** הוא גימטריא י"ה אדנ"י, הוא יה"ה, ועם **ו** של **כוס** הוא הוי"ה שלימה. עד כאן]:
ו"ה צ"ל **ו'** עמודא דאמצעיתא:
ב'כוס ע'ינו. ראשי תיבות ע"ב:
דאיהי טפח. סתימו דיד שהוא יו"ד ופתיחו דיד בה' כידוע. וז"ש דביה אתפתחת כו' בה' אצבעאן שהן טפח:
נפשינו כו'. דל"ל מגרמה כלום:

דף רמו.

מתקין לי' מחובה. ר"ל מסטרא אחרא דאיקרי 'חובה' כידוע:

מילין. אלא לא גרסינן:

והאי איהו כו'. דקודם הוא בגבינה ואח"כ בשר כמש"ו:

לבר מפתורא כו'. באדם דלית שכינתא ביה:

דף רמו:

אב אחד. א"ב גימטריא ג' ג' יודי"ן:

ישא ה' כו' עד **שלום** לא גרסינן:

רביעאה כו'. וזהו "ואני" מלכות, "אברכם":

ד' גוונין. דגחלת כידוע ד' אותיות הוי"ה:

בגין דיהוד'. שהוא אריה:

שילה. משה גימטריא שילה:

מערב רב. שהן מעורבין בישראל:

עירוב דתרוויהו. אותיות **ע"ב רי"ו**, ימינא ושמאלא כידוע:

דף רמז.

בזוהר. מאי כתית כו' וצדיק איהו דכתיש כתישין ואפיק מכל אינון שייפין. [ז"ל הגר"א בתיקונים מ' א' בד"ה דאתמר בי'. דזית הוא האבר עצמו של היסוד והוא כתיש כו' להוציא הזרע מכל איברי הגוף ולכן נקרא 'כל', והזרע הוא השמן וניתן על גבי פתילה דנוקבא. עכ"ל]

רעיא מהימנא. לקבלייהו ויקח כו'. ה' ספירות חגתנ"ה:

בה קוב"ה אחד. שבה נעשה הקב"ה אחד כידוע, ור"ל זהו אחד דשמע ישראל ובו כליל יסוד אחד כידוע, וכן "ואני" **ו** יסוד, **אני** מלכות כמש"ו:

הוא נהר. ר"ל זהו "נהר כבר", **וכבר** הוא כח"ב.

[מצאתי כתוב הגהת הרמ"ש וז"ל: ומ"ש "כתר בימינא חכמה בשמאלא בינה באמצעיתא" רומז לכח"ב דא"א שבכתרו מתלבש חסד דעתיק לכן הוא ימינא. ובחכמתו מתלבש גבורה דעתיק לכן הוא שמאלא. ובבינתו ת"ת דעתיק יומין הוא באמצע בגרון כידוע. עיין הקדמת ספר מקדש מלך]:

י' ספירין. מ"בשלשים שנה" עד "כבר" עשר ספירות כנ"ל, וחוזר ואומר "נהר שבו כולהו כלילין":

בנהר דאיהו. ר"ל עמודא דאמצעיתא. וז"ש "אילנא רבא כו'" עמודא דאמצעיתא:

סלת דילי' דא כו'. ר"ל של עמודא דאמצעיתא:

כבר. דגן:
מוץ ותבן. ימינא ושמאלא דסטרא אחרא:

דף רמז:

ההוא דמקיים כו'. ר"ל שמכתת גופו עליה כנ"ל:
דא צדיק כו'. כמ"ש בזוהר כאן דכתיש כתישין כו':
סלקין מן לבא כו'. והן טיפיים עולים כנ"ל:
עשרון ושני עשרונים רמיזין. ת"ת תחת חסד וגבורה:
שלשה עשרונים כו' מרכבת המשנה. מרכבה שניה ומלכות משלמת לשני המרכבות. וז"ש "רביעית ההין". וזהו "בלולה בשמן" ג' חיוון, "רביעית ההין" חיה רביעית. והכל על ידי כתיש דכתיש:
איהו יו"ד. שהתג כמו יו"ד:
רביעית. אות רביעי הי'ד':
סגולתא כו'. וזרקא סגולתא ד' חיוון:
תריסר שבטין. י"ב פנים כנ"ל:
מלכות בשית ספירין כו'. ר"ל לכך היא תמיד בכל ששת ימי המעשה כמ"ש בזוהר בחבורא קדמאה כאן. וזהו "עולת תמיד":
ביומא תליתאה כו'. שבו נאמר "תדשא הארץ דשא" כנ"ל, ור"ל לכן היא רביעית ההין כנ"ל:
דביום צ"ל **וביום השבת**. וקאי אחיבורא קדמאה בשבת על חד תרין כו':
אות כו'. דאות הוא תמיד יו"ד כידוע וזהו "אות היא ביני כו'":
מעוטר כו'. ונשלם כל הספירות:
ובראשי חדשיכם כו'. שייך אחר חיבורא קדמאה ובראשי חדשיכם כו' וכי כו' פרים כו' עד לגבי רחל:
תרין רישין כו'. נצח והוד:
א' איהו א'. ר"ל ניקוד על ב' נקודות ותחתיהן הן כדמות אלף כידוע. וזהו איל אחד. וזהו איל דיצחק דהוה על תו"מ נקודה עלייהו:

דף רמח.

כגוונא דא ז'. י' על ו'. ור"ל זהו ז' כבשים:
עולה. בעלייתה:
אבן מאסו כו'. י' דהוי"ה מל':
ובזמנא דא כו'. ר"ל ובזמנא דמביאין כפרה סלקת. וזהו "הביאו עלי":

מושל יראת כו'. דמושל על דינא כמש"ל:
ואיהו על דא לשמאלא אימא עלאה. ר"ל דשנה בבינה והיא לשמאלא שס"ה ל"ת בשמאלא:
אסורה לא גרסינן:
ברתא באבא. וז"ש בת היתה לאברהם בימינא, אברהם גימטריא רמ"ח. וז"ש "ואיהי כלילא כו'":
עם אימא. בינה בן י"ה. ולזה פני משה כפני חמה:
ועוד ושעיר כו'. קאי אדלעיל "אוף הכי ושעיר כו'":
מאי בין נושא כו'. ר"ל "נושא" דקב"ה, "ונשא" דשעיר דסטרא אחרא:

דף רמח:

וההיא נקודה כו'. ר"ל עטרה מסטרא דחכמה. כסא בינה. שרפרף מלכות בנקודה זו נכללין. וז"ש "דאיהי מלגאו" מל', ובאשא דבינה כו' אתלבנת כו' דתמן חכמה כלהו בזה הנקודה:

דף רמט.

ואי תימא דלע' כו'. מקשה דאמר באחרי מות דע"ב שנין אחר אלף ומאתן תוליד ב' שנין על ב' משיחין אחר שתחיל והלא כתיב בטרם תחיל ילדה. ור"ל החילה קושי השעבוד וקריאה לקוב"ה מתוך צרות כמש"ו:
יומא צ"ל ומאי בטרם. ור"ל האיך הוא בטרם:
אלא קדם כו'. תירוץ על הקושיא. ור"ל בטרם קאי קודם שישלם הע"ב שנין:

כי יד. ר"ל י"ד ימים לניסן:
אומי כו'. כמ"ש (עי' פסחים ה' א') בזכות אך ביום הראשון תשביתו שאור אני פורע לכם מראשון ויצא הראשון אדמוני כו':
משכו וקחו כו'. ר"ל משכו הצאן אלו ישראל, מן הרועים כמש"ו:
ושחטו הפסח. אלין הרועים כמש"ו:
משך ידו כו'. דקאי על שרי ישראל כמש"ש בהושע. ור"ל ידו י"ד בניסן:

דף רמט:

בזוהר. כיון דאתעברת אסתימת כיון דמטא כו' ... שבעין קלין בחושבן ע' תיבין דיענך כו'. [**א"ה**. עיין מה שכתב בזה הגר"א בהיכלות פקודי רנ"ה ב' בארוכה, עי"ש]:

דף רנ.

רעיא מהימנא. ובגין דא אמרין כו'. ב' פעמים מלך בינה, וב' פעמים כבוד מלכות כנ"ל:
אסתחר (**נ"א אסתתר**) **ההוא כו'**. קאי על חיבורא קדמאה שאמר היכל הראשון כהנא רבא חסד במ"ב אתוון והוא פרשה ראשונה דקריאת שמע מ"ב תיבין.
והיכל צפון הוא גבורה "והיה אם שמוע" בגבורה כידוע, עד "ושמתם" בכלל ע"ב תיבות.
"ושמתם" עד "ויאמר" נ' תיבין, היכל השלישי, עמודא דאמצעיתא.
"ויאמר" עם ג' תיבין ע"ב תיבות היכל הרביעית, מלכות ציצית.
כידוע ד' פרשיין ד' אותיות הוי"ה:
או"א מקודש מקודש. דשניהם נקראו "כבוד" ל"ב נתיבות דחכמה, ל"ב אלהים דבינה.
ושניהם נקראים 'קדש' כידוע:
דאתחבר סיהרא בשמשא. אחר שנשלם בעשרה ימים ע"ס דילה:

דף רנ:

אשתלימא כג"ד פ'. כצ"ל:
כגון לישנא כו'. ר"ל מ"ש בחבורא קדמאה "ולרדאה לון במקל", ר"ל במכות הוא לשון מקל:
לישנא דאת ו'. ר"ל מקל הוא כמו ו':
ובגין צ"ל **בגין**, ור"ל כל השם. המטה הוא ו' וביה כתובים עשר אותיות הרי י', וביה לקה עשר מכות בה' ה' הרי יהו"ה:
ועל הים. שבו נ' תרעין כידוע כמנין י"ם. וה' דהים, שכל אחד ואחד של ה' מכות הרי ר"נ:
ועוד אמר יוסף. כצ"ל. וקאי על חי' קדמאה ת"ח חכמתא דיוסף כו':

דף רנא.

בגין דא אל תאכלו כו'. כמ"ש בפרשת בא יעויין שם:
ומני ליומא רביעאה. מסטרא דמלכות דעושה בהן דינין. ותפיסו ג' יומין מסטרא דג' אבהן שבהן התירו קטירי, ג' דרגין דקטרו את ישראל כמ"ש בזהר פרשת בא:

דף רנא:

קנה בימא רבא. הוא בקדושה עמודא דאמצעיתא בבינה שכנגדו בסטרא אחרא עשו ברומי רבתא. [מ"כ עה"ג: וז"ש ובנה עליה כרך גדול כו' שהאם מתבנית על ידי הבנים כמ"ש "וְאָבָנֶה גם אנכי ממנה".]

דף רנב.

בזוהר. ואתבר ח' חמץ. (עיין מה שכתב הגר"א בתיקונים ל"ח א' בד"ה דנפיק ממעיינא. דהוא ה' עילאה. וקודם לידת ז"א דעת ו' סתים לאימא ובעת לידה נתבר הרגל מינה ונפתח בלידה ביציאת מצרים ביציאת הבן מינה. המסדר):

רעיא מהימנא. דיליה רומי זעירתא. כצ"ל. והוא מלכות דסטרא אחרא נגד מלכות דקדושה, ושניהן נגד בית ראשון ושני כמש"ו:

לחם משנה. ב' ההי"ן כידוע:

בבל יראה ובל ימצא. דחד באתגליא וחד באתכסיא. ונגד האתגליא בל יראה, ובל ימצא נגד האתכסיא:

מרה דאגלא. שהוא רפואה לתבלול המכסה העין והוא מרה דזריק משיח בן יוסף עלייהו שהוא מסטרא דגבורה שהוא ילחך אותם כלחוך השור כמ"ש בפרשת משפטים:

קנה שלטנותא כו'. ר"ל קנה הוא רומי רבתא. ו"סוף זעירתא" שהיא סוף דכל דרגין כידוע, וכן רומי הוא סוף לכל מלכין כמש"ו:

ח' מן כו'. וזהו גער חת לשון חי"ת, דיתבר לח' כמש"ו:

ואתבר רגלי' כו'. ר"ל ק' דקנה, דקוף רגליו יורדות מות כידוע. וכן **מחמצת** רגליה יורדות מות, דאמצעיתא **חמץ** וראש התיבה וסוף התיבה **מת** כמו שכתוב בח"ק:

לאתערותא דמשיח. יעקב ויוסף ו' ו' כידוע:

תזרע שדך כו' ואספת כו' קדש ישראל תבואתה כו'. לאסוף ישראל לירושלים כמ"ש בפרשת משפטים:

ואינון כ"ד לכל חיה כו'. כ"ד עינין לכל הוי"ה כידוע:

תלת כתות מן כ"ד כו'. ר"ל דג' כתות הן כמ"ש בגמרא נגד ג' פעמים קדוש א' אומרת כו' כידוע ובכל אחד וקרא זה אל זה הרי כ"ד ב' פעמים זה כנ"ל הרי ע"ב. [מ"כ עה"ג: והן הנזכרים בספר הבהיר ו' ע"א ששמותיו של הקב"ה ג' חיילים וכל חיל אינו דומה לחבירו. עי"ש באורך]:

דעביד דינא בעמלק. מלחמה לה' בעמלק ראשי תיבות ע"ב כידוע:

אית דאמרי כו'. ר"ל דקאי אבדרך וכלהו בעלי מקרא:

דף רנב:

אלין דזן כו'. ר"ל שאר ישראל:

מסט' תיבת דא לא גרסינן:

דאיהו לעילא. דאסתלק כמש"ו:

אחד כבוד כו'. **דועד** בחילופי אתוון **אחד** כידוע, ומחלפין בלחישו כידוע:

כיהו"ה. ר"ל כ' על יהו"ה כתר על ט' ספירות מחכמה ולמטה:
צריך לסדרא. ר"ל בתפלה:
ולאו בתר פתורא. ר"ל בתפלה דשכינתא לאו תמן לאו צלותא היא:
אלא אלין דאתקריאו כו'. ר"ל התלמידי חכמים שהן אשי ה', שבהן מתאחדת אש של גבוה כידוע. וז"ש "לכו לחמי כו'" בתורה:
תמן אתבשל כו'. כ?? הזרע באשה שנגמר שם:
דאיהי כבושה כו'. כמ"ש וכבשוה האיש כובש כו':
עץ החיים ועץ כו'. ר"ל רזין ומשנה:

דף רנג.

ודא הוא ההוא דאתמר כו'. ר"ל התלמידי חכמים הן לחמי לאשי והקרבן (הוא) לה' ואח"כ בא אצלם משולחן גבוה קא זכו:
ובני אהרן כו'. כמ"ש שהקריבו אש זרה אש הדיוט, שלא הקריבו לה' לבדו:
אלין בכורים עילאין כו'. ר"ל אבהן חג"ת כמ"ש כבכורה כו' מצאתי אבותיכם:
לאמהון צ"ל **לאילן**:
הה"ד קדש כו'. ר"ל דכתיב ראשית תבואתה בכורים לתבואה:
ובגין דא אתמר בהון תביא כו'. ר"ל הבכורים, וכן ישראל לירושלים:
ובגין דא אומין כו'. כמ"ש באוכל קדש שחייב אשם:
ובעירא אוף הכי כו'. ר"ל גם כן לשבעה כמש"ו:
שית ספיראן. ו' קצוות:
ושכינתא מנחה חדשה. גם כן ביכורים בשבועות והן ז' מינים שבאים בכורים ושכינתא חטה גימטריא כ"ב כידוע סלת נקיה והיא שתי הלחם:
מסטרא דחיה דאתמר כו'. ר"ל לכך אדם בט' ירחין בכללותו מכל עשר ספירות כמש"ו:

דף רנג:

י' טפה קדמאה כו'. ר"ל טפה קדמאה הוא כעין י' ושאר הזרע שיורה כחץ הוא כעין ו' והוא י' על ו' כמש"ו, והוא ז', ומצד זה הוא לשבעה:
אחד המרבה כו'. ר"ל המרבה שבקי בכל ו' סדרי משנה:
ואחד הממעיט. אף שקרא קריאת שמע לבד כמ"ש (מנחות צט, ב) כאילו מקיים והגית כו' לגבי אמא כו'. ששניהם בגלותא כמש"ל ונחתין י' ו' לגבייהו כמש"ו ו' בקשר כו':
בנין מסטרא דבן י"ה. ר"ל בנים הן מסטרא די"ה כמש"ו, ובבצים ואפרוחים ובנים הם כל השם:

דף רנד.

ורזא דמלה כי כו'. כמ"ש לעיל:

ועשית מנורת כו'. דל"ת דכתיב ושננתם משמע לשון שנים ואינהו דרשי ושלשתם ע"כ כ' ועשית כו' דקרא הקפיד על זהב דוקא והם אמרו בכל מתכות אלא שיש להם רשות ליגרע ולהוסיף כמש"ו, וכן כלת כו':

א"ת דדרשינן לון מנהון כו'. ר"ל של"ת ה"מ דיש להם רשות לדרוש מהפסוק עצמו חסירות ויתירות כמש"ו כיצד מאלפא ביתא מחסר ויתיר, אבל לא מעצמן. ותירץ דהא "כלות" כתיב מלא והן דרשו חסר, וע"כ צ"ל דיש להם רשות כמש"ו:

מנור' ז' כו'. ר"ל מנורה ק"ש וברכותיה, טלית וציצית הי' של תכלת מעיל בפעמונים ורמונים. תפילין ציץ. תפלה עבודה דקטרת. [וז"ש תכון תפלתי קטרת. מ"כ עה"ג] וזהו "שמן וקטרת כו'". מנורה ק"ש, וקטרת תפלה בלחישו, וע"כ צריך לסמוך גאולה לתפלה שמן וקטרת כידוע שנעשין ביחד:

דף רנד:

על טפין דמוחא. שבאין מהרהור:

באתר דלאו דילי'. ר"ל בנשג"ז:

באתר דלא איצטריך. ר"ל לבטלה:

לחם חמץ. בשבועות. וזהו והקרבתם עולה דלעיל בשבועות על הרהורא באשים זרים וזהו דסמיך עולה לאשה שכ' לעיל:

כבשים כו'. ר"ל וכן כבשים כו' כמש"ו:

דף רנה.

אשתמודע בפרי החג. דפלי"ג לאומין:

דעד כאן הויתון כו'. ר"ל התלמידי חכמים שבהן מתלבשין אבהן ורעיא מהימנא אבל בפורקנא בתרייתא דעתידין למטעם כו':

אתון אינון בכורים. כמש"ל מצד אורייתא:

איהי אתחדשת. ר"ל זהו "מנחה חדשה" כמש"ו:

ובק"ש כו'. שהיא תורה כמש"ו והיא בכורים כנ"ל:

דבי' מ"ת. ר"ל כנ"ל דתורה בכורים:

כלה כלילא כו'. ר"ל **כל ה'** כמש"ו:

כלהו נבלעים כו'. כל העשר ספירות כמש"ו חכמה ובינה י"ה, י' פעמים ה' י"ם. כתר מקור של הים. ז"ת שבע שבתות, חמשים יום דילה:

ומלכות ים סוף. ר"ל דאיהי גם כן נקראת י"ם שבה אתכלילו נ' כנ"ל:

ומנחתם כו'. ר"ל שלשה ושנים הן נ' דחכמה ובינה כנ"ל, י' פעמים ה'. ושבעה עשרונים לשבעת הכבשים לז' תחתונות:
דלא אשתתף כו'. כמ"ש דביום הכפורים לית ליה רשו לאסטוני כו':
ואוף הכי כו'. ר"ל בחכמה ובינה כמש"ו:

דף רנה:

עצם השמים כו'. דעצם חיור ובשר סומק כידוע:
בגין דאתמר בה השוכן כו'. ר"ל במלכות, וקאי אדלעיל שכ' דכל חובין בישראל כו':
וארבע כו'. לבינה ומלכות לכך עבודת יום הכפורים שהוא בבינה בבגדי לבן כמ"ש בינה מסטרא דחסד עצם ומלכות בשר כנ"ל:
דא אות כו'. ר"ל **אותו** אותיות **אות ו'** :
שבעת כו'. ה' בתראה ועמה נשלם השם:
ורעיא מהימנא. במלכות דאיהו סליק לה לעילא, מ"ה דמשה, ואבהן בחג"ת, ואהרן דוד ושלמה בנה"י:
סוכה בחושבן כו'. "וה' בהיכל כו'" היכ"ל גימטריא אדנ"י, "וה'" מוסתר בתוכו. כן כתיב **סוכה כ"ו** באמצע:
תרין כרובים. תפארת ומלכות:
סוככים כו'. ר"ל דשניהם נקראים "סוכה":
על הכפורת. יסוד, כידוע ששניהן מסככין אותו בזמן שפניהם איש אל אחיו, זהו "ופניהם כו'":
ושריין על טפח. ר"ל טפח דעוביה של כפרת וטפח הוא י' כמ"ש ועם קומתו עשרה הרי עשרים. והן עשרה דכלילין במלכות ועשרה ממלכות עד כתר הרי כ' דכתר הרי יו"ד במלואה, יו"ד דכתר, לכך סוכה לא פחות מעשר במלכות דכלילא מעשר כנ"ל, ולא יותר על עשרים בכתר. ובמלכות הוא בטפחים טפח דכפרת. ובכתר באמות:
בצל שדי. בינה:
לאגנא על נשמתא. שהיא מסטרא דבינה:
מ' סתומה. בבינה:
ומ' דאוקמוה כו'. הוא מ' פתוחה סוכה פתוחה:
בג"ד תרין כו'. אלו המחיצות של ב' הדעות כנ"ל:
ושאר סוכות. גנב"ך רקב"ש וחמש סוכות דחשיב לעיל, וסוכה סתם ב' כהלכתן כו' הרי י"ד סוכות נגד בג"ד כפר"ת כפולות כמש"ו:

אין כל חדש כו'. ר"ל במלכות שהיא תחת השמש, דכל הז' אינון גם כן בשמש עמודא דאמצעיתא, אלא דשם רפויות, ובמלכות דגושות. וזה בג"ד כפר"ת כפולות:

[ליקוט]

ולא למעלה מכ' דאיהו כ' כתר עליון כו'. כמ"ש בספרא דצניעותא פרק ב' שריקין לא עברין רצוא ושוב דהאדם אינו רואה את עצמו בזה "ברח לך כו'" "אם תגביה כו' משום אורידך". וז"ש במשנה "ימעט", והוא יו"ד, אלא דפשוט י' זעירא י' טפחים ומלא כ' אמות כתר ועטרה. והענין כי נתמלא בב' ענינים. א' במספר על כמותו. והשני על איכותו. ו' ו' טפחים, ד' ד' אצבעות. יו"ד בוא"ו. וא"ו בדל"ת. אבל י' פשוט חסר משניהם אבל מ"מ אינה חסרה מן ד' גבוה עשרה ורחבה ד', והוא "וקמץ הכהן" י"ד סתום, ונקראת י"ד יו"ד בדל"ת. אלא שהד' סתום בגויה בשיעורא דיו"ד בג' קוצין וכללא דיו"ד בג' ניקודין חש"ח, וכללא דלהון דהוא בלא ניקוד והוא שורק דתלת נקודות שעל היו"ד פשוט וכאשר נתמלא במלאפום סוד כתר ועטרה והוא סוד ד"ו ו"ד שהוא ו', ולכן הוא באמה בצורתו ובמספרו ו' טפחים, והוא ד' ד' אצבעות. וכן כף היד כו' ושיעור אצבעות מנין סכ"ת. והענין כי יו"ד מלא היא בבחינה כשמקבלת מדכורא והיא דו"נ ו"ד מהיו"ד והיו"ד עצמה היא מבחינת אבא שבנאה מאו"א בקוץ תחתון וכן קוץ העליון א"א כי היא כוללת ג"ר והן כל הדרגין. והנה יו"ד כנ"ל ו"ד הן ב' דברים. א' באיכות כנ"ל, ואחד בכמות שהוא כ'. והנה בהיותה בחינת נוקבא לבד לא נשלמה באיכות כנ"ל רק בד' דידה ובכמות אף ד' דידה לא, ולכן נעלם הד' כיון שלא נשלמה בכמות:

[עד כאן הליקוט]

מאמר זה פה קדוש אמר לי פא"פ ביתר ביאור ממ"ש בפנים וכתבתיו למשמרת:

בט"ו יום לחדש הז' מסט' די"ה כו' עד דבת שבע דאיהי מלכות. פירוש: כאן מפרש שבשם הוי"ה הוא רמוז כאן. כי בחמשה עשר מסטרא די"ה של השם. "וחגותם **אותו**" **אות ו'** , דא אות ו' של שם עמודא דאמצעיתא. הרי יה"ו. של שם. "שבעת ימים" היא מלכות, ה' אחרונה, בת שבע. הרי הוי"ה:

ור"ל וחגותם אותו בחו"ג ז' ימים היא המלכות להמשיך ולסבב את שניהם בחו"ג, כי עד סוכות היו הכל ימי הדין והגבורות ועתה בסוכות ימשכו גם החסדים ויתעטרו בחסד וגבורה:

או יאמר שחושב ד' רגלי המרכבה עמודא דאמצעיתא וח"ג הם חג"ת ג' רגלין. ומסטרא דבת שבע דרגא רביעאה. חגת"ם כידוע:

אבהן ור"מ ואהרן ודוד ושלמה הא אינון ז' כו'. אבהן הן חג"ת, ורעיא מהימנא הוא מלכות דאתתריך אבתרה ואיהי רביעאה, ואהרן דוד ושלמה הא אינון ז'. והנה הרעיא מהימנא אין חושב הז' ספירות כמו שחושב בזוהר תמיד אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד שהן נגד חג"ת נהי"ם כסדרן. והרעיא מהימנא חושב את משה רעיא מהימנא נגד מלכות, כי בחרבן בעונותינו הרבים אתתרך רוחיה אבתרה כמ"ש בזוהר כ"פ וחושבו לרביעי, כי המלכות היא רביעאה ושביעאה, כי היא מתחלת נגד הת"ת מאחוריו כידוע ות"ת הוא ג' לכן חושב המלכות לרביעאה. ואח"כ חושב אהרן הכהן בימין נצח, ודוד בהוד בסוד איהי בהוד (וכמ"ש הוד מלכות. דברי דוד). ושלמה ביסוד שהוא שלום. ובכמה מקומות ברעיא מהימנא חושב הז' אושפיזין גם כן בזה הסדר. ורמז נפלא לזה הסדר מה שבכל הימים כתוב "ומנחתם" בוא"ו, לבד ביום הד' כתוב "מנחתם" בלא וא"ו, מפני שהוא נגד המלכות רעיא מהימנא [ר"ל משום דנחית רעיא מהימנא מדרגיה דוא"ו ואתתריך אבתרה דאתקריאת מנחה. דברי דוד]. והוא פלאי:

אנא בעינא לתקנא לכון סוכה דאיהי אימא כו'.. ופניהם איש אל אחיו. וכל זה הסוד מרומז במלת "סוכה", כי **ס' דסוכה** היא בינה כידוע בסוד ס' אפרסמון. **ו"ה** דסוכה הם תרין כרובים, סוככים על הכפורת שהוא **כ' דסוכה**[נכתב על הגליון: כי ביסוד והיו לבשר אחד עשרה עשרה הכף] ופניהם איש אל אחיו על ידי הכפורת שהוא ברית המעור [עיין תז"ח ע"ג ב'] לכן הוא על הארון יסוד הנוקבא. והבן בסוד "כל הולך על גחון". וגם הס' והכ' הן סוד ב' בריתות; הס' הוא ברית הלשון בסוד פתוחי חותם כידוע שהוא ביסוד אימא כשהיא נגד פה דז"א, והכ' שהוא הכפורת הוא ברית המעור. וב' הבריתות מחברין ו"ה דסוכה. וגם סוכה הוא סוד צירוף א' מי"ב צרופי השם והוא צירוף הוי"ה. כי הס' הוא ה' ראשונה דהויה כנ"ל, ואח"כ ו' דסוכה הוא ו' של הוי"ה, ואח"כ כ' הוא יו"ד דהויה שהוא נעלם כד"א הנסתרות והנגלות הרי יש כאן **הו"ה ה' דהנסתרות, ו"ה דוהנגלות**. ויו"ד נעלם אף מהנסתרות ואיתגלי' בפומא דאמה שהוא הכפורת הנ"ל כ' דסוכה. והוא י' דצירוף הוי"ה. ה' אחרונה של שם הוא ה' **דסוכה**. הרי **סוכה** הוא ממש צירוף הוי"ה. והבן:

ואית עשרה טפחים בכרובים מתתא עד רגליהון ומרגליהון עד רישהון. כצ"ל. ופירושו, כי עשרה טפחים היה מן הקרקע עד רגלי הכרובים כמ"ש בגמרא פרק קמא דסוכה. ארון ט', וכפרת טפח הרי כאן י"ט מתתא עד רגליהון. וכן מרגליהון עד רישיהון גם כן י"ט כמ"ש בגמרא שם שנאמר סוככים למעלה. ומזה נלמד שם לסכך ע"ש:

אחר "רישיהון" צ"ל כך: **ובגין כך שיעורא דסוכה אמרו רבנן לא פחות מעשר דאיהי מלכות עשיראה דכל דרגין, ולא למעלה מכ' דאיהו כ' כתר עליון דלא שלטא ביה עינא, כבוד עלאה, עליה אמר משה הראני נא את כבודך, ואתיב ליה הקב"ה לא תוכל לראות את פני ולית כבוד בלא כ'** כצ"ל:

ופירושו, לא פחות מי' דאיהי מלכות עשיראה והיא כלולה מי' וממנה ולמעלה י' עד הכתר. ולא למטה מעשרין דאיהו כ' כתר. היינו שכתר הוא למעלה מכ' כי מלכות היא עצמה י' וממנה עד כתר עשרה הרי עשרין:

אבל צריך להבין למה בעשרים השיעור באמות ובעשרה השיעור בטפחים. והענין שהוא נגד המלכות שהיא י' טפחים כמ"ש "הנה טפחות נתת ימי". והענין כי לי' יש ב' בחינות י' פשוטה ויו"ד במילוי. והנה י' פשוטה הן י' טפחים של המלכות, לכן לא פחות מי' טפחים. אבל למעלה מהמלכות הוא יו"ד במילוי. והנה ד' דמילוי הן ד' אצבעות, כי תפסת מועט כו' והוא טפח. והו' הוא ו' טפחים. ופירושו ו' פעמים ד' אצבעות, והיינו ו' טפחים. והי' הוא י' אמות כי פירושו י' פעמים ו' טפחים, שכל אחד אמה הרי י' אמות. וי' בעצמה עשרה הרי כ' אמות עד כתר עליון כ'. ואמר כבוד עילאה כו':

ואית עשרה טפחים בכרובים מתתא עד רגליהון ומרגליהון עד רישיהון ובגין כך שיעורא דסוכה אמרו רבנן לא פחות כו' כבוד עילאה כו'. . ואמר הנה כלל גדול הוא במקום שאמרו שאות א' מורה ר"ת צריך שיהא מרומז בזה האות כל התיבה. והנה בכאן בכ' מרומז כל תיבת 'כבוד'. והוא כי הנה אותיות **בו"ד** של **כבוד** הוא כמנין מילוי של הכ', והוא כי יש צירוף הוי"ה כזה **יהה"ו**, כי ה' אחרונה שהיא מלכות נכללת בג' ראשונות כמרומז במלת אדנ"י היינו ד' שהיא מלכות היא באי"ן שהן ג' ראשונות א' כתר, י' חכמה, ן' בינה. לכן בצירוף זה יה"ה סמוכים. והנה **יה"ה** נעשים כתר על ראש ו' כמ"ש ברעיא מהימנא. והנה יה"ה גימטריא כ'. ובמילוי כזה **יו"ד ה"א ה"א** גימטריא **כבוד**, ו"ד דמילוי יו"ד הוא ו"ד דכבוד. וא' א' דמילוי ה"א ה"א גימטריא ב' דכבוד. הרי ממש **בו"ד דכבוד** מרומזים במלת כ'. הרי כל הכבוד מרומז בכ' והוא פלא:

(**שם**) **ולית כבוד בלא כ'** לקבלי' **סוכה העשוי ככבשן מסטרא דאמא כו' כעשן הכבשן כמין גאם כו'**. כצ"ל. והא ד"סוכה תהיה לצל" צריכים לגרוס אח"כ כמש"ל:

וכלהו רמיזי למ"מ ולית לארכא בהון כו'... **לאשלמא לכל חסרון**. פי', עשרה טפחים היה מן הקרקע עד רגלי כרובים כמ"ש רז"ל ארון ט' וכפורת טפח, ומרגליהון עד רישיהון ששם סוככים שמזה נלמד לסכך:

ובגין כך שיעורא דסוכה לא פחות מי' דאיהי מלכות עשיראה. והיא כלולה מי' וממנה ולמעלה י' עד הכתר וכמש"ל:

כמין צריף מסטרא דאות ד'. פי' הצריף הוא שב' דפנות מגיעות זה לזה כמין ד':

ושבע אתוון בג"ד כפר"ת כו'. שהם ז' סוכות שאמרו רז"ל היינו:**ב**'ורגניו**ג**'אם,צריף שהוא **ד**' הם **בג"ד** כנ"ל.**כ**'בשן הוא **כ**' של **כפר"ת**,והפ' הוא **פ**'ירות ר"ל סוכות של שומרי פירות,והר' **ר**'ועים,והת' תאינים, והוא קייצין. וסימנך בגמרא **רקב"ש**:

ואינון לקבל ז' כוכבי לכת ואינון זו"נ. כמו שמש חמה, לבנה ירח כו'. **ובג"ד אתקריאו ז' כפולות**, פירוש: ז' אותיות בג"ד כפר"ת הן כפולות, בדגש ורפה. וכן יש עוד ז' סוכות גנב"ך נגד רקב"ש, וסוכה כמבוי וסוכת היוצרים וסוכה כשובך נגד ג' הנשארים המרומזים בבג"ד כו':

כגון ז' שרגין דמנרתא דאתמר בה ז' וז' מוצקות. כצ"ל:

וז' ימי בראשית לתתא וז' לעילא. ז' לתתא הם מ"ש "ויהי ערב" ז' פעמים במעשה בראשית, וז' לעילא הם "ויהי בקר" כנ"ל:

וסכך איתעבד לצל ואין כל חדש תחת השמש. בא לרמז על סוכה ישנה שאמרו בירושלמי דצריך לחדש בה דבר לכן אמר משום דאין כל כו' אבל למעלה משמש למעלה מז"א יש ההוא דמחדש בכל יום מעשה בראשית היא הבינה, והיא נקראת כתר על ז"א בסוד עוטר ישראל בתפארה כנודע והוא כי יש לנו נפש-רוח-נשמה ממלכות-ת"ת-בינה. ומט"ט נקרא 'גופא' ויש לנו לחסות תחת צל העליון להגין על נשמתא ולא בצל סוכות הדיוט שהוא מט"ט נקרא הדיוט דאגין על גופא משמשא:

אלא צל לאגנא על נשמתא דאתמר ביה בצל שדי כו' בצלו חמדתי כו' אשר אמרנו בצלו נחיה כו'. ואמר כאן ג' פעמים שנזכר בהם 'צל' נגד נר"ן. נגד נפש שהיא מלכות הנקראת 'שדי' "בצל שדי יתלונן". "בצלו חמדתי" הוא נגד רוח שהוא מן ז"א כמשמעת הפסוק "כן דודי כו'" הוא ז"א בין הבנים, "בצלו חמדתי". וכנגד בינה אמר "בצלו נחיה בגוים" והוא נגד הנשמה ששם אין מגע גוי כידוע. ואמר 'צל' שהוא סכך עם ס' סתומה שהוא נגד ד' דפנות עם הסכך שעליו צל איהו צלם כו':

ואינון תרין. פירוש שיש סוכה מב' דפנות. ותלת הם סוכה מג' דפנות למאן דאמר ג' כהלכתן. וארבע הם סוכה מד' דפנות הרי תרי' תלת ארבע הם ט'. וטפח איהו עשיראה היינו מה שחשבנו סוכה מב' דפנות וכן מג' למ"ד ועדיין צריך טפח להשלים הרי עשרה. וזהו "לאשלמא כל חסרון", היינו לשני המ"ד. ומה שא"ל ולא למעלה מעשרין והם אמות ולא טפחים הענין כי לי' יש ב' בחינות **י**' פשוטה **ויו"ד** במילואו. והנה **ד**' דמלוי הם ד'

אצבעות שהוא טפח, והו הוא ו' טפחים ו' פעמים ד', שהוא אמה. וי' הוא י' אמות י' פעמים ו' טפחים וי' בעצמו הוא כ' אמות. וק"ל:

לולב דא צדיק כו' דבי' ח"י חולייין כו'. הוא ממש מ"ש חז"ל (ברכות כח, ב) ח"י ברכות דתפלות כנגד מי נגד ח"י חוליות דשדרה וחד אמר נגד ח"י אזכרות דהבו לה', וחד אמר נגד ח"י אזכרות דקריאת שמע. והוא כי התפלה נחלקת לג'. בקרבנות לדכאה גרמיה, והם ח"י חוליות שבשדרה שהוא גופא. ואח"כ בפסוקי דזמרה נגד עולם המלאכים נגד ח"י אזכרות במזמור הבו לה' בני אלים שהם המלאכים. אח"כ ברכות יוצר כנגד ח"י אזכרות בקריאת שמע.

[נכתב על הגליון הג"ה נראה להרמ"ש. וכן בכל חלקי התפלה יש ח"י, כי בחלק א' שהוא עולם עשיה יש ח"י ברכות מן "הנותן לשכוי בינה" ע"ס בה"ת כמ"ש האריז"ל. חלק ב' בפסוקי דזמרה ח"י אזכרות ב"יהי כבוד". חלק ג' יוצר ח"י אזכרות בק"ש. עד כאן הג"ה]

והתפלה כוללת כל העולמות שהיא אצילות שכוללת בי"ע, לכן יש בה ח"י ברכות נגד כל העולמות שתחתיה. והלולב שהוא צדיק יסוד כליל מכולם ומי"ח אזכרות שבתפלה, לכן צריך לנענע ד' פעמים י"ח כמו שמסיים והולך:

דף רנו.

יומא תנינא כו'. ר"ל אותיות **בו"ז**:

דביה כמה פקודין כו'. ר"ל כמ"ש לקמ' דביה כל פקודין מים רבים לא כו':

נח לקבל כו'. יסוד יום השביעי כידוע:

דצלותא ואינון ט' מעילא לתתא כו'... **נח ברכתא דמינין כו'** ... **ספיראן ועוד כו'**. כצ"ל. ור"ל ברכת המינין נגד מלכות ששם "סביב רשעים כו'" משלמת לעשר. שח"י ברכות הן ט' ביסוד נח מעילא כו' כנ"ל:

בח' יומין כו'. ר"ל ח' עם י' של אות הוא ח"י. וכן בכולם:

דאיהי סוכה כו'. ר"ל תיבת נח כנ"ל:

דף רנו:

ואי אינון אושפיזין כו'. ר"ל אע"ג דאזמינת להון לא אכלה עמהון:

בההוא דרגא כו'. ר"ל בעמודא דאמצעיתא, שמע ישראל:

ובג"ד כו' אחת. ר"ל מלכות כמש"ו:

איהי ה' דהוי"ה י' דאדנ"י כו'. כצ"ל:

איהי תרעא. מלוי אדנ"י:

בת י'. בת של חכמה. י' שבשם, עשר אמירן, **בת** עם **י' בי"ת**. וזהו בחכמה יבנה בית:

[ליקוט]

ואינון ח"י באנא כו'. במשנה פליגי ב"ש ואמרי אף בהצליחה נא. וליתן טעם מחלוקתם ויתבאר גם כן טעם מנהג שלנו שהש"צ מנענע גם ב"יאמר נא". והוא כי המיזוג העיקרי הוא ב' חלקים מים שהוא חסד וא' יין שהוא גבורות. וסברי בית הלל שהן מצד החסד שמנענעים בהודו לה' תחלה וסוף שהן חסדים כי לעולם חסדו ב' פעמים. וב"אנא ה' הושיעה נא" שהוא גבורות ישועות כידוע לכן פעם א'. והוא באמצע בין ב' החסדים של הודו והוא מיתוק כפול. א' שחסדי ה' יסובבנהו את הגבורות [ואפילו היה שוה בשוה בכה"ג היה חסד]. ב' שהן ב' הודו נגד חלק א' גבורה שהוא באנא ה' הושיעה נא. ובית שמאי שהם מצד הגבורה סבירא להו אף באנא ה' הצליחה נא ואם כן הן ב' גבורות נגד ב' חסדים רק המיתוק הוא א' שהב' חסדים של ב' "הודו" הן סובבין מהצדדים והב' גבורות באמצע, אבל הן שוין בשוה:

והנה הלכה כבית הלל שצריך ב' מיתוקים שיהיו גם כן חלקי החסדים ב' נגד חלק הגבורה. אבל אנו שכופלים הפסוקים ואם כן אנו מנענים ב' פעמים בפסוק "אנא ה' הושיעה נא". על כן צריך לנענע בחלקי החסדים ד' פעמים לנגדם והיינו שאנו כופלים פסוק "הודו" האחרון ב' פעמים. אבל בתחלה ליכא כי אם פעם א' "הודו". ולא הוי ב' חלקים חסדים נגד הגבורות לכן הנהיגו לנענע גם כן בפסוק "יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו". ואם כן נענועי החסדים ד' פעמים כפל הגבורות. וגם הן מב' הצדדין ב' קודם אנא וב' לאחר אנא, וכבית הלל דסבירא להו דצריך ב' מיתוקים:

ושמעתי מפי המופלג מו"ה נח חתן ר"א פעסלי' שאמר בשם בעל משנת חסידים כי"ב על משנה ד"עבד שבא למזוג כוס לרבות ושפך קיתון על פניו" (משנה, סוכה ב, ט), כי בכל הימים שמראש השנה עד סוכות הגבורות והדינין גוברים, ובסוכות על ידי ישיבת סוכה ולולב ומיניו מקבלת החסדים וממזגים הגבורות. וז"ש "שבא למזוג כוס לרבו" פירוש: על ידי מצות סוכה בא למזוג הכוס שהוא גימטריא אלהים, עם החסדים, והוא כמו עד"מ מזיגת היין במים שבקתון, ושפך לו הקיתון שבתוכו המים על פניו, פירוש, שאין רוצה לקבל ממנו מצותו של ישיבת סוכתו שהיא מזיגת המים ליין אלא שישאר היין שהם הגבורות בלא מיתוק. ודברי פי חכם חן:

דף רנז.

אלא כליל כו'. לשון הבהיר והכל במלת בראשית בית ראש, חכמה, שהוא ראשית:

כלולותיך. ר"ל בכל מכל כל, דכלילא מכלם:

אין סוף. כתר:

קוצא דילי' כו'. ר"ל קוצא דאות ד' משלמת לעשר וד' עצמה כלילא מד' כו':
איהי אורייתא כו'. ר"ל זהו יומם ולילה, שבכתב ושבעל פה:
ובג"ד כתר דאיהו כו'. ר"ל דחו"ג שהן ב' תורות דכלילין בעמודא דאמצעיתא הן ב' פעמים עשר שהן כ' שהן **יה"ה** שבשם; י' בחסד, ה' ה' בגבורה, ו' ת"ת כליל להון. ולכן נק' בכל השם וכ' דיה"ה הן כתר על ס"ת שהוא ו' כמש"ו. וזהו עשרה עשרה, ב' פעמים, הכף ר"ל כ', ובשקל ו' כידוע:
דאתוון דהוי"ה. ר"ל והיה שבפנים מקבל לשד"י שבחוץ כידוע:
אבל מבינה כו'. שבת סלקא ברתא לג' ראשונות [מצאתי כתוב על הגליון: כמ"ש במ"א ש**שבת** הוא **תר"ך** עמודים, **ל"ב** נתיבות **ונ'** שערי בינה]:
בשם דהוי"ה. ר"ל בעמודא דאמצעיתא:

דף רנז:

ממנא עליה שור. שור המדבר ורב תבואות בכח שור. שתי הלחם:
פתות מינה צ"ל **מיניה**:

דף רנח.

לאו דאיהי אדמי' כו'. ר"ל לא שהנשמה דומה לעכה"ע, אלא כמו שהנשמה לגוף כן עכה"ע לספירות. וז"ש "ובג"ד היא כו'":
ועטרותיהם בראשיהם. כנ"ל דעטרה על ו' אימא עילאה, עולם הבא:
הויות באמצע. ר"ל ב' ההי"ן באמצע סבר' ר"ת. והוא דווקא בעלמא דאתי ששם ה' על ו' עטרותיהם בראשיהם, מה שאין כן בעולם הזה שהיא שימושא כידוע:
לשתי שולחנות. כסדר העולם הזה. והויות באמצע העולם הבא כנ"ל. והענין שבתפילין כסדר זוכה לשתיהן בד' פרשיות כסדר העולם הזה, ובבתים וקשרים העולם הבא. ותפילין של יד י' על ה', ותפילין של ראש ה' על ו'. הרי י"ה ה"ו כנ"ל. וראש הוא כתר וז"ש "רישא כו'":
ועכשיו חוזר כל הע"ס בפרטיות. ד' פרשיות חבת"ם. רישא כתר. קריאת שמע ותפילין חסד וגבורה. תכלת ולבן נצח והוד. מזוזה והשער יסוד ומלכות. וכולם כליליין בקריאת שמע:
ועוד י' כו'. כולל כל העשר ספירות בתפילין:
י' דשד"י איהו מוחא כו'. ר"ל כל השד"י כפול ב' שינ"ן ד' בד' בתים וד' דקשר י' דמוח י' דקשר:

שדי אמו. ר"ל **שד י**', שבו יונק משדי אמו תפילין של ראש דשם שד"י **ש"ד** עם **י**' דמוחא. וז"ש "משדי אמו" שד"י:

תפילין דמארי עלמא כתר. ר"ל דתפילין שלנו הוא שם הוי"ה בד' פרשיות אבל תפילין דשם הוי"ה הוא כתר שהוא ע"ג. וז"ש "מארי עלמא הוי"ה כו'" ר"ל שהוא הוי"ה. ותפילין כו' דד' פסוקים כמש"ו כתר מים עליונים ר"ל עשר ספירות מעילא לתתא באור ישר:

מים תחתונים. מתתא לעילא באור חוזר ושניהן כו':

דף רסא.

[מכאן עד סוף הפרשה על הזהר מגכי"ק ז"ל]

אלא קול דאקרי דבור. ר"ל מלכות, קול השביעי מז' קולות, והיא נקראת 'דבור' ושמיעה כמו שמפרש והולך שנאמר "ורצע אדוניו" אדון כל הארץ כמ"ש בסבא פרשת משפטים:

מאי ותמונה כד"א ותמונת כו'. ר"ל ז"א דרגא דמשה שעל זה נאמר ותמונת כו':

ואמר **ד"א ותמונה דא קול כו**'. ר"ל בינה, שז"א מ"מ ההשגה בו מה שאין כן בבינה. וז"ש **דלא הוה מתחזי כלל**:

זולתי קול דא קול כו'. כנ"ל מלכות:

בגין דכל תקונא כו'. שבגוה מצירת ז"א שלכן נקרא אמא:

דלא פסקי מבועוי לעלמין. הוא ההבל בגרון דלא פסיק כלל לעלמין כמ"ש בסוף ז"ח, וז"ש "ונהר יוצא מעדן" תדיר כו', והוא נקרא "קול גדול כו'":

ואמר **ובגין כך ה' עילאה ה' כו**'. ר"ל כמו ששניהם באות ה' כן נקראו שניהם קול זה "קול גדול" וזה "קול דברים":

וכל אינון קולות כו'. ר"ל ז' קולות:

תמן אשתכחו. ר"ל בההוא קול דברים. וכלא נפקי מקול גדול:

באתר דאקרי עה"ח. ר"ל יסוד שהוא כלל זו"נ שבו מתייחדים. וז"ש **וביה תליא כלל ופרט כו**' . וז"ש **והוא אקרי תורה** כידוע. וכן **משנה תורה** מרכבת המשנה:

ואמר **בקדמייתא גבורה דלא פסק**. ר"ל בינה מקורא דחיי, וזהו דברות ראשונות. אבל האחרונות משנה תורה הוא באילנא דחיי ועיקרה במלכות ונכלל ז"א בואוי"ן ד"ולא תחמוד" כמש"ו:

דף רסג.

רעיא מהימנא. הכי אתייחד כו'. במלאכים וכן למעלה:

ויתבר כל שייפוי. בכל גופו כמ"ש בכל נפשך:

שייפין עילאין. כמש"ו:

רמ"ח עלמין. ברמ"ח תיבות דקריאת שמע:
ברזא דמ"ב כו'. בפרשה הראשונה בדכורא:
בכללא דע"ב. בפרשה שניה בנוקבא:
ברזא דה' אחד כו'. ר"ל כמ"ש בזוהר, דתחלה ה' אחד שייפין דעמודא דאמצעיתא, ושמו אחד שייפין דשכינתא. ואח"כ מתייחדין יחד דלכך לא כתיב ה' ושמו אחד:
בתרי אתוון. **ח"ד** עמודא דאמצעיתא ושכינה, **דא**' טמיר וגניז לעיל ולא אתיידע וצריך לחטוף כמ"ש בספר יצירה ואם רץ לבך כו':
דאילין אינון כו'. ר"ל לעבדה ולשמרה כמ"ש לעבדה במצות עשה ולשמרה במצות לא תעשה. וז"ש רזא דה' כו':
ברישא דכתם פז. בינה, עטרה על וא"ו, כמש"ל:
[ליקוט (מעצם כתב יד קדשו)]
ראשו כתם פז. תבנית:גמש דגש הוא גימטריא **אני יהו"ה**, **ואני הוא** גימטריא פנים ואחוריים של ה', והפנים **טדה"ד** הוא "באור פני מלך חיים" שמאירין י"ג תיקונים דאריך אנפין בט' דז"א, והן כ"ב. וידוע שהמי"ג ד' לחודוי אסתמכו וט' לחוד. וזהו **ט"ד**. וט' תיקונים דז"א הן ה' מאבא ואמא, וד' מחסד וגבורה כמ"ש בפרשת משפטים קכ"ב ב' (ח"ב קכב, ב) "דיקנא דמלכא יקירותא כו'". וזהו **ה"ד**. והן כ"ב אותיות התורה כמ"ש בספרא דצניעותא ובפרשת נשא:
ואחוריים **כוז"ו** הן בעמר נקי, זה בפנים וזה באחוריים. והוא סוד הטל כידוע, שראשי נמלא טל אורות טליך, גימטריא טל, והוא גם כן חיים לעתיד לבא תחיית המתחים לאחר זה העולם. והוא גימטריא **יהו"ה אחד**. [והשם ה' הוא במוחא בג' חללי דגולגתא]. והכל הוא **פז**. וזמ"ש בפרשת ואתחנן ברעיא מהימנא רס"ג א' (ח"ג רסג, א) ששנים רזא איהו כו' בעטרה ברישא דכתם פז כו' ורזא דההוא פז כו'.
[עד כאן ליקוט]

דף רסג:

בהאי ששנים כו'. ר"ל **תרי"ג** עם **פ"ז** גימטריא **ששנים**. וז"ש לעיל "ששנים רזא איהו כו'". ובששונים ג' דרגין בינה, עמודא דאמצעיתא, מלכות. ורזא דא תפוח כו'. תפוח עמודא דאמצעיתא, וששונה שכינה כמ"ש כתפוח בעצי היער כו' כשושנה כו':
בגין דאתדבק בימינא כו'. ששם חכמה כידוע יו"ד של השם עשר אמירן כידוע:
ודא איהי פתחא דלעילא כו'. זה השער כו' מלכות, אדנ"י (במלוי גימטריא תרעא), גימטריא מזוזה:

ותו דלא ינשי כו'. דג"ד באדם גופו ולבישו ודירתו ובכולם קבע הש"י שמו. בגופו במילה, ובלבושו בציצית, ובדירתו במזוזה. ובכולם בפתח. מילה פתח הגוף. וכן כולם:

כללא דכר כו'. ו"ה שבו. [הגהת הרמ"ש. **זו וזה** דמזוזה הוא ת"ת ומלכות, **והמ'** דמזוזה הוא יסוד המחברם]:

סמיך לקבל פתחא תרין. כצ"ל:

חד שיד"א. ר"ל חד מתרין דרגין הוא ש"ד, ובשד"י דמזוזה אתכפי דיו"ד מן שדי הוא חוליא דשלשלאה על שד משד"י:

בבר נש כו' כגוונא דא. ר"ל כמו אצל מזוזה שבימין מלאך ובשמאל שד. וכן בפתחא דלעילא מלכות, עומדים משני הצדדים קדושה וסטרא אחרא:

כד עייל. דבביאתו אין צריך שמירה כמו ביציאתו דלפתח חטאת רובץ כמ"ש ולואי שתהא ביאה כיציאה (יומא פ"ו פ"ז, סנהדירן ז' ב'):

[ליקוט מגכי"ק]

בספרא דשלמה כו' כיון דנפיק ב"נ מתרעיה כו'. והענין כי עיקר השמירה מיצר הרע ביציאה כמ"ש לפתח חטאת רובץ, ולכן נקבע המזוזה בשמאל היציאה נגד היצר הרע. אבל בביאה אין היצר הרע שולט ואין פחד רק מההוא שידא ואתבר מנגד השמא מימינא:

דף רסה:

בזהר. מעמיקתא דכלא. ר"ל מהמחשבה והוא חכמה וזהו היו"ד דהיושבי מעיקרא קוצא תחתון של יו"ד הנקרא שבילא שמשם כל ברכאן יוצאין:

דף רסז:

ת"ח כלא כו'. ר"ל כל ד' אותיות השם אינן מתפרשין קוצו של יו"ד עם היו"ד, יו"ד עם ה"א שהוא חכם בבינה בעוקץ שלאחרי' וה"א בוא"ו בוא"ו שבתוך הה"א, וא"ו עם הה"א אחרונה ברגל ימין של הה"א כמו יו"ד עם הה"א כמ"ש בפא"מ:

דף רע:

רעיא מהימנא. (**מכתב יד קדשו**). **פקודא דא כו'**. הכלל, במלת "ברוך" נתברכו חג"ת בג' תיבות "אתה ה' אלהינו" חוזרות למעלה לאתקדשא בבחינת קדושה שמתחלה היו מתברכות בסוד אימא ואח"כ אסתלקו בסוד קדושה וזהו "אשר קדשנו" ונתוספו קדושה בנה"י, וזהו תוספת קדושה שהן באין בתוספות "במצותיו" נצח והוד, "וצונו" יסוד וסיום מלכות ועניית אמן הוא ייחודא והוא יב"ק ונכלל **באמן** גם כן יב"ק **א'** קדושה חכמה, **מ"ם** בינה, ן' זו"נ. והוא ייחודא. וכמ"ש בס"פ וילך מא' למ"ם וממ"ם לנו"ן כו':

דף רעא.

רזא דימינא ואקרי כהן כו' אתה כהן לעולם. (כתב הגר"א בתיקונים בהג"ה נ"ו א' בד"ה הוא וב"ד. דהיינו כי אתה הוא מתחיל מחסד ואף שאמר באדרא זוטא דמחכמה מתחיל אתה היינו על ידי דנחית בימינא דכהנא. המסדר):

(**שם לעיל**) **באינון מלין**. ר"ל בתיבות של הברכה:

מאן אתר נחתי לבתר דנחתי. כל זה הוא קושיא, ור"ל לבתר דנחית ממקור החיים לכל הספירות באיזה מקום ירידת השפע לכל העולמות. ואמר בצדיק. וז"ש מאתר דרישא דצדיק דתמן כו' ואמר דרישא כו' לשון הכתוב "וברכות לראש צדיק", כמש"ו:

ההוא נהורא כו'. מלכות:

מעילא לתתא כד צ"ל בר:

בההיא ברכה כו'. דברכה היא בינה כידוע, וז"ש "לכורסייא כו'" בינה:

וברוך קדמאה. ר"ל דמקורא כנ"ל:

אתה כו'. ר"ל חסד, ונקרא "אתה" לנוכח שכאן התחיל להתגלות עולם חסד יבנה, מה שאין כן "ברוך" בלשון נסתר:

מאן כהן כו'. ר"ל דמשמש לבינה:

דף רעא:

דכליל בימינא. באל מן **אלהינו**:

ולא יראו כו'. ג' רגלים נגד ג' אבהן חג"ת כידוע:

מלך לתתא כד כו'. דלעילא בבינה שנקראת מלך כד חג"ת עאלין לגבה לאתברך ומלכות נקראת מלך כד חג"ת באין לאעטרא כמש"ו:

והכא איקרי כו'. ר"ל כאן איקרי מלך בינה:

ועלמא תתאה כו'. ר"ל בתפלה ברוך מלכות ואתה כהן כו' לאתדבקא בהדי' כמש"ו:

ברזא דמקורא. בינה:

[מצאתי כתוב הגהת הרמ"ש. אבל בפרי עץ חיים שער הברכות פרק ב' כתב וזה לשונו: ברוך שבתפלה ביאורו ברוך מל' בסוד היסוד הדבוק בה, עכ"ל. ואם כן פירוש הזוהר כאן כך: הוא לא אקרי ברוך בר ברזא דמקורא כו' יסוד דאתדבק בה]:

וכהן בכל אתר דאיקרי כו'. ר"ל בכל ברכה בסוף ברכה כורע כשמזכיר 'אתה' כידוע:

דעילא אקרי אב. ר"ל חכמה מ"מ ימינא נק' אתה ברזא דחכמה שהוא בימינא:

זה תריסר כו' זה תניינא כו'. ר"ל זהו מזה ומזה, ב' לוחות, ימינא ושמאלא, הוי"ה ואדנ"י:

ותליתאה כו'. בגמרא אינו כן:

דף רעב.

ו' דאמצעיתא. בין ב' ההי"ן:

ובגין דלא כו'. ר"ל שלא לחלק חתיכות גדולות:

מאי כביצה צ"ל **כזית וכביצה**:

וארח צדיקים. ראיה דצדיק נקרא ארח, וברכות כו' זהו ארח מברך:

דאיהי שפה. גימטריא שכינה:

והאי איהו תרומה. ר"ל **תורה מ"ם**, בארבעים יום תורה ה' הרי מ"ה כמש"ל:

דאינון איש ואשה. י"ה שבהם:

דף רעב:

דאיהו ראשון. ר"ל האב הטומאה הוא ראשון שהוא טומאה ראשונה שחל על הידים וידים המקבלות טומאה הן שניות. וכן בברכה המברך מתברך שהוא מתברך קודם ועליו שריא הרי הוא שניות לברכה:

מלכות אדני. ר"ל עם השם הוי"ה בחיבורא:

היכל ה'. ר"ל ג' פעמים היכל והיכל בגימטריא אדנ"י:

דף רעג.

מכח אדם. שהוא החיה הד' דכליל כלהון:

ואיהו יו"ד כו'. גימטריא אד"ם, ובו ג"פ י"ד בפשוטו ומלואו ומלוי מלואו כמש"ו כ"ח דמלוי המלוי בב' הידים וי"ד דשמא מפרש עם פשוטו בגוף כידוע:

ובודאי לית כו'. שהוא נהיר בכולם ומתעלם בהם כידוע:

ממכון כו'. ר"ת משה, וכן **בשגם** גימטריא **משה**:

מה שהיה הוא כו'. ר"ת **משה**. וזה שאמר הדור שהולך, רצה לומר בכולם מתעלם משה. וז"ש (קהלת א, ט) מה שהיה הוא שיהיה שהכל הוא:

מכאן כו' באתגלייא. שהוא עצמו יפרש כאן בחיבורא דר"מ זה:

דביומא תליתאה כו'. כמ"ש ויהי ביום השלישי שלישי לפרישה:

לתרין טבין. ר"ל נגד ב' פעמים "כי טוב" הנאמר ביום השלישי:

ולבתר דאתעברו כו'. כמ"ש ויפול כו' כידוע:

ורזא דענ"ג כו'. ר"ל ראשי תיבות ע'דן נ'הר ג'ן. שכנגדן ג' סעודות כידוע:

לנגע. בהיפוך אתוון:

על ה'. מעדן כנ"ל:

מלא יינא. גי' ע' עם זכור ושמור ע"ב:

דף רעג:

אקרי חובא. ר"ל סטרא אחרא:

עשרה דברים. כדעת י"א (ברכות נ, א) וקא חשיב "ומקבלו בשתי ידיו ונותנו בימין" לאחד:

ויש אומרים חי מן כו'. הוא הגה"ה (עיין מ"ש רבינו בא"ח סי' קפ"ג):

כנגד י'. עטור בכתר,ועטוף במלכות.חי ביסוד.מלא בת"ת.הדחה ושטיפה בחו"ג.ומקבלו כו' בנצח כמ"ש נעיות בימינך נצח. שמקבל מחסד וגבורה וחוזר לחסד.ונותן עיניו בו בהוד ששם שילוב הב' שמות, כי בו נגמר פלגא דגופא והן ברזא דעינים כידוע.ומסלקו כו' בחכמה יו"ד כמש"ו.ומשגרו כו' בבינה:

בבת עין יהו"ה צ"ל הו"ה:

ואישוני לא גרסינן.:

דף רעד.

בזוהר. (**מכי**"ק ז"ל). **שנא"ן כו'**. הענין שכ' שנא"ן הוא בפניהם שבהילוכם לפנים כסדר כי פניהם ההולכין לצד ההוא שהולכין בחיה הימנית הוא שור ובאמצעית נשר ובשמאלית אריה וברביעית אדם. וכן בכל צד שהולכין וכסידורן כאן נאמר "האל הגדול הגבור והנורא". "האל" בשור ועל כחו וכמ"ש ורב תבואות כו'. "הגדול" בנשר וכמ"ש (יחזקאל, יז) גדול הכנפים כו'. "הגבור" באריה ידוע. "והנורא" באדם כמ"ש ומוראכם וחתכם כו':

דף רעד:

רעיא מהימנא. כי יו"ד מיני' כו'. ר"ל הפסוק "כי אלהים שופט כו'" ע"ש יהו"ה. וכן מפרש לקמן הב"ד וד' מיתות הכל בשם יהו"ה. ואמר שתיבת "כי" הוא יו"ד של השם **י'** של **כי** הוא י' פשוטה, **וכ'** של **כי** הוא **יו"ד** מליאה. **זה** גימטריא י"ב הן ב' ההי"ן במילוי א'. **וזה ו'** הוא ו' פשוטה. **ז"ה** של **וז"ה** הוא ו"ו מליאה והוא מילוי אלפין בלא אל"ף של וא"ו שהוא גימטריא דם כידוע בסוד דמים טהורים, שאל"ף דאהי"ה משלמת אדם מילוי מ"ה:

הנה על אדום. שהוא ס"מ, שרו של אדום:

ה"א ה"א תרין צ"ל ה' ה' :

מפי ב"ד דלעילא כו'. בינה. **וב"ד דלתתא**. מלכות כידוע. והן ב' ההי"ן ובשניהן פי כמ"ש מפי ב"ד כו' הרי פיפיות:

אין אדם נוקף כו'. ר"ל מלמטה הוא נוקבא, בית דין שלמטה, שמכריזין מלמעלה הוא בית דין שלמעלה. ר"ל שאין בית דין של מטה פוסקין עד שנגמר בבית דין שלמעלה. וזהו צדק צדק ב' בתי דינין הנ"ל:

תמן אשתכח כו'. ר"ל **דינא** אותיות **אדני**.

(לענ"ד צ"ל אשתכך כו' וכמפ"ו וחמת המלך שככה. ושם אתבסמותא. ד"ל):

בק"ש כו'. ר"ל ק"ש הוא בת"ת, שמע ישראל ישראל סבא. ותפלה במלכות אדני שפתי כו'. וחרבא הוא הוי"ה ת"ת, ונרתק אדנ"י כנ"ל:

רוממות כו'. שאמרו בגמרא שקאי על ק"ש וכתיב וחרב כו' ואמרו בגמרא כל הקורא ק"ש כו' כאילו אוחז חרב של שתי פיות כו':

בצדיק כו'. והוא כלול מלכות כידוע:

דביה אדני כו'. מביא ראיה שהוא נרתק אדני שמתחיל באדני ונאמר "ופי" שהוא מלכות, פי בית דין שלמטה:

ביה וחמת כו'. שכבר נשחט בק"ש כמ"ש בהת"ז שבק"ש של שחרית נשחט:

זרקא תמן קו כו'. ידוע שהטעמים הם מאני קרבא והזרקא הוא חנק קו של הזרקא הוא החוט ויו"ד שעל הקו בעיגול כמין כריכה הוא הכרוך סביב הצואר כעין יו"ד ושאר החבל היוצא ונשאר מהכריכה הוא שקבוע בו הכריכה ותפוס בו והן יו"ד וא"ו של השם כמש"ו לקמן:

וישאהו במוט. שנשאוהו לס"מ במוט שהוא כעין חבל לחנק אותו:

בשנים. כמ"ש בפירודא לס"ם ונוקבא:

מאי מוט צ"ל **מט**, והכי פירושו, מאי טעמא דההוא רשע שהוא מט בו שאצל צדיק נאמר "לא יתן לעולם מוט לצדיק", אבל ההוא רשע מט והן במ"ט שערים דבינה כמש"ו שהן מילוי הוי"ה וד' אותיות הוי"ה הפשוטה:

בשית תיבין כו'. הן שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

דאינון ו' ו'. בלא א' באמצע, כמש"ל בפסוק "כי אלהים שופט", שהוא"ו הוא בלא א' כזה **ו"ו** גימטריא **דם** הריגה לו:

אחידין ביה. ר"ל בחבל אוחזין בו שני ידים:

ו' חבל כו'. מפרש והולך כל השם:

בשכינתא עילאה. שהיא אש של גבוה:

ובכל עצים דאחידן ביה. הן ה' ספירות ח"ג נה"י:

באילנא דחיי בגופא. ר"ל שהגוף הוא עץ החיים ת"ת, ואש של גבוה אוחזת בו שכינה עילאה, ואיברים שלו הן נרות ואש שלמטה שהן נרות של השכינה תתאה שהיא נקראת

"נר יהו"ה", שרמ"ח איברים עם קוב"ה ושכינתיה גימטריא **נ"ר**. וז"ש "כד אחידן ביה תרוויהו כו'":

יתקיים והנה כו'. שאין הגוף שלו נשרף:

דאינון קוצין כו'. ר"ל מ"ש הסנה איננו אוכל היינו העלין והפירות שהן גוף ונשמתא של האדם, אבל הסנה עצמו שהוא ס"ם נשרף, והזר הקרב יומת:

ואתה אל תירא כו'. סיפא דקרא "כי תלך במו אש לא תכוה":

דף רעה.

חיוורו מלגאו כו'. ר"ל ת"ת גוון חיוורו דאש. מלכות גוון אוכם דאש כמ"ש בזוהר שמות כמ"ש התורה כתובה לפניו באש שחורה על גבי אש לבנה:

חושך ואור. מלכות ותפארת כידוע:

עד כו'. שע' בת"ת ע' ענפין. כמ"ש ע' שמות יש להקב"ה וד' צדיק כמ"ש תפלה לעני כו' כידוע:

או שלשה כו'. ת"ת וצדיק ומלכות כנ"ל:

בין ו' לז' כו'. ר"ל שהפרישו בין ו' יסוד לז' מלכות בת שבע. והן ז"ו של **זומ"ם**:

בשריפת חמץ דבין ו' לז'. שיבערו החמץ המפסיק ביניהם והוא בסוף אלף הששי קודם אלף השביעי:

גזרו רבנן כו' דתולין באלף החמישי. גלות הזה ושורפין בתחילת שש הוא בפורקנא בתרייתא שהתחיל הקץ בתחלת אלף הששי כידוע:

ואולפי מארי כו'. פלוגתא דאביי ורבא בפרק קמא דפסחים:

דף רעה:

אני ה' כו'. ר"ל אני מלכות, כמ"ש לקמן:

דאיהו שם. ר"ל דכתיב הוא שמי כו':

דאכלין תבל צ"ל **תבן**:

חמור דאורייתא כו'. כמש"ו בפשוטי תורה:

קלין כו'. ר"ל דקלין הוא תבן וחומר הוא חטה, ובשניהם טוב ורע כמ"ש **חט'ה ח"ט** ר"ע, **ה'** טוב:

אלא על סוסוון. מסטרא דכ"י. כמש"ו בסתרי קבלה:

מלכא לית ל"ג. (ולי נראה שתופס לשון ת"א על הפסוק "אין זה כי אם בית אלהים", ור"ל כמ"ש (שבת קנב, א) דעל סוס מלך דעל חמור בן חורין והיינו הדיוט ועבד לגבי מלך. ד"ל):

דין אתר הדיוט כו'. ר"ל מט"ט שנקרא 'הדיוט', והוא רוכב על חמור דמסטריה שית סדרי משנה:
עני ורוכב כו'. בזמן שאין זכאין כ"כ כמ"ש בגמרא:

דף רעו.

בסי' עירובין כו'. שהן חומרי ש"ס וזהו חמור כנ"ל. והוא אוכל תבן קלין דאורייתא כנ"ל:
ולא אתקרי כו'. הקדוש ברוך הוא:
עד דיתהדרון כו'. שארץ ישראל בדרגא דכנסת ישראל וישראל בדרגא דעמודא דאמצעיתא:
ואי תימא כו'. ר"ל אע"ג שפֵּינה אותו הדיוט מכל מקום אל תהי כו' רק נגד בעלי קבלה קל:
קודם דיתייחד כו'. וכל זה רומז ליחוד עם הנשמה כידוע בסוד היחודים שסכנה גדולה שלא יתחלף ברע וכ"ש בנשמתא דטו"ר כמש"ו:
לקי בגופייהו. שדברו על ארץ ישראל הגופנית:
ואתתא דאיהי כו'. ר"ל נשמתא:

דף רעו:

ובכל שמה. דכלילת מכל ובה כל אורייתא. וז"ש ובה קיים כו':
בגיניה כו' צ"ל **בגינה**. ור"ל דבית הוא שכינה והוי פתוח כו' במדת החסד דסליק לה בגדולה כנ"ל:
זרוע תפארתו. ימין של ת"ת:
למהוי לך שם עולם. מלכות, וז"ש תמן תרויח כו':
ומסטרא דשמאלא הלכה כו'. כמש"ו דה' מן **אברהם** וי' דיצחק הוא **הי** מן **אלהים**, והוא ה' דהכלה והוא מסטרא דשמאלא ה' על י', ה' דאלהים:
בקדמיתא כו'. מסטרא דאברהם ויצחק הוי כ"ס י"ה כנ"ל, ועכשיו נעשית כוס מסטרא דמשה דרגא דעמודא דאמצעיתא וזהו כוס מלא בוא"ו וכוס בגימטריא אלהים מסטרא דשמאלא. וזהו ברכת ה' בבינה. וזהו שאמר לעיל מסטרא דשמאלא כו':
אית לגלאה כו'. כמש"ו דאינון מסטרא דאברהם ויצחק ה"י, והוא וא"ו מתייחד עמה, כלה דיליה:
ולבושי דהבא. מסטרא דשמאלא ולכן שם המחלוקת לשם שמים, וז"ש "והוי חולקין כו'":
מה שהיה הוא. ראשי תיבות **משה**, ור"ל גואל הראשון הוא גואל אחרון:

אנת סבילת כו'. בגלותא הת"ח כידוע:

דף רעז.

אנכי מפתיה כו'. דגם מפותה נותן לה חמשים שקלים:

והאי איהו ונתן כו'. ור"ל לאבי הנערה אברהם, בת היה לאברהם כו' דפתח נ' תרעין דבינה לה ומשם לישראל:

דתמן דן. ר"ל בשם אדני אותיות אמצעיות דן, וזהו "דן אנכי" **אני** דאדני, **כ'** דכתר בינה נו(?) תרעין:

קדם דינא דא צ"ל **דן**, ר"ל קודם דן ואח"כ יפקו:

וגדולה כו'. ר"ל זהו וברחמים גדולים:

וקרא אחרינא כו'. ר"ל גם כן ראיה שהוא יתברך בעלינו:

לא יאמר לך כו'. ר"ל סיפא דקרא ולא כו' בעולה:

ואע"ג דשכינתא כו'. ר"ל דעכשיו היא ארוסה כמ"ש ברעיא מהימנא לקמן דעדיין היא ארוסה לגבך רעיא מהימנא דהוא בדרגא דעמודא דאמצעיתא כמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה אל תקרי מורשה אלא מאורסה, ולעתיד לבא תנשא ותהא בעולה:

ואי היא לא בעאת. בלא קידושין:

אם היא הדיוטא כו'. כמ"ש שותה בעציצו. מה שאין כן אם היא אינה רוצה כגוון ראשון:

אוף הכי אית כו'. ר"ל כן הוא בגוף שאית הדיוט לגבי נשמתא והן תרין גוונין הנ"ל:

ולזמנין נשמתא כו'. זהו שגוף הדיוט לנשמתא:

ומברך כו'. יב"ק:

אתהדר מלאך כו'. דתמן מטה הנהפך מנחש למטה וממטה לנחש כמו שמפרש והולך:

ואינון בדיוקנייהו כו'. ר"ל ב"א בדיוקנייהו:

דף רעז:

דאינון מלאכי השרת ממש. ר"ל אבל השדים אינון רק דומים למלאכי השרת ובג' דברים בלבד:

ואית אחרנין כו'. דלמעלה מלאכי השרת הן מסטרא דמט"ט עולם המלאכים העוסקים בש"ס כנ"ל:

ואי תימא דסליקת כו'. ר"ל שיש עוד דרגא שהוא למעלה מעשר ובה אינה רק עשר, אם כן אינה מתייחדת בכלם אמר **יו"ד שמא מפרש כו' עשר** ר"ל עשר אותיות בשמא מפרש והוא שם היחוד והוא ראיה שאין יותר מעשר. וז"ש **דמתייחד בה לא סליק כו'** :

שפחה דמטרוניתא. במט"ט דשם טוב ורע מט"ט וס"ם אלא בשדין יהודאין כנ"ל דאתהדר למלאך כנ"ל:

דמאן דירית כו'. ר"ל אבל ברתא דמלכא א"א להתחלל כמש"ו:
מאן דמחלל שבתות וי"ט. שהיא נקראת שבת המלכה ויו"ט:
ועם כ"ד כו'. קאי אדלעיל "ואיהי דיוקנא כו'":
נחתין לאתגשמא בהון. ר"ל שמשם נשמתין לערב רב:
ואי תימרון כו'. מקשה הא בגלות הזה אין ע"ז שאין מכירין להוריד אותם והיאך אמר ואת רוח הטומאה כו' הא אינן יורדין להם. ותירץ "אינון דידעין בע"ר כו'" ר"ל אותם הע"ר היודעים הטומאה ומכעיסין והטומאה נשמה לע"ר ומכעיסין בע"ר לכן יעביר אותם עמהם. וז"ש "תמן אשתכח כו'" ר"ל שם בע"ר מכעיס הסטרא אחרא את הקב"ה ושכינה וישראל שבין הע"ר וז"ש "בינייהו כו'":
מצליחין בהון. ר"ל בסטרא אחרא שבהם:

דף רעח.

וישמח. כצ"ל (מצאתי כתוב על הגליון: פי', אי הוי כתיב וישמח הוי משמע הוא עם אשתו, ומדכתיב ושימח משמע לה לבדה):
בגופא ותיקונהא. י"ב הנ"ל:
דא צלותא דשחרית. וזהו "ביומו כו'" תיכף כשמתחיל היום. (עיין בסה"ס ליקוט לזה):
תפלה דיליה. ר"ל שהתפלה היא בדרגא דיליה ח"י ברכות וברכות לראש צדיק. ומביא ראיה מפסוק "תפלה לעני" שהוא צדיק כנ"ל:
תפלה דיד איהו. ר"ל וזהו תפלה לעני תפילין של יד, כי יעטוף ציצית:
דא תפלת ערבית. במלכות, נפש דצדיק:
ואינון כגון פרט כו'. שהן שיורין דשדה כמש"ו ובאין לעני, כן תפלת ערבית גם כן לעני:
דאיהו בגלותא כו'. ר"ל בארץ נכריה:
כ"ש על נשמתין כו'. דאתיין בגלגולא:
כן איש כו'. בשביל השכינה שהיא בנשמתא:
ונטיר לה. לשכינתא:
אנן שליחן כו'. שיחזור אותן בתשובה ויפרוק אותם ר"לו בדרגא דמט"ט, שכר שכיר, שליח דח"י עלמין כנ"ל:
תקינ(?) **מארי מתני'**. ר"ל ג' פעמים עבד נגד ג' תפלות:
בגין צלותא. שהיא רבקה כמש"ל כברק חצו:
דחכמה איהו אבא כו'. ר"ל ז"ש "השמר לך פן תשיב את בני שמה" כמ"ש לקמן:
ומתמן. מן צדיק:

דף רעח:

דהות שושנה כו'. דוגמת השכינה כידוע:

ובג"ד אוקמוה כו'. ר"ל במקום שאין מצוה אין תורה. דרוח אי אפשר להיות בלא נפש:

ובאתר אחרא כו'. ר"ל כן אבא בלא אמא כמש"ו דנוקבא צריך קודם:

וכד אקדים כו'. כמ"ש איש מזריע תחלה כו':

ושפיר דאקדים. שטוב יותר כן (נ"א בן):

ועשרה דרגין כו'. ר"ל דבשם הוי"ה שמרומז בתיבה שכינת' עשרה דרגין דשמא מפרש הן עשר ספירות והוא חוזר למעלה שאמר "לית פקודא כו'":

דהא אנת כו'. בגלותא דפה ולשון, כנסת ישראל וקוב"ה בגלותא, ואיהו כבד פה וכבד לשון, בין התלמידי חכמים באורייתא דבעל פה ובאורייתא דבכתב, ועל כן צריך הת"ח בזמן הזה להשתמר מן התנאים כנ"ל וז"ש "ומאן דבעי כו'":

ומאן כו'. לחשוב הקץ והרשיעו רבים כו':

דף רעט.

ובזמנא דנוקב' כו'. בגלותא:

ואיהי נפלת כו'. שכינה:

אבנין מפולמין. קליפה של אגוז הקשה כמו אבן:

דקיקא כו'. אותה קליפה הדקה שבאגוז בפנים:

דהוה זעיר. גלות יון שלא האריך ולא שליט אלא בזמן בהמ"ק:

גלותא רביעאה כו'. וז"ש לעיל דהאי קרא כו' צדקתך כו':

רמאים כנחשים. כצ"ל. ר"ל דפתי לחוה כן רמאים בדור הזה לפתות:

דעקרין מלי כו'. ר"ל זהו כעקרב:

ובגין דא קץ כו'. ר"ל עד הדור שיהא בו תהום בור רק כו':

אלא עניותא כו'. דמארי מתניתין בדור האחרון:

מ"מ מאי ניהו לויתן כו'. ר"ל מאי הוא לויתן על פי הסוד:

בת בעלה. כמ"ש ותהי לו לבת:

מאורשה היא לך. כמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה, ואמרו אל תקרי מורשה כו':

ואנת לתתא. את ישראל למטה:

פה עמוד עמדי. בגלותא:

דכלהו ישראל אהדרו כו'. שכל אחד יושב בעולמו ורעיא מהימנא בגלותא:

את הלחות. כלה, כלת משה:

דף רעט:

נוק' בישא. ערב רב (נ"א עון).

[מצאתי כתוב הגהת הרמ"ש. כמו נוקבא דקדושה נקראת 'חכמה' בשם אביה, כי אבא יסד ברתא (ובשבת היא העולה לשם בסוד ושמרתם את השבת כי קדש היא, לכן נקראת שבת כי הנוקבא הנקראת בת עולה עד אבא י"ה, יו"ד ה"י במילוי, ובהכאה יו"ד פעמים ה"י גימטריא ש'. הרי **שבת**), כן נוקבא דקליפה נקראת 'עון' בשם חכמה דקליפה כידוע. ונקראת שבתאי בסוד כל המוסיף גורע ובסוד שגגת תלמוד גימטריא לילית, ששם השוגג עולה זדון שהוא עון. גם אחוריים דאדנ"י גימטריא עון. עד כאן]:

שבתאי כו'. דשליטת ביום השבת:

דאיהי שבת כו'. דלכן אין אומרים והוא רחום בשבת:

דהות ברתא דמלכא כו'. אשת חיל, עטרת בעלה:

שבעה עינים. בת שבע.

[מצאתי כתוב הגהת הרמ"ש. ועיין סוף ח"א ריש י"א ב' (ח"א יא, ב) תא חזי האי הר כו' ומאן עיינין אינון ז' דרגין שהן ז' ימי הבנין כמ"ש ותהי לו לבת]:

לאפקא מיא כו'. סתרין דקבלה:

מאין תמצא. שהוא אין סוף. אַיִן כתר, והחכמה מכתר, לכן לית סוף:

לאעברא קליפה דלעילא. קליפא דוקא (נ"א ירוקא):

דאינון (בחגיגה) בחגוי כו'. דמתני' הוא סלע אבנא הנ"ל:

אית אבן דשמא כו'. ר"ל מלכות דאצילות. **ואית אבן דאיהי כו'** מלכות דבריאה:

[**אלא אבן. סלע דמשה כו'** כצ"ל. ולא גרסינן "דאיהי":

דבור ופיוסא אבל שכחתי ונקטתי סלע אחרא כו'. כצ"ל. כן הוא בבה"ג תי' כ"א דף מ"ו סע"ד. ש"ל.]

משנה נוק'. ר"ל מלכות דיצירה שבה מתני':

אתקריאו לקוטת. עלמא דפרודא, כל דין הוא בפנ"ע. אבל בסתרי תורה כל אחד בחבירו כמים שאין להם סוף, דלית פקודא דלא כלילא מכל פקודין כמש"ל:

עלנא. על משה ואהרן:

ואתעבר מיני. ברתא ארעא קדישא:

וירד אליו. שקודם כתיב איש מצרי זהו משה רבינו ע"ה כמ"ש איש מצרים הצילנו (ועיין הקדמת הזהר. ד"ל):

בשבט. בדינא בגלותא כמש"ו:

מה שמו מה כו'. אדם ומשה רבינו עליו השלום שניהם **מ"ה** שמא מפרש, גימטריא אדם, שהוא אדם שעל הכסא:
מה שמו כו'. חכמה ועמודא דאמצעיתא:
חדש כמה כו'. בחבור הזה בא גם כן אדם הראשון:
בפרשתא דא. בפנחס:

דף רפ.

ובהאי כו'. גם כן בפרשת פנחס:
הנני נותן כו'. ועל ידי פנחס אליהו הנני שולח כו' בההוא קבורה. בח"ל שפחה נוקבא דעבד:
אינן חיים. כנ"ל דבה מתקרי 'מת':
דאינון עור ובשר. כמו מת עצמות בלא עור ובשר:
דאתמר עלך כו'. כמ"ש בחיבורא קדמאה הנני נותן דמשה רבינו עליו השלום נותן לפנחס האי ברית:
בפרשה דיליה כו'. שמשה רבינו ע"ה גוף ופנחס ברית:
בחבור'. ר"ל בחבורתו לשון חיבורא:
עד דאתקבע כו'. בפורקנא כמש"ו:
ויהון צוננים כו'. ר"ל דבחורף הולך למטה והמים חמין דינא דגלותא ובקיץ המים קרים ברחמים גדולים אקבצך:
כבא השמש. ר"ל לשון כבייה, ור"ל דעכשיו נהיר ספר הזוהר על ידי רשב"י:
המראה הגדול. רחמים גמורים, יד הגדולה כמ"ש לקמן:
וחמש נהורין כו'. ה' ד"המראה":
חמה. בינה כידוע (נכתב על הגליון: עיין תיקונים תיקון ה' שכינתא עילאה כו' כאור החמה):
ה' ה'. עכשיו חוזר ומפרש ג' ההי"ן, ה' אצבעאין כו':

דף רפ:

דסלקין י"ה. שכולל עמודא דאמצעיתא בן י"ה:
לאתתקפא מילין דילך. ר"ל לסייע לדבריך:
דמראה איהי לימינא. ר"ל אני אתן ראיה לדבריך דמראה איהי בימינא:
חשוב במראה כו'. ר"ל תחשוב גימטריא של במראה:
חיזו דהאי צ"ל דא:
לא הו"ל למהוי כו'. ר"ל שלא היה להיות רק בב' באברהם כנ"ל:

היינו האי דאמינא כו'. ר"ל בתחלה נתגלה לו המראה בת עין ואח"כ אור של בת עין:
במראה אימא כו'. ר"ל דכל ד' דרגין כאן; "יהו"ה" חכמה, "במראה" בינה, "אתוודע" דעת עמודא דאמצעיתא, "בחלום" מלכות. (נעה"ג. וזהו שמסיים ברעיא מהימנא בן י"ה, ר"ל הן ג' דרגין ראשונים ובחלום דרגא ד'):
מראה לא אתחזי כו'. דנצח והוד מהן הנבואה, כשהן פתוחין הנבואה. ובזמן הזה שהן סגורים בחלום אדבר בו כמ"ש בגמרא:
מראה. איהי ל"ג:
ותורה אור ו' דנהיר בה. כצ"ל:
דאיהי אור המראה. כצ"ל. ור"ל ז' אור בת עין וחמש אור ה' עילא הוא אור המראה:
דכלהו סרחי באת ה'. ולכן נלקין ביה"ו כנ"ל:
באת ה'. בתראה:
דאסתלק קוצא כו'. הוא יסוד המחבר בין **א"ח לד'**. וכשמסתלק הקוץ ונעשה כעין ר"ש נקרא 'אחר' כנ"ל:

דף רפא.

ליבם ה'. ר"ל היבמ"ה יבם ה':
ובינה כו'. ר"ל בו ג' אותיות יה"ו:
הכא קא רמיז כו'. ר"ל התמורה דאתחלף הוי"ה בא"ת ב"ש:
איה מקום. ר"ל ראיה דאהי"ה שנוי מקום אי"ה מן אהי"ה כמש"ו **דיה"ו** גימטריא **אהי"ה**, רק דו' נתחלף **לא"ה**.
[נכתב על הגליון: כמו המשנה מקומו הוא לא נשתנה רק מקומו כן כאן המספר לא נשתנה רק ו' דיה"ו שינה מקומו למקום א"ה]:
מקום באהי"ה. כמ"ש אי"ה מקום כו' דסליק לכח"ב שהן אי"ה דשם הוי"ה בת"ת שהוי"ה נק' שם. ומעשה באדנ"י מלכות שנקרא מעשה:
בלמודי. נצח והוד דאתפשט' עד שם:
וישנה. ר"ל שכתוב באסתר "וישנה ואת נערותיה כו'" במט"ט ששם ש"ס משנה כמש"ו:
ואדם כו'. ר"ל גם ת"ת נשתנה שם שינוי השם:
ישוב לימי עלומיו. רזא דגלגול בנער:
שלף איש נעלו כו'. בחליצה רזא דגלגולא בהאי נער דמט"ט אקרי נעל כמש"ו שעליו אמרו תופר מנעלים היה ובכל תפירה ותפירה היה מכוון לשכינה:
אג"ח צ"ל אנת:

אין חבוש כו'. ר"ל שהקב"ה שחבוש בתפילין של ראש ושל יד אין יכול להתיר כנסת ישראל שנקרא "עצמו" כמש"ו משום שהוא קשור עמה גם כן ואין חבוש כו' עד שיעשו ישראל תשובה ויתער אימא עילאה תשובה, בנ' תרעין דחירו:

קארי לה לגבי כו'. ר"ל בתפילין של ראש שעל עצם הגולגולת קרא עצם ובתפילין של יד שנגד בשר הלב קורא בשר ומסטרא דתפילין של יד שחבוש עמה שם אין מתיר כו':

ולאו למגנא כו'. דבידייהו הגאולה:

דף רפא:

נשקו בר. ר"ל בר של הקב"ה ושכינתיה:

מתמן הוו כו'. ר"ל מעמלק כמש"ו:

ודכר ונוקבא כו'. בלעם ובלק וכן עמלקים הן לשון רבים:

נחש און כו'. דנחש הוא יצה"ר מסטרא דנוקבא שהוא מפתה לאדם כידוע דפתי לחוה:

עלייהו אתמר אין כו'. מאדים נברא ביום ב' ושבתאי ולבנה ביום ד' דעל כן קשין הזוגות דב'ד' הן זוגות:

דמאדים כו'. דמאדים וחמה אינון גיהנם, אימא דערב רב וסטרא אחרא. ושבתאי ולבנה הן לילית נוקבא תחתונה, סוף ד' דרגין. והן ד' נוקבא כידוע. והן ד' כוכבים רעים והכל מצד חצוניותם עננין דמכסין להון כמ"ש בפרשת פנחס וחמה נבראת ביום ב' וסומקא דחמה הוא מאדים גיהנם וכן לבנה ביום ד' מארת חסר, "מארת ה' בבית רשע". וחסרונה דלבנה הוא שבתאי לילית כמש"ו. וחמה ולבנה הן עצמן טוב ורע:

בבית רשע. הוא בית הסהר דילה, בור רֵק, עניות, רֵק מכלום, מים אין בו כו', מדור הראשון דגיהנם:

נקודה זעירא כו'. טוב שבה חולם דמאורות:

בת מלך כו'. לכן הוא בחולם, מלך ע"ג אתוון מן ה' מלכים דנקודות:

דשלטנותא דתרוויהו. ר"ל מאדים ושבתאי שהן רע דחמה ולבנה, מאדים בלילה ושבתאי ביום כידוע מסדר שימושן. וז"ש דסדר בריאתן כו':

דשלטנותא דילה. בת דשבת, וש בשבת:

ביום השלישי בהיות הבקר כליל תלת כו'. כצ"ל:

וכד איהי עטרא כו'. עטרה בראש צדיק נקר' שביעי, ר"ל דבת"ת היא אות רביעית שבשם והיא נקראת "רביעית ההין", שהוא שלישי. ובצדיק שהוא ששי נקראת שביעי:

וכלא כליל כוכב כו'. ר"ל בכוכ"ב. כתר ובינה **כ"ב**, וחכמה **כ"ו**. הרי **כוכ"ב**. ולמטה עמודא דאמצעיתא **כ"ו**, ושכינה **כ"ב**. וכלא כליל עמודא דאמצעיתא כוכ"ב:

כפני חמה. חמה בישא, שפחה דילה, גיהנם, סיהרא אפילה, מיעוט דסיהרא, שפחה דילה שבתאי כו' כצ"ל:
חילול שבת. שבתאי ושליט ביום שבת:
ואתגברת. בגלותא:

דף רפב.

ובת מלך. חולם ד"מאורות", נקודה זעירא, לבנה בריאה. אחידא בסרכות במרה לבנה:
בנבואה דבינה. פני חמה בהוד כנ"ל ונתן ההוד למשה:
בהון עשו כו'. באלף הרביעי וחמישי נגד נצח והוד כידוע:
לא אוכל קום. ברגלין נצח והוד, אלף הד' והה':
דו"ה אתהדר. ר"ל נתהפך תיבת **הוד דוה**. והן גלות בג' הימים באלף הרביעי, וחמישי, וששי עד הקץ:
אשר הבית נשען עליו. ולכן בנפלם נפל הבית בית המקדש:
אשנג"ה. בנצח:
ואיהי שבתאי כו'. בטחול:
בעצם ובשר. נגד עצם מעצמי ובשר מבשרי:
לאביו ולאמו לא יטמא. ר"ל אף על גב דקוב"ה ושכינה בגלות, מכל מקום כבודי לאחר לא אתן, ואינן מטמאין. זהו לאביו ולאמו כו':
מלאכים מארי דגדפין קדישין באומאה כו'. כצ"ל. ור"ל באומאה היא מלכות כמש"ו חי יסוד, וקיים ת"ת:
ומלאכים דאו"א. דאינהו בעלמא דאתכסייא, בסתר עליון, בצל שדי כו':
ומכסין לה. כצ"ל:
דשבועה דיליה כו'. דמלאכים דאו"א י"ה, ומכסין באות ו' והיא ה' רביעאה:
ובלו צ"ל **וכו'** :

דף רפב:

דתליין מינייהו כו'. שהשם הראשון ו' אותיות בחושבן ו', נשאר ל"ו אותיות, שכל אחד משש. וזהו "ממעל ל"ו", כמש"ו:
ולמלאכין דצדיק ח"י כו'. דסמיכה בצדיק כו' כידוע:
לכורסייא דעל גביהון. כצ"ל כמו חיות דסומכות לכסא והן באמת סמוכות לכסא כמ"ש הפייט נראות נושאות והן נישאות עם הכסא. וז"ש דה"א דאצילות כו':
חסידים כו'. קא חשיב עשר מדות ומתחיל מחסד. נביאים וכתובים נצח והוד כידוע. אח"כ חכמים ונבונים חכמה ובינה. ראשי ישראל כתר עליון:

אנשי מלכות דאתמר כו'. ר"ל בעל מדה דידה הוא מארי דצלותא:
בהיכלא דמלכא א"ד. אדנ"י גימטריא היכל, והיא היכל של מלך הוי"ה. שבו מתעלם "לעלם כתיב, לא כשאני נכתר כו'". "וה' בהיכל קדשו". וזהו לעמוד בעמידה כמש"ו:
ולא ראשי ע"ר. ר"ל ודאי בכל דור אית ראשים רק שיהיו בני ישראל:
איכה כו'. **איך ה'** ישבה בדד כנ"ל בגרמ' יחידאה:
עד כען וירא כו'. ר"ל עד עכשיו אין איש משה שנקרא 'איש':
הא הכא כו'. בשבילו עשה, שעליו השגיח, שבו "ממכון שבתו כו'" ראשי תיבות **משה**, וכתיב "השגיח":
דאיהו גמיל כו'. שש מדות דו' קצוות, דרגיה דרעיא מהימנא, ובהן כלילין כל המדות כידוע:
בשמא דה' כו'. ב"ש בפשוטו ומלואו שכלילין כל המדות:
דאתמר ביה לגבי עלמא כו'. שהת"ח שבהן נהירו דשמשא דרעיא מהימנא מבוזין בעלמא:
ליל שמורים. מלכותא קדישא:
מאן דערב בטפה כו'. ר"ל שאין מקדש עצמו שלא ישלוט בו יצר הרע כל שהוא:
מלכא דשדים וכל כו'. שהוא יסוד שד"י כידוע, וכל הקליפות מתייראין משם זה. (וזהו שכתוב "להעביר גלולים כו' לתקן עולם במלכות שדי". ד"ל):

דף רפג.

למטה שנים כו'. שהוא יסוד שד"י ומלכא הוי"ה מתלבש בו. אבל באצילות גוף וברית כו':
כגוונא דתפילין כו'. זהו ענין בפני עצמו:
דכורסייא עילאה כו'. הכסא עליון בינה דבריאה, הוא תפילין של ראש על מט"ט שהוא ת"ת דבריאה, שש מעלות לכסא, שש אותיות שבשמו כידוע:
תפילין דיד דיליה כסא תחתון. ר"ל סנדל והוא שרפרף הכסא והן שני כסאות כסא עליון וכסא תחתון, בינה ומלכות דבריאה. וז"ש "והאי איהו כו'" ר"ל "כסא כבוד" כסא תחתון, "מרום מראשון" כסא עליון שנקרא 'מרום' כידוע:
אבל מסטרא דע"ה כו'. ר"ל ביצירה:
רומ"ח לגביה כו'. כמש"ו דכליל מרוח ומים ואש, וזהו אותיות **רוח** שברומ"ח, **ומ"ם** שבו הוא מים שנכלל בו, לכן הוא בראשי תיבות, ושמאלא נכלל בימינא לעולם וכן נכלל גם כן כאן במ"ם דמים והוא בכולל א':

אלהים בתרועה ה' על י' שופרות כו'. ר"ל **שופר** ג' אותיות **הי"ו, ה'** ד"השופר" **ה'**. הרי השם בפשוטו. ביו"ד שופרות י' אותיות דמילואו. הרי השם בו במילואו ופשוטו שהן עשר ספירות. ועילת העילות דמתייחד בהן שצריך להיות כן בכל פקודא ופקודא:

בהון ה"א כו'. שכאן ה"א על יו"ד:

תרועה שלשלת. ורומח נתבאר לעיל וסייף הוא חרבא דקוב"ה י' ברישא, וא"ו בגופא דחרבא, ה' ה' ב' פיות כידוע:

ואיהו לא כו'. ר"ל עמודא דאמצעיתא:

אמהון קשרין לון בג' קשרין עמה כו'. כצ"ל. ר"ל ג' קשרין שעל האצבע ג' פעמים קדוש:

דאיהי עונתה. ר"ל ק"ש בעונתה כמו אשר תקראו אותם שית בנין, במועדם, ר"ל בק"ש. וכן ברגלים. וז"ש הכי בג"ד כו':

אז תקרא כו'. ר"ל בכל מועד הוא "אז" כמש"ו, והן ז' תחתונות ואימא עילאה עלייהו. זהו **אז** תקרא, כמו "אשר תקראו כו' וה' יענה" השם שנשלם בכל מועד כמש"ו:

וכלילין בד'. ר"ל בד' מינים שבלולב:

אמרתי אעלה כו'. ר"ל אעלה במחשבה, דמחשבה צריך לסלקא לעילת העילות דטמיר וגניז. זהו אעלה. ובתיבת **אעלה** רומז ארבע מינים כמש"ו. וז"ש לעיל וצריך לסלקא לה במחשבה בד' מינים:

בה אשתלים י' י"ד. כצ"ל. ר"ל דד' מינים הן הוי"ה פשוטה כנ"ל שהן עצמן **ה"ו**, והלל **י"ה**. הרי הוי"ה. ולכן צריך ליטול לולב בהלל, ומחשבה בה י' אותיות דשמא מפרש, הרי י"ד דעשר ספירות הוי"ה פשוטה מחכמה למטה ושמא מפרש מכ"ע:

והרי מתן תורה שבעה כו'. ר"ל ז' שבתות דספירה ושבועות עצמה שבעה ימים דתשלומין שנקרא 'שבועות'. והן נגד ז' וז', דעמודא דאמצעיתא וכנסת ישראל הרי י"ד:

בקול השופר. כנ"ל דשופר יה"ו והשופר ה'. וי' שופרות י' דשמא מפרש:

דף רפח.

באדרא זוטא. אפיק ט' נהורין כו' אקרון שמא קדישא. [היינו מאבא ולמטה ט' ספירות דאצילות שמשם מתחיל השם. כן כתב בתז"ח ע"ט א' בד"ה בתריסר]:

וחכמתא עילאה סתימאה בהאי גולגלתא אשתכח. [ז"ל הגר"א בתיקונים נ"ד א' בד"ה קרקפתא. והוא אוירא עילאה וכמ"ש האר"י זללה"ה]:

דף רפח:

והחיות רצוא ושוב. [**א"ה**. עיין מה שכתב בזה הגר"א ז"ל בביאורו על תז"ח ע"ט א' ד"ה בתריסר כו']:

דף רצ:
יו"ד כליל אתוון אחרנין י' רישא וסופא דכלא. [**א"ה**. עיין מה שכתב בזה הגר"א ז"ל בביאורו על תז"ח פ' ב' ד"ה ובסתרי עי"ש]:

דף רצב:
דניצוצא אפיק זיקין בזיקין לש"ך עיבר כו'. [**א"ה**. עיין באור הגר"א ז"ל על זה בהיכלות פקודי רנ"ד ב']:
נשלם בס"ד ליקוטי ביאוריו על הזהר והרעיא מהימנא מכל ג' חלקי הזהר. בילא"ו

ליקוטים

היכל א' לבנת הספיר

קיצור היכלות הקדושה

ב' רוחין. א' ספיר, שמו **סטוטריה**.ב' לבנה, שמו **אדיריה סניגי"ה**:
רוח הא' ממנו נציץ ב' נהורין. א' חוור מתנוצץ לו' קצוות. ב' סומק מתנוצץ לד"ר:
רוח הב' נהוריה סומק וחוור כאחד:
מכלילת הנהורין נפקין ד' האופנים שהן תרשישין וכל אחד יש לו ד' גלגלים ולכל גלגל ג' סמכין. ושמות ד' הגלגלים: **אהניא"ל**, **קדומיא"ל**, **יאהונה"י**, **י"הדונהי**:
ומכלילת הרוחין נפיק חיותא שנקרא **בזק** על האופנים הנ"ל, ושליט על י"ג מאות רבוא אופנים אחרים ומראהו כאריה וכנפי נשר. בהיכל זה פתח אחד ועליו ממונה **טהרי"אל** שממונה לקבל נשמות ותפלות ותחתיו כמה ממונים שנקראו **מארי דעיינין**. למעלה מזה הפתח פתח אחר שקב"ה חותר לבעלי תשובה והוא שערי הדמעות ועליו אופן אחד שנקרא **רחמי"אל** ממונה על הד' חיות גדולות:
באמצע ההיכל עמוד אחד ושמו **אהרהני"אל** לאדבקא רוחא ברוחא:
מן הבזק מתפשט רקיע אחד על שני סמכין והן שני כרובים כלולים בד' אותיות אדנ"י, ופרחין באוירא שהוא בסוד ד' אותיות הוי"ה, ונכללין זה בזה. וכן כלילין הד' גלגלים ואופנים אחד בחבירו. והכל בשילוב הוי"ה אדנ"י. ופרחין בעמוד הנ"ל:

היכל ב' עצם השמים

בו ג' פתחים למזרח ולדרום וצפון. ואחד ממונה עליהם **אורפניאל** על כל הג' פתחים. ושל מזרח פתוח ועליו הממונה הנ"ל. ושל דרום וצפון סתומים. ושני ממונים עליהם תחת הממונה הנ"ל, ובידו כוס של חיים:

רוח א' בימינא נקרא **אורפניא**"**ל**, והוא **זהר**, ועל שמו נקרא ההיכל גם כן זהר. ונהוריה חוור. ורוח א' בשמאלו **הדרניא**"**ל**, ונהוריה ב' גוונים חוור ותכלת. ואין הרוחין מתגלין אלא על ידי עליות הרוחין והנהורין שלמטה בהיכל ראשון, ואז מתקשרין יחד:

וחוור של רוח השני בחוור של רוח הראשון, ותכלת בסומק של רוח השמאלי של היכל ראשון. ומתאחדין כולם כאחד. ואז מתגלה. וכל שבהיכל הראשון כולם נכללין כאן בהיכל השני הזה:

ובהיכל הזה מלאך **צדקי**"**אל**, ממונה על לבושין דנשמתא. ומוליכה לנהר דינור ואח"כ מלבישה. ומהתכללות הרוחין נפיק חד חי' ותחתיה ארבע חיות וכולם פני נשר, ותחתיהן שרפים בשש כנפים:

ולכל חיה ד' גלגלים, ולכל גלגל שלשה סמכין גם כן. ונכללין ונשלבין כנ"ל. ועולין להיכל הג'. ושמות הגלגלים: של מזרח **חניא**"**ל**, ושל צפון **קרשי**"**אל**, ושל דרום **עזריא**"**ל**, ושל מערב **עני**"**אל**:

היכל ג'

ד' פתחים לד' רוחות העולם, ובכל פתח ממונה אחד. פתח הראשון לדרום, ועליו ממונה א' **מלכי**"**אל** [ושני סופרים תחת ידו, א' מימינו ואחד משמאלו, ושמם **שמשיא**"**ל וקמו**"**אל**].פתח הב' למזרח ממונה אחד **גזרי**"**אל**, ותחתיו ממונה **עזריא**"**ל**, ותחת הממונה הזה שני שמשים מימינו ומשמאלו **סטרי**"**ה עדיא**"**ל**.פתח השלישי לצפון **קפציא**"**ל**. ותחת ידו **עירי**"**אל**.פתח הד' למערב ממונה אחד **פדא**"**ל**:

בהיכל הזה רוח א' ששולט על הכל ושמו **זהרי**"**אל**, וממנו יוצא נהורא חד ושמו **אהדי**"**אל**, וממנו יוצא ב' נהורין ומהם מתנוצץ כ"ב נהורין ומהן יוצא חיה אחת כליל משני גוונין אריה ונשר, ושמו **אהי**"**אל**, ומנציצו שלה יוצאין ארבע אופנים **הדרי**"**אל יהדרי**"**אל אהדורי**"**ה אסימ**"**ון** וכל אחד בשמונה כנפים וד' פנים; שני פנים מסתכלין לחיה שעליהם ושני פנים מכוסין בכנפים. ועומדין לד' רוחות העולם ומזיעתן כד נטלין האופנים יוצאין כמה חיילות לאין מספר:

ועוד עשר ממנן קיימין בכל פתח ופתח, וחד ממונה עליהם על כולם, והוא כלול בתוך הנהורא הא' **אהדי**"**אל** הנ"ל:

ולכל אחד מהאופנים ד' גלגלים ולכל גלגל שלשה סמכין שהן י"ב סמכין לכל אופן ושית מאה אלף רבוא כלולים בתוך הד' האופנים ובאמצע ההיכל למעלה למעלה יש מקום אחד ונקרא תא הרצים, והוא אינו עולה למעלה כלל ובשעה שמתקשרין ההיכלין זה בזה יוצאין מהמקום הנ"ל כמה חיילות ונקראין מארי תריסין ושם תולין בד' רוחות ששה

מאות אלף רבוא [מגינים של זהב והן חשמלין כד סליק אלין באלין יוצא אויר אחד ונעשו כל המגינים מגן אחד] לכל רוח ורוח. ולמטה מהן מקיפין את החומות ס' שלטין:
בהיכל הזה י"ב גלגלים והן שרפים דשני גוונין לבן ואדום, ונקראו חלונות, ומהם יוצאין ארבע סמכין ונקראו חרכים והן אראלים ושמם **עירי"אל עירי"ה עריא"ל יהירי"אל**:

היכל ד'

בו ד' היכלין, זה לפנים מזה, ובכל אחד פתח אחד שהן ד' פתחים. פתח הראשון ממונה אחד ושמו **גזריאל**, ולחוץ עומד ממונה אחד ושמו **סנסניה**.פתח השני לדרום ממונה אחד **דהרי"אל**.פתח השלישי לצפון **גדיאל**.פתח הרביעי ממונה **אזניה**. ותחתיו שני ממונים א' לימינו ושמו **הריאל**, ואחד לשמאל ושמו **גדודיאל**. ועוד יש י"ב פתחים ובהן ממונה אחד על כל פתח והן י"ב עומדין מבחוץ להיכלא והן כרוזין, וכל הד' היכלין כלילן דא בדא:
רוח אחד שולט על הכל ונקרא **אל**, והוא זכותא, ועל שמו נקרא ההיכל 'זכות'. ובו נרשמין ג' אותיות **יה"ו** מדכורא. וממנו יוצאין שבעין נהורין כולם בעיגול, והם בהיכל הפנימי מד' היכלין הנ"ל. ושני סופרין עומדין לפניהם שיצאו מהם וכנגדן ע"ב נהורין מימין וע"ב נהורין משמאל. והראשונים הם לפנים מהכל. ואח"כ יוצא חד נהורא נהיר לד' סטרין וממנו מתפשטין ג' בתי דינין. וד' הנ"ל הן א' הפנימי לע' נהורין הנ"ל האמצעין הראשונים, וג' היכלין הם לג' בתי דינים אלו:
ועוד הן משמשין ב' היכלין לשני הע"ב נהורין של ימינא ושמאלא. וא' לשני הסופרים ואחד לשבעה עיני ה' שעומדין כאן:
כאשר נכלל הרוח' הנ"ל בכל הרוחין והיכלין שתחת ההיכל הזה מוציא חד חיותא מלהטא ועיינין לה כעיני אנשא ונקרא **תומיא"ל**, ועומד על ד' שרפים מלהט א' ושמותם **שרפיאל ברקיאל קרשיאל קרומיה**, והן כולם מלהטים כמו כפתור ופרח, והן עומדים לארבע רוחות של החיה הנ"ל לד' רוחות העולם, וכד נטלי יוצאין שביבין מהן ומאלו השביבין יוצאין ע"ב גלגלים מלהטן באש ומהם יוצא הנהר דינור אלף אלפין ישמשוניה ורבוא רבבן קדמוהי יקומון בתוך הנהר דינור. ובתוך הנהר דינור נשרפין הנשמות שעדיין לא נזדככו וממנן שתחת ההיכל שני שמקרבין לכאן. וכן שליטין דרקיעין שמכאן נטלי שולטנותם וכאשר מגיע זמן שיסור שולטנותם נשרפין כאן. וכל בקר מתחדשין:
באמצע ההיכל יש מקום התחברות דזו"נ, ומקבלא רוחא דלעילא וסלקא רוחא דלתתא. ושם כאשר נכנס שבת נכנס החי' עם השרפים וכל האלף אלפין ורבוא רבבן, ומכניסין שם שלחנות של כל בני העולם, וההוא חי' יושבת על הד' שרפים שם ונקרא המקום **ענג**:

היכל ה'

היכל ברקא, ונקרא **היכל אהבה**:

וכאן פתח אחד וממונה עליו נקרא **סניגוריא**:

רוח אחד שולט על הכל ונקרא **סורי'** , והוא ממונה על הכל, שכל החיילין שבכל ההיכלות תחת ידו. ונקרא אהבה כנ"ל. והוא נהיר ונציץ לכל סטרין שהוא כליל כל הד' גוונין וממנו מאיר נהורא כמראה ארגמן שכולל ד' גוונין לבן ושחור ואדום וירוק. ונכלל זה בזה. ונרקם לבן באדום, שחור בירוק. ואח"כ לבן בשחור, ונעשה חיה אחד מרוקמת ונכללו בה ירוק ואדום, וצורתה כצורת אדם שכולל הכל ונקרא **זהר** וממנו יוצאין ד' חיות גדולות והן ב'; כי ב' נראו כאחד, וכן ב' אחרים נראו כאחד. ואח"כ נכללין זה בתוך זה כמו אופן בתוך אופן, וכולם אחד. ונראו ד' ראשים לד' רוחות העולם וכולם גוף אחד: וחיה זו הליכתה לשני רוחות. רוח אחד יוצא מרוח הנ"ל ויוצא ממנו שני נהורין שהן ארבעה, והן מתהפכים בגוונין ונקר' להט החרב המתהפכת ועומד על שבעין נהורין האמצעים של היכל זכות ומאלו הנהורין יוצא חיה אחת ועומדת על ארבעה שאינן עומדין תמיד בקיומם. שנים לימינא ושנים לשמאלא. וכאשר הרוח הזה של החיה הזה נכנס באלו הארבעה מתנוצץ מהם שני ניצוצות ויוצאין חוץ להיכלא ומתהפכין תמיד. וכאשר נכללו זה החיה בחיה הראשונה זהר יוצא מהם ניצוצא שנקרא 'שרפים', והוא יוצא אחרי שני הניצוצות שהן כבין תמיד, והוא מאיר בהם ומתחדשין. וכן עושה תמיד. והן מתהפכין פעמים אנשים, פעמים נשים, פעמים רוחין, פעמים עירין קדישין. וכאשר נכללו אלו ב' רוחין הנ"ל ונכללו כאחד אבל נראין שתים, מה שאין כן בשאר היכלות שאין נראין רק אחד יוצאין מהם חיילות בלי קץ, מהם נקראים רמונים, מהם גפנים, מהם דודאים. ועליהם שני ממונים שעומדין על כל החיילות האלו ונקראו **אהבה**:

היכל ו'

היכל הששי. היכל הרצון. ונקרא חוט השני. ובו ששה פתחין לו' קצוות מעלה ומטה וד' רוחות:

רוח א' שכולל הכל **רזיאל** שמו, וממנו יוצאין י"ב נהורין עלאין והם מתנוצצין ומנציצו שלהן יוצאין ד' החיות הידועות והם ארגמ"ן, וקשורים ואחודים זה בזה, ועומדין לד' רוחות העולם:

ואלו ארבעה מתפרשים לי"ב גם כן ג' ג' לכל צד. תחת **מיכאל יופיאל וצדקיאל**.ותחת **גבריאל קפציאל חזקיאל**.ותחת **אוריאל שמשיאל חסדיאל**.ותחת **רפאל** שנים:

ותחת כל אחד משריין עלאין כמנין הדגלים, כל אחד כמנין השבט, וכסדרם בד' רוחות:

ועוד ב' ממנן תחת כל אחד מד' חיות ארגמ"ן והן ד' וכנגדן תחתם בארץ גם כן ד', וסחרן לכל אחד מד' אשר בארץ, י"ב ממנן לכל צד שהן לבד י"ב ראשים הנ"ל, רי"ו ממנן. וכאן נכללו כל ההיכלין תתאין והן שית היכלין:

היכל הראשון שם עומד הרוח דהיכל זה הנ"ל וכל החיות הנ"ל ואסתמך בשני סמכין לכל צד ועומדים בחוץ להיכל ונקראין 'יתדות'. ועוד שמנה אחרים ונקראין 'מיתרים'. והיכל הזה והרוח אשר בו וכל החיות וכל אשר בו נכלל בהיכל השני ברוחא דביה, והיכל השני וכל אשר בו וכל הנכלל בו היכל הראשון ואשר בו כולם נכללין בהיכל השלישי. וכן היכל השלישי וכל אשר בו בהיכל הרביעי. וכן כולם:

שמנה יתדות שבהיכל הראשון כל אחד ממונה על י"ב אלף ממונים אחרים, וכולם נקראים 'יתדות המשכן'. ושמות השמנה הנ"ל למזרח, לימינא **קרעיאל**, לשמאלא **שמעיאל**לדרום **סעדיאל סטריאל**לצפון **פתחיאל עטריאל**למערב **פדהיאל חומיהאל**:

היכל השני בו גם כן שמנה יתדות וכל אחד ממונה על י"ב אלף ממונים ונקראים 'יתדות המשכן'. למזרח **יהדינאל גזוריה**לדרום **אהריאל ברהיאל**לצפון **חלחליאל קרספיה**למערב **סיגדיה גדריה**

היכל השלישי גם כן ח' יתדות ממונים על י"ב אלף יתדות כנ"ל.למזרח **יהודיה עזריאל**לדרום **שכניאל עזיזיה**לצפון **עזפיאל קפצריה**למערב **עסניה אשריריה**:

היכל הרביעי ארבעה יתדות עלאין ושמם **חסדיהאל קסיריה קדומיה דהריאל**. ותחתם ל"ב יתדות אחרים ממנן. ותחת הל"ב חמש מאה אלף ממנן אחרנין:

היכל החמישי ד' יתדות עלאין ושמם **קדשיהאל סטטריהאל עסיריה קדמיאל**. ותחתם שס"ה ממנן אחרנין:

היכל הששי ב' יתדות לצד ימין **מלכיאל שמעיהאל**. ותחתם מאה ממנן. וב' לצד שמאל **מסרניה צפצפניה**. ותחתם גם כן מאה וכולם יתדות המשכן:

עד כאן היכל הששי שכולל כל הששה היכלין:

היכל ז'

היכל השביעי, טמיר בטמירו, כאן אין גוף כלל. קדשי קדשים. פרוכת פרוסה. כפרת וארון הברית ושני כרובים. ושם אתר גניז וטמיר לאכנשא בתוכה רבות קדשא על ידי הנהר דנגיד. ובתוכה אסתים נקודה עילאה:

(**עד כאן מכתב יד קדשו ז"ל**)

ליקוט מקיצור ההיכלות דסט"א

וזהו סדר של היכלות:**בורשחתדומה** נגד ת"ת ומלכות, צ"ל אל תתני דמי לו כו'.**וטיט היון**

דשם נכתבים כל העבירות ושם נשקעים דוגמת הבטן דקדושה שררך כו' כמש"ל.**שאול** שהיא עמוקה ושם ירד קרח ששם כל המחלוקות נגד האהבה.ונכלל **וצלמות** כללא דכולא נגד חיים דיעקב ששם כל החיים, יעקב לא מת.**וארץ כו'** נגד עלאה דכולא:

וכן השמות של היצר הרע הממונה:הראשון **שטן** כמ"ש בסוף פרשת בלק דעליו כתוב והנה השטן עומד על ימינו לשטנו למסור הנשמתא ליה והוא בהיכל הראשון דקיימא נגד היכל ראשון דקדושה לקבל הנשמה הנדחית משם כמ"ש רמ"ה ב' (ח"ב רמה, ב) "אי לא זכאה הא ממנא אחרא דקיימא בסט"א", ובדף רס"ג א' (ח"ב רסג, א) "דא איהו אחיד בנשמתא כד אתדחי' כו'". ואמר שם "האי איהו קיימא לעילא ולתתא", ר"ל לעילא בהיכלות לקבל ולתתא להוריד לגיהנם, והוא "כלחוך השור", ועיין שם בפרשת בלק בארוכה "דמקלע לי' כו'".והשני **טמא** למטמא עצמו בהשחתת זרע.והג' **שונא** שהוא קטרוגא, הני ברכי כו' אוסרי לגפן עירה כו'.והד' **אבן מכשול** ששם כל המכשולים.החמישי והששי **ערך ורע** כנ"ל.השביעי **צפוני** נקודת צפון הפנימי כידוע, ונגדו בקדושה:

ובס' מ"ח מס' היכלות פ"א משנה ב' וג' אומר בור נגד רע, וצלמות נגד שטן, והשאר כמו כאן. והיכלות הטומאה סדרן כמו כאן. אף על גב שפי' לבנת הספיר על יסוד ומלכות ונוגה וזוהר על נצח והוד כמ"ש בפרשת בראשית מ"ה (ח"א מה, א) ובפרשת פקודי רנ"ח א' (ח"ב רנח, א) שם מבואר הוא על כלילתן זה בזה, דהיכל הראשון כולל מהיכל השני, דצדיק כלול בנוקבא, רצוא ושוב. וכן נצח והוד ביסוד, כי הנו"ק בתוך חמוקי ירכיך. וכן בזכר הוא עיקרו בין הירכים. אבל עיקר ההיכלות הוא ראשון במלכות, ושם אשת חיל **סבסתיא**"**ל** על התפלות ושערי דמעה כו'. והיכל השני הוא יסוד לכן שם החיים כוס החיים. ולכן נקרא 'עצם השמים' גוף ובריתי כו', ספרא דחמה כמו כוכב בשמות הכוכבים כן הוא בז' הרקיעים נקרא עצם השמים והכל לפי שכוללין כולן:

ואמר שם שבהיכל א' החיה אריה ובשני נשר ובג' אריה ונשר כחדא, לפי שהוא נצח והוד נגד יסוד ומלכות. דהמרכבה הוא חסד וגבורה ויסוד ומלכות, ונצח והוד נכללין בהם, לפיכך הד' חיות כאן באלו ד' היכלין אהבה וגבורה ועצם ולבנת ד' פנים שבזכות שלהם וכמ"ש בפרשת בהעלותך ובאהבה אדם וכמש"ל. ות"ת כולל כל הד' חיות. ואמר שם רמ"ז א' שם כמראה הקשת אשר יהיה כו' שם אורפניא"ל הדרת פנים כו' ושם החשמ"ל ושם הלבושים דנשמתא ושם מקדשי למאריהון ומברכי ושם מארי דקרזין יופיא"ל כידוע שכל הרזין וחכמתא הוא ביסוד. ועיי' בס"פ שמות וש"מ אלא דנצח והוד נכללין בהן גם כן, ולכן הרקיעים עילאין כוללין אותם בדרגין דלהון יוסף ההיכל לבנת

הספיר ומעלה אותה לי' לפי כללותיה, וכן נוגה בדרגא דנביאים גם כן ע"ש כלילותיה, וכן בהיכל השלישי כלול גם כן קצת מלמעלה ע"ש, וכן בכולן. אבל אלו נכללין ברוחין, שכל אחד בו ב' רוחות להכליל זה בזה. ועיקר כנ"ל, הראשון מלכות, ב' יסוד, והג' נצח והוד שהן לעולם חד. וכ"ה בארצות ומדורין היכלין דג"ע מלמטה למעלה כמ"ש לקמן וכ"ה ברקיעים וילון, רקיע, שקחים כנ"ל. וכן בכוכבים לבנה, כוכב, נוגה כו'. אע"ג דהיכל ראשון כולל ב' רקיעין גם כן לפי כללותיהם ובכוכבים רק אחד, שבתאי כמש"ש: וכן בשית היכלין דכלילין בהיכל הרצון. א' על עניני נשים הזיווגים ועל המגרשין נשותיהם קדמייתא בכיין אינון שבע ברכאן דילה,השני על דם ברית,השלישי על תינוקות של בית רבן ועל המעביר כו',והרביעי על הדין,והחמישי על החסד ושמחה,והששי על נשיקין כו':

וכן בז' ארצות:**ארץ** לקבל ארץ תחתית, ושם תהום התחתון**אדמה** לקבל יסוד. **אדם ה**' כידוע.**גיא** נגד נצח והוד, וכ"א על פני תהום, תהום בארץ, ופני הוא יסוד שנקרא פנים והוא אדמה, וסי' פני האדמה בכ"מ אורפניא"ל, וגיא על פני,**נשיה** ת"ת,**ציה** גבורה, מקום הגיהנם,**ארקא** חסד כמש"ש:

והוא הסדר כמו שמובא בפרשת בראשית ל"ט ב' (ח"א לט, ב), דלא כמ"ש בז"ח מ"ד ג'. וכן הוא סידר בעצמו י"ב א'. ותאנא ז' שמות קרא ארץ כו'. ועמ"ש במ"א:

וכן הוא בז' מדורין דארץ דלעילא. ושם הסדר: מלכות השני, נצח והוד השלישי, גבורה הרביעי, חסד החמישי, ת"ת הששי, יסוד והוא מקום הדעת למעלה. וז"ש קרוב למלכות שמיא, ר"ל אע"ג דיסוד קרוב למלכות שמיא שהוא בהיכל הז' שמתפשט שם כידוע, ושם נימנין כל והוא הנהר היוצא מימא עלאה, השביעי בינה. וכמו שהוא בהיכלות. אלא דיסוד חשיב כאן סמוך לת"ת כמש"ש:

ואף בארצות בפ"ב מזכיר ת"ת למעלה מן הכל כמש"ש, ובהיכלות דג"ע שלמעלה שם מ"א א' הראשון מלכות והב' נצח והוד, ג' יסוד וזהו כל בשר כו' וכן נקרא 'בשר' כידוע, ד' גבורה, ה' ת"ת, ו' חסד, וטעות סופר שם וכצ"ל: "היכלא חמישאה הכא קיימא כו' על כל אילין נשמתין דאחידין בתיובתא ואתקיימו בההוא סטרא ואלין לעילא מכולהו תתאה. היכלא שתיתאה היכלא דא עלאה על כולא הכא קיימי' חד רוחא ומיכאל שמיה רב ממנא על כולא דקיימין כו'". ואינון מכוונים נגד היכלין דלמטה בג"ע התחתון. הא' לגרים גירי צדק, בהיכל הג' תינוקות של בית רבן, וכאן כתב השני כנ"ל, ונראה שטעות סופר כאן ונתחלף הב' בג' וג' בב' כל בשר כו'. וכן אמר שם וההוא נהרא דכליל בכל גוונין דאתאחדן ולא אתאחדן כו' והרביעי קטולי עמין כו' כמו שם, וחמישי לבעלי

תשובה בת"ת, והוא מקום שבעלי תשובה עומדין שאפילו צדיקים כו' שהוא על היכלין דלתתא דצדיקים לבד החסידים, ופעמים שעולה למעלה ת"ת, והכל לפי המדרגה שגם בעלי תשובה מאהבה הם קשורים על הכל ונק' בעלי תשובה, שתשובה במלכות כמ"ש בפרשת משפטים ק"ו ב' (ח"ב קו, ב) "כדין אקרי בעל תשובה דהא כנסת ישראל תשובה אקרי", וקדמאי אמרו בעל תשובה ממש, ר"ל בת"ת דהוא בעלה ממש. ובגמרא אמרינן אריב"ל ז' שמות יש לגיהנם: שאול, ואבדון, ובאר שחת, ובור שאון, וטיט היון, וצלמות, וארץ תחתית. שאול דכתיב מבטן שאול שועתי כו'. אבדון דכתיב ואמונתך באבדון. באר שחת דכתיב כי לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת. ובור שאון וטיט היון דכתיב ויעלני מבור שאון מטיט היון. וצלמות דכתיב יושבי חשך וצלמות. וארץ תחתית גמרא:

והנה בור שאון הוא הראשון דכאן בור, ואמר בור שאון כמ"ש למטה מדור הא' בור כו' כולם מרעישים גיהנם ונשמע קולם ברקיע כו' קול שאון מעיר כו'. באר שחת הוא השחת דכאן. וכן אמר שם דכתיב לא תתן חסידך לראות שחת. ונקרא הראשון בור מים מכונסין וזה באר ששם נגד מלכות וכאן נגד יסוד, והבן. ואבדון הוא דומה דכאן והוא באבדון בגודל החשך שבו כמ"ש בפרשת פקודי רס"ד ב' (ח"ב רסד, ב) "היכלא תליתאה היכלא דא איהו היכלא דאפיל וחשיך ולית ביה נהורא כלל ואיהו אפיל יתיר כו'", והוא נגד היכל בקדושה שנקרא זוהר דלית ליה גוון כלל מגודל הזהר והאור, והגמרא לא חשיב כסדרן. ושאר הוא כמו כאן:

ואמר ארץ תחתית גמרא נגד הקדושה דששה אינון באורייתא דכתיב ושביעית הוא תורה שבע"פ ונראה מהגמרא וש"ס שהגיא הוא אתרא דגיהנם כמ"ש גיא שהכל יורדים לתוכו כו' וגיא בן הנם. וכן אמרו בז"ח. אבל בפרשת בראשית ב' ציה:

ושמות של היצה"ר, אמרו בגמרא ז' שמות יש להיצר הרע. הקב"ה קראו רע שנאמר כי יצר לב כו', משה קראו ערל שנאמר ומלתם את כו'. דוד קראו טמא שנאמר לב טהור כו' מכלל דאיכא טמא. שלמה קראו שונא שנאמר אם רעב שונאך כו'. ישעיה קראו מכשול שנאמר הרימו מכשול מדרך עמי. יחזקאל קראו אבן שנאמר והסירותי לב האבן מבשרכם. יואל קראו צפוני שנאמר ואת הצפוני ארחיק מעליכם:

והנה כאן כולל אבן מכשול אחד וחשיב שטן, והאי אבן מכשול אע"ג שהוא בהיכל הרביעי מכל מקום הוא בהיכל הג' כמ"ש רמ"ט ב' (ח"ב רמט, ב) אלין ארבע כד נטלין לאגחא כו' כד"א כי מלאכיו כו' פן תגוף באבן רגליך דא אבן נגף צור מכשול, והאי אקרי אבן בוחן פנת יקרת צור ישראל, והוא בהיכל נצח והוד. ואמר שם שתים אבן צור

נגד נצח והוד, והוא כד נטלי מהיכלא תליתאה כמש"ש כד נטלין לאגחא קרבא מרזא דהיכלא דלעילא דאקרי בשר דאיקרי זכות כו', וכמ"ש לעיל דאינון כלילין זה בזה ולכן בהאי היכלא תליתאה הכל פסקי ב"ד מהיכלא תליתאה בין בקדושה בין בסט"א כמש"ש עש"ב, ולכן הם שנים ונחשבים לאחד:

ואמר ויעלני מבור שאון מטיט היון שהן בקדושה ב' ב"ד וכן חסד ויסוד נגדן. ואמר נגדן בסט"א לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך כו', שהחסד מתגלה בפום כו':

המדור הרביעי כו' והעושק שכר שכיר:

המדור החמישי נקרא שאול ושם נידונין המוציא זרע לבטלה והבא על הגויה והממשכן לעני כו' והלוקח שוחד כולם נידונים במדור זה:

המדור הששי נקרא צלמות ושם נידונין אותן ששכבו עם אמותיהן ונדה:

המדור השביעי נקרא תחתית היורד לשם שוב כו' ועסותם רשעים כו'. ושם נידונין המינים והמוסרים כו' מוריד שאול ויעל כו' וכל אלו כו'. ועיין בפרשת בראשית מ' א' (ח"א מ, א) "א"ר יוסי מאן הוא ציה. א"ל כו' ר' חייא אמר דא גי' כו'", ר"ל אחר דגיהנם הוא גיא וכמ"ש בז"ח שם וכן משמע בגמרא הא איכא גיהנם גי שכל כו', וכן בפסוק גיא בן הנם, וכן משמע בכל המקומות. וכן דעת רשב"י שסדר המדורין שם ואמר שם שבעה מדורין אינון לעילא דרגא כו' הכי לתתא וכולא אחיד דא בדא למהוי כולא חד כו' משמע דאינון סדורין אלו נגד אלו, והן לפי דעת ר' חייא ורשב"י ארץ במלכות כנ"ל, אדמה בנצח והוד, גיא בגבורה, נשיה בחסד, ציה בת"ת, וארקא ביסוד. וארץ הוא תוהו לדעתו, ואדמה בוהו, וגיא חשך. ואלין ג' "פני תהום". ונשיה רוח אלהים מרחפת כו'. ובהן ג' מדורין נגד ג' הנ"ל, דרוח הרביעית כלול כל הג' כמו בשם דאות י' כולל כל הג"ר כן כאן. והן ג' עלאין. והארץ היא השביעית כליל לון דלכן נקרא בינה שבע ויבנהו שבע שנים:

וז"ש שם מדורא קדמאה כו' ולא אית ביה נהורא ולא חשוכא ולא דיוקנא כלל כו' דלית ביה צורה כלל והוא תוהו כמ"ש ז"ח ט"ז א' "תוהו אתר דלית ביה גוון ולא דיוקנא ולא אתכלל כו'". ולא גרסינן "דלית ביה דיוקני' כלל". "בהו להאי אית ליה ציורא ודיוקנא כו'", והוא מדורא תניינא דאמר שם הוא אתר דנהיר שם יתיר ואיהו כו' אתחזי יתיר מן קדמאה כו' קורבא עם בני נשא ומתהנין מריחא כו' ותליתאה הוא חשך כמש"ש מדורא תליתאה הוא אתר כו' מסטרא דחשך כד"א וחשך על פני תהום, והוא אתר דגיהנם נגד הגי' ונהר דינור נגיד תמן מהיכל שלמעלה של גבורה כמש"ש בהיכלות, וברביעי אמר שם מדורא רביעאה הוא אתר דנהיר ותמן הוא נהירו למלאכי עלאה די

בסטר ימינא כו' והוא חסד נגד נשיה וכאן הוא ורוח אלהים כו' לכן כל המדורין מכאן ולהלאה כולהו נהירין. ואמר שם ועלייהו כתיב עושה מלאכיו רוחות, וכן בשאר מדורין. ומדורא שתיתאה קריב למלכות שמיא כנ"ל ביסוד אבל הוא טעות סופר וצריך להגיה "דקריב לימא", דים אוקיינוס קרוב, וז"ש על פני המים. וז"ש "וביה ארבין ונהרין ונחלין דמתפלגין מגו ימא כו'". וחשיב ד' חיות שם "וכד נטיל כו'". וכן אמר ט' ב' חד דיוקנא דתורא וחד דיוקנא דנשרא וכד מתחברין אתעבידו דיוקנא דאדם וכד אינון בחשיכה מתהפכין בדיוקנא דנחש והוא נגד אריה כמ"ש ברעיא מהימנא פרשה פנחס רכ"ט ב' (ח"ג רכט, ב) מסטרא דנחש בריח דימא דאיהו אריה לגביה ביבשתא וכן ברך משה את דן גור אריה כו', ויעקב בנחש. אבל בז"ח שם אמר ארקא בתר גיא. ולפי זה אדמה ביסוד, וארקא נצח והוד, וגיא אמר שם דאיהו באמצע מקום הגיהנם. ומכל מקום הסדר בשאר הוא כנ"ל: גיא גבורה, נשיה חסד, ציה ת"ת, תבל בינה. וכסדר ההיכלין. וכמש"ש במדורין ואינון ודאי מכוון נגד המדורין כנ"ל ואין הפרש רק ביסוד שהוא סמוך למלכות ובשינוי שמהן אדמה לארקא. וז"ש שם אלקיא דשמיא וארקא אמר וארקא דאיהו תחות תבל זה ואמר שם דא נטלין בימא רבא דאינון קריבין לשם כנ"ל, וז"ש ונח איש האדמה ואמר בזהר פרשת נח שלפי שהוא צדיק נקרא "איש האדמה":

[**הארץ על מה עומדת**]

ליקוטים על פ"ב דחגיגה השייכים לביאורו על ההיכלות

(חגיגה יב, ב) בחגיגה (יב:) הארץ על מה עומדת על העמודים כו':

הענין נגד ז' היכלות כנגד ז' מדורין. והארץ אחריהן ואינה מן המנין. כי ז' היכלות בו' קצוות, והארץ השביעית מלכות הפרטי, כמ"ש בפרשת בראשית בענין ההיכלות. וכאן הן ממטה למעלה:

הארץ מלכות הפרטי:

העמודים הן יסוד. וחכמים אומרים על י"ב עמודים, שהן י"ב מזלות שהן ביסוד כידוע י"ב שבטים. ויש אומרים ז' עמודים הן ז' ככבי לכת שהן שם שהוא רקיע שבו כוכבים ומזלות, ז' רועים. ר' אלעזר בר' שמעון אומר על עמוד א' וצדיק שמו הוא צדיק עצמו, והוא כלל כולם והוא כולל ג' גוונים והן הם ג' גווני הקשת כידוע. והן הכל כ"ב אותיות שביסוד. וידוע שהיסוד וכל אשר בו נקראו 'עמודים'. והענין בפשוטו שחכמים אומרים שעל י"ב שבטים עומד העולם כמ"ש שהברית כרותה לשבטים וכמ"ש ונשא אהרן את שמותם גו' לזכרון. ויש אומרים על ז' עמודים הן ז' רועים שהעולם קיים עליהם. ר' אלעזר ב"ר שמעון אומר על עמוד א' וצדיק שמו הוא כמ"ש ביומא (יומא לח, ב) אר"י ראה

הקב"ה שצדיקים מועטים עמד ושתלן בכל דור כו'. אר"י אפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים שנאמר וצדיק יסוד עולם כו'. והן צדיק אחד שבכל דור ודור שאין העולם חסר מהן כמ"ש שם אין צדיק נפטר מן העולם עד כו':

עמודים על המים. מים הוא הוד מים חיים. דשם אתפשטותא דבינה מרחובות הנהר כידוע, וז"ש לרוקע הארץ על המים דאיהי בהוד:

מים על ההרים. הרים בנצח, שכל הר הוא בסטרא דימין כידוע. וז"ש (תענית ה, א) "טבא תלגא לטורי כה' מטרי לארעא". והענין דתלגא הוא טיפת הזכר כידוע, והוא בחינת יחידות יו"ד, וגבורות גשמים הוא ה' גבורות נחלקין לחמש ה"א כידוע. (וכמו שהארכתי בזה למעלה). וזהו "כה' מטרי לארעא" שהיא בהוד כנ"ל:

הרים ברוח. רוח הוא ת"ת כידוע:

רוח בסערה. סערה הוא גבורה כידוע, בסוד רוח סערה עושה דברו כמ"ש בזוהר:

סערה בזרוע של הקב"ה. זרוע הוא זרוע ימין חסד. הקב"ה הוא בינה. וזהו "זרועות עולם" בינה שנקראת 'עולם' כידוע. והן ז' מדורין כנ"ל. והארץ קיימא עלייהו:

[ז' **רקיעים**]

(חגיגה יב, ב) ז' רקיעים:

כבר כ'. רק קצת דברים מעטים:

כאהל לשבת. היא נוקבא "מנשים באהל תבורך". והנה "כתפארת אדם לשבת בית". וזהו "לשבת" כמ"ש "לא תהו בראה לשבת יצרה":

מעון שבו כיתות כו'. כאן הוא החשמ"ל, עתים חשות ועתים ממללות. והענין כי כל שתיקה בסוד חסד ודיבור בסוד גבורה כידוע, וכמ"ש בספר יצירה מ' דוממת ש' שורקת, וגבורה לעולם נכללת בחסד. ולכן כאן חשמל. ולכן אומרות שירה בלילה סוד הגבורה וחשות ביום חסד כידוע. וז"ש יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. שהשירה היא בלוים, סטרא דגבורה. והשמן בחשאי סטרא דכהנים, ואסורים ביין כידוע. דוד ביקש עליהם רחמים והורידן לארץ. שבגבורה דז"א הוא דינא קשיא ובארץ הוא דינא רפיא, וזהו "בקש עליהם רחמים":

ערבות שבו כו'. עשרה דברים עשרה סמכין שבה"א עילאה כמ"ש בפרשת תצוה ק"פ ע"ב (ח"ב קפ, ב) ואשתכחת האי ה"א ברזא דעשרה, עש"ב:

מאי חשמל חיות אש ממללות. הוא בגבורה וזהו אש ממללות כנ"ל:

במתניתא תנא כו'. בחסד כנ"ל:

בשעה שהדיבור יוצא מפי הקב"ה חשות. כמ"ש ויהי קול מעל לרקיע הוא קול הקב"ה בעמדם תרפינה כנפיהם:
כאור היוצא מבין החרסי'. כבר פי' שהוא אור השמש במים:
סנדלפון שמו. שהוא בארץ עולם העשיה, שמקננא שם מלכות, ארץ החיים:
הגבוה מחבירו מהלך ת"ק שנה. הוא יסוד שהוא אופן א' בארץ יסוד דנוקבא ושם הוא ת"ק שנה ושם הוא ברכות לראש צדיק בסוד עטרה:
לבן כפר שראה כו'. ר"ל שרואה את המלך בכפר ואין מאמינים לו, שאין דרכו של מלך בכפר, עד שאומר סימנים בכך וכך חיילות וכך הוא כסאו וכל סימנים עד שמאמינים לו. וכן יחזקאל ראה אותו בח"ל שאין דרכה של שכינה בחוץ לארץ ולכן הוצרך לפרש כמ"ש בזוהר בפרשת שמות (ח"ב ב, ב) אית לשאלה אי יחזקאל נביאה מהימנא אמאי כו' (עיי"ש כל המאמר), משא"כ בישעיה שראה אותו בכרך בארץ ישראל:
כא"א ודמות פניהם כו'. הענין כי ד' חיות הם חגת"ם, ד' רגלי המרכבה. וכרובים הם נצח והוד, אנפי זוטרי שהן נקראים נערים. וחג"ת אנפי רברבי כמ"ש בזוהר בראשית (ח"א יח, ב) והן בדיקנא חתימי ואלו בלא דיקנא, והבן. ונצח והוד הם כרובי זהב, ירכתי צפון, מסטרא דשמאל, לכן נהפך שור לכרוב:
כא"א שש כנפים כו'. ענין הכנפים הן כינויים דאתכסי בהון קב"ה כידוע בסוד ולא יכנף כו'. ועיין במעשה מרכבה בז"ח. והן ד' כנפים האל הגדול הגבור והנורא, כמ"ש שם ובזוהר פרשת בראשית ופרשת פנחס. ובזמן שבית המקדש היו ששת כנפים לכל ו' קצוות. ועכשיו אינן רק לד' הנ"ל:
ואמר רב, אותן שאומרות שירה, והן חסד וגבורה שהן מעופפין כידוע במקום הידים, וכמ"ש "ועוף זה מיכאל, יעופף זה גבריאל". ורבנן אמרי אותן שמכסות רגליהן. נצח והוד. וכן הוא בזוהר לפי שאראלים שהן נצח והוד כידוע צעקו חוצה. ומצאתי שש"ס הן ו' כנפים ונתמעטו קדשים וטהרות שאין נוהגין בזמן הזה והוא כרבנן. ודו"ק. ואמרו בתז"ח ששש"ס הן מאכל חיות הקדש בסוד שש שעורים. והבן שהוא סוד היצירה מטטרו"ן:
[**ו' דברים נאמרו בשדים**]
(חגיגה טז, א) (שם) ששה דברים נאמרו בשדים, ג' כמלאכי השרת, ג' כבני אדם כו. כי הם מחציין ולמעלה דמות מלאכי השרת, ומחציין ולמטה דמות אדם:
ואמרו כי אמן של שדים נעמי הולידה אותן מהנפילים, לכך חציין מצד אביהן דומה למלאכי השרת ומצד אמן לבני אדם. והענין כי הם מעץ הדעת טוב ורע, שעד חציו טוב,

ומחציו ולמטה רע. וז"ש "מפלגא ולעילא דהורמין ומפלגא ולתתא דהורמיז". ולכן אותן ג' דברים שנוגעין למעלה מחציין הן דומין למלאכי השרת. וג' דברים שהן למטה מחציין הן דומין לבני אדם:

וענין הג' דברים כי אין קומתן אלא נגד הו' קצוות. שלמעלה עלמא דחירו. ולכך נקראו 'רוחין' נגד הרוח שהוא בו' קצוות. וגם נגד המלכות אין להם כידוע. ולכן אשה אין לה זקן. וכן בסוד השערות דדכורא שחורות כו' כידוע (בעץ חיים שער אריך פ"ה כלל ב'). ולכך אין להם גופות ונפשות, וכל שליטתם ברע נגד נצח-הוד-יסוד שהן לבר מגופא כמ"ש באדרא רבא אתכללו בפרט וכלל, עי"ש. לכן ג' דברים נגד חג"ת הן כמלאכי השרת, ונגד נה"י ג' דברים כבני אדם:

[**ד' רגלי המרכבה**]

ליקוט. ד' רגלי המרכבה.אלוה חסד.אלהים דין.הוי"ה אדנ"י קו האמצע כולל שניהם: והנה הוי"ה נטיל לימינא ואדנ"י נטיל לשמאלא. עתה חשוב אלוה במלוי יודי"ן רכ"ב, ועם הוי"ה הוא רמ"ח מצות עשה. ואלהים במילוי יודי"ן ש'. ועם אדנ"י הוא שס"ה מצות לא תעשה. ובפשוטם גימטריא כוסי רוי"ה:

[**לא כאברהם שקראו הר**]

ליקוטים שונים

ליקוט. (**פסחים פח, א**) **לא כאברהם שקראו הר כו'**. ג' הר שדה בית בנוקבא בג' מקומות שהיא קבועה מלכות עטרה, יסוד, ת"ת. והן באבות כסדר מלמטה למעלה בסוד ואנכי נטעתיך שורק וזהו סוד אברהם בסיהרא צדק במערב, ויצחק קץ ח"י, ויעקב במקומו. אבל משה מלגאו בדעת והן ד' מקומות שלה בקו האמצעי והוא ד' אותיות דילה, ד' תיקונין א'ח'ד' שהן י"ג תיקונים. וסוד שם של י"ב, וסוד י"ב גלגלים, ד' דמות אדם, ד' שביסודות:

וזהו סוד "מי זאת הנשקפה כמו שחר כוי" (שיר ו, י), ששם בסוד שחורה יו"ד דשם כמ"ש בספרא דצניעותא דל"ל חיוורא כמ"ש בז"ח ש"ה, ואז מקטנת עצמה שלא נשתייר בה אלא ספירה אחת. ואח"כ יפה כלבנה בסוד דוד חי וקיים, ונכללת מנצח הוד יסוד. ואח"כ "כחמה". ואח"כ "איומה כנדגלות" בסוד הדעת שהוא איום כמ"ש ריש פרשת תרומה דחילא ואמתני, ואז היא שלמה בעשר ספירות כי בכל ספירה אמצעי נכלל מכל הג' קוים והוא סוד שם י"ב כנ"ל, והן במ"ס ונקרא הר שדה בית. הר מקום הפתוח, וכן נקרא בהיכל הראשון 'הרי נחשת', ונקראים נחשת על שם "ונוצצים כעין נחשת קלל",

דכלילן בסומקא כמש"ש. שדה ביסוד הרחם, מקום הזריעה. בית בת"ת, כתפארת אדם לשבת בית, ששם ישובא דעלמא. ומשה מלגאו כי נגד ג' ראשונות אין גופא כמש"ש: וכן בסוד זיווג עיבור יניקה ומוחין. כידוע זיווג בסוד טיפה ספירה אחת. ובעיבור מקופל ראשו כו', וזהו סוד תלת כלילין בתלת, כי כל הגוף אינו אלא ו' קצוות כמש"ש והוא התפשטות הגוף בלידה. ויניקה שנגמר כוחו לילך וליקח, וכל איברי גופו. ואח"כ מוחין בכניסת הנשמה והשכל בו שהן אינן אלא רוחא, והוא הנר"נ שבתוכו במל"כ שהן חג"ת וכמש"ש. אבל נה"י הן לבר מגופא כי אין נר"ן שוכנין בתוכן רק חיים מההתפשטות הנר"ן, והן ג' דרגין, ג' פעמים ג', וכל ג' ספירות הל זע"ז בזה הסדר, וחג"ת על גבי נה"י, ובעיבור בתוכן, וכח"ב בתוך חג"ת, אבל עיקרן הן על גבי חג"ת, והוא ג' פרצופין העליונין שאינן מתלבשין אריך אנפין אבא ואמא והוא ג' ראשונות של כללות האצילות שלכן ז"א אינו אלא ו' קצוות, רק התפשטות ג' ראשונות בתוכו הן ג' מוחין שלו אבל עיקרן הן למעלה וזהו התלבשות הפרצופין החמשה. וידוע שגם בעיבור ויניקה המוחין בתוכו שהוא הנר"נ במל"כ אלא שהן זה בתוך זה, וביניקה מתפשטין חג"ת ונעשין על נה"י, ובגדלות שורין גם ג' ראשונות אריך אנפין אבא ואמא עליהם. וזהו הגדלות. והן הכל זה על זה. וזהו גדלות בקומתו:

[**אלו ואלו דברי כולי**]

(**עירובין יג, ב**) **אלו ואלו דברי אלהים חיים** הבינה. ושם הכל אחד. דביום השביעי הוא יום אשר לא נזכר בו לילה, "וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדֵעַ כו' וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר" (זכריה יד, ז), וכן שימש האור ביום הז' כמ"ש (במדרש רבה וירושלמי פרק ח' דברכות) ששימש האורה ל"ו שעות עד מוצאי שבת והיא משפעת לשניהם לחו"ג, בית שמאי ובית הלל, כמ"ש במקום אחר שי"ן ימנית ושמאלית, אלא שבה הכל רחמים לבד מסטרהא כו', אבל בה הכל שורש אחד. אבל הלכה כבית הלל דכוס של ברכה אף שמקבלו בב' ידיו חוזר לימין (ברכות נ"א א' ובזוהר בכמה מקומות), וכן כאן עשה אזניך כאפרכסת כו' (חגיגה ג, ב) אבל לענין הלכה כו'. ואף דבית שמאי חריפי אמר אליהו ז"ל (עי' בספר הקנה) דלכך אין הלכה כמותם משום דחריף אין לו מנוחה לכן מניחו בימין, וכן אמרו הטבעים שכל חריף שכלו הולך בעקמימות ח"ו לא על התנאים ואמוראים שכל דבריהם ק"ק מכל מקום היא נוחה יותר במתון ומיושב, וכל קושיא מצד הקליפה לשבר אותה והם היו תקיפי קדושה והיו משברין הקליפות והיו צריכין לזה מצד השמאל אבל מי שאינו תקיף והולך בזה הולך בחשכים. ואף שבית שמאי אומרים בכסף שמתקדשת ברחמים, ובית הלל אומים בפרוטה של נחשת אמר אליהו ז"ל (עי' בספר הקנה) כי הפרוטה היא מצדה

שמזרעת מים אדומים וחוזרת ללבן דאתבסמת, כי פרוטה הוא "מצפץ" "ברחמים", כי היא א"ת ב"ש כמ"ש בזוהר ש"ה ובה אתבסמת מאלהים מלא להוי"ה, אבל לבית שמאי לא אתבסמת אלא בכסף ממש שהוא הוי"ה בהכאה. והלכה כבית הלל:

וז"ש (ריש קידושין ועדיות) "וכמה היא פרוטה? אחד כו'" ר"ל ששיעורה בכסף, וכמש"ש (קידושין יב, א) אחד משה באיסר, דאוזלי איסרי, דהולך הכל אחר הכסף אע"ג שהיא נחשת מכל מקום שרשה ומדתה הכל בכסף:

ובית הלל אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה פרוטה גימטריא אלהים מלא דיודי"ן, ומתמתקת בחילוף הוי"ה, ושוה פרוטה גימטריא **כו"ש ופר"ה** שהן שני דינין דזו"נ **ש"ך** דזכר עם **ו'**, **ופ"ר** דנקיבה עם **ה'**. ומתמתקין בב' חילופי הויות דב' פאות דאריך אנפין שהן דזו"נ, שני המאורות הגדולים, עם ו"ה, והן תורה מימינו אש דת מימינו אש הן בחו"ג והן חו"ג הנ"ל ששניהם גימטריא תורה:

[**ציצית**]

ציצית ב' שלישי ענף ואחד גדיל שכלולה מג' קוין, וחסד וגבורה הן ענפין דמתפרדין כמ"ש בתיקונים צ"ב ב' וש"מ, וגדיל בת"ת.

ובכל אחד ד' אותיות שם י"ב מלך כו', ולכן י"ב גודלין.

וה' קשרין וי"ג חוליין בסוד שמע כו' אחד, וה' חומשי תורה ות"כ חמשה חלוקי אבנין כו' חמשה ואלף, י"ג בריתות, ולכן נקרא ח"י עלמין.

וכל חוליא משולשת שנכלל מג' יה"ו, וכנ"ל, וכן יה"ו במילואו הוא ט"ל. וי' פעמים הוא שמים, טל השמים. וידוע ששמים הוא יה"ו, וארץ ה' אחרונה. לכן טל השמים.והכנף הוא ה' אחרונה. לכן ד' כנפים ד' כנפות הארץ:

ועשיית הציצית לקשור שמים וארץ וכמ"ש (סוטה י"ז א' וש"מ) דומה לרקיע כו', והוא קומה שלימה ב' שלישים ענף ואחד גדיל והכנף ד' של הויה. והוא תרי"ג שבהקומה. שלכן בעשרת הדברות כלולות תרי"ג מצות בתרי"ג אותיות מכוונות שבהן, כי עשרה הן שיעור הקומה והוא גבוה עשרה ורחב ד', וכאן רחב ד' והן חגת"ם, ולכן ח' חוטין ב' הויות חסד וגבורה, ד' מצד צד וד' מצד זה, ונאגדין ביחד בגדיל והן ג' פני חיה. והכנף פנים הרביעי שקושר כולם:

[**שתין אתוון ידיען**]

שתין אתוון ידיען בפרשה ראשונה של קריאת שמע (כ"מ בז"ח פרשת לך ולכן ל"ל כאן כמ"ש רבינו בביאורו על התיקוני זהר כ"ט א') הן אותיות דהוי"ה, ועם ב' אותיות **ע"ד** הגדולות שהן

ב' עדים דזו"נ, דגם בנוקבא עד סופו של בשכמל"ו. וז"ש (ריש פרק נדה) משמשת בשני עדים אחד כו':

[**ג' סעודות**]

בענין ג' סעודות אז תתענג כו' חשיב כסדר במעלה, כי כבוד יום קודם לכבוד לילה (פסחים קה, א) וכבוד לילה קודם לסעודה ג' שאין בה משום כבוד שכבר יצאו בשחרית אלא משום ....(נשמט ת"א. ולפ"ד רבינו א"ש מאמר ר"ש בזוהר פרשת יתרו ע"ז הפסוק וע"ש היטב) וידוע שהן נגד ג' אבות יצחק בסיהרא בנוקבא, יעקב בז"א, אברהם בעתיקא קדישא סוד החוורא, חסד עליון. והן כסדר מלמעלה אברהם יצחק ויעקב. ולכן גם כן בסעודה שלישית אין כל כך כבוד כמו בתפלת ערבית שהוא מאריה דביתא, אבל אברהם ויצחק הן השושבינין. וסעודת מוצאי שבת הוא דוד מלכא שהוא גר צדק, שבצדק הן הגרין מאומות, ולכן הוא סעודת חול נגד ג' הסעודות. ונגדה חלוץ עצמות והיית כגן רוה. (להליקוט הנ"ל כיון רבינו בביאורו על התיקוני זהר נ"ה א' ד"ה תקיעה כו' חשיב כסדר האבות וכמ"ש במ"א):

[**ג' מינים באגודה**]

טעם למה הלולב והדס וערב באגודה ולא האתרוג, כי היא ניתנה לאדם לחברה כמ"ש השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, וכן תפילין של ראש עם תפילין של יד לחברן גם כן על ידי האדם שקשור וחבוש בשתיהם. וכן נקודות וטעמים לאותיות על ידי קריאת האדם. וכן תורה שבכתב עם תורה שבעל פה. וכמה בחינות הן שבכל אחד בחינה אחרת, וכללן תרי"ג והפרטים רבים:

[**בניסן או בתשרי נברא העולם**]

הא דפליגי ר"א ור"י אם בניסן נברא העולם או בתשרי פירשו הקדמונים (עיין בתוספות ר"ה כ"ז א') שהמחשבה בתשרי והמעשה בניסן. והענין כמ"ש שרצה הקב"ה יתברך לברא במדת הדין וראה שאין מתקיים שיתף מדת הרחמים. וחדשי החמה אור ישר, וחדשי הגשמים אור חוזר. לכן הותקן ראש השנה לדין, ותשר האותיות בהיפך אותיות דנוקבא שהחדשים של הגשמים ו' קצוות שלה. אבל ניסן אביב, וי"ב הוא ג' כמ"ש בתיקונים, והן כסדר (אב"ג):

ולכן פליגי ר' אליעזר ור' יהושע. דר' יהושע מתלמידי בית הלל ור' אליעזר מתלמידי בית שמאי. והן חסד וגבורה. ואף שהאר"י כתב להיפך שם בבחינת תקונים דרישא דנייחין בנוקבא כו':

[**רמ"ח ושס"ה**]

רמ"ח איברים באדם ואין כפולים אבל שס"ה גידין הם כפולים דופקים ושאינן דופקים. וכן שס"ה ימים כפולים ימים ולילות. לילות שובתים וימים אינם שובתים.

וכן הוא במצות יש שס"ה לא תעשין בשב ואל תעשה ויש שהן בזירוז הרבה כמ"ש (קדושין לט, ב) "ורמינהי ישב ולא עבר עבירה נותנין כו' התם שבא לידו דבר עבירה וניצל":

לכך הנשים גם כן חייבים לפי שהם גם כן בקום עשה. וכן הגבורות כפולות שהוא נוטל שני חלקים ונותן לה חלק א' ומכל מקום נשארו בו:

[**פורים נגד יום הכפורים**]

ענין פורים שהוא נגד יום הכפורים, כי י"ח ימים טובים בשנה שנים שנים, שבעה שבעה . והנה ח' ימים מהם שאין גומרין את הלל, וכנגדן ח' ימי חנוכה. ולכך אין צריך שמחה, כי הימים האלו בכלל שמחה אף בראש השנה כמ"ש הגאונים וכמ"ש בעזרא (נחמיה, ח), רק ביום הכפורים שאין בו אכילה ושתיה נגדו פורים. ולכן בו הרבה משתה כי אין לך יום טוב בישראל כיום הכפורים וערב יום הכפורים בשביל שמחה של ה"כ ניתקן ובשביל שמחה של תשובה גם כן שא"א בשעתה, ומרי בריה דרבינא הוה יתיב כו' (פסחים סח, ב):

וכולן קבלת התורה: יה"כ כמ"ש בסוף תענית, ופורים כמ"ש (שבת פח, א) הדר קבלוה בימי כו', ולכן הוא נגד יום הכפורים וכנ"ל:

[**איל ואילת**]

איל ואילת דכר ונוקבא, שהן ראשי תיבות **א**'דום **י**'רוק **ל**'בן **ת**'כלת, ובדכורא ג' גוונין:

[**עץ החיים מהלך ת"ק שנה**]

עץ החיים מהלך ת"ק שנה הוא יסוד שהוא אילנא דחיי, כי ה' ספירות עד הוד נוטלין מהדעת ה' חסדים וה' גבורות, אבל יסוד נוטל התרין אחסנתין מאבא ואמא שהן חיי המלך כמ"ש במתני' בסוף תז"ח ולכן נקרא חי עלמין והילוכו לאבא ואמא ליטול מהן הוא דרך ה' ספירות ובתוכם עובר החיים לו:

וידוע שבמלכות הוא מספר כי אין דבר שבקדושה פחות מעשר, ובזעיר אנפין כ"א מאה, ואמא לאלף וז"ש "אלף בינה", ובאבא רבבות. וזה שקנא שאול בדוד, כי שאול הוא מרחובות הנהר, אבל דוד חי וקיים מסטרא דאבא גם כן כנ"ל, והחכמה תחיה בעליה. ולכן דוד חי שבעים שנה כמ"ש במתני' הנ"ל עאל לגבי אבא ואמא ואשלים כו'. וזהו ת"ק שנה. והוא צבאות. ועם הויה אלהים שבנצח והוד הוא ברי"ת, שהוא מילוי נהר:

ובחכמה הוא סיום המספר. כי בכתר אין מספר לכן נקרא אין סוף שאין מדה ומספר שם כמ"ש במאמר ק"ה. ואף שבכל ספירה אין מספר רק במלכות מכל מקום היא מגלה המספר אל מה שלמעלה, מ"מ בה אין מתחיל המספר אלא מחכמתה עיניך ברכות בחשבון, תקופות וגימטריאות פרפראות לחכמה עליונה, וכמ"ש בפרשת תרומה נקודה עלאה כו' נקודה כו' ולכן מסיים המספר ברבוא:

אי"ק

[**סוד האותיות**]

א' בכתר. ורמוז בג' רישין. ולפי שכתר כולל הכל לפיכך רמוז בו כל העשר ספירות י' בג' ראשונות, ו' בו' קצוות, י' במלכות. עוד ד' במלכות. וכן רמוז בו כל שם הויה וכל הכ"ו אותיות:

והושם הא' בראש השמושים ובראש כל האותיות והשמוש בו למדבר בעדו אשמור, אדבר כו' לפי שהכתר אינו מושג לזולתו. וכן פי' שם אהי"ה אני מושג לעצמי, מה שאין כן בשם הויה. והושם בראש השם אהי"ה וכן בראש שם אדני שהוא כתר מלמטה למעלה. וכן שם אלהים שהוא הכסא כתר בעולמות הנפרדים. וכן רוב השמות כמו אכתריאל שהוא כתר אל, ונתוסף האלף בו כנ"ל. וכן אדירירון וכיוצא:

והיפוכו של אלף פלא, במופלא כו':

ומילואו **אל"ף** שהוא ראשון ואחרון ואמצע של מוצא האותיות, כי הכתר כולל הכל מלך מלך ימלוך כו':

וב' בחכמה. וכן כולם עד יסוד עד ט' כמ"ש לקמן. ומן יו"ד חוזר בכתר עד צ'. ומן ק' חוזר עד ץ'. אלא שג' פרצופים שכוללין הכל, כי ג' ראשונות כחדא שאבא ואמא במזלא אתכלילין. וכן הם ג' שמות הכוללין. וכן בעולמות בי"ע, וכן באדם ובכל המדריגות. והוא סוד **אי"ק בכ"ר** בסוד כהן לוי וישראל. תרומות מעשר ומעשר כידוע:

והאחדים בג"ר כתר או בינה. העשיריות בז"א. וכן מתחיל שם הוי"ה. והמאות בנוקבא. ואי"ק בכ"ר בג' פרצופים בכולם עד יסוד. וכן בנר"ן באדם וכן בכולם כנ"ל. כי המלכות של כל פרצוף הוא כתר של האחר, ומלכות של מלכות נגלית ביותר, והוא חוזר לאלף, והוא כח השם כ"ח אתוון, והוא א' של אדני מלמטה למעלה א' בכתר, והוא במילואו אי"ק לרמוז שכולל כל ג' הפרצופין:

וכתבו הראשונים שאלף אין באחוריים, שבהיפוכו הוא גם כן אלף והוא רומז לכתר שאין בו אחוריים כידוע. וכן הוא ברל"א א"ב אין לאלף אחוריים:

ויוד העליון פונה למטה עינא פקיחא דלא נאים ונטיר תדירא, ויוד התחתון פונה למעלה רדיפא דהאי מחשבה, מטי ולא מטי. וכן בכלל העשר ספירות נוקבא פונה תמיד למעלה אלהים אל דמי לך, וכן ישראל למטה אני לדודי ועלי תשוקתו:

יו"ד בכתר סתום מכל צדדיו, שחורה אני ונאוה כו' והוא דומה לאל"ף שבצורתו גם כן יו"ד במילוא, ועם קוצו הוא כ"א כמנין אהי"ה. ובצורת יו"ו הוא כמנין הויה. והיו"ד הוא כולל כל העשר ספירות במיינו ובמילואו כמ"ש בפרשת ויקרא י' בג' קוצין ו"ד:

ק' גם כן כתר מאה ברכות מבריכה העליונה, מאה אדנים, והוא מקומו של עולם בכתר כידוע שעליו הכל. וקו"ף במילואו הוא מקום. והיא נתמלאה מאהי"ה ומהויה שעליה שמילואם דיודי"ן מקום. וז"ש "ק' קדוש", כי קדוש בכתר כמ"ש בפרשת נשא על פ' נזיר: וכתבו הראשונים של לשון היקף וכל הקפות בק', וזו סמך שהוא בכתר, שכתר גם כן מלשון היקף מכתיר, כתרוהו, וכן הגלגלת:

והק' נחלק לשנים מצה פרוסה, ב' פעמים נ' פלאות כמ"ש בפרשת תצוה ק"פ ב' (ח"ב קפ, ב) דיוקנא דילה בתרי נונין רזא דמאה, וכמ"ש בסוף פרשת לך לך צ"ב ב' (ח"א צב, ב) חצות לילה והאי דקאמר חצות כו' לכן נו"ן כלילא בתרין נונין וכשהיא בחו"ג אתקריאת ק' וכד נהירא אנפהא בסטרא דחסד אתקריאת נו"ן ויהי בנסוע הארון כו' ויפוצו אויביך כו' ובנחה כו'. וזהו סוד של שרי אלפים באלף ומאות וחמשים בק'. ועשרות ביו"ד. וזהו סוד שאין שר לחצי רק במאות. וידוע ששיעור קומת המלכות אינה אלא ד' ספירות, וכן עצמותה אינה רק ד' ספירות הנשקפה כו' ברוך כו' ג' ראשונות וספירה האחרונה שהן אותיות שם אדני **אי"ן** בג' ראשונות, **ד'** מלכות שבה. וכשמקבל מז"א אז נעשית בת עשר ספירות שמקבלת מוא"ו. ומעיקרא נקראת דל"ת ד' ספירות דילה, וכשמקבלת עוד ו' ממנו נעשית ה"א שהוא ד"ו כמ"ש בפרק ד' דספרא דצניעותא "ה' דל"ת הות כו'", וקבלתה ממנו ה' חסדים או ה' גבורות ממותקות שהן מנצפך שלכן הן כפולות שמקבלת ממנו ועיקר' נשאר בו. ועוד אלף כלילותה והוא באות אלף שבו נעשית א' והוא גם כן אלף אלף אכסדראין דדעת שרוי בהו בסוד חמשה ואלף תתר"ו דרגין כמ"ש במ"א:

בכ"ר

בכ"ר בחכמה כמ"ש בסוף הקדמת הזוהר י"ג ב' (ח"א יג, ב) פרשתא קדמאה קדש לי כל בכור דא דאיהו קדש בוכרא דכל קודשין עילאין:

ב' ידוע שהיא בחכמה ב' דבראשית שבה התחילה התורה שנקראת ראשית, כי הכתר נקרא אין ובה ראשית הגילוי ראשית חכמה כו', וכמ"ש בת"י בחוכמתא כו'. וידוע הוא בזוהר ובתיקונין ובהרבה מקומות. וכן **ר'** בחכמה כנ"ל ראשית חכמה, והיא נקודה בת

עין שהיא בשעת המולד נקודה קטנה שממנה ואז נקר' שחורה אני ונאוה. וזהו סוד ג' שמות **יכ"ש בט"ר צת"ג** ושם **נג"ד** שהיא אז נגד השמש. והענין כי הכתר הוא אין ואינו נראה כלל והוא בשעת דיבוקה ואח"כ נראית נקודה חדא והוא המולד, ואז נקר' י' חכמה שלה, ואח"כ שנתמלאת בעיגול והוא ש' בינה, שבת, נקודה בהיכליה, בסוד שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו, שבת העיגול ומקדשי הנקודה כמ"ש בה"ז ושתי שבתות עיגולא בריבועא, את לאסגאה תחום שבת, ו' קצוות דילה בד' רוחות ב"פ עם מלכות רביעית לכל תלת:

וכן **כ'** בחכמה כמ"ש כל משיחה בכף מושחו כמין כף, ומשיחה משמן הקדש ידוע מקומו. ונברא העולם בב' ברכה והוא מקום הברכה כמ"ש בפרשת במדבר קי"ח א' (ח"ג קיח, א) וש"מ הרבה, וכמ"ש חכמה נחית בברכה בימינא דכהנא קדושה כו' בסוד יב"ק וכמ"ש על פסוק יברכך שהן ו' מתנות שהן בז' כפולות יברכך בחכמה כו' איהו ברוך כו' והתורה מתחלת בב' ומסיימת בלמ"ד בל"ב נתיבות פליאות חכמה כו' ונברא העולם בב' והעולם דומה לאכסדרה כו' ובב' כלול הכל כל מה דהוה ולא הוה ויהויין כו' והיא בית הכל ושם התחלת דו פרצופין, זו"נ, כמ"ש באדרת האזינו ו"ד של יו"ד של השם. אבל בכתר השם ושמו אחד כמ"ש עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו אחד, ר"ל בכתר קודם הבריאה בב'. ולכן ב' שנים. וכמ"ש במחשבה עלה לבראות שנים ולבסוף במעשה נבראו א', ר"ל במחשבה הם ד"ו פרצופין ו"ד של יו"ד, אבל במעשה בינה, הם אחד שנעשה אות א' ה' של השם. וזהו סוד הנסירה כמ"ש בפרק ב' דספרא דצניעותא וזהו סוד של כל העולם וכל התורה וכן ג' שותפין באדם ב' וא'. והתורה שמתחלת ב' א' והוא המייחד כמ"ש הציע השמים כו' ואומרים לב' מי בראך ומראה בעוקצה לאחריה לא', ורמוז בה כל הג' פרצופים בעוקץ הנ"ל. לכתר כנ"ל, והב' מורכב מד' ו-וא"ו ד"ו פרצופים כנ"ל. הרי כאן הכל:

וכף מורה על ד"ו פרצופים לבד שהוא בז"א פרצוף ב' ולכן חסר העוקץ. ור' מורה על מלכות לבד. לכן חסר גם כן הוא"ו והוא במולד כנ"ל. ובכף הוא גם כן הברכה כנ"ל משמן משחת קדש. וזהו סוד **בך** יברך ישראל ב' וכ', והוא סוד ב"כ שהוא כ"ב גליפן, ושם של כ"ב. וכן הג' אותיות הן **ברך**, והוא"ו הוא **ברוך** מהם. וזהו סוד ברוך. וכן כל הצירופים **רכב**, **כבר**, **כרוב** הכל שם כידוע. ושם במאזניים התחלת המתקלא מדכורין ונוקבין והן כפות המאזניים כף זכות וכף כו', דכורין ונוקבין במאזניים לעלות כנ"ל. וכף בהיפוכו פך פך השמן. והוא בגימטריא ק' ברכות. ור"**ש** הוא ירושה והשמדה, והוא אדון כל הארץ, שזה השם עוקר דיורין ומושיב דיורין בחכמה דילה, ושם בזו"נ שלה כף זכות

כף כו' כנ"ל, כי היא המורשת ומקדשי תיראו אני ה', וכאן הוא השם 'אני' כמ"ש בפרשת בראשית ו' א' (ח"א ו, א) והנקודה אני ואמרו אני אני נאמן לפרע ואני נאמן לשלם שכר וכמש"ש בזוהר ששם הוא מקום היראה ומקדשי תיראו, דא נקודה דאמצעיתא דאית לדחלא כו', וכמ"ש ראשית חכמה יראת ה', אם אין יראה אין חכמה, דחד דרגא אינון בז"א ונוקבא, וכמש"ש ז' ב' (ח"א ז, ב) בראשית ר"ח פתח ראשית חכמה יראת כו' ב' תרין אינון דמתחברין כחדא ואינון תרין נקודין כו' בגין דאיהו אילנא דטוב ורע, זכה בר נש כו' ועל דא שארי בהאי אתר יראה ודא כו':

ובהיפוכו מלמטה למעלה הוא שר אדון כל הארץ. ועיין בז"ח ריש ש"ה שהיא שר השרים כמ"ש מלך מלכי כו' אדון האדונים. ובהתמלאותו מיסוד, באר מים חיים נעשה **שיר השירים**. ואמרו ג' ספרים ש"ה חכמה. ואמרו הראשונים כי ברי"ש הוא ירושת עולם הבא והוא צרור החיים. וכן הוא כי צרור החיים הוא בחכמה, כי שם מקום החיים כידוע, וכמ"ש החכמה תחיה בעליה, ונקרא נשמה שם 'חיה'. וכן נקראת השכינה 'חי' במקום הזה. וכן כל החיות. וכאן הוא עץ הדעת טוב ורע כנ"ל לכך כאן היראה כנ"ל, ונאחז הרע בר'. לכן צריך ליזהר כאן הרבה שלא להחליף ד' בר' ד' דאחד גדולה והוא עד להזהר במהימנותא להדבק באשת חיל יראת ה', והוא סוד בן המצרי שכתוב "ויקב" חור בדלת, ר"ל בעוקץ הד' סוד גדול ונורא. ועיין בפרשת אמור ק"ו א' (ח"ג קו, א) נקיב מה כו' ה' בתראה הוה נוקבא דינקא כו' ועל דא כתיב איש אמו ואביו תיראו דחילו דאימא אקדים לאבא וכו'. וענין הדחילו שם כי יראה תלויה באלהים כמ"ש רק אין יראת אלהים כו', את האלהים ירא, וכן אמרו בכ"מ ירא אלהים. ובמילואו וריבועו הוא ר"**ש**. ולפיכך הוא עץ הדעת טוב ורע בשם הזה. וזה שכתוב "אל תמר בו", "כי לקח אותו אלהים" להקרא בשמו את האלהים ולא את השם כמ"ש בסוף ספרא דצניעותא. ומהלך ת"ק שנה בר"ש. ואמר "לעולמו די" סוד הגבול והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, שמשם ויפח באפיו נשמת חיים מקום החיים. ושם הוא צרור החיים. ואמרו שבר' ינוחו כל ושם משלם שכר טוב ליראיו כי אין מחסור ליראיו:

גל"ש

גל"ש. בבינה. גימל גומל דלים, גומל חסדים טובים, ביום הגמל את יצחק, גמול עולם הבא. והיא הנהר היוצא מעדן. וב' נהרות הן. א' יובל שמו היוצא מעדן, והשני נקרא גם כן 'נהר יוצא מעדן' והוא ברית קדישא, כי הוא מלך שהשלום שלו, ברית קיימא, מרא דברית. ושני שבתות הן שבת ביסוד ושבת הגדול בבינה. שביעי מלמטה למעלה

ושביעי מלמעלה מלמטה. ולכן אמרו שבגימל הוא צורת הנהר פשיטו דברית, והוא הדעת ברית דלעילא:

וענין ב' הנהרות הן ב' הצינורות לחבר ג' הפרצופין שלכן הוא ל"ב נתיבות שכל פרצוף הוא מעשר ספירות וצנור הב' הוא בט' אלא דשם טוביה גניז בגויה אור הגנוז לפי ששם הם דודים אבל כאן נהרא דלא פסק לעלמין והוא קלא פנימאה בגרון דלא פסיק לעלמין, נביעו בחשאי, קול גדול ולא יסף:

למ"ד מגדל הפורח באויר דאיהו מלך גדול כמ"ש בז"ח ש"ה וש"מ, וכתב שם "ובא אליה מלך גדול דא אות למד דאיהו מגדלא דפרח כו' ואיהו מגדל ה' אשר שמתי חול גבול לים וכחול ארבה ימים אריכו דיומין". ואמרו הקדמונים כי הלמד מחבר עולם השכל עם עולם הבנין:

שי"ן. ידוע שהוא בבינה, תשובה, ש' שבת, ושם הוא השבת את שבתותי כו' כנ"ל:

גל"ש. **היפוכו שלג**. אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, כי שם הכפרה יום הכפורים והתשובה. משם העלאת הדינין לשרשן להמתיקן והחזרת השנים קדמונית להתברך, וכולן מתברכין, ולשון של זהורית מתלבן, ובשין וראו כי שם ה' כו' ואמרו זו היא תפילין של ראש, ווראיית שם ה' הוא בשי"ן של תפילין שהוא שם ה'. ושי"ן מלא גימטריא שם ה'. וג' ראשין בה שכוללת ג' ראשונות כתר חכמה בינה, או חכמה בינה דעת. ובה שלשה שארה כסותה ועונתה, ר"ל הויה בניקוד אלהים, ואלוה, וה' צבאות. ולפי שצבאות הוא שתים צבא מעלה וצבא מטה, שהן זו"נ של הדעת ונחלק בא' של צבאות לפיכך גם כן שי"ן של ד' ראשין ובה המרכבה של אבות א'י'ל', והוא שי"ן של ג' ראשין, ועם דוד הוא של ד' ראשין, ועל דמסטרהא כו' לכך יש ש' סבולת. וכן מילואו רומז לזה והיא מהפכת יצחק לישחק, ויין ישמח כו' יין דחדי לכלא:

דמ"ת

דמ"ת. בגבורה. כי היא יוצא קודם. וכן במשכן זהב וכסף ונחשת. וברקיעים מעון מכון כו':

דל"ת בגבורה, כי מצדה דלת בלא נהורא, גוונין סתימין. ואמרו לעולם יכנס אדם שני פתחים כו' שנאמר לשקוד על דלתותי כו', ואמר בזוהר שהן מעון מכון, שאף שבחסד אות ה' מכל מקום דלת הות אלא נתמלא אורה כמ"ש בספרא דצניעותא ובפרשה משפטים ק"ד א' (ח"ב קד, א) ד"ה אמאי דא בהדי דא אלא ד' באתדבקו דרע בהדה איהו דלת מסכנא כו' ולבתר לצמחא בסטרא דטוב ולנפקא ממסכנו לעתירא וכדין ה' כו'. והן אור וחשך. ועיין בזוהר בראשית י"ז א' (ח"א יז, א) וכמה דחשך תיאובתיה לאתכללא

באור כו' ובגין כך אפיק דרגי' כו', עי"ש דאור אפיק יסוד יום בשלימות ובתוספות, וחשך אפיק מלכות לילה בגריעות. והן גם כן שני דלתות יסוד ומלכות. והן אי"ן י"ש מלמטה למעלה. והוסיף בהן הדלתות אדנ"י שד"י והן שני דלתות שבאשה חותם בתוך חותם, ציון וירושלים, שערי צדק:

ותדע מה שאמרו שהתי"ו בגבורה היינו כשהיא ע"ק אבל בלאו הכי היא במלכות. וכן מ"ם ודל"ת המאירין בה הכל במלכות. והוא ד' של אחד:

מ"ם הוא מים שהוא גבורות גשמים, ונידונו בה דור המבול ופרעה וסיסרא וכיוצא, וכמ"ש במ"ר משל למלך שהיה לו לגיון קשה כו' וכמ"ש במים אדירים, מים עזים. ובמ"ם ב' ממי"ן על ב' מים מיין נוקבין ומיין דוכרין. מ"ם פתוחה להשפיע ומ"ם סתומה לקבל. ואין שלשי ביניהן כי מתחברין יחדיו ונעשין בשר אחד. וירד מבול מ"ם יום. וכן התורה שנתנה בגבורה למ"ם יום. וכן האדם שנוצר ממים למ"ם יום:

ת'. אמר באדרא רבא קכ"ט א' (ח"ג קכט, א) מהאי מצחא נהרין ת' בתי דינין כו', וכמ"ש והתוית תיו על מצחות כו' ואמרו ת' תחיה ת' תמות. ותחיה הוא כד אתגליא עת רצון, וכלא משתככין ואתדן לחיים:

ואמרו הראשונים שת' הוא מדת הדין הקשה, ומתהפכת לרחמא על ידי קטורת כו'. וכן אמר בפרשת בראשית ב' ב' (ח"א ב, ב) שריאת את ת' כו' הואיל ואנת זמינא למהוי רשים על מצחות כו' ועוד דאנת חותמא דמות הואיל כו'. ואמרו שזה סם המות הנתון בקטורת סיומו באות ת' ומתהפכת כו' כנ"ל. וכן בז"ח ש"ה "כיון דאתפתח האי שית נפקא ברכאן לעלמא אימתי אתפתח האי שית כד אעדיאו מיניה חד עקימו דיתיב לרגליה וכיון דההוא שית אתעבר אתעביד שיר ואתפתח אוצר הטוב". וידוע שאוצר הטוב בגבורה. רק דאבנא ע"פ בארא וגליל האבן מע"פ הבאר אז יפתח ה' לך את אוצרו הטוב. ולכן מתעשרין בקטורת כי מצפון זהב יאתה, הרוצה להעשיר כו'. ואמרו שחתמו ת' של דם על מצחות כו' והוא אותיות **דמ"ת** דם. וכן **מת**. וכן **דת** כמ"ש אש דת. וכולן מתהפכין לחסד דדלת נעשה ה' כמ"ש בזוהר ויקהל רי"ט ב' (ח"ב ריט, ב) "קטורת קשיר קשירו נהיר נהירו אעבר זוהמא ד' אתעביד ה' כו'", עי"ש. וכן ת' אעדי העקימו כנ"ל. ורזא דאות מ"ם עיין בפרשת פנחס רל"ז (ח"ג רלז, א) בארוכה. ואמר שם "נחית וסליק כו' וכלא אתנהיר בקטורת":

הנ"ך

הנ"ך. בחסד. בהיפוכו **כהן**. "הנך יפה רעיתי", "הנך כו'". ויפה מצד החסד. ויופי של האשה בשדים בהוד יפיה מקום החסד:

ה' בחסד כנ"ל, כי אות ד' כד אתמלאת נהירא אור ה' של אברהם הא לכם זרע. ונתברכו אברהם ושרה בה' אז הולידו, וכל הולדה בחסד. וכל האמהות ה' בשמותן, לבד רחל לכן אמרה בא אל שפחתי כו' שיש לה ב' ההי"ן והיא הימין הפשוטה לקבל שבים כמ"ש למה כרעא דה' תלויה דאי עייל כו' וכמ"ש כל הבא לטהר כו' פתח קטן של ה' ובה נברא העולם, כי עולם חסד יבנה, ה' בהבראם:

וכן **נ**' כמ"ש באות ק' דאתנהירת בסטרא דחסד. והנ' כתבו שהיא הנותנת נשמה לישראל כי שם אוצר נשמות שבגוף. ועין בפרשת פקודי רנ"ג א' (ח"ב רנג, א) בגין דבהאי היכלא קיימין כל נשמתין וכל גופין כו' וכד יסתיימון כו':

ך' הוא הראשון מאותיות מנצפ"ך בה' ספירות הבניין, ומתחלקת עד צ' בהוד. אבל לפי שכאן הת' בגבורה בא המ"ם בת"ת עד **שץ** ביסוד **וא** במלכות כנ"ל:

וס"ם

וס"ם בת"ת:

ו' ידוע. וכן **ס**' ששים גבורים מגבורי ישראל, שתין כו'. ס' אותיות דברכת כהנים. ס' רבוא דדיירין בגוה. מ"ם סתומה [**ם**'] כנ"ל:

זע"ן

זע"ן בנצח:

ז' כי שם מלחמת ישראל וכמ"ש ויז נצחם על בגדי, מארי נצחין עביד גבורתא שם נצח ישראל כו'. וכל נצחין בזיין כמ"ש, ושם הוא בני ישראל כידוע. והן **ע**' נפש, ולכן הוא ע':

חפ"ף

חפ"ף' בהוד:

ח' בהוד כי שם רחובות הנהר על השמינית, שם הוא **פ**דות **פ**ורקנא באות פ':

טצ"ץ

טצ"ץ ביסוד:

ט' ידוע שנקרא טוב הרואה טי"ת בחלום כו'. וכן צדיק ידוע. וא' כנ"ל:

סוד ח"ק ט"ר י"ש [**כ"ת**]

סוד ח"ק ט"ר י"ש ג' עולמות בריאה יצירה עשיה. בראיה כולו טוב. ויצירה עץ הדעת טוב ורע. ועשיה כולו רע. ושורשן למעלה חכמה ובינה שניהן רחמים. וחסד וגבורה ונצח והוד שהן ג' הכללות ג' שמות שכוללן הכל. א"א ז"א ונוקבא. אהי"ה והשם בכתיבתו ובקריאתו:

וכן באדם ב' מוחין טוב. ב' לבבות טוב ורע, ב' יצרים. בבטן כבד וטחול רעים. שהן כוללין הכל ראש בטן גויה:

ג' עולמות גן עדן, וגיהנם, ועולם הזה מורכב מטוב ורע. וכן ג' חלקי אנשים. צדיקים יצר טוב שופטן בשני הלבבות. רשעים כו' בינונים כו'. והן מוכנים לג' עולמות הנ"ל. בגן עדן רק צדיקים. בגיהנם שתי בנות הב הב שהוא חק בשני יצרים ששניהם רעים והם התאוני והכעסני, שור וחמור, והכלב מורכב מהם לכן צועק הב הב. והגיהנם מחולק ה' מדורין בפ"ע ששם עולין, וב' מדורין שאול ואבדון "כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה" (איוב ז, ט) (רק לעתיד לבא "ממית ומחיה מוריד כו'" כמו עדת קרח, אבל אבדון אין תקנה. וזהו סוד כרת והאבדתי כו'). וזהו סוד **ה"ב**. וכל המדורין הן כפולין כמ"ש בהיכלות הקדושים שבעה ושבעה מוצקות כן שם בסטרא דדכורא ונוקבא שהן ב' בנות הנ"ל כעס דכבד ושחוק דטחול, ולכן ב' פעמים **ה"ב**:

וי"**ש** זוכין הצדיקים בגן עדן:

אבל **כ"ת** הוא עין לא ראתה, **כ**' דכסא ששם כל יקר שלכן אזדעזע עלמא בירידתה, ובתוכה **ת**' עלמין דכסופין:

המשך ליקוטים (**סוף ספר במדבר**)

הערת ויקיעורך: ליקוטים אלו נמצאים בדפוס בסוף ספר במדבר. והבאתים כאן כדי שכל הליקוטים יהיו בדף אחד ויקיעורך

[**י"ב צירופי הוי"ה**]

י"ב צרופי הוי"ה הוא על דרך שם י"ב ד' פעמים ג'. לד' תקופות, וד' דגלים, וד' טורי חושן. והן ג' בכל אות. וזה סדרן:

ועוד י"ב צרופי הלילה בסדר אחר. וזה סדרן:

(א)והנה היודין הן מהופכין והווי"ן הם כסדרן.

(ב)וההי"ן הם ב' ראשונים מהופכים והשאר כסדרן אלא שב' האחרונים קודמין לב' האמצעים. ששה צירופין של ה' הם א' ב' ג' ד' ה' ו'.

(ג)ושל לילה הם. ב' א' ה' ו' ג' ד'. **בא"ה וג"ד**.

ואינון י"ב צרופים הם ג' דרגין. (ד) אחד עולה ויורד, ואחד בזמן הגלות דאזלין זכרים ביחד נקבות ביחד ותלכנה שתיהן, ואחד לעתיד לבא עצם מעצמי ובשר מבשרי על כן יעזוב כו'. ולכל א' ד' אותיות ה' בימינא וה' בשמאלא וא' שכל את ידיו. ובכל זה זכרים על נקיבות וב' נקיבות על זכרים שם הראשון לעתיד לבא כסדר שם השמיני שכל את ידיו שם החמישי ושם העשירי נקיבות על זכרים ושם השני עולה ויורד ושם הששי שכל

כנ"ל, שם הרביעי ושם התשיעי נקיבות כו' כנ"ל, שם השלישי ושם השביעי והאחד עשר והשנים עשר בגלותא. הכל כנ"ל:

א **והנה היודין הם מהופכים**. פי', ג' צירופים של יודין דלילה הם מהופכים משם יום. בשל יום יהו"ה הוא הראשון ובשל לילה הוא השלישי, בשל יום יהה"ו הוא השני, ובשל לילה הוא גם כן השני בשל יום, יוה"ה הוא השלישי, ובשל לילה הוא הראשון. והאמצעי לעולם שוה גם בהפוך. וצירוף הווי"ן שוין בשל יום ובשל לילה:

ב **וההי"ן הם ב' ראשונים מהופכים**. הי"וה הוא הראשון בשל יום, ובשל לילה הוא השני. וכן היה"ו הוא השני בשל יום, ובשל לילה הוא הראשון. והשאר כסדרן פירוש, כאן חשב צירוף הג' של ה' ראשונה יחד עם ג' צירופין של ה' אחרונה והם ד'. וזה שכתב אלא שב' האחרונים קודמין לב' האמצעים פירוש, שב' האחרונים מה' אחרונה הם ההי"ו ההו"י, והם של יום, ובשל לילה ההי"ו הוא באמצע והוא צירוף הג' מה' ראשונה. ההו"י היא צירוף הראשון מה' אחרונה:

ג **ושל לילה הם ב' א' ה' ו' ג' ד'**. פירוש כנ"ל ב'א' כי ההי"ן ב' ראשונים הם מהופכים ה' ו' ג"ד כנ"ל שהשאר כסדרן אלא שב' אחרונים קודמין לב' האמצעים וזהו ה' ו' קודמין לג' ד' כנ"ל. ולפי שחשב צירוף הג' מה' ראשונה לג' צירופים של ה' אחרונה ובאמת הוא חלוק לכן הסימן בא"ה וג"ד על דרך הכתוב "בא גד" לידע שהוא צירוף ג' מה' ראשונה:

ד **אחד עולה ויורד**. הוא הצירוף של י'תהלל ה'מתהלל ה'שכל ו'ידוע אותי כמ"ש בתיקונין שה' אחרונה עולה ליו"ד וה' ראשונה יורד לוי"ו. וכאן בא לחלק בג' כללים. לעתיד לבא יהיה השם כסדר. ולפעמים הם עולה ויורד. ובזמן הגלות הזכרים ביחד והם י"ו, והנקיבות ביחד ה' ב' ההי"ן. ומפרש והולך. וא' שכל את ידיו הוא שם הששי, הוא הוי"ה. וכן שם שמיני והי"ה. ועתה תבין כל דבריו:

[**שם הויה בכולא**]

שם הויה בכולא דא אדם ראש וגוף וידים ה' נגד ה'. וכן בכל חי בכנפים וידין. וכן בשושנה תפוח ושרביט ועלין ה' ה'. וכן בכולן:

[**ה' ד"ו ד"י**]

שם הויה ה"א ראשונה ד"ו, והשני ד"י שהיא חכמת שלמה דכרסייא. אבל הראשון הוא הנהר. והנה הוא ב' יוד מלא. וכן אם תחשוב רגל שמאלי לב' בחינות בכללות ופרטות הוא ב' פעמים יה"ו והוא מ"ם ומ"ב שהוא ב' אודנין והן ב' דעות במקומן ואח"כ מתפשטין:

[**רמון מצא תוכו אכל כו'**]

סוד רמון מצא תוכו אכל כו'. הענין שהציצו במט"ט שעליו בקש משה "הראני נא את כבודך ויאמר לא תוכל לראות את פני" שהוא שר הפנים כמ"ש בז"ח במדרש הנעלם עי"ש, ובו מתעלם שמו של הקב"ה. שבכל אבי"ע בתוך נקודה הפנימית של אותו עולם מתלבש עשר ספירות שהן רזא דאלהות, ובחוץ מלביש ביצירה מט"ט, ובעשיה סנדלפון. ואפילו בארץ עולם השפל גם כן בית המקדש מלביש עשר ספירו. וזהו "לשום את שמי שם". ולזה הזהירה התורה "לא ממקדש אתה מתירא כו'". וכן בכל העולמות:

ובזה טעה אחר במט"ט. וכן זהו טעות כל הקדמונים, כל אותן שטעו. ומט"ט הוא נוריאל, שד' חיות במלכות והוא בחינת יסוד, נקודה האמצעית של הה"א. **ורמון** של מט"ט הוא גימטריא **נוריאל**. ובתוכה מתלבש יסוד שהוא **ט"ט**. ואחר סבר שמט"ט הלבוש גם כן משותף. אבל רבי מאיר מצא **רמון** סודו, "מתוכו אכל" ט"ט שבו, "וקליפתו זרק". וז"ש רבי עקיבא מאי דרש שלא הציץ על מט"ט צבאות אות הוא בצבא שלו, שהוא בדרגא דיסוד שנקרא אות. ולכן אסור להציץ בו כל המסתכל בקשת. וזהו סוד "כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן כו' הוא מראה דמות כבוד ה'". ואמרו בתיקונים שיחזקאל ראה ביצירה מגו מט"ט. וזהו "כמראה הקשת". ורבנן אמרי "לא ברוח כו'" שאלו ג' טעו באותן ג' קליפות כמ"ש בפרשת פקודי בזוהר עי"ש, ובהקדמת תיקונין. ועליו נאמר "משכני אחריך נרוצה" שאמרו בזוהר כד סליק נשמתא לרקיע מט"ט אומר לנשמתא סק סק והצדיק אומר משכני כו':

[**בעץ חיים שער מ"ן דרוש ה'**]

מ"ש בעץ חיים בשער מ"נ בדרוש ה' בענין אור מ"ר שָגו כל האחרונים בפירושו. שהנה כך ביאורו. שממזל עליון נמשך ד' יודין משם ע"ב, ואינן מתלבשין ומתעבין כלל. והוא אור. ואח"כ נמשך משם ע"ב דשם עוד ד' יודין, ומתלבשין ג' יודין האחרונים בג' יודין דשם ס"ג שבמזל עליון ומתלבשין עוד בשם קס"א דמזל תחתון אלא שאין קס"א עולה בחשבון כלל וזה נק' **מים** על שם ד' יודין שבע"ב השני וג' יודין דשם ס"ג וב' כוללין. וכן הוא נמשך כל המאמר דשם, דלא כפירוש האחרונים דג' יודין מע"ב הראשון נתלבשו שגגה גדולה היא, וחסרון שם בדרוש ההוא שכתב והגונין שג"כ נמשך בחי' לבוש הנזכר הנקרא מים מהד' יודין עצמן שבמזל הח' ומתלבשין בג' יודין דשם ס"ג דשם ויורדין אל מזל י"ג שהוא נקרא 'ונקה' כו'. והענין שירד עוד פעם א' שם ע"ב, כי הראשון אי אפשר להתלבש כמש"ש. והוא כי ד' **אור מים רקיע עור** הוא **ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן** כמש"ש, והוא בד' אותיות השם כידוע. וידוע שיו"ד מלבד שהוא בעצמה עוד נכלל בהא ראשונה

בסוד "ונהר יוצא כו'", אבל יו"ד הראשונה אין נכלל כלל. ואף מהיו"ד השניה נשאר קוץ בזויות הה"א שאינו מתלבש בה"א והוא הבחינה ראשונה מד' יודין. והכלל כי ד' ארמ"ע הם ד' אותיות והן גם כן ד' יסודות שבגוף, כי רקיע הוא אויר המכריע כידוע, אש, ומים, ועור הוא עפר. וכן ד' ר"ת של אמר"ע כד' ראשי תיבות של ד' יסודות ארמ"ע. והבן כל זה. ויותר נראה שד' יודין השניים מתלבשים בקס"א ואח"כ כשבאין אל אבא ואמא מתלבשים אז בשם ס"ג שבהם, אבל מקודם לא היה שם ס"ג כלל. וכן עיקר. וטעות סופר שם מ"ש "ואז זאת הבחינה השניה ג' יודין של שם ס"ג" וצ"ל "שם ע"ב" והוא ברור כשמש. דו"ק מאד:

[**לא אשית תהלים ק"א**]

"לא אשית כו'" (תהלים, קא). חשיב כאן ז' דברים נגד ז' היכלין דמסאבותא, ז' שמות של יצה"ר. ואח"כ ד' דברים נגד ד' רגלין דסטרא אחרא. והן י"א ארורים, "ז"**ד** יהיר", וחשיב מלמטה למעלה עד העליונה שהוא נקרת כרת. וז"ש "להכרית כו'". ואמר ד' דרגין של תמימות נגד מדתו:

[**וכל מעשיך בספר נכתבין**]

פירשו הראשונים "וכל מעשיך בספר נכתבין" הוא האויר שהוא ספירי, וכל מעשה או דיבור נחקק באויר והאויר חיוני ונעשה בריה שלימה, והוא פועל האדם. וכמו שהעולם נברא בספר וספר וסיפור כן כל מעשה האדם, כי בצלם אלהים כו'. וג' ספרים נפתחים בראש השנה, של צדיקים כו' (ר"ה טז, ב), כי כל קלין ומעשים לא אתאבידו ובראש השנה נפתחים גן עדן וגיהנם, ואף שלכל מעשה של אדם יש פרט מיוחד, מכל מקום כולם נכללין בכלל אחד והם מלבוש האדם. ולכן צדיקים נכתבין כו' למעלה שגן עדן גבוה מהארץ שלנו, ושל רשעים לגיהנם למטה, ושל בינונים תלוין באויר העולם הזה, עד יוה"כ. והענין שנסתבכו בה המפרשים העיקר הוא שכאן מיירי לענין העולם הבא. וצדיקים ורשעים אף החתימה בראש השנה ושל בינונים אף הכתיבה ביום הכפורים. וענין הדין בעולם הזה דעבדין ליה יום טב (קידושין לט, ב), אבל דין העולם הזה לכל אדם בשוה והכתיבה כולם בראש השנה והחתימה כולם ביום הכפורים (עיין מ"ש רבינו באורח חיים סוף סימן תקפ"ב). וכן התפלות של הגאונים בג"ר על העה"ב כי העה"ב שם בחג"ת אתפשטות' דבינה. ובג"א על העה"ז כי שם מלכות ואין בין מים עליונים למים כו' וכמ"ש בריש קו המדה:

[**אדם בהרכב גוף נפש ורוח**]

סוד בריאת האדם בגוף שבתוכו נפש הבהמית, והיא יסודו. ונפח בו רוח האדם שהוא

נקרא האדם באמת אד"ם כידוע. והוא סוד מ"ה וב"ן. שהמ"ה בא בתוך הב"ן, להוציא הברורין ולהשלים אותה. והוא סוד "אדם ובהמה" [ואותיות **בהמה בה מ"ה**]. ולכן הקרבנות מהבהמה שהוא בירורי הב"ן. וסוד המיתה ותחיה הכל בנפש הבהמית, מלכין קדמאין. והכל בסטרא דלמכות אני אמית ואחיה. ורוח ונפש הם נגד זו"ן הנהגת העולם. ומזה תבין סודות גדולות בפגם העוונות שהרוח מסתלקת מהנפש אפילו בחיים חיותו ולכן הרשעים בחייהם כו'. ומעלת המצות בן איש חי:

[**ספר יצירה פ"ד**]

המשך ליקוטים סוף הספר

בספר יצירה מחלק האיכיות עם האברים חכמה בעין ימין, שיחה ברגל ימין, וכן כולם. הענין הוא כי האיכות כל א' תולה באבר מיוחד כמו שרואין בחוש מי שיחסר ממנו הביצים יחסר הקול, וכן הזקן, וכן כל אבר ואבר. והן רמ"ח איכות. ולא דיבר בספר יצירה אלא הכללים שהם כ"ב. ולא עוד אלא אפילו השערות כמו הזקן שבבחור מורה על כח אדם ובזקנותו כשמלבין מורה על רחמנותו. וכל שער ושער מורה על איכות מיוחד שאין חבירו מורה. אלא בכללן הן י"ג איכות וט'. והענין כי הן מותרי מוחא. וכפי מספר הכחות שבמוח כן מספר השערות. וכן השערות שבראש אלא שהן מכחות שבאוירא, משכן הנשמה. והן גבוהין יותר והן מכוסין והן נגד הכוכבים כידוע, לכן הם י"ב תיקונים נגד י"ב מזלות וא' כוללן נגד התלי. והכוכבים הן בב' מקומות בדעת ויסוד, אלא שבדעת הם נעלמים לכן הוא ברקיע. וכן באדם שערות הראש מכוסים. וכל מזל יש לו הוראה מיוחדת וכן כל כוכב שבמזל:

וסוד הענין שכל אבר יש לו איכות כי כולם הן תולדות הספירות וכל אחד יש לו פנימיות וחיצוניות. ובפנימיות פועלת האיכות ובחיצוניות האיברים. וכן הוא בתרי"ג מצות שכל אחד הוא מעשה מיוחד ויש לכל אחד כוונה מיוחדת. ולכן המצות בלא כוונה כגוף בלא נשמה. ומיום שחרב בית המקדש נסתמו מעיינות החכמה ונשארנו כגוף בלא נשמה עד יערה רוח ממרום עלינו תחיית הגוף והנשמה:

והנה מבואר למעלה שתרי"ג אברים בגוף ותרי"ג איכות בנפש קבועים בגוף אף לעכו"ם. ועוד יש תרי"ג איכות בנפש שאין קבועים בנפש אלא מושפעים מהרוח. וזהו תכלית האדם ושלימותו והן באין מעשיות המצות וזהו אור הלבנה בשלימות. וידוע שכל דבר שהוא כפול בא השני בגולם אחד, כמו י"ג תיקונים שהם ב' פעמים י"ב בסוד וקרא ז'ה אל ז'ה, שהתיקון י"ג כולל י"ב תיקונין. וכן תפילין של ראש ותפילין של יד. וכן כמה דברים הידועים. וכן הוא כאן שתרי"ג איכות השניים באים באבר אחד והוא עטרת הברית, ובו

נכלל כל התרי"ג מצות גדולה מילה כו'. ולכן אין העטרה מתגלה מעצמו בבריאת הש"י כמו כל האיברים אלא בעשיית האדם במצות הש"י. וכמו שהוא חיבור דו"נ להביא השפע מזכר לנקבה כן הוא בתרי"ג איברים וגידים. כן הוא באיכותם גם כן, להביא מרוח לנפש שהן זו"נ בתרי"ג מצות. וזהו ברית המעור. וברית הלשון הוא דעת, ברית התורה חיבור בין אב"א, בין מוחא וליבא, נשמתא ונשמתא לנשמתא, דלא מתפרדין לעלמין. ולכן הם אחד בגוף. מה שאין כן זכר ונקבה, אף שהם גוף אחד הם פרודים ומתחברים לפרקים. וכן רוח ונפש. ולכן תמיד צריך אדם לב' דברים תורה ומצות:

וביאור הדבר כי תרי"ג מצות תלויות ביסוד עצמו שהוא האבר. ומצות המילה שהיא מצוה המשלמת לתרי"ג הוא בעטרה ובה גם כן הכלל הנ"ל שהיא כלולה מהכל. לכן היא שקולה נגד תרי"ג מצות. וזהו ברי"ת שהיא הנוקבא של היסוד שבה נכללת לאחד בסוד תפילין של יד כנ"ל. ובהחסר מצות המילה כל המצות אינן פועלים כמו זכר בלא נקבה:

וכן הוא בחיבור זכר ונקבה הגופנים כי האבר פועל תרי"ג איברים וגידים והעטרה אבר א' ובהחסר העטרה אינו מוליד. וזהו שכללו במתני' הערל עם פצוע דכא וכרות שפכה, שזהו בגוף וזהו בנפש. והכלל כי האבר הוא משלים לתרי"ג איברים ואיכות הראשונים שבלעדו הם תרי"ב איברים ואיכות, ולכן בו נכללים גם כן תרי"ב בכללות. וכן בעטרה גם כן בכללות נגד האבר, וכל אחר נקרא **ברי"ת**:

[**כקול הסירים תחת הסיר**]

כלומר גם אנא מן קיסיא כמ"ש במדרש כן שחוק הכסיל. כי גדר האדם הוא שכל ושוחק. וזה אין לו שכל ומראה שהוא אדם על ידי השחוק. והוא דומה ממש לקול הסירים כנ"ל:

[**שבת**]

שבת נקראת כי השכינה היא העולה עד ג' ראשונות "ושמרתם את השבת כי קדש היא", והוא שם **אדני אין וד**', כמ"ש במ"א. והנה בכתר יש תר"ך עמודי אור, ובחכמה ל"ב נתיבות, ובבינה נ' שערי בינה, וסך הכל עולה **שבת**:

[**השיעבוד קי"ז שנה**]

השיעבוד היה קי"ז שנה. כי "שממית בידים כו'" (משלי ל, כח). והוא נגד ב' השמות **אל אלהים**. ותחלה כמנין **אל** בחסד היה, בפה רך. וכמנין **אלהים** משנולדה מרים היה בפרך. ואח"כ בבא עת הגאולה נתגלה שם הוי"ה. וז"ש "הלא מעתה קראת לי אבי" שהוא שם הוי"ה בת"ת. **אלו"ף** נעורי ממצרים **אלו"ף** הן ב' שמות הנ"ל והן שעושין הכלי, ואין אשה כורתת ברית כו':

[**תרע"ד פרשיות בתורה**]

תרע"ד פרשיות בתורה. והנה נ"ד הם ראשי סדרות עם "ויהי בנסוע הארון" (במדבר י, לה) "ויהי העם כמתאוננים" (במדבר יא, א), רק שלא תחשוב ויחי כי אין שם לא פתוחה ולא סתומה. וכן וילך. אם נשארו תר"כ כמנין תרי"ג עם ז' מצות דרבנן. והנה רנ"ה מהם פתוחות כנגד רמ"ח מצות עשה עם ז' מצות עשה דרבנן. ושס"ה סתומות נגד שס"ה לא תעשה:

[**אברהם יצחק יעקב**]

בפרשת עקב, 'זכור לאברהם ליצחק וליעקב...אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו וכולי' (דברים ט, כז). בעד אלו הג' שהם אותיצות שלישית של האבות **ר'ח'ק**, שהוא ר'שעו ח'טאתו ק'שי, דהיינו בשביל אברהם מכפר רשעו מפני שהוא חסד ומכפר אפילו הרשע. ויצחק שהוא דין אינו מכפר אלא על חטא. ויעקב הוא רחמים מכפר הקשי. ולכן היה כתוב על הדגלים **אי"י בצ"ע רח"ק מק"ב**. והיינו שאותיות הראשונות הן השמות של ק"ש והן נגד ק"ש. ואותיות השניות הוא נגד תפלות כמ"ש ע'רב וב'קר וצ'הרים אשיחה כו'. ואותיות השלישית הוא ר'שע ח'טא ק'שי כנ"ל. ואותיות הרביעית הוא נגד ג' קדושות ק'דוש ב'רוך וימ'לוך. שהכל נכללין באבות. ועל ידם תכפר אלו הג' הנ"ל:

זהר חדש שה"ש דף מ"ט ע"א

ליקוטים שנדפסו בסוף ספר "נפש דוד" להרד"ל

(**מגכי"ק**) **זהר חדש ריש שיר השירים**) (**מט ע"ב**). **פתח ואמר כו' מה דלא אתגלי כו'**. דשמהן שרשן בבריאה וכן בכל עולם בבריאה דשם, ומשם שורש ישראל, מה שאין כן של מלאכים:

בההוא שעתא כו'. בפרק ט' דשבת:

גליפין. עיין בתקוני זהר חדש במתניתין "בטהירו כו'", ובזוהר ריש בראשית:

ותושבחתא דהאי. ר"ל ז"ש אשר תנה כו' ומשבחין ע"ז כמש"ו דכל אינון כו':

רתיכא כו'. ד' הוא רתיכא כמ"ש במלכים וביחזקאל:

רזא כו' דארבע זהורין. שהן כוללין כל העשר ספירות שיסוד כולל נה"י, ולכן איקרי צבאות. וכן בינה כולל ג' ראשונות כידוע:

וכל זהרא כו'. וכלילותם ביסוד, ומספר שלהן **ברית**, שהאלף של **צבאות** נחלק כמ"ש לקמן, דבלא חילוק מספר **תורה** שהן כלל כל התורה כידוע. ועיין פרק ט' דשבת שם. וכן

התורה נקראת 'ברית' אם לא בריתי גו', אלה דברי הברית, ובכ"מ. ו"רזין דשמהן גליפין" הן ביסוד ושם תורת עץ החיים. ועיין בריש שמות:

חד איקרי כו'. כמ"ש ולחשך קרא לילה, ותקם בעוד לילה, ווילון אינו משמש כו' עיין רש"י שם, וכמ"ש "ואת המאור הקטן לממשלת הלילה":

מסתכלאין בי' כו'. והוא תורה שבעל פה שבהסתכל בה ימצא האור שבתוכה כמ"ש "מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר", שנקרא 'דבר' "סוף דבר", "יִמְצָא טוֹב", והוא נהורא דכרי בה וכמו שמפרש והולך "ובהאי נהורא דכרי כל הטוב", ושם "אור דרזין גליפין". ועיין ריש שמות:

נציץ ולהיט כו'. (כמ"ש) ורחל הייתה כו' כולך יפה רעיתי מה יפית כו':

ושפירא עילאה. ה' עילאה בה' תתאה, ה' אור בה' גוונין:

ונהורי' קמיט כו'. כמ"ש "אני חבצלת השרון" קודם דאתפתחא בהני נשיקין. ואח"כ "שושנת". וזה סוד מולד הירח:

דכרי כו'. כמ"ש "כרוה נדיבי עם במחוקק", וכמש"ל מע"ל ב' ג':

כדין כו' בשבעין ותרין כו'. שאז נקראת ים ועומדת על שנים עשר בקר, שלשה לכל צד כמ"ש "שלשה כו'" מסטרא דג"ר, וכל אחד מתחלק לששה מסטרא דו' קצוות מכל ד' סטרין מסטרא דידה שנקראת דל"ת:

דאינון כו'. הידועים:

דשבעים סנהדרין כו'. דעיקר השמות הן עי' וע"ל כ"א ב', כ"ד ב'. ושני שמות הן כוללין. של"ה הן עיקרן בדכורא וא' כוללן **וה"ו**, ול"ה שורשן בנוקבא, וראשיתן וכוללן **אנ"י**. וז"ש במתניתין ואלו הב' שמות **וה"ו ואנ"י** ידוע. וידוע דשמע ובשכמל"ו הן ו' קצוות, כל אחד ואחד כלול מוא"ו. והן ע"ב והיא כוללת. שלכן היא על י"ב בקר ו' קצוות דיליה ו' קצוות דילה. וכן בי"ג מדות נחלק בפסוק לשנים ו' עד "אמת", אלא שאלף שבין שני הווי"ן נכלל באלף הראשון והוא "ארך אפים" שנחלק לשנים וא"ו הוא ארך אנפין כמ"ש בעשר ספירות לא אריך ולא זעיר. וכן אמר בתיקונים בכ"מ. והן הי"ג מדות. ולכן בוא"ו י"ב גבולי אלכסונות. והכל נכלל בה ...(חסר).... והן ע"ב, כי הי"ב כל אחד כולל ששה, והן י"ב צירופי הוי"ה וי"ה הכוללין שבטי י"ה שהן ו' קצוות, כי נצח והוד הן י"ה, ושהן עדות דחכמה ובינה. והן נש"ב וע"ב, י"ה באמצעי, והוא שם המפורש ביד ד' אצבעות בג' פרקין ואצבע אחד בב' פרקין, והוא בפסוק "משכני אחריך" ד"פ ג' "משכני כו' הביאני כו' נגילה כו' נזכירה כו' מישרים כו'". וי"ה הן מישרים כמ"ש לקמן. ואלו ד' פסוקים הראשונים הן ד' פרקי המרכבה.פסוק ראשון (שיר א, א) במלכות והוא ד' תיבות רתיכא דילה אדנ"י הוי"ה פשוטה.ופסוק השני (שיר א, ב) מסטרא דשמאל "דודיך מיין", ומשם

שלהובי דרחימותא "שמאלו תחת לראשי", מתחלה ההעוררות הזווג, ומשם נתוסף עוד ג' דקו השמאל בג"ה,ואח"כ (שיר א, ג) "וימינו תחבקני" "שמניך טובים", ונתוסף עוד דקו ימין חח"ן, והוא עשר. שלכן בינה נקראת שבע וחכמה יו"ד עשרואח"כ התחברות הגופא (שיר א, ד) עוד ד' כתי"ם, והוא י"ד השם בפשוטו ומלואו, שם המפורש בשלימות:

[**לעולם ישלים אדם פרשיותיו וכו'**]

מ"ש לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שמו"ת ואפילו עטרות ודיבון. ופירושו שאין בו תרגום. והענין כי אלו ט' עיירות (במדבר לב, ג) הן ט' דרגין דנוגה שהיא בקליפה, והוחזרו לקדושה. כי אלו ט' עיירות היו ראשים לכל עבר הירדן, ועבר הירדן הוא מבחינת נוגה שהיא חוץ לארץ ונתקרבה להיות מארץ ישראל. ואלו העיירות ראשיהם, ולכך כתיב "מוסבות שם" (במדבר לב, לח) שהוחזרו בשמות אחרים דקדושה. לבד "שבמה" שהיא אחרונה, מלכות, שלא היו יכולין לגמר' והוא ראשי תיבות של ד' אבות נזיקין. וסמיך כאן לת"ת כסדר האצילות מת"ת כידוע:

ולעתיד לבא יוחזר ג' מאלו הד' לקדושה "ושם העיר מיום ה' **שמה**" (יחזקאל מח, לה), לבד בור אחרונה שתבלע המות לנצח וזהו שחיטתו לעתיד לבא. וזהו גם כן **במה** ג' מאלו "כל המקדים שלום כו' כאילו בנה במה". והוא השור תחלה לקרבנות:

ואלו עיירות הוזכרו כאן בשמותם, לא בלשון הקדש, והן עצמן בכתבן מקליפת נוגה. וקריאת התרגום בשביל קליפת נוגה. והוה אמינא שאין צריך כאן, מה שאין כן בראובן ושמעון שהם בלשון הקדש. והענין כי מחמת התקרבה לקדושה יש בה פסוקים מלשון הקדש ופשיטא שצריך להחזיר אלא אפילו שהן בקדושה מסטרהא, דהיינו אותן עיירות אפילו הכי צריך להחזיר:

ולא קאמר "יגר שהדותא" (בראשית לא, מז) דשם לא הוחזר, שהרי תרגום אונקלוס מתרגם בל"א. והענין שהוחזר שם אבל לא כולו. ולפי' תוס' דצריך לקרות בתרגום ירושלמי והוא עכשיו כתוב בתרגום שלנו היה ניחא טפי להחזיר אותו התרגום אבל ל"נ:

לקוטים יקרים מהגר"א ז"ל

סוד חמה. . על שם נ"ג נהורין. ח' נהורין ומ"ה נהורין:

חשך. ג' קליפות שור, חמור, כלב. ומהן באה **ש'כ'ח'ה'** בבא פ' באמצע, שמחצי פומא כו' אותיות האמצעיות כידוע. ושור וחמור הן ב' מדות הכוללות הכל תאוני וכעסני. שהן עשו וישמעאל. סם ונחש. שהוא כועס בכבד והיא מזנת בטחול, ונותנת לו השירים והוא כועס. והן ב' מזלות מאדים ונוגה. ובאדם רוח ונפש. והחמור בו התאוה בשר חמורים

כו'. ושור כעס שור נוגח, ריש תורא בדיקולא כו'. וכלב בו שניהם. כח הכעסני ברוח שבא מהגאוה, רוח גבוה. ותאוה בנפש נפש רחבה, כי תאוה נפשך:

חדקל לחדקל למה קולך נשמע, אומרים לפרת כו'. מצאתי שהוא על דרש וסוד כמ"ש בפרשת בראשית פישון פי שונה כו', תליתאה עאל בחדקל כו' רביעאה כו' ורזא הוא בחשאי ועל דרש א' עתיר פומבי אבל הוא מוכר סדרות מה שאין כן בפרת מים שאין להם סוף כו':

חלוץ הנעל גימטריא **נפש רוח נשמה** חיה יחידה, אלא שג' עליונות כחדא חשיבי לכן אינן אלא ג' וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו כו'. "אליו" ר"ל לנפשו. ורוחו ונשמתו נמשכין אחריו. ובחליצה נתרין גם כן כל השלשה בשלשה דברים חליצה ורקיקה וקריאה. חליפה בנפש, ששם כרוך הנחש בנעל וצריך לבטשא בארעא כמ"ש בפרשת חקת. ורקיקה ברוח שבפיו. וקריאה נגד הנשמה. ולפי שהיא כלולה מג' לכן הקריאה ג' פעמים:

חכמה הוא ג' כתרים **ח**'כמה **כ**'הונה **מ**'לכות, וכתר הד' הוא **ה** נוקבא של שם הנ"ל. וכן בד' חיות והן ד' תרעין דחכמה, ולכן לא ניתן התורה עד דאשתמודע מלך וכהן ואח"כ נתגלה החכמה. וש"ט היה בישראל. וכן וישמע מה שמע כו' והוא שמא דקב"ה וד' תרעין הן ד' חלקי החכמה במקרא וכו':